

శ్రీగురుభ్యోనమః.

—*—

మహీసురాగ్రహణాగ్రేమహీమండలమండనే!
మహీముని శ్రీవాధూల మహావంశో విరాజతే॥

తత్రహి,

శ్రీమద్వాధూలమాని ప్రవరకులసుధాసింధురాకాశశాంకోయావత్తంత్రస్వతంత్రశ్శివపదవిలసద్రామ
సూరీంద్రఙ్గతీత । యద్వాధ్యక్షాతైఃకిలాభూచ్ఛ్రుతిమకుటవహాభిర్ద్విజానామజత్వం మూకత్వందుర్మ
తానాంప్రమితకరణతావేదతంత్రాదివాచామ్ ॥ ౪ ॥ సూరిర్యజ్ఞేశ్వరాఖ్యశ్శ్రుతిపథనిరతోదక్షిణస్తస్య
సూనుధ్యాయన్నీశానలింగంసమయమనయతాజప్రమంతర్బహిశ్చ । యోవేద్యాముత్తరస్యామఖభి
తతనయాచ్చంచపత్నాన్యంయథాగ్నినగార్తబ్రహ్మత్వవిద్యాపరిచయనిరతాన్యేవిముక్తాఽఽఽజేభ్యః॥*
తత్తార్తరీయాకపుత్రో విలసతిసుగుణశృబ్దతంత్రప్రవీణః శ్రీరామస్వామినామా శివపదకమలధాన్యసనిష్ఠకలావాన్ ।
తత్పుత్రోఢీతవిద్యఃపరశుపదలసద్రామసూరిర్ననీషాంకుర్వన్నాస్తేబుధానాం నిరవధికముదేశోఽనీతత్రాప్తినామ్॥
శోధితాసూరిణాతేనశబ్దసిద్ధాంతకామునీ । ముద్రాక్షరాంతాశ్చైవమహారాఘ్ననధీష్ణతా॥
జగతాముపకారాయ జీయాదాచంద్రతారకమ్ ।
భట్టోజివీక్షితానాంచ యశోభసవివధకలామ్॥

ప్రకటన,

సిద్ధాంతకాముదీప్యభ్యాసములగుతత్వబోధనీశబ్దేగదు శేఖరములనెడు
గ్రంథములు ప్రకృతమునందచ్చువేయించుచున్నాముగనుకవలయువారు కళాని
ధిముద్రాక్షరశాలాధికారియగు. పా॥ కృపారయ్యగారిపేరిటజాబునుభరావ
తు. రూపు-౨ ను బంపించినయెడలవారినిమాచందాదారులుగా నెర్పఱచికొని
ప్రతిమాషమునంబికలుపంపఁగలము సదరు చందాదారులు నెల-౧కి చందా
పైకము రూపు-౪ పంపించిసంబికలులెప్పించుకొనవలయునని కోరెదము. నవా
రికాష్టాభ్యాసిగణపారము ధాతుపారములసహితముగాలచ్చువేయించుచు
న్నాముగనుక పుస్తకము వలయువారలు, ప్రతి౧కి, రూపు ౧ బొప్పినతీసికొన
వచ్చును. బంగిచాన్బి వారేయచ్చుకొవలయు.

శ్రీహయగ్రీవాయనమః.

శ్రీ న దఖండనహీనుండలంబునవేలయుభాషలకెల్ల దల్లియగుగీర్వాణభావయందలి శ్రుతిస్తోత్రప్రభృతివైదిక గ్రంథంబులయుఁగానందకాది లోకకగ్రంథంబులయుఁ బ్రాకృతాదిభాషాంతరప్రబంధములపరిజ్ఞానము సంస్కృత వ్యాకరణజ్ఞానముచక్క దుర్గులము-మఱియు నేకశబ్దస్పృహప్రయుక్తస్పదే లోకేకావధుగ్భవతీయనియామ ష్టికపు రుహగ్భవాధంబగునాగుశబ్దప్రయోగంబునకత్యంతోపకారకంబువ్యాకరణశాస్త్రంబు- ఇంద్రాదికర్తృకంబులగున విపెస్కలుండినను వానిని సర్వసంగ్రహకంబును నాణివిస్తృతంబునగు శ్రీమత్పాణినివహోమని ప్రణీతంబయిన యిష్టాధ్యాయయే యభ్యాసంబు- దానికింబెస్కలు కాశికా వృత్త్యాదివ్యాఖ్యలుండినవియతివిస్తృతంబులయియుం డటంబట్టి శ్రీభట్టాజివీక్షీకృతంబగుసద్దాంతకామిదియననీగ్రంథము, మోసూరు * పరశుగామశాస్త్రులచేత॥

బహుపుస్తకంబులనాలోకించి లేఖక ప్రమాదజరితదోషంబులఁ దొలఁగించి యధ్యాయ పాద సూత్ర సంఖ్యలతో

సూత్ర వారికి శాకిటాయనాదిసూత్రంబులకు, ॥౬॥ ॥భృ॥ ॥* త్రివిహ్నుములతోఁజేర్పంబడి

చెన్న పురీనండంబునుగుఁటలానిధియనుము ద్రాక్షరశాలయందు॥ పాల్కురికి॥ కుమారయ్యగారిచే॥ముద్రాక్షరాంకితము

గాపింపఁబడి, కి॥౧౮౫౮వ సంవత్సరమునకుసరియైన కాలముక్రి నామసంవత్సరముపుష్యశుద్ధపంచమియందుఁ

బ్రకటింపఁబడియె.

౧౮౫౮ వ సం॥

సిద్ధాంతకాముదీప్త విషయానుక్రమణికా.

సూక్ష్మార్థే. ౩౩౩౩
 ౧. సంజ్ఞాప్రకరణం.
 ౪. పరిభాషాప్రకరణం:
 ౫. ఆచనస్థి.
 ౧౧. హత్ సస్థి.
 ౧౪. విసర్జనస్థి.
 ౧౫. స్వాదీనస్థి.
 ౧౭. అజస్తపులింగశబ్దాః.
 ౨౮. అజస్తస్త్రిలింగశబ్దాః.
 ౩౨. అజస్తనపుంసక లింగశబ్దాః.
 ౩౪. హలస్తపుంలింగాః.
 ౪౮. హలస్తస్త్రిలింగాః.
 ౪౯. హలస్తనపుంసకలింగాః.
 ౫౧. అవ్యయాని.
 ౫౨. స్త్రీప్రత్యయాః.
 ౬౩. కారకాణి.
 ౭౬. అవ్యయభావసమాసః.

౭౯. తత్పురుషసమాసః.
 ౯౩. బహువ్రీహిసమాసః.
 ౧౦౧. ద్వంద్వసమాసః.
 ౧౦౪. ఏకశేషః.
 ౧౦౫. సర్వసమాసశేషః.
 ౧౦౬. సమాసాంతాః.
 ౧౦౭. ఆలుక్సమాసః.
 ౧౧౦. సమాసాశ్రయ విధయాః.
 ౧౧౭. తద్ధితసాధారణప్రత్యయాః.
 ౧౧౮. అపత్యాధికారః.
 ౧౨౭. చాతురధికాః.
 ౧౩౫. శేషాధికారః.
 ౧౪౭. ప్రాగ్వీవ్యతీయాః.
 ౧౪౯. ప్రాగ్వహతీయాః.
 ౧౫౩. ప్రాగ్వీతీయాః.
 ౧౫౪. ప్రాక్రీతీయాః.

౧౫౬. ఆస్త్వీయాః.
 ౧౬౦. ప్రాగ్వతీయాః.
 ౧౬౩. త్వతలధికారః.
 ౧౬౫. అసాధారణార్థాః.
 ౧౭౦. మత్వర్థీయాః.
 ౧౭౪. ప్రాగ్వీతీయాః.
 ౧౭౫. ప్రాగ్వీతీయాః.
 ౧౮౦. స్వార్థికాః.
 ౧౮౭. ద్విరుక్తిప్రక్రియా.
 ౨౦౭. ఉత్తరాధే. ౩౩౩౩
 ౧౯౧. భాషి.
 ౨౦౯. అదాది.
 ౨౩౬. జుహూత్యాది.
 ౨౩౮. నివాది.
 ౨౪౩. స్వాది.
 ౨౪౫. తుదాది.
 ౨౪౯. రుధాది.
 ౨౫౦. తనాది.

౨౫౧. క్ర్యాది.
 ౨౫౪. చురాది.
 ౨౬౨. హేతుమణ్ణిజస్తా.
 ౨౬౫. సన్నస్తా.
 ౨౬౮. యజస్తా.
 ౨౭౦. యజ్ఞగస్తా.
 ౨౭౩. నామధాతుప్రక్రియా.
 ౨౭౯. కణ్ఠ్యాది.
 ౨౮౦. వదవ్యవస్థా.
 ౨౮౮. భావార్థప్రక్రియా.
 ౨౯౦. కర్తృకర్తృప్రక్రియా.
 ౨౯౨. లకారార్థప్రక్రియా.
 ౨౯౮. పూర్వకృత్,
 ౩౨౫. ఉణాది.
 ౩౫౦. ఉత్తరకృత్.
 ౩౬౭. వైదికప్రక్రియా.
 ౩౮౭. స్వరప్రక్రియా.
 ౪౨౨. లింగానుశాసనం.

స్మృతిపరంతా స్త్రమసిద్ధంస్యాత్॥ బాహ్యప్రయత్నస్తేవకాదశధా॥ వివారస్సంవారశ్చాస్మాదోఘోషోఽఘోషోఽల్పప్రాణోమహాప్రాణఉదాత్తోఽనుదాత్తస్సరితశ్చేతి॥ ఖయాంయమాగ్నియగ్గపావినర్గశ్శరపవచ॥ ఏతేశ్వాసానుప్రదానాలఘోషాశ్చవివృణ్వీతే॥ కణ్ఠసువ్యేతుఘోషాస్సృస్సంవృతానాదభాగినః॥ అయగ్నావర్తయమగాయణశ్చల్పానవస్త్వృతాః॥ వర్గేషాద్వానాశ్చతుర్ణావశ్చమేవరేమధ్యేయమోనామపూర్వసదృశోవర్ణగ్ ప్రాతిశాఘ్యప్రసిద్ధః (పరిశ్రీ ౨-చఖ్చతుః॥ అగ్నిఃఘోషుస్తీత్యత్) క్రమేణకఖగఘేభ్యగ్గవరేతత్సదృశాపవయమాః॥ శత్రవర్గాణామృదమద్వితీయాగ్నియస్తథాతేషామేవయమాః॥ జిహ్వేమూలీయోపధ్వానీయావినర్గశ్శమసాశ్చేత్యేతేషాంవివారశ్చాస్మాదోఘోషశ్చ-అస్యేషాన్తసంవారోనాదోఘోషశ్చ-వర్గాణాంప్రధమత్వతీయవశ్చమూర్తప్రధమత్వతీయయమాయరలవాశ్చల్పప్రాణాః॥ అస్యేమహాప్రాణా ఇత్యర్థః॥ బాహ్యప్రయత్నశ్చయద్యపినవర్ణసంజ్ఞాయామనుపయుక్తాస్తథాప్యాస్తరతమ్యవరీతాయామపయోక్త్యస్తశ్చిబోధ్యమ్॥ కాదయోమావసానాస్సర్వాః॥ యరలవాలస్తస్థాః॥ శషసహాఽష్టాణః॥ అచస్త్విరాః॥ గ్గకగ్గపఞ్చికపాభ్యాం ప్రాగర్థవినర్గసదృశోజిహ్వేమూలీయోపధ్వానీయాః॥ అంతఃఇత్యచగ్గపరావనుస్వరవిసర్గా-ఇతిస్థానప్రయత్నవివేకః॥ *॥ ఋగ్వివర్ణయోర్విధస్సాన్తర్వీంవాచ్యమ్॥ *॥ అకారహకారయోరికారశకారయోః॥ ఋకారషకారయోః॥ గికారసకారయోశ్చసావర్ణ్యేప్రాప్తే॥ §॥ నాడ్వితో॥ గ॥ గ॥ గ॥ అకారసహితోఽచ్ఛాత్సచహత్వేత్యేతామిధస్సవర్ణానస్తః॥ తేనడదీత్యస్యహరతిశీతలంషష్టంసాన్త్రమిత్యేతేషుయణానికన్త-అన్యథాదీర్ఘానీనామిపహకారాదీనామపిగ్రహణకశాస్త్రబలాదచ్చప్రస్యాత్॥ తథాహి॥ §॥ అణుదిత్సవర్ణస్యచాప్రత్యయః॥ గ॥ గ॥ ౬౯॥ ప్రతీయతేమిధీయతఇతిప్రత్యయః - అవిధీయమానోఽచ్ఛాదనిచ్చసవర్ణస్యసంజ్ఞాస్స్యాత్-అత్రాణవరేణాణకారేణ-తదేవమేత్యష్టాదశానాః సంజ్ఞా-తథేకారోకారౌ-ఋకారస్త్రింశత్-ఏవం॥ గికారోపి-ఏచోద్వాదశానామ్-ఏదైతోరోదౌతోశ్చనమిధస్సవర్ణ్యమ్-ఇదేజిహ్వాత్రా రమ్భసామధ్యాత్-తేదైవశ్చతుర్వింశతేసంజ్ఞాస్సృరితినాపాదనీయమ్-నాడ్వలాః॥ తినిషేధోయద్యప్యాక్షరసమాక్షయికానామేవ-తథాపిహకారస్యాకారోనసవర్ణతత్రాకారస్యప్రశ్లిష్టత్వాత్-తేనవిశ్వపాభిరిత్యత్రాహూధభోధత్యన్తభవతి॥ అనునాసికాననునాసికభేదేశయవలాన్విధా-తేనాననునాసికాస్తేద్వయోర్ద్వయోస్సంజ్ఞా॥ §॥ తపరస్తకాలస్య॥ గ॥ గ॥ ౭౦॥ తగ్గపరోయస్తాత్సవతాత్పరశ్చోచ్చార్ధమాజనమకాలస్యేవసంజ్ఞాస్స్యాత్-తేనాదిదుదిత్యౌదయష్ణణాంపణ్ణాంసంజ్ఞా

ఋషిత్వాదశానామ్ || వృద్ధిరాదైచ్ఛికం || ౧ || ౧ || ౧ || ఆదైచ్ఛ్యవృద్ధిసంజ్ఞాస్సౌత్ || ౧ || అదేక్షగుణః || ౧ || ౧ || ౧ || అత్పక్షేచగుణసంజ్ఞాస్సౌత్ || ౧ ||
 భూవాదయోధాతవః || ౧ || ౩ || ౧ || క్రియావాచినోభావాదయోధాతు సంజ్ఞాస్సౌత్ || ౧ || ప్రాశ్నీశ్వరాన్నిపాతా || ౧ || ౪ || ౧ || ఇత్యధిక్యత్య || ౧ ||
 చాదయోఽసత్సే || ౧ || ౪ || ౧ || అగ్రవ్యాధ్యాశ్చైవయోనిపాతసంజ్ఞాస్సౌత్ || ౧ || ప్రాదయః || ౧ || ౪ || ౧ || అగ్రవ్యాధ్యాప్రాదయస్తథా || ౧ || ఉ
 వసర్గాక్రియాయోగే || ౧ || ౪ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ప్రాదయగ్క్రియాయోగేఉవసర్గసంజ్ఞాఃగతిసంజ్ఞాశ్చస్యః || ప్ర-పరా-అవ-సమ్-అ
 ను-అవ-నిస్-నిర్-దుష్-దుర్-వి-ఆక్ష-ని-ఆధి-అపి-ఆతి-సు-ఉత్-అభి-ప్రతి-పరి-ఉప-ప-తేప్రాదయః || ౧ || ౪ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || నిషేధవికల్ప
 యోర్విభాషాసంజ్ఞాస్సౌత్ || ౧ || స్వంరూపంశబ్దస్యాశబ్దసంజ్ఞా || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || శబ్దస్వస్వంరూపంసంజ్ఞాశబ్దాస్త్రీయాసంజ్ఞాతాంవి నా || ౧ || యేన
 విధిస్తదస్తస్య || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || విశేషణస్తదస్తస్యసంజ్ఞాస్సౌత్ స్వస్యచరూపస్య || ౧ || సమాసప్రత్యయవిధౌప్రతిషేధః || ౧ || ఉగిద్వర్ణగ్రహణవర్జమ్ ||
 ౧ || విరామోఽవసానమ్ || ౧ || ౪ || ౧ || ౧ || ౧ || వర్ణానామభావోఽవసానసంజ్ఞాస్సౌత్ || ౧ || పరస్పన్నికర్తృస్సంహితా || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || వర్ణానామతిశ
 యితస్పన్నిధిస్సంహితాసంజ్ఞాస్సౌత్ || ౧ || సుప్రిజన్తమ్పదమ్ || ౧ || ౪ || ౧ || ౧ || సుబన్తన్రిజన్తన్తచ్ఛపదసంజ్ఞాసౌత్ || ౧ || హలోనన్తరాస్సంయోగః || ౧ ||
 ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ఆజ్ఞిరవ్యవహితాహలస్సంయోగసంజ్ఞాస్సౌత్ || ౧ || ప్రాస్వంలఘు || ౧ || ౪ || ౧ || ౧ || సంయోగేగురు || ౧ || ౪ || ౧ || ౧ || సంయోగేపరేహ్రస్వ
 జ్ఞురుసంజ్ఞాసౌత్ || ౧ || దీర్ఘా || ౧ || ౪ || ౧ || ౧ || ౧ || ————— ఇతిసంజ్ఞాప్రకరణమ్ || ————— ఇతిగుణవృద్ధి || ౧ || ౧ || ౩ || గుణవృద్ధి
 శబ్దాభ్యాంయత్రగుణవృద్ధివిధియేతేతత్రేకఇతిషష్ట్యన్తమ్పదముపతిష్ఠతే || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ప్రాస్వదీర్ఘపుతశబ్దైర్యత్రాజ్ఞిధీయతేత
 త్రాచఇతిషష్ట్యన్తమ్పదముపతిష్ఠతే || ౧ || ఆద్యంతైకతా || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ట్రిత్రితాయసోక్తైతస్యక్రమాదాద్యవ్రావయవాస్తః || ౧ || మిదచోన్త్యా
 త్పరః || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || అచఇతినిర్ధారణేషష్ఠీ - అచామ్యుభ్యేయోఽన్త్యన్తస్యాత్పరస్తస్యైవావ్రావయవోమిత్యన్త్యత్ || ౧ || షష్ఠీస్థానేయోగా ||
 ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || అనిర్ధారితసమ్మన్ధవిశేషాషష్ఠీస్థానేయోగాబోధ్యా-స్థానశ్చప్రసక్తః || ౧ || స్థానేఽన్తరతమః || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ప్రసక్తేసతిసదృశతమ
 ఆదేశస్సౌత్ || ౧ || యత్రానేకవిధమాన్తర్యన్తత్రస్థానతతన్తర్యమ్మనీయః || ౧ || తస్మిన్నితినిర్దిష్టేపూర్వస్య || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || సప్రమీనిద్దేశేనవిధి
 యమానక్టార్థంవర్ణాన్తరేణాఽవ్యవహితస్యపూర్వస్యబోధ్యమ్ || ౧ || తస్మాదిత్యుత్తరస్య || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || పశ్చిమీన్దైశేనక్రియమానక్టార్థం
 వర్ణాన్తరేణాఽవ్యవహితస్యపరస్యజ్ఞేయమ్ || ఆలోఽన్త్యస్య || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || షష్ఠీర్నిష్టస్యాన్త్యస్యాలఆదేశస్సౌత్ || ౧ || శిచ్ఛ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ ||

(సిద్ధాంతకౌముదీ || * || అచ్చంధిః)

[illegible]

ణవదాన్వవిధాతన్నిషేధాన్న స్తః॥ పకగ్రహార్యపరయోః॥ ౬॥ ౧॥ ౧౮॥ ఇత్యధిక్యత్య॥ ౩॥ ఆధుణః॥ ౬॥ ౧॥ ౧౮॥ అవగ్తాన్తాదవివరేనూర్వపర
 యోరేకోగుణాదేశస్సన్యత్-సంహితాయామ్-(ఉపేస్తః-రమేశః-గజ్జోడః-మ్)-ఉరబ్రాపరః॥ ౩॥ ఋక్తిత్రింశతస్సంజ్ఞేత్యుక్తమ్-తత్ స్థా
 నేయోఽన్ సరపరస్సన్నైవప్రపర్తతే-తత్రాన్తరతమ్యాత్-కృష్ణర్థిరిత్యుక్తమ్-తవల్లారిత్యుక్తమ్-అచోరహాభ్యా మితిపక్షేద్విత్వ
 మ్॥ ౩॥ ఋరోఋరిసవణ్ణే॥ ౧॥ ౮॥ ౬॥ హలగ్రహరస్యఋరోలోపోవాస్యాత్సవణ్ణేఋరి-ద్విత్వాభావేలోపేనత్యేకధమ్-అసర్గిణోపేద్విత్వలో
 పయోర్వాధిపధమ్-సతిద్విత్వేలోపేచాసతిత్రిధమ్-కృష్ణర్థిః-కృష్ణర్థిః-కృష్ణర్థిః-యణితపచ్చమీమయ ఇతిషష్ఠీతివత్కేకకారస్యద్విత్వమ్- అ
 స్యత్వనవిశేషితేనతవల్లారిత్యుక్తరూపచతుష్టయమ్॥ ద్విత్వంలస్యైవకస్యైవసోభయోరుభయోరపి - తవలాన్తాదిషుబుధైర్వోధ్యంరూ
 పచతుష్టయమ్॥ ౩॥ వృద్ధిరేది॥ ౬॥ ౧॥ ౧౮॥ అదేవివరేవృద్ధిరేకాదేశస్సాధ్యుక్తాపవాదః(కృష్ణైకత్వ మ-గం-గౌః-దేవైవ్యర్వమ్-కృష్ణైశ్చైవ్య
 మ్)॥ ౩॥ పత్యేధత్యుక్తు॥ ౬॥ ౧॥ ౧౮॥ అవగ్తాదేజాద్యోరేత్యేధత్యోరురిచపరేవృద్ధిరేకాదేశస్సన్యత్-పరరూపగుణాపవాదః (ఉపైతి-ఉ
 పైధతే-ప్రప్యేహః-పజాద్యోగ్గిమ్-ఉపేతః-మాభవాప్రేదిధత్ - పురస్తాదపవాదన్యా యేనేయంవృద్ధిరేజీ పరరూపస్యైవబాధికాన
 త్పమాజోశ్చేత్యస్య-తేనావై హీతివృద్ధిరసాధు రేవ॥ ౩॥ అయోదూహిణ్యాముపపంఖ్యానమ్॥ ౩॥ (అయోహిణీసేనా)॥ ౩॥ స్వాదీరేరిణాః॥ ౩॥
 (నైవరం- సేవేరియంశీలః సేతి నైవరీ-నైవరిణీ)॥ ౩॥ ప్రా నూ-పూ-ధో-భ్య-మై-పేయమ్॥ ౩॥ (ప్రాహః-ప్రా ధః) అర్థవర్గ హణేనానర్థక
 స్యగ్రహణమ్ ప్ర శ్చేతిసూత్రే రాజేగ్రహధిక- భా జిగ్రహవాతేన ఉధగ్రహణేక్తాన్తమేవగృహ్యతేనతుక్తవత్ప్రస్త్యైకదేశః-ప్రాధ
 వాః (ప్రా ధి) ఇషు ఇశ్చాయాన్తుదాది-ఇష గ్రహాదివాదిః - ఇమ్ ఆసీత్యైక్యాద్యిః-పశాంమజ్జిణ్యుతిచ-పిషపవ్యుతిరూపే-తత్రపరరూపే
 ప్రాక్షే- సేనసృద్ధిః-ప్రైషః-ప్రైష్యః)యన్తు-ఈషఉఞ్చ-యశ్చ-ఈషగతిహింసాదగ్ధ సేష-తయోర్ద్విర్లోపధత్వాత్- ఈషః ఈష్యః-త
 త్రా-గ్ధజేప్రేషః-ప్రేష్యః॥ ౩॥ ఋక్-ఈషో-ఈషమా-సే॥ ౩॥ సుఖేనయుతః(అఖర్తః)త్యోయేతికిమ్-పరమ-గ్ధః॥ ౩॥ ప్రవత్సతరకమ్పలవన
 నదత్త-గ్ధానాపృణే॥ ౩॥ (ప్రా-గ్ధం-వత్సత-ర-గ్ధమ్-త్యది-యు-ణ-స్యా-పన-య-నాయ-య-ద-స్య-దృ-ణ-శ్రీ-య-తేతదృ-ణ-గ్ధమ్-ద-శా-గ్ధో-దేశః-నదీచ
 ద-శా-గ్ధా)యు-ణ-శ్రీ-ద-గ్ధ-మా-జ-తే॥ ౩॥ ఉషస-గ్ధా-శ్రీ-ధ-తే॥ ౬॥ ౧॥ ౧౮॥ అవగ్తాన్తాదుపసర్గాగృహాదాధాతాపరేవృద్ధిరేకాదేశ

స్వాస్యత్-(ఉపార్థతి)||౩|| అన్తాదివచ్చ|| ౬||౧||౮౫|| యాయమేకాదేశస్ససూర్యస్యాంతవత్పరస్యా దివత్స్వాదితీరేఫస్యపదాంత్యే||౩||
 ఖర్షవసానయోర్విసర్జయః||౮||౩||౧౫|| ఖరిఅవసానెచరేఫస్యవిసర్జనీయస్యాత్పదాంతే-ఇతివిసర్జేప్రాప్తే - అన్తవద్భావేనపదాంతస్యన
 విసర్జః-ఉభయధన్తుకర్తరిదర్శి దేవతయోరిత్యా దివిర్దేశాత్-ఉపసర్గేదైవధాతోరాకృషేసద్ధేధాతావితియోగవిభాగేనపురస్వృద్ధివిధానా
 ర్థమ్-తేన ఋత్యకభిపాక్షికోపివప్రతిభావోఽత్రనభవతి||౩|| వాసుప్యాపితేలే||౬||౧||౯౧|| అవర్ణాన్తాచపసర్గావృకారాదౌసుభ్భాతావృద్ధి
 ర్వాస్యాత్-అపితలిగ్రహణముజార్థమ్-ప్రర్షభీయతి-ప్రార్షభీయతి సావర్ణ్యాత్-అవర్ణస్యగ్రహణమ్-ప్రల్లారియతిప్రల్లారియతితపరత్వాద్వి
 ర్జేన-ఉపఋకారీయతిఉపరారియతి||౩||౬||౧||౯౨||అచుపసర్గాదేజాదౌధాతౌపరయాపమేకాదేశస్వాత్-ప్రేజతేఉపా
 షతిఇహవాసుపిత్యనువర్త్యవాక్యభేదేనచ్యాభ్యయమ్-తేనపజాదౌసుభ్భాతావా-ఉపేడకీయతి-ఉపైడకీయతి*పవేచానియోగే||౩||నియోగో
 ఽవధారణమ్-కేవభోక్తు సే-అనవక్తృప్తాపెపిబ్బః-అనియోగేకిమ్-తవైవ||౩||అచన్త్యాదితి||౧||౧||౬౪||అచామ్నధ్యేయోన్యఃసచిదిర్వస్యత
 ట్రిసంజ్ఞంస్వాత్-క్షోశకన్ధావిషువరయాపంవాచ్యమ్||౩||తచ్చటే-శకన్ధః-కర్తన్యః-కులటాక్షోసమన్తకేశవేశేక్షోసమాన్తాన్యః-మనీషా-లాజ్ఞ
 లీషావత్జ్ఞలిః సారజ్ఞః-వశువక్షిణోస్సారాజ్ఞోన్యఃఅకృత్గణోయమ్-మార్తణః||౩||టోప్యయోస్సమాసేవా||౩||సూలోతుః-స్థూలోతుః-వి
 మ్భోన్యః-విమ్భాన్యః-సమాసేకిమ్-తనాన్యః||౩||ఓమాజౌశ్చ||౬||౧||౯౫||ఓమిఅశీచఆత్పరియాపమేకాదేశస్వాత్-శివాయోన్నమః-శివప
 హి-శివేహి||౩||అవృత్తానుకరణస్యాత్-ఇతి||౬||౧||౯౬||ధ్వనేరనుకరణస్యయోఽచ్చబ్ధస్తస్మాదితపరేపరయాపమేకాదేశస్వాత్-పబత్-ఇ
 తి-పటితి||౩||పకాచోనక్షోశ్రదితి||నామ్రేడితస్యాన్త్యస్యతువా||౬||౧||౯౭||అమ్రేడితస్యప్రాగుక్తన్నస్యాత్|అన్త్యస్యతుతకారమాత్రస్య
 వాస్యాత్|డాదిబహులస్యైవభవతఃఅబహులవచనాద్విత్వమ్||౩||తస్యపరమామ్రేడితమ్||౮||౧||౯౮||ద్విరుక్తస్యపరయాపమామ్రేడితసంజ్ఞం
 స్యాత్|పబత్పటేతి||౮||౧||౯౯||పదాన్తేర్ఘ్యాశ్చశస్సృగః|పబత్పటదితి||౩||అకస్సవర్ణేద్విరుక్తః||౬||౧||౧౦౦||అకస్సవర్ణేఽదివరే
 ద్విరుక్తకాదేశస్వాత్-దైత్యాదిః|శ్రీశః|ఃష్టాదయః|అచికిమ్|కుమారీశేతే|నాజ్ఞలాలితిసావర్ణ్యనిషేధస్తునదీర్ఘకారయోః|గ్రహణకశాస్త్ర
 స్మసావర్ణ్యనిధిషేధాభ్యామ్ప్రగనిష్పత్తే|అకఃకిమ్|హరయో|అకోకిర్నిర్ణయేవనువచమ్||౩|| ఋతిసవర్ణేఋవాక్షోహూత్యగారః|

హూత్యకారః || ౧ || తిసవర్ణే || వాక్ష్విహూత్యకారః || హూత్యకారః || ౧ || పక్ష్యకారస్సవర్ణాత్ || ఋతిఋతివాగ్రితివేత్తు
భయత్రాపివిధేయం వర్ణస్వయస్వమాత్రమ్ | ఆద్యస్యమధ్యేద్వా రేఫాతయోరేకామాత్రా | అభిత్-ఽజ్ఞక్రిరపరా | ద్వితీయస్యతుమధ్యేద్వా
లకారా | శేషమ్నా గ్వత్ | ఇహూభయత్రాపిఋత్యక ఇతిపాక్షికం ప్రకృతిభావోవత్వతే || ౧ || ౧ || ౧౦౯ || పదాంతాదే
జోఽతిపరేపూర్వరూపమేకానేశస్యైత్ || హారేఽవవిష్టోఽవ || ౧ || ౧ || ౧౧౦ || అ కేవేదేదైవస్యగోరతివాప్రకృతి
భావస్యైత్పదాన్తేగోఅగ్రమ్-గోగ్రమ్ || పదస్యకేమ్-చిత్రగ్వగ్రమ్-పదాన్తేకేమ్గో || ౧ || ౧ || ౧౧౧ || అవజ్ సోఽటాయనస్య || ౧ || ౧ || ౧౧౨ || అతీతిని
వృత్తమ్-అవిపరేపదాన్తేగోరవగ్వాస్యైత్ (గవగ్రమ్) పదాన్తేకేమ్-గవి-వృద్ధితవిభాషయాగవాతుః || ౧ || ౧ || ౧౧౩ || గోరవ
జ్ స్యానిన్ద్రే -గవేన్ద్రః || అథ ప్రకృతిపద్యావః || ౧ || ౧ || ౧౧౪ || పుతప్రగృహ్యోఅవినిత్యమ్ || ౧ || ౧ || ౧౧౫ || పుశాన్ ప్రగృహ్యోత్పవత్వం తే తేఽవినిత్యస్సు
కృత్యాస్యః || పహికృష్టాఽత్రశౌశ్చరతి-హరీపతా-నిత్యమితికేమ్ || హరీపతావిత్యాదావయమేవ ప్రకృతిభావోయథాస్యైత్ - ఇకౌఽసవ
ర్ణఇతిహ్రస్వసముద్భితోమాభూత్ || ౧ || ౧ || ౧౧౬ || ఇకౌఽసవర్ణేశాకల్యస్య హ్రస్వశ్చ || ౧ || ౧ || ౧౧౭ || పదాంతాఇకౌఽసవర్ణేఽవిపరేప్రకృత్యాస్య
హ్రస్వశ్చవా-అత్రహ్రస్వవిధిసామగ్ధ్యేదేవప్రకృతిభావేసిద్ధేతదనుకర్షణార్థశ్చకారోనకర్తవ్యఇతిభావేస్థితిమ్-చక్రిఅత్ర-చక్రిఅ
త్ర-చక్ర్యత్ర-పదాంతాఇతికేమ్శౌర్యా || ౧ || ౧ || ౧౧౮ || ససమాసే || ౧ || ౧ || ౧౧౯ || వాప్యశ్చ || ౧ || ౧ || ౧౨౦ || సీతిచ || ౧ || ౧ || ౧౨౧ || పార్శ్వమ్ || ౧ || ౧ || ౧౨౨ || ఋతిపరేఽ
కన్దప్రాగ్వత్ - (బ్రహ్మ ఋషిః-బ్రహ్మర్షిః) పదాంతాఇత్యేవ-ఆర్థత్ - సమాసేప్యయన్ప్రకృతిభావః- (నప్రఋషీణామనప్రర్షీణామ్) || ౧ || ౧ || ౧౨౩ || వాక్య
స్యశ్చేన్ద్రపుతడదాన్తః || ౧ || ౧ || ౧౨౪ || ఇత్యధికృత్య || ప్రత్యభివాదేఽహ (నే) || ౧ || ౧ || ౧౨౫ || అశూద్రవిషయేప్రత్యభివాదేయద్వాక్యస్తస్యశ్చేన్ద్ర
పుతస్యైత్-అభివాదయోదేవదత్తోహమ్-భోఆయుష్మానేధి దేవదత్త-స్త్రీయాన్న-అభివాదయోగార్థహమ్-భోఆయుష్మానేభవగార్థి-
నామగోత్రంవాయత్రప్రత్యభివాదవాక్యాన్తేప్రయాజ్యతేతత్రే వపుతభివ్యతే-నేహఆయుష్మానేధి || ౧ || ౧ || ౧౨౬ || భోరాజన్యవిశాంపేతివాచ్య
మ్ || ౧ || ౧ || ౧౨౭ || ఆయుష్మానేధిభోఆయుష్మానేధిన్ద్రవర్త-ఆయుష్మానేధిన్ద్ర, పాలిత-౧ || ౧ || ౧౨౮ || దూరాభ్యం
బోఽనేమద్వాక్యస్తస్యశ్చేన్ద్రపుతస్యైత్-సత్త్వాన్దేవదత్త-స్త్రీయాన్న-అభివాదయోగేహోహయోః || ౧ || ౧ || ౧౨౯ || ఏతయోఃప్రయోగేదూ

రాధూతేయద్వాక్యస్త్రహౌహయోరేవపుతస్సన్యత్ - హౌ3 రామ-రామహౌ3||గురోరన్యతోనన్త్యస్యప్యేకైకస్యప్రాచామ్||
 ౮||౨||౮||౨||కూరాధూతేయద్వాక్యస్త్రస్య యుద్ధిన్నస్యనన్త్యస్యపగురోరాన్విప్లుతస్సన్యత్ (దే3వదత్త-దేవన3త్తదేవదత్త3)గురొంకి
 మ-వకారాత్పరస్యకారస్యమాభూత్-అన్యతగకిమ్-కృష్ణ3-పక్షైకగ్రహణమ్మర్యాయాధమ్-ఇహప్రాచామితియోగోవిభజ్యతే-తేవసర్వః
 ప్లుతోవికల్ప్యతే||౩||అప్లుతవదుపస్థితే||౬||౧||౧౨||ఉపస్థితోఽనాన్త ఇతిశబ్దస్తస్మిన్నరేప్లుతోఽప్లుతవద్భవతి-అప్లుతకార్యంగుణాదికజ్ఞరోత-
 సున్లోక3కతి-సున్లోకేతి-వత్కిమ్అప్లుతఇత్యుక్తేప్లుత ఏవనిషిధ్యేత్-తథాచప్రగృహ్యశ్రయేప్రకృతిభావేప్లుతస్యశ్రవణన్నస్యాత్-అగ్ని3ఇతి
 ౬||ఈచాక్రవర్తణస్య||౬||౧||౩౦||ఈప్లుతోఽచివరేఽప్లుతవద్వాస్యాత్-చినుహితిచినుహీ3ఇతిచినుహీదమ్చినుహీ3ఇదం-ఉభయత్రవిభా
 షేయమ్||ఈదూదేద్వివచనప్రగృహ్యమ్ ||౧||౧||౧౧|| ఈదూదేదన్త్యివచనమ్ప్రగృహ్యసంజ్ఞంస్యాత్-హరీవతావిష్ణుఇమా-గజైల
 మూ-పచేతేఇమా-మణీపౌష్ట్రస్యేతితుఇవాధేవశబ్దోవాశబ్దోవాబోధ్యః||అదసోమాత్||౧||౧||౧౨|| అస్మాత్పరావీదూతౌప్రగృహ్య
 స్తః||అమీఈశాః-రామకృష్ణేవమూఅసాతే-మాత్కిమ్ అముకేఽత్ర-అనతిమాద్రహణేపకారోప్యనువర్ణేత||౬||శే||౧||౧||౧౩|| అయన్ము
 గృహ్యస్సన్యత్||అస్తేఇన్ద్రాబృహస్పతీ||౩||నిపాతపకాజనాజ్||౧||౧||౧౩||పకూఽజ్నిపాతఅజ్ఞవర్గప్రగృహ్యస్సన్యత్-ఇవిన్తయ-ఇతి
 స్తః||ఉఉమేశః-అనాజీత్యుక్తేరజీదాకారగప్రగృహ్యపవ-ఆపవన్నమన్యసే-ఆపవజ్జీలతత్ జీతునప్రగృహ్యః||అఈషదుష్ణమ్-ఓష్ణమ్-
 వాక్యస్తరణయోరజీత్-అన్యత్రజీదితివివేకః||౬||ఓత్||౧||౧||౧౪||ఓదన్ద్రోనిపాతగప్రగృహ్యస్సన్యత్-అహేఈశాః||౬|| సమ్ముద్ధేశాక
 ల్యస్యేతావనాన్తే ||౧||౧||౧౬||సమ్ముద్ధినిమిత్తకఓకారోవాప్రగృహ్యాయఽవైదికేఇతాపరే-విష్ణోఇతి-విష్ణుఇతివిష్ణువీతి-అనాన్త ఇతికిమ్-బ్రహ్మబ
 ధవిత్యబ్రవీత్||౬||ఉభాః||౧||౧||౧౭||ఉభాఇతౌవాప్రాగుక్తమ్-ఉభాః-వితి||౬||ఊ||౧||౧||౧౮|| ఉభాఇతౌద్విరోఽనునాసికగప్రగృహ్యశ్చఊభా
 త్యయమాదేశోవాస్యాత్-ఊభాః||౬||మయఉభావోవా||౮||౩||౩౩|| మయఃపరస్యఉభావోవాస్యాఽచికిము ఉక్తమ్కిమ్ముక్తమ్-వస్యాసి
 ధత్వాన్నానుస్వగః||౬||ఈదూతౌచస్తప్తమృధే||౧||౧||౧౯||స్తప్తమృధేవర్ధవసన్నమీనూదన్తప్రగృహ్యంస్యాత్-సోమోగౌరిఅదిశ్రితః-
 నూపకీతనూఇతి-సుపాంసుగుతిసప్తమృదుక్ - అర్ధగ్రహణజ్జీమ్వృత్తావధాన్తరోపసంక్రాన్తేమాభూత్-వాప్యానుశోవౌవాప్య

శ్వాః॥ అనోఽప్రగృహ్యస్యానునాసికః॥ ౧॥ ౪॥ ౨॥ అప్రగృహ్యస్యానోఽవసానోఽనునాసికోవాస్యాత్ - దదీ-దధి-అప్రగృహ్యస్యకిమ్॥ అ
గ్నిః — ఇత్యచ్ సద్ధిః — స్తోశ్చనాశ్చ్యుః॥ ౪॥ ౪॥ ౦॥ సకారతవర్గయోశ్చకారచవర్గాభ్యాంయోగేశకారచవర్గాస్తః - (హరిశ్చేతే - రామ
శ్చివోతి-సచ్చిత్ - శాన్తిః॥ శాన్తిః॥ ౧॥ ౪॥ ౪॥ శాత్పరస్యతవర్గస్యచత్వన్నస్యోత్ - (విశ్వాప్రశ్నః)॥ ఘ్ననాఘ్నః॥ ౧॥ ౪॥ ౪॥ స్తోఘ్ననామో
గేష్టస్సోత్ - (రామష్టవః-రామష్టీకతే-పేష్ట-తట్టికా-చక్రిణ్ థాకసే ॥)॥ నపదాన్తాట్టోరనామ్॥ ౧॥ ౪॥ ౪॥ అనామితిలుప్తపష్టికవ్యుగమ్
పదాన్తాట్టవర్గాత్పరస్యానామస్తోఘ్నర్నస్యోత్ - (షట్సస్తః-షట్తే)॥ పదాన్తాన్తిమ్ - ఈటై-టోగ్గిమ్సర్విష్టమమ్॥ ఖ్లిమ్॥ అనామ్న వతినగరి
ణామితివాచ్యమ్॥ ఖ్లిమ్॥ షణ్మామ్ - షణ్మనతిః-షణ్మగర్భః॥ తోష్టిమ్॥ ౧॥ ౪॥ ౪॥ తవర్గస్యషకారేవరేనష్టత్వం-సౌషవ్యః॥ ర్ములాఞ్శోస్తే॥
౧॥ ౧॥ ౩౯॥ (వాగీశః-విద్రూపమ్)॥ యరోఽనునాసికేఽనునాసికోవా॥ ౧॥ ౪॥ ౪॥ యరగ్గపదాన్తస్యాఽనునాసికేవరేఽనునాసికేవా
స్యాత్ - (పతన్తురారిః-పతన్తురారిః)॥ స్థానప్రయత్నాభ్యామన్తరతమేష్టరేచరితార్థోవిభిరయంరేఫేనప్రవర్తతే-చతుర్ముఖః॥ ప్రత్య-
యేభాషాయాన్నిత్యమ్॥ (తన్వాత్రమ్)॥ కధన్తర్హిమదోదగ్రాగ్గకమన్తన్తభియవాదిగణేదకారనిపాతనాత్॥ తోర్లి ౧॥ ౪॥ ౬॥
తవర్గస్యలకారే పరసవర్గస్సోత్ - (తల్లయః - విదాన్తిః॥ ఖితి - సకారస్యానునాసికో లకారః - ఉదదస్థాన్తమ్భావగ్గపూ
ర్వస్య॥ ౧॥ ౪॥ ౬॥ ఉదగ్గపరయోస్థాన్తమ్భావగ్గపూర్వసవర్గస్సోత్ - ఆదెగ్గపరస్య - (ఉత్థానమ్) - ఉత్తమ్భనమ్ - అత్రాఽఘోషస్య
మహాప్రాణస్యసస్యతాదృశపవధకారః - తస్యర్పరోర్పరితిపాక్షికౌలోపః - లోపాభావపక్షేతుభకారస్యైవశ్రవణన్నతుఖరిచేతిచ
ర్వచ్ఛర్వచ్ఛ్రుతిధకారస్యాసిద్ధత్వాత్ - (ఉత్థానమ్) - ఉత్థమ్భనమ్॥ ర్ముయోహేన్యతరస్యామ్॥ ౧॥ ౪॥ ౬॥ ర్ముయగ్గపరస్య
హస్యపూర్వసవర్గోవాస్యాత్ - మోషవతోనాదవతోనుహాప్రాణస్యసంవృతకణ్ధస్యహస్యతాదృశోవర్గచతుర్దశవాదేశః - వాగ్పరిః-వాగ్
హరిః॥ శశ్చిటి॥ ౧॥ ౪॥ ౬॥ ర్ముయగ్గపరస్యశస్యభోవాస్యాదటి-దస్యచుత్వేనజకారేకృతే॥ ఖరిన॥ ౧॥ ౪॥ ౬॥ ఖరిర్ములాఞ్శ్చరస్సృః-ఇ
తిజకారస్యచకారః-తచ్ఛివః-తచ్ఛివః॥ ఖ్లిః॥ తచ్ఛ్లోకేన-తచ్ఛ్లోకేనలమికిమ్-వాక్శోఽప్యతి॥ మోనుస్వారిః॥
౧॥ ౩॥ ౧౩॥ మాన్తస్యపదస్యానుస్వారస్యాన్ధి-అలోన్తస్య-హరింవదై-పదస్యేతికిమ్ - గవ్యతే॥ నశ్చపదాన్తస్యర్ములి॥ ౧॥ ౩॥ ౧౪॥ నస్య

మనస్వచాపదాన్తస్యర్థుల్యనుస్వార్గః-యశాంసి-ఆక్రంస్యతే-ర్థులికిమ్మనస్వసే॥౩॥అనుస్వారస్యయయివరసవర్ణః॥౧॥౪॥౫౧॥ స్వప్తమ్- (అ
జ్జీతః-అజ్ఞీతః-మణితః - శాన్తః-గుమింతః-)కుర్వన్బ్రీత్యత్రణతేప్రప్రాప్తే-తస్మాస్థిత్యాదనుస్వా రేవరసవర్ణేతస్మాస్థిత్యాన్న ణత్వ
మ్॥౩॥ వాపదాన్తస్య॥౧॥౪॥౫౧॥ వదాన్తస్యాఽనుస్వారస్యయయివరేవరసవర్ణోవాస్యాత్ (త్వజ్గ్రోషిత్వంకరోషి-సయ్యంతాసంయ
ంతా-సవప్సరః-సంవత్సరః-యల్లోకమ్-యంలాకమ్-)అ త్రా ౭నుస్వారస్యపత్యే౭నునాసికాయవలాః॥౩॥మోరాజిసమృత్వా॥౧॥౩॥౨౫॥
క్షిబిదైరాజతాపరేసమోమస్యవపవస్యాత్-(సప్రాచ॥౩॥హేమపరేవా॥౧॥౩॥౨౬॥మపరేహకారేమస్యనుపవస్యాద్వా- హ్వలహ్వల
సజ్జ్వలనే-కిమ్హ్వలయతి-కింహ్వలయతి)॥క్షి॥యవలపరేయవలావేతివక్తవ్యమ్॥క్షి॥యథాసంఖ్యమనుదేశస్సమానామ్॥౧॥౩॥౧౦॥సమస
మ్బుద్ధిధిర్యథాసంఖ్యంస్యాత్-(కింహ్వః-కిమ్హ్వః-కింహ్వలయతి-కిమ్హ్వలయతి-కింహ్వదయతి-కిల్హ్వదయతి)॥౩॥నపరేసః॥౧॥౩॥౨౭॥
నపరేహకారేమస్యనస్యాద్వా-(కింహ్వ తే-కిన్హ్వ తే॥౩॥జ్ఞోగ్గుక్టుక్శరి॥౧॥౩॥౨౮॥జకారణకారయోగ్గుక్టుకాయకావాగమావాస్త
శ్శరి-కుక్టుకోర సిద్ధత్వాజ్జత్వన్న ॥క్షి॥చయోద్వితీయాశ్శరిపాష్కర సాదేరితివాచ్యమ్॥క్షి॥(ప్రాజ్ఞేషప్తః-ప్రాజ్ఞేభోషప్తః-ప్రాజ్ఞే
తుప్తః-సుగన్ఢేషప్తః-సుగన్ఢేషప్తః-సుగన్ఢేషప్తః॥౩॥౩౧॥౨౯॥డాత్పరస్యసస్యధుద్వాస్యాత్-(వట్సన్తః-వట్సత్సన్తః॥౩॥
నశ్చ॥౧॥౩॥౩౦॥నకారాన్తాత్సస్యధుద్వా-(సన్తః-సన్తః॥౩॥శితుక్ ౧॥౩॥౩౧॥నస్యవదాన్తస్యశేవరతుద్వాస్యాత్-శశ్చోటిః-శత్సవిక
ల్పః-పత్యేర్థురోగురీతివలోపః)సజ్చమ్భుః-సజ్చమ్భుః-సజ్చచ్ఛమ్భుః-సజ్చశమ్భుః-ఇఛాఇచఛాఇచశాఇశాఽతి చతుష్టయమ్ - రూ
పాణామిహతుక్ఫత్వచలోపానాంపికల్పనాత్ ॥౩॥జమోప్రాస్వాదవిజముణ్డిత్యమ్॥౧॥౩॥౩౨॥ప్రాస్వాత్పరోయోజమితదన్తంయత్ప
దన్తస్యాత్పరస్యాఽచోనిత్యంజముడాగమస్యాత్ (ప్రత్యజ్ఞాత్వా-సుగణ్ఢేశః-సన్నమృతః)॥౩॥సమస్పృటి॥౧॥౩॥౩౩॥సమోరుస్స్యా
త్పృటి-అలోస్త్వస్య॥౩॥అత్రా ౭నునాసికగపూర్వస్యఋవా॥౧॥౩॥౩౪॥అత్రగుప్రకరణేరోగపూర్వస్యాఽనునాసికస్యా
త్॥౩॥అనునాసికాత్పరో౭నుస్వారః॥౧॥౩॥౩౫॥అనునాసికంవిహాయరోగపూర్వస్యాత్పరో౭నుస్వారాగమస్యాత్॥ఖరవపావయోర్వి
సర్జనీయః॥౩॥విసర్జనీయస్యసః॥౧॥౩॥౩౬॥ఖరివిసర్జనీయస్యసస్యాత్-ఏతదవవాదేనవాశరీరిపాక్షి కేఽసర్వేప్రాప్తే॥క్షి॥సమ్బుజ్ఞానాంసో
వక్తవ్యః॥క్షి॥(సంస్కృతా-సంస్కృతా) - సమోమలోపమేకైశ్చిభాష్యమ్లోపస్యాపిరుప్రకరణస్థత్వాదనుస్వారానునాసికాభ్యామేకస

కారంబువద్దయిమ్మిది సకారస్తూక్తమేవ - తత్రానచితేనకారస్యన్విత్వపత్యేత్రినకారమపిదూపద్వయమ్ - అనుస్వారవిసర్గజహ్వము
 లీయోవధ్వానీయానామకారోపరిశబ్దచ పాతస్యోపసంఖ్యాతత్వేనానుస్వారస్యోపచత్వాత్ - అనునాసికవతాస్త్రయాణాంశర్కఖ
 యభితికద్విత్వేషట్ - అనుస్వారపతామనుస్వారస్యోపగిద్విత్వేద్వాదశ - ఏషామష్టాదశానాస్తకారస్యద్విత్వేవచనాస్తరేణపునర్ద్విత్వేతుష
 కతద్విత్వత్త్రితమితిచతుష్పక్షాశ్చత్ - అణౌనునాసికత్వేఽప్తోత్తరశతమ్ || ౩ || పుమగ్గఖయ్యమ్మరే || ౧ || ౩ || ౬ || అమ్మరేఖయిపుమశబ్దస్య
 రుసాన్యోత్ - పువత్వత్తివత్తే - ప్రత్యయస్యేతిషత్వపర్యుదాసాత్ గ్గకగ్గపయోగ ప్రాప్తౌ - అపువత్వత్తివత్తేతుషత్వప్రాప్తౌ - సంపుజ్ఞానామి
 తిసః - (పుంస్తోకిలః పుస్తోకిలః పుంస్సృతః పుంస్సృతః) అమ్మరేకిమ్ - పుంక్షీరమ్ - ఖయికిమ్ - పుండాసః - ఖ్యాజాదేశేన - పుంఖ్యానమ్ || ౩ || నశ్చస్యప్ర
 శాన్ || ౧ || ౩ || ౭ || అమ్మరేఖవిసకారాస్తస్యపదస్యరుసాన్యోత్ నతుప్రశాన్ శబ్దస్య - విసర్గస్థత్వంశ్చుత్వమ్ (శార్ఙ్గిశ్చిన్ధి - శార్ఙ్గిశ్చిన్ధి - చక్రిస్త్రాయ
 స్వ - చక్రింస్త్రాయస్వ) పదస్యకిమ్ హని - అమ్మరేకిమ్ - సన్ తస్యః - ఖడ్గముష్టిః - అప్రశాన్కిమ్ - ప్రశాస్తనోతి || ౩ || నన్వాస్పే || ౧ || ౩ || ౧౦ || నన్వానిత్య
 స్యరుసాన్యోద్వాపకారేపరే || ౩ || కుప్తోగ్గకగ్గపాచ || ౧ || ౩ || ౩ || ౭ || కవర్గేపవర్గేచపరేవిసర్గనీయస్యక్రమాజ్ఞహ్వములీయోపధ్వానీయాస్తః - చా
 ద్విసర్గః యేననాప్రాప్త్యాయేనవిసర్గనీయస్యసభిత్వస్యోపవాదోయమ్ - నతుశర్కరేః స్థగ్గనీయభిత్వస్య - తేనవాసః క్షౌమమిత్యాదౌవిసర్గ
 ఏవ (న్యోగ్గపాహి - న్యోగ్గపాహి - న్యోగ్గపాహి - న్యోగ్గపాహి - న్యోగ్గపాహి - న్యోగ్గపాహి) కానామ్రేడితే || ౧ || ౩ || ౧౦ || కాన్మకారస్యరుసాన్యోదామ్రేడి
 తేపరే - సంపుజ్ఞానామితిసః - యద్వా || ౩ || కస్తాదిమచ || ౧ || ౩ || ౪ || ఏష్విణ్డత్తరస్యవిసర్గస్యపసాన్యోదస్యక్రతుసగ్గకగ్గపయోరపవాదభితిసః
 (కాస్తాన్ కాంస్తాన్ - కస్తః - కాత్మస్తుతః - సర్పిష్ఠాణ్డికా - ధనుష్క - హాలమ్ - ఆకృతిగణోయమ్) సంహితాయామ్ || ౬ || ౧ || ౭ || ఇత్యధికృత్య || ౩ || శే
 చ || ౬ || ౧ || ౭ || ౩ || ప్రాస్తస్యభేదరేతుగాగమసాన్యోత్సంహితాయామ్ - చుత్వస్యోసిద్ధత్వాజ్ఞశ్చేదనదః - తతశ్చర్త్వస్యోసిద్ధత్వాత్పురస్క
 త్వేనజః - తస్యచత్వేదనదః - చుత్వస్యోసిద్ధత్వాచ్ఛోగ్గకరుతికుత్వన్న - (శివచ్ఛాయా - స్వచ్ఛాయా) || ౩ || ఆజ్మాజ్మాశ్చ || ౬ || ౧ || ౭ || ఏతయోశ్చే
 పరేతుక్స్యోత్పదాన్తాజ్ఞేతివికల్పపవాదః - ఆచ్ఛాయా - మాచ్ఛిదత్ || ౩ || దీర్ఘాత్ || ౬ || ౧ || ౭ || దీర్ఘాచ్ఛేపరేతుక్స్యోత్ - దీర్ఘస్యాయస్త
 కనతుభస్య - సేనాసురాచ్ఛాయేతిజ్ఞాపకాత్ (చేచ్ఛిద్యతే) || ౩ || పదాన్తాద్వా || ౬ || ౧ || ౭ || దీర్ఘత్పదాన్తాచ్ఛేపరేతుగ్గసాన్యోత్ (లక్ష్మీభాయా

పాశ్రమశాస్త్రీష్యవ్యయస్య || ౧ || ౩ || ౪ || ౬ || అకారాదుత్తరస్వానవ్యయస్యః సర్వస్వసమాసేనిత్యంసకారాదేశస్వాత్కరోత్యాదిషుపరే
 సురతూత్తరపదస్థస్య-అయస్తారః-అయస్తామః-అయస్కంసః-అయస్మి-అయస్మామ్-అయస్సహితామశాఅయస్తు-శా-అయస్క-
 స్త్రి-అతర్కమ్-గీర్ణకారః-అనవ్యయస్యకిమ్-స్వర్గకామః-సమాసేకిమ్-యశర్కరోతి-అనుత్తరపదస్థస్యకిమ్-పరమయశర్గకారః || ౬ || అథశ్చి ౬ సీపదే
 ౧ || ౩ || ౪ || ౬ || పతయోర్నిసర్వస్వసాదేశస్వాత్పదశబ్దేపరే-అథస్పదమ్-శిరస్పదమ్-సమాసశ్చత్యేవ-అథర్గపదమ్-శిరర్గపదమ్-అనుత్తరపదస్థస్యే
 త్యేవ-పరమశిరర్గపదమ్-కస్తాదిషుచ || భాస్తరః || ————— ఇతివిసర్గసంధిః / ————— || స్వాజనమాడితిసుప్రత్యయేశివ-స్-అర్చ్య-ఇతిస్థితే || సనజయోరుః
 ౧ || ౨ || ౬ || ౬ || పదా-స్తస్యసస్యసజుషబ్దస్యచదుస్సాన్యత్-జశ్వాపవాదః || ౬ || అతోరోర్లుతాదల్లుతే || ౬ || ౧ || ౧ || ౩ || అల్లుతాదత్సపరస్యరోరు
 స్సాన్యదల్లుతేతి-భోభగోఅఘాఇతిప్రాప్త్యయత్వస్యాపవాదః ఉత్పన్న-తిరుశ్వాస్యాపిన్దత్వ-దురభవతి-రుత్వమనూద్యఉత్పదిభే
 స్సామర్థ్యాత్ || ౧ || ప్రదమయోగపూర్వసవర్ణః || ౬ || ౧ || ౧ || ౧ || అక్-ప్రదమాద్విటీయయోరవిపరేపూర్వసవర్ణదీర్ఘ-ఏకాదేశస్సాన్యత్-ఇతి
 ప్రాప్తే || నాదివి || ౬ || ౧ || ౧ || ౪ || అవర్ణాదివిపరేపూర్వసవర్ణదీర్ఘః || ఆచుణః - ఏకగపదాంతాదతి- (శివోర్వ్యః) అతఇతితవర్గకిమ్ - దేవా
 అత్ర-అతీతితవర్గకిమ్ శ్పఆగ-అప్లుతాత్కిమ్-ఏహిసుస్తోతా-అప్లుస్తాహి-పుష్-స్యాపిన్దత్వాదత్సపర్యోయమ్-అప్లుతాదివిశేషణే
 తుతత్సామర్థ్యాన్నాపిన్దస్యేత్ తపరకరణస్యతునసామర్థ్యస్థిర్నిస్సత్వాచాత్తార్థత్వాత్-అప్లుతేకిమ్-శిక్షణుపయతిగ్నిదత్త-గురోరన్యతఇ
 తిప్లుతః || ౬ || హశిచ || ౬ || ౧ || ౧ || ౪ || అప్లుతాదత్సపరస్యరోరుస్సాన్యదశి- (శివోవ్యః) -రోరిత్యకారానుబంధగ్రహణాన్నేహ-ప్రాతరత-థాత్-చ
 దేవాన్ ఇహఇహి తే-రుత్పమ్ || ౬ || భోభగౌఅఘాఅపూర్వస్యయోగి || ౧ || ౩ || ౧ || ౬ || పతతూప్వస్యరోర్యాదేశస్వాదశిపరే-అసన్ధిస్సాన్యః-
 గోపశ్వాకల్యప్య-దేవాఇహ-దేవాయహ-అశికిమ్-దేవాస్స-ని-యశ్యపీహయశ్యస్యాపిన్దత్వాద్విసర్గోలభ్యతే-తథాపివిసర్గస్యస్థానివర్త్యా
 వేననుశ్వాన్యత్వంసాన్యత్-నవ్యయమ-లిషిః-రోరితినముదాయదూపాశ్రయణాత్-భోస్-భగోస్-అఘాస్-ఇతినకారాంతానిపాఠాః-తే
 హంరోర్యత్యేకృతే || ౬ || వ్యోగ్లముప్రయత్నతరశ్వాకటాయనస్య || ౧ || ౩ || ౧ || ౧ || పదా-స్తయోర్వకారయకారయోగ్లఘూచ్చారణోపయావాగ్గో
 యివరేయస్యోచ్చారణేజిహ్వగ్రాపాప్రచుభ్యమూహానాంతైధిల్యంసలఘూచ్చారణః || ౬ || ఓతోగ్గ్యస్య || ౧ || ౩ || ౧ || ౧ || ఓకారాత్పరస్యపదా

స్తస్యాఽలఘుప్రయత్నస్యయకారస్యనీత్యం లోపస్సాన్యత్ - గార్హ్యగ్రహణమ్బజార్థమ్ - (భోలచ్యుత)లఘుప్రయత్నపత్యే (భోయచ్యుత)
 పదాస్తస్యకిమ్ తోయమ్ || ౩ || ఉశ్చివపదే || ౩ || ౧౧ || అవర్ణపూర్వయోగపదాస్తయోర్వవయోగ్లోపఉశ్చివరే (నఉపకాగ్నిః) పదేకిమ్ - తస్త్ర
 యుతమ్ | వేషస్స మృసారణేనూపమ్ - యదిశుప్రతిపదోక్తోనీపాతఉశ్చితిగృహ్యతే - తస్యైత్త రార్థముదగ్రహణమ్ || ౩ || హలినరేషామ్ ||
 ౩ || ౩ || ౧౨ || భోభగోఅఘోఅపూర్వస్యలఘులఘూచ్ఛారణస్యయకారస్యలోపస్సాన్యద్ధలినరేషామ్ | తేన (భోదేవాః భోలక్షీః భోవిద్వద్భు
 వ్ద-భగోనమస్తే-అఘోయాహి-దేవానమ్యాః-దేవాయాన్తి) హలికిమ్ - దేవాయహా || ౩ || రోఽనుపి || ౩ || ౧౩ || అఘోర్వరేషాదేశేస్సాన్యసను
 పి-రోరపవాదః-అహరహః-అహర్గణః-అనుపికిమ్ - అఘోభ్యామ్-అగ్రాహన్తితిరుత్సమ్ || ౩ || యపరాత్రిరధస్తరేషురుత్సంవాచ్యమ్ || * || (అ
 ఘోరూపజ్జతమ్-అఘోరాత్రిరేషా) ఎకదేశవికృతస్యానన్యత్వాత్-అఘోరాత్రః (అఘోరధస్తరమ్) అహరాదీనాన్పుత్యాదిషువా
 రేషః-విసర్గపవాదః (అహర్పతిః-గీర్వణః-ఘార్వః) పత్యేఽనర్గోపధ్దానీయా || ౩ || రోరి || ౩ || ౧౪ || రేఫస్యరేఫేపరలోపస్సాన్యత్ || ధ్రులోపేపూ
 ర్వస్యదీరోఽణః || ౩ || ౧౧ || ధరేఫాలోపయతీతితథాతస్మిన్వర్ణేఅధ్దాథ్దకారరేఫాత్తకేపరేపూర్వస్యాఽహోదీర్భస్సాన్యత్ (పునారమతే-హ
 రీరమ్యః-శమ్భూరాజతే) అణగిమ్-తృణః-పృణః-తృహహింసాయామ్-వృహహుడద్యమనే-పూర్వగ్రహణమనుత్తరపదేపిపూర్వమాత్ర
 సైవ్యవస్థగార్థమ్ (లీఢః-అజర్హామనస్-రధ-ఇత్యత్రగుత్వేకృతే-హశిచేత్సుత్వే-రోరిః-లోపేచప్రాప్తే || ౩ || ప్రతిపేదేవరజ్ఞార్థమ్ || ౧ || ౪ || ౧
 తుల్యబలవిరోధేవరజ్ఞార్థంసాన్యత్-ఇతిలోపేప్రాప్తేపూర్వత్రాసిద్ధమితిరోరిత్యస్యాఽసిద్ధత్వాదుత్వమేవ-మనోరధః || ౩ || ఏతత్తదోస్సలో
 పోఽకౌరనజ్ సమాసేహలి || ౩ || ౧ || ౧౩ || అకరకారయోరేతత్తదోర్యస్సస్తస్యలోపస్సాన్యద్ధలినతునభోసమాసే || పషణ్ణః సశమ్భుః || అ
 క్కొగిమ్ || ౩ || పషకోరుద్రః-అనభోసమాసేకిమ్ - అనభీవః-హలికిమ్ || ఎషోత్త్ర || ౩ || సోఽచిలోపేచేత్వాదపూరణమ్ || ౩ || ౧ || ౧౪ || సభిత్వేతస్యసో
 గ్లోపస్సాన్యదచిపాదశ్చేట్లోపేనత్యేవపూర్వేత (సేమామవిడ్ధిప్రభృతిమ్) ఇహయుక్వాదపవగృహ్యతఇతివాకునః-అవిశేషాచ్ఛోకపాదోపీ
 త్యపరే (నైషదాశరథీరామః) లోపేచేదితికిమ్-సభిత్ తేతి-సపవముక్త్యా-సత్యేవేత్యవధారణస్తస్యశ్చస్తసిబహులమితిపూర్వసూత్రా
 ద్భుహులగ్రహణానువృత్త్యాభ్యతే | తేనేహససోహమాజన్తశుద్ధానామ్ || — || ఇతిస్వాదిసద్ధిః || — || అర్థవదధాతురప్రత్య

యగ్రప్రాతిపదికమ్ || ౧ || ౧ || ౧ || ధాతు మ్ప్రత్యయంత్రత్యయా న్తక్షవర్ణయత్వాపర్థవచ్ఛబ్దహాస మ్ప్రతిపదికంజ్ఞంస్యాత్ || కృత్తద్ధిత
సమాసాశ్చ || ౧ || ౧ || ౧ || కృత్తద్ధితామైసమాసశ్చ ప్రాతిపదికసంజ్ఞాస్యః - పూర్వసూత్రే నిసిద్ధేసమాసగ్రహణన్నియమార్థమ్ - య త్ర
సంజ్ఞా తేపూర్వోభాగవచస్తస్యచేచ్ఛవతితర్హి సమాసస్యైవేతి - తేనవాక్యస్యన || ౩ || ౧ || ౧ || ఆపచ్ఛముపరిసమామైరధికారో
యమ్ || పరశ్చ || ౩ || ౧ || ౧ || అయమపితథా || ౩ || ౧ || ౧ || జ్యన్తాదాబన్తాత్ప్రతిపదికాచ్చేత్వాపచ్ఛముపరిసమామై
రధికారః - ప్రాతిపదికగ్రహణవిజ్ఞప్తిస్యాపి గ్రహణమిత్యేవసిద్ధేజ్యబ్జ హణంజ్యబన్తాత్తద్ధితోత్పత్తిర్యథాస్యామ్ - జ్యజ్ భా
హ్మజ్యభూదిత్యేనవర్థమ్ || ౩ || ౧ || ౧ || స్యాజసమాత్తథస్తాభ్యామ్భిన్ జేభ్యాంభ్యన్ జసిభ్యాంభ్యన్ జసోసాజ్ జ్యోస్సుప్ || ౩ || ౧ || ౧ || జ్యన్తాదాబ
న్తాత్ప్రతిపదికాచ్చవరేసావరయగ్రప్రత్యయాస్యః - సుజస్యోరుకారేకారౌజశటజపాశ్చేతః || ౩ || ౧ || ౧ || ౧ || సప్తిజౌవిభక్తి
సంజ్ఞాస్తః || తత్రసుదౌజసిత్వాదీనాంసప్తానాన్తి కాణా మ్ప్రధమాదయః సప్తస్యన్తాః ప్రాచాంసంజ్ఞాస్తాభిగిహోపివ్యవహారః || ౩ || ౧ || ౧ || సుపః ||
౧ || ౧ || ౧ || ౩ || సుప స్త్రీ నిత్రీణివచనాన్యేతైకశేవకవచనద్వివచనబహువచనసంజ్ఞానిస్యః || ౩ || ౧ || ౧ || ద్వైకయోద్వివచనైకవచనే || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ ||
ద్విత్వైకత్వయోరేతౌస్తః || ౩ || ౧ || ౧ || బహుబహువచనమ్ || ౧ || ౧ || ౧ || బహుత్వేపితత్సన్యత్ - రుత్వవిసర్గ (రామః) || ౩ || ౧ || ౧ || సహపాణామేకశేష
ఏకవిభక్తౌ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ఏకవిభక్తౌయానిసహపాణ్యేవదృష్టానితేషామేకేవశిష్యతే | ప్రథమయోగపూర్వసవర్ణః | నాదివిప్రద్ధిరేది (రామా)
|| చుటూ || ౧ || ౩ || ౧ || ౧ || ప్రత్యయాద్యోచుటూభిత్తాస్తః - ఇతిజస్యేత్సంజ్ఞా || ౩ || ౧ || ౧ || ౧ || నవిభక్తౌశుప్తాః || ౧ || ౩ || ౧ || ౧ || భక్తిస్థాన్తనర్గసకారమకారాభిత్తా
స్యః - ఇతిసకారస్యనేత్వమ్ || ౩ || ౧ || ౧ || ౧ || అతోగుణే || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || అపదానాదకారాద్గుణేపరతగ్గపరరూపమేకాదేశస్యాత్ - ఇతిప్రాప్తేపరత్వాత్పూర్వ
సవర్ణదీర్ఘః - అతోగుణేఇతిహిపురస్తాదపవాదాలనస్తరాన్నిధీన్ - బాధస్తేనూత్తరానితివ్యాయేనాకస్యవర్ణేదీర్ఘ ఇత్యప్రైవాపవాదోసను
ప్రథమయోరిత్యస్యాపి - (రామాః) || ౩ || ౧ || ౧ || ౧ || ఏకవచనసంస్కృద్భిః || ౧ || ౩ || ౧ || ౧ || సమ్పాదనైప్రధమాయావేకవచనసంస్కృద్భిఃసంజ్ఞాస్యాత్ || ౩ || ౧ || ౧ || ఏజ్ హ
స్వాత్సమ్ముద్ధేః || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ఏజన్తాద్ధ్రస్వాన్తాచ్చాక్షోధ్యుతేసమ్ముద్ధేశ్చేత్ - సమ్ముద్భాషీప్రస్యాజ్జస్యేజ్ హస్వాభ్యావిశేషణా
స్తే హాహేకతగ్మలేని (హేరామ-హేరామా-హేరామా) ఏజ్ గ్రహణజ్జీమ్-హేహారే-హేనిషో-అత్రహిపరత్వాన్నిత్యలాపచ్చ

సమ్మృద్ధిగుణేకృతే హ్రస్వాపరత్వన్యాస్తి || ౧ || అమిపూర్వః || ౧ || ౧౦ || ౧ || అమోఽమ్యవిపరతగ్గపూర్వరూపమేకాదేశస్వీయత్ (రామంరా
మా) || అశక్యతద్ధితే || ౧ || ౩ || ౧ || తద్ధితవర్జప్రత్యయాద్యాలశకవర్తాంతస్సృష్టిః-ఇతిశసశ్చ స్యేత్సంజ్ఞా || ౧ || తస్మాచ్ఛసోనగ్గుంసి || ౧ || ౧౦ || ౩ ||
హర్షపవర్ణదీర్ఘాత్పరోయశ్చసస్సకారసస్యనస్సృత్పుంసి || ౧ || అత్మపాప్తజ్ఞానుమ్యవాయేపి || ౧ || ౨ || అత్కవర్గవర్గఅజ్ఞానుమపతైర్వ్య
వైర్వధాసమ్భవస్థితైశ్చవ్యవధానేపిరమాభ్యామ్పరస్యనస్యణస్సృత్సమానపదే - పదవ్యవాయేపీతినిషేధమ్చాభయతుమాజ్ఞ గ్రహణ
మ్-నుమ్గ్రహణమనుస్వారోపలక్షణార్థమ్ తచ్చాకర్తుంశక్యమ్-అయోగవాహానామట్యుపదేశసోక్తత్వాత్ ఇతితత్వేప్రాప్తేః || పదాన్త
స్య || ౧ || ౨ || ౩ || ౧ || పదాన్తస్యనస్యణత్వస్సస్యాత్ (రామాన్) || యస్మాత్ప్రత్యయః ధిస్తదాదిప్రత్యయః జ్ఞమ్ || ౧ || ౨ || ౩ || యగ్ప్రత్యయాయ
స్మాత్ప్రాయతేతదాదిశబ్దరూపన్తస్తి స్ప్రత్యయేపరేజ్జనంజ్ఞంస్యాత్ || భవామిభవిష్యామీత్యాదౌవికరణవిశిష్టస్యాజ్జనంజ్ఞార్థస్తదాదిగ్ర
హణమ్ విధిరితికిమ్-స్త్రీ ఇయశీ-ప్రత్యయేకిమ్-ప్రత్యయవిశిష్టస్యతతోవ్యధికస్యవామాభూత్ || ౧ || అజ్జస్య || ౧ || ౨ || ఇత్యధికృత్య || ౧ || టాజసి
జసామినా తస్యః || ౧ || ౧ || ౧ || అకారాన్తాదక్షాట్వాదీనా జ్ఞమాదినాదయతదేశాస్సృష్టిః ఇత్యం (రామేణ) || సుపిచ || ౧ || ౩ || ౧ || ౧ || యజ్ఞా
దౌసుపిపరేఅతోజ్జస్యదీర్ఘస్సృత్ (రామాభ్యామ్) || అతోభిస ఐస్ || ౧ || ౧ || ౧ || అకారాన్తాదక్షాడ్విసవిస్ స్యాత్ - అనేకాల్పాత్సర్వాదేశః ||
౧ || జేర్వః || ౧ || ౧ || ౧ || ౩ || అతోక్లాత్పరస్యజేరిత్యస్యయాదేశస్సృత్ (రామాయ) ఇహస్థానివద్భావేనయాదేశస్యసప్తాత్పుపిచేతిదీర్ఘః-సన్ని
పాతలక్షణోవిధిరనిమిత్తంతద్విహితస్యేతిపరిభాషాతునేహప్రవర్తతే-కష్టాయక్రమణఇతినిర్దేశేనతస్యానిత్యత్వజ్ఞాపనాత్ (రామాభ్యా
మ్) || బహువచనేర్భూత్వేత్ || ౧ || ౩ || ౧ || ౧ || ౧ || ర్భూలాదౌబహువచనేసమిపరేఅతోజ్జస్యకారస్సృత్ (రామేభ్యః) బహువచనేకిమ్-రామః రా
మస్య-ర్భూలికిమ్-రామాణామ్ సుపికిమ్-పచధప్మ్ || జత్వమ్ || ౧ || వావసానే || ౧ || ౨ || ౧ || ౧ || అవసానేర్భూలాంశ్చురోవాన్యః-రామాత్-రామా
ద్-నిప్తేపరూపవతుష్టయమ్ (రామాభ్యామ్-రామేభ్యః-రామస్య) సస్యద్విత్వపత్యేభిరచేతిజర్తేస్యాంతరతమ్యాత్సవ-నతుతకారః-అల్ప
ప్రాణతయాప్రయత్నభేదాత్-అతపవసస్సీతితాదేశఆరభ్యతే || ఓసిచ || ౧ || ౩ || ౧ || ౧ || ఓసిపరేఅతోజస్యకారస్సృత్ - (రామయోః) ప్రాస్వ
పద్యపోసుట్ || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || హ్రస్వాన్తాన్తద్యన్తాదౌబన్తాచ్చాజ్ఞాత్పరస్యామోనుడాగమస్సృత్ || నామి || ౧ || ౨ || ౧ || ౩ || నామిపరేజన్తాజ

స్యదీర్ష స్సాన్యత్ (రామాణామ్ సుపిచేత్సద్వీయవ్యపివర స్తథావీహనప్రవర్తతే-సన్నిపాతపరిభాషావిరోధాత్-నామీత్యనేనత్పారమ్భసా
 ముద్ధ్యాత్పరిభాషాబాధ్యతే (రామే-రామయోః సుపిపత్వైకృతే || ౩ || అపదాన్తస్యమూర్ధన్యః || ౧ || ౩ || ౫౫ || అపాదపరిసమాప్తేరథికారోయమ్ || ఇ
 ణ్కోః || ౧ || ౩ || ౫౬ || ఇశ్యధిక్యత్య || అదేశప్రత్యయయోః || ౧ || ౩ || ౫౭ || సహస్సాన్యస్యైతిసూత్రాత్సైతివస్యన్తమ్పదమనువర్తతే- ఇణ్కోవ
 ిక్త్యాభ్యుపరస్యాఽపదాన్తస్యాదేశస్యప్రత్యయావయవస్యచయస్సకారస్తస్యమూర్ధన్యాదేశస్సాన్యత్-విప్రతాఘోషస్యసస్య-తాదృశవి
 వషః (రామేషు) ఇణ్కోగ్గిమ్-రామస్య-అదేశప్రత్యయయోగ్గిమ్-సుపీ-సుపిసా-సుపిసః-అపదాన్తస్యకిమ్-హరిస్తత్ర-ఏవజ్ఞ-ప్రజ్ఞముకన్దా
 దయః || సర్వాదీనిసర్వనామాని || ౧ | ౧ | ౨౩ | సర్వాదీనిశబ్దరూపాణిసర్వనామసంజ్ఞానిస్యః-తదన్తస్యాపీయంపంజ్ఞా-ద్వదైవచేతిజ్ఞాపకా
 త్-తేనపరమసర్వత్రేతి త్రత్-పరమభవకానిత్యత్రాచ్చసివ్యతి || ౩ || ౧ || ౧౩ || అదన్తాత్సర్వనామ్నఃపరస్యజనశీస్యాత్-
 అనేకాత్త్వాత్సర్వాదేశః-నచార్వణస్త్రైతిత్యాదావివనాఽనుబన్ధకృతమనేకాత్త్వమితివాచ్యమ్-సర్వాదేశత్వాత్ప్రాగిత్సంజ్ఞాయా
 ఏవాఽభావాత్ (పర్వే) సర్వనామ్నఃస్త్వై || ౩ || ౧ || ౧౪ || అతస్సర్వనామ్నో జేత్యస్యస్త్వస్యాత్ (సర్వస్త్వై) జసిజ్యోఃస్యాత్స్వా ||
 ౩ || ౧ || ౧౫ || అతస్సర్వనామ్నో జసిజ్యోఃశేతోస్తః (సర్వస్యాత్) ఆమిసర్వనామ్నస్సుత్ || ౩ || ౧ || ౫౬ || అవర్థాన్తాత్సర్వనామ్నోఽహితస్యామ
 స్సుడాగమస్సాన్యత్-ఏత్వషత్వ- (పర్వేషాం-సర్వస్త్విక) శేషం రామవత్-ఏవంవిశ్వాదయోష్యరన్తః-సర్వాదయశ్చపక్షచుత్రించత్-సర్వ-
 విశ్వ-ఉభ-ఉభయ ఉతర-ఉతమ-అన్య-అన్యతర-ఇతర-త్వత్-త్వ-నేమ-నమ-సీమ-పూర్వపరావరదక్షిణోత్తరావరాధరాణివ్యవస్థా
 యామసంజ్ఞాయామ్ || స్వమజ్ఞాతిధనాభ్యాయామ్ || అన్తర్వహ్నిర్యోగౌవసంవ్యాసయోః-త్యద్-తద్-యద్-ఏతద్-ఇదమ్-అదస్-ఏక-ద్వి
 ఋక్షన్ అస్తన్-భవతుకిమ్ ఇతి-ఉభశబ్దోద్విత్సవిశిష్టస్య వాచకః-అతఏవనిత్యంద్వివచనాస్తః-తస్మేహపాతస్తుఉభకావిత్వకజర్ధః-న
 కకవత్వయేనేష్టసిద్ధిః-ద్వివచనపరత్వాభావేనోభయతఉభయత్రేత్యాదావివాయచ్ ప్రసక్తాత్-తమక్తమ్-ఉభయోస్యత్రేతి-అన్య
 త్రేతిద్వివచనపరత్వాభావే || ఉభయశబ్దస్యద్వివచనన్నాస్తీతికైయటః-అస్తీతిహరన్తః-తస్మాజ్జన్య-యజాదేశస్యస్థానివద్భావేనత
 యప్రత్యయాన్తతయాప్రథమవరమేతివికల్పేప్రాప్తేవిభక్తిరపేక్షతేనాఽన్తరజ్ఞత్వాన్నిత్యైవసంజ్ఞాభవతి-ఉభయే-ఉతరఉత

స్త్రస్త్రై అతిసర్వాయ-అతికతరజ్జు-లం-అతితత్ || ౧ || తృతీయాసమాసే || ౧ || ౧ || ౩౦ || అత్ర సర్వనామతానస్యాత్-మాసపూర్వాయ-తృతీయా
సమాసార్థవాక్యేపి-మాసేనపూర్వాయ || ద్వస్త్రేచ || ౧ || ౧ || ౩౦ || ద్వస్త్రే ఉక్తసంజ్ఞాన (వర్ణాశ్రమేతరాణామ్) సముదాయ
స్యా ౭ యంనిషేధోనత్వ ౭ వయవానామ్-నచైవ న్నదన్తధినాసుత్ ప్రసజ్ఞః-సర్వ నామ్నో విహితస్యానుస్సుతి వ్యాఖ్యాతత్వాత్ ||
౧ || విభాషాజసి || ౧ || ౧ || ౩౧ || జసాధారంయైర్ధార్యంశీభావాఖ్యంత్ర కర్తవ్యేద్వస్త్రే ఉక్తసంజ్ఞావాస్యాత్ (వర్ణాశ్రమేతరే వర్ణా
శ్రమేతరాః) శీభావ ప్రుత్త్యేవవిభాషేత్పు క్తమ్-అతోనాకచ్-కిన్తుకప్రత్యయపవ-వర్ణాశ్రమేతర కాః || ౩ || ప్రదమచరమతయాలృప్తకతిప
యనేమాశ్చ || ౧ || ౧ || ౩౩ || ఏతేజసఃకార్యప్రుత్యక్తసంజ్ఞావాన్యః (ప్రథమే-ప్రథమాః) ఇత్యాది శేషంరామవత్-తయప్ ప్రత్యయస్తత
స్తదస్తా గ్రాహ్యః (ద్వితియే ద్వితయాః నేమ-నేమాః) శేషంసర్వవత్ || ౧ || విభాషా ప్రకరణేతీయస్యజీర్ణుపసంఖ్యానమ్ || ౧ || ద్వితి
యస్త్రై-ద్వితియామేత్యాది-పవస్త్రతీయః-అర్ధవద్దహణాన్నేహ-పయజాతీయాయ || ౩ || జరామాజరసన్యతరస్యామ్ || ౧ || ౧ || ౧ || జ
రాశబ్దస్యజరస్ వాస్యాదజాదోవిభక్తా-పగాన్తాధికారేతస్యతదన్తస్యచ-అనెకాత్ త్వాత్సర్వాదేశేప్రాప్తేనిర్దిశ్యమానస్యాదేశాభవన్తి-
ఏకదేశవికృతస్యానన్యత్యాత్ జరశబ్దస్యజరస్-నిర్జరసా-నిర్జరసః-ఇనాదీన్-బాధిత్యావరత్వాజ్జరస్ (నిర్జరసా-నిర్జరసే-నిర్జరసః) పయే-హలా
దౌచరామవత్-వృత్తికృతాయుస్సూర్వవిప్రతిషేధనానాతోగృతయోస్సన్ని పాతపరిభాషాయా అనిత్యత్వమాశ్రిత్యజరసికృతేనిర్జరసి
వనిర్జరసాదితిరూపంసనునిర్జరసానిర్జరసఃఇతిశేవదిత్వక్తమ్ || తథాభిసన్నిర్జరపైరితిరూపాన్తరముక్తమ్ || తదనుసారిభిశ్చషష్ట్యేకవచనేనిర్జరస్య
'త్యేవరూపమితిస్వీకృతమేతచ్చభాష్యవిరుద్ధమ్ || ౧ || పదన్నో మాన్ హృన్ని శసన్యాషసోషన్యకఞ్ ఛకన్నదన్నా సకశన్ ప్రభృతిషు ||
౧ || ౧ || ౩ || పాదదన్తనాసకామాసహృదయనిశాఅస్యజ్ఞాషదోషయకృత్ శకృత్ ఉదక ఆస్య ఏషామ్పదాయఅదేశాన్యస్యశ్శసాదౌవా-
యస్తుఅసశబ్దస్యఅసన్నా దేశఇతికాలికాయాముక్తస్తత్ప్రమాదికమ్ (పాదః-పాదౌ-పాదాః-పాదం-పాదౌ-పదః-పాదాన్-పాదేన-ప
దౌ) ఇత్యాది || సుడనపుంసకస్య || ౧ || ౧ || ౩ || సుత్ప్రతాహరః-స్వాదిపశ్చువచనానిస్వనామస్థానసంజ్ఞానిస్సురక్షీబస్య || ౧ || స్వాదిష్వసర్వనా
మస్థానై || ౧ || ౧ || ౩ || కప్రత్యయావధిషుస్వాదిష్వసర్వనామస్థానేషుపరతగ్గపూర్వస్త్వదసంజ్ఞాస్యాత్ || ౧ || యదిభం || ౧ || ౧ || ౩ || యకారా

అకారాన్తోయోధాతు స్వస్వస్యభస్యైశ్వస్యలోపస్సన్యత్ - అలోన్యస్య-విశ్వపః-విశ్వపాభ్యామిత్యాది - ఎవంశఙ్ఖద్వాదయః-ధాతోఃకి
 మహాహన్ -టా-సవర్ణదీర్ఘః-హాహ జె-వృద్ధిః-హాహై-జసజసోర్దీర్ఘః-హాహః-అటసవృద్ధిః-హాహః : జా- ఆదుణః-హాహే-శేషంవిశ్వపావ
 త్ - ఆతథతియోఽవిభాగాదధాతోరవ్యాకారలోపఃకృచ్ఛత్ - క్త్వః-శ్శ్చః-ఇత్యాదంత్యాః-హరిః ప్రధనుయోగసూర్యసవర్ణః-హరీ||జసి
 చ||౨||౩||౧౦౯|| హ్రస్వాన్తస్యైశ్వస్యగుణస్సన్విజ్ఞసపరే(హరయః||౩|| హ్రస్వస్యగుణః||౨||౩||౧౦౯|| హ్రస్వస్యగుణస్సన్విత్సమ్ముద్ధా-ప
 త్ హ్రస్వాదితసమ్ముద్ధిలోపః-హేహారే-హగిం హరీ-హరీన్||శేషాఘ్నైశ్శఖ||౧||౨||౨|| అనదీసంజ్ఞా హ్రస్వాయాఃవర్ణోవర్ణాతదంతంస
 ఖిన్దంమీసంజ్ఞంస్యాత్ - శేషగ్గిమ్ మత్తైశ్చ-పకసంజ్ఞాధికారాత్పిదేశేష గ్రహణంస్పష్టార్థమ్- హ్రస్వాకిమ్ వాతప్రమ్యే-యూకిమ్- మా
 త్రే||అజోనాస్త్రియామ్||౨||౩||౧౦౯|| ఘోరపరస్యాజానాస్యాదస్త్రియామ్- ఆజీఃఅసంజ్ఞాప్రాచామ్(హరిణా)అస్త్రియాజీమ్-
 మశ్యా|| ఘోర్జీ||౨||౩||౧౦౯|| మిసంజ్ఞస్యజీఃసుపిగుణస్సన్యత్-హరియే-ఘోర్గిమ్-సఖ్యే- జీఃకిమ్-హరిభ్యామ్ సుపికిమ్-పట్వి- ఘోర్జీఃగి
 ణేకృతే||జసజసోశ్చ||౨||౧||౧౦౯|| ఏజోజసజసోరతిపరేనూర్వరూపమేకాదేశస్సన్యత్-హరేః-హరేః-హర్యోః-హరిణామ్||అచ్చఘోః||
 ౨||౧౦౯|| అదుద్భామి త్తరస్యజేరొత్స్యత్ - ఘోరనాదేశశ్చాకారః హరౌ-హర్యోః-హరిషు ఎవంశ్రీవత్సగ్నిరవికవ్యాదయః||అ
 న్కసా||౨||౧||౧౦౯|| సఖ్యరజస్యైశ్శాదేశస్సన్యదసమ్ముద్ధాసాపరే జీచ్ఛైత్యనాదేశః||అలోన్యాత్పూర్వఉపధా||౧||౧||౨|| అన్యైద
 ల్లపూర్వోవర్ణఉపధాసంజ్ఞస్సన్యత్||సర్వనామస్థానెచాసమ్ముద్ధా||-౨||౧౦౯|| నాస్తిస్యోపధాయాదీర్ఘస్సన్యదసమ్ముద్ధా సర్వనామస్థా
 నేవరే||అప్యక్రపకాల్ ప్రశ్నయః|| ౧||౨||౧౦౯|| ఏకాల్ ప్రత్యయోయసోఽప్యక్తసంజ్ఞస్సన్యత్||హల్ జ్యాబ్ భ్యోదీర్ఘాత్సుతిస్యప్రక్తం
 హల్ ||౨||౧||౨|| హలన్తాత్పూర్వస్థోయాజ్యాపాతదన్తాచ్చపరంసః సీత్యేతదప్రక్తంహల్లప్యతే-హల్ జ్యాబ్ భ్యగ్గిమ్- గ్రాహణీః- దీర్ఘా
 త్కిమ్ నిష్టేశామ్నిః-అఃఖివ్యః సుతసీఃకిమ్-అభైస్సీత్-తిపాసహచరితస్యగ్రహణాత్పిచోగ్రహణన్నాస్తి-అప్యక్తమికిమ్-విభర్తి- హల్గి-
 మ్-విబేః- ప్రధనుహల్గిమ్-రాజా-నలోపోఽస్యాత్-సంయోగాన్తలోపస్యాసిద్ధత్వాత్-సఖా-హేసఖే||౩||సఖ్యరసమ్ముద్ధా||౨||౧||౨||స
 ఖ్యరజ్ఞాత్పూర్వంసమ్ముద్ధాసర్వనామస్థానంశిద్ధత్వాత్||అచోశ్శితి||౨||౧||౧౦౯|| ఇతిశితిచపరేజన్తాజ్ఞస్యప్రథిస్సన్యత్-సఖాయాః-

సఖాయః-సఖాయమ్- సఖాయా- ఘనసంజ్ఞా-భావాన్మతత్రార్థమ్-సఖ్యా-సఖ్యైః||ఖ్యత్యాత్పరస్య||౬||౧||౧౦౨||ఖతీశబ్దాభ్యాంఖతీశబ్దా
భ్యాంకృతయనాదేశాభ్యామ్మరస్యజసిజసోరతఉత్సాత్-సఖ్యః సఖ్యః||౪||౬||౩||౧౦౩|| ఇదుద్భావ్యమ్మరస్యజేరౌత్సాత్- ఉ
కారా-నువృత్తిరుత్తరాద్ధా- సఖ్యా- శేషంహరివత్-శోభనస్సఖాసుసఖా-సుసఖాయా సుసఖాయః- అనక్షణిద్వద్భావయోరాజ్యత్వాత్
దస్తేపి ప వృత్తిః-సముదాయస్యసఖిరూపత్వా-భావాదసఖితేని పేధా-ప్రవృత్తేర్ని సంజ్ఞా - సుసఖనా సుసఖయే- జసిజసోర్దణేకృతేకృత
యనాదేశత్వా-భావాత్ ఖ్యత్యాదిత్యుత్పన్న -సుసఖేః-సుసఖౌ ఇత్యాది- పవమతిశయితస్సఖా-అతీసఖా పరమస్సఖాయస్యేతివిగ్రహే-
పరమసఖా-పరమసఖాయావిత్కాదిగౌణత్వే-స్యనక్షణిత్వేప్రవర్తేతేసఖిమతి క్రాంతే-తీసఖిః లిజసిశిష్టపరిభాషాయా- అనీత్యత్వాన్నుటో
హరివత్ - ఇహ-౭ నక్షణిత్వేనభవతః-గో స్తియోరితి ప్రాప్త్యేనసఖిశబ్దస్యలాక్షణికత్వాత్ - లక్షణప్రతిపదోక్తయోః ప్రతిప
దోక్తస్యైవగ్రహణాత్ || ౪ || పతిసమాసపవ || ౧ || ౪ || ౫ || పతిశబ్దస్యమాసపవమసంజ్ఞ- పత్యా - పత్యే - పత్యః-
పత్యా - శేషంహరివత్ - సమాసేతు - భూపతినా - భూపతయే - కతిశబ్దోనిత్యం బహువచనాంతః || ౪ || బహుగణవతు
జతి సంఖ్యా || ౧ || ౧ || ౨౩ || ఎతేసంఖ్యాసంజ్ఞాన్యః||౪||ఉతిచ||౧||౧ || ౨౪|| ఉత్యన్తాసంఖ్యాపటోసంజ్ఞాస్యాత్||౪||ప్రత్యయస్యలుక్
స్థులుపః||౧||౧||౬౧|| లుక్స్థులుపేవతేశ్శబ్దైర్గతృత మృత్యయాదర్శన క్రమాత్తత్త్వంజ్ఞంస్యాత్||౪||షహ్స్యలుక్||౨||౧||౨౨|| షడ్
భ్యంపరయోర్లశ్యసోర్లుక్స్యాత్ ||౪|| ప్రత్యయలోపేప్రత్యయలక్షణమ్||౧||౧||౬౨|| ప్రత్యయేలుపేపితదాశ్రితక్లార్యంస్యాత్ - ఇతిజసిజేతి
గుణే ప్రాప్తే||౪||నలుమతా-జస్య||౧||౧||౬౩|| లుక్స్థులుపేవతేలుమన్తఃలుమతాశబ్దేనలుపేగన్నిమిత్తమజకార్యంసంస్యాత్-కతి-కతిభిః-
కతిభ్యః-కతీనామ్ కతిమ-అస్త్యద్యుత్పద్షట్సంజ్ఞా స్తి ముసరూపాః-త్రిశబ్దోనిత్యస్థుహువచనాంతః-త్రయః- త్రీన్-త్రిభిః-త్రిభ్యః||౪||
త్రేస్త్రయః||౨||౧||౪౩|| త్రిశబ్దస్యత్రయాదేశస్యాదామి-త్రయాణామ్-పరమత్రయాణామ్ గౌణత్వేతు నేటికేచిత్-ప్రియవ్రీణామ్-వస్తు
శస్త్రప్రియత్రయాణామ్ప్రిమ||౪||శబ్దోద్భవచనాంతః||౪||త్యదాదీనామః||౨||౨||౧౦౨|| ఎషామకారోస్తాదేశస్యస్యస్థిభక్తౌ-ద్విపర్యన్తానా
మేకేష్టిః-ద్వౌ-ద్వాభ్యాం-ద్వయోః-ద్విపర్యన్తానామితికిమ్-భవాన్-భవంతా-భవన్తః-సంజ్ఞాయాముపసర్జనత్వేచనాత్వమ్-సర్వాద్య

ర్యా-కుమార్యః-హేకుమారి-అమిశసీచ-కుమార్యమ్ కుమార్యః-కుమార్యా-కుమార్యై-కుమార్యాః-కుమారీణామ్-కుమార్యామ్ కుమార్యైః-
ప్రధీః-ప్రధ్యై- ప్రధ్యః-ప్రధ్యమ్-ప్రధ్యః-ఉన్నయతీత్యున్నీః-ధాతునాసంయోగస్యవిశేషణాదిహస్యాదేవయన్-ఉన్న్య-ఉన్న్యః-హే
ఉన్నీః-ఉన్న్యమ్ జేరామ్-ఉన్న్యమ్||పథం గ్రామణీః-అనేకాచక్రిమ్-నీః-నియా-నియః- అమిశసీచపరత్వాదియజ్-నియమ్-నియః-జే
రామ్-నియామ్-అసంయోగపూర్వస్యకిమ్ సుశ్రియాయవ క్రియా||భక్తిగతికారకేతరపూర్వపదస్యయన్ నేవ్యతేజ్ఞః||శుద్ధధియా-పరమధి
యా కథన్తర్హిదుద్ధియోవృద్ధికభియేత్యాది-ఉచ్యతే-దుస్సితాధీర్యేషామితివిగ్రహేచురిత్యస్యగీశబ్రహ్మతగతిత్వమేవనాస్తి-యత్ప్ర
యాయుక్తాగ్రప్రాదయస్తమ్న త్యేవగత్యుపసర్గసంజ్ఞావృద్ధికశబ్దస్య బుద్ధికృతమపాదానత్వన్నే చాపవక్షితిమృద్ధికపమృద్ధినీభీః వృ
ద్ధికభీరిత్యుత్తరపదలోపోవా||౬||సభాసుధియోః||౬||౮||౮||పతయోర్యన్ నస్యాదచిమపి-సుధియా-సుధియిత్యాది-సఖాయమిచ్ఛతినఖి
యతి-తత్కర్షిప్-అల్లోపయలోపా-అల్లోపస్యస్థానివత్వాద్యణిప్రాప్తే-కృతుప్తన్న స్థానివత్ - ఏకదేశవికృతస్యాఽనన్యతయాఽనజ్ఞేణి
త్వే-సఖా-సఖాయా-సఖాయః-హేసఖిః-అమిపూర్వరూపాత్పరత్వాద్యణిప్రాప్తే-తతోఽపిపరత్వాత్సఖ్యురసమ్ముద్భావితప్రవర్తతే-స
ఖాయమ్-సఖాయా-శసయన్-సఖ్యః-సహభేనవర్తత ఇతినఖి-తమిచ్ఛతీతినఖిః-సుఖమిచ్ఛతీతినఖిః-సుతమిచ్ఛతీతినఖిః-సఖ్యా- సఖ్యా-
సుత్యా-ఖ్యత్యాదితిదీర్ఘస్యాఽపిగ్రహణాచుకారః-సఖ్యః-సుఖ్యః-సుత్యః- లూనమిచ్ఛతీతీలూనీః-తౌమమిచ్ఛతీతీమీః-ప్రస్తీమమి
చ్ఛతీతీప్రస్తీమీః-పషాంజనిజసోర్యన్-నత్వమత్వయోరసిద్ధత్వాత్ ఖ్యత్యాదిత్యుత్వమ్-లూన్యః-తౌన్యః-ప్రస్తీన్యః-శుష్టియతే-శుష్టిః-
వక్ష్విః-ఇయజ్-శుష్టియా-శుష్టియః-జనిజసోఃశుష్టియిత్యాది-—విభితికుచన్తాః— శమ్భుర్హరివత్-పవన్విష్ణువాయుభాన్వా
దయః||౬||తృప్త్యై-ప్రే-ప్రే||౬||౧||౬||క్రోష్టుస్తృజన్తేనతుల్యంవర్తతే-అసమ్ముద్భాసగ్వనామస్థానేపరే||క్రోష్టుశబ్దస్థానోక్రోష్టుశబ్దప్రయోక్త
వ్యతిత్యర్థః||ఋతోజీసర్వనామస్థానయోః||౬||౩||౧౦||జాసర్వనామస్థానేపరేఋదన్తాఽజ్ఞస్యగుణస్సాన్యత్-ఇతిప్రాప్తే||ఋతుశ
నమ్మరుదంసోఽనేహసాశ్చ||౬||౧||౬||ఋదన్తానాముశనసాదీనాశ్చాఽనజ్ఞస్యాదసమ్ముద్భాసౌపరే||౬||అప్తృప్తౌ-స్వస్వ-స్వ-స్వ-స్వ-స్వ-
త్వస్త్వత్వ-హేనాత్వపోత్వప్రశాన్త్యాణామ్||౬||౮||౧౦||అబాదీనాముపధాయాదీర్హస్యాదసమ్ముద్భాసగ్వనామస్థానేపరే||సప్రాది

మీఁద-సర్వాసామ్-సర్వస్యామ్-సర్వయోః-సర్వాసు||పవంవిశ్వానయతబహ్వాః||౩||విభాషాదికృమాసేబహుప్రీహౌ||౧||౧|| ౨౦|| అత్రసర్వ
 నామతావాస్యాత్-ఉత్తరపూర్వయైవ్యుత్తరపూర్వాయై-దిక్షామాన్యంతరాత్యతిప్రతిపదోక్తస్యదిక్పమాసస్యగ్రహణాన్నేహ-యో
 త్తరాసాపూర్వాయస్యాఉన్మథాయాప్తయైవ్యుత్తరపూర్వాయై-బహుప్రీహౌగ్రహణస్పష్టామ్||అంతరస్యై||౩||౧||౧౧|| బాహ్యయైత్య
 ర్థః-అపురిత్యుక్తేన్నేహ||అంతరాయై||నగ్నైర్యో||౩||విభాషాద్విలీయాత్ప్రతీయ్యాభ్యామ్||౨||౩||౧౧౧|| ఆభ్యాంజితస్సౌదావశ్చప్రాస్వః-ఇ
 దంసూత్రస్త్యుత్తంశక్యమ్-తీయస్యజీత్సాసంఖ్యానాత్-ద్వితీయస్యై-ద్వితీయాయై-ద్వితీయస్యాః-ద్వితీయాః-ద్వితీయస్యామ్-
 ద్వితీయాః-యోమ్-శేషంరమావత్-ఏవన్త్రతీయా||అమ్భార్ధనద్యోర్నా||స్వః||హేఅమ్బు||హేఅక్క||హేఅల్ల|| అన్యాయుక్తాయేదలకాస్తద్వ
 తాన్నప్రాస్వః||హేఅమ్బుతే-హేఅమ్బుడే-హేఅమ్బుకే||జరా-జరసా-శీభావాత్పరత్వాజ్జరస్-ఆమినుటగ్గవరత్వాజ్జరస్-జరసామిత్యా
 ది-పక్షేహాలాదౌచరమావత్-ఇహ పూర్వవిప్రతిషేధేనశీభావంకృత్వాసన్నిపాతపరిభాషాయాలనిత్యతాత్పర్యే త్యజరస్ఇతికేవిదా
 హుస్తన్నిర్ములమ్||యద్యపిజరసాదేశస్యస్థానివద్భావేనాబన్తతామాశ్రిత్యదౌజఆపః-ఆజీచాపః-యాదాపః-ప్రాస్యనద్యాపః-జేరా
 మ్ఇతిపఞ్చాపివిధయగ్రప్రాః-ఏవంనన్నిశ్పృత్తు||తథాప్యన్విభావిత్యుక్తేర్నభవన్తి||అలవినిప్రస్థివ్యకారయావస్యేవా-ఏవస్సర్వ
 త్రగ్రహణాత్-ఏవంహల్జ్యాదిసూత్రైఃపిఅలప్జేఈతిప్రశేషాదతిఖట్యఃనిష్ఠేశాంబిరిత్యాదిసిద్ధీర్ధగ్రహణస్సత్యాభ్యేయమ్-
 నచైవమప్యతిఖట్వాయేత్యత్రస్వాశ్రయమాకారత్వంస్థానివద్భావేనాప్త్యాశ్రిత్యయాత్స్యాదితివాచ్యమ్-అబన్తంయదజ్జన్తతఃప
 వరస్యయాఽవిభానాత్-ఉపసర్జనస్త్రీప్రత్యయేతదానియమాత్-వద్గన్నితినాసెకాయానన్-నసః-నసా-నోభ్యామిత్యాది-పక్షేసుటిచ
 రమావత్-నిశాయః-నిశ్-నిశః-నిశా||౩||ప్రశ్చభ్రన్జసృజమృజ-యజరాజభ్రాజచశాంషః||౧||౨||౩||ప్రశ్చాదీనాంసప్తానాంశశాస్త్ర
 యోశ్చషకారో-వ్రాజేశస్సృజ్యులిపదాదేచ-షస్యజస్తేన్వనడకారః-నిఙ్భయమ్-నిఙ్భః-సుపిడస్సేషక్షేధుట్చర్తవ్యమ్-చర్తవ్యస్యాసద్ధ
 త్వచ్చయోద్వితీయాఇతిబియోప్యధౌన-నవదావ్రాట్కరితిసంక్షృత్యమ్-నిట్తు-నిట్సు||షఙ్కోకస్సి||౧||౨||౪|| షస్యథస్యచకస్సృ
 త్వకారేపరే-ఇతియనభవతి-జన్తవ్యస్సత్యసద్ధత్వాత్ || కేచిత్ప్రశ్చాదిసూత్రేదాదేధాతోరితిసూత్రాధాతోరిత్యనువర్తయన్తి-తత్త్వ

పుంవత్ పురూషాః-స్వన్ క రేతియన్ || ఉపజో బాధనాన్నేయజువజీతినిషేధోన || హేళునర్భు-పునర్భవమ్ పునర్భవో-పునర్భవః || ఎకాజా
త్రరవదేణః || ౮ || ౮ || ౧౦ || ఏకాజాత్రరవదంయస్యతస్మిన్ సమాసేపూర్వవదస్థాన్ని మిత్రా త్పురస్య ప్రాతిపదికా నైమిషిభ కిన్దస్య సస్య సత్త్వం
ణత్వం స్యాత్-ఆరమ్భ సామర్థ్యాన్నిత్య తేసిద్ధేపునర్భగ్రహణంస్పష్టార్థమ్ || యణమ్భాధిత్వాపర త్వాన్ను ట్-పునర్భూణామ్ || ఏ ద్వాభూః భే
కజాతానిత్య స్త్రీ త్వాఽభావాత్-హేవద్వాభూః కైయటమ తే || మతా న్తరేతు హేవద్వాభుః పునర్న వాయాన్తు హేవద్వాభు భేకృంపుంర్న
వాయాం స్త్రీ వద్వాభూర్నర్న రేపుమానితియాదవః || వరాభ్యశ్చ || వద్వాభౌ-వద్వాభ్యః-స్వయముక్కుంపుంవత్ || ౯ || నషట్స్వ సా నిభః ||
౮ || ౧౧ || ౧౦ || షట్సంజ్ఞకేభ్యః-స్వ సా నిభ్యశ్చ జీవటాపాన స్తః || స్వసాతి స్రశ్చత స్రశ్చననన్దాచుహితాతథా-యాతామా తేతసత్త్వేతేస్వ
సాదయఉదాహృతాః || ౧ || అప్తస్మి తిద్ధిర్ః స్వసా-స్వసారా-స్వసారః || మాతాపితృవత్-శనిమాతృః || ద్యౌర్లోవత్ || రాఘంవత్ || నౌ
ర్లోవత్ — కృత్యజ్నా స్త్రీ లిక్తాః — అతోఽమ్ || ౧ || ౧౧ || అతోఽక్తాత్ క్లిబాత్స్వమోఽమ్ స్యాత్-ఆమిపూర్వః-జ్ఞాంమ్ ఏ
జ్ఞో హ్రస్వాదిహత్ మాత్రలోపః-హేజ్ఞాన || ౯ || నపుంసకాచ్చ || ౧ || ౧౧ || ౧౨ || క్లిబాత్పురస్యోజశ్శీస్యాత్-భాసంజ్ఞాయామ్ || యస్మై చ ||
౯ || ౮ || ౧౦ || భస్మేవర్ణాఽవర్ణయోర్లోపస్సౌదికారేతద్ధి తేవవరే-ఇత్యకారలోపేప్రా పే || ఖ్లి || ఔజశ్శాస్య స్మ తిషేధోవ క్తవ్యః || ఖ్లి ||
జ్ఞానే || ౯ || జశ్శసోశ్శిః || ౧ || ౧౧ || ౧౦ || క్లిబాదనయోశ్శిస్యాత్ || ౯ || శీసర్వనామసాధనమ్ || ౧ || ౧౧ || ౮ || శిశ్శత్యేతమ క్తసంజ్ఞం స్యాత్ || ౯ || నపుంసక స్కర్మ
లచః || ౧ || ౧౧ || ౧౨ || యాల న్తస్యాఽజ న్తస్య చక్లిబస్యనుమాగమ సస్య త్సర్వనామసాధనేవరే || ఉపధాద్ధిర్ః జ్ఞానాని-పునర్నర్నత్-శేషం రాఘ
వత్-ఏవన్ధనవనఫలాదయః || ౯ || అదేత రాదిభ్యంపశ్చభ్యః || ౧ || ౧౧ || ౧౨ || ఏభ్యంక్లిబేభ్యస్త్వమోఽద్ డాదేత సస్యాత్ || ౯ || టేః || ౯ || ౮ || ౧౦ || ౧౧ ||
డితివరేభ్యస్త్వేగ్లోపస్సౌత్ || వావసానై || కతరత్-కతరద్-కతరే-కత రాణిభ స్యేతికేమ్-పశ్చుమః-టేర్లు ప్రత్యాస్త్వ కమయోరిత్యూర్వప
వర్ణస్థిర్లు ఎజ్ హ్రస్వాదిసమ్బుద్ధిలోపశ్చనభవతి-హేకతరత్-పునర్నర్నత్-శేషంపుంవత్-కతమత్-ఇతరత్-అన్యత్-అన్యతరత్-అ
న్యతమశబ్దస్యతు-అన్యతమమి త్యేవ || ఖ్లి || ఏకతరాత్ప్ర తిషేధోవ క్తవ్యః || ఖ్లి || ఏకతరమ్-సారమాదేశేకృతేస్మి పాతపరిభాషయానజర
సేఅజరమ్-అజరసీ-అజరే-వర త్వాజ్జరసికృతేర్లుల న్తత్వాన్నుమ్ || ౯ || సా న్తసంయోగస్యన హతశ్చ

మోసకారస్తస్యవధాయాదీర్ఘస్యదసమ్భుద్ధోసర్వనానుస్థానేపరే- అజరాంసి-అజరాణి-అమిలుకోఽపవాదమమ్భువంబాధిత్వాపర
త్వాజ్జరస్-తతస్సన్ని పాతపరిభాషయానలుకో- అజరసమ్-అజరమ్-అజరసీ-అజరే-అజరాంసి-అజరాణి- శేషంపుంసతో- వర్తన్ని తిహ్యద
యోదకాస్యానాంహృద్ ఉదన్ ఆసన్ || హృద్వి-హృదా|హృద్భ్యామిత్వాది|| ఆసాని-ఆసాని-ఆసభ్యామిత్వాది- మాంసి-మాంసామామ్భ్యామి
త్వాది-వస్తు-తిస్తు-ప్రభృతిగ్రహణ స్తు కా రార్థమిత్య క్తమ్-అతపవభాష్యేమాంస్తవన్యా-ఉఖాయాభిత్యదాపృతమ్- అయస్తయాది
త్వేసభత్వాత్సంయోగా న్తలోసోన|| వర్తన్ని త్యత్ర హింససీత్యనువ ర్తితంవృత్తై - తథాప్యపోభీత్యత్ర మాసశ్చస్ససీతివార్తికేభన్దో - గ్రహ
ణసామధ్యాల్లోకేపిక్వదితికైయలోక్తరీత్యాప్రయోగమనుప్రత్యపదాదయః ప్రయోక్తవ్యాభిబోధ్యమ్ || ౧ || హ్ర స్వీసపుంసకే ప్రా తి
పదికస్య || ౧ || ౨ || ౩ || క్లీ జే ప్రా తిపదికస్య ఽజన్తస్య హ్ర స్వస్యైత్ - శ్రీపంజ్ఞానవతో - శ్రీపాయ- అత్ర సన్ని పాతపరిభాషయానలుకో ధా
తోరిత్యా కారలోసోన || స్వమోర్న పుంసకాత్ || ౨ || ౧ || ౨౩ || క్లీ బాదక్లాత్పరయోస్వమోస్లక్ స్యాత్ - వారి || ౧ || ౧ || ఇకోఽచివిభక్తా ||
౨ || ౧ || ౨౩ || ఇగన్తస్య క్లీ బస్య సుమాగమస్యైదచివిభక్తా || వారిణీ || వారిణీ || నలుమ తేతినిషేధస్యానిత్యత్వాత్ప్రత్యే సమ్బుద్ధినిమిత్తోగుణః - హే
వారి || హే వారే || ఆజో నా || వారిణా || ఘ్నితీతిగుణేప్రాప్తే || వారిణీ || వారిణీ || వారిణీ || వారిణీ || హలాదౌ హరివత్ || ౧ || త్యతీయాదిషు భాషితపుంస్కంపుంసద్దాలవ
స్య || ౨ || ౧ || ౨౪ || ప్రవృత్తినిమిత్తైక్యే భాషితపుంస్క-మిగన్తంక్లీ బంపుంస ద్వాస్యాట్టాదావచి || అనాదయే || అనాదినే || ఇత్వాది శేషం వారివత్ -
పీలుర్వత్సత్ఫలంపీలు || త స్తైపీలు సే-అత్ర సపుంసతో- ప్రవృత్తినిమిత్తభేదాత్ || ౧ || అస్థిదధిసక్త్యై ఽష్టామనజుదా త్తః || ౨ || ౧ || ౨౫ || ఏషా
మనజ్ స్యాట్టాదావచిసహోదా త్తః || అల్లోసోనః || దధా || దధే || దధన్ || దధోఽ-౨ || దధామ్ || దధన్ || దధన్ || శేషం వారివత్ || ఏవమస్థిసక్త్యై
క్షీ || తదన్తస్యాప్యనక్త-అతిదధా || సుధి || సుధి || సుధి || హేసుధే || హేసుధి || సుధియా || సుధినా || సుధియామ్ || సుధీనామ్ || ప్రభ్యా-ప్రధినా || మ
ధు మధునీ-మధూని- హేమధో- హేమధు || ఏవమంబ్యాదయః || సానుశబ్దస్యస్మరావ-స్మని-సానూని || ప్రియక్రోష్టా-ప్రియక్రోష్టానీ-త్యుష్వి
ద్యావాత్పూర్వవిప్రతిషేధేననుమ్-ప్రియక్రోష్టాని- టాదౌపుంసత్ప్రత్యే ప్రియక్రోష్టా- ప్రియక్రోష్టానా- ప్రియక్రోష్టే- ప్రియ

క్రోష్టవే-అన్యత్ర తృజ్వద్భవాత్పురవిప్రతపేధేననుమేవ-ప్రియక్రోష్టనా-ప్రియక్రోష్టనే-నుమచిరే సుఖ-ప్రియక్రోష్టనామ్||
 మలునులునీ-నులూని-పునస్తద్వత్-నులునా-నుల్వా||ధాతృ-ధాతృణీ-దాతృణి-హేధాతః-హేధాతృ-ధాత్రా-ధాతృణా|| ఏవంజ్ఞాత్మక
 త్రానయః||౩||ఏవఇగ్న్యస్వాదేశే||౧||౧||౪౦||అదిశ్యమానేషుహ్రస్వేషుహ్రేభ్యేఏవఇగ్నేస్యాత్-ప్రచ్య-ప్రచ్యసి||ప్రచ్యసి-ప్రచ్యనేత్యాది-
 ఇహనపుంవత్||యదిగంతేప్రచ్యఇతితస్యభాషితపుంస్క-త్వాఽభావాత్-ఏవహగైపిప్రరి-ప్రరిణీ-ప్రరిణి-ప్రరిణా-ఏకదేశఃకృతస్యా
 ఽనన్యత్వాదాయోహలీత్యాత్వమ్ ప్రరాభ్యామ్ప్రరాభిః-నుమచిరేనినుట్యాత్వేప్రరాణామితిమాధవః-వస్తతస్తుసన్నిచాతపరిభాష
 యానుట్యాత్వన్న-నామీతద్విస్తాపరంభసామర్థ్యాత్పరిభాషాబాధ్యతఇత్యుక్తమ్ ప్రరిణామ్-నును-నుచనీ-నునూని-నునునా-నునునై-ఇ
 త్యాది-—ఇత్యజ్ఞానపుంసకలిక్తాః—హూధః||౮||౨||౩౦|| హస్యథస్సస్యిష్ణులిపదాస్తేచ-హల్ జ్యాబిః సులోపః పగాన్తి
 త్వాధస్యథః-జత్వచత్వే-లిక్-లిడ్-లిహౌ-లిహః-లిహమ్-లిహౌ-లిహః-లిహీ-లిద్భ్యామ్-లిహసు-లిహ్యు || ౩ || దాదేధాతోర్లుః||
 ౮||౨||౩౧||ఉపదేశేగాదేధాతోర్హస్యసుస్సస్యిష్ణులిపదాస్తేచ-ఉపదేశేమ్-అధోగీశ్యత్రయధాస్యాత్-గామలిహమాన్తనభిచ్ఛతిదామ
 లిహ్యతి-తతగ్గ్విపిదామలిక్-అత్రమాధూత్||౩||ఏకాచోబనోభవ్మరుషస్తస్యస్థోః||౮||౨||౩౨||ధాతోరవయవోయ ఏకాచ్ఛ్మపస్త
 స్తదపయవస్యబశస్తానేభవస్యాత్సకారేధ్వశభేపదాస్తేచ-ఏకాచోధాతోరిణిసామానాధికరణ్యేనాన్వయేతుఇహనస్యాత్-గర్భణా
 చప్తైగర్భణయతి-తతగ్గ్విపిణిలోహిగర్భవర్మగీతివృత్తమ్-స్థోర్గ్రహణసామర్థ్యాత్తేనేహన-గుగ్ధమ్-దోద్ధా-వ్యపదేశివద్భావేన
 ధాతృవయవత్వాన్భవభావః-జత్వచత్వేధుక్-ధుగ్-చుహౌ-చుహః-షత్వచత్వే-ధుతు||౩||వాద్రుహముహమ్లుహష్టిహేమ్||౮||౨||౩౩||ఏ
 షాంహస్యవామస్సస్యిష్ణులిపదాస్తేచ-వతేధః-ధుక్-ధుగ్-గుట్-గుడ్-చుహౌ-చుహః-ధుగ్స్యామ్-ధుత్స్యామ్-ధుతు-ధుక్-సుధు
 త్-పు-ఏవంముహమ్లుహష్టిహేమ్||ఇగ్గ్విసంప్రసారణమ్||౧||౧||౪౨|| యిథస్సాస్తేవ యుజ్యమానోయఇకస్సంప్రసారణస్సాస్సస్యి
 త్||౩||వాహుర్||౬||౪||౧౩౨||భస్యవాహస్సంప్రసారణమూర్స్యాత్||౩||సంప్రసారణాచ్చ||౬||౧||౧౦౮||సంప్రసారణాదనిపూర్వరూ
 పమేకాదేశస్సస్యాత్-ఏత్యేథత్వాత్-ఏకేష్వహః-విశ్వేహేత్యాది-ఇంద్రస్యేవణ్విరితిపతేణిజన్తాద్విచ్||౩||చతురనమహేరాముదా

స్వేదమశ్విదోఽన్ స్యా దాపివిభక్తౌ-అవితిటాశ్చ త్వా రభ్య పపగప కారేణ ప్ర త్యాహారః- అనేన || ౧ || హలిలోపః || ౧ || ౧౧ || ౧౨ || అక కారశ్చ సమ
 శ్విదోలోపస్స్యా దాపిహలాదౌ || నానర్థ కేఽలో న్త్యవిదరనభ్యాసవికారే || ౧ || ౧౧ || ౧౨ || మకస్మిన్ క్రి యమాణశ్చాన్యనూ
 దావివాఽన్తభవస్యాత్ (ఆభ్యామ్ || ౧ || నేదమదసోరకోః || ౧ || ౧౧ || ౧౨ || అక కారయోరిదమదసోర్భిస విసనస్యాత్- ఏత్వమ్ ఏభిః- అత్వమ్
 నిత్య త్యాత్ జేః స్తే సత్పాద్ధలిలోపః- అస్మై-ఆభ్యామ్-ఏభ్యః-అస్మాత్-ఆభ్యామ్-ఏభ్యః-అస్య-అనయోః-ఏషామ్-అస్మిన్-అనయోః-ఏషు-క
 కారయో గేః-అయకమ్-ఇనుకా-ఇనుకే-ఇనుకమ్-ఇనుకా- ఇనుకాన్-ఇనుకేన-ఇనుకాభ్యామ్ ఇనుకైః || ౧ || ఇదమోఽన్వాదేశేఽశ సుదాత్త
 స్తృణీయాదౌ || ౧ || ౧౮ || ౩౨ || అన్వాదేశ విషయ స్వేదమోఽనుదాత్తోఽశ్చ ఆదేశస్సృత్ ప్రణీయాదౌ || అశ్చ వచనంసాక చ్చ కార్థమ్ || ౧ || ద్విటీయా
 త్మోస్వీనః || ౧ || ౧౮ || ౩౨ || ద్విటీయాయాం దౌసోశ్చ పరతభిదమేతదోరే నాదేశస్సృదన్వాదేశే-కింఞ్చైత్యార్యం విధాతుముపా త్తస్య కార్యాన్త
 రం విధాతుం ప్రసరుపాదానమన్వాదేశః-యథాఽనేన వ్యాకరణనుధీతమ్- ఏనఞ్చన్తోఽధ్యపయేతి-అనయోగపవిత్ర ఘ్నులమ్ ఏనయోగ ప్ర
 భూతంస్వమితి-ఏనమ్-ఏనా-ఏనాన్-ఏనేన-ఏనయోః || ౧ || గణయ తేర్విచ్ సుగణ్- సుగణ్-సుగణః-సుగణ్ త్ సు || సుగణ్ త్ త్సు క్విప్ || అనునా
 సీకస్య క్విర్నులోగ్గకీతీర్ధ్వుః-సుగణ్-సుగణౌ-సుగణః- సుగణ్ సు || పరత్వాదుపధాదీర్ధ్వుః హల్ జ్యాబితిసులోపః-తతోనలోపః-రా
 జా || ౧ || నజీసమ్ముద్ధోః || ౧ || ౧౮ || నస్యలోపోనస్యాత్ జౌసమ్ముద్ధౌ చ (హేరాజన్) జౌతుః సస్యదాహరణమ్-సుపాంసులుగితిజేర్లుక్-నిషే
 ధసామధ్యాప్రేత్యయలక్షణమ్ పరమేవ్యేమః || ఖ్జౌజౌపు త్తరపదే ప్రతిషేధావ క్తవ్యః || ఖ్జౌ || చర్మణితిలాఅస్య చర్మతిలః-బ్రహ్మనిష్ఠః || రా
 జానః-రాజానమ్ రాజానామ్ అల్లోపోనః || శ్చుత్వమ్-నచాల్లోపస్థానివత్-పూర్వ త్రాఽసిద్ధేతిన్ని షేధాత్-నావిభవారణ్యతయాఽసిద్ధః-
 యథోద్దేశపక్షేషాస్థీంపరిభాషాం ప్రతిశ్చుత్వస్యాసిద్ధతయాఽన్తర్జ్ఞాభావేపరిభాషాయాఅప్రవృత్తేః జఙ్గార్యః-రాజ్ఞః-రాజ్ఞా || ౧ || నలో
 పస్సప్తస్వగసంజ్ఞాతుగ్విధిమకృతి || ౧ || ౧౮ || ౩౨ || సుబ్విధౌస్వరః-ధౌసంజ్ఞావిధౌకృతితుగ్విధౌచనలోపోఽసిద్ధోనాన్యత్ర-రాజాశ్చ ఇత్యాదాన-ఇ
 త్యసిద్ధత్వాదాత్వమేత్వమైస్త్వశ్చున-రాజభిః-రాజ్ఞే-రాజభ్యామ్-రాజభ్యః-రాజ్ఞః-రాజ్ఞామ్-రాజ్ఞి-రాజం || ప్రతిదివ్యతీతిప్రతిదివా-ప్ర
 తిదివానా-ప్రతిదివానః-అస్యభవిషయేఽల్లోపేకృతే || హలిచ || ౧ || ౧౮ || ౩౨ || కేఢవకారాన్తస్య ధాతోరుపధాయాశ్చకూదీర్ధ్వు సస్యధి

లి-నచాల్లూపస్యస్థానివత్పండిర్లు విధౌతన్ని షేధాత్ బహిరజపరి భాషాతూక్తన్యాయోనప్రవర్తతే- ప్రతిదీప్తిః-ప్రతిదీప్తే త్యాది-య
జ్వా-యజ్వానా-యజ్వానః||౬||౧౩౭||పకారముతోనాస్తసంయోగాస్వరస్యాఽనోఽకారస్యలోపానస్యా
త్ యజ్వానః-యజ్వానా-యజ్వా భ్యామిత్యాది బ్రహ్మణః-బ్రహ్మణా-బ్రహ్మ భ్యామిత్యాది||౬|| ఇన్ హన్ పూషేర్యన్తాంశో||౬||౧౩౮|| ఏ
మాంశో శేషోపధాయాదీల్లోసాచ్యత్ర-ఇహిషేధే ప్రాక్ష్యే||సాచ||౬||౧౩౯||ఇత్సా దీనాముపధాయాదీర్లుస్సాచ్యదసంబుద్ధిసోపరే-వృ
త్రహా-హేవృత్రహాన్ - ఏకాజుత్తరపదేతిణత్వమృత్రహాణో-వృత్రహాణః-వృత్రహాణం-వృత్రహాణా||౬|| హాహానైజ్జే-నే ము||
౭|| ౩||౨౪|| ఇతిశతప్రత్యయేనకారేచపరేహస్తేర్హకారస్యకుత్వంస్యాత్||౬||హస్తే||౭||౧౫||ఉపసరిస్థాన్నిమిత్రాత్పరిస్యహస్తేర్హస్య
ణత్వంస్యాత్ ప్రమాణ్యాత్ || ౬ || అత్పర్వస్య || ౭ || ౪ || ౨౫ || హస్తేర్హత్పర్వస్యేవనస్యణత్వంస్యాత్-ప్రస్తున్యాయోగ
విభాగసామర్థ్యాదనస్తరస్యఃఽధిర్వాప్రతీషేధోవేతిశ్యా యమ్పాధిత్వా ఏకాజుత్తరపదేతి ణత్వ మపినివర్తతే - నకారేపరేకుత్వఃఽధి
సామర్థ్యాదన్లోపానస్థానివత్-వృత్రఘ్నః-వృత్రఘ్న-ఇత్యాది-యత్తువృత్రఘ్న ఇత్యాదౌవైకల్పికంజత్యంమాధవేనోక్తమ్ తద్భూష్య
వాద్రికవిరుద్ధమ్-ఏవంశాక్రీణ్ న్యసన్సన్ధ్యమన్ముపక||యశస్విన్సీతీవిస్త్రత్యయేఇమోఽనర్థకేపిఇన్ హన్సీత్యేత్రప్రమాణంభవత్యేవ-అ
నినస్త్రన్ గ్రహణాన్యర్థనతాచానర్థకేనజతన్స్తవిధింప్రయోజయన్తీనివచనాత్-అర్యస్థి-అర్యమణి-పూష్టి-పూషణీ||౬|| మఘవాబహుబ
మ్||౬||౧౩౯||మఘవన్ శబ్దస్య పాత్యిగ్యస్తాదేశసన్యోత్-ముగ్యత్||౬||ఉగదచాంసర్వనామస్థానేఽథాతోః||౭||౧౪౦|| అథాతోయగి
తోనలాపినోఽశ్చ తేశ్శనుమాగమసన్యోత్సర్వసామన్తాశేవరేఽపధాదీర్లుః-మఘవాన్-ఇహాదీర్లుక్తర్తవ్యేసంయోగాస్తలోపస్యోఽసిద్ధ
త్వన్నభవతి ఒహుల గ్రహణాత్ - తథాచ-శ్వన్నుత్పత్తినిపాతనాన్తఘ్నబ్రాన్తతుపాచభాషోయామపిపబ్దద్వయసిద్ధిమాశ్రిత్యైతత్
సూత్రంప్రత్యాఖ్యాతమాకరే-హవిర్గతీనిశ్యజ్జోమభేషుమఘవానసావితిభట్టిః-మఘవన్తో-మఘవన్తః-హేమఘవన్-మఘవన్తం-మఘవ
న్తా-మఘవతః-మఘవతా-మఘవన్త్యామిత్యేతి||౬||భావే-మఘవా-ధన్వనీవనిపాతేతివనిబన్దంకుఢ్యోదాత్తఞ్చన్తస్యేవ - అన్తో
దాత్తస్తులోకేపితివశేషః - మఘవానా-మఘవానః సుతిరాజవత్||౬||శ్వయవమఘానామతద్ధితే||౬||౧౪౧||అన్తన్తాంభసంజ్ఞకా

జామేషానుతద్ధితేపరేసంప్రసారణంస్యాత్-సంప్రసారణాచ్చ ఆద్యుః కుఘానః-అన్నంతానాశ్చీ మ్-వఘవతః- వఘవతా-ప్రియాం
 వఘవతీ-అతద్ధితేకిమ్-మాఘవనమ్ మఘానా-వఘవభ్యామిత్యాది-శునః-శునా-శ్వభ్యామిత్యాది-యువనశ బేవస్యోత్పేక్షతే||౧|| సంప్ర
 సారణేసంప్రసారణమ్||౧||౩౭||సంప్రసారిణేవరతగ్రహార్యస్యయణస్సంప్రసారణస్మిన్స్యాత్-ఇతియకారస్య నేత్వమ్-అతపవజ్ఞాపకార
 వ్యస్యయణగ్రహార్యంసంప్రసారణమ్-యూనః యూనా-యవభ్యామిత్యాది-అర్వా-హేఅర్వన్||౧||అర్వణస్త్రసావనః||౧||౪౦||౧౨౭||న
 భారహితస్యోర్వస్మిత్యస్త్రస్యోజస్యత్పక్ష్యన్తాదేశస్సౌన్నతుసా-హా-త్వాన్నమ్-అర్వస్తో-అర్వన్తః-అర్వస్తం-అర్వన్తా-అర్వతః-అర్వ
 తా-అర్వద్భ్యామిత్యాది-అనభగ్గిమ్-అనర్వాయజ్జవత్||౧||పథిమధ్యభుత్వోమాత్||౧||౪౧||౪౫|| ఏషామాకారోన్తాదేశస్సౌన్నత్యేపరే
 అతితిప్రక్షేపేణశుద్ధాయాపవవ్యత్తేర్విధానాన్నానుసానికః||౧||ఇరోర్వస్వనామస్థానే||౧||౪౨||౪౬||పథ్యాదేకారిస్యకారస్సౌన్నత్య
 ర్వనామస్థానేపరే||౧||ధోన్థి||౧||౪౩||౪౭||పథిమధోస్థస్యథాదేశస్సౌన్నత్యర్వనామస్థానేపరే - పథాః - పథానా - పథానః - పథానమ్ పథా
 నా||౧||భస్యఃసేన్దోపః||౧||౪౪||౪౮||భసంజ్ఞస్యపథ్యాదేప్రేగ్లోపస్సౌన్యత్-పథః పథా-పథిభ్యామిత్యాది-ఏవంమస్థా-బుభుక్షో-ప్రియాన్నా
 న్తలక్షణేశేవిభత్వాట్టిలోపః-సుపధీ-స-అన్వభుశీసేనా-అత్వస్యపుంసకేపభవతి-నలుమ తేటిప్రత్యయలక్షణనిషేధాత్-సుపదవనమ్||౧||
 సమ్ముక్తౌవపుంసకానాన్నలోపోవావాచ్యః||౧||హేసుపధిన్-హేసుపధి-నలోపస్సుప్-స్వరేతనలోపస్యో-సిద్ధత్వాద్ధ్రప్రస్యగుణోన||౧||ద్వివ
 చనేభత్వాట్టిలోపః-సుపధీ-శౌసర్వనామస్థానత్వాత్-సుపధాని-పునరపి-సుపధి-సుపధి-సుపధాని-సుపధా-సుపధే-సుపధిభ్యామిత్యాది||౧||
 జ్ఞాన్తాపట్||౧||౪౫||౪౯|| హేన్తానాన్తాచపుంభ్యామన్సంజ్ఞాస్యాత్-పడ్యైయై-పఞ్చ-అ-సంజ్ఞాకిం-విప్లుక్షః-పామానః శతానిసహస్రా
 నీత్యత్ర సన్నిపాతపరిభాషయానలుక్-సర్వనామస్థానపని-పాతేనకృతస్యనుకుస్తదవిమానకత్వాత్-పఞ్చభిః పఞ్చభ్యః-అ-పట్చతు
 ర్భ్యశ్చేతిమట్||౧||సూపథాయాః||౧||౪౭||౫౦||నాన్తస్యోపథాయాద్విస్సౌన్నామిపరే నలోపః-పఞ్చానామ్-పఞ్చసు-పరమపఞ్చానామ్-
 గౌణత్వేతునలుక్కుటౌ-ప్రియపఞ్చా - ప్రియపఞ్చానా-ప్రియపఞ్చానః-ప్రియపఞ్చామ్ - ఏవంసప్తనవనదశన్||౧|| అప్తనలవిభక్తౌ||
 ౧||౫౧||౫౫||అప్తనలత్వంస్యోద్ధలాదవిభక్తౌ||౧||అప్తభ్యశ్చేత్||౧||౫౨||౫౬||కృతాకారాదప్తనఃపరయోర్జనశసోరౌన్-స్యాత్-అప్తభ్యఇతివ

భ్యామావకాభ్యామితిచనసిద్ధ్యేత్ ||౩|| యూయవయాజసి ||౨||౨౧౯౩|| స్పష్టమ్ యూయమ్-వయమ్-పరహాయమ్-పరమవయమ్-అ
 తియూయమ్-అతివయమ్-ఇహ శేషేలోపోఽన్యలోపభివక్షేజసఃశీ ప్రాప్తః | అజ్ఞకార్యైకృతేపునర్నాఽజ్ఞకార్యమితిసభవతి జేప్రదమ
 యోరిత్యత్రమకారాంతరంప్రశ్నిష్యఅమ్మాన్తపవావశిష్యతే-నతువిక్రియతఇతివ్యాఖ్యానాద్వా ||౩|| త్వమాదేకవచనే ||౨||౨౧౯౪|| ఏక
 స్తోక్తాయుష్క దన్తదోర్తవర్యస్తస్యత్వమాస్తోవిభక్తా||౩|| ద్వితీయాయాంశ్చ ||౨||౨౧౯౫|| యుష్కదన్తదోరాకారస్సౌత్-త్వామ్ మామ్-
 యువామ్-ఆవామ్||౩||౩సోన||౨||౨౧౯౬|| నేత్యవిభక్తికమ్-యుష్కదన్తద్భ్యాంపరస్యశసోనకారస్సౌత్-ఆమోఽపవాదః-ఆదేఃపరస్య-
 సంయోగాన్తస్యలోపః-యుష్మాన్-అస్మాన్||౩||యోఽపి||౨||౨౧౯౭|| అనయోర్యకారాదేతస్సౌత్-దనాదేశేఽజాదోపరతః త్వయా మ
 యా||౩|| యుష్కదన్తదోరనాదేశే ||౨||౨౧౯౮|| అనయోరాకారస్సౌత్-దనాదేశేహలాదోవిభక్తా-యువాభ్యామ్-ఆవాభ్యామ్-యుష్మా
 భిః-అస్మాభిః||౩||తుభ్యమహ్యౌజయి||౨||౨౧౯౯|| అనయోర్తవర్యస్తస్యతుభ్యమహ్యోస్తోజయి-అమాదేశః-శేషేలోపః-తుభ్యమ్-మహ్యమ్-
 పరమతుభ్యమ్-పరమమహ్యమ్-అతితుభ్యమ్-అతిమహ్యమ్-యువాభ్యామ్-ఆవాభ్యామ్||౩||భ్యసోభ్యమ్||౨||౨౨౦||భ్యసోభ్యమ్-అభ్యమ్-
 వాఆదేశస్సౌత్-ఆద్యే శేషేలోపస్యాఽన్యలోపపవ-త్రాఽజ్యప్రత్యపరిభాషయాపత్వన్న-అభ్యంతపక్షద్వయేపిసాధుః-యుష్క
 భ్యమ్-అన్తభ్యమ్||౩|| ఏకవచనస్యచ||౨||౨౨౦౩|| ఆభ్యాంపశ్చమ్యైకవచనస్య అత్యౌత్-త్వత్-మత్-జసేశ్చేతిసువచన్ యువాభ్యా
 మ్-ఆవాభ్యామ్||౩||పశ్చమ్యాత్||౨||౨౨౦౪|| ఆభ్యాంపశ్చమ్యాభ్యసోఽత్యౌత్-యుష్కత్-అన్తత్||౩||తవమమాజసి||౨||౨౨౦౫||అ
 నయోర్తవర్యస్తస్యతవమమాస్తోజసి||౩||యుష్కదన్తద్భ్యాంజసోఽశ్||౨||౨౨౦౬|| తవ-మమ-యువయోః-ఆవయోః||౩||సామ-ఆకమ్||౨||౨౨౦౭||
 ||౩||౩||ఆభ్యాంపరస్యసామ-ఆకమ్-స్యౌత్-భావినస్సులోనివృత్త్యర్థంసమర్థకనిర్దేశః-యుష్మాకమ్-అస్మాకమ్-త్వయి-నుయి-యువయోః-ఆవ
 యోః-యుష్మాసు-అస్మాసు||౩||సమస్యమానోద్వేకత్వవాచినియుష్కదన్తదీ-సమాసార్థోఽన్యసంఖ్యశ్చేత్ స్తోయువాకాత్వమావపి ||౨||
 సజస్ జేజస్సుపరతః ఆదేశాస్సుస్పదైవతే త్వాహాయూయవయాతుభ్యమహ్యౌత్వమమావపి ||౨|| ఏతేపరత్వాద్వాధ నైయు వానౌ
 విషయస్వకేత్వమావపిప్రజాధనైసూర్వవిప్రతిషేధతః||౩||ద్వైకసంఖ్యస్సమాసార్థోబహ్వధైయుష్కదన్తదీ-తయోరద్వైకతార్థత్వ

న్మయువావౌత్వమానచ || ౪ || త్వామ్మంవాఅతిక్రాన్తగతివిగ్రహే- అతిత్వమ్-అత్యహమ్-అతిత్వామ్-అతిమామ్-అతి యూయమ్-అతివయమ్
 అతిత్వామ్ || ౧ || అతిమామ్ || ౧ || అతిత్వాన్-అతిమాన్-అతిత్వయా-అతిహయా-అతిత్వాభ్యామ్ || ౩ || అతిమాభ్యామ్ || ౩ || అతిత్వాభిః-అతిమాభిః-
 అతితుభ్యమ్-అతిమహ్యమ్-అతిత్వాభ్యామ్-అతిమాభ్యామ్-అతిత్వభ్యమ్-అతిమభ్యమ్ జసిభ్యసోః-అతిత్వత్ || ౧ || అతినత్ || ౧ || భ్యామిప్రా
 గ్స్వత్-అతితవ-అతిమమ-అతిత్వయోః-అతిమయోః-అతిత్వాకమ్-అతిమాకమ్-అతిత్వయి-అతిమయి-అతిత్వయోః-అతిమయోః-అతిత్వాసు-
 అతిమాసు-యువామావాంవాఅతిక్రాన్తగతివిగ్రహే-సుజన్ జెజస్సుప్రాగ్స్వత్-ఔఅమ్ఔఅసుఅతియువామ్ || ౩ || అత్యావామ్ || ౩ || అతియు
 వాః-అత్యావాన్-అతియువయా-అత్యావయా-అతియువాభ్యామ్-అత్యావాభ్యామ్ || ౩ || అతియువాభిః-అత్యావాభిః-భ్యసిఅతియువభ్య
 మ్-అత్యావభ్యమ్-జసిభ్యసోః-అతియువత్ || ౧ || అత్యావత్ || ౧ || ఓసి-అతియువయోః-అత్యావయోః || ౧ || అతియువాకమ్-అత్యావాకమ్
 అతియువయి-అత్యావయి-అతియువాసు-అత్యావాసు-యుష్మానఽస్తాన్వాఽతిక్రాన్తగతివిగ్రహే-సుజన్ జెజస్సుప్రాగ్స్వత్-ఔ
 అమాఅసు-అతియుష్మామ్ || ౩ || అత్యస్తామ్ || ౩ || అతియుష్మాన్-అత్యస్తాన్-అతియుష్మయా-అత్యస్తయా-అతియుష్మాభ్యామ్ || ౩ || అ
 త్యస్తాభ్యామ్ || ౩ || అతియుష్మాభిః-అత్యస్తాభిః-భ్యసి-అతియుష్మభ్యమ్-అత్యస్తభ్యమ్-జసిభ్యసోః-అతియుష్మత్-అత్యస్తత్-ఓసి-
 అతియుష్మయోః || ౧ || అత్యస్తయోః || ౧ || అతియుష్మాకమ్-అత్యస్తాకమ్-అతియుష్మయి-అత్యస్తయి-అతియుష్మాసు-అత్యస్తాసు || ౧ ||
 పదస్య || ౧ || ౧ || ౧ || పదాత్ || ౧ || ౧ || ౧ || అనుదాత్తంసర్వమపాదాదౌ || ౧ || ౧ || ౧ || ఇశ్యధిక్యత్య || ౧ || యుష్మదస్త్యదోష్షప్రీచతురీద్వితీ
 యాన్తయోర్వాన్నావౌ || ౧ || ౧ || ౧ || పదాశ్చరయోరపాదాదౌస్థితయోరవయోఃషష్ఠాదిశిష్టయోర్వాన్నావిత్యాజేశస్తౌ
 చానుదాత్తౌ || ౧ || బహువచనస్యవచనసౌ || ౧ || ౧ || ౧ || ఉక్తవిధయోరవయోఃషష్ఠాదిబహువచనాన్తయోర్వచనసౌస్తః-వాన్నా
 వౌరపవాదః || ౧ || తేహయావేకవచనస్య || ౧ || ౧ || ౧ || ఉక్తవిధయోరవయోఃషష్ఠీచతుర్థైకవచనాన్తయోస్తైమేపితౌస్తః || ౧ || త్వా
 మాద్వితీయాంయోః || ౧ || ౧ || ౧ || ద్వితీయైకవచనాన్తయోస్తావహాపితౌస్తః || శ్రీశస్తాఽవతుమాపీహదత్తైమేపితౌస్తః-స్వామీ
 తేమేపితౌహరిః పాతువామపినోభుః || ౧ || సుఖంవాన్నోదదాత్వీశఃపతిర్వామపినోహరిః సోచ్యాదోష్టనఃశివంవౌసోదద్యాత్ప్రేవౌత్ర

వఃసనః॥౨॥పదాత్పరయోఃకిమ్-వాక్యాదోమాభుత్-త్వామ్పాతుమామ్పాతు-అపాదాదోకిమ్ వెదైరశేషైఃసంవేద్యోఽస్తా న్కృష్టఃసర్వ
దావతు-స్థగ్రహణాచ్చాయమాణవిభక్తికయోరేవ-సేహ-ఇతియుష్ట శ్చత్రోబ్రవీతిఇత్యస్తత్పత్రోబ్రవీతి॥౩॥సమానవాన్యనిఘాతయుష్ట
దస్త దాదేశావక్తవ్యాః॥౪॥ఏకతిజ్ వాక్యం తేనేహన-ఓదనమ్పచతవభ విష్యతి-ఇహతుస్యా దేవ-శాలీనానై ఓదనన్తాస్యామీతి॥౫॥౬తే
వాంనావాదయ ఆదేశాఅనన్వాదేశేవావక్తవ్యాః॥౬॥ అన్వాదేశేతునిత్యంస్యః - ధాతాతేభ యైస్తి - ధాతాతవభ యైస్తినివం-
తస్యై తేనమృత్యవః॥౭॥నచవాహంఽహోవయుక్తై ౮॥౧॥౨౮॥ చాదివభృకయోగైస్తై తేఆదేశాస్యః - హరిస్తాన్వంమాభృరతు - కథం
త్వాంమాంవానరత్నేదిత్యాది - యుక్తగ్రహణాత్సత్త్వాద్యోగైరయంసిషేధః - పరమ్పరానమ్పనైతు ఆదేశస్యాదేవహరోహనిశ్చయే
స్వామి॥ ౯॥ పశ్యద్ధైశ్చ ౭ నాలోచనే॥౧॥౧॥౨౨॥ అహాయుషజ్ఞానార్థైర్ధాతుభిరోగై ఏతేఆదేశానస్యః - చేతసాత్వాంసమీక్షతే-
పరమ్పరాసమ్పద్యైవ్యయంసిషేధః - భక్తస్తవరూపంధ్యాయతి - ఆలోచనేతుభక్తస్తాన్వవిశ్యతిచతుషా ॥ ౯॥ సపూర్వాయాఃప్రథమా
యాదిభాషా ॥౧॥౧॥౨౬॥ విద్యమానపూర్వాత్ప్రథమాన్తాత్పరయోరనయోరన్వాదేశేష్యేతే ఆదేశావాన్యః - భక్తస్తవప్రహస్తై
న - హరిస్తాన్వస్త్రాయతేసమాంతావమేతివా ॥ ౯॥ సామన్వితమ్॥౨॥ ౩॥ ౪౮॥ సమ్పాదనాయాన్త్రధమాతదస్తమామన్వితసంజ్ఞం
స్యాత్ ॥ ౯॥ ఆమన్వితంపూర్వగువిద్యమానవత్ ॥౧॥౧॥౨౭॥ స్పష్టమ్-అగ్నే తవదేవాస్తాన్వాహి-అగ్నే నయఅగ్నేఇన్ద్రవరుణ-ఇ
హయుష్టదస్తదోరాదేశస్తిజస్తనిఘాతఆమన్వితనిఘాతశ్చనసర్వదారతుదేవనఇత్యత్ర తుదేవత్యస్యావిద్యమానవద్భావేపితః ప్రా
చీనంరయే డ్యేతదాశ్రిత్యాదేశః - ఏవంఇమం మెగడైయమునైఇతిమన్త్రైయమునఇత్యాదిభ్యఃప్రాచీనామన్వితావిద్యమానవద్భావేపి
మేశజ్ఞమేవాశ్రిత్యసర్వేషాన్ని మాతః ॥ ౯॥ నామన్వితేసమానాధికరణేసామాన్యవచనమ్॥౧॥౧॥౩౩॥ విశేష్యంసమానాధికరణే ఆ
మన్వితేపరేనా ౭ విద్యమానవత్స్యాత్ - హరేదయాలోనఃపాహిఅగ్నే తేజస్విన్ - సుపాత - సుపాద్ - సుపాదౌ - సుపాదః - సు
పాదమ్-సుపాదౌ ॥౯॥ పాదఃపత్ ॥౬॥౪॥౧౩॥ పాచ్ఛబ్దాన్తయదజ్ఞమ్భున్తదవయవస్యపాచ్ఛబ్దస్యపదాదేవస్యాత్-సుపః - సుపదా

సుపాద్యామిత్యాది - అగ్ని యన్తతిత్త్యగ్ని మత్ - అగ్ని మద్ - అగ్ని మధౌ - అగ్ని మధః - అగ్ని మద్భామిత్యాది - ఋత్విగా
 నిసూత్రే శాశ్వాఃసుప్యవపదేక్విన్ || ౧ || అనిదితాంహల ఉపధాయాః క్షితి || ౬ || ౧ || ౨ || హలస్తానామనిదితామజ్ఞానాముపధాయాన
 స్యలోపస్సామితిజీతిచ - ఉగిదచామితినుమ్-సంయోగాస్తస్యలోపః - సుమోనకారస్యక్విన్ప్రత్యయస్యకురితికుత్తేనజకారః ప్రాజ్
 అనుస్వారవరసపర్ణ - ప్రాశ్వా - ప్రాశ్వుః - ప్రాశ్వుమ్ - ప్రాశ్వా || ౧ || అవః || ౬ || ౧ || ౩ || లుప్తనకారస్యాశ్చతేర్భస్యాకారస్య
 లోపస్సామిత్ || ౧ || చా || ౬ || ౩ || ౩ || లుప్తా ౭ కారనకారే ౭ శ్చుతౌపరేపూర్వస్యా ౭ శోదీర్భస్సామిత్ - ప్రాచః - ప్రాచా - ప్రా
 గ్భామిత్యాది - ప్రత్యజ్ - ప్రత్యశ్వా - ప్రత్యశ్వుః - ప్రత్యశ్వుమ్ - ప్రత్యశ్వా - అచఇతిలోపస్యవిషయే ౭ స్తర్జ్జో ౭ పియన్ ప్రవర్తతే - ఆ
 కృత్యూహాఇతివరిభాషయా - ప్రతీచః - ప్రతీచా - అముమశ్చతీతివి గ్రహే - అదస్ అశ్చిత్త్యితి || ౧ || విష్వద్దేవయోశ్చతేరద్ర్యశ్చుతౌ
 వప్రత్యయే || ౬ || ౩ || ౧ || అనయోస్త్వనామ్నశ్చతేరద్ర్యదేశస్సామిత్ప్రత్యయాస్తే ౭ శ్చుతౌపరే - అదద్రిఅచిత్త్యితి తెయన్ || ౧ ||
 అదసో ౭ సేర్దాదుదోమః || ౧ || ౧ || ౧ || అదసో ౭ సాస్తస్యదాత్పరస్య ఉదూతౌస్తోదస్యమశ్చ - ఉత్తి హస్తద్విగ్ధయోస్సమాహారద్వంద్వః -
 అస్తరతహ్యార్థస్త్వవ్యజ్జనయోర్ద్వసోదీర్భస్యచదీర్భః - అముముయజ్ - అముముయశ్చ - అముముయశ్చమ్ - అము
 ముయశ్చ - అముముకుచః - అముముకుచా - అముముయగ్భామిత్యాది - ముత్వస్యా ౭ సిద్ధత్వాన్నయన్ - అన్త్యబాధే ౭ స్త్యసదేశస్య
 తివరిభాషామాశ్రిత్యపరస్యైవముత్సంపదతామ్నతే - అదముయజ్ - అసేసకారస్యస్థానేయస్యసః - అసేరితివ్యాఖ్యానాత్ - త్యదా
 ద్యత్వవిషయవముత్సం - నాన్యత్రేతిపత్యే అదద్యజ్ - ఉత్తశ్చ - అదసో ౭ ద్రేఃపుధడ్మత్వంకేచిదిచ్ఛద్విలత్సవత్ - కేచిదన్త్యసదేశస్యనే
 త్యేకేస్మద్దిద్యశ్యతఇతి - విష్వద్దేవయోఃకిమ్ - అశ్వావీ - అశ్చుతౌకిమ్ - విష్వగ్మ్యక్ - అప్రత్యయేకిమ్విష్వగ్మ్యచ్ఛనమ్ - అప్రత్యయగ్రహణంజ్ఞా
 వయతి - అన్యత్రధాతుగ్రహణేతదాదివిధితి - తేనా ౭ యస్కారః - అతఃకృకమీతిసః - ఉదజ్ - ఉదశ్చా - ఉదశ్చుః - శసాదావని || ౧ || ఉ
 ఙకుత్ || ౬ || ౧ || ౩ || ఉచ్ఛబ్దాత్పరస్యలుప్తనకారస్యా ౭ శ్చుతేర్భస్యా ౭ కారస్య - కుత్యామిత్ - ఉదీచః - ఉదీచా - ఉదగ్భామిత్యాది
 || ౧ || సమఃసమి || ౬ || ౩ || ౧ || అప్రత్యయాస్తే ౭ శ్చుతౌపరే - సమ్యజ్ - సమ్యశ్చ - సమ్యశ్చుః - సమీచః - సమీచా || ౧ || సహస్యస్థిః

త్యదాదిమధ్యశోఽనాలోచనేకశ్చ ॥ ౩ ॥ ౧ ॥ ౬ ॥ త్యదాదిమూపపదేష్వజ్ఞానాధార్మ్యశైద్ధాతోఃకఞ్స్యాచ్చాత్ క్షిప్ ॥ ౩ ॥ ఆసర్వనామ్నః
 ॥ ౬ ॥ ౩ ॥ ౯ ॥ ౧ ॥ సర్వనామ్న ఆకారోఽన్తాదేశఃస్యాద్ధృగ్దృశవతుహ-కుత్వస్యాఽసిద్ధత్వాద్వ, శ్చేతిషః-తస్యజత్వేనడస్తస్యకుత్వేనగః-త
 స్యచర్వైవనపయోకః-తాదృక్-తాదృగ్-తాదృశౌ-తాదృశః-షత్వాఽపవాదత్వాత్కుత్వేనఖకారఇతికైయటమతే-హరదత్తాదిమతే
 తుచర్వాఽభావపయోకపవశ్రూయతే-నతుగః-జత్వప్రతిమత్వస్యాఽసిద్ధత్వాద్దిగాదిభ్యోయదితినిగ్దేశాన్నాఽసిద్ధత్వమితిబో
 ధ్యమ్-ప్రశ్చేతిషత్వమ్-జత్వచర్వై-ఓట్-ఓడ్-ఓశౌ-విశః-విశమ్ ॥ ౩ ॥ నశేర్వా ॥ ౧ ॥ ౧ ॥ ౬ ॥ ౩ ॥ నశేగకవగ్-౯ఽన్తాదేశోవాస్యాత్వ
 దానై-నక-నగ్-నట్-నడ్-నశౌ-నశః-నగ్భ్యాన్న-ద్భ్యామిత్యాది ॥ ౩ ॥ స్పృశోఽనుదకేక్షిన్ ॥ ౩ ॥ ౧ ॥ ౪ ౧ ॥ అనుదకేసుపుపపదేస్పృ
 శేక్షిన్స్యాత్-స్మృతస్పృక్-స్మృతస్పృగ్-స్మృతస్పృశౌ-స్మృతస్పృశః-క్షిప్త త్యయోయస్తాద్భహుప్రీహ్యశ్రయణాత్-క్షిప్యపికు
 త్వమ్-స్పృక్-షడగకాఃప్రాగ్పత్-ఇథుషాప్రాగల్భ్య-అస్కాదృత్విగాదినాక్షిప్-ద్విత్వమన్తానాత్తత్వఞ్చనిపాత్యతే-మత్వాత్పా
 ర్శ్వాశ్చైవనడఃగఃకఃపృష్ఠాతి-దధృక్-దదృగ్-దదృషా-దధృషః-దధృగ్భ్యామిత్యాది-రత్నానిముష్ణాతీతిరత్నముట్-రత్నముడ్-రత్న
 ముషా-రత్నముషః-షడ్భ్యేలుక్-షట్-షడ్-షడ్భిః-షడ్భ్యః ॥ ౧ ॥ షట్చతుర్న్యశ్చేతినుట్-అనామితివన్యదాసాన్నప్తుశ్చనిషేదః-
 యరోనునాసికఇతివికల్పమ్పాధిత్యాప్రత్యయోనిత్యమితినిత్యవచనాన్నిత్య-నునాసికః-షణ్ణామ్-షట్సు-షట్శ్చ-తదస్తవిధిః-పర
 మషట్-పరమషణ్ణామ్-గౌణత్వేతుప్రియషషః-ప్రియషషమ్-గుత్వప్రతిమత్వస్యాఽసిద్ధత్వాత్సజజురురితిగుత్వమ్ ॥ ౩ ॥ రోస్సరుపధా
 యాదీర్ష్యభకః ॥ ౧ ॥ ౧ ॥ ౬ ॥ ౨ ॥ రేఫవాస్తస్యధాతోగుపధాయాఇకౌదీర్షస్స్యాత్పగానై-పిపరీః-పిపరిషా-పిపరిషః-పిపరీగ్భ్యామ్-వాశ
 రీతివావిసర్జయః ॥ ౩ ॥ సుమిస్సర్జనీయశర్మ్యవాదౌఽపి ॥ ౧ ॥ ౩ ॥ ౫ ౧ ॥ ఏతైస్ప్రత్యేకంవ్యవధానేపిఇత్కుభ్యాంపరస్యసస్యముర్త్యాదేశ
 స్స్యాత్-ప్తుత్వేనపూర్వస్యషత్వమ్-పిపరీష్టు-పిపరీషు-ప్రత్యేకమితివాఖ్యానాదనేకవ్యవధానేషత్వన్న-నింస్-స్వ-నింస్సై-నుమ్గ్రహణ
 న్నుమ్స్థానికాఽనుస్వారోపయజ్ఞార్థమితివాఖ్యానాత్తేనహన-నుహిన్సు-పుంసు-అతపవనశర్గ్రహణేనగతార్థతా-రాత్సస్యేతిసలో
 పేవిసర్గః-చిక్షీ-చిక్షీర్ష-చిక్షీర్షః-రోసుపీతినియమాన్నవిసర్గః-చిక్షీర్ష-దమేర్దోన్-డిత్వసామధ్యుట్టిలాపః-షశ్యస్యాఽసిద్ధత్వాదుత్పదసర్థౌ-

ప్రవేర్తతే-అనుకా-అనుకః- త్యదాద్యత్వంపరహపవ్యర్థిః అదసోనేరితిమత్వోత్పే-అమూ- జనశీఅదుణః ॥౩॥ ఏతఈర్ష్యహువచనె ॥౪॥
 ౧॥౧౦॥ అదసోదాత్పరసైతఈత్సాన్యధ్వస్యచమోబహ్వర్థోక్తౌ-అమీ- పూర్వత్రాసిద్ధమితివిభక్తి-కార్యంప్రాక్పశ్యదుత్పమత్వే-అ
 మమ్-అమూ-అమూన్-ముత్పేకృతేఘిపంజ్ఞాయాన్నాభావః॥౩॥నమునె ౧॥౧౧॥౩॥నాభావేకర్తవ్యేకృతేచముభావౌనా౭ సిద్ధసాన్య
 త్-అమూనా-అమూభ్యామ్॥౩॥ అమీభిః-అముష్టై-అమీభ్యః-అముష్టౌ-అముష్య-అముయోః॥౧॥అమీషామ్-అముష్మిన్-అమీషు
 —ఇతిహలంతాపుల్లిజ్ఞాః— నహూధః॥౧॥౧౨॥౩॥నహూహస్యధసాన్యస్థులిపదానైచ-ఉపానత్-ఉపానద్-ఉపానహ-ఉ
 పానహః-ఉపానద్భ్యామ్-ఉపానత్సు-ఉత్పూర్వాత్-స్నిహప్రీతావిత్యస్తాదృత్వీగాదినాక్వీన్ని పాతనాత్తలోపపత్వే-క్విన్నస్త
 త్వాత్తు-త్వేనహస్యఘః-జత్వచరై-ఉష్ణిక్-ఉష్ణిగ్-ఉష్ణిహ-ఉష్ణిహః-ఉష్ణిగ్భ్యామ్-ఉష్ణితు-ద్యౌః-దివౌ-దివః-ద్యౌషు గీః-
 గిరౌ-గిరః-ఏవంపూః-చతురశ్చతస్రాదేశః-చతస్రః॥౧॥చతస్రణాం-కిమఃకాదేశేటాప్-కా-కె-కాః-సర్వావత్ ॥౨॥యస్సా॥౨॥
 ౧॥౧౦౦॥ ఇదమోదస్యయస్సాన్యత్వే-ఇదమోమః-ఇయమ్-త్యదాద్యత్వణ్ణాప్-దశ్చైతిమః-ఇమే-ఇమాః-ఇమామ్-ఇమె-ఇమాః-అన
 యా-హలిలోపః-ఆభ్యామ్॥౩॥ఆభిః-అస్యై-అస్యాః-అనయోః॥౧॥ఆసామ్-అస్యామ్-ఆసు-అన్వాదేశేతు-ఏనామ్-ఏనె-ఏనాః-ఏన
 యా-ఏనయోః॥౧॥ యుత్విగాదినాస్పజేక్విన్-అమాగమశ్చనిపాతితః-స్రక్-స్రగ్-స్రజౌ-స్రజః-స్రగ్భ్యామ్-స్రతు-త్యదాద్యత్వ
 ణ్ణాప్సాన్య-త్వే-త్యాః-ఏవస్తద్దయద్ఏతద్-వాక్-వాగ్-వాచౌ-వాచః-వాగ్భ్యామ్-వాతు-అప్శబ్దోనిత్యంబహువచనాన్తః-అప
 న్నితీదీర్ఘః-అపః-అపః॥౩॥అసోభి ॥౨॥౪॥౪౮॥అపస్తకారసాన్యద్భాదౌప్రత్యయేపరే-అద్భిః-అద్భ్యః॥౧॥అపామ్-అప్సు-దిక్-దిగ్-ది
 శౌ-దిశః-దిగ్భ్యామ్-దితు-త్యదాద్యత్వీగృతేక్విన్విధానాదన్యత్ర-ఏపితత్వమ్-దృక్-దృగ్-దృశౌ-దృశః-త్విత్-త్విడ్-ఏష-
 షః-త్విద్భ్యామ్-త్విత్తు-త్విత్తు-సహజుషతేఇతిసజాః-సజుషా-సజుషః-సజూర్భ్యామ్-సజూష్టు-సజూషు-షత్వస్యా౭
 స్తుత్వమ్-ఆశీః-ఆశీషా-ఆశిషః-ఆశీర్భ్యామ్-అసౌ-త్యదాద్యత్వంటాప్-బోజశీ-ఉత్వనుత్వే-అమూ-అమూః-అమూమ్-అమ
 మూః-అమూయా-అమూభ్యామ్-అమూభిః-అముష్టై-అమూభ్యామ్-అమూభ్యః-అముష్యాః॥౧॥అమయోః॥౧॥అమూషామ్-

మూఁసు — ఇతిహలస్తాః స్త్రీలింగాః — స్వమోర్లుక్ - చత్వమ్ స్వనడుత్ - స్వనడుత్ స్వనడుహీ || ౨ || చతురనడు హూరి శ్యామ్ -
 స్వనడ్వాంహి - పునస్తవత్ - శేషమ్ముచ్చత్ - దివడత్ - విమలమృతహః - అస్తర్వ ర్మినివిభ క్తీమా శ్రీత్యపూర్వవద స్యే స్యా శరభిణ్ణ
 స్యా ౭ పిపదసంజ్ఞాయాం ప్రాప్తాయామ్ - ఉత్తరపకత్వేచా ౭ పగారికిఁగో ప్రతిషేధభిప్రత్యయలక్షణమ్ - విమలనివీ - విమలనివి-
 అపదాదివికాకిమ్ - దధిసేచా - ఇహవత్పనిషేధకే ర్తవ్యేసవత్వమస్త్యైవ - చకారస్యకుత్వేతున - వాః - వారీ - అర్చున్త శ్వాన్న నుమ్-
 వారి - చత్వారి - నలుమ తేతికాదేశోన - కిమ్ - కె - కానీ - ఇదమ్ - ఇమె - ఇమాని || ఖ్లే || అన్వాదేశేనపుంసకైపనద్వ క్తవ్యః || ఖ్లే || ఏనత్ - ఏనె - ఏ
 నాని - ఏనేన - ఏనయోః || ౩ || బ్రహ్మ || ఖ్లే || సమ్ముక్తానపుంసకానాన్న లోపోవాచావ్యః || ఖ్లే || హేబ్రహ్మన్ - హేబ్రహ్మ - హేబ్రహ్మణీ -
 హేబ్రహ్మణి - రో ౭ సుపి - అహర్భాతి - విభాషాజ్యోః - అహ్ని - అహనీ - అహని || యి || అహన్ || ౪ || ౧ || ౨ || ౩ || అహన్ని త్యస్యరుస్సాన్య
 త్వదానై అహూభ్యామ్ - అహేభిః - ఇహఅహః - అహూభ్యామిత్యాదౌ - రత్వరుత్వయోరసిద్ధత్వాన్నలోపప్రాప్తే - అహన్ని త్యావర్త్య
 ఏకైకనలోపాభావన్నిపాత్యద్వితీయైవరుర్విధేయః - తదస్తస్యా ౭ పిరత్వరుత్వేదీగ్ధాణ్యహ్నియస్తిదీగ్ధాహ్నిదాఘః - ఇహహల్ జ్యాదిలోప
 ప్రత్యయలక్షణేనా ౭ సుపీనిషేధాద్ర త్వాభావేరుః తస్యా ౭ సిద్ధత్వాన్నా న్తలక్షణఉపధాదీ ర్స్తుః - సమ్ముక్తాశు హేదీగ్ధాహూనిదాఘః - దీ
 గ్ధాహ్నిదో - దీగ్ధాహ్నిః - దీగ్ధాహ్ని - దీగ్ధాహూభ్యామ్ - దణ్డి - దణ్డినీ - దణ్డినీ - స్రగ్వి - స్రగ్విణీ - స్రగ్విణీ - వాగ్ని - వాగ్నినీ - వాగ్నినీ - బ
 హువుత్రహ - బహువుత్రహీ - బహువుత్రహణి - బహుపూహణి - బహ్వయహణి - అస్పజగ్ధపదానైకుత్వంస్పజేగ్ధక్తిమోవిధానా
 త్ - విశ్వస్పదాదౌన - స్పజివ్యోరితిసూత్రైరజ్జస్పద్భ్య ఏమితిభాష్యప్రయోగాత్ - యద్వా - ప్రశ్నానిసూత్రై స్పజియజ్యోగపదానైవ
 త్వంకుత్వా ౭ పవాదః - స్రగ్విత్వీకోశబ్దయోస్తునిపాతనాదేవకుత్వమ్ - అస్మకోశబ్దస్తుఅస్యతేరొణాదికేఁగ్ధప్రత్యయబోధ్యః - అస్మక్ -
 అస్మగ్ - అస్మజే - అస్మజ్జి - పద్గ్ని తివా - ఆన్ - అసాని - అస్పజా - అస్మా - అస్పగ్భ్యామ్ - అసభ్యామిత్యాది - ఊర్ - ఊర్ - ఊర్ - ఊ
 ఖ్లోర్ - వరజాసాంసంయోగః || ఖ్లే || బహూర్జి నుమ్ ప్రతిషేధః || ఖ్లే || అన్వాగ్భ్యుచ్చోవానుమ్ || ఖ్లే || బహూర్జి - బహూఖ్లోర్జి వా - కులాని - త్య
 త్ - త్యద్ - త్యే - త్యాని - తత్ - తద్ - తే - తాని - యత్ - యత్ - యే - యాని - ఏతత్ - ఏతద్ - ఏతే - ఏతాని - అన్వాదేశేతుపనత్ - బభి

ద్యుత్యైక్ష్విప్ - బెభిత్ - బెభిన్ - బెభిన్ - కావల్లోపస్యస్థానివత్వాదరుల న్నత్వాన్న మమ్ - అజ్జనలక్షణస్తునుమ్న స్వవిభౌస్థానివత్వాఽ
భావాత్ - బెభిన్ - బ్రాహ్మణకులానిచేచ్ఛిన్ || గవాక్ శబ్దస్యరూపాణీన్ బే - ర్భాగతిభేదతః - అసన్ధ్యవజ్ పూర్వరూపైర్న వాఽధిక
శతమ్మతమ్ || ౧ || స్వమ్నుపునవషట్ భాదాషత్కైన్యస్త్రిణీజశ్శసోః - చత్వారి శేషేదశకయాపాణీతివిభావయ || ౨ || తథాహి - గామభ్య
తీతివిగ్రహే - ఋత్విగాదివాక్యేన్ - గతానలోపః - అవజ్ స్ఫోటాయనిస్యైవజ్ - గవాక్ - గవాగ్ - సర్వస్రవిభాషేతిప్రకృతిభావే
గౌఅక్ - గౌఅగ్ - పూర్వరూపే - గౌక్ - గౌగ్ - పూజాయాన్న స్యకుత్వేనజః - గవాజ్ - గోఅజ్ - గోజ్ - అవ్యపి - ఏతాస్యేవనవ
దౌజశ్శేభత్వాదచభిశ్లోపః - గోపి - పూజాయాన్తు - గవాజ్ - గోఅజ్ - గోఅజ్ - జశ్శసోఃశిః శిఃసర్వనామస్థానత్వాన్మమ్ - గవా
జ్ - గోఅజ్ - గోజ్ - గతిపూజనయోస్త్రిణ్యైవ - గౌచా - గవాభ్య - గౌఅభ్య - గోభ్య - గవాగ్భ్యమ్ - గోఅగ్భ్యమ్ - గోగ్భ్య
మ్ - గవాజ్ భ్యమ్ - గోఅజ్ భ్యమ్ - గోజ్ భ్యమ్ - ఇత్యాది - సుపేతుజాన్తానాంపత్యే - జ్జగోగ్భ్యమ్ - గవాజ్ భ్యమ్ - గోఅజ్ భ్యమ్
గౌజ్ భ్యమ్ - గవాజ్ భ్యమ్ - గోఅజ్ భ్యమ్ - గోజ్ భ్యమ్ - గవాభ్యమ్ - గౌఅభ్యమ్ - గోభ్యమ్ - నచేహచయోద్విజ్ఞేయాభివత్యే - కకారస్యభికారేణ
షణ్ణామాధిక్యంశబ్దైమ్ - చర్తస్యైన్ - సిద్ధత్వాత్ - కుక్పత్యేతు - తస్యైన్ - సిద్ధత్వాజ్జత్వాఽఽ భావః - పత్యేచయోద్విజ్ఞేయాదేశా
స్త్రిణీరూపాణీవర్ధస్తవ - ఊహ్యమేషాంద్విర్వచనానునాసికవికల్పనాత్ - రూపాణ్యశ్వాఽఽ ఊహతాని || ౩ || ౨౭ || భవస్తీతిమనీషిభిః
|| ౧ || తిర్యక్ - తిరశ్చీ - తిర్యజ్ - పూజాయాన్తు - తిర్యజ్ - తిర్యజ్ - తిర్యజ్ - యకృత్ - యకృతీ - యకృన్ - పద్మన్తితివాయకన్ - యకా
ని - యక్న - యకృతా - శకృత్ - శకృతీ - శకృన్ - శకాని - శక్న - శకృతా - దదత్ - దదతీ || ౪ || వానపుంసకస్య || ౭ || ౧ || ౭౯ || అభ్యస్తా
త్సరోయశతాతదస్తస్యక్తీబస్యనుమ్వాస్యాత్సర్వనామస్థానై - దదన్తి - దదతి - తుదత్ || ౫ || అచ్ఛీనద్యోర్నమ్ || ౭ || ౧ || ౮౦ || అవగ్లాన్తాన
జ్ఞాత్సరోయశ్శతురవయవస్తదస్తస్యజ్జస్యనుమ్వాస్యాచ్ఛీనద్యోగ్వరతః - తుదన్తి - తుదతీ - తుదన్తి - భాత్ - భాన్తి - భాతీ - భాన్తి - ప
చత్ || ౬ || శప్శ్యసోర్ని త్యమ్ || ౭ || ౧ || ౮౦ || శప్శ్యసోర్నిత్యమోరాశ్చరోయశ్శతురవయవస్తదస్తస్యనుమ్వాస్యాచ్ఛీనద్యోగ్వరతః - పచన్తి - పచ
న్తి - దీప్యత్ దీప్యన్తి - దీప్యన్తి - స్పృజ్ - స్పృజ్ - స్పృజీ - విత్యాత్సరాదపినుమగప్రాక్ అప్త్యన్తి తిద్యోః ప్రతిపదోక్తత్వాత్ - స్వామిన్

నిరవకాశత్వస్య తివదోక్తత్వమితివత్తుప్రకృతేతద్విరహాన్న మేవ - స్వమి - స్వపా - అపాభి - స్వద్భ్యామ్ - స్వద్భ్యః - అగ్రీ శాఢి
 నాద నెరునెరుత్వమ్ - ధనుః - ధనుషీ - సాన్తైః దిగ్భ్యః - సుమవిసర్జనీయేతివత్త్వమ్ - ధనూంషి - ధనుషా - ధనుర్భ్యామ్ - పవన్భ్యం - పవనా
 దయః - పిపరిష తేగక్ష్విరోస్పరిః దిగ్భ్యః - పిపరీః - పిపరిషీ - అగ్రోపస్య స్థానివత్త్వాం ల నైలక్షణోనుమ్న - స్వః - కౌస్థానివత్త్వాం భావాః - జ - స్త
 లక్షణోఽపిచుమన - పిపరిషి - పిపరీర్భ్యామిత్యాది - పయః - పయసీ - పయాంసి - పయసా - పయోభ్యామిత్యాది - సుపుమ్ - సుపుసీ - సు
 పుమాంసి - అదః - విభక్తికార్యమ్ - ఉత్పన్నత్వై - అమూ - అమూని - శేషంపున్వత్ — ఇతిహలస్తానపుంసకలిక్తాః — స్వరాదినిసాతను
 వ్యయమ్ || ౧ || ౧ || ౩౭ || స్వరాదయోనిసాతాశ్చైవ్యయసంజ్ఞాస్సృజ్యః - స్వర్ - అ - స్తర్ - ప్రాతర్ - పునర్ - సనుతర్ - ఉచ్చైస్ - శీచెస్ - శ - నైస్ - ఋ
 ధక్ - ఋ - తె - యుగవత్ - ఆరాత్ - పృతక్ - హ్యస్ - శ్వస్ - దివా - రాత్రా - సాయమ్ - చిరమ్ - సునాక్ - ఈషత్ - జోషమ్ - తూష్ణమ్ - బహిష్ - అవస్ - స
 మయా - నికషా - స్వయమ్ - వృధా - సక్తమ్ - సభా - హేతా - ఇద్ధా - అద్ధా - సామివత్ - బ్రాహ్మణవత్ - క్షత్రియవత్ - సనా - ఉపధా - సనత్ - సనాత్ -
 తిరస్ - అ - న్తరా - అ - న్తరేణ - జ్యోక్ - కమ్ - శమ్ - సహసా - ఓనా - నానా - స్వస్తి - స్వధా - అలమ్ - వషట్ - శ్రౌషట్ - వాషట్ - అ - యత్ - అ - సి - ఉపాంశు -
 క్షునూ - విహాయసా - దోషా - నృషా - మిధ్యా - ముధా - పురా - మిధో - మిదస్ - ప్రాయస్ - ముహుస్ - ప్రబాహుకమ్ - ప్రవాహికా - ఆర్మహలమ్ - అ
 భీష్టమ్ - సాకమ్ - సార్థమ్ - నమస్ - హిరుక్ - గిక్ - అథ - ఆమ్ - ఆమ్ - ప్రతామ్ - ప్రశాన్ - వ్రతాన్ - మా - మాజ్ - ఆకృణోగోయమ్ - చ - వా - హ - అహ - ప
 వ - పవమ్ - నూనమ్ - శశ్వత్ - యుగవత్ - భూయస్ - కూషత్ - కుశిల్ - సూపత్ - నేత్ - చేత్ - చణ్ - కచ్చిత్ - యత్ర - తత్ర - నహ - హస్త - మాకిమ్ - మాకి
 మ్ - సకిమ్ - సకిమ్ - ఆకిమ్ - మాజ్ - సభా - యూవత్ - తావత్ - త్వై - ద్వై - రై - శ్రౌషట్ - వాషట్ - స్వాహా - స్వధా - వషట్ - ఓమ్ - స - ధాహి - ౩ - ఋ - కిల
 అథ - సుప్త - స్త - అవహ - ఉపసర్గస్వరవిభక్తిప్రసిరూపకాశ్చ - అవదత్తమ్ - అహంయుః - అ - స్తి - క్షీ - గా - అ - ఆ - ఇ - ఈ - ఉ - ఓ - ఏ - ఓ - ఔ - పశు -
 శుకమ్ - యథా - కథాచ - ప్యాట్ - పాట్ - అజ - హై - హే - భోః - అయో - ద్య - విషు - ఏకవదే - యుత - ఆతః - చాదిగపృథ్విగణః || ౩ || తద్దిత
 శ్చైవ సర్వవిభక్తిః || ౧ || ౧ || ౩౮ || యస్మాత్సర్వావిభక్తిర్నోత్పద్యతే సతద్ధితాస్తోఽవ్యయంస్యాత్ - పరిగణనంకర్తవ్యమ్ -
 తసిలాదయగప్రాకపాశపః - శసప్రభృతయగప్రాకసమాసానైభ్యః - ఆమ్ - ఆమ్ - కృత్యోర్థాః - తసివత్ - నానాభావిత - తే

నేహ - పచతికల్పమ్ - పచతిరూపమ్ || ౧ || కృన్యైజస్తః || ౧ || ౧ || ౩ || కృన్యోనూ - పజస్తశ్చతదస్తమవ్యయంస్యాత్ - స్మరమ్ స్మర
 మ్ - జీవస - పిబత్యై || ౧ || క్వాతోనున్కసునః || ౧ || ౧ || ౪ || ఏతదస్తమవ్యయంస్యాత్ - కృత్వా - ఉదేతోః - పిసృపః || ౧ || అవ్యయం
 భావశ్చ || ౧ || ౧ || ౫ || అధిహరి || ౧ || అవ్యయాదాఘృపః || ౧ || ౫ || ౧ || అవ్యయాగ్నిహితస్యావస్సుపశ్చలుక్స్యాత్ - తస్మాదానా
 మ్ - అధః - హిణవిశేషణాన్నైహ - అత్తుచ్చైసా - అవ్యయసంజ్ఞాయాంయ్యపితదస్తవిధిర్స్తి - తథాపి నగౌణే - ఆప్ గ్రహణంవ్యర్థ
 మలిక్ష్ణత్వాత్ - సదృశస్త్రిమలిక్ష్ణేషుసర్వాసుచవిభక్తిషు - వచనేషువసర్వేషుయన్నేవేతితదవ్యయమితిశ్రుతిః లిङ్గకారక సంఖ్యాభా
 వవరా - వష్టిభాగరిరగ్లోపమవాచ్యోరుపసర్గయోః - ఆపశ్చైవహలన్తానాంయథావాచానిశాదిశా || ౧ || వగాహః - అవగాహః - సిధా
 నమ్ - అపిధానమ్ ————— భ్యవ్యయాని ————— స్త్రియామ్ || ౧ || ౧ || ౩ || అధికారోఽయంసమగ్ధానామితియావత్ || ౧ || అజాద్యశస్త్ర
 వ || ౧ || ౧ || ౪ || అజాదీనామకారాస్తస్యచవాచ్యయత్ స్త్రీశ్చస్త్రక్యోత్యేటావస్యాత్ - అజాన్యక్తిరీషోజీవశ్చబాధనాయఅజా
 అతః - ఖటా - అజాదిభిః స్త్రీ త్వస్యవిశేషణాన్నైహ - పశ్వా - ఉ - అత్రహిసమాసార్థసమాహారనిష్ఠం స్త్రీశ్చమ్ - అజా - పడకా - ఆ
 శ్వా - చటకా - మూషికా - పషుజాతిలక్షణోజీవప్రాప్తః - బాలా - వత్సా - చూడా - మన్తా - బిలాతా - పషువయస్సిచదమభోజీ
 వప్రాప్తః || ౧ || సంభస్తాజినశణపిణ్డేభ్యంగులాత్ || ౧ || సమ్మలా - భస్త్రఫలా - శ్యాహరితిహస్తః || ౧ || సదచ్ఛాన్ద్రాప్రాప్తశ
 త్రైకేభ్యంగులాత్ || ౧ || సత్పుష్ప - ప్రాకపుష్ప - ప్రత్యపుష్ప || ౧ || సూద్రాచామహత్పుర్వాజాః || ౧ || పూయోగేకుమా
 ద్రి - అనుమాపుర్వాకిమ్ - మహాసూద్రీ - కృత్వా - ఉష్ణిహః - దేవవిశా - జ్యేష్ఠా - కనిష్ఠా - మధ్యమేతిపుంయోగేఽపి - కౌకిలాజాతావపి ||
 ౧ || మూలాన్నభః || ౧ || అమూలా - యున్నైభ్యోజీవ - కశ్రిక - దణ్డినీః ఉగితశ్చ || ౧ || ౧ || ఉగితస్తాత్ప్రతిపదికాత్ స్త్రియాంజీవస్యా
 త్ - భవస్తీ - పదస్తీ - శపశ్యనూరితినుమ్ - ఉగితచామితిసూత్రేఽచగ్రహణేనధాతోశ్చేదుగితార్కస్తద్భ్యాంచతరేవేతనియన్యతే - తే
 నేహన - ఉభాస్త్రత్ - క్షిప్ - అనిదితామితిసలోపః - పర్ణధ్వత్ - అశ్చితేస్తుస్యాదేవ - ప్రాచీ - ప్రతీచీ || ౧ || వనూరవ || ౧ || ౧ || ౨ || వన్న

నా త్త దనాచ్చప్రాతిపదికాత్ స్త్రీ యాంజీవస్యాత్ - రశ్చాఽ - న్తాదేశః వన్ని తిజ్జనివ్ క్షనివ్ వనిపాంసామాన్యగ్రహణమ్ - ప్రత్యయ
గ్రహణేయస్యా న్నివిహితస్తదాదేస్తవస్తస్యగ్రహణమ్ - తేన ప్రాతిపదికవిశేషణాత్తదనాఽ - న్తనుపిలభ్యతే - సుత్వానమతి క్రాంతా అ
తిసుశ్చరీ - అతిధీవరీ - శర్వరీ || ఖ్లి || వసోనహశ ఇతివక్తవ్యమ్ || ఖ్లి || హశ న్తాథాతోర్విహితోయోవన్ తదనాచ్చప్రాతిపదికాత్ జీవ
రశ్చ నెత్యర్థః - ఓణ్యుఅపనయ నెవనివ్ ఓడ్యమోరిత్యాత్వమ్ - అవావాబ్రాహ్మణీ - రాజయుధ్వా || ఖ్లి || బహువ్రీహావా || ఖ్లి || బహు
ధీవరీ - బహుధీవా - పతేడాన్ వశ్యతే || ఖ్లి || పాదోఽ - న్యతరస్యామ్ || ర||౧||౨|| పాచ్చబ్జగ్కృతసమాసాన్తస్తదనాప్రాతిపదికాత్ జీవ
వాస్యాత్ - ద్విపదీ - ద్విపాద్ || ఖ్లి || టాబృచీ || ర || ౧ || ౯ || ఋవివాచ్యయామ్పాదస్తాట్టాప్స్యాత్ - ద్విపదాఋక్ - ఏకపదా-న
వట్స్వప్రాదిభ్యః - పశ్చ - చతస్రః - ఐశ్చిత్వత్రనలోపెకృతేఽపిష్టాస్తాషడితివట్సంజ్ఞాన్ప్రతినలోపస్సుప్ స్వరేతినలోపస్యాఽసిద్ధ
త్వాన్నవట్స్వప్రాదిభ్యఇతినటాప్ || ఖ్లి || మనః || ర||౧||౧౦|| మన్న న్తాన్న జీవ - సీమా - సీమానా || ఖ్లి || అనోబహువ్రీహేః || ర||౧||
౧౨|| అన్న న్తాద్భహువ్రీహేర్న జీవ - బహుయజ్వా - బహుయజ్వానా || ఖ్లి || డాబుభాభ్యామన్యతరస్యామ్ || ర||౧||౧౩|| సూత్రద్వ
యోపాత్తాభ్యాణ్డాప్వాస్యాత్ - సీమా - సీమ - సీమానా - డామా - గామానా - డామె - నపుంసిదామెత్యమరః - బహుయజ్వా - బ
హుయజ్వానా - బహుయజ్వే || ఖ్లి || అనఉపధాలోపినోఽన్యతరస్యామ్ || ర||౧||౨౦|| అన్న న్తాద్భహువ్రీహేరుపధాలోపినోవాజీవ
స్యాత్ - పతేడాప్జీవనిషేధా - బహురాజీ - బహురాజ్ఞా - బహురాజే - బహురాజానా || ఖ్లి || ప్రత్యయస్థాత్కాత్పురస్సాఽ - త
ఇదాప్యఽనుపః || ౨||౩||౪ || ప్రత్యయస్థాత్కారాత్పురస్సాఽ - కారస్యేకారస్సాదాపివరేన ఆప్సుపగ్గవరోనచేత్ - సర్వికా
కారికా - అతగ్గిమ్నాకా - ప్రత్యయస్థాత్కిమ్ - శక్నో తీతిశకా - అనుపగ్గిమ్ - బహువరి ప్రాజకానగరీ - కాత్కిమ్ - నన్దనా - పూర్వస్య
కిమ్ - పరస్యమాభూత్ - కటుకా - తపరగ్గిమ్ - రాకా - ఆపికిమ్ - కారకః || ఖ్లి || మామకనరకయోరుపసంఖ్యానమ్ || ఖ్లి || మామికా - న
రాన్కాయతీతినరికా || ఖ్లి || త్యక్త్యపాశ్చ || ఖ్లి || దాక్షిణాత్యికా - ఇహత్యికా || ఖ్లి || నయాసయోః || ౨||౩||౪ || యత్తదోరస్యేన్న స్యా
త్ - యకా - సకా - యకామ్తకామ్ || ఖ్లి || త్యకనశ్చనిషేధః || ఖ్లి || ఉపత్యకా - అధిత్యకా || ఖ్లి || ఆశిషిపునశ్చన || ఖ్లి || జీవకా - భవకా

॥ ఖ్లి ॥ ఉత్తరపదలూపేన ॥ ఖ్లి ॥ దేవదత్తికా - దేవకా ॥ ఖ్లి ॥ ఓషకాదీనాశ్చన ॥ ఖ్లి ॥ ఓషకా - ధ్రువకా - కన్యకా - చటకా ॥ ఖ్లి ॥ తార
 కాజ్యోతిషి ॥ ఖ్లి ॥ అన్యత్ర తారికా ॥ ఖ్లి ॥ వర్ణకాతానైవే ॥ ఖ్లి ॥ అన్యత్రవర్ణికా ॥ ఖ్లి ॥ వర్తకాశకునౌప్రాచామ్ ॥ ఖ్లి ॥ ఉదీచాన్తువర్ణికా
 ॥ ఖ్లి ॥ అష్టకాపితృదైవత్యే ॥ ఖ్లి ॥ అష్టికాన్యా ॥ ఖ్లి ॥ సూతికాపుత్రికాబృన్హారికాణాంవేణివక్తవ్యమ్ ॥ ఖ్లి ॥ ఇహవా అగ్నితామః - కా
 త్పుర్వస్యవా ౭ కారాదేశిత్యర్థః - తేనపుత్రకాశబ్దజీన ఇవర్ణస్యవక్త౯ కారః - అన్యత్రైత్వబాధనార్థమకారస్యైవపక్ష౯ కారః
 సూతికా - సూతకేత్యాది ॥ ౨ ॥ ఉదీచామాతఃస్థానేయకపూర్వాయాః ॥ ౭ ॥ ౩ ॥ ౪ ॥ యకపూర్వస్యస్త్రీ ప్రత్యయాకారస్యస్థా నేయో
 ౭ కారస్తస్యకాత్పుర్వస్యైద్వాస్యదాపిపరే - కేణగ్నిహ స్వః - ఆర్యకా ఆర్యికా - చటకకా - చటకికా - ఆతఃకిమ్నాజ్ఞా శ్యేభవా - సాజ్ఞా
 శ్యికా - యకేతికిమ్ - అశ్యికా - స్త్రీ ప్రత్యయేతికిమ్ - శుభంయాతీతశుభంయాః - అజ్ఞాతాశుభంయాః - శుభంయకా ॥ ఖ్లి ॥ ధాత్వస్తయ
 కౌస్తునిత్యమ్ ॥ ఖ్లి ॥ సునాయికా - సుపాకికా ॥ ౨ ॥ భస్త్రై సాజ్ఞాజ్ఞాద్వాన్వానభౌపూర్వాణామపి ॥ ౭ ॥ ౩ ॥ ౪ ॥ స్వేత్యస్తయస్తస్మీ
 కంపనమ్ - ఏషామత్యద్వాన్వాత్ - తదన్తవిధిదైవసిద్ధేనభౌపూర్వాణామపీతిస్పష్టార్థమ్ - భస్త్రై గ్రహణముపసర్జనార్థమ్ - అన్యస్యతూ
 త్తరసూత్రేణసిద్ధమ్ - ఏషాద్వాపతయోస్తుసపూర్వయోర్నై త్వమ్ - అన్తర్వర్తినీంవిభక్తిమాశ్రిత్యా ౭ సుపగ్నినిషేధాత్ - అనైషకా
 పరమైషకా - అద్వైకే - పరమద్వైకే - స్వశబ్దగ్రహణంసంజ్ఞోపసర్జనార్థమ్ - ఇహహి - ఆతస్థా నై త్యనువృత్తమ్ - స్వశబ్దస్యాతోపశేష
 ణమ్ - నశ్చదైవయోరసమ్భవాత్ - నాప్యస్యేషామవ్యభిచారాత్ - స్వశబ్దస్త్యనుపసర్జనమాత్మీయవాచీ అకజర్హః - అద్ధాస్తరే
 తురస్త్రీ - సంజ్ఞోపసర్జనీభూతస్తుక ప్రత్యయాన్తస్పాద్భవత్యుదాహరణమ్ - ఏవభ్యాత్మీయాన్యామ్ - సిక్తకా - పరమస్మికేతినిత్యమే
 వేత్వమ్ - నిర్భస్త్రకా - నిర్భస్త్రీకా - ఏషకా - ఏషికా - కృతపత్వనిర్దేశాన్నై హవికల్పః - ఏతకే - ఏతికాః - ఆజకా - ఆజికా - జ్ఞకా -
 జ్జికా - ద్వికే - ద్వైకే - నిస్వికా - నిఃస్వికా ॥ ౨ ॥ అభాషితపుంస్కాచ్ఛ ॥ ౭ ॥ ౩ ॥ ౪ ॥ ఏతస్మాద్విహితస్యాతః స్థానై ౭ తద్విద్వాన్వా
 త్ - గజ్జకా - గజ్జికా - బహువ్రీహిర్భాషితపుంస్కత్వాత్తతోఽహితస్యనిత్యమ్ - అజ్ఞాతాఖిట్యా - అఖిట్వికా - వైషి. కేకపిశువికల్ప

ఏవ ||౨|| ఆదాచార్యాణామ్ ||౨||౩||౪|| పూర్వసూత్ర విషయే ఆద్యాస్యాత్ - గజా కా - ఉ క్తపుంస్కాత్తు - శుభ్రీ కా ||౩|| అనుపసర్జ
నాత్ ||౪||౧||౧౪|| అధికారో ౭ యమ్ యానస్తిరిత్యభివ్యాప్య - ఆయమేవ స్త్రీ ప్రత్యయేషుతదన్త విధింజ్ఞాపయతి||౪||౫|| ట్థాణఞ్-ద్వ
యసచ్ఛదఘ్నఞ్ మాత్ర చ్ఛతయపేతకతఞ్కకఞ్కర్వరః||౪||౧||౧౫|| అనుపసర్జనంయట్టిదానితవ న్తంయదద న్తం ప్రా తిపదిక న్తఃః స్త్రీ
యాంజీవస్యాత్ - కురుచరీ - ఉపసర్జనత్వా స్నేహ - బహుకురుచరా - నదట నదీ - వక్ష్యమాణేత్య త్రటిత్వాదుగిత్వాచ్చజీవ ప్రాప్తః
యానుటోజీ త్వేనలాశ్రయమనుబన్ధకార్య న్నాదేశానామితిజ్ఞాపనాన్నభవతి- శ్మశ్శానచశ్శీ త్వేనకవిదనుబన్ధకార్యేషునల్పిధాఃఽతినిషే
భజ్ఞాపనాన్వా - సౌవర్ణయా - బస్త్రి - ట్టోస్తి-ఊరుష్పయసీ - ఊరుషీ - ఊరుమాస్త్రీ - వజ్శతయా - ఆక్షిణీ - లావణికి - యాద్యశీ-ఇ
త్పరీ-తాద్యీ)కేణేఽపి చారి||౪||౫|| ఇన్-స్థా జీకక్ ఖ్యం స్తరుణతలునానాముపసంఖ్యానమ్ ||౪||౫|| స్త్రీ - పౌంస్త్రి - శాక్తికి - ఆభ్యజ్ఞ
రణీ - తరుణీ - తలునీ ||౪||౫|| యజ్శ్చ||౪||౧||౧౬|| యజ్నాత్ స్త్రీయాంజీవస్యాత్ - అకారలోపకృతే ||౪||౫|| హలస్తస్థితస్య ||౪||౪||౧౭||
హలఉత్తరస్య ఉపధాభూతస్యతద్ధిశయకారస్యలోపస్యాదీతిపరే - గర్తీ - అనపత్యాధికారస్థాన్త జీవ - ద్వీపేభ వాద్వేస్యా - అధికార
గ్రహణాన్నేహ - దేవస్యా - పత్యన్వేస్యా - దేవాద్యజ్ఞాభావివిహిత్యాత్ ప్రాగ్దీప్యతీయోనత్వపత్యాధికారపరితః||౪||౫|| ప్రాచాఃష్పస్త
ధితః ||౪||౧||౧౮|| యజ్నాత్ పౌంవాస్యాత్ స్త్రీ యాంసచతద్ధితః||౪||౫|| మృప్రత్యయస్య ||౪||౩||౬|| ప్రత్యయస్యాదిఃషకతస్యైత్ ||౪||౫||
ఆయనేనూనీయయగ్గఘఙ్గఘమాంప్రత్యయాదీనామ్ ||౪||౧||౧౯|| ప్రత్యయాదిభూతానాంఘాదీనాంక్రమాదాయన్నాదయ ఆదేశాన్స్యైః
తద్ధితాన్తత్వా త్ప్రా తిపదికత్వమ్ - పితృసామర్థ్యాత్ పేషోక్తే ౭ పి స్త్రీ త్వేషిద్ధారేతివక్ష్యమాణోజీవ - గాగ్ధాయణీ||౪||౫|| సర్వ
త్రలోహితాదికత నైభ్యః ||౪||౧||౨౦|| లోహితాదిభ్యగ్గతతబ్దా నైభ్యోయజ్ననైభ్యోఽత్యంష్పస్యాత్ - లోహితాయణీ - కాశ్యా
యణీ||౪||౫|| కారవ్యమాణ్ణాకాభ్యాఞ్చ ||౪||౧||౨౧|| అభ్యాంష్పస్యాత్ - క్రమేణాప్ జీసోరపవాదః||౪||౫|| పుర్వాదిభ్యోణ్యైః కారవ్యాయ
ణీ - ధక్ చమణ్ణాకాదిత్యైః - మాణ్ణాకాయణీ ||౪||౫|| అనురేకుసంఖ్యానమ్ ||౪||౫|| అనురాయణీ ||౪||౫|| వయసిప్రథమే ||౪||౧||౨౨|| ప్రథ

మవయోవాచీనోఽదంతాత్ స్త్రీయాంజీవస్యాత్ - కుమారీ || ౧ || వయస్యచరమశ్చివాచ్యమ్ || ౧ || వధూటి - చిరజీ - వధూటచిరజ్జ
 శబ్దాయావనవాచినా - అతగ్గతిమ్ - శిశుః - కన్యాయాన - కన్యాయాంగనీనచేతినిద్దేశాత్ || ౨ || ద్విశ్శాః || ౪ || ౧ || ౧ || అదంతాత్ ద్విగోరీప్
 స్యాత్ - త్రిలోకీ - అజాదితాప్ స్త్రీఫలా - త్ర్యసీకా - సేనా || ౩ || అపరిమాణబిస్తాచితకంబల్యైభ్యోనతద్ధితలుకి || ౪ || ౧ || ౧ || అపరిమా
 ణాన్తాద్విస్తాద్యన్తాచ్ఛద్విశ్శార్జీవనస్యాత్తద్ధితలుకిసతి - పశ్చభిరత్వేగక్రీతా - పశ్చాఽఽశ్వా - ఆర్షీయశ్శక్ - అధ్యక్షణిలుక్ - ద్వాబిస్తా
 పవతిద్విబిస్తా - ద్వావితా - ద్వికమ్పల్య - పరిమాణాత్తు - ద్వాభక్తి - తద్ధితలుకికిమ్ - సమాహారేపశ్చాఽఽశ్వీ || ౪ || కాణ్డాన్తాత్తే
 || ౪ || ౧ || ౧ || ౩ || యేత్రేయగ్కాణ్డాన్తాద్విగుస్తతోనజీవతద్ధితలుకి - ద్వికాణ్డేప్రమాణమస్యాః ద్వికాణ్డాత్తేత్రభక్తిః - ప్రమాణేద్వియసజి
 తీవిహితస్యమాత్ర చగప్రమాణేలోద్విగోర్ని త్యమితిలుక్ - యేత్రేకిమ్ద్వికాణ్డీరజ్జః || ౪ || పురుషాత్ప్రమాణేఽస్యతరస్యామ్ || ౪ || ౧ ||
 ౧ || ప్రమాణేయగ్పురుషస్తదన్తాద్విశ్శార్జీవవాస్యాత్తద్ధితలుకి - ద్వాపురుషాప్రమాణమస్యాస్సాన్విపురుషీద్విపురుషావాపరిభా || ౪ ||
 ఊధనోఽనజ్ || ౫ || ౪ || ౧ || ౩ || ఊధాన్తస్యబహువ్రీహిరసజాదేశస్స్యాత్ స్త్రీయామ్ - ఇన్యనజీకృతేదాప్జీవనిషేధేషుపాప్రేషు
 || ౪ || బహువ్రీహిరూధనోజీమ్ || ౪ || ౧ || ౧ || ఊధాన్తద్బహువ్రీహిర్నిష్స్యాత్ స్త్రీయామ్ - కుణ్డోద్ధీ - స్త్రీయాంకిమ్ - కుణ్డో
 ధోదైసుకమ్ - ఇహఽఽనజపిన - తద్విధౌ స్త్రీయామిత్యవసంఖ్యానాత్ || ౪ || సంఖ్యాఽవ్యయాద్యేవ || ౪ || ౧ || ౧ || జీహోఽపవా
 దః - ద్వాస్యధీ - అత్యుధీ - బహువ్రీహిరేవ ఊధోఽతిక్రాంతాఅత్యుధాః || ౪ || దానుహాయనాన్తాచ్ఛ || ౪ || ౧ || ౧ || సఖ్యా
 దేర్పహువ్రీహిర్దామాన్తాద్ధాయనాన్తాచ్ఛజివస్యాత్ - దామాన్తేదాప్ప్రతిషేధయోగప్రాప్తయోః హాయనాన్తేలాపిప్రాప్తేవచ
 నమ్ - ద్విదామ్నా - అవ్యయగ్రహణాఽననువృత్తైరున్మామాబడబెత్యగ్రదామ్నీషేధావపిత్యస్తః - ద్విహాయనీబాలా || ౪ || చ్చిచశు
 ర్భ్యాయనాయనస్యణత్వంవాచ్యమ్ || ౪ || వయోవాచకస్యైవహాయనస్యజీవణత్వభౌష్యతే - త్రిహాయణీ - చతుర్హాయణీ - వయసోఽన్య
 త్ర - ద్విహాయనా - త్రిహాయనా - చతుర్హాయనాశాలా || ౪ || నిత్యంసంజ్ఞాధన్దనోః || ౪ || ౧ || ౧ || అన్తన్తాద్బహువ్రీహిరుపధాలాపి

మోజీవ - సురాజ్ఞీనామనగరి - అన్య త్రాపూర్వేణవికల్పపవ - వేదేశతమూర్ధ్ని ||౩|| కేవలమామకభాగధేయపాపాఽపరసమానాఽ
 ఽర్యకృతసుమజ్జలభేషజాచ్చ ||౪||౧||౩౦|| ఏభ్యోనవభ్యోనిత్యంజీవస్యాత్ - సంజ్ఞాచన్తసోః - అథోత ఇన్ద్రకేవలీర్విశః మామకీతనూః భాగ
 ధేయి-పాపీ - అపరీ - సమానీ - ఆర్యకృతీ - సుమజ్జలీ - భేషజీ-అన్యత్ర కేవలా ఇత్యాది - మామక గృహణన్ని యమార్థమ్ - అణ్తాదేవజీ
 వసిద్ధేః - తేనలోకేఽ సంజ్ఞాయామ్ - మామికా ||౫|| అన్తర్వత్పతివతోర్నుక్ ||౪||౧||౩౧|| ఏతయోః స్త్రీయాన్నుక్స్యాత్ - యున్మై
 భ్యోజీవ - గర్భిణ్యాజీవన్భర్తృకాయాఞ్చప్రకృతిభాగౌనిపాత్యేతే - తత్రాఽన్తరస్యస్యాజ్ఞర్భృతీవిగ్రహే అన్తశ్శబ్దస్యాఽధికరణశ
 క్తిప్రధానతయాఽన్తీసామానాధికరణ్యాఽభావాదప్రాప్తీమతుపనిపాత్యతే - పతివత్నీ త్యత్రతువత్వన్ని పాత్యతే - అన్తర్వత్నీ -
 పతివత్నీ - ప్రత్యుదాహరణస్తు అన్తరస్యస్యామ్ శాలాయాఞ్చటః పతిమతీ - పృథివీ||౬|| పత్యుర్నో యజ్ఞసంయోగే||౪||౧||౩౩|| పతిశబ్దస్య
 నకారాదేశస్సౌద్యజ్ఞజేనసమ్పద్యైవసిన్యస్యపత్నీ తత్ర-ర్తృకయజ్ఞస్యఫలభోక్త్రీత్యర్థః - దమ్పత్యోస్సహఽధికారాత్ ||౭|| విభాషాస
 పూర్వస్య ||౪||౧||౩౪|| పతిశబ్దాన్తస్యసపూర్వస్యప్రాతిపదికస్య సోవాస్యాత్ - గృహస్యపతిః - గృహపతిః - గృహపత్నీ - అనుపసర్జన
 స్వేత్రీహూత్రార్థమనువృత్తమపిసత్పుర్విశేషణమ్ - కిన్తుతదన్తస్య-తేనబహువ్రీహావపి-దృఢపత్నీ-దృఢపతిః వృషలపత్నీ - వృషలప
 తిః - అధవృషలస్యపత్నీ తివ్యన్తైకధమితిచేత్ - పత్నీ పవత్నీ త్యుపచారాత్ - యద్వా - ఆచారక్లిబ్దాంత-ర్దగిక్లిప్ - అస్తిగిష్టపతే - ప
 త్నియా - పత్నియః - ఇతీయశ్చీషయేనిశేషః - సపూర్వస్యకిమ్ - గవాంపతిః స్త్రీ ||౮|| నిత్యంసపత్నీనిషు ||౪||౧||౩౫|| పూర్వకిలాపి
 ఽవవాదః - సమానస్యసభాపౌఽపినిపాత్యతే-సమానగ్రపరిర్యస్యాస్సాసపత్నీ - ఏకపత్నీ - వీరపత్నీ||౯|| పూతక్రతోరైచ ||౪||౧||౩౬|| అ
 స్య స్త్రీయామైతదేశోజీవ - ఇయన్త్రీసూత్రీపుంయోగపవేష్యతే - పూతక్రతోః స్త్రీ - పూతక్రతాయా-యయాతుక్రతపఃపూతాః
 పూతక్రతురేవసా ||౧౦|| పృషాకప్యగ్ని కుసిత కుసిదానా ముదాత్తః||౪||౧||౩౭|| ఏనా ముదాత్తవిఆదేశస్సౌత్తీజీవచ - పృషాకః
 స్త్రీ పృషాకపాయీ - హరవిష్ణుపృషాకపీఐత్యమరః - పృషాకపాయీస్త్రీగౌర్యావితచ - అగ్నా యా-కుసితాయా కుసిదాయా- ౪ సేవ

శబ్దో హ స్వసుధ్యోనతుదీర్ఘ మధ్యః || ౧ || మ సోరౌ వా || ౪ || ౧ || ౩ || మనుశబ్దస్యౌకారాదేశస్సాదుదాత్తైకారశ్చవా-తాభ్యాంసన్ని
యోగశిష్టోజీవచ - మసోః స్త్రీ మనావీ - మనాయీ - మనుః || ౧ || వర్ణాదనుదాత్తాత్తోపధాత్తోనః || ౪ || ౧ || ౩ || వర్ణ వాచీయోనుదాత్తా
స్తస్తోపధ స్తదనాదనుపసర్జ నాత్ప్రా తిపదికాద్వాజీవస్యా త్తకారస్యనకారాదేశశ్చ- ఏనీ- ఏతా- రోహితా- రోహిణీ - వర్ణానా స్తణితి
నితనానామిఁఫిట్ సూత్రేణాద్యదాత్తః - త్ర్యేణ్యా శ లత్యైతిగృహ్యమ్ - శ్రీణ్యేతాన్యస్యాఇతిబహువ్రీహిః-అనుదాత్తాత్కిమ్-శ్వేతా-
ఘృతాదీనాశ్చేత్వస్తోదాత్తోయమ్- ఆతథత్యేవ - శితిః స్త్రీ || ౧ || పిశజ్జామపసంఖ్యానమ్ || ౧ || పిశజ్జీ || ౧ || అనితపలితయోర్న || ౧ || అ
సితా- పలితా || ౧ || ఛన్దసిక్ష్ణ మేకే || ౧ || అసిక్ష్ణీ పలిక్ష్ణీ - అవదాతశబ్దస్తునవర్ణ వాచీకిన్తువిశుద్ధవాచీ - తేనఅవదాతాఇత్యేవ || ౧ || ఆ
న్యతోజీమ్ || ౪ || ౧ || ౪ || తోపధభిన్నా ద్వర్ణ వాచిసోఽనుదాత్తానాత్ప్రా తిపదికాత్ స్త్రీ యాం జీమ్స్యాత్ - కల్పాపీ- సారణ్ణీ-ల
ఘావ నైస్వయోశ్చబహ్వషాగురుతిమధ్యోదాత్తావేతా- అనుదాత్తానాత్కిమ్- కృష్ణా-కపిలా || ౧ || పిశ్గారాదిభ్యశ్చ || ౪ || ౧ || ౪ || పిశ్గా
గౌరాదిభ్యశ్చజీమ్స్యాత్ - నర్తకీ- గౌరీ - అనఙుహీ - అనఙ్వాహీ || ౧ || పిష్యల్యాదయశ్చ || ౧ || ఆకృతిగణాయమ్ || ౧ || సూర్యతి
ష్యౌగస్త్ర్యమత్స్యౌనాంయఉపధాయాః || ౪ || ౪ || ౧ || ౪ || అక్లస్యోపధాయస్యలోపస్సాత్పత్యచేన్యఃసూర్యాద్యవయవః || ౧ || మత్స్య
స్యజ్యామ్ || ౧ || సూర్యాగస్త్ర్యయోశ్చేచజ్యాశ్చ || ౧ || తిష్యపుష్యయోర్న త్తాణియలోపఇతివాచ్యమ్ || ౧ || మగ్నీ - మాతరిపి
చ్ఛేతిపిత్వాదేవసిద్ధేగౌరాదిషుమాతామహీశబ్ద పాతాదనిత్యఃపిత్వాంజీమ్ - దం ప్రో || ౧ || జానపదకుణ్డసౌణ్డఫలభాజనాగకాలనీలకుశ
కాముకకబరాద్వృత్త్యమత్రావపనాకృత్రిమాత్రాణాస్థౌ ల్యవర్ణానాచ్చాదనాఽయోవికారమైధునైచ్చాకేశవేశేషు || ౪ || ౧ || ౪ || ఏ
కారశభ్యగప్రాతిపదికేభ్యంక్రమాద్వృత్త్యాదిష్వధేషుజీమ్స్యాత్ - జానపదీవృత్తిశ్చేత్ - అన్యాతుజానపదీ-ఉత్సాదిత్వాదక్షాస్తత్వేన
టిశ్చేతిజీవ్యాద్యదాత్తః - కుణ్డీ - అమత్రశ్చేత్ - కుణ్డాన్యా- కుడిదాహే - గురోశ్చహలభ్యత్యప్రత్యయః - యస్తుఅమృతేజారజ్గణ్డ ఇతి
మనుష్యజాతివాచిన స్తతోజాతిలక్షణోజీమ్భవత్యేవ- అమత్రేహిస్త్రీవిషయత్వాభావాదప్రాప్తోజీప్విధీయతే- నతునియమ్యతే- గో

నీలవపనఞ్చేత్ - గూణాఽన్య - స్థలీ అకృత్రిమాచేత్ - స్థలాన్య - భాజీశ్రాణాచేత్ - భాజాన్య - నాగీస్థూలాచేత్ - నాగా
 ఽన్య - గజవాచీనాగశబ్దఃస్థాల్యగుణయోగాదన్యత్రప్రయుక్తఉదాహరణమ్ - సర్పవాచీతుదైర్ఘ్యగుణయోగాదన్యత్రప్రయుక్తః
 ప్రత్యుదాహరణమ్ - కావీనర్ణశ్చేత్ - కాలాన్య - నీలీ అనాచ్ఛాదనఞ్చేత్ - నీలాన్య - నీత్యారక్తాశాటీత్యర్థః - నీల్యా అన్య
 క్తవ్యత్థత్వన్ - అనాచ్ఛాదనేపిసర్పత్ర సకిన్తు || ఖ్లి || నీలాదోషధౌ || ఖ్లి || నీలీ - ప్రాణినిచ || ఖ్లి || నీలీగః || ఖ్లి || సంజ్ఞాయాంవా || ఖ్లి ||
 నీలీ-నీలా-కుశీలయోవికారశ్చేత్ - కుశాన్య - కాముకీమైధునెచ్చాచేత్ - కాముకాన్య - కబరీకేశానాంసన్నివేశవిశేషః - కబగాన్యది
 త్రైత్యర్థః || ఖ్లి || శోణాత్ప్రాచామ్ || ర || ౧ || ౪౩ || శోణీ-శోణాః || ఖ్లి || వోహోగుణవచనాత్ || ర || ౧ || ౪౪ || ఉదంతాద్గుణపాదినోవాజీప్స్యాత్ - మృ
 ద్వీ-మృదుః - ఉతగ్గిమ్ - శుచిః - గుణేగిమ్ - అఖుః || ఖ్లి || ఖరుసంయోగోపధాన్తు || ఖ్లి || ఖరుః - పతింవరాకన్యా - పాణ్డుః || ఖ్లి || బహ్వదిభ్యశ్చ || ర || ౧ ||
 ౪౫ || ఏభ్యోవాజీప్స్యాత్ - బహ్వి - బహుః || ఖ్లి || కృదీకారాదక్తిః || ఖ్లి || ఖ్లి || రాత్రిః - రాత్రీ || ఖ్లి || సర్వతోక్తిన్నర్ధాదిత్యైకే || ఖ్లి || ఖ్లి || శకటి-
 శకటిః - అక్తిన్నర్ధాత్రిమ్ - అజననిః - క్తిన్నన్తత్వాదప్రాప్తేవిధ్యర్థమ్వధతిశబ్దోగతైవత్యతే-హిమకాషిహతిషుచేతిపద్యావః || ఖ్లి || పుంయో
 గాదాఖ్యాయామ్ || ర || ౧ || ౪౬ || యాపుమాఖ్యాపుంయోగాత్ స్త్రీయాం వర్తతేతతోజీప్స్యాత్ - గోపస్య స్త్రీ గోపీ || ఖ్లి || పాలకాన్తాన్తు
 || ఖ్లి || గోపాలికా - అశ్వపాలికా సూర్యాద్దేవతాయాఞ్చాబ్జాద్యః || ఖ్లి || సూర్యస్య స్త్రీ దేవతా-సూర్యా - దేవతాయాజ్జీమ్ - సూరీ-కు
 స్త్రీ-మానుషీయమ్ || ఖ్లి || ఇన్ద్రవరుణభవశర్వరుద్రమృడహిమాఽరణ్యయవయవనమాతులాచార్యాణామానుక్ || ర || ౧ || ౪౭ || ఏషామాను
 గాగమస్సృతజీవచ-ఇన్ద్రాదీనాం షడ్జామ్నాతులాచార్యయోశ్చపుంయోగ ఏవేవ్యతే-తత్రజీపిసిద్ధేఅనుగాగమమాత్రం : ధీయ
 తే-ఇతరైషాఞ్చతుర్జ్జాముభయమ్-ఇన్ద్రాణీ || ఖ్లి || హిమాఽరణ్యయోర్హవత్వే || ఖ్లి || మహద్ధిమమ్-హిమానీ - అరణ్యానీ || ఖ్లి || యవాద్దోష || ఖ్లి ||
 దుష్టోయవోయవానీ-యవనాల్లిప్యామ్ || ఖ్లి || యవనానాంలిపిర్యవనానీ || ఖ్లి || మాతులోపాధ్యాయయోరానుక్వా || ఖ్లి || మాతులానీ-మాతు
 లీ - ఉపాధ్యాయానీ - ఉపాధ్యాయీ-యాతుస్సయమేవాధ్యాపికా-తత్రవాజీప్వాద్యః - ఉపాధ్యాయీ - ఉపాధ్యాయా || ఖ్లి || అచార్యా

దణతప్పిం॥॥ అచార్యస్య స్త్రీ ఆచార్యానీ - పుంయోగక త్యేవ ఆచార్యా - స్వయం వ్యాఖ్యాత్రీ॥॥ అర్చక్షు త్రి యాభ్యాంహ ॥॥ సాస్య
ద్ధే-అర్యాణీ- అర్యా-సాస్యమనీ పైశ్చా వేత్యర్థః-క్షు త్రి యాణీ-క్షు త్రి యా-పుంయోగేశు- ఆర్య- క్షు త్రియా-క థంబ్ర మ్మణీణి - బ్ర మ్మణమాన
యతీజీవయతీకర్తృణ్యన్ ॥॥ శ్రీ తాత-రణపూర్వాత్ ॥ ౪ ॥ ౧ ॥ ౫ ॥ శ్రీ తానాదదనానా-రణాదేః స్త్రీ యాంజీవస్యాత్ - వ స్త్ర శ్రీ
తీ-కప్తచిన్న - దనశ్రీ తా॥॥ క్తాదల్పాభ్యాయామ్ ॥ ౪ ॥ ౧ ॥ ౫ ॥ కరణాదేః క్తానాదదనాత్ స్త్రీ యాంజీవస్యాదల్ప త్వేద్యేత్యే-అ బ్ర లి ప్తీ
ద్యోః॥॥ బహువ్రీ హేశ్చాన్తోదాత్తాత్ ॥ ౪ ॥ ౧ ॥ ౫ ॥ బహువ్రీ హేః క్తానాదన్తోదాత్తాదదనాత్ స్త్రీ యాంజీవస్యాత్ ॥॥ జాతిపూర్వాదిని వక్త
వ్యమ్ ॥॥ తేనబహువచన్ సుకాలసుఖాదిపూర్వాన్న-ఉరుభిన్నీ-నేహబహుక్రీతా॥॥ జాతానాన్న ॥॥ దన్తజాతా ॥॥ పాణిగృహీతీ భా
ర్యాయామ్ ॥॥ పాణిగృహీతాన్యా॥॥ అస్వల్లపూర్వపదాద్వా ॥ ౪ ॥ ౧ ॥ ౫ ॥ పూర్వేణి త్యే ప్రాప్తేకల్పేయమ్ సురాపీతీ సురాపీతా
అన్తోదాత్తాత్కిమ్-వ స్త్ర చ్చన్నా - అనాచ్ఛాదవాదిత్యుదాత్తనిషేధః - ఆతపవపూర్వేణాపినజీవ॥॥ సాస్యజ్ఞాచ్ఛపసర్జనాదసంయో
గోపధాత్ ॥ ౪ ॥ ౧ ॥ ౫ ॥ అసంయోగోపధముపసర్జనంయ త్స్వస్థస్తదనాదదనా త్ప్రతిపదికాద్వాజీవ-కేశానతిక్రాంతా- అతికేశీ - అతి
కేశా-చ స్త్ర ముఖీ చ స్త్ర ముఖా-సంయోగోపధాత్తుసుగుల్ప-ఉపసర్జనాత్కిమ్-శిఖా-శోభ నాశిఖా-సుశిఖా-సాస్యజ్ఞ నిధా- అన్త్రవన్నూర్తి
మత్స్వస్థిమ్ ప్రాణిస్థమవికారజమ్- సుస్పేదా-న్త్రవత్వాత్- సుజ్ఞానాలమూర్తత్వాత్-సుముఖాశాలా - అ ప్రాణిస్థత్వాత్-సుశోభావి
కారజత్వాత్-అతత్స్థ స్త్రస్థదృష్టానుకేశీ-సుకేశావారధ్యా-అ ప్రాణిస్థస్యాపి ప్రాణిదృష్టత్వాత్-తేనచే త్త-శ్శధాయుమ్ సుస్థనీ
సుస్థనావాప్రతిమా- ప్రాణివ త్ప్రాణిసదృశేస్థితత్వాత్ ॥॥ నాసికోదగోష్ఠజ్ఞాదన్తకర్ణశృక్లాచ్ఛ ॥ ౪ ॥ ౧ ॥ ౫ ॥ ఏహ్యోవాజీవస్యా
త్-ఆద్యయోర్భవ్వాజ్ఞక్షణోనిషేధోబాధ్యతేపురస్తాదపవాదన్యాయాత్ - ఓష్ఠాదీనామ్సభ్యానాన్త్రుఅసంయోగోపధాదివివక్ష్యాదాసే
ప్రాప్తేవచనమ్సుధ్యేపవాదన్యాయాత్-సహనర్థాలక్షణస్తుప్రతిషేధగ్రహరత్నాదస్య బాధకః శుక్లానాసికీ-శుక్లానాసి కా-త్రశ్యాది-నేహ-సహ
నాసి కా-అనాసి కా- అత్ర వృత్తిః॥॥ అజ్ఞగాత్ర కణ్ఠోభ్యోవక్తవ్యమ్ ॥॥ స్వజ్యే-స్వజ్యేత్యాది-ఏతచ్చానుక్తసముచ్చయార్థేనచకా కేణసం

గ్రాహ్యమితీకేచిత్ - భాష్యాద్యనుక్తత్వానప్రమాణమితి ప్రామాణికాః. అత్ర వార్తికాని || ౧ || పుచ్చాచ్చ || ౧ || సుపుచ్చీసుపుచ్చా || ౧ ||
 కబరమణివిషశరేభ్యోనిత్యమ్ || ౧ || కబరశ్చిత్తమ్ముచ్చంయస్యాస్యాకబరపుచ్చీమయూరీ శ్చత్యది || ౧ || ఉపమానాత్పక్షాచ్చ పుచ్చాచ్చ
 || ౧ || నిత్యమిత్యేవ-ఉలాకపక్షీశాలా-ఉలాకపుచ్చీసేనా || ౧ || నక్రోదానిబహ్వచః || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || క్రోదాదేర్భవ్యచచ్చస్వాణాన్న జీ
 మ్కల్యాణక్రోదా-అశ్వానామూరఃక్రోదా-అకృతిగణో-యమ్-సుజఘనా || ౧ || సహనశ్చ-విద్యమానపూర్వాచ్చ || ౧ || ౧ || ౧ || సహత్యా
 దిత్రికపూర్వాన్న జీమ్ సకేశా-అకేశా-విద్యమాననాసికా || ౧ || నఖముఖాత్సంజ్ఞాయామ్ || ౧ || ౧ || ౧ || జీమ్నస్యాత్ - శూర్పణఖా- గౌర
 ముఖా - సుజ్ఞాయాంకిమ్ - తామ్రముఖి - కన్యా || ౧ || దిక్పూర్వపదాన్జీవ || ౧ || ౧ || ౧ || దిక్పూర్వపదాత్స్వాంగాంతాత్ప్రాతిపదికా
 త్పరస్యజీవోజీవాదేశస్యాత్ - ప్రాజ్ఞముఖి - ఆర్యుదాంతంపపమ్ || ౧ || వాహః || ౧ || ౧ || ౧ || వాహంతాత్ప్రాతిపదికాత్జీమ్నస్యాత్ -
 జీమ్నవా-నువర్తతేనజీవ - దిత్యవా-చమ - దిత్యోహి-చమ || ౧ || సఖ్యశిశ్వితిభాషాయామ్ || ౧ || ౧ || ౧ || ఇతిశబ్దప్రకారేభాషాయామి
 త్యస్యా- నస్తరంగప్రవ్యః - ఛస్సస్యపిక్వచిత్ - సఖి - అశిశ్వి - ఆధేనమౌధునయన్తామశిశ్వి || ౧ || జాతేర స్త్రీ విషయాదయోపధాత్ || ౧ ||
 ౧ || ౧ || జాతివాచియన్న చ స్త్రీయాంనియతమయోపధస్తతః స్త్రీయాం జీమ్నస్యాత్ - ఆకృతిగ్రహణాజాతిః - అనుగతసంస్థానవ్యం
 శ్చైత్యర్థః - తటి - లిక్ష్తానాశ్చనసత్పభాక్ - సకృదాఖ్యానని గ్రాహ్య-అసర్వలిక్ష్తత్వేసత్వైకస్యాంవ్యక్తకథనాద్వ్యక్త్యన్తరైకదనంవి
 నాసుగ్రహజాతిరితిలక్షణాంతరమ్ - వృషలీ - సత్యస్తజ్జీమ్ శుక్లా - సకృదిత్యాదికిమ్ - దేవదత్తా || ౧ || త్రశ్చి-చరణైస్సహ || అపత్యప్ర
 త్యయాస్తఃశాఖాధ్యే త్యవాచీచశబ్దోజాతికౌర్వంలభత ఇత్యర్థః - ఔపగవి- కరీ- బహ్వప్రవీ - బ్రాహ్మణీత్య త్రతు శాజ్ఞానవాదిపా
 తాత్జీమ్బాధ్యతే-జాతేర్గిమ్ - ముక్తా - అస్త్రీవిషయాత్కిమ్ - బలాకా - ఆయోపధాత్కిమ్ - క్షుత్రియా || ౧ || యోపధప్రతిపేధేహ
 యగవయముకయమనువ్యమత్స్యినామప్రతిపేధః || ౧ || హయీ - గవయీ - ముకయీ - హలస్తథితస్యేతియలోపః మనుషీ || ౧ || మన్వ్య
 స్యజ్యామ్ || ౧ || మన్వీ || ౧ || పాకకర్ణసర్ణపుష్పఫలమూలవాలోత్తరపదాచ్చ || ౧ || ౧ || ౧ || పాకాద్యుత్తరపదాజ్ఞానివాచినః స్త్రీవిషయా

ఓపిజీమ్ స్యాత్ - ఓదనపాకీ - శఙ్కుకర్ణి - శాలపర్ణి - శఙ్ఖ పుష్పి - దాసిఫలీ - దర్భమూలీ - గూవాలీ - ఓషధివిశేషేయాధాపతే || ౧ || ఇ
 తోమనుష్యజాతేః || ౨ || ౧ || ౬౫ || జీమ్ స్యాత్ - దాక్షి || ౧ || ౬౬ || యోపధాదపి || ౧ || ౬౭ || ఉదమేయస్యాఽపత్యమ్ - ఔదమేయా - మనుష్యేతిమ్ - తిత్తి
 రిః || ౧ || ౬౮ || ఊజుతః || ౧ || ౬౯ || ఉకారాంతాదయోపధాన్త మప్యజాతివాచినః స్త్రీయామూజ్ స్యాత్ - కురూః || ౧ || ౭౦ || కురుణాదిభ్యోణ్యః - త
 స్య స్త్రీయామవస్తీత్యానినాటక్ - అయోపధాత్కిమ్ - అధ్వర్యుః || ౧ || ౭౧ || అప్రాణిజాతేశ్చారజ్జ్వాదీనాముపసంఖ్యానమ్ || ౧ || ౭౨ || రజ్జ్వాది
 పర్యదాసాదువర్ణానేభ్యపవ - అలాఘ్వా - కర్కశ్వా - అనయోర్ద్విత్వేపి మోజ్ ధాతోర్విరితిభిభక్త్యుదాత్తత్వప్రతిషేధఊర్జలమ్
 ప్రాణిజాతేస్తు - కృకవాహుః - రజ్జ్వాదేస్తు - రజ్జుః - హనుః || ౧ || ౭౩ || బాహ్వంతాత్సంజ్ఞాయామ్ || ౧ || ౭౪ || స్త్రీయామూజ్ స్యాత్ - భద్ర
 బాహూః - సంజ్ఞాయాజ్కిమ్ - వృత్తబాహుః || ౧ || ౭౫ || షడ్జోశ్చ || ౧ || ౭౬ || షట్టూః || ౧ || ౭౭ || శ్వశుకస్యోకారాఽకారలోపశ్చ || ౧ || ౭౮ || చాదూజ్
 పుంయోగలక్షణస్యజీషోఽపవాదః - లిఙ్గవిశిష్టపరిభాషయాస్వాదయః - శ్వశుకః || ౧ || ౭౯ || ఊరూత్తరపదాదౌపమ్యే || ౧ || ౮౦ || ఉపమాన
 వాచిపూర్వపదమూరూత్తరపదంయత్ప్రతిపదికన్తస్మాదూజ్ స్యాత్ - కరభోరూః || ౧ || ౮౧ || సంహితశఫలక్షణవామాదేశ్చ || ౧ || ౮౨ || అ
 నౌపమ్యార్థసూత్రమ్ - సంహితోరూః - నైవశఫోరూః - శఫూఖురౌతావివసంశ్లిష్టత్వాదుపచారాత్ - లక్షణశబ్దాదర్శ ఆద్యచ్ - లక్షణో
 రూః - వామోరూః || ౧ || ౮౩ || సహితసహభ్యాఞ్చేతివక్తవ్యమ్ || ౧ || ౮౪ || హితేనసహసహితౌ ఊరూయస్యాస్ససహితోరూః - సహితేతివి
 హాఽఊరూయస్యాస్ససహాయూరూః - యదప్ - విద్యమానవచనస్యసహశబ్దస్య ఊర్వశిశయప్రతిపాదనాయప్రయోగః || ౧ || ౮౫ || సంజ్ఞాయామ్ || ౧ ||
 ౧ || ౮౬ || కద్రుకమణ్డ ల్లోస్సంజ్ఞాయాం స్త్రీయామూజ్ స్యాత్ - కద్రూః - కమణ్డలూః - సంజ్ఞాయాఽకిమ్ - కద్రుః - కమణ్డలుః - అచ్చ
 స్తోర్ధంవచనమ్ || ౧ || ౮౭ || శాఙ్గారవాద్యభోజీన్ || ౧ || ౮౮ || శాఙ్గారవాదెర్భోఽకారస్తదంతాచ్చజాతివాచినోజీన్ స్యాత్ - శాఙ్గారవీ - బై
 దీ - జాతేరిత్యనువృత్తైః పుంయోగజీషేవ - నృనరయోవృద్ధిశ్చేతిగణసూత్రమ్ - నారీ || ౧ || ౮౯ || యజశ్చాప్ || ౧ || ౯౦ || యజంతాత్ స్త్రీ
 యాఞ్చాప్ స్యాత్ - ఞ్చజ్ మృజోస్సమాన్యగ్రహణమ్ - అహ్వస్థా - కారీషగన్ధా || ౧ || ౯౧ || మద్యభిశ్చాప్ వాచ్యః || ౧ || ౯౨ || పౌతిమాస్య

§ || అవత్యూచ్చ || ౪ || ౧ || ౨ || అస్మాచ్ఛాప్తస్యాత్ - యజశ్చైతీహి ౨ పవాదః - అవతశబ్దోగ్ధానిః - అవత్యూ || § || తద్ధితాః || ౪ || ౧ ||
 ౨౬ || అపఞ్చమసమాప్తైరధికారో ౨ యమ్ || § || యూర స్తిః || ౪ || ౧ || ౨ || యువన్ శబ్దా త్తిప్రత్యయస్సృత్యచతద్ధితః - లిజ్జవిశిష్టపరిభా
 పయాసిద్ధేతద్ధితా ౨ ధికారణత్వరార్థః - యువతిః - అనుపసర్జ నాదిత్యేవ - బహవోయువా నోయస్యాంసా - బహుయువా - యువతీతతు
 యాతేశ్వత్రస్తాత్ జీపిబోధ్యమ్ — ఇతి స్త్రీ ప్ర త్యయాః — ప్రా తిపదికార్థలిజ్జపరిమాణవచనమా త్రైప్రథమా || ౨ || ౩ || ౪ ||
 నియతోపస్థితిక్ సప్రా తిపదికార్థః - మాత్రశబ్దస్య ప్ర త్యేకంయోగః - ప్రా తిపదికార్థమా త్రైలిజ్జమా త్రా ద్యాదిత్యేపరిమాణమాత్రైసం
 ఖ్యామా త్రైచప్రథమాస్యాత్ ఉచ్చైః - నీచైః కృష్ణః - శ్రీః - జ్ఞానమ్ - అలిక్ష్ణానియతలిక్ష్ణాశ్చ ప్రా తిపదికార్థ మాత్రఇత్యస్యోదాహరణమ్ -
 అనియతలిక్ష్ణాస్తులిజ్జమా త్రా ద్యాదికృత్య - తటః - తటి - తటమ్ - పరిమాణమా త్రేద్రో శోవీహిః - ద్రోణరూపంయత్పరిమాణ స్తత్పరి
 చ్ఛిన్నో వీహిరిత్యర్థః - ప్రత్యయాధైపరిమాణేప్ర కృత్యర్థో ౨ భేదోనసంసర్గైణవిశేషణమ్ ప్రత్యయార్థస్తుపరిచ్ఛేద్యపరిచ్ఛేదక భావేనవీ
 హోవిశేషణమితివివేకః - వచనసంఖ్యా - ఏకః - ద్వా - బహవః - ఇహుక్తార్థ తాప్సద్విభ కైర సప్రాప్తావచనమ్ || § || సంబోధ నేచ || ౨ || ౩ ||
 ౪ || ౨ || ఇహప్రథమాస్యాత్ హేరామ || § || కారకే || ౧ || ౪ || ౨ || ఇత్యధికృత్య || § || కర్తురీప్సితతమజ్కర్తు || ౧ || ౪ || ౪ || కర్తుర్
 క్రియయావ్యాప్రమిష్టతమజ్కర్కర్కసంజ్ఞంస్యాత్ - కర్తురీప్సిత - మాపేష్యశ్వంబధ్నాతికర్క ఇహస్పితామామానతుకర్తుః తమప్
 గ్రహణంకిమ్ - పయసా ఓదనంభ క్తై - కర్తే త్యనువృత్తాకర్క గ్ర హణమాధారనివృ త్యర్థమ్ - అన్యధాగమాంప్ర విశతీత్య త్రై వస్యాత్
 అనభిహితే || ౨ || ౩ || ౧ || ఇత్యధికృత్య || § || కర్తృణిద్వితీయా || ౨ || ౩ || ౨ || అను కైకర్కణిద్వితీయాస్యాత్ - హరింభజతి - అభిహితేతుకర్కణిప్రా
 తిపదికార్థమాత్రఇతిప్రథమైవ - అభిధానస్తుప్రా యెణిజ్జీకృతద్ధితసమాపైః - తిజ్ - హరిః సేవ్యతే - కృత్ - లక్ష్య సేవితః - తద్ధితః - శతే
 సక్రీతశ్చత్యః - సమాసః - ప్రా ప్తఅనన్దోయంస ప్రాప్తానన్దః - క్వచిన్ని పాతేనాభిధానమ్ - యధావిషవృతో ౨ పిపవర్ధ్య స్వయంఞ్ఞాత్తుమ
 సాంప్రతమ్ సాంప్రతమిత్యస్యహియజ్యతఇత్యర్థః || § || తథాన్యుక్తజ్ఞానీప్సితమ్ || ౧ || ౪ || ౫ || ఈప్సితతమవ స్త్రీయయాన్యుక్తమనీప్సిత

మపికారకజ్జగర్తసంజ్ఞంస్యాత్ - గ్రామజచ్ఛన్ తృణంస్పృశతి- ఓదనంబుభుక్షుర్విషంభుజ్జేత్ || అకథితచ్చ || ౧||౪||౫౧|| అపాదానాదివి
 శేషైరపివక్షితక్తారకజ్జగర్తసంజ్ఞంస్యాత్ - చుహ్యచ్ పచ్ దణ్డరుధిప్రచ్ఛిచిబ్రూశాసుజిహ్మసముషామ్ - కర్తయుక్ స్యాదకథిత స్తథాస్యాన్నీ
 హ్యకృష్టహామ్ || ౧|| చుహాదీనాం ద్వాదశానానధానీప్రభృతీనాంచుగ్ధాజ్జగర్తణాయమృజ్యతేతదేవా౭కథితజ్జగర్తేతిపరిగణనజ్జగ
 ర్తవృమిత్యర్థః గాస్ట్రాగ్ధిపయః బలింయాచ తేవసుధామ్- అవినీతంవినయంయాచ తే- తణ్డూరూమోదనంపచతి- గర్గాన్ శతస్వల్లయతి - ప్రజ
 మవరుణధిగామ్- మాణవకంపధానంపుచ్ఛతి- వృక్షమపచినోతఫలాని- మాణవకన్ధర్మంబ్రాతేశాస్తీవా- శతశ్చాయతదేవదత్తమ్ సుధాక్షీ
 రనిశిస్తుథా తి-దేవదత్తంశతంముష్ణాతి- గ్రామమజాన్నయతి- హరతి- కర్షతి- వహతివా- అర్ధనిబద్ధ నేయంసంజ్ఞా - బలింభిక్ష తేవసుధామ్-
 మాణవకన్ధర్మంభాషతే- అభిధత్తైవక్తీత్యాది- కారకజ్జగర్త- మాణవకస్యపితరంపథానంపుచ్ఛతి || అకర్తకథాతుభిర్యోగేదేశగ్గళాణిభా
 వోగన్తవ్యో౭ధావచకర్తసంజ్ఞకతివాచ్యమ్ || క్షే || మరూన్ స్వపితి- మాసమాస్తే- గౌదోహమాస్తే- క్రోశమాస్తే || ౩ || గతిబుద్ధిప్రత్యవసానా
 ర్థశబ్దకర్తౌ౭కర్తకాణామణకర్తాసశౌ || ౧ || ౪ || ౫ || గత్యాద్యర్థానాంశబ్దకర్తకాణామకర్తకాణాశ్చాశౌయగ్గకర్తాసశౌకర్తసంజ్ఞస్యాత్ ||
 శత్రూనగమయత్స్వగ్గంవేదార్థంస్వానవేదయత్ - ఆశయచ్చామృతస్తేవాస్తేదమధ్యాసయన్విధిమ్ || ౧ || ఆసయత్సలిలేపుద్గీయఃసమే
 శ్రీహరిగతిః || ౧ || గతిత్యాదికిమ్ - పాచయత్సోదనస్తేవదత్తేన- అణ్యవ్రాతాజ్జిమ్ - గమయతిదేవదత్తోయజ్ఞదత్తస్తమవర్గప్రయుక్తై- గమ
 యతిదేవదత్తేనయజ్ఞదత్తంవిష్ణుమిత్రః || క్షే || నీవ-హవ్యార్ష || క్షే || నాయయతి- వాహయతివాభారంభృత్యేన || క్షే || నియన్తృకర్తృకస్యవ
 హేరనిషేధః || క్షే || వాహయతిరదంవాహాన్ సూతః || క్షే || ఆదిఖాద్యోర్ష || క్షే || ఆసయతిఖాదయతివా౭న్నంవటునా || క్షే || భ-యై రహిం
 సార్థస్యన || క్షే || భక్షయత్స్నంవటునా- అహింసార్థస్యకిమ్ - భక్షయతిబలీవగ్దాన్ సస్యమ్ || క్షే || బల్పతిప్రభృతీనామపసంఖ్యానమ్ || క్షే || జల్ప
 యతిభాషయతిపుస్తకేనదత్తః || క్షే || దృశేత్ || క్షే || దర్శయతిహరింభక్తా - సూత్రేజ్ఞానసామాన్యార్థానామేవగ్రహణన్నతుతన్విశే
 షార్థానామిత్యనేనజ్ఞాప్యతే- తేనస్తరణిః ప్రతీత్యాదినాన్న - స్తారయతిమ్రావయతిదేవదత్తేన || క్షే || శబ్దాయయతి

దేవదత్తేన - ఛాత్వర్థసంగృహీతకర్మత్వేనాఽకర్మకత్వాత్ప్రప్తిః - యేషాన్దేశకాలాదిభిన్నజ్మర్మనసంభవతితేఽత్రాఽకర్మకాః - న
 త్వవివక్షితకర్మాణోఽపి - తేనమానమానయితదేవదత్తమిత్యాదౌకర్మత్వసంభవతి - దేవదత్తేనపాపయతీత్యాదౌతున||౧|| హృక్రొరస్య
 తరస్యామ్||౧||౪||౩||హృక్రొరశ్చాయగ్ధానశ్చావాకర్మసంజ్ఞస్యాత్ - హారయతికారయతివాభృత్యంభృత్యేనకఽమ్||౧||౪||౩||అభివాదిస్మశో
 రాత్త నేపదేవేతివాచ్యమ్||౧||౪||౩||అభివాదయతే - దర్శయతే - జేపంభక్తంభక్తేనవా ||౧||౪||౩||అధిశీఙ్గస్థాసాఙ్కర్మ||౧||౪||౩||౬|| అధిపూర్వా
 నామేషామాధారగర్మస్యాత్ - అధిశేతే - అధితిస్తతి - అధ్యాస్తైవావైషణ్డంహరిః ||౧||౪||౩||౬|| అభినివిశశ్చ||౧||౪||౩||౬|| అభినిత్యేతత్సక్ష్మత
 పూర్వస్యవిశతేరాధారగర్మస్యాత్ - అభినివిశతేనన్తార్గమ్ - పరిక్రయణేసంప్రదానమితిసూత్రాదిహమణ్డూకపుత్యాఽన్యతరస్యాం
 గ్రహణమనువర్త్యవ్యవస్థితవిభాషాశ్రయణాత్కవిన్న - పాపేఽభినివేశః ||౧||౪||౩||౬|| ఉపాఽన్యధ్యాజ్ఞసః ||౧||౪||౩||౬||
 ఉపాదిపూర్వస్యవసతేరాధారగర్మస్యాత్ - ఉపవసతి - అనువసతి - అధివసతి - ఆవసతివావై షణ్డంహరిః||౧||౪||౩||౬||అభ్యుక్త్యర్థస్యన
 ||౧||౪||౩||౬|| వనేఉపవసతి - ఉభయర్వతస్సోకార్యాధిగుహర్యాదిషుత్రిషు - ద్వితీయామ్రేడితాన్దేమతతోఽన్యత్రాఽపిదృశ్యతే||
 ౧|| ఉభయతగ్గృప్తజ్ఞోపాఃసర్వతగ్గృప్తమ్ - ధిక్గృప్తాఽభక్తమ్ - ఉపర్యపరిలోకంహరిః - అధ్యధిలోకమ్ - అధోఽధోలోకమ్||౧||౪||౩||౬||అభితగ్గ
 పరితస్సమయానికపాహాప్రతియోగేఽపి - అభితగ్గృప్తమ్ పరితగ్గృప్తమ్ - గౌ, మంసమయా - నికషా - హాకృష్టాఽభక్తమ్ తస్యశోచ్యత
 ఇత్యర్థః - బుభుక్షితన్నప్రతిభాతికిచ్చిత్ ||౧||౪||౩||౬|| అన్తరాఽన్తరేణయితై||౧||౪||౩||౬||అభ్యాంయోగేద్వితీయాస్యాత్ - అన్తరాత్వాన్తాంహ
 రిః - అన్తరేణహరిన్న సుఖమ్||౧||౪||౩||౬||కర్మప్రవచనీయాః ||౧||౪||౩||౬|| ఇత్యధిక్వత్వ ||౧||౪||౩||౬|| అనుర్లక్షణే||౧||౪||౩||౬|| లక్షణేద్యోత్యేఽనుర్లక్షసంజ్ఞ
 స్యాత్ - గత్యుపసర్గసంజ్ఞాఽపవాదః||౧||౪||౩||౬||కర్మప్రవచనీయాయతైద్వితీయా||౧||౪||౩||౬|| ఏతేనయోగేద్వితీయాస్యాత్ - జపమనుప్రావర్ష
 త్ - హేతుభూతజపాపక్షితంవర్షణమిత్యర్థః - పరాఽపిహేతాత్మతీయాఽనేనబాధ్యతే - లక్షణేఙ్గంభూతేత్యాది నాసిద్ధేపునస్సంజ్ఞావిధౌ
 నసామర్థ్యాత్ ||౧||౪||౩||౬|| తృతీయాధై||౧||౪||౩||౬||అస్మిన్ద్యోత్యేఽనుర్లక్షసంజ్ఞస్యాత్ - నదీమన్వసనీతాసేనా - నద్యాసహసంబద్ధేత్యర్థః - షి
 ఙ్గాబధనస్తే||౧||౪||౩||౬|| హీనై||౧||౪||౩||౬|| హీనైద్యోత్యేఽనుర్లక్షప్రాగ్గత - అనుహరింసురాః - హరేహీనానాఇత్యర్థః||౧||౪||౩||౬|| ఉపాధికేచ||౧||౪||౩||౬||

అధికేహీనేవద్యోత్యేడపేత్యవ్యయంప్రాకన్సంజ్ఞంస్యాత్ - అధికేనప్రమేవత్యుతే - హీనేడవహరింసురాః || ౧ || లక్షణైర్థంభూతాఖ్యానభాగపీ
 పానిసుప్రతిపర్యనవః || ౧ || ౧ || ౧ || పష్వర్థేమవిషయభూతేషుప్రత్యాదయడక్తసంజ్ఞాఃస్యః - లక్షణైర్థంభూతప్రతిపర్యనువావిద్యోతతేషు
 త్ - ఇర్థంభూతాఖ్యానై - భక్తోవిష్ణుంప్రతిపర్యనువా - భాగై - లక్ష్మీర్థంప్రతిపర్యనువా - హరేర్భాగిత్యర్థః - వీప్నయామ్ - వృక్షంవృక్షంప్ర
 తిపర్యనువాసిద్ధితి - ఆత్మోపసర్గత్వాఽ - భావాన్న - పత్వమ్ - పహకిమ్ - పరిషిద్ధితి || ౧ || అభిరభాగై || ౧ || ౧ || ౧ || భాగవర్జైలక్షణాదావభిరు
 క్తసంజ్ఞస్యాత్ - హరిమభివర్తతే - భక్తోహరిమభి - దేవదేవమభిసిద్ధితి - అభాగైకిమ్ - యనత్ర సమాభిష్యాత్తద్దీయతామ్ || ౧ || అధిపరీఅనర్థకా ||
 ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ఉక్తసంజ్ఞాస్తః - కుతోఽధ్యాగచ్ఛతి - కుతగవర్యాగచ్ఛతిగతిసంజ్ఞాబాధాద్ధర్మతావితినిఘాతోన || ౧ || సుగ్రూజాయామ్ || ౧ || ౧ ||
 ౧ || సుస్తిక్తమ్ - సుప్రతమ్ - అనుపసర్గత్వాన్న - షః - పూజాయాకిమ్ - సుస్తిక్తంక్తిన్వాఽ - త్ర - త్మేహఽ - యమ్ || ౧ || అతిరత్నిక్రమణేవ || ౧ ||
 ౧ || ౧ || ౧ || అతిక్రమణేపూజాయాఖ్యాతిగర్వప్రవచనీయసంజ్ఞస్యాత్ - అతిదేవాన్కృష్టః || ౧ || అపిగవదార్థసంభావనాఽ - న్వవసర్గగర్వాన
 ముచ్చయేషు || ౧ || ౧ || ౧ || పహద్యోత్యేష్వపిరుక్తసంజ్ఞస్యాత్ - సర్పిషోఽ - పిస్యాత్ - అనుపసర్గత్వాన్న - షః - సంభావనాయాంలిజ్ - త
 స్యాపవవిషయభూతేభవనైకర్తృదౌగ్ధభ్యప్రయుక్తద్వైర్భ్యంద్యోతయన్నపిశబ్దస్యాదిత్యసేనసంబధ్యతే - సర్పిషభిషక్తితుల్యపిశబ్దలెన
 గమ్యమానస్యబిద్ధోరవయవావయవిభావసంబధే - ఇయమేవహ్యపిశబ్దస్యపదార్థద్యోతకతానామ - ద్వితీయానుసేహప్రవర్తతే - సర్పిషా
 బిస్తునాయోగోనత్యపినేత్యుక్తత్వాత్ - ఆపిస్తుయాద్విష్టమ్ - సంభావనంశక్యత - ర్మమావిష్ట - ర్మమత్యుక్తిః - అపిస్తుహి - అన్వవసర్గగర్వా
 మచారానుజ్ఞా - ధిగ్దేవదత్తమపిస్తుయాద్వైప్రపలమ్ - గర్వా - అపిసిద్ధితి - అపిస్తుహిసముచ్చయే || ౧ || కాలాఽ - ధ్వనార్యస్తసంయోగై || ౧ || ౧ ||
 ౧ || ఇహద్విటీయాస్యాత్ - మాసంజ్ఞల్యాణీ - మాసమధీతే - మాసంగుడధానాః - క్రోశంకుటిరానదీ - క్రోశమధీతే - క్రోశగరిః - అత్య
 స్తసంయోగైకిమ్ - మాసస్యద్విరధీతే - క్రోశస్యైకదేశేపర్యతః || ౧ || స్వతస్త్వగ్కర్తా || ౧ || ౧ || ౧ || క్రియాయాంస్వాతంత్ర్యణవివక్షి
 తోఽర్థగ్కర్తాస్యాత్ || ౧ || సాధకతమజ్జరణమ్ || ౧ || ౧ || ౧ || క్రియాసిద్ధాప్రకృష్టపకారకజ్జరణసంజ్ఞంస్యాత్ - తమవగ్రహణజ్జిమ్
 గర్వాయాజ్ఞోషః || ౧ || కర్తృకరణయోస్తృతీయా || ౧ || ౧ || ౧ || అనభిహితేకర్తరికరణేవతృతీయాస్యాత్ - రామేణబాణేనహతోవాభీ

॥ ఖే॥ ప్రకృత్యాదిభ్యుడవసంఖ్యానమ్॥ ఖే॥ ప్రకృత్యాచారః ప్రాయేణయాజ్ఞికః - గోత్రేణగార్హ్యః సమనైతివిషమైతేతి - ద్విద్రోణేనధాన్యం
 క్రీణాతి - సుఖపదుగ్ధేనయాతీత్యాది॥ ౧॥ ౧౨॥ ౧౩॥ దివస్సాధకతమజ్జుర్నసంజ్ఞంస్యాచ్చాత్మరణసంజ్ఞమ్ - అత్తురత్తూన్వా
 దీవ్యత॥ ౧॥ ౧౪॥ అపవర్గైత్యతీయా॥ ౧॥ ౨॥ ౩॥ ౪॥ అపవర్గపలప్రాప్తిస్తస్యాంద్యోత్యాయాజ్ఞాల్లాభస్యసారత్యన్తసంయోగేత్యతీయాస్యాత్ - అ
 హ్నిక్రోశేనవాఽనువాకోఽధీతః - అపవర్గై కిమ్ - మాసమాధీతో నాయాతః॥ ౧॥ ౨॥ ౩॥ ౪॥ సహాయైశ్చైవప్రధానే॥ ౧॥ ౨॥ ౩॥ ౪॥ సహాధేనయైశ్చైవప్రధానే
 త్యతీయాస్యాత్ - పుత్రేణసహాగత్యపితా - పవంసాకంసార్ధంసమయోగేఽపి - వివాహేపితద్యోగస్త్యతీయా - వృద్ధోయా నేత్యాదిదర్శనాత్॥
 ౧॥ ౨॥ ౩॥ ౪॥ యేనాజ్ఞవికారః॥ ౧॥ ౨॥ ౩॥ ౪॥ యేనాజ్ఞేనవికృతేనాజ్ఞేనోవికారోలక్ష్యతేతత్స్త్యతీయాస్యాత్ - అత్తూ కాణః - అక్షిసంబద్ధికాణస్సవిశిష్ట
 త్యర్థః - అజ్ఞవికారగ్ధిమ్ - అక్షికాణమస్య॥ ౧॥ ౨॥ ౩॥ ౪॥ ఇథముఖ్యతలక్షణే॥ ౧॥ ౨॥ ౩॥ ౪॥ కల్పిత్యకారంప్రాప్తస్యలక్షణేత్యతీయాస్యాత్ - జటాభి
 ద్రావసః - జటాజ్ఞాప్యతావసత్వవిశిష్టత్యర్థః॥ ౧॥ ౨॥ ౩॥ ౪॥ సంజ్ఞేఽన్యతరస్యాంకర్తృణి॥ ౧॥ ౨॥ ౩॥ ౪॥ సంపూర్వస్యజానాత్యేకర్తృణిత్యతీయావాస్యాత్ -
 పిత్రాపితరంవాచజ్ఞానీతే॥ ౧॥ ౨॥ ౩॥ ౪॥ హేత్వర్థేత్యతీయాస్యాత్ - ద్రవ్యాదిసాధారణనిర్వాహారసాధారణాభ్యుహేతుత్వ
 మ్ - కరణత్వస్తుక్రియామాత్రవిషయంవ్యాపారనియతాభ్యు - ఉద్దేశముటః - పుణ్యేనదృష్టాహరిః - ఫలవపీహహేతుః - అధ్యయినేనవసతి -
 ఖే॥ గమ్యమానాఽపిక్రియాకారకవిభక్తాప్రయోజికా॥ ఖే॥ అలంశ్రమేణ - శ్రమేణసాధ్యన్వాప్తీత్యర్థః - ఇహసాధనక్రియాంప్రసిశ్రమగ్గు
 కరణమ్ - శతేనశతేనవత్సన్నానయయతివయః - శతేనపరిచ్ఛిద్యేత్యర్థః॥ ఖే॥ అతిష్టవ్యవహారేదాణ్యప్రయోగేవతుర్వ్యధ్యతీయా॥ ఖే॥
 దాస్యాసంయచ్చతేకాముకః - ధర్మేతుభార్యామైసంయచ్చతి॥ ౧॥ ౨॥ ౩॥ ౪॥ కర్మణాయమభిప్రేతినసంప్రదానమ్॥ ౧॥ ౨॥ ౩॥ ౪॥ దానస్యకర్మణాయమ
 భిప్రేతినసంప్రదానసంజ్ఞాస్యాత్॥ ౧॥ ౨॥ ౩॥ ౪॥ చతుర్థిసంప్రదానే॥ ౧॥ ౨॥ ౩॥ ౪॥ విప్రాయగాన్ధదాతి - అచభిహితఇత్యేవ - దానీయోవిప్రః॥ ఖే॥ క్రి
 యయామభిప్రేతినోఽపిసంప్రదానమ్॥ ఖే॥ వత్సే శేతే - కర్మణ్యకరణసంజ్ఞాసంప్రదానస్యచకర్తృసంజ్ఞా - పశునాగువ్రంయజతే - ప
 శుంరుద్రాయదదాతీత్యర్థః॥ ౧॥ ౨॥ ౩॥ ౪॥ రుచ్యధ్ధానాంప్రీయమాణః॥ ౧॥ ౨॥ ౩॥ ౪॥ రుచ్యధ్ధానాన్ధాతూనాంప్రయోగేప్రీయమాణోర్ధస్సంప్రదానం
 స్యాత్ - హరయోరోచతేభక్తిః - అన్యకర్తృకౌఽభిలాషోరుచిః - హరిన్మప్రీతేర్భక్తిగక్రీ - ప్రీయమాణగ్ధిమ్ - దేవదత్తాయరోచతేమోద

కగపధి ||౩|| న్లాఘుహ్ను జ్ఞే ఘాత పాంజీస్య మానః || ౧||౪||౩౪ || ఏహంప్రయోగేబోధయతుమిష్టస్సంప్రదానంస్యాత్-గోపీస్తరాత్కృ
ష్టాయన్లాఘుతే-హ్ను తే-తిష్ఠతే-శపతేవా-జ్ఞీస్య మానగ్గిమ్-దేవదత్తాయన్లాఘుతేపధి||౩||ధారైరుత్తమర్ణః||౧||౪||౩౫||ధారయి తేల్లప్ర
యోగేఉత్తమర్ణఉత్తసంజ్ఞస్సన్ధిత్-భక్తాయధారయతిమోక్షంహగిః-ఉత్తమర్ణగ్గిమ్-దేవదత్తాయశతధారయతిగ్రామే ||౩|| స్పృహేరీ
స్థితః|| ౧||౪||౩౬|| స్పృహయి తేల్లప్రయోగేజ్ఞస్సంప్రదానంస్యాత్-పుష్పేభ్యఃస్పృహయతి-ఈప్సితగ్గిమ్-పుష్పేభ్యోవనేస్పృహ
యతి-ఈప్సితమాత్రైశ్చయంసంజ్ఞా-ప్రకర్షవివక్షాయాస్తుపరత్వాత్-ర్షసంజ్ఞా-పుష్పేణిస్పృహయతి||౩|| శ్రుధన్రుహేష్వాసూయా
థానాంయంప్రతికౌపః||౧||౪||౩౭|| శ్రుధావ్యథానాంప్రయోగేయంప్రతికోపస్సఉత్తసంజ్ఞస్సన్ధిత్-హరయేశ్రుధ్యతి-ద్రుహ్యతి-ఈ
ర్ష్యతి-అసూయతి-యంప్రతికౌపగ్గిమ్-భార్యామీర్ష్యతి-మైనామన్యోఽద్రాక్షీనితి-క్రోధోఽమర్షః-ద్రోహోఽపకారః-ఈష్వా
ఽక్షమా-అసూయాగుణేషుదోషావిచ్ఛరణమ్-ద్రోహోదయోఽపి కౌపప్రభవావగృహ్యన్తేఽతోవిశేషణంసామాన్యేనయంప్రతికౌ
పభితి ||౩|| శ్రుధన్రుహేహారుపస్పృష్టయోగకర్తృ||౧||౪||౩౮|| సోపసర్గయోరనయోర్యంప్రతికౌపస్తత్తారకజ్ఞుర్షసంజ్ఞంస్యాత్-హర
మభిశ్రుధ్యతి-అభిశ్రుహ్యతి||౩||రాధీక్ష్యోర్యస్యవిప్రశ్నః||౧||౪||౩౯|| ఏతయోగకారకంసంప్రదానంస్యాత్-యదీయోవివిధగ్గవశ్శ
క్రియతే-కృష్ణాయరాధ్యతిఈక్షతేవా-పుష్టోగర్గఃశుభాఽశుభంపర్యాలోచయతీత్యర్థః||౩||ప్రత్యాజ్ఞభ్యాంశ్రువగపూర్వస్యక్తధా||౧||
౪||౪౦|| ఆభ్యాంపరస్యశృణోతేర్యోగేపూర్వస్యప్రవర్తనరూపవ్యాపారస్యకర్తాసంప్రదానంస్యాత్-విప్రాయగాంప్రతిశృణోతి-ఆ
శృణోతివా-విప్రేణమహ్యద్దేహీతిప్రవర్తితస్తప్రతిజానీతభిత్వర్థః ||౩|| అనుప్రతిగృణిశ్చ||౧||౪||౪౧|| ఆభ్యాంగృణాతేనకారకంపూ
ర్వవ్యాపారస్యకర్తృభూతముత్తసంజ్ఞంస్యాత్-హేహాత్రేఽనుగృణాతిప్రతిగృణాతి-హేహాతాప్రదమంశంసతితమధ్యర్థఃసోశ్చ
హయతీత్యర్థః ||౩|| పరిక్రయణేసంప్రదానమన్యతరస్యామ్ ||౧||౪||౪౨|| నియతకాలంభృత్యాదిస్వీకరణంపరిక్రయణస్సన్ధిసాధకతను
క్తారకంసంప్రదానసంజ్ఞంవాన్యాత్-శతేనశతాయవాపరిక్రీతః||౩||తాదృధ్యేవతుర్ధివాచ్యా||౩||ముక్తయేహరింభజతి||౩||స్థినివ
ద్యమానేవ||౩||భక్తిజ్ఞానాయకల్పతేనంపద్యతే-జాయతే-ఇత్యాది||౩||ఉత్పాతేనజ్ఞాపతేచ||౩||వాతాయకపిలావిద్యుత్||౩||

హితయోగేవ||*|| బ్రాహ్మణాయహితమ్||*|| క్రియాధోపపదస్యకర్తృణిస్థానినః || ౨|| ౩||౧౮|| క్రియాధాక్రియాఉపపదసంయుక్తస్య
 స్థాని సో ౭ ప్రయుజ్యమానస్యతుమున్నకర్తృణిచతుర్థీస్యాత్-ఫలభ్యోయాతి- ఫలాన్యాహర్తుయాతీత్యర్థః- నకుస్తుర్వోన్యసిహ్యాయ- సృ
 సిహ్మ మనుకూలయితుమిత్యర్థః- ఏవంస్వయంభువేనమస్త్య త్యేత్యాదావపి||*||తునుక్థాచ్చభావవచనాత్ || ౨||౩||౧౯|| భావవచనాచ్చే
 తిసూత్రేణయోఃహితస్తదన్తాచ్చతుర్థీస్యాత్- యాగాయయాతి- యష్టయాతీత్యర్థః|| * || నవస్వప్తిస్యాహోస్వధా ౭ లంపషడ్యోగా
 చ్చ|| ౨||౩||౧౯|| ఏభిర్యోగైచతుర్థీస్యాత్- హరయేనమః- ఉపపదః భక్తైకారకవిభక్తిర్వలీయసీ- నకుస్కరోతిదేవాన్- ప్రజాభ్యఃస్వసీ- అ
 గ్నయోస్సాహ- పిశ్యభ్యఃస్వధా- అలమితివగ్యాప్తగర్థగ్రహణమ్ తేనదైత్యేభ్యోహరిరలంప్రభుస్సకథశ్చక్తృత్యాది ప్రభావదియోగేష
 త్యపిసాదుః- తస్మైప్రభవతి- సపమాగ్రానణీతినిదేవాత్- తేనప్రభుస్సభూమిస్సవనత్రయస్యేతినిధమ్ వషట్కన్త్రాయ- చకారగ్
 పునర్విధానాః- తేనాశీర్వివత్యాయాంపరానుపచతుర్థీచాశిష్యేతిషష్ఠీంబాధిచ్ఛాచతుర్థేవభవతి- స్వప్తిసోభ్యాభూయాత్||*||మన్యక
 ర్తృణాదరేవిభాషా ౭ ప్రాణిషు || ౨||౩||౧౯|| ప్రాణివర్జేకున్యతైకర్తృణిచతుర్థీనాస్యాత్తిరస్తారే- నత్వాస్త్రణంమన్యేతృణాయవా
 శ్యనానిర్దేశాన్తానాదికయోగేన- నత్వాస్త్రణంమన్యే- అప్రాణిష్యేత్సవనీయ||*||నాకాకా ౭ న్న శుకస్యగాలవర్జేష్యేతివాచ్యమ్||*||
 తేననత్వాన్నావనున్నంమన్యేతృణాప్రాణిత్వే ౭ పితతుర్థీన- నత్వాంకునేశ్వశంవామన్యేతృత్రప్రాణిత్వే ౭ పితవ త్యేవ|| * ||గత్య
 ర్థకర్తృణిద్విటీయాచతుర్థ్యాచేష్టాయానురధ్వని|| ౨|| ౩|| ౧౯|| అదృభిన్నై గత్యర్థానాజ్గర్తృణి తేస్తశ్చేష్టాయామ్- గ్రానం గ్రామా
 యావాగచ్ఛతి- చేష్టాయాజ్గమ్- మనసాహరించజతి- అనధ్వనీతికిమ్- పథానజ్గచ్ఛతి- గ్రాధిష్ఠితే అధ్వన్యేవాయన్నిషేధఃయదా
 తూత్పథాత్పథానమేవాక్రమితుమిష్యతేతదాచతుర్థీభవత్యేవ- ఉత్పదేనపథేగచ్ఛతి|| * || ధ్రువమపాయ ౭ పాదానమ్|| ౧||౮|| ౨౮||
 అపాయో విశ్లేషస్తస్యైస్సాధ్యేయత్ ధ్రువమవధిభూతాకారకస్తదపాదానంస్యాత్|| * || అపాదానేషజ్జమి|| ౨|| ౩|| ౨౯|| గ్రా
 మాదాయాతి- ధావతో ౭ శ్వాత్పతతి- కారకజ్గిమ్- వృక్షస్యవర్ణంపతతి||*||జగుప్సవిరామప్రమాదార్థానాముపసంఖ్యానమ్ || * ||
 పాపాజ్జగుప్సతేఽరమతి- ధర్మాస్త్రమాద్యతి||*||భీతార్థానాంభయహేతుః|| ౧||౮|| ౩౦|| భయాగ్ధానాన్తార్థానాశ్చప్రయోగేభయ

హేతురపాదానంస్యాత్ - చారాద్భిభేతి - చారాత్త్రాయతే - భయహేతుగ్గమీ - అరణ్యేభిభేతిత్రాయతేవా || § || పరాజేరసోఽః || ౧ ||
 ౪ || ౨ || పరాజేరప్రయోగేనహేతుగ్గమీపాదానంస్యాత్ - అభ్యయనాత్పరాజయతే - గ్లాయతీత్యర్థః - ఆసోఽగ్గమీ - శత్రుకపరాజయ
 తే - ఆభిభవతీత్యర్థః || § || వారణాధానామిష్టిః || ౧ || ౪ || ౨ || ప్రవృత్తిః ఘాతోవారణంవారణాధానాంప్రయోగేఽపిష్టితోగ్గమీపాదానం
 స్యాత్ - యవేభ్యోగాంవారయతి - యవేభ్యోగాంవారయతితే || § || అన్తర్థాయనాదనర్కనమిచ్ఛతి || ౧ || ౪ || ౨ || వ్య
 వధానేనతియశ్చ - ర్థకస్యాశ్చ సూర్యనస్యాభావమిచ్ఛతితదపాదానంస్యాత్ - మాతుగ్నితీయతేకృష్ణః - అన్తర్థాగ్మీ - చారాన్న
 దివృక్షతే - ఇచ్ఛోగ్రహణంకీమ్ - దర్శనెచ్ఛాయాంసత్యాంసత్యవీరగ్ననెయథాస్యాత్ || § || అభ్యాతోపయోగే || ౧ || ౪ || ౨ || నియమాపూ
 ర్థకవిశ్వాస్వీకారేవక్తాప్రాక్సంజ్ఞస్స్యాత్ - ఉపాధ్యాయాదధీతే - ఉపయోగేకీమ్ - నటన్యగాథాంశృణోతి || § || జనికర్తుప్రకృతిః
 || ౧ || ౪ || ౩ || జాయమానస్యహేతురపాదానంస్యాత్ - బ్రహ్మణః ప్రజాగ్రప్రజాయనై || § || భువనప్రభవః || ౧ || ౪ || ౩ || భవనమ్భూతే
 భూకర్తుప్రభవస్తథా - హిమవతోగ్గ్రాప్రభవతి - తత్రప్రకాశతఇత్యర్థః || § || ల్యబ్ధోపేకర్తృణ్యధికరణేద || § || ప్రాసాదాత్ప్రేక్ష
 తే ఆసనాత్ప్రేక్షతే ప్రాసాదమారుహ్య - ఆసనేఉపవిశ్యప్రేక్షతఇత్యర్థః - శ్వశురాజ్జిహేతి - శ్వశుగంవీత్యైత్యర్థః - గమ్యమానా
 ౨పిక్రియాకారకభక్తీనానిమిశ్చమిత్కుక్తమ్ - కస్తాత్త్వన్నద్యాః || § || యతశ్చాభ్యకాలనిర్మాణస్తత్రవజ్ఞమీతమ్యుక్తాదధ్వనగ్ర
 వమానప్రయాకాతాన్యప్రమీవవక్తవ్యా || § || వనాత్ గామోయోజనంయోజనేవా - కార్తిక్యాఆగ్రహాయణీమాసే || § || అన్యారా
 దిశగర్భేవిచక్షాఽల్పాశ్చరవగాజాహియంతే || ౨ || ౩ || ౨ || పత్రైర్శ్వగేపజ్ఞమిస్యాత్ - అన్యఇత్యర్థగ్రహణమ్ - ఇతరగ్రహణంప్రవజ్ఞా
 త్తమ్ - అన్యోభిన్నఇశరోవాక్యసాత్ - ఆరాద్వనాత్ - ఋతేకృష్ణాత్ - ఘోరోగ్రామాత్ - దిశివృష్టశృభోనికభజ్ఞః - తేనసంప్ర
 దేశకాలవృత్తినాయోగేనపిభవతి - ఐతాహుర్వృషాల్పః - అవయవనాచియోగేతున - తస్యపరమాప్రేక్షితమితినిర్దేశాత్ - ఘోరస్వ
 జ్ఞాయస్య - అల్పాత్తరవనస్యతుదికభజ్జే ౨పిపథ్యతనర్థేపథ్యే బాధితుంపుదగ్రహణమ్ - ప్రాకృత్యగ్వాగామాత్ - ఆచేద
 షీణాగ్రామాత్ - అహిదక్షిణాహిగ్రామాత్ - అపాదానెవజ్ఞమీతిసూత్రే కార్తిక్యాగ్రప్రభృతీభిభాష్యప్రయోగాత్ - ప్రభృతి

యోగైషాన్యూ భవాన్యైశ్చైతరభ్యవాసేవ్యహారిః - అపవరిబహిరితనమానవిధానాజ్ఞాపకాద్భవైర్యోగైషాన్యూగ్రామాత్ బహిః
 || ౧ || అపవరివర్జనే || ౧||౪||౧౦|| ఏతావర్ణనేకర్తృప్రవచనీయాస్తః || ౧ || అజ్ఞే మర్యాదావచనే || ౧||౪||౧౧ || అజ్ఞే మర్యాదాయాముక్తసం
 జ్ఞస్యాత్ - వచనగ్రహణాదభిధావపి || ౧ || పశ్చిమ్యపాక్షీ పరిభిః - ఏతైర్గర్తృప్రవచనీయైర్యోగైషాన్యూమీస్యాత్ - అపహరైః - పరిహ
 రైః - సంసారైః - పరిరక్త వర్ణనే - అక్షణాదామహరిపరి - ఆముక్తైస్సంసారైః - ఆసకల్యాణ్యమ్ || ౧ || ప్రతిగ్రహణీధిప్రతిదానయోగి || ౧||౪
 || ౧౧ || ఏతయోరథ్యయోగప్రతిరుక్తసంజ్ఞస్యాత్ || ౧ || ప్రతినిధిప్రతిదానేచయస్తాత్ || ౧||౩||౧౧ || అత్రకర్తృప్రవచనీయైర్యోగైషాన్యూ
 మీస్యాత్ - ప్రద్యున్నగకృష్టాన్యైశ్చైతరభ్యగ్రహణీధిప్రతిదానయోగి || ౧ || అకర్తృప్రవచనీయైర్యోగైషాన్యూమీ || ౧||౩||౧౨ || కర్తృవర్జితంయద్య
 ణం హేతుభూతవత్తగపశ్చమీస్యాత్ - శతాద్భుత్తః - అకర్తరికమ్ - శతేనబద్ధః || ౧ || విభావాగుణైః స్త్రీయామ్ || ౧||౩||౧౩ || గుణేహేతా
 వస్త్రీలిక్తేపశ్చమీవాస్యాత్ - జాత్యాజ్ఞాద్యేనవాబద్ధః - గుణేకమ్ - ధనేనకుమ్ - అస్త్రీయామ్ బుద్ధ్యాముక్తవిభావేణియోగవి
 భాగాదగుణైః స్త్రీయామ్కృష్టిత్ - ధూమాదగ్నిమాన్ - నాస్తిఘటోనుపలభ్యై || ౧ || పృథగ్విజ్ఞానానాభిప్రతీయాఽన్యతరస్యామ్ || ౧||౩||
 ౧౨ || ఏభిర్యోగైషాన్యూస్యాత్పశ్చిమ్యూద్విజ్ఞేయేచ - అన్యతరస్యాంగ్రహణంసముచ్చయార్థంపశ్చమీద్విజ్ఞేయేచానువర్తితే - పృథక్రా
 మేణ - రామాత్ - రానుంవా - ఏవంవినానామ్ || ౧ || కరణేచస్తోకాల్పకృచ్ఛ కలిపయస్యాన్యత్రవచనస్య || ౧||౩||౩౩ || ఏభ్యోఽన్యత్రవ
 వచనేభ్యోగకరణేత్యనీయాపశ్చిమ్యూస్తః స్తోకేనస్తోకాద్వాముక్తః - ద్రవ్యేతుస్తోకేనవిషేణహతః || ౧ || కూరాన్వికాఢైభ్యోద్విజ్ఞేయాచ || ౧
 || ౩||౩౪ || ఏభ్యోద్విజ్ఞేయాస్యాచ్ఛాత్పశ్చిమ్యూత్పత్యయోస్తః ప్రాతీపదికార్థమాత్రేధిరయమ్ - గామస్యకూరన్యూరాత్కూరేణవా - అన్తి
 కమ్ - అన్తికాత్ - అన్తికేనవా - అన్యత్రవచనస్యేత్యనువృత్తైర్నేహ - దూరంపథాః || ౧ || షష్ఠీశేషే || ౧||౩||౪౦ || కారకప్రాతీపదికార్థవ్య
 తిగ్తఃస్వస్వామిభావాదిస్సన్యుత శ్చేషస్త్రవష్ఠీస్యాత్ - రాజగృహుపః || ౧ || కర్మాదీనామపిసంబద్ధమాశ్రయితాయాపయ్యైవ - స
 త్యాగమ్ - సర్వీయోజానీతే - మాతుఃస్మరతి - ఏభ్యోదకస్యోపస్కరుతే - భజేశంభోశ్చరణయోః - భలానాన్తృప్తః || ౧ || షష్ఠీహేతుప్ర
 యోగే || ౧||౩||౪౧ || హేతుశబ్దప్రయోగేహేతాద్యోత్యేషష్ఠీస్యాత్ - అన్నస్యహేతోర్పసతి - సర్వనామ్నస్త్యేయాచ || ౧||౩||౪౨ ||

సర్వనామ్నో హేతుశబ్దప్రయోగేహేతాద్యోత్యైశ్యతీయాస్యాత్ పక్షీచ-కేన హేతునావసతికస్య హేతోః-నిమిత్తపర్యాయప్రయోగేన
 ర్వాసాంప్రాప్తాదర్శనమ్ || ౧ || కేనిమిత్తంవసతి-కేననిమిత్తే-కస్మేనిమిత్తాయైత్యది-పవజ్జీ-జ్కారణమ్-కోహేతుః కేంప్రయోజన
 మిత్యాది-ప్రాయగ్రహణావసర్వనామ్నప్రధమాద్వితీయేనప్తః-జ్ఞానేననిమిత్తేహరిస్సేవ్యఃజ్ఞానాయనిమిత్తాయైత్యది || పుష్కరిక
 ర్థప్రత్యయే || ౧ || ౩ || ౩౦ || పతద్యోగేపక్షీస్యాత్-నిక్కభేతపశ్చిమ్యా-వవాదః-గ్రామస్యదక్షిణతః-పురిఃపురస్తాత్-ఉపరిఉపరిస్తాత్ || ౩ ||
 పరపాద్వితీయా || ౧ || ౩ || ౩౧ || పవబ్రేనయోగేద్వితీయాస్యాత్-పవసేయోగవిభాగాత్ పస్త్యపి-దక్షిణేనగ్రామం గ్రామస్యవా-పవము
 త్రరేణ || కూరాద్వికాధేష్టవ్యవ్యతరస్యామ్ || ౧ || ౩ || ౩౪ || పత్రోగ్యేగేపక్షీస్యాత్పశ్చిమీచ-దుగన్ని కలంగ్రామస్యగ్రామాద్వా || జ్ఞోషిద
 ర్థస్యకరణే || ౧ || ౩ || ౪౦ || జానాతెరజ్ఞానార్థస్యకరణేశేషత్వేనవివక్షితేపక్షీస్యాత్-సర్విషోజ్ఞానమ్ || అధిగర్భదయశాజ్జర్జణి || ౧ || ౩ || ౫౧ ||
 ఏమాజ్జర్జణిశేషేపక్షీస్యాత్-మాతుఃస్మరణమ్-సర్విషోదయనమ్-ఈశనంవా || ౩ || ౫౨ || కృష్ణగర్భాత్-కృష్ణగర్భ
 ణిశేషేపక్షీగుణాధాన-ఏధోదకస్యోపస్కరణమ్ || ౩ || ౫౩ || గుజాద్ధానాంభావవచనానామజ్వరే || ౧ || ౩ || ౫౪ || భావకర్తృకాణా-జ్ఞగివర్తి
 తానాంగుజాగ్ధానాంకర్తృణిశేషేపక్షీస్యాత్-చారస్యరోగస్యగుజా || ౧ || ౫౫ || అజ్వరిసంతాప్యోరిసివాచ్యమ్ || ౧ || ౫౬ || రోగస్యచారజ్ఞః-చార
 సంతాపోవా-రోగకర్తృకచారసంబద్ధిజ్వరాదికమిత్యర్థః || ఆశిషినాధః || ౧ || ౩ || ౫౭ || ఆశీరర్థస్యనాదతేషేషేకర్తృణిషష్ఠీస్యాత్-సన్ని
 షోనాదనమ్-ఆశిషీతికిమ్-మాణవకనాదనమ్-తస్మైబద్ధీయాజ్ఞేత్యర్థః || జాసినిప్రమాణనాటక్రాదపిహ-హింసాయామ్-౧ || ౨ || ౫౮ ||
 హింసాగ్ధానామేషాంశేషేకర్తృణిషష్ఠీస్యాత్-చారస్యజ్ఞాననమ్-నిప్రాసంహతావిపర్యస్తావ్యస్తావా-చారస్యనిపమానమ్-సణి
 హననమ్-నిహననమ్-ప్రమాణనంవా-నటలవస్యవసేమరాడి-చారస్యాన్నాటనజ్ఞాపిరస్యక్రాధనంవ్యవలస్యపేషణమ్-హింసానూ
 జ్ఞేమ్-ధానాపేషణమ్ || ౩ || ౫౯ || వ్యవహృతనోస్సమర్థయోః || ౧ || ౩ || ౬౦ || శేషేకర్తృణిషష్ఠీస్యాత్-న్యూతేక్రయవిక్రయవ్యవహారేచాన
 యోప్తుల్యార్థతా-శతస్యవ్యవహరణమ్-పణనంవా-సమగ్ధయోగిమ్-శలాకావ్యవహారః-గణనేత్యర్థః-ప్రాప్తాణపణనంపుతిరిశ్య
 ర్థః || ౩ || ౬౧ || దివస్తదర్థస్య || ౧ || ౩ || ౬౨ || ద్యూతార్థక్రయవిక్రయదూపవ్యవహారార్థస్యచదివగర్తృణిషష్ఠీస్యాత్-శతస్యనివృత్తి-తదర్థస్యకి

మ. బ్రాహ్మణ్యవ్యతిస్తానీత్యర్థః || ౧ || విభాషాపసన్దే || ౧ || ౩ || ౫౯ || పూర్వయోగాదవవాదః - శతస్య శతం వాప్రణీదీవ్యతి || ౧ || ప్రేక్ష
 మోక్షవిషాదేవతాసంప్రదానే || ౧ || ౩ || ౬౦ || దేవతాసంప్రదానకేరేన త్తమానయోగ ప్రేష్యబు, పూర్వకర్త సోపాది శేషస్య
 చ్చబ్ధాత్ పశ్యేస్యాత్ - అగ్నయేచ్ఛాగస్య హవిషాపవాహూమేగసగ ప్రేష్యఅనుబ్రూహివా || ౧ || కృత్వోర్ధ్వప్రయోగేకాలే ౭ ధికరణే
 || ౧ || ౩ || ౬౧ || కృత్వోర్ధ్వనాంప్రయోగేకాలవాదిన్యధికరణే శేషపశ్యేస్యాత్ - పశ్యకృత్వోహూభోజనమ్ నిర్విరహూభోజనమ్ శేష
 కీమ్ - ద్విరహస్యధ్యయనమ్ || ౧ || కర్తృకర్తృణోగకృతి || ౧ || ౩ || ౬౨ || కృత్యోగేకర్తృకర్తృణిచపశ్యేస్యాత్ - కృత్యస్యకృతిః - జగత్సకర్తా
 కృష్ణః - గుణకర్తృణివేష్యతే || ౧ || తేనా ౭ శ్వస్యస్రస్థుమ్ - స్రస్థుమ్ స్యవా - కృకిమ్ - తద్ధితేనాభూత్ - కృతపూర్వకీమ్ || ౧ || ఉ
 భయప్రాప్తాకర్తృణి || ౧ || ౩ || ౬౩ || ఉభయోగప్రాప్తిర్గన్తీన్ కృతిత్రక్తర్తణ్యేవపశ్యేస్యాత్ - ఆశ్చర్యోగవాన్తోహూ ౭ గోపే || ౧ || స్త్రీ
 ప్రత్యయయోరకాకారయోర్పాద్యనియమః || ౧ || భేదికావిభిన్నావాగుద్రస్యజగతః || ౧ || శేషవిభాషా || ౧ || స్త్రీప్రత్యయిత్యేకేవివి
 త్రాజగత్సకృత్త్వగ్గోనితావా - కేచిదవిశేషణవిభాషామిచ్ఛన్తి - శబ్దానామనుశాసనమాచార్యేణాచార్యస్యవా || ౧ || క్తస్యదవర్తమానే
 || ౧ || ౩ || ౬౪ || వర్తమానార్థస్య క్తస్యయోగపశ్యేస్యాత్ - నలోకతివిశేషస్యా ౭ పవాదః - రాజ్ఞాన్మతోబుద్ధగ్గూజితోవా || ౧ || అధికరణ
 వాచివశ్య || ౧ || ౩ || ౬౫ || క్తస్యయోగపశ్యేస్యాత్ - ఇదమేషాంశయోగమ్ || ౧ || నలోకావ్యయనిర్దేశాలద్ధత్యనామ్ || ౧ || ౩ || ౬౬ || ఏషాంప్ర
 యోగపశ్యేనస్యాత్ - లాదేశః - తుర్వకాసుర్వాణఃపృష్ఠింహరిః - ఉ - హరిద్విదృతః - అలంకరిష్టుర్వా - ఉక్ - దైత్యాన్లాతుకౌహరిః - క
 మేరనిషేధః - లత్కాన్యకాముకోహరిః - అవ్యయమ్ - జగత్సప్తా - సుఖజగత్తుమ్ - నిష్టా - విష్ణునాహతాదైత్యః - దైత్యాన్హ
 తచాన్విష్టుః - ఖలర్థః - ఈషకర్తృప్రపశ్చోహరితా - తృన్నితిప్రత్యాహరఃశతృశానచావితితృశబ్దాదారభ్యత్యనోనకారాత్ - శాన
 న్సోమ - పవనానః - చానశ్ - ఆత్మానన్యజ్ఞయమానః - శతృ - వేరసుధీయన్ - తృన్ - కర్తాలోకాన్ || ౧ || ద్విషశ్శతుర్వా || ౧ || మరస్యము
 రంవాద్విషన్ - సర్వోయక్తాకవస్యోగప్రతిషేధః - శేషపశ్యేసుస్యాదేవ - బ్రాహ్మణస్యకుర్వన్ - నరకస్యజిష్టుః || ౧ || అకేమోర్భవి
 ప్యదాధవర్ణ్యయోః || ౧ || ౩ || ౭౦ || భవిష్యత్యకస్యభవిష్యదాధమర్ణ్యధేనశ్చయోగపశ్యేనస్యాత్ - సతగపాలకౌ ౭ వతరతి - ప్రజా

మీ - శతన్దాయీ || ౩ || కృత్యానాజ్ఞరైరివా || ౨||౩||౭౦ || వస్త్రీవాస్యాత్ - వాయామమవాసెవ్యూహరిః - కర్తరీతికిమ్ - గేయో
 మాణవకస్సామ్నామ్ - భవ్యగేయైతికర్తరియద్విధానాదనభిహితజ్ఞర్క - అత్రయోగోవిభజ్యతే - కృత్యానామ్ ఉభయప్రాప్తా
 వితినేతిచానువర్తతే - తేననేతత్వాప్రజ్ఞావగ్గృహ్యేన - తత్సర్వకర్తరివాఉక్తోర్ధః || ౩ || తుల్యారైరతులోపమాభ్యాన్తృతీయాన్యతరన్యా
 మ్ || ౨||౩||౭౧ || తుల్యారైర్యోగేతృతీయావాస్యాత్పక్షేషస్థీ - తుల్యస్పదృశస్సమోవాక్యస్థస్య - కృష్టేనవా - అతులోపమాభ్యాంకి
 మ్ - తుతాఉపమావాక్యస్థస్యనాస్తి || ౩ || చతుర్థీచాశిష్యాయుష్యమన్త్రభద్రమశలసఖార్థహితైః || ౨||౩||౭౩ || పతదర్శైర్యోగచతుర్థీవాస్యా
 త్పక్షేషస్థీ ఆశిషీ - ఆయుష్యఞ్చిగజ్జీవితమ్ - కృష్ణాయ - కృష్ణస్యవాభూయాత్ - ఏవమన్త్రంభద్రమశలస్మి రామయంసుఖంశంఅర్థః
 ప్రయోజనంహితంపద్యంభూయాత్ - ఆశిషీకిమ్ - దేవదత్తస్యాయుష్యనాస్తి - వ్యాఖ్యానాన్నర్వత్రాగ్గ్రహణంప్రభవ్రయోగ
 పర్యాయత్వాదన్యతరోనపరనీయః || ౩ || ఆధారోఽధికరణమ్ || ౧ || ౪ || ౪ || కర్తృకర్తృద్వారాతస్మిన్త్రీయాయాఆధార్కారకమధికరణసంజ్ఞ
 స్యాన్యత్ || ౩ || సప్తస్యధికరణేచ || ౨||౩||౭౪ || అధికరణేసప్తమీస్యాత్ - చకారాన్దూరాన్వికార్ధేభ్యఃఙేపల్లేషికౌవైషయికోఽభిన్యాపక
 శ్చైత్యాధారస్త్రిధా - కటాపై - స్థాల్యంపచః - మోక్షైశ్చాస్తి - సర్వస్మిన్నాత్మాస్తి - వనస్యదూరేఽన్తికేవా - దూరాన్వికార్ధేభ్యశ్చ
 తివిభక్తిశ్రయేణసహచరస్రోఽత్రవిభక్తయగ్గభుతాః || ౪ || క్తస్యేన్విషయస్యకర్తృణ్యవసంఖ్యానమ్ || ౪ || ఆధీతీవ్యాకరణే - అధీతమనేనేతివి
 గ్రహ-విష్టాదిభ్యశ్చేడికర్తరినిః || ౪ || సాధ్వసాధుప్రయోగేచ || ౪ || సాధుగ్గృహ్యేమాతరి - అసాధుగ్గృహ్యతే || ౪ || నిమిత్తాన్తన్మయోగే || ౪ || నిమి
 త్తమిహఫలంయోగస్సంయోగసమవాయత్తకః - చర్మణీన్వీపిరంహన్తిదన్తయోర్హన్తికుంజరమ్ - కేశేషుచమరీంహన్తిసీమ్నిపుష్కలకో
 హతః || ౧ || హేతౌతృతీయాన్త్రప్రాప్తాతస్మివారణార్థమ్ సీమాన్త్రకౌశిఃపుష్కలకోగన్ధన్యగః - యోగవిశేషీకిమ్ వేతనేనధాన్యం
 లునాతి || ౫ || యస్యచభావేనభావలక్షణమ్ || ౨||౩||౭౫ || యస్యక్రియయాక్రియాన్తరంలక్ష్యతేతతస్సప్తమీస్యాత్ - గోమదుహ్యమానాసుగ
 తః - అద్వాణాంకర్తృత్వేనన్ద్వాణామకర్తృత్వేత్వద్వైపరీత్యేచ || ౪ || సత్పుతరత్పుఅసన్తఅసతే - అసత్పుతీసత్పుసన్తస్తరన్తి - సత్పుతీన్య
 త్పుఅసన్తస్తరన్తి - అసత్పుతరత్పుసన్తస్తిన్యన్తి || ౫ || వస్త్రీచానాదదే || ౨||౩||౭౬ || అనాదరాఽధికేభావలక్షణేషస్థీసప్తమ్యాన్తః - రుదతిరుద

తోవా ప్రా వా జీత్ - రుద న్తంపుత్రా దిక మనాదృత్యసన్న్యస్త హనిత్యర్థః ॥ ౩ ॥ స్వామిశ్వరాధిపతిదాయాదసాక్షి ప్రతిభూప్ర సూజైశ్చ
 ॥౧॥౩॥౩౯॥ ఏతే స్సప్తభిర్యోగేషస్త్రినప్తమ్యాస్తః- షష్ఠ్యామేవ ప్రాప్తాయాంపాక్షికన ప్రమ్యర్థంవచనమ్-గవాజ్లోషువాస్వామీ-గవా
 జ్లోషువాప్రసూతః- గావవానుభవతుజ్ఞాతఇత్యర్థః ॥౩॥ ఆయు క్తకుశలాభ్యాభ్యాసేవాయామ్ ॥ ౧॥ ౩॥ ౪౦ ॥ ఆభ్యాంయోగేషస్త్రినప్త
 మ్యాస్తస్తాత్పర్యే- ఆయు క్తావ్యాపారితః-ఆయు క్తకుశలోవాహరిపూజనేహరిపూజనస్యవా-ఆసేవాయాజ్జీమ్-ఆయు క్తాగౌశ్య
 కటేఈషమ్యక్త ఇత్యర్థః ॥౩॥యతశ్చనిర్ధారణమ్ ॥౧॥౩॥౪౧॥జాతిగుణక్రియాసంజ్ఞాభిస్సముదాయాదేక దేశస్యప్రదక్రరణమ్-యత స్తతః
 షష్ఠీనప్తమ్యాస్తః- నృణాంనృషువా బ్రాహ్మణః శ్రేష్ఠః-గవాజ్లోషువాకృష్ణాబహుషీరా-గచ్ఛతాజ్ఞచ్ఛువాధావనోశీమ్రుః - ఛాత్రాణా
 భ్యాత్రేషువామైత్ర్యపటుః ॥౩॥పశ్చామీవిభక్తే ॥౧॥౩॥౪౨॥విభాగోవిభక్తన్నిర్ధార్యమాణస్యయత్ర భేదపవత త్రవశ్చమీస్యాత్-మా
 ధురాగపాలిపుత్రకేభ్యఆభ్యతరాః ॥౩॥సాధునిపుణాభ్యామర్చయాంసప్తమ్యప్రతేః ॥౧॥౩॥౪౩ ॥ ఆభ్యాంయోగేనప్తమీస్యానర్చా
 యాన్నతుప్రతేగప్రయోగే- మాతరిసాధుర్నిపుణోవా-అర్చాయాంకిమ్-నిపుణోరాజ్ఞాభ్యత్యక్తి-ఇహతత్వకథనేతాత్పర్యమ్ ॥౩॥ఆప్ర
 త్యాదిభిరితివక్తవ్యమ్ ॥ ౩॥ సాధుర్నిపుణోవామాతరంప్రతిపర్యవవా ॥౩॥ప్రసితోత్సుకాభ్యాస్తృతీయాచ ॥౧॥౩॥౪౪॥ఆభ్యా యోగే
 తృతీయాస్యాచ్ఛాస్తప్తమీ - ప్రసిత ఉత్సుకౌవాహరిణాహరౌవా ॥౩॥నక్షత్రేచలుపి ॥౧॥౩॥౪౫॥నక్షత్రే ప్రకృత్యర్థేయోలుప్సంజ్ఞయా
 లుప్సమానస్యప్రత్యయస్యార్థస్తత్రవర్తమానాత్వైతీయాసప్తమ్యాస్తో-ధికరణే-మూలెనావాహయేద్యేవీంశ్రవణేనవిగర్హయేత్ - మూలె
 శ్రవణేతివా-లుపికిమ్-పుష్పేశనిః ॥౩॥ప్తమీపశ్చామ్యాకారకమధ్యే ॥౧॥౩॥౪౬॥శక్తివ్యయమధ్యయాకాలాధ్వనౌతాభ్యామేతే-అ
 దృభుత్వావయంద్వ్యహేద్వ్యహేద్వాభోక్తా-కర్తృశక్తిర్కర్తృభ్యై-యజ్జాలః-ఇహస్థాయస్త్రో-శేక్రోశాద్వాబిక్ష్యంవిధ్యేత్-కర్తృక
 ర్తృశక్తిర్కర్తృభ్యై-యనైశః-అధికశబ్దేనయోగేనప్తమీపశ్చామ్యావిష్కృతే-తదస్మిన్నధికమితియస్తాదధికమితిచసూత్రనిర్దేశాత్-లోకేలోకా
 ద్వా-ధికోహరిః ॥౩॥అధిరీశ్వరే ॥౧॥౪౦॥౪౭॥స్వస్వామిసంబధ్యై-ధిగర్తృప్రవచనీయసంజ్ఞాస్యాత్ ॥౩॥యస్తాదధికంయస్యచేశ్వరవచనస్తత్రస
 ప్తమీ ॥౧॥౩॥౪౮॥అత్రకర్తృప్రవచనీయయ్యై-ప్తమీస్యాత్-ఉపపరాధేహరెద్గుణాః - పరాధాదధికాఇత్యర్థః-విశ్వర్యేతుస్వస్వామిభ్యాంప

ర్యామౌనస ప్రమీ- అభిభవరామః- అభిరామభూః-స ప్రమీశౌణ్డేరితసమాసపత్యేతు- రామాధీనా-అపడత్యేత్యాది నాఖః || విభాషాకృత్తి
 || ౧||౮||౯౦ || అధిగ్రహారోతప్రా క్షణజ్ఞావాస్యాదీశ్వరాధై - యదత్ర మానుషికరిష్యతివినియోక్త్యత ఇత్యర్థః - ఇహవినియోక్తురీశ్వరశ్చ జ్ఞ
 వ్యతే - అగతిత్వాత్తీజీవోదా త్తవతీతిః మాతోన — ఇతివిభక్త్యర్థః — సమర్థగ్రహదవిధిః || ౧||౧||౧ || పదసంబంధీయోః ధిః ససమ
 ధ్ధాశ్రితోబోధ్యః || ప్రా క్షణా గాత్రసూతః || ౧||౧||౩ || క ఠా రాగ్గర్మ ధారయతిత్వతగప్రా క్షమాసభ్యధిక్రియితే || ససా సుపా||౧||౧
 || ౪ || స హేతియోగోవిభజ్యతే-సుబంతంసమర్థైరసహసమస్యతే యోగవిభాగస్యేష్టసిద్ధ్యర్థత్వాత్తతిపయః జన్మోత్తరసదో ముః సమాసస్య
 చచన్దస్యేవ- వర్త్యభూషత్ - అనువ్యచలత్ || సుపా|| ౧||౧||౪ || సుప్రసాసహసమస్యతే - సమాసత్వాత్ప్రావచికా మ్ || సుసోధాతు
 ప్రా తిపచిక యోః || ౧||౪||౨౦ || ఏతయోరవయవస్యసుపోలుక్స్యాత్ - భూతపూర్వేవరడితనిర్దేశాత్పూర్వనిపాణః పూర్వంభూతః - భూత
 పూర్వః || ఇవేనసమాసోవిభక్త్యగ్రాహశ్చ || జీమూతస్యేవ || అవ్యయీ భావః || ౧||౧||౫ || అధికారోఽయమ్ || ౩ || అవ్యయవిభక్తిస
 మీపసచ్యుధివృద్ధిర్ధా భావాత్యయాసంప్రతీబ్ధప్రా చుర్ధ్వావపశ్చాద్యధానుపూర్వ్యయాగవశ్యసాదృశ్యసః పత్తిసాకల్యా ననచనే
 ము || ౧||౧||౬ || అవ్యయమితియోగోవిభజ్యతే-అవ్యయంసమర్థైరసహసమస్యతేసోఽవ్యయీ భావః || ప్రదమానిర్దిష్టం సమాసఉపశ్చయమ్
 ౧||౧||౭ || సమాసశాస్త్రే ప్రధమానిర్దిష్టం ఉపసర్జనసంజ్ఞంస్యాత్ || ఉపసర్జనసంజ్ఞం పూర్వమ్ || ౧||౧||౩౦ || సమాసఉపసర్జనం పా క్ష యో
 జ్యమ్ || ఏకవిభక్తిచాఽపూర్వనిపాతే || ౧||౧||౪ || విగ్రహేయన్నియతవిభక్తికన్దవప సర్జనసంజ్ఞంస్యాత్ - సతుతస్యపూర్వనిపాతః ||
 గౌ స్త్రియోగుపసర్జనస్య || ౧||౧||౪ || ఉపసర్జనంయోగౌశబ్దః స్త్రీప్రత్యయా న్దశ్చనన్దస్యప్రాతిపదికస్యప్రా స్నస్సాన్యత్ - అవ్య
 యీ భావశ్చేష్యవ్యయిత్వమ్ || నావ్యయీ భావాదతోఽయస్యసంజ్ఞామయః || ౧||౪||౫ || అదన్తాదవ్యయీ భావాత్సుపోలుతస్యతుపశ్చ
 మీంవి నాఅమాదేశశ్చస్యాత్ - దితయోర్మధ్యమపదిశమ్-క్లిబావ్యయంత్యపదిశంనిశోర్తధ్యంఽనిక్ ప్రయామిత్యనరః || త్పీఠీయాసప్ర
 మ్యోర్పహులమ్ || ౧||౪||౬ || అదన్తాదవ్యయీ భావాత్ప్రతీయాసప్రమ్యోర్పహులమంభావస్సాన్యత్ - అపదిశమ్ అపదిశేన-అపదిశమ్ అప
 దిశే-బహులగ్రహణాత్సుమద్రమున్దత్తగజ్జమిత్యాదౌసప్రమ్యానిత్యమమ్భావః-విభక్తిత్యాదేయమర్థః-విభక్తిర్నిధానిమవర్తిమానమవ్య

యంసుబ నైససహసమస్య తేసోఽవ్యయీభావః - విభక్తాతావత్ - హరౌభిశ్యధిహరి - సప్తమ్యర్థస్యైవవాత్రద్యోత కూఁ ధిఃహరిశే అభి
 త్యలౌకికంవిగ్రహవాక్యమ్ - అగ్రనిపాతేనాభిహితేవ్యధికరణేవచన సామధ్యాయప్రమాణమ్ || ౩ || అవ్యయీభావశ్చ - అయంనపుఁసకంస్యా
 త్ - హ్రస్వనపుంసకే ప్రాతిపదికస్య - గౌపాయతీతిగాఃపాతీతివాగౌపాః - తస్మిన్ని త్యధిగౌపమ్ - సమీపే - కృష్ణస్యసమీపమపకృ
 ణమ్ - సమయా గ్రాహమ్ - నికమాలజ్ఞామ్ - ఆరాధనానిత్యశ్రీతునాఽవ్యయీభావః - అభితఃపరితః అన్యారాదితిద్వితీయాపజ్ఞమ్యో
 ర్విధానసామధ్యాయత్ - మద్రాణాంసమృద్ధిః - సుమద్రమ్ - యవనానావ్యుద్ధిః - దుర్యవనమ్ - విగతాబ్దుద్ధిః - వ్యుద్ధిః - హక్షికాణామ
 భావోనిర్వక్షిమ్ - హిమస్యాత్యయోఽతిహిమమ్ - అత్యయోధ్వంసః - నిద్రాసంప్రతినయజ్యతే - ఇత్యతినిద్రమ్ - హరిశబ్దస్యప్రకాశః
 ఇతిహరి విష్టోగశ్చైదనువిష్ణు - వశ్చైచ్ఛబ్దస్యతునాయంసమాసః - తతగవశ్చైత్ ప్రంస్యతఇతిభాష్యప్రయోగాత్ - యోగ్యతావీప్సావదా
 ధానతివృత్తిసాదృశ్యానియధాధాః - అనురూపమ్ - రూపస్యయోగ్యమిత్యర్థః - అర్థమర్థంప్రతిప్రత్యర్థమ్ - ప్రతిశబ్దస్యవీప్సాయాజ్ఞర్త
 ప్రవచనీయసంజ్ఞావిధానసామధ్యాయత్తద్యోగే ద్వితీయాగర్భంవాక్యమపి - శక్తిమనతిక్రమ్యయథాశక్తి - హరేసాదృశ్యంసహరి - వత్స
 మాణేనసహస్యసః - జ్యేష్ఠస్యానుపూర్వ్యేణేత్యనుజ్యేష్ఠమ్ - చక్రేణయగపదితివిగ్రహే || ౩ || అవ్యయీభావేచాకాలే || ౩ || ౧౦ || సహస్య
 సస్యైఽవ్యయీభావేనతుకాలే - సదక్రమ్ - కాలేశు సహపూర్వాష్టమ్ - సదృశస్పృఖ్యాససఖి - యధార్థత్వేనైవసిద్ధే - పునసాసదృ
 శ్యగ్రహణంసుఖభూతేపిసాదృశ్యేయధాప్యదిత్యేవమర్థమ్ - తుత్రాణాంసంవత్తిః - సత్తత్రమ్ - ఋధైరాధిక్యమ్ - సమృద్ధిః - అనురూ
 పఅత్తభావస్సంపత్తిరితిభేదః - తృణమస్యపరిత్యజ్యసత్తృణమత్తిసాకల్యేనేత్యర్థః - అన్తైఅగ్నిగ్రధృపర్యస్తమధీతెసాగ్ని || ౩ || యధాఽసా
 దృశ్యే || ౧౦ || ౧౧ || ఆసాదృశ్యేపవయధాశబ్దస్యమస్యతే - తేనహన - యధాహరిస్తథాహరః - హరేరుపమానత్వంయధాశబ్దోన్యోతయ
 తి - తేనసాదృశ్యేఇతివాయధార్థఇతివాప్రాప్తస్మిషిధ్యతే || ౩ || యావదవధారణే || ౧౦ || ౧౨ || యావత్తైక్యేకాస్తావంతోఽచ్యుతప్రణామాయా
 వహ్నిః || ౩ || సుప్తతినామాత్రార్కే || ౧౦ || ౧౩ || శాకస్యలెశశ్శాకప్రతి - మాత్రార్థేకమ్ - పృథుంప్రతివిద్యోతతేవిద్యుత్ || ౩ || అక్షశలాకా
 సంఖ్యాగ్గపరిణా || ౧౦ || ౧౪ || ద్యుతవ్యవహారేపరాజయేపవాయంసమాసః - అక్షేణవిపరీతంవృత్తమ్ - అక్షపరి - శతాకాపరి - పకపరి || ౩ ||

విభాషా॥ ౨॥౧॥౧౧॥ అధికారోయమ్ ఏతత్సామర్థ్యాదేవ ప్రాచీనానాన్ని త్యసమాసత్వమ్- సుపునపేతితుననిత్యసమాసః- అవ్యయమి
త్యాదినమాసవిధానాత్ జ్ఞాపకాత్॥౩॥ అపవరిబహిరభ్యవగ్గపభ్యమ్॥ ౨॥౨॥౧౨॥ అపవిష్ణుసంసారః- అపవిష్ణోః- పరివిష్ణు- పరివిష్ణోః- బ
హిర్వః- బహిర్వాత్- ప్రాగ్విసమ్- ప్రాగ్విసాత్॥౪॥ ఆజ్ఞార్యాదా- భిః-భ్యోః॥ ౨॥౧॥౧౩॥ ఏతయోరాజ్ పభ్యమ్యస్తేనవాసమ
స్యతేసో- వ్యయీభావః- ఆముక్తిసంసారః ఆముక్తేః- ఆబాలంహరిభక్తిః- ఆబాలభ్యోః॥౫॥ లక్షణేనాభి ప్రతీతిభిముఖ్యే॥ ౨॥౧॥౧౪॥ ఆ
భిముఖ్యద్యోతకాలభిప్రతీతిహ్న వాచినాసహ ప్రాగ్విత్- అభ్యగ్ని శలభాగ్గవతః- అగ్ని మభిప్రత్యగ్ని- అగ్ని ప్రతి॥౬॥ అనుర్య
త్యనుయా॥ ౨॥౧॥౧౫॥ యంపదారంసమయాద్యోత్యతే తేనలక్షణభూతేనా- సుస్సమస్యతేసో- వ్యయీభావః- అనువనవశనిర్గతః-
వనస్యసమీపజతభ్యర్థః॥ ౭॥ యస్యచాయామః॥ ౨॥౧॥౧౬॥ యస్యదైర్ఘ్యమనునాద్యోత్యతే తేనలక్షణభూతేనా- సుస్సమస్యతే- అను
గణంవారాణసీ-గణాయా అను- గణాదైర్ఘ్యసదృశదైర్ఘ్యపలక్షితేత్యర్థః॥ ౮॥ తివృద్ధప్రభృతీనిచ॥ ౨॥౧॥౧౭॥ ఏతానినిపాత్యస్తే- తిష్ఠ
న్తిగా న్యాయస్తి న్ కా లేనతిష్ఠన్తుదోహనకాలః ఆయతీగవమ్- ఇహశత్రాదేశగ్గపుంవద్భావవిరహఃసమాసాస్తత్పనిపాత్యతే॥ ౯॥ పారే
మధ్యేషస్త్వావా॥ ౨॥౧॥౧౮॥ పారమధ్యశక్టోషస్యస్తేనసహవాసమస్యేతే- ఏకస్తత్వజ్ఞానయోర్ని పాత్యతే- పక్షేషస్త్రితత్పురుషః
పారేగణాదానేయమ్- గణాపారాత్- మధ్యేగణాత్- గణామధ్యాత్- మహావికల్పేనవాక్యమపి- గణాయాగ్గపారాత్- గణాయామ
ధ్యాత్॥ ౧౦॥ సంఖ్యావంశ్యేన॥ ౨॥౧॥౧౯॥ వంశోద్విదావిద్యయాజన్మనావతత్ర భావూవంశ్యఃతద్వావినాసహసంఖ్యావాసమస్యతే- ద్వా
మునీవంశ్యోద్విముని- వ్యాకరణస్యత్రిముని- విద్యాతద్వతామ భేదవివక్షాయామ్- త్రిమునివ్యాకరణమ్- ఏకవింశతిభారద్వాజమ్॥ ౧౧॥ నదీ
భిశ్చ॥ ౨॥౧॥౨౦॥ నదీభిస్సంఖ్యా ప్రాగ్విత్- సమాహారేచాయమిష్యతే- సప్తగణమ్- ద్వియమునమ్॥ ౧౨॥ అన్యపదార్థేచసంజ్ఞాయామ్
॥ ౨॥౧॥౨౧॥ అన్యపదార్థేచిద్యమానంసుబ్రహ్మన్న దీభిస్సహనిత్యంసమస్యతేసంజ్ఞాయామ్- విభాషా- ధికారై- పివాక్యేనసంజ్ఞా- నవగ
మాదిహనిత్యసమాసః- ఉన్నతగజ్జన్నా మదేశః- లోహితగజ్జమ్॥ ౧౩॥ సమాసాస్తాః॥ ౧౪॥ ౧౫॥ ఇత్యధికృత్య॥ ౧౬॥ అవ్యయీభావేశరత్న
భృతీభ్యః॥ ౧౭॥ ౧౮॥ శరదాదిభ్యస్తచ్ఛ్యాత్యమాసాస్తో- వ్యయీభావే- శరదస్సమీపముపశరదమ్- ప్రతివిపాశమ్ శరద్-విపాశ్-

అనన్ - మనన్ - ఉపానహ - దిక్ - హిమవత్ - అనడుహ - దిక్ - దృశీ - విశీ - చేతన్ - చతుర్ - త్యద్ - తద్ - యద్ - కియత్ - జరాయాజరన్ చ
ఉపజరసమ్ - ప్రతివరసమనుభ్యోఽ - క్లుః - యస్యేతిచ - ప్రత్యక్షమ్ - అక్ష్యవరమితివిగ్రహ - సమాసాంతవిధానసామర్థ్యాదవ్యయిభా
వః - పరోక్షేణిడితినిపాతనాత్పరస్యోకారాదేశః - పరోక్షమ్ - పరోక్షాక్రియేత్యాదితు అగ్న్ ఆగ్నిచి - సమత్వమ్ - అన్వత్వమ్ || అనశ్చ || ౫ ||
౪ || ౧౦౫ || అన్నస్తాదవ్యయిభావాట్టచ్ స్యాత్ || ౫ || నస్తద్ధితే || ౪ || ౧౦౪ || నాస్తస్యభస్యేత్లోపస్స్యాత్తద్ధితే - ఉపరాజమ్ - అధ్యాత్మమ్ || ౩ ||
నపునకాదన్యతరస్యామ్ || ౪ || ౧౦౬ || అన్నస్తంయత్క్షీబస్తదస్తాదవ్యయిభావాట్టచ్ వాస్యాత్ - ఉపచర్మమ్ - ఉపచర్మ || ౩ || నగిపాల్ల
మాస్యాగ్రహాయణీభ్యః || ౪ || ౧౦౭ || వాటచ్ స్యాత్ - ఉపనఽమ్ - ఉపనది - ఉపపార్ణమాసమ్ - ఉపపార్ణమాసి - ఉపాగ్రహాయణమ్ - ఉపా
గ్రహాయణీ || ఝయః || ౪ || ౧౦౮ || ఝయస్తాదవ్యయిభావాట్టచ్ వాస్యాత్ - ఉపసమిదమ్ - ఉపసమిత్ || ౩ || గిరేశ్చ సేనకస్య || ౪ || ౧౦౯ ||
గిరిగిర్యస్తాదవ్యయిభావాట్టచ్ వాస్యాత్ - సేనకగ్రహణంపూజాగ్ధమ్ - ఉపగిరమ్ - ఉపగిరి || ఖ్లి || ఇత్యవ్యయిభావః || ఖ్లి || తత్పురుషః ||
౨ || ౧ || ౧౧ || అధికారోఽయమ్ - ప్రాగ్భూమప్రీహిః || ౩ || ద్విగుశ్చ || ౨ || ౧ || ౧౨ || ద్విగురపితత్పురుషసంజ్ఞాస్యాత్ - ఇదంసూత్రస్త్యక్తుంశక్య
మ్ - సంఖ్యాస్వారోద్విగుచ్ఛేతిపరిత్వాచకారబలేనసంజ్ఞాసమావేశస్యసువచత్వాత్ - సమాసాంతప్రయోజనమ్ - పశ్చరాజమ్ || ౩ || ద్విగీ
యాశ్రితాశ్రితపతితగతాత్యస్తప్రాప్తాపన్నైః || ౨ || ౧ || ౧౩ || ద్విగీయాస్తంశ్రితాదిప్రకృతికైః పుటనైః సహసమస్యతేవాసతత్పురుషః - కృ
ష్ణంశ్రితః - కృష్ణశ్రితః - చుగ్ధఖమతీతః - చుగ్ధఖాతీతః || ఖ్లి || గమ్యానీనాముపసంఖ్యానమ్ || ఖ్లి || గ్రామజూ - గ్రామగమీ - అన్నంబుభుక్షుః - అన్న
బుభుక్షుః || ౩ || స్వయక్షేన || ౨ || ౧ || ౧౪ || ద్విగీయేతినసంబధ్యతే - యోగ్యత్వాత్ - స్వయజ్మతస్యాఽపత్యమ్ - స్వాయంకృతిః || ౩ || ఖట్యా
క్షేపే || ౨ || ౧ || ౧౫ || ఖట్యాప్రకృతికంద్విగీయాస్తంక్తాస్తప్రకృతకేనసుబస్తేనసమస్యతేనిన్దాయామ్ - ఖట్యారూఢోజాల్మః - నిత్యసమా
సోఽయమ్ - నహివాక్యేననిన్దాగమ్యతే || ౩ || సామి || ౨ || ౧ || ౧౬ || సామికృతమ్ || కాలాః || ౨ || ౧ || ౧౭ || క్షేనేత్యేవ - అనత్యస్తసంయోగార్థంప
చనమ్ - మాసప్రమితః ప్రతిపచ్చస్త్రః - మాసంపరిచ్ఛేత్తుమార్థవానిత్యర్థః || ౩ || అత్యస్తసంయోగేచ || ౨ || ౧ || ౧౮ || కాలాఇత్యేవ - అక్తాస్తార్థచన
మ్ - ముహూర్తంసుఖంముహూర్తంసుఖమ్ || ౩ || తృతీయాతత్యతాధేనగుణవచనేన || ౨ || ౧ || ౧౯ || తత్కృతేతిలుప్తతృతీయాకంతృతీయాస్తం

తృతీయార్థగుణవచనేనార్థశబ్దేనచసహప్రాగ్వత్ - శంకులయాఖండః - శంకులాఖణ్డః - ధాన్యేనాగ్ధోధాన్యార్థః - తత్కృతేతికిమ్ - ఆత్మో
 కాణః||౩||ప్రకారస్సదృశసహోనార్థకలహనిపుణమిశ్రశ్లేష్ఠః|| ౨||౧||౩౧||తృతీయాంతమేతైర్గప్రాగ్వత్ - మాసపూర్వః - మాతృసర్వశః పి
 తృసమః - ఊనార్ధే - మాషోనజ్జాన్మాపణమ్ - మాషపికలమ్ - వాక్కులహః - ఆచారనిపుణః - గుడమిశ్రః - ఆచారశ్లేష్ఠః - మిశ్రగ్రహణేసో
 పసర్గస్యాపిగ్రహణమ్ - మిశ్రజ్ఞానుపసర్గమసన్ధావిత్యత్రానుపసర్గగ్రహణాత్ - గుడసంమిశ్రాధానాః||౪||అవరన్యోపస(ఖ్యా)మ్||౫||
 మాసేనావరోమాసావః||౬||కర్తృకరణేకృతాబహులమ్||౭||౧||౩౨||కర్తృకరణేచతృతీయాకృతనైవబహులంప్రాగ్వత్ - హరిణాశ్చ
 తోహరిత్రాతః - నక్షత్రిన్వీనఖిభిన్నః - కృద్గ్రహణేగతికాగకపూర్వస్యాపిగ్రహణమ్ - నఖిభిన్నః - కర్తృకరణేకిమ్ - భియోభిరు
 పితః - హేతావేమాతృతీయా - బహులగ్రహణంసర్వోపాధివ్యభిచారార్థమ్ - తేనదాత్రేణలూనవానిత్యాదాన - కృతాకిమ్ - కాష్టైఃపచతి
 తరామ్||౮||కృత్యైరధికార్థవచనే|| ౨||౧||౩౩|| స్తుతినిష్టాఫలకమర్థవాదవచనమధికార్థవచనస్త్రకర్తృకరణేచతృతీయాకృత్యైస్సహ
 ప్రాగ్వత్ - వాతచ్ఛేద్యస్తాణమ్ - కాకపేయానదీః||౯||అన్నైవవృజ్జనమ్|| ౧||౧||౩౪||సంస్కారద్రవ్యవాచకస్తృతీయాస్తానై - నస్యా
 గ్వత్ - దధ్నాఽదమోదధోదనః - ఇహోన్దర్భ్యతోవసేకక్రియాన్వారాసామర్థ్యమ్||౧౦||భత్యేణమిశ్రీకరణమ్|| ౧||౧||౩౫|| గుడేకథా
 నాః - గుడకథానాః - మిశ్రణక్రియాన్వారాసామర్థ్యమ్||౧౧||చతుర్థితదగ్ధార్థబిహితసుఖరక్షితైః|| ౧||౧||౩౬||చతుర్థ్యన్తార్థాయయన్త్యాది
 నాన్త్యాదిభిశ్చచతుర్థ్యంతంప్రాగ్వత్ - తదర్థేనప్రకృతివికృతిభావపవబిరక్షితగ్రహణజ్ఞాపకాత్ - యూపాయదారు - యూపగాగు - నే
 హరన్ధనాయుధాలీ - అశ్వసుసాదయపుషష్ఠీసమాసాః||౧౨||అర్ధేననిత్యసమాసోవిశేష్యలిజ్జతాచేతివక్తవ్యమ్||౧౩||ద్విజాయాయద్విజానూ
 పః - ద్విజాగ్ధాయవాగూః - ద్విజార్థ - వయః - భూతబలిః - గౌహితమ్ - గోసుమ్ - గోరక్షితమ్||౧౪||పశ్చుమీభయేన|| ౧||౧||౩౬||చౌగన్ధయ
 మ్చౌరభయమ్||౧౫||భయభీతభీతిభిరితవాచ్యమ్||౧౬||వృకభీతిః||౧౭||అపేతాపోథముక్తపతతాపత్రస్తైర్లవశః|| ౧||౧||౩౮||ఏతైస్సహౌల్పం
 పశ్చుమ్యన్తాసమస్యతేనతత్పురుషః - సుబాషేతః - కల్పనాపోథః - చక్రముక్తః - స్వర్గపతితః - తురజ్ఞాపత్రస్తః - అల్పశక్తిమ్ - ప్రాసాదాత్మసి
 తః|| ౧||౧||౩౯||స్తోకాదీకదూరార్థకృచ్చాణితేన|| ౧||౧||౪౦||స్తోకాన్తుక్తః - అల్పాన్తుక్తః - అన్తికాదాగతః - అభ్యుశాదాగతః - దూరాదాగతః -

కృచ్చాదాగతః- వజ్రమూర్తీకాదిభ్యుత్పలుక్ || ౧ || షష్ఠీ || ౨ || ౨ || ౧ || రాజ్యపురుషః- రాజపురుషః || ౧ || యాజకాదిభిశ్చ || ౨ || ౨ || ౧ || ౧ || షష్ఠీ ||
 వజ్రస్యంతంసమస్యతే తృజకాభ్యాజ్ఞ- ర్తరీత్యస్యప్రతిప్రసమాయమ్ బ్రాహ్మణయాజకః- దేవప్రాజకః || ౧ || గుణాంతరేణతరలోపశ్చేవ
 క్తవ్యమ్ || ౧ || తరబ్రంతంయన్తనవాచితేనసహసమానస్థరలోపశ్చ- నిర్ధారణఇతిపూరణగుణేనచనిషేధస్యప్రతిప్రసవాయమ్ సర్వేషాంశ్వే
 తతరః- సర్వశ్వేతః- సర్వేషాంమహత్తరః సర్వమహాన్ || ౧ || కృద్యోగ- షష్ఠీనమస్యతఇతివాచ్యమ్ || ౧ || ఇద్ధనోవశ్వనః- ఇద్ధప్రశ్వనః || ౧ ||
 నిర్ధారణే || ౨ || ౨ || ౧ || నిర్ధారణేయాషష్ఠీసానసమస్యతే- నృణాంద్విజఃశ్రేష్ఠః || ౧ || ప్రతిపదపిధానాషష్ఠీనసమస్యతఇతివాచ్యమ్ || ౧ ||
 సర్విషోజ్ఞానమ్ || ౧ || పూరణగుణమహితార్థసదవ్యయతవ్యసమానాధికరణే || ౨ || ౨ || ౧ || పూరణాద్యద్వైసదానిభిశ్చషష్ఠీనసమస్యతే- సూ
 రణేసతాంషః- గుణకాకస్యకర్ణ్యమ్- బ్రాహ్మణస్యశుక్లా- యదాప్రకరణాదినాచన్తా ఇతివిశేష్యంజ్ఞాతస్తదేదముదాహరణమ్ - అని
 త్యోఽయం, గుణేననిషేధః- తదశిష్యంసంజ్ఞాప్రమాణత్వాదిత్యాదినిర్దేశాత్- తేనార్థగౌరవంబుద్ధిమాంస్యమిత్యాదినిర్దేశమ్- సహితార్థాస్త
 వ్యర్థాః- ఫలానాంసహితః- తృణీయాసమానస్తుస్యాదేవస్వరేషః- సత్- ద్విజస్యకుర్వన్- కుర్వాణోవాకిజ్ఞ- ర్ ఇన్యర్థ- ఆవ్యయమ్-
 బ్రాహ్మణస్యకృత్వా- పూర్వోస్తరసాహచర్యాత్ కృదవ్యయమేవగృహ్యతే- తేనతదుపరిత్యాదినిర్దేశమితిరక్షితః- తవ్యః- బ్రాహ్మణస్య
 కర్తవ్యమ్- తవ్యతాభవత్యేవ- స్వకర్తవ్యంస్వరేభ్యః- సమానాధికరణే- తక్షకస్యసర్వస్య- విశేషణసమాసస్త్విహబహులగ్రహణాన్ని
 సౌధ్ధేవోరిత్యాదిషుపోటాయవతీత్యాదీనాంవిభక్త్యంతరేచరితార్థానాంవరత్వాద్వాసకః షష్ఠీసమాసః ప్రాప్తస్సోష్యనేనవార్యతే || ౧ || క్తే
 సచసూజాయామ్ || ౨ || ౨ || ౧ || సహిబుద్ధీతినూత్రేణవిహితోయః క్తస్తదనైవషష్ఠీనసమస్యతే- రాజాంమతోబుద్ధిఃపూజితోవా- రాజసూ
 జితఇత్యాదౌతుభూతేక్తాస్తేనసహత్వనీయాస్తస్యసమాసః || ౧ || అధికరణవాచినాచ || ౨ || ౨ || ౧ || క్తేనషష్ఠీనసమస్యతే- ఇదమేషామాసితం
 గతంభుక్తంవా || ౧ || కర్తృణిచ || ౨ || ౨ || ౧ || ఉభయప్రాప్తకర్తృణీతియాషష్ఠీసానసమస్యతే- అశ్వర్యోగవాన్దోహూఽగోపేన || ౧ || తృజ
 కాభ్యాజ్ఞ- ర్తరి || ౨ || ౨ || ౧ || కర్తృత్వజకాభ్యాంషష్ఠీనసమాసః- అపాంస్తప్తా- వ్రజస్యభర్తా- ఓదనస్యపాచకః- కర్తరికిమ్- ఇతూ
 ణాంభక్షణమితుభక్షికా - వత్సర్థభర్తృశబ్దస్యయాజకాదిత్వాత్సమాసః- భూభర్తా- కదస్తస్త్విషుటానాన్నిర్మాతుస్త్రీభువనవిధాతు

శ్చకలహతిః - శేషవస్థ్యాసమాసః కైయః || ౧ || క ర్తరిచ || ౧౧ || ౧౨ || క ర్తరివస్థ్యా అకేననసమాసః - భవతశ్చాయీకానేహత్పజనువర్తతే
తద్యోగకర్తుభిహితత్వేనకర్తృవస్థ్యా అభావాత్ || ౧ || నిత్యశ్రీ - దాజీవికయోః || ౧౧ || ౧౩ || ఏతయోర్ధయోరకేననిత్యంవస్థీసమ
స్యతే - ఉక్తాలకపుష్పభజ్జికా - శ్రీదావిశేషస్యసంజ్ఞా-సంజ్ఞాయామితిభావేణ్యుల్ - జీవికాయాన్తవలెఖకః - తత్రశ్రీదాయాంవికల్పేజీవి
కాయాన్తృజకాభ్యాజ్జర్త రీతినిషేధేప్రాప్తవచనమ్ || ౧ || పూర్వాపరాధరోత్తరమేకదేశినైకాధికరణే || ౧౧ || ౧౪ || అవయవినాస
హపూర్వాదయస్సమస్యనే ఏకత్వసంఖ్యావిస్త్యేదవయవీ - వస్థీసమాసాపవాదః - పూర్వశ్చాయస్య - పూర్వకాయః - ఏకదేశినాకి
మ్ - పూర్వన్నా భేదకాయస్య - ఏకాధికరణేకిమ్ - పూర్వశ్చాత్మాత్మామ్ - సంస్కృత్యేకదేశోహ్నిసమస్యతేసంఖ్యావినాయకజ్ఞాపకాల్ - మ
ధ్యాన్నః - సాయాహ్నః - కేచిత్తునర్వపకదేశకాలేనసమస్యతేనత్వహ్నివజ్ఞాపకస్యసామాన్యాపేక్షత్వాత్ - తేనమధ్యరాత్రః - ఉ
పారతాగ్రపశ్చిమరాత్రశౌచరాత్రాద్యదిసర్గమిత్యాహుః || ౧ || అర్ధన్న పుంసకమ్ || ౧౧ || ౧౫ || సమాంశవాచ్యర్థశబ్దోన్యత్వే బేప్రాగ్విత్ - ఏక
విభక్తావపత్వ్యన్తవచనమ్ - ఏకదేశినమాసవిషయకాయముపసర్జనసంజ్ఞానిషేధః - తేనవచ్చఖట్వీకృత్యాదిసిద్ధతే - అర్థంపప్యల్యః - అర్థ
విప్పలీ - క్షేపేకమ్ - గ్రాహార్థః - ద్రవ్యైక్యవచ - అర్థంవిప్పలీనామ్ || ౧ || ద్విత్వియతృతీయచతుర్థతుర్యాణ్యన్యతరస్యామ్ || ౧౧ || ౧౬ || ఏతాన్యై
కదేశినాసహప్రాగ్విద్య - ద్విత్వీయంభిత్వాయాద్వితీయభిత్వా - ఏకదేశినాకిమ్ - ద్విత్వీయంభిత్వాయాభిత్తుకస్య - అన్యతరస్య - గ్రహ
ణసానుగ్రాహ్యురణగుణేణిషేధంబాధిత్వాపత్వేషస్థీసమాసః - భిత్వాద్విత్వీయమ్ || ౧ || ప్రాప్తాపన్నే చద్వితీయయా || ౧౧ || ౧౭ || పత్వేద్విత్వీ
యాశ్రితేనసమాసః - ప్రాప్తజీవికామ్ - ప్రాప్తజీవికః - జీవికాం ప్రాప్తః - జీవికాప్రాప్తః - ఆపన్నజీవికః - జీవికాపన్నః - ఇహసూత్రే
ద్విత్వీయయా అభిధిత్వా అకారోపవిధీయతే - తేనజీవికాం ప్రాప్తాప్రీ ప్రాప్తజీవికా - ఆపన్నజీవికా || ౧ || కాలాగ్గరిమాణినా || ౧౧ || ౧౮ ||
పరిచ్ఛేద్యవాచినానుబన్దేనసహకాలాస్యనుస్యనే - మాసోజాతస్యయస్యసమాసజాతః - ద్వయహజాతః - ద్వయోరహహ్నిః - సమాహారోద్వయ
హః - ద్వయహహజాతస్యేతివిగ్రహే || ౧ || ఉత్తరవచనపరిమాణినాగ్నిసౌస్థిగ్ధయేబహూనాన్తత్పరుపస్యోపసంఖ్యాసమ్ || ౧ || ద్వేఅహ
నీజాతస్యయస్యద్వయహ్ని జాతః - అహహ్ని హే తివత్సమాహోహ్ని దేశః - పూర్వత్రతునసంఖ్యాదెస్సమాహారఇతితన్ని షేధః || ౧ || స

కృతేప్రియాశబ్దేఉత్తరపదేపూర్వయోస్తత్పురుషః-తేనశాలాశబ్దే ఆకావడదాత్తః-పూర్వశాలాప్రియః-దిక్షుసమాహారోనా-స్యస
 భిధానాత్-సంఖ్యానూస్తద్ధితార్థే-షణ్ణాంమాతృశామపత్యమ్-షాణ్ణాతురః-పఞ్చగాహోదనంయస్యః-త్రిపదేబహువ్రీహీవచాస్త
 రతత్పురుషస్యవికల్పేప్రాప్తేద్వన్వతత్పురుషయోరుత్తరపదేనిత్యసమాసవచనమ్||౧||గౌరతద్ధితయికి||౪||౧౮౧౮||నాత్తిత్పురుషాచ్ఛ
 స్యాత్ సమాసామైనతద్ధితయికి-పఞ్చగవధనః-పఞ్చనాజ్యవాంసమాహారః||౧||సంఖ్యాపూర్వోద్విగుః||౨||౧||౨౨||తద్ధితాన్త్యక్త్రోక్తఃసం
 ఖ్యాపూర్వోద్విగుసాన్యత్||౩||ద్విగురేకవచనమ్||౨||౧||౧||ద్విగుర్నస్తమాహారపకవత్స్యాత్-సనపుంసకమితిసపుంసకత్వమ్||కుస్మిన్శాని
 కుత్సనైః||౨||౧||౨౩||కుత్స్యమానానికుత్సనైస్తమాప్రాగ్వత్-వైయాకరణఖనూచిః-మిమాంసకమద్వరూః||౧||౧||౨౪||పాపాణశేక్ష్మణిః||౨
 ||౧||౨౫||పూర్వసూత్రాదపవాదః-పాపనాపిశః-అణకకులాలః||౧||ఉపమానానిసామాన్యవచనైః||౨||౧||౨౬||మనఃప్రశ్నానః-మన్యా
 యః-ఇహపూర్వవనస్తత్సగృతేలాక్షణికమితిసూచయతుమ్-లోకికవిగ్రహేప్రశక్తిగ్రహప్రయుజ్యతే-పూర్వనిపాతనియమార్గసూత్రమ్
 ||౧||ఉపమితంవ్యాఘ్రాదిభిస్తమాన్యాఽప్రయోగే||౨||౧||౨౭||ఉపమేయంవ్యాఘ్రాదిభిఃసహప్రాగ్వత్సాధారణదర్శనోఽన్యమగౌ
 సతి-విశేష్యస్యపూర్వనిపాతార్థంసూత్రమ్-పురుషవ్యాఘ్రః-సప్తోమః-వ్యాఘ్రాదిరాకృతిగణః-సామాన్యాఽప్రయోగేకిమ్-పుగళో
 వ్యాఘ్రప్రభవశూరః||౧||విశేషణంపిశేష్యేణబహులమ్||౨||౧||౨౮||భేదకంసమానాధికరణేనభేద్యేనబహులంప్రాగ్వత్-నీలకుత్స్యమ్-నీ
 లాత్పలమ్-బహులగ్రహణాత్ క్వచిన్నిత్యమ్-కృష్ణసర్పః-క్వచిన్న-రామోజానుదగ్మణిః||౧||పూర్వాపరప్రదక్షుచరమగమస్యసమా
 నక్షధ్యమధ్యమవీరాశ్చ||౨||౧||౨౯||పూర్వనిపాతనియమార్థమిదమ్-పూర్వవైయాకరణః-అపరాఽధ్యాసకః||౩||అపరస్యాదేవశ్చ
 ఖామోవక్తవ్యః||౩||అపరశ్చసావధశ్చ-పశ్చార్థః-కదమేకవీరభిః-పూర్వకాలైకేతిబాధిత్యాసరత్వాదనేనసమాసేపీరైకభివాన్య
 ములగ్రహణాన్యవివ్యతి||౧||శ్రేణ్యానయగ్గతానిభిః||౨||౧||౩౦||శ్రేణ్యాదిషుచ్యర్థవచనజ్ఞర్తవ్యమ్-అశ్రేణయః-శ్రేణయగ్గతా-శ్రే
 ణీకృతాః||౩||క్షేనసంబంధిప్రేక్షానానభో||౨||౧||౩౧||నభోఽశేష్టేనక్తానైనానభోక్తాన్తంతమస్య-తేకృతృత్పతదకృతృత్పతాకృతమ్||౩||శాకపా
 ర్థివాదీనాంసిద్ధయేఉత్తరపదలూపస్యాపసంఖ్యానమ్||౩||శాకప్రియగ్గపార్థివః-శాకపార్థివః-దేవప్రామ్నాణః||౧||సన్తహత్పరమోత్తమో

శ్లో॥ ప్రాగ్భూమ్యామానైః॥౧॥౧౬౦॥సద్వైద్యః-వత్సమాణేనమహాతలకారః-మహావైయాకరణః పూజ్యమానైర్గిమ్-ఉత్కృష్టోగోః-పక్షా
 దుద్ధృతభిర్దృఢః॥౧॥బృన్దారకనాగకుంజరైర్గపూజ్యమానమ్॥౧॥౧౬౧॥గోబృన్దారకః-వ్యాసాదేరాకృతిగణత్యాదేవసిద్ధేసామాన్యప్రయో
 గార్థంవచనమ్॥౧॥౧౬౨॥కతరకతమాజాతిపరివ్రేషే॥౧॥౧౬౩॥కతరకరః-కతమకలాపః-గోత్రఞ్చచరణైస్సహేతిజాతిత్వమ్॥కింయేపే॥౧॥౧
 ౬౪॥కుత్సితోరాజాకింరాజాయోనిరక్షతి॥పొటాయువతిస్తోకకతివయ్యుష్టిధేనువశాదేహద్భుష్టయణీప్రవక్తృశ్రోత్రీయాధ్యాపకధూరై
 ర్హృతిః॥౧॥౧౬౫॥తత్పురుషస్సమానాధికరణగర్తృధారయః॥౧॥౧౬౬॥పుంవత్కర్తృధారయజాతీయదేశీయేషు॥౧॥౧౬౭॥కర్తృధా
 రయేజాతీయదేశీయయోశ్చపరతోభాషితపుంస్తాత్పరణిజభావోయస్మిన్తథాభూతంపూర్వంపుంవత్-పూరణీప్రియాదివ్యప్రాప్తఃపుం
 వద్భ్యామౌఽధీయతే-మహానవమీ-కృష్ణవత్సరశీ-మహాప్రియా-తథాకౌపథాదేప్రతిపిద్ధపుంవద్భృవగర్తృధారయాదౌప్రతిప్రసూ
 యతే-పాదకస్త్రీ-దత్తభార్యా-పశ్చిమభార్యా-సౌముభార్యా-సుకేశభార్యా-బ్రహ్మణభార్యా-ఏవంపాదకజాతీయాపాద
 కదేశీయేత్యాది-ఇభిపొటా-పొటాస్త్రీపుంసలక్షణా-ఇభయవతిః-అగ్నిస్తోకః-ఉదశ్చిత్కతివయః-గృష్టిః-సకృత్ప్రసూతా-గౌగృష్టిః
 ధేనుర్నవప్రసూతికా-గోధేనుః-వశావంధ్యా-గోవశా-వేహద్గర్భమాతినీ-గోవేహత్-బహ్మయణీతరుణవత్స-గౌబహ్మయణీకిత
 ప్రవక్తా-కరశ్రోత్రియః-కతాధ్యాపకః-కతధూర్జః॥ప్రశంసావచనైశ్చ॥౧॥౧౬౮॥వైష్ణవహజాతిర్గప్రాగ్వత్-గోమతల్లికా-గౌ
 మచర్చికా-గోత్రకాణ్డమ్-గపూద్గుః-గోతల్లజః-ప్రశస్తాగోరత్యర్థః-మతల్లికాదయోనియతలిశ్శానతువిశేష్యనిమ్నాః-జాత్యిగిమ్ కుమా
 రిమతల్లికా॥౧॥౧౬౯॥యవాఖిలతపలితవలిసగరతీభిః॥౧॥౧౭౦॥పూర్వనిపాతనియమార్థంసూత్రమ్-విజ్ఞవిశిష్టపరిభాషయాయువతిశ్చబ్దోపే
 సమస్యతే-యవాఖిలతిః-యవఖిలతిః-యవతిగ్గఖిలతి-యవఖిలతి-యవజరతీ-యవత్యామేవజరతీధర్మోపలభేనతగ్రాపారోపాతా
 మానాధికరణ్యమ్॥౧॥౧౭౧॥భోజ్యోష్ణమ్తుల్యశ్వేతః-సదృశశ్వేతః-అజాగ్యాకిమ్భోజ్యుదనః-ప్ర
 షేధసామర్థ్యాద్విశేషణసమాసోపనిన॥౧॥౧౭౨॥సమానాధికరణేనసహప్రాగ్వత్-కృష్ణసారజః॥౧॥౧౭౩॥కదారాగర్తృధార
 యో॥౧॥౧౭౪॥కదారాదయశ్చబ్దగర్తృధారయేవాపూర్వంప్రయోజ్యాః-కదారజైమినిః-జైమినికదారః॥౧॥౧౭౫॥కుమారశ్రమణాదిభిః॥౧॥

౧||౨౦|| కుమారీశ్రమణా-కుమారశ్రమణా- ఇహగణేశశ్రమణాప్రసజితగర్భిణీత్యాదయః-స్త్రీలిక్తాఃపర్యస్తేలిక్తఃశీఘ్రపరిభాషాయాప
తదేవజ్ఞాపకంబోద్యమ్|| ౧ ||చతుష్పాదోగర్భిణ్యా||౨||౧||౨౦||చతుష్పాజ్ఞాతివాచిమౌగర్భిణీశబ్దేనసహప్రాగ్పత్-గౌగర్భిణీ||క్షణ్||చతు
ష్పాజ్ఞాతిరితివక్తవ్యమ్||క్షణ్||నేహ-స్వస్తిమఃగర్భిణీ|| ౧ ||వాయూరవ్యంసకాదయశ్చ|| ౨||౧||౨౦|| ఏతేనిపాశ్యంతే-మయనూరోవ్యంసకః-
మయూరవ్యంసకః-వ్యంసకౌఘోర్తః-ఉదకృపాకృ-ఉచ్ఛావచమ్నిశ్చితశ్చ-చితశ్చ-నిశ్చప్రచమ్-నాస్తికిశ్చనయస్యసః-అకిశ్చ
సః-నాస్తికుతోభయంయస్యసఃఅకుతోభయః-అమ్యోరాజారాజాంతరమ్-చిదేవచింతాత్రమ్||క్షణ్||అఖ్యాతమాఖ్యాతేనక్రియాసాత
త్యే||క్షణ్||అశ్నీతపిబతేత్యేవంసతతంయత్రాభిధీయతేసా-అశ్నీతపిబతా-పచతభృజ్జలాభావతమోదతా||క్షణ్||ఏహీడానయోఽన్యవ
దాధే||క్షణ్||ఏహీడభితియస్త్రికర్తృణితదేహీడమ్-ఏహీయవమ్-ఉద్ధరకోష్ఠాదుతస్యజదేహీతియస్యాంక్రియాయాంసాఉద్ధరోత్
స్యజా-ఉద్ధమవిధమా-అసాతత్యార్థమిహపారః||క్షణ్||జహికర్తృణాబహులమాభ్యైక్యకారాశ్చాభిదధాతి||క్షణ్||జహీత్యేశతక్తృ
ణాబహులంసమస్యతేఅభీష్టైక్యమ్యేసమాసేనచేత్కర్తాభిధీయతఇత్యర్థః-జహిజోడః-జహిస్తంబః||౩||ఈషదకృతా||౨||౨||౨||ఈ
షత్ప్రింగలః||క్షణ్||ఈషద్గుణవచనేనేతివాచ్యమ్||క్షణ్||ఈషద్రక్తమ్|| ౧ ||సభా||౨||౨||౨||సభాసుపాసహసమస్యతే||౩||నలోపోనభః-౬||౩||౨
౩||సభాసస్యలోపఃస్యాద్దుత్తరపదే-నబ్రాహ్మణః-అబ్రాహ్మణః|| ౧ ||తస్మాన్నుడచి||=౩||౨||౨||యత్తనకారాన్నఇఉత్తరపదస్యాఽజా
దేర్నుడాగమస్సాప్యత్-అనశ్వుః-అర్థాభావేఽవ్యయిభావేనసహాయంవికల్ప్యతే-రక్షోహగమలఘ్వనస్తేహగప్రయోజనమితిఅద్రు
తాయామసంహితమితిచభాష్యవార్తికప్రయోగాత్-తేనానువలభిరవివాహోఽః-ఘ్నమిత్యాదిసిద్ధమ్||క్షణ్||సభాసలోపస్తిజిత్యేపే
||క్షణ్||అవచసిత్యజ్ఞాల్క-నైకధేత్యాదౌతునశబ్దేనసహసుపేసమాసః|| ౧ ||నబ్రాహ్మణాన్నవేగానాసత్యానముచినకులనఖసపుంసకన
తుత్రనక్రవాకేషుప్రకృత్యా||౬||౩||౨||౨||నభ్రాజతఇతినభ్రాజపాదితిశ్రుంతః-వేగాఇత్యనున్నంతః-నసత్యాఽసత్యా-నఅసత్యా-
నాసత్యానముచ్ఛతీతనముచి-నకులమస్య-సఖమస్య-నస్త్రీపుమా-స్త్రీపుంసయోగపుంసకభావోనిపాతనాత్-నతురతీణనక్షత్రమ్క్షీ
యతేక్షరతేర్వాక్షుశ్రమిణినిపాత్యతే-సక్రామతితి-నక్ర-క్రమేర్దుః-నఅకషస్థిన్నితినాకః||౩||నగౌప్రాణిష్వస్యతరస్యామ్||౬||౩||

౭౭ || నగత్యత్వత్రనభోప్రకృత్యావా-నగాః-అగ్రావర్వతాః-అప్రాణిష్యితికిమ్-అగ్రావృషలఃశీతేననిత్యంక్రేజ్యత్యోఃత్యమిత్యనువర్త
మానోః||కుగతిప్రాదయః||౨||౨||౧౮|| ఏతేసమర్థేననిత్యంసమాన్యతై-కుస్థితగ్గురుషః-కుపురుషః-గతిశ్చైత్యనువర్తమానోః||౩|| ఉర్యాది
న్విడాచత్వ||౧||౪||౬౦|| ఏతేక్రియాయాగగతిసంజ్ఞాస్యః ఉరీకృత్య-కుక్షీకృత్య-పటపటాకృత్య||క్షో|| కారికాశబ్దస్యోపసంఖ్యాకిమ్||క్షో||
కారికాక్రియా-కారికాకృత్య||౩|| అనుకరణజ్ఞాపిఠరమ్||౧||౪||౬౧|| భావకృత్య-అనితిపరకిమ్ - బాడికృత్యనిరర్థీవత్|| || ఆదరా
సూదరయోస్సదసతీ||౧||౪||౬౨|| సత్కృత్య-అసత్కృత్య||భూషణేలమ్||౧||౪||౬౩|| అలంకృత్య-భూషణకిమ్-అలంకృత్యననజతః-
పర్యాప్తమిత్యర్థః-అనుకరణమిత్యాదిప్రీసూప్రీస్వభావాత్కృత్యవిషయా||౩|| అన్తరపరిగ్రహే||౧||౪||౬౪|| అన్తర్వ్య-మధ్యేహత్వే
త్యర్థః-అపరిగ్రహేకిమ్-అన్తర్వ్యాగతః-హతంపరిగృహ్యగతత్యర్థః||కణేమనసీశ్రద్ధాప్రణామే||౧||౪||౬౫|| కణేహత్య-పయస్కి-
బతి-మనోహత్య-కణేశబ్దస్సప్తమీప్రతిరూపకోనిపాతోఽభిలాషాఽతీతయోవర్తతే-మనశ్శబ్దోవ్యత్రైవ||పురోఽవ్యయమ్||౧||౪||౬౬||
పురస్త్యత్య||౩|| అస్త్య||౧||౪||౬౭|| అస్తమితిమాన్తమవ్యయజ్ఞతिसంజ్ఞంస్యాత్-అస్త్యత్య||౩|| అచ్చగత్యర్థవదేష||౧||౪||౬౮|| అవ్యయమి
త్యేవ-అచ్చగత్య-అచ్ఛేద్య-అభిమఖజ్ఞత్వా-ఉక్త్యాచేత్యర్థః-అవ్యయకిమ్-జలమచ్ఛజ్ఞచ్ఛ|| || అదోఽనువదేశే||౧||౪||౬౯|| అదగ్గృ
త్యఅదగ్గృతమ్-పరంప్రత్యుపదేశేప్రత్యుదాహరణమ్-అదగ్గృత్యా||౩|| తిరోఽన్తర్థో||౧||౪||౭౦|| తిరోభూయ||౩|| విభాషాకృత్య||౧||౪||౭౧||
౨|| తిరగ్గృత్య-తిరస్త్య-తిరగ్గృత్యా||౩|| ఉపాజేఽన్వాజే||౧||౪||౭౨|| ఏతాకృత్యవాగతిసంజ్ఞాన్తః-ఉపాజేకృత్య-ఉపాజేకృత్యా-అ
న్వాజేకృత్య-అన్వాజేకృత్యా-దుర్బలస్యబలమాధాయత్యర్థః||సాత్మాత్వభృతీనిచ||౧||౪||౭౩|| కృత్యవాగతిసంజ్ఞానిమ్యః||క్షో|| చప్పగ్గృ
తివాచ్యమ్||క్షో|| సాత్మాత్వ-సాత్మాత్వ-అవణంకృత్య-అవణంకృత్యా-మాన్తత్వన్నిపాతనాత్||౩|| అనత్యాధానఉరసిమనసీ
||౧||౪||౭౪|| ఉరసికృత్య-ఉరసికృత్యా అభ్యుపగమ్యేత్యర్థః-మనసికృత్య-మనసికృత్యా-నిశ్చిత్యేత్యర్థః-అత్యాధానమపక్షేషణన్త్రన-
ఉరసికృత్యాపాణింశేతే||మధ్యేపదేనివచనే||౧||౪||౭౫|| ఏతేకృత్యవాగతిసంజ్ఞాస్యరసత్యాధానే-మధ్యేకృత్య-మధ్యేకృత్యా-వ
దేకృత్య-పదేకృత్యా-నివచనేకృత్య-నివచనేకృత్యా-వాచన్నియమ్యేత్యర్థః||నిత్యంహస్తేపాణాపుషయమనే||౧||౪||౭౬|| కృత్య-ఉపయ

మనంవివాహః స్వీకారమాత్రమిత్యన్యై-హస్తైకృత్య-పాశౌకృత్య||౩||ప్రాధ్వంబధనే||౧||౨||౩||ప్రాధ్వమిత్యవ్యయమ్-ప్రాధ్వంకృత్య-
బంధనేనానుకూల్యంకృత్యైత్యర్థఃప్రాధ్వనాదినాత్వానుకూల్యకరణే-ప్రాధ్వజ్ఞత్వా||జీవకోపనిషదావాపమ్యే||౧||౨||౩||జీవికామివకృ
త్వా-జీవికాకృత్య-ఉపనిషదమివకృత్వా-ఉపనిషత్కృత్య-భౌపమ్యేకిమ్-జీవికాంకృత్వా-ప్రానిగ్రహణముగత్యర్థమ్ సుపురుషః-అత్రవా
ర్తికాని||*||ప్రాదయోగతాద్యర్థేప్రదమయా||*||ప్రగతఆచార్యః-ప్రాచార్యః||*||అత్యాదయగ్రాన్తాద్యధైగ్వికీయయా||*||అతి
క్రాన్తోమాలామతిమాలః||*||అవాదయగ్రప్రప్తాద్యధైతృతీయయా||*||అవక్రప్రప్తగ్రాణికిలయా-అవకోకిలః||*||పర్యాదయోగ్గానాద్య
ధైచతుర్థ్యా||*||పరిగ్గానోఽధ్యయనాయపర్యధ్యయనః||*||నిరాదయగ్రాన్తాద్యధైపఞ్చమ్యా||*||నిస్తాన్తగ్రకాశాంబ్యాః నిష్టాశాంబిః||
||కర్తృప్రవచనీయానాంప్రతిషేధః||||వృక్షంప్రతి||*||తత్రోపపదంసప్తమీధమ్||౩||౧||౧౯||సప్తమ్యదైవదేశకర్మణీత్యాదౌవాచ్యత్యేనస్థి
తంకుంభాదితద్వాచకంపదముపపదసంజ్ఞంస్యాత్-తస్మింశ్చసత్యేవవత్సమాణగ్రప్రత్యయస్స్యాత్||ఉపపదమతిక్||౧||౨||౧౯||ఉపపదం
సుబన్తంసమర్థేననిత్యంసమస్యతే-అతిజన్తశ్చ౭యంసమాసః-కుంభజ్ఞ రోతీతి-కుంభకారః-ఇహకుంభ అమ్ కారిత్యలౌకికంప్రక్రియా
వాక్యమ్-అతిజ్ఞీకిమ్-మాభవాత్-మాజీలుజీతినప్రమానినేశాన్తాజుపపదమ్-అతిజ్ఞగ్రహణంజ్ఞాపయతి-సుపేత్యేతన్నేహ౭
నువర్తత ఇతిప్రార్పసూత్రేఽపిగతిగ్రహణంపుదక్ష్ణత్వాఽఽజ్ఞగ్రహణన్తత్రావకృష్యతే-సుపేతిచనివృత్తమ్ తథాచగతికారకౌపప
దానాంకృష్టిఃసహసమాసవచనంప్రాక్సుబుత్పత్తైరితిసిద్ధమ్-వ్యాప్రీ-అశ్వక్రీటీ-కచ్ఛపీ||*||అమైనాఽవ్యయేన||౧||౨||౩||అమైవతు
ల్యవిధానంయదుపపదంతదేవాఽవ్యయేనసహసమస్యతే-స్వాదుజ్ఞారమ్-నేహ-కాలసమయవేలాసుతుముక్-కాలస్సమయోవేలావా
భోక్తుమ్-అమైవేతికిమ్-అగ్రేభోజమ్-అగ్రేభక్త్యా-విభామాగ్రప్రథమపూర్వైష్వితిక్త్యాణములౌ-అమాచాన్యేనచతుల్యవిధానమే
తత్||*||తృతీయాప్రభృతీన్యన్యతరస్యామ్||౧||౨||౩||ఉపదంశస్త్రోతీయాయామిత్యాదీన్యపపదాన్యమస్తేనాఽవ్యయేనసహవాసమస్య
స్తే-మూలకేనొపపదంశంభుక్తై-మూలకోపదంశమ్||*||క్వాచ||౧||౨||౩||తృతీయాప్రభృతీన్యపపదానిక్వాన్తేనసహవాసమస్యస్తే-ఉచ్చైగ్ర
కృత్య-ఉచైచగకృత్వా-అవ్యయేయధాభిప్రేతేతిక్త్యా-తృతీయాప్రభృతీనీతికిమ్-అలంకృత్వా-శిలుకృత్వా||*||తత్పురుషస్యాఽఞ్జులెస్సం

ఖ్యావ్యయాదేః॥౫॥౮॥౮౬॥సంఖ్యావ్యయాదేరజ్ఞుల్యస్తస్యతత్పురుషస్యసమాసామైఽచస్యాత్ - ద్వేఅజ్ఞులీప్రమాణకస్యస్వ్యజులస్తా
రు- నిర్గతమజ్ఞులిఖ్యోనిరజ్ఞులమ్॥ ౫ ॥ అహస్సర్వైకదేశసంఖ్యాతపుణ్యాచ్చరాత్రేః॥ ౫॥ ౮॥ ౮౭ ॥ ఏభ్యోరాత్రైరిచ్ఛ్యాచ్చస్పింఖ్యావ్య
యాదేః- అహర్త్రహణంద్వంద్వార్థమ్-అహశ్చరాత్రిశ్చ-హేమారాత్రః- సర్వారాత్రిః- సర్వరాత్రః- పూర్వంరాత్రేః-పూర్వరాత్రీ
సంఖ్యాతరాత్రః- పుణ్యరాత్రః- ద్వయోరాత్రోవ్యసమాహరిః- ద్వారాత్రమ్- అతిక్రాంతోరాత్రిమ్- అతిరాత్రః॥ ౫ ॥ రాజాహస్సఖభ్య
ష్టచ్॥ ౫॥౮॥౯౦ ॥ ఏతదన్తాత్తత్పురుషాబ్జచ్ఛ్యాత్ - పరమరాజః- అతిరాజే- కృష్ణసఖిః॥ ౫ ॥ అహ్న స్టభోరేవ॥ ౬॥౮॥౧౮౫ ॥ కింఽపసాన్య
న్నాస్యత్ర - ఉత్తమాహః- ద్వేఅహనీభృతోద్వ్యహీనగ్రతుః- తద్ధితార్థేద్విసుఃతమధీష్ఠిత్యదికారేద్విగోర్వేత్యనువృత్తా- రాత్ర్యహ
స్సంవత్సరాచ్యేతిః- లిఙ్గవిశిష్టపరిభాషాయాలనిత్యత్వాన్నేహ- మద్రాణాంరాజ్ఞీ- మద్రరాజ్ఞీః॥ అహ్నా ౭ హ్న ఏతేభ్యః॥ ౫॥౮॥
౮౮॥ సర్వాదిభ్యంగపరస్యా ౭ హన్శబ్దస్యాహ్ని దేశస్సాన్యత్సమాసాస్తేపరీ॥ ౫॥ అహ్నా ౭ దన్తాత్॥౮॥౮॥౯॥ అదన్తపూర్వపదస్థాద్రే
ఫాత్పరస్యా ౭ హ్నా ౭ హ్ని దేశస్యనస్యణస్సాన్యత్ - సర్వాష్టః- పూర్వాష్టః- సంఖ్యాతాహ్నిఃద్వయోరహ్నార్భవః- కాహ
ఽభి- ద్విగోగ్లగనవత్య ఇతిరభోలుక్ - ద్వ్యహ్నిః- స్త్రీయామనన్తత్వాబ్జావ- ద్వ్యహ్ని - ద్వ్యహ్ని ప్రియః- అత్యహ్నిః॥ ౫ ॥ యు
ఖ్నా దిమష॥ ౮॥౮॥౩౯ ॥ ఏషుణత్వన్నస్యాత్ - దీర్ఘహ్ని పావృత్ - ఏవజ్ఞైతదర్థమహ్ని ఇత్యనన్తా ౭ నుకరణశ్లేశోనక ర్తవ్యః- ప్రా
పనికానేనిణత్వవారణాయేషుఖ్నా దిపాతస్యావశ్యకత్వాత్ - అదన్తాదితపరకరణాన్నేహ- పరాగతమహంగవరాహ్నిః॥ ౫ ॥ సంఖ్యా
దేస్సమాహారే॥ ౫॥౮॥౯౯ ॥ సమాహారేవర్తమానస్యసంఖ్యాదేశహ్ని దేశోనస్యాత్ - సంఖ్యాదేరితిస్పష్టార్థమ్- ద్వయోరహ్నా స్సమా
హారిః- ద్వ్యహః- త్ర్యహః॥ ౫ ॥ ఉత్తమైకాభ్యాఞ్చ॥ ౫॥౮॥౯౦ ॥ ఆభ్యానుహ్ని దేశోన- ఉత్తమశబ్దోఽన్యార్థగపుణ్యశబ్దమాహ పుణ్యై
కాభ్యామి త్యేవసూత్రయితుముచితమ్- పుణ్యాహమ్- నుదినాహమ్- నుదినశబ్దగ్రప్రశస్తవాచీ- ఏకాహః- ఉత్తమగ్రహణముపాన్త్యస్యా
౭ పిసంగ్రహార్థమిత్యేక- సంఖ్యాతాహః॥ ౫ ॥ అగ్రఖ్యాయామరసః॥ ౫॥౮॥౯౩ ॥ టచ్ఛ్యాత్ - అశ్వానామరజివ- అశ్వోరసమ్- ముఖ్యా
౭శ్వఇశ్యర్థః॥ ౫ ॥ అమో ౭ శ్చాయస్పరసాజ్ఞాతినంజ్ఞయోః॥ ౫॥౮॥౯౪ ॥ టచ్ఛ్యాజ్ఞాతాసంజ్ఞాయాఞ్చ- ఉపానసమ్- అమృతాత్మః- కాహ

యసమ్ ముద్ధాకసరసమితిజాతిః- మహానసమ్ పిష్టాంశ్యః-లోహితాయసమ్ జలసరసమితిసంజ్ఞాః॥ గ్రామకౌటాభ్యాశ్చతత్త్వః॥౫॥౪॥౯౫॥
 గ్రామశ్యతతౌ- గ్రామతత్త్వః- సాధారణఇత్యర్థః- కుట్యాంభవగృహకౌటః- స్వతంత్రః- సచాసాతతౌచ- కౌటతత్త్వః॥ ౬॥ అతేశ్యసః॥౫॥
 ౮॥౯౬॥ అతిశీప్సవరాహః- అతిశీప్సేనా॥ ౩॥ ఉపమానాదప్రాణిమ॥౫॥౪॥౯౭॥ అప్రాణివిషయకౌపమానవాచినఃశునప్తచస్యాత్-ఆ
 శిష్యఃశ్వేవ- ఆకర్షశ్వః- అప్రాణిమకిమ్- వానరఃశ్వేవ- వానరశ్వా॥ ౫॥ ఉత్తరమృగపూర్వాచ్చసక్తమ్॥ ౫॥౪॥౯౮॥ చాదుపమానా
 త్- ఉత్తరపక్షమ్- మృగసక్తమ్- పూర్వసక్తమ్- ఫలకమివసక్తి- ఫలకసక్తమ్॥ నాపూర్వగో॥౫॥౪॥౯౯॥ నాశబ్దాంతాద్విగోష్టచస్యాత్తు
 శ్శబ్దతలుకి- ద్వాభ్యాన్నౌ భ్యామాగతః- ద్వివావరూప్యః- ద్విగోర్దుగనవత్య ఇత్యత్ర అవీత్యస్యా ౭ పక్షర్ణణార్థలాదేర్న లుక్- పశ్చనావ
 ప్రీయః- ద్వివావమ్-ప్రీవావమ్- అతద్ధితలుకిఃకిమ్- పశ్చభిర్నౌ భిర్గ్రీతః- పశ్చనౌ॥ అర్థాచ్చ॥ ౫॥౪॥౧౦౦॥ అర్థాన్నా వప్తచస్యాత్
 నాపూర్వమ్-అర్థనావమ్- క్లీబత్వంబోకాత్॥ భార్యగప్రాచామ్॥ ౫॥౪॥౧౦౧॥ ద్విగోరర్థాచ్చభార్యప్తజ్వాస్యాత్- ద్విఖారమ్ ద్విఖారి అ
 ర్థఖారమ్ అర్థఖారి॥ ద్విత్రిభ్యామజ్జలె॥౫॥౪॥౧౦౨॥ బజ్వాస్యాత్ ద్విగౌ- ద్వ్యజ్జలమ్ ద్వ్యజ్జలి- అతద్ధితలుకిత్యేవ- ద్వాభ్యామజ్జలిభ్యాం
 గ్రీతః- ద్వ్యజ్జలి॥ ౬॥ బ్రహ్మణోజానపదాభ్యాయామ్॥ ౫॥౪॥౧౦౩॥ బ్రహ్మన్తాత్తత్పురుషాబ్దాచ్ స్వాత్సమాసేనజానపదత్వమాఖ్యాతే
 చేత్- సురాష్ట్రబ్రహ్మ- సురాష్ట్రబ్రహ్మ॥ ౬॥ సుమహద్భ్యామన్యతరస్యామ్॥ ౬॥౪॥౧౦౪॥ ఆభ్యాంబ్రహ్మణోవాటచ్ స్వాత్తత్పురుషే
 కుత్సితోబ్రహ్మ- కుబ్రహ్మ- కుబ్రహ్మ॥ ౬॥ ఆన్తహతస్సమానాధికరణజాతీయయోః॥ ౬॥౩॥౪౬॥ మహత ఆకారో ౭ న్నాదేశస్సాన్యత్సమా
 నాధికరణే ఉత్తరపదేజాతీయేవపరే- మహాబ్రహ్మః- మహాబ్రహ్మ- మహాదేవః- మహాజాతీయః- సమానాధికరణేకిమ్- మహతస్సేవా- మ
 హత్సేవా- లాక్షణికంవిహాయప్రతిపదోక్తస్సన్తహదితసమాసోగ్రహీప్యత ఇతిచేత్- మహాబాహుర్న స్యాత్- తస్మాల్లాక్షణ ప్రతిపదోక్త
 యోగప్రతిపదోక్తస్యేతిపరిభాషానేహప్రవర్తతేసమానాధికరణగ్రహణసామర్థ్యాత్- అదితియోగవిభాగాకాత్వంప్రాగేకాదశభ్యభిని
 ద్దేశాద్వా- ఏకాదశ- మహాతీశబ్దస్యపుంవత్క- ర్మధారయేతిపుంవద్వా వేకృతేఅత్వమ్ మహాజాతీయా॥ ౬॥ మహదాత్వేపూసకరః శిష్టేపూ
 పసంఖ్యానంపుంవద్భవశ్చ॥ ౬॥ అసామానాధికరణ్యార్థమిదమ్- మహతోమహత్వావామాసః- మహామాసః- మహాకరః- మహావిశిష్టః

॥ ఖ్ఖి ॥ అష్టనగ్గపాలెహపి ॥ ఖ్ఖి ॥ అష్టకపాలః ॥ ఖ్ఖి ॥ గవిచయ్యక్తైః ॥ ఖ్ఖి ॥ గోశబ్బపరెయ్య క్కథిత్యర్థేగమ్యైః ॥ అష్టగవం
 శకటమ్-అచ్ఛత్రత్యన్వవేత్త్యత్రాఽజితీయోగవిభాగాద్భువనవ్రహ్మవప్యచ్ఛ- అష్టనాజ్ఞావాంసమాహారః- అష్టగవమ్ తమ్య క్కత్వాచ్చక
 టమప్యష్టగవమితివా॥౩॥ద్వ్యష్టనసంఖ్యా యామఽబహువ్రీహ్యఽశీత్యోః॥౬॥౩॥౪౭॥అత్సృత్య- ద్వాదశదశచ-ద్వాదశ- ద్వ్యధికాదశే
 తివా- ద్వావింశతిః- అష్టాదశ- అష్టావింశతిః- అబహువ్రీహ్యశీత్యోఃకమ్- ద్విత్రాః ద్వ్యశీతిః ॥ ఖ్ఖి ॥ ప్రాక్ శతాద్వ్యక్తవ్యమ్ ॥ ఖ్ఖి ॥ నేహ
 ద్వ్యశతమ్ ద్వ్యసహస్రమ్ ॥ ॥ త్రేస్త్రయః ॥ ॥ ౩ ॥ ౪౮ ॥ త్రిశబ్దస్య త్రయస్సృశ్చుర్వవిషయే- త్రయోదశ- త్రయోవింశతిః- బహువ్రీహౌ
 తు- త్రిదశ-త్రిదశాః- సుజర్థేబహువ్రీహిః- అశీతాతుత్ర్యశీతిః- ప్రాక్ శతాదిత్యేవ-త్రిశతమ్- త్రిసహస్రమ్ ॥ ౬ ॥ విభాషాచత్వారింశత్ప్ర
 భృతాసర్వేహమ్ ॥ ౬ ॥ ౩ ॥ ౪౯ ॥ ద్వ్యష్టమోస్తైశ్చప్రాగుక్తంవాస్యచ్చత్వారింశదాదౌపరే- ద్వ్యచత్వారింశత్- ద్వాదశత్వారింశత్- అ
 ష్టచత్వారింశత్- అష్టాదశత్వారింశత్- త్రిచత్వారింశత్- త్రయశ్చత్వారింశత్- ఏవంపఞ్చాశత్- షష్ఠీసప్తతినవతిష్య ॥ ౬ ॥ ఏకాదిత్యైకస్య
 చాఽచుక్ ॥ ౬ ॥ ౩ ॥ ౫౦ ॥ ఏకాదిర్న ఖ్ఖి ప్రకృత్యాస్యాదేకస్యచాఽచుగాగమశ్చ-నఖోవింశత్యాసమాసెకృతే ఏకశబ్దేనసహశృతీయేతియో
 గవిభాగాత్సమాసః అనునాసికవికల్పః- ఏకేననవింశతిః- ఏకాన్న వింశతిః- ఏకాద్నవింశతిః- ఏకోనవింశతిరిత్యర్థః ॥ ఖ్ఖి ॥ షషడత్వన్వత్సశ
 థానూత్తరపదాదేష్టుత్వద్భానువేతివాచ్యమ్ ॥ ఖ్ఖి ॥ షోడన్-షోడశ-షోధా-షడ్ థా ॥ పరవల్లిజ్ఞంగ్వంద్వితత్పుగుషయోః ॥ ౧ ॥ ౪ ॥ ౫౧ ॥
 ఏతయోగపరపదస్యేవలిజ్ఞంస్యాత్- కుక్కుటమయూర్యావిమే- షయూరీకుక్కుటావిమా- అధిపిప్పలీ ॥ ఖ్ఖి ॥ ద్వ్యగుప్రాప్తాపన్నా లంఘా
 త్వగతినమాసేషుప్రతిషేధోవాచ్యః ॥ ఖ్ఖి ॥ షభ్యనుకపాలెషుసంస్కృతః- షభ్యకపాలః- పురోదాశః- ప్రాప్తోజీవికాం- ప్రాప్తజీవికః- ఆప
 న్న జీవికః- అలంకుమార్త్యై- అలంకుమారి- అతపవజ్ఞాపకాత్సమాసః- నిష్టాశాంబిః ॥ ౬ ॥ పూర్వవదశ్చబడబా ॥ ౧ ॥ ౪ ॥ ౫౨ ॥ ద్వ్యవచనమతస్త్ర
 మ్- అశ్వబడబా- అశ్వబడబాన్- అశ్వబడబైః ॥ రాత్రాహ్ని హోగపుంసి ॥ ౧ ॥ ౪ ॥ ౫౩ ॥ ఏతదన్తద్వంద్వితత్పురుషపుంస్యేవ- ఆనన్తర
 త్వాత్పరవల్లిజ్ఞతాపవాదోవ్యయంపరత్వాత్సమాహారనపుంసకతాంబాధతే- ఆహూరాత్రః- రాత్రేగ్గపూర్వభాగ- పూర్వరాత్రః-
 పూర్వాహ్నః- ద్వ్యహః ॥ ఖ్ఖి ॥ సంఖ్యాపూర్వంరాత్రంక్షీబమ్ ॥ ఖ్ఖి ॥ ద్విరాత్రమ్- త్రిరాత్రమ్- గణరాత్రమ్ ॥ ౬ ॥ ఆపదన్న పుంసకమ్ ॥ ౧ ॥ ౪ ॥ ౫౪ ॥

కత్పురుష ఇ త్యేవ-అన్యత్రతు-అపథోదేశః-కృతసమాసా న్తనిర్దేశాన్నై హ-అపన్యాః|| అర్ధర్షాపుంసేచ|| ౨||౪||౩౧|| అర్ధర్షాదయశ్శ
 జ్ఞాగపుంసీక్షేపేచస్యైర్ అర్ధర్షః-అర్ధర్షమ్-ద్వజః-ద్వజమ్-ఏవ నీర్ధశరీరమణ్ణపయోషదేహ అజ్ఞు శకలశేత్యాది || జాత్యాఖ్యాయా-మేక
 స్త్రి-బహువచనమన్యతరస్యామ్|| ౨||౧||౪౨ || ఏకోవ్యర్థోనాబహువచ్ఛవతి-బ్రాహ్మణాః-పూజ్యాః-బ్రాహ్మణః-పూజ్యాః|| అస్తవో
 ద్వయోశ్చ|| ౧||౨||౫౯|| ఏక త్వేద్విత్వేచవివక్షితే-స్తవోబహువచనంవాస్యాత్-వయంబ్రాహ్మః-పక్షే-హంబ్రహ్మీ-అవాంబూ-వ
 ఇతివా|| ౪||౪|| సవిశేషణస్యప్రతిషేధః|| ౪||౪|| పటరహంబ్రహ్మీ|| ౪||౪|| పలునీస్త్రోప్రవదానాశ్చనక్షత్రే|| ౧||౨||౬౦|| ద్విత్వేబహుత్వప్రయుక్తా
 ర్థంవాస్యాత్-పూర్వైఫలున్యో-పూర్వాగఫలున్యః-పూర్వైప్రోప్తపదే-పూర్వాగప్రోప్తపదాః-నక్షత్రేకిమ్-పూర్వఫలున్యోమాణపికే
 || ౪||౪|| తివ్యపునర్వస్పర్శ-క్షత్రద్వంద్వేబహువచనస్యద్వివచనన్నిత్యమ్|| ౧||౨||౬౩ || బహుత్వంద్విత్వవచ్ఛవతి-తివ్యశ్చపునర్వసూచ-తి
 వ్యపునర్వసూ-తిష్యేతికిమ్-విశాఖా-నురాధాః-నక్షత్రేకిమ్-తివ్యపునర్వసమోమాణవకాః|| ౪||౪|| సనపుంసేమ్|| ౨||౪||౧౭|| సమాహారేద్వి
 గుర్ద్వంద్వశ్చనపుంసకంస్యాత్-పరవల్లిక్తా-పవాదః-పశ్చిగవమ్-దస్తోప్తమ్|| ౪||౪|| అకారాన్తోత్తగవదోద్విగుః-స్త్రియామిష్టః|| ౪||౪|| పశ్చ
 మూలీ|| ౪||౪|| ఆబస్తావా|| ౪||౪|| పశ్చిఖిటీ-పశ్చిఖిట్వమ్|| ౪||౪|| అనోసలోపశ్చవాద్విగుః-స్త్రియామ్|| ౪||౪|| పశ్చతక్షీ-పశ్చతక్షమ్|| ౪||౪|| సా
 త్రాద్యస్తస్యన|| ౪||౪|| పశ్చపాత్రమ్-క్రిభువనమ్-చతుర్భుగమ్|| ౪||౪|| పుణ్యసుదినాఖ్యామహ్న-గ్లీబితేష్టా|| ౪||౪|| పూణ్యాహమ్-సుదినాహ
 మ్|| ౪||౪|| పదస్సంఖ్యావ్యయాదే|| ౪||౪|| సంఖ్యావ్యయాదేగపరగకృతసమాసాన్తగపదశబ్దగ్లీబితమిత్యర్థః-త్రయాణాంపన్ధస్త్రిపదమ్-యావగ
 పన్ధావిషధమ్-కృతసమాసాన్తనిర్దేశాన్నై హ-సుపన్ధాః-అతిపన్ధాః|| ౪||౪|| సామాన్యేనపుంసకమ్|| ౪||౪|| మృదుపచతి-ప్రాతర్గమనీయమ్|| ౪||౪||
 తత్పురుషో-సఖోకర్తృధారయః|| ౨||౪||౧౯|| ఆధికారో-యమ్|| ౪||౪|| సంజ్ఞాయాఙ్కస్తోశీనరేషు|| ౨||౪||౨౦|| కన్ధాన్తస్తత్పురుష-గ్లీబంస్యా
 త్సాచేదుశీనరదేశోత్పన్నా-యాగకన్ధాయాఃసంజ్ఞా-సుశమస్యా-పత్యానిసౌశమయః-తేషాఙ్కన్ధాసౌశమికన్ధమ్-సంజ్ఞాయా-కిమ్-వీ
 రణకన్ధా-ఉశీనరేషుకిమ్-దాక్షిణ్యా|| ౪||౪|| ఉపజ్ఞోపక్రమస్తదాద్యావిఖ్యాసాయామ్|| ౨|| ౪|| ౨౧ || ఉపజ్ఞాన్తఉపక్రమాన్తశ్చతత్పురు

పోనపుంసకంస్యాత్ - తయోరుపజ్ఞాయమానోపక్రమ్యమాణయోరాద్విస్తాధమ్యజ్ఞేదాఖ్యాతుమిష్యతే-పాణీనేరుపజ్ఞా పాణీన్యపజ్ఞంగ్ర
 న్ధః నన్దోపక్రమస్తోణః||౩|| ఛాయాబాహుల్యే||౨||౪||౨౨|| ఛాయాంతస్తత్పురుషోనపుంసకంస్యాత్పూర్వపదార్థబాహుల్యే-ఇక్షూణాఃఛాయా
 ఇక్షుచ్ఛాయమ్-ఓభాషాసేనేతీవికల్పస్యాఽయమపవాదః - ఇక్షుచ్ఛాయానిషాదిన్యఇతిత ఆసమన్తాన్నిషాదిన్యఇత్యాక్ ప్రశ్నేషోబోధ్యః||
 ౩||సభారాజాఽమనుష్యపూర్వా||౨||౪||౨౩|| రాజవర్యాయపూర్వోఽమనుష్యః-సర్వశ్చసభాంతస్తత్పురుషోనపుంసకంస్యాత్ - ఇనసభమ్-
 ఈశ్వరసభమ్ పర్యాయస్యైవేష్యతే-నేహరాజసభాచన్యగుప్తసభా-ఽమనుష్యశబ్దోరూఢ్యా రక్షపిశాచాదీనాహ రక్షసభమ్ పిశాచస
 భమ్||౩||అశాలాచ||౨||౪||౨౪|| సజ్జాతాద్ధాయాసభాతదంతస్తత్పురుషగ్గ్రిబంస్యాత్ - సినభమ్- స్త్రీసంఘాతఇత్యర్థః-అశాలాకిమ్ ధర్మసభా-భ
 ర్మశాలేత్యర్థః||౩||విభాషాసేనానురాచ్ఛాయాశాలానిశానామ్||౨||౪||౨౫|| ఏతదంతస్తత్పురుషగ్గ్రిబంవాస్యాత్-బ్రాహ్మణసేనమ్-బ్రాహ్మణ
 సేనా-యవసురమ్-యవసురా-కుడ్యచ్ఛాయమ్-కుడ్యచ్ఛాయా- గోశాలమ్ గోశాలా- శ్వశమ్ శ్వనిశా- తత్పురుషోఽనభోక్తృధారయ
 ఇత్యనువృత్తేర్దేహ-దృఢసేనోరాజా-అసేనా-వరమసేనా||౩|| ఇతితత్పురుషః||౩||శేషోబహువ్రీహిః||౨||౪||౨౬|| ఆధికారోఽయమ్-
 ద్విటీయాశ్రితేత్యాదినాయస్యత్రికస్యవిశిష్యసమాసోనోక్తః సశేషఃప్రదమాంతఇత్యర్థః||౩||అనేకమన్యపదార్థే||౨||౪||౨౭|| అనేకంప్రదమాన్త
 మన్యపదార్థేవ్రదమానంవాసమన్యతేనబహువ్రీహిః-అప్రదమాభిభక్త్యర్థేబహువ్రీహిఃసమానాధిఃరణానామితిచఫలితమ్-స్తాప్తముదకం
 యంగ్రాసుంప్రాస్తోదకోగ్రాహః-ఉధరధోఽనడాన్-ఉపపృతపశూరుద్రః-ఉద్ధృతదనాస్థాలీ పీతాంబరీహరిః-శీరపురుషోగ్రాహః-ప్రదమా
 ర్థేతున-వృష్టిదేవేగతః-న్యధికరణానామపిన-పశ్చిభిర్బుక్తమన్య||౩||ప్రాదిభ్యోధాతుజస్యవాచ్యోవాచత్తగపదల్పః||౩||ప్రపతేతగపదః-
 ప్రపర్ణః||౩|| సభోఽస్యర్థానాంవాచ్యోవాచోత్తరపదల్పః||౩|| అవిద్యమానగపుత్రః-అపుత్రః-అస్త్రీవిభక్తిప్రతిపాదకమన్యయమ్-
 అస్త్రీరాశాః||౩|| స్త్రీయాఃపుంపద్భాషితపుంస్తాదనూజ్ సమానాదికరణే స్త్రీయాఃపూరణీప్రియాదిప || ౬||౩||౩౪|| భాషితపుంస్తాద
 నూజ్ డోజో భాషాఽస్యామితిబహువ్రీహిః-నిపాతనాత్పశ్చమ్యా అలుక్ పశ్యశ్చలుక్-తుల్యేప్రవృత్తినిమిత్తేయమక్తపుంస-స్తస్మాత్పుర
 డోజభావోయత్రతథాఘాతస్య స్త్రీవాచకస్య శబ్దస్యపుంవాచకస్యేవరూపంస్యాత్సమానాధికరణే స్త్రీలిజ్జేడత్తరపదే-నతుపూరణ్యాంప్రి

యాదౌ దవరతః- సౌ స్త్రియోరితి హ్రస్వః- చిత్త్రాగామోయస్యేతి తౌకికవిగ్రహే- చిత్రాఅన్ గోఅన్ ఇత్యల్- కికన్ గ్రహే- చిత్రసు- యవ
 ద్భావ్యః- చిత్త్రాజరతీగార్యస్యేతి విగ్రహే- అనేకౌక్షేప్తహూనామపి బహుప్రీహి- అత్ర కేచిత్- చిత్త్రా జరతీసుః- జరతీచిత్త్రానుర్వా-
 పవస్తీర్ణాతస్యేజ్ఞః- తస్యేద్ధీర్ణాజ్ఞః- త్రివదేబహుప్రీహౌప్రసమన్నపుంవత్- ఉత్తరపదస్య హధ్యమేనచ్యవధానాత్- ద్వితీయవ పినపుంవత్-
 పూర్వపద త్వైభావాత్- ఉత్తరపదశబ్దోహిసమాసస్య చరమావయవేరూఢః- పూర్వపదశబ్దస్తుప్రసమావయవభావనా- వస్తుతస్తునే
 హపూర్వపదమాక్షిప్య తే- అసజ్వుతశ్చ త్రయధా- తేసౌపాన్త్యస్య పుంవదేవ- చిత్త్రా జరధ్గురిత్యాది- అతపవ చిత్త్రా జరత్యాగామోయస్యే
 తిద్వంద్వగచ్ఛేపి చిత్త్రా జరధ్గురితి భావ్యమ్- కర్తృధారయ పూర్వపదేతుద్వయోగిపపుంవత్- జరచ్ఛిత్రసుః- కర్తృధారయోత్తరపదేతు చిత్ర
 జరన్తకీకః- స్త్రియాగ్గకిమ్- గ్రాహణీశులంతత్ర దృష్టిరస్య- గ్రాహణీశృష్టిః- భాషితపుంస్తాత్త్రిమ్- గజా భార్యః- అనూక్షకీమ్- వామోరూభా
 ర్యః- సమానాధికరణేకీమ్- కల్యాణ్యాః మాతా- కల్యాణీమాతా- స్త్రియాగ్గకిమ్- కల్యాణీప్రధానంయస్య సకల్యాణీప్రధానః- పూరణ్యా
 న్తు||౩|| అపూరణీప్రమాణోః||౫||౪||౧౧౬|| పూరణార్థప్రత్యయాన్తంయత్ స్త్రీలిङ్గన్తదన్తాప్రమాణ్యన్తాచ్ఛబహుప్రీహేరవస్యాత్
 కల్యాణీపఞ్చమీయాసాంరాత్రీణాన్తాగ్గకల్యాణీపఞ్చమారాత్రయః- స్త్రీప్రమాణీయస్య- స్త్రీప్రమాణః- పుంవద్భావప్రతీషేధోఽప్ప్ర
 త్యయశ్చప్రధానపూరణ్యామేవ- రాత్రిః పూరణీవాచ్యాచేత్యన్తోదాహరణేముఖ్యా- అన్యత్ర తు||౩||నద్యౌతశ్చ||౫||౪||౧౧౭|| నద్యౌత్తర
 పదార్థనన్తోత్తరపదాచ్ఛబహుప్రీహేగ్గకపాన్యత్పుంవద్భావః||౩||కేఽణః||౪||౪||౧౩|| కేవలేఽణో హ్రస్వస్యాత్- ఇతిప్రాప్తే||౩||సకపి||
 ౨||౪||౧౪|| కపివలే హ్రస్వస్యాత్- కల్యాణపఞ్చమీకగవతుః- అత్ర తిరోహితావయవభేదస్య పక్షస్యాన్యవదార్థతయా గాత్రిరప్రధా
 నమ్- బహుకర్తృకః- అప్రియాదిముకేమ్- కల్యాణీప్రియః- ప్రియా- మమోజ్ఞా- కల్యాణీ- సుభగా- దుర్భగా- భక్తిః- సచివా- స్వసా- కాన్తా-
 ట్టాన్తా- సమా- చపలా- చహితా- వామా- అబలా- తనయా- సామాన్యేనపుంసకమ్- దృఢంభక్తిర్యస్య- సమృద్ధభక్తిః- స్త్రీ త్వోవఙ్మాయాన్త
 దృఢాభక్తిః|| ౩ || తసిలాదిష్వాన్కృత్వసుచః|| ౬||౩||౩౫|| తసిలాదిషుకృత్వసుజన్తేసువలేషు స్త్రియాగ్గపుంవత్స్యాత్- పరిగణనఙ్కర్తవ్యమ్-
 అవ్యాప్త్యవ్యాప్తిపరిహారాయ- త్రతసా- తరవేతమసా- చరత్ జాతీయరౌ- కల్పవదేశీయరౌ- రూపప్పశసా- ధాల్- తిల్- ధ్యనౌ- బహీష్వి

మ-బహుత్ర-బహుతః దర్శనీయతరా-దర్శనీయతమా-ఘనూపేతివత్సమాణోహ్రాస్వస్థవరత్వాత్పుంవద్భావంచాథతే-పట్టితరా పట్టితమా-
 పటుచరీ పటుజాతీయా-దర్శనీయకల్పా-దర్శనీయజేశీయా-దర్శనీయరూపా-దర్శనీయసాశా- బహుధా-ప్రశస్తావృత్తివృత్తిః- ఆజాభ్యాహి
 తా-ఆజధ్యా|| ఖ్|| శసిబహ్వల్పార్థస్యపుంవద్భావనావక్తవ్యః|| ఖ్|| బహ్వభ్యోదేహి- బహుశః-అల్పభ్యోదేహిఅల్పశః|| ఖ్|| త్వత్లోరుంవ
 చనస్య|| ఖ్|| శుక్లాయాభావః- శుక్లత్వమ్ శుక్లతా-గుణవచనస్యకిమ్-కర్తృభావనక త్రిత్వం-శరదగృతార్థతేత్వాదాతుసామాన్యేనపుంసక
 మ్|| ఖ్|| భస్మాఽథేతద్ధితే|| ఖ్|| హస్తినీనాంసమూహాహాహాస్తికమ్-అథేకిమ్- రాహితీయః- స్త్రీభ్యోఽథగిత్థిఽత్రగృహ్యతే|| ఆగ్నేర్గిత్థిఽథకి
 తుపుంవదేవ-అగ్నాయాదేవతాఽస్యస్థాలీపాకప్యాగ్నేయః - సపతీశబ్దస్త్రిధా- శత్రుపర్యాయాత్సపత్య శబ్దాచ్ఛాఙ్గరవానిత్వాత్
 శీన్యేకః- సమానగపతిర్యస్యాఇతివిగ్రహేవివాహానిబద్ధనంపతిశబ్దమాశ్రిత్యనిత్య స్త్రీలింగోద్వితీయః- సాప్తిమివర్యాయపతిశబ్దేనశాపితపుం
 స్త్రస్త్రీతీయః - ఆద్యయోఃశివాద్యత్ - సపత్నీ అపత్నంసాపత్నః - త్వఃయాత్తులిజ్జవిశిష్టపరిభాషయాపత్య త్తరపదలక్షణోన్యపవన
 త్వత్ - శివాదౌరూఢయోరేవగ్రహణాత్ - సాపత్యః|| ఖ్|| రక్-భసోశ్చ|| ఖ్|| భవత్యః|| ఖ్|| భావత్యః|| ఖ్|| భవదీయాః. ఎతద్వార్తికమేకతద్ధితే
 జేతిసూత్రాన్నిక ర్తవ్యమ్-సర్వనామోపుత్తిమాత్రే ఇతిభాష్యకారేప్యేగతార్థత్వాత్-సర్వమయః- సర్వకామ్యతి - సర్వికాభార్యయ
 స్య-సర్వకభార్యః సర్వప్రియఇత్యాది- పూర్వస్యైవేదంభస్తైవాద్యేతిభిజ్ఞాత్ - తేనాకచిశేషవృత్తాచన సర్వికాసర్వా|| ఖ్|| కుకుట్యా
 దీనామణ్డాదిమ్|| ఖ్|| కుకుట్యాఅణ్డామ్-కుకుట్యాణ్డామ్- మృగ్యాగపదమ్- మృగపదమ్- మృగీక్షీరమ్- కాకశాబః|| ఖ్|| క్విశ్మానిమోశ్చ|| ఖ్|| ౩ ౩౬||
 ఎతయోగవరతగ్గుంవత్ - పనీవాచరతిఎతాయతే- శ్యేనీవాచరతిశ్యేనాయతే- స్పృశీవాఽక్తాశ్చిద్దర్శనీయాంమన్యతే- దర్శనీయమాని- ద
 ర్శనీయాంస్త్రియంమన్యతేదర్శనీయమానీచైత్ర|| ఖ్|| నకోపధాయాః|| ఖ్|| ౩|| ౩౭|| కోపధాయాః స్త్రియాఃనపుంవత్ - పాచికాభార్యః రసికాభా
 ర్యః-మద్రికాయతే-మద్రికామాని|| ఖ్|| కౌపథప్రతిషేధేతద్ధితపుగ్రహణమ్|| ఖ్|| నేహపాకాభార్యయస్యఃపాకభార్యః|| ఖ్|| ౩౮|| జాఘా
 రణ్యోశ్చ|| ఖ్|| ౩|| ౩౯|| అనయోర్నపుంవత్-దత్తాభార్యః-దత్తామాని- దానక్రియానిమిత్తః- స్త్రియాంపుంసచసంజ్ఞాభూతోయమితిభా
 షితపుంస-త్వమస్తి-పఞ్చమీభార్యః-పఞ్చమీషాశా|| ఖ్|| వృద్ధినిమిత్తస్యచతద్ధితస్యాఽరక్తవికారే|| ఖ్|| ౩|| ౪౦|| వృద్ధిశబ్దేనఃహితాయావృద్ధిస్త్ర

స్థేతుర్యస్తద్ధితః ౭రక్తవికారార్థస్తదన్తాస్త్రీనపుంవత్ - ప్రాప్తీ భార్యః-మాధూరియతే-మాధురీమానినీ-వృద్ధిగమిత్రస్యకిమ్-వ.ధ్యన-భార్యః-
 తద్ధితస్యకిమ్- కాణ్డలావభార్యః-వృద్ధిశబ్దనకిమ్- తావద్భార్యః- రక్తేతు కామాయాకన్ధాయస్యసకామాయకన్ధః-వికారేతు హైమీనుద్రి-కాయ
 స్వేహైనుముద్రికః - వృద్ధిశబ్దేనవృద్ధిప్రతిఫలావధానాభావాదిహపుంవత్ - వైయాఃరణభార్యః - సేవశ్వభార్యః|| ౩|| స్వాజాచ్ఛేత్||
 ౬|| ౨|| ౩|| స్వాజాన్యః ఈకార సదన్తాత్ ప్రీపుంవత్ - సుకేశభార్యః స్వాజాత్కిమ్-పటుభార్యః- ఈతగ్గకిమ్-అకేశభార్యః|| ౪|| ఆమానినీ
 వివక్తవ్యమ్|| ౫|| సుకేశమానీ- సుకేశమానినీ|| జాతేశ్వ|| ౬|| ౩|| ౪|| ౧|| జాతేశ్వరోయః ప్రీప్రత్యయస్తదన్తాన్నపుంవత్ - శూద్రాభార్యః-
 బ్రాహ్మణీభార్యః- సోత్రస్త్రివాఽయన్నిషేధః- తేనహస్తినినాంసమూహాహాస్తికమిత్యత్రభస్యాశక్తితృభవత్యేవ|| ౬|| సంస్కరియా
 ౭వ్యయాసన్నాకూరాధికసంఖ్యాసంఖ్యేయే|| ౭|| ౧|| ౨|| ౩|| సంఖ్యేయారయాసంఖ్యయాఽవ్యయాదయఃసనుస్యస్తేనబహుప్రీహిః-నశానాం
 సమాపేయేనన్రితేఉపదశాః- నవవికావశవేత్సర్గః- బహువ్రీహాసంఖ్యేయేఇతి వత్సమానోఉచ్|| ౬|| ౭|| ౮|| తేర్ది|| ౬|| ౪|| ౧|| ౨|| ౩|| తేర్ద్యస్య
 తిశబ్దస్యలోపస్యాడితీ-అసన్నపింశాః-౭ంశతేరాసన్నా ఇత్సర్గః-అకూరత్రింశాః-౭ధికచత్వారింశాః- ద్వావాల్రయోవాద్విశ్రాః- ద్వి
 రావృత్తాదశ౯దశాః-౭ంశతిరిత్యన్|| ౬|| ౬|| ౭|| మాన్యస్తరాలే|| ౭|| ౧|| ౨|| ౩|| దిశోనామాన్యస్తరాలేవాచ్ఛేప్రాగ్స్వత్ - దక్షిణస్యాసగూర్వ
 స్యాశ్చదిశో౭స్తరాలదిక్ దక్షిణసూర్వా-నావగ్రహణావ్యాగికానాన్న-వింద్రాశ్చకాబేర్యాశ్చ౭స్తరాలన్|| ౬|| తత్రతేనేదమిస
 రూపే|| ౭|| ౧|| ౨|| ౩|| సప్తమ్యస్తేగ్రహణవిషయేసరూపేపదేత్వతేయాస్తేచప్రహరణవిషయేకదంయుద్ధంప్రవృత్తమిత్యస్తేససుస్మేతేకర్తవ్యతి
 హారేద్యోశ్యేనబహువ్రీహిః-ఇతిశబ్దాదయంవిషయవిశేషోలభ్యతే|| ౭|| అన్యేహానపిన్యశ్యతే|| ౭|| దీర్ఘఇత్యనువర్తతే-ఇదికర్తవ్యహారేబ
 హువ్రీహా-సూర్వపదాస్తస్యదీర్ఘః-ఇచ్ సమాసాన్మోపత్యతే-తిస్థద్భుప్రభృతిష్విచ్ ప్రత్యయస్యపారాదవ్యయాభావత్సవ్యయత్వశ్చ
 తేనుకేశేషుగృహీత్వేదంయుద్ధంప్రవృత్తం-కేశాకేశిదణ్డైశ్చదణ్డైశ్చప్రహృత్యేదంయుద్ధంప్రవృత్తందణ్డాదణ్డి- మప్తీమప్తి|| ౬|| ౬|| ౭|| ౮||
 ౬|| ౪|| ౧|| ౨|| ౩|| ఉవర్ణాస్తస్యభస్యగుణస్యాత్తద్ధితే-ఆవాదేశః- బాహూబాహవి-ఓరోవి వక్తవ్యగుణోక్తిః-సంజ్ఞాసూర్వకౌవిధిరన్యత్సక్తి
 జ్ఞాపముతుమ్- తేనస్వాయంభవమిర్యాదిసిద్ధమ్- సరూపేతికిమ్ హలేనముసలేన|| ౬|| తేనసహేతుల్యయోగే|| ౭|| ౧|| ౨|| ౩|| తుల్యయోగేవర్తమా

ఉన్నతానాసికాయస్య-ఉన్నతః-ఉపసర్గాఽనుస్వరభితిసూత్రం-తద్భక్త్యాభ్యాస్యకారతిహ||ఉపసర్గాన్వహులమ్||౮||౪||౨౮||ఉ
 వసగఃస్థానిమిత్రాత్పరస్యనసోనస్యనాస్యద్భుహులమ్||ప్రణసః||క్షో||వేగ్రో||౯||వక్తవ్యః||క్షో||విగతానాసికాన్య||విగ్రః||క్షో||ఖ్యశ్చ||క్షో||వి
 ఖ్యః-కథంతఃపింఛినసాహతబాంధవేతిభట్టిః-విగతయానాసికయోవలక్షితేతివ్యాఖ్యేయః||౪||సుప్రాతసుశ్వసుదివశారికక్షుచతురప్రైణీవ
 దాజపదప్రౌఢపదాః||౫||౪||౧౨౦||పతేబహుప్రీహయఅవ్ ప్రత్యయాన్తానిపాత్యస్తే-శోభనంప్రాతరస్య-సుప్రాతః-శోభనంశ్వస్యసుశ్వః
 శోభనందివాన్య-సుదివః-శారేదివకుక్షిరస్య-శారికుక్షుః-చతస్రోస్తయోస్యచతురస్త్రః-పశ్యాత్పవాదావస్య-పణీపదః-అజపదః-ప్రౌఢః-తస్యే
 వపాదావస్యప్రౌఢపదః||౪||నక్షాదుస్సుగ్ధోహలింకధ్యోరస్యతరస్యామ్||౫||౪||౧౨౧||అవ్స్యాత్-అహలః-అహలిః-అస్థః-అస్థిః-పవంసుదు
 భ్యా-మ్-శక్త్యోరితిపారాన్తరమ్-అశక్తః-అశక్తిః||౪||నిత్యమసిన్ ప్రజామేధయోః||౫||౪||౧౨౨||నక్షాదుఃసుభ్యుత్తేవ-అప్రజాః-చుస్సు
 జాః-సుప్రజాః-అమేధాః-దుర్మేధాః||౪||ధర్మాదనిన్-కేవలాత్||౫||౪||౧౨౩||కేవలాత్పూర్వపదాత్పూర్వోయోగర్తశబ్దస్తవన్తాద్భహుప్రీ
 హేరనిన్-స్యాత్-కల్యాణధర్మా-కేవలాత్పిమ్-పరమః-స్వాధర్మో-యస్యేతిప్రిపదేబహుప్రీహమాభూత్-స్వశబ్దోహీహానకేవలంపూర్వ
 పదమ్-కిన్తుమధ్యమతావదాపేక్షికమ్-సద్విగ్ధసాధ్యధర్మేత్యాకాతుకర్తధారయపూర్వపదోబహుప్రీహిః-పవంతుపరమస్వధర్మేత్పపిసా
 ధేవ-నివృత్తిధర్మా-అనుచ్ఛిత్తిధర్మే-త్యాదివత్-పూర్వపదంతుబహుప్రీహితాఽత్యిప్యతే||౪||జమ్భానుహరితతృణసోమేభ్యః||౫||౪||౧౨౪||
 జమ్బేతికృతఃమాసాన్తన్నిపాత్యతే-జమ్బాభ్యేదన్తే-శోభనోజమ్బాస్య-సుజమ్భా-హరితజమ్భా-తృణంభత్యయస్య-తృణమివదన్తా
 యస్యేతివా-తృణజమ్భా-సోమజమ్భా-సాన్విభ్యుక్తమ్-పతితజమ్భః||౪||దక్షిణేర్థాలుబ్ధయోగే||౫||౪||౧౨౫||దక్షిణేఈర్ష్యం-ప్రణంయస్య-ద
 క్షిణేర్హాన్యగః-వ్యాధేనకృతప్రణిత్యవః||౪||ఇన్కర్మవ్యతిహారే||౫||౪||౧౨౬||కర్మవ్యతిహారేయోబహుప్రీహిస్తస్మాదన్ స్యాత్స
 మాసాన్తః-కేశాకేశి-ముసలాముసలి||౪||ద్విదణ్డ్యాదిభ్యశ్చ||౫||౪||౧౨౭||తాదర్శ్యచతుశ్చేహ-పమాన్తద్ధ్యర్థమిన్-ప్రత్యయస్యాత్-దౌ
 దణ్డ్యైస్త్రిన్ప్రహరణేతత్-ద్విదణ్డిప్రహరణమ్-ద్విముసలి-ఉభాహస్తి-ఉభయాహస్తి||౪||ప్రసంఖ్యాజ్ఞానుసంజ్ఞాః||౫||౪||౧౨౮||అభ్యాంప
 రయోర్జానుశబ్దయోజ్ఞా-రాదేశస్యాన్యద్భహుప్రీహా-ప్రగతేజానునీయస్య-ప్రజ్ఞః-సంజ్ఞః||౪||ఉద్ధాన్-ద్విభామా||౫||౪||౧౨౯||ఉద్ధాన్-ప్రజ్ఞః-
 ఉద్ధాన్-జానుః||౪||ధనుషశ్చ||౫||౪||౧౩౦||ధనురన్తస్యబహుప్రీహారణజాదేశస్యాత్-శార్ఙ్గధన్వా||౪||వాసంజ్ఞాయామ్||౫||౪||౧౩౧||శతథ

న్వాశతధనుః || జాయాయాలిజి || ౫ || ౧౩ || జాయాన్తస్య బహువ్రీహినిజాదేసస్సాన్యక్ || లోసోవ్యోవళి || ౬ || ౧ || ౬ || వకారయకా
 రయోగ్లోపస్సాన్యద్వలి - పుష్పద్భావః - యవతిర్జాయాన్తస్య - యవజాని || గన్తస్యేదుత్పాతిసుసురభిభ్యః || ౫ || ౧౩ || ౫ || ఎభ్యోగన్తస్య ఇ కా
 రోన్తాదేశస్సాన్యత్ - ఉన్తస్థిః - పూతిగన్తః - సుగన్తః - సురభిగన్తః - గన్తస్యే త్వేతదే కాన్తగ్రహణమ్ - ప కాన్తపకదేశకవ - అవిభాగేనలక్ష్యమాణిత్య
 ధ్రిః - సుగన్తప్రప్నమ్ - సలిలభృ - సుగన్త - వాణ్యుః - నేహశోభనాగన్తః - ద్ర వ్యాణ్యస్య - సుగన్త ఆవశికః || అల్పఖ్యాయామ్ || ౫ || ౧౩ || ౬ || సూప
 శ్యగన్తోలేశోయస్త్రి - తత్ - సూపగన్తభోజవమ్ - ఘృతగన్త - గంధోగంధక ఆమోదేలేశేనంబన్తగర్వయోరితివిశ్వః || ఉపమానాచ్చ || ౫ || ౧౩ || ౭ || ప
 ద్మస్యేవగన్తోన్తస్య - పద్మగన్తః || పాదస్యలోపోహస్త్యాదిభ్యః || ౫ || ౧౩ || ౮ || హస్త్యాదివజితాదపమానాత్పరస్య పాదశబ్దస్యలోపస్సాన్యద్మ
 హువ్రీహా - స్థానిద్వా రేణాయంసమాసాన్తః వ్యాప్తుస్యేవపాదావస్య - వ్యాప్తు పాత్ - అహస్త్యాదిభ్యః కిమ్ - హస్తి పాదః - కుసుంపా
 దః || కుమ్భపదీమచ || ౫ || ౧౩ || ౯ || కుమ్భపద్యాదిసుపాదస్యలోపోశేవచనిసాత్యతే స్త్రియామ్ - పాదఃపత్ - కుమ్భపదీ - స్త్రియాంకిమ్ - కు
 మ్భపాదః || సంఖ్యాసుసూర్వస్య || ౫ || ౧౪ || ౧ || పాదస్యలోపస్సాన్యత్సమాసాన్తాయోబహువ్రీహా - ద్విపాత్ సుపాత్ || వయసిదన్తస్యదత్త ||
 ౫ || ౧౪ || ౨ || సంఖ్యాసుసూర్వస్యదన్తస్యదత్తత్వత్వాదేశస్సాన్యద్వయసి - ద్విదత్ - చతుర్దత్ - షట్దత్తాలస్య - షోడత్ - సుదత్ - సుదతీ - వయసికిమ్ -
 ద్విదన్తకరి - సు - స్తోరటః || స్త్రియాంసంజ్ఞాయామ్ || ౫ || ౧౪ || ౩ || దన్తస్యదశ్యసాన్యత్సమాసాన్తోబహువ్రీహా - యోతీ - ఫాలరతీ - సం
 జ్ఞాయాంకిమ్ - సమన్తః || విభాషాశ్యావారోకాభ్యామ్ || ౫ || ౧౪ || ౪ || దన్తస్యదత్తసాన్యత్ - హువ్రీహా - శ్యావదత్ - శ్యావదన్తః - అగోక - అ
 రోకదన్తః || అగ్రాన్తశుద్ధశుభ్రవృషవరాహేభ్యశ్చ || ౫ || ౧౪ || ౫ || ఎభ్యోదన్తస్యదత్తవాకుడ్మలాగ్రదత్ - కుడ్మలాగ్రదన్తః || కకుప్సావస్థా
 యాంలూపః || ౫ || ౧౪ || ౬ || అజాతకకుత్ - పూణకకకుత్ || త్రికకుత్పర్వతే || ౫ || ౧౪ || ౭ || త్రిణికకుదాన్యస్య - త్రికకుత్ - సంజ్ఞేషాపర్వతపిశే
 షస్య త్రికకుదోన్యః || ఉద్విభ్యాంకాకుదస్య || ౫ || ౧౪ || ౮ || లోపస్సాన్యత్ - ఉల్కా - కుత్ - వికాకుత్ - కాకుదంతాలు || పూర్ణాద్విభాషా || ౫ || ౧౪ ||
 ౧౪ || ౯ || పూణకకకుత్ - పూణకకకుదః || సుహృష్టహృహృమి త్రామిత్రయోః || ౫ || ౧౪ || ౧౦ || సుమభ్యాంపరస్య హృదయస్య హృద్భ్యా
 సౌనిసాత్యతే - సుహృత్త్రిమధుహృదమిత్రః - అన్యత్రసుహృదయః - దుహృదయః || ఉరగప్రభృభ్యోగకమ్ || ౫ || ౧౪ || ౧౧ || పూర్వోర

స్థః-ప్రియసర్విస్థః-ఇహపుమాన్-అనర్థాన్-వయః-నాః-లక్ష్మీరితివచనాన్తానిపాశ్యస్తే-ద్వివచనబహువచనాస్తేభ్యస్తుశేషాద్విభాషేతి
 వికల్పేనకప్-ద్విపుమాన్-ద్విపుంస్కః|| ఖ్లే|| అర్థాన్-ఇహ|| ఖ్లే|| అనర్థకమ్-నఇతి|| అపార్థమ్-అపార్థకమ్|| ఇహ|| స్త్రియామ్|| ౫|| ౪|| ౧౫||
 బహువ్రీహి కానగరి-అనిసన్-గ్రహణాన్యర్థవతాచానర్థకేనాపితదంతవిధిన్ప్రయోజయన్తి-బహువాగ్వికా-స్త్రియాంకిమ్-బహువ్రీహి-బహువ్రీహి
 గ్రామః|| ౬|| శేషాద్విభాష|| ౫|| ౪|| ౧౫|| అనుక్తసమాసాన్తాచ్ఛేషాధికారస్థాద్బహువ్రీహి-హి-వాస్యాత్-హ-హయశస్క-న-హయశాః-
 అనుక్తేత్యాదికిమ్-వాప్యప్రపాత్-సుగ్రహి-ప్రియవధః-శేషాధికారస్థాత్కిమ్-ఉపబహవః-ఉత్తరసూర్వానపుత్రః-ఉత్తాదినాశేషభిర్భిర్ధ
 ద్వయివః|| అపాన్యతరస్యామ్|| ౭|| ౪|| ౧౫|| కప్యబంతస్యప్రాసోవాస్యాత్-బహుమాలాకః-బహుమాలకః-కబభావే-హమమాలః-కనసం
 జ్ఞాయామ్|| ౮|| ౪|| ౧౫|| శేషాదితి ప్రాప్తగకబ్బస్యతస్సంజ్ఞాయామ్-విశ్వేదేవాలస్య-విశ్వేదేవః|| ఈయసశ్చ|| ౯|| ౪|| ౧౫|| ఈయసస్తోత్ర
 వదాన్తుకప్-బహవః-శ్రేయాంసోఽస్య-బహుశ్రేయాన్-గూస్త్రియోతిప్రాసోవాప్రే|| ఖ్లే|| ఈయసోబహువ్రీహి-స్నేహి-వాచ్య
 మ్|| ఖ్లే|| బహవః-శ్రేయసోస్య-బహుశ్రేయస-బహువ్రీహి-కీమ్-అతిశ్రేయసిః|| వన్తితేభ్రాతుః|| ౧౦|| ౪|| ౧౫|| సూజితేధేయోభ్రా
 త్యశబ్దస్తదంతాన్తుకప్స్యాత్-ప్రశస్తోభ్రాతాయస్య-ప్రశస్తభ్రాతా-నపూజనాదినిషేధస్తుబహువ్రీహి-నన్యత్కీరిత్యతః ప్రాగేతేతి
 వత్సతే-వన్తితేకిమ్-ముఖాభ్రాత్యకః|| ౧౧|| నాశితస్తోస్సాన్వజ్ఞ|| ౧౨|| ౪|| ౧౫|| సాన్వజ్ఞేయానాశితస్త్రీశబ్దేతదంతాత్కప్స్యాత్-బ
 హునాడిగకాయః-బహుతస్త్రీవా-బహుతస్త్రీధమనీ-స్త్రీప్రత్యయాన్తత్వాభావాద్ధస్తోన-సాన్వజ్ఞేకిమ్-బహునాడికస్తవ్యః-బహుతస్త్రీకా
 షీణా|| ౧౩|| నిష్ప్రవాణిశ్చ|| ౧౪|| ౪|| ౧౬|| కబభావోత్తనిపాత్యతే-ప్రసూర్వాద్వయతేల్యూత్-ప్రవాణితస్తువాయశలాకా-నిగరా
 ప్రవాణ్యస్య-నిష్ప్రవాణివటః-సమాప్తవాసః-సవత్సర్గ|| సప్తమీవిశేషణేబహువ్రీహి|| ౧౫|| ౪|| ౧౬|| సప్తవ్యస్తం-శేషణా-బహువ్రీహి
 పూర్వంప్రయోజ్యమ్-కణ్ఠేకాలః-అతఏవజ్ఞాపకాద్వ్యధికరణవదోబహువ్రీహి-చిత్రగుః|| ఖ్లే|| సర్వనామసంస్కారోరుపసంఖ్యాకిమ్-ఖ్లే|| స
 ర్వశేషతః-ద్విశుక్లః|| ఖ్లే|| మిథోనయోపుమాసేసంఖ్యాపూర్వం-శబ్దపరఃప్రతిషేధాత్|| ఖ్లే|| న్యస్య|| ఖ్లే|| సంఖ్యాయాంప్రియస్కః|| ఖ్లే|| ద్వి
 త్రాః-ద్వస్తేపి-ద్వదశ|| ఖ్లే|| వాప్రియస్య|| ఖ్లే|| గుడప్రియః-ప్రియగుడః|| ఖ్లే|| గర్వాదిభ్యంపరాస్తప్తమీ|| ఖ్లే|| గుకణ్ఠః-కప్చిన్న-వహిగహి

౧౧౧||౧||౧||౩౬||నిష్ఠాన్తంబహుప్రీహౌపూర్వంస్యాత్ - కృతకృత్యః||ః||జాణకాః సుఖాదిభ్యుపరానిష్ఠావాచ్యా||ః||సారంజగ్గీ మాసజాతా
 సుఖ జాతా- ప్రాయిక భేదమౌకృతకటః-పీతోదకః||ః||వాహితాగాన్యదిషు||౧||౧||౩౭|| ఆహితాగ్నిః- అగాన్యహితః- ఆప్యగోగోయమ్||
 ః||ప్రహరణాథేభ్యుపరేనిష్ఠాన్తపహ్య||ః||అన్యద్యతః-దణ్డపాణిః-కన్యచిన్న-వివృతాసిః||—*ఇలిబహుప్రీహిః*—||ః||చార్థేద్వన్వ
 స్వః||౧||౧||౧౯||అనేకంసుబన్తభాచ్చధేవర్తమాచంవాసమస్యతేనద్వన్వః-సముచ్చయాన్వాచయేతరేతరయోగసమాహారశ్చార్థాః పరస్పరని
 రపేక్షస్యానేకస్యఏకస్మిన్నన్వయఃసముచ్చయః- అన్యతరస్యానుషంగికత్వేన్వాచయః- మిలితానామన్వయితరేతరయోగః-సమూహస్య
 మాహారః-తత్రేవరంగురుభ్యుభజస్యేతిసముచ్చయే- భిక్షామటగాభాచయేన్వాచయచంగమాసోసాహర్థ్యాత్-ధవళదిరోసంజ్ఞాపరిభా
 షమ్-అనేకాక్షేః-ఘోరాత్పప్రసేష్టోద్ధాతారః-ద్వయోర్ద్వయోర్ద్వన్వన్వకృత్యాపునర్ద్వన్వేతు- ఘోరాతాసోరానేష్టోద్ధాతారః||ః||రాజ
 దన్తాదిషుపరమ్||౧||౧||౩౮|| ఏమపూర్వప్రయోగాహంపరంస్యాత్ - దన్తానాంరాజా- రాజనన్తః-ధర్మాదిషునియమః- ఆధాధర్మే-ధ
 మార్థా- దమ్పతీ- జమ్పతీ-జాయాపతీ-జాయాశబ్దస్యజమ్పావోదమ్పావశ్చవానిసాత్యతే-ఆప్యగోగోయమ్||ః||ద్వన్వన్వస్మి||౧||౧||౩౯||ద్వన్వ
 స్వస్మిసంజ్ఞంపూర్వంస్యాత్ - హరిశ్చ- హరిశ్చ-హరిహరా||ః||అనేకప్రాప్తావేకత్రనియమోనియమశ్చేషే ||ః||హరిగురుహరాః-
 హరిహరగురవః||ః||ఆజాద్యదన్తమ్||౧||౧||౪౦|| ఇదంద్వన్వస్వపూర్వంస్యాత్ - ఈశకృష్ణా బహుషునియమః-ఆశ్వరథేన్ద్రాః- ఇన్ద్రాశ్వర
 థాః- ఘృన్తాదజాద్యదన్తమ్ ప్రతిషేధేన- ఇన్ద్రాగ్ని||ః||అల్పాచరమ్||౧||౧||౪౧||శివకేశవా||ః||యుతురక్షత్రాణాం సమాతురాణామాసు
 పూర్వేణ||ః||హేమన్తశిశిరఃసన్తాః- కృత్తికారోహిణ్యై- సమాతురాణాంకమ్-గ్రీష్మవసన్తా||ః||లఘుతురమ్పాగ్నమ్||ః||కుశకా
 శమ్||ః||అభ్యహితా||ః||తాపసపగ్వతా||ః||వణానామాసుపూర్వేణ||ః||బ్రాహ్మణద్రుప్రయపిట్వాదాః||ః||భూతుజ్యో
 యసః||ః||యుధిష్ఠిరాజానామ్||ః||ద్వన్వస్వప్రప్రాణిరూర్యసేనాజానామ్||౧||౪||౧|| ఏమంద్వన్వస్వఏకవత్సన్యత్ - పాణిపాపమ్- మాదాజ్ఞిక
 పాణిపిమ్- రథిహస్వానోహమ్- సమాహారస్యైకత్వాదేకత్వేసిద్ధినియమాధాప్యకరణమ్-ప్రాణ్యజ్ఞాదీనాంసమాహారపయథాస్యా
 త||ః||అనువాదచరణానామ్||౧||౪||౨|| చరణానాంస్వన్వస్వఏకవత్సన్యత్-స్వోపన్యాసే||ః||స్థోలుణితివక్తవ్యమ్||ః||ఉదగాత్య

రకాలాపమ్-ప్రత్యస్తాత్-రకాధునుమ్||అధ్వర్యుక్రతురనపుంసకమ్||౨||౪||౪||యజుర్వేదేహి శోయ్యత్ర తుష్టద్వాబినాన నపుంసకలిజ్ఞా
నాండ్యద్వైపకవత్సన్-అక్తాన్వేశ్వమేధమ్-అధ్వయుక్తతుకిమ్-ఇహవ త్రో-సామ పేదేహితో-అనపుంసకజ్జిమ్-రాజసూయవాజ
పేయా-అనచా=దీ||౪|| అధ్వయనతోబిప్రకృషాఖ్యానామ్|| ౨|| ౪||౫|| అధ్వయనేన ప్రత్యాసన్నా అఖ్యాయేషాంతేషాంన్వేద్యపకవత్
పదకక్రమకమ్||౪||జాఁరప్రాణినామ్||౨||౪||౬|| స్రాణివజజాఁవాదినాంన్వద్వైపకవత్-ధానాశఘ్నలి-ప్రాణినాస్తు-ఁట్యాద్రాః-
ద్రవ్యజాతీనామేవ-నేహ-రూపరసా-గమనాకుఞ్చనై-జాతిప్రాధాన్యపవాయమేకవద్భావః-ప్రత్యేకేచవివత్తాయాస్తు-బహురా-
లకాని||౪||శిష్టిలిజ్ఞానదీదేశోఽగ్రామాః||౨||౪||౭|| గ్రామవజనదీదేశవాదినాంబుష్టలిజ్ఞానాంసమాహారేద్యద్వైపకవత్-ఉద్యత్తైతరా
వతీవ-ఉద్ధేయైరావతి-గజాచశోణశ్చ-గజాశోణమ్ కురవచ్చకురుక్షేత్రంచ-కురుకురుక్షేత్రమ్-భిన్నలిజ్ఞానాన్విమ్-క్లాయమునైవ-ప్రతేక
యాః అగ్రామాగ్నికిమ్-జావ్యవన్నగిరమ్-శాలుకినీ గ్రామాః-జావ్యవశాలుకిన్యో||౪||యుక్తజన్తవః||౨||౪||౮|| ఏషాంప్రాగ్నోత్-అహినకులమ్-సూ
ఏకవత్సన్యోత్-యూకాలిక్షమ్-అనకులాత్ యుక్తజన్తవః||౪||యేషాంబుష్టరోధశ్శాశ్వతీకః|| ౨||౪||౯|| ఏషాంప్రాగ్నోత్-అహినకులమ్-సూ
చ్యాఘ్రమ్-కాకాలికమిత్యకావరత్వాద్విభాషవృక్షసృగేతి ప్రాప్తజ్ఞకారేణజాద్యతే||౪||సూక్తాణామనిరవసితానామ్|| ౨||౪||
౧౦||అబహిష్కృతానాంసూక్తాణాంప్రాగ్నోత్-తత్రాయస్తారమ్-పాత్రాద్యహిష్కృతానాస్తు-చణ్డాలవృత్తపాః||౪||గవాశ్వప్రభృతీచ
౨||౪|| ౧౧ || యథోచ్ఛ్రియనిసాధూనిస్యః-గవాశ్వం-దాసీదాసమిత్యాది||౪||విభాషవృక్షసృగశృంగధాన్యవృక్షానవసుశసన్యశ్చబడబహూ
వాపరాఽధరోత్తరాణామ్|| ౨|| ౪|| ౧౨|| వృక్షాదీనాంసప్తానాంద్వైపకవత్-అశ్వబడబేత్యాదిద్వైపకవత్ప్రయజ్ఞప్రాగ్నోత్-వృక్షాదీ-వృక్షాదీ-శే
షాణామేవగ్రహణమ్-స్థూన్యస్థూన్యగ్రాధాః-రురుపుషతమ్-రురుపుషతాః-కుశకాశమ్-కుశకాశాః-శ్రీహియవమ్-శ్రీహియ
వాః-దధిఘృతమ్-దధిఘృతే-సూమహిష్మమ్-సూమహిషాః-శుకబకమ్-శుకబకాః-అశ్వబడబమ్-అశ్వబడబాః-సూర్వాఽపరిమ్-సూర్వాఽ
పరే-అధరోత్తరమ్-అధరోత్తరే||౪||ఫలసేనావనస్పతిహృగశకుఃయుక్తజన్తధాన్యతృణానాంబహుప్రకృతిరేవద్వైపకవది-వాచమ్||శ్లో||
బదరాణిచామలకానిచ-బదరామలకమ్-జాఁరప్రాణినామిశ్యేకవద్భావోనేహ-బదరామలకే-రథి కాశ్వరోహణ-స్థూన్యగ్రాధా-

ఇత్యాది-విభాషాప్యత్యైతీసూత్రే యోఽప్రాణినస్తేహంగ్రహణంజాతిన ప్రాణినామితిని త్యే ప్రాప్తేవికల్పార్థః - పశుప్రహణ సూక్ష్మ
శ్వాదిషుసేనాశ్చత్వాన్ని త్యే ప్రాప్తే-వృగాణాంవృగైరేవ-శమనీనాంతై రేనౌభయశ్రవ్యస్వస్వః-అవై సుసహేతరేతరయోగివే నియ
మాఛ్ఛంమృగశమనీ గ్రహణమ్ ఏవ చూర్వా గ్వాపగమధరోత్తరమిత్యపి అశ్వబడబగ్రహణస్తుపయోనపుంసక త్వార్థమ్-అన్యభావరక్తాగ్నౌగ్నౌగ్నౌ
దశ్వబడబావితిస్యాత్ ||౩||విప్రతిషిద్ధభృంధికరణవాచి'౨||౪||౧౩||విరుద్ధార్థానామగ్రవ్యవాచినాంద్వంద్వవికవద్వాస్యాత్-శీతోష్ణమ్ శీతో
ష్ణే వై కల్పికస్సమాహారద్వంద్వశ్చార్థేభిహూత్రేణ ప్రాప్తః-సమిరుద్ధార్థానాంయదిభవోత్పి అద్రవ్యవాచినామేవే నియమాః-మిమ-
తేనద్రవ్యవాచినామితరేతరయోగివ-శీతోష్ణేఉదకేస్తః విప్రతిషిద్ధిః-మ-నన్తకపాభృజస్యా-ఇహపాఠికః-సమాహారద్వంద్వైభవత్యేవ||
౩||నగధివయ దీని'౨||౪||౧౪||ఏతానివై కవత్సృః-రధివయసీ-ఇథ్వా బహిః పీ నిపాత నాదీఘః-ఋక్ సామే-వాఙ్మనసే||౩||అగ్నికర్మైతావ
త్తేవ'౨||౪||౧౫||ద్రవ్యసంఖ్యావగమేవకవజేవే-నియమోనస్యాత్-నశస్త్రస్తాప్తా||౩||విభాషాసమీపే'౨||౪||౧౬||అగ్నికర్మైతావత్సృసా
మీప్యేనపః-చ్ఛేదేనమాహారపవేత్యేవంకూలోనియమోవాస్యాత్-ఉపదశమ్-దన్తోఽమ్-ఉపదశాః దన్తోఽమ్||౩||అనభృతోన్వన్వే||౬||౩||౨౬||
విద్యాయోగినన్బుర్యవాచినామృగవ్రానాంద్వంద్వన్వేత్వితనజ్ఞేస్యాదుత్తరపదేపరే హూలాహసోతారా-హూలాత్సోత్త్రనేష్టోదాకారః-మాతాపి
రా-పుత్రే-నృతరస్యామిత్యతో-చణ్డాకప్లుత్యాపుత్రఇత్యసమప్తతేః-పి-పుత్రా||౩||దేవతాద్వంద్వేచ||౬||౩||౨౭||ఇ-హూత్తరప-పరేఅశః-
మిత్రావరుణౌ||౩||వాయుశబ్దప్రయోగేప్రతిషేధః||౩|| అగ్ని వాయూ వాయుగ్ని - పునర్వ్యవస్థగ్రహణంప్రసిగ్గసాహచర్యవసగ్ర
హార్థమ్-తేనబ్రహ్మప్రజాపతిఇత్యాకానానజ్ఞే-ఏతద్ధి నైకసావిభాగితేననశ్రుతసాపిలోకప్రసిద్ధంసాహచర్యమ్||౩||ఈ-గ్నేస్సాహచరణ
యోః||౬||౩||౨౮||దేవతాద్వంద్వేభిర్యేవ||౩||అగ్నే స్తుత్ స్తోమసోమా||౪||౩||౨౯||అగ్నేగ్రహరేమామేసాంసవ్యసస్సృత్సమాసే-అగ్ని హ్మ
త్ - అగ్ని జ్ఞోమః-అగ్ని జోహా-అగ్నివరుణౌ||౩||ఇద్వంద్వార్థా||౬||౩||౩౦||వృద్ధిమత్సృత్తరపదేఅగ్నౌరిదాదేశస్సృజేవలాగ్నౌ న్యే-అగ్నౌహరు
తాదేవతే-సృ-అగ్నిమారుతంకమ-అగ్నివరుణౌ-దేవతాద్వంద్వేచత్వభయపదవృద్ధిః-అతాకికవాక్యేఅనః
మీత్వత్సృజాధిగా-ఇద్వంద్వార్థా-అగ్నౌ న్యః-సస్త్రస్యపరస్యేత్యుత్తరపదవృద్ధేర్నిషేధః||౩||విషాన||౩||అగ్నౌ వై స్వవమ్||౩||దివోద్యౌవా||

౬||౩||౨౯|| దేవతాద్వంద్వేఉత్తరపదే-ద్యావాభూమీ-ద్యావాతమే||౩||౩౦|| దివ్యత్యేవ-చా-ద్యా-ఆ-శేల
 కారోచ్చారణం సకారస్యరుత్వంమాభూదిత్యేతదర్థమ్ ద్యౌశ్చపృథివీచ-దివస్పృథివ్యౌ-ద్యావాపృథివ్యౌ-ధ్వస్సప్రస్థానువిధిః-ద్యావాదిద
 స్తైప్రృథివీ-దివస్పృథివ్యౌరిశ్యత్రపదకాగావిసగఃపరన్తి || ౩ || ఉపసోషసః || ౬||౩||౩౧ || ఉపశ్శబస్యోపసాదేశోదేవతాద్వంద్వే-ఉప
 సాసూయమ్ || ౩ || మాతరపితరాప్రచీచామ్ || ౬|| ౩|| ౩౨ || మాతరపితరౌ-ఉచీచాస్కమ్ మాతాపితరౌ || ౩ || ద్వన్ద్వాచ్ఛుదపహంతాత్స
 మాహరే || ౩ || ౪|| ౧౦౬ || చవగాన్తాద్దపహంతాచ్ఛద్వన్ద్వావచ్ఛాత్సమాహరే-వాచ్ఛత్వచ్ఛ-వాత్వచ్ఛమ్-త్వచ్ఛమ్ శవీద్యుచద
 మ్-వాత్త్విషమ్-ధత్ప్రపానహమ్-సమాహరేకిమ్-ప్రావృట్భగదౌ || ————— ఇతిద్వంద్వః ————— అధైకశేషః-సరూపాణామ్-రాజా-
 గామాః|| ౩ || ౫ || ౬ || ౭ || ౮ || ౯ || ౧౦ || ౧౧ || ౧౨ || ౧౩ || ౧౪ || ౧౫ || ౧౬ || ౧౭ || ౧౮ || ౧౯ || ౨౦ || ౨౧ || ౨౨ || ౨౩ || ౨౪ || ౨౫ || ౨౬ || ౨౭ || ౨౮ || ౨౯ || ౩౦ ||
 విశేషః || ౧ || ౨ || ౩ || ౪ || ౫ || ౬ || ౭ || ౮ || ౯ || ౧౦ || ౧౧ || ౧౨ || ౧౩ || ౧౪ || ౧౫ || ౧౬ || ౧౭ || ౧౮ || ౧౯ || ౨౦ || ౨౧ || ౨౨ || ౨౩ || ౨౪ || ౨౫ || ౨౬ || ౨౭ || ౨౮ || ౨౯ || ౩౦ ||
 గాగ్యశ్చగాగ్యాయణశ్చగాగ్యై-వృద్ధగిమ్-గగ-గాగ్యాయశౌ-యూనాకిమ్-గగ-గాగ్యై-తల్లతుణ్గిమ్ భాగవతిభాగవత్-కా-
 కృత్సంకిమ్-గాగ్యైవాత్సయినౌ || ౩ || స్త్రీపుంవచ్ఛ || ౧||౨||౬౬||యూనాస హూక్తావృద్ధాస్త్రీశిష్యతేతదర్థశ్చపుంవత్-గగీచ
 గాగ్యైయశౌచ-గగః||౨||స్త్రీయామిత్యనువత్తమానేయభిజ్ఞోశ్చేతిలుక్-దాక్షీచదాక్షౌయణశ్చ-దాక్షీ||౩||పుమాన్ స్త్రీయా||౧||౨||
 ౬||౭|| స్త్రీయాస హూక్తాపుమానశిష్యతే-తల్లతుణ్గపవవిశేషశ్చేత్ - హంసీచహంసశ్చహంసౌ || ౩ || భ్రాతృపుత్రాస్వసృజహితృభ్యామ్ ||
 ౧||౨||౬౮|| భ్రాతృచన్వసాచ భ్రాతరౌ-పుత్రశ్చదహితాచపుత్రా || ౩ || నపుంసకమనపుంసకేనైకవచ్ఛాన్యైన్యతరస్యామ్ || ౧||౨||౬౯||
 అక్షీచసహూక్తాక్షీబంశిష్యతే-తచ్ఛవాపకవత్సృత్తల్లతుణ్గపవవిశేషశ్చేత్ -శుక్లగవటః-శుక్లాపటి-శుక్లః-స్త్రీ-తదిగంశుక్లం-తానీమాని
 శుక్లాని || ౩ || పితామాత్రా || ౧||౨||౭౦||మాత్రాస హూక్తాపితావాశిష్యతే-మాతాచపితాచ-పితరౌ-మాతాపితరౌవా || ౩ || శ్వశురశ్వశ్రావ
 ౧||౨||౭౧|| శ్వశ్రావస హూక్తాశ్వశురోవాశిష్యతే-తల్లతుణ్గపవవిశేషశ్చేత్ -శ్వశురౌ శ్వశ్రూ-శ్వశురౌ || ౩ || త్యదాదీనిసవైగ్నిత్వమ్ ||
 ౧||౨||౭౨|| సవైస్స హూక్తాత్యదాదీనినిత్యంశిష్యస్తే- సచ దేవదత్తశ్చ-తా || ౩ || త్యదాదీనామ్నిధస్స హూక్తాయశ్చరస్తచ్చిష్యతే || ౩ ||

సచయశ్చ - యా సూర్యశేషోపిశ్యత్యతే ఇతిభావ్యమ్-సచయశ్చతా|| ఖ్లే|| త్యదాదితశ్చేపేపున్నపుంసకతావిభవచనాని|| ఖ్లే|| సాచదేవతత్త
శ్చ-తాతచ్ఛదేవగతాచయజ్ఞదత్తాచ-తాని-పున్నపుంసకయోస్తుపరత్వాన్నపుంసకంశివ్యతే-తచ్ఛదేవతత్తశ్చతే|| ఖ్లే|| అన్వస్త్వతత్పురుష
పశేషణానామిలివక్తవ్యమ్|| ఖ్లే|| పుష్కటవాయూర్యావిమే-వాయూరిసుక్కుటావిసూతచ్ఛసాచత్తపిష్పల్యోతే|| ౬ || గ్రావ్యాపసస్థజ్జే
ష్వతరుణేనుస్త్రీ|| || ౧|| ౨|| ౩|| ఏషసహావివత్తాయాంస్త్రీశిష్యతేపుమాన్స్త్రీయైత్యస్యాపవాదః గవతమాః-గ్రామ్యేటికిమ్-సరవతి
మేవశుగ్రహణకిమ్-బ్రాహ్మణాః-సజ్జేషుకిమ్-ఏతాగానా-అతరుణేనుకిమ్-వత్సాభిమ్|| ఖ్లే|| అనేకశశేషస్వతివాన్|| ఖ్లే|| అశ్వాశ్చమే-ఇహ
సర్వత్రపకశేషేక్యతేఅనేకసుబద్రాభావాత్ ద్వన్తోన్-తేనశిరసేశిరాంశిగ్యాకాసమాసశ్యేణ్యన్తోరాతఃప్రాణ్యజ్జనాపదకవద్భావశ్చన
వన్ధానా-వన్ధాన్యత్యాదౌసమాసాన్తోన|| ————— ఖ్లే|| ఇత్యేకశేషః ఖ్లే|| ————— కృత్కృతసమానైకశేషసమాన్యస్తథాకూపాగ్గవత్సవత్తయః-
సరాధాభిధానంవృత్తివృత్త్యధావబోధకంవాక్యంవిగ్రహః-సద్విధాలోకకౌలలోకకశ్చ-పరిశిషితత్వాత్సాధలోకకిః-ప్రయోగాన
స్తో-సాధురిలోకకిః-యథా-రాజ్యపురుషః-రాజత్-అసపురుషసు ఇత్యోగ్రహణానిత్యసమానః - సన్వవకవిగ్రహణావా-సమానశ్చ
తుషేధత్యతే ప్రాయోవాదః-అన్వయాభావతత్పురుషబహుప్రీహిన్వ్యాగ్నికాంబూభూ-గానాపిసహాపేవిధానాత్ - పూర్వ
పదార్థప్రధానో-న్వయాభావః-ఉత్తగవదార్థప్రధానస్తత్పురుషః-అన్యపదార్థప్రధానో-సహుప్రీహిః-ఉభయపదార్థప్రధా
హృద్వన్వ్యతిత్యపప్రాప్రాన్వవాపిః-ప్రాప్రాభిప్రాప్రాప్రా-సూపవత్త-ఉత్పత్తిగమిత్వాగ్నవ్యయాభావే-అమీమాలాకతత్పురు
షే-ద్విరాగ్నాగ్నాగ్నబహుప్రీహా-రద్రోషమిత్యాదిర్వన్వేచాభావాత్-తత్పురుషః శేషకర్తృధారయః-సద్విశేషోద్విగుః-అనేకపదత్వంవృ
న్వ్యః-హుప్రీహూర్వరేవ-తత్పురుషస్యకర్తృచిదేవేత్తుక్తమ్-కింపు-సుపాంసుపాంబానామానాధానా-వతజ్జాతాసుబద్రానేపిషేయస్స
మానస్వయేధోబుధైః|| ౧|| సుపాంసుపా-రజపురుషః-జాపర్యసూపత్-నామా-శిష్పకారిః-ధాతునా-కటపూః-అజస్రమ్-జాన్తిజా-ప
బతబా-రా-భి-వతమోపరా-శిశాంసుపా-కృత్కృతశ్చేతియస్యాంక్రియాయాంసాకృత్త్యచక్షణా-ఏహీరా-యోవపదార్థేచేహి-యూ
రిప్యంసకాన్తే-ప-రాత్సమానః|| ————— ఖ్లే|| ఇన్సర్వసమానశేషః ఖ్లే|| ————— ఋష్యవద్భాగ్గవదామానయే|| ౨|| ౩|| అసత్త్యోగశ్చే

ఋగ్గోత్రస్యసమాసస్యప్రత్యయోఽన్తావయవస్సాన్యత్ - అత్యయాగూతదస్త్యతుః - అథా - చాః - అన్యసబహుచ్చానధ్యాయే
 వ - నేహ - అన్య సు బహుచ్చాన్తాన్తమ్ విష్ణోగ్గూతాః విష్ణుపురమ్ - క్షీబత్వం లోకాత్ - విపలాపంఽరిః || ౧ || ద్వైరన్తరుషన్ గేభ్యాః - ఉచ్యతే ||
 ౬ || ౩ || ౧౨ || అచభిక్తకృతసమాసాన్తస్యానుకరణమ్ షష్ఠ్యధే ప్రధమా - పశ్యోఽవస్య తాన్యత్ - ద్విగరాఅపోయస్త్వితి - ద్విపమ్ - అ
 స్తరీపమ్ - ప్రతీపమ్ - సమీపమ్ - సమాపోదేవయజనమితి సమా ఆపోయస్త్వితి - అపోధ్యమ్ కృతసమాసాన్తస్యానాన్తేహ - స్వప్స్వపీ - అ
 వణాన్తాద్వాప్రేపమ్ - పరేపమ్ - పాపమ్ - పరాపమ్ || ౧ || ఊహమోదోశే || ౬ || ౩ || ౧౩ || అనోగ్గపరిస్యావస్యఊతన్యద్వైతే - అనూ
 పోదేశః - రాజభురా - అత్యేతు - అతుగూఢృగ్గూరఙుః - సఖివధఃరమ్యవధోదేశః || ౧ || అన్ ప్రత్యన్వవపూర్వాత్సావ లోమః || ౧ || ౪ || ౧౪ || ఏత
 ః పూర్వాత్సావలోమాన్తాత్సమాసాచన్ స్యాత్ - ప్రతిసామమ్ - అనుసామమ్ - అవసావమ్ - ప్రతిలోహమ్ - అనలోహమ్ || ౧ || కృష్ణోదర్వా
 ఙ్మసంఖ్యాగూర్వాయాగూమెరజిష్యతే || ౧ || కృష్ణభూమః - ఉదగ్భూమః - పాణ్డుభూమః - ద్విగూహగ్గ పాసాన్ || ౧ || సంత్రాయాఽది గౌదావ
 రీభ్యాః || ౧ || పశ్చిమేందమ్ సప్తగౌదావరమ్ - అజీయోగజాగదన్యత్రాపి - పన్యనాభః || ౧ || అత్యోఽదశానాత్ || ౧ || ౪ || ౧౫ || అచ
 త్సుప్తయాన్తాద్ద్యోఽచన్ స్యాత్సమాసాన్తః - గవామక్షీవగవాతుః || ౧ || అచతురవిచతురసుచతురస్రైః సుంధేర్వపమహర్వా మహాజ్య
 నసాక్షిభ్రువదారగమోవప్రీవపవప్రీవరక్తద్వివరాత్రిన్దివాహాదివసరజసనిశ్చేయసపురుషాయుషదవ్యయుషత్రాయుషగ్యజాష
 జాత్ తునుహూతువృద్ధోత్యోపశునగోష్ఠశ్వాః || ౧ || ౪ || ౧౬ || పతేపశ్చిమేందశరజన్తానిపాత్యదే - ఆద్యాస్త్రయోబహువ్రీహయః - అవి
 ష్యమానానిచత్వయస్య - అచతురః - విచతురః - సుచతురః - త్ర్యపాభ్యాః - రోజిష్యతే - చతురాః - చతుర్ణాం - సమీపే - ఉపచతురాః -
 తతలకాదశద్వస్తాప్ - స్త్రైః సుంధే - ధేన్వచడుహా - ఋక్ సామ - వాజ్ఞన - సెంతీణీచభ్రునాచ - అక్షిభ్రువమ్ దారాశ్చ గావశ్చ - దారగవమ్ -
 ఊహా - అక్షీవనాచ - ఊహప్రీవమ్ - నిపాతనాట్టిలోపః - పదప్రీవమ్ - నిపాతనాత్పదశబ్దస్యపద్భావః - సక్తశ్చిదివాచ - సక్తవమ్ - రాత్రోచదివా
 చ - రాత్రివమ్ - రాత్రే మాన్తత్వం నిపాత్యతే - అహనిచదివాచ - అహాదివమ్ చీపన్యాయాద్యన్యోనిపాత్యతే - అహస్యహానిత్యోః - సరజ
 సమీలిసాత్త్యేఽవ్యయాభావః - బహువ్రీహాతు - సరజగ్గవజ్ఞ - జమ్ - శ్చితం శ్రేయః నిశ్చయనమ్ తత్పురుషవన నేహనిశ్చేయాగ్గూతః -

పురుషస్వామిః పురుషాయపమ-తతోద్విగుః-ద్వైయపమ-త్రాయపమ-తతోద్విగుః-బుగ్యజపమ-తతస్త్రయగ్గకషణధారయాః
జాతోక్షః-మహేంద్రాక్షః-పుష్పోక్షః-శుభసమీపమ-ఉపశుసమ-టిలోపాభావసమ-సారణిజ్జనిపాత్యతే-శూషేత్వా-శూచ్యశ్చ॥బ్ర
హ్మహస్తభ్యాంవచనః॥ ౫॥ ౪॥ ౭౮॥ అచస్వాత్-బ్రహ్మవచనమ్-హస్తవచనమ్॥క్షి॥పల్కరాజభ్యాశ్చేచితక్రవ్యమ్॥క్షి॥పల్కవ
చనమ్॥అవసమస్తేభ్యస్తమసః॥ ౫॥ ౪॥ ౭౯॥ అవతమసమ్-స్తమసమ్-అన్తయతీత్యస్తమ్-పచాన్యత్-అన్తతః-అన్తతమసమ్-శ్చస్తా
వసేయశ్చేయః॥ ౫॥ ౪॥ ౮౦॥ వసుశబ్దప్రశస్తవాచీ-తతః-ఈయసునివసేయః-శ్చశ్చశబ్దత్తరపదార్థప్రశసామాశీర్షిపయతామాస-హ
యూరవ్యంసకాదిత్వాత్సమాసః-శ్చోద్వసేయసమ్-శ్చశ్చేయసస్తేభూయాత్॥క్షి॥అన్తవతప్తాన్తవాసం॥ ౫॥ ౪॥ ౮౧॥ అనురహసం-అపర
హసమ్-తత్తరహసమ్॥క్షి॥ప్రతేరురసస్సప్తమీస్థాత్॥క్షి॥౪॥ ౮౨॥ ఉరసప్రతి-ప్రత్యురసమ్-విభక్త్యధే-అవ్యయా-గావః-క్షి॥అను-పహయా
మే॥ ౫॥ ౪॥ ౮౩॥ ఏతన్నిపాత్యతేచిహ్-తే-అనుగవంయాచం-యన్యచాయాచ-శ్చసమాసః॥క్షి॥ద్విసావాస్త్రస్తావావేదిః॥ ౫॥ ౪॥ ౮౪॥ అ
చప్రత్యయప్తిలోపః-సమాసశ్చనిపాత్యతే-యావతీప్రకృతావేదిః-తతోద్విగుణా-గుణావా-అప్తమేధాకౌత్రేగన్నిత-తమ-కేది-కే
మ్-ద్విస్తావతీ-త్రిస్తావతీరజః॥క్షి॥ఉపసర్గాదధ్వనః॥ ౫॥ ౪॥ ౮౫॥ ప్రగతోధావనమ్-ప్రాధోరక్షః॥నపుజనాత్॥ ౫॥ ౪॥ ౮౬॥ సజనా
ధాత్వైభ్యస్సమాసానానన్యః-సురాజా-అతిరాజా॥క్షి॥స్వలిభ్యామేవ॥క్షి॥నేహ-పరమరాజః-సూజనా-గ్-గావః-క్రాంతో-లిగ
వః-బహువ్రీహా-నన్యన్యోరిత్యతగ-ప్రాగైవాయం-షేధః-నేహ-సునన్యః-స్పృశః॥క్షి॥కిమః-తే-పే॥ ౫॥ ౪॥ ౮౭॥ తే-పెయగ్గిమశ్చస్త్య
వరంయత్తద-స్తాత్సమాసా-స్తానన్యః-కుత్సిత్-రాజా-కింరాజా-కింసఖా-కింగో-తే-పెకిమ్-కింరాజః-కింసఖః-కింగవః॥క్షి॥నన్య-త్పురుషాత్॥ ౫॥ ౪॥
౪॥ ౮౮॥ సమాసా-స్తాన-అరాజా-అసఖా-తత్పురుషాత్కి-మ్-అధురంశకటమ్॥క్షి॥పథో-భాషా॥ ౫॥ ౪॥ ౮౯॥ సఖా-పూర్వాత్పథో-వాసమాసా
న్తః-అపధమ్-అపన్థా-తత్పురుషాదిత్యేవ-అపథో-దేశః-అపధంవతతే॥ ————— ఖిగ్గి-సమాసాన్తః-ఖిగ్గి-క్షి॥అలుగ్-త్తరపదే॥ ౫॥
౩॥ ౧॥ అలుగదికార్గ-ప్రాగానజః-ఉత్తరపదాధికారస్తా-పానసమాప్తే॥క్షి॥పఞ్చమ్యాస్తా-కాదిభ్యః॥ ౫॥ ౩॥ ౨॥ ఏభ్యః-పఞ్చమ్యా-అలు-స్వా
దుత్తరపదే-స్తా-కాన్య-క్షి॥ఏవమన్తికాధా-రాధా-కృష్ణే-భ్యః-ఉత్తరపదకిమ్-నిష్టా-న్తః-స్తా-కాన్య-స్తా-క్షి॥బ్రాహ్మణా-చ్చంసినఉపసం

వరేషు - బ్రాహ్మణీకరా - బ్రాహ్మణీకమా - బ్రాహ్మణీకూపా - బ్రాహ్మణీకల్ప - బ్రాహ్మణీకేలీ - బ్రాహ్మణీకబ్రువా - బ్రాహ్మ
 ణీగౌత్రేత్యాది - బ్రూ - ఖగ్గవచాద్యచివశ్చాదేశగుణయోరభావోపిఃపాత్యతే - చేలదాదీనవ్యవీరయెసత్యనవాఘీ - ధైర్యక్రియానుత్ప
 నై రిఃసమాసః - జ్యుక్తిమ్ - దంతాతరా - భాషితపుంస్తామ్ - ఆమలకీతరా - కువలీతరా - సద్యాశ్చేషస్యాచ్యుతరస్యామ్ - ౬ || ౩ || ౪౪ || జ్యుస్త
 నద్యాః జ్యుస్తనైవకావశ్చఘాతీహ్రస్వోవాస్యాత్ - బ్రహ్మబస్థుతరా - బ్రహ్మబస్థుతరా - స్త్రీతరా - స్త్రీతరా || ఖ్ఖే || పృష్ఠద్యాన || ఖ్ఖే || ౭
 త్త్రీతరా || ఖ్ఖే || ఉగితశ్చ || ౬ || ౩ || ౪౫ || ఉగితశ్చపరాయాదీతదన్తస్యఘాదిహ్రస్వోవాస్యాత్ - ఉషితరా - హ్రస్వాభావపతేతరిలాదిష్వి
 పుచ్ఛుత్ - విద్వత్తరా - వృత్త్యాదిమః - ఉషితేత్యప్యదాపృతంతన్నిమూఽమ్ || ఖ్ఖే || హ్రస్వయస్యహృల్లెఖయదణ్ లానెమ్ || ౬ || ౩ || ౪౬ || హ్రస్వ
 యశ్చస్యహృదాదేశస్యాత్ లేఖాదిమపరేషు - హృదయంలిఖతీహృల్లేఖః - హృదయస్యస్త్రియంహృద్యమ్ - హృదయస్యదంహదహమ్ -
 హృల్లాసః - లేఖేత్యణన్తస్యగ్రహణమ్ - ఘోశు - హృదయలేఖః - లేఖగ్రహణమేవజ్ఞాపకం - ఉత్తరపదాధికారేతదన్తివిధిర్నాన్తీ || ఖ్ఖే || వారోకివ్య
 ఖ్ఖోరోగేషు || ౬ || ౩ || ౪౭ || హృచ్ఛికిః - హృదయశ్శికిః - సహస్యమ్ - సౌహృద్యమ్ - హృద్యోగః - హృదయశ్శికిః - హృదయశ్చివర్యాయోహృ
 చ్చబ్రాహ్మస్త్రి - తేనసంధేప్రపజ్ఞాపకమ్ - నమ్ || ఖ్ఖే || పాదస్యపదాజ్యాతిగౌ - పహలేషు || ౬ || ౩ || ౪౮ || ఏమాత్తరపదేషుపాదస్యపద్యత్యదన్తఆదేశ
 స్యాత్ - పాదాభ్యావజతీవదాజిః పదాజిః - ఆజ్యతభ్యామ్వాదేచేఽనిప్రత్యయః - అజేవ్యభావోనిపాతనాత్ పదగః - పదోపహతః || ఖ్ఖే || పదస్య
 త్యతదధే || ౬ || ౩ || ౪౯ || పాదస్యపత్స్యదితదధేయతివరే - పాదావిధ్యస్త్రీ - పద్యాః - శకరాః - విధ్యత్యధనుషేయత్ - ఆతదధేకిమ్ -
 పాదార్థముదకమ్పాద్యమ్ - పాదాఘా - భ్యాశ్చేతియత్ || ఖ్ఖే || ఇకెవరతాపుసంఖ్యానమ్ || ఖ్ఖే || పాదాభ్యాఞ్చరతి - పదికః - పర్వాదిన్వాత్ప్ర
 న్ || ఖ్ఖే || హిమకాషిపాతిషుచ || ౬ || ౩ || ౫౦ || పద్ధిహమ్ - పద్ధాపీ - పద్ధతిః || ఖ్ఖే || ఋచశ్చ || ౬ || ౩ || ౫౧ || ఋచగపాదస్యపత్స్యచ్యేపరే - గాయత్రీంపచ్యః
 శంసతి - పాదంపాదమిత్యధః - ఋచగ్గీమ్ - పాదశగ్గకామాపణన్దద || ఖ్ఖే || వాఘాపమిశ్రశబ్దే || ౬ || ౩ || ౫౨ || పాదస్యపత్స్యాత్ - పద్ధోషః
 పాదఘోషః - పద్ధిశ్రః - పాదమిశ్రః - పచ్చబః - పాదశబ్దః || ఖ్ఖే || నిషేఘే - చేలవాచ్యమ్ || ఖ్ఖే || పన్నిమగః - పాదనిమగః || ఖ్ఖే || ఉదకస్యాదస్యజ్ఞాయామ్ ||
 ౬ || ౩ || ౫౩ || ఉదమేఘః || ఖ్ఖే || ఉత్తరపదస్యచేలివక్తవ్యమ్ || ఖ్ఖే || త్రీరోదః || ఖ్ఖే || పేషంవాసవాహసాధిషుచ || ౬ || ౩ || ౫౪ || ఉదపేషమిన్తస్త్వ - ఉదవాసమ్ -

ఇహపూర్వపదానాశ్చితాదినుక్రమాదుత్తరపదేషుప్రాస్యస్యాత్-ఇష్టకచితమ్-పక్షేష్టకచితమ్-ఇష్టకచితమ్-మజ్జాపికచితమ్-మాలభా
 రీ-ఉత్పలమాలభారీ॥కారేసత్యాగదస్య॥౩॥౨౦॥ముమ్స్యాత్-సత్యజ్ఞారః-అగదజ్ఞారః॥ఘో॥అస్తోత్పే వక్తవ్యమ్॥ఘో॥అసకారః॥ఘో॥ధే
 నోర్నవ్యాయామ్॥ఘో॥ధేనుమ్భవ్యా॥ఘో॥లోకస్యప్రణే॥ఘో॥లోకమ్భుణః-పుణ్యితములవిభజాదిత్వాత్॥ఘో॥కృత్యేనభాశస్య॥ఘో॥అ
 నభ్యాశమిత్యః-చూరతఃపరిహర్తవ్యకృత్యర్థః॥ఘో॥భ్రాష్ట్రాగ్నోర్నిధే॥ఘో॥భ్రాష్ట్రమిన్ద్రః-ఆగ్నిమిన్ద్రః॥ఘో॥గిలెగిలస్య॥ఘో॥మిజ్జిలః-ఆగిలస్య
 కిమ్-గిలగిలః॥ఘో॥గిలగిలెచ॥ఘో॥తిమిజ్జిలగిలః॥ఘో॥ఉష్ణభద్రయోగకరణే॥ఘో॥ఉష్ణజ్ఞరణమ్-భద్రజ్ఞరణమ్॥గ్నిరాత్రేగృక్తవిభాషా॥౩॥౨౧॥
 రాత్రిశ్చురః-రాత్రిచరః-గాత్రిమటః-రాత్రిమటః-ఆఖదధ-మిదంసూత్రమ్-ఖేతు-అరుద్గిష్టపిడినీత్యమేవవక్ష్యతే-రాత్రిన్యన్యః॥గ్నిసహస్య
 సస్సంజ్ఞాయామ్॥౩॥౨౨॥ఉత్తరపదే-సపలాశమ్-సంజ్ఞాయాంకిమ్-సహాయుధాన్వి॥గ్రస్తాన్తాధివ॥౩॥౨౩॥అనయోఃపరియోఃసహస్య
 సస్సాన్యదుత్తరపదే-సముహూతః-అజ్యోతిషమధీతే-సద్రాణాఖారీ॥గ్నిద్వీయేచానుపాప్యే॥౩॥౨౪॥అనుమేయోద్వీయే-సహస్యసస్సాన్యత్
 సరాక్షసీకానిశా-రాక్షసీసాక్షా-సనుపలభ్యమానానిశయానుమాయతే॥గ్నిసమానస్య-సహస్యమాధా-ప్రభృత్యుదర్శే-సు॥౩॥౨౫॥సమాన
 స్యసస్సాన్యదుత్తరపదే-సతుమూర్ధాదిషు-అనుప్రాతానగర్భ్యః-అనుసఖా-సయాభ్యః-యోనఃసనుత్యః-తత్రభవత్తత్యధే-సగభా-సయా-స
 నుతాద్యత్-అమూర్ధా-దిమూకిమ్-సమానమూర్ధా-సమానప్రభృతయః-సమానోదగ్రాః-సమానస్యే-యోగోభజ్యతే-తేనసపక్షః-సాధ
 ర్మ్యం-సజాతీయమిత్యాదిసిద్ధమితికాశికా-అధవాసహశబ్రస్సృతవచసో-సద్వశస్సఖ్యా-ససఖీ-యథా-తేనాయవ-స్వపక్షి-గ్రహబా
 హుప్రీహీః-సమానఃపక్షీయ-స్యేత్యాది॥గ్నిజ్యోతిషజ-సపదరాత్రినాభినామగోత్ర-రూపస్థాన-వణ-వయోవచనబద్ధుషు॥౩॥౨౬॥ఏమద్యా
 దశసూత్తరపదే-సుసమానస్యసస్సాన్యత్-సజ్యోతిః-సజనపదకృత్యాగి॥గ్నిచరణే-బ్రహ్మచారిణీ॥౩॥౨౭॥బ్రహ్మచారిణ్యుత్తరపదే-సమానస్య
 సస్సాన్యచ్చరణే-సమానత్వే-సగవ్యమాన-చరణశ్శాఖా-బ్రహ్మవేదః-తదధ్యయనా-ప్రతపపి-బ్రహ్మ-తచ్ఛరతీతి-బ్రహ్మచారి-సమానస్య
 సః-స-బ్రహ్మచారి॥గ్నితిధేయ॥౩॥౨౮॥తీధే-ఉత్తరపదే-యాదౌ-ప్రత్యయోః-వక్షి-తేనమానస్యసస్సాన్యత్-సతీగ్నః-ఏకగురుకః-సమాన
 తీధే-వాసీతియ-ప్రత్యయః॥గ్నివిభాషోదరే॥౩॥౨౯॥యాదౌ-ప్రత్యయోః-వక్షి-తేనత్వే-సమానో-సర్యః-సోదయః॥గ్ని-సృగృశవతుషు॥

పోవగాదీనియధోపదిష్టమ్॥౬॥౩, ౧౦౯॥ పృథ్వీరప్రకాగాణిశ్చైర్వ్యధోచ్ఛారితానితద్వేవసాధూనిన్యః పృథ్వీక్షృణోమృషోఽరమ్-కలాఃషః
 వారివాహమోవలాహకః-పూర్వపదస్యపక్షేత్తరపదాదెచ్చలత్వమ్॥క్షే॥ భవేచ్ఛర్ణాగమాన్సంసంహితావర్గఃపర్యయాత్-గూఢోన్మావ
 ణణవికృతేవణణనాశాత్పృథోఽరమ్॥౧॥క్షే॥దిచ్ఛబేభ్యస్తీరస్యతారథానౌవా॥క్షే॥కక్షితారమ్-దక్షిణీరమ్-ఉత్తరతారమ్-ఉత్తరీ
 రమ్॥క్షే॥దురోదాశనాశదభ్యైర్వ్యాత్వముత్తరపదాదెచ్చత్వచ్చ॥క్షే॥మఃఖనదాశ్యతేదూదాశః-మఃఖననాశ్యతే-కూశాశః-మఃఖనదభ్య
 తే-కూడభః-ఖల్తృభ్యః-దమ్సేర్మలోహానిపాత్యతే-దుష్టంధ్యాంతీతి-కూఢ్యః-ఆతశ్చేతికః-బ్రువనౌస్యాంసేదస్తీశ్చి-బ్రువీ-బ్రువచ్ఛబ్దస్య
 బ్రాదేశః-సదేరదికరణేడక్ ఆకృతిగణోయమ్॥ఙ్॥సహితాయామ్॥౬॥౩॥౧౦౪॥అవికారోయమ్॥ఙ్॥కణాలతుణస్యాఽవిష్టాప్తవచ్చుకః-
 స్పృశ్చిన్నచ్ఛిద్రప్రవర్షస్తీకస్య॥౬॥౩॥౧౦౫॥కణశబ్దేవలెటణవాచకస్యదీర్ఘసాన్యైత్-ద్విగుణాకర్ణః-లెటణస్యకేవ శోభనకర్ణః-అ
 స్టాదీనాఙ్గిమ్-విప్లకర్ణః-అప్లకణః-పచ్చకర్ణః-మణికణః-భిన్నకణః-చిన్నకణః-భిక్రకర్ణః-ప్రవకర్ణః-స్వస్తికకణః॥ఙ్॥సహివ్యవృష
 వ్యగిరుదినహితనిమకౌ॥౬॥౩॥౧౦౬॥క్విబస్తేనుపలేమసూర్వపదస్యదీర్ఘః-ఉపానత్-నీపృత్-ప్రావృక్-మమాణత్-గీరుక్-ఆభీరుక్-
 ఋతీషక్-పరీతత్-క్వాదికిమ్-పరినహనమ్-విభాషాపురుష ఇత్యైవమణ్ణాకృత్యైవభాషాసువత్తే-సాచవ్యవస్థిత-తేనగతికారక
 యోరెవసేహ-వయరుక్-తిక్రురుక్॥ఙ్॥వనగియోస్సంజ్ఞాయాఙ్గోటరకంశుకాదీనామ్॥౬॥౩॥౧౦౭॥కొలరాదీనాంవసేవకేఽశుకాదీనాన్గి
 రౌపదేదీర్ఘసాన్యైత్సంజ్ఞాయామ్॥ఙ్॥వచమ్పరగామిశ్రకాసిధ్రకాశారికామోబరాగ్రభ్యః॥౮॥౪॥౪॥ వనశబ్దస్యోత్తరపదస్యఏభ్యప
 వణత్వన్నాన్యేభ్యః-ఇహకొలరాన్తాగ్రభ్యదీర్ఘవిభౌకొలరాదయోహోధ్యః-తేహంకృతదీర్ఘాణాంకృత్యవిభౌనిదేశోనియమా
 ధః-అగ్రేశబ్దస్యవిధ్యధః-పురగావణమ్-మిశ్రకావణమ్-సిధ్రకావణమ్-శారికావణమ్-మోబరావణమ్-ఎభ్యఎవేకిమ్-అసిపత్ర
 వనమ్-వచస్యాగ్ర-అగ్రేవణమ్-గాజదంతాదిసునిపాతనాత్సప్తమ్యాఅయ-ప్రాణపదికాధమాత్రేప్రధమా-కింశులుకాగిరి॥ఙ్॥వలె॥౬
 ౩॥౧౦౮॥వలప్రత్యయేపదేదీర్ఘసాన్యైత్సంజ్ఞాయామ్-కృషీవలః॥ఙ్॥మతౌబహ్వవౌ-నజిరాదీనామ్॥౬॥౩॥౧౦౯॥ఋమరావణీ-లనజిరాదీ
 నాఙ్గిమ్-అజిరవతీ-బహ్వచగిమ్-శ్రీహిమతీ-సంజ్ఞాయామిత్యేవ-సేహ-వలయవతీ॥ఙ్॥శరాదీనామ్॥౬॥౩॥౧౧౦॥శరావణీ॥ఇకోవహే-
 ౨

పీల్కాః॥౬॥౩॥౧౦౧॥ఇగ న్తస్యదీఘఃసాన్యద్వహే-యుపీవహమ్-కపీవహమ్-ఇక్కకిమ్ పిణ్ణవహమ్-అపీల్కాఃకిమ్-పీలువహమ్॥ఛ్లో॥అపీల్వా
దీనామినివాచ్యమ్॥ఛ్లో॥దారువహమ్॥౬॥ఉపసగఃస్యఘృమనుష్యేబహులమ్॥౬॥౩॥౧౦౨॥ఉపసగఃస్యబహులక్షీఘఃసాన్యస్థా
స్తేపరేనశుమనుష్యే-పరీపాకః-పరిపాకః-అమనుష్యేకిమ్-నిషాదః॥౬॥ఇక్కకాశే॥౬॥౩॥౧౦౩॥ఇగ న్తస్యేపసగఃస్యదీఘఃసాన్యతాశే-
వీకాశః-నీకాశః-ఇక్కకిమ్-ప్రకాశః॥౬॥అప్తనస్సంజ్ఞాయామ్॥౬॥౩॥౧౦౪॥ఉత్తరపడేదీర్ఘః-అప్తపడమ్-సంజ్ఞాయాశ్చేమ్-అప్తపుత్రః॥౬॥దితేగ్
కపి॥౬॥౩॥౧౦౫॥ఏకవితీకః॥౬॥నరేసంజ్ఞాయామ్॥౬॥౩॥౧౦౬॥విశ్వానరః॥౬॥మిత్రేచషాః॥౬॥౩॥౧౦౭॥విశ్వామిత్రః-యుసేకిమ్-విశ్వా
మిత్రేమాణవకః॥ఛ్లో॥శునోదస్తదంస్త్రోకర్లకన్దవరాహపుచ్చపడేమదీఘావాద్యః॥ఛ్లో॥శ్వాదస్తః-ఇత్యాది॥౬॥ప్రసిరిస్తశ్శేతుషుషు
ప్రకాశ్యకాఖదిగీయూషాభ్యేసంజ్ఞాయావపి॥౬॥౪॥౫॥ఏభ్యోవనస్యణత్వంసాన్యత్-ప్రవణమ్-కాశ్యకవణమ్-ఇహమాత్పరత్వాత్-ణ
త్వమ్॥౬॥విభాషాపథవనస్పతిభ్యః॥౬॥౪॥౬॥ఏభ్యోవనస్యణత్వంసాన్యత్-చూర్వానణమ్-చూర్వావనమ్-శిరీషవనమ్-శిరీషవణమ్॥ఛ్లో॥స్వస్య
చత్ర్యజ్ఞాప్యేవమ్॥ఛ్లో॥నేహ-దేవదారువనమ్॥ఛ్లో॥ఇరికాభ్యగ్ప్రతీషేభ్యోవక్తవ్యః॥ఛ్లో॥ఇరికావనమ్-మిరికావనమ్॥౬॥వాహమాహిణా
త్॥౬॥౪॥౫॥అరోఽప్యయశూహ్యతేతద్వచిస్థాన్నిమిత్తాత్పరస్యవాహననకారస్యణత్వంసాన్యత్-ఇత్యువాహణమ్-అహిణా-హి-ఇన్తవా
హనమ్-ఇన్తస్వామికం-వాహనమిత్యర్థః-వహతేల్యటవృద్ధిరైవసూత్రేనిపాతవాత్॥౬॥పానస్తేశే॥౬॥౪॥౬॥సూరవఃపిష్టాన్ని
మిత్తాత్పరస్యపానస్యనస్యణత్వంసాన్యద్వైశిగవ్యే-క్షీరంపానంయేషామ్-తేక్షీరపాణాఃఉశీనరాః-సురాపాణాః-ప్రాచ్యాః-పీయలేఇతేపా
నమ్-కర్తృణిల్యట॥౬॥వాభావకరణయోః॥౬॥౪॥౭॥పానస్యేత్యేవక్షీరపానమ్-క్షీరపాణమ్॥ఛ్లో॥గిరినద్యాదీనాంవా॥ఛ్లో॥గిరినదీగిరిఃపీ-
చక్రనితమ్బా-చక్రణితమ్బా॥౬॥ప్రాతిపదికాస్తనమిభక్తిః॥౬॥౪॥౮॥సూర్వపదస్థాన్నిమిత్తాత్పరస్యపానస్యనస్యణావాసాన్య
త్ప్రాతిపదికాస్తే-మాషవాపిశౌ-నుమి-ప్రీహివాపాణివిభక్తా-మాషవాపేణ-పత్యేమాషవాపినావిర్యాది-ఉత్తరపదం-త్రాప్రీపది
కంతదస్త్రస్యేవణత్వమ్-నేహ-గగణానామ్భుగిని-గగణభగిని-అతఏవనుష్టహణంకృతమ్-అజ్ఞస్యనుమిభానాత్తద్భక్తోహినుమ్-నహుత్తరప
దస్య-కిళ్ళి-ప్రహిణ్యన్నిత్యాదాహివెను-మౌణత్వాధావపినుష్టహణమ్-ప్రేన్వనమిత్యాదౌతుషుభాదిత్వాన్న॥ఛ్లో॥యువాదె

৩৩২

30

జ్ఞాపకాత్ - స్త్రీ వత్ - పుంవత్ || ౧ || ౧౮ || ద్విసౌర్మి మి త్తంయ స్తద్ధితః అజాదిరనవత్వాః పు స్త్రీవ్యతీయ స్తస్యలుక్
 స్యాత్ - పశ్యన్ పా లేమసంస్కృతః పురో డాశః పశ్యక పాలః ద్విసృమి త్త స్త్రీకేమ్ - పశ్యక పాల స్త్రీదంఖణ్ణమ్ - పశ్యక పాలమ్ - అజాది
 కేమ్ - పశ్యగరరూప్యమ్ - అనవ త్యేకేమ్ - ద్వయోర్మి త్రయోరవత్యం దై వ్యమి త్రిమ్ || ౧ || గోత్రే ౭ లుగ బ || ౧ || ౧౮ || అజాదౌ సా స్త్రీవ్యతీయేవివక్షితే గౌ
 త్ర ప్ర త్యయస్యలుక్ స్యాత్ - గర్ధాణాం త్రా ః పృథ్వాచ్చమ్ || ౧ || అవత్యస్య చ తద్ధితే ౭ నా || ౧ || ౧౮ || ౧౧౮ || హల్గవరస్యావత్యయ కారస్యల్
 ప స్యా త్తద్ధితేనత్వాకారే - గార్ధీయాః - పు స్త్రీవ్యతీయేకేమ్ - గర్ధ్యోహితం - గర్ధీయమ్ - అదికిమ్ గ రేభ్య ఆగతం - గిరసంప్యమ్ || యూనిలుక్ || ౧ ||
 ౧ || ౧౮ || సా స్త్రీవ్యతీయే అజాదౌ ప్ర త్యయేః వక్షితేయవ ప్ర త్యయస్యలుక్ స్యాత్ - క్లుచుకస్య సౌత్రా వత్యం క్లుచు కాయనిః వత్సమాణ్గపిన్
 తతో యూన్యత్ - క్లుచు కాయనః - తస్య చ్చాత్రి పిక్ల చు కాయనః - అణోలుకే వృద్ధత్వా భావాద్యేన || ౧ || పైలాదిభ్యశ్చ || ౧ || ౧౮ || ౧౮ || పభ్యోయువ
 ప్ర త్యయస్యలుక్ పీలాయా వేత్యన్ - తస్మా త్ నోద్వ్యచితీభి ఇ - తస్యలుక్ - పై లః పితా పుత్ర శ్చ - తద్రాజాచ్ఛాణః ద్వ్యక్షాగ ధేత్యణంతా
 దాజశ్చ బ్లాదనోద్వ్యచితీభి ఇ - అజపితా పుత్ర శ్చ || ౧ || త్రాః ప్రాచామ్ || ౧ || ౧౮ || ౧౮ || సౌక్రేయభి ఇ తదంతాచ్యువ ప్ర త్యయ
 స్యలుక్ స్యాత్ - తచ్ఛేర్లోత్ర మృచావృవతి - పన్నా గారస్యావత్యం - అతభి ఇ - యభి ఇ శ్చేతి ఫక్ - పన్నా గారిః పితా పుత్ర శ్చ - ప్రాచా
 జ్జీమ్ - దాక్షిన్యపితా - దాక్షాయణ్గపు త్రమ్ || ౧ || రతౌ వ్యలిభ్యః || ౧ || ౧౮ || ౧౮ || కా వ్యలిభ్యః పరస్యయువ ప్ర త్యయస్యలుక్ స్యాత్ - పూర్వేణ
 ప్రాప్తః తుభ్యలః - అతభి ఇ ఫక్ - తౌ వ్యలిః పితా - తౌ వ్యలాయనః పుత్రః || ౧ || ఫక్ ణి ఇ రస్య తరస్యామ్ || ౧ || ౧౮ || ౧౮ || యూనిలుగి ని త్యేలుకి ప్రాప్తేవి
 కల్పార్థం సూత్రమ్ - కాత్యాయనస్య ధ్రా ః - కాతీయాః - కాత్యాయనీయాః - యస్క - స్యావత్యం యాస్కః - శివాద్యన్ - తస్యావత్యం యా
 యాస్తాయనిః - అణోద్వ్యచితీభి ఇ - తస్య ధ్రా ః - యాస్కీ - యాః - యాస్తాయనీయాః || ౧ || తస్యావత్యమ్ || ౧ || ౧౮ || ౧౮ || షష్ఠ్యంతాత్ కృతసన్ధే
 స్సను గాదవ త్యేర్ధేడ్తా వత్సమాణాశ్చ ప్ర త్యయా నాన్యః - ఉపసౌరవత్యం - ఔపకవః - అదివృద్ధిర మ్రోవభావృద్ధిభాధతే || ౧ || తస్యేదమిత్య
 వత్యే ౭ పిబాధనారంకృతస్స వేత్ - ఉత్సర్జే ఏవాశ్చ వృద్ధాన్యస్య ప్రయోజనమ్ - యోగవిభాగస్తు - భాసౌరవత్యమ్ భానవః - కృతస
 న్ధేకేమ్ - సౌత్థితిః - అకృతప్ర్యహవరి భాషయా సావృద్ధితి గ్వాభూత్ - సమర్థవరి భాషయా నేహ - వస్త్ర ముపగోరవత్యశ్చేత్త స్య - ప్రధమాత్రి

వ్. అపత్యగదకాత్ షష్ఠ్యరేమాభూత్ - వాగ్రహణాద్వాప్యన పి - దైవయజ్ఞీసూత్రా దన్యతరస్యాంగ్రహణానువృత్తేసమాసోపి - ఉ
 పగ్వపత్యమ్ - జాతిత్వాద్భేదోపగవి - ఆశ్వపతః - దైత్యః - ఔత్సః - స్త్రైణః - సాంస్థః || ౧ || అపత్యమ్పత్రప్రభృతీశూత్రమ్ || ౪ || ౧ || ౧౬౨ || అపత్య
 తేవనవివక్షితమ్పత్రాదిశూత్రసంజ్ఞంస్యాత్ || ౧ || జీవతితువంశ్యేయవా || ౪ || ౧ || ౧౬౩ || వంశ్యేపిత్రాదౌజీవతిపాత్రాదేర్వదపశ్యం చతుర్థాది
 తద్యవసంజ్ఞమేవస్యాన్నతుశూత్రసంజ్ఞమ్ || ౧ || భ్రాతరిచజ్యాయసి || ౪ || ౧ || ౧౬౪ || జ్యేష్ఠేభ్రాతరిజీవతికనీయాన్ చతుర్థాదిద్యవసంజ్ఞః
 స్యాత్ || ౧ || వాన్యస్త్రిస్సపిత్రైస్థవిరతః జీవతి || ౪ || ౧ || ౧౬౫ || భ్రాతుగన్యస్త్రిస్సపిత్రైస్థవిరతః జీవతి పాత్రప్రభృతేరపత్యంజీవదేవయువసంజ్ఞంవా
 స్యాత్ - ఏకజ్జీవతిగ్రహణమపత్యస్యపి శేషణమ్ ద్వితీయంపిణ్యస్య - తరపనిర్దేశభయోరుత్కర్షార్థః - స్థానేనవయసాచోత్కృష్టేపితృజ్యే
 పితామహాభ్రాతరివాజీవతి - గార్హస్థ్యాపత్యంగార్హయణః - గార్హోవా - స్థవిరతికిమ్ - స్థానవయసాచోత్కృష్టేపితృజ్యే
 మృతేమృతోవాగార్హ్యపవ || ౧ || వృశస్యచపూజాయామితివాచ్యమ్ || ౧ || గోత్రస్వైవవృద్ధసంజ్ఞాప్రాచామ్ - గోత్రస్యయువసం
 జ్ఞాపూజాయాజ్ఞమ్యమానాయామ్ - తత్రభవాన్ గార్హయణః - పూజేతికిమ్ - గార్హ్యః || ౧ || యూచశ్చకుతాన్యాంగోత్రసంజ్ఞేవాచ్యమ్ |
 ౧ || గార్హోజ్ఞాల్కః - సుత్రేతికిమ్ - గాగ్యాయణః || ౧ || ఏకాశూత్రే || ౪ || ౧ || ౧౬౩ || శూత్రే ఏకపవాపత్యప్రత్యయస్యాత్ - ఉపశూశూత్రా
 పత్యం - ఔపగవః - గార్హ్యః - నాదాయనః || ౧ || శూత్రేస్వైకేనాసంఖ్యానాం ప్రత్యయానామృరమ్పరా - యద్వాద్విన్యూనసంఖ్యైభ్యోఽష్టో
 త్పత్తిగప్రసజ్యతే || ౧ || అపత్యమ్పితురేవస్యాత్తతగప్రాచామపీతి - చమతభేదేనతద్ధాన్వైసూత్రమేతత్తథోత్తరమ్ || ౧ || పితృవాపశ్య
 మితివక్షేహి - ఉపగోస్త్రోయేవాచ్యే ఔపగవాదిశ్చోస్యాత్ - చతుర్థేత్వజీవజ్యేష్ఠైమృతవంశ్యే ఔపగవేగపత్ - ఇత్థంభగితో - వసమ్పరా
 యామ్ - మూలాచ్చశతమే శూత్రే ఏకేనశతమ్ప్రత్యయాస్సృః - పితావహాదీనామపీతిముఖ్యపక్షేతుత్పతీయేవాచ్యే ఉపగోరణాభిష్టేసి
 ధైపి - అణస్తాదిభిపిస్యాత్ - చతుర్థేపగిణితతఃఫగితో - పరమ్పరాయాంమూలాత్ శతతమేగోత్రే - స్థనవతిరనిష్ఠప్రత్యయాస్సృః - అతొనియ
 మాధామిదంసూత్రమ్ - ఏవమ్మతరసూత్రే పూహ్యమ్ || ౧ || శూత్రాద్యన్యస్త్రియామ్ || ౪ || ౧ || ౧౬౪ || యూచ్యవత్యే శూత్రప్రత్యయాన్తా
 దేవప్రత్యయస్యాత్ - స్త్రియాన్తనయువసంజ్ఞా - గగన్యయువాపత్యమ్ - గార్హయణః - స్త్రియాజ్ఞోత్రత్వాదేకపవప్రత్యయః || ౧ || ఆ

తత్త్వార్థః || ౧ || ౧౧౮౫ || అదంతంయత్ప్రాప్తిపది కస్తత్ప్రకృతికాత్తత్ప్రవాదిత్సాత్ అపత్యేధే-దాక్షిణ్యః || బాహ్యోదిభ్యశ్చ || ౧ || ౧౧౮౬ || బాహ్య-
 వి-బోధులోమిః- ఆకృతిగణోయమ్ || ౧ || ౧౧౮౭ || చాదిత్-సుధాతురపత్వమ్- సేధాతకః || ౧ || ౧౧౮౮ || వ్యాసవరుడ సమచ
 త్తాలబిమ్బానాభోవక్తవ్యమ్ || ౧ || ౧౧౮౯ || నయాభ్యాన్పదాన్తాభ్యామ్పూర్వోతతాభ్యామైచ్ || ౧ || ౧౧౯౦ || పదాన్తాభ్యాన్యకారవ కాభ్యా
 మ్పూరస్యనవృద్ధిః- కిన్తుతాభ్యామ్పూర్వోత్రమాజై చావాగమా స్తః-వైయాసకిః-వారుడకిః || ౧ || ౧౧౯౧ || గోత్రే కుశాదిభ్యశ్చార్థః || ౧ || ౧౧౯౨ ||
 వ్రాతఃచృత్తోర స్త్రియామ్ - వ్రాతవాదిభ్యచృత్తేభ్యశ్చస్వాధేభ్యసన్విన్న తు స్త్రియామ్-కాశ్లాయచ్యుః - బహు త్వేన గ్రా జ
 త్వాల్లగ్నత్వతే- బ్రాధ్నాయన్యః- స్త్రియాశ్లాగ్నాయనీ- గోత్ర త్వేనజాతిత్వాస్థిమ్-అనంతరాపత్యే-కాశ్లాగ్నాయనీ-దాదిభ్యశ్చ || ౧ || ౧౧౯౩ ||
 గౌత్ర త్తేవ-నాదాయనః- చారాయణః-అనంతరీనాడిః || ౧ || ౧౧౯౪ || హరితాదిభ్యోఽభ్యః || ౧ || ౧౧౯౫ || ఏభ్యోఽభ్యస్తేభ్యోయూనిఫక్ - హరితాయ
 నః-ఇహగోత్రాధికారేపిసామధ్యాయన్యాయమ్-సహిగౌత్రాదవరోగోత్రప్రత్యయః - విదాద్య న్తర్గణోహరితాదిః || ౧ || ౧౧౯౬ || యశ్చిత్త
 ర || ౧ || ౧౧౯౭ || గోత్రేయాభ్యశ్చాతదంతాత్ ఫక్ స్యాత్-అనాతీత్య క్తేరాపత్య స్యే యలోపోన-గాగ్గ్యాయణః-దాతాయణః || ౧ || ౧౧౯౮ || శరస్వచ్చు
 నకదర్భద్భృగువతాన్గ్రాయణేషు || ౧ || ౧౧౯౯ || గోత్రే ఫక్-అభ్యోరపవాదః-అన్యవిదాదీశారస్వతాయనోభారవశ్చేత్ - శారస్వ
 యన్యః-శౌనకాయనోవాత్స్య శ్చేత్-శౌనకాయనః-దార్భాయణః-గ్రాయణశ్చేత్-దార్పిరన్యః || ౧ || ౧౨౦౦ || ప్రణవగ్వతజీవంతానన్యతరస్యామ్ ||
 ౧ || ౧౨౦౧ || ఏభ్యోగోత్రేఫక్-వా-క్రాణాయనః-క్రాణిః పార్వతాయనః-పార్వతీః-జైవంతాయనః-జైవంతిః-అనాదిరహప్రణిః అన్వ
 మ్ననన్తరేతావచారాత్ || ౧ || ౧౨౦౨ || అన్వప్యానన్తర్యేవిదాదిభ్యోఽభ్యః || ౧ || ౧౨౦౩ || ఏభ్యోఽభ్యగౌత్రే-యేత్వ ప్రాన్వపయన్తేభ్యఅనన్త
 ర్యే-సూత్రేస్వాధేవ్యజ్-విదన్యగోత్రమ్-జైదః-అనన్తరీజైదః - బాహ్యవేరాకృతిగణత్వాదిత్-పుత్రస్యాపత్యం-వాత్రః-కహిత్రః ||
 ౧ || ౧౨౦౪ || గౌత్ర త్తేవ-గాగ్గ్యః-వాత్స్యః || ౧ || ౧౨౦౫ || యశ్చిత్త || ౧ || ౧౨౦౬ || గౌత్రేయద్యభ్యస్తమభ్యస్తాచ్చిత్తవ
 యవయోరేతయోర్లుక్ స్యాత్తత్ కృతేబహుత్వేనతు స్త్రియామ్-గర్వావతాన్యః-విదాః-ఉర్వా-తత్తత్తేకీమ్-ప్రియగార్వాః-స్త్రియా
 న్తుగార్వాః-గోత్రేకీమ్-దైవ్యాః-బోతాన్యః-ప్రవరాధ్యాయప్రసిద్ధమిహగౌత్రమ్-తేనేహన-పాత్రాః-కహిత్రాః || ౧ || ౧౨౦౭ || మఘబస్రోర్వాచ్ఛ్వా

అకాశికయోః || ౪ || ౧౦౬ || గౌత్రేయశ్చ మాధవ్యో బ్రాహ్మణి-మాధవ్యోఽన్యః బ్రాహ్మవ్యకాశి-యుషిః బ్రాహ్మవ్యన్యః బ్రాహ్మశక్తి-
 స్వగ్రాహిపాశాత్పదేనియమాధమి-గ్రాహిపారపలస్తూహితాదికార్యదామ్ బ్రాహ్మవ్యాయజ్ఞీః || ౬ || పిహాధాదాశిరసే || ౪ || ౧౦౭ ||
 గౌత్రేయశ్చ స్యాత్ - కావ్యః-బాధ్యః-అజ్ఞిరసేతి-కాపేయః-బాధిః || ౬ || వత్రాచ్చ || ౪ || ౧౦౮ || అజ్ఞిరసిత్యేవ - వత్రాచ్చః - అనాశిరసే
 తుగ్రాహివాదాచపారాద్యజ్ఞసో-వత్రాచ్చః-వత్రాచ్చః || ౬ || లుక్ స్త్రియామ్ || ౪ || ౧౦౯ || వత్రాచ్చేః-విహితస్య లుక్ స్యాత్ స్త్రియామ్-
 శాశ్వరవాదిత్వాత్ జీన్-వత్రాచ్చ-అనాశిరసేతు-వత్రాచ్చాయనీ లాహితాదికార్యత్ స్ఫుః అజితవత్రాచ్చ-యుషి-స్వాత్వనూజః-స్వగ్రాహి-
 అశ్వాదిభ్యగ్లవశ్ || ౪ || ౧౧౦ || గౌత్రేయశ్చాయనః || ౬ || పుంసేజాతే || ౬ || పుంసే తుప్రకృతివిశేషణమ్ జాతస్య గౌత్రవత్సం జాతాయనః-పుం
 సేః కిమ్ - జాతాయా-వత్సం జాతేయః || ౬ || భగ్నా త్రైగ్రీవే || ౪ || ౧౧౧ || గౌత్రేయశ్చ-భాగ్యాయ స్తైగ్రీవ-భాగ్యరన్యః || ౬ || శివాదిభ్యో
 ఽశ్ || ౪ || ౧౧౨ || గౌత్రేయశ్చైవత్సం శివస్యా-వత్సం యేవః-గౌత్రేయ-వత్సేతి కాదికార్యత్ ఫిజ్ - గౌత్రేయ-శ-భాగ్యత్ ఫిజ్ - గౌత్రేయః
 || ౬ || వృద్ధాభ్యోనదీమానుషీభ్యస్తన్నామి కాభ్యః || ౪ || ౧౧౩ || అపృథ్విభ్యోనదీమానుషీనావభ్యోఽశ్ స్యాత్ - శ్లోకపవాదః - యామానః
 సార్వజ-విస్తృతాయా-వత్సం యే స్త్రీతః - అపృథ్విభ్యగ్లకిమ్-వాసవత్త్రేయః-నదీత్యాదికిమ్-వైవత్త్రేయః-తన్నామి కాభ్యగ్లకిమ్ శోభనాయా
 అవశ్యమ్-శోభనేయః || ౬ || యుష్యన్తకప్రప్లవభ్యశ్చ || ౪ || ౧౧౪ || యుషయోహ-స్త్రైగ్రీవ-వాసవ-వైవత్త్రేయ-అన్తకేభ్యః-స్వా
 ఫల్యః-వృష్టిభ్యః-వాసుదేవః-ఆసుర్భ్యః-శౌరిరితుబాహ్వదీర్వాజ్ఞో మరుభ్యః-నామలసాహజేవ-కృషిసవాయసవవాదోమధ్యేవవా
 న్యాయాత్-అశ్రీత-బ్రాహ్మవర్తవత్సంజ్ఞాత్-అశ్రేయః || ౬ || మాచరుశ్చ-బ్రాహ్మసంహృత్-స-రాహయః || ౪ || ౧౧౫ || స-బ్రాహ్మసంహృత్-మాచరు
 స్వాదాదేశస్వాద-ప్ర-వ్యయశ్చ-వైవమాతుగః-మాణ్డాతుగః-సాహృతుగః-గౌత్రమాతుగః-ఆజేశార-వదవమ్ ప్రశ్యయ-ఉచ్చ-లేఖ-
 స్త్రీ లిజ-శ్లోక-పాద-తేన-తేన-సంఖ్యేతి-కీమ్-సామాత్ర-శుబ్రాదిత్వాత్-వైమాత్రేయః || ౬ || న్యాయ-గ్లకిమ్ || ౪ || ౧౧౬ ||
 ౧౧౬ || శ్లోకపవాదో-తత్సన్నియోగేనకనీవాదేశశ్చ - కానీసోవాసః-స్త్రిశ్చ-సూత్రాయావవాపత్యమి-స్వగ్రాహి-కర్తృశుభ్య-
 స్వత్సంభ-రద్వాజా-స్త్రి- || ౪ || ౧౧౭ || అపత్యేత్ - వైకర్ణి-వాత్సయః-వైకర్ణిరన్యః-శ్లోక-భారద్వాజః-శ్లోక-స్వః-భాగ్య-అశ్రేయః-భాగ్య-రన్యః-

కేచిత్తుశుభేత్యాబస్తమ్యతన్తి-తేషాణ్ణిప్రత్యుదాహరణమ్-శౌభ్యేయః||౪||పీలాయావా||౪||౧||౧౦౮||తన్నామికాణమ్భాధితాస్వర్వ్యచఇతిథ
కిస్మాప్తేపక్షేఽశ్విధీయతే-పీలాయాఅపత్యమ్-పైలః-పైలెయః||౪||ఘృష్ణమణ్ణాకాత్||౪||౧||౧౦౯||చావశ్-పక్షేఽభిజ్ఞా-మాణ్ణాకేయః-మా
ణ్ణాకః-మాణ్ణాకిః-||౪||స్త్రీభ్యోఢక్||౪||౧||౧౧౦||స్త్రీప్రత్యయాస్త్రేభ్యోఢక్స్యాత్-వైనతేయః-బాహ్యోదిత్వాత్-సామిత్రిః-శివాదిత్వా
త్సావత్సః||౪||ద్వ్యచః||౪||౧||౧౧౧||స్త్రీప్రత్యయాస్త్రాదపత్యేఢక్-తన్నామికాఽహోపవాదః-దాత్తేయః-పాదకౌభ్యత్రతుతస్యేదమిత్య
ణ్||౪||ఇతశ్చానిః||౪||౧||౧౧౨||ఇకారాంతాద్వ్యదాపత్యేఢక్స్యాత్-నన్విజ్ఞాంతా-దాతేయః-నైదేయః||౪||శుభ్రాదిభ్యశ్చ||౪||౧||౧౧౩
ఢక్స్యాత్-శుభ్రస్యాపత్యమ్-శౌభ్యేయః||౪||లక్షణశ్యావయోర్వసిప్తే||౪||అపత్యేఢక్-లాక్షణేయః-శ్యాషేయః-అస్యోలాక్షణః-
శ్యామి||౪||వికర్ణకుషీతకాత్కాశ్యపే||౪||౧||౧౧౪||అపత్యేఢక్-వైకర్ణేయః-కాషీతకేయః-అస్యోవైకర్ణః-కాషీతకిః||౪||భ్రువోవుక్చ||౪||౧||
౧౧౫||చాత్-భౌవేయః||౪||ప్రవాహణస్యఢ్||౪||౩||౨౦||ప్రవాహణశబ్దస్యోత్తరపదస్యాపచామాదేరచావృద్ధిసూర్వపదస్యతువాధేప
ఠే-ప్రవాహణస్యాపత్యమ్-ప్రవాహణేయః-ప్రవాహణేయః||౪||తప్రత్యయస్యచ||౪||౩||౨౧||ధాన్తస్యప్రవాహణస్యోత్తరపదస్యాచా
మాదేరచావృద్ధిసూర్వపదస్యతువా-ప్రవాహణేయస్యాపత్యమ్-ప్రవాహణేయః-ప్రవాహణేయః-బాహ్యతథితగమితావృద్ధిః-ధాత్రయేణవి
కత్వేనబాధితున్నశక్యతఇతినూత్రారవృద్ధిః||౪||కల్యాణ్యాదీనామినజ్చ||౪||౧||౧౧౬||ససామినజాదేశస్యాత్-ఘృష్ణ-కల్యాణేనేయః-బాన్ధకేనే
యః-కులటాయావా||౪||౧||౧౧౭||ఇనజ్జాత్రంవికల్ప్యతే-ఢక్తునిత్యఃసూర్వేణైవ-కాలటినేయః-కాలటేయః-సఙ్గీత్యుక్యత్రకులటాయా
తువృభిచారార్థంకులాన్యటతి-తస్యాఽయుక్తాభ్యోవేపక్షేఢక్-కాలటేరః||౪||హృద్భగస్థిన్వస్తేసూర్వపదస్యచ||౪||౩||౧౧౮||హృదాద్యస్తేసూ
ర్వోత్తరపదయోరచామాదేరచావృద్ధిః-ఇతికేచిచ-సుహృదోపత్యమ్-సాహార్దః-సుభగాయాఅపత్యమ్-సాభాగినేయః-సక్తుస్థానానిస్థవః-
సక్తుసిస్థవః-తేమభవః-సాక్తునైస్థవః||౪||చటకాయావిరక్||౪||౧||౧౧౯||ఘ్||చటకస్యేతివాచ్యమ్||౪||లిజ్జదిశిష్టపరిభాషయాస్త్రీయాపి-
చటకస్యచటకాయావాఅపత్యమ్-చాటకై||౪||౩||౨౨||స్త్రీయామపత్యేలుగ్వక్తవ్యః||౪||తయోదేవస్త్ర్యపత్యమ్-చటకా-అజాదిత్వాట్టామ్||౪||
గౌధాయాశ్చక్||౪||౧||౧౨౦||గౌధేరః-శుభ్రాదిత్వాత్పక్షేఢక్-గౌధేయః||౪||అరగుదీచామ్||౪||౧||౧౨౧||గౌధారః-రకాసిద్ధేతకారోచ్ఛాద

ణమస్యతోః ధానార్హమ్-జడస్యాఽవత్యమ్-జాడారః-పణ్ణస్యాఽవత్యమ్-పాణ్ణారః||౧౧|| ౧౩౧|| అశ్వీనాశ్శీలహీనా
 శ్చక్షుఃప్రాణాభ్యోవాక్-పక్షేభ్యో-కాణేరః-కాణేయః-దాసేరః-దాసేయః||౧౨|| ౧౩౨|| అహోపవాదః-పైతృష్వ
 స్త్రీయః||౧౩|| ౧౩౩|| పితృష్వసురస్త్యలాపస్యాన్ధకి-అతపవజ్ఞాపకాత్-ధృత్-పైతృష్వసేయః||౧౪|| ౧౩౪|| మాతృష్వసుశ్చ||౧౫|| ౧౩౫||
 పితృష్వసుశ్చమక్తస్తదస్యాపిస్యాత్-మాతృష్వస్త్రీయః-మాతృష్వసేయః||౧౬|| ౧౩౬|| చతుష్పాద్యోధృత్||౧౭|| ౧౩౭|| ధేలాహేఽకగ్వా||౧౮|| ౧౩౮||
 ర||౧౯|| ౧౩౯|| కద్రాభిన్నస్యావణాస్తస్యభస్యలోపస్యాత్-ధేవరే-కామణ్ణలేయః-కమణ్ణలుశ్చబృశ్చతుష్పాద్యజ్ఞాతిపితృవాచకః||౨౦|| ౧౪౦|| యష్టావ్యధిభ్య
 శ్చ||౨౧|| ౧౪౧|| పభ్యోధృత్-స్యాత్-అశ్ధే-కౌరవవాదః-గాప్తేయః-మిత్రయోరవత్యమ్-ఋష్యశిప్రాప్తేధృత్||౨౨|| ౧౪౨|| కేకయమిత్రయ
 ప్రలయానాంయదేరియః||౨౩|| ౧౪౩|| ఏషాంయకారాదేరియః-దేశః-శివీతికీతిచతద్ధితేపరే-ఇతిఇయాదేశే-ప్రాప్తే||౨౪|| ౧౪౪|| దాన్తీనాయనహస్తి
 నాయనాధర్వణికజైష్ఠ్యశినేయవాసినాయనిభ్రాణహత్యధైవత్యసారవైత్వౌకమైత్రేయహిరణ్మయా||౨౫|| ౧౪౫|| పతానిపాత్యస్తే
 ఇతియులోపః-మైత్రేయః-మైత్రేయా||౨౬|| ౧౪౬|| యస్తాదిభ్యోగౌత్రే||౨౭|| ౧౪౭|| ఏభ్యోగౌత్రప్రత్యయస్యలుక్-స్యాత్-కృతేబహుత్వేన
 తుస్త్రియామ్-మిత్రయవః||౨౮|| ౧౪౮|| అత్రిభ్యగుశ్చవసిష్ఠగౌతమాశ్విరోభ్యశ్చ||౨౯|| ౧౪౯|| ఏభ్యోగౌత్రప్రత్యయస్యలుక్-కృతయః-భృ
 గవః-కుత్యాః-వసిష్ఠాః-గౌతమాః-ఉశ్చిరసః||౩౦|| ౧౫౦|| బహ్వచక్రభగ్నప్రాచ్యభరతేషు||౩౧|| ౧౫౧|| బహ్వచక్రపరోయధృత్-ప్రాచ్యగౌత్రేభరిత
 గౌత్రేచవర్తమానస్తస్యలుక్-స్యాత్-పన్నాగారాః-యుధిష్ఠిరాః||౩౨|| ౧౫౨|| సగౌతమావనాదిభ్యః||౩౩|| ౧౫౩|| ఏభ్యోగౌత్రప్రత్యయస్యలుక్-స్యాత్
 బిదాద్యస్తరణోయమ్-గౌతమాః-శైగ్రవాః||౩౪|| ౧౫౪|| తిక్కితవాదిభ్యోద్వస్తే||౩౫|| ౧౫౫|| ఏభ్యోగౌత్రప్రత్యయస్యబహుత్వేలుక్-స్యాత్-ద్వ
 స్తే-తైకాయనయశ్చ-తైకాయనయశ్చ-తికాదిభ్యోపిభక్తస్యలుక్-తిక్కితవాః||౩౬|| ౧౫౬|| ఉపకాదిభ్యోఽన్యతరస్యామద్వస్తే||౩౭|| ౧౫౭|| భ్యో
 గౌత్రప్రత్యయస్యబహుత్వేలుగ్వాస్యాత్-దద్వస్తేద్వస్తేద్వచ-ఔపకాయనాశ్చలామకాయనాశ్చ-నదాదిభ్యః-ఫక్-తస్యలుక్-ఉపకలమ
 కా-ఔపకాయనలామకాయనాః-భ్రష్టకపిష్ఠలాః-బ్రాహ్మకపిష్ఠలయః-లమకాః-లామకాయనాః||౩౮|| ౧౫౮|| అగస్త్యకాన్త్యయోరగస్త్యకున్త్యన్-౧౫౯||
 ౧౬౦|| ౧౬౦|| తయోరవయవస్యగౌత్రప్రత్యయస్యాహోయశ్చబహుశులుక్-స్యాత్-అవశిష్టస్యప్రకృతిభాగస్యయధాసంఖ్యమగస్త్యకున్త్యన్-౧౬౧||

స్వహులమ్ || ౪ || ౧ || ౧౬౦ || స్థుచుకాయః || ౫ || మమోర్జాతావశ్యతామకమ్ || ౪ || ౧ || ౧౬౧ || సముదాయాగ్గోజాటిః మానుషః సుప్తః || ౫ || జనపద
 శబ్దాత్తత్రియాదశ్ || ౪ || ౧ || ౧౬౨ || జనపదత్త్రియాదశావకానశ్చానపద్యే-దాష్టినాయనెతిసూత్రేనిపాతనాట్టిలోపః-విత్ప్రోః
 విత్ప్రోకా || ౫ || తత్త్రియాసమానశబ్దాజ్జనపదాత్తస్యరాజన్యవత్సవత్ || ౫ || తద్రాజమాచటాణస్తద్రాజిత్యన్యర్థసంజ్ఞానామధ్యాయ - ప
 త్తాలానాంరాజా-పాత్యాలః || ౫ || పూరోరణవక్తవ్యః || ౫ || పారవః || ౫ || పాణ్యోర్వ్యన్ || ౫ || పాణ్యః || ౫ || సాల్వేయగన్ధాగ్నిభ్యామ్ || ౪ ||
 ౧ || ౧౬౪ || అభ్యామవత్యే-వృద్ధేదీర్ఘజ్ఞానవాదః-సాల్వేయః-గన్ధారః తస్యరాజన్యప్రేవన్ || ౫ || ద్వ్యన్త్యధః-విజ్ఞానసాదన్ || ౪ ||
 ౧ || ౧౬౫ || అభ్యావవాదః-ద్వ్యన్త్య - ఆశ్చ-వాజ్ఞాసామ్యః-మాగధః-కాలిజ్ఞః-పారసః-తస్యరాజన్యప్రేవమ్ || ౫ || వృద్ధే-సలాజాదాజ్ఞాన్ ||
 ౪ || ౧ || ౧౬౬ || వృద్ధాత్ - అమృత్యః సోః-ర్యః-కత్ - అవన్త్యః-కాసన్యః - అజాచస్యావత్సమాజాదన్ || ౫ || కరునాదిభ్యోన్యః || ౪ || ౧ || ౧౬౭ || కార
 వ్యః-నైపధ్యః-నైపధస్యా-పతేరిత్యాదత్తై-పి-కౌ-న్ || ౫ || సాల్యావయవస్రత్యగ్రధకలకూటాత్కాదిభ్యః || ౪ || ౧ || ౧౬౮ || సాల్యా
 జనపదస్తదవయవాదున్పురాదయః-తేభ్యః-ప్ర్యగ్రధాదిభ్యస్త్రీభ్యశ్చకాన్ స్యాత్ - అభ్యావవాదః-దేవమృగః-ప్రాత్యగ్రదిః-కాలకూ
 టః - ఆశ్చ-రాజన్యప్రేవమ్ || ౫ || తేతద్రాజాః || ౪ || ౧ || ౧౬౯ || అభాదయసతత్సంజ్ఞాస్సన్యః || ౫ || తద్రాజన్యబహుమతేనైవాస్త్రియామ్ ||
 ౫ || ౪ || ౧ || ౧౭౦ || బహు-వృద్ధేనుతద్రాజన్యలుక్-స్యాత్తదర్శకతేజహుతేనతుస్త్రియామ్-కత్ప్రోకవః-పత్యాలాత్తాది - కద-స్త్రికారవ్యాగ
 వశవః-తస్యామేవగఘాగపాణ్యాత్త-కారవ్యే-పాణ్యే-చసాధవత్తసమాధేయమ్ - రఘూణానాన్వయంవత్యే - నిరుధ్యమానాయచభిగకధ
 త్త్యి-తి-రు-రఘూయచశ్చై-యో-స్తదవత్యే-తు-యా || ౫ || క-మోజాల్లుక్ || ౪ || ౧ || ౧౭౧ || అస్మాత్తద్రాజన్యలుక్ - క-మోజా - క-మోజా ||
 ౫ || క-మోజాదిభ్యకలవక్తవ్యమ్ || ౫ || చ-శకః-ద్వ్యన్త్య-లక్షణస్యానోలుక్ - కేరలః-యవనః-అభ్యలుక్ - క-మోజాస్సమ-రే-పారః-సుగ
 మః-దీఘ-సారే-క-మోజాభిజసామే-పా-మిత్యర్థః - సన్ధతక్షశిలాదిభ్యోన్యావిత్యన్ || ౫ || స్త్రియామ-వత్స-వత్స-వత్స-భ్యశ్చ || ౪ || ౧ || ౧౭౨ ||
 తద్రాజన్యలుక్-స్యాత్ - అవ-స్త్రి-కు-స్త్రి || ౫ || అతశ్చ || ౪ || ౧ || ౧౭౩ || తద్రాజస్యాకారన్యస్త్రీయాం-యక్-స్యాత్ - శూరశేనీ - మన్రి - కద-మన్రి-స్త్రి-స
 తా-వితీ - హ-స్త్రి-ప-పార్య-త్త-హ-ర-త్త-భ-త్త-ది-త్త-వా-క-ల్ప-మ్ || ౫ || స-ప్రా-చ్య-భ-త్త-ది-యా-ధే-యా-ది-భ్యః || ౪ || ౧ || ౧౭౪ || ప-భ్య-స్త-ద్రా-జన్య

నలుక-పాఞ్చాపి-వైదర్భి ఆశీ-వాశ్చీ-మాగధీ-పతే-ప్రాచ్యాః-భార్గి-కారుశీ-కైకేయీ-కేకయీ-త్యక్త-తుజన్యజనక-భావలక్షణే-సంయోగే-జీ-
 మ్-యుధాసుక్ర-ఆభ్యాం-ద్వ్యచభిభక్-తతః-స్వాగ్ధే-పాగ్ధ్యవియా-ధేయా-నిభ్యా-న-ణభావిత్య-శాంజ్ఞ-ర-వాద్య-భి-జన్-ఆ-త-శ్చే-లుకి-
 తు-ధన్-స్త-త్వాత్-గో-పు-దా-తని-ప్ర-స్థ-ర-స్స-స్యాత్-యా-ధే-యా-శౌ-శ్రే-యా-|| ౧ || ఆ-ణి-భో-ర-నా-ర్ష-యో-గ-రూ-పో-త్త-మ-యో-స్వ-స్యా-శ్రో-త్రే-|| ౪ || ౧ || ౭౦ ||
 త్రా-గ్రి-దీ-నా-మ-స్త-య-ము-త్త-మ-త-స్య-స-గ-ప-ము-పో-త్త-మ-మ-గో-త్రే-యా-వ-ణి-భా-హి-తా-వ-నా-ర్షో-త-ద-స్త-యో-గ-రూ-పో-త్త-మ-యో-గ-పా-రి-ప-ని-క-
 యోః-స్త్రి-యా-ం-ష్య-జా-ద-శ-స్స-స్యాత్-ని-ర్ది-శ్య-మా-న-స్యా-ద-శ-భ-వ-స్త్రీ-ఆ-ణి-భో-రే-వ-ప-జా-వి-తా-య-జ-శ్చ-ప-మ-ము-ద-గ-స్తే-ర-చ-త్య-స-సీ-కా-ము-ద-
 గ-ద్వ్యా-వా-రా-హ-నీ-అ-నా-ర్ష-యో-గ-కి-మ్-వా-సి-ష్ఠీ-వై-శ్వా-మి-త్రీ-గు-రూ-పో-త్త-మ-యో-గ-కి-మ్-దౌ-ప-గ-వీ-జా-ల-క్ష-ణో-జీ-మ్-గౌ-త్రే-కి-మ్-ఆ-హి-చ్ఛ-త్రే-
 జా-తా-ఆ-హి-చ్ఛ-త్రీ-|| ౧ || గౌ-త్రా-వ-య-వా-త్ || ౪ || ౧ || ౭౧ || గౌ-త్రా-వ-య-వా-గౌ-త్రా-భి-మ-తా-మ-ల-ా-ఖ్యాః-త-తో-గౌ-త్రే-హి-త-యో-గ-ని-గో-
 స్త్రి-యా-ం-ష్య-జా-ద-శ-స్స-స్యాత్-అ-గు-రూ-పో-త్త-మ-ార్థ-ఆ-ర-హ-ః-పా-ణి-క్యా-భ-ణి-క్యా-|| ౧ || క్రా-ద్యా-ది-భ్య-శ్చ || ౪ || ౧ || ౭౨ || స్త్రి-యా-ం-ష్య-జ్-ప్ర-త్య-య-
 స్స-స్యాత్-అ-గు-రూ-పో-త్త-మ-ార్థో-ఽ-న-ః-భ-వ-శ-చ-ప-ర-హ-ః-క్రా-ద్యా-వ్యా-ద్యా-సూ-త-య-వ-త్యా-మ్-సూ-త్యా-భో-జ-త్రి-యో-భో-జ్యా-|| ౧ || దై-వ-
 య-జ్ఞి-శౌ-చి-వృ-క్షీ-సా-త్య-ము-క్తి-కా-ణే-వి-భి-భ్యో-ఽ-న్య-త-ర-స్యా-మ్ || ౪ || ౧ || ౭౩ || ప-భ్య-శ్చ-తు-గ్భ్య-ష్య-జా-వ-అ-గో-త్రా-గ్ధ-మి-ద-మ్-గౌ-త్రే-పి-ప-ర-శ్చ-త్వ-వ-ర్త-
 తే-ప-క్షే-భి-తో-వ-స-ప్యే-గి-మ్-దై-వ-య-జ్ఞా-దై-వ-య-జ్ఞీ-|| ౧ || ఇ-న్య-వ-త్యా-ని-కారః || ౧ || తే-న-ర-క్త-ం-రా-గ-త్ || ౪ || ౧ || ౭౪ || తే-
 ఽ-నే-నే-తి-రా-గ-ః-క-సా-యే-ణ-ర-క్త-ం-ప్ర-ం-కా-సా-య-మ్-మా-భి-స-మ్-గా-గ-త్రి-మ్-దే-వ-ద-తే-న-ర-క్త-ం-ప్ర-మ్-|| ౧ || లా-యో-రో-చ-నా-ట్క-|| ౪ || ౧ || ౭౫ ||
 లా-త్రి-కః-దౌ-వి-కః-|| ౧ || శ-క-ల-క-ర్త-మా-భ్యా-మ-ప-స-భ్యా-న-మ్-|| ౧ || శా-క-లి-కః-కా-ర్త-మి-కః-ఆ-భ్యా-మ-ణ-పీ-వ-త్రి-కారః-శా-క-లః-కా-ర్త-మః-|| ౧ || నీ-ల్యా-అ-
 న్ || ౧ || నీ-ల్యా-ర-క్త-ం-నీ-ల-మ్ || ౧ || పీ-తా-త-న్ || ౧ || పీ-త-క-మ్ || ౧ || హ-రి-ద్రా-మ-హ-రి-జ-నా-భ్యా-మ-భా-|| ౧ || హ-రి-ద్ర-మ్-మా-హ-రి-జ-మ్ || ౧ || న-య-త్రే-
 ణ-య-క్త-గ-కా-లః || ౪ || ౧ || ౭౬ || పు-ష్ప-ణ-య-క్త-హ-ప-మ-హః-పా-షీ-గా-త్రి-|| ౧ || లు-బ-వి-శే-ష-మ్ || ౪ || ౧ || ౭౭ || సూ-రే-వి-హి-త-స్య-లు-ప-స్యా-త్-ప-ష్టి-గ-త్య-
 క-స్య-కా-ల-స్యా-వా-స్త-ర-వి-శే-ష-శ్చే-న్మ-గ-హ్య-తే-అ-ద్య-పు-స్య-క-ద-స్త-ర్మి-పు-స్య-య-క్త-పా-ర్థ-మా-సీ-పా-షీ-వి-భా-మా-ఫా-ల్గు-నీ-శ్ర-వ-ణా-కా-ర్తి-కై-త్రీ-భ్య-
 ఇ-ని-దై-శే-న-సా-ర్థ-మా-స్యా-మ-య-ం-లు-ప-నే-జ్ఞా-పి-త-త్వా-త్-శ్ర-వ-ణ-శ్ర-బ్దా-త్తు-అ-త-ప-వ-లు-ప-య-క్త-వ-ద్భా-వా-భా-వ-శ్చ-ఆ-బా-ధ-కా-న్య-పి-ని-పా-త-నా-ని-

శ్రావణః || సంజ్ఞాయాం శ్రవణాశ్వత్థాభ్యామ్ || ర || ౧ || ౫ || విశేషార్థో యమారహస్యః - శ్రవణారాత్రిః - అశ్వత్థోమ హూర్తః - సంజ్ఞాయాం యోగః -
శ్రావణే - ఆశ్వత్థీ || ధ్వన్వాచ్యః || ర || ౧ || ౬ || సత్త్రద్వన్వాచ్యుక్తే కాలేచ్ఛస్య త్వివిశేషసత్యసతిచ - ఏవ్యపునర్వసో యమాహః - రాధ సురా
ధీయా రాత్రిః || ధ్వన్వంసాను || ర || ౧ || ౭ || తే నేత్యేవ వసిష్ఠేన దృష్టం వాసిషంసామః || ఖ్వి || అస్మిన్న ర్దేవో డిద్వావత్వవ్యః || ఖ్వి || ఉశన సాన్యసంసా
మ - డి శనసమ్ - ఔశనమ్ || ఖ్వి || కలేర్థక్ || ర || ౧ || ౮ || కలి నాన్యన్వంసామ - కాలేయమ్ || ఖ్వి || వామ దేవాద్వ్యద్వ్య || ర || ౧ || ౯ || వామ దేవేనన్వంసామ - వా
మ దేవ్యమ్ || ఖ్వి || సిద్ధేయ స్యోలోపేన కిమర్థం యయతాడితా - గ్రహణమ్నా తదధేభూద్వామ దేవ్యస్య సఖ్స్వలే || ఖ్వి || పరిపృ ర ౨ || ర || ౧
|| ౧౦ || వస్త్రై గపరిపృతో వాస్త్రో రధః - రధగక్మ - వస్త్రేణ పరిపృతగ్ కాయః - సహన్తా ద్వేష్టిత గపరిపృతగ్ కాయః - తే నేహ స ఖత్రై గపరిపృత
రధః || ఖ్వి || పాణ్డుకమ్బలాదిని || ర || ౧ || ౧౧ || పాణ్డుకమ్బలేన పరిపృతః - పాణ్డుకమ్బలే - పాణ్డుకమ్బలశబ్దో రాజాస్తరణకమ్బలస్య వాచకః - మత్స్యర్థి
యేనై వసిద్ధేవచనమూహోనివృత్త్యర్థమ్ || ఖ్వి || ద్వేషవై యాఘ్రాదభ్యో || ర || ౧ || ౧౨ || ద్వీపినోవికారః - ద్వేషమ్ - లేనవప్రతిః - ద్వేషో రధః - ఏవం వై
యాఘ్రః || ఖ్వి || కామారాపూర్వవచనే || ర || ౧ || ౧౩ || కామారాపూర్వవిభక్తికౌనిరేశః - అపూర్వ త్వేనిపాతనమిదమ్ - అపూర్వవలేం కుమారీంపలీరు
పపన్నః - కుమారః పతిః - యద్వా - అపూర్వపతిః కుమారి - పతిముపపన్నా క మారి భార్యా || ఖ్వి || త్రైధృతమవత్రేభ్యః || ర || ౧ || ౧౪ || శరావేడుద్వ
తః - శారావడుదనః - ఉదృతిర - హూర్ధ్వరూపూర్వ కేణ ధానేవర్తతే - తేన సప్తమ - ఉత్పత్త్యేహిత్యత్యర్థః || ఖ్వి || సజ్జీలాచ్ఛయితరిత్రతే || ర || ౧ || ౧౫ ||
తత్రేత్యేవ - సముదాయేనచేద్వత్యత్యతే - సజ్జీలేశేతే - స్థాణ్ణిలోభితుః || ఖ్వి || సంస్కృతమ్బుత్యోః || ర || ౧ || ౧౬ || సప్తమ్యనాదో స్యాత్సంస్కృ
తే ర్థే - యత్సంస్కృతమ్బుత్యోశ్చేత్తేస్యః - భాషే సంస్కృతాః - భాష్ట్రః - అష్టసుకపాలేషు సంస్కృతః - అష్టాకపాలః - పురోదాశః ||
ఖ్వి || శూలోభాద్యత్ || ర || ౧ || ౧౭ || అహోపవాదః - శూలే సంస్కృతమ్ శూల్యమాంసమ్ - ఉఖాపాత్రవిశేషః - తస్యాం సంస్కృతమ్ - ఉఖ్యమ్ ||
ఖ్వి || దధ్నుష్ఠక్ || ర || ౧ || ౧౮ || దద్ని సంస్కృతం దాధిక్మ || ఖ్వి || శ్వితోఽన్యతరస్యామ్ || ర || ౧ || ౧౯ || రతస్యాత్ పత్యేఽణ్ || ఖ్వి || క్షస సుకాన్యాః ||
౭ || ౩ || ౫ || ఇన్ ఉన్ ఉన్ తే ఏతదన్తాత్పరస్య రస్యకస్యాత్ - ఉవశేనశ్వయతివం శ్రేణ్యుదబిప్త - తత్ర సంస్కృతః - ఔదగ్వ్యః - ఔదగ్వ్యః ఇ
సుస్యప్రతివనోక్తయోగ్రహణాన్నేహ - అశిషాచరణ - అశిషికః - ఉషాచరణ - ఔషికః || ఖ్వి || దోష ఉపసంఖ్యానమ్ || ఖ్వి || దోర్భ్యా ఇచ్ఛతి - దో

మాహారాజికమ్-ప్రాప్తపక్షికమ్||జీవతాద్యస్తేచ|| ౨|౩||౨౦|| అత్ర సూక్ష్మోత్తరపక్షయోగాద్యచ వృద్ధిస్సాన్యైశ్చోణికిః చపరైః||
 మారుతమ్||నేస్త్రస్యపరస్య||౨|౩||౨౧||పరస్యేస్త్రస్యవృద్ధిర్నస్యాత్-శామేద్దేః-పరస్యకిమ్-విద్రాగ్మిః||పక్షిద్దాన్య వరుణస్య||౨|౩||౨౩||
 దీర్ఘాత్పరస్యవరుణస్యవృద్ధిః - విద్రావయణమ్-దీర్ఘాత్త్రిమ్-ఆగ్నివాహుణీమనద్వాహీమాలభేత్ || పక్షి||తదస్త్వస్వర్తతత్కేనవయజ్ఞాదిభృత
 పసంఖ్యానమ్||పక్షి||నావయజ్ఞికః-కాలః-పాకయజ్ఞికః||పక్షి|| || సూర్యమాసాదృశవక్తవ్యః || పక్షి|| సూర్యమాసోఽస్యాఽవర్తతేభిః - పౌర్ణమాస
 ధిః||పక్షి||పితృవృమాతులమాతాః-హపితావహాః||౨||౨||౩౬||పతేనీపాత్యస్తే||పక్షి||పితృగ్రాతరివృత్||పక్షి||పితృగ్రాతాపితృవృత్||పక్షి||మాతు
 ర్మలచ్||పక్షి||మాతుర్గ్రాతా-మాతులః||పక్షి||మాతృపితృభ్యామ్మితరితావహచ్||పక్షి||మాతుర్పితా-మాతావహాపితృపితా-పితావహాః||
 పక్షి||మాతరిషిచ్||పక్షి||మాతావహీపితావహీ||పక్షి||అవేర్నుద్దేసోఽథమాసమరిసచోవక్తవ్యాః||పక్షి||సకారపారసామర్థ్యాన్నపః-౬||సోఽథమా-౮
 విరూసమ్-౮||విమరిసమ్||పక్షి||తిలాగ్నిష్ఫలాప్తిళ్లాసేతా||పక్షి||తిలపిళ్లా-౬||తిలపేజః-వర్ధ్యస్తీలభ్యత్సర్క||పక్షి||పిళ్లాత్సన్తపేచ్||పక్షి||పిళ్లాః||పక్షి||సవ్య
 సమూహః||౨||౨||౩౭||కాకానాంసమూహగ్ కాకమ్-బాకమ్||పక్షి||భిక్షాఽభ్యోఽన్||౨||౨||౩౮||భిక్షాణాంసమూహాబాజైత్సమ్-గర్భిణీనాం
 సమూహః-గార్భిణమ్-భిక్షాభిస్యాభిభిషంపద్భావేకృతే||పక్షి||భిక్షాభిభిషత్సే||౨||౨||౪౦||అనపత్యాభేదంపరేదన్ ప్రకృత్యాసాన్విత-తేన
 నస్తద్భిత్తిః||టిలోసోన-యువతీనాంసమూహః-యావనమ్-శత్రుదానుదాతాచెరభియావతమ్||పక్షి||గౌత్రోత్త్రోష్ట్రోర్భ్రాజరజన్గజ
 పుత్రవత్సచునుష్యాజాన్వృత్||౨||౨||౪౧||పభ్యఃసమూహేపుష్కోస్యాత్-లోకికమిహగోత్రమ్-తచ్ఛాపవత్సమాత్రమ్||పక్షి||యుక్తైః||౨||౨||౪౨||
 ౧||౧||యుపుపతయోగనునాసికయోఃక్రమాదనతకపతావాదేశౌస్తః - గ్లుచుకాయనీనాంసమూహః-గ్లుచుకాయనకమ్-బేడుకమిల్యా-౬||
 పత్యస్యచేయలాపేప్రాస్తే||పక్షి||ప్రకృత్యాఽకైరాజన్యచునుష్యమువాహః||పక్షి||గాజన్యకమ్-మానుష్యకమ్||పక్షి||వృద్ధాశ్చేవక్తవమ్||పక్షి||
 వార్ధకమ్||కేదాగాద్యళ్లు||౨||౨||౪౩||చాన్వృత్-కైదార్యమ్-కైదారకమ్||పక్షి||గణికాయాయజ్ఞోవక్తవ్యమ్||పక్షి||గాణిక్యమ్||౨||౨||౪౪||వరిచ
 శ్చ||౨||౨||౪౫||చాతే-దాగాదపి-కవచినాంసమూహః-కావచికమ్-కైదారికమ్||పక్షి||బ్రాహ్మణమాఽవబాడబాహున్||౨||౨||౪౬||బ్రాహ్మణ్య
 మ్-మానుష్యమ్-బాడబ్యమ్||పక్షి||పృష్ఠాదుపసంఖ్యానమ్||పక్షి||పృష్ఠ్యమ్||గ్రామజనబుభ్యస్తత్||౨||౨||౪౭||గ్రామాతా-బసరా-బన్ధుతా||

ఖే||గజసహాయాభ్యాంభోవక్తవ్యమ్||ఖే||గజతాసహాయతా||ఖే||అహ్నఃసంక్రమణతా||ఖే||అహ్నఃసంక్రమణసాధ్యసూక్ష్మకఃక్రితురిత్యగ్ధ-
 క్రతాకిమ్-అహ్నః-ఇహాశ్చిత్తాదిత్వాదభో-అహ్నఃప్రభో-చేవేతినియమాప్యణసోన||ఖే||పర్వార్థస్థవక్తవ్యః||ఖే||సితచ||౧||౨||౧౬||స-వదేనూ-
 ర్వహ్నఃసంజ్ఞంస్యాత్-అభిలాషోర్హణోన-పహ్నవాంసమూహః-పార్శ్వమ్||ఖే||అనుదాత్తాడరభో||౨||౩||౪||కాసోశమ్ మాయూరమ్||ఖే||అ-
 ణ్ణికాదిభ్యశ్చ||౨||౩||౪||అభోస్యాత్-అణ్ణికానాంసమూహః ఖాశికమ్||ఖే||చగణేభ్యోధర్మవత్||౨||౩||౪||కారకమ్ ఛాస్యమ్||ఖే||అ-
 హస్తికేసోస్య||౨||౩||౪||సాక్షుకమ్ హస్తికమ్ చై నుకమ్||ఖే||కేశాశ్వాభ్యాంయభ్యావన్యతరస్యామ్||౨||౩||౪||పక్ష్యురగ్గౌ-చైశ్వమ్-
 తైశికమ్-అగ్నేయమ్ అగ్నేయమ్||ఖే||పాశాదిభ్యయః||౨||౩||౪||పాశ్యా-తృణ్యా-ధూమ్యా వన్యా-వాగ్యా||ఖే||అలశౌరధాత్||౨||౩||౪||
 ల్యా-గన్యా-రథ్యా||ఖే||ఇనిత్రకట్యచశ్చ||౨||౩||౪||అలదిభ్యఃక్రమాత్సృజ-అలిన్-శౌత్రా-రథకట్యా||ఖే||అలాదిభ్యర్థ-కవ్యః||ఖే||
 డాకినీ-కుయిమ్మినీ-అకృతిగణోయమ్||ఖే||విషయోదేశే||౨||౩||౪||షష్ఠ్యన్తాదణాదయస్సృరత్యన్తపరిశీరితేదేశ-నచేదేశః-శివీనాం-చ-
 యోదేశః-తై బః-దేశేకిమ్-దేవరత్తస్యవిషయో-నువాకః||ఖే||రాజన్యాదిభ్యోపుష్క||౨||౩||౪||రాజన్యః||ఖే||భానిక్యాదై వ్యమకారాది-
 భ్యోవిధిల్పక్తతా||౨||౩||౪||భారికీణాంవిషయోదేశః భారికీధమ్-విషుకారిభక్తిమ్-సారసాయనభ-కమ్||ఖే||సో-స్యాదిరి-స్స-ప్ర-గా-
 ధేషు||౨||౩||౪||అ-ప-జ్ఞి-రాదిగ-స్యేతి-పా-జ్ఞః-ప్ర-గాధః||ఖే||స్వార్థ ఉపసంఖ్యానమ్||ఖే||త్రిష్టుబేవ-త్రై-వైభవమ్||ఖే||సం-గ్రా-మేప్ర-యోజ-స-
 యోధ్యభ్యః||౨||౩||౪||సో-స్యే-త్య-స-వ-ర్త-తే-స-భ-ద్రా-ప్ర-యోజ-స-మ-స్య-సం-గ్రా-మ-స్యేతి-స-భ-గ్రి-భ-ం-గ్రా-యో-దా-రో-న-స్య-సం-గ్రా-మ-స్య-
 భారతః||ఖే||తదస్యా-స్మ-హరణమితీక్రీ-దాయాం||౨||౩||౪||దణ్ణః-ప్ర-హరణ-స-స్యాం-క్రీ-దాయాం-దాణ్ణా-మాస్తా||ఖే||ఘృషాసా-స్యా-జ్ఞి-
 యేతి||ఖే||౨||౩||౪||ఘృషా-నా-క్రీ-యా-వాచినః-ప్ర-దమా-నా-స-స్యామి-స-ప్ర-హ్య-ధే-స్త్రీ-లి-జే-ప్ర-త్య-య-స-స్య-ఘృ-భ-౩-గ్ర-హ-ణా-ద్భ-
 కారక-పూర్వ-స్యా-పి-గ్ర-హ-ణ-మ్||ఖే||శ్యే-న-తి-ల-స్య-పా-తే-భే||౨||౩||౪||శ్యే-న-తి-ల-స-త-యో-ర్ము-మా-గ-వ-స-స్య-త్-ఇ-న్-త-య-ప-దే-ప-త-స-త-పే-ఉ-ర్-
 ప-ద-శ్యే-న-పా-తో-న-స్యాం-వ-ర్త-తే-శ్యే-న-మా-తా-మృ-గ-యా-తి-ప-క్తా-న-స్యాం-వ-ర్త-తే-త్తై-మ్-పా-న-స్వ-ధా-శ్యే-న-తి-ల-స్య-కమ్-ద-ణ-పా-తో-న-స్యా-న్తి-
 భా-వ-ర్త-తే-దా-ణ-పా-తా-తి-ధిః||ఖే||తదధి-తే-త-ద్వి-ద||౨||౩||౪||వా-క-ర-ణ-మ-ధి-త-పే-వ-వా-వై-యా-క-ర-ణ-మ్||ఖే||క్ర-తూ-గ్ధ-ది-సూ-త్రా-న్తా-ల-క్||౨||౩||౪||

శ్రుతివిశేషవాచినామేవేహగ్రహణమ్ తేభ్యోనుఖ్యాధేహ్యోవేదితగితప్రతిపాదకగ్రన్థపరేభ్యస్తస్యధ్యేతరి-ఆగ్నిష్టోమికః-వాజసేయ
కః-ఉక్థంసాహవిశేషః-తల్లక్షణవరోగ్రన్థవిశేషోలక్షణయోక్తమ్- తదధితేవేవవాదోద్దికః॥ఋ॥మఖ్యాధాత్తూర్ధ్వజ్ఞాబృగణౌనేష్యేతే॥ఋ॥
న్యాయం నైయాయకః-వృత్తిం వార్తికః-లోకాయతం-లోకాయతీకృత్యాది॥ఋ॥సూత్రాన్త్రాత్పకల్పాగ్రహేవేష్యతే॥ఋ॥సాగ్రహసూ
త్రికః-అకల్పాదెగిమ్-కాల్పసూత్రః॥ఋ॥విద్యాలక్షణకల్పాన్త్రాప్యేవక్తవ్యమ్॥ఋ॥వాయువిద్యకః-గౌలక్షణకః-అశ్వలక్షణకః-పారాశ
రకల్పకః॥ఋ॥అజ్ఞతత్రధర్మత్రిసూర్వాదివిద్యాన్త్రాప్యేవక్తవ్యమ్॥ఋ॥అజవిద్యః-త్రిధావిద్యా-ఓవిద్యా-తామసీతేవేకవాతైవిద్యః॥ఋ॥
ఆఖ్యానాఖ్యానికేవేహసపురాణేభ్యశ్చ॥ఋ॥యవశ్రీతమధికృత్యకృతమాఖ్యానమపచారాత్-యవశ్రీతమ్-తదధితేవేత్తవాయావశ్రీణికః-
వాసవదస్తానుధికృత్యకృతాఖ్యానికావాసవదస్తా-అధికృత్యకృతేగ్రన్థేకృత్యధేవృద్ధాచ్ఛః-తస్యలుబ్ధాఖ్యానికాభ్యోబహుబితిలుప్-త
తోనేనరక్-వాసవదత్తికః-బితిహాసకః-పూర్గాణికః॥ఋ॥సర్వాదెసాదెశ్వలుగ్నక్తవ్యః॥ఋ॥సర్వవేదానధితేసర్వవేదః-సర్వతస్య-సవార్తికః-
ద్విగోర్ధ్వకృతీలుక్-ద్వితస్య॥ఋ॥ఇకన్దదోత్తరపదాత్॥ఋ॥శతపః-ష్టేషికన్దధిః॥ఋ॥సూర్వపదికః-ఉత్తరపదికః-శతపదికః-శతపధిశీ-పష్టిపధి
కః-పష్టిపధిశీ॥ఋ॥క్రమాదిభ్యోపున్॥౧॥౧౬౧॥క్రమకః-క్రమ-పద-శిక్షా-మూనాంసా-క్రమాదిః॥ఋ॥అనుబ్రాహ్మణాదిని॥౧॥౧౬౨ తదధి
తేతద్వైద్యధే-బ్రాహ్మణసద్యశోగ్రహానుబ్రాహ్మణమ్-తదధితేఅనుబ్రాహ్మణీ-మత్పర్థియేనైవసిద్ధాల్ బాధనార్థమిన్॥ఋ॥వస
న్తాదిభ్యస్తక్॥౧॥౧౬౩॥వాసనికః-అధర్వాణవధితేఅధర్వణికః-దానినాయనసూత్రేనిపాతనాట్టిలోపోన॥ఋ॥ప్రొక్తాల్లక్॥౧॥౧౬౪॥
ప్రొక్తార్థకప్రత్యయాత్పరస్యాధ్యేత్యవేదిత్యప్రత్యయస్యలుక్-స్యాత్-వణనవృణః-ఘృజేః-విధానమితకః-సోస్యాస్త్రీ-హశీ-తస్యగోత్రాప
త్యంపాణినః॥ఋ॥గాదివిదధితేశిగణివణిశ్చ॥౧॥౧౬౫॥ఏతేఽనిప్రకృత్యాస్యః-ఇతిటిలోపోన-తతోయూనిఇత్-పాణినః॥ఋ॥నిత్-యా
ర్హితోయూనిలుగణిభోః॥౧॥౧౬౬॥ణ్యప్రత్యయాన్తాత్త్రియగోత్రప్రత్యయాన్తాదృష్యభిధాయసాగోత్రప్రత్యయాన్తాత్-ఇతశ్చపర
యోగ్యవాభిధాయనోరణిభోర్లుక్-స్యాత్-కారవ్యగపితా-కారవ్యగపుత్రః-శవ్యఫల-గపితా-శవ్యఫల-గపుత్రః-వాసిష్ఠపితా-వాసిష్ఠ్యపుత్రః
తైకాయనిగపితా-తైకాయనిగపుత్రః-పభ్యఃకిమ్-శివాద్యన్-కాపాడపితా-తతఇత్-కాపాడిపపుత్రః-యూనికిమ్-వాసరథస్యభాత్రావాసు

రథాః-ఇహి లోకాః-అనుభవతః-అర్హ-గ్రహణేన-ప్రతివరోక్తస్య-ముఖ్యణప-గ్రహణాత్-హానినా-ప్రోక్తమ్-హానినా-యమ-వృద్ధా-చ-ఇహ-శ్రే-
 త్య-అను-సూ-త్రే-య-ఇ-త-ద-నా-ది-వ-త్వ-మా-ణ-త్వా-త్-త-తో-ధ్యే-త్య-వే-ది-త్ర-ణ-లో-క-స్యా-త్-స్వ-రే-స్త్రి-యా-ఇ-ప-శే-ప-హ-నీ-య-హ-నీ-
 యా-|| సూ-త్ర-చ-ప్ర-కౌ-ప-ధా-త్ || ర || ౧ || ౧౬ || సూ-త్ర-వా-చ-న-క-కారో-ప-ద-చ-ధ్యే-త్య-వే-ది-త్య-ప్ర-త్య-య-స్య-లో-క-స్యా-త్-అ-ప్ర-కృ-త-అ-ర-గ-స్య-అ-
 స్త-వ-ధ్యా-యా-గ-ప-రి-మా-ణ-మ-స్య-అ-స్థ-క-మ్-హ-ని-నే-సూ-త్ర-మ్-త-ద-ధీ-య-తే-వి-ద-న్తి-వా-అ-స్థ-కాః-|| ఖ-సం-ఖ్యా-ప్ర-కృ-తి-కా-ది-తి-వా-చ్య-మ్ || ఖ-|| నే-హ-క-లా-
 ప-క-మ-ధీ-తే-క-లా-ప-క-|| ఖ-|| గ-న్తో-బ్ర-హ్మ-ణా-ని-చ-త-ద్వి-ష-యా-ణీ-|| ర || ౧ || ౧౬ || ఖ-సం-సి-బ్ర-హ్మ-ణా-ని-చ-ప్ర-కృ-త-ప్ర-త్య-యా-న్తా-ని-త-ద్వి-ష-యా-ణీ-స్య-అ-ధ్యే-
 త్య-వే-ది-త్య-ప్ర-త్య-య-వి-నా-న-ప్ర-యో-జ్యా-నీ-త్య-ర్థ-క-రే-న-ప్ర-కృ-త-మ-ధీ-య-తే-క-లా-ప-క-|| ఖ-|| వై-శ-మ్-హ-య-నా-నే-వా-సి-త్వా-న్తి-ని-త-స్య-క-ర-చ-ర-కా-ది-లో-క-
 త-తో-అ-న్-త-స్య-ప్ర-కృ-త-|| ఖ-|| త-గ-న్తి-న్త-స్త్రి-త-దే-శే-త-నా-న్తి-|| ర || ౧ || ౧౬ || ఉ-మ-మ-గ-స-స్య-స్త్రి-నే-శే-బో-చ-మ-ర-గ-|| తే-న-ని-ర్వ-త్త-మ్ || ర || ౧ ||
 ౧౭ || క-మ-మ-ని-ర్వ-త్త-కా-శా-మ-ని-ర్వ-త్త-|| త-స్య-ని-వా-స-|| ర || ౧ || ౧౭ || శి-వీ-నా-న్తి-వా-సో-పే-శ-శై-బ-|| అ-దూ-ర-భ-వ-శ్చ || ర || ౧ || ౧౭ || వి-ది-శా-యా-
 అ-దూ-ర-భ-వ-న్త-గ-గ-వై-వి-శ-మ్-చ-కా-రే-ణ-ప్రా-గు-క్త-స్య-యో-ధ్యా-స-ని-ధా-ప్య-నే-తే-న-వ-త్వ-మా-ణ-ప్ర-త్య-యా-రా-జ్ఞా-చ-౪-క-త్వ-ం-సి-ధ్య-తి-|| ఖ-|| ఓ-ర-
 త్ || ర || ౧ || ౧౭ || అ-లో-ప-వా-ద-క-తు-తు-కా-తు-త-వ-మ్-న-ద్యా-న్త-ప-ర-త్వా-న్త-తు-ప్-ఇ-తు-మ-తి-|| ఖ-|| న-తో-శ్చ-బ-హ-వ-జ్ఞా-త్ || ర || ౧ || ౧౭ || బ-హ-వ-జ్ఞ-
 ౬-జ్ఞ-య-స్య-మ-తు-ప-న-న-న-ద-జ్ఞ-నా-న్-పై-ధ-కా-వ-త-మ్-బ-హ-వ-జ్ఞ-కీ-మ్-అ-హి-మ-త-మ్-అ-ర్హ-గ్ర-హ-ణ-బ-హ-వ-జ్ఞ-త-ని-స్వ-శే-ప-ణ-య-ధా-స్యా-న్త-త్వ-
 స్త-వి-శే-ప-ణ-ం-మా-భూ-త్ || ఖ-|| బ-హ-వ-చ-గ-మా-పే-ష-|| ర || ౧ || ౧౭ || బ-హ-వ-చ-అ-స్యా-త్-కూ-పే-ష-స్వ-భి-ధే-యే-ష-అ-లో-ప-వా-ద-క-దీ-ర్ఘ-వ-త్రే-
 ణ-ని-ర్వ-త్త-దై-ర్ఘ-వ-త్ర-కూ-ప-|| ఖ-|| ఉ-ద-క-పి-పా-శ-|| ర || ౧ || ౧౭ || వి-పా-శ-ఉ-త్త-రే-కూ-లే-యే-కూ-పా-సే-ష-జ్ఞ-అ-బ-హ-వ-జ్ఞ-అ-ర-గ-|| ద-నే-న-ని-ర్వ-
 త్త-కూ-ప-దా-న్త-ఉ-ద-క-మ్-క-షి-ణ-త-గ-మా-పే-ష-జ్ఞే-వ-|| ఖ-|| స-జ్ఞ-లా-ది-భ-వ-|| ర || ౧ || ౧౭ || కూ-పే-ష-స్వ-భి-ధే-యే-ష-త్త-మ్-స-జ్ఞ-లే-న-ని-ర్వ-త్త-సా-జ్ఞ-ల-మ్-సా-జ్ఞ-
 ల-మ్-|| ఖ-|| స్త్రీ-మ-చ-పీ-ర-సా-న్తి-ప్రా-త-మ్ || ర || ౧ || ౧౭ || స్త్రీ-వి-శే-ష-ప-ష-దే-శే-ష-వా-చ్యే-ష-జ్ఞ-సా-వీ-రే-ద-త్తా-మి-త్రే-ణ-ని-ర్వ-త్త-దా-త్తా-మి-త్రీ-న-గ-రి-
 సా-లే-వై-ధూ-మా-గ్ని-సా-వి-మా-క-న్తి-|| ఖ-|| స-వా-న్త-వి-భ-వ-|| ర || ౧ || ౧౭ || అ-లో-ప-వా-ద-క-స-వా-న్తో-ర-మ-ర-భ-వ-ం-శా-వా-న్త-వ-మ్-వ-ర్ణ-వా-ర్ణ-వ-
 మ-అ-ర్హ-గ్ర-హ-ణ-న్త-ద్యా-న్త-తు-పా-బా-ధ-నా-ర్థ-మ్-సా-వా-న్త-|| ర || ౧ || ౧౭ || రో-ణీ-|| ర || ౧ || ౧౭ || రో-ణీ-శ-బ్ద-త్త-ద-నా-చ-ప్ర-అ-లో-కూ-పా-జ్ఞ-అ-ప-వా-ద-క-రో-ణ-అ-జ-క-

యోగః || కౌమర్యము || ౪ || ౨ || ౨౯ || అశ్వ-అశ్వోపవాహః-కార్ణభిర్రక్తగృహః-కార్మ-వాకవమ్-త్రైశక్తి-వమ్ || పుష్కాళకరజిల సేనిరడభా
 ణ్యయసకేభిః కృతకౌమరీహణకృతాశ్వర్యకృముదకాశతృణప్రేక్షాశ్వసఖిశ్చైవ శబలపక్ష-కర్ణసుతజ్జన-ప్రగదిన్వరాహ-పముదాది
 భ్యః || ౪ || ౨ || ౩ || సప్తశభ్యః-శేభ్యఃసప్తవశప్రత్యయాః-కృమాత్సు-చతుర్ధ్యామ్-అరీహణాదిభ్యోపుష్క-అరీహణేనిర్వృత్తమ్ || అరీహ
 ణకమ్-కృతాశ్వోపవాహ-ముశ్యాదిభ్యః-ముశ్యకమ్-కృముదాదిభ్యస్తచ్ || కృముదికమ్-కాశాదిభ్యోపుష్క-కాశిలః ||
 తృణాదిభ్యస్త-తృణసమ్ || ప్రేక్షాదిభ్యోపుష్క-ప్రేక్షీ-అశ్వాదిభ్యోపుష్క-అశ్వరః || సఖ్యాదిభ్యోపుష్క-సాఖేయమ్-శ్చైవాదిభ్యోపుష్క-సాక్షాశ్వ
 మ్ || బలాదిభ్యోపుష్క-బలమ్ || పక్షాదిభ్యోపుష్క-పక్షాయణః || పద్మపద్మచ || పాదాయణః || కర్ణాదిభ్యోపుష్క-కర్ణాయణః || సుతజ్జమాదిభ్యోపుష్క-
 సౌతజమి || ప్రగద్యాదిభ్యోపుష్క-ప్రగద్యః || వరాహాదిభ్యోపుష్క-వారాహకః-కృముదాదిభ్యస్తచ్ || కాముదికః || జనపదెలుప || ౪ || ౨ || ౪ || జనపదె
 వాచ్యే చాతుర్థికస్యలుప్యత్ || ౪ || ౫ || లుపియక్తవద్వ్యక్తివచ నే || ౧ || ౨ || ౫ || లుపిసతిప్ర-పల్లిజవచనేస్తః-పశ్చాలానాంనివాసోజనపదః-ప
 శ్చాలాః-కురవః-అక్షాః-వక్షాః-కలిక్షాః || తనశిష్యంసంజ్ఞాప్రమాణత్వాత్ || ౧ || ౨ || ౬ || యక్తవద్వచనన్న-కతావ్యమ్-సంజ్ఞానాంప్రమాణ
 త్వాత్ || ౪ || ౬ || లుబోగౌప్రఖ్యానాత్ || ౧ || ౨ || ౭ || లుబపినకర్తవ్యై-వయవాగ్ధసేవహాప్రతీతే || యోగప్రమాణేచతదభావేచర్యసంస్యా
 త్ || ౧ || ౨ || ౮ || యదిహయోగస్యవయవాగ్ధసేవమోధకంస్యాత్తదాతదభావేనదృశ్యేత్ || ౪ || ప్రధానప్రత్యయార్థ-వచనసర్వాన్వప్ర
 మాణత్వాత్ || ౧ || ౨ || ౯ || ప్రత్యయార్థప్రధానమిత్యేవంయవంవచనసుప్యశిష్యమ్-కుతలథాస్యలాకతపవసిద్ధే || కాలపసర్వనేచతుల్య
 మ్ || ౧ || ౩ || ౧ || అతీతాయారాత్రేగవశ్చార్థేనాగామన్యాగ్నూర్వాగ్ధేనచసహితోదివసో-ద్యతనః-విశేషణముపసర్వనమిత్యాదిపూర్వాచా
 రైర్గవరిభాషితమ్-తప్రత్యయవ్యత్యంసమానంకప్రసిద్ధే || ౪ || విశేషణానాశ్చాజాతే || ౧ || ౩ || ౨ || లుబగ్ధస్యవిశేషణానామపితగ్ధస్యజ
 వచనోజాతీవర్తయత్వా-పశ్చాలారవణీయాః-గౌరవరవణీయా-అజాతేకిమ్-పశ్చాలాజనపదః-గౌరవగ్రాహః || హరితక్యాదినవ్య
 క్తిః || ౪ || ౩ || ౩ || హరితక్యాగ్ధహరితక్యాః || బలతికాదిమవచనమ్ || బలతికస్యపర్వతస్యాదూరభవాని-బలతీ-పవాని || మనుష్యుః-ప్రతి
 పేధః || మనుష్యులక్షణేలుబగ్ధే-విశేషణానాన్న-లుబస్తస్యతుభవతీత్యర్థః || చాచ్చఅభిహవః || ౪ || వరణాదిభ్యోపుష్క || ౪ || ౨ || ౪ || అజనపదార్థానివ్యః

వరణానామకూరభవన్నగ్రంథరణాః || ౧ || శర్కరాయావా || ౪ || ౧ || ౧౩ || అస్తాచ్చాతురర్థికస్య వాలుపస్యాత్ || ౧ || రక్తఞ్చ ||
 ౪ || ౧ || ౧౪ || శర్కరాయావతౌ స్త్రీకుమారాదౌ వరాహాదౌ చ పారసామగ్ధ్యాత్పక్షేరచక్రకా-వాగ్రహణసామగ్ధ్యాత్పక్షేదౌ తస్యైకా-
 తస్యలుబ్ధికల్పః-పట్టరూపాణి-శర్కర-రా-శార్క-రమ్-శార్క-రికమ్- శర్క-రియమ్- శర్క-రికమ్ - శార్క-రకమ్ || ౧ || ౧౫ || నన్ద్యాన్మతుప్ || ౪ || ౧ ||
 ౧౬ || చాతురర్థికః ఇత్యుచుతీ || ౧ || ౧౬ || మతుప్స్యాచ్చాతురర్థికః- అనద్యధా-అరన్యః - మధుమా || ౧ || ౧౭ || కుముదనడ వేతసే
 భ్యోద్భుతుప్ || ౪ || ౧ || ౧౮ || కుముద్వాన్-నన్ద్యాన్-వేతస్వాన్-అద్యయోఃకుయ్యతి-అన్త్యేమాదుపధాయాభి-వత్సమాణేనవః || ౧ || ౧౮ || మహిషా
 చేడివక్తవ్యమ్ || ౧ || ౧౯ || మహిష్టాన్నామచేశః || ౧ || ౨౦ || నడశాదాద్భవలచ్ || ౪ || ౧ || ౨౧ || నడ్వలః-శాదోజమ్బాలహనయోః - శాడ్వలః || ౧ || ౨౨ || శిఖాయావ
 చ్ || ౪ || ౧ || ౨౩ || శిఖావలమ్ || ౧ || ౨౪ || ఉత్త-రాదిభ్యశ్చ || ౪ || ౧ || ౨౫ || ఉత్త-రియః || ౧ || ౨౬ || నడాదీనాచుక్చ || ౪ || ౧ || ౨౭ || నడకీయమ్ || ౧ || ౨౮ || కృష్ణాచ్చప్రాప్త్యే
 ఇచ్ఛ || ౧ || ౨౯ || కృష్ణకీయః || ౧ || ౩౦ || తత్తన్న లోపశ్చ || ౧ || ౩౧ || తత్తకీయః || ౧ || ౩౨ || చిత్తకాదిభ్యశ్చస్యలు || ౧ || ౩౩ || నడాద్యస్తర్థతాబిల్వకాదయస్తేభ్య
 శ్చస్యలు తద్ధితేపదే-చిల్వాయస్యాంసన్తిసాబిల్వకీయా-తస్యాన్యవాబైల్వకాః-వేత్రకీయా-వైత్రకాః-శస్యకిమ్-శమాత్రస్యలుగృహస్యా
 త్తుకౌరివత్తిర్మాభూత్-అన్యధాసన్నియోగ శిష్టానామితికుగపినివర్తేత - లుగ్రహణంసర్పలోపార్థమ్ - లోపోహియనూత్రస్యస్యాత్ ||
 ————— శ్చ ఇతిచాతురర్థికాః || ౧ || ౩౪ || శేషః || ౪ || ౧ || ౩౫ || అపత్యాదిచతుర్ధ్యస్తాదన్యోర్ధశ్శేషస్త్రాణాదయస్సన్యః చతుషాగృ
 హ్యతేచాతుషంకూపమ్-శ్రావణశ్శబ్దః-దౌపనిపదఃపురుషః-దృషదిపిష్టాదార్థదాసక్తవః-ఉలూఖలేతుణ్ణః-దౌలూఖలోయావకః-చైర్వరూ
 హ్యతేఅశ్వోరదః-చతుర్భిరూహ్యతేచాతురంశకటమ్-చతుర్దశ్యాంసృశ్యతే-చాతుర్దశంరతుః-శేషఇతిలతుణాన్విధినికారశ్చ-తస్యకారక్యే
 త్తే ప్రాక్ శేషాధికారగః || ౧ || ౩౬ || వారపారాద్భూ || ౪ || ౧ || ౩౭ || అభ్యాంక్రమాద్భూస్తశ్శేష - రాష్ట్రీయః-అవారపారిణః || ౧ || ౩౮ || అవారపా
 రాష్ట్రీగృహీవాదపివరితాచ్యేవక్తవ్యమ్ || ౧ || ౩౯ || అవారిణః పారిణః-పారావారిణః-ఇహప్రకృతిః శేషాద్దాదయష్ట్యుల్లలాస్తాప్రత్యయాడ
 చ్యస్తే తేషాంజ్ఞాతాదయోర్ధవిశేషః సమర్థవిభక్తయశ్చవత్సన్తే || ౧ || ౪౦ || గ్రామాద్యఖణా || ౪ || ౧ || ౪౧ || గ్రామ్యః-గ్రామీణః || ౧ || ౪౨ || త్రాన్విభ్యో
 థకః || ౪ || ౧ || ౪౩ || కుప్తితాస్త్రయఃకత్త్రయః-తత్తజాతాదిః-కాత్రేయకః-నాగరేయకః-గ్రామాదిత్యనవృత్తే-గ్రామేయకః || ౧ || ౪౪ || కులకు

క్షిప్రవాభ్యశ్చాస్వస్యజ్ఞానేషు || ర || ౧౯౬ || కాలేయకః-శ్వా-కలోఽన్యః-కాయేయకౌఽసిః-కాక్షోఽన్యః-గ్రైవేయకౌఽఽజారః-గ్రై
 ప్తౌఽన్యః || ౧౯౭ || నద్యాదిభ్యోఽఙ్క || ర || ౧౯౮ || నాదేయమ్-మాహేయమ్ - వారాణసేయమ్ || ౧౯౯ || దక్షిణాపశ్చిత్పురసస్త్వక్ || ర || ౨౦౦ || క్షిణే
 త్యాబస్తనవ్యయమ్-దక్షిణాత్యః-పాశ్చాత్యః-పౌరస్త్వః || ౨౦౧ || కాపిశ్యాష్టభక్ || ర || ౨౦౨ || కాపిశ్యాజ్ఞాతాదికాపిశాయనం ఘ-కాపిశాయ
 నీద్రాక్షో || ౨౦౩ || రక్షోరమనుష్యేఽన్ చ || ర || ౨౦౪ || చాత్-షప్త-రాజ్ఞ-సౌగం-రాజ్ఞ-వాయణః - అమనుష్యేఽకిమ్-రాజ్ఞ-వశోమను
 ష్యః || ౨౦౫ || ద్యుప్రాగపాగుదకప్రతీసోయత్ || ర || ౨౦౬ || దివ్యమ్-ప్రాచ్యమ్-అపాచ్యమ్-ఉదీచ్యమ్-ప్రతీచ్యమ్ || ౨౦౭ || కన్ధాయాష్టక్ || ర || ౨౦౮ ||
 కాన్ధికః || ౨౦౯ || వర్షోపుక్ || ర || ౨౧౦ || వర్షనదస్తస్యసమీపదేశోవర్షః-తద్విషయార్థవాచికన్ధాశబ్దాద్భక్త్యాత్ - యథాహిజాతం హిమవత్పుకా
 న్ధకమ్ || ౨౧౧ || అవ్యయాత్ప్యమ్ || ర || ౨౧౨ || ఖ్వి || అమేహకర్వతసి త్రేభ్యోఽవ || ఖ్వి || అమాన్తికసహాయార్థయోః-అమాత్యః-ఇహత్యః-కర్వత్యః-తత్తస్త్వః
 తత్రత్యః-వరిగణః-శ్చిమ్-ఉపరిష్టాన్ప్రవహే పరిష్టః-అవ్యయానామ్మహాత్రేటిలోపః-అనిత్యోయమ్-బహిషష్టిలోపః-థానాత్ - తేనేవాన-ఆరాతీ
 యః || ఖ్వి || త్యమేర్ధ్రవత్తవత్తవమ్ || ఖ్వి || నిత్యః || ఖ్వి || నిసోగతే || ఖ్వి || హ్రస్వాత్తాదాతద్ధితే || ర || ౨౧౩ || హ్రస్వాదిణః పరస్యసస్యపః
 స్యాత్తాదాతద్ధితే-నిర్గతే-వర్ణాశ్రమేభ్యోనిష్ప్యశ్చ-జ్ఞాలాదిః || ఖ్వి || అరణ్యాన్ || ఖ్వి || అరణ్యాః-సుమనసః || ఖ్వి || దూగాదేత్యః || ఖ్వి || దూరేత్యః || ఖ్వి ||
 ఉత్తరాదాహజ్ఞా || ఖ్వి || దౌత్తరాహః || ౨౧౪ || విషమమోహ్యాశ్చ-స్వసోఽన్యతరస్యామ్ || ర || ౨౧౫ || పభ్యస్త్యబ్దా-పక్షేవక్ష్యమాశ్చ-ఘ్రియ్యుళో-విష
 మస్త్యమ్-విషమస్తనమ్-హ్యస్త్యమ్-హ్యస్తనమ్-శ్వస్త్యమ్-శ్వస్తనమ్-పక్షేశౌ-వస్తికం-వత్స-తే || ౨౧౬ || ర్మరూపోత్తరపదాదభ్యజ్ఞా || ర || ౨౧౭ ||
 యథాసంఖ్యేన-కాకతీరమ్-పాల్యలతీరమ్-శైవరూప్యమ్-తీరరూప్యా-నాదితి-సోక్తమ్-బహుచ్-పూర్వాన్త్యా-గూత్ - బహురూప్యమ్ || ౨౧౮ || దిక్పా
 ర్వపదావసంజ్ఞాయాంఘ్రి || ర || ౨౧౯ || అశోఽపవాదః-పౌర్వశాలః-అసంజ్ఞాయాంకిమ్-సంజ్ఞాభూతాయాః-ప్రకృతేర్మూ-భూత్ - సూర్యేషు
 కానుశమ్యామ్మృషః-సూర్యేషు-కానుశమః-ప్రాచాంగ్రామనగరాణామిత్యత్తరపదవృద్ధిః || ౨౨౦ || డైభ్యోఽఙ్క || ర || ౨౨౧ || దిక్పార్వపదాది
 త్యేవ-దిశోఽమద్రాణామితి-నుద్రపర్యదాసాదాదివృద్ధిః-పౌర్వమద్రః-అపరమద్రః || ౨౨౨ || ఉదీచ్య-గ్రామాచ్చబహ్వహో-మోదాత్తాత్ || ర || ౨౨౩ ||
 ౧౯౯ || అఙ్క-స్యాత్ - శైవపురమ్ || ౨౨౪ || ప్రస్థోత్తరపదపలద్యాదికోపథాదఙ్ || ర || ౨౨౫ || మాహకిప్రస్థః-పాలదః-నైలీనకః || ౨౨౬ || త్వానిభ్యోగో

యానావ్యమాత్రేటిల్పస్యానిత్యతాంజ్ఞాపయితుమిదమ్ || ఖుక్ జనస్యపరస్యచ || జనకీయమ్-పరకీయమ్ || దేవస్యచ || దేవకీయమ్-స్వకీ
 యమ్ || వేణుకాదిభ్యశ్చత్వాద్యః || వైణుకీయమ్-వైత్రకీయమ్ - బౌత్తరపదకీయమ్ || ప్రాచాక్ష్టాటాదెః || ౧౧౧౩౯ || ప్రాచ్యైశ్చ
 వాచినఃకటాదెః శస్సాన్యత్-అణోపవాదః-కటనగరీయమ్-కటఘోషీయమ్-కటపల్పలీయమ్ || రాజ్ఞక-చ || ౧౧౧౪౦ || వృక్షత్వాచ్యేసిద్ధే
 తత్పన్నియోగేనకాదేశమాత్రంఽధీయతే-రాజకీయమ్ || వృద్ధాదకేకాంతభోపథాత్ || ౧౧౧౪౧ || అకథకపతదస్తాభోపథాచ్చవృద్ధాదై
 శవాచినఃశస్సాన్యత్-బ్రాహ్మణకౌనామజపవకః-యత్రబ్రాహ్మణాయథజీవినస్తత్రజాతోబ్రాహ్మణకీయః-శాల్మలీకీయః-అయోము
 ఖీయమ్ || కన్ధాపలదనగరగ్రామప్రాచోత్తరపదాత్ || ౧౧౧౪౨ || కన్ధాదిపఞ్చకౌత్తరపదాదైశవాచినోవృద్ధాచ్చస్సాన్యత్-రక్షణీరా
 దెరపవాదః-దాక్షిణ్యీయమ్-దాక్షిణ్యపదీయమ్-దాక్షిణ్యగరీయమ్-దాక్షిణ్యగ్రామీయమ్-దాక్షిణ్యదీయమ్ || పర్వతాచ్చ || ౧౧౧౪౩ || పర్వతీ
 యః || విభాషాఽమనుష్యే || ౧౧౧౪౪ || మనుష్యభిన్నేఽర్ధేపర్వతాచ్ఛోవాస్యాత్పక్షేఽన్ పర్వతీయాని-పార్వతానివాఽలాని-అనను
 ష్యేకిమ్-పర్వతీయానునుష్యః || కృతకణపర్ణాద్భగద్వాజే || ౧౧౧౪౫ || భారద్వాజదేశవాచిభ్యామాభ్యాఞ్చః-కృకణీయమ్-వర్ణీయమ్-భర
 ద్వాజేకిమ్-కార్కణమ్-పార్ణమ్ || యుక్తదన్తదోరన్యతరస్యాంఽఞ్చ || ౧౧౧౪౬ || చాద్యః పక్షేఽన్ యువయోయృష్టాకంవాచియంయుక్త
 దీయః-అస్తదీయః || తస్మిన్నణిచయుష్టాకాస్మాకా || ౧౧౧౪౭ || యుక్తదన్తయోరేతావాదేశౌస్త్రబిభిషణిచ-యాష్టాకీనః-అస్మాకీనః-యాష్టా
 కః-అస్మాకః || తవకమమకావేకవచనే || ౧౧౧౪౮ || పతార్థవాచినోయృష్టదన్తదోస్తవకమమకాస్త్రబిభిషణిచ-తావకః-తావకః-మామకీనః-
 మామకః-భేతుః || ప్రత్యయోత్తరపదయోశ్చ || ౧౧౧౪౯ || సుపర్యస్తయోరేకార్థయోస్తవమాస్త్రః-ప్రత్యయేఉత్తరపదచ-త్వదీయః-మదీయః ||
 ౧౧౧౫౦ || అర్థాద్భవత్ || ౧౧౧౫౧ || అర్థ్యః || పరావరాధమోత్తమపూర్వాచ్చ || ౧౧౧౫౨ || పరార్థ్యమ్-అపరార్థ్యమ్-అధమార్థ్యమ్-ఉత్తమార్థ్యమ్ || ది
 క్షుర్వపదాఞ్చ || ౧౧౧౫౩ || చాద్యత్-పౌర్వార్థికమ్-పూర్వార్థ్యమ్ || గ్రామజనపదైకదేశానర్థక || ౧౧౧౫౪ || గ్రామైకదేశవాచినోజనపదై
 కదేశవాచినశ్చదిక్పూర్వపదాదగ్రామైకానర్థకైశ్చాస్త్రైశ్చామేస్తాకంగ్రామస్యజనపదస్యవాపౌర్వార్థకః-పౌర్వార్థికః-గ్రామస్యపూర్వస్త్విన్నరే
 భవాభివృద్ధితార్థసమాసః-రక్షగ్రహణంస్పష్టార్థమ్-అక్షచేత్యక్తేర్వతోప్యనుకర్షస్సమ్భవ్యేత || మథ్యాన్తి || ౧౧౧౫౫ || సుధ్యమః || అసా

స్మృతిశ్చే||౪||౩||౧||మధ్యశబ్దాపకారప్రత్యయస్యాత్సమ్ప్రతికేధే-ఉత్క-హాపకద్వీహేనామధ్యోవైయాకరణః-వ-ధ్యస్తారు-వాఽప్రాస్వ
 బ్దాతివీర్ణమిత్యర్థః||దీప్తిపాదసుసముద్రంయథ్||౪||౩||౧||సముద్రస్యసమీపేయోచ్చిపస్తద్విపయాత్దీప్తిపశబ్దాద్యథ్స్యాత్దైప్తిప్య
 మేదైప్తిప్యాః||కాలాట్రథ్||౪||౩||౧||కాలవాచిభ్యస్త్యథ్స్యాత్-మాసికమ్సాంవత్సరికమ్సాయమ్ప్రతికఃపానసానికఃకదస్తద్విస్తార్ప
 రస్యతవసోఽపిన్ధయేతికాళిదాసః-అనుదితౌషసగాగేతిభారవిఃసమాసకాలీనంప్రాక్కాలీనమిత్యాదిచ-అపభ్రంశావైత్యతిప్రామా
 ణికాః||తత్రజాత్యోయావస్తాలాధికారః||౪||౩||౧||౨||రథ్స్యాత్-యుత్వసోపవాదః-శారవికంశ్రాన్ధమ్||౪||౩||౧||౩||విభాషారో
 గాతపయో||౪||౩||౧||౩||శారవికః-శారదోవారోగః-ఆతసోవా-ఏతయోగ్గేమ్-శారదస్తధి||౪||౩||౧||౪||నిశాప్రదోసాభ్యాః||౪||౩||౧||౫||వారథ్స్యా
 త్నైశికమ్-నైశమ్-ప్రాదోషికమ్-ప్రాదోషమ్||౪||౩||౧||౬||శ్వసస్తట్చ||౪||౩||౧||౭||శ్వసశబ్దాద్వారథ్స్యాత్తస్యతుడాగవశ్చ||౪||౩||౧||౮||ద్వారాదీనాఽచ్చ
 య||౪||౩||౧||౯||ద్వార-స్వర-వృత్-శ్వస్తిస్వర-స్ఫ్యశ్చత్స్వాదుమృదు-శ్వస్-స్వ-ఏషాన్నవృద్ధిరైజాగమశ్చ-శావత్రికమ్||౪||౩||౧||౧౦||సన్నివేలాద్య
 తునత్తత్రేభ్యోఽణ్||౪||౩||౧||౧౧||సన్నివేలాదిభ్యయుతుభ్యోనత్తత్రేభ్యశ్చకాఽవృత్తేభ్యోణ్స్యాత్||౪||౩||౧||౧౨||సన్నివేలాయామ్మవసానివేలమ్-
 నైష్ఠమ్-తైషమ్-సన్నివేలా-సన్ధ్యా-అమావస్యా-యోవశీచతుర్దశీ-సారమాస-ప్ర-పత్||౪||౩||౧||౧౩||సంవత్సరాత్ఫలవర్షణో||౪||౩||౧||౧౪||సంవత్సరంపల
 వర్షవాసాంవత్సరికమన్యత్||౪||౩||౧||౧౫||ప్రావృషవృష్||౪||౩||౧||౧౬||ప్రావృషేణ్యః||౪||౩||౧||౧౭||వర్షాభ్యష్ఠక్||౪||౩||౧||౧౮||వర్షానుసాఘవాన్వికవాసః-కాలా
 త్సాఘపుష్పృత్పచ్యమానేషిష్ఠిసాధ్వశ్||౪||౩||౧||౧౯||సర్వత్రాణ్చతలోవశ్చ||౪||౩||౧||౨౦||హేమస్తాదణ్స్యాత్తలావశ్చవేదలాకయోః-చకాగా
 త్పతేయుత్పత్-హేమనమ్-హేమస్తమ్||౪||౩||౧||౨౧||సాయజ్చిరంప్రాశ్టాప్రగేవ్యయేభ్యష్ట్యుయితాత్||౪||౩||౧||౨౨||సాయమిగ్యాది
 భ్యశ్చతుర్భ్యువ్యయేభ్యశ్చకాలవాచిభ్యష్ట్యుయితాస్తస్తయోస్తుచ-తుః||౪||౩||౧||౨౩||గనాచేశః-అనన్యతనన్యత్యాదిశ్చేశాత్-సాయస్తనమ్-
 చీరస్తనమ్-ప్రాప్తప్రగయోఽగస్తత్పన్నిపాత్యతే-ప్రాప్తేతనమ్-ప్రగేతనమ్-దోషాతనమ్-దివాతనమ్||౪||౩||౧||౨౪||చిరపరుత్పరాభ్యః
 త్నోవక్తవ్యః||౪||౩||౧||౨౫||చిరత్నమ్||౪||౩||౧||౨౬||పరాత్నమ్||౪||౩||౧||౨౭||అగ్రాదిపశ్చిష్టిహన్||౪||౩||౧||౨౮||అగ్రివమ్-అదివమ్-పశ్చివమ్||౪||౩||౧||౨౯||అన్తాచ్చ||౪||౩||౧||౩౦||అ
 ద్విహమ్||౪||౩||౧||౩౧||విభాషాపూర్వాప్రోవరాప్రోభ్యామ్||౪||౩||౧||౩౨||అభ్యాంయుయితావాస్తస్తయోస్తుచ-పక్షేరథ్పూర్వాన్తనమ్-అపరా

మః॥ ఘల్లున్య సాధా భ్యాస్తానావక్తవ్యా॥ ఘ్ని॥ స్త్రియామి త్యేవ-ఫల్లునీ-అమాధా॥ ఘ్ని॥ శ్రవిస్తాసాధా భ్యాః పృష్ఠావక్తవ్యః॥ ఘ్ని॥ అస్త్రియా
మపి-శ్రావిష్ఠీయః-ఆమాఢీయః॥ జేస్తోస్థపదానామ్॥ ౨॥ ౩॥ ౧౦॥ స్తోస్థపదానాము త్తరపదస్య చామాదెరచా పృష్ఠాస్థాత్ జాతా ర్థభిణికి
తచ-స్తోస్థపదానుజాతః-స్తోస్థపాదోమాణవకః-జేభికిమ్-స్తోస్థపదానుభవః-ప్రాస్థపదః-బహువచనని ర్దేశాత్పర్యాపిగృహ్యతే-భద్రపా
దః॥ స్థానా న్తగోశాలఖరశాలాచ్ఛ॥ ౪॥ ౩॥ ౩౫॥ ఏభ్యోజాతార్థప్రత్యయస్య లుక్ స్థాత్-గోస్థానః-గోశాలః-ఖరశాలః-విభాషాసేనేనపుంస
క త్యేవప్రాస్థత్వమ్॥ వత్సశాలాభిజివశ్చ యుక్తభిషజోవా॥ ౪॥ ౩॥ ౩౬॥ ఏభ్యోజాతార్థస్య లుగ్వాస్థాత్ వత్సశాలేజాతః-వత్సశాలః-వాత్స
శాలః-ఇత్యాది॥ ఘ్ని॥ జాతార్థప్రతిప్రమాతో-త్పాడిద్వక్తవ్యః॥ ఘ్ని॥ శాతభిషజః శాతభిషః-శతభిషక్॥ నడు త్రేభ్యోబహులమ్॥ ౪॥ ౩॥ ౩౭॥ జా
తార్థప్రత్యయస్య బహులం లుక్ స్థాత్-రోహిణః-రోహిణః॥ కృతలబ్ధక్రీతకుశలాః॥ ౪॥ ౩॥ ౩౮॥ తత్రే త్యేవ-స్రుఘ్నే కృతో-ల్బగక్రీతకుశ
లోవాప్రాఘ్నుః॥ ప్రాయభవః॥ ౪॥ ౩॥ ౩౯॥ తత్రే త్యేవ-స్రుఘ్నే ప్రాయేబాహుల్యేనభవః-ప్రాఘ్నుః॥ ఉపజానూపకర్ణోపనీవేష్ఠక్॥ ౪॥
౩॥ ౪౦॥ ఔపజానుకః ఔపకర్ణికః-ఔపనీవికః॥ సమ్భూతే॥ ౪॥ ౩॥ ౪౧॥ స్రుఘ్నే సమ్భూతః-ప్రాఘ్నుః॥ కౌశార్థజ్ఞః॥ ౪॥ ౩॥ ౪౨॥ శాశేయంవ
స్త్రమ్॥ కాలాతానిఘ్నుత్వత్వమాసేను॥ ౪॥ ౩॥ ౪౩॥ హేమస్తేసాఘః-హైమస్తః ప్రాకారః-వసస్తేపుష్ప్యైవాసన్త్యః-కున్దలతాః-శర
దిపవ్యస్తేశారదాశాలయః॥ ఉష్టేచ॥ ౪॥ ౩॥ ౪౪॥ హేమస్తేఉష్ప్యస్తే హైమస్తాయవాః॥ ఆశ్వయుజ్యాపుజ్ఞః॥ ౪॥ ౩॥ ౪౫॥ రజోపవాదః-ఆశ్వ
యుజ్యాముస్తా-ఆశ్వయుజ కామాషాః॥ గ్రీష్మవసన్తాదన్యతరస్యామ్॥ ౪॥ ౩॥ ౪౬॥ పక్షే-యుత్పత్-గ్రైష్మకమ్-గ్రైష్మమ్-వాసన్తకమ్-వాస
న్తమ్॥ దేయశృణే॥ ౪॥ ౩॥ ౪౭॥ కాలాదిత్యేవ-మాసే-దేయశృణంమాసికమ్॥ కలాప్యశ్వత్థయవబుసాద్వన్॥ ౪॥ ౩॥ ౪౮॥ యస్మిన్-కాలేసు
యూర్గాకలాపీసౌభవస్తిసఉపచారాత్కలాపీ-తత్ర-దేయశృణంకలాపకమ్-అశ్వత్థస్యఫలవశ్వత్థ-తమ్యక్తః-కాలశ్వత్థః-యస్మిన్తా-లే-
శ్వత్థాగ్ఫలస్తితత్ర-దేయమశ్వత్థకమ్-యస్మిన్యవబుసముత్పద్యతేతత్ర-దేయంయవబుసకమ్॥ గ్రీష్మావరసమాద్వజ్ఞః॥ ౪॥ ౩॥ ౪౯॥ గ్రీష్మే-య
మృణ్మైష్మకమ్-ఆవరసకుమ్॥ సంచత్సరాగ్రహాయణీభ్యాః॥ ౪॥ ౩॥ ౫౦॥ చాద్వజ్ఞ-సాంచత్సరికమ్-సాంచత్సరికమ్-ఆగ్రహాయణీకమ్
ఆగ్రహాయణీకమ్॥ వ్యాహరతివృగః॥ ౪॥ ౩॥ ౫౧॥ కాలవాదినసన్తప్యన్తాచ్ఛబ్దాయతభిశ్యోలేలణాచయః-స్యః-యోవ్యాహరణీసమృగశ్చే

లాః జనపదే నేఃకిమ్ - గౌరవారాజాభక్తిరస్యపారవీయః॥ ౧౩॥ ౧౦౧॥ పాణినినాస్త్రిక్తమాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౦౨॥ తిరివరతస్తబజ్జి
 కౌఖాచ్ఛన్ ॥ ౧౩॥ ౧౦౩॥ శస్త్రోబ్రాహ్మణానితద్విషయతా - ఆతిశయాస్త్రిక్తమాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౦౪॥ కాశ్యపకాశికాభ్యావృష్టి
 నిః॥ ౧౩॥ ౧౦౫॥ కాశ్యపేనస్త్రిక్తమాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౦౬॥ శమాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౦౭॥ కలాప్యస్తేవాన్వసీయమ్ - హరి
 ద్రుణాస్త్రిక్తమాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౦౮॥ శమాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౦౯॥ పురాణాస్త్రిక్తమాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౧౦॥ తృతీ
 యాంతాత్ప్రేక్షాద్దేశినిస్సన్యత్ - యత్ప్రేక్షమాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౧౧॥ పురాణాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౧౨॥ పురాణాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౧౩॥
 భాల్లనినః-శాట్యాయనః-శాట్యాయనినః-కల్పే-పిణ్డేనస్త్రిక్తమాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౧౪॥ పురాణాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౧౫॥ యాజ్ఞవల్క్యని
 బ్రాహ్మణాని - ఆత్మచక్రకల్పే - ఆ
 శిషపత్యస్యేతియలోపః॥ ౧౩॥ ౧౧౬॥ కరచర కాల్పః॥ ౧౩॥ ౧౧౭॥ ఆభ్యాంస్త్రిక్తమాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౧౮॥ కరేనస్త్రిక్తమాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౧౯॥
 శ్రికలాపి నోఽన్ ॥ ౧౩॥ ౧౨౦॥ కలాపి నాస్త్రిక్తమాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౨౧॥ తేకలాపాః - వాస్తవ్యటిలోపే - సబ్రహ్మచారిపీఠస్సకలాపకాధుమితైః
 లాజ్జలిశిలాలిశిఖిణ్డీనూకరసన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౨౨॥ శాస్త్రాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౨౩॥ శాస్త్రాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౨౪॥ శాస్త్రాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౨౫॥
 రాశర్యశిలాలిభ్యామ్నియునటసూత్రయోః॥ ౧౩॥ ౧౨౬॥ శినిస్సన్యత్ - పారాశర్యేణస్త్రిక్తమాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౨౭॥ పారాశర్యేణస్త్రిక్తమాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౨౮॥
 వైలానినోనటాః॥ ౧౩॥ ౧౨౯॥ కర్తవ్యకృతాశ్వాదినిః॥ ౧౩॥ ౧౩౦॥ భిక్షునటసూత్రయోః॥ ౧౩॥ ౧౩౧॥ త్యేవకర్తవ్యేనస్త్రిక్తమాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౩౨॥
 నటాః॥ ౧౩॥ ౧౩౩॥ తేనైకదిక్ ॥ ౧౩॥ ౧౩౪॥ సుదామ్నా అద్రిణాపకదిక్ పాదామినీ॥ ౧౩॥ ౧౩౫॥ తపిత్వ ॥ ౧౩॥ ౧౩౬॥ స్వరావిపారాదవ్యయత్వమ్ - వీలుములే
 నపకదిక్ వీలుములతః॥ ౧౩॥ ౧౩౭॥ చాత్రినిః - ఆశోపవాదః - ఉరసాపకదిక్ ఉరస్య - ఉరస్తః॥ ౧౩॥ ౧౩౮॥ ఉపజ్ఞాతే ॥ ౧౩॥ ౧౩౯॥ తేనేత్యే
 వ పాణినినాడపజ్ఞాతమాన్వసీయమ్॥ ౧౩॥ ౧౪౦॥ కృతేన్ద్రే ॥ ౧౩॥ ౧౪౧॥ వరరుచినాకృతో వారరుచోగ్రస్థః॥ ౧౩॥ ౧౪౨॥ సంజ్ఞాయామ్ ॥ ౧౩॥ ౧౪౩॥
 తేనేత్యేవ అగ్రనారమిదమ్ - యీకాభిక్యతంమాక్షికం ధా॥ ౧౩॥ ౧౪౪॥ కులాలాదిభ్యోవుజ్జ్ ॥ ౧౩॥ ౧౪౫॥ తేనకృతేనంజ్ఞాయామ్ - కులాలేచకృతంకాలాలమ్ -
 వారుడకమ్॥ ౧౩॥ ౧౪౬॥ మరద్రాభ్యమరవలరపాదపాదాన్ ॥ ౧౩॥ ౧౪౭॥ తేనకృతేనంజ్ఞాయామ్ - యుద్రాభిక్యతంయోగ్రమ్ - భ్రామరమ్ - వాబరమ్ -
 పాదపమ్॥ ౧౩॥ ౧౪౮॥ ఉపశౌరిదమ్ - ఔపగవమ్॥ ౧౩॥ ౧౪౯॥ సంహృతః స్వలసాంవహిత్రమ్॥ ౧౩॥ ౧౫౦॥ అగ్నిధశ్యగ

తేరణ్ భత్వత్వః॥ఋ॥అగ్ని మిధేఅగ్నిత్ - తస్యస్థానమాగ్ని ధ్రుమ్- తాత్ స్థ్యా తోసేఅగ్ని ధ్రుః॥ఋ॥సమిధామాధా నేష్యేణ్॥ఋ॥సామిధే
 మోమన్త్రః॥సామిధేనీయుక్॥ఋ॥రథాద్యత్॥ర॥౩॥౧౨౧॥రథ్యత్వక్రమ్॥ఋ॥పత్రపూర్వాదభ్॥ర॥౩॥౧౨౨॥పత్రంవాహం-ఆశ్వరథస్యే
 దమాశ్వరథమ్॥ఋ॥పత్రాధ్వర్యపరిషదశ్చ॥ర॥౩॥౧౨౩॥అభ్॥ఋ॥పత్రాద్వాపే॥ఋ॥ఆశ్వస్యేదంపహనీయమాశ్వమ్ - ఆధ్వర్యపమ్-
 పారిషదమ్॥ఋ॥హలసేరాట్యక్॥ర॥౩॥౧౨౪॥హలికమ్-నైరికమ్॥ఋ॥ద్వస్తాప్రమృషై వ్రమైధునికయోః॥ర॥౩॥౧౨౫॥కాకూలూకి-కా-కుత్ససశిః
 కా॥ఋ॥ద్వస్తేదేవాసురాదిభ్యః ప్రతిషేధః॥ఋ॥దైవాసురమ్॥ఋ॥సూత్రచరణాద్వభ్॥ర॥౩॥౧౨౬॥ఔపగవక్మ ఋ॥చరణాధర్మా
 మ్నాయయోరివ త్వమ్॥ఋ॥కారకమ్॥ఋ॥గర్భాజ్ఞ-లక్షణేష్వత్వః॥ఋ॥ఘోషగ్రహణమపి కర్తవ్యమ్॥ఋ॥౬భ్-
 బైదఃసన్ధోఽఙ్ఘోఘోషోవా-బైదంలక్షణమ్ యభ్-గార్ఘః-గార్ధమ్ - ఇభ్-దాక్షిః-దాక్షమ్ - పరంపరాసమృస్థాజ్ఞః-సాక్షాత్తులక్షణమ్॥
 ఋ॥శాకలాద్వా॥ర॥౩॥౧౨౭॥అనోప్తేర్థే-పతే-చరణత్వాద్వభ్-శకలేనప్రొక్తమధీయతే శాకలాఃతేసాంసన్ధోఙ్ఘోఘోషోవా-శాకలః-
 శాకలకః-లక్షణేకీబ్లతా॥ఋ॥ఉద్రౌగౌర్ధ్వకయాజ్ఞబహుప్రచనటాభ్॥ఋ॥౩॥౧౨౮॥ఉద్రౌగానాథర్మ ఆమ్నాయోవాచ్ఛాస్యమ్-ఔ
 క్కీక్యమ్-యాజ్ఞీక్యమ్-బాహుప్రచయమ్-సాట్యమ్-చరణాధర్మామ్నాయయోరిత్యక్రమ్-తత్సహచర్యాన్నటశబ్దాదపి తయోరేవ ఋ॥నరణ
 మాణవాస్తేవాసము ర॥౧॥౧౩॥దణ్డప్రధానామాణవాదణ్డమాణవాస్తేమశిష్యేషుచపుభ్ నస్యాత్ -దాక్షాదణ్డమాణవాశిష్యావా ఋ॥రై
 వతికాదిభ్యశ్చ॥ర॥౩॥౧౩౧॥ తస్యేదమిత్యర్థే-పుభ్ పవాదః-రైవతీయమ్- బైజవాపీయః॥ఋ॥కాపిశ్శలహస్తేపదాన్యాచ్యః॥ఋ॥కు
 పిశ్శలస్యావత్యమ్-ఇహైవనిపాతనాదణ్-తదస్తాత్పునరణ్-కాపిశ్శలః-సూత్రపుభ్ పవాదః-హస్తేపాసస్యావత్యం-హస్తేపదః-తస్యాయం
 హస్తేపదః॥ఋ॥ఆధర్వణికస్యేకలోపశ్చ॥ర॥౩॥౧౩౩॥అణ్ స్యాత్ -ఆధర్వణికస్యాయమాధర్వణోధర్మ ఆమ్నాయోవా-చరణాద్వభ్ పవా
 దః॥ ————— సమాప్తాఽహేపికాః ————— ॥ఋ॥తస్యవికారః॥ర॥౩॥౧౩౪॥ఋ॥అశ్మనోవికారేటిలోపోవత్తవ్యః॥ఋ॥అశ్మ-
 నోవికారః-అశ్మః-భాన్తనః-మార్తికః॥ఋ॥అవయవేచ ప్రాణోష్ఠధివృక్షేభ్యః॥ర॥౩॥౧౩౫॥చాన్ద్వికారే-షయూరస్యావయవోవికారో
 వామాయూరః-దౌర్వజ్ఞాన్ద్వివృక్షే వాపైష్టలమ్॥ఋ॥బిల్వాదిభ్యోఽణ్॥ర॥౩॥౧౩౬॥ బైల్వః॥ఋ॥కూపధాచ్ఛ॥ర॥౩॥౧౩౭॥ అణ్-అభోపవా

దః-తర్క-తార్క-వమ్-తై-న్తికీకమ్||౩||౩||౧౩౮||అభ్యామన్ స్యాద్వికారే-పతయోష్టుగాగమశ్చ-త్రాపుషమ్-జా-
తుమమ్||౩||౩||౧౩౯||దైవదారవమ్-భాద్రదారవమ్||౩||౩||౧౪౦||దాధిత్యమ్-కాపిత్యమ్||౩||౩||౧౪౧||పరాశాదిభ్యోవా||౩||
౩||౧౪౨||పాలాశమ్-కాశీరమ్||౩||౩||౧౪౩||శమ్భూమిలక్షణమ్-శమ్భూమిలక్షణమ్-శమ్భూమిలక్షణమ్-శమ్భూమిలక్షణమ్-
షామ్యామభతౌ-చాద్దనయోః||౩||౩||౧౪౪||వక్త్రమీమాత్రాన్యాయాద్వికారావయవయోః-అశ్చనమ్-అశ్చనమ్-అశ్చనమ్-
దికిమ్-మాన్యఃసూపః-కార్పాసమాచాద్దనమ్||౩||౩||౧౪౫||నిత్యంవృద్ధశరాదిభ్యః||౩||౩||౧౪౬||అన్యమయమ్-శరణయమ్-ఏకాచోనిత్యమ్ || త్వజ్జయ-
మ్-వాజ్జయమ్-కదన్తర్హి-అప్యమన్యమితి-తస్యేదమిత్యణస్తాత్సాన్వర్ధేష్యత్||౩||౩||౧౪౭||గోగ్గపురీషమ్-గోగ్గ-
యమ్||౩||౩||౧౪౮||మయట్ స్యాద్వికారే-పిప్లవయమ్-కదన్తమ్-పీసరేతిసామాన్యవివక్షాంతస్యేదమిత్యణమ్||౩||౩||౧౪౯||సంజ్ఞా-
యాజ్కన్||౩||౩||౧౫౦||పిప్లదిత్యేవ-పిప్లస్యవికారవిశేషః-పిప్లకః-పూపోపూపగ్గపిప్లకస్యాత్||౩||౩||౧౫౧||ప్రీహేగ్గపురీషాశే||౩||౩||౧౫౨||మ-
యట్ స్యాత్-బిల్వాద్యణోపవాదః-ప్రీహిమయగ్గపురీషాశః-వైహమన్యత్||౩||౩||౧౫౩||అసంజ్ఞాయాన్తిలయవాభ్యామ్||౩||౩||౧౫౪||తిలమయమ్-
యవమయమ్-సంజ్ఞాయాన్తితైలమ్-యావకః||౩||౩||౧౫౫||తాలాదిభ్యోఽన్||౩||౩||౧౫౬||అశ్చ మయటోరపవాదః-తాలాద్ధనుషి-తాలన్ధనుః-అన్య-
త్తాలమయమ్-విన్ద్రాయథమ్||౩||౩||౧౫౭||జాతరూపేభ్యగ్గపరిమాణే||౩||౩||౧౫౮||అన్-బహువచనాత్పర్యాయగ్రహణమ్-హేటకః-తాపనీయః-
సోవర్గోవానిష్కః-పరిమాణేకిమ్-హేటకమయాయష్టిః||౩||౩||౧౫౯||ప్రాణిరజతాదిభ్యోఽన్||౩||౩||౧౬౦||కౌకిమ్-బాహు-రాజతమ్||౩||౩||౧౬౧||జితశ్చత్రప్ర-
త్యయాత్||౩||౩||౧౬౨||ఇహ్యోవికారావయవప్రత్యయస్తదస్తాదశ్చ స్యాత్తయోరేవార్థయోః మయటాపవాదః-శామీలన్యశామీలమ్-దాధి-
త్యస్యదాధిత్యమ్-కాపిత్యమ్-ఇహ్యోకిమ్-బైల్వమయమ్||౩||౩||౧౬౩||శ్రీతవత్పరిమాణాత్||౩||౩||౧౬౪||ప్రాగ్భీవ్యత్యైశ్చాత్పరిభృత్ప్రీతాన్తేప్రత్యయా-
యేనోపాధినాపరిమాణాద్విహితాస్తేతథైవవికారేతిద్యస్తే-అణాదీనావపవాదః-నిష్ఠేణశ్రీతంనైష్ఠికమ్-ఏవన్నిష్ఠస్యవిహే-రోపి-
నైష్ఠికః-శతస్యవికారశత్యః-శతకః||౩||౩||౧౬౫||ప్రాగ్భీవ్యోపవాదః-బౌద్ధకః||౩||౩||౧౬౬||మోర్ఖయోర్వా||౩||౩||౧౬౭||
బౌహమ్-బౌమకమ్-బౌర్ణమ్-బౌర్ణమ్-పుషాభావేయధాక్రమమణజ్ఞా||౩||౩||౧౬౮||అన్యభావమ్||౩||౩||౧౬౯||విణేయమ్-ఏణస్యతువిణమ్||౩||౩||౧౭౦||గోపయ

సోర్యత్ || ర || ౩ || ౧౬౦ || గవ్యమ్-పయస్యమ్ || శ్రీ శ్చ || ర || ౩ || ౧౬౧ || ద్రుర్వృక్షస్తస్యవికారోవయసైవాద్రవ్యమ్ || మానేవయః || ర || ౩ || ౧౬౨ || ద్రోరిత్యేవ-ద్రువయమ్-యావతం ద్రువయమ్-య్యమితిమానార్థకం త్రయమ్ || ఫలేలుక్ || ర || ౩ || ౧౬౩ || వికారావయవప్రత్యయ్యలుక్-స్యాత్-ఫలే-ఆమలక్యగఫలమ్-ఆమలకమ్ || ప్లతూదిభ్యోఽన్ || ర || ౩ || ౧౬౪ || విధానసామగ్ధ్యాన్నలుక్-ప్లాతూమ్ || వ్యక్తాధస్యచకేవలస్య || ౨ || ౩ || ౨ || అస్యనవృద్ధిరైజాగమశ్చ-నైయగ్రోధమ్ || జమ్బూవా || ర || ౩ || ౧౬౫ || జమ్బూశబ్దాత్-ఫలే-న్-వాస్యాత్-జామ్బవమ్-పక్షేరురశ్-తస్యలుక్-జమ్బు || లుప్-చ || ర || ౩ || ౧౬౬ || జమ్బూఫలప్రత్యయస్యలుప్-వాస్యాత్-లుపియ్యుక్తవత్ | జమ్బూఫలంజమ్బూ || ఫలపాకశుసాముపసంఖ్యానమ్ || వ్రీహయఃముద్గాః || పుష్పమూలేషుబహులమ్ || మల్లికాయాగ్ధపుష్పంమల్లికా-జాత్యాఃపుష్పజ్ఞాః-విదార్యామూలంవిదారి-బహులగ్రహణాన్నేహ-పాటలానిపుష్పాణి-సాల్వానిమూలాని-బాహులకాత్-కృద్విల్లుక్-అశోకమ్-సరిషీరమ్ || హరితక్వాదిభ్యశ్చ || ర || ౩ || ౧౬౭ || ఏభ్యగఫలప్రత్యయస్యలుప్-హరితక్వాదినాంలిఙ్మేవప్రకృతివత్-హరితక్వాఃఫలానిహరితక్వాః || కంఠీయపరశవ్యయోర్యజ్ఞాలుక్-చ || ర || ౩ || ౧౬౮ || కంఠీయపరశవ్యశబ్దభ్యాంయజ్ఞాస్తఃఫయత్-శ్చలుక్-కంఠాయహతంకంఠీయమ్-తస్యవికారగ్ధకాంస్యమ్-పరశవేహితస్పరశవ్యమ్-తస్యవికారగ్ధపారశవః || ————— ❀ ❀ ❀ ప్రాగ్విహతీయాఃసమాప్తాః ❀ ❀ ❀ || ప్రాగ్విహతీయత్ || ర || ౪ || ౧ || తద్విహతీత్యతగ్ధప్రాకరగ్ధక్రియతే || తదాహేతిమాత్రబ్దాదిభ్యుపసంఖ్యానమ్ || మాత్రబ్దగ్ధకారిణియఅహసమాశ్చికః || స్వాగతాదీనాశ్చ || ౨ || ౩ || ౨ || విచ్-స్యాత్-స్వాగతమిత్యాహయఃస్వాగతికః-స్వాధ్వరకః-స్వజస్యావత్యంస్వాగ్నిః-వ్యవత్యం-వ్యాగ్నిః-వ్యవహారేణచరతివ్యావహారికః-శ్చవతోసాధుస్వావతేయమ్ || అహప్రగూతాదిభ్యః || ప్రభూతమాహప్రాభూతికః-పార్యాప్తికః || పృచ్ఛతాసున్నతాదిభ్యః || సున్నతంప్రచ్ఛతిసాన్నతికః-సాఖశాయనికః-అనుకతికాదిః || గచ్ఛతోపరదారాదిభ్యః || పారదారికః-గౌరుత్వికః || తేనదీవ్యతిఖనతిజయతిజితమ్ || ర || ౪ || ౧ || అత్తైర్దీవ్యతిఆక్షికః-అభ్రాఖనతిఆభ్రీకః-అత్తైర్దయతి-ఆక్షికః-అత్తైర్ద్వితమాక్షికమ్ || సంస్కృతమ్ || ర || ౪ || ౨ || దధాసంస్కృతండాధికమ్-మారిషికమ్ || సులుహశూపధాదన్ || ర || ౪ || ౪ || రశోపవాదః-కుల్పైఃసంస్కృతంకౌలుత్థమ్-తైన్దీకమ్ || తరతి || ర || ౪ || ౫ || ఉడుపేనతరతి-దేదపికః || గోప్యాన్

౪||౪||౨||అపణస్యధర్మమహాపణిక్ మ్మ||అహ్ మహిష్యాదిభ్యః||౪||౪||౪||౪||మహిష్యాధర్మమహిషమ్-యాజమానమ్||ఋతౌ౨భక్||౪||౪||౪||౪||
 యాతుధర్మ్యంయాత్రమ్||ఋ||నరాచ్ఛేతివక్తవ్యమ్||ఋ||నరస్యధర్మ్యానారీ||ఋ||విశసేతుర్థ్లోపశ్చాచ్ఛవక్తవ్యః||ఋ||విశసేతుర్థర్మ్యంవైశస్త్రమ్||ఋ||
 విభాజయితుర్థ్లోపశ్చాచ్ఛవాచ్యః||ఋ||విభాజయితుర్థర్మ్యంవైభాజిత్రమ్||ఋ||అవక్తయః||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||
 అపణస్యావక్తయః||అపణిక్-రాజగ్రాహ్యంద్రవ్యవక్తయః||తదస్యపణ్యమ్||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||
 ౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||
 గన్ధిద్రవ్యవిశేషవాచికః||శలాలునౌ౨న్యతరస్యామ్||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||
 లునుగన్ధిద్రవ్యవిశేషః||శిల్పమ్||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||
 దనశిల్పమస్యమాడ్డుకిక్-మాడ్డుక్-ఝార్మరిక్-ఝార్మరిక్||ప్రహరణమ్||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||
 పరశ్వధాత్మమ్||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||
 వ-అస్తీపరలోకిత్యేవమ్మతిర్యస్యసాస్తిక్-నాస్తితిమిర్యస్యసాస్తిక్-దిప్తమిర్మతిర్యస్యసాస్తిక్-ఋ||శీలమ్||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||
 లహస్యసాస్తిక్-ఋ||చత్రాదిభ్యోణి||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||
 ర్మభిత్తాచ్ఛేద్యేణేటిహిహిపాత్యతే-కర్మశీఃకార్మ-నస్తద్భిత్తత్యేవనిర్దేహితార్మం-సాచ్ఛిలి-కేణేపి-తేనచారితాపసా-స్యాదిసిద్ధమ్-సాచ్ఛిలే
 కిం-కార్మణః||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||
 కిం-కార్మణః||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||
 ధ్యః-వికాన్యిక్-యస్యాధ్యయనేప్రవృత్తస్యపరీక్షాకాలేవిపరీతోచ్ఛారణహంస్థలితమేకంజాతంసః||బహుహుర్వపదాత్మమ్||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||
 గ్విషయే-ద్వాదశాన్యనికర్మణ్యధ్యయనేప్రవృత్తాన్యస్యద్వాదశాన్యిక్-ద్వాదశాపపా-రాతస్యజాతాత్మ్యధ్యః||హితమ్మత్మః||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||
 పూపభక్షణంహితమ్-స్వైత్రాపిక్-ఋ||తదస్వైదీయతేనియతమ్||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||
 సౌదనాత్రిన్||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||౪||
 శ్రాణానియతంవీయతే౨స్వైశ్రాణిక్-శ్రాణిక్-మాంసౌదనగ్రహణంసంఘాతవిగ్రహితార్థమ్-మాంసౌదనిక్-మాం

చర్మః || తదస్య తస్మిన్ స్వాస్థ్యదితి || ౫ || ౧ || ౧౬ || ప్రాకార ఆసామిష్ట కానాం స్యాత్ ప్రాకారీయా ఇష్ట కాః - ప్రాసాదీయం దారు - ప్రాకారోఽస్మిన్ స్యాత్ ప్రాకారీయో నేశః - ఇతి శబ్దో హాకి కీం వివక్షా మనుసారయతి - తే నేహ న - ప్రాసాదో దేవదత్తస్య స్యాదితి || ౬ || పరిభాయా శ్చ || ౫ || ౧ || ౧౭ || పారిభాయా భూమిః || ———— శ్చ యతోఽగ్రహార్యో వధిః. శ్చ ———— || ౬ || ప్రాగ్వర్తేష్ట శ్చ || ౫ || ౧ || ౧౮ || తేన తుల్యమితి వతిం వత్స్యతి తతః ప్రాకృత ఇతి క్రియ తే || ౬ || ఆర్హాదగోపుచ్ఛ సంఖ్యా పరిమాణాత్ || ౫ || ౧ || ౧౯ || తదర్హ తే త్యే తదభివాప్యత ఇతి కారమధ్యే త ఇహోపవాదః రగి క్రియ తే - గోపుచ్ఛాదీ స్వర్ణయిత్యా || ౬ || అసమా సేనిష్ఠా దిభ్యః || ౫ || ౧ || ౨౦ || ఆర్హా ది త్యే త తేన క్రీతమితి యావత్ సప్తదశ సూత్రా మనువర్తతే - నిష్ఠా దిభ్యోఽసమా సేరక స్యాత్ ఆర్హి యేష్వర్ధేమ - నైషి - కమ్ సమా సేతు తథా || ౬ || పరిమాణా న్తస్యా సంజ్ఞా శాణయోః || ౬ || ఉత్తరపదవృద్ధి స్యాత్ ఇదాదా - ప రమనైష్ఠికః - అసమానగ్రహణంజ్ఞాపకంభవతి ఇతః ప్రా క్తద నైవిధి రతి - తేన సుగవ్యం - య వాపూప్యమి త్యాది - ఇతః ఉత్తర పదవృద్ధి సంఖ్యా పూర్వపదా నాంతదన్త గ్రహణం ప్రాగ్వర్తే తీప్య తే - తచ్చాబుకి - పారాయణికః - ద్వైపారాయణికః అలుకీతి కిమ్ - ద్వాభ్యాంశూర్పాభ్యాం క్రీతం ద్విశూర్పమ్ - ద్విశూర్పేణ క్రీతంశూర్పదశ్చ స్యాత్ తన్మాభూత్ - కింతు తథా - ద్విశౌర్పికమ్ || ౬ || అర్ధాత్పరిమాణస్య పూర్వస్య తువా || ౭ || ౩ || ౨౬ || అర్ధాత్పరిమాణ వాచకస్యోత్తరపదస్యాదేరహోవృద్ధిః సూర్వపదస్య తువా ఇతి నితీతి తిచ - అర్ధ ద్రోణేన క్రీత మార్ధద్రాణికమ్ - అర్ధ ద్రాణికమ్ || ౬ || నాతగపరస్య || ౭ || ౩ || ౨౭ || అర్ధాత్పరస్య పరిమాణా కారస్య నవృద్ధిః సూర్వపదస్య తువా ఇదాదా - అర్ధ ప్రస్థికమ్ - అర్ధ ప్రస్థికమ్ - అతగ్నికమ్ - అర్ధకాడవికమ్ - తపరికిమ్ - అర్ధఖార్యామ్యు వా అర్ధఖారీ - అర్ధఖారీ భార్య ఇత్యత్ర వృద్ధినిమిత్త స్యేతి పుంవద్భావనిషేహోన స్యాత్ || ౬ || శతాచ్చ పరస్య తావశ తే || ౫ || ౧ || ౨౧ || శతేన క్రీతం శతకంశత్యమ్ - అశ తేకిమ్ - శతమ్పరిమాణమస్య శతకస్యజ్ఞః - ఇహ ప్రత్యయాధ్యోపస్తుతః ప్రకృత్యర్థాన్నభిద్య తే తేన తస్య తావశ్చిన్తుక నేవ - అసమాన ఇత్యేవ - ద్విశ తేన క్రీతం ద్విశతకమ్ || ౬ || సంఖ్యా యాంతి శద న్తాయాగ్గక || ౫ || ౧ || ౨౨ || సంఖ్యా యాంతి న స్యాద్దార్హి యే ధేన తుత్య న్తశ దన్తాయాః పశ్చాభిః క్రీతః పశ్చాకః బహుకః - త్య న్తాయాను - సాప్తతికః - శద న్తాయాః - చాత్వారింశత్యః || ౬ || వతోరిడావ || ౫ || ౧ || ౨౩ || వత్స్వ న్తాత్తన ఇడావస్యాత్ తావతికః తావత్త్య || ౬ || వింశతి త్రింశద్భ్యాం ద్వున సంజ్ఞాయామ్ || ౫ || ౧ || ౨౪ || యోగవిభాగగర్తవ్యః - అభ్యాజ్ఞ్ స్యాత్ - అసంజ్ఞాయా న్తుష్టన్ స్యాత్ - కనోపవాదః - వింశకః - త్రింశకః - సంజ్ఞాయాన్తువింశతికః - త్రింశతికః || ౬ || కంసాట్టరన్ || ౫ || ౧ || ౨౫ || టోజీబర్ధః - ఇకార ఉచ్చా

రణార్థః-కంసికఃకంసికీః॥ఋ॥అర్ధాచ్ఛేదివక్తవ్యమ్॥ఋ॥అర్ధిః-అర్ధిః॥ఋ॥ కాద్వాపణాటితవక్తవ్యః॥ఋ॥ప్రతిరాదేశశ్చపా॥ఋ॥కాద్వాపణిః-
 కాద్వాపణిః-ప్రతికః-ప్రతికీ॥ఋ॥శూర్పాద్వాపణివక్తవ్యమ్॥౫॥౧॥౨౬॥శౌర్ప-శౌర్పికమ్॥ఋ॥శతమానవింశతికసహస్రవసనాదన్॥౫॥౧॥౨౭॥ప
 భ్యావస్యాత్-రథో-రథనామపవాదః-శతమానేనక్రీతంశాతమానమ్-పైంశతికమ్-పాహస్రమ్-వాసనమ్॥ఋ॥అధ్యర్థసూర్వాద్విగోస్లుగసంజ్ఞా
 యామ్॥౫॥౧॥౨౮॥అధ్యర్థసూర్వాత్ ద్విగోశ్చపరస్యాద్వియస్యలుక్ స్యాత్-అధ్యర్థకంసమ్-ద్వికంసమ్-సంజ్ఞాయాన్తుపాఞ్చకలాపికమ్॥ఋ॥
 విభామాకాద్వాపణసహస్రాభ్యామ్॥౫॥౧॥౨౯॥లుగ్వాస్యాత్-అధ్యర్థకాద్వాపణమ్-అధ్యర్థకాద్వాపణికమ్-ద్వికాద్వాపణం-ద్వికాద్వాపణికమ్-బౌ
 పసంఖ్యానికస్యటిరనోలుక్-పయేఅధ్యర్థప్రతికమ్-ద్విప్రతికమ్॥అధ్యర్థసహస్రమ్-అధ్యర్థసాహస్రమ్-ద్విసహస్రం-ద్విసాహస్రమ్॥ద్విత్రిపూ
 ర్వాద్విస్తోత్॥౫॥౧॥౩౦॥లుగ్వాస్యాత్-ద్వినిష్ఠం-ద్వివైష్ఠికం-త్రినిష్ఠం-త్రివైష్ఠికమ్॥ఋ॥బహుసూర్వాచ్ఛేదివక్తవ్యమ్॥ఋ॥బహుని
 ష్ఠం-బహువైష్ఠికమ్॥ఋ॥బిస్తాచ్చ॥౫॥౧॥౩౧॥ద్విత్రిబహుసూర్వాత్ బిస్తాద్వాద్వియస్యలుగ్వాస్యాత్-ద్విబిస్తం-ద్విబైస్త్రిమిత్యాది॥ఋ॥వింశతి
 కాత్థిః॥౫॥౧॥౩౨॥అధ్యర్థసూర్వాత్ ద్విగోరిత్యేవ-అధ్యర్థవింశతీనం-ద్వివింశతీనమ్॥ఋ॥భార్యాఈకన్॥౫॥౧॥౩౩॥అధ్యర్థభారీకం-ద్విభారీకమ్॥
 ఋ॥కేవలాయాశ్చేదివక్తవ్యమ్॥ఋ॥భారీకమ్॥ఋ॥పణపాదమాపశతాద్యత్॥౫॥౧॥౩౪॥అధ్యర్థపణ్యమ్-ద్విపణ్యంఅధ్యర్థపాద్యంద్విపాద్యమ్-
 ఇహపాదఃపదితిన-యస్యేతిలోపస్యస్థానివద్భావాత్-పద్యత్యతదధేభిత్వపిన-ప్రాణ్యణార్థస్యైవతత్రగ్రహణాత్॥ఋ॥శాణాద్వా॥౫॥౧॥౩౫॥య
 త్స్యాత్-పయేరథో-తస్యలుక్ అధ్యర్థశాణ్యం-అధ్యర్థశాణ్యమ్॥ద్విత్రిపూర్వాదన్॥౫॥౧॥౩౬॥శాణాదిత్యేవ-చాద్యత్ తేనత్రైకాప్యమ్ ప
 రిమాణాస్తస్యాసంజ్ఞాశాణయోరితిపర్యదాసాదాదివృద్ధిరేవ-దైవశాణం-ద్విశాణ్యం-ద్విశాణ్యమ్-ఇహతభూదయస్తయోదశప్రత్యయాఃప్ర
 కృతాఃతేషాంసమర్థవిభక్తయోగ్ధాశ్చకాంక్షితాఃతేభిదానీమువ్యనే॥ఋ॥తేనక్రీతమ్॥౫॥౧॥౩౭॥రథో-గోపుశ్చేనక్రీతంగోపుద్భికం-సాప్తతికం
 ప్రాస్థికం-రకోవైష్ఠికమ్॥ఋ॥ఇద్దోణ్యాః॥౧॥౨॥౫॥౧॥గోణ్యాఇత్స్యత్తద్భితుకీ-లుకోపవాదః-పఞ్చభిద్దోణీభిఃక్రీతఃపటఃపఞ్చగోణిః॥ఋ॥తస్యనిమి
 త్తంసంయోగోత్పత్తో॥౫॥౧॥౩౮॥సంయోగస్సమ్ముద్ధృతత్వతఃశుభాశుభసూచకః-శతికఃశత్యోధనపతిసంయోగః-శత్యమ్-శతికమ్-దక్షిణాక్ష
 స్పష్టనం-శతస్యనిమిత్తమిత్యర్థః॥ఋ॥వాతపితృశేషభృశ్యమనకోపనయోయపసంఖ్యానమ్॥ఋ॥వాతస్యశమనకోపనంవాతాతికంపైత్రికంశైష్ఠిక

మ॥ శ్లో॥ సాక్షాత్ పాతాళే తివక్తవ్యమ్॥ శ్లో॥ సాక్షాత్ పాతకమ్॥ శ్లో॥ గోదవ్యచోఽసంఖ్యాపరిమాణాశ్వాదైర్యత్॥ ౨॥౧॥ ౩౯॥ గోర్మిమిత్రం సంయోగ ఉత్పాతో వాగవ్యః దవ్యః షః ధవ్యః యశస్యః స్వర్గ్యః గోదవ్యచః కిమ్ విజయస్య వై జయికః అసంఖ్య త్యాదికిమ్ పజ్జానాం పజ్జకం సప్తకం ప్రాప్తి కం ఖారికమ్ అశ్వాది అశ్వికమ్ ఆత్మికమ్ శ్లో॥ బ్రహ్మ వర్చసామపసంఖ్యానమ్ శ్లో॥ బ్రహ్మ వర్చస్యమ్ శ్లో॥ పుత్రాచ్యుతమ్ ౨॥౧॥ ౪౦॥ చాద్యత్ పుత్రీయః పుత్ర్యః శ్లో॥ సర్వభూమిపుధివీ భ్యామణభా ౨॥౧॥ ౪౧॥ సర్వభూమేర్మిమిత్రం సంయోగ ఉత్పాతో వాసార్వభూమః పాగ్ధివః సర్వభూమిశబ్దోనుశతి కాదిమపత్యతే శ్లో॥ తస్యైశ్వరః ౨॥౧॥ ౪౨॥ తత్రవిదితభివ ౨॥౧॥ ౪౩॥ సర్వభూమేర్మిశ్వరః సర్వభూమావిదితో వాసార్వభూమః పాగ్ధివః శ్లో॥ లోక సర్వలోకాట్యజ్ ౨॥౧॥ ౪౪॥ తత్రవిదితభివ్యక్తే లోకకః అనుశతి కాదిత్యాదుభయపదవృద్ధిః సార్వలోకకః శ్లో॥ తస్య వాపః ౨॥౧॥ ౪౫ ఉవ్యతే అస్మిన్నితి వాపః తైత్రమ్ ప్రస్థస్య వాపః ప్రాప్తికం గ్రాణికం ఖారికమ్ శ్లో॥ సాత్రాత్ ప్తన్ ౫॥౧॥ ౪౬॥ పాత్రస్య వాపః తైత్రం పాత్రికం పాత్రికీ తైత్ర భక్తి శ్లో॥ తదస్మిన్ స్వధ్యాయలాభశుక్లాపదాదీయతే ౨॥౧॥ ౪౭॥ వృద్ధియత ఇత్యాదిక్రమేణ ప్రత్యేకం సమ్మన్తాదేకవచనం పజ్జాప్తిన్ వృద్ధిః ఆయః లాభః శుల్కముపదావాదీయతే పజ్జకః శతికః శత్యః సాహస్రః ఉత్తమర్థేన మూలాతిరిక్తం గ్రాహ్యం వృద్ధిః గ్రాహాదిమసాస్వామి గ్రాహ్యాభాగ ఆయః వికైత్రామూల్యాదధిక గ్రాహ్యాభాగః రత్నానిర్వేశో రాజభాగః శుల్కః ఉత్తోప ఉపదా శ్లో॥ చతుర్థ్యర్థ ఉపసంఖ్యానమ్ శ్లో॥ పజ్జాప్తి వృద్ధ్యాదిర్దీయతే పజ్జాప్తి దేవదత్తః సగమబ్రాహ్మణేదానమితి వదిత రణవిపక్షయా వా శ్లో॥ పూరణా రాట్టన్ ౨॥౧॥ ౪౮॥ యథాక్రమం రక్ ఆశనోరవ వాదః ద్వితీయో వృద్ధ్యాదిరస్మిన్ దీయతే ద్వితీయకః తృతీయకః అర్ధికః అర్ధశబ్దో రూపక స్యాద్ధేయాధః శ్లో॥ భాగాద్యచ్ఛ ౨॥౧॥ ౪౯॥ చాట్టన్ భాగశబ్దో రూపక స్యాద్ధేయాధః భాగో వృద్ధ్యాదిరస్మిన్ భాగ్యం భాగికం శతం భాగాభ్యాభాగి కావిశతః శ్లో॥ తద్ధరతివహత్యావహతి భారాద్వంశాదిభ్యః ౨॥౧॥ ౫౦॥ వంశాదిభ్యః పరోయాభారశబ్దస్తదంతయస్తాతివదికంత త్ప్రకృతికాత్ ద్వితీయాన్తాదిత్యర్థః వంశభారం హరితహత్యావహతి వా వంశ భారికః విముఖారికః భారాద్వంశాదిభ్య ఇత్యస్య వ్యాఖ్యాస్తరమ్ భారభూతేభ్యో వంశాదిభ్య ఇతి భారభూతాన్వంశాన్ హరితి వాంశికః విముఖః శ్లో॥ సప్త ద్రవ్యాభ్యానిన్ కనా ౨॥౧॥ ౫౧॥ యథా సంఖ్యంస్తః వస్తుహరితహత్యావహతి వాస్తికః ద్రవ్యకః శ్లో॥ సమ్మవత్యవహరితపత ౫॥౧॥ ౫౨॥ ప్రస్థం సమ్మవతి ప్రాప్తికః కటాహః ప్రస్థం స్పష్టన్ సమాపేశయితీత్యర్థః ప్రాప్తికీ బ్రాహ్మణీ ప్రస్థ

మవహరతిపచలివేద్యర్థః || ఖ్వి||తత్పచతీతిద్రోణాదణ్చ||చ||ఖ్వి||చాట్రాన్-ద్రోణమ్మవతీతిద్రాణ్-గ్రాణీకి||ఘ్వి||అథకాచితపాతాన్వీఽన్యతరస్యా
 మ్||౫||౧||౫౩||పయైతత్-అథకంసమ్భవతిఅవహరతిపచతివాఅథకీనా-అథకీకి-అచితీనాఅచితీకిపాత్రీణా-పాత్రీకి||ఘ్వి||గోఃసంశ్చ||౫||౧||
 ౫౪||అథకాచితపాత్రాదిత్యేవ-అథకాద్యంతాత్ద్విగోఃసమ్భవత్యాదిష్వధేమన్తఖావాస్తంపయైతత్-తస్మాద్యధేమన్-పిశ్వాన్జీమా
 ద్వాప్యథకీకిద్వాప్యథకీనా-ద్విగోఃసంశ్చ-ద్వాప్యథకీ-ద్వాప్యచితీ-ద్వాప్యచితీనా-అపరమాణే-జీవిషేషాత్-త్వాప్యచితా-ద్విపాత్రీకిద్విపాత్రీ
 ణా-ద్విపాత్రీ||ఘ్వి||కులిజాల్లుక్ఖా-శ||౫||౧||౫౫||కులిజాన్తాత్ద్విగోఃసమ్భవత్యాదిష్వధేమన్తఖావాస్తంపయైతత్-తస్మాద్యధేమన్-పిశ్వాన్జీమా
 ద్వాప్యధేమన్-కులిజీ-ద్వికులిజీ-ద్వికులిజీనా-ద్వికులిజీ||ఘ్వి||సోఽస్యాంశవసన్భృతయః||౫||౧||౫౬||అంశోభాగః-భృతీర్వేతనం-పశ్చిమంశోవసన్భృ
 తిర్వాఽన్యపశ్చిమః||ఘ్వి||తదన్యపరిమాణమ్||౫||౧||౫౭||ప్రసంపరిమాణమన్యప్రాస్థికోరాశిః||ఘ్వి||సంఖ్యాయాసంజ్ఞాసజ్జ-సూత్రాశ్చయసేమ||౫||౧||
 ౧||౫౮||పూర్వసూత్రమనువర్తతే||ఘ్వి||త్రసంజ్ఞాయాంసాధేప్రత్యయోవాచ్యః||ఘ్వి||యద్వాదేప్యకయోరితివత్సంఖ్యామాత్రవృత్తేః
 పరిమాణినిప్రత్యయః-పశ్చిమపశ్చిమాశకునయః-పశ్చిమపరిమాణమేషామితివా-సజ్జపశ్చిమః-సూత్రేఅప్తకంపాణీనియం-సజ్జశబ్దస్యప్రాణీన
 మూహేయాథత్వాత్సూత్రంపుథగుపాత్రం-పశ్చిమమధ్యయనమ్||ఘ్వి||స్తోమేడవిధిః-ఘ్వి||పశ్చిమపశ్చిమన్తాపరిమాణమన్యపశ్చిమదశః-సప్తదశః-ప
 కవింశః-సోమయాగేషుగర్హస్థాః-క్రియమాణాపృష్ఠ్యాదిసంజ్ఞాకాస్తూతీస్తోమః||ఘ్వి||పక్షక్రివింశతిత్రింశచ్ఛత్రాపరింశత్పశ్చాశ్చత్తప్తినప్తత్యశీఃనవతిత్త
 తమ్||౫||౧||౫౯||ఏతేయాథిశబ్దానిపాత్యస్తే||ఘ్వి||పశ్చిమదశతావర్గేవా||౫||౧||౬౦||పశ్చిమపరిమాణమన్యపశ్చిమస్వర్గః-దశద్వర్గః-పయైపశ్చిమః-దశకః||
 ఘ్వి||త్రింశచ్ఛత్రాపరింశతోర్బ్రాహ్మణేసంజ్ఞాయాండణ్||౫||౧||౬౧||త్రింశదధ్యానాః-పరిమాణమేషాంబ్రాహ్మణానాం-త్రైంశాని-చాత్వా
 రింశాని||ఘ్వి||తదర్హస్థీ||౫||౧||౬౨||అబ్ధంయోగ్యోభవతీత్యధేమన్తఖాదయఃస్యః-శ్వేతచ్ఛత్రమర్హస్థీశ్వేతచ్ఛత్రీకి||ఘ్వి||ధేదాదిభ్యోనిత్య
 మ్||౫||౧||౬౩||నిత్యమాభీష్ట్యమ్-ధేదన్నిత్యమర్హస్థీచైదికోవేతనః-భిన్నప్రయాథత్వాత్||ఘ్వి||విరాగవిరజ్జంచ||ఘ్వి||విరాగన్నిత్యమర్హస్థీవైరాగికః
 వైరజికః||ఘ్వి||శీర్షచ్ఛేదాద్యచ్ఛ||౫||౧||౬౪||శిరశ్చేదన్నిత్యమర్హస్థీశీర్షచ్ఛేదకః-యటకాస్సన్నియోగేనశిరసశీర్షభావౌనిపాత్య
 కే||ఘ్వి||దణ్డాదిభ్యోయః||౫||౧||౬౫||ఏభ్యోయస్సన్యిత-దణ్డమర్హస్థీదణ్డ్యః-అర్హస్థ్యః-వధ్యః||ఘ్వి||పాత్రాద్దంశ్చ||౫||౧||౬౬||చాచ్యత్-తదర్హస్థీత్యధే

యాఃఖత్యేవ-తేనపరిజయ్యేత్యతఃప్రాజీర్వృత్తాదిషుపభృన్వధేనుప్రత్యయాః-ద్విసమీనః-దైన్వసమికః||౧|| రాత్ర్యహస్సంవత్సరాచ్చ||
 ౫౧||౧౨౬||ద్విగౌరిత్యేవ-ద్విరాత్రీణః-దైన్వరాత్రీకః-ద్వ్యహీనః-దైన్వయహీనః-సమాసాంతః-ధేరవిత్వత్వాన్మటన్-ద్విసంవత్సరీణః||౧||సం
 ఖ్యాయాస్సంవత్సరసంఖ్యస్యచ||౬||౩||౧౫||సంఖ్యాయాః త్రరపవస్యవృద్ధిస్సాన్యత్-ఇదానా-ద్విసంవత్సరకః-ఛ్వ-షీభృతోద్విమాషికః సం
 ఖ్యాయాఃపరిమాణాన్తస్యేత్యేవసిద్ధేసంవత్సరగ్రహణంపరిమాణగ్రహణేకాలపరిమాణస్యాగ్రహణార్థమ్ తేనదైన్వసమికభిత్వత్వత్వరపవదగిర్న
 య||వర్షాల్లుక్||౫౬||౧||౧౨౭||వర్షశబ్దాన్తాన్తిస్సగౌర్యాః-పయేరర్థవాలుక్-త్రీణిరూపాణి-ద్వివర్షివో-వ్యాధిద్వివాద్వికః-ద్వివర్షః||౧|| వర్షస్యాభవి
 వ్యః||౬||౩||౧౬||త్రరపవస్యవృద్ధిస్సాన్యత్-ద్వివాద్వికః-భవివ్యః-తుదైన్వవర్షికః-అధ్యభృతోయోరభవివ్యతీతిప్రతిషేధోన-గమ్యతేహిత
 త్రభవివ్యత్తా-నతుతద్ధితార్థః-దేవదై-ధీష్టోభృతో-వాకర్తకరిష్యతీతిద్వివాద్వికో-నునువ్యః||౧||పరిమాణాన్తస్యాసంజ్ఞాశాణయోః||౬||౩||౧౭||
 ద్వికః-ఇదాప్రయోజనమస్యద్వికాడవికః-ద్వాభ్యాంసువర్తభ్యాంక్రితందిస్సావర్ణికమ్-ద్వినైష్ఠికమ్-అసంజ్ఞేతీకమ్-పభృకపాలాఃపరిమాణ
 మస్యపాశ్చకపాలికమ్-తద్ధితాన్తసంజ్ఞా-దైన్వశాణమ్-కులిజశబ్దః-పికెవిత్వతన్తి-దైన్వకులిజికః||౧||విత్తవతినిత్యమ్||౫౬||౧||౧౨౮||వర్షశబ్దాన్తాన్తి
 గోప్రత్యయస్యః-త్యంలుక్-స్యాత్-చేతనెప్రత్యయా-ధే-ద్వివర్షో-దారకః||౧||పష్టికాష్టష్టిరా-త్రేణపచ్యంతే||౫౬||౧||౧౨౯||బహువచనమత్తన్తిమ్-
 పష్టికో-ధాన్యంశేషః-తృతీయాంతాన్తన్-రాత్రశబ్దావశ్యనివాత్యతే||౧||తేనపరిజయ్యలభ్యకార్యసుకరమ్||౫౬||౧||౧౩౦||మాసేనపరిజయ్యో-జే
 ణుంశక్యో-మాసకో-వ్యాధిః-మాసేనలభ్యజ్ఞాన్యం-సుకం-రిం-వామాసికమ్||౧||తదస్యబ్రహ్మచర్యమ్||౫౬||౧||౧౩౧||ద్వితీయాన్తాన్తాలవాదినా-స్యేత్య
 ధేప్రత్యయస్సాన్యత్-అత్యంతసంయోగేద్వితీయా-మాసం-బ్రహ్మచర్యమస్యమాసికౌ-బ్రహ్మచారిఅర్థమాసికః-యదా-ప్రథమాన్తాదస్యేత్య
 ధేప్రత్యయః-మాసో-స్యేతిమాసకం-బ్రహ్మచర్యమ్||౫౬||మహానామ్నో-విభ్యస్తస్య-నేభ్యుక్తవసంఖ్యానమ్||౫౬||మహానామ్నో-నామహిదా
 మఘవన్తిత్యాద్యాఋచః-తాసాం-బ్రహ్మచర్యమస్యమాహానామ్నికః-హరదత్తస్తు-భస్యాఢ్యతిపుంవద్భావాన్తాహానామికభిత్వాహ||౫౬||
 చతుర్తానామ్నో-యజ్ఞే||౫౬||తత్రభవత్వధే-చ-౫-ర్షమా-సెనుభవన్తిచాతుర్తాస్యానియజ్ఞకత్వాణి||౫౬||అన్-సంజ్ఞాయామ్||౫౬||చతుర్తా-సేష
 భవతీచాతుర్తాసి-అణన్తత్వాన్-జే-పాణ్యమాసాపాఢీ||౧||తస్యదక్షిణాయజ్ఞాభ్యుభ్యః||౫౬||౧||౧౩౨||ద్వాదశాహస్యదక్షిణాద్వాదశాహికీ-అఖ్యా

గ్రహణాదకాలాదపి-ఆస్తిస్థిమిక్తి-వాజపేయిక్తిః॥౩॥తత్రచదీయతేకార్యస్ఫువవత్॥౨॥౧॥౯౬॥ప్రావృషిదీయతేకార్యంప్రావృషేణ్యంశారదమ్
 ఖి॥కాలాధికారస్యపూర్ణోవధిః॥ఖి॥౩॥పుష్పాదిభ్యోఽన్॥౨॥౧॥౯౭॥పుష్పేదీయతేకార్యంవావైయుష్మం-పుష్పతీర్థసంగ్రామప్రవాసశివ్యాది॥
 ౩॥తేనయథాకథాచహస్తాభ్యాంణయతే॥౫॥౧॥౯౮॥యథాకథాచేత్యవ్యయసంమాతాత్ప్రతీయాన్తాధస్తశబ్దాచ్చయథాసంఖ్యంణయతే॥స్తం-
 అర్థాభ్యాస్తయథాసంఖ్యంనేవ్యతేయథాకథాచదీయతేకార్యంవాయాథాకథాచమ్అనాదఁణదేయంకార్యంవేత్యర్థః॥హస్తైనదీయతేకా-
 ర్యంవాహస్తస్యమ్॥౩॥సమ్పాదిని॥౨॥౧॥౯౯॥తేనేత్యేవ-కర్ణవెష్టకాభ్యాంసంపాదికార్ణవేష్టకికంముఖం-కర్ణాలక్ష్టారాభ్యామవశ్యంశోభతశివ్యా-
 ర్థః॥౩॥కర్ణవేషాద్యత్॥౨॥౧॥౧౦౦॥కర్ణానంపాదికర్ణణ్యంశౌర్యం-వేషణసంపాదివేష్యేనటఃవేషకృత్రిమకార్యః॥తస్మైప్రభవతీసంతాపాది
 భ్యః॥౨॥౧॥౧౦౧॥సంతాపాయప్రభవతీసంతాపికఃసాంగ్రామికః॥౩॥యోగాన్యచ్చ॥౨॥౧॥౧౦౨॥చాట్టజ్-యోగాయప్రభవతీయోగ్యః॥యా-
 గికః॥౩॥కర్ణణడకజ్॥౨॥౧॥౧౦౩॥కర్ణణేప్రభవతీకార్ముకమ్॥౩॥సమయస్తదస్యప్రాప్తమ్॥౨॥౧॥౧౦౪॥సమయఃప్రాప్తోఽస్యసామయిక-
 మ్॥౩॥ఋశోరన్॥౫॥౧॥౧౦౫॥ఋతుఃప్రాప్తోస్యఆర్తవమ్॥౩॥కాలాద్యత్॥౨॥౧॥౧౦౬॥కాలఃప్రాప్తోస్యకాల్యంతేతమ్॥౩॥ప్రకృష్టేరజ్॥
 ౫॥౧॥౧౦౭॥కాలాదిత్యేవతదస్యేచప్రకృష్టోదీర్ఘఃకాలోస్యేతికాలికంవైరమ్॥౩॥ప్రయోజనమ్॥౨॥౧॥౧౦౮॥తదస్యేత్యేవ-ఇస్తమహఃప్ర-
 యోజనమస్యవిస్తమహికం-ప్రయోజనంఫలంకారణాచ్చ॥౩॥విశాఖామాధాదణ్యన్తదణ్యయోః॥౨॥౧॥౧౦౯॥ఆభ్యామన్సాస్యత్ప్రయోజనమిత్య-
 థైక్రమాన్తన్తదణ్యయోరర్థయోః-విశాఖాప్రయోజనమస్యవైశాఖోమన్థః-ఆమాఢోదణ్యః॥ఖి॥చూడాదిభ్యోఽపసంఖ్యానమ్॥ఖి॥చూడా-చౌ-
 డంశ్రద్ధా-శ్రాద్ధమ్॥౩॥అనుప్రవచనాదిభ్యశ్చః॥౨॥౧॥౧౧౦॥అనుప్రవచనంప్రయోజనమస్యఅనుప్రవచనీయమ్॥౩॥సమాపనాత్సపూర్వప-
 దాత్॥౨॥౧॥౧౧౧॥వ్యాకరణసమాపనంప్రయోజనమస్యవ్యాకరణసమాపనీయమ్॥౩॥వికాగారికటాచ్చఁ॥౨॥౧॥౧౧౨॥ఏకమసహాయమగా-
 రంప్రయోజనమస్యముముషిహింసవికాగారికశోర్పరః॥౩॥ఆకాలికడాద్యస్తవచనే॥౨॥౧॥౧౧౩॥సమాసకాలావాద్యంతాయస్యేత్యాకాలికః-
 సమాసకాలస్యాకాలతదేశః-ఆశువినాశీత్యర్థః-పూర్వదినేమధ్యాహ్నదాపుతపద్యదినాన్తరేతత్రైవనశ్వరశివవా॥౩॥ఆకాలాటంశ్చ॥ఖి॥ఆకా-
 లికాః॥౩॥—॥ఖి॥రజఃపూర్ణోవధిః॥ఖి॥—॥౩॥తేనతుల్యంక్రియాచేద్యః॥౨॥౧॥౧౧౪॥బ్రాహ్మణేనతుల్యంబ్రాహ్మణవదధీతేక్రియా

చేదితికిమ్-గుణరుత్యేమాధూత్ పుత్రేణతుల్యఃస్థూలః||౬||తత్రతస్యేవ||౨||౧||౧౧౬||మధురాయామివమధురావత్ సు-శీమప్రాకారః మైత్రస్యే
వమైత్రవత్ మైత్రస్యగావః||౬||తదర్హమ్||౨||౧||౧౧౭||విధిమర్హతివిధివత్పూజ్యతే-క్రియాగ్రహణంశుద్ధాకప్లుత్యానువర్తతే-తేనహన-రా
జానవర్హతిచ్ఛత్రమ్||౬||తస్యభావస్తవితలౌ||౨||౧||౧౧౮||ప్రకృతిజన్యబోధేప్రకారోభావః-గోర్భావఃగోత్వంగోరాత్వాస్తంక్షీబంతలంతం
స్త్రీయామ్||౬||అచత్వాత్||౬||౧||౧౧౯||బ్రహ్మణస్తస్యభివృద్ధిఃప్రాక్తవతలావధిక్రియేతే-అవవాదైస్సహసమావేశార్థంగుణవచనాదిభ్యఃకర్తృణివి
ధానార్థజ్యేష్ఠమ్-చకారోనర్హత్స్వతోభ్యామపిసమావేశార్థః-స్త్రీయాభావఃస్త్రీణం-స్త్రీత్వం-స్త్రీతా-పాఠస్తంపుస్తవం-పుస్తా||౬||ననర్హసూ
ర్వాత్తుత్పరుషాదచతురస్రతలవణవటయుధకతరసలసెభ్యః||౬||౧||౧౨౦||భిత్తిపరంయేభావప్రత్యయాస్తేనర్హత్తుత్పరుషాన్నస్యః-చతురాదీ
న్వర్తయిత్వా-అపతిత్వమ్-అపటుత్వమ్-నర్హసూర్వాత్త్రిం-బార్హస్పత్యమ్-తత్పురుషాత్త్రిం-నాస్యపటవఃస్త్రీత్యపటుతస్యభావఃఅపటవమ్-అచతు
రైతికిం-అచతుర్వం-అనన్యత్యం-అలవణ్యం-అవట్యం-అయుధ్యం-అకత్యం-అరస్యం-అలస్యమ్||౬||పుధ్వాదిభ్యభివృద్ధిః||౬||౧||౧౨౧||వావచనమ
ణాదిసమావేశార్థమ్||౬||రయుతోహలాదేర్లఘాః||౬||౧||౧౨౨||హలాదేర్లఘాఃయుకారస్యరఃస్యాత్-భి-మేయస్స||౬||౧||౧౨౩||తైః||భ
స్య-తైర్లోపస్స||౬||మేయస్స-పుధోర్భావఃప్రథిమా-పార్థవం-మడిమా-మార్దవమ్||౬||వర్గద్వయాదిభ్యష్ట్యభి||౬||౧||౧౨౪||చాదిసాచ-శౌ
క్ల్యంశుక్లిమా-దాగ్ధ్యం-పుధువృద్ధిభృతకృతద్వభవరివృథానామేవరత్వమ్-ద్రుధిమా-మోగీన్ద్రః-ఘో-చితీ-యాధాకామీ||౬||గుణవచనబ్రాహ్మణా
దిభ్యఃకర్తృణిచ||౬||౧||౧౨౫||చాద్భావే-జడస్యకర్తృభావోవాజాడ్యం-మూఢస్యభావఃకర్తృవామాధ్యం-బ్రాహ్మణ్యమ్||౬||అర్హతోనుమ్చ||౬||
అర్హతోభావఃకర్తృవాఆగ్ధ్యం-అర్హస్త్రీ-బ్రాహ్మణాదిరాకృతిగణః||౬||యధాతధాయధాపురయోగపర్యాయేణ||౬||౩||౩||౩||నభిఃపరయో
రేతయోఃసూరో-త్తరపరయోఃపర్యాయేణాదేరవావృద్ధిర్నిదావ్-అయధాతధాభావః-అయధాతధ్యం-అయాధాతధ్యం-అయధాపుర్యం-అ
యాధాపుర్యమ్-అపాదసమాస్తేర్భావకర్తృనికారః||౬||చతుర్వద్వాదీనాంసావర్తడపసంభావనమ్||౬||చత్వారోవర్ణాఃచాతుర్వద్వ్యం-చాతు
రాశ్రమ్యం-త్రైస్వర్యం-షడ్భ్యం-సైస్యం-సాన్నిధ్యం-సామీప్యం-ఘోషమ్యం-త్రైలోక్యమిత్యాది-స్వవేదాఃసర్వవేదాస్తానధితేసర్వవేదః-
సర్వాదేరితియః-సపవసార్వవేద్యః||౬||చతుర్వేదసోభయవదవృద్ధిః||౬||చతురోవేదానధితేచతుర్వేదః-సపవచాతుర్వేద్యః-చతుర్విద్య

స్వేతిపాతానరం-చతుర్విద్యపవచాతురైర్విద్యః॥ సైవాద్యక్షణోవశ్చ॥ ౧౧౧౨॥ నేతిసజాత్రహణం-స్తేనచార్యే-పచాద్యచ్-స్తేనస్యభా
 వశకర్తృవాస్తైయమ్-స్తేనాదితియోగంవిభజ్యస్తైస్యమిత్యభి నమపి కేచిదచ్చ॥ ౧౧౧౩॥ సఖ్యుఃస్వవశకర్తృవాసఖ్యమ్॥ ఖ్లి॥
 మాతవణిగ్భాగ్భి॥ గూతస్యభావశకర్తృవాకూత్యం-పణిజ్యమితికాశికా-మాధవస్తవణిజ్యాశబ్దస్యభావాత్ స్త్రీలిజః-భావపవచాత్రప్రత్య
 యోగశుకగృణీ క్యాహ-భాష్యేతుకూతవణిగ్భాగ్భిజ్ఞేచినాస్త్యైవ-బ్రాహ్మణాదిత్యాద్యాణిజ్యవపి క్షికపిజ్ఞాత్యోగ్భక్త॥ ౧౧౧౪॥ కాపేయం-
 జ్ఞాతేయమ్-పశ్యంతపురోహితాదిభ్యోయః॥ ౧౧౧౫॥ సైవాపత్యం-పూరోహత్యమ్॥ గాజాఽసే॥ ఖ్లి॥ గాజశబ్దలసమాసేయకంలభత
 తిత్పర్శః-గాజ్జోభావశకర్తృవారాజ్యం-సమాసేతుబ్రాహ్మణాదిత్యాత్ పృథ్వి-ఆధిగాజ్యమ్॥ ప్రాణభృజ్జాతీవయోవచనోద్ధాత్రాదిభ్యోఽభక్త॥
 ౧౧౧౬॥ ప్రాణభృజ్జాతి-ఆశ్వం-ఘోష్టం-వయోవచనమ్ కామారం-కైకోరమ్-ఘోష్ట్రం-ఘోస్త్రం-పౌష్టవం-దౌష్టవమ్॥ హోయనాస్త
 యువాదిభ్యోఽభక్త॥ ౧౧౧౭॥ దైవహోయనం-త్రైహోయనం-యావనం-స్థాఃరమ్॥ శ్రోత్రియస్యయలోపశ్చ॥ శ్రోతమ్-కుశలచపలఃపు
 ణపిశునకుతూహలత్తే-త్రజ్ఞాఃయువాదిషుబ్రాహ్మణాదియచపత్యస్తే-కాశల్యం-కాశలమిత్యాది॥ ఇవాచ్చ-ఘుషూర్వాత్॥ ౧౧౧౮॥ శు
 చేగ్భావశకర్తృవాశౌచం-చూనం-కథం కావ్యం-కపిశబ్దస్యబ్రాహ్మణాదిత్యాత్ పృథ్వి॥ యోవభాష్యురూపాస్తమాచ్యభక్త॥ ౧౧౧౯॥ రామణీ
 యః ఆధిభానీయకమ్॥ ఖ్లి॥ సహాయాద్యభక్త॥ సాహాయ్యం-సాహాయకమ్॥ క్షవ్యస్తవమనోజ్ఞాదిభ్యశ్చ॥ ౧౧౨౦॥ శైవ్యోపాధ్యాయకా-మా
 సోజ్ఞకమ్॥ గోత్రచరణాచ్ఛాఘాత్యాకారతదవేతేషు॥ ౧౧౨౧॥ గోత్రప్రత్యయాస్తాచ్చరణవాచిశ్చపుష్కస్యోత్ భావశకర్తృణోః-శ్లా
 ఘాదిషుపిషయశూతేషు-అత్యాకారోఽధిక్షేపఃతదవేతఃతేగూత్రచరణయోర్భావశకర్తృణీప్రాప్తః ఆవగతవాన్-గారికయాశ్లాఘుతే-
 గార్భ్యతేస్వనవికత్థతత్త్వరః-గారికయాశ్లాఘుతే-గార్ధికామవేతః-కారికయాశ్లాఘుతత్త్వాది॥ హింసాత్రాభ్యశ్చ॥ ౧౧౨౨॥ హింసా
 త్రాశబ్దఃపృథ్విగ్భావీ-స్త్రీలిజః-బహువచనాద్విశేషప్రాణమ్-చాప్యావాకస్యభావశకర్తృవా-చ్యావాకీయంమైత్రావగుణీయమ్॥ బ్రహ్మ
 ణస్త్యః॥ ౧౧౨౩॥ హింసాత్రావాచినోబ్రహ్మశబ్దాత్త్వస్సాన్యత్-ధన్యావవాదః-బ్రహ్మత్వమ్ నేతివాచ్యేత్వవచనంతలోబాధనా
 క్థమ్ బ్రాహ్మణవర్యాయాబ్రహ్మశబ్దాత్త్వత్వతా-బ్రహ్మత్వం-బ్రహ్మతా॥ ————— ❀ సభోన్నభోరధికారఃసమాప్తః॥ ❀ —————

షాధాన్యానామ్భవనైత్యై త్రేఖిణ్ || ౫ || ౧ || భవన్యస్మిన్నితిభవనమ్-ముద్ధానాంభవనంత్యై త్రంమాదీనమ్ || ౬ || వీహిశాల్యోగక్ || ౫ || ౧ || ౧ ||
 వై హేయం-శాలెయన్ || ౬ || యవయవకషష్టికాద్యత్ || ౫ || ౧ || ౩ || యవానాంభవనంత్యై త్రంయవ్యం-యవ్యం-కషష్టిక్యమ్ || ౬ || విభాషాః తిలమా
 పోమాభక్తాః ఖభ్యః || ౫ || ౧ || ౪ || యద్వాస్యాత్-పత్యైఖిణ్-తిల్యం-తైలీనం-మాప్యం-మాషీణం-ఉవ్యం-దోమీనం-భజ్యం-భాజీనం-ఇన్ద్రం-ఆ
 ణవీనమ్ || ౬ || సర్వదర్శనకృతః ఖఖిణ్ || ౫ || ౧ || ౫ || అసామర్థ్యేపినిపాతనాత్సమాసః-సర్వశ్చర్మణాకృతః సర్వచరీణః సార్వజన్యత్రణః || ౬ || స
 ముఖసమ్ముఖస్యదర్శనః ఖి || ౫ || ౧ || ౬ || ముఖస్యసదృశం యథాముఖం ప్రతిబిమ్బం-నిపాతనాత్సదృశ్యేవ్యయాభావ సమన్వయముఖం-స
 సమశబ్దస్యాన్తలోపో-పాత్యతే-యథాముఖస్థర్శనం యథాముఖీనః సర్వస్యముఖస్థదర్శనం సంముఖీనః || ౬ || తత్సర్వాదేవగ్యజకర్తృపత్రపత్రం
 వ్యాప్తోతి || ౫ || ౧ || ౭ || సర్వాదేవధ్యాద్యన్తాత్ ద్విటీయాన్తాన్తస్యాత్-సర్వపథాన్ వ్యాప్తోతి సర్వపథీ-సర్వాజీణః-సర్వకీర్ణః-సర్వప్రణః-
 సర్వపాత్రీణః || ౬ || ఆప్రపదమ్నాస్మాతి || ౫ || ౧ || ౮ || పాదస్యాగ్రం ప్రపదంత్యై దీకృత్య ఆప్రపదం-తత్ప్రాప్తోతి ఆప్రపదః-పదః || ౬ || అనుపదస
 ర్వాన్నాయానయంబద్ధాభక్షయతి నేమోషు || ౫ || ౧ || ౯ || అనుగాయామేసాదృశ్యేవా-అనుపదమ్నా అనుపదనాడపానత్-సర్వాన్నాభిక్ష
 యతి సర్వాన్నీనోభిక్షుః-అయానయః సలపి శేషః తన్నేయః-యానయానశ్శారః || ౬ || పరోవరపరవర్పపుత్రపౌత్రననుభవతి || ౫ || ౧ || ౧౦ || ప
 రాంశ్చావరాంశ్చానుభవతి పరోవరీణః-ఆవరసోత్పన్నపాత్యతే-పరాంశ్చవరతరాంశ్చానుభవతి పరవర్పరీణః-ప్రకృతే-పరవర్పరభావోనిపా
 త్యతే-పుత్రపౌత్రననుభవతి పుత్రపౌత్రీణః పరమ్పరాశబ్దస్తుల్యుత్పన్నం శబ్దాన్తరం స్త్రీలింగంతస్మాదేవస్పారేవ్యభిపారమ్పర్యమ్-కథం
 పాలోవర్యపదతి అసాధురేవ-ఆప్రత్యయసన్నియోగే నైవ పరోవరేతి నిపాతనాత్ || ౬ || అవారపారాత్వన్తానుకావజామీ || ౫ || ౧ || ౧౧ || అవారపా
 రభామీ-అవారపారీణః-అవారీణః-పారీణః-పారావారీణః-అత్యంతగామీ-అత్యస్తీనః-భృశంగనేత్యర్థః-అనుకావజామీ-అనుకామీ-య
 థేష్టంగన్తా || ౬ || సమాంసమాంజాయతే || ౫ || ౧ || ౧౨ || యలోపః అవశిష్టవిభక్తైరలుక్చ పూర్వపదేనిపాత్యతే-సమాంసమీనాగో-సమాంస
 మీనాసాదౌవప్రతివర్షం ప్రసూయతే || ౬ || ఖప్రత్యయానుత్పత్తాయలోపోవావక్తవ్యః || ౬ || సమాంసమాంజాయతే-సమాయాంసమా
 యాంవా || ౬ || అదృశ్యనావప్తభే || ౫ || ౧ || ౧౩ || అదృశ్యోవావిజాయతే-అదృశ్యనాబహు-ఆసన్నప్రసవేత్యర్థః-కేచిత్తువిజాయత ఇతి నానువర్తయ

త్రి-అద్యశ్చీనసంకుగణమ్-అసన్నమిత్యర్థః || ౧ || అగవీనః || ౧ || ౧౦౮ || అజ్ఞానాద్వాదోఃకర్తృక-కేళిప్రత్యయోనిపాత్యతే-గోప్రత్యర్పణవ్యస్తం
యోఃకర్తృకరోతిసఅగవీనః || అనుగ్వలక్ష్ణామి || ౧ || ౧౦౯ || అనుగు-గోప్రత్యర్పణప్రాయధా-చ్ఛసఅనుగవీనోగోపాలః || ౧ || అధ్వనోయత్థా ||
౧ || ౧౧౦ || అధ్వనమలక్ష్మచ్ఛతిఅధ్వన్యః-అధ్వనీనః-యేచాభావకర్తృణోః ఆత్మాధ్వనాభావతినూత్రాభ్యాంప్రకృతిభావః || ౧ || అభ్యమిత్రాచ్ఛ
చ || ౧ || ౧౧౧ || చాద్యత్-భా-అభ్యమిత్రీయః-అభ్యమిత్ర్యుః-అభ్యమిత్రీణః-అమిత్రాముఖంసుష్టుగచ్ఛతీత్యర్థః || ౧ || గోస్థాష్టాభాతసూర్యే ||
౧ || ౧౧౨ || గూఢోసూతపూర్వః-గోప్తీనోదేశః || ౧ || అశ్వస్యైకాహగమః || ౧ || ౧౧౩ || ఏకాహేనగమ్యతే-ఇత్యైకాహగమః-అగ్వీనోధ్వ || ౧ ||
శాలీనకాపీనెలభ్యష్టకార్యయోః || ౧ || ౧౧౪ || శాలాప్రవేశమర్హతిశాలీనః-అభ్యష్ట-మాపవతనమర్హతిశాలీనంపాపం - తత్సాదనత్వాత్తస్య
ద్యోస్యత్వాత్పురుషలిజమపి-తత్సవ్యుద్ధాత్తదాచ్ఛాదనమపి || ౧ || వ్రాతేనజీవతి || ౧ || ౧౧౫ || వ్రాతేనశరీరాయాసేనజీవతినతుబుద్ధివైభవేనః
వ్రాతీనః || ౧ || సాప్రవదీరంసఖ్యమ్ || ౧ || ౧౧౬ || సప్రభిల్లపదైరవాప్యతే-సాప్రవదీనమ్ || ౧ || హైయజవీరంసంజ్ఞాయామ్ || ౧ || ౧౧౭ || హైయగోదోహ
స్యహియంగురాదేశఃవికారాదేఖిజ్ఞానపాత్యతే-చ-హ్యతఇతిదోహఃక్షీరం-హైయగోదోహస్యవికారః-హైయంగవీరంసంజీవిత్యమ్ || తస్యపాక
మూలేపీల్వాదికర్ణాదిభ్యస్సమణభావాదా || ౧ || ౧౧౮ || పీలూనాంపాకపీలుకుణః-కర్ణస్యమూలంకర్ణజాహన్ || ౧ || వత్సాత్రి || ౧ || ౧౧౯ || మూలగ్ర
హణమాత్రమనువర్తతే-వత్సస్యమూలమృత్యుతి || ౧ || తేనవిత్తశ్చ-ఇచ్చప్రణపా || ౧ || ౧౨౦ || వకారః-ప్రత్యయయోరాదౌలుప్తనిర్విస్తే-తేనచస్యనె
త్సంజ్ఞా-విద్యయావిత్తవిద్యాచుచ్చుఃవిద్యాచణః || ౧ || విసఖ్యాన్నానాజ్ఞానసహ || ౧ || ౧౨౧ || అసహ-కేప్రదగ్భావేవర్తమానాభ్యా-స్వాధే
ప్రత్యయా-వి-నా-నానా || ౧ || వేశ్యలచ్చజటదా || ౧ || ౧౨౨ || క్రియా-శిష్టసాధనవాచకాత్-స్వాధే-విస్తృతం-విశాలం-విశజ-టమ్ || ౧ || స
మ్రోదశ్చకటచ్ || ౧ || ౧౨౩ || సజట-టం-ప్రకటం-ఉత్కటం-చాద్వికటమ్ || ౧ || అలామూ-లామాభజాభ్యోరజస్యపసంఖ్యానమ్ || ౧ || అలా
మూనాంగజఃఅలామూకటమిత్యాది || ౧ || గోస్థజాగయః-స్థానాదిమపశునావభ్యః || ౧ || గవా-స్థానంగోస్థం-అశ్వగోస్థమ్ || ౧ || గజ్జాలే-ట
చ్ || ౧ || అవీనాం-సంజ్ఞాతః-అవికటః || ౧ || నిస్తా-దేవటచ్ || ౧ || అవీనాం-విస్తార-అవిపటః || ౧ || ద్వి-శ్వే-గో-యుగచ్ || ౧ || ద్వాపు-ప్ర-ఉ-ప్ర-గో-యుగమ్ ||
౧ || ష-త్వే-ప-ద-వచ్ || ౧ || అశ్వ-ప-ద-వమ్ || ౧ || సైహ-నె-తై-లచ్ || ౧ || తి-ల-తై-లం-సర్వ-ప-తై-లమ్ || ౧ || భ-వ-నె-తై-త్రే-శా-క-ట-శా-కి-నా || ౧ || ఇ-తు-శా-క

త్యః||ఉదరాట్టగామ్యనే||౫||౧||౬||౭||అవిజగీషారక్ స్యాత్ - కి నో ప వాదః - బుభుక్షుయాత్ - త్యన్తీడితఉదరే ప్రసితదౌదరికః - ఆహ్యానేకిమ్ - ఉదరికః - ఉదరపరమార్జనాదౌ ప్రసక్తత్యర్థః||౫||న స్యేనపరిజాతః||౫||౧||౬||౭||కిన్ స్వర్య తేనతురక్ - సస్యశబ్దోగుణవాచీనత్ - ధాన్యవాచీ - శస్త్రే నేతివారాంతరం - స స్యేనగుణేనపరిజాతఃసమ్బద్ధఃసస్యక స్యాధుః||౫|| అంశఽవారీ ౫||౧||౬||౭||హరీత్యావశ్యకానిః - ఆతపవతద్యౌగెషప్రిన - అంశకోదాయాదః||౫||త న్తా దవిరాపహృతే||౫||౧||౬||౭||త న్త కిపలః - ప్రత్యగ్రత్యర్థః||౫|| బ్రాహ్మణకోష్ఠికేసంజ్ఞాయామ్||౫||౧||౬||౭||అయుధజీవి నో బ్రాహ్మణాయస్మిన్నే శేన బ్రాహ్మణకః - అల్పమన్నంయస్యాంపాంష్టి కాయవాసూః - అన్నశబ్దస్యఉష్ణా దేశోనిపాత్యతే||౫|| శీతోష్ణాభ్యాజ్ఞానిః||౫||౧||౬||౭||శీతజగ్రోతీతీతకఃఅలసః - ఉష్ణంకరోతిఉష్ణకః - ఘృకారిన్ - అధికిమ్||౫||౧||౬||౭||౩||అధ్యాయాథశబ్దాత్కన్ ఉత్తరపదలోపశ్చ||౫||అను కాభికాభికఃకమితా||౫||౧||౬||౭||అన్వభిభ్యాంకిన్ - అభే - వాఙ్మీక దీర్ఘ శ్చ - అను కామయతే - అనుకః - అభికామయతే - అభికః - అభికః||౫|| పార్శ్వేనాన్విచ్ఛతి||౫||౧||౬||౭||అన్యజురుపాయఃపార్శ్వం తేనాన్విచ్ఛతిపార్శ్వకః||౫|| ఆయశ్శూలదణ్డాజినాభ్యాంరక్ రజ్జా||౫||౧||౬||౭||ఆత్మఉపాయోఽయశ్శూలం తేనాన్విచ్ఛతిఆయశ్శూలికః - సావాసకః - ఉష్ణాజినందప్పః - తేనాన్విచ్ఛతిదాణ్డాజినకః||౫|| తావతిధంగ్రహణమితిగూ||౫||౧||౬||౭||కన్ స్యాత్ పూరణప్రత్యయస్యచలుగ్వా - ద్వితియకం - ద్వికం వా గ్రహణం దేవదత్తస్యద్వితీయేరూపేణ గ్రహణమిత్యర్థః||౫|| తావతిధేనగృహ్లాతీతకస్వక్తస్యోసిత్యశ్చలుకః||౫|| ష్టిమ్ - ఉష్ణరూపేణ ప్రహ్లాతీతకః - దేవదత్తకః - ఉష్ణకః||౫|| సపమాంగ్రావణీ||౫||౧||౬||౭||దేవదత్తోముఖ్యేయేషాం దేవదత్తకః - త్వత్కః - మగ్ధాః||౫|| శ్రేజ్ఞలమస్య బన్ధ - జగ్ర - భే||౫||౧||౬||౭||శ్రేజ్ఞలకఃకరిభః||౫|| ఉత్క - ఉన్ననా||౫||౧||౬||౭|| ఉద్ధృతమనస్ - వృత్తైరుచ్ఛబ్రాత్సన్వైకన్ - ఉత్కః - ఉత్క - జ్ఞతః||౫|| కాలప్రయోజనాద్ద్రోగే||౫||౧||౬||౭|| కాలవచనాత్ప్రయోజనవచనాచ్ఛకిన్ స్యాత్ - రోగ - ద్వితీయేఽహః - భవోద్వితియకోజ్వరః - ప్రయోజనంకారిణుగోగస్యఫలంవా - వివపుష్పేర్నితోవివపుష్పకః - ఉష్ణజ్వర్యమస్య ఉష్ణకః - రోగకిమ్ - ద్వితీయోదివసోస్య||౫|| తదన్తిన్నన్నం ప్రాయేణసంజ్ఞాయామ్||౫||౧||౬||౭|| ప్రధమాస్తాత్ప్రత్యర్థకన్ స్యాత్ - యత్ ప్రధమాస్తమన్నంతే త్రాయవిషయంతత్ - గుడాపూపాః ప్రాయేణాన్ననుస్యాం గుడాపూపికాపార్శ్వమాసే||౫|| వలకేభ్యశ్చనిర్వాచ్యః||౫|| ష్టిమ్ - అతికినీ||౫|| కుల్తాపాదభో||౫||౧||౬||౭||కుల్తాపాః ప్రాయేణాన్ననుస్యాంకల్తాపః||౫|| త్రియశ్చద్యౌఽధీతే||౫||౧||౬||౭|| శ్రోత్రీయః - వత్సనువృత్తేషా

స్వసః॥౧॥ శ్రాద్ధమనేనభుక్తమనితనా॥౫॥౧౫॥ శ్రాద్ధీ-శ్రాద్ధికః॥౧॥పూర్వాదినః॥౫॥౧౫॥పూర్వంకృతమనేనపూర్వీ॥౧॥సపూర్వాచ్చ॥౫॥౧౫॥
 కృతపూర్వీ॥౧॥ఇష్టాదిభ్యశ్చ॥౫॥౧౫॥ఇష్టమనేనఇష్టీ-అథీతీ॥౧॥ఇష్టసిపరిపథిపరిపరిశౌవర్యవస్తాతరి॥౫॥౧౫॥అకతుపరిపథిశబ్దో
 నన్యాయ్యః॥౧॥అనుపద్య నేపిష్టా॥౫॥౧౫॥అనుపదమనేపిష్టా-అనుపదీ॥౧॥సాత్మా ద్రష్టరిసంజ్ఞాయామ్॥౫॥౧౫॥ సాత్మా ద్రష్టాసాక్షీ॥౧॥తే
 త్రియచ్ఛరత్తే చికిత్సయః॥౫॥౧౫॥తే త్రియో వ్యాధిఃశరీరాంతరేచికిత్సయః అప్రతీకార్యఇత్యర్థః॥౧॥ఇంద్రియమింద్ర, లింగమింద్ర, దృష్టమింద్ర
 సృష్టమింద్ర, జుష్టమింద్ర, దత్తమితివా॥౫॥౧౫॥ ఇంద్ర ఆత్మాతస్యలింగంకరణేకకర్తురనుమానాత్-ఇతిశబ్దః ప్రకారార్థః-ఇంద్రేణచక్షయమింద్ర, యమ్॥౧॥తదస్యాంత్యస్తినిమిషతుష్॥౫॥౧౫॥ గావోస్యాంత్యస్వాసంత్యిగోమాన్॥౧॥ఘోషామనిన్దా ప్రశంసానునిత్యయోగేతిశాయనే-సంస
 ర్గేఽస్తివివత్తాయాం భవంతిసుతుబాదయః॥౧॥౧౫॥ రసావిభ్యశ్చ॥౫॥౧౫॥మతుష్-రసవాన్-రూపవాన్-అన్యమత్స్వర్ణీయనివృత్త్యర్థంవచ
 నమ్-రసరూపవర్ణగతస్పర్శశబ్దస్సేహ-గుణాత్-ఏకాఙః-స్వవాన్-గుణగ్రహణంరసాదీనాంవిశేషణమ్॥౧॥తసామత్స్వర్ణే॥౧॥౧౫॥౧౫॥ తాన్తసా
 న్తాభసంజ్ఞాస్తోమత్స్వర్ణేప్రత్యయేపరేవసోస్సమప్రసారణం-విదుష్మాన్॥౧॥గుణవచనభ్యోమతుసాలుగిష్టః॥౧॥ఘోషామనిన్దాస్తిశుక్లఃపటః-కృష్ణః॥౧॥
 మాదుపథాయాశ్చమతోర్వోఽయవాదిభ్యః॥౧॥౧౫॥మవర్ణావర్ణాన్తాన్తవర్ణావర్ణోపథాచ్చయవాదివర్ణితాత్పరస్యమతోర్వస్యవస్సన్యత్-కిం
 వాన్-జ్ఞానవాన్-విద్యావాన్-లక్ష్మీవాన్-యశస్వాన్-భాస్వాన్-యవాదేస్తుయవమాన్-భూమిమాన్॥౧॥రూయః॥౧॥౧౫॥౧౫॥రూయన్తాన్త
 తోర్వస్యవస్సన్యత్-అపదాన్తాన్తాన్తజన్తన్-విద్యుత్వాన్॥౧॥సంజ్ఞాయామ్॥౧॥౧౫॥౧౫॥మతోర్వస్యవస్సన్యత్-అహీవతీ-మనీవతీ-శగాదీనాం
 చేదీర్ణః॥౧॥అసద్వివదస్త్రివచ్చక్రీవత-క్షీవ ద్రుమణ్వచ్చర్మణ్వతీ॥౧॥౧౫॥౧౫॥అతేషణ్సంజ్ఞాయాం నిపాత్య నై-ఆసనశబ్దస్యాసన్సీభావః-ఆస
 నీవాన్ గ్రాహః-అన్యత్రాసనవాన్-అస్థిశబ్దస్యాస్థీభావః-అస్థీవాన్-అస్థిమానస్యత్ర-చక్రశబ్దస్యచక్రీభావః-చక్రీవాన్నామరాజా-చక్ర
 వాచస్యత్ర-కత్యాయాన్సంప్రసారణమ్-కక్షీవాన్నామముషిః-కత్యాయాచస్యత్ర-లవణశబ్దస్యరుమణ్ భావః-రుమణ్వాన్నానపర్వతః-ల
 వణవాచస్యత్ర-చర్మణోనలోపాభావోణత్వచ్చ-చర్మణ్వతీనామనదీ-చర్మవత్సన్యత్ర॥౧॥ఉదన్వానుదథౌచ॥౧॥౧౫॥౧౫॥ఉదకస్యఉకన్యామౌ
 మతౌ-ఉదభౌసంజ్ఞాయాశ్చ-ఉదన్వాన్సముక్ర-ముషిశ్చ॥౧॥రాజన్వాన్సౌరాజ్యే॥౧॥౧౫॥౧౫॥రాజన్వతీభూః-రాజవాచస్యత్ర॥౧॥ప్రాణిస్థా

దాతోలజన్యతరస్యామ్ || ౫ || ౨ || ౧౯౬ || చూడాలుః - ప్రాణిస్థామి-శిఖావాస్తీపః-ఆత్మకీమ్-హస్తవాక్ - ప్రాణ్యజ్ఞాదేవనేహ-మేధావాన్ - ప్రశ్న
యస్పైజైవసిద్ధేఅన్తోదాత్తతేషామూడాలోసీత్యాకౌస్వరితోవానుదాత్తేపదాదావితిస్వరితబాధనార్థశ్చకారః || ౫ || సిద్ధాద్భిభ్యశ్చ || ౫ || ౨ || ౧౯౭
లజ్వాస్యాత్ - సిద్ధలః-సిద్ధవాన్ - అన్యతరస్యాంగ్రహణంమతుప్సముచ్చయార్థంనతుప్రత్యయవికల్పార్థం - తేనలకాగా నైభ్యభిరనాన || ఖ్లి ||
వాతదస్త్ర బలలలాటానామూజ్ఞ || ఖ్లి || వాతూలః || ౫ || వత్సంసాభ్యాంకామబలే || ౫ || ౨ || ౧౯౮ || ఆభ్యాంలజ్వాస్వాద్యథాసంఖ్యంకావ వణి
లవతిచాదై-వత్సలః-అంసలః || ౫ || ఫేనాదిలచ్చ || ౫ || ౨ || ౧౯౯ || చాల్లచ్ - అన్యతరస్యాంగ్రహణంమతుప్సముచ్చయార్థమనువర్తతే - ఫేనలః -
ఫేనవాక్ || ౫ || లోమాదిపామాదిపిచ్ఛాద్భిభ్యశ్చనేలచః || ౫ || ౨ || ౧౦౦ || లోమాదిభ్యశ్చః-లోమశః-లోమవాక్ - రోమశః-రోమవాన్ - పామాది
భ్యోనః-పామనః-అంగాత్-ల్యాజై-అంగనా-లఙ్మ్యఅచ్చ-లత్త్. ణః || ఖ్లి || విష్వగీత్యుత్తరపదలోపశ్చాకృతసన్ధేః || ఖ్లి || విషణః || ఖ్లి || పిచ్ఛాద్భిభ్య
భిలచ్ || ఖ్లి || పిచ్ఛిలః-పిచ్ఛవాన్ - ఉరసిలః-ఉరస్వాన్ || ౫ || ప్రజ్ఞాశ్రద్ధారాప్తభ్యోణః || ౫ || ౨ || ౧౦౧ || ప్రాజ్ఞావ్యాకరణమ్ ప్రాజ్ఞా-శ్రాద్ధః-ఆర్ఘ్యః ||
ఖ్లి || వృత్తేశ్చ || ఖ్లి || వార్తః || ౫ || తపస్సహస్రాభ్యాంవిసీనీ || ౫ || ౨ || ౧౦౨ || విసీన్యారికారోనకారపరిత్రాణార్థః-తపస్వీ-సహస్రీ - అసన్తత్వాదదస్త్ర
త్వాచ్చసిద్ధేపునర్వచనవణాబాధామాశూదితి-సహస్రాత్తురనోపిబాధనార్థమ్ || ౫ || అన్ - చ || ౫ || ౨ || ౧౦౩ || యోగవిభాగఉత్తరార్థః-తాపనః-సా
హస్రః || ఖ్లి || జ్యోత్స్నాద్భిభ్యఉపసంఖ్యానమ్ || ఖ్లి || జ్యోత్స్నః-తామిస్రః || ౫ || సికతాశర్కరాభ్యాశ్చ || ౫ || ౨ || ౧౦౪ || పైకతోఘటః-శారరః || ౫ ||
దేశేబిలచాచ || ౫ || ౨ || ౧౦౫ || చాచణ్ మతుప్ - చ-సికతాస్సన్త్యస్తీన్దేశేసికతా-సికతిలః - సైకతః-సికతావాక్ - ఏవంశర్కరైత్యాది || ౫ || దస్త్ర
ఉన్నతఉరచ్ || ౫ || ౨ || ౧౦౬ || ఉన్నతాదస్త్రాసన్త్యస్యదస్త్రురః || ౫ || ఉపమసిముమ-మధోరః || ౫ || ౨ || ౧౦౭ || ఉపరః-సిముమి-ముష్టో-ణ్డః-ముష్ట-
రః-మధుమాధుర్యమ్-మధురః || ఖ్లి || రప్రకరణేఖముఖకుఙ్క్షాభ్యఉపసంఖ్యానమ్ || ఖ్లి || ఖరః-ముఖరః-కఙ్క్షోహస్తీహనుః-కఙ్క్షరః || ఖ్లి || నగపాంసుపాణ్డు
భ్యశ్చ || ఖ్లి || నగరం-పాంసురః-పాణ్డురః-పాణ్డరశబ్దస్త్రుఅప్యత్వన్నపవ || ఖ్లి || కచ్ఛాప్రస్పత్వశ్చ || ఖ్లి || కచ్ఛురః || ౫ || ద్యుక్రభ్యాంమః || ౫ || ౨ ||
౧౦౮ || ద్యునః-ద్రుమః || ౫ || కేశాద్స్వీ-న్యతరస్యామ్ || ౫ || ౨ || ౧౦౯ || ప్రకృతేనాన్యతరస్యాంగ్రహణేనమతుపిసిద్ధేపునర్గ్రహణమిరనోస్సమా
వేశార్థమ్ - కేశవః-కేశీ-కేశికః-కేశవాక్ || ఖ్లి || అన్యేభ్యోపిదృశ్యతే || ఖ్లి || మణిపౌనాగవిశేషః-హిరణ్యవోనిధివిశేషః || ఖ్లి || అర్జునోలోపశ్చ || ఖ్లి ||

తుతయసః || ౫ || ౧౩౮ || కంశమితిమాన్తా-కమిత్పుదకసుఖయోః శమితిసుఖే- ఆభ్యాసప్రప్రత్యయాఃస్యః-యస్యసోస్యకారఃపదత్వార్థః-
 కంవః-కమ్మః-కంయుః-కన్దః-కన్దుః-కన్దుః-కన్దుః-శంవః-శమ్మః-శంయుః-శన్దః-శన్దుః-శన్దుః-శన్దుః-అనుస్వారస్యవైకల్పికఃపరసవర్గఃవకార
 యకారపరస్యానునాసికావయాన్తా||తున్దవలివటర్భః|| ౫ || ౧౩౯ || వృద్ధానాభిస్తున్దః-మూర్ధన్యోపధోయమితిమాధవః-తున్దిభః-వలిభః-వటిభః-పా
 మాదిత్వాద్వలినోపి||అహంశుభమోర్భాన్|| ౫ || ౧౪౦ || అహమితిమాన్తమవ్యయమహక్తారే-శుభమితిశుభే-అహంయుః-అహంకారవాన్-
 శుభంయుఃశుభాన్వితః|| ————— శిశ్రిమత్స్వర్గీయాః|| శిశ్రి ————— || ప్రాగ్విశేషాః || ౫ || ౩౧ || దిక్ష్వాభ్యుత్పత్తిః ప్రాగ్విశేషాః ప్రత్యయావిభక్తి
 సంజ్ఞాస్యః-అధస్వాధిక్యాప్రత్యయాః-సమర్థానామితిప్రథమాదితిచనివృత్తమ్-వేతిత్వనువర్తతపవ|| ౫ || ౩౨ || కింసర్వనామబహుభ్యో-ద్వాద్విదిభ్యః||
 ౫ || ౩౩ || ౧ || కిమసర్వనామోబహుశబ్దాచ్చేతిప్రాగ్విశేషాద్విక్రియతే|| ౫ || ౩౪ || ౨ || ప్రాగ్విశేషాః || ౫ || ౩౫ || తేతారధో|| ౫ || ౩౬ || ౩ || తదమేవ
 స్యపతత్తత్తత్తాదేశౌస్తోరేఫాదాధకాగాశానప్రాగ్విశేషాదే-ఇశోపవాదః|| ౫ || ౩౭ || ౪ || పతదో-న్ || ౫ || ౩౮ || ౫ || యోగవిభాగఃకర్తవ్యః-పతదఃపతేతాస్తోర
 ధోః-అన్-పతదత్తేవ-అనేకాల్ త్వాత్సర్వాదేశః-నలోపః ప్రాతిపదికాన్తస్య|| ౫ || ౩౯ || సర్వస్యసో-న్యతరస్యాంది|| ౫ || ౪౦ || ౬ || ప్రాగ్విశేషాః కాశా
 దాప్రత్యయేపరేసర్వస్యసోవాస్యాత్ || ౫ || ౪౧ || ౭ || పశ్చిమ్యాస్తస్థిత్ || ౫ || ౪౨ || ౮ || పశ్చిమ్యస్తేభ్యః-మాదిభ్యస్తస్థిత్ స్యాద్వా|| ౫ || ౪౩ || ౯ || కుటాహూః|| ౫ || ౪౪ || ౧౦ ||
 కిమసస్యాత్తాదాహాదాచవిభక్తావరతః-కుతః-కస్మాక్-యతః-తతః-అతః-ఇతః-అముతః-బహుతః-ద్వాదేస్తుద్వాభ్యామ్|| ౫ || ౪౫ || తన్-శ్చ|| ౫ ||
 ౫ || ౪౬ || కింసర్వనామబహుభ్యఃపరస్యతసేస్తస్థిలాదేశస్సాన్యత్-స్వరార్థంవిభక్త్యర్థఃపచనమ్|| ౫ || ౪౭ || పర్యభిభాష్యా|| ౫ || ౪౮ || ౧౧ || ఆభ్యాన్తస్థిత్ స్యా
 త్-సర్వభయాగ్ధాభ్యామేవ-పరితః-సర్వతత్తత్తత్తత్-అభితఃఉభయతత్తత్తత్తత్|| ౫ || ౪౯ || ప్రమాన్తస్థిత్ || ౫ || ౫౦ || ౧ || కుత్రయత్ర-తత్ర-బహుత్ర|| ౫ || ౫౧ || ఇ
 దమోహః|| ౫ || ౫౨ || ౧ || త్రలోపవాదః-ఇశాదేశః-ఇహ|| ౫ || ౫౩ || ౨ || వాగ్రహణమపకృప్యతే-సప్తమ్యన్తాః ౬ మో-ద్వాస్యాత్,
 వత్తేత్రత్ || ౫ || ౫౪ || ౩ || క్వాతి|| ౫ || ౫౫ || ౪ || కిమః క్వాదేశస్సాన్యపరిత్-కుత్ర|| ౫ || ౫౬ || వాహచచ్ఛస్థి|| ౫ || ౫౭ || కుహస్థః-కుహజ్జుః|| ౫ || ౫౮ || పతదస్త్రతసాస్త్రతసా
 చానుదాత్త|| ౫ || ౫౯ || ౫ || అన్వాదేశవిషయేపతదో-న్ స్యాత్ సచానుదాత్తస్త్రతసోపరతః తోచానుదాత్తస్త్ర-పతస్త్రిన్త్రామెనుఖంవసా
 మః-అధో త్రాగ్ధిమహేఅతోనన్తాః-స్త్రాః|| ౫ || ౬౦ || ఇతరాభ్యో-పిదృశ్యస్తే|| ౫ || ౬౧ || ౬ || పశ్చిమీసప్తమీతరవిభక్త్యన్తాదపిత్సీలాదయోస్యశ్యస్తే-ద్వ

౧ గ్రహణాన్యవదాదియోగపవనభవాన్-తత్రభవాన్-తస్యవస్తమ్-తతోభవస్తం-తత్రభవస్తమ్-ఏవందీర్ఘాయః-దేవానాంప్రియః ఆయు
ష్మాన్ || ౩ || సర్వే కాన్యకీంయత్తద్గకాలేదా || ౫ || ౩ || ౧౫ || సప్తమ్యస్తైభ్యః కాలార్థేభ్యః స్వాధేదాస్యాత్-సర్వస్త్వైస్థాలెనదా-సర్వదా-ఏకదా-అ
న్యదా-కదా-యదా-తదా-కాలేకిం-సర్వత్రజేశే || ౩ || ఇదమోద్వాత్ || ౫ || ౩ || ౧౬ || సప్తమ్యస్తాత్థాలేభ్యైవ-హస్యాపవాదః-అస్మిన్-కాలేపతర్నికా
లేకిమ్ ఇహదేశే || ౩ || అథునా || ౫ || ౩ || ౧౭ || ఇదమఃసప్తమ్యస్తాత్థాలవాచినఃస్వాధేధునాప్రత్యయస్సాన్యత్-ఇశ్-యస్యేతిలోపః-అథునా || ౩ || దా
నీశ్చ || ౫ || ౩ || ౧౮ || ఇదానీమ్ || ౩ || తదోదాచ || ౫ || ౩ || ౧౯ || తదా-తదానీం-తదోదాచచననుసర్గకంవిహితత్వాత్ || ౩ || అనద్యతస్థేర్నిత్యతరస్యామ్ || ౫ || ౩ ||
౩ || ౨౦ || కర్నికదా-యన్ద్రియదా-త్వన్-తదా-ఏతస్మిన్ కాలేపతర్నికా || ౩ || సద్యఃపరుత్పరాద్యేషమఃపరేద్యవ్యద్యపూర్వేద్యురస్యేద్యురన్యతరేద్యురిత
రేద్యురపరేద్యురథరేద్యురుభయేమ్యురుత్తరేమ్యుః || ౫ || ౩ || ౨౧ || ఏతేనిపాత్యస్తే || ౩ || సమానస్యసభాప్రాద్యన్చాహని || ౩ || సమానేహనిస
ద్యః || ౩ || పూర్వపూర్వతరయోఃపరఃఉదారీచసంపత్సరే || ౩ || పూర్వస్త్విన్వత్సరేపరుత్-పూర్వతరేపత్సరేపరా || ౩ || ఇదమిశ్-సమసత్
ప్రత్యయశ్చసంపత్సరే || ౩ || అస్మిన్ సంపత్సరేవిషమః || ౩ || పరస్మాద్యవ్యహని || ౩ || పరస్త్విన్నహనిపరేద్యవి || ౩ || ఇదమోఽశ్-ద్యశ్చ || ౩ || అస్త్విన్నహనిఅ
ద్యః || ౩ || పూర్వాదిభ్యోస్తైభ్యోఽహస్యేద్యున్ || ౩ || పూర్వస్త్విన్నహనిపూర్వేద్యుః-అన్యస్త్విన్నహనిఅస్యేద్యుః-ఉభయోరహనిరుభయే
ద్యుః || ౩ || ద్యుశ్చోభయాద్వక్తవ్యః || ౩ || ఉభయమ్యుః || ౩ || ప్రకారవచనేధాత్ || ౫ || ౩ || ౨౩ || ప్రకారవృత్తిభ్యః కిమాదిభ్యః ధాత్ స్యాత్సన్విధే-తే
నప్రకారేణతథా యథా || ౩ || ఇదమస్థమ్యుః || ౫ || ౩ || ౨౪ || ధాలోపవాదః || ౩ || ఏతదోవాచ్యః || ౩ || అసేనఏతేనవాప్రకారేణిత్థమ్ || ౩ || కిమశ్చ || ౫ || ౩ ||
౩ || ౨౫ || కేనప్రకారేణకథమ్ || ౩ || శిప్రాగ్నిశీయానాంవిభక్తిసంజ్ఞాదీనాంపూర్వోపనిః || ౩ || డిక్ చబైభ్యస్సప్తమీషశ్చమీప్రధమాభ్యోదిగైశ్
కాలేస్త్వైస్థాతి || ౫ || ౩ || ౨౬ || సప్తమ్యాద్యస్తైభ్యోదిశిరూఢేభ్యోదిగైశ్కాలవృత్తిభ్యస్సన్విధేఽస్థాతిప్రత్యయస్సాన్యత్ || ౩ || పూర్వాధరావరాణా
హనిపురధవశ్చైషామ్ || ౫ || ౩ || ౨౭ || ఏభ్యోఽస్థాత్యైః సప్తప్రత్యయస్సాన్యత్ తద్యోగైః ప్రమాంక్రమాత్పురే అథ అవశ్యాదేశాఃస్యుః || ౩ || అస్థాతిచ ||
౫ || ౩ || ౨౮ || అస్థాతౌపరేపూర్వాదీనామ్పురాదయఃస్యః పూర్వస్యామ్-పూర్వస్యః-పూర్వావాదిక్-పురః-పురస్తాత్-అథః అథస్తాత్-అవః-అ
వస్తాత్ || ౩ || విభాషాఽవరన్య || ౫ || ౩ || ౨౯ || అవరస్యాస్తాతౌపరేఽవస్యాద్వా-అవస్తాత్-అవరస్తాత్-ఏవంజేశికాలేచ-దిశిరూఢేభ్యః కిమ్-విస్త్రాం

వసతి-నవమ్యాద్యస్తేభ్యఃకిం-పూర్వం గ్రామశ్శతః-దిగాదివృత్తిభ్యఃకిమ్-పూర్వస్త్రి-కగిరావసతి-అస్తాతిచేతిజ్ఞాపకాదీనీరస్తాతిన్నబాధతే॥౧॥దక్షి
 ణోత్తరాభ్యామతమచ్॥౫॥౩॥౨౦॥అస్తాతేరపవాదః-దక్షిణతః-ఉత్తరతః॥౬॥విభాషాపరా-౨౨రాభ్యామ్॥౫॥౩॥౨౯॥వరతః-అవరతః-వరస్తాత్
 అవరస్తాత్॥౬॥అశ్చోర్ధ్వక్॥౫॥౩॥౩౦॥అశ్చోత్పస్తాద్విక్-భజ్జాదస్తాతేర్ధ్వక్-స్యాత్-లుక్-తద్ధితలుకి-ప్రాచ్యాంప్రాచ్యాః-ప్రాచీవాదిక్-ప్రాక్-ఉ
 దక్-ఏవంచ-శేకాలేచ॥౬॥ ఉపర్యుపరిష్టాత్॥౫॥౩॥౩౧॥ అస్తాతేర్విషయే-ఉర్ధ్వశబ్దస్యాపాదేశస్యాత్-రిత్-రిష్టాతిలాచ-ప్రత్యయా- ఉ
 పరి-ఉపరిష్టాద్వావసతిఅగతౌరషణీయంచ॥౬॥పశ్చాత్॥౫॥౩॥౩౨॥ అవరస్యపశ్చభాషః-అతిశ్చ-ప్రత్యయోస్తాతేర్విషయే॥౬॥ ఉత్తరాధరద
 షీణాదాతః॥౫॥౩॥౩౩॥ ఉత్తరాత్-అధరాత్-దక్షిణాత్॥౬॥ ఎనబన్యతరస్యామహా-రే-పశ్చిమ్యాః॥౫॥౩॥౩౪॥ ఉత్తరాదిభ్యః-ఏనప్-వా
 స్యాత్-అవధ్యవధిమతోస్సమీప్యే-పశ్చిమ్య-స్తంవినా- ఉత్తరేణ- అధరేణ-దక్షిణేన-పత్యే-యాధాన్వ-ప్రత్యయాః- ఇహ-కేచిదుత్తరాదీనన
 నవ-ర్త్య-విక్-శబ్దమాత్రా-దేనపమాహుః-పూర్వేణ-గ్రామమ్-అవరేణ-గ్రామమ్॥౬॥దక్షిణాదాచ్॥౫॥౩॥౩౬॥అస్తాతేర్విషయే- దక్షిణావసతి-
 అపశ్చిమ్యా-ఇత్యే-దక్షిణాదా-తః॥౬॥అహి-చదూ-రే॥౫॥౩॥౩౭॥దక్షిణాద్దూరే-అహి-స్యాత్-చాదాచ్-దక్షిణాహి-దక్షిణా॥౬॥ఉత్తరాచ్ఛ॥౫॥
 ౩॥౩౮॥ఉత్తరాహి-ఉత్తరా॥౬॥సంఖ్యాయావిధా-ర్థేథా॥౫॥ ౩॥౪౦॥క్రియా-ప్రకారా-ర్థే-వర్తమానాత్సంఖ్యా-శబ్దా-త్స-ర్థేథా-స్యాత్-చతు
 ర్థా-పశ్చథా॥౬॥అధిక-రణవిచాలేచ॥౫॥౩॥౪౩॥ద్రవ్యస్య-సంఖ్యా-స్తరాపాద-నే-సంఖ్యా-యాధా-స్యాత్-ఏక-ం-రాశి-పశ్చ-ధా-కురు॥౬॥ ఏకాన్ధో
 ధ్యముఖ్యతరస్యామ్॥౫॥౩॥౪౪॥వికధ్యమ్-ఏక-థా॥౬॥ద్వి-త్ర్యో-శ్చ-ధమ్-జ్-౫॥౫॥౩॥౪౫॥అభ్యాంధా-ఇత్యస్య-ధమ్-జ్-స్యాద్-దై-వ-ధమ్-ద్వి-థా
 త్రై-ధమ్-త్రి-థా॥౬॥ధమ్-ఇ-త్స-ర్థే-ద-ర్శ-నమ్॥౬॥పథి-ద్వి-ధా-ని-తృ-ణాః॥౬॥ఏ-థా-చ్ఛ॥౫॥౩॥౪౬॥త్రై-థా-దే-వ-ధా॥౬॥యా-ప్యే-పా-శ-వే॥౫॥
 ౩॥౪౭॥కుత్సితో-భిషక్-భిషక్-పా-శః॥౬॥పూ-ర-ణ-ద్భా-గ-తీ-యా-దన్॥౫॥౩॥౪౮॥ద్వి-తీ-యా-భా-గో-ద్వి-తీ-యః-తృ-తీ-యః-స్వ-రే-శే-షః॥౬॥తీ-యా-దీ-క
 క్-స్వా-ర్థే-వా-చ్యః॥౬॥ద్వి-తీ-యా-కః-ద్వి-తీ-యః॥ తా-ర్తీ-యా-కః-తృ-తీ-యః॥౬॥న-వి-ద్యా-యా॥౬॥ద్వి-తీ-యా-తృ-తీ-యా-వి-ద్య-త్యే-వ॥౬॥ప్రా-గ-కా-ద-శ-భ్యో
 -౨-భ-ద్యై॥౫॥౩॥౪౯॥పూ-ర-ణ-ప్ర-త్య-యా- న్దా-గై-న్-చ-తు-ర్థః-ప-శ్చ-మః॥౬॥ష-ష్టా-ష్ట-మా-భ్యాం-ఙ-చ॥౫॥౩॥౫౦॥చా-ద-న్-ప-ష్టా-భా-గః-పా-ప్తః-ప
 ప్తః-అప్త-మః-అప్త-మః॥౬॥మా-న-ప-శ్చ-జ్-యో-క-న్-లు-కా-చ॥౫॥౩॥౫౧॥ ష-ష్టా-ష్ట-మ-శ-బ్ద-భ్యాం-క్ర-మే-ణ-క-న్-లు-కా-స్తా-మా-న-ప-శ్చ-జ్-వ-చ-ప్యే-ష-స్థ-కో

భాగఃమానశ్చాత్ అప్తమోభాగఃపశ్యంగశ్చాత్ ఇన్యలనోవాలుక్ చ కారాగ్యధాప్రా ప్రమ్-పశ్యః-మాప్తః- అప్తః-ఆప్తః- ప-ప-భాష
 యాసిద్ధేలుగ్వచనంపూర్వత్ర భానోనిత్యావితిజ్ఞాపయతి||౬|| ఏ కాదాకినిచ్చాసహయో||౬|| ౩ || ౨ || చాత్-కాలుకా పకః-ఏకాకీ పకః|| ౬ || భూత
 పూర్వచరత్||౨|| ౩ || ౨ || ౩ || ఆధ్యో భూతపూర్వః-ఆధ్యచరః|| ౬ || సప్త్యూరూప్యచ||౨|| ౩ || ౬ || ౪ || సప్త్యన్తాగ్భూతపూర్వే ద్దేహవ్యస్సాన్యత్ చరత్-చ-
 కృష్ణస్యభూతపూర్వోగః-కృష్ణరూప్యః-కృష్ణచరః-తసిలాదిమూరూప్యస్యపరిగణితత్వాన్నపుంపత్-శుభ్రాయాభూతపూర్వః-శుభ్రాయాప్యః||
 ౬|| అతిశాయ నేతమవిష్టనా||౨|| ౩ || ౨ || ౬ || అతిశయవిశిష్టార్థవృత్తైస్సార్థే ఏతాస్తః-అయ మేమామతిశయేనాధ్యః-ఆధ్యతమః-లఘుతమః-లఘిన్యః|| ౬ ||
 తిజశ్చ||౬|| ౩ || ౨ || ౬ || తిజస్తాదతిశయేన్యో త్యేతమప్ స్యాత్ || ౬ || తరస్తమపాఘః|| ౧ || ౧ || ౨ || ఏతాఘసంజ్ఞాస్తః|| ౬ || కిమేతిజవ్యయభూదాన్వద్రవ్యప్ర
 కర్తే||౨|| ౪ || ౧ || ౧ || కిమపద స్తాత్తిజో-౭వ్యయాచ్ఛయోఘస్తదస్తాదాయస్సాన్యన్నతుద్రవ్యప్రకర్తే-కిన్తమాం-ప్రాప్తాశమాం-పచతమామ్-ఉ
 చైచస్తమామ్-ద్రవ్యప్రకర్తే-ఉచైచస్తమస్తరుః|| ౬ || ద్వివచనవిభజ్యోపపదేతరబీయసునా||౨|| ౩ || ౨ || ౬ || ద్వయో రేకస్యతిశయేవిభక్తవ్యవో
 పపదేసుప్తిజస్తాదేతాస్తః-పూర్వయోరపవాదః-అయమనయోరతిశయేన లఘుర్లఘుతరః-లఘీయాన్-ఉదీచ్యాః-ప్రాప్త్యభ్యఃపటుతరాః-ప
 టీయాంసః|| ౬ || అజాదీగుణపచనాదేవ||౨|| ౩ || ౬ || ఇన్యన్మియసునాగుణపచనాదేవస్తః-నేహ-పాచకతరః-పాచకతమః|| ౬ || తుశ్చన్యసి||౨|| ౩ || ౨ || ౬ ||
 త్మన్ తృజస్తాదివృత్తియసునాస్తః-తురిష్టమెయస్సు-తృశబ్దస్యలాపఃస్యాదిష్టమెయస్సుపరేషు-అతిశయేనక ర్తాకరితః-దోహియసిధేనుః|| ౬ ||
 ప్రశస్యస్యశ్రః||౨|| ౩ || ౬ || ౧ || అన్యశ్చాదేశస్సాన్యదజాద్యోః|| ౬ || ప్రకృత్యైకాచ్ || ౬ || ౪ || ౧ || ౬ || ఇన్యాదిష్టేకాచ్ ప్రకృత్యాస్యాత్-శ్రేయః-శ్రే
 యాన్ || ౬ || జ్యచ||౬|| ౩ || ౬ || ౧ || ప్రశస్యస్యజ్యదేశస్సాన్యదిష్టేయసోః-జ్యేష్ఠః|| ౬ || జ్యాయాదీయసః|| ౬ || ౪ || ౧ || ౬ || ఆదేశేపరస్య-జ్యాయాన్ || ౬ || వృద్ధస్య
 చ||౨|| ౩ || ౬ || ౧ || జ్యదేశస్సాన్యదజాద్యోః-జ్యేష్ఠః-జ్యాయాన్ || ౬ || అన్తిక బాధయోర్నెదసాధా||౨|| ౩ || ౬ || ౩ || అజాద్యోః-నేదిష్ఠః-నేదీయాన్-సా
 ధిష్ఠః-సాధీయాన్ || ౬ || స్థూలకూరయువప్రాప్త్యప్రయుద్రాణాంయథావిపరంపూర్వస్యచగుణః|| ౬ || ౪ || ౧ || ౬ || ఏమాంయథావిపరంబుప్యతేస్తూ
 ర్వస్యచగుణః-ఇన్యాదిమ-స్థివ్యః-చవివ్యః-యవివ్యః-హస్తివ్యః-తేపివ్యః-తేదివ్యః-ఏవమీయాన్-ప్రాప్త్యప్రయుద్రాణాంవృద్ధాదిత్వాత్-హస్తికూ
 ర్నేపిమా త్నోదిమా|| ౬ || ప్రియస్థిరస్థిరారుబహులగురువృద్ధత్వప్రదీప్యబృహరకాణాంప్రస్థస్థవర్జంహిగర్వదీప్రప్రభృత్ప్రభృత్|| ౬ ||

ప్రియాదీనాం క్రమాత్ప్రదయాస్యః ఇష్టాదిమ-ప్రేత్యః-స్థేత్యః-స్థేత్యః-వరిత్యః-బంహిత్యః-గరిత్యః-వరిత్యః-త్రపిత్యః-ద్రాప్త్యః-బుద్ధిత్యః-ఏవమీ
 యస్మాత్ప్రేయా-ప్రియోరుబహుబగుదీర్ఘాణాం పృథ్వాదిత్వాదిమనిచ-ప్రేమేత్వాదిః||బహుబాగ్లోపోభూబహుబాః||౬||౪||౧౫౫||
 బహుబాగ్లోపరయోఃమేయసోల్లోపస్థాన్యత్-బహుబాశ్చసూరాదేశః భూమా-భూయాః||౬||౪||౧౫౬|| బహుబాగ్లోపర
 స్యః ఇష్టస్యలోపస్థాన్యత్ యిడాగమశ్చ-భూయిత్యః||౬||౪||౧౫౭|| యావాల్పయోగకనన్యతరస్యామ్||౬||౪||౧౫౮|| ఏతయోగకనాదేశోవాస్యాదిష్టేయసోః
 కనిష్ఠః-ః-నీయా-పత్యేయవిత్యః-అల్పిష్టాత్వాదిః||౬||౪||౧౫౯|| విన్తోర్లుక్||౬||౪||౧౬౦|| వినోమతుశ్చల్పలుక్ స్యాత్ ఇష్టేయసోః-అతిశయేనస్రగీసప్రజిప్తః
 స్రజీయా-అతిశయేనత్వగ్వాత్వదిష్ఠః-త్వచీయాః||౬||౪||౧౬౧|| ప్రశంసాయాం రూపమ్|| ౫||౩||౬౨|| సుబంతాత్తిజంతాచ్చరూపమ్ స్యాత్ ప్రశంసా
 యామ్-ప్రశస్తేఃపటుఃపటురూపః-ప్రశస్తంపవతిపవతిరూపమ్||౬||౪||౧౬౩|| ఈషదసమాప్తాకల్పబైశ్యదేశీయరః|| ౫||౩||౬౪|| ఈషదూనోవిద్వా-వి
 ద్వత్-ల్పః-యశస్-ల్పం-యజుష్ట-ల్పం-విద్వద్దేశ్యః-విద్వద్దేశీయః-పవతిక్ల్పమ్||౬||౪||౧౬౫|| విభాషాసుపోబహుచ్ పురస్తాత్||౬||౪||౧౬౬|| ఈషదసమా
 ప్రివిశిష్టేర్ధేసుబంతాత్ బహుజ్వాస్యాత్ నచప్రాగేవనతుపరతః-ఈషదూనఃపటుఃబహుపటుః-పురస్తాత్-పటుక్-ల్పః-సుపఃకిమ్-యజతిక్-ల్ప
 మ్||౬||౪||౧౬౭|| ప్రకారవచనేజాతీయర్|| ౫||౩||౬౮|| ప్రకారవతిచాయం-ధాల్తుప్రకారమాత్రే-పటుప్రకారఃపటుజాతీయః||౬||౪||౧౬౯|| ప్రాగవాతః|| ౫||౩||౭౦||
 ఇవేప్రతికృతావిత్యతః ప్రాక్తాధికారః||౬||౪||౧౭౧|| అవ్యయసర్వనామామకచ్ ప్రాక్షేః||౬||౪||౧౭౨|| తిజశ్చేత్యనువర్తతే||౬||౪||౧౭౩|| కన్యచదః||౬||౪||౧౭౪|| కా
 న్తావ్యయస్యదకారోన్తాదేశస్యాదకచ్||౬||౪||౧౭౫|| అజ్ఞాతే|| ౫||౩||౭౬|| కస్యాయమశోష్-శ్వకః-ఉచ్చతేః-నీచతేః-సర్వకే-విశ్వకే||౬||౪||౧౭౭|| ఓకారసకా
 రభకారాహసపిసర్వనామ్-ప్రేః ప్రాగకచ్||౬||౪||౧౭౮|| అన్యత్రసుపప్రేః ప్రాక్-యువకయోః-అవకయోః-యుష్మకాను-అన్మకాను-యుష్మకాభిః-
 అన్మకాభిః-ఓకారేత్వాదికిమ్-త్వయకా-మయకా||౬||౪||౧౭౯|| అకచ్చక్రణేతూష్టీమః-కావ్యక్తవ్యః||౬||౪||౧౮౦|| మిత్యాద్యన్త్యాదచఃపరః-తూష్టీకామాస్తే||
 ఛీశీలేకోమలోపశ్చ-తూష్టీంశీలః-తూష్టీకః-పవతకి-జల్పతకి-ధకిత్-హిరకుత్||౬||౪||౧౮౧|| కుత్తితే||౬||౪||౧౮౨|| కుత్తితోశోష్-శ్వకః||౬||౪||౧౮౩|| సంజ్ఞాయాంక
 ౧||౬||౪||౧౮౪|| కుత్తితోన్ స్యాత్ తదనేనచేత్సంజ్ఞాగమ్యతే-శూద్రకః-రాధకః-స్వరాధ్గంపవనమ్||౬||౪||౧౮౫|| అనుకమ్పయామ్||౬||౪||౧౮౬|| పుత్రకః-అ
 నుకమ్పితఃపుత్రః ఇత్యర్థః||౬||౪||౧౮౭|| సీతాచతద్యుక్తాత్|| ౫||౩||౭౮|| సామదానాదిరుపాయానీతితస్యాంగమ్యమానాయామనుకమ్పయ్యుక్తాత్ కప్ర

త్యయస్సాత్ హస్తతేధానకాః-గుడకాః-ఏహకః-అర్థకః-పూర్వేణానుకన్యమానా త్ప్రత్యయః- అనేనతుపరమ్పరాసమ్బంధేపీతివిశేషః||౧||
 బహ్వచోమనుష్యనామ్నస్థజాన్||౧||౩||౨౦||పూర్వసూత్రద్వయవిషయే||౧||ఘృణితాచ||౧||౩||౨౧||తత్రైవ||౧||తాజాదానూర్ధ్వస్థివీతీయా
 దచః||౧||౩||౨౨||అస్మిన్ప్రకరణేయస్థః||౧||అదిప్రత్యయశ్చతస్మిన్ప్రత్యయేపరేప్రకృతే||౧||విత్తీయాదచః||౧||ధ్వంసరస్వంబుజ్యతే-అనుకన్యతోదే
 వదత్తోదేవికః-దేవియః-దేవిలః-దేవదత్తకః-అనుకన్యతోవాయుదత్తోవాయుకః||౧||ఘ్రి||౧||రగ్రహణముకోద్విత్తీయత్వేకవిధానార్థమ్||౧||ఘ్రి||౧||వాయుద
 త్తః||౧||వాయుకః-పితృకః||౧||ఘ్రి||౧||చతుర్థాదచః||౧||ధ్వంసరస్వలోపావాచ్యః||౧||ఘ్రి||౧||అనుకన్యతోబృహస్పతిదత్తః||౧||బృహస్పతికః||౧||ఘ్రి||౧||అనజాదౌచవిభాషాలోపా
 వక్తవ్యః||౧||ఘ్రి||౧||దేవకః-దేవదత్తకః||౧||ఘ్రి||౧||లోపః||౧||పూర్వపదస్యచ||౧||ఘ్రి||౧||దత్తకః-దత్తయః-దత్తలః-దత్తకః||౧||ఘ్రి||౧||వినాపిప్రత్యయంపూర్వోత్తరపదయోర్వా
 లోపావాచ్యః||౧||ఘ్రి||౧||దేవకః-దత్తకః-దేవదత్తః-సత్యా-భామా-సత్యభామా||౧||ఘ్రి||౧||ఉవర్ణాల్లభలస్యచ||౧||ఘ్రి||౧||భానుదత్తః||౧||భానులః||౧||ఘ్రి||౧||ఋషివర్ణాదపి||
 ఘ్రి||౧||సవిత్రియః-సవిత్తలః||౧||ఘ్రి||౧||చతుర్థాదనజాదౌచలోపః||౧||పూర్వపదస్యచ||౧||అప్రత్యయేతదైవేష్టఉవర్ణాల్లభలస్యచ||౧||౧||౧||ప్రాచాముపాదేరడ
 జ్ఞుచాచ||౧||౩||౨౦||ఉపశబ్దపూర్వాత్ప్రతిపదికాత్పూర్వవిషయే||౧||అడచ్||౧||పుచ్||౧||ఏతే||౧||స్తః||౧||చాద్యధాప్రాప్తం-ప్రాచాంగ్రహణం||౧||పూర్వాదమ్||
 అనుకంపితఉపేంద్రదత్తః-ఉపడః-ఉపకః-ఉపికః-ఉపియః-ఉపిలః||౧||ఉపేంద్రదత్తకః-షడ్రూపాణి||౧||జాతినామ్నగన్||౧||౩||౨౧||మనుష్యనామ్న
 ఇత్యేవ-జాతీశబ్దోయోమనుష్యనామధేయంతస్తాత్తత్సాత్అనుకన్యాయాన్వితౌచ-సిహ్వాకః-శరభకః-రాసభకః||౧||ఘ్రి||౧||ద్విత్వీయంసన్ధ్యక్షరం
 ఛేత్తదాదేర్లోపావక్తవ్యః||౧||ఘ్రి||౧||కహూడః-కహిక||౧||ఘ్రి||౧||ఏకాక్షరపూర్వపదానాముత్తరపదలోపావక్తవ్యః||౧||ఘ్రి||౧||వాగాశీర్ద్రత్తః||౧||వాచికః-కధంష
 డంగులీదత్తః||౧||షడిక||౧||ఇతి-షషష్ఠాదివచనాన్విధమ్||౧||శేవలనుపరివిశాలపరుణార్యమాదీనాన్వీతీయాత్||౧||౩||౨౨||ఏహంమనుష్యనామ్నం
 తాజాదౌపరేత్వతీయాదచః||౧||ధ్వంసరస్వలోపసాన్యత్-పూర్వస్యాపవాదః-అనుకన్యతోశ్శేవలదత్తః||౧||శేవలికః-శేవలియః-శేవలిలః-సుపరికః-విశాలి
 కః-వగుణికః-ఆర్యమికః||౧||అజినాన్తస్యాత్తరపదలోపశ్చ||౧||౩||౨౩||అజినాన్తాన్తనుష్యనామ్నోనుకన్యాయాంకతస్యచోత్తరపదలో
 పః-అనుకన్యతోవ్యాఘ్రాజినోవ్యాఘ్రకః-సిహ్వాకః||౧||అత్యే||౧||౩||౨౪||అల్పం||౧||తైలం||౧||తైలకమ్||౧||ప్రాసే||౧||౩||౨౫||ప్రాసోష్ఠప్రత్యయౌపృశ్చ
 కః||౧||సంజ్ఞాయాజగన్||౧||౩||౨౬||ప్రాస్వహేతుకాయాసంజ్ఞాతస్యాంగమ్యమానాయాంకన్-పూర్వస్యాపవాదః-పంశకః-వేణుకః||౧||కుటీశ

మీశుణ్ణాభ్యోరః॥౫॥౩॥౮౮॥ప్రాస్వాకుటికుటిరః-శమిరః-శుణ్ణారః॥౫॥కుత్వాఘవచ్॥౫॥౩॥౮౯॥ప్రాస్వాకుఠూఃకుతుపః-కుఠూఃకృత్తిఃస్నేహ
పాత్రంప్రాస్వాసాకుతుపఃపుమా॥౫॥కాసూగోఃశీభ్యాంప్రరచ్॥౫॥౩॥౯౦॥అయుభవిశేషఃకాసూఃప్రాస్వాసాకాసూతరి-గోఃశీతరి॥౫॥వత్సోత్తూ
శ్వర్ష భేభ్యశ్చను త్వే॥౫॥౩॥౯౧॥వత్సతరఃద్వితీయంవయఃప్రాప్తఃఉత్తతరః-అశ్వతరః-ఋషభతరః-ప్రవృత్తినిమిత్తతను త్వేపవాయమ్॥౫॥
కింయత్త వోర్నిధారణేష్వయో రేకస్యడతరచ్॥౫॥౩॥౯౨॥అనయోఃకతరో నైష్టవః-యతరః-తతరః-మహావిభాషయాకః-యఃసః॥౫॥వాబహవా
నాంజాతిపరిప్రశ్నేడతమచ్॥౫॥౩॥౯౩॥బహునామ్న ధేవకస్యనిధారణేడతమచ్॥వాస్యాత్-జాతిపరిప్రశ్నఇతిప్రత్యాఖ్యాతమాకరే-కత
మోభవతాంకతః-యతః-తతః-వాగ్రహణమకజర్థమ్-యకః-సకః-మహావిభాషయాయఃసః-కిమోస్మిన్విషయేడతరజపి-కతరః॥౫॥పకాన్వ
ప్రాచామ్॥౫॥౩॥౯౪॥డతరచ్డతమచ్ఛస్యాత్-అనయో రేకతరోమైత్రఃపమామేకతనః॥౫॥అవత్సేషణేన్॥౫॥౩॥౯౫॥వ్యాకరణేనగర్వితః
వ్యాకరణకః-యేనెతరఃకుత్స్యతేతదిహహదాహరణమ్-స్వతఃకుత్స్యతంతుకుత్స్యశ్చిత్వస్య॥—శ్రి ప్రాగివీయానాంపూర్ణోపధిః శ్రి—
శ్రిఇవేప్రతికృతా॥౫॥౩॥౯౬॥కన్స్యాత్-అశ్వఇవప్రతికృతిఃఅశ్వకః-ప్రతికృతాకిం-గారివగవయః॥౫॥సంజ్ఞాయాఞ్చ॥౫॥౩॥౯౭॥ఇవార్థేక
స్యాత్సముదాయశ్చేతసంజ్ఞా-అప్రతికృత్యర్థమారమ్భః-అశ్వసదృశస్యసంజ్ఞా-అశ్వకః-ఉష్ట్రకః॥౫॥లుచ్చును-ష్యే॥౫॥౩॥౯౮॥సంజ్ఞాయాంచ
విహితస్యకనోలుప్స్యాత్ మనుష్యేవాచ్యే-చఇచ్చాత్పణమయగ్గుమాచ ఇచ్చవమనుష్యశ్చఇచ్చ-వర్ధికా॥౫॥జీవికాఢ్కచావణ్యే॥౫॥౩॥౯౯॥
జీవికార్థంయదవిక్రీయమాణంతస్మిన్వాచ్యేకనోలుప్స్యాత్-వాసుదేవః-శివః-స-ద్వః-దేవలకానాంజీవికార్థానుదేవప్రతికృతిష్విదమ్-అవణ్యే
కిమ్-హస్తికాన్విక్రీణీతే॥౫॥దేవపథాదిభ్యశ్చ॥౫॥౩॥౧౦౦॥కనోలుప్స్యాత్-దేవపథః-హంసపథః-ఆకృతిగనోయమ్॥౫॥వస్తైర్ధృజ్॥౫॥౩॥౧౦౧॥
ఇవేత్యనువర్తత-ప్రతికృతావితినివృత్తమ్-వస్తిరివవాస్తేయం-వాస్తేయా॥౫॥శిలాయాథః॥౫॥౩॥౧౦౨॥శిలెవశిలేయం-శిలాయా ఇ
తియోగవిభాగాఢ్కఇపీత్యేక-శైలెయమ్॥౫॥శాఖాదిభ్యోయః॥౫॥౩॥౧౦౩॥శాఖేవశాఖ్యః-ముఖ్యః-జఘనమివజఘన్యః-అగ్ర్యః-శరణ్యః॥౫॥ద్ర
వ్యఇచ్చభవ్యే॥౫॥౩॥౧౦౪॥ద్రవ్యమయంబ్రాహ్మణః॥౫॥కుశాగ్రాచ్ఛః॥౫॥౩॥౧౦౫॥కుశాగ్రమివకుశాగ్రీయామితి॥౫॥సమాసాచ్ఛతద్విష
యాత్॥౫॥౩॥౧౦౬॥ఇవార్థ విషయాత్సమాసాదివాఢ్కసస్యాత్-కాకతాలీయోదేవదత్తస్యపథః-ఇహాకాకతాశసమాగమ-సదృశః-చోరస

మాగమభిసమాసార్థః-తత్ప్రయత్నకాకమరణసదృశ స్తు ప్రత్యయార్థః-అజాకృపాణీయః-అతర్కితోపనతభిఫలితార్థః||శర్తరాదిభ్యోః||౨||
 ౩||౧౦౭||శర్తదేవశార్త రమ్||౬||అజుల్యాదిభ్యష్టక||౨||౩||౧౦౮||అజులీవఅస్థులికః-భూజేవభూజికః||౬||ఏకశాలాయాస్తజవ్యతరస్వామ్||
 ౫||౩||౧౦౯||ఏకశాలాశబ్దాదివార్ధేవజాన్-పయేరక్-ఏకశాలేవఏకశాలికః-ఏకశాలికః||౬||౧౦౯||అహి-తాదీకక్||౨||౩||౧౧౦||కర్తృశ్చక్షోశ్చః
 సభివకార్తీకః తాహితీకః-స్ఫటికః||౬||పూగాజ్ఞ్యో-గ్రామణీపూర్వాత్||౨||౩||౧౧౧||ఇవాహ్నిసివృతః నానాజాతీయాఅనియతవృత్తయో-గ్ర
 కామప్రధానాసంఘాసూగాః-తద్వాచకాత్సాన్వర్ధేభ్యసాన్విత-లోహితధ్వజ్యః||౬||వ్రాతవృక్షో-స్త్రియామ్||౨||౩||౧౧౩||వ్రాతే-కాహి
 తపాక్యః-నానాజాతీయాఅనియతవృత్తయః-తేనృజీవినసంఘాః-వ్రాతాః-చృక్ష-కాజ్ఞాయన్యః-బ్రాహ్మయన్యః||౬||అయు, జీవినజ్ఞాభ్యుద్య
 హీకేష్వబ్రాహ్మణరాజన్యత్||౨||౩||౧౧౪||బాహీకేషుయతయుధజీవినసంఘః-తద్వాచికసాన్వర్ధేభ్యత్-తే-నృక్యః-మాలవ్యః-తిత్వాన్విత-తే
 ద్రకీ-అయుధేతికిమ్-మల్లాః-స్థలేతికిమ్-సంమూత్-బాహీకేషుకిమ్-శబరాః-అబ్రాహ్మణేతికిమ్-గోపాలవాః-సాలక్తాయనాః-బ్రాహ్మణేతద్విశేష
 గ్రహణమ్-రాజన్యేస్వరూపగ్రహణమ్||౬||వృకాత్పైన్యో||౨||౩||౧౧౫||అయుధజీవినసంఘవాచకాత్-స్వాధై-వాగైన్యః-అయుధేతికిమ్-జాతీశ
 బ్రాహ్మణూత్||౬||దామన్యాదిత్రిగర్తవస్తాచ్యః||౫||౩||౧౧౬||దామన్యాదిభ్యస్త్రీగర్తవస్తేభ్యశ్చాయుధజీవినసంఘవాచికభ్యఃసాన్వర్ధేచసాన్విత-
 త్రిగర్తః-సప్తోవర్తోయేషాంతేత్రిగర్తవస్తాః||అహుస్త్రీగర్తవస్తాంస్తుకాణ్డోపరథదాణ్డకీ-కోస్తుకీర్జాలమాణిశ్చబ్రహ్మగుప్తోధజాలకిః||దామనీయః-
 దామనీయా-దామనయః-దౌలపీయః-దౌలపయః-త్రిగర్తః-కాణ్డోపరథీయః-దాణ్డకీయః||౬||పార్వాద్వియాధేయాదిభ్యో-ణజా||౨||౩||౧౧౭||అ
 యుధజీవినసంఘవాచికభ్యపభ్యః-కమాదణశాస్త్రసాన్వర్ధే-పార్శ్వః-పార్శ్వనా-పార్శ్వవాః-యాధేయః-యాధేయా-యాధేయాః||౬||జిప్సదభృ
 చ్చాలావచ్చిఖావచ్చమీవదూర్ణావచ్చుమదణోయజ్||౨||౩||౧౧౮||అభిజిదావిభ్యో-వైభ్యసాన్వర్ధేయజ్-సాన్విత-అభిజి-వైభ్య-అభి
 జిప్సః-వైదభృత్యః-శాలావత్యః-శైఖావత్యః-శామీవత్యః-దౌర్తావత్యః-శ్రౌమత్యః||౬||భ్యాదయస్తద్రాజాః||౨||౩||౧౧౯||పూగాత్-భ్యభిత్వార
 భ్యో-క్తావతత్సంజ్ఞాస్యః-తేనాస్త్రియాంబహుషులుక్-లోహితధ్వజాః-కపోతపాకాః-కాజ్ఞాయనాః-బ్రాహ్మయనాభిత్వాది||౬||పాదశ
 తస్యసంఖ్యాదేర్విపానయాంవునలూపశ్చ||౨||౪||౧||లూపవచనమనైమిత్తికత్వాద్ధన్-అహిసన్ధానివత్-పాదశవత్-తద్ధితార్థభిసమాసేకృతే

ణిద్విత్రిచతుర్భుస్సుచ్ || ౫ || ౪ || ౧౦ || కృత్సమచోపవాదః దిర్ఘశ్చైత్రిః రాత్రస్య-చతుః || ౫ || పకస్యసకృచ్ఛ || ౫ || ౪ || ౧౧ || సకృదిత్యాదేశసాన్సి
 త్ చాత్సుచ్ సకృన్ఘశ్చై-స-యోగాంతస్యేతిసుచాలోపనతుహత్ జ్యాబితి-అభైత్సీదిశ్యత్రసిచఇవసుచోపితదయోగాత్ || ౫ || ౨ భాషాబ
 షాహద్దావిప్రకృష్టకాలే || ౫ || ౪ || ౧౦ || అవిప్రకృష్టఆసన్నః-బహుభా-బహుకృత్వాదివసస్యభుశ్చై-ఆసన్నకాలేకమ్-బహుకృత్వామాస
 స్యభుశ్చై || ౫ || తత్ప్రకృతవచనేమయిక || ౫ || ౪ || ౧౧ || ప్రాచ్యైః ప్రస్తుతం ప్రకృతంతస్యవచనం ప్రతిపాదనమ్ భావేఽధికరణే వాఽయ్యుక్ ఆద్యై
 ప్రకృతసున్నసున్నమయమ్-అపూవమయమ్-యవాగూమయీ-ద్వితీయే-అన్నమయోయజ్ఞః-అపూవమయంపర్వ || ౫ || సమూహవచ్ఛబహు
 ము || ౫ || ౪ || ౧౨ || సామూహికాః ప్రత్యయాఅతిదిశ్యంతే చాన్తయక్-మోసకాః ప్రకృతాః సూచకం మోసకమయమ్-శాష్టులికం-శష్టులీమయ
 మ్-స్పటియే-మోదకికోయజ్ఞః-మోదకమయః || ౫ || అనంతావసధేహివాభేషజాఙ్ఘ్యః || ౫ || ౪ || ౧౩ || అనంతవసానన్త్యమ్-అవసధపవావసధ్యమ్-ఇ
 టిహేతినిపాతసముదాయః-వితిహ్యమ్-భేషజమేవభేషజ్యమ్ || దేవతాంతాదర్థయక్ || ౫ || ౪ || ౧౪ || తదర్థపవతాదర్థమ్-సాధ్యైష్యక్-అ
 గ్నిదేవతాయైఞ్చనగ్నిదేవత్యమ్ పిశ్యదేవత్యమ్ || పాదార్థాభ్యాఙ్ఘ్య || ౫ || ౪ || ౧౫ || పాదార్థముదకంపాద్యమ్-అర్హ్యమ్ || ౫ || నవస్యసూతదే
 శఃత్నప్తనప్తఖాశ్చప్రత్యయావక్తవ్యాః || ౫ || నూత్నః-నూతనంనవీనమ్ || ౫ || నశ్చపురాణేప్రాత్ || ౫ || పురాణార్థేవర్తమానాత్ప్రశబ్దానోపక్త
 వ్యః-చాశ్చూర్వాత్కాః-ప్రణంప్రత్యంప్రతనంప్రీణమ్ || ౫ || భాగరూపనామభ్యోధేయః || ౫ || భాగ-ధేయం రూపధేయం-నామధేయమ్ || ౫ || ఆ
 గ్నిర్ధసాధారణాదఙ్ఘ్య || ౫ || ఆగ్నిర్ధం-సాధారణమ్-స్త్రియాంజీవ-అగ్నిర్ధీ-సాధారణీ || ౫ || అగ్నేర్ధ్యః || ౫ || ౪ || ౧౬ || తాదర్థ్యైవ-అతిశ
 యేఞ్చదమాతిదన్ || ౫ || దేవాత్తత్ || ౫ || ౪ || ౧౭ || దేవపవదేవతా || ౫ || అపేక్షకః || ౫ || ౪ || ౧౮ || అవిరేవఅవికః || ౫ || యావాదిభ్యః కన్ || ౫ || ౪ || ౧౯ || యావ
 పవయావకః-న శికః || ౫ || లోహితాన్తయో || ౫ || ౪ || ౨౦ || లోహితపవలోహితకోమణిః || ౫ || వర్ణచాత్యే || ౫ || ౪ || ౨౧ || లోహితకః-కౌపెన || ౫ || లో
 హితానిజచాధనంవా || ౫ || లోహితకా-లోహినికాణ్డోపెన || ౫ || ౪ || ౨౨ || లోహాదినారక్తయోలోహితశబ్దస్తస్మాత్తన్ స్యాత్-లిజ్జబా
 ధనంపేత్యేవ-లోహినికా-లోహినికాశాటి || ౫ || కాలాచ్చ || ౫ || ౪ || ౨౩ || వర్ణచాత్యే-రక్తైతిసూత్రద్వయమునువర్తతే-కాలకంముఖంవైలక్షణ్యే

స-కాలకఃపటః-కాలి కాశాటిః||వినయాదిభ్యష్టక్||౫||౪||౩||వినయపవనైసయికః-సామయికః-ఉపాయాద్ధ స్వత్వభ్య-బేపయికః||౫||వా-హా
 వ్యాపృతార్థాయామ్|| ౫||౪||౩||సద్విష్టార్థాయాంవాదివిద్యమానాద్వాక్చక్తా తస్యధేరకస్యాత్-సన్దేశవాగ్వాచికంస్యాత్ || ౫||తద్యుక్తా
 త్కర్మణోన్||౫||౪||౩||కర్తైవకార్మణమ్-వాచికంశ్రు త్వాక్రియమాణంకర్తైత్యర్థః||ఓషధరజాతో||౫||౪||౩||స్వాధై-బేషధ
 మ్బుబి-అజాతాకిమ్-ఓషధయఃతైత్రేమాధాః||౫||ప్రజ్ఞాదిభ్యశ్చ||౫||౪||౩||ప్రజ్ఞపవ ప్రాజ్ఞఃప్రాజ్ఞీ స్త్రీ-దైవతః-బాన్ధవః||౫||మృతస్తికమ్||౫||
 ౪||౩||౪||సృజేవసృత్రికా||౫||సస్సప్రశంసాయామ్||౫||౪||౪||రూపసోపవాదః-ప్రశస్తామృత్ మృతాని-మృతాని|| ౫||తైరసూత్రేనన్యతర
 స్యాంగ్రహణాన్నిత్యాయమ్||౫||బహ్వల్పార్థాచ్చన్-కారకాదన్యతరస్యాన్||౫||౪||౪||౫||బహూనిదదాతిబహుశఃఅల్పానిఅల్పశః||౫||బహ్వ
 ల్పార్థాన్ప్రజ్ఞాన్మజ్జశవచనమ్||౫||నేహ-బహూనిదదాత్యనిష్టేమకర్మసు-అల్పందదాత్యాభ్యుదయికేషు||౫||సంఖ్యైకవచనాచ్చవీషాన్యా
 మ్||౫||౪||౪||౩||కౌన్ద్యదదాతిద్విశఃమాషంమాషంమాషశః-ప్రస్థశః-పరిమాణశబ్దావృత్తావేకార్థాపవ-సంఖ్యైకవచనాన్మామ్-ఘటంఘటంద
 దాతి-వీషాన్యాంకిమ్-హృదదాతి-కారకాదిత్యేవ-ద్వయోద్వయోఃస్వామీ||౫||ప్రతియోగేపజ్ఞమ్యాస్తసి||౫||౪||౪||౪||ప్రతిసాకర్తృప్రవచనీ
 యేనయోగేయాపజ్ఞమీవిహితాతదస్తాత్తసిస్సాన్యత్-ప్రద్యుమ్నఃకృష్ణతఃప్రతి||౫||అద్యాదిభ్యఉపసంఖ్యానమ్||౫||అకౌ-అదితః-మధ్యతః-అన్త
 తః-పుత్రతః-పార్శ్వతః-అకృత్రిగణోయమ్-స్వరేణస్వరతః-వర్ణతః||౫||అపాదానేచాహీయరు-హేహః||౫||౪||౪||౫||అపాదానేయాపజ్ఞమీతద
 స్తాత్తసిస్సాన్యత్-గ్రామాదాగచ్ఛతి-గ్రామతః-అహీయరు-హేహః||౫||స్వగ్రాధీయతే-వర్షతాదవరోహతి||౫||అగ్రహావ్యవసాయే-పెష్యకర్త
 రిత్వోయాయాః||౫||౪||౪||౬||అకర్తరిత్యతీయాస్తాద్వాతసిస్సాన్యత్-అతిగ్రహ్యగ్ర-హేహ-అతిగ్రహః-చారిత్రేణాతిగ్రహ్య-చారిత్రతో-అతిగ్ర
 హ్యతే-చారిత్రేణాన్యానతిగ్రహ్యవర్తతభిత్వర్థః-అవ్యధనమచలనమ్-వృత్తేననవ్యదతే-వృత్తతోనవ్యధతే-వృత్తేనచలత్విత్యర్థః-తే-పే-వృ
 త్తేనక్షిప్తః-వృత్తతః-క్షిప్తః-వృత్తేనన్దితభిత్వర్థః-అకర్తరితికిమ్-దేవదత్తేనక్షిప్తః||౫||హీయమానపాపయోగాచ్చ||౫||౪||౪||౬||హీయమానే-స-పా-పే
 నయక్తాదకర్తరిత్యతీయాస్తాద్వాతసిః-వృత్తేనహీయతే-వృత్తేనపాపః-వృత్తతః-తే-ప-స్యాదివ-తాయామిదమ్-తే-పేతుపూర్వేణసిద్ధమ్-అకర్త
 రికిం-దేవదత్తేనహీయతే||౫||౪||౪||౬||షష్ఠ్యస్తాద్వాతసిస్సాన్యత్-నానాపక్షసమాశ్రయ-దేవాఅర్చనతో-భవన్-అదిత్యః-క

గ్రన్థోఽభవత్ - అర్జునస్య పక్షాత్పర్యం - వ్యాక్రమేకిమ్ వృక్షస్య శాఖా || ౧ || రోగవాచి నః స్య నా ద్వాత సే శ్చి కే తా న
యామ్ - ప్రవాహి కా తగ్గురు - ప్రవాహి కాయాః కురు - ప్రతీకార మస్యాః సురీప్యర్థం - అపనయ నేకిమ్ - ప్రవాహి కాయాః ప్రకోపనంకరోతి || ౧ || కృభ్యస్తే
యోగేన ముద్యక ర్తరిష్టిః || ౫ || ౧ || ౫ || అభూత తద్భావ ఇతి వక్తవ్యమ్ || ౫ || వికారాత్తతాం ప్రాప్తువత్తాం ప్రకృతౌ వర్తమా నా ద్వికార శబ్దాత్ సా
ధైర్విర్వాస్యాత్ కరోత్యాదిభిర్యోగే || ౫ || అస్య చ్చా || ౧ || ౩ || ౧ || అవర్ణస్య ఈతస్యైత్ చ్చా - వేర్లోపః - చ్చ్యస్తత్తాదవ్యయత్వమ్ - అకృష్ణః కృష్ణ
స్స ముద్యతేతం కరోతి కృష్ణీకరోతి - బ్రహ్మీభవతి - గణీస్యాత్ || ౫ || అవ్యయస్య చ్చాపీత్వ స్నేహివాచ్యమ్ || ౫ || దోషాభూతమహః - దివా యతా
రాత్రిః - పతచ్ఛావ్యయాభావశ్చేతి సూత్రే భాష్యే ఉక్తమ్ || ౫ || క్యోచ్యోచ్యోశ్చ || ౧ || ౧ || ౧ || హలః పరస్యావత్స య కారస్య లోపస్సాస్యైత్ క్యే
చ్ఛావవరతః - గార్గీభవతి || ౫ || చ్చావ || ౧ || ౧ || ౧ || చ్చావ రే సూర్వస్య దీర్ఘస్సాస్యైత్ - శుచీభవతి - పటాస్యాత్ - అవ్యయస్య దీర్ఘస్య స్నేహి కేచిత్ - త
న్నిర్ములమ్ - స్వస్తిస్యాదితి మహావిభావయా చేర్భావాత్పిన్దమ్ - స్వస్తిస్యాదిత్యపితే స్యాదితి చేత్ అస్తు - యది నేప్యతే తర్హ్యనభిధానాత్
చ్చిరేవ నోత్పద్యత ఇత్యస్తు - రీజుతః - మాత్రీకరోతి || ౫ || అరుర్నశ్చ త్సు శ్చేతోరహూరజసాం లోపశ్చ || ౫ || ౧ || ౧ || పమాలోపస్సాస్యైత్ చ్చిశ్చ -
అరుకరోతి - ఉత్తనీస్యాత్ - ఉచ్ఛత్సూకరోతి - విచేతీకరోతి - విరహీకరోతి - విరజీకరోతి || ౫ || విభాషా సాతి కాఽన్య || ౫ || ౧ || ౫ || చ్చిషవయే సాతి
ర్వాస్యా త్నాక త్యే || ౫ || సాత్పదాద్యోః || ౧ || ౩ || ౧ || ౧ || సస్య పత్వస్సాస్యైత్ - దధిసింహలి - కృత్సంశస్త్ర మగ్నిస్స ముద్యతే - అగ్ని సాద్భవతి - అగ్నిభ
వతి - మహావిభావయా వాక్యవ పి - కాఽన్యైన్యైకిమ్ - పకదేశేన శుక్లీభవతి పటః || ౫ || అభివిధౌ సమ్మదాచ || ౫ || ౧ || ౫ || ౩ || సమ్మదాకృభ్యస్తీభిశ్చయోగే
సాతిర్వాస్యాద్వ్యప్తా - పతేకృభ్యస్తీభిశ్చయోగే ద్విః - సమ్మదాతువాక్యమేవ - అగ్ని సాత్స ముద్యతే - అగ్ని సాద్భవతి శస్త్రమ్ - జల సాత్స ము
ద్యతే జలీభవతి పటమ్ - పకస్యావ్యక్తే సర్వావయవావచ్ఛేదేనాన్యధాభావః కార్తన్యైమ్ - బహూనాం వ్యక్తీనాం కింఞ్చిదవయవావచ్ఛేదేనా
న్యధాత్వమభివిధిః || ౫ || తదధీనవచనే || ౫ || ౧ || ౫ || ౪ || సాతిస్సాస్యైత్ కృభ్యస్తీభిస్స ముదాచయోగే - రాజసాతగ - రోతి - రాజసాత్స ముద్యతే - రా
జాధీన మిత్యర్థః || ౫ || దేయే త్రాచ || ౫ || ౧ || ౫ || ౪ || తదధీనేదేయే త్రాస్యా తాని త్చత్రాదియోగే - విప్రాధీనం దేయజగ - రోతి - విప్రత్రాక
రోతి - విప్రత్రా సమ్మద్యతే - పతేవిప్ర సాతగ - రోతి - దేయేకిమ్ - రాజసాద్భవతి రాస్త్రమ్ || ౫ || దేవమనుష్యపురుషపురుషుడైభ్యోద్విష్యోయాసత్త

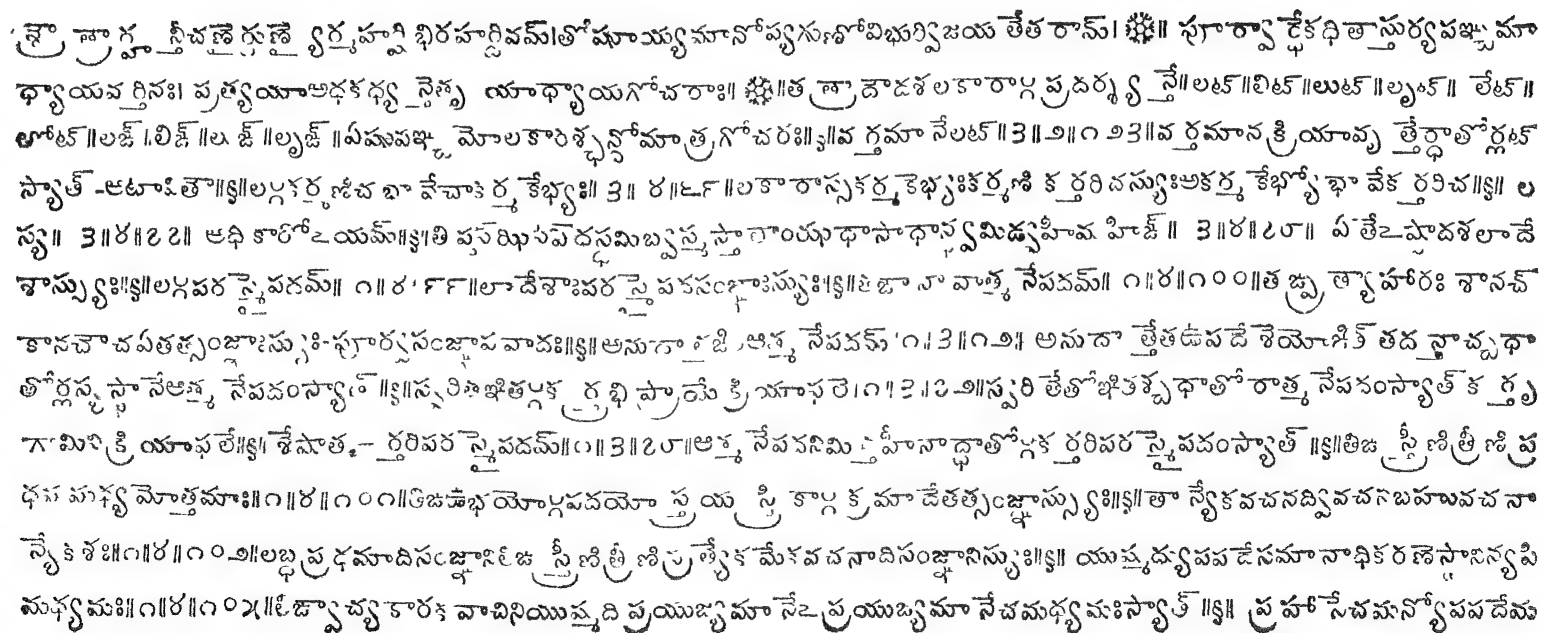
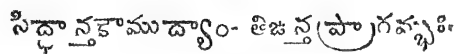
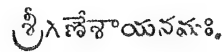
మోర్పహుశమ్ || ౫ || ౪ || ౫ || ఏభ్యోద్విజీయానేభ్యఃస్థవ్యస్తేభ్యశ్చ త్రాస్యాత్ - దేవత్రావనైరమేవా-బహుళోక్తేరస్యత్రాపి-బహుత్రా
జీవతోమనః || ౬ || అవ్యక్తానుకరణాద్వ్యజవరాధాదంతాచ్ || ౭ || ౮ || ౯ || ద్వ్యచ్ అవరంన్యూనంనతుతతోన్యూనంఅనేకాజీయావత్ - తా
దృశమర్థయస్యతస్మాత్తాచ్ స్యాత్ కృభ్యస్తిభిర్యోగే || ౧౦ || డాచివివక్షితేద్వబహుశమ్ || ౧౧ || నిత్యమామ్రేడితేడాచీవక్తవ్యమ్ || ౧౨ || డాచ్ ప
రంయడామ్రేడితంతస్తిన్నరేపూర్వపరయోర్వర్ణయోఃపరదూపంస్యాత్ ఇతితకారపకారయోఃపకారః-పటపటాకరోతి-అవ్యక్తానుకరణాత్
మ-దృశత-రోతి-ద్వ్యజవరాధాత్మి-మ్ శ్రత-రోతి-అవరేతికిమ్ ఖరటఖరటాకరోతి-త్రపటత్రపటాకరోతి-అనేకావత్త్యేవసూత్రయితు
ముచితమ్-ఏవంహిడాచీతివరస్తవ్యేవద్విత్వేనువచేత్యవధేయమ్-అనితాకిమ్-పటితికరోతి || ౧౩ || కృభ్యోద్వితీయతృతీయశమ్బీజాత్ప్రమా
౫ || ౪ || ౫ || ద్విజీయాదిభ్యోడాచ్ స్యాత్ కృభ్యపవయోగైర్వణేధే - బహుళోక్తేరవ్యక్తానుకరణాదన్యస్యడాచినద్విత్వమ్-ద్వితీయంతృతీయం
కర్తృణంకరోతిద్వితీయాకరోతి-తృతీయాకరోతి-శమ్బశబ్దఃప్రతిలోమే-అనులూమంకృష్టంతే-త్రంపునఃప్రతిలోమంకర్తృతి-శమ్బాకరోతి- వీజే
నసహకర్తృవీజాకరోతి || ౧౪ || సంఖ్యాయాశ్చగుణాంతాయాః || ౧౫ || ౪ || ౫ || కృభ్యోయోగైర్వమాడాచ్ స్యాత్ - ద్విగుణాకరోతి-తే-త్రమ్- తే-త్రకర్తృ
కంద్విగుణకర్తృణంకరోతీత్యర్థః || ౧౬ || సమయాద్యయాపనాయామ్ || ౧౭ || ౪ || ౫ || కృసావీతినివృత్తమ్-కృభ్యోయోగే డాచ్ స్యాత్ - సమయాకరోతి-
కాలంయాపయతీత్యర్థః || ౧౮ || సవత్రనిష్పత్రాదతివ్యసే || ౧౯ || ౪ || ౫ || సవత్రాకరోతిమృగం-సపుంఖశరప్రవేశేనసవత్రంకరోతీత్యర్థః-నిష్పత్రా
కరోతి-సపుంఖస్యశరస్యాపరపార్శ్వేర్వసర్గమనాన్నిష్పత్రంకరోతీత్యర్థః-అతివృధనేకిమ్-సవత్రన్నిష్పత్రంవాకరోతిభూతలమ్ || ౨౦ || నిమగ్నాలాన్ని
ష్టోషణే || ౨౧ || ౪ || ౫ || నిమగ్నాలాకరోతిడాడిమమ్-నిర్గతంకులమ్-నైరవయవానాంసమూహాయస్మాదితిబహుప్రేహ్లాచ్ || ౨౨ || సుఖప్రియా
దానులోమ్యే || ౨౩ || ౪ || ౫ || సుఖాకరోతి-ప్రియాకరోతిగురుమ్-అనుకూలావరణేనానన్దయతీత్యర్థః || ౨౪ || దుఃఖాత్ప్రాతిలోమ్యే || ౨౫ || ౪ || ౫ || దుః
ఖాకరోతి-స్వామినంపీడయతీత్యర్థః || ౨౬ || శూలాత్పాకే || ౨౭ || ౪ || ౫ || శూలాకరోతిమాంసమ్- శూలేనపవతీత్యర్థః || ౨౮ || సత్యాదశపథే || ౨౯ || ౪ || ౫ || స
త్యాకరోతిభాణ్డవణిక్ - క్రేతవ్యమితథ్యంకరోతీత్యర్థః-శపథేతుసత్యంకరోతివిప్రః || ౩౦ || మద్రాత్పరివావణే || ౩౧ || ౪ || ౫ || మద్రశబ్దోమజ్జశార్థః
పరివావణమ్ముణ్డం-మద్రాకరోతి-మాజ్జశ్యముణ్డనేనసంస్కరోతీత్యర్థః || ౩౨ || భద్రాచ్ఛేవక్తవ్యమ్ || ౩౩ || భద్రాకరోతి-అర్థః ప్రాగ్వత్ - పరి

ర్ప-బుధ్యస్వబుధ్యస్వ-సర్ప||౩||బుధ్యస్వ||౩|| క్రియాసమభిహారే||బుధ్య||అసీహిలుసీహి త్యే వాయంబునాతి-నిత్యవీపుయోరితిసిద్ధేభృశాధే
 ద్విత్వాగ్ధమిదమ్-పానఃపు న్యేపిలోటాసహసముచ్చిత్యద్యోతకతాంలబ్ధంవా||బుధ్య||కర్తవ్యతిహారేసర్వనామోద్వేవాచ్యే||బుధ్య||సమాసవచ్చ
 బహుళమ్|| బుధ్య||బహుళగ్రహణాదన్యపరయోగ్నసమాసవత్||బుధ్య||ఇతరశబ్దస్యతునిత్యమ్||బుధ్య||అసమాసవద్భావేసూర్వపదస్థస్యసుపస్సర్వ
 క్తవ్యః||బుధ్య||అన్యోన్యంవిప్రానమన్తి-అన్యోన్యోన్యోన్యోన్యా-అన్యోన్యేనకృతమ్-అన్యోన్యస్మైదత్తమిత్యాదీ-అన్యోన్యేమాంపుష-రైరా
 మృశస్త్యతిమాఘః-ఏవంపరస్పరమ్-అత్రకన్తాదిత్వాద్విసర్గస్యసః-ఇతరేతరమ్-ఇతరేతరేణేత్యాదీ||బుధ్య||స్త్రీనపుంసకయోరుత్తరపదస్థాయావి
 భక్తైరామ్నావోవాచక్తవ్యః||బుధ్య||అన్యోన్యమ్-అన్యోన్యమ్-పరస్పరామ్-పరస్పరమ్-ఇతరేతరామ్-ఇతరేతరంవా-ఇమేబ్రాహ్మణ్యైశ్వర్యేషులేవా
 భోజయతః-అత్రకేచిత్-ఆమాదేశోద్వితీయాయాఏవభాష్యాగౌతమైవౌదాహృతత్వాత్-తేనస్త్రీనపుంసకయోరపితృతీయాదిషుపుంవదే
 వసూపమిత్యాహుః||అన్యేతూదాహరణస్పదిక్ష్వాత్రత్వాగ్ధమిదమ్-కీనామాదేశమాహుః||దశద్వయేటాబభావఃకీబేచాద్విరహఃస్వమోః-న
 మాసేసోరలుక్చేతిసిద్ధమ్బహుళకాత్రయమ్||౧||తథాహి-అన్యోన్యంపరస్పరమిత్యత్రదశద్వయేపిటాప్ప్రాప్తః-నచసర్వనామ్నోవృత్తిమా
 త్రఇతిపుంవద్భావః-అన్యపరయోరసమాసవద్భావాత్-నచద్విర్వచనమేవవృత్తిః-యాం-యాంప్రియఃప్రేక్షతకాతరాక్షీసాసేత్యాదావతి
 ప్రసక్తాత్-అన్యోన్యమితరేభరమిత్యత్రచలడ్డతరాదిభ్యఇతిఅదృష్టాప్రాప్తః-అన్యోన్యసంసక్తమహస్త్రీయామమ్-అన్యోన్యాశ్రయః-పరస్పరా
 క్షీసాచ్యశ్యంఅదృష్టపరస్పరైరిత్యాదాసోన్లుప్ప్రాప్తః-సర్వంబాహుళకబలేనసమాధేయమ్-ప్రకృతవార్తికభాష్యేదాహరణం-స్త్రియామి
 తీనూత్రేఅన్యోన్యసంశ్రయంతేవదితిభాష్యంచాత్రప్రమాణమితి||౬||అకృత్యేప్రియసుఖయోరన్యతరస్యామ్||౮||౧||౩||ప్రియప్రియేణ
 దదాతి-ప్రియేణవా-సుఖసుఖేనదదాతి-సుఖేనవా-ద్విర్వచనైకర్తధారయవద్భావాత్సుబ్బుకితదేవవచనమ్-అతిప్రియమపివస్త్యనాయాసేనద
 దాతీత్యర్థః||౬||యథాస్వయథాయథమ్||౮||౧||౪||యథాస్వమితిపీషాన్యామవ్యయూభావః-యోయమాత్మాయచ్చాత్మీయంతద్యథాస్వ

మ-తస్మిన్యథాశబ్దస్య ద్వైతబ్రహ్మత్వఞ్చనిపాత్యతే-యథాయథంజ్ఞాతా-యథాస్వభావమిత్యర్థః-యథాత్మీయమితివా||౬|| ద్వన్తన్త్రంరహస్యమర్యా
దావచనవ్యుత్త్రమణయజ్ఞపా త్రప్రయోగాభివ్యక్తిః||౮||౧||౧౨|| ద్విశబ్దస్యద్విర్వచనంసూర్వపదస్యఅమ్భాసౌఽత్వఞ్చత్రపదస్య
నపుంసకత్వంచనిపాత్యతేఏవ్వధేను||తత్రరహస్యంద్వన్తన్త్రబ్రహ్మచ్యవ||౧౩|| ఇతరేవిషయగూతాః-ద్వన్తన్త్రస్త్వన్త్రయతే- రహస్యమిత్యర్థః-
మర్యాదాస్థిత్యనతిక్రమః-ఆచతురఽహీమేపశసౌద్వన్తన్త్రమిధునాయన్తే-మాతాపుత్రేణమిధునంగచ్ఛతి-పాత్రేణప్రపాత్రేణాపీతిమర్యా
దార్థః-వ్యుత్త్రమణఃపుథగవస్థానం-ద్వన్తన్త్రంపుత్రాన్తాః-ద్వివర్తనమ్బుధైసపుథగవస్థితాః-ద్వన్తన్త్రంయజ్ఞపాత్రాణిప్రయునక్తి-ద్వన్తన్త్రంసజ్జ-
ర్హణవాసుడేవా-అభివ్యక్తాసాహచర్యేణేత్యర్థః-యోగవిభాగాదన్యత్రాపిద్వన్తన్త్రఇవ్యతేఽఽ—|| ఇతిద్విరుక్తిప్రక్రియా. ౬ ||—

ఇతి శ్రీ భట్టాజివీక్షితవిరచితాయాంసిద్ధాంతకౌముద్యాం సూర్వార్థసమాప్తమ్.

న్యతేరుత్తమపకవచ్చ||౧||౪||౧౦౬||మన్యథాతురువవసంయస్యథాతోస్తస్మిన్ప్రకృతిసూతేసతిమధ్యనఃస్యాత్పరిహాసేగమ్యమానె మన్యతే
 స్తు ఉత్తమస్సాన్యత్సమైకార్థస్యవాచకస్సాన్యత్||౪||అన్యమ్యత్తమః||౧||౪||౧౦౭||తథాభూతేఅన్యదిఉత్తమస్సాన్యత్||౪||శేషేప్రదమః||౧||౪||
 ౧౦౮||మధ్యమోత్తమయోరవిషయేప్రధమస్సాన్యత్||భూసత్తాయామ్||కర్తృవివక్షాయాంభూతి-ఇతిస్థితే||౪||అన్ శీతస్సర్వథాతుకమ్|| ౩||౪||
 ౧౦౩||తిజశ్చితశ్చధాత్వధికారోక్తాపతత్సంజ్ఞాఃస్యః||౪||కర్తృరిశప్||౩||౧||౬౦||కర్తృధేసార్వథాతుకేవరేథాతోశ్శప్సాన్యత్-శపావితా||౪||సార్వ
 థాతుకార్థథాతుకయోః|| ౭||౩||౮౪||అనయోగపరయోరిగస్తస్యాజ్ఞస్యగుణస్సాన్యత్-అవాదేశః-భవతి-భవతః||౪||ఘోస్త|| ౭||౧||౩|| ప్రత్య
 యావయవస్యర్పస్యాస్తాదేశస్సాన్యత్-అతోగుణే-భవద్వి-భవస- భవధఃభవధ||౪||అతోద్విస్త్రియజి|| ౭||౩||౧౦౧|| అతోఽజ్ఞస్యదీర్ఘస్సాన్యత్
 యజ్ఞాదౌసార్వథాతుకేవరే-భవామి-భవావః-భవామః-సభవతి తౌభవతః- తేభవన్తి-త్వన్భవసి-యవాన్భవధః-యూయన్భవధ-అహన్భు
 వామి-అవాన్భువావః-వయన్భువామః- ఏహిమన్యేఽదనమోఽభ్యుక్తసోఽతిధిః ఏతమ్- ఏతవామన్యేఽదనమోఽభ్యుక్త్యేధే- భోత్వ
 థే- భోత్వ- భోత్వోవహే-భోత్వోమహే- ఇత్యాది-మన్యసే మన్యేధే మన్యధే-ఇత్యాదిరర్థః యుష్మన్యవపదేఇత్యాద్యనవర్తతే-తే
 నేహన- ఏతుభవాన్తన్యతే ఽదనమోఽభ్యుక్త్యితి-ప్రహాసేకిమ్-యథార్థకథనేమాభూత్-ఏహిమన్యసేఽదనమోఽభ్యుక్తసోఽతిధిః ఇత్యా
 ది||౪||పరోక్షేలిట్||౩||౨||౧౦౫||భూతానద్యతనవరోక్షార్థవృత్తేర్ధాతోర్లిక్సాన్యత్-అన్యఃపాదయః||౪||లిట్||౩||౪||౧౦౫|| లిడాదేశేస్తిజార్థ
 థాతుకసంజ్ఞ ఏవస్యాన్యతుసార్వథాతుకసంజ్ఞః-తేనశబ్దయోనః||౪||పరస్మైపదానాంబలతుసుస్థలధునబలవమాః|| ౩||౪||౫-౨||లిట్స్తిపాదీనాం
 నవానాంబలాదయోనవక్రమాత్సన్యః-భూతి-ఇతిస్థితే||౪||భువోవున్లుక్ లిటోః|| ౬||౪||౮౮||భువోవు గాగమస్సాన్యత్లుక్లిటోరవిపరే- ని
 త్యత్వాత్ప్రగుణవృద్ధిబాధతే||౪||ఏకాచోద్వేప్రదమస్య||౬||౧||౧||౪|| ౬జాదేద్వివీయస్య||౬||౧||౨||ఇత్యధికృత్య||౪||లిటిథాతోరనభ్యాసస్య
 ౬||౧||౭||లిటిపరేఅరభ్యాసథాత్వవయవస్యప్రదమస్యఏకాచోద్వేప్రఃఆదిగూతాదవగపరస్యతుద్వివీయస్య-భూత్భూత్-అ-ఇతిస్థితే||౪||పూ
 ర్వాభ్యాసః||౬||౧||౮||అత్రయేద్వేహితేతయోగపూర్వోఽభ్యాససంజ్ఞాస్సాన్యత్||౪||హలాదిశ్శేషః|| ౭||౪||౬౦||అభ్యాసస్యఅదిర్భూత్ శిష్యతే
 అన్యేహలోలుప్యస్తే-ఇతివలోపః||౪|| హ్రస్వః|| ౭||౪||౫౯||అభ్యాసస్యాచో హ్రస్వస్సాన్యత్||౪||భవతేరః|| ౭||౪|| ౭౩||భవతేరభ్యాసోకారస్య

అకారస్సృత్ విటి||౬||అభ్యాసేచర్ప||౮||౪||౫||అభ్యాసేయలంఘ్యచరస్సృజశశ్చ-రూపాభ్యశః-శియాభ్యురః-తత్రాపిప్ర కృతిజశాం-ప్రకృ
తిజశః-ప్రకృతిచరాం-ప్రకృతిచరభితివివేకః-ఆ న్నరతమ్యాత్ ||౬||అసిద్ధవదత్రాభాత్ ||౬||౪||౧౨||ఇతఃసర్వ వమాపాదపరిసమా ప్రేరాభీయమ్-స
మానా శ్రయేతస్సన్- ర్తవ్యేతదసిద్ధంస్యాత్-ఇతిపు కౌసిద్ధత్వాదువగి ప్రాప్తే||౬||పుగ్యుటావువక్ష యహోస్సిద్ధావక్తవ్యా||౬||బభూవ- బభూ
వతుః-బభూవుః||౬||అర్థధాతుక స్యేష్టలాదేః||౭||౧||౩||వలాదేరాధధాతుక స్యేడాగమస్సృత్-బభూవిధ-బభూవధుః- బభూవ-బభూవ-బ
భూవివ-బభూవిమ||౬||అనద్యత నేలుత్ || ౩||౩||౭||భవిష్యత్సనద్యత నేధాతోర్లుత్ స్యాత్ ||౩|| స్యతాసీల్పలుటోః|| ౩||౧||౩౩|| లృఇతిల్పజ్
ల్పటో ర్త్రహణమ్-ధాతోఃస్య తాసీపతాప్ర త్యయాస్త్రేల్పలుటోగ్గవరతః-శ బాద్యపవాదః||౬||అర్థధాతుకంశేషః||౩||౪||౧౧౪||తిజ్జీదోభ్యనో
ధాతోరితివిహితః ప్రత్యయపతత్సంజ్ఞాస్సృత్- ఇత్ || ౬||లుటః ప్రధమస్య డారౌరసః|| ౧||౪||౧౫||డారౌరస పతేక్రమాత్సృజః-డిత్పసామ
ర్థ్యాదభస్యాపి టెల్లోపః||౬||పుగ న్తలఘూపథస్యచ||౭||౩||౮||పుగన్తస్య లఘూపథస్య చాద్యస్య ఇకోగుణస్సృత్ సార్వధాతుకార్థధాతుకయోః-
యేరనావ్యవధానం తేనవ్యవహితేపి-వచనప్రామాణ్యాత్-తేనభిన్తీత్యాదావ నేకవ్యవహితస్యే కౌనగుణః-భవిత్-ఆ-అత్ర ఇటోగుణేప్రా
ప్తే||౬||దీధీ వేపీటామ్||౧||౧||౬||దీధీ వేప్యోరిటశ్చగుణవృద్ధిన స్తః-భవితా||౬|| తానస్త్యోర్లోపః||౭||౪||౫|| తాసేర స్తేష్టలోపస్సృత్ సాకాప్ర
త్యయేపః||౬||౪||౭||౫||రాకా ప్రత్యయేప్రా గ్వత్-భవితారౌ-భవితారః భవితాసి-భవితాన్తః-భవితాన్త భవితాన్తి-భవితాన్తః- భవి
తాన్తః||౬||ల్పజ్ శేషేచ|| ౩||౩||౧౩||భవిష్యదర్థాధాతోర్లుత్ స్యాత్ క్రియాార్థాయాం క్రియాయామన త్యాంసత్యాభ్య-స్య-ఇత్- భవిష్య
తి-భవిష్యతః-భవిష్యన్తి-భవిష్యసి భవిష్యథః-భవిష్యథ-భవిష్యామి-భవిష్యావః-భవిష్యావః||౬||లోటప్||౩||౩||౧౬|| విధ్యాదిష్యధేమధా
తోర్లోటస్యాత్ ||౬||ఆశిషిలిజ్ లోటో||౩||౩||౧౭||ఆపః||౩||౪||౮||లోటఇకారస్య డేస్యాత్-భవతు||౬||తుహ్యాస్తాతజాశిష్యస్య తరస్యా
మ్||౭||౧||౩||ఆశిషితుహ్యాస్తాతజ్ వాస్యాత్-అనేకాల్పాత్సగ్వాదేశః-యద్యపిజీచ్ఛేత్యయఃపవాదః- తథాప్యనన్యార్థజీ త్వేష్వనజా
దిమచరితార్థఇతిగుణవృద్ధిప్ర తిషేధన మ్ప్రసారణాద్యర్థతయాసమ్భవత్ప్రయోజనంక కారతాతగిమన్తర మ్ప్రప్ర త్యపరేణబాధ్య తే-ఇహియా
త్సర్వాప వాదయోరపిసమబలత్వాత్-భవ తాత్ ||౬||లోటోలజ్జత్ ||౩||౪||౮||లోటోలజ్జఇవ కార్యంస్యాత్- తేనతామాదయఃసలోపశ్చ||౬||త

[illegible]

శే|| ఖ్వి|| సిద్ధాంతకాముదీ || వాదే శేసిద్ధోవాచ్య|| ఖ్వి|| అతీత్ - అతిష్టామ్ - అతిముః|| వదప్రజహలస్తస్యాచః|| ౧||౨||౩|| వదే ర్వ్యజేర్హలస్తస్యాచః
 స్థానేవృద్ధిస్యాత్ సిచివరస్తైవదేము-ఇతిప్రాప్తే|| నేటి|| ౧||౨||౪|| ఇడాదౌసివిప్రాగుక్తస్తస్యాత్ - మాభవానతీత్ - అతిష్టామ్ అతిముః||
 చివీసంజ్ఞానే|| చేతతి-చివే-అచేతీత్ - అచేతిష్టామ్ - అచేతిముః|| చ్యుతిర్ అసేచనే|| అసేచనమాన్త్రీకరణమ్ - ఆశీషదగ్ధేభివ్యాప్తావ|| ఖ్వి|| ఇరఇ
 త్సంజ్ఞావాచ్య|| ఖ్వి|| చ్యోతతి-చుచ్యోత|| ఇరితోవా|| ౩||౧||౫|| ఇరితోధాతోశ్చేరజ్ఞాస్యాత్పరస్తైవదేవరే - అచ్యుతత్ - అచ్యోతీత్||
 శ్చ్యుతిర్ కురణే|| శోచ్యేతతి-చుశోచ్యేత-అశ్చ్యుతత్ - అశోచ్యేతీత్ - యకారరహితోప్యయమ్ - శోచ్యేతత్|| మన్దవిలోడనే|| విలోడనస్ప్రతిఘా
 తః మన్దతి-మన్ద-యానుబంకిదాశీషీతికిత్వాదనిదితామితి నలోపః-మథ్యాత్|| కుధిపునియధిమధిహింసాసంక్షేపనయోః|| ఇదిత్వాన్నలోపాన
 కున్ధ్యాత్ - యన్ధ్యాత్ - పున్ధ్యాత్ - మన్ధ్యాత్|| షిధుగత్యామ్|| సేధతి-సిషేధ-సేధితా-అసేధీత్ - సాత్పదాచ్యోరితిపత్వనిషేధేప్రాప్తే||
 ష్టాడవసర్గాశ్చసోతిసువతిస్యతిప్రాప్తే|| స్తోభతిస్థాసేనయసేధసిచనజ్ఞాప్తజ్ఞామ్|| ౩||౬||౫|| ఉపసర్గస్థాన్నిమిత్రాదేహాంసస్యపఃస్యాత్|| సదిరప్ర
 తే|| ౩||౬||౬|| ప్రతిభిన్నాదుపసర్గాత్పదేసస్యపఃస్యాత్|| స్తమ్భే|| ౩||౬||౭|| సౌత్రస్యపఃస్యాత్ - యోగవిభాగఉత్తరార్థః-కింఞ్చ-అప్రతే
 రితి నానువర్తతే బాహుప్రతిష్ఠన్మునివృద్ధమన్యూరితిరఘువంశే|| అవాచ్యాలస్పనావిహార్యయోః|| ౩||౬||౮|| అవాత్ స్తమ్భేరేతయోర్థ
 యోఃపత్వంస్యాత్|| వేత్తస్వనోభోజనే|| ౩||౬||౯|| వ్యవాభ్యాంస్వనతేషుస్యాత్ భోజనే|| పరినివిభ్యసేవసితసయసిపునహనుత్ స్తు
 స్వజ్ఞామ్|| ౩||౭||౧|| పరినివిభ్యసవరేమామేహాంసస్యపఃస్యాత్ - నిషేధతి|| ప్రాక్కితాదప్త్యవాయేపి|| ౩||౭||౨|| సేవసితేత్యత్రసితశబ్దాత్
 ప్రాక్యేసుసౌత్యాదయస్తైమామప్త్యవాయేపిపత్వంస్యాత్ - న్యషేధత్ - న్యషేధీత్ - న్యషేధిష్యత్|| స్థాదిషుభ్యాసేనచాభ్యాసస్య|| ౩||
 ౭||౩|| ప్రాక్కితాత్ స్థాదిషుభ్యాసేనవ్యవాయేపిపత్వంస్యాత్ - ఏమామేవచాభ్యాసస్యనతుసునోత్పాదినామ్ - నిషేషే నిషేషిధతుః|| సే
 ధతేర్గతా|| ౩||౭||౪|| త్యర్థస్యసేధతేషుపత్వంస్యాత్ - గణాంవిసేధతః|| షిధుశాస్త్రేమాజశ్చేచ|| శాస్త్రంశాసనమ్|| స్పరతీసూతీనూయతి
 ధూళూదితోవా|| ౭||౭||౫|| స్పరత్యాదేహాదితత్త్వపరస్వలూదేగార్థధాతుకస్యేచ్ఛాస్యాత్|| యుష్మద్ధోర్ధోః|| ౭||౭||౬|| యుష్మద్ధోర్ధోః
 స్తధయోర్ధస్యాత్ నతుదధాతేః-జత్త్వమ్-సిషేధ-సిషేధిధ-సేధా-సేధితా-సేత్యుతి-సేధిష్యతి-అసైత్సీత్|| యుల్-యులి|| ౭||౭||౭||

ద్యులగ్గపరస్యసస్యలోపః స్యాత్ యలి-అసైద్ధామ్- అసైత్సుః-అసైత్సీ-అసైద్ధమ్- అసైద్ధ-అసైత్సమ్- అసైత్స-అసైత్స- పతే-అసేఫ్
త్- అసేఫిస్తామిత్యాది || ఖాద్యభక్షణే || ఋ కారభల్-ఖాగతి-చఖాద|| ఖదస్యై ర్యేహింసాయాఞ్చ || చాద్యభక్షణే-స్థైర్యైఅకర్తకః-ఖదతి
||అతఃఉపధాయాః|| ౭ || ౨ || ౧౦౬ || ఉపధాయాఅతోవృద్ధిఃస్యాత్ ఖితిశితిచ ప్రత్యయేవరే-చఖాద|| ౬ || ఐలుత్తమోవా|| ౭ || ౧౦౭ || ఉత్తమోణ
ల్యాణిత్యాత్-చఖాద-చఖద|| ౬ || అతోహలాదేర్లఘాః|| ౭ || ౨ || ౭ || హలాదేర్లఘారకారస్యవృద్ధిర్వాస్యాదిడాదౌసిచివరస్త్వేపదేమః-౭ ఖాదీత్
అఖదీత్ || బదస్థై ర్యే || వవర్రియాదిః-బదతి బబాద-బేదతుః-బేద-బబాద-బబద-అబాదీత్-అబదీత్ || గదవ్యక్తాయాంవాచి || గదతి || ౬ ||
నేర్దదనదపతపదఘమాన్యతిహన్తియాతివాతిద్రాతివాన్తివవతివహతిశామ్యతివిమోతిదెగ్నిమచ|| ౮ || ౧౦౮ || ఉపసంస్థాన్నిమిత్తాత్పరస్య స్థ
స్యాత్ గదాదిమవరేషు-ప్రణిగదతి-జగద|| రదవిలేఖనే|| విలేఖనమ్మేదనమ్-రరాద-రేదతుః || నివఅవ్యక్తైజ్యే|| శోనః|| ౧ || ౧౦౯ || ధాతో
రాదైరస్యసాస్యాత్ || ఘ్|| శోపదేశాస్తవనద్వైత్ నాథ్ నాథ్ నస్సనకకన్యానృతః|| ఘ్|| నాఠైర్నిహార్వాస్యప్రసృదాసాత్-ఘుూదిన్లోపదేశఏవ-
తవర్చచతుర్థాస్తనాథతేనన్యానన్యోశ్చకేఽన్లోపదేశతామాపహః|| ౬ || ఉపసర్వాదసమాసేపిశోపదేశస్య || ౮ || ౧౦౮ || ఉపసర్గస్థాన్నిమిత్తాత్పరస్య
శోపదేశస్యధాతోర్నస్యణఃస్యాత్ సమాసైఃసమాసేష-ప్రణదతి-ప్రణినదతి|| అర్గగతాయాచనేచ|| అతతః|| ౬ || తస్మాన్మత్కద్విహలః|| ౭ || ౧౦ ||
౭౧|| ద్విహలాధాతోర్ద్విర్నిగూతాదకారాత్పరస్యమత్స్యాత్-ఆనర్-ఆర్తిత్ || నర్గగర్తజ్యే|| శోపదేశత్వాభావాన్నిః-ప్రనర్దతి-గర్దతి-జగర్ద|| తర్ద
హింసాయామ్|| తర్దతి|| కిర్దప్తి తేశజ్యేఽప్తి తేశాఽప్తి-కర్దతి|| ఖర్దదన్తిశాకే|| దశసహింసాదిరూపాయాందన్తిశాక క్రియాయామిత్యర్థః- ఖర్దతి-
చఖర్ద|| అతిఅదిబన్దనే|| అన్దతి-అన్ద|| అన్దతి-అన్ద|| ఇదిపరమైశ్వర్యే|| ఇన్దతే-ఇన్దాఞ్చకార|| విదిఅవయవే|| పవర్తత్యతీయాదిః-విన్దతి- అవయవంకరో
తీత్యర్థః-భిదీతిపాతాన్తరమ్|| గడివదన్తి దేశే|| గణ్తి-అన్తత్యాదయగవజ్జైతేనకీర్షివయాఇతికాశ్యపః-అన్యేతుతిజమపీచ్ఛన్తి|| శిదిపతానయా
మ్|| నిన్దతి-ప్రణిన్దతి|| టునదిసమృద్ధా|| ౬ || అదిర్ఘటుడవః|| ౧ || ౩ || ౨ || ఉపదేశేధాతోరాద్యాపతేఇతస్యన్యః-నన్దతి-ఇదిత్వాన్మలోపోన-నన్ద్యాత్ || చది
అన్ద|| దే|| చచన్ద|| త్రదిచేష్టాయామ్|| త్రన్ద|| కదిక్రదిక్లదిఅహస్వినేరోదనేచ|| చకన్ద-చక్రన్ద-చక్రన్ద|| క్లిదిపరిదేవనే|| చిన్దన్ద|| శుశుభా|| శుశుభ-నలోపః-
శుభ్యాత్ || —*— అధకవర్గీయాన్తాఅనుదాత్తేతోద్విచత్వారింశత్ || శీకృనేచనే|| తాలవ్యాదిః-దన్త్యాదిరిత్యేకేశికతే-శికేశికే|| లోకృ

ర్పతే॥ పచసేచనేసేపనేచ॥సచతే-సేచే-సచితా॥లోచదర్శనె॥లోచతే-లులోచే॥శచవ్యక్తాయాంవాచి॥శేచే॥శ్వచశ్వచితా॥శ్వచతే-శ్వ
 ఇచ్చతే॥కచబద్ధనే॥కచతే॥కచికాచిదీప్తిబద్ధనయోః॥చక ఇచ్చే-చకాఇచ్చే॥మచముచికల్లనే॥కల్లనందన్యుఃశాత్యఇచ్చ-కత్థనమిత్యస్తే-మేచే-ముము
 ఇచ్చే॥మచిధారణోచ్చాయపూజనెము॥మమఇచ్చే॥పచవ్యక్తీకరణే॥పఇచ్చతే॥ప్రుచప్రసాదే॥స్తోచతే-తుష్టుచే॥ఋజగతిస్తానార్జనోపార్జనేషు॥
 అర్జతే-నుద్వికౌఋ కారైకదేశోరేఫోహల్వేనగృహ్యతే-తేనద్విహల్వాన్ముత్-అన్పజే॥ఋజిభృజీభర్జనే॥ఋజ్జతే-ఉపసర్గాదృతీలివృద్ధిః
 ప్రార్జ్జతే- ఋజ్జాఇచ్చతే - అగ్నిప్ర-భర్జతే బభృజే-అభర్జిష్ట॥పబృభే బృభాబృదీప్తా॥ పజాఇచ్చతే॥ఈజగతిమత్సనయోః॥ఈజాఇచ్చతే॥

—————*————— అధద్విస్తప్తిర్వ జ్యన్తాగవరస్తేపదనః॥శుచశోకే॥శోచతి॥కుచశబ్దతారే॥కోచతి॥కుఇచ్చన్ ఇచ్చకాటిల్యాల్పీభావయోః॥
 అనిదితామితిసలోపః-కుచ్యాత్ - క్రుచ్యాత్ ॥లుఇచ్చఅవసయనే॥లుచ్యాత్ ॥అఇచ్చగతిపూజనయోః॥అచ్యాత్ -గతానలోపః- పూజాయాన్త-అ
 ఇచ్చ్యతే॥వఇచ్చవఇచ్చతేఇచ్చత్వఇచ్చ ముఇచ్చముఇచ్చముచున్లుచుగత్యర్థాః॥వచ్యాత్ -చచ్యాత్ -తచ్యాత్ -త్వచ్యాత్ -అముఇచ్చీత్ - అము
 ఇచ్చీత్ ॥ఽజ్యన్తమ్ముచున్లుచుగ్రుచున్లుచుగ ఇచ్చిశ్విభ్యశ్చ॥౩॥౧॥౫౮॥ పభ్యశ్లేరజ్వాస్యాత్ -అ ముచత్ -అ మోచీత్ - అముచత్ -
 అమోచీత్ ॥ గ్రుచున్లుచుసజుభుజస్తేయకరణే॥జుగ్రూచ-అగ్రుచత్ -అగ్రోచీత్ -జుగ్లోచ-అగ్లుచత్ అగ్లోచీత్ -ఆకోజీత్ -ఆఖోజీత్ ॥గ్లుఇచ్చ
 వన్జగతా॥అజ్ -అగ్లుచత్ -అగ్లుఇచ్చీత్ -సస్యశ్చుత్వేనశః-తస్యజత్వేనజః॥సజ్జతి-అయమాత్త నేపద్యపి-సజ్జతే॥గుజిఅవ్యక్తైశ్చబ్దే॥ఽజ్జతి-గుజ్జ్యా
 తే॥అర్చపూజాయామ్॥ఆనర్చ॥మేచ్ఛఅవ్యక్తైశ్చబ్దే॥అస్ఫుటేపశబ్దేచేత్యర్థః-మేచ్ఛతి-మిమేచ్ఛ॥లచ్ఛలాభిలక్షణే॥లలచ్ఛ- లలాఇచ్చ॥ వాభి
 ఇచ్చాయామ్॥ వాఇచ్చతి॥అచ్చిఅయామే॥అఇచ్చతి॥అత్రఆదేరిత్యత్రతవరకరణంస్వాభావికప్రాస్వపరిగ్రహార్థమ్- తేనదీర్ఘాభావాన్ననుత్-అఇచ్చ
 తవరకరణంసుఖోచ్చారణార్థమితిమతేతునుత్-ఆనాఇచ్చ॥హీచ్ఛలజ్జాయామ్॥జహీచ్ఛ॥హుర్పాకాటిలే॥కాటిల్యమపసరణమితిమై త్రేయః-
 ఉపధాయాఇచ్చితిషీర్ఘఃహూర్పతి॥ముర్పామోహసముచ్చాయయోః॥మూర్పతి॥స్ఫుర్పావిస్తృతా॥సూర్పతి॥యుచ్ఛప్రమాదే॥యుచ్ఛతి॥ఉ
 ఛిఉఇచ్చి॥ఉఇచ్చిగణశాదానంకణిద్యార్జనంసిలమితియావవః॥ఉఇచ్చితి-ఉఇచ్చిఇచ్చకార॥ఉభీవివాసే॥వివాసస్సమాప్తిః-ప్రాయేణాయంపూ
 ర్వఃపుచ్ఛతి॥ధ్రజధ్రజిభృజధృజధ్వజిగతా॥ధ్రజతి-ధ్రజ్జతి-ధర్జతి-ధృజ్జతి-ధ్వజ్జతి॥కూజఅవ్యక్తైశ్చబ్దే॥చుకూజ॥ అర్జవర్జలర్జనే॥అర్జ

తివృద్ధిః-అవ్రాజీత్ || —————*————— అథటవర్గీయా న్తాఃశాఢ్యస్తా అనుదా త్తేతష్ట ట్రింశత్ || అట్టఅతిక్రమహింసయోః||దోషఫోయం తోషథఇత్యన్యే-అట్టతే-ఆనట్టే|| వేష్ట వేష్టనే||వి వేష్టే||చేష్ట చేష్టాయామ్-అచేష్టిష్ట||గోష్టలోష్టనట్టాతే||జుగోష్టే లులోష్టే||ఘట్టచలనే||జఘట్టే స్ఫుటవికసనే||స్ఫోట తే-పుస్ఫుటే||అట్టతే-ఆనట్టే||వరిపక చ గ్యాయామ్||వవణ్ణే||మరికి రిశోకే||శోకకృహాధ్యానమ్-వ ణ్ణతే-కణ్ణతే||మురి పాలనే||ముణ్ణతే||హేరవి బాధాయామ్||విబాధా శార్కమ్-జిహారే||పరచ||పతాశ్చక్రే ||హిడిగత్యనాదరయోః||హిణ్ణతే జిహిణ్ణే||హుషేనట్టా తే||జుహుణ్ణే||పడిదా హే||చుహుణ్ణే||వడివి భాజనే||మడిచ||వవణ్ణే||భడిమభాషణే||పరిహాసస్సనిన్దోపాలవృశ్చవరి భాషణమ్-బభణ్ణే||పిషేనట్టా తే|| పిపిణ్ణే||ముడిమార్దనే||మార్దనంశుర్ధర్మ్యగ్భృవిశ్చ-ముణ్ణతే||ఊడతాడనే||తోడన నారణంహింసనశ్చ-తుణ్ణతే||హుడవరణే||వరిణంస్వ కారః-హ రణమిత్యన్యే-హుణ్ణతే||చడికోపే||చణ్ణతే||శడిరుజాయాం-నట్టాతేచ||శణ్ణతే||తడితాడనే||తణ్ణతే||వడిగతా||వణ్ణతే||కిడిమచే|| కణ్ణతే||ఋడిమన్థే|| హేడ్య-హూడ్యఅనాదరే||జిహేడే-జుహూడే||బాధ్యఅన్తా వ్యే|| ఆప్లావ్యమాప్లవః-బాధ తే-ద్రాడ్యద్రాధ్యపిశరణే||శాధ్యశాఘాయామ్||శా ఢతే|| —————*————— అథఅటవర్గీయాన్తసమాప్తేఃపర్ స్మేపదినః||శౌట్యగ ర్వే|| శౌటతి-శుశౌట||యాట్యబన్ధే||యాటతి|| మ్లేట్యమ్రేడ్యహన్తాదే||ద్వి తీయోడాన్తః-టాన్తమధ్యేపారస్పర్కసామ్యాన్నాధతివత్-మ్లేటతి- మ్రేడతి||కటేవర్ణావరణయోః||చటేత్తత్యేకే||చకాట-సిచిఅతోహలాదే ర్లఘూరితివృద్ధా ప్రాప్తాయామ్||౩|| వ్వాన్త్యన్తీణశ్చసజాగృహశ్వేద్యదితామ్|| ౨ || ౧ || ౨ || హమయాన్తస్మత్తాద్యైర్వ నస్యశ్చయ తే రేదితాశ్చ వృద్ధిర్నన్యాత్ ఇడాదౌసిచి-అకటిత్ || అటవబుగతా||అట-అటతుః-ఆటుః||పపాట-పేటతుః||పేటుః||రటపరిభాషణే||రరాట|| అటబాల్వే|| అలాట|| శేటరుజావిశరణగత్యవసాద నేషు||శశౌట||వట వేష్టనే||వవాట-వవటతుః-వవటుః-వవటఙ్||కిటఖటత్రానే|| కేటతి-ఫేటతి|| శిటపిటఅనాదరే|| శేటతి-శిశేట-సేటతి-సేటే||జటయుటనట్టాతే||భటభృతా||తట ఉచ్చాయే||ఖటకా-తాయామ్||నటృత్||పిటశ్చబ్దనట్టాతయోః||హటదీప్తా||ప టఅవయ వే||లుటవిలోడనే||డాన్తాయమిత్యేకే||చిటవర ప్రేష్మే||విటశ బ్దే||విటఆక్రే||బశాడిః-హి టే త్యేకే||ఇటకిటకటిగతా||పటతి-కేటతి- కటతి- ఈకారఃశ్చీదితోనిస్తాయామిటీణీషేధార్థః-కేచిత్తుభవత్ స్తృత్వానుమిక్య తేకణ్ణత్యాదివదన్తి-అన్యేతుఇత్యితి ప్రశ్నిస్య- అయతి-ఇయా య-ఈయతుః-ఈయుః-ఇయయిథ-ఇయేథ-ఇయా-ఇయయ-ద్ధిర్వ స్మత్తుఇజాదేరిత్యామిఅయాశ్చకా రేత్యదాహరన్తి||మడభూషాయామ్||

భాతేవిభ్యచ||రేభ్యశణ్||రిరేభే || అభిరభీకృదివ్యర్యేతే-అమ్మతే-రమ్మతే||ప్రభిసూ-భిప్రజిబనే||స్తమ్మతే-ఉత్తమ్మతే-ఉదఃస్థాస్తమ్మోర్విరితి
 పూర్వసవర్ణః-విస్తమ్మతే స్తమ్మేరితిపత్వస్తునభవతి-శువిభౌవిద్విప్రస్యసౌత్రస్యైవతత్రగ్రహణాత్ || తద్విభస్తఉదఃస్థాస్తమ్మోర్విరితవవర్ణి
 యోపపపారః-స్తస్మేరితితవరీమోపపపారశ్చైతిమాధవః-కెదిదస్యటకారభే-పదేశికఇత్యాహుః-తన్వతే-స్తమ్మతే-వస్తమ్మే||జభజ్యభిగాత్ర
 వినామే||౪||రధిజభోరచి||౭||౧||౬౧||ఏతయోర్ముమాగమస్సాదచి-జమ్మతే జజమ్మే-జమ్మితా-అజమ్మిప్త-జమ్మితే-జజమ్మే||శల్భకత్తనే||
 శశల్భే'వల్భభోజనే||దన్తోప్యైది-వవల్భే||గల్భధార్జ్యే||గల్భతే||శ్రమ్మప్రమాదే||తాలవ్యాదిఃదవ్యాదిశ్చ-శ్రమ్మతే-స్తమ్మతే||ష్టభుస్తోభే||
 స్తోభతే-ష్టోభతే-తుమ్మభే-వ్యప్తోభిప్త|| —————*————— అధపరస్మైవదినః||గుపూరక్షణే||గుపూధూపవిచ్ఛివశివనిభ్యాయః|| ౩||౧||౨౦||ఏ
 భ్యాయప్రత్యయఃస్యాత్సావధే-పుగస్తేతిగుణః||౪||సనాద్యంతాధాతవః|| ౩||౧||౩-౨||సనాదయ్యకమైజన్తాగ్రప్రత్యయాఅస్తేయేహస్తేధాతు
 సంజ్ఞాస్యః-ధాతుత్వాల్లడాదయః-గోపాయతి||౪||అయాదయఅర్థధాతుకేవా|| ౩||౧||౩౧||అర్థధాతుకపితౌయామాయావయోవాస్యః||
 ౪||కాస్త్రత్యయాదామమస్తేలిటి||౩||౧||౩౫||కాన్థాతోగ్గప్రత్యయాస్తేభ్యశ్చఅమ్సాస్యిలిటినతుమ్స్తే||కాస్యనేకాజ్జహణంకర్తవ్యమ్||సూ
 త్రేప్రత్యయగ్రహణమవసీయతత్స్థానే-నెకాచక్రితివాచ్యమిత్యర్థః||౪||అతోలోపః||౬||౪||౪౦|| అర్థధాతుకోపదేశికాలేయదకారాంతత
 స్యకారస్యలోపఃస్యాదర్థధాతుకేపరే-శూపాయాఞ్చకారః-గోపాయాఞ్చకారః-శూపాయామాస-జుగోప-జుగుపతుః-ఉదిత్వాద్వేట్
 జుగోపిభ-జుగోప్త-గోపాయితా-గోపితా-గోప్తా-గోప య్యాత్-గోప్యాత్-అగోపాయాత్-అగోపీత్-అగోప్సిత్ || ధూపనంతాపే||ధూపా
 యాఞ్చకార-మధూప-ధూపాయితాసి-ధూపితాసి||జపజల్పవ్యక్తాయాంవాచి||జపమాననేచ||చపసాన్తవనే||వపసస వాయే||సస వాయస్స
 ప్పుర్ణసవ్యగవబోధోవా-సపతి||రపలపవ్యక్తాయాంవాచి||చుపనింతాయాజ్జతౌ||చోపతి-చుచోప-చోపితౌ||తుపతుమ్మతుప్తుమ్మతుఫతుమ్మతు
 ఫతుమ్మహింసార్థా||తోపతి-తుతోప-తుష్పతి-తుతుష్పతి-సంయోగాగ్నిరస్యలిటగ్గిత్యాభావాన్నలోపాన-కేడాశీషిణికి తాన్తస్యలోపః-తు
 ప్యాత్-ప్రాప్తుమ్మతౌగపిక ర్రితిపారస్కరాదికణేపారాత్పు-ప్రస్తుమ్-గోపిపానిదైశాద్యజ్జ్ఞుకిన-ప్రతోతుమ్మతి-తోపతి-శుమ్మ
 తి-తోఫతి-తుమ్మతి-తోఫతి-శుమ్మతి-ఇహాద్యౌష్టౌషణ్చమషప్తాదనీరేఫాః-అస్మేసరేఫాః-అస్మాశ్చత్వార్గప్రధమాంతాః తతోద్విలీయాంతాః

అష్టావప్యకారవస్తాః పర్వఫరఫిఅర్చపర్చలర్చబర్చమర్చకర్చఖర్చగర్చశర్చచర్చఃకా॥ఆవ్యగప్రధమాన్తఃతతోక్వాద్విత్రియాన్తాతతవి
 కాశశ్యోయాన్తాఃద్విత్రియశ్యత్రియాముక్త్యావస్తేవోపధాఃపర్చతి-పచర్చ-రఫతి-రమ్భతి-అర్చతి-ఆచర్చ-పర్చతి-లర్చతి-బర్చతి-పచర్చియాదిర
 యమ్-మర్చతి-కర్చతి-ఖర్చతి-గర్చతి-శర్చతి-సర్చతి-చర్చతి॥కవీఆచార్యదనే॥కుమ్భతి॥లుబితుబిలర్దనె॥లుమ్భతి-తుమ్భతి॥చుబివక్త్రసంయోగె॥కు
 హ్పతి॥పుబుపుమ్భుహింసార్దౌ॥సర్చతి-ససర్చ-సర్చితా-సృమ్భతి-ససృమ్భ-సృభ్యాత్॥షిగుషిమ్భుఇత్యేక॥సేభతి-సిమ్భతి॥శుభశుమ్భభాష
 ణే॥భాసనేఇత్యేకే-హింసాయామిత్యేనే॥————*————అధానునాసికాన్తాఃతత్రకవ్యన్తాఅనుదాతేతోదశ॥ఘోషిఘోషిఘోషిగ్రహణే॥
 నుమిస్తుత్పమ్ ఘిణ్ణతే-జిమ్మిణ్ణేఘిణ్ణతే-జఘ్మణ్ణేఘిణ్ణతే-జఘ్మణ్ణేఘ్మఃఘూర్ణభ్రమణే॥ఘోఃతేఘూర్ణతే-ఇహాతుదాకౌపరస్తేవచినా॥వణ
 వ్యవహారేస్తుతాచ॥వచచ॥స్తుతావిత్యేవసమ్భవ్యతేపుగ్నశ్చిర్దేశాత్-పనినాసాహచర్యాత్పణేకపిస్తుతావేవాయప్రత్యయః-వ్యవహారేకు
 వణతే-పేణే-పణితేత్యాది-స్తుతావనుబస్తస్యకేవలెచరితార్ధతాపదాయప్రత్యయాన్తాన్నాత్తనెపచమ్-వణాయతి-పణాయాఞ్చకార-పేణే-ప
 ణాయితాసి-పణితాసే-పణాయాత్-పణిషప్త-పనాయతి-పనాయాఞ్చకార-పెనె॥భామక్రోధే॥భామతే-బభామే॥క్షుమూషసహనె॥క్షుమ
 తే-చక్షుమే-చక్షుమిషే-చక్షుంసే-చక్షుమిధ్వే-చక్షున్వే-చక్షుమివహే॥మోషశ్చ॥౮॥౨౬౫॥మాన్తస్యధాతౌర్తస్యనకారాదేశశస్యాత్మకా
 రేవకారేవపరే-ణత్పమ్-చక్షుఞ్ప్వహే-చక్షుమిమహే-చక్షుఞ్క్వహే-క్షుమిష్యతేక్షుంస్యతే-క్షుమేత-ఆశిషే-క్షుమిషీప్త-క్షుంసీప్త-అక్షుమిష్ట-అక్షుం
 స్త॥కముకాన్తౌ॥కాన్తిరిచ్చా॥కృకమర్శిజ్ఞే॥౩॥౧॥౩౦॥కమేఃశిజ్ఞేస్యాత్స్వార్ధే-శిత్యాత్తజ్ఞే-కామయితే॥అయామున్తాల్పాయ్యేత్తిష్టిను॥౬॥
 ౪॥౫౫॥ఆమ్అస్తతిలతియ్యిత్తుత్తిష్ణుపమణెరయాదేశస్యాత్-వక్ష్యమాణిలోపాపవాదః-కామయాఞ్చక్రే-అయావయత్తర్ధధాన్తేవా॥
 చకమే-కామయితా-కమితా-కామయిష్యతే-కమిష్యతే॥శ్రీమ్రుత్త్రుభ్యగకర్తరిచక్షే॥౩॥౧॥౪౮॥ఞ్చన్తాత్రౌచిభ్యశ్చప్లజ్జేఃచక్షేస్యాత్కర్త
 ర్ధైలుగివరే-అకామ్ఇతతత్తిస్థితే॥శ్చేరనిటి॥౬॥౪॥౫౧॥అనిడాదావార్ధధాతుకేవరణేస్లోపశస్యాత్-పరత్వాదరనేకాచఇతియణిప్రాప్తే-ఞ్చ
 ల్లోపావియజ్ఞేయణగుణవృద్ధిర్దేభ్యగ్గపూర్వవిప్రప్రేషేధేనేతివార్తికమ్॥ణిలోపస్వతుపాచయతేపాక్షిరిత్యాదిజ్జన్తమవకాశఇతిభావః-వస్తుత
 స్తుఅనిటితివచనసామర్థ్యాదార్ధధాతుకమాత్రమస్యవిషయఃతథాచఇయజాదేరవశాదపవాయమ్ఇయజ్-అతతక్షుత్-యజ్-ఆటిలత్-గు

ణః-కారణా-వృద్ధిః-కారకః-దీర్ఘః-కార్యతే||శ్లో||చ ద్భువభాయా హ్రస్వః||౨||౪||౧||చ జ్వురేణో యదజంతస్యోవభాయా హ్రస్వః||శ్లో||చ జీ
 ౬||౧||౧౦||చ జీవరేతన భ్యాసస్య భాత్యవయవస్యైకాచః ప్రథమస్య ద్వైస్త్రజాదేస్తుద్వితీయస్య||శ్లో||సన్వల్లఘుచిచ జ్వురేనెన్గ్లాపే||౨||౪||౧౩
 చ జ్వురేతిబహువ్రీహిః-సచాద్య స్యేతిచద్వయమప్యవర్తతే-ఆజ్ఞసంజ్ఞానిమిత్రయచ్చజ్వురం శీరితియావత్ తత్పరంయల్లఘుతత్పరోయోజ
 స్యాభ్యాసఃతస్య సనీవకార్యంస్యాత్ శావగ్లాపేనసతి-ఆధవా-ఆజ్ఞస్యేతి నావర్తతే-ఆజ్వురేణో యదజంతస్యయో భ్యాసోలఘుంసన్వల్ల్యాది
 ప్రాగ్భవత్||శ్లో||సన్వతః||౨||౪||౧౪||అభ్యాసస్యైకకారస్యాత్సని||శ్లో||దీర్ఘో లఘోః||౨||౪||౧౫||లఘురభ్యాసస్యద్దీర్ఘస్యాత్ సన్వద్భావవిషయ
 అవీకమత-ణిజభావపతే||శ్లో||కమే శ్లేష్మజ్వాప్యః||శ్లో||ణేరభావాన్నదీర్ఘ సన్వద్భావా-అచకమత|| సంజ్ఞాయాగ్గ కార్యకాలత్వాపిజంయత్ర
 ద్వీరుచ్యతే తత్రైవవిర్భస్యన్వచ్చనానోకాక్షిప్తిమాధవః||శ్లో||చకాస్యైర్ధాపయిన్యాత్సోత్యానానాజుద్విరుచ్యతే | కిన్ద్విస్యావయవగ్భ
 త్రస్మాదేకాక్షిప్తదన్వయినో||శ్లో||వస్తుతోజ్జస్యావయవోయోభ్యాసగ్భవర్తనాత్|ఉర్ధ్వద్ధోర్ధాపయితోద్వయిన్యాదితమస్త హ||శ్లో||చకాస్తౌ
 తూభయమిదన్నస్యాత్ స్యాచ్చవ్యవస్థయా||శ్లో||శివ్యంసన్నిహితంలఘునీత్యజమేవవా||శ్లో||ఇతివ్యాఖ్యానికల్పస్యకై యతేనైవవర్తనాత్|
 శేరగ్లాపేపసమ్భస్త్వస్యగితామపిసిద్ధయే||శ్లో||అథక్రమ్యన్తాస్త్రింశత్పరస్తైవదిశః| అణరణవణభణమణకణక్ష్పణవ్రణభ్రణఘ్రణశబ్దాః|
 అణతి-రణతి-వణతి వకారాదితాప్తదేత్వాభ్యాసలూపాన-వవ యతుః-వవణిధ|| ధణగపి కైశ్చిత్పర్యతే||ధణతి||ఓణ్యఅపనయనే|ఓణల-ఓణాశ్చ
 కార|| శోణ్యవర్తగత్యే||శోణతి-శుశోణ||శ్రోణ్యనజ్ఞాతే||శ్రోణతి||శ్లో||శ్రోణాదయస్త్రయోమీతాలప్యోష్ణాదయః||పైణ్యగతిప్రేరణశ్చ
 వణేము||లైణ్యితక్వచిత్పర్యతే-పిపైణ||ధ్రణతి బ్రేహపదేశేనాన్దోయమ్-రేఫవరత్వాణ్ణత్వమ్-ధ్రణతి-ణోవదేశఫలంయజ్ఞుః-దధ్రన్| బణే
 త్యపికేచిత్-బేణతుః బేణధ||కనదిప్రీకానిగతిము||చకాన్||ప్రనవనశ బ్రేస్త్రవతి-వనతి||వనషణసమ్భక్త||వనతేరర్థభేదాత్పరగపారః-సనతి-సనాన
 సేవతుః||శ్లో||యేవిభాషా||౬||౪||౨౩||జనసఖనామాత్వంవాస్యాత్ యాదౌకితిగి-సాయాత్-సన్యాత్||అమగత్యాదిము|| కిన్దిప్రీకానిగతిత్వ
 త్రగత్యేపరయోశబ్దసమ్భక్త్యైరాదశబ్దేనగ్రహః-అమతి-ఆమ|| ద్రమహమ్మమీమ్మగతా||ద్రమతి-దద్రామ-హ్మన్దైతినవృద్ధిః-అద్రమీన్-హ
 మ్మతి-జహమ్మ-మీమతి-మిమిమ-అయంశ బ్రేచ||చముచ్చముజముర్ముముఅదనే||శ్లో||స్మిన్ముచమాంశేతి||౬||౩||౬౫||నమామచాదీర్ణస్యాత్ శి

అజితమభివక్తవ్యమ్ || అచామతి-అజిహీమ్-చమతి-విచమతి-అచమిత్ || జిమంకేచిత్పరన్తి-జేమతి-జిజేమ || క్రముపాదవిత్తేపే || వా
 భ్రాశ్లాశభ్రముక్రముక్లముత్తసిత్తుటిలపః || ౩ || ౧ || ౨ || ఏభ్యఃశ్యన్వాస్యాత్ కర్తృధేసార్వధాతుకేపఠే || క్రముపరన్తిపదేషు || ౨ || ౩ || ౨౬ ||
 క్రమేర్ద్విస్సస్యాత్ పరన్తిపదపఠేశితి త్రామ్యతి-త్రామతి-చక్రామ-క్రామ్యతు-క్రామతు || స్మృక్రమారనాత్మనేపదనిమిత్తే || ౨ || ౨ || ౩౬ || అ
 త్రైవేత్-అక్రమిత్ || ————— * ————— అధరేవత్యన్తాలమదాత్తేతః || అయవయవయమయచయతయణయగతా || అయతే || దయా
 యాసశ్చ || ౩ || ౧ || ౩ || ౨ || దయఅయఅస్ ఏభ్యఃఆమ్స్యాల్లిటి-అయాఞ్చక్ర-అయేతామ్-అయిషీష్ట || విభాషేటః || ౨ || ౩ || ౨౯ || ఇణ్యపరోయిభక్త
 తగ్గపఠేషాంషీఘ్రింబుజ్ లిటాంధస్య వామూర్ధన్యాదేశస్సస్యాత్-అయిషీడ్వమ్-అయిషీఘ్రిమ్-అయిష్ట-అయిఘ్రిమ్-అయిఘ్రిమ్ || ఉపసర్గస్యా
 యతా || ౨ || ౨ || ౧౯ || అయతిపరస్యోపసర్గస్యయోరేఫస్త్వలత్వంస్యాత్-ప్లాయతే-పలాయతే-నిన్దుసోరుత్వస్యాసిద్ధత్వాన్నలత్వమ్-నిరయ
 తే-దురయతే-నిర్దురోస్తు-నిలయతే-దులయతే-ప్రత్యయభితుభ్యోరూపమ్-అధకదముదయతివితతోర్ధ్వరశ్చిరజ్ఞావితిమాఘః-ఇటకిటకటి
 త్యత్రప్రశ్లిష్టస్యభవతి-యద్వా-అనుదాత్తేత్వలక్షణమాత్మనేపదమనిత్యమ్ చక్షిజోజిత్ర-రణాన్జ్ఞావకాత్-వాదిత్వాత్ వవయే-పేయే-
 మేయే-ఘేయే-తేయే ప్రణయతే-నేయే || దయదానగతిరక్షణహింసాదానేషు || ఆదానంగ్రహణమ్-దయాఞ్చక్ర || రయగతా || ఉయాయతన్తుసన్తా
 నే || ఉయాయఞ్చక్రే || పూయాయః శరణేదుర్గస్థేచ || సూయతే-పుసూయే || కూయాయాశ్చేడ్వంసేచ || చ్చూయే || ఘూయాయవిధూనసేచ || చత్తూయే ||
 స్సూయాయపాపూయాయవృద్ధా || స్సూయతే-పసూయే-పూయతే || లిట్ట్యజ్ శ్చ || ౬ || ౧ || ౨౯ || లిటియశిచప్యాయోపిభావస్యాత్-పుస్కప్రజ్జిజ్ఞా
 నాత్పిశబ్దస్యద్విత్వమ్-ఏరనేకాచభియన్-పిప్యే-పిప్యాతే-పిప్యే || డి || డి || పజనబుధపూరితాయపాయభ్యోన్యతఃస్యామ్ || ౩ || ౧ || ౬౧ || ఏభ్య
 శ్చేష్టిన్ వాన్యాత్ ఏకవచనేతశ్చేష్టే || డి || డి || యికే || ౬ || ౧ || ౨ || డి || డి || పరస్యలుక్స్యాత్-అప్యాయ-అప్యాయిష్ట || తాయుసన్తానపాలన
 యోః || సన్తానగ్రబంధః-తాయతే-తతాయ-అతాయ-అతాయిష్ట || శలచలనసంవరణయోః || వలవల్లసంవరణేనఞ్చరణేచ || వవలే-వవల్లే || మలమ
 ల్లధారణే || మేతే మమల్లే || భలభల్లపరిభాషణహింసాదానేషు || బభలే-బభల్లే || కలశబ్దసంఖ్యానయోః || కలతే-చకలే || కల్ల అవ్యక్తేశ్చేష్టే || కల్లే-అ
 శబ్దభిస్సామి-అశబ్దస్తూష్ఠీమూర్ధవభిచ || తేవృడేవృడెవనే || తిలేవే-దిదేవే || పేవృగేవృగ్లేవృపేవృమేవృమైవృసేవనే || పరినివిభ్యభివత్వమ్-చరి

త్విత్తుర్విధుర్విమర్శిధుర్విహింసాధాః॥ఉర్వాఞ్చకార-ఉపథాయాఞ్చేదీర్హః-తూర్వతి-తుతూర్వ॥గుర్విఉద్యమనే॥గూర్వతి-జుగూర్వ॥ము
 ర్విబుధనే॥వర్వపుర్వమర్వపూరణే॥చర్వఅదనే॥భర్వహింసాయామ్॥కర్వఖర్వగర్వదర్పే॥అర్వశర్వషర్వహింసాయామ్॥ఆనర్వ-శర్వతి-సర్వ
 తి ॥ఇవివ్యాప్తా॥ఇన్వతి-ఇన్వాఞ్చకార॥పిఃమిఃశివిసేచనే॥తృతియోమూర్ధన్యస్తాదిరిత్యేకే-సేవనకృతీతరగణ్యామ్-పిన్వతి-పిపిన్వ॥హివిదివి
 ధిఃజిఃప్రిణనాథాః॥హిన్వతి-దిన్వతి॥ధిన్వికృతోన్వరచ॥౩॥౧॥౧౦॥అనయోరకారోస్తాదేశస్సాన్యత్ఉప్రత్యయశ్చశబ్దస్వయే-అతోలోపః-
 తన్మస్థాఃవద్భావాల్లిమూపథగుణోన-ఉప్రత్యయస్యపిత్తుగుణః-ధిసోతి ధినుతః-ధిన్వత్తి॥౪॥లోపశ్చాస్సాన్యతరస్సామోన్వతి॥౬॥౧౦౨॥
 అనయోగపూర్వోన్యప్రత్యయోకారస్తదన్తస్యాజన్యలోపావాస్యాత్ మోస్వపరయోః - ధిన్వః-ధినువ-ధిన్వః ధినువః-మిపిపరత్వాదు
 ణ-ధినోమి॥౪॥ఉతచ్ఛప్రత్యయాదనయోగపూర్వాత్ ॥౬॥౧౦౬॥అనయోగపూర్వోన్యప్రత్యయోకారతదన్తాదజ్ఞాత్వ-స్యహేల్లిక్
 స్యాత్ ధి-నిత్యత్వాదుకారలోపాత్పూర్వమాత్-ధినవాని-ధినవామ-జిన్వతి-ఇత్యాది॥ఓవిరపిథపిగత్యర్థాః॥రిణ్యతి-రణ్యతి-ధన్వతి॥కృవిహిం
 సాకిరణయోశ్చ॥వాన్తతో-కృతోతీత్యాది-ధిసూచివత్ - అయంసాప్సౌచ॥మవబుధనే॥మవతి-మెవతుః-ఎవుః-అమవీత్ - అమావీత్ ॥అవరతు
 ణగతి-న్దిప్రిత్యప్రత్యవగమప్రవేశశ్రవణస్వాన్యర్థయాచనక్రియేచ్ఛాదీప్రత్యవాప్త్యలిజ్జనహింసాదానభాగవృద్ధిభు॥అవతి-అవ-మాభ
 వాన్వీత్ ॥ధావుగతిశ్చన్యోః॥స్వరితేత్-ధావతి-ధావతే-దధావ-దధావే॥—————*—————అధఉష్మాన్తాఅత్త సేవదినః॥ఘక్షధిక్షనసీపనక్లే
 శనజీవనో॥ఘక్షతే-చుఘక్ష-ధిక్షతే-దిధిక్ష॥వృక్షవరణే॥వృక్షతే-వవృక్ష॥శిక్షుద్యోపాదానే॥శిక్షతే-ఢిక్షభిక్షోయాంలాభే-లూభేచ॥భి
 క్షతే॥క్లేశ-అవృక్తాయాంవాచి॥క్లేశతే-బాధనకృతిదుర్గః-క్లేశతే-చిక్లేశే॥దక్షవృద్ధాశీఘ్రార్థేచ॥దక్షతే-దదక్ష॥దీక్షమాణ్యేన్యోపనయరనియ
 మప్రతాదేశేషు॥దీక్షతే-దిదీక్ష॥ఈక్షగర్భనే॥ఈక్షోఞ్చక్రే॥ఈక్షగఃహింసాదానేషు॥ఈక్షోఞ్చక్రే॥భాషవృక్తాయాంవాచి॥భాషతే॥వర్ష
 స్నోహనే॥దన్వోన్యదిః-వవ్షే॥గమృఅన్విచ్ఛాయామ్॥గ్లేష్మిత్యేకే-అన్విచ్ఛాఅన్వేషణమ్॥జిగేషి॥యేషప్రయితే॥యేషతే॥జిష్మణ్యప
 పృప్రేష్మగతో॥జేషతే-నేషతే-పషోఞ్చక్రే-పిప్రేషి॥రేషుహిష్యహ్రస్వఅవ్యక్తేజ్యే॥అద్యోవృశిజ్యే-తతోద్వపశిశిజ్యే-రేషతే-హెష
 తే-హ్రేషతే॥కాస్యశబ్దకుత్సాయామ్॥కాసోఞ్చక్రే॥భాస్యదీప్తా॥బభాసే॥తాస్యరాస్యజ్యే॥నాసతే-ప్రణాసతే॥ణనకాటిత్యే॥ననతే॥శ్మసభ

దిత్తిపదేము॥౩॥౧॥౫॥శ్యన్వికరణపుమాదేమ్యతాదేత్ దితశ్చపరస్యశ్చేరజ్ స్యాత్పరస్మైవదేము॥అనుసత్-అనుస్యత్॥జర్లచర్లయు
ర్లపుభావణహింసాత్వనేము॥పిస్యపేస్యతా॥పిపిసః పిపేసతుః॥హసేహసనే॥పదిత్వాన్నప్రతిః॥అహసీత్॥శిశసమాశా॥తాలవ్యోష్టాన్తః-
ప్రణేశః॥మిశమశశ జ్యేష్ఠశణేవ॥తాలవ్యోష్టాన్తా॥శవగతా॥వన్తోష్టాన్తః॥తాలవ్యోష్టాన్తః॥శవతి॥అశాఙ్గీత్॥శశప్లుతగతా॥శాలవ్యోష్టాన్తః
న్తః॥శశాశ-శేశతుః॥శేశుః॥శేశిధి॥శసుహింసాయామ్॥ఽన్తోష్టాన్తః॥నశసదదేత్యేత్వన్న-శశసతుః॥శశసుః శశసిధి॥శంసుస్తురా॥అయిస్తుగృహ
వపీతిదుర్గః॥నృశంసోమాతుకః॥పూరభిత్వమరః॥శశంస-ఆశిషిసలోపః॥శస్యాత్॥చహపరికలగనే॥పరికలగనంశార్యమ్-అచహీం ॥మహాపూజా
యామ్॥అమహీం ॥రహత్యాగే॥రహిగతా॥రంహతి-రంహ్యత్॥దృహదృహబృహబృహిపుగ్ధే॥దర్హతి-దదర్హ - దదృహతుః గృంహతి-బర్హతి-
బృంహతి-బృహిశబ్దచ-బృంహితంకరిగర్జితమ్॥బృహిర్ ఇత్యేక-ఆబృహత్-ఆబర్హీత్॥తుహిర్ దుహిర్ ఉహిర్ అర్హనే॥తోహతి-తతోహ- ఆతు
హత్-అతోహీత్-దోహలి-అదుహత్-అదోహీత్-అనిష్టారి కాస్వస్యదుహార్త మాణ నెచ్చన్తి-ఓహతి-ఉదోహ-ఉహతుః-ఓహితా- మాభ
వానుహత్-ఔహీత్॥అర్హపూజాయామ్॥అనర్హ ॥ —*— అధకృపూవర్యన్తాలనుదాతేతః॥ద్యుతదిప్తా॥ద్యోతతే॥ద్యుతీస్వాప్యో
స్యప్రసారణమ్॥౨॥౪॥౨॥అనయోరభ్యాసస్యసప్రసారణంస్యాత్-దిద్యుతే-దిద్యుతాతే-ద్యోతితా॥౩॥౫॥౩॥౫॥౩॥ ద్యు
తాదిభ్యోలుజ్వరస్మైవదంవాస్యాత్-పుషాదిన్మాత్రేణపరస్మైవదేఆజ్-ఆద్యుతత్-అద్యోతిష్ట॥శ్వితావర్ణే॥శ్వేతతే-శిశ్వితే-అశ్వితత్-అశ్వే
తిష్ట॥శిమిదాస్మేహనే॥మెదతే॥మిదేర్దణః॥౨॥౩॥౫॥౫॥మిదేర్కొగుణః॥స్యాదిత్సంజ్ఞకశకారాకౌ-పశఆదిశిల్పాభావాన్నానేనగుణః॥మిమిదే-
ఆమిచత్-అమెదిష్ట॥శిషిదాస్మేహనమోచనయోః॥మోహనయోరిత్యేక-స్పేదతే-సిషిదే-అస్పిగత్-అస్పేదిష్ట॥శిషిదాచేత్యేక-ఆస్పే
దత్-ఆస్పేదిష్ట॥రుచదీస్తావశీస్త్రీతాచ॥రోచతేసూర్యః॥హరయేరోచతేభక్షిః॥అరుచత్-ఆరోదిష్ట॥ఘటపరివర్తనే॥ఘాటతే-జుఘుః॥ఓఘ
టత్-అఘాటిష్ట॥రుటలుటలురప్రతిఘాతే॥అరుటత్-అరోటిష్ట॥శుభదీప్తా॥తుభసశ్చిలనే॥ణభతుభహింసాయామ్॥అద్యో-భావేపి-నభన్తా
మన్యకేనమే-మాభావన్నన్యకంరైశ్చితిరుక్తమ్-అనభత్-అనభిష్ట-అతుభత్-అతోభిష్ట-ఇమాదివాదీక్ర్యాదీచ॥ప్రంసుభంసుభ్రంసుఅవప్రం
సనే॥ధ్వంసుగతాచ-ఆజీవలోపః॥అప్రసత్-అప్రసిష్ట-నాప్రసత్-రితాం ॥ వమితరఘువంశే - భ్రంశుభిత్వపిశేచిష్టయః॥అత్రతృతీయపవ

తాలవ్యాస్తభిశ్యస్య-భృశుభ్రంశుభిఃపతనభిదివాకా॥ప్రమ్మువిశ్వాసే॥అప్రభత్-అప్రమ్భిష్ట-దస్త్యాదిరయమ్-తాలవ్యాదిన్మప్రమా
దేగతః॥వృతువర్తనే॥వర్తతేవవృత్తే॥వృద్ధ్యస్యసన్-౧॥౩॥౯౨॥వృతాదిభ్యఃపరస్తైవదంవాస్యాత్-స్యేసనిచ॥౬॥నవృద్ధ్యశ్చతుర్భ్యః॥౭॥
౨॥౫౯॥ఏభ్యస్సుకారాదేగార్థధాతుకస్యభిన్నస్యాత్-తజానయోరభావే-వర్తన్యతి-వర్తిష్యతే-అవృతత్-అవర్తిష్ట-అవర్తన్యత్-అవర్తిష్యత్॥వృ
ధువృద్ధా॥శృభుశబ్దసుతానియామ్॥భిమావృతువత్॥స్యన్దూప్రప్రవణే॥స్యన్దత-సస్యజే-సస్యన్తిషే-సస్యంతే-సస్యన్తిధే-సస్యన్ద్ధే-స్యన్తితా-స్య
న్దా-వృద్ధ్యస్యస్యసనోరిఃపరస్తైవదేకృతేఽపిల్లక్షణమన్దరభమపివికల్పమ్యాభిత్వాచతుర్దశాణసామర్థ్యాన్మవృద్ధ్యభిః-సే-స్యంత్యన్యతి-స్య
న్తిష్యతే-స్యంత్యతే-స్యన్తిషీష్ట-స్యంతీష్ట-చ్యుద్భోలుజీఃపరస్తైవదవత్-క్షే-లూపః॥౭॥స్యన్త్-ఆస్యన్తిష్ట-ఆస్యన్త-అస్యంతానితామ్-ఆస్యం
త్యన్యత-ఆస్యన్తిష్యత్-ఆస్యంత్యన్యత॥౬॥అనువివర్తభిఃభ్యస్స్యన్ద్దతే-ప్రాణిషు॥౮॥౩॥౭౨॥ఏభ్యఃపరస్యాప్రాణికర్తృకస్యస్యన్దతే-సస్యజా
వాస్యాత్-అనుష్యన్దతే-అనుస్యన్తే-వాజలమ్-ఆప్రాణిషుకిమ్-అనుస్యన్తేవాస్య-ఆప్రాణిష్యే-పర్యుదాసార్కత్సే-దక-ఆనుష్యన్దే-తే-భిత్తా
క్షిపత్-పత్వంభవత్ప్రేవ-ప్రాణిషు-నెత్కుక్తాతునస్యాత్॥కృసూసామర్థ్య-క్షిప్తసో-౭॥౮॥౧౨॥కృపక్షభిః-కృషే-తి-ప్రపక్షీ-మ
దంతచ్ఛావర్తతే-కృషాయో-రే-భిః-తస్య-లః-స్యాత్-కృషే-యు-కారస్యావయ-వై-ర-రే-భిః-తస్య-చ-ల-కార-సదృశ-స్యాత్-కల్పతే-చ-క్షే-ప-చ
కో-పి-షే-చకో-పి-భిత్తా-ది-స్యన్తివత్॥౬॥లుటిచకృప॥౧॥౩॥౯౩॥లుటిస్యసనో-శ్చ-కృషే-పర-స్తై-వదం-వాస్యాత్॥౬॥లా-చ-కృపః॥౭॥౨౭౦॥
కృషే-పర-స్య-తా-సే-స-కారాదే-గార్థధాతుక-స్య-భిన్న-స్యాత్-తజా-నయో-రభా-వే-క-ప్రా-సి-క-న్-స్థ-క-ల్పి-తా-సే-క-ల్-ప్తా-సే-క-ల్-ప్య-తి-క
ల్పి-ష్య-తే-క-ల్-ప్య-తే-క-ల్పి-షీ-ష్ట-క-ల్-ప్రీ-ష్ట-ఆ-కృ-వత్-ఆ-క-ల్పి-ష్ట-అ-క్ష-త్త-ఆ-ల్-స్య-త్-ఆ-క-ల్పి-ష్య-త-ఆ-ల్-ప్య-త-వృ-త్-వృ-త్త-స-ము-ష్ట-మ్య
తా-ది-వృ-తా-ది-శ్చే-త్-ర్భ-౩॥*౩॥ఆభత్వరత్వన్తాస్తయోదశానుదా-త్తే-ః-పి-త-శ్చ॥ఘట-శ్చే-స్తా-యామ్॥ఘట-తే-జ-ఘటే-ఘటా-ద-యో
మితభివత్సమాణేనమితస్సంజ్ఞా-తత్ఫలంతుశామితాం-ప్రా-స్థ-భి-త్త-ము-లో-గ్నో-స్య-త-ర-స్యా-మి-తి-చ-వత్స-తే-ఘట-య-తి-వి-ఘట-య-తి॥క-ధ-స్త్రి-
క-మ-ల-వ-నో-ద్దా-ట-న-ం-కు-ర్వ-తే-యే-ప్ర-వి-ఘట-య-తా-స-ము-త్ప-త-సే-హ-రి-ద-శ-స్య-క-మ-లా-క-గా-ని-వే-త్వా-ది-శ్చ-ఘట-ఘట-సం-ఘా-త-భి-త-చా-రా-ది-క-స్యే-ద-మ-స
చ-త-వై-వ-హ-ర-వి-శే-షే-మి-త్-వ-ర-మ-ను-వా-దో-య-మి-తి-వా-చ్య-మ్-నా-స్యే-మి-తో-హ-తా-వి-తి-షే-ధా-త్-అ-హ-తా-స్వా-ర్థ-భి-జ్జ-పా-ది-ప-జ్జ-క-వృ-తి-రి-క్తా

సాయామితి శేషః"వనుః॥ సోద్యతే-వనుశ్చ సూర్యవాయంధాతుఃనతు తానాదికస్యానువాడుఃఉచిత-రణసామర్థ్యాత్ - తేన క్రియాసా
మానేయనతీత్యాది-ప్రవనయతి-అనుపసృష్టస్యతుమిత్యవికల్పీవత్సృతే॥జ్వలదీప్తా॥ఇత్యయాగంపరిష్యమాణపవాయంమిత్యార్థమనూద్య
తే-ప్రజ్వలయతి॥హ్వలహ్వలచలనై॥ప్రహ్వలయతి-ప్రహ్వలయతి॥స్త్రౌలభ్యానే॥చింతాయాంపరిష్యమాణస్యఅభ్యానేమిత్యార్థోనువాదః-ఆ
భ్యాసముత-శ్రాపూర్వకంస్తరణమ్॥ద్యౌభయే॥ద్యౌవిదారణశ్చిత్త్యాదేరయమ్మిత్యార్థోనువాదః-ద్యునంతంప్రేరయతిదరయతి-భయాదన్య
త్రదారయతి-ధాత్వంతరమేవేదమితిమతేతుదరతీత్యాది-కేచిత్ ఘటాశాలతస్త్రౌలభ్యాత్వరేతసూత్రేచగ్నాశ్చితిద్వ్యర్థానేహ్రస్వమ్మరన్తి-
తస్మేతిమాధవః॥నన్యాయే॥క్రౌడిషుపరిష్యమాణస్యానువాదః-నయాదన్యత్రనారయతి॥శ్రాపాశే॥శ్రైఇతీత్యతస్వస్యశ్రాశ్చిత్త్యాదాదిక
స్యచసామానేయనానుకరణమ్-లుగ్వికరణాలుగ్వికరణయోరలుగ్వికరణస్య-లక్షణప్రతిపదోక్తయోఃప్రతిపదోక్తస్యైవగ్రహణమితిపరిభా
షాభ్యామ్-శ్రవయతి-విక్షేదయతీత్యర్థః-పాకాదన్యత్రశ్రావయతి-స్పదయతీత్యర్థః॥మారణతోషణనిశామనేషుజ్ఞా॥నిశామనంచాక్షుషజ్ఞాన
మితిమాధవః-జ్ఞాపనమాత్రమిత్యనే-నిశానేష్యితిపారాంతరమ్-నిశానంక్షీకరణమ్-సప్సర్థేషుజ్ఞానాత్రిత్-జ్ఞపమిచ్చేతిచురాదౌ-జ్ఞాపన
మ్మారణాదికంచతస్యార్థః-కథంజ్ఞాపనాభర్తృషుసిద్ధిమేతీతి-తజ్జ్ఞాపయత్యాచార్యశ్చిచ-శృణు-మాధవమతే-చాక్షుషజ్ఞానేమిత్యాభావా
త్-జ్ఞాపనమాత్రమిత్యమితిమతేతుజ్ఞానియోగశ్చిచౌరాదికస్య-భాతూనామనేకార్థత్వాత్-నిశానేష్యితిపరతాంహరదస్తాదీనామ్మతేతున
కాప్యనువవత్తి॥కమ్పనేచలిః॥చలకమ్పనేతిజ్వలాదిః-చలయతిశాఖామ్-కమ్పనాదన్యత్రతుశీలంచాలయతి-అన్యథాకరోతీత్యర్థః-హరతీ
త్యర్థశ్చిత్త్యాదీ-సూత్రంచాలయతి-క్షిపతీత్యర్థః॥చృదిహర్జనే॥చృదలపవారణశ్చిచౌరాదికస్యస్వాధ్యేషభావేమిత్యార్థోయమనువాదః-అ
నేకార్థత్వానూర్జేరధైవృత్తిః-చదంతంప్రయుజ్జే-చృదయతి-బలవంతంప్రాణవంతంవాకరోతీత్యర్థః॥అన్యత్రచృదయతి-అపవరయంతంప్రయు
జ్జే-ఇత్యర్థః-స్వాధ్యేషాదితుభాదయతి॥బలీభవతి-ప్రాణీభవతి-అపవరయతివేత్యర్థః॥జిహ్వాన్యధనేలడిః-లడవిలాసశ్చితిపరితస్యమిత్యార్థో
నువాదః-ఉన్మథనంక్షోభణమ్-జిహ్వశబ్దేచవక్ష్యతత్పురుషః-లడయతిజిహ్వమ్-తృణీయాతత్పురుషోవా-లడయతి-జిహ్వయా-అనేతుజిహ్వశ
బ్దేచతద్వ్యాపారాలత్యుతే-సమాహరన్పద్వాయమ్-లడయతిశత్రుమ్-లడయతిదధి-అన్యత్రలాడయతిపుత్రమ్॥మదీహర్షగ్లేవసయోః॥గ్లేవసం

దైన్యమ్-దై వాచికస్యమిత్యాద్ధోయమనువాదః-మదయతి-హర్షయతి-క్లెశయతివేత్త్యర్థః-అన్యత్ర మాదయతి-చిత్తవికారముత్పాదయతీత్యర్థః-
 ధ్వనశబ్దే||భావ్యయంమిత్యాద్యన్తానూద్యతే-ధ్వనయతిఘట్టామ్-అన్యత్ర ధ్వానయతి-అస్పష్టాత్మరముచ్చారయతీత్యర్థః|| అత్ర భోజః-దలివలిష్ట
 లిరణిధ్వనిత్రపిక్షపయశ్చైతిపపాత-తత్ర ధ్వనరణీఉదాహృతౌ-దళవిశరణే వలసంవరణేస్థలసంచలనే-త్ర సూక్ష్మలజ్జాయామితిగతాఃతేసాం
 శౌ-దళయతి-వలయతి-స్థలయతి-త్రసయతి-క్షైత్యయతిఇతిమత్యమాణస్యకృతాత్వస్యపుకానిద్దేశః-క్షపయతి||స్వనలవతంసనే|| శబ్దైశ్చపరిస్ప
 మాణస్యానువాదః-స్వనయతి-అన్యత్ర స్వానయతి||ఘటాదయోమితి||మిత్యంజ్ఞాత్యర్థః||జనీజ్యమ్కసురజ్ఞోఽమన్తాశ్చ||మిత్యత్యనువర్తతే
 జ్యపితిపిత్వనిదైశాత్ జీర్యతేగ్రహణమ్-జృణా తేస్తుజారయతి-కేచిత్తుజనీజ్యప్తస్య ఇతిపతిత్వాప్తస్యనునిరసనేఇతిదై వాచికముదాహరణి|| జ్వల
 హ్వలస్తలనమామనుపసగ్ధాద్వా||ఏషామ్మిత్యంవా-ప్రాప్తవిభాషేయమ్-జ్వలయతిజ్వాలయతి-ఉపస్థప్తేతునిత్యమ్మిత్యమ్-ప్రజ్వలయతి-కథంత
 ర్హి-ప్రజ్వాలయతిఉన్నామయతి-ఘృణంతాత్తత-రోతీతిశౌ-కథంసంక్రామయతి-మితాం హ్రస్వత్విసూత్రే వాచిత్తవిరాగిత్యతోవేత్త్యను
 వర్త్యవ్యవస్థితఃభాషాశ్రయణాదివృత్తికృత్ ఏతేనరజోవిశ్రామయన్త్రాజ్ఞా-ధుర్యానిష్ఠామయేతిసత్తిత్యాదివ్యాఖ్యాతమ్||గ్లాస్నానను
 వమాఞ్చ||అనుపసగ్ధాదేషామ్మిత్యంవాస్యాత్-ఆద్యయోరప్రాప్తైశ్చతరయోఃప్రాప్తేవిభాషా||నకమ్యమిచమామ్||అమన్తత్వాత్ప్రాప్తమ్మి
 త్వమేషాన్నస్యాత్-కామయతే-ఆమయతి-చామయతి||శమోదర్శనే||శామ్యతిర్దర్శనేమిన్నస్యాత్-నిశామయతిహావమ్-అన్యత్రతుప్రణయి
 నోనిశమయ్యవధూర్పహిః||కథంతర్హినిశామయతదుత్పత్తివిస్తరాద్దదతోమమేతి-శమయోచనఇతిచౌరాచికస్య-ధాతూనామనేకార్థత్వాత్
 శ్రవణేమితి-శామ్యతివత్||యమోఽపరివేషణే||యచ్ఛతి-భోజంతోన్యత్రమిన్నస్యాత్-అయామయతి-ద్రాఘయతి-వ్యాపారయతివేత్త్య
 ర్థః-పరివేషణేతు-యమయతి బ్రాహ్మణా-భోజయతీత్యర్థః-పర్యవసితంనియమయన్తిత్యాదితునియమవచ్ఛబ్దాత్తత-రోతీతిశౌభోధ్యమ్||స్థది
 రవసరిభ్యాంచ||మిన్నేత్యేవ-అవస్థాదయతి-పరిస్థాదయతి-అపావపరిభ్యఇతిన్యాసకారః-స్వామీతునకమీతినఞ్చముత్తరత్రిసూత్రాన్యమననువ
 ర్త్యశమఃఅదర్శనేఇతిచిచ్ఛేద-యమాన్త్యపరివేషణేమిత్యమాహ-తత్తతేపర్యవసితంనియమయన్తిత్యాదిసమ్యగేవ-ఉపస్థప్తస్యస్థదేశ్చేదవా
 దిసూర్వస్యేనియమాత్ ప్రస్థాదయతీత్యాహ-తస్మాత్సూత్రద్వయేఉదాహరణప్రత్యుదాహరణయోర్వ్యత్యాసఃఫలితః-ఇదంచమతః

వృత్తిన్యాసాదిః సరోధామపేక్ష్యమ్॥ ఫణగతా॥ నేతినివృత్తమునమ్మవాత్ - నిషేధాత్పురస్కముసానపరితః - ఫణాదికార్యానురోధాత్॥ షణ్ణాశ్చ
 సప్తానామ్॥ ౬॥ ౪॥ ౧౨౬॥ ఏమాంవాసత్వాభ్యాసలోపాస్త్రాకితిలితి నేటిధలిచ - షణ్ణతుః - షణ్ణుః - షణ్ణిధ - పఫణిధ - పఫణతుః - పఫణుః - ఫణయతి - వృత్
 ఘటాదిః సమాప్తః - ఫణేః ప్రాగేవవృదిత్యేకే - తన్త తేసాణయతిత్యేవ॥ రాజ్యదీప్తాస్వరితేత్ - రాజతి - రాజతే - రేజతుః - రరాజతుః - రేజే - అత్యత్యను
 వృత్తావపివిధానసామర్థ్యాదాతపత్వమ్॥ టుభ్రా జృటుభ్రా శృటుభ్రా శృదీప్తా॥ అనుదాతేతః - భ్రాజ తేరిహపారః - ఫణాదికార్యార్థః - పూర్వంపార
 స్తుప్రశ్నపిదివత్వాభావార్థః॥ తత్రహిరాజిసాహచర్యాత్ ఫణాదేరేవ గ్రహణమ్ - భ్రేజే - బభ్రాజే - వాభ్రా శేతిశ్యన్వా - భ్రాశ్యతే - భ్రాశతే - భ్రే
 శే - బభ్రాశే - భ్రాశ్యతే - భ్రాశతే - భ్రేశే - బభ్రాశే - ద్వావసీమాతాలవ్యాన్తా॥ స్యముస్వనధ్వనశబ్దే॥ స్యమాదయఃక్షరత్యన్తాః పరస్మైపదినః॥ స్వేమతుః
 సస్యమతుః - అస్యమీత్ - స్వనతుః - సస్వనతుః - సస్వనుః - అస్వానీత్ - అస్వనీత్ - విష్వణతి సశబ్దంభుజ్జే - ఇత్యర్థః వేశ్వస్వనఇతివత్వమ్॥ ఫణాదయో
 గతాః॥ దధ్వనతుః॥ షమబ్జములవైకత్యే॥ ససామ - తస్తామ॥ జ్వలదీప్తా॥ అజ్వాలీత్॥ చలకమ్మనే॥ జలఘాతనే॥ ఘాతనంత్రైక్ష్యమ్॥ టలట్వలవైక్
 ష్యే॥ వృలస్తానే॥ హలవిలేఖనే॥ ణలగన్ధే॥ బన్ధనఇత్యేకే॥ పలగతే॥ పలతి॥ బల ప్రాణనేధాన్యావరోధనేచ॥ బలతి - బెలతుః - బెలుః॥ పులమహత్యే॥ పాల
 తి॥ కులసంస్త్రాస్త్రే బధ్ధుముచ॥ సంస్త్రాస్త్రం సంఘాతః బధ్ధుశబ్దేనతద్వ్యాపారోగృహ్యతే - కోలతి చుకోల॥ శలహలపత్ లీగతా॥ శశాల - జూహూ
 ల - పపాత - పేతతుః పతితా॥ ష్టపతంగము॥ ౭॥ ౪॥ ౧౦౯॥ అజివరే - అపస్తత్ - నేర్గదేణిత్యమ్ - ప్రణ్యవస్తత్॥ క్వఠేనిమ్నాశే॥ క్వథతి - చక్వాధ - అక్వధీత్॥ ప
 థేగతా॥ అపధీత్॥ మధేవిలోడనే॥ మేధతుః అమధీత్॥ టువముడుద్గిరణే॥ ఇహైవనిపాతనాదృత్యత్వమితిసుధాకరః - వవామ - వవమతుః వాదిత్వా
 దేత్వాభ్యాసలోపాన - భాగవృత్తాతువేమతురిత్యాద్యుదాహృతమ్ - తద్భాష్యానౌనదృష్టమ్॥ భ్రముచలనే॥ వాభ్రా శేతిశ్యన్వా - భ్రమతి - భ్ర
 మ్యతి - భ్రామ్యతీతితుదివాదోవత్వత్యే॥ వాజ్ఞా భ్రముత్రసామ్॥ ౬॥ ౪॥ ౧౦౮॥ ఏమామేత్వాభ్యాసలోపాస్త్రాకితిలితి నేటిధలిచ భ్రేమతుః బభ్రమ
 తుః॥ భ్రమీత్॥ త్సరసంచలనే॥ అత్సారీత్॥ —*— అథద్వావనుదాతేతా॥ షహమర్షణే॥ పరినివిభ్యఇతివత్వమ్॥ పరిషహతే - సహే స
 హితా - తీషసహేతి వేత్ - క్షణభావేక్షత్వధత్వముత్వధలోపాః॥ సహివహూరోవదర్శస్య॥ ౬॥ ౩॥ ౧౦౭॥ అనయోరవదర్శస్యః స్యాత్ ధలోపే
 సతి॥ సోఢః॥ ౮॥ ౩॥ ౧౦౬॥ సోఢహవస్యసహేసస్యవత్సంసస్యాత్ పరిసోఢా॥ సివాదీనాంవాడ్వ్యవాయేపి॥ ౮॥ ౧॥ ౧౦౫॥ పరినివిభ్యః పరేమాం

స్వశబ్దాధనస్పర్శనయోః||స్పర్శనంగ్రధనమ్-స్వశతి-స్వశతే||లషకాంతై||వాభ్రా శైలిశ్యన్వా-లవ్యతి-లవతి-లేషే||చషభక్షణే||భషహింసాయామ్-చచ్చషతుః-చచ్చషే||యుషఆదానసంవరణయోః||భక్షభ్రక్షఅదనే||భక్ష ఇతిమై త్రేయః||దాస్యదానే||మాహ్యమానే||గుహానంవరణే||
 ష||ఉడుపథాయాగోహః||౬||౪||౮||గుహఉపథాయాః||త్యైత్ గుణహేతావజాశౌప్రత్యయే-గుహతి-గుహతే- ఉడిత్వాది-దాప్-గుహితా-గోధా-గుహిష్యతి-ఘోత్యతి-గుహేత్-గుహ్యత్-అగుహీత్-ఇడభావేకస్య-అఘృతత్||౯||లుగ్వాడుహదిహలిహగ్-హమాత్మనేపదేదన్త్యే||౧||౩||౨||౩||పమాంకస్యలుగ్వాస్యాత్ దన్త్యేతజి ధత్వధత్వఘ్నత్వధలోపదీర్ణాః-అగూఢ-అఘృత-కస్యాచీత్య న్తలోపః- అఘృతాతామ్-అఘృత-అగుహ్యహి-అఘృతావహి-అఘృతామహి|| —————*————— అధాజన్తాఉగ్రయపదినః|| శ్రిశ్ సేవాయామ్|| శ్రయతి-శ్రయతే-శ్రిశ్రియతుః-శ్రయితా-నిశ్రీతిచక్ష-అశ్రిశ్రియత్||భృశ్ భరణే||భరతి-బభార-బభ్ర తుః-బభర్థ-బభృవ-బభృషే-భర్తా||౧౦|| ఋద్ధసౌస్స్యే||౧||౨||౧||౨||ఋతోహన్తేశ్చస్యస్యకృత్ స్యాత్-భరిష్య||౧౧|| రిక్షశయగ్జ్ తు||౧||౪||౨౮|| శేయకియాదావార్థధాతుకేలిగిచఋతోఽజాదేశస్యాత్-రిక్షప్రకృతేరిగ్విధానసామర్థ్యాద్విన్వోన-భ్రీయాత్||౧౨||ఉశ్చ|| ౧||౨||౧౨|| ఋవగ్ధాత్పరాయులావీలిక్ తజ్పరఃసచ్చేత్యేతాకితాస్తః భృషీష్ట-భృషీయాస్తామ్-అభార్షీత్-అభార్జామ్-అభార్షుః||౧౩|| హ్రస్వాదజ్ఞాత్||౧౪||౨||౨౨||సి-హల్పఃసాఽఽఽ-అభృత-అభృషాతామ్-అభరిష్యత్||పృశ్ హరణే||హరణంప్రావణంస్వీకారఃస్తేయంనాశనఽఽ-జహర్థ-జహ్రవ-జహ్రీషే-హర్తా-హరిష్యతి||ధృశ్ ధారణే||ధరతి-అధార్షీత్-అధృత||ణీశ్ ప్రావణే||నిధ-నినయి||నిన్వీషే|| —————*————— అధాజన్తాఃపరస్మైపదినః|| ధేక్ పానే||ధయతి||౧౫|| ఆదేచఉపదేశేఽశితి||౧౬||౧||౪||ఉపదేశేపజ స్తస్యధాతోరాత్వంస్యాత్ నతుశితి||౧౭||ఆతడే||ణలః|| ౧||౧||౩||౪|| ఆదన్తాధాతోర్ణలదౌకారాదేశస్యాత్ దధౌ||౧౮||ఆతోలోపఇతి||౧౯||౪||౬||౪||అజాద్యోరాధధాతుకయోః||క్షితోఃపరయోః||ఇతిచాతోలోపస్యాత్- ద్విత్వాత్పరత్వాన్లోపే ప్రాప్తేద్విర్వచనేపీఠిషేధః ద్విత్వేకృతేఽలోపః-దధతుః-దధుః-దధిధ-దధాధ-దధివ-దధిసు-ధాతా||౨౦||దాధాఘ్నదాప్||౧౧||౧౨౦||దాహపాధాయాశ, ధాత ప్రాఘుసంజ్ఞాః||స్యదాప్ దైపావినా||౨౧||వల్లగ్||౨||౪||౬||౨||ఘసంజ్ఞా నాంమాస్థాదీనాంచపశ్యంస్యాదార్థధాతుకేలితిని-ధేయాత్-ధేయాస్తామ్-ధేయాసుః||౨౨||విభాషాధేవశోఽప్యః||౨౩||౧||౪||౮||అభ్యాంజ్ఞేత్పాస్యాత్ కర్తృపాదినీలుగిపరే-చజ్జేఽద్విత్వమ్-ఆదధల్-అదధతా

మొ॥ విభాషా ఘ్రాదేకశాచ్ఛాసః॥౨౧॥౨౨॥ ఏభ్యఃసిచాలుగ్వస్యాత్పరస్మైవదేవతే-అథాత్-అథాతామ్-అథః॥ యచరహనమాతాంస
 క్ ॥౨౩॥౨౪॥ యకూదీనామాదస్తానాంచనక్స్యాత్ ఏభ్యఃసిచభ్యఃస్యాత్పరస్మైవదేమ-అథాసీత్-అథాసిష్టామ్-అథాసిషుః॥ గ్నైష్టేహస్తితుయే॥
 హ్స్త్వితుయో ధాతుతుయః గ్నాయశి-జగ్నా-జగ్నభ-జగ్నాక॥౨౫॥ వాచ్యస్యసంయోగాదే॥౨౬॥౨౭॥ ఘ్రూమాస్థాదేరన్యస్యసంయోగాదే॥ గ్నాత్-రాత
 ఏత్పంచాస్యాదార్థధాతుకేకీతిజి-గ్నాయాత్-గ్నేయాత్-అగ్నాసీత్-గ్నాయతి॥ ద్వైన్యకరణే॥న్యకరణంతిరస్తారః॥ దైస్వప్నై-ధైత్యస్తా-
 ద్వైచిన్తాయామ్॥రైశబ్దే ॥ ద్వైస్వప్నైశబ్దసంజ్ఞాతయోః॥స్తాయతి-పోషదేశస్యాపిసత్వైకృతేహవంతుల్యమ్ పోషదేశఫలస్తుతిస్త్వసతి-అత్యుక్త
 వచిన్యత్వవత్పమ్॥భ్రాభేరనే॥త్వైజైషైశ్చయే తాయతి-జశౌ-ససా-సాశా-ఘ్రూమాస్థేన్యత్వవిభాషాఘ్రాదే॥న్యత్వచన్యతేదేవగ్రహణంనత్వస్య-
 తే॥ఏత్పసిజ్ఞాకాన-సాయాత్-అసాసీత్॥కైశశబ్దే॥గేయాత్-అగాసీత్॥శైశ్రైపాకే॥పైఓవైశోషణే॥పాయాత్-అపాసీత్-ఘ్రూమాస్థేతి
 త్వంతనవవాదపల్లగీత్యేత్వంగాతిస్థేతిసిజ్ఞాకృచ-పారూపన్యలాక్షణికీ త్వాత్॥ష్టైవేష్టనే॥స్తాయతి॥ష్టైవేష్టనే॥శోభాయాఞ్చైత్యే-స్నాయతి॥
 దైష్ట్యోధనే॥దాయతి-అఘ్రూత్వాదేత్వసిజ్ఞాకాన-దాయాత్-అదాసీత్॥పాపానై॥పాఘ్రాధ్యేతిపాదేశః॥తస్యానన్తత్వానోపపదాణః పిబ
 తి-పేయాత్-అపాత్॥ఘ్రాగన్ధాపాదానై॥జిఘ్రుతి-ఘ్రాయాత్-ఘ్రేయాత్-అఘ్రాసీత్-అఘ్రాత్॥ధ్యాశబ్దాగ్నిసంయోగయోః॥ధనః॥స్థాగ
 తినివృత్తై॥స్థా-స్థాచిష్టభ్యాసేనతేషత్వమ్-అధితస్తా-ఉపనర్తాదితేషత్వమ్-అధిపాతా-స్థేయాత్॥మూఅభ్యాసే॥చునతే॥దాన్దానే॥ప్రణీ
 యచ్ఛ్రుతి-దేయాత్-అదాత్॥హ్వయకాచిత్వే॥హ్వరతి॥ఋతశ్చసంయోగాదేర్దుణః॥౨౮॥౨౯॥ఋదస్తస్యసంయోగాదేర్జన్యసుణఃస్యా
 ల్లికి-శీగర్థమపీచపరత్వాల్లికపిభవత-రవరత్వమువధావృద్ధిః జహ్వర-జహ్వరతుః-జహ్వరుః-జహ్వర్గ-హ్వర్తా-ఋదన్తోస్యే-హ్వరిష్యః॥
 గుహోర్నిసంయోగాద్యోః॥౩౦॥౩౧॥అర్ద్రేసంయోగాదే॥ఋదస్తస్యచనుణఃస్యాద్యకీయాదావార్థధాతుకే॥జిహ-హ్వయత్-అహ్వరీత్-
 అహ్వస్తామ్॥స్వప్రకభ్యోపతాపయోః॥స్వరతిసూతీతి వేత్-సస్వరిధ-సస్వర్థ-వహయోస్తు॥శ్రుక్-గీతి॥౩౨॥౩౩॥శ్రిశ్రికాజుగతాచ్ఛవర
 యోగిత్వి-తోరిణ్నిస్యాత్-వరమపిస్వరత్వాదీకల్పంబాధిర్వాపురస్తాప్రితీషేగతాణ్ణారహ్మసానుర్ధ్యాదనేనోషేధేప్రాప్తే-క్రాదినియ
 మాన్నిత్యమి-సస్వరివ-సస్వరిమ-వరత్వాద్యధ్వోరినిత్యమి-స్వరిష్యతి-స్వర్యాత్-అస్వరీత్-అస్వరిష్టమ్-అస్వరీత్-అస్వరిష్టమ్-

స్వబిద్రావామ్॥ హృసంవరణే॥ స్వగతా॥ క్రాదిత్వాన్నేత్-సనర్థ-సస్వవ-రిజ్ సియాత్-అసార్వీత్-అసార్వీత్॥ స్వరిశాస్త్రస్యర్తిభ్యశ్చ॥ ౩॥
 ౧॥౫౬॥ ఏభ్యః క్లేరజ్ ప్యాత్ కర్తరిలుగి-ఇహలుప్తశపాశాసినాసాహవర్యాత్సర్వర్తిజౌహూత్యాదికావేవగృహ్యేతే-తేనభాషోవ్యర్థా
 జ్-ఘగతౌతుపాప్రాధ్నేతిశితిథౌఆదేశః ధావతి॥ యుగతిప్రావణయో॥ యుచ్ఛతి॥ యుచ్ఛత్యాతామ్॥ ౨॥౪॥౧౧॥ తౌదాదికయుచ్ఛ
 తేఃయుధాతోఃయుతాగచగుణస్యాల్లిటి-ణలిప్రాగ్గుడువధావృద్ధిః-ఆర-ఆరతుః ఆరుః॥ ఇదత్త్వర్తివ్యయతీనామ్॥ ౨॥౨॥౬౬॥ ఆదీయు
 వ్నేఇహేభ్యస్థలౌనిత్యమిట్స్యాత్-ఆరిధ-అర్త-అరివృతి-అర్యాత్-ఆర్జీత్-ఆర్జ్వామ్॥ గృహ్యుసేచసే॥ గరతి-జగర్థ-జగ్రివ-జగ్రిమ-రిజ్-గ్రియా
 త్-అగార్జీత్॥ ధృష్టహూత్సనే॥ స్రుగతా॥ స్రుప్రోధ-సుస్రువ-స్రూయాత్-శిశ్రీతివజ్-లఘూపథగుణాదస్తరజ్త్వాదువజ్-అసుస్రువత్॥ షు
 ప్రసవైశ్చిర్వయో॥ ప్రసవోభ్యనుజ్ఞానమ్-సుషోధ-సుషవిభ-సుషవివ-సోతా॥ స్త్రుసుధూఇభ్యసంసైవదేము॥ ౨॥౨॥౨॥ ఏభ్యస్సించిత్
 స్యాత్ పరస్మైవదేము-అసావీత్-పూర్వోత్తరాభ్యాంఇద్భ్యాంసాహవర్యాత్సనూతేరేవగ్రహణమితివత్తు-అచాషీత్॥ శ్రుశ్రవణే॥ శ్రు
 వశ్చృచ॥ ౩॥౧౧॥౨౪॥ శ్రువశ్చృత్యాదేశస్యాత్ శ్చుప్రత్యయశ్చ-శపాపవాదః-శ్చోర్జ్విత్వాద్ధాతోరుణోన-శ్చణోతి-శ్చణుతః॥ స్త్రు హుశ్చు
 పౌసాస్సర్వధాతుకే॥ ౬॥౪॥౨॥ జుహూతేఃశ్చుప్రత్యయాప్తస్యానేకాహృజస్యచాసంయోగపూర్వోవర్ణస్యయన్స్యాఃజాదౌసార్వధా
 తుకే-ఉవజ్-పవాదః-శ్చణ్-శ్చణోమి-శ్చణ్వః-శ్చణువః-శ్చణ్-శ్చణుమః-శ్చుత్రేధ-శ్చుశ్రువ-శ్చణు శ్చణవాని-శ్చణుయాత్-శ్రూయాత్
 అశ్రౌషీత్॥ ధ్రుస్తైర్ధ్రుధ్రవతి-అయింపటాదగత్యంప-మదుగతా॥ మదోధ-మదుః-ధ-మదువివ-మద్రోధ-మదువివ-శిశ్రితివజ్-అదుద్రువ
 త్॥ జజ్ర-అభిభవే॥ అభిభవోన్యూనీకరణంన్యూనీభవనశ్చ-ఆద్యేసకర్తకః-శ్చలూకజయతి-ద్వితీయేత్వకర్తకః-అధ్యయనాత్పరాజయతే-అ
 భ్యేతుంగ్లాయతీత్యర్థః వివరాభ్యాజ్జోరితితజ్-పరాజెరసాధిత్యపాదానత్వమ్॥ —*— ఆధడిజస్తాగితః॥ ప్లిజ్ ఈషధనసే॥ స్త్రయతే
 సిష్టియే-సిష్టియి-ధ్వ-సిష్టియి-ధ్వ॥ గుజ్ అవ్యక్తశబ్దే॥ గవతే-జగుజ్॥ గాజ్ గతా॥ గాతే-గాతే-గాతే-ఇటపత్వేకృతేవృద్ధిః-అట-అగే-గేత-
 గేయాతామ్-గేర-గాసీష్ట-గాజ్ మటాదినూత్రేఇజాదేశస్యైవగాజోగ్రహణంనత్వస్య-తేనాజిత్యాద్ధుమాస్థితీత్వన్న-అగాస్త-అదాదికో
 యమితిహారదత్తాదయః ఫలేతునభేదః॥ కుజ్ ఘుజ్ ఉజ్ జుజ్ శబ్దే॥ అన్యేతుఉజ్ కుజ్ ఖుజ్ గుజ్ ఘుజ్ ద్రుజ్ ఇత్యాహుః-కవతే-చువ-చువ-ఘవతే

అవతే. ఊవే-వాల్లాదాజ్ఞబలీయభిత్వవక్ష-తతస్సవర్ణదీర్ఘః ఓతా-ఓష్య తే-ఓషీష్ట ఔష్ట-జవతే-ఞుచువే-జోతా||మ్యుక్జ్యుక్ పుక్ పుక్లగ
తా||ప్ల్యుక్ ఇత్యేకే||గుక్ గత రెషణయోః-రేషణంహింసా-రురు వే-రవితా సే|| ధృక్ అవధ్వంస సే||ధర తె-ద ధ్రే||మేక్ ప్రణదా సే||ప్ర ణదాచంవిని
మయః ప్రత్యర్పణఇచ్చ-ప్రణమయ తే-నేర్దదేతిణత్వమ్-త త్ర ఘు ప్రకృతిమాజి-పరి త్వాజిహ్వామ్రకృతేరపిగ్రహణస్యేష్టత్వత్||దేక్ గతుశే||
దయ తే||దయ తేర్తిగిలిటి||౨||౪||౯||దిగ్యాదే శేనద్విత్వబాధనమిష్యతఇతివృత్తిః-దిగ్యే||స్థా ఘోషిరిచ్చ|| ౧||౨||౧౨||౨|| అనయోదిదాదేశఃస్యా
త్ సిచ్చకిత్యాన్యత్-అదిత-అదిధాః అదిషి||శ్వేక్ గత||శ్యాయ తే-శ శ్వే||ష్వేక్ వృద్ధా||ప్యాయ తే-ప ప్యే-ప్యాతా||శ్రేక్ పాలసే||త్రాయ తే శ
త్రే||పూక్ పవ సే||పవ తే పుపు వె-పవి తా||మూక్ బద్ధ సే||మవ తే||దీక్ విహాయసాజ్ఞతా||డయ తే-డి డ్యే డయ తా||త్యాప్లవనతరణయోః||ఘృ
తఇద్దాతోః||౨||౧||౧౦౦||ఘూదస్తస్యధాహోరజస్యఇత్యాన్యత్-ఇతోవ్త్వాభ్యాంగుణవృద్ధీవివ్రతీషేధేర-తరతి-ఋచ్చత్యాయ తామిగుణః
త్యాఫలత్యేత్వమ్ తేరతుః తేరుః||వ్యాతోవా||౨||౨||౩౦||వృక్ వృక్లభ్యావ వానస్తాచ్యేటాద్గ్లోవాస్యాన్నతులిటి-తరితా-తరితా-అలిటి
తికిమ్-తేరిధ-హలిచేటిద్గ్లోతీర్యాత్||సిచిచవరస్తైవ దేమ||౨||౨||౪౦||అ త్రవ్యాతకటోద్గ్లోన-అతారిష్టమ్! —*— అధాష్టావనదా
త్రేతః||గువగోపసే||తిజనిశా సే||మానపూజాయామ్||బధబన్ధ సే||గుప్తిజ్ కెద్భ్యస్స||౩||౧||౫||మాన్వకదాన్ శాన్ బ్యోద్గ్లోశ్చాభ్యాసస్య||౩||
౧||౬||సూ త్రద్వయోక్తేభ్యఃసన్ స్యాత్ మానాదీనామాభ్యాసస్యే కారస్యదీర్ఘత్వ-గుపేర్నిస్తాయామ్ తిదేశేషుమాయామ్-కితేర్వాన్యధిప్రళీకా
దేనిగ్రహేఅపనయ నేనాశ సేనగశయేచ-మానేర్జ్ఞాసాయామ్-బధేన్బిత్తవికారే-దా సేరార్జవే-శానేర్నిశా సే సనాద్యన్తాఇతిధాతుత్వమ్||స
న్యజోః||౬||౧||౯||సన్న తస్యయజనస్యచప్రచమైకాచాద్యేస్తఃఅజాదేస్తుద్వితీయస్య-అభ్యాసకార్యమ్-గుపిప్రభృతయఃకిద్భిన్నానిస్తాద్వ్యర్థా
పవానుదా త్రేణఃదానశానాచస్వరి తేతా-పతేనిత్యంసన్న వ్రాఃఆర్థాన్తరేత్వసనుబన్ధకాశ్చురాదయః-అనుబన్ధకస్య కేవలైచరితార్థ కావత్సన్తా
త్యో-ధాతోరిత్యఃహితత్వాన్సోత్ర నార్దధాతుకత్వం తేనేర్దహౌన-జుగుప్సతే-జుగుప్సాన్బిత్తే-శీటతే-మీచూంస తే-భవ-భావః-చర్వ
మ్-వీభత్వతే||రభరాభస్యే||అరభతే-ఆరేభే-రభా-రప్య తే||మలభమ్ ప్రా ప్రా||లభ తే||ష్వభిపరిష్వజే||దంశనభిష్వభాంశపి||౬||౪||౨౫||
||రభోశ్చ||౬||౪||౨౬||ఏమాంశపినలోపఃస్వజ తే-పరిష్వజ తే-శ్రగ్గిగ్గిదమ్బిష్వజ్జీనాంతిలికిత్వం చేటవ్యాకరణాన్తరమ్-దేభతుః-సన్న

ఋకర్ణానాంవృశేచ్ఛగుణస్సృవజి-అదర్శత్-అజభావే||౩||౧||౪౭|| దృశఃక్షేకోన-అద్రాక్షీత్||దంశదశనే||దశనందంప్రా
వ్యాపారః-వృషోదరాదిత్వాదనునాసికలోపః-అతపవనిపాతనాదిత్యేకే-తస్యౌవ్యత్రైవతాత్పర్యమ్-అర్థనిర్దేశస్యధునికత్వాత్-దంశసజ్జాతి
నలోపః దశతి-దదంశిధ-దదంష్ట-దంష్ట్ర-దగత్యుతి-దశ్యాత్-అదాక్షీత్||కృషః-తెభనే||విలేఖనమాకర్షణమ్-క్రహ్-కర్హ-క్రత్యుతి-కర్త్యుతి
క్షే||స్పృశస్పృశకృషత్పవదృపాంక్షేస్సజ్జావాద్యః||అద్రాక్షీత్-అక్రాష్టమ్-అకార్క్షీత్-అకాష్టమ్-అకాగ్న్యః-పక్షేక్షేః-అకృత్యత్-అకృష
తామ్-అకృత్య||దహభస్మీకరణే||జహిద-దదగ్ధ-దగ్ధ-ధత్యుతి-అధాక్షీత్-అదాగ్ధమ్-అధాయుః||మిహసేదనే-మిమేహ-మిమేహిధ-మేధా-
మేత్యుతి-అమితుత్||కితనివాసేరోగావనయనేద||దిక్త్యుతి-సంశయేప్రామేణవిపూర్యః-పిక్తానుసంశయిత్యమరః-అస్యానుదాతేత్త్వమా
శ్రిత్యదిక్త్యతేఇత్యాదికశ్చిదుదాజహార-నివాసే-కెతయతి||దానశ్చిన్దనే||శానతేజనే-—-ఇ—-ఇతోవమాత్యన్తాఃస్వరితేతః-దీదాంసతి-
దీదాంసతే శీశాంసతి-శీశాంసతే-అర్థవిశేషేసక-అన్యత్రదానయతి-శానయతి||మపచమ్పాకె-పచతి-పచతే-పేచిధ-పచక్-పేచే-పక్తా-పక్షిప్త||
మచసనవాయే||సచతి-సచతే||భజసేవాయామ్||బభాజ-భేజతుః-భేజః-భజిద-బభక్-భక్తా-భత్యుతి-భత్యతే-అభాక్షీత్-అభక్త||రజ్జరాగే||న
లోపః రజస-రజతే-అరాక్షీత్-అరక్షే||శపఅక్రోశే||అక్రోశోవిరుదానుధ్యానమ్-శశాప-శేషే-శస్తాఅశాప్సీత్-అశప్త||త్విషతి-త్వే
షతే-త్విష్-త్వేత్యుతి-త్విష్యాత్-త్విష్టీప్త-అత్విక్షత-అత్విక్షౌతమ్||యజదేవపూజానజతికరణదానేషు||యజతి-యజతే||లిఙ్భ్యానస్యో
భయేషామ్||౬||౧||౧౭||వచ్చాదీనాంగ్రహ్యోదీనాంచాభ్యాసస్యసప్రసారణంస్యాల్లిటి-ఇయాజ||౬||వచిస్వపియజాదీనాంకితి||౬||౧||౧౭||వచిస్వ
ప్యోర్యజాదీనాంచసంప్రసారణంస్యాత్ కితి-పునఃప్రసజఃజ్ఞానాత్ ద్విత్వమ్-ఈజతుః-ఈజః-ఇయజిద-ఇయప్త-ఈజే-యస్తా-యత్యుతి-ఇజ్యాత్-
యక్షీప్త-అయాక్షీత్-అయప్త||మవప్వీజసంతానే||వీజసంతానంతే-త్రేవికరణంగర్భాధానశ్చ-అయంభేదనేపి-కేశాన్వపతి-ఉవాప-ఉపే-వస్తా-
ఉస్యాత్-ఏవీష-ప్రణ్యవాప్సీత్-అవప||వహప్రాపణే||ఉవాహ-ఉవహిధ-సహివ-హహారోదవర్తస్య-ఉవ్రాధ-వోధా-వత్యుతి-అవాక్షీత్-
అనూధామ్-అనాయుః-అవ్రాధ-అవత్రౌతామ్-అవ్రాధ్వమ్||వసనివాసే||పరస్మైపదీ-వసతి-ఉవాస||౬||శాసితసంఘసేనాశ్చ||౮||౩||౬౦|| ఇన్కు
భ్యాంపంస్యేషాంసస్యపస్యాత్-ఉపతుః-ఉముః-ఉవసిధ-ఉవన్ధ-వస్తా-సస్సేతిసస్యతఃవత్యుతి-ఉష్యాత్-అవాత్సీత్-అవార్తామ్||వేక్షతన్త

సన్తానోవయతి-వయ తే||వేక్షోపయి||౨||౪||౪||౧||వాస్యాల్లిటి- ఇకారఉచ్చారణార్థః ఉవాయ||౪|| గ్రహజ్యోవయవ్యధివషిడిచటివృత్తిపు
 చ్చుభిభృజ్జీసాంగితిచ||౬||౧||౧౬||సమాంకిణీచసంప్ర సారణంస్యాత్-యకారస్య ప్రాప్తే||౪||లిటివయోయః||౬||౧||౩౮||వయోయస్యసంప్ర
 సారణంస్యాల్లిటి-ఉయతుః-ఉయః||౪||వశ్చస్యాన్యతరస్యాంకితి||౬||౧||౩౯|| వయోయస్యస్యావాస్యాల్ కిలిటి-ఉవతుః-ఉవుః-వయస్తా
 సానభావాత్తలితిత్వమి-ఉవయధ స్థానివద్ధా వేనభిత్వాత్తక్ష-ఉయే ఉవే-వయాదేశభావే||౪|| వేక్షి||౬||౧||౪౦|| వేక్షోనసంప్ర సారణం
 స్యాల్లిటి వనా వవతుః-వపుః విపద వవాధ వవ-వాతా-ఉయాత్-వాసీష్ట-అవాసీత్||వ్యేక్షాసంవరణే వ్యయః||౪||నస్యాల్లిటి||౬||౧||౪౧||
 వ్యేక్షాతత్వంసస్యాల్లిటి-వృద్ధిపరహపిహలాది శ్చేషంబాధితాయస్యసన్మ సారణమ్-ఉభయేషాంగ్రహణసామర్థ్యాత్-అన్యథావచ్యాదీనాం
 ప్రహేదీనాంచాదువృత్తైవసిద్ధేకితేన-వివ్యాయ-వివృతుః-వివృతిః-ఇదత్త్వరీతిత్వమి-వివ్యయి-వివ్యాయ-వివ్యే-వాతా-వ్యేయాత్-
 వ్యాసీష్ట-అవ్యాసీత్-అవ్యాస్త-హేక్షాస్పర్థాయాంశజ్జేచ||౪||అభ్యస్తస్యచ||౬||౧||౪౩|| అభ్యస్తీభవిష్యతోహ్యేషాసన్మసారణంస్యాత్-
 తతోష్విత్వమ్ జుహోవ జహువతుః-జహువుః-జుహూధ జహువిధ-జహువే హ్యేతా హూయాత్-హ్యేసీష్ట||లిపినిచిహ్వశ్చ|| ౩||౧||
 ౫-1వజ్యఃచేక్షస్యాత్||౪||అన్య నేపదేష్వన్యతరస్యామ్||౩||౧||౫౪||అతోలోపః-అహ్వత్-అహ్వత-అహ్వస్త-—————*————— అధర్వా
 వర్జ్యైవసి||వదవ్యక్తాయాంవాచి||అచ్చంవదతి-ఉవాద- ఉదతుః- ఉవదిధ-వదితా- ఉద్యాత్-వదవ్రజే-వృద్ధిః- అవాదీత్||ఋఌశ్విగఌవృ
 ధో ||౪||శ్చయ||౪||విభాషాశ్చే||౬||౧||౩౦||శ్వయితేసంప్రసారణంవాస్యాల్లిటియగిచ-శుశావ-శుశువతుః శ్వయితేల్లియ్యభ్యాసంక్షాప్త-షే
 ధః తేనలిత్యభ్యాసస్యేతిసంప్ర సారణన్న- శిశ్వాయ శిశ్వయతుః-శ్వయితా-శ్వయేత్-శూయాత్-జ్యూత్-మ్యైత్వజ్జాన్||౪||శ్వయితేర||౨||
 ౪||౧||శ్వయితేరికారస్యఅకారస్యాన్విజజి పరహుపమ్ అశ్వత్-అశ్వతామ్-అశ్వత్ విభాషాధేహశ్చోర్విరితచక్ష అశ్వయిత హ్యైన్ద్రైతన
 వృద్ధిః అశ్వయాత్||వృత్ యజుదయోవృత్తాః-భాషిస్తాన్వకృతిగణః-తేనమృముతీత్వాదినంగ్రహః||—————*ఇతిభాష్యయః *—————
 ||ఋతేరియక్ష||౩||౧||౨౯||ఋతిస్సేత్రతస్తాదీయక్షస్యాత్ స్వార్థే-జుగుప్సాయామయన్తాతురితిహవః-కృపాయాశ్చేత్తే కే సనాద్య
 న్తాఇతిధాతుత్వమ్-ఋతీయతే-ఋతీయాఞ్చక్రే-అర్థధాతుకవివక్షాయాస్తుఅయాదయఅర్థధాతుకేపతియజభావేశేమతగ్రరీఠిఠిస్త్వై

ప్రజనోగర్హగ్రహణమ్-అసనంక్షేపణమ్-వేతి-వీతః-వియన్తి-వేషి-వేమి-వేహి-అవేత్-అవీతామ్-అవియన్-అడాగమేసత్యనేకాచ్చాన్యద్యణితి
 కేచిత్-అవ్యక్తమ్ || అత్ర ఈకారోపిధాత్వ స్తరంప్రస్థిత్యతే-పతి-ఈతః-ఇయన్తి-ఈయాత్-విషీత్ || యాప్రాప్రణే || ప్రాప్రణమిహగతిః-ప్రణి
 యాతి-యాతః-యాన్తి || ౩ || ౪ || ౧౦౧ || అదన్తాత్పరస్యలజ్ఞో యేర్హస్ వాస్యాత్-అయూః-అయాన్-యాయాత్-
 యాయాతామ్-యాయాస్తామ్ || వాగతిగన్ధనయోః || గన్ధనంసూచనమ్ || భాదీప్రాప్త్యాశౌచే || శ్రాపాకే || ద్రాక్షతస్యాజ్ఞతా || పాన్సభతుణే || పా
 రక్షణే || పాయాస్తామ్-అపాసీత్ || రాదానే || లాఅదానే || ద్వావపిదానభిచన్తః || దాప్లవనే || ప్రణిదాతి-ప్రనిదాతి-దాయాస్తామ్-అదాసీత్ ||
 ఖ్యాప్రకధనే || అయంసార్వధాతుకమాత్రవిషయః-సస్థానత్వన్నమఃఖ్యాత్రేభితివాగ్రికంతద్భవ్యభేదహరిజ్ఞమ్-సస్థానోజిహ్వమూలీయః-స
 నేతికాదేశస్యకాదీత్వేప్రయోజనమిత్యర్థః - సంపూర్వస్యఖ్యాతేః ప్రయోగోనేతిన్యాసకారణః || మామానే || అకిర్తకః-తనోమముస్తత్రన
 కైలభద్విషభిమాఘః-ఉపసర్వశేనార్థాన్తరేనకర్తకః-ఉదరంపరిమాతిముష్టిగా-నేర్గదేత్యత్రనాస్యగ్రహణమ్-ప్రణిమాతి-ప్రనిమాతి ||
 వచపరిభాషణే || వక్తీ-వక్తః-అయమన్తిపరోసప్రయుజ్యతే-బహువచనపరభివ్యవహర-విపరభివ్యవహర-వగ్ధి-ఉచ్యాత్-అనోచత్ ||
 విదజ్ఞానే || ౩ || ౪ || ౧౦౨ || వేత్తేర్గటఃపరస్త్వేపదానాంబలాదయోవాస్యః-వేద-విదతుః-విదుః-వేత్-విదధుః-విద-వేద-విద్-విద్-ప
 తే-వేత్తి-విత్తః-ఇత్యాది-వివేద-వివిదతుః-ఉపవిదేత్యామ్-వేదేత్యకాగాన్తనిపాతనాన్నలఘూపధగుణః-విదాజ్ఞకార-వేదతా || ౩ || విదా
 జ్ఞు-ర్వన్తి-విత్వస్యతరస్యామ్ || ౩ || ౧ || ౧౦౧ || వేత్తేర్లోట్యామ్గుణాభావఃలోటాల్లోడన్తరోత్యనుప్రయోగశ్చవానిపాత్యతే-పురుషవచనే
 నవివక్షితేభిశ్చబ్దాత్ || ౩ || తనాదికృత్సంకర్షణః || ౩ || ౧ || ౧౦౨ || తనాదేకృత్సంకర్షణః ప్రత్యయస్యాత్-శపోపవాదః-తనాదిత్వాదేవసిద్ధేకృత్గ్రహ
 ణంగణకార్యస్యావిత్యత్వేలిజ్ఞమ్-తేననవిశ్వసేదవిశ్వస్థమిత్యాదిసిద్ధమ్-విదాజ్ఞ-రోతు || ౩ || అతఉత్సర్వధాతుకే || ౩ || ౪ || ౧౦౧ || ఉప్రత్య
 యాన్తకృత్కారస్యఉత్సృత్ సార్వధాతుకేతిజితి-ఉదితితపరసామర్థ్యాన్నగుణః-విదాజ్ఞ-రురామ్-ఉత్తేప్తిహేర్లుక్-అభీయత్వేనలు
 కోఽసిద్ధత్వాదుత్పమ్-విదాజ్ఞ-రు-విదాజ్ఞ-రవాణి-అవేత్-అవీతామ్-సిజభ్యనేతియేర్హస్-అవిదుః || ౩ || ౪ || ౧౦౨ || ధాతోర్దస్యప
 దాన్తస్యసిపరేరుస్యాద్వా-అవేః-అవేత్ || అసభువి || అప్తి || ౩ || శ్చసోరలోపః || ౩ || ౪ || ౧౦౧ || శ్చమః || అస్తేశ్చకారస్యలోపస్యాత్ సార్వ

ధాతుకేఙ్గితి-స్తవ-స్త-తాన-స్తోరితనలోపః-అసి-స్థః-స్థ-అస్మి-స్వః-స్తవః-అర్థధాతుక-ఇత్యధిక్యత్య||౩|| అ-స్తేరూఘ్||౨||౪||౨||బ-భూవ-భ-వి-తా - అ-
 స్తు-స్తాత్ - స్తామ్-స్త- ||౩||స్వసో-రే-ద్ధావ-భ్యాస-లోపశ్చ||౬||౪||౧౦౯||ఘోర-స్తే-శ్చ-వత్స-స్యాత్-హౌ-వ-రే-అ-భ్యాస-లోపశ్చ-అభి-య-త్వే-న-ప-
 త్వ-స్యా-సి-ద్ధ-త్వాత్-హే-స్థి-శ్చ-సో-రి-త్య-లోపః-ఏ-ధి-త-త-జ్ఞ-త్వే-వ-త్వ-స్వ-వ-రే-ణ-త-త-జ్ఞ-బా-ధాత్-స-కృ-ద్-త-వి-తి-న్యా-యాత్-స్తాత్-స్తమ్-స్త-అ-సా-
 ని-అ-సా-వ-అ-సా-మ-అ-స్తి-సి-వ-ఇ-తి-త్-ఆ-సీత్-శ్చ-సో-రి-త్య-ల్లో-ప-స్యా-భి-య-త్వే-న-సి-ద్ధ-త్వా-దాత్-ఆ-స్తామ్-ఆ-స్-స్యాత్-భూ-యాత్-అ-భూ-త్-సి-హో-
 స్తే-శ్చ-వి-ద్య-మా-న-త్వే-న-వి-శే-ష-ణా-ది-ఠ-న-||౩|| ఉ-ప-స-ర్-ప్రా-దు-ర్భా-మ-స్తి-ర్య-చ-ప-ర-||౪||౩||౪||౨|| ఉ-ప-స-ర్-భ-ప్రా-దు-స-శ్చ-ప-ర-స్యా-స్తే-స-స్య-ప-
 స్స-యాత్-య-కా-రే-ది-వ-ప-రే-ని-ష్ట-యాత్-ప్రా-దు-ష్ట-యాత్-ని-వ-న్తి-ప్రా-దు-ష్ట-న్తి-య-చ-ప-ర-కి-మ్-అ-భి-స్త-మృ-జ-ఘ-శ్చ-||౩||మృ-జే-ర్-వ-ద్ధి-||౨||౨||౧౦౪||
 మృ-జే-రి-కో-వృ-ద్ధి-స్యాత్-ప్ర-త్య-యే-ప-రే-క్షి-త్య-జా-దౌ-వే-వ్య-తే-ప్ర-శ్చే-తి-ప-మ్-న్తి-మృ-జ-మృ-జ-న్తి-మార్-న్తి-మ-మార్-న్తి-మ-మార్-న్తి-మ-మృ-జ-తుః-మ-మా-
 ద్వి-ధ-మ-మార్-న్తి-మార్-న్తి-తా-మార్-న్తి-మృ-జి-అ-మార్-న్తి-అ-మార్-న్తి-అ-మార్-న్తి-అ-మార్-న్తి-||౩|| రు-ని-అ-శ్ర-వి-మో-ద-నే-||౩||రు-దా-ది-భ-స్స-ర్-వ-ధా-తు-కే-
 ౨||౨||౨||౨||రు-ద-స్వ-ప-శ్వ-స్-అ-న-జ-తు-ఏ-భ్యో-వ-లా-దే-స్స-ర్-వ-ధా-తు-క-స్యే-త్-స్యాత్-రో-ది-తి-రు-ది-తః-హౌ-ప-ర-త్వా-ది-తి-ధి-త్వ-స్వ-రు-ది-హి-||౩||రు-ద-శ్చ-
 వ-భి-భ-||౨||౩||౯౦||హ-లా-దే-పి-త-స్స-ర్-వ-ధా-తు-క-స్యా-ప్ర-క-స్య-తు-త్-స్యాత్-||౩||అ-ర్థ-ర్-గ-ల-వ-యోః||౨||౩||౯౯|| అ-రో-ది-త్-అ-రో-ద-త్-అ-రు-
 ది-తా-మ్-అ-రు-ద-ఆ-ఆ-రో-హిః-అ-రో-దః-ప్ర-కృ-తి-ప్ర-త్య-య-వి-శే-ష-పే-తౌ-భ-మ-డి-త్వా-న్తి-మ-స్త-జ-త్వా-ద్యా-సు-త్-రు-ద్యాత్-అ-రు-ద-త్-అ-రో-ది-త్ ||
 జి-ష్వ-పే-శ-యే-||౩||స్వ-పి-తి-స్వ-పి-తః-సు-ష్వా-ప-సు-షు-ప-తుః-సు-షు-పుః-సు-ష్వ-పి-ధ-సు-ష్వ-పే-ధ-||౩|| సు-వి-ని-ద్ధ-ర్భ-స్స-పి-సూ-తి-స-మాః|| ౪||౩||౪౪ || ఏ-భ్యః-సు-
 ప్త్యా-దే-స-స్య-ప-స్యాత్-పూ-గ-స్థ-ధా-తు-రు-ప-స-ర్దే-ణ-య-జ్య-తే-కి-తి-లి-టి-ప-ర-త్వా-త్స-ప్ర-సా-ర-ణే-ష-త్వే-చ-కృ-తే-ద్వి-త్వ-మ్-పూ-ర్వ-తా-సి-ద్ధి-య-మ-ద్వి-ర్వ-చ-
 నే-సు-షు-మ-ప-తుః-సు-షు-మ-పుః-అ-కి-తి-తు-ద్వి-త్వే-భ్యా-స-స్య-స-ప్ర-సా-ర-ణ-మ్-వ-త్వ-స్యా-సి-ద్ధ-త్వా-త్త-తః-పూ-ర్వ-హ-లా-ది-శ్చే-షః-ని-త్య-త్వా-చ్ఛ-త-తః-
 సు-పి-రూ-పా-భా-వా-న్-ప-ష-సు-షు-ష్వా-ప-సు-ష్వ-ప్తా-అ-స్వ-పీ-త్-అ-స్వ-పత్-స్వ-ప్యాత్-సు-ప్యాత్-సు-షు-ప్యాత్-అ-స్వా-ప్సీ-త్||౩||శ్వ-స-ప్రా-ణ-నే||౩||శ్వ-
 సి-తి-శ్వ-సి-తా-అ-శ్వ-సీ-త్-అ-శ్వ-సత్-శ్వ-స్యా-తా-మ్-శ్వ-స్యా-స్తా-మ్-హ్య-న్త-జే-తి-న-వృ-ద్ధి-అ-శ్వ-సీ-త్||౩||అ-న-చ||౩||అ-ని-తి-అ-న-అ-ని-తా-ఆ-సీ-త్-ఆ-సత్||
 ౩||అ-ని-తే||౪||౪||౧౦౯|| ఉ-ప-స-ర్-స్థా-ని-మి-తా-త్ప-ర-స్యా-ని-తే-ర్-వ-స్థ-ని-స్యా-త్-ప్రా-ణి-తి-జ-తు-భ-తు-హ-స-న-యోః||౩||జ-క్షి-తి-జ-క్షి-తః||౩||అ-ద-భ-స్తా-త్ ||

అథాగణానాః పరస్మై పదినశ్చాక్షసాశ్చ || పృథ్వీరణిదీప్తిః || జిహ్వర్మగ్నిహవిషాః పృథ్వీన-భృగ్మామిన్-బహుళ-శస్త్రసేః ఇత్వమ్ || హృప్రసహ్య
కరణే || అయం స్రు ప్రా లభిజహర్తి శాలా మాన్ || ఋస్యతా || బహుళ-శస్త్రసే త్వేవసిద్ధే అ రిపిపర్వో శ్చేతీతవపిథా నాదయంభా సాయామపి-అ
భ్యాసస్యానవరభియజ్-ఇయర్తి-ఇయ్యతః-ఇయ్యతి-అర-ఆగతుః-ఇడత్త్య రీతీనత్వమిన్-అగ-అర్త-అరిష్యతి-ఇయరాణి-వియః-వియ్యతా
మ్-వియగుః-ఇయ్యయాన్-అర్యాత్-గుణోర్నితగుణః-సర్తిశాస్తీత్యజ్-ఋస్యశోగీతిగుణః-ఆరత్-సనర్త్-భసభర్త్-చిస్తోః || బభ-ప్తి-ఘసిభసో
ర్హలిచేత్సుపథాలోపః-ర్హలోర్హలితనలోపః-బభః-హల్ప్రమాణమనర్థకమన్యత్రాపిదర్శనాత్-బప్సతి || కిజ్ఞానే || చి కేత || తురత్వరణే || తుతోర్తి || తు
తూర్తి-తుతురతి || ధిషశ్చే || చిధేష్టి-చిధిప్తః || ధనధాన్యే || దధన్తి-దధన్తః-దధనతి || జరజరనే || జజన్తి || జరనబనాంసన్ ధూగః || ౬ || ౮ || ౮ || ౨ || పషా
మాకారోన్తాదేశస్సాన్యోర్ధులాశాననిర్దులాశ్శక్తిచ జజాతః-జజ్ఞతి-జజంసి-జజాన-జజన్యాత్-యేవిభాషా-జజాయాత్-జన్యాత్-జా
యాత్ || గాస్తుతా || దేవాన్జిగాతిసున్నయః-జిగీతః-జిగతి || ————— * ఇతి జాహ్నుత్యాదయః * ————— దిపుక్రీడాః జిగీషావ్యవహారమ్యతి
స్తుతిమోదముదస్వప్నకాన్తిగతిమర్ధ్యాషన్తాః పరస్మై పదినః || దివాదిభ్యశ్శ్యత్ || ౩ || ౧ || ౬ || దివాదిభ్యశ్చ స్వత్యయస్సాన్యోత్ కర్తృధేసార్వ
ధాతుకేపరే-శసోపవాదః-హలిచేతీర్హ్వి-చివ్యతి-చిదేవ-చేవితా-చేవిష్యతి-చివ్యతు-చివ్య-అచివ్యత్-చివ్యేత్-చివ్యాత్-అచేవీత్-అచేవిష్యత్ || షి
పుతస్తునన్తానే || పరిషీవ్యతి-పరిషీషేవ-న్యషేవీత్-న్యసేవీత్ || సిపుగతిశోపణయోః || ప్రిపురిననే || కేచిన్ హేమన్నవరన్తిష్ఠసులదనే || ఆదాన
ఇత్యేకే-అదర్శనఇశ్యపరే || స్మస్యతి-స్మప్సే || స్థసురసనే || స్మస్యతి-ససాన్ || స్మహ్వరణదీప్తిః || హ్వరణంకాటిల్యమ్-చక్మాన్ || వ్యషడాపే ||
పువ్యోషమ్-పుషచ || నృతీగాత్రవిత్తేషే || నృత్యతి-నన్త || సేసేసిచిక్వతచృతఛృదత్పదనృతః || ౭ || ౨ || ౧ || ౭ || పభ్యః పరస్యసిద్ధిన్నస్యసాదేరార్థధాతు
కస్యేడ్వాస్యాత్-నర్తిష్యతి-నర్తన్యతి-నృత్యేత్-నృత్యాత్-అనర్తీత్ || త్రసీ ఉద్వేగే || వాభ్రాశేతిశ్యన్వా-త్రస్యతి-త్రసతి-త్రేనతుః-తత్రన
తుః || కుదపూతీభావే || పూతీభావోదౌర్ధ్వమ్ || పుదహింసాయామ్ || గుదపరివేష్టనే || ఊప ప్రేరణే || ఊష్యతి-త్వేష్టా || పుష్పవికసనే || పుష్ప్యతి-పుశు
ష్ప || తిమతీషష్టే-షష్టీమత్రీభావే || తిమ్యతి-తీమ్యతి-స్తిమ్యతి-స్తిమ్యతి || ప్రీడవోద నెలజ్ఞాయాచ్చ || ప్రీడ్యతి || ఇషగతా || ఇష్యతి || షహానుహాచక్య
ధే || చక్యర్థస్తప్తిః సహ్యతి-సుహ్యతి || జ్ఞామ్-ర్ధ్వామ్-వయోహానా || ఋతఇతీకారిః-జీగ్యతి-ఋచ్ఛత్యైతామితిగుణః-జజరతుః-జేరతుః-

క్షిప్త ఉపతాపే || క్షిప్యతే-క్షేణితా || కాశ్యపీ ప్రా || కాశ్యతే || వాశ్యశబ్దే || వాశ్య ల- వవాశే- వవాశాతే- వవాశిరే || * ||
అధపశ్చిస్వరితేతః || మృపతితాయామ్ || మృప్యతి-మృప్యతే-మమర్ష-మమృషే || ఈశువిర్ పూతీభావే || పూతీభావః క్షేదః-శుచ్యతి-శుచ్యతే శు
శోచ-శుశుచే-అశుచత్-అశోచీత్-అశోచిష్ట || ఇహంబన్ధనే || నహ్యతి-నహ్యతే-ననాహ-ననద్ధ-నేహిధ-నేహే-నద్ధా-నత్సృతి-అనాత్సీత్ || రజ్జరా
గే || రజ్జతి-రజ్జతే || శవలక్రశే || శవ్యతి-శవ్యతే || * || అద్దై కాదశానుదాతేతః || పదగతౌ || పద్యతే-పెదే-పత్తా-పద్యేత-పట్టిష్ట ||
చిచ్ఛతేపదః || ౩ || ౧ || ౬ || ౦ || పదేశ్లెష్టితాదేశస్సన్యతిశబ్దపరే-ప్రణ్యపాద-అపత్సితామ్-పత్సిత || ఖదదైన్యే || ఖద్యతే-చిఖదే-ఖేత్త-అఖిత్త ||
విదనత్తాయామ్ || విద్యతే-వేత్తా || బుధఅవగమనే || బుధ్యతే-బుబుధే-బోద్ధా-భోత్స్యతే భుత్సీష్ట-అబోధి-అబుద్ధ-అభుత్సామ్ || యుధసంప్రహ-
రే || యుధ్యతే-యుయుధే-యోద్ధా-అయుద్ధ-కథంయుధ్యతే-యుధమిచ్ఛతికృచ్ఛ-అనుదాతేత్త్వలక్షణమాత్మ సేవదవ నిత్యమితి || వా || అనోరుధ
శామే || అనురుధ్యతే || అణప్రాణ నె || అణ్యతే-అణే-అణి-తా || అనెతిదన్త్యాన్తోయమి త్యేకే || మనజ్ఞా నే || మన్యతే-మే నే-మన్తా || యుజసమాశౌ || సమాధి
శ్చిత్తవృత్తినిరోధః-అకర్మకః-యుజ్యతే-యోక్తా || పృజవిసర్జే || అకర్మకః-సంసృజ్యతే-సరసిజైరయణా-శుభిన్దైః-సస్మజిషే-ప్రస్తా-ప్రత్యతే-లిక్షసి
శావితికిత్వాన్యగుణఃసృజ్యశోరితినాప్యమ్-సృక్షీప్త-అసృప్త-అసృతాతామ్ || లిశఅల్పీభావే || లిశ్యతే-లేష్టా-లేక్ష్యతే-లిక్షీప్త-అలిక్షత-అలితాతా
మ్ || * || అధాగణాన్తాః పరస్మైపదినః || రాశో-ఒకర్మకాద్వృద్ధావేవ || ఏవ కారోభిన్నక్రమః-రాధో-ఒకర్మకాదెవశ్యక-ఉదా
హరణమాహ-పుద్గాదితి-యత్సహ్యమపరాధ్యతి-ద్రుహ్యతీత్యర్థః-విరాధ్యస్తండుమేతకః-ద్రుహ్యస్తమిత్యర్థః-రాధ్యతోదనః-సిధ్యతీత్యర్థః-
కృష్ణాయరాధ్యతి-దైవంపర్యాలోచయతీత్యర్థః-దైవస్యభాత్వద్దే-స్తర్భావాజీవత్యాదివదకర్మకత్వమ్-రగాధ-రరాధతః-రరాధిధ-రాధో
హింసాయామి త్యేత్వాభ్యాసలోపావిహస-హింసార్థస్యసకర్మకతయాదై వాదికత్వాయోగాత్-రాధ్ధా-రాత్యతి-అయంస్వాదిశ్చురాది
శ్చ || వ్యధతాడనే || గృహిజ్యేతీసంప్రసారణమ్-విధ్యతి-వివ్యాధ-వివిధతః-వివ్యధ-వివ్యధిధ-వ్యద్ధా-వ్యత్యతి-విధ్యేతీ-విధ్యాత్-అవ్యాసీత్ || పు
షపుష్టా || పుష్యతి-పుషోష-పుషోషిధ-పోష్టా-పోష్యతి-పుషాదిన్యజ్-అపుచత్ || శుషశోషణే-అశుషత్ || తుష ప్రీతా || మషవైకృత్యే || శ్లిషఅలిజ్జనే || శ్లి
ష్యతి-శిశ్లేష-శ్లేష్ట-శ్లేష్యతి || శ్లిషఅలిజ్జనే || ౩ || ౧ || ౮ || శ్లిషః || అస్తాత్పరస్మానిటఃశ్లేః క్షాదేశస్సన్యిత్-పుషాద్యజోపవాదః-సతువిణః-పురస్తాద

50

సుష్టోభ-సుష్టుహివ-సుష్టుహ్-సోహితా-సోగ్ధ-సోధ-సోహివ్యతి-సోక్ష్యతి-అనుహత్ ||ష్టిహ ప్రీతా||స్విహ్యతి-స్వేహ-వృత్-ర
 భావయోవృత్తా-సమాప్తాభ్యర్థ-పుషాదయస్తాగణాన్తాదితిసిద్ధాంతః ||—————*————— శమ ఉపశమే||శమామస్తానాందీర్ష్యని||
 ౨||౩||౨౪||శమాదీనామిత్యర్థ-ప్రణశావ్యతి-శేమతుః-శేమిథ-శమితా-అశమత్ ||తముకాంతోయామ్||తావ్యతి-తమితా-అతమత్ ||దముఉ
 వశమే||ఉపశవ ఇతిన్యైస్తస్య-తేనసకర్త కోయమ్-నతుశమివదకర్తకః-అదమత్ ||శ్రముతపసిభేదేచ||శ్రావ్యతి-అశ్రమత్ ||భ్రముఅనవస్థా
 నే||వాభ్రాశేతిశ్యన్వా-తత్రకృతేశమామస్తానామిదీర్ష్య-భ్రావ్యతి లుగిఅక్ష-అభ్రమత్-శేషంభావ్యదివత్ ||తుమూసహనే||తావ్యతి-చతు
 మిథ-చతుస్థ-చతుమివ-చతున్య-చతుమిమ-చతున్య-తుమితా-తున్తా-అయమపిత్-భావ్యన్తపిత్-అపితఃతావ్యతేతాన్యఃతుమూషఃతుమ
 తేతుమా||క్లముగ్లానా||క్లావ్యతి-క్లామతి-శపీవశ్యన్యపిప్లిపుక్లమిత్వేవదీర్ష్యేదేశమాదిపారోపిచుణ్ధ-అగిఅక్లమత్ ||మదీపాద్దే||మాద్యతి-అ
 మదత్-శమాదయోస్తాగతాః||అనుతేపణే||అన్యతి-ఆస-అసితా||౬||అన్యతేన్యత్||౨||౪||౧౨||అగిపరే-ఆప్తత్-అన్యపుషాదిత్వా-గిసిన్ధీ-అన్యతివ
 క్తీతివచనంతజర్ధమ్-తక్షతూపసగ్ధాదన్యతూహ్యారిణివత్వతే-పర్యాస్థత||యనుప్రయత్నే||౬||యసోఽనువసగ్ధాత్||౩||౧||౨౧||౬||సంయ
 సశ్చ|| ౩||౧|| ౨౨||శ్యన్వాన్యాత్-యన్యతి-యసతి సంయన్యతి-సంయసతి-అనువసగ్ధాత్-ప్రయన్యతి||జనుమోతుణే||జన్యతి||తనుఉపక్ష
 యే||దనుచ||తన్యతి-అతనత్-దన్యతి-అదనత్||వసుస్తమ్భే||వన్యతి-వవాస-వవసతుః-నశనదదేతినిషేధః-బశాదిరయమితినుతేతుబేతుః-బెనుః||
 వృషవిభాగే||అయంజాహేపతితః-అర్థభేదేనత్వజర్ధంపుసవర్యతే-అవృషవత్-ఓష్ట్యావిర్తన్త్యాన్త్రోయం-పుసేత్యన్యే-అయకారంపుసౌభ్యవ
 రే||పుషదాహే||అప్లువత్-పూర్వత్ర పాతస్సిజర్ధ ఇత్యాహుః-తత్భావ్యదిపారేనగత్థామితినువచమ్||విసప్రణే||విన్యతి||అవినత్||కుస
 సంశ్లేషణే||అనునత్||బుసఉత్సరే||ముసఖణ్ణనే||మసీపరిణామే||పరిణామోవికారః||సమితిత్వేకే||లులువిలోజనే||ఉపసహవాదే||ఉచ్య-ఉ
 వోచ-ఉచతుః-మాభవానుచత్||భృశుభ్రంశుఅధఃపతనే||బభర్ష-అభృశత్-అనిదితామితిసలోషః-భృశ్యతి-అభృశత్||వృశవరణే||వృశ్యతి-
 అవృశత్||కృశతనూకరణే||కృశ్యతి||జితృసాపిసాయామ్||హృషతుష్టా||శ్యన్తజౌభావాదికాద్విశేషః||రుషదిపహింసాయామ్||తీషసహేతి
 వేట-రోపితా-రోష్ట-రోపివ్యతి-రేపితా-రేష్టా||డిపతే||పే||కుపక్రోధే||గుపవ్యాకులత్వే||యుపురుపులుపువిమోహనే||యువ్యతి-రువ్యతి-రోపి

తా-లుప్యః సేట్టః-అనిట్టారి కాసులిపిసాహచర్యాత్తాదాదిక సైవగ్రహణాత్ ||లుభగార్థేన్య|| గార్థన్యమాకాంతౌ-తీషసహేతివేట్-లాభి
తా-లాభా-లాభివ్యతి-లుభ్యేత్-లుభ్యాత్-అలుభత్-భావదేరాకృతిగణత్వాల్లాభతీత్యాహుః || తుభసశ్చులనే || తుభ్యతి || అభతుభహింసా
యామ్ || తుభినభిరుభయోమ్యతాదౌక్యాదాచవత్వనే-తేషాంమ్యతాదిత్వాదజ్జీసద్ధః-క్రొధిత్వాత్పక్షేసిజ్జభవత్యేవ-ఇహపారస్తుశ్యనర్థః ||
క్షీమాఆర్ద్రభావేక్షీన్యతి-చిక్షేదిధ చిక్షేత్-చిక్షేదివ-చిక్షిద్వ-చిక్షిదిమ-చిక్షిద్-క్షేదితా-క్షేత్తా || ఇమిదాస్నేహనే || మిదెగ్గణః మేద్యతి-అమిదత్-మ్య
తాదిపాతాదేవామిదత్ అమేది ప్లేతిసిద్ధేఇహపాతః అమేదిదితిమాఘాదితి-మ్యతాదిభ్యోబహిలేవాత్మనేపదిషుపాతస్తూచితః || ఇష్విదాస్నే
హనమోచనయోః || ఋఘవృద్ధా || ఆనర్థ-ఆర్థత్ || గృధుఆభికాంతౌయామ్ || అగృధత్ || వృత్ || పుషాదయోదివాదయశ్చవృత్తాః-కేచిత్తుపుషాదిన
మాప్త్యర్థమేవవృత్తరణమ్-దివాదిస్తుభావదివదాకృతిగణః-తేనక్షీయతేన్యగృతీత్యాదిసిద్ధిరిత్యాహుః || ————— * ఇతిదివాదయః * —————
మజ్జా అభిషవే || అభిషవఃస్నవనంపీడనంసురాసన్ధానంసానంచ-తత్రసానైకర్కః || ౩ || ౧ || ౨ || ౩ || సునోతి-సునుతః-హు
శు-సౌరితియశ్-సున్వన్తి-సున్వః-సునువః-సున్వః-సునుమః-సున్వహే-సునువహే-సున్వహే-సునుమహే-సుసావ-సుషువే సోతా-సురు-సున
వాని-సునవై-సునుయాత్-సుయాత్-స్తుసుధూజ్జభ్యగ్జీత్-అసావీత్-అసోప్త-అభిషణోతి-అభ్యషణోత్-అభిసుచావ || ౩ || సుసౌతేస్యస
నోః || ౧ || ౩ || ౧ || ౨ || స్వేసనిచవరేసుఖఃసోనస్యాత్-విసోవ్యతి || షిజ్జబద్ధనే || సిసోతి-విసిసోతి-సిషాయ-సిష్యే || శిజ్జనిశానే || తాలవ్యాదిః-శేతా ||
దుమిజ్జప్రత్యేవణే || మిసానిమిసోతిత్యాత్వమ్-మహా-మమిధ-మమాధ-మిష్యే-మాతా-మియాత్-మాసీష్ట-అమాసీత్-అమాసిష్టమ్-అ
మాస్త || షిజ్జచయనే || ప్రణిచినోతి || ౩ || విభాషాచే || ౨ || ౩ || ౧ || ౨ || అభ్యాసాత్పరస్యవిఖామత్వంవాస్యాత్ సనిలిటిచ-ప్రణిచికాయ-చిచాయ-చిక్వే-
చిచ్యే-అచైషీత్-అచేష్ట || స్తృజ్జాతాచ్చాదనే || స్తృణోతి-స్తృణుతే-గుణోత్రితిగుణః-స్తర్యాత్ || ౩ || ఋతశ్చసంయోగాదే || ౨ || ౧ || ౨ || ౩ || ఋదస్తా
త్సంయోగాదేపరయోఃలిజ్జసిచోరిద్యాస్య త్తజి-స్తరిషీచ-స్తృషీష్ట-అస్తరిష్ట-అస్తృత్ || కృజ్జహింసాయామ్ || కృణోతి-కృణుతే-చకార-చ
కర్థ-చక్ర-క్రియాత్-కృషీష్ట-అకాక్షీత్-అకృత్ || వృజ్జవరణే || ౩ || బభూథతతన్తజగృభ్యవవర్చేనిగమే || ౨ || ౧ || ౨ || ౩ || ఏషాంవెదేగ్గణభావోనిపాత్య
తే-తేనభాషాయాంథలీట్-వవరిథ వప్రవ-వప్రవహే-వరితా-వరితా || ౩ || లిజ్జసిచోరాత్మనేపదేషు || ౨ || ౧ || ౨ || ౩ || వృజ్జవృజ్జభ్యాచూదస్తాచ్చవర

యోగిన్ సహోరిద్వాస్యాత్తజి|| నలిజి|| ౨||౨||౩౯||వ్యూతోలిజితోద్విన్వోనస్యాత్-వరిషీష్ట-ప్రపీష్ట-అవారిత్-అవరిష్ట-అవరిష్ట-అవృత్|| ఘృత్
కమ్పనే|| ఘనోతి-ఘన తే-అథాపీత్-అథోష్యత్-దీర్ఘాంతోప్యయమ్-ఘనోతి-ఘన తే-స్వరతీతి వేత్-దుభవిధ - దుభోధ-కితిలితి శ్రుకఃకితిలి
షేధమ్బుధిత్యాక్రాదినియమాన్నిత్యమిత్-దుభవివ-స్తునుఘృత్ భృగ్వినిత్యమిత్-అథాపీత్-అథవిష్ట-అథోష్ట-—*అథపర స్తైవదినః*—
టుదుఉవతాపే||దు నోతి||హిగతావృద్ధాచ||హిచుమానా||౨||౪||౧౫||ఉపసర్గస్థాన్నిమిత్రాత్పరస్యపతయోర్నస్యణస్సాన్యత్-ప్రహిణోతి||౩||
హేరచజి|| ౨||౩||౫౬||అభ్యాసాత్పరస్యహిణో తేర్హస్యకుత్వంస్యాత్ నతుచజి-జిఘాయ||పుప్రీతా||పుణోతి-పర్తా||స్పృప్రీతిపాలనయోః||ప్రీతి
చలనయోరిత్య న్యే-చలనంజీవనమితిస్వామీ స్పృహోతి-వస్పా||స్పృశ్య త్యేకే||స్పృహోతి-స్పృహోత్యాదయ స్త్రయోపిఛాన్తసాశ్చత్యాహుః||ఆ
పత్ వ్యాప్తా||ఆసోతి-ఆపుతః-ఆపువన్-ఆపువః-ఆప్తా-ఆపుహి-త్ నిత్యాదజ్-ఆపత్||శక్లశక్తా||అశకత్||రాధసాధసంసిద్ధా||రాధోతి||౩||
రాధోహింసాయామ్||౬||౪||౧౨౩||పత్వాభ్యాసలోపాస్త్యకితిలితి సేవధలిచ-అపరేధతుః-అపరేధుః-రేధిధ-రాధా-సాధోతి-సాధా-అసాత్సీత్
అసాధామ్-అసాత్సుః||అధ ద్వావనుదాత్తేతా||అశూన్యాప్తాసంఘాతేచ||అశుతే||అశోతే||శృ||౨||౪||౨||దీర్ఘదభ్యాసాదవర్ణాత్పరస్యనుత్
స్యాత్-ఆనశే-అశితా-అష్టా-అశిష్యతే-అత్యుతే-అశువీత-అతీష్ట-అశిషీష్ట-అశిష్ట-ఆష్ట-ఆతా తామ్-ఆత్యుతా||ప్రిఘుఅన్త-స్తనే||స్తిఘ్నుతే-తిష్టిఘ్-
స్తేఘ్నితా||—*—అథాగణాన్తాత్పర స్తైవదినః||తికతిగతాచ||చాదాన్-స్తనే-తిక్తితి-తిగ్తితి||షఘుహింసాయామ్||సఘోతి||
జీఘసా ప్రాగ్లేఘ్య||ధృష్టోతి-దధర్ష-ధర్షితా||దమ్భుదమ్భునే||దమ్భునందమ్భుః-దభోతి-దదమ్భు శ్రద్ధిగ్రధిదమ్భుస్వజ్ఞేనాంలిటఃకిత్వం వేతివ్యాక
రణాన్తరమిహాప్యశ్రియతత్తత్వక్తమ్-అనిదితామితిసలోపః-తస్యాభీయత్వాదసిద్ధత్యేనపత్వాభ్యాసలోపయోర ప్రాప్తా||ఘ్||దమ్భే శ్చై
త్వాభ్యాసలోపావక్తవ్యా||ఘ్||దేభతుః-దదమ్భుతుః-ఇదంకిత్వంపిదపిద్విషయకమితిసుధాకరాదయః - తన్త తేతివసేవమిపు-దేభ-దేభిధ-దే
భేతిహాపాన్తరంబోధ్యమ్-ఆపిద్విషయకమితిన్యాసకారాదిమతేతుదదమ్భు-దదమ్భిధ-దదమ్భే త్యేవ-దమ్భితా-దభ్యాత్||ఋఘవృద్ధా||త్వపస్రీ
ణనశ్రత్యేకే||ఋఘభూదిత్వాత్ ఇత్వన్న-త్వప్రోతి||వద్దసి||ఆగణాన్తాదధికారోయమ్||అహవ్యాప్తా||అహహ్నితి||దఘుఘాతనేపాలనేచ||దఘో
తి||చముభక్షణే||చ మోతి||రితిచిరిజిరిదాశ్చదృహింసాయామ్||రిణోతి-ఝిణోతి-అయంభాషాయామపీత్యేకే|| నతద్యశశ్చప్రభృతాఃఝిణో

తా||దృశ్యోఽపరే||ఆద్రీయతే-ఆద్రీయేతే-ఆదద్రై-ఆదద్రీషే-ఆదర్త-ఆదరిష్యతే-ఆదృషీష్ట-ఆదృత-ఆదృమాతామ్||దృశ్యోఽపరే||గ్రియతే-
 —————*—————అధవరన్తైపదినఃపాదశ||ప్రచ్ఛజ్ఞిపాన్యమామ్||పృచ్ఛతి-పప్రచ్ఛ-పప్రచ్ఛతుః-పప్రచ్ఛిధ-పప్రస్థ-ప్రప్తా-ప్రత్యుతి-అ
 ప్రాక్షీత్||వృత్||కిరాదయోవృత్తాః||సృజవిసర్జే||సృజతి-విభామాసృజిష్యశోః-ససర్జి-సప్రస్థ-సప్రత్యుతి-సృజిష్యశోర్లు-ల్యమాకితీత్యమా
 గమః-అప్రాక్షీత్||ఋమన్జోశుక్థా||మజ్జతి-మమజ్జ మస్థినశోర్లు-లీతినుమ్||క్షో||మస్తేరన్త్యాత్పూర్వోన్మమ్వాచ్యః||క్షో||సంయోగాదిలోపః-మమ
 జ్జ్క-మమజ్జి-మజ్జక్తా-మజ్జ్త్యుతి-అమాజ్జ్తీత్-అమాజ్జ్క్తామ్-అమాజ్జ్తుః||రుజోభజ్జే||రోక్త-రోక్త్యుతి-అరోక్షీత్-అరోక్తామ్||భుజోకాటి
 త్యే||రుజివత్||ఘసస్పర్శే||ఘోప్తా-అఘోపీత్||రుశరిశహింసాయామ్||తాలవ్యాన్తై రోష్టా-రోక్త్యుతి-శేష్టా-శేక్త్యుతి||లిశగతా||అలితుత్||స్పృశ
 సంస్పర్శనే||స్పృష్ట-స్పర్ష-స్పృత్యుతి-స్పర్ త్యుతి-అస్పాక్షీత్-అస్పార్షీత్-అస్పృతుత్||విచ్ఛగతా||గుపూఢాపేత్యాప్రత్యయః-
 ఆర్థధాతుకేవా - విచ్ఛాయతి-విచ్ఛాయాఞ్చకార-విచ్ఛ || విశప్రవేశనే||విశతి-వేష్ట||మృశఆమర్శనే || ఆచుర్శనంస్పర్శః - అమ్రాక్షీత్-
 అమార్క్షీత్ - అమృతుత్ || ఋద ప్రేరణే||కర్తృభి-ప్రాయేపిఫలెపరన్తైపదార్థఃపునఃపారః||షడ్లీవిశరణగత్యవసాదనేమ||సీదతీత్యాదిభౌ
 వాదికవత్-ఇహపారోనుమ్వికల్పార్థః-సీదతి సీదన్తి-జ్వలానిపారన్తైకార్థః-సాదః-స్వరార్థశ్చ-శబనుదాత్తః-శస్తూదాత్తః||శడల్ శాతనే||
 స్వరార్థపవపునఃపారః-శతాతునాస్తి-శదేశ్శితిత్యాత్తనేపదోక్తే||అదవట్స్వరితేతః||మిలసంగమే||మిలసంగ్లేషణేఇతిపరితస్యపునఃపారఃక
 ర్తృభి-ప్రాయేతజర్థః-మిలతి-మిలతే-మిమేల-మిమిలె||ముచ్ఛల్ మోక్షణే||శేముచాదీనామ్||౭||౧||౧౮||నుమ్స్యాత్-ముఞ్చతి-ముఞ్చతే-మో
 క్తా-ముచ్ఛాత్-ముక్షీష్ట-అముచత్-అముక్త-అముక్షాతామ్||బుప్ లోఢనే||లువృతి-లువృతే-అలువత్-అలుప్త||విద్లీలాభే||విన్దతి-విన్దతే-వి
 వేద-వివిద-వ్యాఘ్రభూత్యాదిమతేనేట్లోయమ్-వెదితా-భాష్యానిమతే-ఎట్రః-వేత్తా-పరివెత్తా-పరిర్వర్జనే-జ్యేష్ఠ-పరివ్యజ్యదాగానగ్నిం
 శ్చలభివానిత్యర్థః తృన్తృదా||లివఉపదేహే||ఉపదేహావాప్యన్ధి-లివృతి-లివృతే-లెప్తా-లిపిసీత్యజ్-తదితువా-అలివత్-అలివత-అలిప్త||షి
 చతురణే||సిఞ్చతి-సిఞ్చతే-అసిచత్-అసిచత-అసిక్త-అభిషిఞ్చ -అభ్యషిఞ్చత్ అసిషిషేచ||అధత్రయఃపరన్తైపదినః||కృతీచ్ఛేదనే||కృంతతి-చ
 కర్తక ర్తితా-కర్తిష్యతి-కర్తీష్యతి-అకర్తీ||ఖదపరిఘాతే||ఖన్దతి-ఖిభద-ఖాన్తా-అయందైన్యదివాదారుధాదౌచ||పిశఅయవే||పింశతి-పిశి

భ-విజితా-అవినక్-అవిజీత్ || పృజీవర్జనే || వృణక్తి-వర్జితా || పృచీసమ్పరే- || వృణక్తి-పవర్చ-వృత్ - * ఇతిరుధాదయః * < > తనువిస్తా
 రే || సప్తస్వరితేతః || తనాదికృష్ణ్యాః || తనోతి-తనుతః-తన్వః-తనువః-తన్వః-తనుమః-తనుతే-తతాన-తేనే-తను-తనవాని-అతానీత్-అతనీత్ || ౧౧ ||
 తనాదిభ్యస్తధాసోః || ౧౨ || ౧౩ || ౧౪ || పభ్యస్సి-గో-వాలుక్-స్యాత్ తధాసోఃపరతః-ధాసాసాహచర్యాదేకవచనమేవతశబ్దోగృహ్యతే - తేనేహన
 యూయమతనిష్ట-అతానిష్ట-అనుదాత్తోపదేశేత్యనునాసికలోపస్తగి-అతత-అతనిష్ట-అతధాః-అతనిష్టాః || షణ్ణుదానే || సనోతి-సనుతే-యేవిభా
 షా-సాయాత్-సన్యాత్-జనసనేత్యాత్వమ్-అసాత-అసనిష్ట-అసాధాః-అసనిష్టాః || ఊణుహింసాయామ్ || ఊణోతి- ఊణుతే-హ్యన్తక్షణేతినప్ప
 ధిః-అక్షణీత్ - అక్షత-అక్షణీష్ట-అక్షధాః- అక్షణిష్టాః || ఊణుచ || ఉప్రత్యయనిమిత్తోలఘూపథగుణఃసంజ్ఞాపూర్వకోవిధిరనిత్యఇతినభవతీత్యా
 త్రేయాదయః-భవత్యేవేత్యన్యే-ఊణోతి-ఊణోతి-ఊణితాసి - ఊణితాసే-అఊణీత్-అఊత-అఊణీష్ట || ఋణుగతా || ఋణోతి-అర్ణు
 తః-అర్ణువన్తి-ఆనర్ణ-ఆనృణ-అర్ణితాసి-అర్ణోత్-ఆర్-ఆర్ణిష్ట-ఆర్ధాః-ఆర్ణిష్టాః || తృణుఅదనే || తృణోతి-తర్ణోతి || ఘృణుదీప్తా || ఘృణోతి-ఘర్ణోతి-జఘర్ణ-జ
 ఘృణే || అధద్వావనుదాత్తేతా || వనుయాచనే || వనుతే-వవనే-చాస్త్రమతేపరస్తైవదీ-వనోతి-వనుతః-వవాన || మనుఅవబోధనే || మనుతే-మేనే-మని
 తా || మకృత్-కరణే || కరోతి-అతఉత్సర్వధాతుకే-కురుతః-యన్-నభకుర్చుగామితివదీర్థః కుర్వన్తి || నిత్యంకరోతే || ౧౪ || ౧౫ || అసోకారప్ర
 త్యయస్యనిత్యంలోపస్సన్యద్వమయోఃపరయోః-కుర్వః-కుర్తః-చకర్థ-చకృవ-కర్తా-కరిష్యతి || యేచ || ౧౬ || ౧౭ || ౧౮ || కృష్ణఉలోపస్సన్యద్వాదౌప్ర
 త్యయేపరై-కుర్యాత్-ఆగిషక్రియాత్-క్రియాస్తామ్ కృషీచ్చ-అకార్షీత్-తనాదిభ్యఇతిలుగభావేప్రాస్వాదజ్ఞాదితినచోలోపః-అకృత-అకృధాః ||
 ౧౯ || సప్తరిభ్యాంకరోతౌభూషణే || ౨౦ || ౨౧ || ౨౨ || సమవాయేచ || ౨౩ || ౨౪ || సంపరిపూర్వస్యకరోతేసుక్-స్యాత్ భూషణేసంఘేచార్ధే-సంస్త
 రోతి-అలంకరోతీత్యర్థః-సంస్తర్వన్తి-సంఘీభవన్తీత్యర్థః-సమ్పూర్వస్యకర్షచిదభూషణేపినుట్-సంస్తృతంభూతౌఇతిజ్ఞాపకాత్-పరినిభిభ్యఇతిషః-
 పరిపూరోతి-సివాదీనాంవాడ్వ్యవాయేపి పర్యస్తార్షీత్-పర్యస్తార్షీత్ || ౨౫ || ఉపాప్రతియత్తువైకృతవాక్యధ్యాహారేషుచ || ౨౬ || ౨౭ || ఉ
 పాతృభిఃసుక్-స్యాదేష్వర్ధముచకారాత్ప్రాగుక్రయోరర్థయోః ప్రతియత్నోగుణాధానంవికృతమేవవైకృతవికారః-వాక్యస్యాధ్యా
 హారః-అకాంక్షితైకదేశపూరణం-ఉపసృతాకన్యా-అలంకృతేత్యర్థః-ఉపసృతాబ్రాహ్మణాః-సముదితాఇత్యర్థః-పథోదకస్యోపసృరుతే

గుణాధానంకరోతీత్యర్థః-ఉపసంప్రతంభుక్ కే-వికృతమిత్యర్థః-ఉపసంప్రతంబ్రూతే-వాక్యాధ్యాహారేణ బ్రూతభివ్యర్థః|| సుహృత్సూర్వః||
 ౬||౧||౩౫||అడభ్యాసవ్య వాయేపీత్య కమ్-సజ్జసా-ర-కాత్పూర్వ ఇత్యాదిభాష్యే ప్రత్యాభ్యాసమ్-తథాహి- సూర్వంధాతుగుణసంకేత
 యుజ్యతే-అనరజ్జత్వాత్సత్-తతోద్విత్వమ్- ఏవంయుతశ్చ సంయోగాదేర్గుణః సంచసగ-రతుః|| కృస్తుభ్యసూత్రే యుతోభారద్వాజస్యేతి
 సూత్రేచ||క్షే||కృజ్ఞో-నుటభివక్తవ్యమ్||క్షే|| తేన సమటఃపరస్యేత్ సంచసగ-రిధ-సంచసగ-రివ-గుణో-రీతి సూత్రే నిత్యః-ధ్వసీతి సూత్రాన్ని
 త్యమిత్యనువర్తతే-నిత్యంయస్సంయోగాదస్తస్యేత్యర్థాత్సతిగుణో-సంస్క్రియాత్-యుతశ్చ సంయోగాదేరితి లిక్ సేచో-ర్నేట్-ఏ కాచడ
 పదేశభిసూత్రాదుపదేశభివ్యనువర్త్య ఉపదేశేయస్సంయోగాదిరితి వ్యాఖ్యానాత్-సంసగ-ప్రీష్ట-సమసగ-ప్రత-సమసగ-ప్రతామ్||వృత్-
 —————*తనాదయస్సమాప్తాః||*————— డుక్రీజ్ఞోద్రవ్యవినియోగః||క్రాద్విభ్యఃశ్చ||౩||౧||౩౫||క్రీణాతి-ఈహల్యఘాః-క్రీణీతః-
 ఈత్వాత్పూర్వం-పురవాదేశఃపరత్వాన్నిత్యత్వాదనరజ్జత్వాచ-ఏవంయుత్యాద్యవః-తతఃశ్చాభ్యస్తయో-త్యాలోపః-క్రీణన్తి-క్రీణీతే-
 క్రీణాతే-క్రీణతే-చిక్రాయ-చిక్రియతుః-చిక్రియథ-చిక్రేధ-చిక్రియవ-చిక్రియిషే-క్రేణా-క్రేమ్యతి-క్రీయాత్-క్రేషీష్ట-అక్రేషీత్-అ
 క్రేష్ట||ప్రీజ్ఞోతర్మణేకాన్తాచ||కాన్తిఃకామనా-ప్రీణాతి-ప్రీణీతే-ప్రేతా|| ప్రీజ్ఞోపాకె||మీజ్ఞోహింసాయామ్||హినుమీనా-ప్రమీణాతి-ప్రమీ
 ణీతః-మీనాతిమినోతీ-త్యేజ్విషయేఅత్వమ్-మహా-మిన్యతుః-మమిధ-మమాధ-మిమ్యే-మాతా-మాస్యతి-మీయాతే-మాసేష్ట-అమాసీత్-అమా
 సిష్టామ్ అమాస్త||షిజ్ఞోబద్ధనే||సినాతి-సినీతే-సిమాయ-సిష్యే-సేతా||సుగ-జ్ఞోఆప్రవణే||సమ్ముస్తమ్ముస్క-మ్ముస్క-మ్ముస్క-జ్ఞోభ్యశ్చ
 శ్చ||౩||౧||౩౫||చాత్ శ్చ-సుగ-నోతి-సుగ-నతే-సుగ-నాతి-సుగ-నీతే-చుస్తావ-చుసుగ-వేస్తా-అస్తాషీత్-అస్తో-ష్ట-స్తంభాద్వదయశ్చ త్వ
 రసేన్త్రాఃసర్వేరోధనార్థాశ్చ త్యేక-మాధవస్తప్రధమతృతీయాస్తమ్భార్థో-ద్వితీయోఽష్టోషణార్థః-చతుర్థోధారణార్థభిత్వాహ-సర్వేపరస్తైష
 దినిః-సలోపః-విష్టభో-తి-విష్టభా-తి-అవష్టభో-తి-అవష్టభా-తి-అవతష్టభు-జ్ఞా-స్తంభీత్యక్ వా-వృష్టభత్-వృష్టమీత్-స్తభో-తి-స్తభా-
 తి||౩||వేస్క-భా-తేరిత్యమ్||౩||౩||౩౬||వేపరస్యస్త-భా-తేస్సస్యమస్యాత్-విష్టభో-తి-విష్టభా-తి-సుభో-తి-స్తు-భా-తి||౩||హలశ్చశ్చా
 ఙ్గో||౩||౧||౩౬||హలఃపరస్యశ్చశ్చా-జాదేశఃస్యాత్ హౌపరేస్తభాన-స్తభాన-స్క-భాన-స్తు-భాన-పత్యేస్తభు-హీత్యాది||యుజ్ఞోబద్ధనే||యు

నాతి-యనీతే-యోతా||క్నూర్జశజ్జే||క్నూనాతి-క్నూనీతే-క్నవితా||ద్రూర్జహింసాయామ్||ద్రూణాతి-ద్రూణీతే||పూర్జపవనే||పూర్వాదీ
 శాంప్రస్వః||౨||౩||౪||౫||౬||౭||౮||౯||౧౦||శితివరె-పునాతి-పునీతే-పవితా||లూర్జఘృదనే||లునాతి-లునీతే||స్త్వూర్జఅచ్చాదనే||స్త్వూణాతి-స్త్వూణీతే-తస్తార-త
 స్తరతుః-స్తరితా-స్తరీతా-స్త్రూణీయాత్-స్త్రూణీత-ఆశిషిస్తీర్యాత్-లిజ్-సిహారితివెత్-నలిగి స్తరిషీప్త-ఉశ్చేతికిత్వమ్-స్తీర్షిప్త-సిచివవరస్తై
 పదెష్వితివదీర్ఘ-అస్తారీత్-అస్తారిష్టమ్-అస్తరిష్ట-అస్తరిష్ట-అస్తీర్ష||క్నూర్జహింసాయామ్||కృణాతి-కృణీతే-చకార-చకరె||వృణాత్-వరణే||
 వృణాతి-వృణీతే-వవార-వవరే-వరితా-వరీతా-ఆశిషి-ఉదోఽప్యపూర్వస్య-పూర్వాత్-వరిషీప్త-పూర్షిప్త-అవారిత్-అవారిష్టమ్-అవరిష్ట-అ
 వరిష్ట-అవూర్ష||దూర్జకమ్పనే||ధునాతి-ధునీతే-దుధవిధ-దుధోధ-దుధువివ-ధోతా-ధవితా-నుసుధూర్జభ్యుత్థిత-అథాపీత్-అధవిష్ట-అధోష్ట||
 అధబధ్నాత్వస్తాఃపరస్తైవదినః||—————*—————శ్మహింసాయామ్||శ్మదృప్తాంప్రసోదవేతిప్రస్వపయేయన్-అన్యదాబుభృ
 త్యూతామితిగుణః-శశ్రతుః-శశరతుః-శ్రుకఃకితీతినిషేధస్యక్రాదినియమేనబాధః-శశరివ-శశ్రివ-శరితా-శరీతా-శ్మణీహి-శీర్యాత్-అ
 శారిష్టమ్||పూపాలనపూరణయోః||ప్రతుః-పవరతుః-ఆశిషిపూర్వాత్||వృవరణే||భరణిత్యేకే||భృభర్తృనే||భరణేప్యేకే||ష్మహిం
 సాయామ్||మృణాతి-మమార||దృవిదారణే||దద్రతుః-దదరతుః||జృవయోహనో||రూర్జిత్యేకే||ధృభృత్వన్యే||న్మానయో||క్నూహింసా
 యామ్||ఋగతౌ||ఋణాతి-అరాఙ్చకార-అరితా-అరీతా-ఆర్ణాత్-ఆర్ణితామ్-ఈర్యాత్-ఆరీత్-ఆరిష్టమ్||గూశజ్జే||జ్యౌవయోహనో||
 గృహిజ్యౌ||హలః||౬||౭||౮||౯||౧౦||అజ్ఞావయవాధ్యలఃపరంయత్సంప్రసారణంతదస్తస్యజ్జన్యదీర్ఘస్సాన్యత్-ఇతీదీర్ఘకృతేపాష్వదీనాంప్రస్వః-జినాతి
 జిజ్యౌ-జిజ్యుతుః||రీగతిరేషణయోః||రెషణంవృకశబ్దః||లీగ్లేషణే||విభాషలీయతేరిత్యేజ్విషయేఅత్వం-వా-లౌ-లిలాయ-లాతా-లేతా-అల్లెషీత్
 అలాసీత్||స్థీవరణే||స్థినాతి||స్థీగతౌ||స్థినాతి||వృత్||ల్వాదయోవృత్తాః-పాద్వదయోపీత్యేకే||ప్రీవరణే||భ్రీభయే||భరణిత్యేకే||క్షీమహింసాయా
 మ్||ఏహంత్రయాణాంప్రస్వః-కేహంచిన్యతేతున||జ్ఞాఅవబోధనే||జ్ఞాజనోగ్దా||జానాతి-ద్విరుద్దేశసామర్థ్యాన్నప్రస్వః||బన్ధబన్ధనే||బధ్నాతి-
 బబన్ధిధ-బబన్ధ-బన్ధా-బన్ధారౌ-బన్ధారః-భంత్యుతి-బధాన-అభాంతీత్-పూర్వత్రాసిద్ధమితిభిషమభావాత్పూర్వంయూనిసిజ్ఞాపః-ప్రత్యయల
 త్తణేనసాదిప్రత్యయమాశ్రిత్యభిషమభావౌన-ప్రత్యయలక్షణంప్రతిసిజ్ఞోపస్యాసిద్ధత్వాత్-అబాన్ధామ్-అభాంత్యుః||వృజ్-సంభక్తౌ||వృణీ

61)

20

౩||౧||౨||పభ్యోనివస్యాత్-చూర్ణానైభ్యోప్రాతిపదికాద్ధాత్వర్థః త్యేవసిద్ధతేషామిహగ్రహణంప్రపజ్జార్థమ్-చురాదిభ్యస్తుస్వాధ్యేపుగనైతి
 గుణః-సనాద్యంతాభిధాతుత్వమ్-తివశపాది-గుణాయాదేశౌ-చోరయతి||౩||౨||౩||నిజస్తాదాత్మనెవవంస్యాత్ కర్తృగామినిక్రియా
 ఫలే-చోరయతే-చోరయామాన-చోరయతా-ణేరనిటితినిలాపః-చోర్యాత్-చోరయమీష్ట-నిశ్రీతివజ్-శౌచశీతి హ్రస్వః-చశిచేత్ద్విష్టమ్-హ
 లావిశ్యేషః-ద్విలోలఘోరిత్యభ్యాసదీర్ఘః-అచూచురత్-అచూచురత్||చిత్తస్త్వత్వామ్||చిన్తయతి-అచిచిన్తత్-చిన్తేతిపరితవ్యేతిదిత్యరణణిచః
 పాక్షికత్వేలిజమ్-తేనచిన్త్యాత్-చిన్తయతి ఇత్యదౌనలోపోన-చిన్తతి-చిన్తేత్-ఏతచ్ఛబ్దావకంసామాన్యాపేక్షామిత్యేకే-అతఏకహలిత్యత్రవృత్తి
 కృతాజగణతఃజగణురిత్యాద్యుదాహృతత్వాత్-విశేషాపేక్షామిశ్యవరే అతఏవఆధృషాద్వైత్యస్యనవైయర్థమ్||యత్రిసంకోచే||యన్తయ
 తియన్తేతిపరితుంయన్తం-యన్తుఇతిత్యరణాయన్తతీతిమాధవేనోక్తంతచ్చిన్త్యమ్-ఏవంకుదితత్రిమత్రిమ||స్ఫుడిపరిహాసే||స్ఫుణ్ణయతి-ఇ
 దిత్తరణాత్ స్ఫుణ్ణతి-స్ఫుటితిపాతౌర్తమ్ స్ఫుణ్ణయతి-స్ఫుణ్ణతి||అక్షదర్శనాజ్ఞానయోః||కుదిఅన్తతభాషణే||కున్తయతి||కుడిత్యేకే||లడడవసెవాయా
 మ్||లాడయతి||మిసిస్మహసే||మిన్తయతి-మిన్తతి||ఓలడిడత్ తేవణే||ఓలణ్ణయతి-ఓలణ్ణతి, ఓకారిఇదిత్యేకే-లణ్ణయతి-లణ్ణి-ఉకారాదీరయమి
 త్యేనే-ఉలణ్ణయతి||జలఅపవారిణే||లజఇత్యేకే వీడఅవగాహసే||వీడయతి||భ్రాజభాసభాషదీపజీవమీలపీడామన్యతరస్యామ్||౨||౩||౩||పమాముప
 ధాయాప్రాసోపాస్యాచ్ఛబ్దకేశౌ-అపివీడత్-అపివీడత్||నటఅవస్పన్తసే||అవస్పన్తనంనాట్యమ్||శ్రధప్రయత్నే||ప్రస్థానఇత్యేకే||బధనంయము
 సే||పాధయతి||బధైతి చన్తః||ప్రూపూరణే||దీర్ఘోచ్చారణంఃపాక్షికత్వేలిజం-అద్దిసేట్టత్వాం-ఏవంపుణాతిపెత్తిభ్యాంపరితేత్యాదిసిద్ధావ
 పివరతిపరతభిత్వాదిసిద్ధిఃఫలమ్-పారయతి-పరతి||ఉర్జబలప్రాణనయోః||పక్షపరిగ్రహే||వర్ణచూర్ణప్రేరణే||వర్ణవర్ణనఇత్యేకే||ప్రథప్రఖ్యానే||ప్రాధ
 యతి-నాన్యైమితో౨ హేతావితపక్ష్యమాణశ్వాన్నాస్యమిత్తమ్||౩||అత్ స్త్వదవ్యాత్వరప్రథక్రదస్త్యాస్వశామ్||౨||౪||౫||పమాముభ్యాసస్యఅ
 ర్నాన్యచ్ఛబ్దకేశౌ-ఇత్వావవాదః అపప్రథత్||ప్రథప్రత్యేపే||వర్ణయతి||ఉర్వత్||౨||౪||౨||ఉపధాయాంబువర్ణస్యసానేయుస్సస్యాదావచ్ఛరే
 శౌఇరరారామపవాదః-అపివర్ణత్-అపవర్ణత్||పథఇత్యేకే||పాధయతి||షన్ముసన్ముస్తే||సన్ముయతి-అససన్ముత్||శన్ముచ||అశశన్ముత్||సాన్ము
 ఇత్యేకే||భక్షఅదసే||కుట్టజీదనభర్తసయోః||పూరణఇత్యేకే మట్టయతి||పుట్టచుట్టఅల్పీభావే||అట్టమట్టఅనాదరే||అట్టయతిఅయందోషః ఘ్న

త్వస్యాసిద్ధతాపన్నస్త్రా ఇతినిషేధః-ఆట్టిబల్ ||లుణ్యస్త్రేయే||లుణ్యయతి-లుణ్యతీతిలుటిస్త్రేయఇతిభావాదికన్య||శతశ్వతలసంస్తారగత్యోః||శ్చౌతిశ్చ త్యే
 కే||తుజిపజిహంసాబలాదాననికెతనేషు||తుజ్జయతి-పిజ్జయతి-ఇదిత్రరణాత్తుజ్జయతి-పిజ్జయతి-తుజపిజేతికెదత్ ||లజలుజిశ్చ త్యే||కే||పిసగతా||పెసయ
 తి-పేసతీతితుశపిగతః||మాన్తస్వామప్రయోగే||శ్వల్పవల్పపరిభాషణే||స్థిహస్నేహనే||స్థిలశ్చ త్యే||కే||స్థిలలనాదరే||అహవదేశశ్వాన్వషః-అసి
 స్థిలత్ ||పిష్టిశ్చ అనాదరశ్చ త్యే||కే||జీత్వస్వావయవేఅచరితార్థత్వాన్విజనాత్తత్-స్త్రాయయతే||స్థిగన్తేషణే||పనిగతా||పన్థయతి-పన్థం||పిచ్ఛకుః||నేఛ
 దినంవరణే||ఛయతి-ఛన్తి||శ్రణదానే||ప్రాయేణాయంవిపూర్వః-ఽశ్రాణయతి||తడఅభూతే||తడయతి||ఖడఖడికడిభేదనే||ఖాడయతి-ఽణయతి-ఖ
 ణ్ణయతి-కణ్ణయతి-కణ్ణయతి||గుడిరతుణే||గుడివేష్టనే||రతుణశ్చ త్యే||కే||గురిశ్చ త్యే||అవశుణ్ణయతి-అవశుణ్ణయతి||గురిశ్చ త్యే||పరి||ఖుడిఞ్ణనే||వడివిభాజనే||వడిశ్చ
 త్యే||కే||వడికపిచణ్ణే||చణ్ణయతి||మడిభూమాయాంహల్లేచ||భడికల్యాణే||ఛర్తవమనే||పుస్తయస్తఅదరానాదరయోః||చుప్తసంభాష్యనే||నకర-ర-
 నాశనే||శావదేశలక్షణేపర్వదస్త్రాయమ్-ప్రచకరయతి||చుకర-చకర-వృదనే||కలశౌచకర్తృణే||తలప్రతిస్తాయామ్||తులఉన్తానే||శౌలయతి-
 ఆతూతులత్-కథంతులయతితులనాశ్చశ్యాది-అతుల్-పమాభ్యామితినిపాతనాదజన్తస్యతులాశబ్దస్యసిద్ధతతోశిచ్ ||దులఉత్||శ్చే||పె||పులహ-హ
 త్రేష్వ||తులసముచ్చాయే||ములరోహణే||కలఽత్రే||పె||విలభేదనే||తిలస్నేహనే||చలభృతా||చాలరతుణే||లూపహింసాయామ్||శుల్బయానే||
 శూర్పచ||చుబచ్ఛేదనే||పిటసంచూర్ణనే||వడిపనినాశనే||పణయతి-పణ్ణయతి-పంసయతి-పంసయతి||పజమాగ్గసంస్తారగత్యోః||శుల-అతస్పర్శనే||ఽపిగ
 త్యామ్||చమ్పయతి-చమ్పయతి||తుపిత్రే||త్వామ్||తుమ్పయతి-తుమ్పయతి||తుజిక్య-చృజీవనే||శ్వర్తత్యామ్||శ్వభ్రుచ||శ్శే||జ్జపమిచ్చ||అయంజ్ఞానే
 జ్ఞాపనేదవర్తతే||మితాంప్రాస్వః||మితాముపధాయాప్రాస్వస్వాన్యత్ శౌవరే-జ్జపయతి||యమచపరివేషణే||చాత్-పరివేషణమిహవేషణ-చ
 తుభోజనానాపివేష్టనా-యనుయతిచన్ద్రం-పరివేష్టతఇత్యర్థః||చహపరికలగనే||చహయతి-అదీచహత్-కథాసౌవత్యమాణస్యతులదస్త్రేష్వనా
 గ్లోపిశ్వాద్ధీర్హస్తస్వద్భావాన-అచచహత్||చపశ్చ త్యే||కే||చపయతి||రహత్యాగశ్చ త్యే||కే||అరీరహత్-కథాదేస్తుఅరరహత్||బలప్రాణనే||బలయ
 తి||దిభ్-చయనే||దిమ్భరోశ్||౬||౧||౫||అసయోగాత్స్వంవాస్యాత్ శౌ||౬||౨||ప్రీప్రీర్ముయాత్కాయ్యాతాంపుజ్ఞా||౭||౩||౩౬||అగ్రా
 దేరాదన్తానాంచపుగాగమస్వాన్యత్ శౌ-చపయతి-చయయతి-భిత్-రణసామర్థ్యాదస్యశిజ్వికల్పః-చయతి-చయతే-ప్రణివయతి-ప్రనివయతి||

శామయతే! సుశ్శబ్దమేవతే! త్రుటచ్చేదనే! మటత్యేకే! గల ప్ర ప్రవణే! భలభండనే! కూటాదనే! అవసాదనత్యేకే! పట్టప్ర తావనే! వ
 ఇచ్చ ప్రలక్ష్మనే! వృషశక్తిబద్ధనే! శక్తిబద్ధనం ప్రజననసాక్ష్యం శక్తిసంబద్ధశ్చ- వర్షయతే! మదళ్యప్రియోగే! దిపుపరికూజనే! గ్నావిజ్ఞానే! గార
 య తే! ఒడిచేత నాభ్యానవివాస నేమ! వేదయతే! ఘోసత్రాయాంవిద్యతేజ్ఞానే వేత్రివిందేవిచారణే! విందేవిందతి ప్రాప్తాశ్యస్థుక్ శ్చమ్ శేష్విదంక్ర
 మాత్ ఘోసనస్త్రమ్యే! మానయతే! యుజగుప్సాయామ్! యావయతే! మన్తనామోవా! మన్తేతిధాతుః పత్తితన్తయ నేవర్తతే- మన్తయతే! అ
 చుసన్తత- అథవాకు స్తేతిప్రాతిపదికంతతోధాత్వధ్వేషిచ్! ఇత్యామన్తీయాః! ————— చర్చలభ్యయనే! బుక్క-భావణే! బుక్తయ
 తి! శబ్దఉపనర్తాదావిష్టా రెచ! చాద్భాషణే ప్రతిశబ్దయతి- ప్రతిశ్రుతమావిష్క- రోతీత్యర్థః! అనుపసగ్నాచ్చ! ఆవిష్టారిత్యేవ- శబ్దయతి! కణి
 మీలనే! కాణయతి- శౌచజ్యుపధాయాహ్రస్యః కాణ్యాదీనాం వేతివికల్ప్యతే- అచీకణత్ - అచ-కాణత్! జభినాశ నే! జంభయతి జన్భతి- అజజ
 మ్యుత్! మూవతురణే! సూదయతి- అసూమదత్! జసు తాడనె! జానయతి- జసతి! పశుబర్హనే! పాశయతి! అమరోగే! ఆమయతి- నాన్యమితఇతిని
 షేధః- అమగత్యాదౌశపిగతః- తస్మాద్దైతుమశ్చైనకమ్యమిచమామితిమిత్వని షేధః- ఆమయతి! చటస్ఫుట భేదనె! వికాసేశశహఃస్ఫుటనిస్ఫుటతఇ
 త్యుక్తమ్! ఘటసంఘాతే! ఘటయతి! హస్త్యర్థాశ్చ! నవగత్యాముక్తాహస్త్యర్థాపిసాష్టధిచంలభ న్నత్యర్థః! దిపుమర్దనే! ఉదితాష్టదేవతీత్యపి!
 అర్థప్రియత్నే! అయమర్థాన్తరేపి- ద్రవ్యచర్చయతి! ఘుషిక్ విశత్బన్తే! ఘోషయతి- ఘుషిర- శబ్దనఇతిసూత్రే! అవిశబ్దనఇతిని షేధాల్లిజ్ఞాచనిత్యో
 స్యణిచ్! ఘోషతి- ఇరిత్యా వదజ్ఞా- అఘుషత్- అఘోషిత్- ణ్యన్తస్యతుఅజ్ఞాఘుషత్! ఆజక్రన్తసాత త్యే! భావాదికః క్రన్తధాతు రాహ్వనాద్య
 ర్థఉక్తః- సపవాజ్ఞూరోప్సణిచంలభ తేసాత త్యే! ఆక్రన్తయతి అన్యేతుఅజ్ఞూరోప్సఘుషిక్రన్తసాతత్యఇత్యానయః- ఆ ఘోషయతి! లసశిల్పయో
 గే! తసభూషలజ్ఞా రే! అవతంసయతి అవతంసతి- భూషయతి! ఘోషఅసనే! అసనం యేవణమ్! అర్హస్మా జాయామ్! జ్ఞానయోగే! ఆజ్ఞాపయతి-
 భజవిక్రాణనే! శృఘప్రసహనే! శర్దయతి- శర్ధతి- అశశర్దత్- అశీశృధత్! యతనికారోపస్తారయోః! రకలగఆస్వాదనే! రఘత్యేకే- రగేత్యన్యే!
 అఞ్ఘ్రిపి శెచణే! అఞ్ఘయతి- ఉడి త్త్వమిష్టిక్ ల్పార్థమ్- అతపవవిభాషితోణిచ్! అఞ్ఘతి- పవంశృఘజసుప్రభృతీనామపిబోధ్యమ్! లిగిదిత్రీకరణే!
 లిజయతి లిజతి! ముదనంసర్గే! మోదయతి- సమున్ముతేన! త్రసధారణే! గ్రహణిత్యేకే- వారణిత్యన్యే! ఉద్రసఉత్సే! ఉకారోధాత్వవయవ

ఇత్యేకే-ఉక్తానయతి-నేత్యన్యే-ధానయతి-ముచప్రమోచనెమోదనేచ॥వసన్నేహాప్యే-దావహారణేషు॥చరసంశయే॥ఘృసహసి॥హవసేచే
 త్యేకే-చ్యావయతి॥ఘృసే త్యేకే॥చ్యోనయతి॥భవో-వకల్ప-నై॥అవకల్ప-నమ్మిశ్రీ-కరణమిత్యేకే-విస్తనమిత్యన్యే-భావయతి-కృపేశ్వ-కల్పయ
 తి॥అస్వదస్సకర్త-కాత్॥స్వదిమభి-వ్యాప్యసంభవతగ-ర్తభ్యపవశిచ్॥గ్రసగ్రహణే॥గ్రానయతిఫలమ్॥పుషధారణే॥పోషయత్యాభరణమ్॥దల
 విదారణే॥దాలయతి॥పటపుటలుటకుటతుజిమిజిపిజిలుజిభజిలఘ్రిత్రసిపిసికుసిదశిసుశిఘటఘటిబృహిబర్హబల్లగువధూపవిచ్ఛవీవయోధలోక్యలో
 చృణనకుపలుపతర్క-వృతువృఘుభాషార్థాః॥పాటయతి పోటయతి-లోటయతి-తుఱ్ఱయతి తుఱ్ఱతి-మిఱ్ఱయతి-మిఱ్ఱతి- ఏవన్న-రేషామిదితామ్॥ఘా
 టయతి-ఘుఱ్ఱయతి॥స్లాగోపిశాస్త్వదితామ్-అలులాకత్-అలులోచత్-వర్తయతి వర్ధయతి-ఉడిత్త్వాత్ వర్తతి వర్ధతి॥రుటరజిలజఽజినభృశిరు
 శిరుసిశీకనటపుటపుటిరువిలఘ్రిరఘ్రి అహిరహిమహిచ॥రోటయతి-రఱ్ఱయతి-రఱ్ఱతి-లఱ్ఱయతి-లఱ్ఱతి-త్యాది॥లడితడినశచ॥పూరితప్యా-నే॥ఈ
 దిత్త-ంబిస్తాయామిశ్లేషే-ధాయ-అతపవణిజ్యా-పూరయతి-పూరతి॥రుజహింసాయామ్॥స్వదఆస్వాదనే॥స్వాదఇత్యేకే-అసిష్వదత్-దీర్ఘస్వ
 తుఅహో-దేశ-శ్వాదసిష్వదత్॥అభృషాద్వా॥ఇతఃఉర్ధ్వ-విభాషితణిచఃభృషధాతుహ-భి-వ్యాప్య॥యజవృచసంయమనె॥యోజయతి యోజతి-
 అయాశీత్ వర్షయతి-వర్షతి-వర్షితా-అవర్షీత్॥ అగ్రపూజాయామ్॥షహమర్షణే॥సాహయతి-సపవాయన్నాగస్సహతికలభేభ్యఃపరిభవమ్॥
 ఈరితై-పే॥వీద్రవీకరణే॥లాయయతి-లయతి-లెతా॥వృజీవర్తనే॥వర్ణయతి-వర్ణతి॥వృజ్ఞో-అవరణే॥వారయతి-వరతి-వరతే-వరితా-వరితా॥జ్యౌవ
 యోహానా॥జారయతి జరతి-జరితా జరీతా॥జ్రి-చ॥జాయయతి-జ్రయతి-జ్రేతా॥రిచ-యోజనసమ్పర్చనయోః॥రేచయతి-రేచతి-రేక్తా॥శిషల
 సర్వోపయోగే॥శెషయతి-శేషతి-శేష్టా-ఆశిక్షత్-విపూర్వో-తిశయో॥తపదాహే॥తాపయతి-తపతి-తప్తా॥తృపతృప్తై॥సన్దీపనఇత్యేకే-తర్పయతి-
 తర్పతి-తర్పితా॥ఛదీసందీపనె॥ధ్వయతి-ధ్వతి-ధ్వితా-ధ్విష్యతి-సేసిచీతివికలాస్విన-సాహచర్యాత్తత్రౌధాదికన్వైవ్యవగ్రహణాత్॥చృపభృపద్య
 వసన్దీపనఇత్యేకే॥చర్పయతి-ఛర్పయతి॥దృభీభయే॥దర్భయతి దర్భతి దర్భితా॥దృభసందర్భే॥అయంతుడాదావీదిత్-॥శ్రభమోక్షణే॥హింసా
 యామిత్యన్యే॥మిగతా॥మాయయతి-మయతి-మేతా॥గ్రన్థబధనే॥గ్రన్థయతి-గ్రన్థతి॥శీకఅమర్షణే-శీకయతి॥దీకచ॥చీకయతి॥అద్దహింసాయామ్॥
 స్వరితేత్-అర్దయతి-అర్దతి-అర్దతే॥హిసిహింసాయామ్॥హింసయతి-హింసతి-హిసన్దీతిశ్చమిగతమ్॥అగ్రపూజాయామ్॥అజ్ఞష్టదవశ్యర్థే॥అసాద

యతి-అసీదతి-పా-శ్రేయసీదాదేశః-అసత్తా-అసాత్మిత్ || శుద్ధశౌచకర్తృణి || శుద్ధతా-అశుద్ధిత్ || ధద అవవారణే || స్వరి తేత్ || జుషపరికర్తృనే || పరికర్తృన
 మూ-చాలాహింసావా-పరితర్పణమి త్యేక-పరితర్పణంపరితప్తప్రక్రియా-జూషయతి-జోషతి-ప్రీతి సేవనయోగ్యమత్యతితుదాకా || ధూఞ్కోకమ్
 నే || శావిత్వధిక్రమ్య || ధూఞ్కో ప్రీఞ్కోర్నుగ్వక్తవ్యః || ధూనయతి ధవతి-ధవతే-కవిత్తుధూఞ్కో ప్రీణోరితిపరిత్యాప్రీ శాతిసాహచర్యాఘ
 నా తేరేవనుకమాహుః-ధావయతి-అయంసాస్యకావ్యదౌతుదాదౌచ-సాస్యదౌత్రా స్వశ్చ-తథాచకవిరహస్యే || ధూనోతిచంపకవనానిధునో
 త్యనోకంచూతంధునాతిధువఃస్ఫుటితాతిముక్తమ్ || వాయుర్విధూనయతి ధావయతీహారేణావ్యత్యాననేధవతిచన్తనవఃశ్చరిశ్చ || ప్రీఞ్కోతర్ప
 ణే || ప్రీణయతి-ధూఞ్కో ప్రీణోరితిహరదత్తపాతేప్రాయయతి-ప్రయతి-ప్రయతే || శ్రస్థగ్రస్థస్థై || అపల్ అమ్మనే || సాన్తవనత్యేక-అవయతి
 అవతి-అప్తా-అపత్-స్వరి తేనయమి త్యేక-అవతే || తనుశ్రద్ధోపకరణయోః || ఉపసర్గాచ్చదైర్ల్య-తానయతి వితానయతి-తనతి-వితనతి || చచ
 శ్రద్ధోపహసనయోరిత్యేక || చానయతి-చనతి || వదనదేశవచనే || వాదయతి-వదతి-స్వరి తేత్-వదతే-అనుదాతైదిత్యేక-వవదతుః-వవదిగ-వవదె-
 వద్యాత్ || వచపరిభాషణే || వాచయతి-వచతి-వక్తా-అవాక్యీత్ || మానసూజాయామ్ || మానయతి-మానతి-మానితా-విచారణేతుభావాదిహిని
 త్యసన్న-స్త-స్తమ్యమానయతే || ఇత్యాకుస్త్రియాః || —————*————— మన్యతే-మను తేతిదివాదౌతనాకౌచ || భూప్రాప్తా || ఆశ్చ వేపదీ || భా
 వయతే-భవతే-ణిచ్ సన్నియోగే నైవాత్మ సేవదమిత్యేకే భవతి || గర్హవినిష్టనే || మార్గలప్తస్వణే || కరిశోకే || ఉర్పూర్వోయముత్క-త్తాయామ్ || క
 ణ్ణతేఇత్యాత్మ నెపదిగతః || మృజాశౌచాబ్జ్ఞా రయోః || మార్దయతి-మార్దతి-మార్దితా-మార్ష్యా || మృషతితియాయామ్ || స్వరి తేత్-వర్షయతి-వర్ష
 తి మర్ష తే-మృష్యతి-మృష్యతేతిదివాదౌ-సేద సేశపిమర్షతి || ధృషప్రసహనే || ధర్షయతి-ధర్షతి || ఇత్యాధృషీయాః || —————*————— ఆధౌ
 వస్తాః || కథవాక్యప్రబంధై || అల్లోపస్యస్థానివద్భావాన్నవృద్ధిః-కథయతి-అగ్లోపితాన్వదీర్లగన్వద్భావా-అచకధత్ || వర-ఈప్సియామ్ || వర
 యతి-వారయతీతిగతమ్ || గణసంఖ్యా నే || గణయతి || గుహగణః || ౭ || ౮ || ౯ || గణైరభ్యాసస్య ఈత్యాన్యత్ చజ్ఞురేశౌ-చానత్-అజీగణత్-అజగణత్ ||
 శరశ్వరాలసమ్యగ్భాషణే || పటపటగ్రై || ర్యాత్యేకే-పరయతి || రహత్యాగే || అరరహత్ || స్తనగదదేవశబ్దే || స్తనయతి-గదయతి అజగదత్ || పతగ
 తౌవా || వాణిజస్తావాఅదస్తత్యేకే-ఆద్యేపతయతి-పతతి-పత్యాకార-అపతీత్-ద్వితీయ-పాతయతి అపీపతత్ || పపోనుపసర్గాత్ || గతావిత్వే

యతి-క త్రతి-క లేత్యేక-క ర్తయతి-క రతి|| ఖ్వి|| ప్రాతిపదికాద్ధాత్వ ర్థేబహుళమిచ్ఛవచ్చ|| ఖ్వి|| ప్రాతిపదికాల్ ధాత్వ ర్థేణిచ్ స్యాత్ ఇష్టేయధాప్రా
తిపదికస్య పుంసద్భావవిన్నతుబుగ్యణాదిపరలోప ప్రస్థస్థాద్య దేశభసంజ్ఞాస్తవ్యణావపిస్యః-వసుమాచ ష్టేసబయతి పరత్వాస్వప్రథ్థాస
త్వాంతిగోషః-ఆపీవబత్-శౌచజీత్యత్రభాష్యేవృద్ధేరోహిబలీయా-తిస్థితమ్-అవవటత్ ||తత్త-రోతతదాచష్టే|| పూర్వస్య ప్ర పఖ్యఃః రోర్యాచ
ప్రతిభాధాత్వర్థమా త్రంశిజర్గః లడర్గస్తవవివక్షితః|| తెనాతిక్రానుతి|| అశ్వేనాతిక్రామతిఅశ్వయతి-హసినాతక్రామతిహస్తయతి|| ధామిరూపఖ్య||
ణిచ్చకృతిః ధాతురూపస్య తివద్యతే చశబ్దోఽను క్తసముచ్చయార్హః తథాచ వార్తికమ్|| ఖ్వి|| ఆఖ్యానాతగ్రత స్తదాచష్టేకృల్లక్ ప్రకృతిప్రత్యా
వతిః ప్రకృతివచ్చకారకమితి|| ఖ్వి|| కంసవధమాచ ష్టేకంసంఘాతయతి-ఇహకంస-హన్ ఇతి-స్థితే|| హనస్తోఽచిణ్ణలోః|| ౨ || ౩ || ౩ || హ నై స కా
రోస్తా దేశస్సాన్యత చిణ్ణల్వ ర్దేశితిణితి-ననుఅత్ర అజ్ఞసంజ్ఞాధాతుసంజ్ఞాచకంసవిశిష్టస్య ప్రాప్తా-తతశ్చఆచ ద్విత్వయోద్దోషః-కించకుత్వత త్వే
నస్యాతామ్-ధాతోఃస్వరూప గ్రహణేత త్వ త్వయేకార్యవిజ్ఞానాతో-సత్యం-ప్రకృతివచ్చేతిచ కారోభిర్నత్రిమః-కారకంచచాత్తార్యమ్-హేతు
మణ్ణిచఃప్రకృత్యేన్యాదేః హేతుమశ్లేయాదృశంకారకంధాతావనస్తభ్యుతంద్విత్వీయాస్తంయాదృశంచకార్యంకుత్వత త్వాదితదిహపీకృగ్గః-
కంసవ జీఘతత్ ||కర్తృకరణాద్ధాత్వ ర్థే|| కర్తుర్వాపాగాయయత్కరణంతతుచతురాదిమా త్రమిత్యర్థః-అనినాహ నితసయతి|| బహుదర్శనే||
చిత్రచిత్రీకరణే|| ఆలేఖ్యకరణిత్యర్థః-కి దాదిదర్శన-చిత్రేత్యయశుమ్భుతదర్శనే-శిచంబభతత్త్వర్థః-చిత్రయతి|| అంసనమాఘాతే|| వబివిభాజనే||
లజప్రకాశనే|| వటింజిత్యేకే|| వజ్రయతి-లజ్జయతి-అద నైఘపారబలాదదన్తి త్వేవృద్ధిరిత్య న్యై-వజ్రావయతి-లజ్జావయతి-శాకటాయనస్యక ధా
దీనాంస ర్థేసాంపుక మాహ-తన్త తేక ధావయతి-గణాపయతి త్యాది|| మిశ్రనమ్మ రో|| సంగ్రామయద్ధే|| అనుదాత్తేత్-అకార ప్రశేహత్-అస
సంగ్రామత|| ప్రోమశ్లాఘాయామ్|| అతుప్రోమత్|| ధి ద్రకర్గభవ నే|| కర్తృచ్ఛేదనత్తత్యేకే కి ర్దేతిధాత్వ నైరమిత్య న్యే || అద్దదృష్టుపఘాతే || ఉపసం
హారిత్య న్యే-అస్తదత్ || దన్దదన్దనిపాత నే|| అజ్గ-వదేలక్షణమ్|| ఆఖ్యకత్ || అజ్గవ|| ఆఖ్యకత్ || సుఖమఃఖిత ఆ యాయామ్|| రసఆస్వాదనసేహ
నయోః|| వ్యయివిత్తసముత్సరే|| అవవ్యయత్ || రూపరూపక్రియా-యాయామ్|| రూపస్యదర్శనంకరణం వాహుపక్రియా || ఛేగ్నదైధికరణే-అచిచ్ఛేద
త్ || చ్ఛసంపవాంశిత్యేకే|| చ్ఛదయతి|| లాభ ప్రేరణే|| ప్రణ గాత్రపిచూర్ణనే|| వర్ణవర్ణ క్రియావిద్రావగుణవచ నే|| వర్ణక్రియావర్ణ్య రణమ్-సు

కూషమ్ - అశూశవత్ - సన్వద్భూకః - అలముత్వాన్నదీర్ఘః - ఆశిశ్యయత్ ||౧|| సముస్సేవుసహించజి || ౮ || ౩ || ౧౧౬ || ఉపసరణిమి త్త ఏమాంసస్య
 షోనస్యత్ చగి - అచాత సమ్భుత్ - వర్యసీషివత్ - న్యసీషహత్ - ఆటిబత్ - శోచాసహద్విత్వాదజ్ఞసమ్భుత్తోభ్యాసస్యాభానాశ్యన్వద్భూనాభా
 వాన్నదీర్ఘః - ఆశిశ్యత్ - బహిరజ్యోప్యవధాప్రాప్తోద్విత్వాత్ప్రాగవ - ఓణేయునిత - రణానిజాత్ - తేనమాభవానిదత్ - ఏజాదావేగలౌబిధా
 నాన్నవృద్ధిః - మాభవాన్వేదిథత్ - న ద్ద్రాగతినదరాణాంద్విత్వన్న బోద్ధివత్ - ఆఙ్గిహత్ - ఆర్చిత - ఉబ్బత్ - ఉపచేదేవ కారోపనః - భుజస్యజ్ఞా
 పాణ్యుపతాపయోనినిపాతనాద్వస్యబః - సచాన్తరజ్ఞోవిద్విత్వపిషయేన ద్ద్రాగతినాపహత్ - జిశబ్దస్య ద్వి త్వేకృతేప్రవ ర్తతేనతుతతః ప్రాక్ -
 దకారోచ్ఛారణసామధ్యాయత్ - బోద్ధిజత్ - అజాదేరిత్యేవ - నేహాదిద్రవత్ ||౧|| ర భేరశబ్దాహ్ || ౧ || ౧ || ౬ || ౩ || ర భేర్ముమ్స్యాదచివతుశబ్దాహ్ || ౧ || ౧ ||
 భశ్చ || ౧ || ౧ || ౬ || ర || అరరమ్భుత్ - అలలమ్భుత్ - హేరచగీతీనూత్రే - అచజీత్యుక్తేకుత్వన్న - ఆజీహాయత్ || అత్సృవహృతవ్రత్రధమ్రుకస్తూ
 స్పశామ్ | అసస్కరత్ - అదనరత్ - తవరత్వసామధ్యాయత్వలభూర్నరీర్ఘః - అతత్వరదిత్వాది ||౧|| విభానావెష్టిచెయ్యే || ౧ || ౧ || ౬ || అభ్యాసస్య అ
 త్వంవాస్యాచ్ఛబ్దరేణౌ - అవవేష్టత్ - అవివేష్టత్ - అచచేష్టత్ - అవిచేష్టత్ - భ్రాజభాసేత్యాదినామోపగామ్రాస్యః - అవిభ్రాజత్ - అవిభ్రాజది
 త్యాది || ౧ || ౧ || ౬ || కాణ్యాదీనాంవేతివక్తవ్యమ్ || ౧ || ౧ || ౬ || ఇన్ద్రాకణరణభణశ్రణయప హేతః కాణ్యాగయష్టద్భ్యాపేక్షాక్తాః హ్వయివాణలోటిలోపయ
 శ్చబ్దాన్వోధికాన్యాసే - చాణిలోరి అప్యన్యత్ర - ఇశ్శంద్వాదశ - అచీకణత్ - అచకాణత్ ||౧|| స్వాపేక్షజి || ౧ || ౧ || ౧ || ౧ || ఇన్ద్రస్యస్వాపేక్షజిసంప్ర
 పారణంస్యాత్ - అసూషువత్ ||౧|| శాశ్చాసాహ్వ్యవ్యావేపాంయుక్ || ౧ || ౩ || ౩ || శౌ - పుకోపవాదః శాయయతి హ్వయయతి ||౧|| హ్వస్సప్రసా
 రణమ్ || ౧ || ౧ || ౩ || ౧ || సన్వ రెవజ్ఞ రెవశౌహ్వస్సప్రసారణంస్యాత్ - అజూహవత్ - అజుహవత్ ||౧|| లోపపిబ తేరిచ్ఛాభ్యాసస్య || ౧ || ౧ || ౩ || పిబ
 తేరుపధాయాలోపస్యోత్ అభ్యాసస్య ఈదంతాదేశశ్చబ్దజ్ఞరేణౌ - అపీవ్యత్ - అర్చిప్రీతిపుక్ - అర్పయతి - హేవయతి - వైవయతి - రెవయతి - య
 లోపః - కోపయతి - త్నైవయతి - స్థాపయతి ||౧|| తిష్ఠతేరిత్ || ౧ || ౧ || ౩ || అసోపధాయాశ్చదాదేశస్యాచ్ఛబ్దరేణౌ - అతిష్ఠివత్ ||౧|| జిన్రుతేరాప్ || ౧ || ౧ || ౩ ||
 అజిన్రువత్ - అజిన్రువత్ || ఉర్వుత్ || అచీకృతత్ - అచీకృత్ - అచీవృతత్ - అవనర్తత్ - అమీమృతత్ - అమమాన్తత్ || ౧ || ౧ || ౩ || పాతేర్గౌలుగ్స్వక్తవ్యః || ౧ || ౧ || ౩ ||
 పుకోపవాదః - పాలయతి ||౧|| వోపధాననేజిత్ || ౧ || ౩ || ౩ || వాతేర్లుకస్యాన్వోకమ్పేర్ధై - వాజయతి - విధాననేజిమ్ - కేశాన్వాసయతి - విభానాలీయ

తేః||శ్రీలోక్మన్మన్మకావస్యతరస్యాంస్తేహనిపాతనై||౨||౩||౩౯||లియతేర్లాతేశ్చక్రమాన్మన్మకావాగమావాస్తఃశౌస్తేహద్రవే-విలీనయతి-
 విలాయయతి విలాలయతి-విలాపయతివాఘృతమ్-లిక్వితి-ఈకారప్రశ్లేషాదాత్వపత్యుననుక్-స్నిహద్రవేకేమ్-లోహంవిలాపయతి-విలాలయ
 తి||శ్లో|| ప్రలమ్భనాభిభవపూజాసులియోనిత్యమాత్వమిశితివాచ్యమ్||శ్లో||లియస్సమ్మాననశాలినీకరణయోశ్చ||౧||౩||౨౦||లిక్ష్-లియోర్న్యస్త
 యోరాత్మ నెవదంస్యాదకర్తృగేషలేపూజాభిభవయోః ప్రలమ్భనేచార్థే-జటాభిర్లావయతే-పూజామధిగచ్ఛతీత్యర్థః-శ్చేనోవ-రి కామల్లా
 వయతే-అభిభవతీత్యర్థః-బాలముల్లావయతే-వఞ్చయతీత్యర్థః||శ్రీ||బిభేతేహ్నేతుభయే||౬||౧||౫||౬|| బిభేతేరచఆత్వంవాస్యాత్-ప్రయోజకాద్భ
 యంచేత్||శ్రీ||భీష్ట్యైర్హేతుభయే||౧||౩||౬౦|| ఆభ్యామాత్మ నెవదంస్యాత్ హేతోశ్చేద్భయస్తయా-సూత్రేభయగ్రహణంధాత్వర్థోపలక్ష
 ణమ్-ముఘ్నాభావయతే||శ్రీ||భియో హేతుభయేషుక్||౨||౩||౪౦||భీఈతికారః-ప్రశ్లిష్యతేఈకారాంతస్యభియఃషుక్స్యాత్ శౌహేతుభయ- భీ
 షయతే||శ్రీ||నిత్యంస్తయతే||౬||౧||౫||౭|| స్తయతేరేచోనిత్యమాత్వంస్యాత్ శౌహేతోస్తయే-జటిలావిస్తావయతే-హేతోశ్చేద్భయస్తయా
 విత్యుక్తైర్నైహ-శుశ్చిక్యయైరమాభయయతి-విస్తాయయతి-కథంతర్హి-విస్తావయన్తి-స్థితమాత్మవృత్తావితి-మనుష్యవాచేతికరణాదేవహితత్వ
 స్తయః-అన్యధాశానజపిస్త్యాత్-సత్యమ్-విస్తాయయన్తి-త్యేవపాతతిసామృదాయకాః-యదాపిమనుష్యవాక్ప్రయోజ్యకర్త్రీవిస్తావయతే
 తయాసి-హేతువిస్తావయన్తి-తిన్యైర్హేతు-వ్యాఖ్యేయమ్||శ్రీ||స్థాయోవః||౨||౩||౪౧|| శౌ-స్థావయతి||శ్రీ||శదేరగతౌతః||౨||౩||౪౨||శ
 దేఃశౌతోస్తాదేశఃస్యాత్ నతుగతౌ-శాతయతి-గతౌతు-గాన్మాదయతి-గోవిన్దః-గమయతీత్యర్థః||శ్రీ||రుహఃపోన్యతరస్యామ్||౨||౩||౪౩||శౌ-రోప
 యతి రోహయతి||శ్రీ||శ్రీక్షజీనాన్యై||౬||౧||౪౪||ఏహాపేచఆత్వంస్యాత్ శౌ-క్రావయతి-అధ్యావయతి-జావయతి||శౌ||చసంశ్చజ్ఞోః||౬||౧||౪౫||
 సన్నరేచజ్ఞరేచశౌశ్చిగోక్షవాస్యాత్-అధ్యజీగవత్-అధ్యాపివత్||శ్రీ||సిన్యతేరపారతౌకికే||౬||౧||౪౬|| విహతౌకికేర్థేవిద్యమానస్యసిన్యతే
 రచఆత్వంస్యాన్యై అన్నంసాధయతి-నిష్పాదయతిత్యర్థః - అపారతౌకికేకేమ్-తాపససిన్యతి-తత్సంసిన్యసౌతి-త మ్మేరయతి- సేభయతాప
 సంతపః||శ్రీ||ప్రజ నేవీయతే||౬||౧||౪౭||అన్యైచఆత్వంవాస్యాత్ శౌ-ప్రజనేర్థే-వాపయతి-వాయయతి-వాగాఃపురో-వాతః-గర్భం-గ్రాహయతి
 త్యర్థః ||శ్రీ||ఊదుపధాయాగౌహః||౬||౧||౪౮||గౌహయతి||శ్రీ||దోషోశౌ||౬||౧||౪౯|| దుష్కృతిసువచమ్-దుష్కృతేరుపధాయాఊత్సాత్ శౌ-దూ

షయతి||౬||వాచి త్తవిరాగ||౬||౮||౯||౧|| విరాగోఽప్రీతతా-చిత్తంచూషయతిదోషయతివాకావః-మితాంప్రాప్తః-భావనౌమరాదౌచమిత ఉ
క్తాః-ఘటయతి-జనీజ్ఞామ్ జనయతి-జరయతి జ్ఞానాతేస్తుజారయతి||౧౧||గర్భోర్మౌగృహణేలోపావక్తవ్యః||౧౨||మృగరహణమాభేదమ్-
రజయతిమృగా-మృగెతికిమ్ రజయతి పక్షిణః-రమణాదన్యత్రతురజ్జయతిమృగాన్త్రణదానేన-చురాదిమృజ్జపాదిశ్చిత్తో-విస్ఫురోరా-చపయ
తి-చయయతీత్యుక్తమ్ చినౌతేస్తుచాపయతి-చాయయతి-స్ఫూరయతి స్ఫోరయతి-అపుస్ఫురత్-అపుస్ఫురత్||౧౩||ఉభాసాభ్యాసస్య||౧౪||౧౫||౧౬||
సాభ్యాసస్యాసితేభౌనకారేణశ్చ||౧౭||ప్రాప్నుతోనిమితేనఽప్రాణిణత్||౧౮||తౌగమిరబోధనే||౧౯||౨౦||౨౧||౨౨||౨౩||౨౪||౨౫||౨౬||౨౭||౨౮||౨౯||౩౦||
భనేతు ప్రణయయతి-ఇన్ద్రియకః-అధిగమయతి-హాసస్తోఽదిన్ద్రియః-హాహా నైరితికుత్వమ్ ఘాతయతి||౩౧||ఈర్ష్యతేస్త్రుతీయస్యేతివక్త
వ్యమ్||౩౨||త్రుతీయవ్యక్తసస్యత్ర్యేయస్యైకాదృతివాచ్యః-ఆద్యేషకారస్యద్విత్వంవారయితుమిదమ్-ద్విలేయేత్వజాడేర్ద్విలేయస్యేత్యస్యాప
వాదతయాసన్నతేప్రవర్తతే-విద్వియత్-విద్వియత్-ద్వితీయవ్యాఖ్యానాంజనాద్భగిషకారిపవాభ్యాసేత్రాయతేహలాదిశ్చేషాత్-
ద్విత్వంతుద్విలేయస్యైవ-త్రుతీయాభావేనప్రకృతవాచికాప్రవృత్తేః-నివృత్తప్రేరణాధాతోః-హేతుశ్చైవ-శుద్ధేనశుద్ధేనతుల్యార్థః-తేనప్రాధాన్య
యన్మోతంప్రియాశ్చత్యాదినదమ్-ఏవంసకర్తృకేమసర్వేసూహృత్||—*ఇతిన్యస్తప్రక్రియా—||౩౩||దాతోఃకర్తృణస్సమా
నకర్తృకాదిచ్ఛాయాంవా||౩౪||౩౫||౩౬||౩౭||౩౮||౩౯||౪౦||౪౧||౪౨||౪౩||౪౪||౪౫||౪౬||౪౭||౪౮||౪౯||౫౦||
భాతుకత్వమ్-ఇతి ద్విత్వమ్-సన్యతః-పరితుమిచ్ఛతిపరిపతి-కర్తృణకిమ్-గమనైచ్యతీతికరణాన్తాభూత్-సమానకర్తృకాత్మి-మ-శిష్యాపః
ద్విత్వేచ్ఛతిగురుః-వాగ్రహణాత్పత్యేవాక్యమపి-బుజ్జనోస్థి-నోత్-ఏకాదశదేశభేదా-సస్పృశతత్వమ్-అతుమిచ్ఛతిజిఘ్రా-ఈర్ష్యతే
స్త్రుతీయస్యేతియసన్ద్విత్వమ్-ఈర్ష్యయిషతి-ఈర్ష్యయిషతి||౫౧||రుదపేదముషగ్రహిన్సపిత్రచ్యుస్సంశ్చ||౫౨||౫౩||౫౪||౫౫||౫౬||౫౭||౫౮||౫౯||౬౦||
రురువిషతి-విపిదపతి-ముదిషతి||౬౧||గుహగుహాశ్చ||౬౨||౬౩||౬౪||౬౫||౬౬||౬౭||౬౮||౬౯||౭౦||౭౧||౭౨||౭౩||౭౪||౭౫||౭౬||౭౭||౭౮||౭౯||౮౦||
సన్నత్వస్యాసన్గత్వాత్-భవేభావః-జిఘ్రాతి-నుముపుతీ||౮౧||కీరశ్చపశ్చభ్య||౮౨||౮౩||౮౪||౮౫||౮౬||౮౭||౮౮||౮౯||౯౦||౯౧||౯౨||౯౩||౯౪||౯౫||౯౬||౯౭||౯౮||౯౯||౧౦౦||
పతి చిరీషతి-చిగరిషతి-జిగరిషతి-అత్రేటోవృతోవేటద్విన్దో-నెట్టః-దిదరప-తే-దిగరిప-తే కధముద్దిగ్విగ్వి-భావాదికయోర్ధ్వకేధ్మభోరోగృహ

ణ||౩||ఇకోర్భుల్||౧||౨||౯||ఇగస్తాజ్ఞులాదిసన్కితస్యత్-బుభూషతి-దీక్షదాతుమిచ్ఛతిషిషతే-పజ్విషయత్వాభావాన్నీనాతిమినోతీత్యాత్వ
న్న-అతపవసనిమేమేనూత్రేమాధాతోః పృథగ్గ్రహణంకృతమ్||౪||హలస్తాచ్ఛ||౧||౨||౧౦||ఇకోసమీపాద్ధలఃపరోర్భులాదిస్సన్కితస్యత్-గు
హూ-జుఘుక్షతి-విభిత్సతి-ఇకఃకిమ్ యియుక్షతే-ర్భుల్ కిమ్ వివర్ధిషతే-హల్ గ్రహణంజాతిపరమ్-తృంహూ-తితృతుతి-తితృంహిషతి||౪|| అయ్య
నగమాంసని||౬||౪||౧౬||అజస్తానాంహ నేరజాదేశగమేశ్చద్విస్సస్యత్ ర్భులాదౌసని-సన్గిహోఽజ్ఞే జిగీషతి-విభాషాచ్యే-చికిషతి-చిచీషతి-జిహూంస
తి||౪||సనిచ||౨||౪||౪||ఇహోగమిస్సాస్యత్సనినతుబోధనె-జిగమిషతి-బోధనే ప్రతీషిషతి-ఇణ్విచికః-అధిజిగమిషతి-కర్మణితజ్జేపరస్తైవ జేష్యితు
క్తేర్జ్ఞే-ర్భులాదౌసనితిద్వర్ణః - జిగాంస్యతే-అజాదేశ స్యేతుక్తేగచ్ఛతేర్ద్విర్జిగంసతే-సజ్జిగంసతే|| ౪||ఇజశ్చ|| ౨|| ౪|| ౪౦|| ఇజోగమి
స్సాస్యత్సని-అధిజిగాంసతే||౪||రలాప్రువధాద్ధలాదేస్సంశ్చ|| ౧||౨||౨౬|| ఉశ్చవిశ్చవీతేషవధేయస్యతస్మాత్ హలాదేరలస్తాశ్చోక్తైస్స
నాసేటౌవాకితాస్తః-చ్యుతిస్వాప్యోస్సమ్మ సారణమ్ దిమృతిషతే - దిద్యోతిషతే-రురుదిషతే-రురోదిషతే-లిలిఖిషతి-లిలేఖిషతి-రః-కిమ్ దిదే
విషతి-ప్రువధాటౌమ్-వివర్ధిషతే హలాదేకిమ్ పిషిషతి-ఇహనిత్యహపిష్యితంగుణేనబాఘ్యతే-ఉపధాకార్యంహిష్యిత్వాత్ప్ర బమ్- ఒణః
ఋనిశ-రణ్యసామాన్యాసేక్షజ్ఞాపకర్తా||౪||సనీచ-వర్ధ భర్ష-స్మృశిస్వయూర్జభరజ్జపిసనామ్|| ౨||౨||౪౯|| ఇవస్తేఽఘఃఋభాదిభ్య
శ్చసఃఇత్వాస్యాక్-ఇక్షభావేహలస్తాచ్యేతికిత్వమ్ చోప్సవివ-వర్ధో-యత్-ద్విత్వమ్ చుర్యూషతి-దిదేవిషతి-స్తాటణ్యోఽవేతవత్సమాణం
యమాన్నషః-సుస్యూషతి-సిసేవిష||౪||అప్ జ్ఞబ్రధామీ||౨||౪||౫||పశూనాచుతస్యత్ సాదౌసని||౪|| అత్రలోపోభ్యాసస్య||౨||౪||౫౦||
సనిమీమే యారభ్యాయమక్తంత్రాభ్యాసస్యోగోపస్యత్-అప్తమిచ్ఛతి-ఈషతి-అక్లితుమిచ్ఛతిరపరత్వం-చర్త్వమ్- ఈర్త్వతి-అర్ధిషతి-
బిభ్రజిషతి - బిభ్రశిషతి-బిభ్రతుతి బిభ్రత్తి||౪||రన్యఇచ్ఛ||౨||౪||౫౬||దప్పెరచఇన్యాదీప్వసాదౌసని-అభ్యాసలోపః హలస్తాచ్యేవ్యత్రహ
ల్ గ్రహణంజాతిపరమిమ్యక్తంతేనసవకిత్వాన్నలోపః కిషుతి-ధీపుతి దివమ్మిషతి-శిశ్రీషతి-శిశ్రయిషతి - ఉద్యోగ్యపూర్వస్య-సుస్యూర్జని-సి
స్సరిషతి-యియుషతి-యియవిషతి-ఉర్దునూషతి-ఉర్ద్దునువిషతి-ఉర్ద్దు-విషతి నచపరత్వాద్ధుణావాదేశయోగ్యతారభ్యాసేషకారో-శ్రూయే
తేతివాచ్యమ్-ద్విర్వచనేచీతిసూత్రేణద్విత్వేకరవ్యేస్థానూపాతిదేశాదాదేశనిషేధాద్వా-నచసన్నస్తస్యద్విత్వమ్మృతికార్యత్వాన్నిమిత్ర

5

వయిషతి యియావయిషతి-బిభావయిషతి-రిరావయిషతి-లిలావయిషతి-జిజావయిషతి-పుయిష్ జికిమ్-ను నావయిషతి-అవ రేకిమ్-బుభూషతి స్ర
 వతీతిత్వం వా-సిస్తావయిషతి-సుస్తావయిషతి-త్యాది-అపరత్య త్వేవ-శుశ్రూష తే||౩||౩||౬౦||అభ్యాసేణఃపరస్య
 స్తౌతిణ్య నైయో రివసస్యవస్సన్యత్ షభూతేసనినాన్యస్య-తుష్టూషతి-చ్యుతిస్వాప్యోరిత్యుత్వమ్ సుష్వాపయిషతి-సిన్ధ్య తేరిత్యాత్వం సిమాధయిష
 తి-స్తౌతిణ్యోఃకిమ్-సిసితుతి-ఉపసర్గా త్తుస్థాదివ్యభ్యాసేన చేతిషత్వమ్ పరిషిషితుతి-హణికిమ్ తిస్తాసతి-సుమపృతి-అభ్యాసాదిత్యుక్త ర్నేహనిషె
 థః-ఇన్-ప్రతీషిషతి-ఇక్-అధీషిషతి||౩||సన్స్విదిస్పదిసహీనాఞ్చ||౩||౩||౬౧||అభ్యాసేణఃపరస్య-ణ్యనామేహంసస్యసపవనవఃషణిప రే-సిస్వే
 దయిషతి-సిస్వాదయిషతి-సిసాహయిషతి-స్థాదిష్ప్వవాభ్యాస స్యేతినియమానేహ-ఆభిసుసూషతి||౩||౩||౬౨||శైషికాన్తతుబర్హియా-చై షికోమతుబ
 ర్ధికః|సరూప ప్రత్యయో నేష్టఃసన్న న్నాన్నసనిష్య తే||౩||౩||౬౩||శైషికాచై షికస్సరూపోన-తేనశాలీయేభవఇతివాక్య మేవనతుభా న్నాచ్యః-సరూపః
 కిమ్-ఆహిచ్ఛత్రేభవఆహిచ్ఛత్రఃఆహిచ్ఛత్రేభవఆహిచ్ఛత్రీయః|అనాచ్యః తథామత్వగ్ధాత్సరూపోన-ధనవానస్యా సిఇవామతుబన్తాన్తతు
 బ్ధ-విరూపస్సన్యా దేవ-దణ్ణిమలశాలా-సరూపఇత్యనుషజ్య తే-అర్ధద్వారాసాదృశ్యంతస్యార్ధః తేనకాచ్యాసన్నాత్సన్న-స్వార్ధసన్నాత్సన్యాద
 వ-జుగుప్సిష తే-మీమాంసిష తే-—ఇతిసన్ప్రక్రియా||౩||౩||౬౪||ధాతో రేకాచోహలాడేక్రియాసమభిహారేయక్||౩||౩||౬౫||పానఃపు
 న్యంభృశార్ధశ్చక్రియాసమభిహారఃతస్మిన్ద్యో త్వేయక్ స్వాత్||౩||౩||౬౬||గుణాయజుకోః||౩||౩||౬౭||అభ్యాసస్యగుణస్సన్యద్యజియజ్ఞుకిచ-సనాద్య న్నా
 ఇతిధాతుత్వల్లడాదయః-జేద న్తత్వాదాత్త నేవదమ్-పునఃపునరతీతయేనవాభవతిబోధాయ తే-బోధాయాఞ్చక్రే-అబోధాయష్ట ధాతోఃకి
 మ్-అర్ధధాతుః త్వంయధాస్వాత్-తేనబ్రువోవదిత్యాది-ఏకాచఃకిమ్-పునఃపునర్దాగ రి-హలాడేకిమ్-భృశమీక్ష తే-భృశంశోభ-తేరోచ తేఇ
 త్యత్రయజేతిభాష్యమ్-పానఃపు న్యేతుస్యాదేవ-రోయచ్య తే-శోశుభ్య తే||౩||౩||౬౮||నూచిసూత్రిమూత్ర్యట్వ ర్త్యమూర్ణోతిభ్యోయక్ వాచ్యః||౩||౩||౬౯||
 అద్యో స్రయశ్చరాదావదన్తాః-సోసూచ్య తే-సోసూత్ర్య తే-మోమూత్ర్య తే-అనేకాచ్ త్వేనాపోషదేశ త్వాత్ షత్వన్న||౩||౩||౭౦||యస్యహలః||౩||౩||౭౧||
 ర||౩||౭౨||యస్యేతిసంఘాత గ్రహణం-హలఃపరస్యయశబ్దస్యలోపస్సన్యాదార్ధధాతుకే-ఆదేపరస్య-అతోలోపః-సోసూచాఞ్చక్రే-సోసూచితా-
 సోసూత్రితా-మోమూత్రితా||౩||౩||౭౩||ద్వికోఽకితః||౩||౩||౭౪||అకితోభ్యాసస్యద్విస్సన్యద్యజియజ్ఞుకిచ-అటాట్య తే||౩||౩||౭౫||యజేచ||౩||౩||౭౬|| అర్తేస్సం

۵۴۴

६५

525

ధృవశతన-వర్ష రిష్యతి-3-అవర్షప్రీత్-3-అవర్షర్-3- సిపిదశ్చేతిరుత్పపత్యో-3-అవర్షాః-3-గణనిర్దిష్టత్వాదజ్జన అవర్ష రీత్-3- చ
 ర్గ-రీతి-3-చర్గ-ర్తి-చరికర్తి-చరిక-ర్తి-చర్గ-ప్రతః-3-చర్త-తి-చర్గ-రాజ్యకార-3-చర్గ-రితా-3-అచర్గ-రీత్-3- అచర్గః 3- చర్గ-ప్ర
 యాత్-3-ఆగ్నిరిక్ష-చర్మియాత్-3-అచర్గ-రీత్-3-ఋతశ్చేతితపరత్వా న్నేహ-కృ-విత్తే-పే-చాకర్తి-తాతర్తి-తాతీర్తి-తాతిర్తి-తా
 తీర్తి-తాత రాణి-అతాతరీత్-అతాతః-అతాతీ ర్తామ్-అతాతరుః-అతాతారీత్- అతాతారిష్టామిత్యాది- అరైర్యజ్ఞుకిద్వి త్వే- భ్యాసస్సౌరద
 త్వంరపరత్వంహాలాది శ్చేషః-రుక్-రిక్-రికోస్తు-అభ్యాసస్సౌ సవర్ణశతీయజ్-అర్త-రి-అరియర్తి-అరరితి-అరియరితి-అర్తతః-అరియ్యతః-ఘోరత్-య
 జ్-రు-కూ-రో-రితిలోపః-నచతస్మిన్-ర్త వ్యేయణఃస్థానివత్త్వం-పూర్వ త్రాసిద్ధేతన్ని-షెధాత్-అరతి-అరియ్రతి విజి-పాని ద్వైతాత్-గుణా-ర్తితి
 గుణాన-రిజ్-రలోపః-దీర్ఘ-అరియాత్-అరిరియాత్-అరిరియాత్-గృహూ-గ్రహ-జే-జర్తప్రీతి-3-జర్తర్థి-3-జర్త-ప్రథః-3-జర్త-ప్రహతి-3-అజర్తర్
 -3- గృహ్లా-తే-స్తు-జా-గ్ర-హీ-తి-జా-గ్ర-హి-త-సా-దా-జ్ని-మి-త్ర-సం-ప్ర-సార-ణ-త-స్య-బ-హి-ర-జ-త్వే-నా-సి-ధ-త్వా-న్న-రు-గా-ద-యః-జా-గృ-ఘ-జా-గృ-హ-తి-
 జా-గ్ర-హీ-షి-జా-ఘ-క్షి-లు-టి-జా-గ్ర-హి-తా-గ్ర-హ-హ-2-లి-టి-తి-దీ-ర్ఘ-స్తు-న-త-త్రై-కా-చ-ఇ-త్య-ను-వృ-త్రే-మా-ధ-వ-సు-దీ-ర్ఘ-మా-హ-త-ద్భా-ష్య-వి-రు-ధ-మ్-జ
 ర్త-ప్రీతి-3-జర్తర్థి-3-జర్త-ప్రథః-3-జర్త-ప్రథతి-3-జర్త-ప్రీషి-3-జ్జ-ర్తి-3-అజర్త-ప్రీత్-3-ఈ-డ-భా-వే-గు-ణ-ః-హ-త్-జ్వా-ది-లో-పః-భ-వ-భా-వః-జ-త్వ
 చ-రై-అ-జ-ర్-ర్-3- అ-జ-ర్-ప్ర-ధా-మ్-3-సి-పి-ద-శ్చే-తి-ప-త్య-రు-త్ప-మ్-అ-జ-గ్-ః-3- అ-జ-ర్-గ్-రీ-త్-3- అ-జ-ర్-గ్-ర్థి-ష్టా-మ్-3-పా-ప్ర-చ్ఛ-తి-పా-ప్ర-ష్టి-త-సా
 దా-గ్ర-హి-జ్యే-తి-సం-ప్ర-సార-ణ-ర్న-భ-వ-తి-శ్చి-పా-ని-ద్వై-తాత్-ఘో-శ్చ-శ్మ-డి-తి-శః-ప్ర-శ్చే-తి-పః-పా-ప్ర-ష్టః-పా-ప్ర-చ్ఛ-తి-పా-ప్ర-క్షి-పా-ప్ర-చ్ఛ-వః-సా-ప్ర-శ్చ-య
 కార-వ-కా-రా-న్తా-నా-ను-డో-డ్-భా-వి-నా-ం-య-జ్ఞ-జ్నా-స్తీ-తి-చ్ఛ-వ-రి-తి-సూ-త్రే-భా-ష్య-ధ-వ-ని-త-ం-కై-య-పే-న-స్ప-ష్టి-కృ-త-మ్-ఇ-ద-ం-చ-చ్ఛ-వ-రి-తి-య-త్రో-ర్-త-ద్వి
 ష-య-క-మ్-జ్వ-ర-త్వ-రే-త్యూ-డ్-భా-వి-నో-ప్ర-వి-మ-నో-య-స్త్రి-య-జ్ఞ-గ-స్త్యే-వే-తి-న్యా-య్య-మ్-మా-ధ-వా-ది-స-న్య-త-జ్ఞ-మ-వ్య-బ-ధ-నే-అ-య-ం-యా-న్త-డో-డ్-భా
 వీ-తే-వ-దే-వ-దే-వ-నే-తి-త్యా-ద-యో-వా-న్తాః-హ-య-గ-తౌ-జా-హ-య-తి-జా-హ-తి-జా-హ-తః-జా-హ-య-తి-జా-హ-య-షి-జా-హ-సి-వ-లి-లో-పే-య-భా
 దో-దీ-ర్ఘ-జా-హ-మి-జా-హ-వః-జా-హ-మః-హ-ర్య-గ-తి-కా-న్త్యో-జా-హ-ర్య-తి-జా-హ-ర్తి-జా-హ-ర్తః-జా-హ-ర్య-తి-లో-ట్-జా-హ-ర్తి-అ-జా-హః-అ-జా-హ-ర్తా-మ్-
 అ-జా-హ-ర్యః-మ-వ-బ-ధ-నే-||జ్వ-ర-త్వ-ర-ప్ర-వ్య-ది-మ-వా-ము-ప-ధా-యా-శ్చ-||౬||౪||-౧౦||జ్వ-గ-దీ-నా-ము-ప-ధా-వ-కార-యో-రూ-సౌ-స్య-త్-కౌ-ర్మ-లా-దా-వ

७२३

ఇతియన్ లుగస్తప్రక్రియా ||౧||నువఅత్తనఃకృచ్ఛ ॥౩॥౧౦౮॥ ఇషిక్ర్తణఃపషిత్తసప్సద్ధినఃసుబనాదిచ్చాయానుర్ధేక్యచ్ఛ
 ప్రత్యయోవాస్యాత్ - ధాత్వవయవత్వాత్సుబ్బుక్ ||౧||కృచ్ఛిచ ॥౨॥౪॥౩॥ అస్య ఈత్సన్ - పుత్రమాత్తనశ్చచ్చతిపుత్రీయతి - వానోయిప్రత్య
 యే గవ్యతి-నావ్యతి-లోపశ్శాకల్యస్యేతితున-అపదాస్తత్వాత్ - తథాహి ||౧||నఃకే ॥౧॥౪॥౧౫॥ కృచ్ఛికృచ్ఛినానానైవపవనంస్యాత్ నాన్యత్ -
 సన్నిపాతపరిభాషయాకృచ్ఛోయిస్యలోపాన-గవ్యాశ్చకార-గవ్యితా-నావ్యాశ్చకార-నావ్యితా-నల్పః-రాజీయతి-ప్రత్యయోత్తరపదయో
 శ్చ-త్వద్యతి-మద్యతి-పకార్థయోరిత్యేవ-యుష్మద్యతి-అన్యద్యతి-హలిచ-గీర్యతి-సూర్యతి-ధాతోరిత్యేవ-నేహ-ఽవమిచ్చతిఽదివ్యతి-ఇహాపురమి
 చ్చతిపుర్యతీతిమాధమోక్తం ప్రత్యుదాహరణంచిన్త్యంపుర్వోస్సామ్యాత్ - చీవ్యతీతిన్త్యన్తుప్రాచాప్రామాదికపవ-అదస్యతి-రీజ్యతః-కక్రీ
 యతి||కృచ్ఛోచ్చీవ్యశ్చ-గార్దీయతి - వాల్మీయతి-వావ్యతి-అకృత్సాన్దేవీతీర్హః-కవీయతి-సమిధ్యతి||౧||కృస్యవిభావా ॥ ౬॥౪॥ ౫౦॥ హలఃపర
 యోఃకృచ్ఛకృచ్ఛోస్సోవాస్యాదార్ధధాతుకే-ఆదేఃపరస్య - అతోలోపః-తస్యస్థానివత్స్వల్పసూపగుణోన-సమిధితా-సమిధ్యతా-మాస్తప్ర
 కృతికసుబనానవ్యయాచ్చకృచ్ఛన-కిమిచ్చతి-స్పరిచ్చతి||౧||అశనాయోదన్యధనాయాబుభుక్షౌపిపాసాగర్ధేషు ॥ ౨॥౪॥౩౪॥ కృజస్తానిపాత్య
 నై-అశనాయతి-ఉదన్యతి-ధనాయతి-బుభుక్షౌదౌకిమ్-అశనీయతి-ఉదకీయతి-ధనీయతి||౧||అశ్వక్షీరవృషలవణానామాత్మప్రీతౌకృచ్ఛి ॥౭॥౧॥౫౧॥

ఏషాంక్యచిలనుగాగమస్సాన్యత్ || ఖ్ఖి || అశ్వపవయో రైఘనేచ్ఛాయామ్ || ఖ్ఖి || అశ్వస్యతిబడబా-పుషస్యతిశాః || ఖ్ఖి || ఋరలవణయోగ్లాలసా
 యామ్ || ఖ్ఖి || ఋరస్యతిబాలః-లవణస్యతిఉష్ట్రః || ఖ్ఖి || సర్వప్రాతిపదికానాంక్యచిలాలసాయాంసుగసుకా || ఖ్ఖి || దధిస్యతి-దధ్యస్యతి-మధుస్యతి-మ
 థ్యస్యతి || ఖ్ఖి || కామ్యచ్ఛ || ౩ || ౧ || ౯ || ఉక్తవిషయేకామ్యచ్ఛస్యాత్-పుత్రమాత్సనభిచ్ఛతిపుత్రకామ్యతి-పుత్రకామ్యితా-ఇహాయస్యహలభితిలో
 పోన అనర్థకత్వాత్-యస్యేతిసంఘాతగ్రహణమిత్యుక్తమ్-యశస్తామ్యతి-సన్నిష్టామ్యతి-మాస్తావ్యయేభ్యోవ్యయంస్యాదేవ-కింకామ్యతి
 స్వఃకామ్యతి || ఖ్ఖి || ఉపమానాదాచారే || ౩ || ౧ || ౧౦ || ఉపమానాత్కర్తృణస్సుబంతాదాచారేర్ధేక్యచ్ఛస్యాత్-పుత్రమివాచరతిపుత్రీయతిచ్ఛాత్రమ్-
 విష్ణూయః || ఖ్ఖి || అధికరణాచ్చేతివక్తవ్యమ్ || ఖ్ఖి || ప్రాసాదీయతిఘట్యామ్భితుః-కుటీయతిప్రాసాదే || ఖ్ఖి || కరుఃక్యక్ సలావశ్చ || ౩ || ౧ || ౧౧ ||
 ఉపమానాత్కర్తృణస్సుబంతాదాచారేక్యక్ వాస్యాత్-సాంతకర్తృవాచకస్యతులోపోవాస్యాత్-క్యక్ వేత్త్యుక్తైఃపక్షేవాక్యనుపి-సాంతస్యలోప
 స్తుక్యక్ సన్నియోగశిష్టః సచవ్యవస్థితః || ఓజసోఽపురసోసిత్యమితరేహంవిభాషయా || కృష్ణశివాచరతికృష్ణాయతే-ఓజశ్శబ్దోవృత్తిషయేతద్వ
 తి-ఓజాయతే అప్సరాయతే-యశాయశే-యశస్యతే-విద్వాయతే-విద్వస్యతే-త్వద్యతే-మద్యతే-అనేకార్థత్వేతుయుష్మద్యతే-అన్యగ్యతే || క్య
 జ్ఞానినోశ్చ || సుమారీవాచరతిసుమారాయతే-హరిణీవాచరతిహరితాయతే-గుర్వివగురూయతే-సవన్నీవసపత్నాయతే-సవతీయతే-సవతీయ
 తే-యవతిరివయువాయతే-పట్వీమృద్వావివపట్వీమృమాయతే-నకోపధాయాః పాచికాయతే || ఖ్ఖి || ఆచారేఽవగల్భక్షీబ-హూడభ్యఃక్వి
 బ్వావక్తవ్యః || ఖ్ఖి || వాగ్రహణాత్ క్యజపి-అవగల్భాదయఃపచాద్యజస్తాఃక్విస్సన్నియోగేనానుదాత్తత్వనునాసితత్వంచప్రత్యయస్యప్రతిజ్ఞా
 యతే-తేనతక్-అవగల్భతేక్షీబతే-హూడతే || ఖ్ఖి || భూతపూర్వాదవ్యనేకాచరిత్ || ఖ్ఖి || ఏతద్వార్తికారమ్భసామర్థ్యాత్-నచఅవగల్భతేభి
 త్యాదిసిద్ధిస్తత్ఫలం-కెవలానామేవాచారేపివృత్తిసంభవాత్-ధాతూనామనేకార్థత్వాత్-అవగల్భాఞ్చక్రవార్తికేఅవేత్త్యుపసర్గవిశిష్టపా
 తాత్-కెవలానుపసర్గాన్తరవిశిష్టాచ్చక్యజేవేతిమాధవాదయః-తక్ నేతితూచితమ్ || ఖ్ఖి || సర్వప్రాతిపదికైభ్యఃక్విబ్వావక్తవ్యః || ఖ్ఖి || పూర్వవా
 ర్తికస్తుఅనుబద్ధానశ్శార్థంత్రక్విబనూద్యతే-ప్రాతిపదికగ్రహణాదిహనుపభిసినసమ్భవ్యతే-తేనపదకార్యన్న-కృష్ణశివాచరతికృష్ణతి అతో
 గుణభితిపాసహపరరూపమ్-అభివాచరతిఅతిఅతః-అన్తి-ప్రత్యయగ్రహణమపనీయఅనేకాచరతిప్రత్యేరామ్-ద్విత్వమ్-అతోగుణేప్రాప్తే-అత

ఆదెరితిదీర్ఘఃణలఁబేవృద్ధిఃబే అతుసాదిషుతుఆతోలోపభిఃచేత్వాలోపఃఅతుః ఊఃమాలెవాచరతిమాలాతి-లిజ్జవిశిష్టపరిభాషయావీకాదేశస్య
 పూర్వాస్తత్వాద్వాక్యీప్-మాలాఞ్చకార-లజ్-అమాలాత్-అత్రహత్-జ్యాదిలోపాన జీసాహచర్యాదాపోపిసోదేవలోపఃకానాత్-ఇహస్
 కా-అమాలాసీత్-కవిరివకవయతి. ఆశీరిగ్గిఃవీయాత్-సివివృద్ధిరిత్యత్రధాతోరిత్యనువర్త్యధాతుదేవయోధాతురితివ్యాఖ్యానాన్నామధాతో
 ర్నవృద్ధిరితికై యటాదయః-అకవయ్యాత్-మాధవస్తునామధాతోరపివృద్ధిమిచ్ఛతి-అకవాయ్యాత్-విరివవయతి-వివాయ వివ్యతుః-ఆవయ్యాత్-
 అవాయ్యాత్-శ్రీరివశ్రయతి-శిశ్రాయ-శిశ్రియతుః పితేపితరతి-ఆశీషిరిక్పీత్రియాత్-భూరివభవతి-అత్రగాతిస్థేతిభుప్రాపుగితిభవతేర
 ఇతిచనభవన్తి-ఆభివృక్తతేనధాతుపార్థస్సైవతత్రగ్రహణాత్-అభావీత్-బుభావ-దురివద్రవతి-నిశ్రీతిచజ్-అద్రావీత్||౨||అనునాసికస్య
 క్విర్ములోఃకితి||౬||౪||౧౫||అనునాసికాస్తసోఽపధాయాదీర్ఘఃస్యాత్-క్విర్ములాదౌచకిఃజీ-ఇదమివాచరతికదామతి-రాజేవరాజానతి-వన్ధాభవ
 పధీనతి-మధీనతి-ఋభుక్షీణతి-శ్యారివదేవతీమాధవః-అత్రఊరిద్యవతీత్యుచితమ్-కభవకతి-చకావితహరదత్-మాధవస్తుణ్యల్లోపావితవచనా
 త్-ణలివృద్ధిమృద్ధిత్వాఅతోలోపాచ్ఛకఇతిరూపమాహ-స్వభవసస్పా-సస్ప-యత్తుస్వామాసస్సాఞ్చకారేతదనాకరమేవ||౩||భృశాదిభ్యో
 భువ్యచ్ఛేర్లోపశ్చహలః||౩||౧||౧౨||అభూతతద్భావవిషయేభ్యోభృశాదిభ్యోభవత్యధేక్యజ్-స్యాత్-హలంతానామేషాంలోపశ్చ-అభృశోభృ
 శోభవతిభృశాయతే - అచ్ఛేరితి పశ్యదానబలాదభూతతద్భావఇతిలబ్ధమ్-తేనెవాస-కన్వదివాభృశాభవ-ని-యేరాత్రాభృశానక్ష-త్రాద
 యః తేదివాక్వభవస్తీత్యర్థః-సుసునన్అస్యసలోపః-సుమనాయతే-చురాదాసంగ్రామయుద్ధఇతివర్స-తత్రసంగ్రామేతిప్రాతిపదికంతస్మా
 త్తత్రోరోతీతిఃచ-సిద్ధః-తత్సన్నియోగేనానుబద్ధఅసజ్య-తే-యుద్ధేయోయంగ్రామశబ్దఇత్యుక్తైపిసామర్థ్యాత్సంగ్రామశబ్దేలబ్ధవిశిష్టపాశోజ్ఞా
 పయతి-ఉపసర్గసమానాకారంపూర్వపదంధాతుసంజ్ఞాప్రయోజకే ప్రత్యయేచికిర్నితేవృథక్-క్రియతేఇతి-తేనమనశ్శబ్దాత్ప్రొగ్-స్వమనా
 యత-ఉన్ననాయతే-ఉదమనాయత- ఏవఞ్చావాగల్భతఅవాగల్భిష్టేత్వాదావప్యవేత్యస్యప్రకరణంబోధ్యమ్-జ్ఞాపకఞ్చసజాతీయఃష
 యమ్-తేనయత్రోపసర్గస్వరూపంసకలంశ్రూయతేనత్వాదేశేనాపహృతంతత్రైవపునకక-ృణః-ఏవఞ్చఆఠోఢఃఓఢః-సఇవాచర్యఓఢాయ
 త్వా-అత్రఉన్ననాయతఅవగల్భ్యఇతివన్నల్యప్-జ్ఞాపకస్యవిశేషవిషయత్వేనాప్యవార్తికంతద్భాష్యంచప్రమాణమ్-తథాహి-ఉస్యోమాజ్

త్వాటః ప్రతిపేదః ఉసిదమాజోశ్చపరయోరూటః పరయాపం వేత్యర్థః ఉ స్రామైచ్చత్ - డే స్రీ యత్ డే ఛ్లానీయత్ - డే ఢీయత్ - అటశ్చైతిచశ
 డేనపునర్వృద్ధివిధానాదిదంసిద్ధమితిపాఠ్యేస్థితమ్॥ ౩॥ ౧౩॥ లోహితాదిడాజ్ భ్యః క్యమ్॥ ౩॥ ౧౩॥ లోహితాదిభ్యో డాజ న్నాచ్చభవత్య రే క్యమ్ స్యా
 త్॥ ౩॥ వాక్యము॥ ౧౩॥ ౧౩॥ క్యషన్తాత్పరన్తైవదంవాస్యాత్ - లోహితాయతి-లోహితాయతే-అత్రాచ్యేరిత్యనువృత్త్యా అభూతతద్భావవిష
 యత్వంబంధం-తచ్చలోహితశబ్దపై వ్యవధి శేషణంనతుడాచఃఅసమ్భవాత్ - నాప్యాదిశబ్ద గ్రాహ్యతాంతస్యప్రత్యాఖ్యానాత్ - తథావవార్తిక
 మ్॥ ౩॥ లోహితడాజ్ భ్యః క్యష్వచనంభృశాదిష్వితరాణీతి॥ ౩॥ నచైవంకామ్యచభవక్యపోషికకారః శ్రూయేత ఉచ్చారణసామర్థ్యాదితివా
 చ్యమ్-తస్యాపిభాష్యే ప్రత్యాఖ్యానాత్ - పటపటాయతి-పటపటాయతే-కృభ్వస్త్రయోగంవి నాపీహడాజ్ డాజన్తాత్వపోషిధానసామర్థ్యాత్ -
 యత్తులోహితశ్యామముఖానిహర్ష గర్వసుఖానిచ॥ నూర్చాచి ద్రాకృపాధూమాఃకరుణానిత్యచర్మణీభివరిత్యాశ్యామాదిభ్యోపిక్యషివదద్వ
 యముదాహరణితద్భాష్యవార్తికవిరుద్ధమ్ తస్మాత్తేభ్యః క్యజేవ శ్యామాయతే-దుఃఖాదయోవృత్తివిషయేతద్వతివర్తనే- లిङ్గశిష్టపరిభాష
 యలోహినీశబ్దదపిక్యమ్-లోహినీయతి లోహినీయతే॥ ౩॥ క్షయక్రమణే॥ ౩॥ ౧౪॥ చతుర్థ్యన్తాత్-ప్రశబ్దాదుత్సాహేధేక్యజ్ స్యాత్ -
 కష్టాయక్రమతేకష్టాయతే-పాపంకర్తుముత్సహతభిత్వర్థః॥ ౩॥ సత్రకతుకప్తకృచ్చగహనేభ్యః క్షిణ్వచిక్షీర్ణాయామితివత్తవ్యమ్॥ ౩॥ కణ్వం
 పాపం సత్రాదయోవృత్తివిషయేపాపార్థాఃతేభ్యోద్వితీయానేభ్యఃచిక్షీర్ణాయాంక్యజ్ - పాపంచిక్షీర్ణత్యస్పవదవిగ్రహః- సత్రాయతే-కత్రా
 యతేకత్రాది॥ ౩॥ కర్మణోరోమన్థతపోభ్యాంవర్తిచరోః॥ ౩॥ ౧౫॥ రోమన్థతపోభ్యాంక్ర్మభ్యాంక్రమేణవర్తనాయాంచరణేచార్ధేక్యజ్ స్యాత్ -
 రోమన్థంవర్తయతిరోమన్థాయతే॥ ౩॥ హనుచలనభితివాచ్యమ్॥ ౩॥ చర్మితస్యాకృప్యపునశ్చర్మణభిత్వర్థః- నెహ కీటోరోమన్థంవర్తయతి- అ
 పానప్రదేశాన్నిస్సృతంద్రవ్యమిహారోమన్థతదశ్చాతీత్యర్థభితితైయటః- వర్తుశంకరోతీత్యర్థభితిన్యాసకారహరదత్తా॥ ౩॥ తపస్సవరన్తైవ
 దభ్యః॥ ౩॥ తపశ్చరతితపస్యతి॥ ౩॥ బాష్పమ్ భ్యాముద్వమనే॥ ౩॥ ౧౬॥ ఆభ్యాంక్ర్మభ్యాంక్యజ్ స్యాత్ - బాష్పముద్వమతిబాష్పాయతే-ఉష్మా
 యతే॥ ౩॥ ఘనాచ్యేతివాచ్యమ్॥ ౩॥ ఘనాయతే॥ ౩॥ శబ్దవైరకలహా భ్రకణ్వమేఘభ్యగకరణే॥ ౩॥ ౧౭॥ ఏభ్యగక్ర్మభ్యగకరోత్యధేక్యజ్
 స్యాత్ - శబ్దంకరోతిశబ్దాయతే- పక్షేతత-రోతీతిణిజపీమ్యతభిన్యాసః-శబ్దయతి॥ ౩॥ సుదినదుద్దినసీహారేభ్యశ్చ॥ ౩॥ సుదినాయత భిత్వాది॥

ః||సుఖాదిభ్యఃకర్తృవేదనాయామ్||౩||౧||౧౮||సుఖాదిభ్యఃకర్తృభ్యోవేదనాయామధేక్యక్ స్యాత్ వేదనాకర్తుఃవచేత్సుఖాదీనిస్యః-సుఖంవేద
యతేసుఖాయతే-కర్తృగ్రహణంకిమ్-పరస్యసుఖంవేదయతే||౩||౧||౧౯||కరణేభ్యఃసప్తత్యైక్రియావిశేషపూజా
యామ్పరిచర్యాయామాశ్చర్యేచ-సమస్యతిదేవాః-పూజయతీత్యర్థః-పరిపస్యతిగురూః-శుశ్రూషత్యర్థః-చిత్రియతే-చిత్తయత్యర్థః-చి
స్తాపయత్యర్థః-సే||౩||పుచ్చభాణ్డవీవరాణ్డీ||౩||౧||౨౦||పుచ్చామదసనేవ్యసనేవర్యసనేవ||భి||వివిధంవిరుద్ధంవోత్తేవణంవ్యసనమ్ - ఉత్సు
చ్ఛయితే విపుచ్ఛయితే-పరిపుచ్ఛయితే||భి||భాణ్డాత్సమాచయనే||భి||సమ్భాణ్డయితే-భాణ్డానిసమాచినోతి-రాశీకరోతీత్యర్థః-సమబభాణ్డత||
భి||చీవరాదార్దనెవరిథానేచ||భి||సంచీవరయతేభియుః-చీవరాణ్యార్జయతివరిధతేవేత్యర్థః||౩|| ముణ్డమిశ్రక్షల్లలవణవ్రతవస్త్రహాలకలకృత
తూస్తైశ్యోణి||౩||౧||౨౧||కృత్త-ముణ్డంకరోతిముణ్డయతి-వ్రతాద్యోజనతన్నివృత్త్యోః-వయశ్శూద్రాన్నంవావ్రతయతి-వస్త్రాత్సమాచ్యాద
నే-సంవస్త్రయతి-హాల్యాదిభ్యోగ్రహణే-హాలికల్యోరదస్తత్వంచ-పాత్యతే-హాలింకిలింవాగృహ్యతిహాలయతి-కలయతి-మహద్ధలంహాలిః-ప
రత్వాద్వృద్ధాసత్యామపిస్తవద్భావేనాగేవలుప్యతే-తతస్సన్వద్భావదీర్ఘాన-అజహలత్ - అచకలత్ - కృతంగృహ్యతికృతయతి-తూస్తానివి
హన్తిపీతూస్తయతి-తూస్తంకేశ్యత్యేకే-జటీసూతాఃకేశా ఇత్యన్యే-పాపమిత్యవరే-ముణ్డాదయస్సత్యావపాశేత్యత్రైవపరితుంయుక్తాః-
ప్రాతిపదికాద్ధాత్వర్థ్యత్యేవసిద్ధేకేషాంచిస్త్రహణంసాపేక్షేభ్యోపిఃజర్ధమ్-ముణ్డయతిమాణవకమ్-మిశ్రయత్యన్నమ్-క్షల్లయతివస్త్రమ్-ల
వణయతివృజ్జనమితి - హాలికల్యోరదస్తత్వాద్ధ-సత్యస్యాపుగర్థమ్-కేషాంచిత్తుప్రవజ్ఞార్థమ్-సత్యంకరోత్యావస్తేవాసత్యావయతి||భి||అర్ధ
వేదయోరప్యాపుగ్వాక్రవ్యః||భి||అర్ధావయతి-వేదావయతి-పాశంవిముఞ్చితిపాశయతి-రూపమ్వశ్యతి-రూపయతి-వీణయోపగాయత్యుపవీ
ణయతి-తూలేనానుకుష్ఠాత్సనుతూలయతి-తృణాగ్రంతూలేనానుకుట్టయతీత్యర్థః-శ్లోకైరువస్తాతిఉపశ్లోకయతి-సేనయాఅభియాతిఅభిషే
ణయతి-ఉపసర్గాత్సుమోతీతిషః - అభ్యషేణయత్ - ప్రాక్సితాదితిషః - అభిషేషేణయిషతి-స్థాదిష్వభ్యాసేనచేతిషః-లోమాన్యనుమాన్విఅను
లోమయతి-త్వచసంవరణే-ముత్వచంగృహ్యతిత్వచయతి-వర్తణానన్నహ్యతిసంవర్తయతి-వర్ణంగృహ్యతివర్ణయతి-చూరైరవధ్వాంసలి-అవచూర్ణ
యతి - ఇష్టవదిత్యతిదేశాత్పుంసద్భావాదయః-ఏనీమాచస్తేవతయతి-దరదమాచస్తేదారదయతి-పుష్పమృగయతి-వృద్ధాసత్యాంపూర్వం

వాటిలోపః-అపి ప్రథత్-అపప్రథత్-మృదుం-మృదయతి-అమి-మృదత్-అమి-మృదత్-భృశంకృశందృఢంపరిబృఢం భృశయతి - కృశయతి-
 ద్రుఢయతి-పరిబృఢయతి-అబభృశత్-అచక్రశత్-అదద్రుఢత్-పర్యబబ్రుఢత్-ఉఢిమాఖ్యత్-ఔజిఢత్-ఉత్వానీనామసిద్ధత్వాత్-హీతిశబ్దస్య
 ద్విత్వమ్ సూర్యత్రాసిద్ధియమద్విత్వేతిత్వసిత్వమిత్యక్తమ్-ఛిత్యస్యద్విత్వమిత్వస్యే-ఔడిఢత్-ఉఢిమాఖ్యత్-ఔజిఢత్-ఔడఢత్-ఓఃపు
 యానితీసూత్రేవర్గప్రత్యాహరజగ్రహాలిక్ష్ణమ్-ద్విత్వేకార్యేణివిలచఆదేశోనేతిఉనయతాపుక్తమ్-ప్రకృత్యైకాచ్-వృద్ధిపుకా-స్వాపయతి-
 త్వాంనూంవాచ-ష్టేత్వాపయతి-మాపయతి-మపర్యస్తస్యత్వమా-పరరూపాత్పూర్వనిత్యత్వాట్టిలోపః వృద్ధిపుకా-త్వాదయతి - మాదయతీ
 తితున్యాయ్యమ్-అస్తరజ్ఞత్వాత్పరరూపేకృతేప్రకృత్యైకాజితీప్రకృతిభావాత్-నచప్రకృతిభానాభాష్యేప్రత్యాఖ్యాతఇతిభ్రమితవ్యమ్
 భాష్యస్యప్రేస్తాద్యుదాహరణవిశేషేనస్యధాసిద్ధిపరత్వాత్-యవామానాంవాయుష్మయతి అన్నయతి-శ్వానమాచ-ష్టేశాపయతి-నస్తద్ధిత
 ఇతిటిలోపఃప్రకృతిభావస్తున-యేననాప్రాప్తినాయేఽపరిత్యన్యైవబాధకౌహిసః భత్వాత్సంప్రసాగణమ్-అన్యేతునస్తద్ధిత ఇతి నేహాతిది
 శ్యతే-ఇస్యనితస్యాదృష్టత్వాత్-బ్రహ్మిష్యఇత్యాగౌపరత్వాట్టేరిత్యన్యైవప్రవృత్తైః-తేనశునయతీతిరూపమాహుః విద్వాంసమాచ-ష్టేవిద్వయ
 తి-అఙ్గవృత్తపరిభాషయానమ్ప్రసారణన్నేత్యేకేనమ్ప్రసారణేవృద్ధావావాదేశేచవిదావయతీత్యన్యే-నిత్యత్వాట్టిలోపాత్ప్రాక్సమ్ప్రసా
 రణమస్తరజ్ఞత్వాత్పూర్వరూపంటిలోపః-విదయతీత్యపరే-ఉదఙ్గమాచ-ష్టేఉడివయతి-ఉడైచివత్-ప్రత్యఙ్గమాచ-ష్టేవతీచయతి-ప్రత్యచిచ
 త్-ఇకౌ-సవర్గఇతిప్రకృతిభావపక్షేప్రతి అచివత్-సన్యఙ్గమాచ-ష్టేసమీచయతి సన్యచివత్-సమి అచివత్-తిర్యఙ్గమాచ-ష్టేతిరాయ
 యతి - అఙ్గాష్ట్యేలోపేనాపహరేపిబహిరజ్ఞత్వేనాసిద్ధత్వాత్తిరసస్తిరిః - అసిద్ధపదత్రేతివిగోలుక్త్యాయేనప్రగమటిలోపా-సిద్ధః-అ
 తఃపునష్టిలోపోన - అఙ్గవృత్తపరిభాషయావాచఙ్కగ్లోపిత్యాదవభాషాస్వోన - అతితిరాయత్ - సద్ర్యఙ్గమాచ-ష్టేసధ్రాయయతి-
 అససధ్రాయత్ - విష్వద్ర్యఙ్గం విష్వద్రాయయతి - అవివిష్వద్రాయత్ - దేవద్ర్యఙ్గం దేవద్రాయయతి- అదిదేవద్రాయత్ -
 అదద్ర్యఙ్గం అదద్రాయయతి - అదదద్రాయత్ - అముముయఙ్గం అముము ఆయయతి - చజీ అముముము ఆయత్ - అగ్లోపిత్యా
 దువభాషాస్వోన - అదముయఙ్గం అదము ఆయయతి - అదదము ఆయత్ భవంభావయతి - అబీభవత్-భ్రవం అబుభ్రవత్-శ్రియం

అశిశ్రయత్ - గామ్ అజూగవత్ - రాయమ్ అగీరయత్ - నావమ్ అనూనవత్ - స్వశ్వంస్వాశశ్వత్ - స్వః అవ్యయానాంభూమా
 త్రైటిలోపః-స్వయతి-అసిస్వత్-అసస్వత్ బహూన్భావయతిబహూయతీత్యన్యే- స్రగ్విణంస్రజయతి-సంజ్ఞాపూర్వకత్వాన్నవృద్ధిః- శ్రీమతీం
 శ్రీమన్తంవాశ్రాయయతి- అశిశ్రయత్-పయస్వినింపయసయతి-ఇహటిలోపాన-తదవవాదస్యలుకఃప్రవృత్తత్వాత్-స్థూలంస్థవయతి-దూరం
 దవయతి-కథంతర్నిగూరయత్యవనతేవివస్వతీతి-దూరమతతి అయతేవానూరాత్-దూరాతంకుర్వతీత్యర్థః-యువానంయవయతి-కనయతి-యు
 వాల్పయోరితివాకన్-అన్తికంనెదయతి-బాధంసాధయతి-ప్రశస్యంప్రశస్యయతి-ఇహశ్రజ్యోనఉపసర్గస్యపుథకకృతేః-వృద్ధంజ్యోపయతి-వ
 ర్షయతి-ప్రియంప్రాపయతి-స్థిరంస్థాపయతి-స్థిరంస్థాపయతి-ఉరుంవరయతి-వారయతి-బహుబంబంహయతి-గురుంగరయతి-తృప్తంప్రవయ
 తి-దీర్ఘంద్రాఘయతి-బృన్దారకంబృన్దయతి||—————* ఇతినామధాతుప్రక్రియా *————— ౩||కణ్డాద్విభోయిక్ || 3 || ౧ ||-౨౭ || ఏభ్యోధాతు
 భ్యోవిత్యంయిక్ స్వాత్వాన్విధే-ధాతుభ్యఃకిమ్-ప్రాతిపదికేభ్యోమాభూత్-ద్విధాహికణ్డాద్విదయః-ధాతవః-ప్రాతిపదికానిచ|| కణ్డాక్షో-గాత్ర
 వికర్షణే||కణ్డాయతి-కణ్డాయతే||మన్తులపగాఢే||రోషఇత్యేక-మన్తాయతి-చస్త్రస్తుజితమాహ-మన్తాయతే|| వల్లపూజామాధుర్యయోః||
 వల్లాయతి|| అసుఉపతాపే||అస్ అసుశ్చఇత్యేకే||అస్యతి-అసూయతి-అసూయతే||లేట్లోటాధౌర్యేపూర్వభావేస్వ-ప్షేచ||దీప్తావిత్యేక-
 తేట్యతి-తేటితా-లోట్యతి-లోటితా||లెలాదీప్తా||లెలాయతి||ఇరస్ ఇరజ్ ఇరజ్ ఈర్ష్యయామ్||ఇరస్యతి-ఇరజ్యతి-హలిచేదీర్ఘ్యఈర్ష్యఈర్ష్యతే||
 ఉషన్ ప్రభాతీభావే||వేదధౌర్యేస్వ-ప్షేచ||మేధాఅశుగ్రహణే||మేధాయతి||కుషభయే||పే||కుషభ్యతి||మగధపరివేష్టనే||నీచదాస్యఇత్యన్యే||
 తన్తస్పవమ్పన్దుఃఖే||సుఖదుఃఖితత్త్రియాయామ్||సుఖ్యతి-దుఃఖ్యతి-సుఖందుఃఖిజ్ఞానుభవతీత్యర్థః||సపరపూజాయామ్||సపర్యతి||అరరఆరా
 తో-ర్షణి||భిషజ్ బిశిత్యాయామ్||భిష్టజ్ ఉపసేవాయామ్||ఇమధశరధారణే||చరణవరణగతౌ||మరణదౌర్యే||తురణత్వరాయామ్|| భురణధా
 రణపోషణయోః||గద్దదవాక్ స్థలనే|| ఏలాకేలాఖేలావిలాసే|| ఇలేత్యన్యే||లేఖాస్థలనేచ||అదన్త్రాయమిత్యన్యే- లేఖ్యతి||లిటల్పకుత్సనయోః||
 లిట్యతి||లాజణీవనే||ఘృణిజ్ రోషణేలజ్జాయాఞ్చు||మహిజ్ పూజాయామ్||మహీయతే పూజాంలభతీత్యర్థః||లేఖాశ్లాఘాసాదనయోః|| ద్రవ
 సేవరితాపపరిచరణయోః||ద్రవస్యతి||తిరస్ అన్తర్థా||తిరస్యతి||అగదనీరోగత్వే||ఉరస్ బలార్థః- ఉరస్యతి బలవాన్భవతీత్యర్థః||తరణగతౌ||వయస్

ప్రస్పృతా || పయస్యతి-ప్రస్పృతింకరోతీత్యర్థః-సమ్భూయన్ ప్రభూతభావే || అమ్బురసమ్వరసంవరణే||సమరయన్||లాటగ్రహణే||వేలామర్వా
 దాయామ్ || నమసి పూజాయామ్ || ఆకృతిగణోయమ్ || మృగ అన్వేషణే || జనన్ పరితాపిపరిచర్యాయాంచ || ఇత్యాదయో గ్రాహ్యః ||
 —————*ఇతికణ్ఠ్యాదయః.*————— కణ్ఠాయ తేస్స-ప్రథమస్యైకాచోద్విత్స్వప్రాప్తైః||కణ్ఠ్యాదేస్త్రోతీయస్యేతివాచ్యమ్||క
 ణ్ఠాయయిషతి క్యజస్తాశ్చ-యధేష్టన్నామధాతుః-అద్యానాంత్రయాణామన్యతమస్యద్విత్వమిత్యర్థః-అజాదేస్త్రాద్యేతరస్య-పుపుత్రి
 యిషతి-పుత్రిత్రియిషతి-పుత్రియియిషతి-అశిశ్వియిషతి-అశ్వియియిషతి-నదరాణాంసంయుక్తానామచఃపరస్యైవద్విత్వనిషేధః-ఇన్ద్రియతే
 స్స-ద్రిశబ్దయశబ్దయోరన్యతరస్యద్విత్వమ్ - ఇన్ద్రియిషతి-ఇన్ద్రియియిషతి-చిచ్ఛ్రియిషతి - చన్ద్రియిషతి-చన్ద్రియియిషతి-ప్రయమా
 భ్యాతుమాచక్షాణం ప్రేరయతుంచేచ్ఛతిపి-ప్రాపయిషతి-ప్రాపిషయిషతి-ప్రాపయియిషతి-ఉరుంచివారియిషతి-వారిరియిషతి-వారిరియిషతి-
 బాధంసిసాధయశతీత్యాదిరూపత్రయమ్-షత్వస్తునాస్తి-యజ్ సకాణ్యనాత్సక-బోభూయిషయిషతి-యజ్ సన్న్యాశ్చిత్ - బోభూయయి
 షయతీత్యాది. —————*ఇతిప్రత్యయమాలా.*————— ౧||అనుదాతజితఆత్మ నేపదమ్||ఆస్తే-శేతే||భావకర్తృణః|| ౧||౩||౧౩||బభూ
 వే-అనుబభూవే||౨||కరరికర్తృవ్యతిహాః||౧||౩||౧౪||క్రియానిమయేద్యోత్యైకరర్వాత్మ నేపదంస్యాత్ -వ్యతియనీతే-అన్యస్యయోగ్యంలవనం
 కరోతీత్యర్థః-శ్చసారల్లాపః-వ్యతిస్తే-వ్యతిహాతే-వ్యతిషతే-తాసన్ద్యోరితినలోపః-వ్యతిసే-భిచ-వ్యతిధేష్ట-హపతి-వ్యతిహే-వ్యత్యసై-వ్యతిషీత-
 వ్యత్యాస్త-వ్యతిగాతే-౩-వ్యతిభాతే-౩-వ్యతిబభే||౧||గతిహింసార్ధభ్యః||౧||౩||౧౫||వ్యతిగచ్ఛన్తి-వ్యతిఘ్నన్తి|| ౧||౩||౧౬||ప్రతిషేధహసాదీనా
 ముపసంఖ్యానమ్||హసాదయోహసప్రకారాశ్చబ్దక్రియాః-వ్యతిహసన్తి-వ్యతిజల్పన్తి||హరతేరప్రతిషేధః||సంప్రహరన్తైరా
 జానః||ఇతరేతరాన్యోన్యోపపదాచ్చ||౧||౩||౧౭||పరస్పరోపపదాచ్చేతివక్తవ్యమ్||ఇతరేతరస్యాన్యస్యపరస్పరస్యవా
 వ్యతియన్తి||నేర్విశః||౧||౩||౧౮||నివిశతే||పరివ్యవేభ్యఃక్రియః||౧||౩||౧౯||అకర్తృభిప్రాయార్థమిదమ్ - పరిక్రీణోత-పిక్రీణోతే-ఆవక్రీ
 ణోతే||విపరాభ్యాజ్ఞోః||౧||౩||౨౦||విజయతే-పరాజయతే||అజోదోనాన్యవిహరణే||౧||౩||౨౧||ఆజ్ఞార్వాద్దదాతేర్ముఖికసనాదన్య
 త్రార్థేవర్తమానాదాత్మనేపదంస్యాత్-విద్యామాదత్తే-అనాన్యేతికిమ్-ముఖంవ్యాదదాతి-ఆస్యగ్రహణమవివక్షితమ్-విపాదికాంవ్యాదదా

తి-పాదస్థానాపాదికా-నదీకూలంవ్యాదదాతి-పరాజ్ఞకర్తకాన్తనిషేధః వ్యాదద తేపీవికాపతజ్ఞస్యముఖమ్॥ ౧॥ ౩॥ ౨౧ చాదాజఃఅనుక్రీడతే సంక్రీడతే పరిక్రీడతే-అక్రీడతే-అసోకర్తప్రవచనీయాన్న-ఉపసర్గేణసమాసాహచర్యాత్-అనువ
కమనుక్రీడతి తేనసహేత్వర్థః తృప్తియార్థఇత్యసోకర్తప్రవచనీయత్వమ్॥సమోఽకూజనె॥సంక్రీడతే కూజనేమసంక్రీడతేచక్రమ్॥ఆగమే
క్షునూయామ్॥ఐన్యస్తస్యేకగ్రహణమ్-ఆగమయస్వతావత్-మాత్యరిష్టాభ్యర్థః॥శీతేర్నిజ్ఞానాయామ్॥ధనుషిశిక్షతే ధన్యుః॥యేజ్ఞానేశ-
భావేతుమిచ్ఛతీత్యర్థః॥ఆశీషనాధః-ఆశీష్యేవెతినియమార్థం॥వార్తికమిశ్యుక్తమ్ సన్నిహితే సన్నిత్యేస్యాదిత్యాశాస్త్రభ్యర్థః-కథన్నాన-
ముపతిన్నభూభృతామితి-నాధనైతిపార్వమ్॥హరతేర్థతాత్పర్యే॥ గతంప్రకారః-పైత్వకమశ్వాఅనుహరతై మాతృకంగావఃపితుక్తాను
శ్చగతంప్రకారంసతతమృగీలయస్తీర్థర్థః తాత్పర్యేతిమ్ మాతురనుహరతి॥ఘ్నః॥కిరితైర్నగ్నజీవికాకురాయకరణమవాచ్యమ్॥ఘ్నః॥ హగ్నాన
యోనిషయాః-తత్రహర్షోవిత్తేపస్యకారణమ్-ఇతరేఫలే॥ ౧॥అపాచ్ఛశుష్పాచ్ఛశునిష్పాతే॥నే॥౧॥౧౮౨॥అపాచ్ఛ-రతేస్సుకస్యాత్॥ ౧॥
సుడిపిహర్షాదిష్టేవవక్తవ్యః॥ఘ్నః॥అపాచ్ఛ-రతేవ్యయోహృష్టః-కుక్కుటోభటార్థి-శ్వాఅశ్రయార్థిచ హగ్నోష్టితిమ్-అపకిరతిసుమమ్-ఇహ
తక్షసుబౌన-హర్షాదిమాత్రవివటాయాయవ్యపిశాజ్ఞాప్రతధాపిపదభావేనేవ్యశాశ్చాహుః-గజోకిరి॥అజియప్యన్ధ్యః॥అనుతే-అప్య
చ్ఛతే॥శపడపాలన్యనే॥ ఆక్రోశాధ్యాస్యనితేతోఽకర్తృగేపిఫలేశవకరూపేర్ధేఅశ్చనేపదంవక్తవ్యమిత్యర్థః కృష్ణాయశవతే॥ సమవస్రవి
భృస్థః॥౧॥ ౩॥ ౨౨॥సప్తతే స్థాఘోపరిచ్య-సనుస్థిత-సనుస్థిమాతామ్ సనుస్థిత-ఆవతీప్తతే-ప్రతిష్ఠతే-విఘ్నతే॥ఘ్నః॥అజిప్రతిజ్ఞాయాముపసం
ఖ్యానమ్॥ఘ్నః॥శబ్దగ్నిత్యమాచిప్తతే॥తన్వత్వేనప్రతిజానీతఇత్యర్థః॥ ౧॥ ప్రకాశనస్థేయాఖ్యయోశ్చ॥౧॥ ౩॥ ౨౩॥ గూపీకృష్ణాయతీప్తతే-ఆశ
యంప్రకాశయతీత్యర్థః సుశయ్యుక్తాదిమతీప్తతేయః-కర్తాదీన్నిర్దేతృత్వేనాశ్రయతీత్యర్థః॥ఉదోఽచూర్ధ్వకర్తృణి॥౧॥ ౩॥ ౨౪॥ముక్తాపుత్తి
స్యతే-అనూర్ధ్వేతికిమ్ పీతామత్తిప్తి-ఈహాయావేవ-సేహ-గ్రామాచ్ఛతముత్తిప్తిః॥ఉపాచ్ఛస్త్రకరణే॥౧॥ ౩॥ ౨౫॥ ఆగ్నేయాగ్నిప్ర
ముపతీప్తతే-హస్త్రకరణేకిమ్-భర్తారముపతీప్తతేయావనేన॥ఘ్నః॥ఉపాద్దేవపూజానస్తతికరణమిత్త్రకరణపథిష్యితివాచ్యమ్॥ఘ్నః॥ ఆగ్నేయపతి
ప్తతే-కథంతర్హిస్తుత్వంస్తుతిభిరధ్యాభిరుపతస్తేసరస్వతీతి-డవతాత్వారోపాలస్యవస్యదేవతాంశత్వాద్వా-గజ్ఞాయమునాముపతిప్తతే-ఉపగ్ని

వ్యతీత్యర్థః-రథికానుపతిష్ఠతే-మి త్రికరోతీత్యర్థః వన్ధాః-స్రుష్టుముపతిష్ఠతే-ప్రాప్తోతీత్యర్థః॥ ఖ్లి॥ వాలిపాస్యయామితివక్తవ్యమ్॥ ఖ్లి॥ భిక్షుకః
 ప్రభుముపతిష్ఠతే-ఉపతిష్ఠతివా-లిప్సయాఉపగచ్ఛతీత్యర్థః॥ అకర్తృకాచ్చ॥ ౧॥ ౩॥ ౨౬॥ ఉపాత్తిష్ఠతేరక్తృకాదాత్మనెపదంస్యాత్ భోజనకాలే
 ఉపతిష్ఠతే సన్నిహితోభవతీత్యర్థః॥ ఉద్విభ్యానవః॥ ౧॥ ౩॥ ౨౭॥ అకర్తృకాదిత్యేవ-ఉత్తవతే-వితవతే-దీప్యతఇత్యర్థః॥ ఖ్లి॥ స్వాజ్ఞకర్తృకాప్యేతి
 వక్తవ్యమ్॥ ఖ్లి॥ స్వమజ్ఞంస్వాజ్ఞంనతుఅద్రవమితిపరిభాషితమ్-ఉత్తవతే-వితవతే-పాణిమ్-నేహ సువర్ణముత్తవతి-సన్తాపయతివిలాపయతివేత్యర్థః
 చైత్రోమైత్రస్యపాణిముత్తవతి-సన్తాపయతీత్యర్థః॥ ఆజోయమహనః॥ ౧॥ ౩॥ ౨౮॥ ఆయచ్ఛతే-ఆహతే-అకర్తృకాత్స్వాజ్ఞకర్తృకాదిత్యేవ-నే
 హ-వగస్యశిరఆహంతి-కథన్తగ్ని-ఆజఘ్నేవిషమవిలోచనస్యవత్ ఇతిభారవిః-ఆహభ్యమ్కారము-త్తమమితిభట్టిశ్చ-ప్రమాదపవాయమితిభాగ
 వృత్తిః-ప్రాప్యేత్యధ్యాహారోవా-ల్యబ్ధోపేషజ్ఞమితితుల్యబంతవి నైవతదధావగతిర్యత్రతద్విషయమ్-భేత్తుమితితుమున్నతాధ్యాహారో
 వాస్తు-సమీపమేత్యేతివా॥ ఆత్మనైవదేష్యస్యతరస్యామ్॥ ౨॥ ౪॥ ౪౫॥ హనోవధాదేశో-వాలుగితత్వనైవదేషుపరేషు-అవధిష్ట-అవధిపాతామ్॥
 ౪॥ హనస్సిచ్॥ ౧॥ ౨॥ ౧౪॥ కిత్స్యాత్-అనునాసికలోపః-ఆహత-ఆహసాతామ్-ఆహసత॥ క్రియమోగన్ధనై॥ ౧॥ ౨॥ ౧౫॥ సిచ్కిత్స్యాత్-గన్ధసంసూ
 చనంపరదోషావిష్టరణమ్-ఉదాయత-గన్ధనెకిమ్-ఉదాయంస్తపాదమ్-ఆకృష్టవానిత్యర్థః॥ ౧॥ ౩॥ ౨౯॥ అకర్తృకాభ్యా
 మిత్యేవ-సంగచ్ఛతే॥ వాగమః॥ ౧॥ ౨॥ ౧౩॥ గమఃపరౌఘులాదీలిజ్జసిచా-వాకితౌస్తః-స్యస్సీష్ట-సజంసీష్ట-సమగత-సమగంస్త-సమృద్ధివ్యతే-అక
 ర్తృకాభ్యాంకిమ్-గ్రామంసంగచ్ఛతి॥ ఖ్లి॥ వివిపుద్భిస్వరతీనాముపసంఖ్యానమ్॥ ఖ్లి॥ వేతైరేవగ్రహణమ్-సంవిత్తే-సంవిదాతే॥ వేతైర్విభాషా॥ ౨॥
 ౧॥ ౨॥ వేతైఃపరస్యధూదేశస్యాతోరుడాగమోవాస్యాత్-సంవిద్రతే-సంవిదతే-సంప్రచ్ఛతే-సంస్వరతే॥ ఖ్లి॥ అర్తిశ్రుద్వ్యభ్యశ్చైవివక్తవ్య
 మ్॥ ఖ్లి॥ అర్తీతిష్టయోర్త్రహణమ్-అజ్ఞిశౌత్వియరైరేవేత్యుక్తమ్-మాసమృత-మాసమృతామ్-మాసమృత-తేతి-సమార్త-సమార్థాతామ్-
 సమార్తతేతిచభాషదే-ఇయరేస్తుమాసమరత-మాసమరతామ్-మాసమరన్త-సమారత-సమారేతామ్-సమారన్తైతిచ-సంశృణుతే-సమ్మశ్యతే-
 అకర్తృకాదిత్యేవ-అతవరతౌంసీతిపురాపిసంశృణుమహేఇతిమురారిప్రయోగః-ప్రామాదికఇత్యాహుః-అధ్యాహారోవా-ఇతికథయన్మృత్యుఇతి-
 అధాస్తిన్నకర్తృకాధికారేహనిగమ్యాదీనాంకథమకర్తృకతేతిచేత్-శృణు॥ ఖ్లి॥ ధాతోరన్ధాన్తరేవృత్తైర్ధాత్వర్ధేనోపసంగ్రహేత్ । ప్రసిద్ధేరవివతౌ

తఃకర్మణోఽకర్మకాక్రీయాః॥క్షిప్తావహతిభారమ్-నదీవహతి-స్యస్తతశ్చత్యర్థః-జీవతి-సృత్యతి-ప్రసిద్ధేర్యథా-మేఘావర్షతి-కర్మణోఽవివత్సాతోయ
థా-హితాన్నయస్సంశృణుతేసకిన్నభుః॥క్షిప్తాఉవసర్గాదస్యత్యూహయ్యార్వేతివాచ్యమ్॥క్షిప్తాఅకర్మకాదితనివృత్తమ్-బద్ధస్థిరస్యతి-నిరస్యతే
సమూహాతి సమూహతే॥ఉవసర్గాద్ధృస్వఉహతేః॥౨॥౪॥౨౩॥యాగౌకితీశితి-బ్రహ్మసముహ్యత్-అగ్నింసముహ్యత్॥౯॥నిసముపనిభ్యో
హ్వః॥౧॥౩॥౩౦॥నిహ్వయతే॥౯॥స్పర్థాయామాజః॥౧॥౩॥౩౧॥కృష్ణశ్చైవారమాహ్వయతే-స్పర్థాయాజ్ఞిమ్-పుత్రమాహ్వ
యతి॥౯॥గన్ధనావత్యేపణసేవససాహసిక్యప్రతియత్నప్రకదనోపయోగేషుకృజః॥౧॥౩॥౩౨॥గన్ధనంహింసా-ఉత్తుగుతే-సూచయతీత్యర్థః-
సూచనంహిప్రాణవియోగానుకూలత్వాద్ధింసైవ-అవత్యేపణచ్ఛర్తసమ్-శ్యేనోవర్తికాముదాకురుతే-భర్తస్యయతీత్యర్థః-హరిముపకురుతే-
సేవతశ్చత్యర్థః-పరదారాన్ప్రకురుతే-తేమసహసాప్రవర్తతశ్చత్యర్థః-ఏవోదకస్యోపస్థురుతే-గుణమాధత్తశ్చత్యర్థః-గాధాప్రకురుతే-ప్రకదయతీ
త్యర్థః-శతస్ప్రకురుతే-ధర్మార్థవినియ్యజ్ఞే-ఏషుకిమ్-కటంకరోణ॥౯॥అథేప్రసహనె॥౧॥౩॥౩౩॥ప్రసహనంతుమాఅభిభవశ్చ-షహన్వణైభి
భవేచేతిపారాత్-శత్రుమధికురుతే-తుమతశ్చత్యర్థః-అభిభవలీతివా॥౯॥వెశ్యబ్దకర్తవ్యః॥౧॥౩॥౩౪॥స్వరాన్వికురుతే-ఉచ్చారయతీత్యర్థః-శబ్దకర్త
వ్యఃకిమ్-చిత్తంవికరోతికామః॥౯॥అకర్మకాచ్య॥౧॥౩॥౩౫॥వైకృజ్జత్యేవ-భాత్రావిమర్షతే-వికారంలభంతశ్చత్యర్థః॥౯॥సమ్మాననోత్సృజ్జనాచా
ర్యకరణజ్ఞానభృతివిగణవ్యయేషునియః॥౧॥౩॥౩౬॥అత్రత్యజ్ఞానవిగణవ్యయానయతేర్వాచ్యాః-ఇతరేప్రయోగోపాధయః-తథాహి-శా
స్త్రేనయతే-శాస్త్రస్థసిద్ధాంతంశిష్యభ్యః-ప్రావయతీత్యర్థః-తేనచశిష్యసమ్మాననంఫలితమ్-ఉత్సృజ్జన-దణ్డమున్నయతే-ఉత్తీషతీత్యర్థః-
మాణవకముపనయతే-విధినాఅత్తసమీపం-ప్రావయతీత్యర్థః-ఉవసయసపూర్వకణాధ్యాపనేసహి-ఉవసేతర్యాచార్యత్వం-క్రియతే-జ్ఞానే-
తత్త్వంనయతే-నిర్విసూతీత్యర్థః-కర్మకరానుపనయతే-భృతిదానెనస్వసమీపం-ప్రావయతీత్యర్థః-విగణనమృణాదెర్నిర్యాతనమ్-కరంవినయతే
రాజ్ఞేదేయమ్భాగంపరిశోధయతీత్యర్థః-శతంవినయతే-ధర్మార్థవినియ్యజ్ఞ-ఇత్యర్థః॥౯॥కర్తృస్థేచాశరీరేకర్తృణి॥౧॥౩॥౩౭॥నియఃకర్తృధైక
ర్తృణియదాత్మనెవదంతచ్ఛరీరావయవభిన్నఏవస్యాత్-సూత్రేశరీరశజ్ఞేనతదవయవైలత్యతే-క్రోధంవినయతే-అవగమయతి-తత్ఫలస్య
చిత్తప్రసాదస్యకర్తృగత్వాత్స్వరితశ్చితశ్చత్యేవసిద్ధేనియమార్థమిదమ్-తేనేహన-గమంవినయతి-కథస్తర్హివిగణయ్యనయన్తిపారుషమితి-కర్తృ

ఓ||ఉదశ్చరస్సకర్మకాత్||౧||౩||౫౩|| ధర్మముచ్చరతే- ఉల్లంఘ్యగచ్ఛతీత్యర్థః సకర్మకాత్-మ-వాప్యఉచ్చరతి-ఉపరిష్టాద్గచ్ఛతీత్యర్థః|| ఓ||స
మస్త్యోయాముక్తాత్||౧||౩||౫౪|| రథేనసంచరతే||ఓ||దాణశ్చసాచేచ్ఛతుర్థ్యధై||౧||౩||౫౫|| సంపూర్వాద్దాణస్త్యతీయాం తేనయుక్తామ
క్తంస్యాత్-త్యతీయాచేచ్ఛతుర్థ్యధై దాస్యాసంయచ్ఛతే-పూర్వసూత్రేనమగ్నితపస్వీ-తేనసూత్రద్వయమిదంవ్యవహిలైపిప్రవర్తతే రథేన
సముదాచరతే-దాస్యాసమ్ప్రయచ్ఛతే||ఓ||ఉపాద్యమస్వకరణే||౧||౩||౫౬|| స్వకరణంస్వీకారః-భాగ్యాముపయచ్ఛతే||ఓ||విభాషోపయమనే
౧||౨||౧౬||యమస్పిచ్ఛికిద్యాస్యాద్వివాహ-గామస్సీతాముపాయత-ఉపాయంస్తవా-ఉ-వోధేత్యర్థః గన్ధనాజ్లేఉపయమేశుసూర్వవిప్రతి
షేగాన్నిత్యంత్యమ్||ఓ||జ్ఞాశ్రుస్త్యదృశాంసనః||౧||౩||౫౭|| సనంతానామేషాం ప్రాగ్భూత-ధర్మంజిజ్ఞాసతే-శుశ్రూషతే-సుస్మృరతే-దిదృక్ష
తే||ఓ||నామోర్జ్ఞః||౧||౩||౫౮|| పుత్రమనుజిజ్ఞాసతి-పూర్వసూత్రస్యైవాన్నిషేధః-అనంతరస్యేతిన్యాయాత్-తేనేహన-సర్పిశానుజిజ్ఞాస
తే సర్పిశాప్రసర్పిశుమిచ్ఛతీత్యర్థః-పూర్వవత్సనఇతితత్-అకర్మకాచ్ఛేతివలాద్విధానాత్||ఓ||ప్రత్యాజ్ఞాన్యంశ్రువః||౧||౩||౫౯|| అభ్యాంసన
ంతాన్చువఉక్తంసస్యాత్ - ప్రతిశుశ్రూషతి-కర్మప్రవచనీయాత్స్యదేవ-దేవదత్తమ్ప్రతిశుశ్రూషతే||శ||దేశ్శితః|| మ్రియతేర్లుజ్జిజ్ఞాశ్చ
వ్యాఖ్యాతమ్||ఓ||పూర్వవత్సః||౧||౩||౬౦|| సనఃపూర్వోయోధాతుస్తేనతుల్యంసనంతాదప్యాత్-నేపదంసస్యాత్-ఏదిధిషతే-శిశయిషతే-నివివి
క్షుతే పూర్వవత్కి-మబునూషతి-శదేరిత్యాదిసూత్రద్వయేననోనెత్యనువర్త్యవాక్యభేదేనవ్యాఖ్యాయమ్ తెనేహన-శిశత్సతి-ముమూర్షతి||ఆ
మ్ప్రత్యయవత్కృజ్ఞోఽనుప్రయోగస్య||ఏధాఞ్చక్రే||ఓ||ప్రౌపాభ్యాంయుజైరయజ్ఞపాత్రేషు||౧||౩||౬౧|| ప్రయజ్ఞై-ఉపయజ్ఞే||ఘ్ని|| స్వ
రాద్యన్రోవసగ్గాదివక్తవ్యమ్||ఘ్ని||ఉయజ్ఞై-నియుజ్ఞై-అయజ్ఞపాత్రేషుకిమ్-ద్యస్వస్త్రిశ్చిపాత్రాణిప్రయనక్తి||ఓ||సహఃక్షువః||౧||౩||౬౨||
సంక్షుతేశప్రమ్||ఓ||భుజోఽనవనే||౧||౩||౬౩|| ఓదనమ్ముజ్ఞై-అభ్యవహరతీత్యర్థః-బుభుజేవృధివీపాలఃపుధివీమేవకెవలామ్-వృద్ధోజనోదుఃఖశ
తానిభుజ్జై-ఇతాయావభోగోభుజేరర్థః-అనవనేకిమ్-మహీమ్మునక్తి||ఓ||శెరశాయత్కర్మశాచేత్సకర్తానాధ్యానే||౧||౩||౬౪|| ఇన్ద్రాదాత్మనే
పదంస్యాత్ అశాయక్రియాపైవచెణ్యస్తేనోవ్యతేఅశాయత్కర్మకారకంసచేణ్యేకర్తాస్యాత్ నత్వాధ్యానే నివశ్యేసిన్దేఽకర్తృభిప్రా
యాగ్ధమిదమ్-కర్తృభిప్రాయేతువిభాషోపపదేనేతివికల్పేఽశావకర్మకాదివిరస్తేపదేవపరత్వాప్రప్రైసూర్వవిప్రతిషేధేనేదమేవవ్య

తే-కర్తృప్రభావకాః కర్తృప్రక్రియాశోచాహారణమ్-తథాహి-పశ్యన్తిభవమ్భుక్తాః-చాతుషజ్ఞానవిషయంకుర్వన్తిత్యగ్యః ప్రేరణాంశత్యాగప
శ్యతిభవః విషయోభవతీత్యర్థః-తతోహేతుమణ్ణిచ్-దర్శయన్తిభవమ్భుక్తాః-పశ్యన్తిత్యర్థః పునర్ల్యగ్యస్యావిషయాయామ్-దర్శయన్తేభవః-ఇహ
ప్రధమతృతీయయోరవస్థయోద్వితీయచతుర్థోశ్చతుర్థార్థః-తత్రతృతీయకత్యాయాన్నతక్ష-క్రియాసామ్యేపిఅణౌకర్తృకారకస్యణౌకర్తృ
త్వాభావాత్-చతుర్థ్యస్తతక్షద్వితీయామాదాయక్రియాసామ్యుత్-ప్రధమాయాజు-ర్మణోభవస్యేహకర్తృత్వాచ్చ-ఏవమారోహయా
తేహస్తీత్యపుహాహరణమ్-ఆరోహన్తిహస్తిసంహస్తివ కాః స్యగ్భవయన్తిత్యర్థః తతఆరోహతిహస్తీ-స్యగ్భవతీత్యర్థః-తతోణిచ్ ఆరోహయన్తి
హస్తిసంహస్తివ కాః-ఆరోహన్తిత్యర్థః-తతఆరోహయన్తే-స్యగ్భవతీత్యర్థః-యద్వా-పశ్యన్త్యారోహన్తిప్రధమకత్యాయాప్రాగ్వత్-తతఃకర్తృణిప
హేతుత్వారోపాణ్ణిచ్-దర్శయన్తిభవః-ఆరోహయన్తిహస్తీ-పశ్యన్తతఆరోహతశ్చప్రేరయతీత్యర్థః-తతోణిజ్ఞాన్తివత్ప్రకృతిభ్యాః-ఇహపాతయో
ర్ద్వయోరపిప్రేషణయోస్త్యాగేదర్శయన్తేఆరోహయన్తఇత్యుహాహరణమ్-అర్థః ప్రాగ్వత్-అ-ఎత్యేద్వితీయకత్యాయాన్నతక్ష-సమానక్రి
యాత్వాభావాన్యాజ్ఞరస్యాధిక్యాత్-అనాధ్యానేకిమ్ స్మరతివనగుల్మంకోకిలః స్మరయతివనగుల్మః-ఉత్త-త్తాపూర్వకస్తృతావిషయోభవతీత్యర్థః
భీస్త్యోద్వేజ్ఞభయే||వ్యాఖ్యాతమ్||౬||గృధివఞ్చోచ్చిః ప్రలమ్బసే||౧||౩||౬||౬||ప్రతారణేధ్యేవై భ్యామాభ్యాంస్తావ్యత్-మాణవకంగర్థయతే-వ
ఞ్చియతేవా-ప్రలమ్బసేకిమ్-శ్వాసంగర్థయతి-అభి కాంతామసోయత్పదయతీత్యర్థః-అహింసఞ్చయతి-వర్జయతీత్యర్థః||లియస్సమ్మాననశాలిసీకర
ణయోశ్చ||వ్యాఖ్యాతమ్||౬||మిథ్యోపపదాత్కృత్యోఽభ్యాసే||౧||౩||౬||౬||ణేరిత్యేవ-పదమ్భిభ్యాకారయతే-స్వరాదిదుష్టమసకృదుచ్చరయతి
త్యర్థః-మిథ్యోపపదాత్కృత్ పదంసుష్టుకారయతి-అభ్యాసేకిమ్ సకృత్పదమ్భిభ్యాకారయతి||స్వరితఞ్చితకర్తృభిస్తాయక్రియాఫలే||యజతే-సు
నుతే-కర్తృభిస్తాయేకిమ్-ఋత్విజోయజన్తి-సున్వన్తి||అపాద్వదః||౧||౩||౬||౬||న్యాసమపవతే-కర్తృభిస్తాయత్త్యేవ-అపవదతి||ణిచశ్చ||శా
రయతే||౬||సముదాజ్ఞ్యయమోఽగ్రధే||౧||౩||౬||౬||అగ్రస్థితిచ్ఛేషః-వీహీచుంయచ్చతే భారముద్యచ్చతే వస్త్రమాయచ్చతే-అగ్రస్థేకిమ్
ఉద్యచ్చతివేదమ్-అధిస్తముద్యమంకరోతీత్యర్థః-కర్తృభిస్తాయేత్త్యేవ||అనుపసర్గాజ్ఞః||౧||౩||౬||౬||గాంజానీతే-అనుపసర్గాత్తిమ్-స్వర్గలో
కన్నప్రజానాతి కథన్తర్హిభట్టి-ఇత్తన్నపపూర్వమివాలులోచేతతోనుజ్జగమనంసుతస్యేతి-కర్తృణిలిట్-స్పపేణేతివిపరిణామః||౬||విభాషోపప

దేన ప్రణీయమానే || ౧ || ౩ || ౭౭ || స్వరితశీతశ్చ త్యాదిపఞ్చసూత్రాయ గాత్మ సేవకం విహితం తత్సమీశోచ్ఛ్వాసితేన పదేన క్రియాఫలస్య కర్తృ
గామిత్యేద్యోతితేనాస్యాత్-స్వం యజ్ఞ-యజ్ఞతీయజతేవా స్వ-బంధం రోపయేత్ తేవా స్వం పుత్రమవవతతి అపవదతేవా-స్వం యజ్ఞం కార
యతి కారయతేవా స్వం వీహింసం యచ్ఛశి-సంయచ్ఛతేవా న్యాయం జానాతి జానీతేవా || ————— * ఇన్యాత్మనేపదమ్ * ————— శేషా
త్మ-ర్తరిపరస్మై పదమ్ || అ || ౩ || అనువ ర్వాం పృథ్విః || ౧ || ౩ || ౭౯ || కృగేపి ఫలైగ్ధనాదౌ పవరస్మై వదార్థమిదమ్- అనుకరోతి-పరాకరోతి-కర్త
రీత్యేవ-భావకర్తృణో గ్ధానాత్-చేన వికర్తకర్తరివ-జ్ఞ-కార్య-దేశవక్షస్య ముఖ్యతయా తత్ర కర్తవత్కర్తృణా త్యాత్మనే పదేన పరే
ణాస్య బాధాత్-శాస్త్ర-దే-పదముకర్తృః త్యాత్మనేషాం శ్చ కర్తృగ్రహణస్వయమనువర్త్య కర్తేవ యః కర్తానతుకర్తకర్తాత త్రైతి
వ్యాఖ్యే నమ్ || ౩ || అభిప్రాయాభ్యుపగమః || ౧ || ౩ || ౮౦ || ధీరస్యై రస్యై తేత్ అభిషేకః || ౩ || ప్రాద్వహః || ౧ || ౩ || ౮౧ || ప్రవహతి || ౩ || పరేర్వృషః ||
౧ || ౩ || ౮౨ || పరివృష్య తి-భౌవాది-స్వ-పరివ-వృ-తి-శ్చ-ప-రే-యోగం విభజ్య వ-పారపీత కేచిత్ || ౩ || వ్యాజ్ఞురిభ్యోరమః || ౧ || ౩ || ౮౩ || పిరమలి
ః ఉవాచ || ౧ || ౩ || ౮౪ || యజ్ఞ-ప్ర-మ-ప-ర-మ-య-త్య-గ్ధ-ల-న-గ్ధ-వి-త-జ్య-ర్థో-య-మ్ || ౩ || విభావకర్తృకాత్ || ౧ || ౩ || ౮౫ || ఉపాగ్రమేక
ర్తృకాస్యో స్తే పదం వా-ఉపరమ-త-ఉపరమ-తేవా నివర్తత్యర్థః || ౩ || బుధయుధనశబ నే జుప్రద్రు-స్ర-భ్యో-ణే || ౧ || ౩ || ౮౬ || ఏభ్యో-గ్య-నైభ్యో-ప
ర-స్మై-ప-సం-స్యా-ల్-ణి-ప-శ్చై-శ్య-స్యా-ప-వా-ః-బో-ధ-య-తి-ప-ద-మ్-యో-ధ-య-తి-కా-స్యా-ని-నా-శ-య-తి-దుః-శ-మ్-జ-న-య-తి-సు-ఖ-మ్-అ-ధ్యా-ప-య-తి-ప్రా-వ-య
తి-ప్రా-వ-య-తి-త్య-గ్ధ-ప్రా-వ-య-తి-వి-లా-ప-య-తి-త్య-గ్ధ-ప్రా-వ-య-తి-స్వ-ప-ర-య-తి-త్య-గ్ధ-ని-గ-ర-ణ-చ-ల-నా-ధే-భ్య-శ్చ || ౧ || ౩ || ౮౭ || గారయతి-అశయ
తి-భో-జ-య-తి-చ-ల-య-తి-క-న్వ-య-తి || అ-దే-ప్ర-తి-షే-భ-ః-అ-ద-య-తే-దే-వ-ద-తే-న-గ-తి-బ-ద్ధ-తి-క-ర్త-త్వ-మా-ది-భా-వ్యో-ర్దే-ని-ప్ర-తి-షి-ద్ధ-ని-గ-ర-ణ-చ-ల-నే-తి-సూ-త్రే
ణ-ప్రా-వ-స్మై-వా-య-న్-షి-ః-తే-హ-ది-త్య-క-ర్త-భి-ప్రా-యే-ప-ర-స్మై-ప-దం-స్యా-దే-వ-అ-ద-య-త్య-న్-ప-టు-నా-ః || ౩ || అ-ణ-వ-క-ర్త-కా-భి-త-వ-త్క-ర్త-కా-
ల్ || ౧ || ౩ || ౮౮ || ణ్య-వ-త్ప-ర-స్మై-ప-దం-స్యా-ల్-తే-తే-కృ-ష్ట-స్-తో-పీ-శా-య-య-తి || ౩ || న-పా-ద-మ-గ్ధ-జ్య-మా-జ్య-స-ప-రి-ము-హ-రు-చి-సృ-తి-వ-ద-వ-స- || ౧ || ౩ || ౮౯ ||
ఏ-భ్యో-గ్య-నై-భ్యో-ప-ర-స్మై-ప-ద-న్-ప-టి-బ-తి-గ-ర-ణ-ార్థ-శ్చ-త-రే-చి-త-వ-త్క-ర్త-కా-క-ర్త-కా-ః-సృ-తి-శ్చ-ల-నా-ర్థో-పి-తే-న-సూ-త్ర-ద్వ-యే-వ-ప్రా-ప్తి-పా-య
య-తే-ద-హ-య-తే-అ-యా-మ-య-తే-అ-యా-న-య-తే-ప-రి-మో-హ-య-తే-రో-ప-య-తే-న-ర్త-య-తే-వా-ద-య-తే-వా-స-య-తే || ౩ || ధే-బ-ఉ-ప-స-ం-భ-వ-స-మ్ ||

ఖావయే తేజః మేకం సమీచీ. అకర్త్రభిప్రాయే శేషాదితిపరస్త్వేపదంస్యాదేవ-వత్సన్నాయయతివయః-దమయ నీకమనీయతామదమ్-భి
 యో వాసయతి|| వాక్యపః|| లోహితాయతి-లోహితాయతే|| ద్యుద్భ్యుబుజీ|| అద్యుతత్-అద్యోతిష్ట|| పృథ్వీస్సస్సనోః|| వర్షస్యతి-వర్షిష్యతే- వి
 పృథ్వీ-వివర్షితే|| లుటిచక్షపః|| కల్-ప్రా-కల్-ప్రాసి- కల్పితాసే-కల్-ప్యతి- కల్పిష్యతే-కల్-ప్యతే- చిక్షప్తి- చిక్షిష్యతే - చిక్షప్యతే-
 —————*సమాప్తావదవ్యవస్థా*————— అధభావకర్తణోర్లఠాదయః భావకర్తణోరితితత్|| ౩|| సార్వధాతుకేయక్ || ౩ || ౧ || ౬ || ౭ || ధాతోర్య
 క్ప్రత్యయస్సాన్యధావకర్తవాచినిసార్వధాతుకేవరే-భాషౌభావనాడత్వాదనాక్రియా సావధాతుత్వేనసకలధాతువాచ్యా-భావాన్ధకలకా
 రేణానూద్యతే-యుష్మదస్తద్ధ్యంసామానాధికరణ్యాభావాత్ప్రచమపురుషః తిజ్జాచ్యభావనాయా అసత్పరూపత్వేనద్విత్వా ద్యప్రతీతే
 ర్నద్వివచనాది-కిన్దైవకవచనమేవతస్యోత్పత్తికత్వేనసంఖ్యానపేక్షత్వాత్-అనభిహితేకర్తరితృతీయా-త్వయామయాలన్వైశ్చభూయతే-బ
 భూవే|| ౩ || స్యసిచ్ సీయుట్ తాసిమభావకర్తణోరుపదే శేఽజ్ఞన గ్రహదృశాంవావిణ్విదిట్ప || ౬ || ౪ || ౬ || ౭ || ఉపదే శేయోఽచ తదన్తానాంహనాదీ
 నాంచవిణీవాజ్యకార్యంవాస్యాత్ స్యాదిమపరేనుభావకర్తణోర్గమ్యమానయోః స్యాదీనామిడాగమశ్చ-అయమిట్ విణ్విద్భావసన్నియోగశి
 ష్టత్వాత్తదభావేన-ఇహోర్ధధాతుకఇత్యధితృతంసీయుటోవిశేషణం నెతరేషామవ్యభిచారాత్ - విణ్విద్భావాద్వృద్ధిః-భావితా-భవితా-భావి
 ష్యతే-భవిష్యతే-భూయతామ్-అభూయత-భూయేత-భావిషీష్ట-భవిషీష్ట|| ౩ || చిత్తావకర్తణోః || ౩ || ౧ || ౬ || ౬ || ఘోష్టే స్యాద్భావకర్తవాచితశ
 ఙ్గెపరే-అభావిష్యత-అభవిష్యత-తిశ్తోక్ త్యాత్-ర్తణిన్ద్వితీయా-అనుభూయతే ఆనన్దశ్చై త్రేణత్వయామయవా-అనుభూయతే- అనుభూ
 యంతే-త్వమనుభూయసే అహమనుభూయే- అన్వభావి-అన్వభావిషాతామ్- అన్వభవిషాతామ్-ణిలోపః-భావ్యతే- భావయాజ్ఞక్రై-భావ
 యాజ్ఞభూవే-భావయామాసే-ఇహతశ్చబన్యవీశిబువత్వేచకృతేహుతీతిహత్వన్న- తాసిసాహచర్యాదస్తేరపివ్యతిహేతిత్యాదౌసార్వధా
 తుకేవతిహత్వప్రవృత్తేరిత్యాహః-భావితా విణ్విదిటఅభీయత్వేనాసిద్ధత్వాణ్ణిలోపః- వయే భావయితా- భావిష్యతే- భావయిష్యతే- భావ్య
 తామ్-అభావ్యత-భావ్యేత-భావిషీష్ట-భావయిషీష్ట- అభావి-అభావిషాతామ్- అభావయిషాతామ్- బుభూష్యతే-బుభూషాజ్ఞక్రై-బుభూషి
 తా- బుభూషిష్యతే-బోభూయ్యతే-యజ్ఞగన్తాత్తుబోభూయతే బోభవాజ్ఞక్రై-బోభావితా-బోభవితా- అకృత్సా ర్చేతిదీర్ఘః స్తూయతేవి

ఘ్నః-తుఘ్నవే-స్తావితా-స్తోతా-స్తావిష్యతే-స్తోష్యతే అస్తావి-అస్తావిషాతామ్-అస్తోషాతామ్-గుణో ర్మిగుణః-అర్యతే స్మర్యతే-సస్మరే-పరత్వా
 నిత్యత్వాచ్యగుణైరపరేకృతే-జన్తత్వాభావేపువదేశగ్రహణాద్విణ్విణిట్-అరితా-అర్తా-స్సారితా-స్మర్తా-గుణో ర్మిత్యత్రనిత్యగ్రహణాను
 వృత్తేయక్తత్వాన్నేహగుణః-సంస్క్రియతే-అనిదితామినిలోపః-స్రస్యతే-ఇనితప్తనస్యతే-సప్సుసారణమ్-ఇష్యతే-అయజ్యకీతి-శయ్యతే ||
 ౧ || తమో తేర్యకి || ౬ || ౮ || ౮ || ఆకారోస్తాదేవోవాస్యాత్-తాయతే-తన్యతే-యేవిభాషా జాయతే-జన్యతే || ౧ || తపోనుతాపేచ || ౩ || ౧ || ౬ || తప
 శ్శ్లేచ్ఛిభోనస్యాత్-ర్తకర్తర్యనుతాపేచ-అన్వతప్తపాపేచ-పాపంకర్తృ-తేనాభ్యాహతభ్యర్థః-కర్తణిటన్-యద్వాపాపేనపుంసాకర్తా
 అతోచిత్యర్థః-ఘుమాస్థేతీత్వమ్-దీయతే-ధీయతే-అదేచభ్యత్రాశిటీకర్తృధారయాదిత్సృజ్జకశకారాదౌనిషేధః-ఏవఆదిశిత్వాభావాత్త
 స్మిన్నాత్వమ్-జగ్లే || ౧ || ఆతోయుక్తిన్ కృతోః || ౨ || ౩ || ౩ || ఆదంతానాయుగాగమస్సౌద్భిశిభితిశిక్వతిచ-దాయితా-దాతా-దాయీష్ట-దా
 సీష్ట-అదాయ-అదాయితామ్-అదిషాతామ్-అగ్లాయితామ్-అగ్లాసాతామ్-హన్యతే-అదిణ్ణిలోరిత్సృకైర్లనస్తోన-హూహస్తోన-హ
 త్వమ్-ఘునితా-హంతా-ఘునిష్యతే-హనిష్యతే-అశీర్ణివధాదేశస్యాపవాదశ్చిణ్విణ్విణ్విణ్వి-ఆర్థధాతుకేసీయటివిశేషవిహితత్వాత్-ఘునిషీష్ట
 పయే-వధిషీష్ట-అఘుని-అఘునిషాతామ్-అహసాతామ్-పయేవధాదేశః-అవధి-అవధితామ్-అఘునిష్యత-అహనిష్యత-నచస్యాదిషుదిష్విదిత్య
 తిదేశాద్వధాదేశస్యాదితివాచ్యమ్-అజ్ఞస్యేత్యధికారాదాజ్ఞనైవగ్రహణాత్-గృహ్యతే-విణ్విణ్విణ్విణ్విణ్వి-ప్రకృతస్యవలాదిలక్షణ
 నైవవేటోగ్రహణాదితీత్యనెనదీర్ఘవిధానాత్-గ్రాహితా-గ్రహీతా-గ్రాహిష్యతే-గ్రహీష్యతే-గ్రాహీష్ట-గ్రహీష్ట-అగ్రాహి-అగ్రాహిషా
 తామ్-అగ్రహీషాతామ్-చృశ్యతే-అదర్శి-అదర్శిషాతామ్-సిచఃకిత్వాదమన-అదృతాతామ్-గిరతెర్లుజిహ్వామిచతురధికంశతమ్-తథాహి-విణ్విడి
 టోదీర్ఘోనేత్యుక్తమ్-అగారిధ్వమ్-నివ్తీయేత్పిటివ్యాతోవేతివాదీర్ఘః-అగరిధ్వమ్-అగరిధ్వమ్-ఏషాంత్రయాణాంలత్వంఘత్వంద్విత్వత్రయఞ్చ
 తిపఞ్చవైకల్పికాని-ఇత్థంషణ్ణవతిః-లిక్సేచోరితివికల్పాదిడభావే ఉచ్ఛేతికత్వమ్-రపరత్వంహలిచేతిదీర్ఘః-ఇణ్విణ్విణ్విణ్వి-నిత్యంఘత్వమ్-అ
 గీర్థ్వమ్-ఘవమానాంద్విత్వవికల్పేషా-ఉత్తపణ్ణవత్యాసహసంకలనేఉక్తాసంఖ్యతి || ౧ || ఇడ్విర్లు శ్చిణ్విణ్విణ్విణ్వి-లత్వఘత్వేద్విత్వత్రికస్తథా-ఇత్య
 ప్తానాంవికల్పేన చతుర్ధిరధికంశతమ్ || ౧ || హేతుమణ్ణ్యన్తాత్-ర్తణిలః-యిక్-ణిలోపః-శమ్యతేమో హూహముకున్దేన || ౧ || విణ్ణములోర్దీర్ఘోన్యతర

స్యామ్||౬||౪||౯౩|| చిన్మరేణయుల్పచేచశోమితాముపధాయాదీర్ఘోవాస్యాత్ ప్రకృతోమితాం హ్రస్వపవతుసవికల్పితః-ఞ్చస్తాన్లోహ్రస్వవి
 ల్పాసినేదేః దీర్ఘవిధౌహిశిచోలోపానస్థానివదితిద్వీస్సస్యతి - హ్రస్వవిధౌతుస్థానివత్వంయర్వాహమ్-భాష్యేతుపూర్వప్రాసినేదేసస్థానివదిత్యవ
 స్త్యభ్యదిర్వచంవగ్గానస్వారదీర్ఘజశ్చగఃప్రత్యాఖ్యాతాః-ణావిజాతిపరోదిద్దేశదీర్ఘగ్రహణంచెహమాస్తి వ్వితితదాశయః- శామితా- శ
 మితా- శమయితా-శామ్యతే-శమి వ్యతే శమయిష్యతే-యజన్తాన్ణిచ్-శంశమ్యతే-శంశామితా-శంశమితా-శంశమయితా-యజ్ఞుగన్తాన్ణివ్య
 ప్యేవమ్ భాష్యమతే - యజన్తాచ్చిన్ద్రదిటిదీర్ఘాస్తీతివిశేషః-ఞ్చస్తత్యాభావే-శమ్యతేమునినా||౬|| నూదాత్తోపదేశస్యమాస్తస్యానాచమేః||
 ౭||౩||౩౪|| ఉపధాయావృద్ధిర్నస్యాచ్చిణ్ణిశిశిత్సృచ-ఆశమి-అదమి-ఉదాత్తోపదేశస్యేతికిమ్-అగామి-మాస్తస్యకిమ్-అవాది-అనాచమేఃకిమ్
 ఆచామి||క్షి|| అనాచమికమివమీనామితివ క్తవ్యమ్||క్షి|| దిశిఆయాదయభిణిజభావే-అకామి శిక్-శిచోరప్యేవమ్-అకామి వధహింసాయా
 మ్-హలస్తః-జనివధ్యో శ్చేతివృద్ధిః-అవధి-జాగ్రౌఽవిచిన్ణత్ జిప్సిత్తుక్తైర్గుణః-ఆజాగారి||౬||భజ్జాశ్చవిణి||౬||౪||౩౩|| నలోపావాస్యాత్-అ
 భాజి-అభజ్జి||౬||విభాషాచిన్మములోః||౭||౧||౬౯|| లభేర్నుమాగమోవాస్యాత్-అలమ్భి-అలాభి వ్యవస్థితవికల్పత్వాత్ప్రచేరిత్యుక్తమ్ ప్రా
 లమ్భి-ద్వికర్తృకాణామ్||క్షి|| కౌణేకర్తృణిదుహ్యదేఃప్రధానేనీహృత్పస్వహమ్|బుద్ధిభౌర్ధయోశ్చబ్దకర్తృణాఞ్చజేచ్ఛయా||ప్రయోజ్యకర్తృ
 ణ్యనేహంఞ్చస్తానాంలాదయోమతాః||కౌర్ద్వహ్యతేపయః-అజాగ్రానున్నీయతే-ప్రీయతే కృష్యతే-ఊహ్యతే-బోధ్యతేమాణవకంఠర్కః-
 మాణవకోధర్కమితివా-దేవదత్తోగ్రామంగమ్యతే-అకర్తృకాణాంకాలాపికర్తృ కాణాంకర్తృణిభావేవలకారభివ్యతే-మాసోమాసంవాత్యతేదేవ
 దత్తేన-ణిజన్తాత్ప్రయోజ్యేప్రత్యయః-మాసమాస్యతేమాణవకః||*భిభావకర్తృప్రక్రియా||*|| యదాసౌకర్యాతిశయం
 ద్యోతయతుంకర్తృవ్యాపారోనవివక్ష్యతేతదాకారకాన్తరాణ్యపికర్తృసంజ్ఞాంలభన్తే-స్వవ్యాపారేస్వతస్తత్త్వాత్-తేనపూర్వంకరణ
 త్వాదినతేపిసంప్రతీకర్తృత్వాత్-రైరిలకారః-సాధ్యసిన్ఛినత్తి-కాస్థానివదన్తి-స్థాలీవదతి-కర్తృణస్తకర్తృత్వవివక్షాయాంప్రాకృకర్తృకాల
 పిప్రాప్యేణాకర్తృకాః-తేభ్యోభావేకర్తృచలకారాః-పచ్యతేటదనేన భిద్యతేకాస్థాన-కర్తృత్వం||కర్తృవత్-ర్కణాతుల్యక్రియః||౩||౧||౮౭||
 కర్తృస్థయాక్రియయాతుల్యక్రియఃకర్తృకర్తృవత్స్యాత్-కార్యాతిదేశోఽయమ్-తేనయగాత్త నేపదచిన్-చిన్ద్రదిటస్సృః-కర్తృరభి-తత్త్వా

త్వదమా-పచ్యతే ఓదనః భిద్యతే కాష్ఠమ్- అపాచి- అభేది-ననుభావెలకారేక ద్దుర్ద్వితీయాస్యాదేతస్మాదతిదేశాదితిచేన్న- లకారవాచ్యప
వకర్తాకర్తృవత్-లిజ్యాశిష్యజిత్విలకార కాల్యత్యనువృత్తేః భావే ప్రత్యయేచకర్తుర్లకారేణానుపస్థితేః- అతపవకృత్య క్లఖలధాఃకర్తృక ర్తరిన
భవన్తి-కిన్తుభావేషవ-భేత్తవృంతుసూలేన-ననువదిభిద్యోఃకర్తృస్థాక్రియావిక్లత్తిర్ద్విధాభవశ్చ- నైవేదానీంకర్తృస్థానతుతత్తుల్యా-సత్యమ్-
కర్తృత్వకర్తృత్వావస్థాభేదాపౌషాధికంతత్సమానాధికరణక్రియాయాభేదమాశ్రిత్యవ్యవహారః కర్తృణైతికిమ్- కరణాధికరణాభ్యాంతుల్య
క్రియేపూర్వోక్తేసాధ్యసిరిత్యాదౌమాభూత్-కిఞ్చకర్తృస్థక్రియేభ్యోమాభూత్-గచ్ఛతిగ్రామః-ఆరోహతిహస్తీ-అధిగచ్ఛతిశాస్త్రార్థః-స్మర
తి-శ్రద్ధధాతివా-యత్రకర్తృణిక్రియాకృతోవిశేషోదృశ్యతే-యథాపక్షేషుతత్తులేను-యథావాద్ధిస్తేషుకాష్టేషుతత్రకర్తృస్థాక్రియానేత
రత్ర-సహపక్వావక్వతత్తులెష్వివగతాగతగ్రామేషువైలక్షణ్యముపలభ్యతే-కరోతిరుత్పదనార్థః-ఉత్పత్తిశ్చకర్తృస్థా-తేనకారివ్యతేషులభి
త్యాదియత్సార్థత్వేతునైతత్పిద్యేత్-జ్ఞానేచ్ఛాదివద్యత్సకర్తృస్థత్వాత్-ఏతేనలనువ్యవస్యమానేర్దేయితివాఖ్యాతమ్-కర్తృస్థత్వేనయ
గభావాచ్యనికృతేఓలోపేచరూపసిద్ధేః తాచ్ఛీల్యాదావయజ్ఞానశేనత్యాత్మనేపదమ్||*||సకర్తృకాణాంప్రతిషేధోపక్తవ్యః||*|| అ
స్యౌన్యంస్పృశతః-అజాగ్రామన్తయతి||*||దుహివచోర్భహుశంసకర్తృకయోరితివాచ్యమ్||*||నదుహస్సునమాంయక్ష్పిశౌ||౩||౧||౧౯||
ఏమాంకర్తృకర్తరియక్ష్పిశౌనస్తః దుహేరనేనయకఏవనిషేధః-చిత్తువికల్పిష్యతే శపేలుక్-గౌఃవయోదుగ్ధః||*||అచఃకర్తృకర్తరి||౩||౧||౬౨||
అజస్తాత్-క్లేశ్చిత్-వాస్యేత్-కర్తృకర్తరితశబ్దేపదే-అకారి-అకృత||*||దుహశ్చ||౩||౧||౬౩||అదోహి-పయేకః-లుగేష్విపయేలుక్-అదుగ్ధ-అధు
క్షత-ఉదుమ్బరఃఫలమ్పచ్యతే||*||సృజియుజ్యౌశ్చ్యంస్తు||*||అనయోస్సకర్తృకయోఃకర్తృబహులంకర్తృవత్-యగవవాదశ్చశ్యవావ్యతి
త్యర్థః||*||సృజేశ్చద్దోషవన్నేకర్తృద్యేవేతివాచ్యమ్||*||సృజ్యతేసృజమ్ముక్తః-శ్రద్ధయానిష్ఠానయతీత్యర్థః-అసర్జి-యుజ్యతేబ్రహ్మచారీ
యోగమ్||*||భూషాకర్తృకిగాదిసనాజ్ఞాన్యత్రాత్మనేపదాత్||*|| భూషావాచినాంకిరాదీనాంసననానాంచయక్ష్పిశౌచిన్వదిత్-చనెతివా
చ్యమిత్యర్థః-అలంకురుతేకన్యా-అలమకృత-అవకిరతేహస్తీ-అవాకిర్న్-గిరతే-ఆగిర్న్-ఆద్రియతే-అదృత-కిగాదిస్తుదాద్యస్తర్గణః-చిక్లిర్న్తేకటః-
అచిక్లిర్న్-ఇచ్ఛాయాఃకర్తృస్థత్వేపికరోతిక్రియాపేక్షమిహకర్తృస్థక్రియాత్వమ్||*||నరుధః||౩||౧||౬౪||అస్మాచ్ఛ్చేశ్చిశేన-అవారుద్ధగౌః-క

శ్చ కర్తరీత్యేవ-అవారోధిశ్చార్థోపేన||౩||తప స్తపకర్తకన్యైవ||౩||౧||౧౦|| కర్తాకర్తవత్సన్యత్-విధ్యర్థమిదమ్-ఏవకారస్తువ్యర్థపవేతివృత్త్య
మసారిణః-తప్యతేతపస్తాపసః-అర్జయతీత్యర్థః-తపోనుతాపవేతివిశ్విషేధాత్మిన్-అతప్తతపకర్తకన్యైతికిమ్-ఉత్తపతినువర్ణంనువర్ణకారః|| న
మహస్సునమాంయక్పిశా||ప్రస్తుతే-ప్రాప్నోతి-ప్రాప్నోతి-నమతేదణ్డః-అనంత-అన్తర్భావితణ్యర్థోత్రనమః||క్షి||యక్పిశోఃప్రతిషేధే
హేతుమణ్డిశ్చిబ్రాహ్మణాముపసంఖ్యానమ్||క్షి||కారయతే-అచీకరత్-ఉచ్చయతేదణ్డః-ఉదశిశ్రియత-విణ్వదిట్తుస్యాదేవ-కారిష్యతే-ఉచ్చ
యిష్యతే-బ్రూతేకథా-అవౌచత్-భారద్వాజీయాఃపతన్తి||క్షి||శ్రద్ధిగ్రద్ధిబ్రాహ్మణామాత్మనేపదాకర్తకాణాముపసంఖ్యానమ్||క్షి||పుచ్చ
ముదస్యతి-ఉత్పచ్చయతేకః-అన్తర్భావితణ్యర్థతాయామ్-ఉత్పచ్చయతేగామ్-పునఃకర్తృత్వవివక్షాయామ్-ఉత్పచ్చయతేకః-ఉదపుపు
చ్చత-యక్పిశోఃప్రతిషేధాచ్చప్చజా-శ్రద్ధిగ్రన్ధ్యోరాధృషీయత్వాణ్ణిజభావపత్నైగ్రహణమ్-గ్రన్ధిగ్రన్ధమ్-శ్రన్ధిమేఖలాంచేవదత్తః
గ్రన్ధతేగ్రన్ధః-అగ్రన్ధిప్త-శ్రన్ధతే-అశ్రన్ధిప్త-క్రైయావికయోస్తు-శ్రద్ధితే-గ్రద్ధితేస్వయమేవ-వికర్వతేసైన్ధవాః-వల్లనీత్యర్థః-వేశ్యబ్దకర్త
ణోఽకర్తకాచ్చేతితజ్-అన్తర్భావితణ్యర్థస్యపునఃప్రేషణత్వాగే-వికర్వతేసైన్ధవాః-వ్యకారిప్త-వ్యకారిసాతామ్-వ్యకారిషతవ్యకృత-వ్యకృ
సాతామ్-వ్యకృపత||౩||మషిరజ్జోఃప్రాచాంశ్యన్వరన్వైపదఞ్చ||౩||౧||౧౦||అనయోఃకర్తకర్తరినయక్కిన్తుశ్యన్వరన్వైపదఞ్చ-అత్తనేపదాపవా
దః-కుష్యతికుష్యతేపాదః-రజ్యతిరజ్యతేవ-స్రమ్-యగవిషయేతునాస్యప్రవృత్తిః-కోషీషీప్త-రంక్షీప్త||—||శ్చిత్రకర్తకర్తృప్రక్రియా||—||
||అభిజ్ఞావచనేల్బత్||౩||౧||౧౦||౧|| స్మృతిబోధిన్యవపదేభూతానద్యతనేధాతోర్లల్బస్యాత్-లజౌపవాదః-స్మరసికృష్టశ్శామలేవత్సన్యమః
ఏవంబుధ్యనేచేతసేత్తత్వాదియోగేపి-తేషామపిప్రకరణాదివశేనస్మృతౌపవృత్తిసమ్భవాత్||౩||నయది||౩||౧||౧౦||౩||యద్యోగేఉక్తన్న-అభి
జ్ఞానాసికృష్టయద్వనేఅభుజ్యహి||౩||విభాషాసాకాక్షే||౩||౧||౧౦||౧||ఉక్తవిషయేల్బడ్వాస్యాత్-లత్కృలత్కణభావేనసాకాక్షత్వశ్చేద్ధాత్వర్థః-స్మ
రసికృష్టవనేవత్సన్యమస్త్రగాశ్చరయిష్యామః-వాసోలక్షణంచారణంలత్కృమ్-పత్నైలజ్-యచ్చబ్దయోగేపినయదీతిబాధిత్యాపరత్వాద్వి
కల్పః||పరోక్షేలిట్||చకార-ఉత్తమపురుషేవిత్తవిత్తేపాదినాపరోక్ష్యమ్-సుప్రోహంకిలవిలలాప-బహుజగదపురస్తాత్తస్యమత్తాకిలాహమితి
మాఘః||క్షి||అత్యంతాపహ్నవేలిద్ధక్తవ్యః||క్షి||కలిజ్జప్తవాత్సీః-నాహంకలిక్లాన్తగామ్య||హశశ్వతోర్లజ్||౩||౧||౧౦||౬||అనయోరుపపదయో

28

భాషాకధమిచ్చు || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || Xద్వాయామిత్యేవ-కాలత్రయేలిక్-చాల్లట్-కధంధర్మత్వజేస్త్యజసివా-పక్షేకాలత్రయలకారాః అత్ర భవి
 వ్యతిరేకత్వంబృక్-భూతేవా-కధన్నానుతత్రభవాన్ధర్మత్వత్వత్ || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || Xద్వాయామిత్యేవ-విభాషానునానువ
 ర్తతే కఃకతరఃకతమోవాహరిన్నిస్తే-నినిష్యతివా-బృక్-ప్రాగ్వాత్ || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || అనవక్ష్-ప్రయమర్షయోరకింపుతే-పి || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || Xద్వాయామితినిపు త
 మ్ అనవక్ష్-ప్రయమర్షయ నా-అహర్లో-తుమా-ససమ్భవయామినమర్షయేవాభవాన్ హరిన్నిస్తే-నినిష్యతివా-కగ్గతరగ్గతమోవాహరిన్నిస్తే
 త్-నినిష్యతివా బృక్-ప్రాగ్వాత్ || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || అనవక్ష్-ప్రయమర్షయోరకింపుతే-పి || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || అనవక్ష్-ప్రయమర్షయోరకింపుతే-పి || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ ||
 తేతిసముదాయః క్రోధద్యోతకఉపపదమ్ అస్త్యర్థాః అస్తిభవతివిద్యతయః-లిజో-పవాదః-నశ్రద్ధధేనమర్షయేవా-గి-అశ్వ-శూద్రార్షం
 భావ్యసే-అస్తిభవతివిద్యతేవాశూద్రంగమిష్యసే-అత్ర లృజ్ || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || జాతుయదో-గ్గత్ || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || యదాయద్యో-పవాదః-అశ్వ-శూద్రార్షం
 టో-పవాదః జాతుయద్యదాయదివాత్వాద్యో-హరిన్నిస్తే-పి || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || అనవక్ష్-ప్రయమర్షయోరకింపుతే-పి || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || యచ-యత్ర-యో-గి || ౩ || ౩ ||
 ౧౮ || ౩ || యచ-యత్ర-యో-గి || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || అనవక్ష్-ప్రయమర్షయోరకింపుతే-పి || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || యచ-యత్ర-యో-గి || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ ||
 యత్ర-వాత్-శూద్రం-యాజయే-అన్యాయ్యస్తత్ || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || యచ-యత్ర-వాత్-శూద్రం-యాజయే-అన్యాయ్యస్తత్ || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ ||
 || శే-పి-లృజయే-గ్గత్ || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || యచ-యత్ర-వాత్-శూద్రం-యాజయే-అన్యాయ్యస్తత్ || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || యచ-యత్ర-వాత్-శూద్రం-యాజయే-అన్యాయ్యస్తత్ || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ ||
 త్యతి-అయదో-గ్గత్ || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || యచ-యత్ర-వాత్-శూద్రం-యాజయే-అన్యాయ్యస్తత్ || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || యచ-యత్ర-వాత్-శూద్రం-యాజయే-అన్యాయ్యస్తత్ || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ ||
 న్యాదఘంహరి-సమర్థయో-గిమ్-ఉతదణ్ణ-పరిష్యతి-అపిథా-స్యతి-ద్వారమ్-ప్రశ్న-ప్రచ్ఛాననశ్చ-గ్గత్-ఇతి-ప్రభృ-లిగి-మి-తే-క్రి-యా-ప
 త్రా-భూ-తే-పి-తో-బృక్ || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || కా-ప్ర-వే-న-నే-క-బ్జి-తి || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || స్వా-భి-ప్రా-యా-ప-ర-ణ-గ-వ-మా-నే-లి-గ-స్వా-న్-తు-క-బ్జి-తి-కా-మో-మే-య-గి
 భు-జీ-త-భ-వా-క-అ-క-బ్జి-తి-తి-కి-మ్-క-బ్జి-జీ-వ-తి || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || స-మ్భ-వ-నే-అ-మి-తి-చే-గి-ద్ధా-ప్ర-యో-గే || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || అ-ల-వ-గ్గ-త్-ప్రా-ధి-స-మ్భ-వ-న-భి-గ-ల-మి-తి
 చ-ప్ర-ధ-న-యా-స-ప్ర-మా-చ-వి-ప-రి-ణ-మ-తే-స-మ్భ-వ-నే-చే-లి-గ-స్వా-త్-త-చే-త్-న-మ్భ-వ-న-మ-ల-మి-తి-సి-ద్ధా-ప్ర-యో-గే-న-తి-అ-పి-గి-లి-గ-స్వా-త్-
 సి-ద్ధా-ప్ర-యో-గే-కి-మ్-అ-ల-క-బ్జి-తి-హ-స్తి-న-హ-ని-ష్య-తి || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || వి-భా-షా-ధా-తా-స-మ్భ-వ-న-వ-చ-నే-య-ది || ౩ || ౩ || ౧౮ || ౩ || పూ-ర్వ-సూ-త్ర-మ-ను-వ-ద్-తే-స-మా

వసాధేహతాపుపపదే ఉక్తేఽర్థేర్థివాస్యాత్-సతుయచ్చజే-పూర్వేణనిత్యే ప్రాప్తేవచనమ్-సమ్భవయామిభుజ్జీతభోక్త్యుతేవాభవాన్
 అయదికిమ్-సమ్భవయామియచ్చజ్జేధాస్తవమ్||౩|| హేతుహేతుమతోర్లిక్ 3 || 3 || ౧౫౬ || వాస్యాత్-కృష్ణన్నమేచ్ఛేత్సుఖంయాయాత్-కృష్ణ
 స్తుంస్యతిచేత్సుఖంయాయస్యతి-భవిష్యత్యేవేష్యతే-నేహ-హస్తీపలాయతే||౩|| ఇచ్ఛాధేమలిజ్జోహే|| 3 || 3 || ౧౫౭ || ఇచ్ఛామిభుజ్జీతభజ్జావాభ
 వాన్- ఏవంకామయే ప్రార్థయేత్తాదియోగేబోధ్యమ్|| ఖ్లి|| కామప్రవేదనశ్చివక్తవ్యమ్|| ఖ్లి|| నేహ-ఇచ్ఛన్-రోతి|| ౩ || 3 || ౧౫౮ ||
 సమానకర్తృకేమిచ్ఛాధేమపపదేమలిజ్జేస్యాత్-భుజ్జీయేతీచ్చతి|| ౩ || ఇచ్ఛాధేభ్యోవిభాషావర్తమానే|| 3 || 3 || ౧౬౦ || లిజ్జేస్యాత్పయేలట్
 ఇచ్ఛేత్-ఇచ్ఛతి-కామయేత్-కామయతే|| విధినిమస్త్రణైతిలిజ్-విధా-యజేత్-నిమస్త్రణై-ఇహాభుజ్జీతభవాన్-ఆమస్త్రణై ఇహాపిత-అధీష్టే-పు
 త్రమధ్యావయేచ్ఛవాన్-సప్తశ్చే-కిమ్మోవేదమధియాయఉతతరమ్-ప్రార్థనై-భోభోజనంలభేయ-ఏవంలట్|| ౩ || పైమాతినర్థిప్రాప్త
 కాలేమకృత్యాశ్చ|| 3 || 3 || ౧౬౩ || ప్రేషోవిధిః-అతినర్థః కామచారానుజ్ఞా-భవతాయప్రవ్యమ్-భవాన్యజతామ్-చకారెణలోటోఽనుకర్షణం
 ప్రాప్తకాలార్థమ్|| ౩ || లిజ్జోచ్చర్థవశాహూర్తికే|| 3 || 3 || ౧౬౪ || ప్రేషాదయోఽనువర్తనే-ముహూర్తాదూర్ధ్వంయజేత-యజతామ్-యప్రవ్య
 మ్|| ౩ || స్నేలోట్|| 3 || 3 || ౧౬౫ || పూర్వసూత్రస్యవిషయేలిజ్జకృత్యానాశ్చాపవాదః-ఉర్ధ్వమ్మహూర్తాయజతాంస్త్ర|| ౩ || అధీష్టేచ|| 3 || 3 ||
 ౧౬౬ || స్నేడపపదేఅధీష్టేలోట్స్యాత్-త్వంస్త్రఅధ్యాపయన్|| ౩ || లిజ్జది|| 3 || 3 || ౧౬౭ || యచ్చజేఉపపదే కాలసమయవేలానుచలిజ్జేస్యాత్-కా
 లస్సమయోవేలావాయచ్చజ్జీతభవాన్|| ౩ || అద్వైకృత్యత్వచశ్చ|| 3 || 3 || ౧౬౮ || చాల్లిజ్-త్వంకన్యాంవహే|| ౩ || శకిలిచ్చ|| 3 || 3 || ౧౭౦ || శక్తౌలజ్
 స్యాత్-చాత్కృత్యాః-భారంత్వంవహే-మాజిబుక్-మాకార్ణి-కధమ్నాభవతుమాభవిష్యతీతి-నాయమ్నాజ్జీకిన్తమాశబ్దః|| ౩ || ధాతుసమ్బంధే
 ప్రత్యయాః|| 3 || ౪ || ౧ || ధాత్వద్ధానాంసమ్బంధేయత్రకాలేప్రత్యయాఉక్తాస్తతోఽన్యశ్రాపిష్యుః-లిజ్జాచ్యక్రియాయాఃప్రాధాన్యాత్తదను
 రోధేనగుణభూతక్రియవాదిభ్యఃప్రత్యయాః-వన౯దధర్మ-భూతేలట్-ఆతీతవానకర్తృకర్తృకందర్శనమర్థః సోమయాజ్యస్యపుత్రోభవి
 తా-సోమేనయత్యమాణోయఃపుత్రస్తత్తర్తృకంభవనమ్|| ౩ || క్రియాసమభివోదలోట్లోట్లోహిస్వావాచతధ్వమోః|| 3 || ౪ || ౨ || సానఃపున్యే
 భృశాధ౯చద్యోత్యేధాతోలోట్స్యాత్ తస్యచహిస్వాస్తః-లిజ్జామపవాదః తోచహిస్వాత్తమేణపరస్తైవదాత్తనేపదసంజ్ఞాస్తస్తిజ్సంజ్ఞాచ-

తథ్యమోర్విషయేతుహిస్వోవాస్తవిః పురుషైకవచనసంజ్ఞేతునానయోరతిదిశ్యేతే-హిస్వవిధానసామర్థ్యాత్ - తేననకలపురుషవచనవిషయే
 పరస్మైవదిబ్యాహిఃకర్తరి-ఆత్మనేపదిభ్యసస్విభావకర్తృకర్తృమ||సముచ్చయోఽన్యతరస్వామ్||౩||౪||౩|| అనెకక్రియాసముచ్చయోద్యోజ్యే
 ప్రాగుక్తంవాస్యోత్||౪||యథావిధ్యనుప్రయోగఃపూర్వస్మి||౩||౪||౪||ఆద్యేలోడ్విధానెలోట్ప్రకృతిభూత ఏవధాతురనుప్రయోజ్యః||౪||
 సముచ్చయోసామాన్యవచనస్య||౩||౪||౫||సముచ్చయేలోడ్విధౌసామాన్యార్థస్యఘాతౌరనుప్రయోగస్సాన్యోత్ - అనుప్రయోగాద్యధాయధం
 లడాదయస్సైబాదయశ్చ-తతస్సంఖ్యాకాలయోఃపురుషవిశేషార్థస్యచాభివ్యక్తిః||క్రియాసమభిహారేదేవవాచ్యే || యాహియాహీతియాతి-
 పునఃపునరతిశయేనవాయూఽంహ్యంతస్యార్థః- ఏకకర్తృకంవర్తమానంయానంయాతీత్యన్య- ఇతిశబ్దస్త్యభేదాన్వయేతాత్పర్యం గ్రాహయ
 తి-ఏవంయాతఃయాన్తి-యాసే యాధః యాధ-యాతయా తేతియూయంయాధ-యాహియాహీత్యయాసేత్ - యాన్యతివా-అధీష్వాధీష్వ
 త్యధీతే-ధ్వంవిషయేపత్యే-ధీస్వమధీధ్వమితియూయమధీధ్వ-సముచ్చయేతుసక్రాన్విబధానాఃఖాదేత్యభ్యవహరతి- అన్నంభుక్ త్వదాధిక
 మాస్వాదయస్వేత్యభ్యవహరతే - తథ్యమో స్తుపిబత ఆస్వాదతేత్యభ్యవహరథ- భుక్ త్వమాస్వాదయధ్వమిత్యభ్యవహరథ్వే - పత్యేహి
 స్వా-అత్రసముచ్చయమానవిశేషాణామనుప్రయోగాగ్రేన సామాన్యేనాభేదాన్వయః-పత్యేనక్రాన్విబతిధానాఃఖాదతి అన్నంభుక్ కైదాధిక
 మాస్వాదతే-ఏతేపపురీషవస్క-స్తలుసీహన్తనమ్ముషాణరత్నానిహరామరాజ్ఞనాఃవిగ్రహ్యచక్రేనముదిద్విషాబలీయ ఇత్థమస్వాస్థ్యమహద్వి
 వంపదిఇతివ్యాఖ్యాతమ్-అవస్క-స్తనలవనాదిరూపాభూతానద్యతనవోఽయోఏకకర్తృకా అస్వాస్థ్యక్రియోఽన్యార్థాత్ - ఇహపునఃపునశ్చను-స్తే
 త్యాదిరర్థఇతివ్యాఖ్యానం భ్రమమూలకమేవ-ద్వితీయసూ-త్రేక్రియాసమభిహారఇత్యస్వాననువృత్తేః-లోడన్తస్యద్విత్వాపత్రేశ్చ- పురిషవ
 స్క-స్తేత్యాదిమధ్యమపురుషైకవచనమిత్యపికాంచద్వయమేవ-పురుషవచనసంజ్ఞేఇహనేత్యుక్తత్వాత్ || ****||

—————*ఇతిలకారార్థప్రక్రియా*—————

ఇతిశ్రీభట్టోజదీక్షితవిరచితాయాంసిద్ధాంతకాముద్యాముత్తరార్థేతిజన్తంసమాప్తమ్,

సిద్ధాంతకాముదీశపూర్వకృత్.

ఓ॥ధాతోః॥౩॥౧॥౯౧॥అత్యతీయపరిసమాప్తేరధికారోయమ్-తత్రోపపదంసప్రమీస్థమ్॥౩॥౧॥౯౩॥వాఽసరూపోఽస్త్రియామ్॥౩॥
 ౧॥౯౪॥పరిభాషేయమ్-అస్మిన్ధాత్వధికారేఽసరూపోఽపవాదప్రత్యయఉత్సర్గస్యబాధకోవాస్యాత్-స్యధికారోక్తంవివా॥౩॥౧॥౯౫॥
 ౯౫॥అధికారోఽయమ్-ఋలః ప్రాక్॥౩॥౧॥౯౬॥కృత్ప్రత్యయఃకర్తరిస్యాదితిప్రాప్తేః॥౩॥౧॥౯౭॥తయోరేవకృత్యక్షలక్షణాః॥౩॥౧॥౯౮॥
 తేభావకర్తృణాంరేవస్యః॥౩॥౧॥౯౯॥ధాతోరేతేప్రత్యయాస్యః-తకారరేఫాస్వరాధౌ-ఏధివ్యమ్-ఏసీయంస్య
 యా-భావేదౌత్సర్గికమేకవచనంక్షీబత్వఞ్చ-చెతవ్యశ్చయనీయోవాధర్మస్త్వయా॥౩॥౧॥౧౦॥వసేనవ్యత్కర్తరిణివృ॥౩॥౧॥౧౧॥
 మరఉపసంఖ్యానమ్॥౩॥౧॥౧౨॥పచేలిమామాషా-పక్షవ్యాః-భిజేలిమాస్సరళాః-భేత్తవ్యాః-కర్తృణిప్రత్యయః-వృత్తికారస్తుకర్తృకర్తరిచాయమిన్యోఽభి
 త్యాహ-తద్భాష్యవిరుద్ధమ్॥౩॥౧॥౧౩॥ఉపసర్గస్థాన్నిమిత్రాత్పరస్యాచఉత్తరస్యకృత్సన్యసన్యణత్వంస్యాత్-ప్రయాణీయమ్-అ
 చఃకిమ్ ప్రమగ్నః॥౩॥౧॥౧౪॥నిర్విణ్ణస్తోవసంఖ్యానమ్॥౩॥౧॥౧౫॥అచఃపరత్వాభావాన్నకారేణవ్యవధానాచ్చప్రాప్తేవచనమ్ పరస్యణత్వం పూర్వస్య
 ఘ్నత్వం-నిర్విణ్ణః॥౩॥౧॥౧౬॥ఉపసర్గస్థాన్నిమిత్రాత్పరస్యణ్ణాద్విహితోయఃకృత్తత్స్థస్యనస్యణోవాస్యాత్ ప్రయాణీయ
 మ్ ప్రయాణీయమ్ విహితవిశేషణంకిమ్ యకావ్యవధానైయాధాస్యాత్-ప్రయాప్యమాణముశ్య-ణత్వేదుర ఉపసర్గస్యన్నేత్యుక్తమ్ దు
 ర్భావమ్ దుర్భావనమ్॥౩॥౧॥౧౭॥హలశ్చేజుపధాత్॥౩॥౧॥౧౮॥హలాదేర్జుపధాత్-ఎన్నస్యాచఃపరస్యణోవాస్యాత్ ప్రకోపణీయమ్-ప్ర
 యమ్ హలఃకిమ్-ప్రకోపణీయమ్-ఇజుపధాత్కిమ్-ప్రవహణీయమ్॥౩॥౧॥౧౯॥ఇజాదేస్సమః॥౩॥౧॥౨౦॥సనుకుశ్చేర్ద్వవతిఇజాదేర్ద్వలన్తాద్విహితో
 యఃకృత్తత్స్థస్యప్రేజ్ఞణీయమ్-ఇజాదేకిమ్-మగిసర్పజే-ప్రమజ్జనియమ్-నుస్త్రిమాణనుస్యారోపలక్షణమ్-అబ్దుష్వాజితిసూ
 త్రేకీవమ్-తేనెహన-ప్రెన్వనమ్ ఇహతుస్యాదేవ స్తోమ్యుణమ్॥౩॥౧॥౨౧॥వానిఽసనిజ్ఞేక్షునిద్దామ్॥౩॥౧॥౨౨॥ఏహన్నస్యణోవాస్యాత్-ఎతిపరే

ప్రశంసితవ్యమ్ ప్రశంసితవ్యమ్॥౬॥నభాభూపూకమిగమిప్యాంసావేపామ్॥ ౮॥౮॥౩౮॥పభ్యంకృన్నస్యసోన-ప్రభానీయమ్ ప్రభవనీయమ్॥
 ఖ్లిప్రాఞ్పవేహగ్రహణమిష్యతే॥ఖ్లి॥పూజన్తుప్రపవణీయసోమః॥ఖ్లి॥ఋన్తభాదీనాముపసంఖ్యానమ్॥ఖ్లి॥ప్రభావనీయమ్-ఖ్యాజుశ్శస్యయో
 వేమ్యుక్తంణత్వప్రకరణోపరితద్భ్యమ్-యత్వస్యాసిద్ధత్వేనశకారవ్యవధానాన్నాత్వమ్ ప్రఖ్యానీయమ్॥౬॥ కృత్యల్యుటోబహుళమ్॥ ౩॥
 ౩॥౧౦౩॥స్నాన్త్యనేనస్నానీయంచూర్ణమ్-దీయతేఽస్తైదానీయోవిప్రః॥౬॥అచోయత్॥౩॥౧౦౪॥అజన్తాద్ధాతోర్యత్సాన్యత్ - యేయంజేయ
 మ్-అజ్రహణంశక్యముకర్తుమ్-యోగవిభాగోఽప్యేవమ్-తవ్యదాదిష్వేవయతోపినుపతత్వాత్ ఇద్యతి-యతిపరేఆతత్తత్సాన్యత్ - గుణః-దేయంగ్లే
 యమ్॥ఖ్లి॥తకిశసచతియతిజనిభ్యోయద్వాచ్యః॥ఖ్లి॥తక్యం-శస్యం-చత్యం-యత్యం-జర్యమ్-జనెర్యద్విధిస్వగార్థః-ఋతాపిరూపసేధ్ధేః-నచవృ
 ధ్ధిప్రసజ్ఞః-జనీవధ్యోశ్చేతినిషేధాత్॥ఖ్లి॥హసోవాయద్వధశ్చవక్తవ్యః॥ఖ్లి॥వధ్యః పత్యైవత్యమాణాన్యత్ - ఘాత్యః॥౬॥సోరదుపధాత్॥౩॥
 ౧౦౪౮॥పవర్గాన్తాదదుపధాద్యత్సాన్యత్ - ణ్యతోఽవవాదః-శవ్యమ్-లభ్యమ్-నానుబన్ధకృతమపారావ్యమ్-అతోనణ్యత్ - తవ్యదాదయస్తుస్య
 లేవ॥౬॥అఞ్ఞోయి॥౨॥౧౦౫॥ఆజపరస్యలభేర్ముమ్స్యాద్యాదౌప్రత్యయేవిపత్తితే-నుమిక్యతేఽదుపధత్వాభావాణ్ణ్యజేవ ఆలమ్భ్యగోః॥౬॥ఉ
 పాత్ప్రశంసాయామ్॥ ౨॥౧౦౬॥ఉపలబ్ధ్యస్సానుఘః-స్తుతాకిమ్-ఉపలబ్ధంశక్యఉపలభ్యః॥౬॥శకిసహజాశ్చ॥౩॥౧౦౬౯॥శక్యం-సహ్యమ్॥౬॥
 గదమదచరయమశ్చానుపసర్గే॥౩॥౧౦౭౦॥గద్యం-మద్యం-చర్యమ్-యవ్యమ్॥ఖ్లి॥చరేరాజీచాగురౌ॥ఖ్లి॥ఆచర్యోదేశః-గన్తవ్యఇత్యర్థః-అగు
 రౌకిమ్-ఆచార్యోగురుః యమేర్నియమార్థంసోపసర్గాన్తాభూదితి-ప్రయామ్యమ్ నిపూర్వాత్సాన్యజేవ-తేనతత్రభవేద్వినియమ్యమిహేవార్తిక
 ప్రయోగాత్ - ఏతేనానియమ్యస్యనాయుక్తిః-త్వయానియమ్యానమదివ్యచతుషేత్యాదివ్యాఖ్యాతమ్ నియమేసాధురితివా॥౬॥ అవశ్యవణ్యవ
 ర్యాగర్హ్యవశితవ్యానిరోధేమ॥ ౩॥౧౦౮౧॥వజేర్నజిఉపపదేవదన్సుపీతియత్ క్యసోప్రాప్తయోర్యదేవ సోపిగ్ధాయామేవేత్యభయార్థన్ని
 పాతసమ్-అవద్యమాపమ్-గర్హ్యతికిమ్-అనూద్యంగురునామ-తద్దినగర్హ్యంపచనానర్హ్యంచ॥ఖ్లి॥ అన్యనామగురోర్నామనామాతికృపణస్య
 చ॥శైయస్థానోపగృహీయాజ్ఞాస్థాపత్యశత్రయోనిస్తృతేః॥ఖ్లి॥వణ్యాగోః-వ్యవహారప్రేత్యర్థః-పాణ్యమన్యత్ -స్తుత్యర్హమిత్యర్థః-అని
 రోధోఽప్రతిబద్ధః తస్మిన్విషయేవృజోయత్ - శతేనవర్యాకన్యాపుత్యాన్యా॥౬॥వహ్యంకరణమ్॥౩॥౧౦౮౨॥వహత్యనేనేతివహ్యంశకటమ్-కర

యోగిన్-చాహ్యంపౌఢవ్యమ్॥౩॥అర్యస్సాన్వమివైశ్యయోః॥౩॥౧॥౧౦౩॥ఋగతా-అస్మాద్యత్-ణ్యతో-వవాదః-అర్యఃస్వామీవైశ్యోవా అన
 యోగిన్- ఆర్యోబ్రాహ్మణః-ప్రాప్తవ్యభిత్వర్థః॥౩॥ఉపసర్వ్యాకాల్పాప్రజనే॥౩॥౧॥౧౦౪॥గర్భగ్రహణేప్రాప్తకాలాచేదిత్యర్థః-ఉపసర్వ్యాకాః-గ
 ర్భాధానార్థంవృషభేనోషగస్తుయోగ్యేత్యర్థః-ప్రజనేకాల్పేతికిమ్-ఉపసర్వ్యాకాశీ-ప్రాప్తవ్యేత్యర్థః॥౩॥౧॥౧౦౫॥సఖ్యా
 ర్వాజ్జీర్యతేకర్తరియత్-సంగతంచెద్విశేష్యమ్-సజీర్యతీత్యజర్యమ్-తేనసంగతమాద్యేణరామాజర్యంతురుద్రుతమితిభట్టిః-మృగైరజర్యంజరసో
 పదిప్తసుదేహబన్ధాయువునర్పబధేత్యత్రతుసంగతమితివిశేష్యమధ్యాహర్యమ్-సంగతమితికిమ్-అజరితాకవృలః-భావేతుసంగతకర్తృకేపిణ్యదే
 వ-అజార్యంసంగతేన॥౩॥౧॥౧౦౬॥ఉత్తరనూత్రాదిహభావభిత్వపకృప్యతే-వదేర్భావేకృప్స్యాత్-చాద్యత్ అనుపసర్గేసు
 పృష్ఠపవదే-బ్రహ్మాద్యం-బ్రహ్మవద్యమ్-బ్రహ్మవేదఃతస్యవదనమిత్యర్థః-కర్తృణిప్రత్యయావిత్వే-కే-ఉపసర్గేతుణ్యదేవ-అనువాద్యమ్-అవచా
 ద్యమ్॥౩॥భుపౌభావే॥౩॥౧॥౧౦౭॥కృప్స్యాత్-బ్రహ్మణోభావౌబ్రహ్మభూయమ్-సువీత్యేవ-భవ్యమ్-అనుపసర్గభిత్వే-ప్రభవ్యమ్॥౩॥హ
 నస్తచ॥౩॥౧॥౧౦౮॥అనుపసర్గేసుపృష్ఠపవదేహదేర్భావేకృప్స్యాత్-తకారశ్చానాదేశః-బ్రహ్మణోహనం-బ్రహ్మత్యా-స్తీత్వంలాకాత్॥
 ౩॥ ఏతిస్తుశాన్వదృబుషఃకృప్॥౩॥౧॥౧౦౯॥ ఏభ్యఃకృప్స్యాత్-హ్రస్వస్యపితికృతితుక్-భిత్వః-స్తుత్యః-శాసద్దదజ్ హలాః-శిష్యః-వృథితివృ
 థో-గ్రహణంసవృజః-వృత్యః-వృజస్తువార్యాఋత్విజః-ఆదృత్యః-జువ్యః-పునఃకృబుక్తిఃసరస్వాపిణ్యతోబాధనార్థమ్-అవశ్యస్తుత్యః॥ శంసిదు
 హి-సహిభ్యావేతే కాశి కా॥శస్యం-శంస్యం-దుహ్యం-దోహ్యం-గుహ్యం-గోహ్యమ్-ప్రశస్యస్యశ్రః-ఈడవన్దవృశం-సదుహః-ణ్యతభితినుత్రద్వ
 యబలాచ్చం-సేస్సిద్ధమ్-భిత్తరయోస్తుమూలమ్-౪గ్యమ్॥౩॥ఆజ్ఞార్వాదజ్జేస్సంజ్ఞాయాముపసంఖ్యానమ్॥౩॥అజ్ఞావ్యక్తిశ్చక్షూదిషు॥ బా
 హుళకాతరణైకృప్-అనిదితామితిసలోపః-ఆజ్ఞన్॥౩॥ఋదువధాచ్చాక్షేపీవృతే॥౩॥౧॥౧౧౦॥పృత్-వృత్యం-వృధ్-వృధ్యమ్-క్లీపచృత్వో
 స్తు-కల్ప్యం-చర్త్యమ్-తవకరణంకిమ్-కృత్-కీర్త్యమ్-అనిత్యణ్యనాశ్చురాదయభితిజభావేణ్యత్-నిజస్తాత్తుయదేవ॥౩॥ఈచఖనః॥౩॥౧॥
 ౧౧౧॥చాత్యప్-ఆస్తుణః-భేయమ్-భిత్తహ్రస్వస్సపరః॥౩॥భృగో-సంజ్ఞాయామ్॥౩॥౧॥౧౧౨॥భృత్యాకర్తకరాః-భర్తవ్యాభిత్వర్థః-త్రీ
 యాశబ్దోయన్మతుసంజ్ఞా॥౩॥సమశ్చబహులమ్॥౩॥సంభృత్యాకర్తకరాః-అసంజ్ఞాయామేవవికల్పార్థమిదం-వార్తికమ్-అసంజ్ఞాయా

కిమ్-భాగ్యానామక్షత్రియాః-అధికధరిభాగ్యవధూరితి-ఇహహిసంజ్ఞాయాంసమజెతికృపాభావ్యమ్-సంజ్ఞాపర్యదాస సుపుంసచరితార్థః-స
త్యమ్ బిభృరైఃభృ-ఇతిదీర్ఘాంతాత్ క్రౌడెర్వాణ్యత్-కృపుభరతేదేవ-తదనుబన్ధక గ్రహణేఇతిపరిభాషయా||మృ జేర్వా భాషా||3||౧||౧౦3||మృ
జేర్వా బ్వాస్యాత్-పత్యేణ్యత్-మృజ్యః||5||చజోఃకుఘ్నిణ్యతోః||2||3||౨||౨||చస్యజస్యచకుత్వంస్యాత్-ఘ్నితిణ్యతిచపఠే నిస్తాయామనిటఇతివకవ్య
మ్ తేనేహస-గర్భ్యమ్-మృజేర్వృద్ధిః-మాగ్ధ్యః||5||స్యజ్ క్త్వాదీనాఞ్చ||2||3||౨||౩||కుత్వంస్యాత్-న్యజ్ఞః-నావఞ్చిరితు్య వ్యాయః||5||రాజసూయ
సూర్యమృషోద్యరుచ్యకువ్యకృష్టపచ్యావ్యధ్యాః||3||౧||౧౦౪||పతేన ప్రకృబంతానిపాత్య నై-రాజ్ఞాసోతవ్యోఽభిషవహ్వా-రానిస్పాదయతవ్యః-
యద్వాపకాత్త్యసోమోరాజా-ససూయతేఖణ్డ్యతే-త్రేతిఅధికరణేకృష్ణ నిపాతనాదీర్ఘ-రాజసూయంరాజసూయః-అర్హర్హాది-సరత్యా
కాశేసూర్యః-కర్తరికృష్-నిపాతనాదుత్వమ్-యద్వామూపైరణేతుదాదిః-సువతికర్తృణిలోకంప్రేరయతికృపోరుః-మృషోపపదాన్వదేశకర్తృణి
నిత్యంకృష్-మృషోద్యమ్-పితేష్యనిఘ్నాయమ్-ఉచ్చాయసాందర్యగుణామృషోద్యాః-రోచతేరుచ్యః-గుపెరాదేశకత్వం-పసంజ్ఞాయామ్-సువ
ర్ణరజతభిన్నంధనంకువ్యమ్-గౌవ్యమన్యత్-కృప్తైస్వయమెవపచ్యనేకృష్టపచ్యా-కర్తకర్తరి-శుద్ధేతుకర్తృణికృష్టపాక్యాః-నవ్యతేధఅవ్యధ్యః||
5||భిద్యోభ్యోనదే||3||౧||౧౦౫||భిదెచక్ష్యేశ్వకృష్ ఉక్ష్యేర్ధ్వఞ్చ-భినక్రికాలమ్భిద్యః ఉక్ష్యతు్యదకముద్యః-నదేకిమ్ భేత్రా-ఉజ్ఞితా||5||పుష్యసే
భ్యోనక్షత్రే||3||౧||౧౦౬||అధికరణేకృష్నిపాత్యతే-చుష్యస్త్యస్మిన్నధాఃపుష్యః-సిధ్యస్త్యస్మిన్నిధ్యః||5||విప్రాయవినియజిత్యాచుఞ్చల్లహలి
మ||3||౧||౧౦౭||పూజ్ సీజ్ జిభ్యఃకృష్-విప్రాయాముఞ్చః రజ్జ్వానికరణాయశోధయతవ్యఇత్యర్థః-ఽనీయః-కల్పః-పిష్టబోషధవిశేషఇత్యర్థః-
పాపమితివా-జిత్యోహలిః-బలెనకృష్టవ్యఇత్యర్థః-కృష్టసమీకరణార్థంస్థూలకాషమ్-అన్యత్తువివవ్యమ్-వినేయమ్-జేయమ్||5||ప్రత్యపిభ్యాం-గ్ర
హే||3||౧||౧౦౮||క్ష్యేః-చన్దసీతివక్తవ్యమ్||క్ష్యేః-ప్రతిగృహ్యమ్-అపిగృహ్యమ్-లోకేతు-ప్రతిగ్రాహ్యమ్-అపిగ్రాహ్యమ్||5||పదానైవ్విరిభావ్యోప
త్యేమచ||3||౧||౧౦౯||అవగృహ్యమ్ ప్రగృహ్యమ్మదమ్-అనైవ్విరివరతస్త్యః-గృహ్యకాశ్చుకాః-ఇతిరాదిబన్ధన పరతప్రీకృతాఇత్యర్థః-బా
హ్యయాంగ్రామగృహ్యసేనా-గ్రామబహిర్భూతే-వ్యర్థః-స్త్రీలిక్తనిర్దేశాత్పున్నపుంసకయోర్-పత్యేభవఃపత్యః-దిగాదిత్వావ్యత్-అన్యై
ర్గృహ్యతేఅన్యగృహ్యః తత్పత్యాశ్చితఇత్యర్థః||5||విభాషాకృవృషోః||3||౧||౧౧౦||కృష్స్యాత్-కృత్యంవృష్యమ్ పత్యే||5||ఋవాలోర్ణ్యత్||

శ్చ॥ 3॥ ౧॥ ౧౨౬॥ ముఖ్య-ఆసావ్యమ్ యమి శ్రణే-యావ్యం-వాప్యం-రాప్యం-లాప్యం-త్రాప్యం-ఆచావ్యమ్॥ ౩॥ ౧॥ ౧౨౭
 అజూర్వాన్నయతేర్వదాయాదేశశ్చనిపాత్యతే దక్షిణాగ్నివిశేషపవేదమ-సహిగార్హపత్యాదానీయతే అనిత్యశ్చసతతమప్రజ్వలనాత్-
 ఆనెయోన్యఃఘటాదిః-వైశ్యమలాదేరానీతోదక్షిణాగ్నిశ్చ॥ ప్రణాయోఽనన్మతే॥ 3॥ ౧॥ ౧౨౮॥ సన్మతిఃప్రీతివిషయాభవనంకర్తవ్యాపా-
 రః-తథాగోగేషాదరోపినన్మతిః-ప్రణాయ్యోశ్చోరః-ప్రీత్యనర్హిత్యర్థః ప్రణాయోస్తేవాసీ-విరక్తభ్యర్థః-ప్రణెయోన్యః॥ పాయ్యసా-
 న్నాయ్యఃకాయ్యధాయ్యమానహవిర్నివాససామిధేషు॥ 3॥ ౧॥ ౧౨౯॥ మీయతేఽనేనపాయ్యమ్తానమ్-భ్యత్-ధాత్వాదేపత్వశ్చ-ఆతో-
 యుగితియు-సవ్యస్తీయతే-హేమమార్గమగ్నిం-ప్రతీతిసాన్నాయ్యంహవిర్విశేషః-భ్యదాయాదేశఃసమోద్గర్హశ్చనిపాత్యతే-నిదీయతేఽస్మి-
 ధాన్యాదికంనికాయోనివాసః-అధిఃరణేభ్యత్-ఆయధాత్వాదేకత్వశ్చనిపాత్యతే-ధీయతేఽనయాసమిదితధాయ్యాఽయుక్॥ ౩॥ క్రతౌమణ్డ-
 పాయ్యసంభావ్యా॥ 3॥ ౧॥ ౧౩౦॥ కుణ్డైపీయతేఽస్మిన్సామఃపణ్డపాయ్యఃక్రతుః-సంభీచ్యతేఽసాంభావ్యుః॥ ౩॥ అగ్నేపరిచాయోపచా-
 య్యసమూహ్యః॥ 3॥ ౧॥ ౧౩౧॥ అగ్నిధారణాదైస్థలవిశేషపతేసాధవః-అన్యత్రతుపశిచేయమ్-ఉపచేయం-సంవాహ్యమ్॥ ౩॥ దిణ్యాగ్నిచిత్వచ॥
 3॥ ౧॥ ౧౩౨॥ దీయతేఽసావిత్యోగ్నిః-అగ్నేశ్చయనమగ్నిచిత్యా-ప్రేషాతసర్గప్రాప్తకాలేముకృత్యాశ్చ-త్వయాగ-నవ్యంగమనీయ-అవ్య-
 మ్-ఇహలోటాబాధామాఘాదితిపునఃకృత్యవిధిః-స్త్రిధికారామార్ధ్వంవాసయాపవిధిఃకవచేక్షాపయతి-తేనక్రతుభీతుముక్-ఖలధేను-
 నేసిద్ధమ్-అర్హేకృత్యత్వచశ్చ-స్తోతుమర్హః-స్తుత్యః-స్తుతికర్తృస్తోతా-స్తుతికర్తా-లిజాబాధామాఘాదికృత్యత్వచోర్విధిః॥ భవ్యగేయపవ-
 చనీయోపస్థానీయజన్యాస్తావ్యాపాత్యావా॥ 3॥ ౧॥ ౧౩౩॥ పత్యత్యాస్తాకర్తరివానిపాత్యంతే-పత్యయోరేవే-సకర్తకాతకర్త-అకర్త-
 కాత్తుభావేక్షేయాః-భవతీతిభవ్యః-భవ్యమనెనవా-గాయతీతిగేయఃసామానుయమ్-గేయం-సామానేనవా-ఇత్యాది-శక్తివిజ్ఞ-చాత్య-
 త్యా-మోఽశ-మ్యామోఽభవ్యః-వహనీయోవాహ్యః-లిజాబాధామాఘాదికృత్యోక్తిః-లాఘవాదనేదైవజ్ఞాపనసంభవే-ప్రేషాదసూత్రే-
 త్యాశ్చేమితుజమ్-అర్హేకృత్యత్వచోర్గ్రహణశ్చ॥ —————* ఇతికృత్యప్రక్రియా. *————— ౩॥ ధాహ-
 స్తకర్తరికృత్యచోర్గ్రహణయోరనాకా-కారకః-కర్తా-వాహకః-వోఘవహ్నోనోఽథా-కారికా-కర్త-గాఢమహిజిహ్వమ్-మటితా-అథోపచిత్యా

కైర్నుజీత్వమ్-కోటకః-విజయట్-విజితా-హనస్తో-విజ్ఞానాః-ఘాతకః-అత్యోయుక్-దాయకః-నోదాత్తోపదేశస్యేతిసవృద్ధిః-శమకః-దమకః-అనిటస్తు
నియామకః-జనివధ్యోశ్చ-జనకః-వధహింసాయామ్-వధకః-రథిజఘోరచి-రన్ధకః-జమ్భకః-నెట్యలిటిరధేః-రథితా-రథ్ధా-మన్జినశోరితినుమ్-మ
జ్-క్తా-నంష్టా-నశితా-రభరశబ్దిటోః-రమ్భకః-రభా-లభేశ్చ-లమ్భకః-లభా-తిషనహ-పషితా-పష్టా-సహితా-సోధా-దరిద్రా-తేరాలోపః-దరిద్ర
తా-ఋషిని-దరిద్రాయకః-కృత్యల్యుటశి-త్యేవసూత్ర-మస్తు-యత్రవిహితా-స్తతోస్య-త్రాపిన్యూరిత్యధాత్-ఏవశ్చబహులగ్ర-హణయోగ
విభాగేనకృత్తా-త్ర-సాధ్యర్థవ్యభిచారార్థమ్-పాదాభ్యాంప్రియతేపాదహారకః-కర్తృణిష్టల్||క్షే|| క్రమేకర్తర్యాత్త-నేపదవిషయాత్కృతశ్చ
ణిషేషోపాద్యః||క్షే|| ప్రత్రనా-కర్తరీతికిమ్-ప్రక్రమితవ్యమ్-ఆత్మ-నేపదేతికిమ్-సంక్రమితా-అనన్యభావేవిషయశబ్దః-తేనానుపసగ్గాద్యే
తివికల్పార్హస్యననిషేధః-క్రమితా-తదర్హత్వ-మెవతద్విషయత్వమ్-తేనక్ర-నేత్యపీతికేచిత్-గ-మెరిడిత్యత్ర-పరస్తై-పదగ్రహణం-తజానయో
రభావంఅత్యయ-సంజగమిషితా-ఏవన్నవృద్ధ్యశ్చతుర్భ్యః-వివృత్తితా-యజన్తాత్-ఋష్-అలోపస్యస్థానివత్వాన్నవృద్ధిః-పాపచకః-యజ్
లుగస్తాత్తుపాపాచకః||క్షే|| నన్దిగ్రహిపచాదిభ్యామిన్యచః||౩||౧||౧౩||నన్ద్యాదేర్లుః-గ్రహ్యదేర్నిఃపచాదేరచ్-స్యాత్-నన్దయతీతినన్దనః-జ
నమర్దయతీతిజనార్దనః-మధుసూదనః-విశేషేణభీషయతఇతివిభీషణః-లవణః-నన్ద్యాదిగణేనిపాతనాణ్ణత్వమ్-గ్రాహీ-స్థాయీ-మస్త్రీ-విశ
యీ-వృద్ధ్యభావోనిపాతనాత్-విషయీ-ఇహాపత్వమపి-పరిభావీ-పరిభవీ-పాక్షికౌవృద్ధ్యభావోనిపాత్యతే-పచాదిరాకృతిగణః-శివశ
మరిష్టస్యకరే-కర్తృణిఘటోరచ్-ఇతినూత్రయోఃకరోతేర్థుటశ్చ-అచ్చయోగాత్-అచ్చత్యయేపరేయజ్ఞుగ్నిభానాచ్చ-కేహంచిత్యా
తస్త్యనుబద్ధానంజనార్ధః-కేహంచిస్త్ర-వజ్జార్ధః-కేహంచిద్బాధకబాధనార్ధః-పచతీతిపచః-నడక్-హోరట్-శెవట్-ఇత్యాదయష్టితః-నదీ-హోరి-
దేవీ-దీవ్య-తేరిగుపదేతికః-ప్రాప్తః-జారభరా-శ్వపచా-అనయోఃకర్తృణ్యో-ప్రాప్తః-స్యంక్వాదిమపారాత్-శ్వపాకోపి-యజ్-చిచేతిలక్-న
భాతులోపఇతిగుణవృద్ధినిషేధః-చేక్రియః-నేన్యః-లోలుపః-పోవుపః-మరీన్యజః||క్షే|| చరిచలివతివదీనాం-వాద్విత్వః-చ్యాక్-చాభ్యాసస్యేతివ
క్తవ్యమ్||క్షే|| ఆగమస్యదిర్న్యత్యసామర్థ్యాదభ్యాసప్రాప్తోహలాదిశేషశ్చ-చరాచరః-చలాచలః-పతాపతః-పదాపదః-హ-స్తేర్న్యత్వః-ఘ
త్వసూభ్యాసస్య-త్రరస్యఅభ్యాసాచ్చేతికుత్వమ్-ఘనాఘనః||క్షే|| పాక్షేయికోచ్చదీర్ఘశ్చాభ్యాసస్య||క్షే|| పాటూపటః-పటే-చరః-చలః-

వతః వదః-హనః పాటః-రా త్రేఃకృతీతివాముమ్ రా త్రించరః-రా త్రి చరః॥ ౩॥౧॥౧౩౫॥ ఏభ్యఃకస్సాన్యత్-క్షిపః-
 ఖః-బుధః-కృశః-జ్ఞః-ప్రీణాతీతిప్రియః-కీరతీతికిరః-వాసయాపవిధి నాన్వృత్ తృచావపి-తేనకః-తేస్తా॥౩॥౧॥౧౩౬॥ కస్సాన్యత్
 శ్యాద్వ్యధేతిణస్యావవాదః-సుగ్ధః-ప్రజ్ఞః॥౩॥౧॥౧౩౭॥ పిబతీ-పిబః-జి-ఘః-ధమః-ధయః-ధయాకన్యా-ధేటప్తి
 త్వాత్ స్తనన్ధయాతిఖశీవశీవప్రాప్తః-ఖశోన్యత్ర సేవ్యతఇతిహరదత్తః-పశ్యతీతిపశ్యః-ఘ్రస్సంజ్ఞాయాన్న-వ్యాఘ్రాదిభిరితిగ్ధేశాత్॥౩॥౧॥
 ముపసగ్గాల్లిన్సువిన్దధారిపారిజేమ్యజేజిచేతిసాతిసాహిభ్యశ్చ॥౩॥౧॥౧౩౮॥ శస్సాన్యత్-లిచః-విన్దః-ధారయః-పారయః-వేదయః-ఉదేజయః-
 చేతయః-సాతిస్సఖార్థః-సాత్రోహేతుమణ్ణ్యస్తః-సాతయః-వాసయాపన్యాయేనకృపీసాత్-వరమాన్తా-సాత్వన్తోభక్తాః-షహమర్షణే చురా
 దిః-హేతుమణ్ణ్యన్తోవా-సాహయః-అనుపసర్గాత్కీమ్-ప్రలిపః॥౩॥౧॥౧౩౯॥ నౌలిమేర్వాచ్యః॥౩॥౧॥౧౪౦॥ గవాదిమవిదేస్సంజ్ఞాయామ్॥౩॥౧॥
 గోవిన్దః-అరవిన్దం॥౩॥౧॥౧౪౧॥ దదాతిదధాత్యోర్విభావా॥౩॥౧॥౧౪౨॥ శస్సాన్యత్-దదః-దధః-పతేనత్యమాణోణః-అనుపసర్గాదిత్యేవ-ప్రదః-ప్రధః॥౩॥౧॥
 జ్వలితికన్తైభ్యోణః॥౩॥౧॥౧౪౩॥ ఇతిశబ్దఆద్యర్థః-జ్వలాదిభ్యఃకన్తైభ్యోణస్సాన్యద్వా-పతేన-జ్వలః-జ్వలః-చాలః-చలః-అనుపసర్గాది
 త్యేవ-ఉజ్వలః॥౩॥౧॥౧౪౪॥ తసోతేరువసంఖ్యానమ్॥౩॥౧॥౧౪౫॥ ఇహానుపసర్గాదితివిభాషేతివనసమ్భవ్యతే-అవతసోతీత్యవతానః॥౩॥౧॥౧౪౬॥ శ్యాద్వ్యధా మ్రసం
 స్ప్రతీణవసావహ్నిహస్తిషశ్చ॥౩॥౧॥౧౪౭॥ శైవ్యజ్ఞప్రభృతిభ్యోణిభ్యంణస్సాన్యత్-శైవ్యజ్ఞోఽవస్యతేశచ్చనస్తత్వాన్నిధైపృథగ్రహ
 ణంఉవవర్గేకంబాధితుమ్-అవశ్యాయః-ప్రతిశ్యాయః-ఆత్-దాయః-ధాయః-వ్యాధః-మ్రుగతౌ-ఆజూర్వస్సంపూర్వశ్చ-ఆప్రావః-సంప్రావః-
 అత్యాయః-అవసాయః-అవహరిః-లేహః-క్లేషః-శ్వాసః॥౩॥౧॥౧౪౮॥ మ్రోరనుపసర్గే॥౩॥౧॥౧౪౯॥ ణస్సాన్యత్-దునోతీతిదావః-నీసాహచర్యాత్సా
 నుబద్ధకాన్తుసోతేలేవణః-దవతే-స్తువచాద్యత్-దవః-నయతీతి నాయః-ఉషన్తేతుప్రదవః-వ్రణయః॥౩॥౧॥౧౫౦॥ విభాషాగ్రహః॥౩॥౧॥౧౫౧॥ శోవా-
 పతేన-వ్యవస్థితవిభాషేయమ్-తేనజలచరే గ్రహః-జ్యోతిషిగ్రహః-భవతేశ్చేతికాశికా-భవోదేవః-సంసారశ్చ-భావాపదార్థాః-భా
 వ్యనుతేతుప్రాప్త్యర్థామృరాదిన్యన్తాదత్-భావః॥౩॥౧॥౧౫౨॥ గేహేకః॥౩॥౧॥౧౫౩॥ గేహేకరరిగృహేకస్సాన్యత్-గృహ్లేతిధాన్యాదికమితిగృహమ్
 తాత్ స్థ్యాద్రవహదారాః॥౩॥౧॥౧౫౪॥ శ్రీయాకాశలంఘితద్వత్కరరిమ్యన్ స్యాత్॥౩॥౧॥౧౫౫॥ నృతిఖనిరజ్జిభ్యపవ॥౩॥౧॥౧౫౬॥ నర్త

కః- నర్తకీ ఖనకః-ఖనకీ||శ్లో||అనిఅకౌనేచరఙ్గేర్నలూపోవాచ్యః||శ్లో||రజకః-రజకీ-భాష్యమతేతునృతిఖనభ్యామేవమ్యుక్-రఙ్గాస్త్యుక్-శిల్పి
సంజ్ఞయోరితిక్వ-టావ-రజికా-పుంయోగేతురజకీ||గ్రంథక||3||౧||౧౮౬|| గాయతేష్టకన్స్యాత్ శిల్పినికర్తరి-గాధకః|| శ్లో||ఋట్పు||3||౧||
౧౮౭|| గాయనః-టిత్వాద్దాయనీ||హాశ్చప్రీహికాలయో||3||౧||౧౮౮|| హోకోహోజశ్చఋట్ స్యాత్ ప్రీహాకాలేవకర్తరి-జహాత్పుదకమి
తిహాయనోప్రీహిః జహాతిభావానితిహాయనోవర్షమ్-జహీతేప్రాప్నోతీతివా||శ్లో||పున్రుల్పస్సమభిహారేపున్||3||౧||౧౮౯||సమభిహారగ్ర
హణనసాధుకారిత్వంలక్ష్మ్యతే-ప్రవకః-ప్రవకః-లవకః||శ్లో||ఆగిషిచ||3||౧||౧౯౦||ఆశీర్విషయార్థవృత్తేర్ధాతోర్వుక్స్యాత్-ర్తరి-జీవతాత్-జీవ
కః-నన్దతాత్-నన్దకః-ఆశీఃప్రయోక్తృధర్మః-ఆశాసతుఃపిత్రాజేరియముక్తిః||శ్లో||కర్మణ్యున్||3||౧||౧౯౧||కర్మణ్యుపపదేధాతోరన్ప్రత్యయస్సన్య
త్-ఉపపదసమానః కుమ్భంకరోతీతికుమ్భకారః-ఆదిత్యంపశ్యతీత్యాదావనభిధానాన్న||శ్లో||శీలికామిభిత్వాచరిభ్యోణః||శ్లో|| అణోఽపవాదా
ర్థంవార్తికమ్-మాంసశీలా-మాంసకామా-మాంసభక్షా-కల్యాణాచారా|| శ్లో||ఈక్షీతుమిభ్యాంచ||శ్లో||సుఖప్రతీక్షా-బహుత్వామా-కర్తవ్యై-
గఙ్గాధరభూధరాదయః-కర్మణశ్చేషత్సవివత్సాయామ్యువిష్యన్తి||హృద్వామశ్చ||3||౧||౧౯౨|| అన్స్యాత్-కాపవాదః-స్వర్గహ్వయః-తస్తువా
యః-ధాన్యమాయః||శ్లో||అతోనుపవర్గేకః||3||౧||౧౯౩||అదన్తాద్ధాతోరనుపవర్గాత్-ర్మణ్యుపపదేకస్సన్యత్-నాన్-అతోలోపః-గోదః-పార్శ్విత్రమ్-
అనుపవర్గైకమ్-గౌసన్తాయః-కవిశౌనర్వత్రప్రపారిణిభ్యాడః-బ్రహ్మజినాతిబ్రహ్మజ్యః-సర్వత్రగ్రహణాత్-ఆతశ్చోచసర్గే|| ఆహ్వః-ప్ర
హ్వః||శ్లో||సుపిన్ధః||3||౧||౧౯౪|| సుపీతియోగౌవిభజ్యతే-సుపిఉపపదేఅదన్తాత్సన్యత్-ద్వాభ్యామ్విబతీతిద్విపః-సమన్ధః-విషమన్ధః-తతస్సః-
సుపితిన్ధతేకస్సన్యత్ఆరమ్భసామర్థ్యాద్భావే-ఆఖానాముత్థానమాఖాత్యః||శ్లో||ప్రస్థోఽగ్రామిని||౩||౧||౧౯౫||ప్రతిన్ధతతిన్ధప్రస్థోగౌ-అగ్రతో
గచ్ఛతీత్యర్థః-అగ్రతికిమ్-ప్రస్థః||శ్లో||అమాబృహ్మగౌభూమిసేవ్యావద్విత్రితుశెకుశంవ్యజ్ఞమజ్ఞిపుజ్ఞిపరమేబహిర్దివ్యగ్నిభ్యః||శ్లో||౩||౧||౧౯౬||స్థ
తికిప్రత్యయాస్తస్యానుకరణమ్-షష్ఠ్యర్థేప్రథమా-ఎభ్యఃస్థస్యసస్యషస్సన్యత్-ద్విపః-త్రిపః-ఇతడుర్ధ్వంకర్తణిసుపీతిన్దయమవ్యనవర్తతే
తత్రాకర్మకేమసుపీత్యస్యసమ్మన్ధః||శ్లో||తున్దశోకయోఃపరిమృజావనుదో||3||౧||౧౯౭||తున్దశోకయోఃకర్తణోరుపపదయోరాభ్యాంకస్సన్యత్||
శ్లో||అలస్యసుఖాహరణయోరితివక్తవ్యమ్||శ్లో||తున్దంపరిమార్జీతితున్దపరిమృశౌఽలసః-శోకావనుదః-సుఖస్యాహర్తా-అలసాదన్యత్రతున్దపరి

మార్గవివ-యశ్చసంసారాసారత్వో-పదేశేనశోకమవనుదతిసశోకావనూదః||క్షణికప్రకరణేమూలవిభజాదిభ్యఉపసంఖ్యానమ్||క్షణి||మూలాని
విభజతిమూలవిభజౌరధః-అకృతిగణో-యమ్ మహీధ్రః-కుధ్రః-గిలతిగిలః||౩||ప్రేదాన్ జ్ఞః||౩||౨||౬||దారూపాజ్ఞానాతేశ్చప్రపస్యస్తాత్
ర్మణ్యుపపదేశస్సాన్యత్-అణౌపవాదః సర్వప్రదః-పథిప్రజ్ఞః-అనుపసర్గత్యుక్తేప్రాదన్యస్తిస్థితిసకః-గౌసంప్రదాయః||౩||౨||౭||
గౌసంఖ్యః||౩||గాపోష్ఠక్||౩||౨||౮||అనుపస్యస్తాభ్యామాభ్యాంటక్స్యాత్-ర్మణ్యుపపదే-సామగః సామగీ-ఉపసర్గేతుసామసంగాయః||
క్షణి||పిబతేస్సురాశీధోర్విరితివక్తవ్యమ్||క్షణి||సురాపీశీధువీ-అన్యత్రక్షీరపాబ్రాహ్మణీ-సురాంపాతిరక్షతీతిసురాపా||౩||హరతెరనుద్యమనౌ-చ||
౩||౨||౯||అంశహరః-అనుద్యమనేకిమ్-భారహరః||క్షణి||శక్తిలాజ్ఞలాజ్ఞుశతోమరయప్తిఘటఘటిధనుష్టుగ్రహేరుపసంఖ్యానమ్||క్షణి||శక్తిగ్ర
హః-లాజ్ఞలగ్రహః-సూత్రేచథాశ్చేర్ధే-సూత్రగ్రహః-యస్తుసూత్రంకేవలముపాదతేనతుధారయతితత్రాణేవ-సూత్రగ్రహః||౩||వయసి
చ||౩||౨||౧౦||ఉద్యమనార్ధంసూత్రమ్ కవచహరఃమహరః||౩||అజితాచ్ఛీల్యే||౩||౨||౧౧||పుష్పణ్యాహరతితచ్ఛీలః-పుష్పహరః-తాచ్ఛీల్యేకీమ్
భారహరః||౩||అర్హః||౩||౨||౧౨||అర్హతేరన్స్యాత్-ర్మణ్యుపపదే అణో-పవాదః పూజార్హాబ్రాహ్మణీ||౩||స్తమ్భకర్తయోరమిజపో||౩||౨||
౧౩||క్షణి||హస్తిసూచకయోరితివక్తవ్యమ్||క్షణి||స్తమ్భేరమతేస్తమ్భేరమోహస్తీ-తత్పురుషేకృతీతిహలదస్తాదితివాజేరలుక్-కర్ణైవసూచకః||
౩||శమిథాతోస్సంజ్ఞాయామ్||క్షణి||౩||౨||౧౪||శమ్భవః-శంపదః పునర్ధాతుగ్రహణంబాధకవిషయేపి ప్రస్పర్త్యర్థమ్-కృత్తో హేత్వాదిమటోమా
భూత్-శజ్జ-రానామపి వ్రాజికాతచ్ఛీలా||౩||అధికరణేశేతే||౩||౨||౧౫||ఖశేతేఖశయః||క్షణి||పార్శ్వవిమూపసంఖ్యానమ్||క్షణి||పార్శ్వ
భ్యాంశేతేపార్శ్వశయః-పుష్పశయః-ఉదరేణశేతేఉదరశయః||క్షణి||ఉత్తానాదిముకర్తృమ||క్షణి||ఉత్తానశ్చేతేఉత్తానశయః- అవమూర్ధశ
యః-అవనతోమూర్ధాయస్యసః-అవమూర్ధా-అధోముఖశ్చేత్యత్యర్థః||క్షణి||గిరౌడశ్చన్తసి||క్షణి||గిరౌశేతేగిరిశః కథంతర్విగిరిశముపచచారప్రత్య
హంసాసుకేశీతి - గిరిస్యాస్తితివిగ్రహణోమాదిత్వాచ్ఛ||౩||చరేప్రజ్ఞః||౩||౨||౧౬||అధికరణేఉపపదే- కురుచరః- కురుచరీ||౩||భి
త్తౌసెనాజాయేషుచ||౩||౨||౧౭||భిత్తౌంచరతీతిభిత్తౌచరః - సెనాచరః- ఆదాయేతిల్యబన్తమ్ ఆదాయచరః - కథంప్రేక్ష్యస్థిరాం
సహచరీమితి-పచాపిషుచరణితిపాతాత్||౩||పురో-గ్రతో-గ్రామసదై||౩||౨||౧౮||పురస్సరః- అగ్రతస్సరః- అగ్రమగ్రేణాగ్రేవాసరతీత్య

గ్రహసరః- సూత్రైః గ్రహిపదస్తత్వమపినిపాత్యతే- కథస్తర్మి-యూథంతదగ్రసరగర్వితకృష్ణసారమితి- బాహుళకాదితిహరదత్తమ్ || ౧|| పూర్వైక ర్తి || ౩ || ౧ || ౧౯ || కర్తృవాచినిపూర్వశబ్దేపవదేనరేష్టస్సాన్యత్ - పూర్వస్సరతీతిపూర్వసరః-క ర్తికిమ్-పూర్వం దేశంసరతీతి పూర్వ సారః || ౧|| కృత్తోహతుతాచ్ఛీల్యానులోమ్యేషు || ౩ || ౧ || ౧౦ || ఏమద్యోత్యేముకరోతేష్టస్సాన్యత్ - అతఃకృకమీతసః-యశస్-రీవిద్యా-శ్రాద్ధ కరః- వచనకరః || ౧|| దివావిభానిశాప్రభాభాస్కరా న్తాన న్దాదిబహునాస్తికింబిబిబిబిభ క్తికర్తృవిత్త్రయే-త్రసంఖ్యాజ్ఞాబాహుళకార్యత్త ధ్ధసరరుషు || ౩ || ౧ || ౧౧ || ఏమకృత్తస్సాన్యత్ - అహేత్వాదావపి-దివాకరః-విభాకరః-నిశాకరః- ప్రభాకరః- కస్తాదిత్వాత్మః - భాస్కరః - బహుకరః- బహుళజ్ఞస్యవైపుల్యార్థంసంఖ్యాపెక్షయాపుకర్తృహణమ్-విపివిభిశ్చైవపర్యాయా-సంఖ్యా- ఏకకరః-ద్వికరః-కస్తాదిత్వా దహసరః- నిత్యంసమాసే-అనుత్తరపదస్థస్యేతిపత్వమ్-ధనుష్కరః-అరుష్కరః || ౧|| కింయ త్రద్భహుమకృత్తో-జ్విధానమితివార్తికమ్ || ౧|| కింజ-రా-యత-రా-తత్క-రా హేత్వాదౌబహుళిత్వావరత్వాదన్-పుంయోగేజీమ్-కింజ-రీ || ౧|| కర్తృణిభృతౌ || ౩ || ౧ || ౧౨ || కర్తృశబ్దేపవ దేశరోతేష్టస్సాన్యత్ -కర్తృకరోభృతకః-కర్తృకారో-న్యః || ౧|| నశబ్దోకలహగాధావైరచాటుసూత్రమస్త్ర పదేషు || ౩ || ౧ || ౧౩ || ఏమకృత్తస్సాన్-హేత్వాదిమప్రాప్తఃప్రతిషిధ్యతే-శబ్దకారిత్యాది || ౧|| స్తమృశకృతోరిన్ || ౩ || ౧ || ౧౪ || ౧|| ప్రీహివత్సయోరివక్తవ్యమ్ || ౧|| స్తమృకరిన్ప్రీ హి-శకృత్కరిన్వత్సః ప్రీహి వత్సయోఃకిమ్-స్తమృకారః-శకృత్తారః || ౧|| హారతేన్ద్రతిహాధయోఃపశౌ || ౩ || ౧ || ౧౫ || దృతినాథయోరుపపదయోః హృత్తాన్తస్సాన్యత్-వశోక ర్తి-దృతింహారతీతిదృతిహారిః-నాథనాసారజ్ఞంహారతీతినాథహారిః-వశోకిమ్-దృతిహారిః-నాథహారిః || ౧|| ఫలెగ్రహిరాత్మ మ్భురిచ్ఛ || ౩ || ౧ || ౧౬ || ఫలానిగృహ్ణోతిఫలెగ్రహిః-ఉపపదస్య ఏదస్తత్వంగ్రహేని నృత్యయశ్చనిపాత్యతే-ఆత్మానంబిభ త్రితిత్తమృరిః-ఆత్మ మోముమాగమః భృత్తాన్-చాతుర్-క్షిన్ముగః-చాన్ద్రాస్త్రుతత్తే దరమక్షిప్వితీపెయః-జ్యోతస్స ౨కరమ్భముదరమ్భరయశ్చకౌగాభిమురా రి || ౧|| ఏజేఃఖశే || ౩ || ౧ || ౧౭ || యన్తాదేజేఃఖశేస్సాన్యత్ || ౧|| అరుద్దివదజస్తస్యముమ్ || ౬ || ౩ || ౬ || ౧|| అరుషోద్వివతో-జస్తస్యచముమాగమస్సాన్యత్ - ఖదనైడ త్రరపదే-నత్వవ్యయస్య-శిత్వాచ్ఛబాడిః-జనంపజయితీజనమేజయః || ౧|| వాతశనీతిలశర్ధే వ్యజభౌతుదజహతిభ్యఃఖిశ ఉపసం ఖ్యానమ్ || ౧|| వాతమజామ్నగాః || ౧|| ఖత్యనవ్యయస్య || ౬ || ౩ || ౬ || ౨|| ఖదనైపదేపూర్వపదస్యప్రాప్తస్సాన్యత్-తతోముమ్- శునిన్ధయః-తిలమృదః-

శక్తజ్ఞానమామాః శక్తోఽపానశబ్దః తంజహతీతిగ్రహః-జహతిరన్తర్భావితణ్యర్థః||౩||నాసికాస్తనయోద్ధాఢేటోః||౩||౧||౨౯||అత్ర వాత్తిః మ్||
 ఖ్లే||స్తనేఢేటోనాసికాయాంస్త్యశ్చైతివాచ్యమ్||ఖ్లే||స్తనంధయతీతిస్తనస్థయః-ఢేటఃటిత్వాత్స్తనస్థయా-నాసికస్థమః-నాసికస్థయః||౩||నాడి
 ముష్ట్యోశ్చ||౩||౧||౩౦||ఏతయోఃకర్మణోరుపపదయోఃధ్వాఢేటోఃఖశ్ స్యాత్-యథాసంఖ్యంనేష్యతే-నాడిస్థమః-నాడిస్థయః ముష్టిస్థమః ము
 ష్టిస్థయః||ఖ్లే||ఘటిభారిఖరిమాపసంఖ్యానమ్||ఖ్లే||ఘటిస్థమః-ఘటస్థయః-ఇత్యాది-భారిపరిమాణవిశేషః ఖరిగర్భభీ||౩||ఉచిమాలేపజివహేమాః||
 ౩||౧||౩౧||ఉత్పూర్వాభ్యాంరుజివహిభ్యాంకూలే కర్తృణ్యుపపదేఖశ్ స్యాత్-కూలముద్రజతీతికూలముద్రజః కూలముద్వహః||౩||ఏవంభై
 లిహః||౩||౧||౩౨||వహఃస-స్థ-తంలేక్షివహంలిహేమాగౌ-అదాదిత్వాచ్చహేలుక్-ఖశోజిత్యాన్మగుణః-అభ్రంలిహేమానాయః||౩||పరి
 మాణెపదః||౩||౧||౩౩||ప్రస్థమ్మచాస్థాలీ-భారిమ్మచఃకటాహః||౩||మితనభవ||౩||౧||౩౪||మితమ్మచాబ్రాహ్మణీ-నఖమ్మచాయవాగూః పదిర
 త్రతాపవాహీ||౩||విధ్వరుషోస్తుదః||౩||౧||౩౫||ఘిస్తుదః-ముమిక్యతేసంయోగాస్తస్యలోపః-అరుస్తుదః||౩||అసూర్యలలాటయోర్ద్వితేతహః||
 ౩||౧||౩౬||అసూర్యమిత్యసమర్థసమాసశ్చినానభస్పన్ధాత్-సూర్యన్నవశ్యస్తీత్యసూర్యమ్మశ్యారాజదారాః-లలాటస్తపస్సూర్యః||౩||ఉ
 గ్రమ్మశ్యేరమ్మదపాణిస్థమాశ్చ||౩||౧||౩౭||ఏతేనిపాత్యస్తేఉగ్రమితీక్రియావిశేషణంతస్మిన్నుపపదేదృశేఖశ్-ఉగ్రమ్మశ్యతీత్యుగ్రమ్మ
 శ్యః-ఇరాఉదకంతేనమాద్యతిదీప్యతే అబిధనత్వాదితి ఇరమ్మదోమేఘజ్యోతిః-ఇహనిపాతనాత్శ్యన్న-పాణయోధ్వాయస్తేస్మిన్నిపాణిస్థ
 మోధ్వా-అన్ధకారాద్యావృతత్యర్థః-తత్రహిసర్పాద్యవనోదనాయపాణయశ్చబ్ద్యస్తే||౩||ప్రియవశేవదఃఖశ్||౩||౧||౩౮||ప్రియంవదః వ
 శంవదః||ఖ్లే||గమేస్సుపివాచ్యః||ఖ్లే||అసంజ్ఞార్థమిదమ్-మితజ్జమోహస్త్రీవిహయసోవిహఇతివాచ్యమ్||ఖ్లే||ఖచ్చడిత్వావాచ్యః||ఖ్లే||విహజ్జ
 మః-విహజ్జః-భుజజ్జమః భుజజ్జః||౩||ద్విపత్పరయోస్తాపే||౩||౧||౩౯||బచ్ స్యాత్||౩||ఖచిహ్రస్వః||౩||౪౦||ఖచ్చరేశౌఉపధాయాహ్ర
 స్వస్యాత్-ద్విపత్తంపరంవాతాపయతీతిద్విపత్తః-పరత్తపః-ఘటఘటీగ్రహణాల్లిజ్జహిశ్చపరిభాషానిత్యా-తేనేహన-ద్విపతీంతాపయ
 తీతిద్విపతీతాపః||౩||వాచియమోవ్రతే||౩||౧||౪౦||వాక్శబ్దేపపదేయమేబచ్ స్యాత్వ్రతేగమ్యే||౩||వాచంయముపురస్తరౌచ||
 ౬||౩||౪౧||వాప్సరోరమన్తత్పంనిపాత్యతే-వాచంయమోమానవ్రతీ-వ్రతేకమ్-అశక్త్యాదినావాచంయచ్ఛతీతివాగ్యామః||౩||సూస్పర్ష

యోగ్యతానామః ॥ 3 ॥ ౨ ॥ ౪౦ ॥ పురందారయతీతిపురందరః - సర్వసహః - సహిగ్రహణమసంజ్ఞార్థమ్ - భగవదాదేరితికాశి
 కా - బాహుశకేనలబ్ధమిదమిత్యాహుః-భగందారయతీతిభగవద్భగవత్సర్వకాలాభ్రకరీషేషుకషః ॥ 3 ॥ ౨ ॥ ౪౧ ॥ సర్వంకషఃఖలః-కూ
 లజగ్రహనదీ-అభ్రజగ్రహే వాయుః-కరీషజగ్రహవాత్యా ॥ ౩ ॥ మేఘుర్నిభయేషుకృతః ॥ 3 ॥ ౨ ॥ ౪౨ ॥ మేఘజగ్ర-రః-ఋతిజగ్ర-రః-భయజగ్ర-
 రః-భయశబ్దేనతదన్వవిధిః-అభయజగ్ర-రః ॥ ౩ ॥ యేషుప్రియమద్రే-ఽఽఽ-చ ॥ 3 ॥ ౨ ॥ ౪౩ ॥ పశుకృతః-ఽఽఽ-స్వాత్-చాత్-ఖచ్-యేషుజగ్ర-రః- యేషు
 కారః-ప్రియజగ్ర-రః-ప్రియ కారః-మద్రజగ్ర-రః-మద్ర కారః-వేతివాచ్యే-ఽఽఽ-గ్రహణంహేత్వాదిషుటోమాభూదితి-కథన్తర్ని-అల్పారమ్భః-యే
 షుకరాగ్నికర్మణశ్శేషత్వవివక్షా-యాంపచాద్యచ్ ॥ ౩ ॥ అశితేభవఃకరణభావయోః ॥ 3 ॥ ౨ ॥ ౪౪ ॥ అశితశబ్దేషవదేభవతేఃఖచ్ - అశితోభవత్యనే
 నఅశితమ్భవదనః-అశితస్యభవనమాశితమ్భవః ॥ ౩ ॥ సంజ్ఞాయాంభృతృవృజిధారిసహితపదమః ॥ 3 ॥ ౨ ॥ ౪౫ ॥ విశ్వంబిభ-రీతివిశ్వమ్భురః-విశ్వమ్భు
 దా-రశన్తరంసామ-ఇహరధేనతరతీతిపురందరత్వమాత్రమ్-నత్వవయవాద్ధానుగమః-పతింవరాకన్యా-శత్రుత్వయోహస్తీ-యగధరః-పర్వ
 తః-శత్రుంసహః-శత్రున్తపః-అరిన్తమః-దమిశ్యమనాయామ్-తేనసకర్త-కృత్యుక్తమ్-మతాన్తరేతుఅన్తర్భావితణ్యర్థోత్ర-దమిః ॥ ౩ ॥ గమశ్చ ॥ 3 ॥
 ౨ ॥ ౪౬ ॥ సుతజ్ఞమః ॥ ౩ ॥ అన్తాత్యన్తావ్యదూరపారసర్వానన్తేషుజః ॥ 3 ॥ ౨ ॥ ౪౭ ॥ సంజ్ఞాయామితివృత్తమ్-పశుగమేర్దస్సాన్యత్-డిత్వసామధ్య
 దభస్యాపిప్లేహః-అన్తేగచ్ఛతీత్యన్తగత్యాది ॥ ౩ ॥ సర్వత్రవన్నయోరుపసంజ్ఞాయనమ్ ॥ ౩ ॥ సర్వత్రగః-పన్నంపతితం-చచ్ఛతీతిపన్నగః-పన్నమితి
 వద్యతేఃక్తాన్తంక్రియావిశేషణమ్ ॥ ౩ ॥ ఉరసోలోపశ్చ ॥ ౩ ॥ ఉరసాగచ్ఛతీత్యురగః ॥ ౩ ॥ సుదురోరధికరణే ॥ ౩ ॥ సుఖనగచ్ఛతీత్యత్రసుగః-దుర్గః ॥ ౩ ॥
 అన్యత్రాప్రిగృహ్యతగ్నివక్తవ్యమ్ ॥ ౩ ॥ గ్రామగః ॥ ౩ ॥ జీవవిహయసోహిహిదేశోవక్తవ్యః ॥ ౩ ॥ విహగః ॥ ౩ ॥ ఆశిపిహనః ॥ 3 ॥ ౨ ॥ ౪౮ ॥ శత్రుంవధ్యా
 చ్చత్రుహః-ఆశిపికిమ్-శత్రుఘాతః ॥ ౩ ॥ దారావాహనో-ఽన్తస్యచటస్సంజ్ఞాయామ్ ॥ ౩ ॥ దారుశబ్దేషవదే ఆహ్వాన్వాన్తస్తేరణోటకార
 శాచిన్తాదేశోవక్తవ్యగ్నిగర్భః-దార్వాఘాటః ॥ ౩ ॥ చారోవా-చార్వాఘాటః-చార్వామాతః ॥ ౩ ॥ కర్మణిసమిచ ॥ ౩ ॥ కర్మణ్యుపపదే సమ్భూగ్వా
 ధస్తేరుక్తంవేత్యగ్రః-వర్ణాన్సంహస్తీవర్ణసంఘాటః-వర్ణసంఘాతః-పదసంఘాటః-పదసంఘాతః ॥ ౩ ॥ అపేక్షేతమసోః ॥ 3 ॥ ౨ ॥ ౪౯ ॥ అపసూర్వాన్తస్తే
 ర్దస్సాన్యత్-అనాశీరర్థమిదమ్-క్షేపాపహఃపుత్రః-తమోపహఃసూర్యః ॥ ౩ ॥ కుమారశీర్షయోన్మి ॥ 3 ॥ ౨ ॥ ౫౦ ॥ కుమారఘాతీ-శిరసశీర్షభావోనిషా

త్యతే-శీర్ష మాతీ||లతాణజాయావత్సృష్ట||౩||౧||౧౭||౧||హస్తేష్వక్ స్యాత్ లతాణవతికర్తరి-జాయాఘ్నానా-పఠిస్మీస్త్రీ||అమనుష్యకర్తృకే
చ||౩||౧||౧౭||౩||జాయాఘ్న స్తిలకాలకః-పఠిస్మీపాణిరేఖా పితృఘ్నంఘృతమ్-అమనుష్యేతికిమ్ ఆఖుఘాతశ్శూద్రః-అభకధంబలభద్రఃప్రలమ్బ
ఘ్నఃశత్రుఘ్నఃకృతఘ్న ఇత్యాది-మూలవిభజాదిత్వాత్పిద్యమ్-చోరఘాతోనగరఘాతోహస్తీతితుబాహుశ కాదాన్||౩||శక్తౌహస్తీక వాటయోః||
౩||౧||౧౭||౪||హస్తేష్వక్ స్యాత్ శక్తౌద్యోత్యాయామ్ మనుష్యకర్తృకార్థమిదమ్ హస్తీఘ్నానా-కవాటఘ్నశోష్పరః-కపాటేతిపాతాన్తరమ్||
౩||పాణిఘ్న తాడఘ్నశిల్పిని||౩||౧||౧౭||౫||హస్తేష్వక్ టిలోపోఘ్నత్వఞ్చనిపాత్య తేపాణి తాడయోరుపపదయోః-పాణిఘ్నః-తాడఘ్నః-శిల్పినికిమ్-పా
ణిఘాతః-తాడఘాతః||క్షి||గాజఘ్నఃసంఖ్యానమ్||క్షి||రాజానంహస్తిరాజఘ్నః||౩||అధ్యసభగస్థూలపలితనగ్నాన్ధప్రియేషుచ్యవ్యధైష్వచ్యవ్య
ఞ్చకరణేఘ్నన్||౩||౧||౧౭||౬||ఏషుచ్యవ్యధైష్వచ్యవ్య నైషుకర్తృ సూపపదేషుకృతఃకరణేఘ్నన్ స్యాత్-అనాధ్యమాధ్యంకుర్వన్త్య నేనాధ్యంకరణ
మ్-అచ్యవ్యకిమ్-అధ్యంకుర్వన్త్య నేన-కహప్రతిషేధసామర్థ్యాత్ ల్యుడపి నేతికాశి కా-భావ్యమతేతుల్యుట్ స్యాదేవ-అచ్యవిత్వ త్త రార్థమ్||౩||కర్త
రిభవఃఖిఘ్నచ్ఛుకఞ్చా||౩||౧||౧౭||౭||అధ్యాదిషుచ్యవ్యధైష్వచ్యవ్య నైషుభవతేరేతాన్తః అనాధ్యఅధ్యోభవతీతిఅధ్యమ్భవిష్టుః-అధ్యమ్భాపుకః
స్మృతోఽనుదకేష్వన్-ఘ్నఃస్మృక్-కర్తృణివృత్తమ్-మద్రైణస్మృతశీతిమస్త్రస్మృక్-ఋత్విగ్ధృక్-వ్యాఖ్యాతమ్-త్యదాదిషుదృశోఽనా
లోచనేకఞ్చ||క్షి||సమానాన్యయోశ్చైతివాచ్యమ్||క్షి||సదృశః-అన్యదృక్-అన్యదృశః కోపీవాచ్యః తాదృశః సగృశః-అన్యదృ
శః||౩||సర్వాన్విషద్రుహమహాయుజవిదభిదభిదజసి గాజామువసరైపిక్ష్విమ్||౩||౧||౧౭||౮||ఏభ్యఃక్ష్విప్ స్యాదువసరైసత్యసతిచసుప్యవపదే-ద్యు
సత్-ఉపనిషత్-అణ్ణహః-ప్రసూః మిత్రద్విత్-ప్రద్విత్ మిత్రఘ్న-ప్రఘ్న-గోఘ్న-ప్రఘ్న-అశ్వయ్యుక్-ప్రయ్యుక్-వేదవిత్-నివిదిత్యా
ది||క్షి||అగ్రగ్రామాభ్యాన్నయతేర్ణోవాచ్యః||క్షి||అగ్రణీః గ్రామణీః||౩||భజోశ్విః||౩||౧||౧౭||౯||సుప్యవసరైచోపపదేభజోశ్విసాన్యత్-అం
శభాక్-ప్రభాక్||౩||అదోఽనన్నే||౩||౧||౧౭||౧౦||ఏక్ స్యాత్-అమనుత్తిఆమాత్-నస్యాత్-అనన్నేకిమ్-అన్నాదః||౩||కృవ్యేచ||౩||౧||౧౭||౧౧||అదేర్వి
ట్-సూర్యేణసిద్ధేవచనమణోబాధనార్థమ్-క్రవ్యాత్-అమమాంసభక్షకః-కథంతర్హి-క్రవ్యాదోఽప్రపతరగ్గతి-పక్షమాంసశబ్ద ఉపపదేజో-
ఉపపదస్యక్రవ్యాదేశఃప్రసోదరాదిత్వాత్||౩||దుహఃకపఘ్నమ్||౩||౧||౧౭||౧౨||కాముఘ్నా||౩||అన్యేభ్యోఽపిదృశ్యతే||౩||౧||౧౭||౧౩||భన్తసీతినిపు

(సిద్ధాంతకాముడీ ||*|| పూర్వకృత్.)

309

[illegible]

[illegible]

తః-పూర్వః-రాగ్లోపః మూర్తః-మత్తః||౧||విత్తోభోగప్రత్యయయోః|| ౧||౨||౩||విన్తతేర్నిస్తాన్తస్యనిపాతోయంభోగ్యేప్రతీతేచాక్లే-విత్తంధ
సమ్-విత్తః పురుషః-అనయోఃకిమ్ విన్నః విభాషాగమహనేతికస్సావేత్త్వాదిహనేత్||౧||భిత్తంశకృమ్|| ౧||౨||౩||భిర్మమన్యత్||౧||యుణ
మాధమర్ణ్యే||౧||౨||౩||యుథాతోఃక్తప్రత్యయతకారస్యన త్వంనిపాత్యతేఅధమర్థవ్యవహారే-యుతమన్యత్||౧||స్థాయస్సీస్థాయామ్||
౬||౧||౨||స్థితః||౧||ఇష్టిస్తాయామ్||౬||౨||౩||నిరఃకుషీనిస్తాయాభిక్తస్యాత్-యస్యవిభాషేనిపేషేధేప్రాప్తేప్రచర్మిణిః నిష్ఠాపితః||౧||వస
తియుధోరిక్||౬||౨||౩||అభ్యాంక్త్యానిష్ఠయోర్నిత్యమిక్తస్యాత్-ఉపితః యుధితః||౧||అజ్ఞేఃపూజాయామ్||౬||౨||౩||పూజాగ్ధాదజ్ఞేః
క్త్యానిష్ఠయోర్నిక్తస్యాత్-అజ్ఞేఃగతౌతుక్తః||౧||అభోవిమోహనే||౬||౨||౩||అభఃక్త్యానిష్ఠయోర్నిక్తస్యాత్-నతుగార్థేన్య-అభితః-గా
ర్థేన్యతు అభిః||౧||క్లిశఃక్త్యానిష్ఠయోః||౬||౨||౩||ఇద్వాస్యాత్-క్లిశఉపతాపేనిత్యంప్రాప్తేక్లిశూనిబాధనే-అన్యక్త్యానాంవిక్తేస్సిద్ధేపిని
ష్ఠాయాంవిపేషేప్రాప్తేవికల్పః క్లేశితః-క్లిప్తః||౧||పూజశ్చ||౬||౨||౩||పూజఃక్త్యానిష్ఠయోర్నిద్వాస్యాత్||౧||పూజఃక్త్యాచ||౬||౨||౩||పూజః
క్త్యానిష్ఠాచనేత్కిన్నస్యాత్-పవితః-పూతః క్త్యాగ్రహణముత్తరాధమ్ నోపధాదిత్యప్రహితైవసంబధ్యతే||౧||నిష్ఠాశీజ్స్విదిమిడిష్టిదిభృషః||
౧||౨||౧||ఎభ్యస్సేన్నిస్తాకిన్నస్యాత్-శయితః-శయితవా-అనుబధ్నోర్దేహోయజ్ఞుశ్చైవ త్యక్తః-శేషితవా-ఆదికర్మణిస్తావక్త
వ్యా||౧||ఆదికర్మణిక్తంకర్తరిచ||౩||౪||౫||ఆదికర్మణియః క్తఃసకర్తరిస్యాత్చాద్వావక్త్యణోః||౧||విభాషాభావాదికర్మణోః||౬||౨||౩||భా
వేఆదికర్మణిచఆదితోనిస్తాయాఇద్వాస్యాత్-ప్రస్వేదితశ్చైత్రః ప్రస్వేదితంతేన జిష్టిదేతిభాషాదిరత్రగృహ్యతేజిష్ఠిసాహచర్యాత్-స్వి
ద్యతేసుస్వేదితఇత్యేవ జిమిదా-జిష్టిదా-దివాదీభాషాదీన ప్రమేదితః ప్రమేదితవా-ప్రయ్యేదితః-ప్రయ్యేదితవా-ప్రగర్హితః-ప్రగర్హిత
వా-ప్రగర్హితంతేన-సేత్కిమ్-ప్రస్విన్నః-ప్రస్విన్నంతేనేత్యాది||౧||మృషస్థినితాయామ్||౧||౨||౩||సేన్నిస్తాకిన్నస్యాత్-మన్విశః-నర్హిత
వా-ఉమాయాంకిమ్-అవశృషితంవాక్యమ్ అవిస్పృషమిశ్యర్థః||౧||ఉదుపధాద్వావాదికర్మణోరన్యతరస్యామ్||౧||౨||౩||ఉదుపధాత్పరా
గ్ధావాదికర్మణోః సేన్నిస్తావాకిన్నస్యాత్-మృషితమ్-ద్యోతితమ్-ముదితంమోదితంసాధునా-ప్రద్యునితః ప్రద్యోతితః-ప్రముదితః ప్రమోదిత
సాధుః ఉదుపధాత్రిమ్ విదితమ్-భావేత్యాదిమ్-రుచితంకార్షావణమ్-సేత్కిమ్-క్రుష్టమ్||౧||శబ్దికరణేభ్యఏవేవ్యతే||౧||సేహ-గుర్యతేర్గుణితమ్||

ఓ॥నిష్ఠాయాం సెటి॥౬॥౪॥౧॥జ్యోతిషస్సాన్యత్-భావితః-భావితవాః-శీవితభితానెట్-సంప్రసారణమ్ శూనః-దీప్తః-గుహా-గూఢః-వసు-వతః
 తను-తతః-వతేస్సని జేట-త్వాదిడభావే ప్రా-ప్తే-ద్వితీయా శ్రితేతిమా త్రే నిపాతనాదిట్-పతితః సేసి చీతివేట-త్వాద్విధేకృత్త్యాదీనామీ
 ది త్వేనానిత్యత్వజ్ఞాపనాద్వా-తేనధావితమిభరాజధియేత్వాది-యస్యవిభాషేత్యత్రే కావశ్యత్యేవ-దరి ద్రితః॥౧॥ఊర్జస్వాన్తర్వాన్తలగ్న
 మ్నిష్ఠవిరిభపాణ్ణబాధానిమన్థమన ప్రమస్సక్తావిస్పష్టస్వరానాయాసభృశేషు॥౨॥౧॥ ౧౮॥ఋభాదీన్యప్తావనిట్లానిసిపాత్య నైసముదాయనము
 ధాదిమవాచ్యేషు-ద్రవద్రవ్యసంపృక్తాస్సక్తప్రొమన్థఃమన్థనదణ్ణశ్చ - ఋభోమన్థశ్చైత్-స్వాన్తమ్మనః భాన్తన్తమః-లగ్నంసక్తమ్-నిష్ఠాన
 త్వమపినిపాతనాత్-మిష్టమవిస్పష్టమ్ విరిబ్ధస్సర్వరః-శ్లేష్ధరభృఅనయోఽపధాయాశ్చత్వమపినిపాత్యతే- ఘాణ్ణమనాయాసనాధ్యుకమాయ
 విశేషః-మాధవస్తునవనితభావాత్ప్రాగవస్థావన్నంద్రవ్యంఘాణ్ణమితివేదభాష్యేఆహ-బాధంభృశమ్-అన్యత్రఋఋభితమ్-ఋభోగాజేతితుఆ
 గమశాస్త్రస్యానిత్యత్వాత్-స్వనితమ్-ధ్వనితమ్-లగితంశ్లేచ్ఛితమ్-విరభితమ్-ఘణితమ్ బాహితమ్॥౧॥ధృషిశసీవైయాత్యే॥౨॥౧॥౧౯॥ఏతాని
 స్థాయామపనముపవానితౌ-స్తః-ఘృష్టఃవిశ-స్తః-అన్యత్రధర్మతః విశసేతః-భావాదికర్తృణోస్తువైయాత్యేధృషిర్నా-స్తే-అతపవనీయమార్థమిదంసూ
 త్రమితివృత్తిః-ధృషేరాదిత్యేఫలంచిన్త్యమితిహరదత్తః-మాధవస్తుభావాదికర్తృణోరవైయాత్యేవికల్పమాహ - ధృప్తమ్-ధర్మితమ్-ప్రధృష్టః-
 ప్రధర్మితః॥౧॥నృధఃస్థూలబలయోః॥౨॥౧॥౨౦॥స్థూలెబలవతిచనిపాత్యతే-దృహదృహివృద్ధే-క్తస్యేడభావఃతస్యథత్వంహస్యలోపః - ఇదితోన
 లోపశ్చ-దృహితః దృంహితోన్యః॥౧॥ప్రభావరిబృథః॥౨॥౧॥౨౧॥బృహబృహివృద్ధే-నిపాతనంప్రాగ్వాత్-పరిబృహితః-పరిబృంహితోన్యః॥౧॥కృ
 చ్చగహనయోఃకషః॥౨॥౧॥౨౨॥కషోనిష్ఠాయాశ్చిన్నస్యాదేతయోరర్థయోః-కష్టండుఃఖంతత్తారణంచ-స్యాత్-ప్రకృచ్ఛమాభీలమ్-కష్టో
 మోహః-కష్టంశాస్త్రమ్-దురవగాహమిత్యర్థః-కషితమన్యత్॥౧॥ఘుషీరవిశద్దనై॥౨॥౧॥౨౩॥ఘుషేర్నిష్ఠాయాశ్చిన్నస్యాత్-సుష్టారజ్ఞః- అ
 విశద్దనైకిమ్-ఘుషీతంవాక్యమ్-శబ్దేనప్రకటికృతాభిప్రాయమిత్యర్థః॥౧॥అద్వైసన్నివిభ్యః॥౨॥౧॥౨౪॥ఏతర్పూర్వాదద్వైస్థాయాశ్చిన్న
 స్యాత్-సమర్థః-న్యర్థః-వ్యర్థః-అద్వితోన్యః॥౧॥అభేద్యావిదూర్యే॥౨॥౧॥౨౫॥అభ్యర్థమ్-నాతిమారమాసన్నంవా-అభ్యర్థితమన్యత్॥౧॥ శేరధ్యయ
 నేవృత్తమ్॥౨॥౧॥౨౬॥వృత్తాద్వృత్తే-క్తస్యేడభావోనిట్లానికృత్తాదీయమానైర్ధేవృత్తంభద్రేభాత్రే-అనంపాదితమ్-అధితమితియావత్-అన్య

త్రతువర్తితారజ్ఞః||శృతంపాక||౬||౧||౨౭|| శ్రాతిశ్రవయత్యోః కైశ్చభావౌనిపాత్యతే||శ్చీరహవిహేపాక||శ్చీ|| శృతంక్షీరంస్వయమే
 వవిక్లిన్నంపక్వంవెత్యర్థః-క్షీరహవిర్భావమన్యత్తుశ్రాణంశ్రవితంవా||శ్చ||వాదాన్తశాన్తసూర్ణదస్తస్తప్తచ్ఛర్మజ్జప్తాః|| ౭||౨||౨౭||ఏతేషిదని
 ష్టాన్తావానిపాత్యనైపత్యే-దమితః-శమితః-పూరితః-దాసితః-స్వాశితః-చ్ఛాదితః-జ్ఞపితః||శ్చ||రుప్యమత్వరసంఘమన్వనామ్|| ౭ || ౨ || ౨౮||
 ఏభ్యోనిష్ఠాయాశ్చద్వా-రుషితః-రుప్తః- ఆన్తః-అమితః-తూర్ణః త్వరితః- అస్యాదిత్యైఫలమృన్దమ్-సంఘుప్తః-సంఘుషితః-ఆస్వాన్తః- ఆస్వనితః||
 శ్చ||హృషేగ్లోమసు||౭||౨||౨౯|| హృషేర్నిష్ఠాయాశ్చద్వాస్యాత్లోమసువిషయ-హృష్టం హృషితంలోమ||శ్చీ||విస్తృతప్రతిఘాతయోశ్చ||శ్చీ||
 హృష్టోహృషితోమైత్రః-విస్తృతః-ప్రతిఘాతోవెత్యర్థః-అన్యత్రతు-హృషమఅళికేణిత్వాన్నిష్ఠాయాన్వేత్-హృషతుష్టా-భట్||శ్చ|| అపచితశ్చ||
 ౭||౨||౩౦||చాయతేర్నిపాతోయంవా-అపచితః-అపచాయితః||శ్చ||పాపయఃపీ||౬||౧||౨౯|| వాస్యాన్నిష్ఠాయామ్వ్యవస్థితవిభాషేయమ్-తేన
 స్వాక్షేత్యమ్-పీనమ్ముఖమ్-అన్యత్రప్యానః-పీనః-స్పేదః-సోపసర్గస్యన-ప్రప్యానః||ఆజ్ఞాన్వస్యాన్ధాసోస్యాదేవ-ఆపీనోద్ధః-ఆపీనమూధః||
 శ్చీ||హ్లోదోనిష్ఠాయామ్||౬||౪||౩౧|| ప్రస్వస్యాత్-ప్రహ్లాన్మః||శ్చ||ద్యుతిస్యతిమాస్థామిత్తితి|| ౭||౪||౩౧||ఏమామికారోన్తాదేశస్యాత్తాదాకితి-
 శుత్పదద్భావయోరపవాదః-దితః-సితః-మా-మాక్షే-మేజ్ఞోః-మితః-స్థితః||శ్చ||శాచ్ఛోరన్యతరస్యామ్||౭||౪||౩౧||శితః-శాతః-చ్ఛితః-చ్ఛాతః-వ్యవ
 స్థితవిభాషాత్వాత్||శ్చీ|| ప్రతవిషయేశ్యతేర్నిత్యమ్||శ్చీ||సంశితంప్రతమ్-సహ్యక్-సంపాదితమిత్యర్థః-సంశితోప్రాప్తాణః-ప్రతవిషయకయత్న
 వానిత్యర్థః||శ్చ||దధాతేర్ని||౭||౪||౩౨||తాదాకితి-అభిహితమ్నిహితమ్||శ్చ||దోదన్తోః||౭||౪||౩౩|| ఘనసంజ్ఞకస్యదాశ్చత్యస్యదత్స్యాత్తాదాకితి-చ
 ర్త్వమ్-చ-త్తః-ఘోకిమ్-దాతః-తాన్తోవాయమాదేశః-నచైవంవిదత్తమిత్యాదావుపసర్గస్యదస్తీతిద్విపత్తిః-తకారాదాతద్విధానాత్-దా
 మ్రోవాగామ్రోవా-నచదాన్తత్వేనిస్తానత్వమ్-ధాన్తత్వేర్ముషస్తథోరితిధత్వంశఙ్క్యమ్-సన్నిపాతపరిభాషావిరోధాత్||శ్చ||అపఉపసర్గాత్తః||
 ౭||౪||౩౪||అజన్తాచుపసర్గాత్పరస్యదాశ్చత్యస్యఘోరచస్తస్యాత్తాదాకితి-చ-ర్త్వమ్-ప్ర-త్తః-అప-త్తః||శ్చీ||అపదత్తంవిదత్తంచప్రదత్తంచా
 దికర్తృణి-నుదత్తనునుదత్తంచనిదత్తమితిచేష్యతే||శ్చీ||చశబ్దాద్యధాప్రాప్తమ్||శ్చ||దస్తీ||౬||౩||౧౨౪||ఇన్ద్రోవసర్గస్యదీర్ఘస్యాత్-దాదేశోయస్త
 కారఃతదాదాపుత్తరపదే-ఖరిచేతిచ-ర్త్వమాశ్రయాన్నిధమ్-నీ-త్వమ్-సూత్వమ్-ఘమాస్థేతీత్వమ్-ధేత్-ధీతమ్-గీతమ్-పీతమ్-జనసనేత్యాత్వమ్

జాతమ్-సాతమ్-భాతమ్॥౬॥అదోజగ్గిర్ల్య ప్రికేతి॥౨౪॥౩౬॥ల్యవితిలు వ్రసప్రమీకమ్-అదోజగ్గిస్సాన్యత్ ల్యపితాదాకితిచ ఇకారఉచ్చారణార్థః-ధ
త్వం-ఝగోఝా-జగ్గః॥ ౬॥అదికర్తృణి క్తఃక ర్తరిచ॥౩॥౪॥౨౦॥ప్రకృతఃకటంసః-ప్రకృతఃకటస్తేన-నిస్తాయామణ్యదర్థఇతిదీర్ఘః-ఓయోదీర్ఘాదిణ
త్వమ్ ప్రక్షీణస్సః॥౬॥వాక్రోశదైన్యయోః॥౬॥౪॥౬౦॥ఓయోనిస్తాయాందీర్ఘోవాస్యాదాక్రౌశేదైన్యేచ-ఓణాయుర్భవ-ఓతాయుర్భవ-ఓ
ణాయంతపస్వే-ఓఱోవా॥౬॥నినదీభ్యాంసా తేకాశలే॥౨॥౩॥౪౯॥అభ్యాంసా తేస్సస్యపస్సాన్యత్తౌశలేగమ్యే-నిష్ఠాతశ్చాస్త్రేషు - నద్యాం
స్సాతీతినదీష్ఠః-సుపీతకః॥౬॥సూత్రంప్రతిష్ఠాతమ్॥ ౨॥౩॥౯౦॥ప్రతేస్సాతేష్వత్వమ్ ప్రతిష్ఠాతంసూత్రమ్ - శుద్ధమిత్యర్థః- అన్యత్రప్రతిస్సా
తమ్ ॥ ౬॥ కపిష్ఠలోగూత్రే ॥ ౨ ॥ ౩ ॥ ౯౦ ॥ కపిష్ఠలోనామయస్య కాపిష్ఠలిః పుత్రః - గూత్రే కిమ్ - కపీనాం స్థలంకపిష్ఠలమ్॥
౬॥వికుశమిపరిభ్యఃస్థలమ్॥౨॥౩॥౯౬॥ఎభ్యఃస్థలస్యసస్యపస్సాన్యత్-విష్ఠలమ్-కుష్ఠలమ్-శమిష్ఠలమ్-పరిష్ఠలమ్॥ ౬॥గ్యౌగ్ధాకర్తృకశ్లిషశీజ్ స్థానవన
జనరుహజీర్యతిభ్యశ్చ॥౩॥౪॥౨౨॥ఏభ్యఃకర్తరి క్తస్సాన్యత్ భావకర్తృణాశ్చ-గజ్ఞాంగతఃగజ్ఞాం ప్రాప్తః-గ్లాసస్యః-లక్ష్మీమాన్లిష్టోహరిః-శేషహ
శయితః వైకుణ్ఠమధిష్ఠితః- శివముసాసితః హరిదినముపాషితః-రామమనుజాతః-గరుడమారూఢః-విశ్వసునుజీర్ఘః-పత్యేస్సాప్రాజ్ఞాతేనేత్యా
ది॥౬॥క్రౌఽధికరణచక్రౌవ్యగతిప్రత్యవసానార్థేభ్యః॥౩॥౪॥౨౬॥ ఏభ్యాధికరణేక్తస్సాన్యత్-చాద్యధా ప్రాప్తమ్-క్రౌవ్యంస్తైగ్యమ్॥ముకు
న్దస్సాసితమిదమిదంయాతంరమావతేఃభుక్తమేతథనన్తస్యేత్యూచుర్దోప్యేదిదృఢవః॥పత్యేఆసేరకర్తృకత్వాత్-ర్తరిభావేచ-ఆసతోముకున్దః-
ఆసితంతేన-గత్యర్థేభ్యఃకర్తరికర్తృణిచ రమావతిరిదంయాతః- తేనేదంయాతమ్-భుజేశేకర్తృణి-అనన్తేనేదంభుక్తమ్-కథంభుక్తాబ్రాహ్మణాఇతి-
భుక్తమ్ స్రుయేసామితిమత్స్వగ్రీయోచ్-వ రమానేతిత్యధిక్యత్య॥౬॥అతే క్తః॥౩॥౨॥౧౦౨॥అశ్విదా ష్వీణ్యః-అశ్వినీ-ఇధః॥౬॥మతిబుద్ధిపూజార్థేభ్య
శ్చ॥౩॥౨॥౧౦౨॥మతిరిహేచ్ఛా-బుద్ధేఃపృథగుపాదానాత్-గాజ్ఞాన్యుతభిష్ఠః-తైరిప్యమాణఇత్యర్థః-బుద్ధః-విదితః-పూజితః- అర్పితః-చకారో
ఽనుక్తసముచ్చయార్థః-శీలితోరక్షిణఃతౌ న్తత్రప్రప్తోజుష్టఇత్యాది॥౬॥నపుంసకేభావే క్తః॥౩॥౩॥౧౦౪॥ క్లీబత్వవిశిష్టేభావేకాలసామాన్యేక్త
స్సాన్యత్-జల్పితంశయితంహసితమ్॥౬॥నుయజోర్జ్ఞాన్వినిష్ ॥౩॥౨॥౧౦౩॥ సునూతేర్యజేశ్చజ్వనిష్ సాన్యత్ భూతే-సుత్వా-సుత్వానా-యజ్వా-
యజ్వానా॥౬॥జీర్యతేరత్యక॥౩॥౨॥౧౦౪॥భూతభిత్వేవ-జరన్-జరన్తా-జరన్తః-వానరుపన్యాయేననిస్తాపి-జీర్ణః-జీర్ణవాక॥౬॥శన్దసిలిట్ ॥౩॥౨॥

మానాధికరణ్యే ప్రత్యయోత్తరపదయోః - సంబోధనేలక్షణహేత్వేత్వనిత్యమ్ కరిష్యంతరిష్యమాణంవశ్య - కరిష్యతోవత్యంకారిష్య
 తః కరిష్యద్భక్తిః-హేకరిష్య-అర్జయిష్యన్వసతి-ప్రథమాసమానాధికరణేపిక్వచిత్-కరిష్యతి-కరిష్యన్||౩||౨||౧౨౦||
 వర్తమానే-పవమానః-యజమానః||౩||తాచ్ఛీల్యవయోవచనశక్తిసుచానశ || 3 || ౨ || ౧౨౧ || పమద్యోత్యేషుకర్తరిచానశ్-భోగంభుజ్జానః-కవ
 చంబిభ్రాణః శత్రునిఘ్నానః||౩||ఇక్షధార్యోశ్చత్రకృచ్ఛిణి||3||౨||౧౩||౦||అభ్యాంశత్యస్యాదకృచ్ఛిణికర్తరి- అధీయ-ధారయన్-అకృ
 చ్ఛిణికిమ్ కృచ్ఛేణాధీతే-ధారయతి||౩||ద్విషోఽమిత్రే||3||౨||౧౩||౧||ద్విషశత్రుః||౩||సుజ్ఞోయజ్ఞసంయోగే|| 3 || ౨ || ౧౩ || ౨ || సర్వేషున్వంతః
 సర్వేయజమానాస్సత్రిణః||౩||అర్హఃప్రశంసాయామ్||3||౨||౧౩||౩||అర్హః||౩||ఆశ్వేస్తచ్ఛీలతద్ధర్మతత్సాధుకారిమ|| 3 || ౨ || ౧౩ || ౪ || క్షిప్వఖ
 వ్యాప్యవక్ష్యమాణాఃప్రత్యయాఃతచ్ఛీలతద్ధర్మతత్సాధుకారిమకర్తృషుబోధ్యాః||౩||తృణ||3||౨||౧౩||౫||రాకటమ్||౩||అలంకృజ్ఞానిరాకృజ్ఞా
 ప్రజనోత్పదోత్పత్తౌద్వదరుచ్యవత్రపశుతువృకుసహచరఇన్ధుచ్|| 3 || ౨ || ౧౩ || ౬ || అలంకరిష్ఠుః-నిరాకరిష్ఠుః ప్రజనిష్ఠుః ఉత్పత్తిష్ఠుః-ఉన్తదిష్ఠుః-
 రోచిష్ఠుః-అపత్రపిష్ఠుః-వర్తిష్ఠుః-వర్ధిష్ఠుః-సహిష్ఠుః-చర్చిష్ఠుః||౩||ణేశ్చన్తసి||3||౨||౧౩||౭||వీరుధఃపారయిష్ఠవః||౩||భువశ్చ||3||౨||౧౩||౮|| ఛన్తసీత్యే
 వ-భవిష్ఠుః కథన్తర్హి-జగత్ప్రభోరప్రభవిష్ఠువైష్ఠవమితి-నిరంశశాకవయః-చకారోనుక్తసముచ్చయార్థః-భ్రాజిష్ఠురితివృత్తిః పవంతుయిష్ఠుః-
 వైతద్భాష్యేదృష్టమ్||౩||గ్లాజిస్థశ్చస్మిన్|| 3 || ౨ || ౧౩ || ౯ || ఛన్తసీతనివృత్తమ్-గిదయంసతుకీత్-తేనస్థితత్వన్న-గ్లాస్మిన్ గిత్వాన్నగుణః-జిష్ఠుః-
 భ్రాస్మిన్-చాచ్ఛువః-శ్రుకఃకీతీత్యత్రగకారప్రక్షేపానేఽత్-భూష్ఠుః|| 3 || ౧ || ౧౦ || ౧ || దంశేశ్చన్తస్యవసంఖ్యానమ్||౩||దంక్షవఃపశవః||౩||త్రసిగృధిశ్చపి
 ట్టిపేషుః||3||౨||౧౦||౨||త్రస్మిన్-గృధుః-ధృష్ఠుః ట్టిప్రుః||౩||శమిత్యస్తాభ్యోమినున్|| 3 || ౨ || ౧౦ || ౩ || ఉకారఉచ్చారణార్థఇతికాశికా-అనుబంధ
 ఇతిభాష్యమ్- తేనశమినితరా-శమినితరేత్యత్రఉగితశ్చేపిహ్రస్వవికల్పః నచైవంశమీశమినావిత్వాదౌనమ్ప్రసంగః- రూల్ గ్రహణమప
 కృష్యరూలనానామేవతద్విధానాత్-నోదాత్తోవదేశస్యేతివృద్ధినిషేధః-శమీ-దమీ-తమీ-శ్రమీ-భ్రమీ-యమీ-లక్ష్మీ-ప్రమాదీ-ఉత్పూర్వాన్త
 దేశే అలంకృజ్ఞాదిసూత్రేణైష్టజక్తః-వాసరూపవిధినామిచణి-ఉన్నాదీ-తాచ్ఛీలితేషువాసరూపవిధిర్నాస్తీతితప్తాయికమ్||౩||సంప్రచానురు
 ధాజ్యమాజ్యసపరిస్పృసంస్పృజిపదేవిసంజ్వరపరిక్షిపపరిరటపరివదపరిదహపరిముహదుషద్విషద్రుహదుహాయుజాక్రీడవిచిత్యజరభజాతిచ

రాపచరాముసాభ్యాహనశ్చ॥ 3॥ 1॥ 10॥ 1॥ ఘోషాత్ స్యాత్ - సంపర్క - అనురోధీ - ఆయామీ - ఆయాసీ - పరిసారి - సంసర్గి - పరిదేవీ - సంజ్వారి - పరితే
 పీ పరిరాటీ పరివాదీ పరిదాహీ - పరిమోహీ - దోషీ - ద్వేషీ - ద్రోహీ - దోహీ - యోగీ - ఆక్రీడి - వివక్తీ - త్యాగీ - రాగీ - భాగీ - అతిచారి - అపచారి - ఆమో
 షీ - అభ్యాఘాతీ॥ 3॥ 1॥ 10॥ 2॥ వికాషీ - విలాసీ - వికట్టీ - విస్త్రమ్భీ॥ 3॥ 1॥ 10॥ 3॥ చాద్వో - అపలాషీ - విలాషీ
 3॥ 1॥ 10॥ 4॥ ప్రేలవస్తుద్రుచుధవదవసః॥ 3॥ 1॥ 10॥ 5॥ ప్రలాపీ - ప్రసారి - ప్రద్రావీ - ప్రమాధీ - ప్రవాదీ - ప్రవాసీ॥ 3॥ 1॥ 10॥ 6॥ నిన్దహింసక్లీశఖాదవినాశపరిక్షిపపరి
 రటపరివాదివ్యాభాషాసూయోపుష్కో॥ 3॥ 1॥ 10॥ 7॥ సజ్జన్యర్థేప్రథమా - పభ్యోపుష్కో స్యాత్ - నిన్దకః - హింసకః - క్లీశత్యాది - బుద్ధిలాసి - ద్వేపుష్కో - వచ
 సంజ్ఞాపకమ్ - తచ్ఛీలాదిసువాసగూఢస్యాయేనత్యజాదయోనేతి॥ 3॥ 1॥ 10॥ 8॥ జేవిక్రశోశోష్పసర్గే॥ 3॥ 1॥ 10॥ 9॥ ఆదేవకః - ఆక్రొశకః - ఉపసర్గేషమ్ - దేవ
 యితాక్రోష్టే॥ 3॥ 1॥ 10॥ 10॥ చలనశబ్దాధాదకర్తృకాద్యుచ్॥ 3॥ 1॥ 10॥ 11॥ చలనార్థాచ్చబ్దార్థాచ్చయూచ్ స్యాత్ - చలనః - చోపనః - కన్పనః - శబ్దనః - రవణః -
 అర్కకాగ్నిమ్ - పరితావిద్యామ్॥ 3॥ 1॥ 10॥ 12॥ అకర్తృకాద్యుచ్ స్యాత్ - వర్తనః - వర్దనః - అనుదాతేతఃకిమ్ - భవితా
 హలాదేకిమ్ - ఏగితా - అకర్తృకాగ్నిమ్ - వసితావస్త్రమ్॥ 3॥ 1॥ 10॥ 13॥ జుచంక్రమ్యదంక్రమ్యసృగృధిజ్వలశుచలషవతపదః॥ 3॥ 1॥ 10॥ 14॥ జుగతిసాత్రో
 ధాతుః॥ తౌవేగేచ - జవనః - చంక్రమణః - దస్త్రమణః - సరణః - పూర్వేణింధేవదగ్రహణంలషవతపదేత్యుకభావాధామాభూదితి - తేనతాచ్ఛీ
 లికేమపరస్పరంవాసరూపవిధిర్నాస్తీతి - తేనాలంకృషస్తృన్న॥ 3॥ 1॥ 10॥ 15॥ క్రోధనః - రోషణః - మణ్డనః - భూషణః॥
 3॥ 1॥ 10॥ 16॥ యకారాంతామ్యుచ్ నస్యాత్ కూయితా - ట్మైయితా॥ 3॥ 1॥ 10॥ 17॥ సూదదీపదీక్షశ్చ॥ 3॥ 1॥ 10॥ 18॥ యుచ్ నస్యాత్ - సూదితా
 దీపీ - కా - దీక్షితా - సమికమ్పితి రేణయూచోబాధేసద్ధేదీపేర్త్రహణంజ్ఞాపయతి తాచ్ఛీలికేమవాసరూపవిధిర్నాస్తీతి - ప్రాయికమితి - తేనకమ్రా
 కమనాయువతిః - కమ్ప్రాకమ్పనాశాఖా - యదిసూదేర్యుచ్ న - కధమ్మధుసూదనః - నన్ద్యాదిః॥ 3॥ 1॥ 10॥ 19॥ లపపతపదస్థాభూవృషహనకమగమశ్మశ్శృడ
 కర్ష॥ 3॥ 1॥ 10॥ 20॥ లామకః - పాతుకః॥ 3॥ 1॥ 10॥ 21॥ జల్పభిక్షుకుట్టలుణ్ణవృజస్తాకన్॥ 3॥ 1॥ 10॥ 22॥ జల్పకః - భిక్షకః - కుట్టకః - లుణ్ణకః - వరాకః - వ
 రాకీ॥ 3॥ 1॥ 10॥ 23॥ ప్రజౌరినిః॥ 3॥ 1॥ 10॥ 24॥ ప్రజపీ - ప్రజవినౌ - ప్రజవినః॥ 3॥ 1॥ 10॥ 25॥ జిదృషీవిశ్ర్యతేన్యమావ్యధాభ్యనుపరిభూప్రసూభ్యశ్చ॥ 3॥ 1॥ 10॥ 26॥ జయీ
 దరీ కుయీ - విశ్రయీ - అత్యయీ - వమీ - అవ్యధీ - అభ్యమీ - పరిభవీ - ప్రసవీ॥ 3॥ 1॥ 10॥ 27॥ స్పృహిగృహిపతిదయినీద్రాతద్రాశ్రద్ధాభ్యుచ్॥ 3॥ 1॥

౧౫౮||ఆద్యాస్త్రయశ్చరాదావదంతాః-స్పృహయాః-గృహయాః-పతయాః - దయాః-నిద్రాః-తత్సర్వోద్దా-తదోనాస్త
త్పన్నిపాత్యతేతద్ద్రాః-శ్రద్ధాః-శీజోవాచ్యః||శయాః||దాధేహసశదసదోరుః||౩||౨||౧౫౯||దారుః-ధారుః-సేరుః-శద్రుః-సద్రుః||
||స్పృశుస్పదః||౩||౨||౧౬౦||స్పృహః-ఘృహః-అద్దః||భృగ్భాసమివోఘురః||౩||౨||౧౬౧||భృగుః-భాసుః-మేదుః||విదిభిదిద్వి
జేషుః||౩||౨||౧౬౨||పిదుః-భిదుః-చిదుః||||ఇన్దుశీజిసరిభ్యః||౩||౨||౧౬౩||ఇత్వరః-ఇత్వరీ-నశ్వరః-జిత్వరః-స్ప
త్వరః||||గత్వరః||౩||౨||౧౬౪||గమేరనునాసికలోపాపిపాత్యతే-గత్వరః-గత్వరీ||జాగరూః||౩||౨||౧౬౫||జాగ్రైయా
కస్యాత్-జాగరూః||||యజజవదశాయజః||౩||౨||౧౬౬||పభ్యయజస్తేభ్యః-కస్యాత్-దశామితిభావినానలోపేననిర్దేశః-యాయజా
కః-జజ్జసూకః-దదృశూకః||||నమికమ్పిన్యజసకమహింసదీపారః||౩||౨||౧౬౭||చమ్రః-కమ్పః-స్తేరః-జసేర్షశ్చార్వః-క్రియాపాతత్యే-అజ
స్రంసత్తమిత్వర్థః-కమ్రః-హింస్రః-దీప్రః||సనాశంసభిక్షుః||౩||౨||౧౬౮||దిక్షీష్టః-ఆశంసుః-భిక్షుః||విష్టరిచ్ఛుః||౩||౨||౧౬౯||వేతేర్షుమ్
ఇషేశ్చత్వంచనిపాత్యతేవేత్రితచ్ఛిలోవిద్మః-ఇచ్ఛతీతిచ్ఛుః||||క్యాచ్ఛత్సః||౩||౨||౧౭౦||దేవాన్జిగాతిసుమ్నయః||||అద్యగమహనజనఃకి
నోలిత్||౩||౨||౧౭౧||ఆదంతాదృదంతాగమాదిభ్యశ్చకినోవాస్తశ్చన్తసి-తాచలిష్వత్-బభ్రిర్వప్రమ్-పపిసోమమ్-దదిగ్రాః-జగ్గిర్యవా-
జఘ్నిర్వృత్రమమిత్రియం-జజ్ఞః||||భాషాయాంధాభక్తృసృగమిజనిమిభ్యః||||చధిః-చక్రిః-సస్రిః-జగ్గిః-జజ్ఞః-నేమిః||||సాసహివావహి
చాదలిపావతీనాముపసంఖ్యానమ్||||యజస్తేభ్యస్సహత్యాదిభ్యఃకినో-పతేర్షిగభావశ్చనిపాత్యతే||||స్వపితృయోర్నజః||౩||౨||౧౭౨||స్వన్న
క్-శృష్ణక్-శృష్ణజౌ-శృష్ణజః||||పృషేచ్ఛేతివాచ్యమితికాశికా||||శృష్ణక్||౩||౨||౧౭౩||శరారుః-వద్దారుః||||భియః-స్రష్టకనా||౩||
౨||౧౭౪||భీరుః-భీరుకః||||ప్రకస్తపివాచ్యః||||భీరుకః||||స్థేభాసపినకసోవరః||౩||౨||౧౭౫||స్థావరః-ఈశ్వరః-భాస్వరః-పేస్వరః-క
స్వరః||||యశ్చయజః||౩||౨||౧౭౬||యాతేర్యజస్తాద్వరః-స్యాత్-అతోలోపః-తస్యయలోపం-ప్రతిస్థానివత్త్వనిషేధాల్లోపావ్యోగ్వలీతయలో
పః-అల్లోపస్యస్థానివత్త్వనాశ్రిత్యఅతోలోపప్రాప్తే-పరేలుప్రస్తస్థానివత్-యాయావరః||||భ్రాజభాసఘర్షిద్యుతోర్జివహ్లాజగ్రావస్తునః
క్విప్||౩||౨||౧౭౭||విభ్రాట్-భాః-భాసో-ధూః-ధురో-విద్యుత్-ఊర్-సూః-పురో-దృశీగ్రహణస్యపకన్దాజ్జవత్తేర్ధిర్ఘ-జూః-జునా-జువః-గ్రావశ

జ్ఞప్యథాతునానమానస్సుత్రేనిపాత్యతే తతఃక్విప్ - గ్రావస్తత్ || ౩ || అన్యేభ్యోపిదృశ్యతే || ౩ || ౧౨౦ || క్విప్ - ఛిత్ - భిద్ - దృశి - గ్రహణవిద్య
 స్తరోవసంగ్రహార్థమ్ క్వచిద్దిర్ఘః క్వచిదసంప్ర సారణం క్వచిద్వాక్విధి స్థ స్వః - తథాచ వార్తికమ్ || ౩ || క్విబ్బచిప్ర చ్చాప్యయతస్తుకటప్రజు శ్రీ
 ణాండిన్లోఽసంప్రసారణంచ || ౩ || క్విబ్బచీత్యాది నాడాణాదినూ త్రేణకేమాంచస్థితేతచ్ఛీలాదౌత్య నాబాగామాభూడితివార్తికే గ్రహణమ్ వక్తి
 తివాక్ పృచ్ఛతీతి ప్రాట్ - ఆయతంస్తాతిఆయతస్తూః కటంప్రవతేకట ప్రూః - జురుక్తిః - శ్రయతిహరింగ్రీః || ౩ || ద్యుతిగమిజుహూతీనాం ద్వీ
 చ || ౩ || దృశి - గ్రహణాదభ్యాససంజ్ఞా - దిద్యుత్ - జగత్ || ౩ || జుహూతేర్దిర్ఘః - జుహూః ద్యూభయ - అస్య హ్రస్వశ్చ - దీద్యుతి దద్యుత్ ||
 ౩ || ధ్యాయతేనసంప్రసారణంచ || ౩ || ధీః || భువస్సంజ్ఞా నరయోః || ౩ || ౧౨౧ || మిత్రభూర్నామకశ్చిత్ - ధనికాధమర్గయోరస్తరేయస్తిన్య
 తివిశ్వాసార్థంసప్రతిభూః || ౩ || విప్రసంభ్యోద్వసంజ్ఞాయామ్ || ౩ || ౧౨౨ || ఏభ్యోభువోదుస్సాన్యత్ నతుసంజ్ఞాయామ్ విభుః వ్యాపకః - ప్రభుః -
 స్వామీ సంభర్జనితా - సంజ్ఞాయాంతువిభూర్నామకశ్చిత్ || ౩ || మిత్ర ద్వాదిభ్యుపసంఖ్యానమ్ || ౩ || మితం ద్రవతీమిత ద్రుః శతం ద్రవతీశ
 త ద్రుః - శమ్భుః - అస్తర్భావతణ్మగ్ధోత్రభవతి || ౩ || ధఃకర్తృణీష్ట్ర || ౩ || ౧౨౩ || డెటోధాశ్చకర్తృణ్యైష్ట్రస్యాత్ - యోకిషర్థః - ధాత్రీజనన్యా
 మలకీవసుమత్పువమాత్మమ || ౩ || దామ్నీశ సయయుజస్తుతుదసిసచమిహపతదశనహాఃకరణే || ౩ || ౧౨౪ || దాబాడెష్ట్రన్ స్యాత్కరణేఽర్థే - దా
 న్య సేనదాత్రం - నెత్రమ్ || ౩ || తితుత్రతధసెనుసరక సెమచ || ౨ || ౧౨౫ || ఏషాందశానాంకృత్ప్రత్యయానామిన్నస్యాత్ - శస్త్రంయోత్రం - యో
 క్రం - స్తోత్రం - తోత్రం - సేత్రం - సేక్రం - మేధ్రం - పత్రం - దంష్ట్ర - నద్దీ || ౩ || హలసూకరయోఃపువః || ౩ || ౧౨౬ || పూజ్ పూజ్ఞోఃకరణే
 ష్ట్రన్ స్యాత్ - తచ్ఛేత్రకరణంహలసూకరయోరవయవః - హలస్యసూకరస్యవాపోత్రం - ముఖమిత్యర్థః || ౩ || అర్తిలూఢాసూఖనసహచరశ్చత్రః ||
 ౩ || ౧౨౭ || అరిత్రం - లవిత్రం - ధవిత్రం - సవిత్రం - శనిత్రం - సహిత్రం - చరిత్రమ్ || ౩ || పువస్సంజ్ఞాయామ్ || ౩ || ౧౨౮ || పవిత్రమ్ - యేనాజ్యము
 త్పూయ తేయచ్ఛానామికావేష్టనమ్ || ౩ || కర్తరిచర్ది దేవతయోః || ౩ || ౧౨౯ || పువశ్చత్రస్సాన్యత్ ఋషాకరణేదేవతాయాంకర్తరి - ఋషి - ద్వీ
 దమంత్రః - తదుక్తమృషిణేతిదర్శనాత్ - పూయతేఽనేనేతిపవిత్రమ్ - దేవతాయాంతులగ్నిః పవిత్రంసమాపునాతు || * || పూర్వకృత్ సమాప్తః || *

—* అధోనాదయః, *—

*||కృవాపాజిమిస్సదిసాధ్యశూభ్యఉచ్ఛన్ || కరోతీతికారుః-శిల్పీకారకశ్చ - ఆతోయుగితియుక్-వాతీతివాయుః-పాయుర్గుదమ్ జయత్యభిభవతి
రోగాన్ జాయురౌషధమ్ మినోతి ప్రక్షిపతిదేహేహిహిమిహిమాయుః పితౄన్-స్వాదుః-సాధోతిపరకార్యంసాధుః-అశ్నుతేతశుశే ఘృమ్-ఆ
శు గ్రిప్సహిఃపాటలస్సాన్ ||*ధన్వనీణః||మాఽతయా||*దృఢాసనిజనిచరిచటిభ్యౌఘ్నన్ ||దీర్యతగ్నిదారు-స్మిప్తస్థస్సానుర స్త్రియామ్ జాను-
జానునీ ఇహజనివధ్యో శ్చేతిననిషేధః-అనుబద్ధస్వయాసామర్థ్యాత్-చారురహ్యమ్-చాటుప్రియవాక్యమ్-మృగయాదిత్వాశ్చ ప్రత్యయేచటు
ఇత్యపి||*కింజరయోశ్శ్రీణః||కింశృణాతికింశారుః-సస్యశూకం-బాణశ్చ-జరామేతిజరాయః-గర్భాశయోజరాయసాన్ ||*త్రోరశ్చలః||
*తరన్త్యనేనవర్ణాఇతితాలు||*కృకేవచఃకశ్చ||కృకేనగలేనవక్రీతికృకవానుః-కృకవామర్తయూరేవసరశేవరణాయుధఇతివిశ్వః||*భృగృ
శీక్షత్యూచరిత్యురితనిధనిమిమస్తిభ్యఉః||భరతీవిభర్తివాభరుఃసామీహరశ్చ-మ్రుయన్తేస్త్రిన్భూతానిమరుః నిర్జలదేశః-శేతేశయఃఅజగరః తరుః
వృక్షః-చరన్తిభతుయన్తిదేవతాఇనుమితిచరుః-త్యరుఃఖడ్గాదిముష్టిః-తనుఃస్వల్పమ్-స్త్రియామ్మూర్తిస్తనుస్తనూః-ధనుశ్చస్త్రవిశేషః-ధను
ర్నాచధనుర్విదుః-ధనురివాజనివక్రఇతిశ్రీహర్షః-మయఃకిన్నరః-వద్దుఃపానీయకాకేతెతిరభసః-స్యంకాపిదిత్వాత్తుత్వంజశ్చైవనస్యః||*అ
ణశ్చ||లవలేశకణాణవః-చాత్ర-టివటభావమ్ కటుః-వటవదతీవటః||*ధాన్యేనీత్||ధాన్యేవాచ్యేఅణఉప్రత్యయఃస్యాత్-సచనీత్-నిత్యా
దాద్యుదాత్తః ప్రియజ్ఞశ్చమేణవశ్చ-వ్రీహిశేవస్తవఃపుమాన్ - నిగ్రహణంఫలిపాటీత్యాదిసూత్రమభివ్యాప్యసంబధ్యతే||*శ్వసస్త్రి
స్నిహిత్రప్యసివసిహస్తిదిబద్ధిమనిభ్యశ్చ||శృణాతీతిశరుగాయుధకౌశయోః-స్వరుర్వజ్రమ్-స్నేహుర్వాప్యధిః-చంద్రఇత్యన్యే-త్రపుసీనమ్-
పుంసిభూమ్నూసవఃప్రాణాః-హనుర్హదేగౌయోక్త్రంశౌవసుతోయేధనేమశౌ-హనుర్వక్త్రైకదేశః-క్షేదుశ్చన్త్రః-బన్ధుః మనుః-చాత్-బిది
అవయవే-విన్దుః||*స్యన్తేస్సంప్రసారణంశ్చ||దేశేనదవిశేషేభ్యాసిద్ధర్నాసరితి స్త్రియామిత్యమరః||*ఉన్దేరిచ్చాదే||ఉనత్తిభ్యః||*ఈషేకి
చ్చ||ఈషేరుసాన్యత్-సచకిత్-ఆదేరికారాదేశశ్చ-ఈషతేహింప్రిఇమశ్శరః-ఇమద్వయోః||*న-న్దేస్సలోవశ్చ||కన్దుః||*స్యజేరసుశ్చ||చాత్స
లోవఉప్రత్యయశ్చ-రజ్జః||*కృతేరాద్యస్తవిపర్యయశ్చ||కకారతకారయోర్వినిమయః-తద్దుస్సూత్రవేష్టనమ్||*నావశ్చేచ్ఛ||స్యంకాపిదిత్వా

మృగంయాతీతిమృగయూర్వాధః-దేవయుద్ధాత్తికః-మిత్రయుద్ధోకయాత్రాభిజ్ఞః-ఆకృతగణోయమ్||*మన్దివాశీమధిచతిచక్ర్యజ్ఞి-భ్యుడరచ్||
 మన్దురావాజిశాలా-వాశురాగాత్రిః-మధురా-చతురః-చక్చురోరధః-అభురః-ఋద్ధూరాదిత్వాదభూరోపి||*వ్యధేస్సం ప్రసారణంకిచ్చ||విధుర
 శ్చోరరక్షసోః|| * మకురదర్దురా|| మకురోదర్పణః- బాహుళ కాన్తుకురోపి-ద్యూవిదారణే ధాతోద్దివ్విర్వచనమభ్యాసస్యరుక్ టిలోపశ్చ-దర్దుర
 స్తోయదే భేకవాద్యభాణాద్రి భేదయోః| దర్దురాచక్చీ కాయాంస్యాత్ పామజాలేచదర్దురమితివిశ్వః|| * మధురాదయశ్చ||ఉరజ నానిపాత్య
 నై-మాద్య తేఘ్-మధురోమత్య భేదః-కబ్జ వర్ణే-రుగాగమః-కర్బురశ్చోరరక్షసోః-బధ్నా తేఞ్ఞూరాదిత్వాదూరోపి|బద్ధూరబద్ధురౌస్యాతా
 న్న మ్రుస్సురయోస్త్రిశుభితిరన్తిదేవః||*కౌక తేర్వాకుక్||కుక్కురః-కుకురః||*అసేరురన్||అసురః-ప్రజ్ఞాద్యణ్-అసురః||*మసేశ్చ||పశ్చిమే
 పాదెమసేహరన్నితివత్యతె-మసూరామసుగాప్రీహిప్రభదేపణ్యయోపితి| మసూరీపాదరోగేస్యాదుపధా నేపునఃపుమాన్|| మసూరమ
 సురౌచ ద్వాపితివిశ్వః|| * శావశేరాప్తా|| శుభితి ఆశ్వర్థే-శ్వశురః - పతిపత్న్యైః ప్రసూఃశ్వశ్రూఃశ్వశురస్సమితాతయోరిత్యమరః|| * అ
 విమహిష్యాప్తిషచ్||అవిషః మహిషః|| *అమేర్ద్విర్వశ్చ||అమిషంతస్త్రియాంమాంసేతధాస్యాద్భ్యవస్తుని|| *రుహేర్వృద్ధిశ్చ|| రుకుశ
 మ్బురరోహిః- రోహిషోమృగభేదేస్యా రోహిషంచత్యణంమతమినిసంసారావర్తః|| *తవేర్ద్విద్వా||తవేతిసాత్రోధాతుః-తవిషతావిషావద్ధాస్వ
 ర్ణేచ్|| స్త్రియాంతవిషితావిషీ-నదీదేవకన్యాభూమిశ్చ-తావిషీబలమితివేదభాష్యమ్||*నశ్శివ్యధః||అవ్యధిషోభిసూర్యయోః-అవ్యధిషీధరా
 త్రోః|| * కిలేర్బుక్||కిర్బుచమ్||*ఇషిమదిముదిఖదిచ్చిదిభిదిమన్దిచద్దితిమిమిహిముహిముచిరుచిరుధిబన్ధిశుషిభ్యఃకిరచ్ || ఇషిరోగ్నిః-మదిరా
 సురా ముదిరఃకాము కాభ్రయోరితివిశ్వ మేదిన్యో-ఖదిరశ్చంద్రః-చ్చిదిరో-సికురారయోః-భిదిరంవజ్రమ్ మన్దిరంగృహమ్-స్త్రియామపి-మ
 ద్దిరమ్మన్దిరాపిస్యాదితివిశ్వః చన్దిరౌచన్ద్రహస్తినా-తిమిరంతమోక్షిరోగశ్చ-మిహిరసూగ్యః - ముహిరఃకామసభ్యయోః-ముచిరోదాతా-రుచి
 రం-రుధిరమ్-బధిరః-శుశోషణ-శుషిరంభిద్రంశుమ-మిత్యన్యే||*అశ్శేర్తిత్||ఆశిరోపహ్నిరక్షసోః||*అజిరశిశిరశిధిలస్థిరస్థిరస్థిరవిరవిరశివిరాః||
 *అజేర్ద్విభావాభావః-అజిరమజ్జణమ్-శశేరుపధాయాశ్చత్వమ్-శిశిరఃస్యాద్భృతోద్భేదేతుమాదేశేతలైవ్యవత్-త్రధమోచనే-ఉపధాయాశ్చత్వం
 దేఫలోపః-ప్రత్యయ రేఫస్యలత్వమ్-శిధిలమ్ స్థాస్థాయోఃటిలోపః స్థిరన్నిశ్చలమ్ స్థిరంప్రభూతమ్ తిస్త్తతేర్వుక్ హ్రస్వత్వంచ-స్థవిరః-ఖదిరః-

బాహుళకాత్ శీజోబుక్ హ్రస్వత్వంచ-శిబిరమ్ || * సలికల్యనిమహిభడిభణ్ణిశ్ణిపిణ్ణితుణ్ణిపికిభూభ్యథిలచ్ || సలతిగచ్ఛతినిమ్మమితిసలిలమ్-కలి
 లమ్- అనిలః-మహిలా-వృషోదరాదిత్వాన్త హేలాపి-భడభిసా త్రోధాతుః-భడిలోశూరసేవకా-భణ్ణిలోమాతఃకల్యాణంచ శణ్ణిలోమునిః పి
 ణ్ణిలోగణకః-తుణ్ణిలోముఖరోగః-కోకిలః- భవిలోభవ్యః-బాహుళకాతు-టిలః || *కమేపశ్చ||కపిలః||గుపాదిభ్యఃకిత్ ||గుపిలోరాజా-ఓజిలో
 నిశాకరః-గుహిలంవనమ్ || *మిథిలాదయశ్చ||మధ్యన్తే త్రివపూమిథిలానగరీ-పథిలఃపథిః || * పతికటికుటిగడిగుడిదంశిభ్యఏరక్ ||పతేరఃపక్షిగ
 న్తాచ-కటేరఃకృచ్ఛజీవీ-కుటేరఃపర్ణశః బాహుళకాన్తమ్న-గడేరోమేఘః- గుడేరోగుడకః- దంశేరోహిం స్రః || *కుమ్బేర్మలోపశ్చ || కు
 షేరః || *శదే సచ || శతేరశ్చ త్రుః || *మూలేరాదయశ్చ || ఏరగ న్తానిపాత్యన్తే-మూలేరోజటా-గుధేరోగాప్తా-గుహేరోలోహఘాతకః-ముహే
 రోమూర్ధః || *కపేరోతచ్-పశ్చ||కపోతఃపక్షి || * భాతేర్దవతుః||భాతీతిభవా || *కరిచకిభ్యామోరన్ || కరోరః-చకూరః || *కిశోరాదయశ్చ||కిం
 పూర్వస్యశృణా తేష్టిలోః-కిమోన్త్యోలోపః-కిశోరః అశ్వశాబః సహేరఃసాధుః || *కపిగడిగణ్ణికటిపటిభ్యఃటలచ్ ||కపీటిగర్దేశాన్మలోపః- కిపో
 లః-గడోలగణ్ణోలోగుడకపర్యాచూ కటోలఃకటుః-పటోలః || *మీనా తేరూరన్ ||మయూరః || *స్వన్తేస్సప్రసారణంచ ||సిన్ధూరమ్ || *సతనిగమిమ
 సిసవ్యవిధాన్ త్రుశిభ్యస్తున్ ||సినోతీత సేతుః-తితు త్రేతి నేత్-తన్తః-గన్తః-మన్తదధిమణ్ణిమ్-సవ్యతభిసత్తుః-అర్ధరాష్ట్రదిః జ్వరత్వేత్కూర్
 తత్రక్షితీత్యనవ రతభిమ తేతుబాహుళకాత్-ఓతుర్బిడాలః-ధాతుః-క్రోస్తా || *పకిచ్చ||పిబతీఃపీతుఃవహ్నోదివాకరే || * అర్తేశ్చతుః||అర్తే
 స్తుఃస్యాత్-నచకిత్ - ఋతుః స్త్రీపుష్పకాలయోః || *కమిమనిజనిగాభాయాసాభ్యశ్చ||పభ్య స్తుఃస్యాత్-కన్తుఃస్థర్వచిత్తయోః-మన్తరపరా
 ధః-జన్తుఃప్రాణీ-గాతుఃపుంస్తోకిలెభ్యజ్జే గన్తర్వేగాయ సేపిచ-భాతురాదిత్యః - యాతురధ్వగకాలయోః - రక్షన్గీజే - హేతుఃకారణమ్ ||
 * చాయఃకిః||తుప్రత్యయఃకిరాదేశశ్చ-కేతుర్ప్రహవతాకయోః || * ఆహ్నేతేర్హ్రస్వశ్చ||అపుశ్శరిరమ్ || *వసేస్తున్ ||వస్తు ||*అగాదేణిచ్చ||
 వేత్తభూర్వాస్తర స్త్రీయామ్ || *కృజుకతుః || క్రతుర్వజ్ఞః || *ఏథివహూయాశ్చతుః || ఏథతుఃపురుషః వహతురనడాన్ || *జీవేరాతుః||జీవా
 తుర స్త్రీయాంభు కైజీవి తేజీవనాపథః ||*ఆత్మకన్వృద్ధిశ్చ||జీవే త్యేవ-జైవాత్మకన్వృద్ధిభిషగాయుష్మత్సుకృషీవలే || *కృషీచమితనిధిసన్నిభర్తి
 భ్యః || కన్దుఃపుంసికరీమాగ్నోకన్దుర్మద్యాన్ స్త్రీయాన్తుతా-చమూః-తనూః-ధనూఃశస్త్రమ్-సర్జ అర్జనే-సర్జూర్వణి-భర్జవృధనే-శిక్షూః పా

మా || * మృజేర్గుణశ్చ || మర్జుణశుద్ధిశ్చ || * వహూయాధశ్చ || వహూర్జాయాన్మహాస్త్రిమ || * కషేశ్చచ || కచ్చాపామా || * నితర-సివన్యరైః ||
 కానూశ్చక్తిః పాదూశ్చరణధారిణీ-ఆరూపిజలః || * అహోడశ్చ || ఆహార్యలప్తవద్రవ్యమ్ || * నజిలమేర్పర్షణావశ్చ || తుమ్బులూబూరుభేసమేఞ్చ
 త్వమరః || * కేశపరక్షచాన్య || కశజ్జేషపవదేశ్చణాతేరూప్యాత్ పరజాదేశః-కశేహస్త్రణకస్తేస్త్రీ- బాహులకాదుప్రత్యయేకశేరుక్తిబేఘం
 సిచ || * త్రోమటచ || తరతేరూప్యాత్ తస్యదుట్-తర్హూసన్యద్దారుహస్తకః || * దరిద్రాతేర్యాలోవశ్చ || ఇశ్చఆశ్చయతయోగ్లోపః-దర్హూః
 కుష్టప్రభేదః || * నృతిశ్చధ్యోకూః || నృతూర్పర్తకః-శృగూరపానమ్ || * ఋతేరమ్చ || ఋతిస్సాత్ప్రధాతుఃతతఃకూలమాగమశ్చ-రతూర్దేవ
 నదీసత్వావాక్ || * అన్ధూదృమ్భూజమ్భూకఫేలూకర్క-స్థూదిధిమాః || పతేకూప్రత్యయాన్తానిపాత్యస్తే- అన్ధూర్భస్థనమ్-దృభీగ్రస్తే-నిపాత
 నాన్తుమ్-దృమ్భూః-అనుస్పారాభావోపనిపాతనాదిత్యేక-దృమ్భూః || జనేర్భుక్-జమ్భూః-జములదనే- అస్యేత్యేక-బాహులకార్థస్వీపి-జ
 మ్భూః-కఫంలాతికఫేలూః-శ్లేష్మాతకః-నిపాతనాదేత్వమ్-కర్కందధాతికర్క-స్థూర్భనరీ-నిపాతనాన్తుమ్-దిధిందైర్యంస్యతిత్యజతీదిధిమాః-
 పునర్భూః-కేదత్తు-అన్ధూదృమ్భూజమ్భూకమ్భూఇతిపతన్తి-దృమ్భూడత్తే-శే-దృమ్భూస్సర్పజాతిః || * కమేర్భుక్ || కమ్భూఃపరద్రవ్యావహారి ||
 * మృశ్రూరుతిః || మరుత్-గరుత్ పతుః || * శ్రూముట్చ || గరతేరుతితస్యచముట్-గర్భుత్సవర్ణంత్యణవిశేషశ్చ || * హృషేరులచ్ || హర్షులోమృ
 గకామినో-బాహులకాద్భటతే-చటులంశోభనమ్ || * హృస్పరుహియుషిభ్యఇతి || హరితర-కుభివర్ణేచత్యణవాజివిశేషయోః-సరిన్నదీ- రో
 హిత్ మృగవిశేషస్యస్త్రీ- యుషఇతిసాత్ప్రధాతుః- ఋశ్యస్యరోహిత్-పురుషస్యయోషిదితిభాష్యమ్ || * తాడేర్ణిలుక్ || తాడయతీతిత
 డిత్ || * శమేర్ణః || బాహులకాదిత్సంజ్ఞావయాదేశ ఇటచన-శణ్డోస్యాత్పుంసిగౌపతో-క్షీబః || * కమేరరః || కమరః-కచ్చపేఘంసిభాణ్ణభేదేన
 పుంసకమితిమేదినీ- బాహులకాజ్జరరః || * రమేర్వృద్ధిశ్చ || రామరంహిజ్ఞుః || * శమేఖః || శఙ్ఖః || * కణేప్తః || కణ్ఠః || * కలస్త్రవశ్చ || త్రవతేకల
 ప్రత్యయః- చాత్త్రవతే- తృఫలాత- తృఫలాతుఫలత్రికా- ప్రాప్త్యయనిదైశాదన్యత్రాపి-కమలం- మణ్డలం- కుణ్డలం- అనలః ||
 * శపేర్బశ్చ || శబలః || * వృషాదిభ్యశ్చిత్ || వృషలః- పలలమ్- బాహులకాద్గుణః- సరలః- తరలః || * కమేర్భుక్ || కమ్బులః- ముసఖ
 ణ్డనే ! ముసలమ్ || * లజ్జైర్వృద్ధిశ్చ || లాజ్జలమ్ || * కుటికశికాతిభ్యః ప్రత్యయస్యముట్ || కుట్కలః-కుడేరపి కుడ్కలః-కత్తలమ్- బాహులకా

స్థానం - కౌములమ్ || *మృతేష్టిలోపశ్చ || మలమ్ || * మసేరచ్చపథాయాః || చపలమ్ || * శకిశమ్యోర్నిత్ || శకలంశమలమ్ || * ఘో
 గుష్టస్వశ్చ||చ్చగలః ప్రజ్ఞాదిత్వాచ్చగలః|| *ఇమన్తాడ్డః||దణ్డః||రణ్డః||ఖణ్డః||మణ్డః||వణ్డః||న్నహస్తః||అణ్డః||బాహుళకాత్సత్వాభావః||వణ్డః-
 సంఘాతః||తాలవ్యాదిరిత్యపరే శణ్డః||గణ్డః||చణ్డః||వణ్డః||క్షీబః||వణ్డాబుద్ధిః|| * క్వాదిభ్యోకిత్ ||కవర్గాదిభ్యోడః||కిత్సాన్యత్-కుణ్డం-కాణ్డం-గుజ్-గుడః-
 ఘుణ భ్రమణే ఘుణ్డోభ్రమరః|| *స్థాదతిమృజేరాలజ్వాలభాలీయచ||తిప్తతేరాలచ్-స్థాలం స్థాలీ చతేర్వాలభ-చాణ్డాలః||మృజేరాలీ
 యచ్ మార్గాలీయోబిడాలః|| *పతిచణ్డభ్యామాలభ-పాతాలం-చణ్డాలః||ప్రజ్ఞాదిత్వాదణ్డాలాపీత్యేకే||*తమివి?బిడివృణికులికపివలివ
 భిన్యః||కాలన్||తమాలః||విశాలః||బిడాలః||మృణాలమ్-మలాలః||కపాలమ్-పలాలమ్-పశ్చాలాః||*పతేరజ్జచ్ పక్షిణి||పతజః|| *తరత్యాదిభ్యశ్చ||
 తరిజః||లవజ్జమ్|| * బిడాదిభ్యోకిత్||బిడజః||మృదజః||కురజః||బాహులకాదుత్వంచ|| * సృప్తభ్యోర్వప్రదిశ్చ || సారజః|| వారజః||ఇద్ధాదిముష్టిః||
 *న్ గమ్యద్యో||*ఇద్ధా-అద్ధః||పురోడాశః|| *చ్చాసూఖడిభ్యోకిత్||చ్చాగః||పూగః||బుద్ధః||బాహులకాత్-పిడలినాదరే||గన్ సత్వాభావశ్చ-పి
 థైతరలః||పిడైరగద్యతససంభ్రమమేవమేకేతమాఘః|| *భృజః||కిన్నుకచ||భృజ్భోగన్ కేతాన్యత్ తస్యచనుట్-భృజ్భాః||పిడ్ధాలిధూమ్యాటాః||
 *పృణాతే||ప్రాస్తశ్చ||శృజ్జమ్|| *గంశకునా||నుట్చేత్యమవర్తతే||శార్దగః||*ముదిగ్రోర్దగ||ముద్గః||గర్గః||*అణ్డన్ కృత్సృభృవృజః||కరణ్డః||సర
 ణ్డః||సక్షీ భరణ్డః||స్థామీ-వరణ్డోముఖరోగః||*శ్మార్తాభసోది||శరత్-ధరత్-హృదయకూలయోః||భసజ్జఘనమ్||*దృణాతే||మక్ హ్రాస్తశ్చ||
 దృష్వత్ || *త్యజితనియజిభ్యోడిత్||త్యద్-తద్-యన్-సర్వాదయః||*ఎతే||నుట్చ||ఎతద్||*సర్దేరటి||సరట్ స్వాద్వతమేఘయోః||వేదభాప్యే
 తుయాభిక్తృశానుమితిమన్తైసరడ్యోమఘమక్షీ కాభ్యభితివ్యాఖ్యాతమ్||*లక్ష్మైర్నలోపశ్చ||లఘుక వాయుః||*పారయ తేరజి||పారక్ మవర్ణమ్
 *ప్రధః||కిత్సంప్రసారణంచ||ప్రధక్-స్వగాదిపారావప్యయత్వమ్||*భియః||మక్ హ్రాస్తశ్చ||భిన్||*యుప్యసిభ్యాన్మదిక్||యుమ్ సాత్రోధాతుః-
 యుష్మద్-అన్తద్-త్వమ్ అహమ్||*అర్తిస్తునుహుపృథుక్షీతుభాయావాపదియక్షీనీభ్యోవన్||ఏభ్యశ్చ తుర్దశేభ్యోవన్-అర్త్తశ్చక్షూరోగః||స్తో
 మాః||సంఘాతః||సోమః||సూర్యామః||సర్వోగమనమ్-ధర్మః||యేనుంకుశలమ్-యేమం-ప్రజ్ఞాద్యగిత్యేవంచ-భామఅదిత్యః||యామః||వామః||శోభన
 దుష్టయోః||పద్మమ్-యక్షపూజాయామ్-యత్క్తోరోగరాజః||నెమః||*జహతే||స్సన్వదాలోపశ్చ||జిహ్వాః||మటిలమన్దయోః||*అపతేష్టిలోపశ్చ||మ

స్వత్యయస్యాయంతిలోపఃనప్రకృతేః అన్యథాడిదిత్యేవబ్రూయాత్-జ్వరత్వరేత్యురౌతయోర్ద్విరేకృతేగుణః-చాదిపారాదవ్యయత్వమిత్యు
జ్వలనత్వతన్న-తేహమనత్వాగ్ధత్వాత్-వస్తుతస్తుస్వరాదిపారాదవ్యయత్వమ్-అవతీతఃఓమ్||*|| గ్రసేరాచ|| గ్రామః||*|| అవివివిసిశుషిభ్యఃకేత్||
ఉమంసగరం-న్యూమోరశ్శిః-సిమఃసర్పః-శుష్కఃగ్నిసమీపయో ||*|| ఇషియుధీధిదసిశ్యాఘాసూభ్యోమక్|| ఇష్టఃకామవన నయోః-ఈషిలిపా
రేడిగ్ధాదిః యుక్తశ్శర్యోయోద్ధాచ-ఇచ్ఛస్సమిత్-దస్త్యయజమానః-శ్యామః-ఘామః-సూమో నరితుమ్-బాహుల కాదీర్కంప్రణః|| *|| యుజిరుదితి
జాంతుశ్చ|| యుక్తంయక్తం తిక్తమ్||*|| హస్తర్పిచ|| హిమమ్|| *|| భీయఃశుగ్వా|| భీమః భీష్మః|| *|| ఘర్కః|| ఘృథాతోర్కగుణశ్చనిపాత్యతే||*|| గ్రీష్మః|| గ్ర
సతేర్నిపాతోఽయమ్||*|| ప్రధేషివక్-నుప్రసారణంచ|| పృథివీ-షవన్నిత్యేక-పృథవీ పృథివీ-పృథ్వీఇతిశబ్దార్థః||*|| ఆశూపుషిలటికణిఖటివిశిభ్యః
క్వన్||*|| అశ్వః-ప్రశస్నహనాదౌ-పుష్పఃస్యాద్దృతుసూర్యయోః-ప్రహ్వజలకణికా-లటాప్వక్షిభేదఃఫలంచ-కణ్వంపాపమ్ బాహుళ కాదిత్యై
కణ్వమపి-ఖటాప్-విశ్వమ్||*|| ఇతోశీభ్యాంవన్|| ఏవోగన్తా-ఏవపవామరుతః-అనత్వేనిపాతోయమ్-శేవంలాంఛనంపుంసా-శేవంమిత్రాయవరు
తాయ||*|| సర్పఃసిఘృష్పరిష్పలష్పశివవద్వప్రహ్వోష్పాఅత నై|| అకర్తర్యేతనిపాత్యనై-స్వతమనెనవిశ్వమితసర్పమ్-నిపూర్వాద్ధృష్టేషేగుణా
భావోపనిఘృష్టతే నెనసిఘృష్టఃఖురః-రిషోహింసః-లిషోనరకః-లిష్పఇత్యన్యై-తత్రోపధాయాఇత్వహప శేతేఽస్మిన్సర్పమితిశివశమ్భుః
శీజౌహ్రస్వత్వమ్ వదోర్ధోఘాలోకశ్చ-ప్రహలాయతేఇతిప్రహ్వః-హ్వౌఇతికారవకారలోపః-జహతేరాలోపావా-ఈషెర్పత్-ఈష్వఃఆ
చార్యఃఇష్వఇత్యన్యై-అత నైకిమ్-సర్తాసారకః-బాహులకార్థసతేహ్రస్వః||*|| శేవయహ్వజిహ్వగ్రీవాహ్వమీవాః|| శేవఇత్యన్తోదాత్తార్థమ్-
యాన్త్యనెనయహ్వః-హ్రస్వోహుగాగమశ్చ-లిహన్త్యనయాజిహ్వ-లకారస్యజగుణాభావశ్చ-గిరన్త్యనయాగ్రీవా-ఈడాగమశ్చ-ఆహ్వ
తీత్యాహ్వాయుః మీవాఉదరక్రిమిః వాయుఃఇత్యన్యై||*|| క్మ-గ్మా-శ్మ-ద్యౌభ్యోవః|| కర్వఃకామఃఇశ్చ-గర్వః శర్వః-దర్వోరాక్షసః||*|| క
నిన్యవృషితతీరాజిఘ్నద్యుప్రతిదివః|| యాతీతియవా వృషాఇన్ద్రః-తత్రౌ-రాజా-ఘన్వామరుః-ఘన్వశరాసనమ్-చ్యువాసూర్యః-ప్రతిదీవ్య
త్యస్మిన్ప్రతిదివాదివసః||*|| నప్యశూభ్యాంతుత్చ|| సప్త-అష్ట||*|| నభిజహతేః|| అహః||*|| శ్వమ్ముక్షున్పక్షప్లేహన్ క్లేదన్ సేహన్ మూర్ధన్
జనర్యమన్విశ్వపున్పరిజ్ఞాన్తరిశ్వన్తమవన్నితి|| ఏతేత్రయోదశకనినన్తానిపాత్యన్తే శ్వయతీతశ్చ-ఉతౌ పూషాప్లిహగతౌ-ఇకారస్యదిర్ఘ

త్వమ్-పైహతీష్టిహాపక్షి వ్యాధిః క్లిదూఆర్త్రీ భావేక్షిన్యతిక్లేదాచన్త్రః-స్నిహ్యతేన్లుణః-స్నిహ్యతీతస్నేహాసుహృచ్చన్త్రశ్చ-ముహ్యన్త్యస్తి
 న్నాహతేమూర్ధా-ముహేరుపథాయాదీర్లుఃఫోన్తాదేహోరమాగమశ్చ-మజ్జత్యస్థిముజ్జాలస్థిసారః-అర్యసూర్వోష్వామాజ్-అర్యమా-విశ్వంప్యాతి
 నిశ్వప్సానిగ్నిః పరిజాయతేపరిజ్ఞాచన్ద్రోగ్నిశ్చ-జనేరుపథాలోహామశ్చన్తాదేశః-మాతరిలన్తరిత్యేశ్వయతీతిమాతరిశ్వా-ధాతోరికారలోపః-
 మహాపూజాయామ్-హస్యఘోషానుగాగమశ్చ-మఘవాత్రిన్త్రః||—————*త్వత్కృత్యాదిమప్రథమఃపాదః||*————— * కృహృభ్యా మేఘః||
 కరేఘః-హరేఘఃగన్ధద్రవ్యమ్||* హనిమషిసీరమికాశిభ్యఃకన్||హథోవిపణ్ణః కున్తం-నీధోనేతా-రదః-కాప్తమ్||*అవేభృః||అవభృథః||*ఉషిహ
 షిగార్తిభ్యన్తన్||ఓష్ఠః-మోష్ఠమ్-గాధా-అర్థః-బాహుళకాత్ గోధః||* సర్వైన్తి|| సార్థఃసమూహః||* జ్యౌష్ఠ్యశ్చ భ్యామూధన్|| జరూధమ్కం
 సమ్ వయాధోరధగుప్తానా||*పాత్యూతువివచిరిచిభిభ్యన్త||పీథోరవిఘ్నతంపీథమ్-తీర్థంశాస్త్రాధ్వరత్యేత్రోపాయోపాధ్యాయమన్త్రిమ/అ
 వతారర్షిజుష్టాఘ్నః స్తీరజస్సుచవిశ్రుతమితివిశ్వః తుథోగ్నిః-ఉక్థంసామభేదః-రిక్థమ్-బాహులకాద్యఘైరపి రిక్థవృక్థంధనంవసు సిక్థమ్||*అరై
 ర్నిరి||నీర్పదసాను||*నిశీధగోపీధావగధాః||నిశీధోర్ధరాత్రః-రాత్రిమాత్రంచ-గోపీశంతీర్థమ్ అవగధఃప్రాతఃస్నాతః||*గశోచ్ఛిది||ఉద్దీగఃసామో
 భాగవిశేషః||*సమీఘః || సమిధోవహ్నిఃసంగ్రామశ్చ || *తిథప్రస్థగూఢయాధప్రోధాః || తిజ్జేరలోపః - తిథోఽనలఃకామశ్చ పృష్ఠమ్-
 గూఢవిష్టా - యూఢంసమూహః - ప్రోదమస్త్రీతురంగాస్యేప్రోధఃప్రస్థితఉచ్యతే|| * స్థాయితజ్జీవజ్జీవశఃక్షిపితుదిస్థపితృపితృపివస్త్వ
 నిశ్విఃపుత్యజనీ పది మది ముది ఖదిచ్ఛిదిభిదిమద్విచన్దిహదసిదమ్భివసినాశిక్షిహసినధిశుభిభ్యోరక్ || ద్వాత్రింశద్భ్యోరక్స్థాత్ - వలియ
 లోపః-స్ఫారమ్-న్యంక్వాదిత్వాతు-త్వమ్-తక్రం-వక్రం-శక్రఃక్షిప్రం-తుద్రః-పుప్రశ్చన్త్రః-తృప్రఃపురోదాశః - దృప్రః బలవాన్ - వ
 న్త్రీపూజకః-ఉద్దీ-ఉద్ద్రోజలచరఃశ్విత్రంకుప్తమ్ -పుత్రోరిపాథ్వనాధ్వానైశైతవక్రేచదానవ||అజేష్వి - వీరః-నీరమ్-చద్రోగ్రామః-మ
 ద్రోహర్షఃదేశభేదశ్చ-ముద్రాప్రత్యయకారిణీ ఖద్రోరోగూదరిద్రశ్చ-చ్ఛిద్రం-భిద్రం-వజ్రమ్ మన్త్రః-చన్త్రః-పచాద్యచిచన్దోప- హిమాం
 శుశ్చంద్రమాశ్చంద్రఃశశీచన్ద్రోహిమద్యుతిః-ద్రాహ్లాగ్నిః-దస్రఃస్వదైవ్యః-దంభ్రస్సముద్రఃస్వల్పంచ వసేస్సంప్రసారణే||నరపరస్పసిస్థ
 జిస్పృశిస్పృహిసవనాదీనామ్|| రేఘపరస్యసకారస్యస్థప్యాదీనాంసవనాదీనాంచమూర్ధన్యోసస్యాత్-పూర్వపదాదితి ప్రాప్తఃప్రతీషిధ్యతఇతి

వృత్తిరూపాః ప్రాయాః తేనశాసితాః ప్రాప్తమపి-ఉ-స్థోరశ్చిః-ఉ-స్థాగః-వాశ్రోదివసః-వాశ్రంమద్విరమ్-శీరో-జగరః-హ-స్రామూ-
 ర్భి-స-ధ్ర-స్సాఘః శుభ్రమ్-ము-సేరక్-బాహుళ-కాత్-ము-స్సం-అ-శ్రు||*చకిర-మ్యోరు-చో-ప-ప-గాయాః||చు-క్ర-మ-స్థు-ద్ర-వ్యమ్-రు-మ్రో-రు-ణః||*వా-
 క-సః! వి-కు-స్ర-చ-స్రః||*అ-మిత-మ్యోర్-ద్వి-ర్ష-శ్చ||ఆ-మ్రం-తా-మ్రమ్||-ని-ద్వే-ర్న-లో-ప-శ్చ||ని-ద్రా||*అ-ర్దే-ర్ద-ర్ష-శ్చ||ఆ-ర్ష-మ్||*శు-చే-ద్ద-శ్చ||శూ-ద్రః||*దు-
 ర్బో-లో-ప-శ్చ||దుః-ఖ-నే-య-తే-ప్రా-వృ-త-ఇ-తి-హ-ర-మ్||*కృ-తే-శ్చ-కూ-చ||కృ-చ్ఛ-ం-కూ-రః||*రో-దే-ర్ణి-కు-చ్ఛ||రో-ద-య-తీ-తి-రు-ద్రః||బ-హు-ళ-మ-న్య-త్రా-పి-
 సం-జ్ఞా-ధ-వ-సః||ని-య-గి-త్యే-వ-వా-ప-ర్ణ-శు-షో-వా-తా-స్త-తః-ప-ర్ణ-ము-చో-ప-రే||*జో-రీ-చ||జీ-రో-ఽ-ఋ-ఙ్య-శ్చే-త్యే-కే||*సు-సూ-ధా-గృ-ధి-భ్యః-క్ర-న్||ను-రః-సూ-
 రః-ధీ-రః-గృ-ధ్రః||*శు-సి-వి-మి-నా-ందీ-ర్ష-శ్చ||శు-స్స-త్త-ః-శూ-రః-సీ-ర-మ్-వీ-ర-మ్-మీ-ర-స్స-ము-గ్రః||*వా-వి-స్థేః||పీ-ధ్ర-ం-వి-మ-ల-మ్||*వృ-ధి-ప-పి-భ్యా-ం-ర-న్||వ-
 ర్ష-ం-చ-ర్ష-వ-ప్రః-ప్రా-కారః||*ఋ-జ్యే-ద్వ-గ్ర-వ-జ-వి-ప్ర-శు-బ్ర-చు-బ్ర-తు-ర-ఘ-ర-భ-ద్రో-గ్ర-భే-ర-భే-ల-శు-క్ర-శు-క్ల-గౌ-ర-వ-ప్రే-గా-మా-లాః||ర-న్-న-దా-ప-
 ణో-న-వి-ం-శ-తిః-ని-పా-త-నా-న్య-తా-భా-వః-ఋ-జ్యో-నా-య-కః-ఇ-ది-ఇ-న్ద్రః-అ-జ్యే-ర్న-లో-ప-అ-గ్ర-మ్-వ-జ్యో-స్త్రీ-హీ-ర-కే-ప-నా-ఽ-ఋ-ప-ప-ఉ-ప-దా-యా-ఇ-త్వ-ం-వి-
 ప్ర-ః-శు-మ్ని-చు-మో-ర్భ-ర్ష-లో-ప-శు-బ్ర-మ-ర-ణ్య-మ్-చు-బ్ర-మ్మ-శి-మ్-తు-ర-ని-లె-ఖ-నే-రే-ఫ-లో-ప-శు-ఽ-గు-ణః-తు-ర-ః-ఘ-ర-చే-ద-నె-ర-లో-పో-గు-ణా-భా-వ-
 శ్చ-ఘ-రః-భ-ద్రే-ర్న-లో-ప-శు-ద్ర-మ్-ఉ-చ-న-మ-వా-యే-చ-స్య-గః-ఉ-గ్రః-ఇ-భీ-భే-రీ-ప-యే-లః-భే-లో-జ-ల-త-ర-ణ-ద్ర-వ్య-మ్-శు-చే-శ్చ-స్య-కః-శు-క్రః-ప-యే-లః-శు-
 క్లః-గు-జ్ఞే-వృ-ధిః-గౌ-రు-ణే-పి-తే-పీ-తే-వ-న-సం-భ-క్తా-వ-న్ద్రో-వి-భా-గీ-ఇ-హో-గు-ణా-భా-వః-ఇ-రా-మ-ద్యే-చ-వ-రి-ణి-మా-మా-నే-మా-లా||*స-మి-క-స-ఉ-క-న్||క-స-
 గ-తో-స-న్య-క-స-స్త్రి-ప-లా-య-స్తే-జ-నా-ల-స్త్వా-ది-తి-సం-క-సు-కౌ-మ-ర్ద-నః-అ-స్థి-ర-శ్చ||*ప-చి-న-శో-ర్ణ-క-న్-క-ను-మా-చ||ప-చే-కః-పా-శు-కః-సూ-ప-కారః-న-శే-ర్న-మ్-
 న-ం-శు-కః||*భీ-యః-క్ర-క-న్||భీ-రు-కః||*కు-ప్వ-న-శి-ల్పి-సం-జ్ఞ-యో-ర-సూ-ర్వ-స్యా-పి-ర-జ-కః-ఇ-తు-స-ట్ట-కః-చ-ర-కః-చ-ష-భ-తు-ణే-చ-ష-కః-శు-ప-కః-భ-ష-కః||
 *ర-మే-ర-శ్చ-లో-వా||ర-మ-కో-వి-లా-సీ-ల-మ-కః||*జ-హ-తే-ద్వై-చ||జ-హ-క-స్త్రా-గీ-కా-ల-శ్చ||*ధో-ధ-మ-చ||ధ-మ-కః-క-ర్త-కారః||*హ-నో-వ-ధ-చ||వ-ధ-
 కః||బ-హు-మ-న్య-త్రా-పి||సు-హ-వి-స్త్వా-వ-నే-సు-హ-కః-కృ-త-క-మ్||*కృ-ష-వృ-ద్ధి-శో-చీ-చా-మ్||కా-ర్ష-కః-కృ-ష-కః||ఉ-ద-క-ం-చ||ప్ర-వ-జ్ఞా-ర్థ-మ్||*వృ-ద్ధి-కృ-షోః-
 క్షి-క-న్||వృ-ద్ధి-కః-కృ-షి-కః||*ప్రా-జి-వ-ణి-క-మః||ప్రా-వ-ణి-కః-ప-న్య-వి-క్ర-యా-ప్రా-క-షి-కః-ప-ర-దా-రో-ప-ణి-పీ||*ము-షే-ర్ద-ర్ష-శ్చ||మూ-షి-క-అ-ఖః||*స్వ-మే-
 స్స-ం-ప్ర-సా-ర-ణ-ం-చ||చా-ద్వి-ర్ష-సీ-మి-కో-వృ-క్ష-భే-దః||*క్రి-య-ఇ-క-న్||క్ర-యి-కః-క్ర-తా||*అ-జి-హ-వి-ప-ని-ప-ని-భ్యః||అ-ప-ణి-కః-అ-ప-ని-కః-ఇ-న్ద్ర-నీ-లః-కి-రా-త-

శ్చ-అవలికః-శ్యే-సోదై-వాయ-త్తశ్చ-అఖని-కౌముషి-కౌవరాహశ్చ|| *శ్యా-స్యా-హృషిభ్యభినచ్|| శ్యేనః-స్త్యేనః-హరిణః-అవి-సోఽన్య-
 ర్భ్యః|| *వ్య-జేకిచ్చ|| వ్యజిరమ్|| *అ-జేరజచ|| వీభావ-బాధ-నార్థమ్-అజిరమ్|| బహుళ-మన్య-ప్రాపి|| కలినం-సలినం-మలినం-కన్య-మ్|| *ద్య-తే|| యత్పరు-
 షి-దిసి-మ్-దివ-సోపి-దినమ్|| * ద్దురక్షి-భ్యామినన్|| ద్రవిణం-దక్షిణః-దక్షిణా|| *అ-రైః-కిచ్చ|| ఇరిణం-శూన్యమ్|| * నేపి-తు-హూ-స్త్వ-స్వశ్చ|| *పి-
 నం-తు-హినమ్|| * తలి-పులి-భ్యాంచ|| తలి-నం-విర-లే-స్తా-కన్య-చ్ఛే-పి-తలి-నం-త్రి-మ-పు-ళినమ్|| * గ-ర్వ-ర-త-ఉచ్చ|| * గౌ-రా-ది-త్వాత్-జేష్ఠ-గు-ర్వి-శీ-గ-ర్భి-శీ||
 * రు-హి-శ్చ|| రో-హి-ణః|| * మ-హే-రి-న-శ్చ|| చా-చి-న్-మా-హి-నం-మ-హి-నం-రా-జ్యమ్|| * క్షి-బ్ధ-వి-ప్ర-చ్ఛి-శ్చి-స్రు-ప్ర-పు-జ్వా-దీ-స్త్వో-సం-ప-సా-ర-
 ణం-చ|| వాక్ - ప్రా-క్ - శ్రీః - స్రవ-త్య-తో-ఘృ-తా-ది-క-మి-తి-స్త్రా-య-జ్ఞా-వ-క-ర-ణ-మ్-స్రా-ర్హి-ర-ణ్య-మ్ - క-ట-ప్రాః-కా-మ-రూ-పీ-కీ-ప-శ్చ-
 జా-రా-కా-శే-స-ర-స్వ-త్యా-ం-పి-శా-చ్యా-ం-జ-వ-నే-స్త్రి-యా-మ్|| * అ-పో-తే-ర్ద-స్వశ్చ|| అపః-అపః-అద్భిః-అద్భ్యః-అపుః|| * ప-రో-వ్ర-జే-ష్ఠ-శ్చ-
 వ-దా-నే-వ్ర-జే-క్షి-బ్ధి-ర్హ-స్త్వ-ప-దా-నై-తు-ప-శ్చ-ప-రి-వ్రా-ట్-ప-రి-వ్రా-జౌ|| * హ-ప-శ్చ-వ-శ్చ|| జ-హ-హః|| * స్ర-వ-కః-స్ర-వః|| * వి-క-శ్చ|| ఇ-కా-ర-ఉ-చా-చ-
 ర-ణ-ార్థః-ః-ఇ-త్-మ-త్ప-మ్-స్ర-క్-స్ర-వ-చ-స్ర-వ-శ్చ-స-మ్మ-ష్ఠి|| * త-నో-తే-న-శ్చ-నః|| త-నో-తే-శ్చి-ప్ర-త్య-యః-అ-నో-వ-శ-బ్దా-దే-శ-శ్చ-త్వ-త్||
 * గ్లా-ను-ది-భ్యాం-డోః|| గ్లాః-నోః|| * ద్వి-ర-వ్య-య-మ్|| డారి-త్యే-వ-గ్లా-క-రో-తి-కృ-నే-జ-న్-ఇ-తి-సి-క్లే-ని-య-మ-ధ-మి-ద-మ్-ఉ-ణా-ది-ప్ర-త్య-యా-న్తః-ప-జ-న్త-
 అ-వ్య-య-ంచే-త్-చ్య-న్త-ప-వే-తి|| * రా-తే-రైః|| రాః-రాయా-రాయః|| * గ-మ్యోః|| గౌ-రా-ది-త్యే-బ-లీ-వ-దే-క-ర-ణ-క్ర-తు-భే-ర-యోః|| స్త్రీ-తు-స్యా-
 ద్వి-శి-భా-ర-త్యా-ం-భూ-హ-ద-సు-ర-భా-వ-పి|| నృ-స్త్రి-యోః-స్వ-ర్గ-ప్ర-జా-ము-ర్-శ్చి-ద్భ-గ్భ-ణ-లో-మ-సు|| బా-హు-ళ-కా-త్-ద్యు-తే-ర-పి-ఠోః-ద్యోః-స్త్రీ-స్వ-కా-న్త-గి-క్ష-
 యోః|| * భ్ర-మే-శ్చ-హః|| హ్రూః-చా-న్త-మెః-అ-గ్ర-గూః|| * ద-మో-న్దో-సః|| దోః-దో-సా|| * ప-ణె-రి-జా-దే-శ్చ-వః|| వ-శి-క్-స్వా-ర్థే-ఽన్-నై-గ-మో-వా-ణి-జో-
 వ-శి-త్|| * వ-శే-కి-త్|| ఉ-శి-గ-గ్నో-ఘృ-తే-పి-చ|| * భృ-భి-ఉ-చ్చ|| భు-రి-క్-భూ-మిః|| * జ-సి-స-హ-హ-రు-రి-న్|| జ-సు-రి-ర్వ-జ్ర-ం-స-హ-మి-రా-ది-త్యః-వృ-శి-వీ-చ|| * సు-
 యు-రు-వృ-జ్ఞో-య-చ్|| స-వ-న-శ్చ-స్ర-మాః-య-వ-నః-ర-వ-ణః-కో-కి-లః-వ-ర-ణః|| * అ-శే-ర-శ-చ|| అ-శో-తే-ర్య-చ్-స్యా-త్-ర-శా-దే-శ-శ్చ-ర-శ-నా-కా-శ్చ-జి-హ-వ-వా-
 చీ-కు-ర-న్త-స-కా-ర-వా-న్|| * ఉ-న్దే-ర్-లో-ప-శ్చ|| ఓ-ర-నః|| * గ-మే-ర్-శ్చ|| గ-మే-ర్య-చ్-స్యా-త్-గ-శ్చ-న్తా-దే-శః-గ-గ-న-మ్|| * బ-హు-ళ-మ-న్య-ప్రా-పి|| య-చ్-స్యా-త్-
 స్య-న్తః-రో-చ-నా|| * ర-జ్జై-మ్య-న్|| ర-జ-న-మ్|| * భూ-సూ-ధూ-భ్ర-స్థి-భ్య-శ్చ-న్తః|| భు-వ-నం-సు-వ-న-అ-ది-త్యః-భు-వ-నో-వ-హ్ని-ః-ని-భు-వ-నం-సు-ర-త-మ్-బృ-జ్జ-వ-మ-

మృదీపమ్ || ౧ కృష్ణాపూవృజిమృదీనిధాఖ్యోః || కిరణః పురణః సముద్రః పృజనమ న్తరితుమ్-మందనస్తా త్రమ్ నిధనమ్ || *ధృషేద్దిపచసంజ్ఞాయా
మ్ || ధివణోగురుః ధివణాధీ || ౨ వర్తమానేపృవద్భూహన్త హజ్జగచ్ఛతృవచ్ఛ || అతివ్రత్యయాన్తాః పృషుసేచనే గుణాభావః-పృష ని బృహత్-
మహాన్-గమేర్లగాదేశః జగత్ || *సంశ్చత్తృవద్వేహత్ || ఏతేవిపాత్యస్తే-పృథక్-రణంశతృవద్భావనివృత్త్యర్థమ్-సంచిమోతెస్సు-భృతార
హోషః-సంశ్చత్తేమహాకః-తృవచ్ఛత్రమ్-విపూర్వాద్దస్తేష్టిహోషఃఇతవచ- వేహత్ గిర్భేషఘాతీ || * ధృష్టసానచ్ శుభ్రాభ్యామ్ || శవసానఃప
థాః-జరసానఃపురుషః || * ఋజ్జివృధిమన్దిసహిభ్యోకీత్ || ఋజ్జసానోమెఘః-వృథసానఃపురుషః-మన్దసానోగ్ని రీవశ్చ సహసానోయజ్ఞోయ
యారశ్చ || * అర్చిగృణిశ్శుట్ చ | అర్చసానోగ్నిః || * సమ్యానచ్చన్ద్రువః || సంస్తవానోవాగ్ని || * యుధిబుధివృశఃకిశ్చ || యుధానః-బుధానః-దృశానోలా
కపాలః || ౩ ముల్చేస్సనోలుక్ భూపశ్చ || జుహురాణశ్చన్ద్ర మాః || శ్వేతేర్దశ్చ || శివీదానఃపుణ్యకర్మా || తృన్తృచాశ్చ-ఉదావభిస్సంజ్ఞా
యాంచానిటో || శంసాదిభ్యోఽదాదిభ్యశ్చక్రమాత్ తృన్తృచాన్ద్రుతాచానిటో-శంస్తాస్తాతా-శంస్తరా-శంస్తరిః ఊచిసాన్త్రాగాతు-శకలిఃర
ణేభతుణేద-అనుదాత్తే-వృక్యచక్షుదావమితిమూతే-ఉత్తూణంవావేహతంవాక్షుద నైతికబ్రాహ్మణాచ్ఛ-ఉత్తాన్యాత్సరసాద్వార్ సైరే
శ్వాయామపిశూద్ర జే || * బహుళమన్యత్రాపి || మన్-మన్తా-హన్-హన్తా-ఇత్యాది || నప్తృ నేష్టృత్వప్తృ బహుత్వబోత్తృభ్రాన్తిజామాన్తిమాత్మ
పితృమహిన్తృ || సవత్తన్య సేననప్తాపాన్త్రాదాహత్రశ్చ-నయ తేఽనుక గుణశ్చ-నెష్టా-ఽప్తి-పేరితో-త్వం-త్వన్తా-మూ-శా-సో-తా-ఋత్వి-గ్నేదః-
భ్రాజ తేర్దలోపః-భ్రాతా-జాయామ్నాతిజామాతా-మానసూజాయాం నలోపః-మాతా-పాతేరాకార స్త్యేత్వం-పితా-దుహేస్తృచఇతగ్గుణాభా
వశ్చ-దుహితా || ౪ సావసేర్పత్ || స్వసా || ౫ యాతేర్వృద్ధిశ్చ || యాతా-భార్యాస్తుభ్రాతృవరస్యయాతరస్స్యుఃపరస్పరిమ్ || * నభిచన నే || ననిన్దతిన
నాన్దా-ఇహవృద్ధిర్నానువర్తత్యత్యేకే-ననాన్దాతుస్వసావత్పూర్వనన్దానన్దీనవసేతిశబ్దార్థవః || * దివెర్య || దేవా-దేవరః స్వామినోదేవదేవరో ||
౬ నయ తేర్దీచ్చ || నానరో-నరః || * సవ్యేస్థశ్చన్దిసి || అమాప్యెత్తృ త్రస్థాస్థిత్ స్థానాముషసంఖ్యానమ్-సవ్యేష్టాసారధిః - సవ్యేస్థరౌ సవ్యేష్ట
రః || * అర్చిస్సృగృథమ్యమ్యశ్యశ్చ-భ్యోఽనిః || అన్దభ్యోఽని ప్రత్యయసాన్యిత- అరణిః గైర్యోనిః- సరణిః- ధరణిః- ధమణిః- అ
మనిర్గతిః- అశనిః- అనః- తరణిః- బాహుళకాత్-రజనిః || * అగ్నిశుషేప్సనశ్చన్దిసి || అశుశుక్షణిర్గ్నివాతశ్చ || * కృషేగరాదేశ్చచః || ౭

ర్షణిర్జరః ||* అదేర్ముఖచ || అద్వనిర్గతిః || * వృతేశ్చ || వర్తనిః-శూన్యస్థనస్తువకారామృతవర్తనిర్తాపా || * టీపెకిచ్చ || టీపెకిరాయథమ్ ||
 * అర్చిశువిహుస్సపిచ్చాదిభ్యభ్యుత్సాహిః || అర్చిఃజ్ఞానా-ఇదన్తేవ్యయమ్- అగ్నేఃప్రాజ్ఞతైలర్చయః శోచిర్దీప్తిః-హవిఃసర్పిః- ఇన్ద్రనితిహ్రస్వః-
 శబిదఃపటలమ్- ఛర్దిర్వమనవ్యాధిః - ఇదన్తేపి ఛర్ద్యతీసారశూలవాన్ || * బృంహేర్మూలవశ్చ || బర్హిర్మూలశశుమ్మణో || * ద్యుతేరినసా
 దేశ్చజః || జ్యోతిః || * వసారుచేన్సంజ్ఞాయామ్ || వసురోచిర్యజ్ఞః || * భువఃకిత్ || భువిస్సముద్రః || స-హ-భాగశ్చ || సధిరనఽద్వాన్ || * పిబతేస్థుక్ ||
 పాథిశ్చతుస్సముద్రయోః || * జనేరుః || జనుర్జననమ్ || * మనేర్దశ్చన్తసి || మధుః || * అర్చిప్రవాపియజితనిధనితపిభ్యోనిత్ || అరుః - వసు
 ర్గ్రస్థిః వపుః- యజుః-తనుః-తనుషీ-తనూంషి ధనుర ప్రాయామ్-ధనుర్వంశవిశుద్ధోపేనిర్గుణికింకరివ్యతి-సాన్తస్యఉదన్తస్యవారూపమ్- తపు
 సూన్యగ్నిశత్రుమ్ ||* పత్యేచ్ఛ || అయః-అయషీ ||* చత్యేచ్ఛ || చతుః || * ముహేకిచ్చ || ముహురవ్యయమ్ || * బహుళమన్యత్రాపి || అచతుః-
 పరిచతుః || * కృగ్మాశ్మావృక్షావతిభ్యష్టర్వరచ్ || కర్వరోవ్యాఘ్రరక్షసాః-గర్వరో-హంకారి-శర్వరీరాత్రీ-వర్వరః-ప్రాకృతోజనః-చత్వ
 రమ్ || * నాసజే || నిషద్వరస్తుజమ్బూలః నిషద్వరీరాత్రిః || ————— * ఇత్యుదాహరణద్వితీయఃపాదః * ————— చిత్వరఘత్వరధీవరపీవరమీవరచీ
 వరతీవరనీవరగహ్వరకల్పరసంయద్వరాః || పకాదశష్టర్వరచ్ ప్రత్యయాన్తానిపాత్యన్తే-చిదిర్-ఛన్- అనయోన్తకారోన్తాదేశఃచిదేర్గుణాభావ
 శ్చ-చిత్వరోగూర్తః ఛత్వరోగృహమజ్జయోః-ధీవరఃకైవర్తః పీవరఃస్థూలః-మీవరోహంసకః-చిన్తేర్ద్విత్వ - చీవరచిత్తుక ప్రావరణమ్- తీ
 వరోజాఠవిశేషః- నీవరఃపరివ్రాట్-గాహతేర్ద్వస్త్యత్వం-గహ్వరమ్-కటేవద్వాజా-కట్వరంవ్యజనమ్-యమేర్దకారః-సంయద్వరోన్యవః-పజే
 సంపద్వరఘత్వేకే ||* ఇన్ సజ్జోజిదీజుమృదిభ్యోనకే || ఇనసూన్యేన్యపేత్యోసినఃకాణః- జినోఅర్హన్- దినః-ఉష్ణః-ఉనః || * ఫేనమీనా || ఎతాని
 పాత్యేతే-స్థాయితే-ఫేనః-మీనః || * కృషేర్వరే || కృష్ణః || * బధేర్బ్రధిబుదీచ్ || బ్రధన్-బుధన్ || * భాప్రవాప్రజ్యతిభ్యోనః || భానా భ్రష్టయవే
 ప్రయః-పన్థంపత్రమ్-పన్థకింశుకః-వసామూల్యేవేతనేవ-అజేర్పి-వేనః అత్నఅదిత్యః బాహుళకాతశ్చణాతేః శ్రోణఃపభుః || * లయేరట్
 చ || లయేస్సురాదిన్యన్తాన్తే నస్యోత్తతస్యాడాగమశ్చ-చాత్తుడిత్యేకే-లక్షణంలక్ష్యణంనామిచ్చిహ్మచ-లక్షణోలక్ష్యణశ్చరామభ్రాతా-ల
 క్షణాహంసయోమాయాంసారసస్యతులక్ష్యణాః || వనెరిచ్ఛపథాయాః || వేన్నానదీ || * సివేష్టేర్భూచ || దీప్తోచ్ఛార్ణసామధ్యస్థగుణః-సూన్య

అదిత్యః-బాహుళ కాత్ కెవలోనః-ఉత్-అ నరజ్ఞత్వాద్యణ్ గుణఃస్యానః||*|| క్రావృజ్ఞాసిప్రపన్యనిస్వపిభ్యోనిత్ ||కర్ణః-వర్ణః-జర్ణశ్చ ద్వైచవృ
క్షేచ-సేనా-ద్రోణః-పసోనీచైర్గతః-అన్నమోదనః-స్వపానీద్రా||*|| ధేటశ్చ|| దేనస్సిద్ధర్షదీధేనా||*|| తృషిశుషిరసిభ్యఃకిత్ ||తృప్త్యః శుప్త్యఃసూ
ర్యోవహిశ్చ-రన్నంత్ర వ్యమ్||*|| సుఖోద్భిత్|| సూనావధస్థానమ్||*|| రమేస్తచ|| రమయతీతిరత్నమ్||*|| రాసాసాసాస్థానానితాః|| రాసా
గర్భద్రవ్యమ్-సాసాగోగళకమృలః-స్థానాగృహస్తవ్యః-వీణావల్లకీ||*|| గాదాభ్యామిష్టుచ్ ||గెష్టుర్గాయనః - దెష్టుర్దాతా||*|| కృత్యతూభ్యాం
కన్దః|| కృత్సమ్-అత్తమఖిణ్డమ్||*|| తిజేర్ద్రిశ్చ తీత్తమ్||*|| శ్లీషేరహ్చోపధాయాః||*|| శ్లత్తమ్||*|| యజిమనిశుద్ధిదసిజనిభ్యోయచ్ ||యజ్యరభ్యర్యః-
మన్యైద్యైక్రతౌక్రధి-శున్యరగ్నిః-దన్యస్తస్థరః-జన్యశ్శరీరీ||*|| భుజిమృజ్ భ్యాంయత్ కౌ|| భుజ్యర్భాజనమ్-మృత్యుః||*|| సరైరయః|| సరయ
ర్షదీ అయూరితిపా-రానరమ్ సరయాః||*|| పానివిషిభ్యఃపః|| పాతిరత్తత్యస్తాదాత్కానమితిపావమ్ తద్యోగాత్పాచః పురుషః- నెపఃపురోహితః
బాహుళ కాల్పణాభా వేనీపోవృతువిశేషః-వెప్పఃపానీయమ్||*|| చ్యవఃకిచ్చ|| చ్యవోవ క్తమ్||*|| స్తవోద్భిత్|| స్తాపఃసముచ్చాయః||*|| సుశ్మాభ్యా
నిచ్చ|| చ్చాత్ దీప్యః సూపః-బాహుళ కాదుత్వమ్-శూర్పమ్||*|| సుయుభ్యాంచ|| సువనిహణ్ణాకాఅస్మిన్సూపః-యువస్తిబస్స న్యస్తిస్సశుమీయా
పోయజ్ఞస్తవ్యః||*|| ఖిష్పశిల్పశష్పబాష్పరూపపర్పతల్పాః|| సప్తైతేప్రత్యయాన్తానిపాత్య దై-ఖనతేర్నకారన్యసత్వమ్-ఖిష్పఃక్రోగబలాత్తా
రౌ-శీలతేర్స్త్రస్వః-శిల్పంకౌశలమ్-శసుహింసాయామ్-నిపాతనాత్ పత్వమ్- శష్పంబాలతృణం-ప్రతిభాత్యుశ్చ-వాధతేషః బాహ్వోనైత్ర
జూష్మణోః బాష్పంచ రౌతేర్ద్రిర్భ-రూపన్వభావేసౌందర్యో-వగ్న-పర్పంగృహంబాలతృణంపశ్యపీరంచ-తలప్రతిష్ఠాకరణ-చురాదిశిహోలుక్-
తల్పంశయ్యాట్టదారెను||*|| స్తనిహృషిపుషిగదిమదిభ్యోణేరిత్తుచ్ ||అయామ నైతిణేరయాదేశః స్తనయిత్తుః-హర్షయిత్తుః-పోషయిత్తుః-గద
యిత్తుర్వాపయాకః-మదయిత్తుర్మదిరా||*|| కృహనిభ్యాంక్తుః|| కృత్తుశ్శిల్పీ-హత్తుర్వాప్యధిశస్త్రంచ||*|| గమేస్సన్వచ్|| జిగత్తుః||*|| దాభా
భ్యాన్మః|| దానుర్దాతా-భానుః||*|| వచేర్శచ్|| వగ్నుః||*|| ధేటశ్చ|| ధయతితామితిధేచ||*|| సువకిత్ ||సూనుఃపుత్రేనుజేరనా||*|| జహతేద్వై
స్తలోపశ్చ|| జహ్మః||*|| స్థోణుః|| స్థానుఃకిలేస్థి-రేహారే||*|| అజివరీభ్యోనిచ్చ|| అజేర్వి-వేణుః-వర్ణర్షదదెశ భేదయోః-రేణుఃద్వయోః-స్రియాంధూ
ళి||*|| విషేకిచ్చ|| విష్టుః||*|| కృదాధారార్పికలిభ్యఃకి|| బాహుళ కాన్వక స్యైత్సంజ్ఞా-కరో-ధవళ ఘోటకః-దాకోదాతా-ధాకోనన్దానాధార

శ్చ-రాకాపార్థమాసీ-అర్కః-కలః-పాపాశయోపాపేదమృదిట్కెట్టియోరపి||* సృవృభూశుషిముషిభ్యఃకక్||స్వకఉత్పలవాతయోః- వృకః
 శ్వాపనకాకయోః భూకంభిద్రమ్-శుక్లం-ముష్కే-ఽణ్ణమ్- * శుకవల్క-లాః||శుభేరన్త్యలోపశుకః-వలం-వలం-లమ స్త్రీయామ్-ఉ
 షదాహే షస్యలఃఉల్లా || *ఇన్భీకాపాశల్యతిమర్చిభ్యఃకన్||పకముఃఖ్యాన్యకెవలాః- భేకోమఃఖ్యాకమెషయోరితివిశ్వమెదిన్యో-కాకః-పా
 కశిశుః శలం-శకలమ్ అత్కఃపశికఃశరీరావయవశ్చ-మర్కః-శరీరవాయుః|| 4 నౌహః||జహోతేకన్స్యాన్న-నిహోకాగోధికా||*నౌసద్దెచ్చ||
 నిష్కో-ఽస్త్రీహేమిత్తత్పలె||* స్యమేరీక్-చ|| స్యమీకోవల్లీకఃవృక్షభేదశ్చ-ఇట్ ప్రాన్త్యితికెచిత్ - స్యమికః||* ఆజియుథనీభ్యోదీర్ఘశ్చ||పీకః
 స్వాద్వాతపక్షిణోః-యూకా-ధూకో-వాయుః నీకోవృక్షవిశేషః|| 4 హియోరశ్చలోవా||హిక్వా||కాష్ఠీకాత్రపామతా||*శకెరునోస్త్రాన్త్యనయః||
 ఉనఉన్తఉన్తిఉనసతేచత్వారస్సృగః-శకునః-శకున్తః-శకున్తిః-శకునిః||* భుషోర్నిచ్||భవన్తిర్వర్తమానకాలః-బాహుశకాదవేశ్చ-అవన్తివ
 దేర్వదన్తిః కింవదన్తిజనశ్రుతిః||* కన్యచ్ఛీపెశ్చ||చామృతః షీపఃస్వర్వస్తోఃఇత్యుజ్జ్వలదత్తః-భువన్యఃస్వామిసూర్యయోః||*అనుజ్ నదేశ్చ||
 చాత్ షీపేః-నదనుక్లేమః-షీపణుర్వాతః||*కన్యావృదారిభ్యఉనన్||కరుణోవృక్షభేదస్సన్యత్ కరుణాచక్రపామతా-వరుణః-దారుణమ్||*త్రై
 రశ్చలోవా||తరుణస్తలనోయువా|| 4 యుధిపిశిమిభ్యఃకిత్||యథునోమైచ్చజాతిః-పిశునః-మిథునమ్||*ఫలెర్నక-చ||ఫల్లనః-పార్థః-ప్రజ్ఞాద్యో-
 ఫాల్లనః|| 4 ఆశెగ్గశ-చ||లశునమ్|| 4 అర్దెల్లియక్-చ||అర్దునః|| * తృణాఖ్యాయాంచిత||చిత్త్వాదన్తోదాత్తః-అర్దునంతృణమ్|| 4 అర్దేశ్చ||అరుణః||*అ
 జియమీక్భ్యశ్చ || వయురందెవమన్దిరమ్ యమునా- శయనో-2 జగరః|| 4 వృత్తావదిహానికమికషిభ్యస్యః || వర్షమ్- తర్షఃప్లవసముద్ర
 యోః-వత్సః- హంసః కంసో స్త్రీపానభాజనమ్-కక్షమరణ్యమ్|| 4 ప్లుషేరచ్ఛపదాయాః||ప్లుతుః||* మనోర్దీర్ఘశ్చ||మాంసమ్||* అశేద్దెవనె||అ
 తుః|| 4 సుప్రశ్చిక్తృప్తిపిభ్యఃకిత్||సుప్రా-వృక్షః-కృత్సముదకమ్-ఋతున్నక్షత్రమ్||*ఋషిగ్దాతా||ఋతౌద్రిభేదభల్లాకెఇతిచ||*ఉద్వి
 గుధిపిభ్యశ్చ||ఉత్సఃప్రప్రవణమ్-గుత్సఃప్రబకః-కుత్సోజరరమ్||*గృధివశ్యోర్దకాచ||గృత్సఃకామదెవః-పతుః||*అశేస్సరః||అక్షరమ్||*వసేశ్చ||
 వత్సరః|| 4 సంపూర్వాచ్చిత్ || సంవత్సరః||* కృధూమదిభ్యఃకిత్||బాహుశకాన్నషత్వమ్-కృసరస్సన్యతిలోదనః- ధూసరః- మత్సరః- మత్స
 రాష షీకాజ్ఞేయాభవృరాచీవసామతా||* వతేరశ్చలః||వత్సలఃపద్మాః||* తన్యపిభ్యాంస్సరన్||తసరఃసూత్రవేక్షనమ్ ఋతురః-ఋత్విక్||

పీయకస్వనిభ్యాంకాలన్ ప్రా స్వస్సంప్రసారణంచ || * పీయకస్థా త్రః పియాలోవృక్ష భేదః- కుణాలోదేశ భేదః || * కరికుషి భ్యాంకాకుః || కతామః
 వక్షీ-కుమాసురగ్నిః సూర్యశ్చ || * స తైర్దృష్ట్య || సృహమర్వాతసరితోః || * వృతైర్వృద్ధిశ్చ || వార్తాకుః-బాహుళ కాదుకారస్య అత్వం వార్తాకమ్ || * వ
 దైర్విశ్నంప్రసారణచక్షుఃపశ్య || పృహమర్వృశ్చి కెవ్యా మ్రైచిత్రకేచనరీస్య పె || * స్వయువదిభ్యోన్యజాగూచక్తుచః || అన్యచ్ అగూచ్ అగూచ్
 ఏతే క్రమాత్స్యః సరణ్యైర్మేఘవాతయోః-యవాగూః-వచక్తుః విప్రవాగ్నినోః || * ఆనకశీర్ణ భేదః || శయానకూః-జగరః-భయానకః || * ఆ
 ణకోలూగూశిర్జి ధాభో భ్యః || లవాణకందా త్రమ్-ధవాణకోవాతః || శిష్టాణకః శ్లేష్టా-పుషోదరాదిత్వాత్ప్రత్యేకలోపః-శిష్టాణం నాసికామలే ధా
 ణకౌదీనారభాగః || * ఉల్బకదర్పి హేమమినః || ఉషదాహే-షస్య లఃముక ప్రత్యయశ్చ-ఉల్బకంజ్వలదజ్ఞారమ్-దృణా తేర్విఃదర్విః జుహేహ
 తేర్విః-హేమమీ || * ప్రాయఃసు గ శ్చలోవా || ప్రీకుఃప్రీకుఃలజ్జావాన్ || * హసిమృగి శ్వామిదమిలూసూధుర్విభ్యస్తన్ || దశభ్యస్తన్ స్యాత్
 తితుత్రేతి నెట్-హస్తః-మర్తిః-గర్తః-ఏతఃకర్పరః-వాతః-అస్తః-దస్తః లోతస్సాన్విదశ్రుచిహ్నయోః-పోతోవాలవహ-త్రయోః-ధూర్తః-బాహుళ
 కాత్తు సైర్దీర్ష్య తూస్తంపావంధూర్జిర్దటాచ || * నభ్యాపభట చ || నాపితః || * తనిమృజ్ భ్యాంకిచ్చ || తతం మృతమ్ || * అజ్జీఘ్నసిభ్యః క్తః || అక్తం-ఘృ
 తం-సితమ్ || * దుతనిభ్యాం దీర్ష్య శ్చ || దూతః-తాతః || * జేర్మాట్ చోదాతః || జీమూతః || * లోప్తవలితౌ || లునా తేః క్తః తస్య సుట్ ధాతోర్ధుణః-లోప్తం-పలి
 తమ్ || * హృశ్య భ్యామితన్ || హరిత శ్యేతావర్భేదౌ || * రుహేరశ్చలోవా || రోహితోమృగమత్యయోః-లోహితంరక్తమ్ || * పి శేకిచ్చ || పిశితమ్
 సమ్ || * శ్రుదక్షిస్పృహిగృహిభ్య ఆయ్యః || శ్రవాయ్యోయజ్ఞపశుః దత్తాయ్యోగరుహోగృధ్రశ్చ-స్పృహాయ్యోగృహాయ్యోగృహస్వా
 మీ || * దిధిహాయ్యః || దధా తేర్ద్విత్వమిత్యంముక్ చ-మిత్రప్రవయోదిధిహాయ్యః || * వృషభిణ్యః || వరేణ్యః || * స్తువః క్షేయ్యశ్చస్తన్ || స్తుష్యయ్యంపురువర్ష
 సమ్ || * రాజేనన్యః || రాజన్యోవహ్నిః || * శ్రౌరమ్యోశ్చ || శరణ్యం-రమణ్యమ్ || * అరైర్విచ్చ || అరణ్యమ్ || * పర్జన్యః || పృమ సేచ సే-షస్య జవర్జన్యః శ
 క్రమేఘయోః || * వదేరాన్యః || వదాన్యస్త్యాగి వాగ్నినోః || * అమినక్షీయజివధిపతిభ్యో-త్రన్ || అమత్రం-భాజనం-నక్షత్రం-యజత్రః-బధత్రమాయు
 ధం-పత్రత్రంతనూహమ్ || * గడేరాదేశ్చకః || కడత్రం-డలయోరెకత్వస్తరణాత్ కలత్రమ్ || * వృషశ్చిత్ || వరత్రాచర్కమయారజ్జః || * సువిడేక
 త్రన్ || సువిదత్రం-సుటుచ్చకమ్ || * కృతేర్ముచ || కృత్రత్రం-లాజలమ్ || * భృశ్యుదృశియజివర్షివచ్యమితమి-మిహార్యేభ్యోతచ్ || దశభ్యోతచ్ స్యాత్

భరతః-మరతోమృత్యుః-దర్శతఃసామసూర్యయోః-యజతఃఋత్విక్-వర్షతః-పచతోగ్నిః-అమతోరోగః-తమతస్తృష్ణాపరః-నమతఃప్రహ్వః-హ
 ర్యతోశ్వః||*వృషిరజ్జీభ్యాంకిత్||వృషతోమృగోబిద్వశ్చ-రజతమ్||*ఖలతిః||స్థలతెస్సలోపః-అతచ్ ప్రత్యయాన్తస్యకృత్వంచ-ఖలతిర్నిఘ్నేశశిరాః||
 *శీక్షశపిరు-మివజ్జీజీవిప్రాణిభ్యోఽధః||సప్తభ్యోధన్యైత్-శయధోఽజగరః-శపచః-రవధఃకోకిలః-గమధః-పథికఃపథాశ్చ-వజ్జధోధూరః-వ
 న్ద్రీపా-రేకర్కశక్తిరీవాప్రత్యయః-వస్యతేవన్తతేవావన్తధః-స్తాతాస్తత్యశ్చ జీవధటియుష్మాన్-ప్రాణధోబలవాన్-బాహుశ్చకాచ్ఛమిదమిభ్యామ్
 శమధస్తశమశ్చాన్తిర్దాన్తిస్తదమధోదమః||*భృత్యశ్చిత్ ||భరధోలోకపాలః||*రుదివిదిభ్యాంజిత|| రోదితీలరుదదశ్శిశుః-వేత్తీతివిదధః||*ఉపసర్దై
 వసః||అవసధోగృహమ్ - సంవసధోగ్రామః||*అత్యవిచమితమిమిరభిలభిసభితపితపనిపణిమహిభ్యోఽనన్ || త్రయోదశభ్యోఽనన్ స్యాత్
 అతతీత్యతసః-వాయురాత్మాచ-అవతీత్యవసారాజాభానుశ్చ-చమంత్యస్త్రిక-చమసఃసామపానపాత్రమ్-తామ్యత్యస్త్రిక-తమసోఽన్తకారః-నమ
 సఅనుకూలమ్-రభసావేగహర్షయోః-లభసాధనంయోచకశ్చ-నభ-తేనభ్యతివానభసఅకాశః-తపసఃపక్షీచన్తశ్చ-వతసఃపక్షీ-పనసఃకణ్టికిఫలః-
 వణసఃపణ్యద్రవ్యమ్-మహాసంజ్ఞానమ్||*వేజుస్త్రక్-చ||బాహుశ్చకాదాత్వాభావఃవేతసః||*వహియుభ్యాంజిత||వాహసోజగరః-యావసఃత్య
 ణసంఘాతః||*వయశ్చ||వయగతౌ-వాయసఃకాకః||*దివఃకిత్||దివసం-దివసః-||*కృశ్యోశలికలిగర్దిభ్యోఽభచ్||కరభః-శరభః-శలభః-కల
 భః-గర్దభః||*ఋషివృషిభ్యాంకిత్||ఋషభః-వృషభః||*రుషేర్నిల్లుషచ||రుషహింసాయామ్-అస్మాదభచ్-నిత్కిత్ స్యాత్-లుషాదేశశ్చ
 లుషభోమత్తదన్తి||*రాసివల్లిభ్యాంచ||రాసభః-వల్లిభః||*జ్వాలిశిభ్యాంర్భుచ్||జ్వరమౌమహిషః-వేశన్తఃపల్వలమ్||*రుహినద్దజీవిప్రాణి
 భ్యష్టిదాశి||రోహనౌవృక్షభేదః-నన్దన్తపుత్రః-జీవన్తబేషధమ్-ప్రాణన్తోవాయుః-షిత్యానీష్-రోహన్||*తృణావహివసభాససాధిగ
 డిహన్దీజినన్దభ్యశ్చ||దశభ్యోర్భుచ్ స్యాత్పువషిత్-తరన్తస్సముద్రః-తరన్తినోకా-భవన్తఃకాలః-వహన్తౌవాయుః-వనన్తఋతుః-భాన్తసూని
 ర్యః-సాధన్తౌభిక్షుః-గడ్డోటాపిత్వాన్తిత్వం-ప్రాన్వః-అయామన్తేతిశేరయః-గడయన్తౌజలదః-మణ్డయన్తౌభూషణమ్-జయన్తశ్శక్రపు
 త్రః-నన్దయన్తౌరన్తకః||*హన్తేర్నుత్-చహిచ||హమన్తః||*భద్రైర్నలోపశ్చ||భదన్తఃప్రప్రజితః||*ఋచ్చైరరః||ఋచ్చరావేశ్య-బాహు
 శ్చకాత్-జర్దరర్భుర్ధాదయః||*అర్దికమిభ్రమిచమిదేవివాసభ్యశ్చిత్||షడ్భ్యోర్శ్చిత్ స్యాత్-అరరంకపాటమ్-కమరఃకాముకః-భ్రమరః-చ

మరః జెవరః-వాసరః||*శువః క్రరన్ || కురరఃపక్షి భేదః||*అజ్ఞిమదిమన్దిభ్యుఅరన్ ||అజ్ఞారః-మదారోపరాహః-మన్దారఃపారిజాతకః||*గడేకడచ||క
 డారః||*శృంగారభృంగారౌ||శృంగభృంగౌఅభ్యామారన్నుమ్గు ప్రాస్వశ్చ-శృంగారోరసః-భృంగారఃకనకాలుకా||*కజ్జిమ్మజి భ్యాంచిత ||కజ్జిసాన్
 త్రః-కజ్జారోమయూరః-మార్గారః||*క మేకిదుచోప్పధాయాః||చిదిత్యనువృత్తైరన్తోదా త్రః-కుమారః||* తుమారాదయశ్చ || తుమారః-కాసారః
 సహారత్రాభేదః||* దీజోనుటచ||దీ నారన్నువర్ణాభరణమ్||* స రైరపక్షుచ ||సర్పపః|| ఉపికుటిదలిక చిఖిజిద్యఃకపన్ || ఉపసోవహ్నిసూర్య
 యోః-కుటసోమానభాణ్డమ్ దలపః ప్ర హరణమ్-క చపంశాకప త్రమ్-ఖజపంఘ్రతమ్||* క్వణేస్సంప్ర సారణంచ||శుణపమ్-కపశ్చాక్ర వర్త,ణస్య
 స్వరైభేదః|| *విటపపిష్టపవిశిపోలపాః||చ త్వారోమికపన్త్ర త్యయాన్తాః-విటశబ్ద విటపః విశ తె రాజేపః ప్ర త్యయస్యతుట్పత్వం-పిష్టపంభవ
 నమ్-విశ తెః ప్రత్యయాదెరిత్వంచిపంమద్గిరమ్-వల తెఃసంప్ర సారణమ్-ఉలపంకోమలంశృణమ్||*వృతే స్థిన్ ||వ ర్తికా||*కృతిభిదిలతిభ్యఃకిత్ ||
 కృత్తికా-భిత్తికాభిత్తిః లతిసాన్త్రఃలత్తికాగోధా||* ఇవ్యశి భ్యాంతకన్ ||ఇష్టకా-అష్టకా||*ఇణస్తకన్ తశసునా||పతశోబ్రాహ్మణః-సపవనతశాః||
 వీపతిభ్యాంతకన్ ||వీగత్యాదా-వేతనం-పత్రనమ్|| ధ్వాలి భ్యాంభః||దర్భః-దల్భఃసాదృషిద క్రయోః||*అ ర్విగ్రాభ్యాంభన్ ||అర్భః-గర్భః||
 ఇణఃకిత్ ||ఇభః|| అసిసజ్జి భ్యాంక్తన్ ||అస్థి-సక్తి||* ప్లుషికుషిశుషిభ్యఃకిః||ప్లుషీర్వహ్నిః-కుషిః- శుషీర్వాతః||*అశేర్నిత్ ||అక్షి||* ఇషిఃస్సః||ఇ
 యుః||*అవిత్వాస్త్రత ప్రభృతః||అవీర్షారీరజన్వలా-తరిర్షాః-స్తరీర్థామః-త స్త్రీర్విశాదెర్గుణః||*యాపోకిత్ ద్వచ||యయారశ్వః- పవీః
 స్యాతోసేకుసూర్యయోః|| * లక్ష్యైర్కుటచ||లక్ష్యః. —————* ఇత్యుత్తాదిమ తృతీయఃపాదః. *—————*||వారప్ర మీః|| వారతబైఉపప
 దేమాధాతోరీ ప్రత్యయఃసచకిత్ - వారప్రమీఃఅయం స్త్రీ పుంసయోః|| * ఋతన్యజ్జోవశ్యజ్జ్వర్విచద్యత్యజీసుయుకృశిభ్యఃకత్తిచ్ యతుజలి
 జిస్తుజిష్టజిన్ స్సరిధిచుల్యసాపానుకః||దాదశభ్యః క్రమాత్స్యుః-అ ర్దైఃకత్తిచ్-యశ్-బద్ధముష్టికరోరత్తిః-సోరత్తిఃప్ర స్థతాఙ్గులిః తనో తె
 ర్యతుచ్-తన్యతుర్షాయుఃరాత్రిశ్చ-అజ్లారలిచ్-అజ్జలిః-వ నేరిష్టుచ్-వనిష్టుఃస్థవిరా న్తమ్-అజ్జైరిష్టచ్-అజ్జిష్టో భానుః-అర్పయ తెరిన్-అర్పిసో
 ౭ గ్రహాంసమ్-మదేస్యన్ మత్స్యః- అతేరిధిన్-అతిథిః-అజ్లేరుధిః-అఙ్గుళిః- కాతెరసఃకపనః-అచఇత్యైక- కపచం - యాతెరానః- యవాసోదు
 రాలభా కృశేరానుక-కృశానుః||* త్రఃకరన్ ||ఉత్తరసూత్రేక్ర హణాదిహకకారస్య నేత్వమ్ శరగ్రరా||* పుషఃకిత్ || పుష్కరమ్||* కల

శ్చ||పుష్కలమ్||* గమరినిః||గమిష్యతీతిగమి||* ఆశీశత్||ఆగామి||* భువశ్చ||భావీ||* ప్రెస్థః||ప్రస్థాయీ||* పరమేశీత్|| పరమేష్ఠీ||* మన్థః||
 మన్థతేరినిః||త్యాన్యత్-కి త్వాన్మకారలోపః-మన్థాః||మన్థానా-మన్థానః||* పతస్థవ|| పథాః-పథానా||* ఖజైరాకః|| ఖజాకః||పక్షీ||* బలాకాదయ
 శ్చ||బలాకా-శలాకా-పతాకా||* పినాకాదయశ్చ||పాతేరిత్వం||నుమచ-క్షీబపుంసోః||పినాకః||స్యాత్||శూలశజ్జరధన్వనోః-తడఅహుతే-తడాకః||
 * కషిరూషి భ్యామీకన్||కషీకాపక్షిజాతిః-రూషీకానైత్రయోర్మలమ్||*అనిహృషి భ్యాంకిచ్చ||అనికం-హృషీకమ్||*చజ్జ-ణః||కిజ్జ-ణచ||క్వణ
 శబ్దే||అస్మాద్యజ్జగన్తాదీకన్||ధాతోః||కిజ్జ-ణాదేశశ్చ-ఘట్టికాయాం||కిజ్జ-ణోకాసైవప్రతిసరాపిచ||*శ్శాప్తావృక్షాం||ద్వేరుక్||చాభ్యాసస్య||శ
 ర్షరీకోహం||ప్రః||పర్షరీకోదివాకరః-పర్షరీకః||పటలకెశః||*పర్షరీకాదయశ్చ||స్పరస్పరణే||అస్మాదీకన్||ధాతోః||పర్షరాదేశః-పర్షరీకం||కిసలయం-
 దర్షరీకం||వాదిత్రం-యుర్షరీకం||శరీరం-తిత్తిరీకో||వృక్షభేదః-చ||రేర్ముమ్-చ||ఇచ్చరీకో||భ్రమరః-మర్షరీకో||దీనజనః-కర్కరీకా||గళన్తికా-పుణతేః
 పుణ్ణరీకం||వాదిత్రమ్-పుణ్ణరీకో||వాప్యఘ్రాగ్నిర్దిగ్దజశ్చ||* ఈపేకి||ద్ధస్వశ్చ||ఇషీకా||శలాకా||* ఋజేశ్చ||ఋజీకఉపహతః||*స||రేర్ముమ్
 చ||ప్రణీకాలాలా||* మృడః||కికన్||కన్||శౌ||మృడీ||కౌమ్మగః-మృడజ్జ-ణశ్శిశుః||* అశీకాదయశ్చ|| కీకన్||నానిపాత్య||నై-అలభూషణాదౌ-అ
 శీకం||మిథ్యా-విసూగ్వాద్వ్యతికం||విప్రియం||భేవశ్చ-వలీకం||పటలప్రా||నైతిత్వాది||*కృత్-భ్యామీకన్||కరీపో||స్త్రీ||శుమగోమయే-తరిషః-తరి
 తా||*శ్శాప్తాభ్యాంకిచ్చ||శిరీషః-పురీషమ్||* అర్ద్యజచ||ఋజీషం||పిప్లవచనమ్||* అమ్బరీషః||అయన్నిపాత్య||తే-ఆవిశబ్దే-అమ్బరీషః
 పుమాన్||భ్రాష్ట్రమ్-అమరస్తక్షీ||బెమ్బరీషం||భ్రాష్ట్రా||నా||*కృశ్శాప్తా||కటిపటిశౌ||టిభ్య||ఈరన్||కరీరో||వంశా||జుగరః-శరీరం-పరీరం||ఫలం-క
 టీరకి||కన్దరో||జఘ్నప్రదేశశ్చ-పటిరశ్చన్దనః||కన్దకః||కామశ్చ||శౌ||టిరస్త్యా||గిరీరయోః-బ్రాహ్మణాదిత్వాత్||ష్యజ్జ-శౌ||టిర్యమ్||* వశః||కిత్||ఉశీర
 మ్||* క||శేర్ముక్||చ||క||శ్చేరో||దేశః||* కృజ్జఉచ్చ||కురీరం||మై||భువన్||* ఘసె||కిచ్చ||క్షీరమ్||* గభీరగమ్భిరా||గమెర్భః-పక్షే||నుమ్||చ||* విషా||హి
 స్య||తేర్దహ||తేర్ద||విసూర్వాభ్యామాప్రత్యయః-విషా||బుద్ధిః-విహస్వర్గ-ఆవ్యయో||ఇమ్||* పచపళి||నుచ్||పచె||మో||వహ్నిరవ్యోః||* శీజో||ధుక్||లక్
 వలజ్జో||వా||లన్||చ||త్పరః||ప్రత్యయా||స్పృః||శీ||ధుమద్యం||శీ||లం||స్వభావః-శై||వలః-శే||నాలమ్-బా||హు||శ||కాత్||వస్య||పో||పి-శే||వాలం||శై||వలన్||స్త్రీ||శే
 పాలో||జ||ల||నీ||తి||కా||* మృకణి||భ్యామూ||కౌ||క||శౌ||మధూ||కౌమ్మగః-కణూకః||కాకః||*వ||లె||రూ||కః||వ||లూ||కః||పక్షీ||ఉత్పల||మూ||ల||ఇచ్ఛ||* ఉదూ||కా||దయ

శ్చ||వలెసంప్రసారణమూక ప్రత్యయశ్చ||ఉలూకావిస్త్రపెచకా-వావదూకౌవక్తా-భల్లూకః||*శమెర్బుక్ చ||శమ్బూకౌజలశుక్తిః||*శలిమణ్ణి
భ్యామూకణ్||శాలూకంకన్దవిశేషః-మణ్ణహకః||*నియోమిః||నెమిః||*అరైయాశ్చ||ఉర్తిః||*భువఃకిత్||భూమిః||*అశ్చేతెరశచ||రశ్మిఃకిరణోర
జ్జుశ్చ-దల్కిః-దలవిశరణే-దల్కిరిస్త్రాయుధమ్||వీజ్యాజ్వరిభ్యోనిః||బాహుళకాణ్ణత్వమ్-వెణిస్స్యాత్రైశవిన్యాసః ప్రవేశీవస్త్రియాముభే-జ్యా
నిః జూర్ణిః||*స్థవృషిభ్యాంకిత్||స్థణిరఙ్కుశః-వృష్టిఃక్షత్రియమెఘయోః||*అజ్జెర్నలోపశ్చ||అగ్నిః||*వహిశ్రిశ్రుయుక్త్రుగ్లాహత్యరిభ్యో
నిత్||వహ్నిః శ్రేణిః-శ్రోణిః-యోనిః-ద్రోణిః-గ్లానిః-హనిః-ఝార్ణిః-బాహుళకాత్మానిః||*ఘృణిపృశ్చిపార్షియార్ణిభూర్ణిపతేపఞ్చనిపాత్యనై-
ఘృణికిరణః స్పృశతేసలోహః పృశ్చిగల్పశరీరః-పృషెర్వృద్ధిశ్చ-పార్షిః పాదతలమ్ చరెనపథాయాఉత్సం-చూర్ణికవర్తకశతమ్- బిభరైరు
త్వమ్-భూర్ణిఃఽరణిః||*వృవృభ్యాంఽన్||వర్షిర్వస్తరః-దర్షిః||*జ్ఞాశ్చాస్త్రజాగృభ్యఃక్వన్||జీర్విఃపశుః-శీర్విః-హింస్రః-స్తీర్విరభ్యర్చ్యః-జాగృ
విర్నృపః||*దివోద్వద్విర్నృశ్చాభ్యాసస్య||దీదివిస్వర్గభతుయోః||*కృషిఘృషీచ్ఛవిస్థవికిడివి||కృవిస్త్రువాయద్రవ్యం-ఘృషీర్వరాహః-చ్ఛా
స్థోర్నాస్తత్వంచ-చ్ఛవిర్దీప్తిః-స్థవిస్త్రువాయః-దీప్యతేకికిపూర్వాత్-కికిదివిచ్ఛాపః-బాహుళకాత్ప్రాస్తవీర్ణయోర్వినిమయః-చాపెణికి
దీవినా||పాతెర్ద్రుణిః||పణిః||*శకృత్||శకృత్||అమెరతిః||అమతిఃకాలః||*వహివస్యర్తిభ్యశ్చిత్||వహతిఃపవనః-వసతిర్నహాయామిన్యోః-అరణిః
క్రోధః||*అశ్చేద్యోకోవా||అఙ్కుతిః-అఙ్కుతిర్వాతః||*హనైరంహచ||హనేరతిస్యాత్అంహదేశశ్చభాతోః-హన్తిమరితమనయాఅంహతిర్దానమ్
ప్రాదేశనన్దిర్వపణమవర్జనమంహతిః||*రమెర్నిత్||రమతిఃకాలకామయోః||*సూజఃక్రిః||సూరిః||*అదిశదిభూశుభిభ్యఃక్రిన్||అద్రిః-శద్రిఃశ
ర్క-గా-భూరిప్రచురం-శుభిర్బ్రుహ్మ||*వంక్రావ్రయశ్చ||క్రిన్నదానిపాత్యనై-వంక్రిర్వాద్యభేదోగృహదారుపార్వాస్థిచ-వప్రిఃయైత్రమ్
అంహిరంఘ్రిశ్చచరణః-తదిస్సాత్రోధాతుః-తన్ద్రిరోహః-బాహుళకాద్ధుణః-భేరిః||*రాశదిభ్యాంత్రిప్||రాత్రిః-శద్రిః-కుజ్జరిః||*అదెస్త్రి
నిశ్చ||చాత్రిప్-అత్రి-అత్రిశౌ-అత్రిణః-అత్రిః-అత్రి-అత్తయః||*వతెరత్రి||వతత్రిఃపక్షి||*మృకణిభ్యామీచి||మరిచిః-కణిచిఃపల్లవీనినా
దశ్చ||*శ్వయతేజ్జిత్||శ్వయీదిగ్వాన్యధిః||*వెఞ్ఞోడిచ్చ||వీచిస్తరఙ్కుః-నఞ్కసమాసెలవీచిర్నరకభేదః||ఋహనిభ్యామూషన్||అహుషసూన్
ర్యః-హనూషోరాక్షసః||*పురఃకుషన్||పురలగ్నగమనై-పురుషః-అస్యేషామపీతీద్ధిర్ఘృహుషః||*వ్యూసహికలిభ్యఉషన్||పరుషం-సహుషః-క

టుషమ్||*పీయూషమ్||పీయతిసాత్రోధాతుః పీయూషమ్-బాహుళ కాన్తుణెపెయూషోభినవమ్పయః||*మన్దైర్ముమ్చ||మజ్జాసా||*గడేశ్వ||
 గజ్జూషః-గజ్జూసా||*అరైరదుః||అరరుశ్శత్రుః-అరరు-అరరవః||*కుటఃకిచ్చ||కుటరుర్వస్త్రగృహమ్ కిత్వప్రయోజనంచైన్ద్రమ్||*శకాదిభ్యో
 ఽటన్||శకటోస్త్రియాం-కకిర్గత్వర్థః-కజ్జుటస్సన్నాహః-దెవటశ్శీల్పీ-కరటత్త్యాది||*కృకదికడికటిభ్యోఽమ్బుచ్||కరమ్బంవ్యామిశ్రమ్-కది
 కడిసాత్రా-కదమ్బావృక్షభేదః-కడమ్బాఽగ్రభాగః-కటమ్బావాదిత్రమ్||*కదైర్మత్తీణీ||కాదమ్బుకలహంసః||*కలికర్ద్యోరవః||కలవః-కర్ద
 మః||*కుణిపుల్యోకిన్దచ్||కుణశబ్దోపకరణయోః-కుణిన్దశబ్దః-పులిన్దోజాటవిశేషః||*కుపెర్వావశ్చ||కుపిన్దకువిన్దాతస్తవాయో||నాషజ్జేర్షధన్||ని
 షజ్జధిరాలిజ్జకః||*ఉద్యైరైశ్చిత్-ఉచరధిస్సముద్రః||*సరైర్నిచ్చ||సారధిః||*ఖర్దిపిజ్జాదిభ్యఉరోలచా||ఖర్జూరఃకర్పూరః-వల్లూరంశుష్కమాంసమ్-
 పిళ్ళాలంకుశవర్తిః||*లజ్జైర్వృద్ధిశ్చ||లాజ్జూలం-కుసూలః||*తమైర్బుకచ్||తామూబలమ్||*శృణాతేర్దుకచ్||శార్దూలః||*కువశ్చటకీర్ణశ్చ||కూపీచి
 త్రలెఖనికా||*సమీణః||సమీచఃసముద్రః-సమీచీహరిణీ||*సివేష్టిరూచ||సూచోదర్భాజ్ఞురః-సూచీ||*శమైర్బున్||శమోముసలమ్||*ఉర్బాదయ
 శ్చ||బన్నస్తానిపాత్యనై ఉచసమవాయోచస్యలత్వంగుణాభావశ్చ-ఉల్బఃగర్భాశయః శుల్బుతామ్రం-బిమ్బమ్||*స్థస్తోవృజబకా||తివృతేర
 మ్బుచ్ఆబకవతాస్తస్తాదేశశ్చ-స్తమ్బోగుచ్ఛస్తృణాదినః-స్తబకఃపుష్పగుచ్ఛః||*శాశపిభ్యాందదనా||శాదోజమ్బుళశష్పయోః-శబ్దః||*అబ్దా
 దయశ్చ||అవతీత్యబ్దః||*కౌతేర్ముమ్||కున్దః||*వలిమలితనిభ్యఃకయన్||వలయం-మలయఃతనయః||*వృప్రాస్టుద్దకాచ||వృషయత్రయః-హృ
 దయమ్||*మిపీభ్యాంరుః||మెరుః-పెరుఃసూర్యః-బాహుళకాశ్చిబతేరపి సంవత్సరవపుఃపారుః పెరుర్వావీర్దినప్రణీ||*జత్వాదయశ్చ||జత్తు
 జత్తుణీ-అశ్రుఅశ్రుణీ||*రుశాతిభ్యాంక్రన్||రురుర్మృగభేదః శాతయతీతత్రుః ప్రజ్ఞాకౌపారాధ్రస్వత్వమ్||*జనిదాచ్యుస్సవృమదిషమన
 మిభృజ్భృత్యత్వన్త్వన్త్వన్త్వన్శకస్యడటాటవః||జనిత్వోమాతాపితరా-దాత్వోదాతా-చ్యోత్సోదా-అణ్ణజఃక్షీణపుణ్యశ్చ-స్మశిర
 జ్జుశఃచస్త్రోసూర్యోవాయుశ్చ-వృశఃఆర్ద్రకంమూలకంచ-మన్యః-షణ్ణః-డిత్వాట్టిలోపః నమతీతినటః-తైలూషః-బిభర్తిభరటఃకులాలోభృత
 కశ్చ-అన్యైభ్యోపివృశ్యై-పేత్వమశృతం-భృశమ్||*కుసెరుమ్భామెదెతాః||కుసుశ్చం-కుసుమం-కుసీదమ్-కుసితోజనపదః||*సానసివగ్గసివ
 ర్ణసితణ్ణులాఙ్ముశచమాలెల్వలవల్వలధిన్యశలాః|| సమోతేరసిప్రత్యయ ఉవధా వృద్ధిః-సానస్మిరణ్యమ్-వృజోనుకచ-వర్ణసిర్జలమ్-

వ్య-వర్ణసిర్జలగృహం-తడఅఘాతే తద్బలూః అకీలతః-ఉశచ్-అఙ్కుశః-చషేరాటః-చమలోయూవకటకః-ఇల్వలూడై త్వభేదః-వల్వలమ్-ఇ
 ధృపా-ఋ కారస్య ఇ కారః-ధిష్ణ్యమ్-శ తేర్యః-శల్యం-వాపుంశిశల్యంశఙ్కుర్నా ||*|| మూశ క్యబిభ్యఃక్షః || మూలం-శక్షఃప్ర యంవదః-అంబ్లోరసః-
 బాహుళ కాదమే-అఘ్నిః ||*|| మాచ్ఛాససిభ్యోయః || మాయా-భాయా-సస్యం-బాహుళ కాతునో తేః-సవ్యందక్షిణవామయోః ||*|| జ నేర్యక్ || యో
 విభాషా-జన్యంయుద్ధం- జాయాభార్యా ||*|| అఘ్నోదయశ్చ || యగ న్తానిపాత్య నై హ నైర్యక్ అఙ్గాగమః ఉపధాలోపశ్చ-అఘ్నోప్రజావ
 తిః- అఘ్నోమాహేయీ-కనదీ ప్రా-కన్యా-వబయో రై క్యంవద్వ్యా ||*|| సామదిపద్య రివ్రాశకీభ్యోవనిష్ || సావారసికః-మద్యాశివః-పద్వా
 వన్ధాః-అర్వాతురగగర్హ్యయోః- పర్వగ్రస్థిప్ర స్రావశ్చ-శకృపహ స్తీ జీబ్రా-శక్వరీ-అఙ్కులిః ||*|| శీజ్ శ్రుశిరుహిజీషిసృగృభ్యః క్వనిష్ || శీవాఅ
 జగరః శ్రుశ్వాసృగాలః-రుహోవృక్షః-జిత్యాజేతా-క్షిత్యావాయుః సృత్యాప్రజావతిః-ధృత్యావిజ్ఞః || ధ్యాపోస్యం ప్రసారణంచ || ధీవాకర్మ
 కరః-పీవాన్థాలః ||*|| అదేర్ధచ || అద్ధా ||*|| ప్ర-ఈరశదోస్తుత్ చ || ప్రైర్వా ప్రశత్త్వాచసాగరః-ప్రైర్వరీ ప్రశత్త్వరీచనదీ ||*|| సర్వధాతుభ్యత్తన్
 పదిః-అగ్నిః-తుడిః-తుడ్డిః-వలిః-వటిః-యజిః-దేవయజిః-కాశతత్తతికాశిః-యతిః వల్లీ-మల్లీ-కలిః-మనీషిణామే-మసిః- బాహుళ కాద్భుణః- కోటిః
 హేళిః-బోధిః-నన్దిః-కలిః ||*|| హృపిషిరుహివృతివిదిద్భిదికీ ర్తిభ్యశ్చ || హర్విష్టావహవి నై భేకేసేహ్మహయెరనాచ నై కీలేష్లవజై చయమేవా
 తెచకీ ర్తితః-పెషిర్వజ్రం-రోహిః-వర్తిః-వెదిః-భేదిః-భేత్తా-కీ ర్తిః ||*|| ఇగుపధాత్రి-త్ || కృషిః-ఋషిః-శుదిః-లిపిః-బాహుళ కాద్భృత్వేలిపిః-తూల
 విష్-దై-తూలిః-తూలీకూర్చికా ||*|| భృమేస్యం ప్ర సారణంచ || భృమిర్వాతః-బాహుళ కా ద్భృమిః ||*|| క్రమితమిశతి న్నమ్భామతత్తచ్ఛ || క్రిమిః-సం
 ప్రసారణానువృత్తైకృమిరపి-తిమిర్మత్స్యభేదః శితిర్కైచకశుక్లయోః-స్తిభిస్సముద్రః ||*|| మనైరుచ్చ || మునిః ||*|| వదైర్బలిశ్చపిరణ్యై || వర్తిసాని త్రః-
 అస్యబలిరాదేశః-కరోపహరియోఃపుంసిబలిః-ప్రాణ్యజై స్త్రీ యామ్-వబయో రై క్యాద్వలిః-హిరణ్యేతువర్తిస్సవర్ణమ్ ||*|| వసివపియజిరాజి వ్రజిస
 దిహనివాశివాది వారిభ్యత్తన్ || వాసిః భేదనవస్త్రుని-వాపిః-వాపీ-యాజిర్యష్టా-రాజిః-రాజీ-ప్రాజిర్వాతాలిః-సాదిస్సారధిః-నిఘాతిర్లోహఘాతినీ-వా
 శిరగ్నిః-వాదిర్వద్వాన్-వారిర్జబన్ధనీ-జతతుక్లీబం-బాహుళ కాద్ధారిః-పధికసంహతో ||*|| న-పాటాభశ్చ || నాభిః-స్యాత్ త్త్రియేపుంసి-ప్రాణ్యజైతు
 స్త్రీ యాం-పుంస్యపీతికెదిత్ ||*|| కృషేర్వద్భిశ్చన్దసే || కాక్షి ||*|| శ్రశ్శకునా || శారిః-శారికా ||*|| కృషాడదీచాంకారుము || కారిశ్శిల్పీ ||*|| జనిఘసి భావ్యమి

శ్లో||జనిర్జననం- ఘాసీర్భత్వమగ్నిశ్చ||*అజ్యతిభ్యాం చ||అజిన్యం గ్రామః-అతిపక్షీ||* పాదే చ|| పదాజిః-పదాతిః||* అశివణాయోరూదాయలు
 కాచ||అశేరుట్-రాశిపుజ్జః-పణాయ తె రాయలుక్-పాణిఃకరః||* వాతేర్దిచ్చువిపక్షీ-ప్రియాంబీత్యపి||* ప్రే హర తెకూపె||ప్రహిఃకూపః
 * నౌప్ర్యాయలోపఃపూర్వస్య చదీర్ఘ||వ్యభిభాత్ స్యాత్ యలోపశ్చ నేర్దీర్ఘః-నీవిః-నీవీవ-స్త్రగ్రన్థామూలధ నేచ||* సమా సేఖ్యస్సచోదాత్మః||స
 మానశబ్దేపవ దేఖ్యాత్వస్మాదీన్ స్యాత్ సచడిచ్చయలోపశ్చ-సమానస్యతుడదా-క్షాసఖ్యా దేశశ్చ-సమానఖ్యాయ తెజ నై రితిసఖా||*అ
 జి శ్రహసి భ్యాంప్రాస్వశ్చ||ఇన్ స్యాత్ సచడిత్-అజోప్రాస్వశ్చ-ప్రియఃపాశ్యశికోటయః-సర్వేవృత్రాసు రెవ్యహిః||*అచభి||రవిః-పవిః-తరిః
 కవిః-అరిః-అలిః||*ఖనిక ప్యజ్యసివసేవనిధ్వని గ్రన్థివభిభాత్||ఖనిః-కషిర్ద్రిస్త్రః-అజిః-అసిః-వసీర్వ-స్త్ర-వసీరగ్నిః-సనిఃభ-క్షిదానంచ-భ్వనిః-గ్ర
 న్థి వలిఃపశుః||* వృతేశ్చన్దసి||వర్తిః||* భుజేకిచ్చ||భుజిః||క-గృహశ్రావహామటిభిదిచ్చిదిభ్యశ్చ||ఇకిత్యాన్యత్-కిరిర్వరాహః-గిరిగోత్రాక్షిరోగ
 యోః-గిరిణాకాణః-గిరి కాణః శిరిఃశలభఃహస్తాచ-పురిర్నగరం-రాజానదీచ-కుటిశ్శాలాశరీరం-భిదిర్వజ్రం-చ్చిదిఃపరశుః||*కుడిక మ్మోర్వలోప
 శ్చ||కుడిదా హే-కుడిదైహః-కపిః||*సర్వధాతుభ్యోమనిన్||క్రియత ఇతికర్త-చర్త-భన్త-జన్త-శర్త-స్థామబలమ్-ఇన్తన్తితిప్రాస్వః-భన్త-మత్రామా||
 బృంహరోచ్చ||నకారస్యకారః-బ్రహ్మతత్వంతపోవేదోబ్రహ్మవిప్రః-ప్రజాపతిః|| అశిశకిభ్యాంభస్సి||అశ్వా-శక్తా||*హృభృభృస్సప్త
 శ్మాభ్యఇమనిచ్||హరిమాకాలః-భరిమాకుటుమ్పూ-ధరిమారూపం-సరిమావాయుః-స్తరిమాతల్పం-శరిమాప్రసవః||*జనివృక్ష భ్యామిమనిన్||జని
 మాజన్త-మరిమామృత్యుః||* వేషస్సర్వత్ర||భన్తసి భాసాయాంచైత్యర్థః వెమాత స్తవాయదణ్డః-అర్ధరాబ్దిః-పామనీ-వెమనీఇతివృత్తిః||*నామన్ సీ
 మన్ స్రోమన్ రోమన్ లోమన్ పాప్తన్ ధ్యామన్||సప్తఅమీనిపాత్య వై-మామయ తెన నేనేనామ-సినోతేర్దీర్ఘః-సీమా-సీమానా-సీమానః పత్య
 డాప్-సీమేసీమాః-వ్యభిఅన్త్యస్యోత్వంగుణః-వోమ-రౌ తెరోమ-లోమ-పాప్తాపాపమ్-ధ్యామాపరిమాణం తేజశ్చ||*మిథు నేమనిః|| ఉపసర్గ
 క్రియాసంబంధోమిథుచం-నతు స్త్రీ పుంసౌ-స్వరాధమిదం సుశ ర్క||*సాతిభ్యామ్మనిన్సనిశౌ||స్వతిసామ-సామనీ-అత్తా||*హనిమశిభ్యాంసికన్||
 హంసికాహంసయోషితి-మక్షికా||*కోరరన్||కవరః||*గిరఉడక్||గరుడః||*ఇన్దైకిమన్తలోపశ్చ||ఇదమ్||*కాయ తేర్దిమిః||కిమ్||*సర్వధాతుభ్యః
 ప్రన్||వస్త్రమ్ అస్త్రం-శస్త్రమ్ ఇన్తన్తితిప్రాస్వత్వం-శాదనాచ్చత్రమ్||*భ్రష్టిగమినమిహనివిశ్యశాంవృద్ధిశ్చ||భ్రాత్రః-గాత్రం-శకటం-

నాంత్రంస్తోత్రం-హోత్రంమరణం- వైష్ణవం-ఆష్టమాకాశమ్||*వివేక్యచ్చ||ద్యౌత్రంజ్యోతిః||*ఉషిఃనిభ్యాంకిత్||ఉష్ణః-భాత్రం-ఖనిత్రంజలాధా
 రశ్చ||*సివిముచ్యోష్టేరూచ||సూత్రం-మూత్రమ్||*అమిదిమిదిశసిభ్యఃక్రైః||ఆస్త్రం-చిత్రం-మిత్రం-శస్త్రమ్||*పువోప్రాస్పశ్చ||పుత్రః||స్త్రా
 యత్యేర్హత్||స్త్రీ||*గుభ్యవిపదివదియమిసదితుదిభ్యస్త్రైః||గోత్రంస్యాన్నామవంశయోః-గోత్రాప్రథివీ-ధర్త్రగృహం-వైత్రం-వక్త్రం-వక్త్రం-య
 స్త్రం-సత్త్రం-క్షత్త్రమ్||*హుయామాత్రుభసిభ్యస్త్రన్||హూత్రం-యాత్రా-మాత్రా-శ్రోత్రం-భస్త్రా||*గమెరాచ||గాత్రమ్||
 *దాదిభ్యశ్చస్త్రన్||దాత్రం-పాత్రమ్||*భూవాదిగ్భూభ్యోణిత్రన్||భావిత్రం-వాదిత్రం-గారిత్రమోదనమ్||*చరైర్వృత్తే||చాక్రమ్||*అశి
 త్రాదిభ్యశ్చిత్రే||అశిత్రం-వహిత్రం-ధరిత్రమహీ-త్రైజీవమాదిభ్యఉత్రైః||త్రోత్రంప్రహరణం-వృత్త్-వరుత్రం-ప్రావరణమ్||*అ
 మ్మెర్విషతివీత్||అమిత్రశ్చత్రః||*ఆస్సమిన్నికపిభ్యామ్||సంపూర్వాదిణఃనిపూర్వాత్-షేషృతస్యాత్-స్వరాదిత్వాదవ్యయత్వమ్-స
 మయా-నికమా||*చితైకణికశ్చ||బాహులకాదగుణః-చిక్-ణంమస్యణంస్సిగ్గమ్||*సూచైస్తన్||సూక్ష్మమ్||*పాతేర్దుమ్సున్||పుమాన్||*రు
 చిభుజిభ్యాంకిష్యన్||రుచిష్యమిష్టం-భుజిష్యోదాసః||*వస్తైః||వస్త్రైర్భారభోద్వయోః-వస్తయస్యర్దశాసూత్రే-బాహుళకాత్-శాసః-శాస్త్రైః
 రాజదణ్డః-విధ్యాభ్యమగమస్యతీతిఅగస్త్రైః-శకన్ధాద్విదిః||*సావసైః||స్వస్తి-స్వరాదిపాతాదవ్యయత్వమ్||*వాతసైః||వితస్త్రైః||*వదిప్రథిభ్యాన్నిత్||
 వత్తిః-ప్రథితిః-తితుత్రైష్వగ్రహాదీనామితీత్||*దృణాతేర్ద్రస్పశ్చ||దృతిః||*కృత్య-కృపిభ్యఃకిటన్||కిరిటం-తిరిటంనువర్ణంశిరోవేష్టనం - కృ
 పీటంకుక్షివారిణోః||*రుచివచిమచికుటిభ్యఃకితచ్||రుచితమిష్టమ్-ఉచితం - కుచితంపరిమితం-కుటితంకుటిలమ్||*కుటికుపిభ్యాంక్తులన్||కుట్టులం
 కుష్టులమ్||*కుషేర్లశ్చ||కుల్లలంపాపమ్||*సర్వధాతుభ్యోఽసున్||శేతః-సరః-పయః-సదః||*రపెరతపచ్చ||రెపోవద్యమ్||*అశైర్దైవనేయుట్టు
 దైవనైస్తౌతా-యశః||*ఉజ్జైర్బలౌహశ్చ||ఓజః||*శ్వేస్సంప్రసారణంచ||శవః-శపసే-బలపర్యాయాయమ్||*శ్రయతేస్సాన్వజైశిరఃకిచ్చ||శ్ర
 యతేశ్శిరఃపదేశోఽసున్కిచ్చ-శిరః-శిరసీ||*అర్తైరుచ్చ||ఉరః||*వ్యాధౌశుత్చ||అర్యోగుదవ్యాధిః||*ఉదకెనుత్చ||అర్తైరనున్స్యాత్తస్య
 చనుత్-అర్ణః-అర్ణసీ||*ఇణాగ్నిపనః||*రిచ్ఛేర్ధనేఘ్చ||చాత్రత్యయస్యనుత్-ఘేత్వాత్కు-త్వం-రేకణస్సవర్ణమ్||*చాయతేరన్నైప్రా
 స్పశ్చ||చనోభక్తమ్||*వృజీభ్యాంరూపస్వాజ్యయోఃపుత్చ||వరోర్వరూపం-శేషోగుహ్యమ్||*సురీభ్యాంతుత్చ||స్తోతః-రేతః||*పాతేర్గు

తజాత-చ||పాజః-పాజసి|| ఉదాకెఘట్-చ||పాథః|| *అన్నేచ||పాథోభక్తమ్|| *అదేర్ముమ్భాచ||అజేర్భక్తేవాజ్యేఅనున్ నుమాగమోధాజేశ
శ్చ-అన్దో-అన్నమ్|| *స్క-స్తేశ్చస్వాజ్ఞే||స్క-స్థః-స్క-స్థసి|| *రహేత్||రహా|| *అవఃకర్తాభ్యాంహంప్రసాన్వహచహ||అప్నః-అపః- బాహుశ
శ్చాత్-అపః-అపసి|| *రూ-పేజాత్-చ||అబ్ధోదూపమ్|| *ఉదాకనుమ్భాచ||అమ్భః|| *నహార్దివిభశ్చ||నభః|| *ఇణఅగఅపరాధేచ||అగః-పాపాపరాధ
యోః|| *అమెర్ముక్-చ||అంహః|| *రమెశ్చ||రంహః|| *దేశే-అహా-రమే-నైస్సే-రహా|| *అభ్యుజ్జీయజిభ్యజిభ్యఃశ్చ||ఏభ్యోనున్ కవర్తశ్చాన్తా
దేశః-అజ్-శ్చిహ్నాశ్చరిరయోః-అజఃవక్షీ-యో-స్సమాధిః-భర్త-నైజః|| *భూరజ్జీభ్యాంకీత్||భువః-రజః|| *వసెర్నిత్||వాసావస్తమ్|| *చస్తేరాడే
శ్చభః||భన్తః|| *పచివదిభ్యాంనుత్-చ||పతుసతుస్త్వతాపక్షో-వక్షో-హృదయమ్|| *వహోహాధా-భ్యశ్చన్దసి||వత్యో-అనడాన్-హాసాశ్చన్దః-ధా
సాః-వర్వతఇతి ప్రాజ్ఞః-వస్తతస్తునిదిత్యనువర్తతేనతునుత్-తేనవహేరుపధావృక్షః-ఇతరయోరాతోయగితియుక్-శోణాధ్యష్టావృవాహ
సా-శ్రోతాహవంగృణవస్తామవాహః-పిశ్పపిహాయాః-వాజమ్భరోవిహాయాః-దేవౌనయఃపృథివీవిశ్వధాయాః-అధారయత్పృథివీం
విశ్వధాయనమ్-ధర్మసంభూరిధాయసమిత్యాది|| *ఇణఅసి||అయాఃవహ్నిః-స్వరాదిపారాదవ్యయత్వమ్|| *మిఖునే-అసిఃపూర్వవచ్చసర్వమ్||
ఉపసర్గవిశిష్టోధాత్తుర్నిధునంత్రాసు సోపవాదో-అసిస్వరాధః-యస్యధాతోర్యత్తార్యమసుప్రత్యయేఉక్తంతదత్రాపిభవతీత్యర్థః|| *అశేర్దేవ
నేయుత్పేత్వాది-సుయశాః|| *నజిహనవిహచ||అనేహః-అనేహసౌ|| *విధాతో-వెధచ||విదధాతితి-వెధాః|| *నువోధుత్-చ||నోధాః-యుషిః|| *గతి
కారకయోః-సూర్వపదప్రకృతిస్వరత్వంచ||అసిఃస్వాత్-నుతపాః-జాతవేదాః-గతికారకోపపదాత్కృదిత్యుత్తరపదప్రకృతిస్వరత్వేనతిశే
షస్యానుదాత్తత్వేప్రాప్తేతదపవాదార్థమిదమ్||చస్త్రే-మోడిత్||చస్త్రో-పపదాన్తా-జఃఅసిస్సాన్యత-సచణిత్-చస్త్రమాః|| *వయసిధా-ఇ||వ
యోధాస్తరుణః|| *వయసిచ||వయోధాః-సమద్రో-మేఘశ్చ|| *పురసిచ||పురోధాః|| *పురూరవాః||పురుశబ్రన్యవీర్ధ్యరో-తేరసిశ్చనిపాత్యతే|| *చ
క్షేర్బహుశంశిచ్చన్వ-చత్యోః|| *ఉషఃకీత్||ఉషః|| *దమెరునసి||సప్తార్చిర్దమునాః|| *అజ్జిరాః||అజ్జ-తేరిసిరుడాగమశ్చ||అప్సరాః|| *న-దైరప్రా
ధావదసిః-ప్రాయణాయంభూమ్ని-అప్సరసః|| *విదిభుజిభ్యాంవిశ్వే|| *విశ్వవేదాః-విశ్వభాజాః|| *వశేకనసి||సంప్రసారణమ్-ఉతసాః||
* ఇత్యుదాదిమచతుర్థపాదః|| * అదిభువౌడుతచ్||అమ్భుతమ్|| *గుఢయామః||గోధూమః|| *మసెరూరన్||మసూరః-ప్ర

ధమేపాదేతసెరుకన్ - మెనెశ్చైత్యత్రవ్యాఖ్యాతః* స్థానికచ్ఛూరంనువ్యు* పాతేరతిఃపాతిఃసామీ-సంపాతిఃపక్షిగాజః* వాతేర్నిత్ ||
 వాతిరాదిత్యసామయోః* అత్రైశ్చ||అరతిరుద్వేగః* తృహేకోహలోపశ్చ|| తృణమ్* వృక్షలుటితనితాడిభ్యుడలచత్తణ్ణశ్చ|| ప్రేయసై
 లుప్యనైతన్యనైతాద్యస్తతివాతణ్ణలూః* దంసెప్టటనానఅచ|| గాసఃసెవకశూద్రయోః* దంశెశ్చ|| దాశోధీవరః* ఉడిచేరై సఃస్వగాది
 పారాదవ్యయత్వమ్ ఉచ్చైః* నాదీర్హశ్చ|| నీచైః* సారమెక్తోదమెసూర్వపదన్యచదీర్ఘ|| రమెసుసూర్వాద్దమెవాప్యేక్తస్యాత్-క్తిద్వాద
 నునాసికలోపః సూరతఉపశాన్తోదయానుశ్చ||* పూజ్ఞోయణ్ణుక్ హ్రస్వశ్చ|| యత్ప్రత్యయఃపుణ్యమ్* స్రంసెశ్శిఃకుటకీచ్చ|| స్రంసతేశ్శి
 రాదేశాయత్ప్రత్యయఃకిత్తస్యకుటాగమశ్చ-శిక్యమ్* అరైఃస్యురుచ్చఉరణోమేషః* హింసెరీరసీరచా|| హింసీరోవ్యాఘ్రదుష్టయోః
 * ఉడిదృణాతేరజతాపూర్వపదాన్త్యలోపశ్చ || ఉదరమ్* ఉత్థనైర్ముహవోదాత్తః* అచఅత్చడితాన్యత్థాతోర్ముహవోదాత్తః-ముఖ
 మ్* అమెస్సన్ || అంసః* ముహోఘోమూర్చ|| మూర్ధః* నహర్వల్లోపశ్చ|| నఖః* శీజోహ్రస్వశ్చ || శిఖా* మాజఉఘోమయచ్ || మయాఖః*
 * కలిగలిభ్యాంఘగసోఽచ్చ|| కుల్పఃశరీరావయవోరోగశ్చ-గుల్ఫఃపాదగ్రన్థి* స్పృశెశ్వేచ్ఛశునౌపృచ్|| శ్వేచ్ శునౌప్రత్యయాపుష్పత్యాదేశః
 పార్శ్వం-పార్శ్వోఽస్రీకతుయోరధః-పర్ముగాయథమ్* త్కనిశ్రయతెర్దున్ || త్తన్ శబ్దోముఖవాచీ-ముఖమాశ్రయతత్కత్కశ్రు* అశ్రాద్ద
 యశ్చ|| అశ్రునయఃజలమ్* జనెష్టన్ లోపశ్చ|| జటా* అచ తస్యజన్మజుతస్యజనెజన్మదేశస్యాత్ అచ్చ-జన్మ* హస్తైశ్శరీరావయవేద్వేద
 జఘామ్* సశాచ్చన్నితమ్ముః స్త్రీకట్యాఃక్లిబ్బేజుజఘనంపురః* క్లిశెరన్ లోలోపశ్చ|| లకారస్యలోపః-శెశః* ఫలెరితజాదేశ్చపః|| పలితమ్* కృ
 ణాదిభ్యస్సంజ్ఞాయాపుచ్ || రకః-కరకా కటకః నరకం-నరకో నారకోపిచేతిద్విరూపకోశః-నరకంగగనం-కోరకఃకోరకంచ || * చీకయతేరాద్య
 స్తోపస్యయశ్చ, కీచకోపగ శభేదః|| పదిమహ్యోరివోచ్చపథాయాః || పేచకః-మేచకః* జనెరతష్టచ్ || జరరమ్* వచిమనిభ్యాంచిచ్చ|| వరరోమూర్ధః
 వరరోయశ్శొణ్ణయోః బిదాదిత్యాన్తారరః-గర్దాదిత్యాన్తారర్యః* ఉడిదృణాతేరలచాపూర్వపదాన్త్యలోపశ్చ|| ఉర్దరశూరరతుసోః* కృద
 రావయశ్చ|| కృగరఃకుమాలః-స్మదరంవిలసత్-స్మదరస్సర్పః* హస్తైర్హస్తాద్యస్తయోర్హస్త్యత్తత్వై || ఘటనోమారకః* క్రమిగమితుమిభ్య
 స్తున్వృద్ధిశ్చ || ప్రస్తుఃపక్షి గాస్తుఃపథికః-తౌస్తుర్మశకః* హర్యతేకస్యన్ హిరచ|| కన్యస్త్రత్యయః హిరణ్యమ్* కృఘఃపాసః* కర్పాసః

విల్వాదిత్వాత్తారాసంవస్త్రమ్||* జనైస్తురశ్చ||జర్మహస్తీయోనిశ్చ||*ఉర్ధ్వోత్థేః||ఉర్ధ్వో||*దధాతైర్యన్ముత్తవ||ధాన్యమ్||*జీర్యతేఃక్రిస్త
 శ్చవః||జిప్రిఃస్యాత్తాలపక్షిణోః-బాహుశ్చకాథలిచెతిద్ధిన్||*మవ్యతైర్యలోహాశ్చప్వతుత్చాలః|| మవ్యతైరాలప్రత్యయస్సన్యత్తస్యాప్
 తుడాగమఃదాతోర్యలోహమకారశ్చన్యస్య-మమావతాలోవిషయే||*యుజేకీకన్||యుజేకన్త్రోధూమశ్చ||*తనోత్థేఃఉస్సన్వచ్చ||తితః
 పుంసిక్లేబెచ|| అర్భకపుడుకపాకావయసి||యుధువృద్ధ-తతోపున్-భకారశ్చన్తాదేశః-ప్రథేసుకన్సంప్రసారణంచ-పిబతేకన్||*అవద్యావ
 మాధమార్వరైః||కుప్తితేవదెర్నశియత్-అవద్యమ్-అవతెరమః-అవమః-వస్యవతైఃఅధమః-అరైర్వన్-అర్వా-రిఫతేస్తాదాదికాజైరైః||
 *లీరిజోర్ద్వస్యపుట్పతరౌశ్లేషణమత్సనయోః||తరౌప్రత్యయాక్రమాత్ స్తదాతోర్ద్వస్యప్రత్యయస్యపుట్-లిప్తస్లిష్టం-రిప్తంపుత్తితమ్||
 *క్లిశేరేచ్ఛపధాయాఃకన్లోపశ్చలోనామ్చ||క్లిశేకన్స్యాత్ ఉపధాయాఈత్వంలస్యలోపఃనామాగమశ్చ-కీనాశఃయమః-క్లిత్వఫలంచన్యమ్||
 *అశోతేరాశుకర్తృణివరత్చ||చకాగామపధాయాఈత్వమ్-ఈశ్వరః||*చతేయరన్||చత్వారః|| *ప్రాతేరరన్||ప్రాతః||* అమెస్తుట్ప||అ
 న్తర్కధ్యమ్||దహ్యోలోహోదశ్చనః||గప్రత్యయఃథాతోరన్యస్యలోపఃదకారస్యనకారః-నగః||* సిచెస్సంజ్ఞాయాంహనుమాకశ్చ|| సిచ్ఛతేఃక
 ప్రత్యయఃహకారాదశోమమ్చస్యాత్-సింహం||* వ్యాజిప్రాతేశ్చజాతౌ||కప్రత్యయస్సన్యత్-వ్యాప్రుః||* హనైరచ్ఛురచ||ఘోరమ్||
 క్షమేకపధాలోపశ్చ||చాచచ్-త్వా|| తరతేర్ద్రిః||ప్రయః-త్రీన్||* గ్రహారణి||గ్రహణిః-జీమ్-గ్రహణీవ్యాధిభేదః||* ప్రధేరమచ్||ప్రధ
 మః||* చరేశ్చ||చరమః||* మక్లేరశచ్-మక్లేశమ్. —————* ఇత్యణాదిమపశ్చమఃపాదః. *————— ణ్డణాదయోబహుళమ్||౩||౩||౧||
 ఏతేవర్తమానైస్సంజ్ఞాయాంచబహుళంస్యః-కెదిదవిహితాఅపూర్వహ్యః||*||సంజ్ఞానుధాతుదూపాశిప్రత్యయాశ్చతతఃపరే|| కార్యాద్విద్యాద
 నూబద్ధమేతచ్ఛాస్త్రముణాదిమ||౩||భూతేసిద్ధ్యశ్చనై||౩||౩||౨||౩||భవిష్యతిగమ్యాదయః||౩||౩||౩||౩||దాశగోఘ్నాసంప్రదానై||౩||౪||౨||౩||
 తౌసంప్రదానైకారకేనిపాత్యేతే దాశన్తితస్మైదాశః గాంహన్తితస్మైగౌఘ్నఃఅతిధిః||౩||భీమాదయోఽపాదానై||౩||౪||౨||౪|| భీమః-భీష్మః-
 ప్రసూన్దనః-ప్రగతుఃమూర్ఖః-ఖలతిః||౩||తాభ్యామన్యత్రాణాదయః||౩||౪||౨||౪||సంప్రదానాపాదానవరామర్కాగ్ధంతాభ్యామితి-తతోఽపాభా
 వతితస్యః-వృత్తంతదితివర్త-చరితంతదితివర్త||౩||తుమున్ణువౌక్రియాయాంక్రియాధాయామ్||౩||౩||౧౦|| క్రియాధాయాంక్రియాయా

ముపపదభవిష్యత్వధేధాతోఽతాస్తః మాస్తత్వాదవ్యయత్వం-కృష్ణంద్రష్టుంయాతి-కృష్ణందర్శకోయాతి-అత్రవాసరూపేణతృజాదయోన-పు
 నన్యైలు క్తైః||౩||సమానకర్తృకేతుమున్||౩||౩|| ౧౫౦||అక్రి యార్థోపపదార్థమేతత్-ఇచ్ఛార్థేష్వకకర్తృకేమాపపదేమథాతోస్తుమున్
 స్యాత్-ఇచ్ఛతిభోస్తుం-వప్తివాఙ్మతివా||౩||శకధృషజ్ఞాగ్లాఘుబరభలభక్రమగమసహాస్త్యధేతుమున్||౩||౪||౬౫|| ఏమాపపదేమథా
 తోస్తుమున్ స్యాత్-శక్నోతిభోస్తుమ్-ఏవంధృష్టోతిత్యాదౌ-అర్థగ్రహణమస్తినైవసంబధ్యతే అనన్తరత్వాత్- అస్తిభవతివిద్యతేవాభోస్తుమ్||
 ౬||పర్యాప్తివచ నేష్వలమధేమ||౩||౪||౬౬||పర్యాప్తిఃపూర్ణతా-తద్వాచిముసామర్థ్యవచ నేమాపపదేతుమున్ స్యాత్ పర్యాప్తిభోస్తుంప్రవీ
 ణఃకుశలఃపటురిత్యాది-పర్యాప్తివచ నేమకిమ్-అలంభుక్త్వా-అలమధేమకిం-పర్యాప్తంభుజ్జే-ప్రభూతతేహగమ్యతేనతుభోక్తుసామర్థ్యమ్||
 ౬||కాలసమయవేలానుతుమున్||౩||౩||౧౬౭|| పర్యాయోపాదానమర్థోపలక్షణార్థం-కాలార్థేమాపపదేతుమున్ స్యాత్-కాలస్సమయోవే
 లౌఅనెహవాభోస్తుం-ప్రేమాదిగ్రహణమిహానువర్తతే తేనేహన-భూతానికాలఃపచతీతివార్తా||౬||భావవచ నాశ్చ||౩||౩||౧౦|| భావిత్యధి
 కృత్యవత్సమాణాఘజ్ఞాదయఃక్రియాగ్ధాయాంక్రియాయాంభవిష్యతిస్యః యాగాయయాతి||౬||అణ్కర్తృణిచ||౩||౩||౧౨||కర్తృణుపపదేక్రి
 యాగ్ధాయాంక్రియాయాంచాణ్ స్యాత్-ణులోఽపవాదః-కాణ్ణలామౌ ప్రజతి పరత్వాదయంకాదీన్బాహతే-కమృశదాయోవ్రజతి||౬||పదరు
 జవిశస్పృశోఘృక్ష||౩||౩||౧౬||భవిష్యతీతినివృత్తం-పద్యతేసాపాదః-రుజతీతిరోగః-విశతీతివేశః-స్పృశతీతిస్పర్శః||౬||స్పృశ్ఠిరే||౩||౩||౧౭|| స్పృశతి
 లుప్తవిభక్తికం-సదైస్థిరైకర్తరిఘృక్షస్యాత్-సరతికాలాన్తరమితిసారః||౬||వ్యాధిమత్సృబలెషుచేతివాచ్యమ్||౬||అతిసారోవ్యాధిః అన్తర్భా
 వితన్యోర్లోత్రసరతః-రుధిరాదికమతీశయేనసారయతీత్యర్థః-విసారోమత్సృః సారోబలెదృఢాంశేచ||౬||భావే||౩||౩||౧౮||సిద్ధాపస్థాపన్నేధాత్వ
 ధేవాచ్యేధాతోర్ఘృక్షస్యాత్-పాకః-పాకా-ఉపసర్గస్థుఘృక్షేఽదీర్ఘః పరిహారః||౬||స్ఫురతస్ఫులతోర్ఘృక్ష||౬||౧||౪||అనయోఽచటత్వంస్యాద్ధ
 ఙ్గిస్సార్గః-స్ఫులః||౬||ఇకఃకాశే||౬||౩||౧౩౯||కాశేఉత్తరపదేఇగస్తస్యైవప్రాదర్శిర్ఘ్నీకాశః-అనూకాశః-ఇకఃకిం-ప్రకాశః నోదాత్తోపదేశస్యే
 తినవృద్ధిః శనుః-ఆచమాదేస్తుఆచామః కామః-వామః-విశ్రామిత్యవృత్తపాణినీయమ్||౬||స్యదోజవే||౬||౪||౨౦||స్యస్థేర్ఘ్నజివలోపోవృద్ధ్యభావశ్చ
 లిపాత్యతే-స్యదోవేగః-అన్యత్రస్యన్దః||౬||అమౌదైకౌన్తప్రశ్రధహిమశ్రధాః||౬||౪||౨౧||అవోదఃఅపక్షేదసమ్-ఏదగ్ధనమ్-ఓద్గఢస్థనం-

శ్రేష్ఠేర్నలోపావృద్ధ్యభావశ్చ-ప్రశ్రధః-హిమశ్రధః||౩||అకర్తరిచకారకౌసంజ్ఞాయామ్||౩||౩||౧౯||కర్తృభిన్నేకారకేషుభక్త్యాత్-ఘటితభా
వకరణయోః రక్షార్నలోపస్సాత్-రాగః-అనయోఃకిమ్-రజ్యత్యస్త్రినజః-ప్రాస్యతఇతిప్రాసః-సంజ్ఞాయామితిప్రాయికమ్-కోభవతాలాభో
లబ్ధి-ఇతఉత్తరంభావెఅకర్తరికారకఇతిద్వయమప్యనువరతే-కృత్యల్యుటోబహుళమితియావత్||౩||౩||౨౦||
ఘృత్-అజపోర్బాధనార్థమిదమ్-ఏకస్తణ్ణులనిచాయః-హృశూర్పనిష్పానా-హృశూర్పా||౩||౩||౨౧||దారజారౌకర్తరిణిటక్-చ||౩||౩||౨౨||దారయస్తీతిదారాః-
జారయస్తీతిజారాః||౩||౩||౨౩||ఘృత్-అచాపవాదః-ఉపేత్యఅస్తాదధీయతేఉపాధ్యాయః||౩||౩||౨౪||అపాదానేస్త్రీయాముపసంఖ్యానంతద
స్తాప్యవాజీమ్||౩||౩||౨౫||ఉపాధ్యాయ-ఉపాధ్యాయ||౩||౩||౨౬||శ్శూరాయువర్చనిర్వృతేమ్||౩||౩||౨౭||శ్శూరైశ్చవిభక్తికోనిర్దేశః-శారోవాయుః-కరణేషు
భక్-శారోవర్కః-చిత్రీకరణమహాత్వర్కః నిర్వృత్యతేఆప్రీయతేనేనేతినిర్వృతంతప్రావరణ-బాహుళకాత్తరణేక్తః-గౌరవాకృతనీశారః ప్రాయ
ణిశిరేకృతః అకృతప్రావరణఇత్యర్థః||౩||౩||౨౮||ఘృత్-సంరావః ఉపసగైకిం-రవః||౩||౩||౨౯||అభినిసస్తనశ్చబ్దసంజ్ఞాయామ్||౩||౩||౩౦||
౮౬||అస్మాత్ స్తనసస్యమూర్ధన్యః-అభినిష్టానోవర్కః శబ్దసంజ్ఞాయాంకిమ్-అభినిస్తనతిమృతజః||౩||౩||౩౧||సమయ్యుద్రువః||౩||౩||౩౨||సంయూయతే
మిశ్రీక్రియతేగుడాదిభిరితిసంయూవఃపిష్టవికారోఽపూవవిశేషః-సంధ్రావః-సంధావః||౩||౩||౩౩||శ్రీణీఘమోఽనుపసగై||౩||౩||౩౪||శ్రాయః-నా
యః-భావః-అనుపసగైకిం-ప్రశ్రయః-ప్రణయః ప్రభవః కథంప్రభాసౌరాజ్ఞఇతి-ప్రకృప్తోభావఇతిప్రాదినమాసః-కథంగాజ్ఞోనయఇతి-బా
హుళకాత్||౩||౩||౩౫||పాత్యుశ్రువః||౩||౩||౩౬||పితౌవః పితృవః వాకిం-తువః శ్రవః||౩||౩||౩౭||అసాదోర్నియః||౩||౩||౩౮||అవనాయఃఅధోనయసమ్-
ఉన్నాయః ఉర్ధ్వనయసమ్ కదమున్నయ ఉత్ప్రేక్షేతిబాహుళకాత్||౩||౩||౩౯||ప్రేద్రుస్తుప్రవః||౩||౩||౪౦||ప్రద్రావః-ప్రస్తావః-ప్రస్తావః
ప్రేతికిం-ద్రవః-స్తవః-ప్రవః||౩||౩||౪౧||నీరభ్యాఃపూర్వా||౩||౩||౪౨||నిమ్పాయతేశూర్పాదిభిరితిహృశూర్పాధాన్యవిశేషః అభిలావః-నీరభ్యాఃకిం
పవః-లవః||౩||౩||౪౩||ఉన్నోగ్ర్రః||౩||౩||౪౪||ఉగ్ధారః నిగారః-ఉన్నోగ్ర్ః-గరః||౩||౩||౪౫||కృధాన్యే||౩||౩||౪౬||కృత్యస్తాత్థాన్యవిషయకామ
స్యోగ్ర్ఘృత్సాత్-ఉగ్ధారఃనిగారః థాన్యవిషయఇత్యర్థః-థాన్యేకిం-భిత్తోగ్ర్ఘృతః-పుష్పనికరః||౩||౩||౪౭||యజ్ఞేసమిస్తువః||౩||౩||౪౮||సమేత్యస్తువ
నియస్త్రిదేశేఛన్దోగాఃసదేశసంస్తావః-యజ్ఞేకిం-సంస్తవః పరిచయః||౩||౩||౪౯||శ్రీస్త్రోఽయజ్ఞే||౩||౩||౫౦||అయజ్ఞేఇతిచ్ఛేదః-యజ్ఞేఇతిప్రకృత

త్వాత్-ప్రస్తారః-అయజ్ఞేకిమ్ బస్తిషఃప్రస్తరోముష్టివిశేషః॥ ప్రధనెవావశబ్దే॥ ౩॥ ౩౩౩॥ విపూర్వాత్ స్తృణాత్థేర్లుఞ్ స్యాత్ అశబ్దవిష
యేప్రధనె-పటస్యవిస్తారః-ప్రధనెకిమ్-తృణవిస్తరః-అశబ్దేకిమ్-గ్రన్థవిస్తరః॥ ఛన్దోనామ్నిచ॥ ౩॥ ౩౩౪॥ స్త్రీత్యనువర్తతే-విష్టారపక్షక్షిత్త్యన్యః-
విస్తీర్య నైఽస్తిన్నక్షరాణీత్యధికరణసంఘా-తతఃకర్తృధారయః॥ ఛన్దోనామ్నిచ॥ ౪॥ ౩౩౫॥ విపూర్వస్య స్తృణాత్థేర్లుఞ్ నస్త్యసస్యపత్వంస్యా
త్ ఛన్దోనామ్ని-ఇతిపత్వమ్॥ ఉదిగ్రహః॥ ౩॥ ౩౩౬॥ ఉద్గ్రాహః॥ సమిముష్టా॥ ౩॥ ౩౩౭॥ మల్లస్యసంగ్రహః-ముష్టాకిం-ద్రవ్యస్యసంగ్రహః॥
॥ పరిన్యోరీర్షోద్వ్యాతాభ్రేషయోః॥ ౩॥ ౩౩౮॥ పరిపూర్వాన్నయతేనిపూర్వాదిబళ్ళసుఞ్ స్యాత్ క్రమేణమ్యతేతి భేషేచఃపయ-పరిణా
యేనశార్వాన్వై-సమస్తాన్నయనెత్యర్థః ఏషోత్రన్యాయః-ఉచితమిత్యర్థః-న్యూతాభ్రేషయోకిం-పరిణయోవివాహః న్యయోనాశః॥ పరా
వనుపాత్యయ్యథణః॥ ౩॥ ౩౩౯॥ క్రమప్రాప్తస్యఅతిపాతఃఅనుపాత్యయః తవపర్యయః-అనుపాత్యయేకిం-కాలస్యపర్యయః-అతిపాత్యిత్య
ర్థః॥ పృష్ఠపయోశ్చేతేపర్యయో॥ ౩॥ ౩౪౦॥ తవవిశాయః-తవరాజోపశాయః పర్యయేకిం-విశయః సంశయః-ఉపశయఃసమీపశయనమ్॥ హ
స్తాదానెచేరస్తయో॥ ౩॥ ౩౪౧॥ హస్తాదానశత్యనెనప్రత్యాసత్తిరాదెయస్యలత్యతే-పుష్పప్రచాయః-హస్తాదానెకిం-వృక్షోగ్రస్థానాంఫలా
నాంయష్ట్యప్రచయంకరోతి-అస్తయేకిమ్ పుష్పప్రచయశ్చైర్వేణ॥ ౩॥ ౩౪౨॥ వాసచిత్తీరీరోపసమాధానెష్వాదేశ్చకః॥ ౩॥ ౩౪౩॥ ఏమచినోత్తేర్లుఞ్
స్యాత్ అదేశ్చకకారః ఉపసమాధానంరాశీకరణంతచ్చధాత్వర్థః అస్మైప్రత్యయార్థస్య కారకస్యఉపధిభూతాః నివాసే-కాశీనికాయః-చితా-
ఆకాయమగ్నించీప్త-శరీరే-చీయతేఽస్తిన్నస్థాదికమితికాయః సమూహాగోమయనికాయః ఏషుకిం-చయః-చంకఇతివక్తవ్యేఅదేరిత్యుక్తే
ర్యజుక్వాదేరేవయథాస్యాదితి-గోమయానాంనికేచాయః-పునఃపునారాశీకరణమిత్యర్థః॥ సంఘాచానోత్తరాధర్యే॥ ౩॥ ౩౪౪॥ ష్టేర్లుఞ్-అద
ేశ్చకః-భిక్షునికాయః-ప్రాణినాంసమూహస్సంఘః-అనోత్తరాధర్యేకిం-సూకరనిచయః-స్తన్యపానాదాపుత్తరాధరభావేనశేరతే-సజ్జేకిం-జ్ఞానక
ర్మసముచ్చయః॥ కర్తవ్యహింసాచై స్త్రీయామ్॥ ౩॥ ౩౪౫॥ స్త్రీలిజ్జేభావేణచ-స్త్రీయామఞ్॥ ౩॥ ౩౪౬॥ నకర్తవ్యతిహారే॥ ౩॥ ౩౪౭॥ అత్రవిచ్ఛన
స్యాత్-వ్యావక్రోశీ-వ్యావహాసీ॥ అభివిశౌభావశ్చయన్॥ ౩॥ ౩౪౮॥ అణిమణి-ఆదివృద్ధి-ఇనణ్యనపత్యే-సాంరావిణంవర్తతే॥ ఆక్రోశేఽవనో
ర్త్రహః॥ ౩॥ ౩౪౯॥ అవనీపతమోర్త్రహఃసుఞ్ స్యాత్ శాపే-అవగ్రాహస్తేభూయాత్-అభిభవిత్యర్థః-నిగ్రహస్తేభూయాత్-బాధిత్యర్థః-

అక్రోశేకిమ్-అవగ్రహఃపదస్య-నిగ్రహశోప్పరస్య||౩||౩||౪౬||పాత్ర ప్రగ్రహాణచరతిభిక్షుః||౩||౩||౪౭||ఉత్త
 రేఃపరిగ్రాహః-స్ఫ్యనవేదేఃస్వీకరణమ్||౩||౩||౪౮||వృత్తితిలప్తవజ్జమీకమ్-నీవారః-ధాన్యేః-నివరాకన్యా-క్షిప్వయోపిబా
 హుళ కాదప్-ప్రవరాసేనేతివత్||౩||౩||౪౯||ఉత్త్రాయః-ఉద్ధావః ఉత్పావః-ఉద్ధావః-కథంవతనాస్తాస్స
 ముచ్చూయాతి-బాహుళ కాత్||౩||౩||౫౦||ఆరావః-ఆరవః ఆస్థావః-ఆస్థవః||౩||౩||౫౧||అవేగ్రహావర్తప్రతిబద్ధే||౩||౩||౫౨||
 విభాషితవర్తతే అవగ్రహః-అవగ్రహః వర్తప్రతిబద్ధేమ్ అవగ్రహఃపదస్య||౩||౩||౫౩||ప్రగ్రహేష్వజ్-వావణిజాంసమ్పద్ధి
 యే స్పృత్యయాధః-తులానూత్రమితియావత్-తులాప్రగ్రహేణ||౩||౩||౫౪||ప్రగ్రహః ప్రగ్రహః
 ||౩||౩||౫౫||తేరాచ్ఛాదనె||౩||౩||౫౬||విభాషాప్రతిత్వేన ప్రవారః-ప్రవారః||౩||౩||౫౭||పరోభవో-వజ్జానె||౩||౩||౫౮||పరిభావః-పరిభవః-అవజ్జానేకిం-స
 ర్పతోభవనంపరిభవః||౩||౩||౫౯||చయః-జయః||౩||౩||౬౦||భయాదీనాముపసంఖ్యానంసపుంసకై-తాదినివృత్త్యర్థమ్||౩||౩||౬౧||భయం-వర్జన్||
 ||౩||౩||౬౨||ఋదో-రమ్||౩||౩||౬౩||ఋవర్ణాన్తాదువర్ణాన్తాదప్-కరః-గరః-శరః-యవః-లవః-స్తవః పవః||౩||౩||౬౪||వృత్తౌ-సనయోర్విష్టరః||౩||౩||౬౫||అనయో
 ర్విపూర్వస్య-స్రఃషత్త్వం-నిపాత్యతే విష్టరో-పృత్యుతనంచ-వృత్తేఃకిమ్-వాక్యస్యవిస్తరః||౩||౩||౬౬||గ్రహవృద్ధినిగమశ్చ||౩||౩||౬౭||అప్-స్యాత్-
 ఘృణాచోరపవారః-గ్రహః-వరః దరః నిశ్చయః-గమః||౩||౩||౬౮||వశిరశ్యోరుపసంఖ్యానమ్||౩||౩||౬౯||వశః-రణః||౩||౩||౭౦||ఘృణార్థకవిధానమ్||౩||౩||౭౧||ప్రస్థఃవిఘ్నః||౩||౩||౭౨||
 త్వప్రకరణైకకృత్వాచీనామితివక్తవ్యమ్||౩||౩||౭౩||చక్రం-చక్రికం-చక్రసః||౩||౩||౭౪||ఉపసర్గైదః||౩||౩||౭౫||అప్-స్యాత్-ఘృణాచోరపవారః-గ్రహః-వరః దరః నిశ్చయః-గమః||౩||౩||౭౬||
 పిచ-ప్రఘసః-విఘసః-ఉపసర్గైమ్-ఘాసః||౩||౩||౭౭||నౌఘచ||౩||౩||౭౮||నౌఘపదేఅదేర్ఘః-స్యాదప్-చ-స్యాదః-నిఘసః||౩||౩||౭౯||వృధజపోరనుపసర్గై||౩||౩||౮౦||
 ౬౧||అప్-స్యాత్-వృధః-జపః-ఉపసర్గైతుతివ్యాధః-ఉపజాపః||౩||౩||౮౧||అప్-పృథుళ-స్వనః-స్వానః-హసః-హాసః-అ
 నుపసర్గై త్వేవ-ప్రస్వానః ప్రహాసః||౩||౩||౮౨||యమస్సముపనిమచ||౩||౩||౮౩||పమఅనుపసర్గైచయమేరబ్ధా-సంయమః-సంయామః-ఉపయమః-
 ఉపయామః నియమః నియామః వియమః-వియామః-యమః యామః||౩||౩||౮౪||అబ్ధాస్యాత్-నిగదః-నిగాదః-నినదః
 నినాదః-నివరః-నిపాతః-నిస్సవః-నిస్సావః||౩||౩||౮౫||కృష్ణావీణాయాంచ||౩||౩||౮౬||నావనుశనర్గైచవీణావిషయాచ్ఛకణతేరబ్ధాస్యాత్-వీణా

గ్రహణం ప్రాప్యర్థం-నికృణః-నికృణః-కృణః-కృణః-వీణాయాంతు ప్రకృణః-ప్రకృణః||౩||౩||౬౬||అప్ స్యాత్-మూ
 లక పణః-శాక పణః వ్యవహారార్థంమూలకాదీనాంపరిమితముష్టిర్బుధ్యతేసోస్యవిషయః-పరిమాణేకిం-పాణః||౩||౩||౬౭||అనుపసరే||౩||౩||౬౮||ధన
 మదః-ఉపసరేతుఉన్నాదః||౩||౩||౬౯||ప్రమదసన్నదోహదై||౩||౩||౭౦||హదైకిం-ప్రమాదః-సమ్మాదః||౩||౩||౭౧||సముదోరజఃపశుషు||౩||౩||౭౨||సంఘాతో౭జి
 స్సముదాయో-ఉత్పాద్యశ్చప్రేరణే-తస్మాత్పశువిషయ కాదప్ స్యాత్-అఘఞ్చోరిత్యుక్తైర్విభావోన-సమజఃపశూనాంసంఘః-ఉదజఃపశూనాం
 ప్రేరణం-పశుషుకిం సమాజోబ్రాహ్మణానామ్-ఉదాజఃత్వత్రియాణామ్||౩||౩||౭౩||అత్యుక్తహః||౩||౩||౭౪||అత్యుక్తజైవదేవనలత్యుతే-తత్రయత్న
 నిరూపణగ్రాహ్యంతత్రగ్లహాభినిపాత్యతే అత్యుక్తగ్లహః-వ్యాత్యుక్తీచుభిసరణగ్లహోమదీప్యన్-అత్యుక్తిగ-పాదస్యగ్రహః||౩||౩||౭౫||ప్రజనేనకైః||
 ౩||౩||౭౬||ప్రజనఃప్రదమగర్భగ్రహణం-గవామువసరః-కథమవసరఃప్రసరభి-అధికరణేపుంసంజ్ఞాయామితిఘః||౩||౩||౭౭||హ్వస్యంప్రసారణంచన్య
 భ్యుపవిషు||౩||౩||౭౮||నిహవః-అభిహవః-ఉపహవః-విహవః-ఏషుకిమ్-ప్రహ్వయః||౩||౩||౭౯||అహాయస్తే-స్త్రిన్నిత్యాహవః-
 యుద్ధేకిమ్-అహ్వయః||౩||౩||౮౦||నిపానమాహవః||౩||౩||౮౧||అక్షపూర్వస్యహ్వయతేసంప్రసారణంఅప్వద్ధిశ్చ-ఉదకాధారశ్చేద్వాచ్యః-అహవ
 స్తునిపానంస్యాదుపకూపజలాశయో||౩||౩||౮౨||భావే-నుపసర్గస్య||౩||౩||౮౩||అనుపసర్గస్యహ్వయతేసంప్రసారణమప్చస్యాద్భావేహవః||౩||౩||౮౪||హన
 శ్చేవధః||౩||౩||౮౫||అనుపసర్గాద్దస్తేర్భావేఅప్ స్యాత్-వధాదేశశ్చసైదాతః-వధేసదస్యమ్-చాన్లుజ్-ఘాతః||౩||౩||౮౬||మూర్తేఘనః||౩||౩||౮౭||
 మూర్తికారిన్యంతస్త్రిన్నభిధేయహస్తేసప్ స్యాత్-ఘనశ్చాదేశః-అభ్రఘనః-కథంసైన్ధవఘనమానయతి-ధర్మశబ్దేనధర్మీలత్యుతే||౩||౩||౮౮||అన్తగ్లసో
 దేశే||౩||౩||౮౯||బాహీకగ్రామవిశేషస్యసంజ్ఞేయమ్ అన్తర్గణభినిపానాన్తర్గమ-దేశేకిమ్-అన్తగ్లాతః||౩||౩||౯౦||అగారైకదేశేప్రఘణఃప్రఘణశ్చ||
 ౩||౩||౯౧||ద్వారదేశేక్వాప్రకొస్తావళిన్తా - ఆభ్యన్తరోబాహ్యశ్చ - తత్రబాహ్యేప్రకొష్టేనిపాతనమిదమ్ - ప్రవిశద్భిర్జనైఃపాదైఃప్ర
 కర్షేణహన్యతభిప్రఘణఃప్రఘణః-కర్మణ్యప్-పత్యేన్యద్భిః||౩||౩||౯౨||ఉన్న సోఽత్యాధానమ్||౩||౩||౯౩||అత్యాధానముపరిస్థాపనమ్-యస్త్రిన్తాప్త
 అన్యానికాస్తానిస్థాపయిత్వాతత్యున్దైతమద్ధనఃఅధికరణేఽప్||౩||౩||౯౪||అపఘసోఽజమ్||౩||౩||౯౫||అజంశరీరావయవఃసచేహనసర్వః-కిన్తుపాణః
 పాదశ్చేత్వాహుః కరణేఽప్-అపఘాతోఽన్యః||౩||౩||౯౬||కరణేఽయోవిద్రుషు||౩||౩||౯౭||ఏషుహస్తైకరణేఽప్ స్యాత్-ఘనాదేశశ్చ-అయోహన్య

తేనెత్యయోగునః-విగునః-ద్రుగునః-ద్రుగుణిత్యైక-సూర్వపదాత్సంజ్ఞాయామితితత్వం-సంజ్ఞేషాకురారస్య-దుర్వృక్షః||౩|| స్రమ్యైకచ
 ౩||౩||౨౩|| స్రమ్యైకపపదేహ నైకరణైకసాన్విదప్చ-అప్తౌఘనాదేశశ్చ- స్రమ్యఘ్నుః- స్రమ్యఘనః కరణిత్యేవ- స్రమ్యఘాతః||౩|| పరౌఘః||
 ౩||౩||౨౪|| పరౌహ నైరప్ స్యాత్ కరణేఘశబ్దశ్చ-దేశః-పరిహస్యతే- నేనేతిపరిఘః||౩|| పరేశ్చఘాజు-యోః|| ౨||౨||౨౨|| పరేశః-రెఫస్యలోవా
 స్యాత్ ఘశబ్దేఅజు-శబ్ద-పరిఘః-పరిఘః- పర్యజుః- పర్యజుః-ఇహతర ప్రమపాఘితకృత్రిమస్యన గ్రహణం వ్యాఖ్యానాత్ ||౩|| ఉపఘ్ను ఆ
 శ్రయే||౩||౩||౨౫|| ఉపసూర్వాద్వ నైరప్ స్యాదుపధాలోపశ్చ- ఆ శ్రయశబ్దేనసామీప్యంలత్యతే పర్వతేనాపహస్యతేసామీ ప్యేనగమ్యతేఇ
 తేపర్వతోపఘ్నుః||౩|| సంఘాష్టాగణప్రశంసయోః||౩||౩||౨౬|| సంహసనంసంఘః-భావేఅప్ ఉద్ధన్యతేఉతలృష్టోజ్ఞాయతేఇత్యుద్ధః కర్తృణ్యప్-గ
 త్యర్థానాంబుద్ధ్యర్థత్వాత్ హస్తిర్హానే||౩|| నిఘానిమితమ్|| ౩||౩||౨౭|| సమ న్నాన్వితంనిమితం-నిర్విశేషంహస్యనైజ్ఞాయ నై ఇతినిఘాప్యతేః స
 మారోహపరిణాహేఇత్యర్థః||౩|| డ్వితః క్రిః||౩||౩||౨౮|| అయంభావపవస్వభావాత్|| ఖ్వి|| క్రైర్కమిత్వమ్|| ఖ్వి|| క్రిప్రత్యయా న్నాన్వపేనిర్వ
 త్రేధే నిత్యగ్రహణాత్ క్రిర్కమిత్వయః-అతపవ క్త్య నైరనవిగ్రహః-డుపవప్-పాకెననిర్వృతంపక్రిహమ్-డువప్-ఉ ప్రిహమ్||౩|| ట్వితో-
 ఘచ్||౩||౩||౨౯|| అయవపిస్వ భావాద్భావపవ టు వెప్-వెపఘః-శ్వయధుః||౩|| యజయాచయతవిచ్ఛప్చర్చతోనజ్||౩||౩||౩౦|| యజ్ఞః-యా
 జ్ఞా-యత్క-విశ్మః-ప్రశ్మః-ప్రశ్మచాసనేతిజ్ఞాపకాన్వసంప్రసారణమ్-శిత్వ మ్విశ్మఇత్యత్రగుణిషేధాయ-రక్ష్యః||౩|| స్వహానన్||౩||౩||౩౧||
 స్పష్టః||౩|| ఉపసరైఘాకిః||౩||౩||౩౨|| ప్రధిః-అన్తర్ధిః-ఉపాధీయతే నెత్యుపాధిః||౩|| కర్తృణ్యధికరణేవ||౩||౩||౩౩|| కర్తృణ్యపపదేఘాకిః-స్వా
 దధికరణే-ధే-జులో-ధీయనే-స్త్రినిర్విజలధిః||౩|| స్త్రీయాం-క్వీన్||౩||౩||౩౪|| స్త్రీనిర్విజావాదాక్వీన్ స్యాత్-ఘజ్ఞోపవాదః-అజపాతుపరత్వాద్భా
 ధతే-కృః-చితిః-స్తుతిః-స్థాయి స్థాః స్థితికావ-ఇతితుప్రామాదికమ్-తాన్తాద్ధాత్వస్థైవిచితఇరితివాసమాధేయమ్|| ఖ్వి|| శ్రూయజీషిస్తుభ్యః
 కరణే|| ఖ్వి|| శ్రూయతే-నయా-శ్రుతిః-యజేరిషశ్చ-ఇష్టిః-స్తుతిః|| ఖ్వి|| ఋల్వాదిభ్యః-క్వీన్విప్యావద్వాచ్యః|| ఖ్వి|| తేననిష్ఠానత్యం-క్వీర్ధిః-గీర్ధిః-లూనిః-
 ఘానిః-యూనిః-ఘోపఇతియోగవిభాగాత్-క్వీన్ప్రాస్యః-ప్రహ్లాన్వి-తిచ-చూరిః-పుత్రిః|| ఖ్వి|| చాయతే-క్వీనివిభావోవాచ్యః|| ఖ్వి|| అపచితిః|| ఖ్వి|| సంప
 దాదిభ్యః-క్వీన్|| సమ్పత్-విపత్-క్వీన్పవీప్యతే సంప్రతిః-విప్రతిః||౩|| గాపాపచోభావే||౩||౩||౩౫|| క్వీన్ స్యాత్-అజోపవాదః-ప్రస్థితిః ఉపస్థితిః

సంగీతిః-సంపీః పత్తిః-కథమవస్థాసంస్థేతి-వ్యవస్థాయామితిజ్ఞాపకాత్ ||౧||ఉత్తియూతిజాతిసాతిహేతికీర్తయశ్చ ||౩||౩||౯౭||అవతేజస్వరత్వకె
 యూర్ - ఉత్తిః-స్వరార్థంవచనమ్ - ఉదాత్తభిహివర్తతే - యూతిః జూతిః- అనయోఃదీర్ఘత్వంచనిపాత్యతే - స్వతేసాతిః- ఇత్వాభావో
 నిపాత్యతే - ససూతేర్వా - జనన నెత్వాత్వేకృతేస్వరార్థంనిపాతనమ్ హస్తైర్నితేర్వాహేతిః - కీర్తిః || ఖ్వి || వ్రజయజోర్భావేక్యప్ ||
 ౩||౩||౯౮|| వ్రజ్యా-ఇజ్యా ||౧||సంజ్ఞాయాంసమజనిపదనిపతమనవిదమృత్ శీర్షభృశీణః ||౩||౩||౯౯|| సమజాదిభ్యః స్రియాంభావాదౌక్యప్
 స్వాత్సచోదాత్తఃసంజ్ఞాయామ్ || ఖ్వి || అజేక్యపివీభావో నేతివాచ్యమ్ || ఖ్వి || సమజస్త్యస్యామితిసమజ్యా - నిషీదస్త్యస్యాన్నిషద్యాఅవణః ని
 పతస్త్యస్యామితినిపత్యాపిచ్ఛిలాభూమిః - మన్యతేనయేతిమన్యాగళపార్శ్వసిరాపిదస్త్యనయావిద్యా - సుత్యాఅభివవః - శయ్యా-భృ
 త్యా-ఈయతేనయా ఇత్యాశిబికా || ౧ || కృత్యశ్చ || ౩ || ౩ || ౧౦౦ || కృత్యితియోగవిభాగః-కృత్యఃక్యప్ స్వాత్-కృత్యా- శచ-చాత్ క్రిన్-
 క్రియా-కృతిః || ౧ || కృచ్ఛా || ౩ || ౩ || ౧౦౧ || కృష్ణర్భావేశః యగభావశ్చనిపాత్యతే. కృచ్ఛా || ఖ్వి || పరిచర్యాపరిసర్యామృగయాటాట్యానాము
 పసంఖ్యానమ్ || ఖ్వి || శోయకృనిపాత్యతే. పరిచర్యాపూజా-పరిసర్యాపరిసరణమ్-అత్రగుణోపి-మృగలనైవతే. చురాదావదస్త్యః అతోలో
 పాభావోపి-శేయకీణిలోపః-మృగయా-అటతే-శేయకీట్యశబ్దస్యద్విత్వంపూర్వభాగేయకారనివృత్తిదీర్ఘశ్చ-అటాట్యా || ఖ్వి || జాగరైరకారో
 హా || ఖ్వి || పత్యశః-జాగరా-జాగర్యా || ౧ || అప్రత్యయాత్ || ౩ || ౩ || ౧౦౨ || ప్రత్యయా నైభ్యోధాతుభ్యః స్రియామకారప్రత్యయస్యాత్-ది
 కీర్దా-పుత్ర కామ్యా || ౧ || గురోశ్చహలః || ౩ || ౩ || ౧౦౩ || గురుమతోహలనాత్ స్రియామకారస్యాత్ - ఈహ- ఉహ-గురోఃకిమ్-భక్తిః-హలః
 కిం నీతిః || ఖ్వి || నిష్టాయాంసెటఇతివక్తవ్యమ్ || ఖ్వి || నేహ-అప్తి-తితు త్రేతి నేహ దీపిః || ఖ్వి || తితు త్రేష్వగ్రహదీనామితివాచ్యమ్ || ఖ్వి || నిగృహీతిః-
 నిపరితిః || ౧ || పిచ్ఛిదాదిభ్యోఽక్షే || ౩ || ౩ || ౧౦౪ || పిచ్ఛ్యభిదాదిభ్యశ్చ స్రియామక్-జ్మ-జరా-త్రపూష్ త్రపా-భిదా-విదారణ ఏవా
 యమ్-భిత్తిరన్యా-భిదా-ద్వేదీకరణ-అన్యత్ర-భిత్తిః-భిత్తం-గుహోగిర్యోషధ్యోః- అత్రగిరెకదేశోగిరశ్చేదనవివక్షితః- అన్యత్రగూఢిః- ఆరా-
 ఋద్యశోఽగిగుణః హారా-కారా తారా-ధారా-దీర్ఘత్వంనిపాత్యతే-మృజా || ఖ్వి || త్రపేస్సంప్రసారణంచ || ఖ్వి || కృపా || ౧ || విన్దిపూజికధిమమ్బి
 చర్చశ్చ || ౩ || ౩ || ౧౦౫ || అక్షస్వాత్-యూచోఽపవాదః-విన్దా-పూజా-కథా-కుమ్భా-చర్చా || ౧ || ఆతశ్చేవసర్గే || ౩ || ౩ || ౧౦౬ || అక్షస్వాత్-క్రినోప

స్వేత్యేవ-అన్తర్ల-2 ని తపరఃకిమ్-అన్తగఘాని॥క్షి॥అయనంచ॥క్షి॥అయననస్యఐ-అన్తశ్చ-బ్జాత్పరస్య-అన్తరయణమ్-అదేశిత్యేవ-అన్తరయ
నోదేశః॥5॥పుంసినంజ్ఞాయాంఘుఃప్రాయః॥3॥3॥౧౦౧॥చ్ఛాదేర్హ్యుపసర్గస్య॥ద్విప్రభృత్యుపసర్గహీనస్యచ్ఛాదేర్హ్య-స్యఃస్యాత్-ఘోషరే-ద
వ్రాశ్చాన్య-నై-నెనవ-స్తచ్చదః-అకుర్వ-స్త్యస్మిన్నాకరః॥5॥గోచరసంచరవహ-ప్రజవ్యజావణనిగమాశ్చ॥3॥3॥౧౦౧॥ఘానానిపాత్య-నై-
హలశ్చైతివద్యమాణస్యఘోఽపవాదః-గావశ్చ-స్త్యస్మిన్నిగోచరోదేశః-సంచర-స్త్య-నెనసంచరోమార్గః-వహ-స్త్య-నెనవహాస్థ-స్థ-ప్రజ-
వ్యజస్తాలవృ-న్తమ్-నిపాతనాద్వీ-భావోన-అపణఃపణ్యస్థానమ్-నిగచ్ఛ-స్త్య-నెననిగమశ్చ-స్యః-చ్ఛాత్-చ-నిక-పః॥5॥అవేత్-స్త్రో-ర్హ్యః॥3॥3॥౧౦౨॥
అవతారఃకూపా-దః-అవస్తారోజవనికా॥5॥హలశ్చ॥3॥3॥౧౦౨॥హలస్తాన్-స్థా-స్యాత్-ఘోషవాదః-అపమృజ్య-నై-నెనవ్యాధ్యాదిరిత్య-పా
మార్గః-విమార్గ-స్య-మూహనీ॥5॥అభ్యాస-న్యాయో-ద్యావసంహారాశ్చ॥3॥3॥౧౦౨॥అధీయ-నై-స్త్య-స్మ-ధ్యా-యః-నియ-నిఉ-మ్య-వ-న-సంహ-ర్-స్త్య-
-నె-నెతివి-గ్ర-హః॥క్షి॥అవహారా-ధారా-వా-యా-నా-ము-ప-సం-ఖ్యా-నమ్॥క్షి॥ఉద-శ్లో-2-ను-ద-కె॥3॥3॥౧౦౩॥ఉత్ప-ర్వా-ద-భ్య-నై-స్థా-త్-న-రూ-ద
కె-ఘృ-త-ము-ద-చ్య-తే-ఉ-ద్ధి-య-తే-స్త్య-స్మి-న్-పు-తో-ద-జ-ః-చ-ర్త-మ-య-ం-భా-ణ్ణ-మ్-అ-ను-ద-కే-మ్-ఉ-ద-కో-ద-భ్య-నః॥5॥జాలమానాయః॥3॥3॥౧౦౪॥ఆనీ
య-నై-మ-త-స్య-ద-యో-2-నె-నె-త్యా-నా-యః-జాలమితికిమ్-ఆనయః॥5॥ఋ-సో-ఘ-ద॥3॥3॥౧౦౫॥చ్ఛా-న్-ఆ-ఘ-నః-ఆ-ఘ-నః-ఘో-శ-ర-ణ-మ-స్య-తో-వ్య-
య-మి-తి-జ్ఞా-ప-నా-ర్థ-మ్-తే-భ-గః-ప-దః-క-ర-ణ-ఘ-ః-ఖ-ల-స-ంచ-ల-నే-అ-ధిక-ర-ణ-ఘ-ః-ఖ-ల-ఇ-త్యా-ది॥క్షి॥ఋ-నై-ర్-డ-ర-ఇ-క-ఇ-క-బ-కా-వా-చ్యాః॥క్షి॥ఆ-ఘ-ఆ-ఘ-ఆ-ఘ-
ఘ-ని-కః-అ-ఘ-ని-క-బ-కః-ఏ-తే-ఘ-ని-ప్ర-వ-చ-నాః॥5॥ఈ-ష-ద్-మ-స్య-మ-కృ-చ్ఛా-కృ-చ్ఛా-ర్థే-మ-ఖ-త్॥3॥3॥౧౦౬॥క-ర-ణ-ధిక-ర-ణ-యో-ని-తి-వృ-త్త-మ్-ఏ-మ-యః-ఖ-
-మ-ఖ-ర్థే-మా-వ-ప-దే-మ-ఖ-త్-స్యా-త్-త-యో-రే-వే-తి-భా-వే-క-ర్త-ణి-వ-కృ-చ్ఛే-దు-మ-గ-ర-క-టో-భ-వ-తా-అ-కృ-చ్ఛే-భ-వ-తా-ఈ-ష-త-గ-ర-ః-సు-క-రః॥క్షి॥ని
మి-మీ-లి-యా-ం-ఖ-ల-దో-రా-త్వ-స్నే-తి-వా-చ్య-మ్॥క్షి॥ఈ-ష-న్-మ-యః-దు-ష్ట-మ-యః-సు-వి-ల-యః-ని-మ-యః-మ-యః-ల-యః॥5॥ఉ-ప-స-గ్ధా-త్-ఘో-శ-ఘ-ఘోః॥
౬॥౧॥౬॥ఉ-ప-స-గ్ధా-త్-ల-భే-ర్-మ-స్యా-త్-ఈ-ష-త్ప్ర-ల-మ్భః-దుఃప్ర-ల-మ్భః-సు-ప్ర-ల-మ్భః-ఉ-ప-ల-మ్భః-ఉ-ప-స-గ్ధా-త్-మ-ఈ-ష-ల్ల-భః-లా-భః॥5॥స-సా
దు-ర్భా-గ్-కే-వ-లా-భ్యా-మ్॥౬॥౧॥౬॥ఉ-ప-స-గ్ధా-న్త-ర-హి-తా-భ్యా-ం-సు-దు-ర్భా-గ్-ల-భే-ర్-మ-స్యా-త్-ఘో-శ-ఘ-ఘోః-సు-ల-భ-ం-దు-ర్ల-భ-ం-కే-వ-లా-భ్యా-ం
కి-మ్-సు-ప్ర-ల-మ్భః-అ-తి-దు-ర్ల-మ్భః-క-ధ-ం-త-ర్-అ-తి-సు-ల-భ-మ-తి-దు-ర్ల-భ-మి-తి-య-దా-స్య-తీ-క-ర్త-ప్ర-వ-చ-నీ-యా-త-దా-భ-వి-వృ-త్తి॥5॥క-ర్త-క-ర్త-ణో-శ్చ-ఘ-కృ

భూః||3||3||౧౨౭||కర్తృకర్తృజోరిషదాదిషుచడపపదేషుభూకృతభూఃఖల్స్యాత్-యథాసంఖ్యం నెష్యతే-కర్తృకర్తృజీవధాతోరవ్యవధానెన
 ప్రయోజ్యే-ఈషదాదయస్తుతతఃప్రాక్||క్షే||కర్తృకర్తృజోశ్చస్వస్థియోరితివాచ్యమ్||క్షే||ఖత్వాన్ముమ్-అనాశ్యేనాశ్యేనదుఃఖానభూయతే
 దురాశ్యమ్భవః-ఈషదాశ్యమ్భవః-స్వాశ్యమ్భవః-అనాశ్యమాశ్యందుఃఖేనకరోతిదురాశ్యంకరః-ఈషదాశ్యజ్కరః-స్వాశ్యజ్కరః-వ్యవస్థ
 యోఃకిమ్-ఆశ్యేనసుభూయతే||ఽ||అతోయుచ్||3||3||౧౨౮||ఖలోపవాదః-ఈషత్వానస్సామోభవతాచుష్పానః-సుపానః||క్షే||భాషాయాం
 శాసీయుధిప్యశిశ్పపివృపిభ్యాయజ్వాచ్యః||క్షే||దుశ్శాసనః-దుర్యోధనశ్చత్వాది||ఽ||సాత్పదాన్తాత్||౮||౪||3౫||నస్యజాన-విష్పానం-సర్పి
 ష్పానమ్-పాతిమ్ నిర్ణయః-పదాన్తాతిమ్-పుష్లాతి-పదెఅన్తః పదాన్తశ్చిసప్రమీసమాసోయం-తే నెహన-సుసర్పిష్టేణ||ఽ||అవశ్యకాధమన్త్య
 యోర్ణిః||3||3||౧౨౯||అవశ్యంకారీ-శతన్దాయా||ఽ||కృత్యాశ్చ||3||3||౧౩౦||అవశ్యకాధమన్త్యయోరిత్యేవ-అవశ్యంహరిస్సె
 వ్యః-శతన్దేయమ్||ఽ||క్తిచ్-క్తావసంజ్ఞాయామ్||3||3||౧౩౧||ధాతోఃక్తిచ్-క్తశ్చస్యాదాశిషిసంజ్ఞాయామ్-తితుత్రేతి నెహ-భవతాత్-భూతిః
 ఽ||నక్తిచీర్ణశ్చ||౬||౪||౩౬||అనిటాంపనతితనోత్యాదీనాంచదీర్ణానునాసికలోపానస్తఃక్తిచిపరేయన్తిః-రన్తిః-వన్తిః-తన్తిః||ఽ||సనఃక్తిచిలోపశ్చ
 స్యాన్యతరస్యామ్||౬||౪||౪౫||సమోతేఃక్తిచిత్వం-వాస్యాల్లోపశ్చ-వా-సనుతాత్-సాతిః-సతిః-సన్తిః-దేవావసంజేయానుః-దేవదత్తః||ఽ||అలంఖ
 ల్యోఃప్రతిషేధయోః ప్రాచాన్తా||3||౪||౧౦||ప్రతిషేధార్థయోరలంఖల్వీరుపపదయోః క్త్వాస్యాత్-ప్రాచాన్తగ్రహణంపూజార్థమ్-
 అమైవావ్యయేనేతినియమామ్నోవపదసమాసః-దోదద్ధ్యః-అలందత్వా-ఘుమాస్థా-వీత్వాఖలు-అలంఖల్వోకిమ్-మాకాన్తీత్-ప్రతిషేధయోః
 కిమ్-అలంకారః||ఽ||ఉదీచామ్నాజోవ్యతీహరే||3||౪||౧౧||వ్యతీహరేధైమాజః క్త్వాస్యాత్-అపూర్వకాలార్థమిదమ్||ఽ||మయతేరిదన్యతర
 స్యామ్||౬||౪||౧౨||మేఙ్ఞిభికారో నాదేశస్సాన్యదాన్యపి-అపమిత్యయావతే-అపమాయ-ఉదీచాన్తగ్రహణార్థకాప్రాప్తమపి-యాచిత్యా
 అపమయతే||ఽ||వరావరయోగేద||3||౪||౧౩||షరేణపూర్వస్యాపరేణపరస్వయోగేగమ్యేధాతోఃక్త్వాస్యాత్-అప్రాప్యనదీంపర్వతః-పరనదీ
 యోగోత్రపర్వతస్య-అతిక్రమ్యపర్వతంస్థితానదీ-అపరపర్వతయోగోత్రనద్యాః||ఽ||సమానకర్తృకయోఃపూర్వకాలే||3||౪||౧౪||సమానక
 ర్తృకయోర్ధాత్పర్వయోఃపూర్వకాలేవిద్యమానాద్ధాతోఃక్త్వాస్యాత్-క్త్వాతుఅవ్యయకృతోభావశ్చిభావేభుక్త్వాప్రజతి-దివ్యమత-ప్రమ్-

సూత్రాభ్యుత్పాదీ స్వాప్రజా-అనుదాతేత్యనునాసకలోపః విస్ఫున్నత్వాస్తాతి-స్వరత్యాదేః శ్రుకఃకీతినిత్యమిడభావఃపూర్వవిప్రతిషేధే
 న-స్వత్వా-మాత్వా-ధూత్వా||౩||క్షిప్తస్కన్దస్యద్దో||=||౪||౩||పతయోర్నలోపానస్యాత్క్షిప్తపరే సుంతా-ఉడిత్వాదిడా-స్యంతా-స్య
 ద్విత్వా||౩||నక్తానెహ||౧||౧||౧||సెహక్తాకిన్నస్యాత్-శయత్వా-సెహిమ్ కృత్వా||౩||మృడమృదగుభమవక్లిశవదవసఃక్తా||౧||౧||౨||పభ్యః
 సెహక్తాకిత్-మృడిత్వా-క్లిశః క్షేతివెహక్లిశేత్వా-క్షిప్తా-ఉడిత్వా-ఉపిత్వా-రుదవిదెతిత్వం-రుదిత్వా-విదిత్వా-మపిత్వా-గృహీత్వా||
 ౩||నోపధాత్తఘాస్తాద్వా||౧||౧||౨||సెహక్తాకిద్వాస్యాత్-శ్రధిత్వా-శ్రధిత్వా-గుభిత్వా-గుమ్భిత్వా-నోపధాత్తిమ్ శోధిత్వా-రేధిత్వా||
 ౩||వజ్జిచులుఞ్చ్యుతశ్చ||౧||౧||౨||సెహక్తాకిద్వా-వచిత్వా-వజ్జిత్వా-లుచిత్వా-లుఞ్చిత్వా-ఋతిత్వా-అర్చిత్వా||౩||తృషిమృషికృశేకా
 శ్యవస్య||౧||౧||౨||పభ్యః సెహక్తాకిద్వా తృషిత్వా-తర్షిత్వా-మృషిత్వా-మర్షిత్వా-కృశిత్వా-కర్షిత్వా-రలోవుపధాదితివాకిత్వమ్ ద్యు
 తిత్వా-ద్యోతిత్వా-లిఖిత్వా-లేఖిత్వా-రలఃకిమ్ నేవిత్వా-పువధాత్తిమ్-వర్చిత్వా-హలాదేకిమ్ పషిత్వా-సెటిమ్ భుక్తా-వసతిత్సు
 ధోరిత్-ఉపిత్వా-వసిత్వా-యుధిత్వా-యోధిత్వా-అఞ్ఘేఃపూజాయామితినిత్యమిత్-అఞ్చిత్వా-అతాతు-అక్తైత్యపి-లుభోఃమోహనఇత్-
 లుభిత్వా-లోభిత్వా-విమోహనెతు-లుభ్వా||౩||జ్ఞావృశ్చ్యేఃక్షి||౨||౧||౨||అభ్యాఃపఃస్యక్త్యభక్తస్యాత్-జరిత్వా-జరిత్వా-వ్రశ్చిత్వా||
 ౩||ఉదితోవా||౨||౧||౨||ఉదితఃపరస్యక్త్యభిడా-శమిత్వా-అనునాసకస్యక్ష్వితిదీర్ఘః శాంతా-మ్యాత్యా-దేవిత్వా||౩||క్రమశ్చక్షి||౩||
 క్రమఉపధాయాదీన్లోవాస్యాత్ యుగాదోక్షిప్తపరే-క్రాస్తా-క్రస్తా-యులికిమ్-క్రమిత్వా-పూజశ్చేతివెహ-పవిత్వా-పూత్వా||౩||జాన్తన
 శాంవిభానా||౨||౪||౩||జాన్తానాంపరేకేనలోపానాస్యాత్క్షిప్తపరే-భక్తా-భక్తా-రక్తా-రక్తా-మస్తిరశోరితినుమ్ తస్యపతేలోపః-
 నప్తా-నప్తా-రథాదిభ్యశ్చేతివేహతేనాత్వా-హలాదావితివాచ్యమ్ నెహ-అఞ్చిత్వా-ఉడిత్వా-దెహిత్-పతేఅత్వా-అంత్వా-జనననెత్వా
 త్వం-ఖాత్వా-ఖింతా-గృహీత తీతీగృహిత్వా-సిత్వా-మిత్వా-స్థిత్వా||౩||దధాత్వే||౨||౪||౩||హిత్వా||౩||జహతేష్చక్షి||౨||౪||౩||హిత్వా
 హోజస్య-హాత్వా-అది'జఙ్ఘి-జఙ్ఘా' . సమాసేనసంభావూర్వైక్వోల్పమ్||౨||౪||౩||అవ్యయపూర్వపదేఅసంభావూసేక్వోల్పబాదేః
 స్యాత్-తు-ప్రకృత్య-అసంభావూ-కృత్వా-పర్యదాసాశ్రయణాన్మహ-పరమకృత్వా||పత్వతుకోరసిద్ధః||పత్వతుకిచకర్తృవకాదేశశా

ప్రాచీనసాహిత్య-కోసీచిత్-భవావత్వన్న-అభివ్య-ప్రత్య-ప్రాప్త్యస్యతితుక్ || ౧ || వాల్మీకి || ౧ || ౩౮ || అనుదాంతోపదేశానాంవనతనా
 త్యాదీనామనునానికలోపోవాస్యాత్ ల్యపి-వ్యవస్థితవిభాషేయం-తేనమాన్తాఃటాంవా-నా నానిటాంవనాదీనాంబాత్యమ్-ఆగత్య - ఆగమ్య-
 ప్రణత్య-ప్రణమ్య-ప్రహత్య-ప్రమత్య-ప్రవత్య-వితత్య-అదోజగ్ధి || అన్తరజ్ఞానపివిధీన్బహిరజ్ఞోల్యప్ బాధతే || జగ్ధివిధౌల్యబ్రహ్మణాత్-తేన
 హిత్యదత్వఆత్మేత్వదీర్ఘత్వతూర్ ఇటోల్యపిన విభాయ-ప్రదాయ-ప్రళిప్త్య-ప్రస్థాయ-ప్రక్రమ్య-అపృచ్ఛ్య-ప్రదీప్య || ౧ || వల్యపి || ౧ || ౪౯ || ల్య
 పివరేముమాస్థాదేరీత్వన్న-ధేత్-ప్రధాయ-ప్రమాయ-ప్రగాయ-ప్రపాయ-ప్రహాయ - ప్రసాయ-మీనాతిమిసోతీత్యాత్వం-ప్రమాయ-వి
 మాయ ఉపదాయ-విభాషాయ తేః విలాయ-విలీయ నిలోపః ఉత్తార్య-విచార్య || ౧ || ల్యపిపఘపూర్వాత్ || ౧ || ౫౦ || పఘపూర్వాత్వరస్య
 శైరయాదేశస్సాన్యోత్ ల్యపి-విగణయ్య-ప్రణమయ్య-ప్రజెభినయ్య-అఘపూర్వాత్ప్రమ్-సంప్రధార్య || ౧ || విభాషాపః || ౧ || ౫౧ || ఆప్సో తెల్ల
 రయాదేశోవాస్యాత్ ల్యపి-ప్రాపయ్య-ప్రాప్య || ౧ || ఊయః || ౧ || ౫౨ || ఊయోల్యపిదీర్ఘస్సాన్యోత్ - ప్రక్షీయ || ౧ || మయ తెరిదన్యతర
 స్సామ్ || ౧ || ౫౩ || మేజగ్ధకారో న్తాదేశోవాస్యాత్ ల్యపి-ప్రమిత్య - ప్రమాయ || ౧ || ల్యపిచ || ౧ || ౫౪ || వేఞోల్యపిసంప్రసార
 ణసస్యాత్ ప్రవాయ || ౧ || జ్యశ్చ || ౧ || ౫౫ || ప్రజ్యాయ || ౧ || వ్యశ్చ || ౧ || ౫౬ || ఉపవాయ || ౧ || విభాషాపరే || ౧ || ౫౭ || పరేర్వ్యజ్ఞఃసంప్ర
 సారణంవాస్యాత్ ల్యపి-తుకంబాధిత్యాపరత్వాత్ హలభిగ్ధీర్ఘఃపరివీయ-పరివ్యాయ-కథంముఖంవ్యాదాయస్వపితి-నైత్రేనిమీల్యహసతీతి-వ్యా
 దాససన్నులనోత్తరకాలేపిస్వాపహాసయోరనువృత్తైతదంశవివక్షయాభవిష్యతి || ౧ || అభీత్యైణముత్ చ || ౧ || ౫౮ || పానఃపున్యేద్యోత్యేపూ
 ర్వపివయేణముత్ స్యాత్ క్వాచ-ద్విత్వం-స్తారంస్తారంనమతిశివమ్ స్తృత్వాస్తృత్వా-పాయంపాయం-భోజంభోజం-శ్రావంశ్రావం-విణ్ణ
 ములోరితిణముల్పరేణోవాద్ధీర్ఘః-గామం-గామం-గమం-గమం-విభాషావిణ్ణములోరితినుమ్-వా-లమ్మం-లమ్మం-లాభం-లాభం-వ్యవస్థితవిభాషయా
 ఉపసృప్తస్యనిత్యంనుమ్ ప్రలమ్భం-ప్రలమ్భం-జాగ్రో వివిణ్ణితిగుణః-జాగరం-జాగరమ్-ణ్యన్తస్యాప్యేవమ్ || ౧ || నయద్యనాకాజ్ యే || ౧ || ౫౯ || య
 చ్చజైఉపపదేపూర్వకాలేయ ప్రాప్తంతన్న-యత్రపూర్వోత్తరేక్రియేతద్వాక్యమపరంనాకాజ్ యతేనైత్-యదయంభుజ్ కైతతఃపరతి-భవా
 త్వాణములొన-అనాకాజ్ యేకిమ్-యదయంభుక్త్వాప్రజతితతోఽధీతే || ౧ || విభాషాగ్రప్రధమపూర్వేషు || ౧ || ౬౦ || అభీత్యైణ్యతి నానువ

ర్తతే-ఏమావపదేషుసమానకర్తృకయోఃపూర్వకాలేక్వాణములొవాస్తః-అగ్రభోజంప్రజతి-అగ్రభక్త్యా-ప్రథమంభోజం-ప్రథమంభుక్త్యా
 పూర్వంభోజం-పూర్వంభుక్త్యా-పత్యేలదాదయః-అగ్రభుజ్ కైతతోప్రజతి-అభీత్యైతుసూగ్వవిప్రతిషేధేనిత్యమేవవిధిః-అగ్రభోజంభో
 జంప్రజతి-భుక్త్యాభుక్త్యా||౩||కర్తృణామక్రొశేకృతఃఖముఖ్ || ౩ || ౪ || ౨౫ || కర్తృణ్యుపపదేక్రొశేగమ్యేకృతఃఖముఖ్ స్యాత్ -చోరక్టారమాక్రో
 శేతి-కరోతియచ్చారణ-చోరశబ్దముచ్చార్యేత్యర్థః||౩||సాప్తమిణముల్ || ౩ || ౪ || ౨౬ || సాప్తద్వైషుకృతఃఖముల్ స్యాదేకకర్తృకయోఃపూర్వకా
 లే-పూర్వపదస్యమానత్వంనిపాత్యతే-అసాప్తద్వింసాప్తద్వింకృత్యాభుజ్ కైసాప్తదుక్టారంభుజ్ కై-సంపన్నంకారం-లవణంకారం-సంపన్నలవణం
 జ్ఞాసాప్తమపర్యాయా వాసయాపేణక్వాపి సాప్తదుంకృత్యాభుజ్ కై||౩||అన్యధైవంకథమిత్యంసుసిద్ధాప్రయోగశ్చైత్ || ౩ || ౪ || ౨౭ || ఏషకృతఃఖము
 ముల్ స్యాత్ -సిద్ధఃప్రయోగఃఅన్య-ఏవంభూతశ్చైత్ కృతఃవ్యర్థత్వాత్ప్రయోగానర్హఇత్యర్థః-అన్యధాకారమ్-ఏవంకారంకథంకారమ్-ఇత్యం
 కారంభుజ్ కై-ఇత్యంభుజ్ కై-ఇత్యర్థః-సిద్ధేతికిమ్-శిరోన్యధాకృత్యాభుజ్ కై||౩||యథాతథయోరసూయాప్రతిపచనై || ౩ || ౪ || ౨౮ || కృతఃఖముప్రయో
 గఇత్యేవ-అసూయయాప్రతిపచనై-యథాకారమహంభోక్త్యై-తథాకారమౌక్త్యైకింతవాసేన్ || ౩ || ౪ || ౨౯ || కర్తృ
 ణ్యుపపదేణముల్ స్యాత్ -కస్యాదర్శంవరయతి-సర్వాకన్యాఇత్యర్థః-బ్రాహ్మణవేదంభోజయతి-యంయంబ్రాహ్మణంజానాతిభగతేచిచాయ
 తివాతంసంస్వంభోజయతీత్యర్థః||౩||యావత్పిన్దజీవోః || ౩ || ౪ || ౩౦ || యావద్వేదంభుజ్ కై-యావల్లభతేతావదీత్యర్థః-యావజ్జీవమధీతే||౩|| చర్మోద
 రయోఃపూరైః || ౩ || ౪ || ౩౧ || కర్తృణీత్యేవ-చర్మసూరంస్తృణాతి-ఉదరపూరంభుజ్ కై||౩||వర్షప్రమాణడిలోపశ్చాస్యాన్యతరస్యామ్ || ౩ || ౪ || ౩౨ ||
 కర్తృణ్యుపపదేపూరైర్గముల్ స్యాత్ డాకారలోపశ్చవాసముదాయనవర్షప్రమాణగమ్యై-గోష్పదప్రంవృష్టోదేవః-గోష్పదసూరంవృష్టోదేవః-
 అస్యేతికిమ్-ఉపపదస్యమాభూత్ -మూషికాబిలప్రమ్||౩||చేలేకోపైః || ౩ || ౪ || ౩౩ || చేలాధైమకర్తృసూపపదేషుకోపైః-ణముల్ స్యాద్వర్షప్ర
 మాణే చేలకోపవృష్టోదేవః వస్త్రకోపమ్||౩||గమూలనమూలయోఃకషః || ౩ || ౪ || ౩౪ || కర్తృణీత్యేవ-కసాదిష్యనుప్రయోగంవత్సృతి అత్రప్ర
 కరణేపూర్వకాలఇతినసంబధ్యతే నిమూలకామంకపతి-సమూలకామంకపతి-నిమూలంకసమూలంకపతీత్యర్థః-ఏకస్యాపిధాత్వర్థస్యని మూలాది
 విశేషసంబధ్నాద్భేదః-తేనసామాన్యవిశేషభావేనవిశేషణవిశేష్యభావః||౩||శుక్ల-చూర్ణరూప్యైషుపిషః || ౩ || ౪ || ౩౫ || ఏషకర్తృసుపిషైర్గముల్ -శు

మృపెషంపినష్టి-శుష్కంపినష్టిత్యర్థః-చూర్ణపెషం-రూక్షపెషమ్||౩||సమూలకృతజీవేషుహన్ కృత్ గ్రహా|| 3||౪|| 3౬||కర్తృణీత్యేవ సమూల
 ఘాతంహన్తి- అకృతకారంకరోతి-జీవగ్రాహంగృహ్యతి-జీవతీజీవః-ఇగువధలక్షణః-జీవంతంగృహ్యతీత్యర్థః|| ౩||కరణేహనః|| 3||౪|| 3౭||పాద
 ఘాతంహన్తి-పాదేనహస్తీత్యర్థః-యథావిధ్యనుప్రయోగార్థస్సన్తి త్యసమాసార్థోఽయంయోగః భిన్నధాతుసంబంధేతుహింసాగ్ధానాంచేతివత్స
 తె||౩||స్నేహసేవిషః|| 3|| ౪|| 3౮|| స్నేహ్యతేయనతస్మిన్కరణేపిష్యముల్-ఉదపెషంపినష్టి- ఉదకెనపినష్టిత్యర్థః|| ౩||హస్తైర్నిగ్రహణాః||
 3||౪|| 3౯|| హస్తాద్ధేకరణేహస్తవర్తవర్తయతి-కరవర్తం-హస్తేనగుళికాంకరోతీత్యర్థః-హస్తగ్రాహంగృహ్యతి-కరగ్రాహం-పాణిగ్రాహమ్||
 ౩||స్వేపుషః|| 3|| ౪|| ౪౦|| కరణిత్యేవ-స్పృశ్యత్యర్థగ్రహణం-తేనస్వరూపేవర్యాయేవిశేషచణముల్-స్వప్రోషంపుష్కాతి-ధనసోషం-గూఢో
 షమ్||౩|| అధికరణేబంధః|| 3||౪|| ౪౧|| చక్రబంధంబధాతి-చక్రే బధ్నాతీత్యర్థః|| ౩||సంజ్ఞాయామ్|| 3||౪|| ౪౨|| బధ్నాతేర్థముల్ సంజ్ఞాయామ్-
 త్రాజ్ఞబంధంబంధః-యూరికాబంధమ్-అట్టాలికాబంధమ్-బంధవిశేషాణాంసంజ్ఞాపతాః|| ౩||కర్తృర్ద్వీపపురుషయోర్నశివహూ|| 3||౪|| ౪౩||జీవ
 నాశంనశ్యతి జీవో-శ్యతీత్యర్థః పురుషవాహంవహతి-పురుషోవహతీత్యర్థః|| ౩||ఉద్ధృష్టశుషిసూరో|| 3||౪|| ౪౪|| ఉద్ధృష్టకర్తరి-ఉద్ధృష్టశోషం
 శుష్యతి వృక్షో-చూర్ణప్రవతిస్తన్ శుష్యతీత్యర్థః- ఉద్ధృష్టసూరం సూర్యతే-ఉద్ధృష్టముఖివఘటాదిః వర్షోదకాదినాపూర్ణోభవతీత్యర్థః||౩|| ఉప
 మానేశర్త్వచ|| 3||౪|| ౪౫|| చాత్యర్థి-ఘృతనిధాయన్నిహితంజలం-ఘృతమివసురక్షితమిత్యర్థః-అజకనాశంనష్టః అజకశ్చవనష్టశ్చత్యర్థః||౩||క
 షాదిముయధావిధ్యనుప్రయోగః|| 3||౪|| ౪౬|| యస్తాన్ణములుక్తఃసపవానుప్రయోక్తవ్యశ్చత్యర్థః తద్దేవోదాహృతమ్||౩||ఉపదంశస్తృతీయా
 యామ్|| 3||౪|| ౪౭|| ఇతఃప్రభృతిపూర్వకాలశ్చింతంబధ్యతే-తృతీయా ప్రభృతీన్యన్యతరస్యామితివాసమాసః-మూలకౌపదంశంభుక్తే-మూ
 లకేనొపదంశం-దశ్యమానస్యమూలకస్యభుజింప్రతికరణత్వాత్తృతీయా-యద్యపుప్రపదంశినాసహనశాబ్దఃసమ్బంధః తథాప్యార్థోఽస్యైవక
 ర్తృత్వాత్-ఏతావతైవసామర్థ్యేనప్రత్యయః-సమానశ్చతృతీయాయామితివచనసామర్థ్యైత్|| ౩|| హింసాగ్ధానాంచసమానకర్తృకాణామ్||
 3||౪|| ౪౮|| తృతీయా నైఉపపదేనుప్రయోగధాతునాసమానకర్తృకాద్ధింసాగ్ధాన్ణముల్ స్యాత్-దణ్డోపఘాతంగాఃకాలయతి-దణ్డేనొప
 ఘాతం దణ్డతాడమ్-సమానకర్తృకాణామితికిమ్-దణ్డేచోరమాహత్యగాఃకాలయతి||౩||సప్తమ్యాంచోషపీడరుధకషః|| 3||౪|| ౪౯|| ఉపపూర్వై

భ్యఃపీడాభ్యఃసప్తమ్య నైత్యతీయా నైచోపపదేణముత్ స్యాత్ - పార్యో వ్యపీడం శేతే-పార్యో యోరుపపీడం - పార్యో భ్యాముపపీడం-ప్ర
 జోపరోధం గాఃస్థాపయతి-ప్రజేన నైజేతిపరోధం-వా-పాణ్యపకర్షంధానాస్సంగృహ్లాతి-పాణ్యాపుపకర్షం-పాణిరోపకర్షమ్||౩|| సమాన_కా||౩||
 ౪||౨||౦||తృతీయాసప్తమ్యోద్ధాతోర్థముత్ స్యాత్సన్నిక ర్షగమ్యమాన-కేశ గ్రాహంయుధ్య నై-కేశేషుగృహీత్వా- హస్త గ్రాహం-హస్తైసగృ
 హీత్వా||౩||ప్రమాణేచ||౩||౪||౫||౧||తృతీయాసప్తమ్యోరిత్యేవ-ద్వ్యభ్యుహోత-ర్షంబిణ్ణికాంభినత్తి-ద్వ్యభ్యులెనద్వ్యభ్యులేవోత-ర్షమ్||౩||అపా
 దా నెవరి ప్సాయామ్||౩||౪||౫||౨||పరిపాస్వరా-శయ్యోత్థాయద్ధావతి||౩||ద్వితీయాయాఞ్చ||౩||౪||౫||౩|| పరిపాస్వయామి త్యేవ-యష్టి గ్రాహం
 యుధ్య నై-లోష్ఠ గ్రాహమ్||౩||అపగురోణములి||౬||౧||౨||౩|| గురిఉద్యమ నె-అస్మై చోవాతస్యోత్ తణములి-అస్యపగోగంయుధ్య నై అస్యప
 గారమ్||౩||స్వాజై_ధ్రు వె||౩||౪||౫||౪||ద్వితీయాయామి త్యేవ-అ ధ్రు వెస్వాజైద్వితీయా నైథాతోర్థముత్ -భూవిత్తేవంకధయతి-భ్రువంః_త్తే
 వమ్-అ ధ్రు వెకిమ్-శిరఉత్ ష్టివ్య-యెనవి నానజీవనంత ధ్రువమ్||౩||పరిక్లిశ్యమా నెచ||౩||౪||౫||౫||సర్వతోవిభాగ్యమా నెస్వాజైద్వితీయా నైణముత్
 స్యాత్ -ఉగఃప్రతిపేషంయుధ్య నై-కృత్సమురఃపీడయ నైభిత్వర్థ-ఉరోవిదారం ప్రతిచస-రెనఘైః-ధ్రు వార్థమిచమ్|| ౩|| విశిషతిపదిస్క-ద్దాం
 వాప్యమానా సేవ్యమానయోః||౩||౪||౫||౬||ద్వితీయాయామి త్యేవ-ద్వితీయా నైఉపపదేవిశ్యాదిభ్యోణముత్ స్యాత్ వాప్యమా నెఆ సేవ్యమా నె
 చార్థగమ్య-గేహోదిత్ర వ్యాణాంవిశ్యాదిక్రియాభిఃసాక త్యేనసంబద్ధో వ్యాప్తిః-క్రియాయాఃపానఃపున్యమా నెవా ౩ త్యపీషయోరితిద్విత్యం
 తునభవతి-సమా నై నైవస్వ భావతస్తయోరుక్త త్వాత్ -యద్యచ్ఛాభ్యేర్థ్యేణముల క్షవ-తథాపిఉపపదసంజ్ఞార్థమా సేవాయామితి పునర్విధిః
 గేహోను ప్ర వేశమా నై-గేహం గేహమను ప్ర వేశం-గేహమను ప్ర వేశమను ప్ర వేశమ్-ఏవం గేహోను ప్ర పాతం-గేహోను ప్రపాదం-గేహోనుస్కం
 దమ్-౬ సమా సేతు గేహస్యణముల నైస్వచప ర్యాయోనిద్విత్యమ్||౩||అస్యతిత్యయోః క్రియానైకా లేము||౩||౪||౫||౭|| క్రియామస్తరయతివ్యవధత్త
 భితిక్రియాస్తరతస్సన్తాత్వ దైవ ర్తమానాదస్య తేస్త్ర_షెశ్చకాలవాచిషుద్వితీయా నైమూపపదేషుణముత్ స్యాత్ - ద్వ్యహోత్యాసం_గాఃపా
 యయతిద్వ్యహమ త్యాసం-ద్వ్యహశగ్నం-ద్వ్యహస్తర్షమ్ అత్యస నెతరక్షణేనచగ వాంపావక్రియావ్యవధీయతే- అవ్యపాయయిత్వావ్యవహ
 మతిక్రమ్యపునఃపాయయతిత్యర్థః||౩||నామాన్యద్యశిగృహాః||౩||౪||౫||౮||ద్వితీయాయామి త్యేవ-నామాదేశమాచ ఘ్నేనామ గ్రాహమాహ్వ

యతిః॥ అవ్యయః॥ యథాభిప్రేతాభ్యానైకృతాః॥ క్వాణములొ॥ 3॥ ౪॥ ౫॥ అయథాభిప్రేతాభ్యానన్నామపిప్రియసోఽప్యైః॥ ప్రియస్యనీచైః
కథనమ్॥ ఉచైః॥ ఏకృత్య-ఉచైః॥ ఏకృత్యా-ఉచైః॥ ఏకారముప్రియమాచప్తే॥ నీచైః॥ ఏకృత్య-నీచైః॥ ఏకృత్యా-నీచైః॥ కారప్రియంబ్రూతే॥ తిర్యచ్యవవ
ర్తే॥ 3॥ ౪॥ ౬॥ తిర్యక్చబ్దేఉపపదైకృతాః॥ క్వాణములొస్తఃసమాప్తాగమ్యాయామ్-తిర్యక్-౪త్యగతః-తిర్యక్-౪త్యా-తిర్యక్-౪త్య-రంసమాప్త్యగత
ఇత్యర్థః॥ అపవర్తేకిమ్-తిర్యక్-౪త్యా-కాప్తంగతః॥ స్వాక్షేతప్రత్యయైకృత్యాః॥ 3॥ ౪॥ ౬॥ ముఖతః॥ కృత్యగతః-ముఖతః॥ కృత్యా-ముఖతః॥ కా
రం-ముఖతోభూయ-ముఖతోభూత్వా-ముఖతోభావమ్॥ నాధార్థప్రత్యయా నైచ్యవ్యర్థవిషయేఉపపదే
కృబోఽక్వాణములొస్తః॥ అనానానానాకృత్యానానాకృత్య-నానాకారం-వినాకృత్య-వినాకృత్యా-వినాకారం-నానాభూయ-నానాభూ
త్వా-నానాభావమ్-అనేకంప్రవ్యమేకంభూత్వా-ఏకథాభూయ-ఏకథాభూత్వా-ఏకథాభావమ్-ఏకథాకృత్య-ఏకథాకృత్యా-ఏకథాకా
రమ్-ప్రత్యయగ్రహణంకిమ్-హిరుక్-౪త్యా-పుధగ్భూత్వా॥ తూష్టీమిభువః॥ 3॥ ౪॥ ౬॥ తూష్టీంశబ్దేఉపపదేభువః॥ క్వాణములొస్తః॥ తూ
ష్టీభూయ-తూష్టీంభూత్వా-తూష్టీంభావమ్॥ అన్వచ్యానులోమ్యే॥ 3॥ ౪॥ ౬॥ అన్వచశబ్దేఉపపదేభువః॥ క్వాణములొస్తః॥ ఆనుమాల్వే
గమ్యామానే-అన్వగ్భూయతే-అన్వగ్భూత్వా-అన్వగ్భూవమ్-అగ్రతః॥ పార్శ్వతః॥ పృష్ఠతోవానుమాలోభూత్వా-అస్తఇత్యర్థః॥ ఆనులోమ్యే
కిమ్-అన్వగ్భూత్వా-తిప్తతి-ప్రస్థతోభూత్వేత్యర్థః॥ * * * * *

*** ఇత్థం లోకికశబ్దానాండిక్వాత్రమిహదర్శితమ్॥ విస్తరస్తుయథాశాస్త్రందర్శితశ్శబ్దకాస్త్రభే॥ * * *

*** భట్టోజదీక్షితకృతిః॥ సైమాసిద్ధాంతకాముదీ । ప్రీత్యైభూయాద్భగవతోర్భవానీవిశ్వనాథయోః॥ * * *

*** ఇతిప్రీభట్టోజదీక్షితవిరచితాయాంసిద్ధాంతకాముద్యాముత్తరార్థంసమాప్తమ్॥ * * *

సిద్ధాంతకాముడి || వైదికప్రక్రియా || అ || ప్ర || ద్వి ||

శ్రీః శస్త్రసిపునర్వస్వో రేకవచనమ్ : ౧ || ౨ || ౬౦ || ద్వయో రేకవచనం వాస్యాత్ - పునర్వసుర్పక్షత్రం - పునర్వసూవా-లోకేతుద్వివచనమేవ || శ్రీవిశాఖయోశ్చ || ౧ || ౨ || ౬౦ || ప్రాగ్స్వత్ - విశాఖాత్పక్షత్రం విశాఖేవా || శ్రీషష్ఠీయుక్తశ్చస్తసివా || ౧ || ౨ || ౬౦ || షష్ఠ్యస్తేనయుక్తః పతిశబ్దః శస్త్రసిఫుసంజ్ఞోవాస్యాత్ - యేత్రస్యపతివాచయమ్ - ఇహ వేతియోగం విభజ్య శస్త్రసిత్యనువర్త్యతే - తేనసర్వవిధయశ్చస్తసివైకల్పికాః - బహుళశస్త్రసిత్యాదిరస్యైవ ప్రపజ్ఞః || యచిభమ్ || ఖ్దే || నభోఽశ్చైవోమనుసాంవత్సరసంఖ్యానమ్ || ఖ్దే || నభసాతుల్యం నభస్వత్ - భత్వామ్రత్వాభావః - ఆజ్ఞిరస్వదజ్ఞిః మనుష్వదగ్నే - జనేరుసిరితిభిహితః సిప్రత్యయోమనేరపి - బాహుళకాత్ || ఖ్దే || వృషణ్యస్వశ్వయోః || ఖ్దే || వృషవర్షుకం వసుయస్యసంవృషణ్యమః - వృషాలోప్యయస్యవృషణ్యః - ఇహాస్తర్వర్తినీంవిభక్తిమాశ్రిత్యపదత్వేనతిసలోః || పాప్రోభత్వాహ్వార్యతే - అతపవపదాస్తస్యేతిణత్వనిషేధోపిన - అల్లోపఇతితునలనజ్ఞత్వాత్ || శ్రీఅయస్త్యయాదీనిచ్చస్తసి || ౧ || ౪ || ౨౦ || ఏతానిశస్త్రసిసాధూని - భవదసంజ్ఞాధికారాద్యధాయోగం సంజ్ఞాద్వయం బోధ్యమ్ తథాచ వార్తికమ్ || ఖ్దే || ఉభయసంజ్ఞాన్యపీతివక్తవ్యమితి || ఖ్దే || ససప్తభాసయుక్త్యాగణేన - పదత్వాత్పుత్ర్యం - భత్వాజ్జత్వాభావః - జత్వవిధానార్థాయాః పదసంజ్ఞాయాః భత్వసామర్థ్యేన బాధాత్ - నై నంహిన్వన్త్యపివాజీనేషు - అత్రపదత్వాజ్జత్వం - భత్వాత్పుత్ర్యాభావః || తే ప్రాగ్ధాతోః || శ్రీః శస్త్రసిపదేపి || ౧ || ౪ || ౨౦ || శ్రీవ్యవహితాశ్చ || ౧ || ౪ || ౨౦ || హరిభ్యాం యాశ్చూకాః ఆహుస్తైరిస్త్రహరిభిర్యాహి || ఇద్విభవతిభ్యాం చ || ఆభ్యాం పరోల్లోకేత్ స్యాత్ - సమీధేదస్యహస్తమమ్ పుత్ర - ఈధేఅథర్వణః - బభూవ - ఇదం ప్రత్యాఖ్యాతమ్ - ఇన్ధేశ్చన్ద్రోవిషయత్వాన్మువోపుకోఽపిత్వాజ్ఞాభ్యాం లిటః కిద్వచనానర్థకృమితి || ————— * ఇతిప్రథమోధ్యాయః * ————— శ్రీత్రోతీయాచ-హూశ్చస్తసి || ౨ || ౩ || ౩ || జు-హూతేః కర్తృణిత్వతీయాస్యాత్ ద్వితీయాచ-యవాగ్వాగ్ని-హూత్రం జు-హూతి-అగ్ని-హూత్రశబ్దోఽస్త్రహః పివరతే || యస్యాగ్ని-హూత్రమధిశ్రితమమేధ్యమృషద్యేతేత్యాదిప్రయోగదర్శనాత్ - అగ్నయేహూత్రమత్యతీవృష్పత్యేశ్చ-యవాగ్వాఖ్యం హవిఃదే

వక్తోజ్జేనేనత్యక్త్వాప్రక్షిపతీత్యర్థః||౩||ద్వితీయాబ్రాహ్మణే||౧||౩||౬౦|| బ్రాహ్మణవిషయేప్రయోగేదేవస్తదర్థస్యకర్తృణిద్వితీయాస్యాత్-వ
 జ్ఞ్యవవాదః-గామస్యతసహస్సభాయాందీవ్యేయః||౩||చతుర్థ్యర్థేబహుళంఛన్దసి||౧||౩||౬౧||షష్ఠీస్యాత్-పురుషమృగశ్చస్త్రమసేగోధాకాల
 కాదార్వాఘాటస్తేవనస్పతీనాం-వనస్పతిభ్యః||౩||షష్ఠ్యర్థేవతుర్థీవాచ్యమ్||౩||యాభిర్వైశిబిభిః||౩||యజేచ్ఛకరణే||౧||
 ౩||౬౩||ఇహాఛస్తసిబహుళంషష్ఠీ-ఘృతస్యఘృతేనవాయజతే||౩||బహుళంఛన్దసి||౧||౪||౩౯||అదోఘస్లాదేశస్యాత్-ఘస్తాన్నానమ్-అజి
 మస్త్రేఘసేత్రిజ్ఞేష్లోక్-అడభావః-సద్గీర్ణమే||౩||హేమస్తశిశిరావహూరాత్రేచఛన్దసి||౧||౪||౪౦||ద్వన్ద్యఃసూర్వవల్లిజ్ఞః-హేమస్తశ్చశిశిరశ్చ
 హేమస్తశిశిరా-అహూరాత్రే||౩||అనిప్రభృతిభ్యశ్శవః||౩||బహుళంఛన్దసి||౧||౪||౪౩|| వృత్రంహనతివృత్రహః-అహిశ్శయతఉపపృక్-అత్ర
 అజ్ఞాన-అదాదిభిన్నేపిక్వదిల్లక్-త్రాధ్వంనోదేవాః||౩||హూత్యాదిభ్యః||౩||బహుళంఛన్దసి||౧||౪||౪౬||దాత్రిప్రియాణిదిద్వసు-అన్య
 త్రాపిసూర్ణాంవివష్టి||౩||మస్త్రేఘసహస్వరణశవృగహోద్వృచ్ఛగమిజనిభ్యో||౩||౪||౪౦||ఏభ్యోలేల్లక్స్యాత్-అక్షన్నమీషదస్తహి
 సుస్లాదేశస్యగమహస్తేభ్యుపధాలోపేశాసేవసేతిహః-మాహ్వోర్నిత్రస్య-ఘృతిఃప్రణజ్ఞ-ర్వస్య-నశ్చైవతిమత్వం-సురుచోవేన-అవః-మాన-అభక్
 ఆదిత్యాకారాస్తగ్రహణమ్-ఆప్రాద్యావాపుధివీ-పరావృగ్భారభృద్యధా-అక్రన్నూచాసః-త్యేరయింజాగృవాంసోఅనుక్కున్-మస్త్రగ్రహణం
 బ్రాహ్మణస్యాపురుషలక్షణమ్-అజ్ఞతతదాలపుదంతాః-విభాషానువృత్తేర్నహ-నతాలగృభ్నన్నజనిష్టహిషః||*||ఇతిద్వితీయోధ్యాయః||*||
 ౩||౬భ్యుత్సాదయాంప్రజనయాంఽచికయాంఽరమయామకః-పావయాంక్రియాన్విదామక్రన్నితిచ్ఛన్దసి||౩||౧||౪౧|| ఆద్యేమచతుర్థులుగితిమ్
 అకః||౩||ఇత్యనుప్రయోగశ్చ-అభ్యుత్సాదయామకః-అభ్యుత్సాదయామకః-ప్రజనయామకః-ప్రాజీజనదిత్యర్థః-చికయామకః-అచైవీదిత్యర్థేచి
 మోతేరామ్ద్విర్వచనంఘృత్యం-రమయామకః-అగ్రిరమత్-పావయాంక్రియాత్-పావ్యాదితిలోకే-విదామక్రన్-అవేదిషః||౩|| గుపేశ్చన్ద
 సి||౩||౧||౪౨|| శ్లేశ్చజ్ఞా-గృహానజ్ఞాగుపతంయువమ్-అగౌప్తమిత్యర్థః||౩||సానయతిఛన్దయత్యేలయత్యర్థయతిభ్యః||౩||౧||౪౩|| శ్లేశ్చజ్ఞాన-మా
 త్వాయతోజితిః-కామమూఽయః-మాత్వాగ్నిర్ద్వనయాత్||౩||కృత్కృత్-రుహిభ్యశ్చన్దసి||౩||౧||౪౪|| శ్లేశ్చవా-ఇదంతేభ్యోకరన్నమః-అ
 మరత్-అదరత్-యత్సానోసానుమారుహత్||౩|| ఛన్దసినిష్టరగ్యదేవహూయప్రణీయోన్నీయోచ్ఛిష్యమర్యస్తర్యాఘృత్యభిన్యభాన్యదేవ

యజ్ఞాపృచ్ఛ్య ప్రతిషీవ్య బ్రహ్మ వాద్య భావ్య ప్రావ్యోపచాయ్య పృథాని || ౩ || ౧ || ౧౨ || కృత్తేర్నిస్ పూర్వాత్కృపి ప్రాప్తేణ్యత్ - ఆద్యస్త
యోర్నివార్యాసఃనిసఃపత్వంచ - నిష్టర్కృతచిన్వితవశు కామః - దేవశబ్దేషవదేహ్యయ తేష్టహూతేర్వాక్యవీధిర్లు శ్చ - స్పర్ధస్తేవాడదేవ
హూయే - ప్రథత ఆభ్యాన్నయ తేక్యవ - ప్రణీయః - ఉన్నీయః - ఉర్పూర్వాచ్ఛిషేక్యవ - ఉచ్ఛిష్యః - మృజ్ - స్తృజ్ - ధ్వ - ఏవభ్యోయత్ - మర్యః -
స్తర్యా - స్త్రీయామే వాయు - ధ్వర్యః - ఖ నేర్యత్ - ణ్యతా - ఖన్యః - ఖాన్యః - యజేర్యః - శున్ధధ్వం దై వ్యాయకర్త - జేదేవయజ్ఞాయై - ఆజ్ పూర్వాత్పృ
చ్ఛేక్యవ - ఆపృచ్ఛ్యంధగుణంవాజ్యర్ష తి సీవ్య తేక్యవపత్వంచ - ప్రతిషీవ్యః - బ్రహ్మణివదేర్ల్యత్ - బ్రహ్మ వాద్యం - లోకేతువదస్సుపిక్యవ చేతి
క్యబ్యతా - భవతే - ప్రాతేత్వణ్యత్ - భావ్యః - ప్రావ్యః - ఉపపూర్వాచ్ఛిసౌతేర్ల్యత్ ఆయాదేశశ్చపృథే ఉత్తరపదే - ఉపచాయ్యపృథమ్ ||
|| పిరణ్యితవక్తవ్యమ్ || || ఉపచేయపృథమేవాన్యత్ - మృడసుఖ నే - పృథచేత్యస్మాదిగుపఫలక్షణకః || || ఛన్దసివసనరక్షిమధామ్ || ౩ || ౨ ||
౨౨ || ఏభ్యఃకర్తృణ్యుపవదేఇన్ స్యాత్ - బ్రహ్మవనింతాత్వత్త్రవన్ ఉతనోగోషణింధియమ్ యేవథా పధిగతుయః - చతుగతుపధిరక్షి - హవిర్
ధీవామ్ || || ఛన్దసిసహః || ౩ || ౨ || ౬౩ || నిఃస్యాత్ - పుతనాహట్ || || వహశ్చ || ౩ || ౨ || ౬౪ || ప్రాగ్వత్ - దిశ్యవాట్ - యోగవిభాగ ఉత్తరార్ధః || || కవ్య
పురీషపురీష్యేషుఘ్నట్ || ౩ || ౨ || ౬౫ || ఏషువహేఘ్నట్ స్యాత్ ఛన్దసి - కవ్యవాహనః - పురీషవాహనః - పురీష్యవాహనః || || హవ్యేనస్తఃపా
దమ్ || ౩ || ౨ || ౬౬ || ఆగ్నిర్హవ్యవాహనః - పాదమధ్యేతువహశ్చైతిన్విరేవ - హవ్యవాశ్చిరజరఃపితానః || || జరసనఖనక్రగగమోవిట్ || ౩ || ౨ ||
౬౭ || ఉన్నోరీత్యాత్వమ్ - ఆబ్జాసౌజాః గోషాన్త్రోన్మషాలసిససౌ తేరనగ్నిపత్వమ్ - ఇయంశుప్తేభిర్బిసఖాగ్నివారుజత్ - ఆదధిక్రాశ్వవసా
వఘ్నక్ష్మీః - అగ్రే గాః || || మస్తేత్వవహాన్తశస్సురోడాగోన్విన్ || ౩ || ౨ || ౭౦ || || శ్వేతవహాదీనాండన్ పదస్యేతివక్తవ్యమ్ || || యత్ర
పదత్వంభావితత్రన్వినోపవాదోడన్వక్తవ్యగ్నిత్యర్థః - శ్వేతవాః - శ్వేతవాహా - శ్వేతవాహాః - ఉక్థానిఉక్తైర్వాశంసతిఉక్థశాయజమానః - ఉక్త
శాసా - ఉక్తశాసః - పురోదాశ్యతేదీయతేపురోదాః || || అవెయజః || ౩ || ౨ || ౭౧ || అవయాః - అవయాజౌ - అవయాజః || || అవయాశ్వేతవాఃపురో
దాశ్చ || ౩ || ౨ || ౭౨ || ఏతేసంబుధౌకృతదీర్ఘానిపాత్యస్తే - చాచుక్తశాః || || విజుపేశ్చన్దసి || ౩ || ౨ || ౭౩ || ఉపేషపదేయజ్వేష్ - ఉపయత్ || || ఆతో
మనిన్ క్వనిబ్వనివశ్చ || ౩ || ౨ || ౭౪ || సుప్యవసగైవోపవదేఆదస్తేభ్యోధాతుభ్యశ్చన్దసివిషయేమనినాదయస్త్రయఃప్రత్యయాస్సృః చాద్విచ్ -

సుదామా-సుధీవా-సుపీవా-భూరిదావా ఘృతపావా-విచ్-కీలాలపాః|| ౧||బహుళంధన్వసి|| ౩||౨||౮౮|| ఉపపదాంతరేపిహస్తేర్బహుళంక్షిప్
స్యాత్-యోమాత్పహః పితృహః|| ౧||చన్దసిలిట్|| ౩||౨||౧౦౫|| భూతసామాన్యే-అహంద్య వాప్యధిపీతతాన|| ౧||లిటఃకానజ్వా|| ౩||౨||౧౦౬|| ౧||క్ష
సుశ్చ|| ౩||౨||౧౦౭|| ధన్వసిలిటఃకానచ్ క్వసూవాన్తః-చక్రాణావృష్టి-యోనోఅగ్నేఅరరివాంఅఘాయుః|| ౧||క్ష|| ధన్వసిపరేచ్ఛాయామపిక్యచ్ వక్త
వ్యః|| ౧||క్ష|| క్యాచ్ఛన్వసి|| ౩||౨||౧౦౮|| ఉప్రత్యయస్సాన్యత్-అఘాయుః|| ౧||క్ష|| పరజధికారైజవసనాధన్వసివక్తక్యా|| ౧||క్ష|| జవేయాభియ్యసః-ఉయో
స్తుమేజవః-దేవస్యసవితుస్సవే|| ౧||క్ష|| మస్త్రేవృషేషవపమనవిదభూషీగాడదాత్తః|| ౩|| ౩|| ౧౦౯|| వృషాదిభ్యఃక్షిన్ స్యాత్ సచ్ దాత్తః-వృష్టింది
వః-సుముమిష్టయే-పచార్పక్తీగుత-ఇయంతేనవ్యసీమతిః-బిత్తిః భూతిః-అగ్న ఆయాహివీతయే-గాతాస్యామోభయానః|| ౧||క్ష|| ధన్వసిలుక్లజ్జీటః||
౩|| ౪|| ౧|| ౧|| ధాత్వద్ధానాంసంబధేనర్వకాలేష్వతేవాన్యః - పత్యేయధాన్వంప్రత్యయాః - లుజః - దేవోదేవేభిరాగమత్ - లోడ
ర్థైలుక్ - ఇదంతేభ్యోకరన్నమః - లుజః - అగ్నిమద్యః-ఘాతారణేవృణీతాయరయజమానః - లిటః - అద్యమమార - అద్యమియతఇ
త్యర్థః|| ౧|| లిజర్థేట్ || ౩|| ౪|| ౨|| విధ్యాదౌహతుహేతుమద్భావాదౌచధాతోర్లస్యాత్ ధన్వసి|| ౧||సిబ్బహుళంలేటి|| ౩||౧||౩౪||
౧||ఇతశ్చలోపఃపరస్మైపదేషు|| ౩||౪||౧౦౯|| లేట సిజామితోలోసోవాస్యాత్ పరస్మైపదేషు|| ౧||లేటో-డాటో|| ౩||౪||౧౧౦|| లేటఃఅట్ అట్ ప
తావాగమాన్తతోచపతౌ|| ౧||క్ష|| సిబ్బహుళంక్షిద్వక్తవ్యః|| ౧||క్ష|| వృధిఃప్రణయియాంషితారిషత్-సుపేశసస్-రతిజోషిషధి - ఆసావీషద్దర్శసా
నాయసిపఇతోలోపస్యచాభావే-పతాతిదిమ్యత్-ప్రియస్సూర్యేప్రియోఅగ్నాభవాతి|| ౧||క్ష|| సఉత్తమస్య|| ౩||౪||౧౧౧|| లేటత్తమసకారస్యవా
లోపస్సాన్యత్-కరవావ-కరవావః-టేరెత్వం|| ౧||క్ష|| ఆతవి|| ౩|| ౪|| ౧౧౨|| లేటకారస్యవిస్యాత్-సుతేభిః-సుప్రయసామాదయైతే-ఆతామి
త్యాకారస్యవికారః-విధిసామర్థ్యాదాటవిత్వన్న-అన్యధాహిటిటమేవవిదధ్యాత్-యోయజాతియజాతఇతి|| ౧||క్ష|| వైతోన్యత్|| ౩||౪||౧౧౩|| లేటప
కారస్యవిస్యాద్వా-ఆతవిత్వస్యవిషయంవినా-పశూనామీశై-గ్రహగృహ్యై-అన్యత్రకిమ్-సుప్రయసామాదయైతే|| ౧||ఉపసంవాదాశ్చ-
యోశ్చ|| ౩||౪||౧౧౪|| పణబధేళిశంకాయాంచలేట్ స్యాత్ - అహమేవపశునామీశై-శేజివ్యయన్తోనరకంపతామ-హలశ్చ-శ్చాన్వ్యే|| ౧||క్ష|| ధన్వసి
శాయజపి|| ౩||౪||౧౧౫|| అపిశబ్దాచ్ఛానక్|| ౧||హృగ్-ఘూర్భశ్చన్వసీతహస్యభః-గృభాయజిహ్వానామధు-బధానదేవసపితః-ఆనిదితామిటిబ

ధ్వాతేర్నలోపః-గృభామితే-మధ్వాజభార॥ఽ॥వ్యత్యయోబహుళమ్॥౩॥౧॥౧౫॥వికరణానాంబహుళంవ్యత్యయస్సాన్యత్-ఛన్దసి-ఆణ్డాశుష్కస్య
భేదతి-భివత్తీప్రాప్తై-జరసామరతేవతిః-మ్రుయతఇతిప్రాప్తైఇన్ద్రోవస్తేసనేషతు-నయత్యోత్తశప్సపాద్వావికరణౌ-ఇన్ద్రైణయుజాత
రుషేనువృత్తం-తరెమెత్యర్థః-శరతేర్విధ్యాదాలిజ్-ఉసిప్వశప్చేసిప్రయోవికరణాః॥క్షి॥ సుపిజువగ్రహలిజసరాణాంకాలహలచ్-స్వరక
ర్త్రయజాంచవ్యత్యయమిచ్ఛతిశాస్త్రకృదేషాంసోపిదసిద్యతిబాహుళకన॥క్షి॥ధురిదక్షిణాయాః-దక్షిణస్యామితిప్రాప్తై-ప్రతీపమన్యడోర్ని
ర్భుభ్యతి-యుభ్యతఇతిప్రాప్తై-మథోస్తప్రాఇవాసతే-మధునఇతిప్రాప్తై-నరఃపురుషః-అధాసవీరైర్గళభిర్వియుయాః-వియుయాదితిప్రా
ప్తై-కాలఃకాలవాచీప్రత్యయః-శోష్వగ్నీనాధాస్యమానెన-లుటోవిషయెల్మట్-తమసోగాలడుత్-అధుడుదితిప్రాప్తై-మిత్రవయంచసూర
యః-మిత్రావయమితిప్రాప్తై-స్వరవ్యత్యయస్తవత్వతే-కర్తృశబ్దఃకారకమాత్రవరః-తథాచతద్వాచినాంకృత్తద్వీనాంవ్యత్యయః-అన్నా
దాయ-అణ్విపయెఅచ్-అవగ్రహేవిశేషః-యజోయశబ్దాదారభ్యలిజ్యాశిష్యశీతిజకారేణప్రత్యాహరః-తేషాంవ్యత్యయోభే-తీత్యాదిరుక్త
ఏవ॥ ఽ॥లిజ్యాశిష్యజ్॥౩॥౧॥౧౬॥ ఆశీర్లిజిపరేధాతోరజ్-స్యాత్-ఛన్దసి-వచఉమ్-మస్త్రంసోచేమాగ్నయే॥క్షి॥ దృశేరగ్స్వక్తిన్య॥క్షి॥ పితరం
చద్యశేయమ్నాతరంచ-అశిషుయువ్యశోజీతిగుణస్సాన్యత్॥ ఽ॥ఛన్దస్యభయధా॥౩॥౪॥౧౦౭॥ధాత్వధికారోక్తఃప్రత్యయఃసార్పధాతుకార్దధా
తుకోభయసంజ్ఞాస్సాన్యత్-వర్ధస్తత్వాస్వప్తుతయః-వర్ధయన్విత్వర్థః-ఆర్ధధాతుకత్వాణ్ణిలోపః-విశృణ్వై-సార్పధాతుకత్వాత్-శ్చుఃశృభావశ్చ
హుశ్చునొరితియన్॥ఽ॥ఆర్ధగమహనజనఃకినాలిజ్-చ॥౩॥౪॥౧౦౮॥ ఆదస్తాద్యవర్ణాస్తాద్యమాదెశ్చకినోస్తేతాచలిద్వత్-బభిన్విజ్రం-ప
పిసేసేమంచదిర్థాః-జగ్గిర్భువా-జఘ్నిర్వృత్తమమిత్రయంచజ్జిః-లిడ్వద్భవాదేవసిద్ధేయుచ్ఛత్వాతామితిగుణబాధనార్థంత్వంచహు
ళంచన్దసిత్వత్వంచతురిః-జగురిః॥ఽ॥తుమధ్ధసే-సెససేఅసేన్-కైకసెనదై-యలదై-యన్-దై-యశదై-యన్-తవైతవేజేతవేన॥౩॥౪॥
౧౦౯॥సే-పత్యై-రాయః-సేన్-తావామేషే-అసే-శరదోజీవసేధాః-అసేన్-నిత్వాదాద్యదాత్తః-కై-ప్రేషేకసే-గవామివశ్రియసే-అధై-య
అధై-యన్-జరరంపుణదై-య-పత్యై-ఆమ్యదాత్తః-కదై-యశదై-యన్-ఆహువదై-య-పత్యై-అన్విరః-శదై-య-రాధససహమాధయదై-య-శదై-యన్-
వాయపేపిబదై-య-తవై-దాతవాడు-తవేజ్-సూతవై-తవేన్-కర్తవే॥ప్రియోరీహి-ప్రై-యి-యన్-యన్॥౩॥౪॥౧౦౯॥పతేతుమరేనిపాత్యనై

ప్రయాతుంరోధుంఅవ్యధితుమిత్యర్థః||శ్లో||దృశేఽప్యచ||3||౪||౧౧||ద్రష్టుంవిఖ్యాతుమిత్యర్థః||శ్లో||శకిణములములౌ||3||౪||౧౨||శక్నోతాపుపప
 డేతుమర్థేతస్తః-విభాజనాశకత్-అపలుపనాశకత్-విభక్తుమపలోపుమిత్యర్థః||శ్లో||ఈశ్వరైతాసునహసునౌ||3||౪||౧౩||ఈశ్వరోవిచరి
 తోః ఈశ్వరోవిలిఖః-విచరితుంవిలిఖతుమిత్యర్థః||శ్లో||కృత్యాధైత్యేనే-స్యత్వనః||3||౪||౧౪||నమ్లేచ్ఛితవై-అవగాహ-దిదృశ్యైః-భూర్య
 స్వప్తకత్వమ్||శ్లో||అవచత్వే||3||౪||౧౫||రిపుణానావచత్వే-అవభ్యాతవ్యమిత్యర్థః||శ్లో||భావలక్షణైః-కృత్తో-పదిచరిమతమిజనిభ్య
 స్తోసున్||3||౪||౧౬||ఆసంస్థాతోస్సిదన్తి-ఆసమాప్తేస్సిదన్తిత్వర్థః-ఉదేతోః-అవకర్తోః-ప్రవదితోః-ప్రచరితోః-హాతోః-ఆతమితోః-
 కామమావిజనితోస్సంభవామ్||శ్లో||స్మపిత్యదోకసున్||3||౪||౧౭||భావలక్షణైః-పురాతనైః-పురాతనైః-పురాతనైః-పురాతనైః-పురాతనైః-పురాతనైః-
 ఇతిత్యతీయోధ్యాయః||రాత్రైశ్చజసౌ||౪||౧౮||రాత్రిశబ్దానీప్త్యాత్-అజస్విషయే-చన్దసి-రాత్రివ్యఖ్యదాయతీ-లోకైకకృదికా
 రాదిజీవ్యస్తో-దాతః||శ్లో||నిత్యం-చన్దసి||౪||౧౯||బహ్వదిభ్యశ్చన్దసి-విషయైః-జీవ-బహ్వముహిత్యా-నిత్యగ్రహణము-త్రాధమ్||శ్లో||భవశ్చ
 ౪||౧౯||జీవస్యాచ్ఛన్దసి-విభీ-ప్రభీ-విప్రసంభ్యతి-ప్రత్యయా-స్తంసూ-త్రై-నుక్రియ-తే-ఉతత్యనువృత్తైః-ఉవజా-దేశ-సుసౌ-త్రైః||
 ఖ్లో||ముద్గలాచ్ఛన్దసి-విచ్ఛ||ఖ్లో||జీవో-త్వమానుకాచగమః-లిత్వరః-రథిరభూన్ముద్గలాసీ||శ్లో||ద్వి-జీవీ-చ-చన్దసి||౪||౨౦||సంయోగో-పధత్వా
 ద-ప్రా-స్తో-జీవీ-ధీ-య-తే-అనురీ-వై-ద్వి-జీవీ-దే-వా-నా-య-జ్ఞ-వాట్||శ్లో||దుక్రమణ్ణలో-శ్చన్దసి||౪||౨౧||ఉత్-స్యాత్-క-ద్రా-శ్చ-వై-క-మణ్ణ
 లూ||ఖ్లో||గుగ్గులువ-ధుజతు-పతయా-నూ-నా-మి-త-వ-క్త-వ్యమ్||ఖ్లో||గుగ్గు-లూః-వ-ధూః-జ-తూః-ప-త-యా-లూః||అ-వ్య-యా-త్-వ్యమ్||ఖ్లో||అ-వి-ష్ట-స్యో-
 వ-సం-భ్యా-సం-చ-న్దసి||ఖ్లో||అ-వి-ష్ట-వ-ర్థ-తే||శ్లో||చ-న్ద-సి-ర-భో||౪||౨౨||వ-ద్వా-భ్యః-త-కో-ప-వా-దః-స్వ-ర-భే-ః-వా-ద్వి-క-మ్||శ్లో||వ-స-న్తా-చ్ఛ||౪||౨౩||త-భో-స్యా
 చ్చ-న్ద-సి-వా-స-న్-క-మ్||శ్లో||హే-సు-న్తా-చ్ఛ||౪||౨౪||చ-న్ద-సి-ర-భో-హే-మ-న్-క-మ్-యో-గ-వి-భా-గ-ఉ-త్త-రా-ధ్యః||శ్లో||శౌ-న-కా-ది-భ్య-శ్చ-న్ద-సి||౪||౨౫||అ-ని-
 ప్రో-క్తైః-భా-గ-ర-ప-వా-దః-శౌ-న-కై-ప్ర-క్త-మ-ధీ-య-తే-శౌ-న-కి-నః-వా-జ-స-న-య-నః-చ-న్ద-సి-క-మ్-శౌ-న-కీ-యా-శి-తౌ||శ్లో||ద-న్-చ-శ్చ-న్ద-సి||౪||౨౬||వి-కా-రే
 మ-య-త్-స్యాత్-శ-ర-మ-య-ం-బ-ర్హి-య-స్య-వ-ర్ణ-మ-యీ-జ-హ-హః||శ్లో||సౌ-త్వ-ద్వ-ర్ణ-బి-ల్వా-త్||౪||౨౭||ఉ-త-వా-న్-క-కా-ర-వా-న్-క-కా-ర-వా-న్-క-కా-ర-వా-న్-
 వ-ర్ణ-చ-ర్త-త-స్య-వి-కా-ర-వా-న్-ర-జ్ఞః-బై-లో-వ-యా-పః-స-భా-యా-యః||శ్లో||ఉ-శ్చ-న్ద-సి||౪||౨౮||స-భే-యో-యా-వా||శ్లో||భ-వే-చ-న్ద-సి||౪||౨౯||౧౦||

సప్తమ్యుత్తాన్నవాగ్ధేయత్ - మేఘ్యయచవిద్యుత్యయచ-యథాయధంతైషి కాణామ-ణాదీనాంఘాదీనాంచాపవాదోయంయత్ - పతేతేపిభా
 వన్రిసర్వవిధీనాంధన్వసే వైకల్పికత్వాత్ - తన్యథా-మూజవాన్నానుపర్వతఃత త్ర భవఃమాజవతః-సోమ స్యేవమాజవతస్యభతుః ఆచతుర్థసమా
 ప్రేచ్ఛన్యోధికారః||*||పాథోనదీభ్యాంఙ్యత్ ||ర||ర||౧౦౧||తముత్వాపాథ్యోవృషా-చమోదధీతనాద్యోగిరోమే పాథసిభవఃపాథ్యః-నద్యాంభ
 వ్రానాద్యః||*||వేశ నహిమవద్భ్యామణ్ ||ర||ర||౧౦౨||భవే-వేశ నీభ్యఃస్వాహా-హైమవతీభ్యఃస్వాహా||*||సోతసోవిభాషాద్యత్ ఙ్యో||ర||ర||
 ౧౦౩||పతేయత్ ఙ్యత్ ఙ్యయోస్తుస్వరేభవః స్రాతసిభవఃసోత్యః-సోతస్యః||*||సగర్భ సయాససనతాద్యన్ ||ర||ర||౧౦౪||అనుభ్రాతాసగ
 ర్భ్యః- అనుసఖాసయాద్యః యోనస్సనుత్యడత వాజిఘ్నతుః - సుతిర్నుతం-నపుంసకేభావేక్తః - సగర్భానయస్త్ర యోపికర్తృధారయాః స
 మానస్యధన్వసేతిసఃతతోభ వాగ్ధేయన్ - యతోఽ-చవాదః||*||తు గ్రాన్యన్ ||ర||ర||౧౦౫||భవేవైకే - పతేయదపి-ఆవశమంవృషభంతు గ్రావ
 స్విః బహ్వృచాః - తుగ్రియాస్వితిశాఖా నైరే-ధనా కాశయజ్ఞవర్హిమతుగ్ర-శబ్దజితృత్తిః||*||అ గ్రాద్యత్ ||ర||ర||౧౦౬|| *||ఘఛాచ||ర||ర||
 ౧౦౭||చాన్య-అగ్రైభవోగ్ర్యః-అగ్రియః-అగ్రియః||*||సముద్రా భాన్యన్ ||ర||ర||౧౦౮||సముద్రయాఅపురసోమనీషిణః-నానదతోఽశ్రియ
 స్యేవ ఘోహః||*||బర్హిషిదత్తమ్ ||ర||ర||౧౦౯|| ప్రాగ్నితాదిత్యేవ బర్హిష్యేమనిధిమప్రియేమ||*||దూతస్యభాగకర్తృణీ||ర||ర||౧౧౦||భాగోఽంతః-
 దూత్యన్||*||రత్నో యాయూనాంహాననీ || ర||ర||౧౧౧||యాతేఅగైరతుస్యాతనూః-యాతవ్యా||*||ఽవతీజగతీహవిష్యాభ్యః ప్రశస్యే || ర||ర||
 ౧౧౨|| ప్రశంసనెయత్యత్ - ఽవత్యాదీనాం ప్రశంసనం ఽవత్యం- జగత్యం హవిష్యమ్||*||అనురస్యస్వమ్ ||ర||ర||౧౧౩||అనుర్యంఽవేభిధ్ధా
 యిషిత్వమ్||*||మాయాయామణ్ ||ర||ర||౧౧౪||ఆనురీమాయా||*||తద్వానాసాముపధానోమ న్తగ్ధిత్వికాసులుక్చమతోః||ర||ర||౧౧౫||వర్చ
 స్వాసుపధానోమ న్త ఆసామిష్ట కానాంవర్చస్యాఃఋతవ్యాః||*||అశ్వీమానన్ ||ర||ర||౧౧౬||అశ్వీనీరుపదధాతి||*||వయస్యాసుమూర్ధోఽమతు
 ష్ || ర||ర||౧౧౭|| తద్వానాసామితిసూ త్రంసర్వమునువర్తతే-మతోరితపదమావర్త్యవజ్ఞమ్యస్తంబోధ్యమ్-మతుబన్తాయోమూర్ధశబ్దస్తతో
 మతువస్యాత్ ప్రదమస్యమతోర్లుక్చ వయశ్శబ్దవన్త్రోవధేయాస్విష్టకాసు - యస్మిన్త నై మూర్ధవయశ్శబ్దాస్తఃతేసోపధేయాసు - మూర్ధ
 న్వతీరుపదధాతీప్రయోగః||*||మత్స్వధేమానతనోఽపి||ర||ర||౧౧౮||నభోభ్రంతదన్తిన్నస్తీనభస్యోమాసః - ఓజస్యాతనూః||*||మథోర్ణచ||ర||

ర||౧౨||మాధవః - మధవ్యః|| ఓసోఽహనియత్ ఖా||ర||ర||౧౩||ఓజస్యమహాః- ఓజసీనంవా||ః||వెశోయశఆజెన్యగాద్యత్ ఖా||ర||ర||
 ౧౩||౧౩||అయధాసంఖ్యం నెష్యతే-వెశోబలంతదేవభగితీకర్తృధారయః-వెశోభగ్యః-వెశోభగీనః యశోభగ్యః-యశోభగీనః||ః||సూరైవ్యః
 కృతమినయాచ||ర||ర||౧౩||౩||గమ్భీరేభిఃపథిభిఃసూరివైభిః-యేతేవధానస్సృతఃసూర వ్యసః||ః||అస్మిన్ ౨౨||ర||ర||౧౩||ర||యస్యేన
 మవ్యంహపి||ః||సహస్రైఃసమ్మితౌఘః|| ర||ర||౧౩||౫||సహస్రియాసోఅపానోర్వయః-సహస్రైఃతుల్యాఇత్యర్థః||ః||మతాచ||ర||ర||౧౩||౬||
 సహస్రశబ్దాన్వత్సర్థేఘస్సాస్యత్ సహస్రమస్యాస్తీతినహస్రియః||ః||సోమమర్వతియః||ర||ర||౧౩||౭||సోమ్యోప్రాప్యః - యజ్ఞార్హ ఇత్యర్థః
 ||ః||మయేచ||ర||ర||౧౩||౮||సోమశబ్దాద్యస్సాస్యన్తయడధై - సోమ్యంమధు- సోమమయమిత్యర్థః||ః||మధోః||ర||ర||౧౩||౯||మధుశబ్దాన్తయడధైయ
 తాస్యత్ -మధవ్యః-మధుమయఇత్యర్థః||ః||వసోస్సమూహేచ||ర||ర||౧౪||౧||చాన్తయడధైయత్ - వసవ్యః|| ః||ఆతురసమూహేఘన్తయడధైయ
 ఖ్యామ్||ః||ఘన్తశ్శబ్దానతురసమూహేచర్తమానాత్సాన్తయడిత్యర్థః-ఆశ్రావయేతిచతురతురమస్తుశ్రౌషడితీచతురతురంయజేతిద్వ్యతు
 రంయేయజామహితీపజ్ఞాతురంద్వ్యతురోవపట్టారః-ఏవవైసప్తదశాతురశ్చన్తస్యః||ః||నక్షత్రాద్భుః|| ర||ర||౧౪||౧||సాన్తయే-నక్షత్రయేభ్య
 సాన్తయే||ః||సర్వదేవాత్రాతిత్||ర||ర||౧౪||౨||సాన్తయే సవితానస్సవతుసర్వతాతిమ్ ప్రదక్షిణీర్దేవతాతిమురాణః||ః||శివశమరిష్టస్యకరే||ర||ర||
 ౧౪||౩||కరోతీకరః పచాద్యచ్ -శివంకరోతీశివతాతిః-యాభిశ్చనాతీభవధోదదాశుషే-అధోఅరిష్టతాతయే||ః||భావేచ||ర||ర||౧౪||౪||శివాది
 భ్యోబావేతాతిసాన్తయేచన్తసి శివస్య భావశ్శివతాతిః శన్తాతిః-అరిష్టతాతిః|| —————* ఇతిచతుర్థోధ్యాయః *—————||ః||సన్తనోఽర్థః
 న్తే||౨||౧||౬||౧||తదస్యపరిమాణమితీవగ్గతిచ-సప్తసాప్తానిఅసృజత్||ః||శనోశతోర్దినిశ్చన్తసి||ః||తదస్యపరిమాణమిత్యర్థేవాచ్యః|| పఞ్చదశి
 సోఽర్థమాపాః-త్రింశిసోమాపాః||ః||వింశతేశ్వేతివాచ్యమ్||ః||వింశిసోఽగ్నిరసః||ః||యుష్మదన్తదోసాన్తయే శ్వేవతువాచ్యః|| ః||త్వా
 వతఃపురుషావసో నత్వావాంఅన్యః-యజ్ఞంవిప్రస్యమావతః|| ః||ధన్తసిచ|| ౨||౧||౬||౨||ప్రాతిపదికమాప్రాత్తదర్హతీతియత్ -సాదన్యంవిదధ్యమ్||
 ||ః||వత్సరాన్తాచ్ఛన్తసి||ః||౧||౯||౧||నిర్వృత్తాదిష్యర్థేషు-ఇద్వత్సరీయః|| ః||సమ్మరిసూర్యాజ్ఞచ||౨||౧||౯||౨||చాద్యః - సంవత్సరీణః - సంవత్సరీ
 యః పరివత్సరీణః - పరివత్సరీయః||ః||ధన్తసిఘన్||ః||౧||౧||౬||యుతుశబ్దాన్తదస్యప్రాప్తమిత్యర్థే - భాగయున్యయః||ః||ఉపసర్గాచ్ఛన్తసిధాత్వ

ధైః||౧||౧౦౮||ధాత్వర్థవిశిష్టేసాధనైవర్తమానాత్వాద్ధైవతిఃసాన్యత్ - యదుద్వితోనివతిఃఉద్ధతాన్నిగతానిత్యర్థః||౧||ధట్ చఛన్తసి||౫||౧||౫౦||
 నాన్తాదసంఖ్యాదేపరస్యఉటఃధట్ సాన్తన్ ట్ చ-పఞ్చధం-పఞ్చమమ్||౧||౧||౧౦౯||అపత్యంపరిపఞ్చనం మా
 త్వాపరిపరిహోవిదన్||౧||౧||౧౧౦||మత్వర్థవినిసాన్యత్ - ఛన్తోవిన్వకరణే అప్త్ర మేఖలాద్వయోభయరుజాహృదయా
 నాందీర్ష్య శ్చైతివ క్తవ్యమితిదీర్ఘః-మంహిష్టముభయావినం- శునమప్త్రవ్యచరత్||౧||౧||౧౧౧||ఛన్తసిపరిపాచవ క్తవ్యా||౧||౧||౧౧౨||ఈ-రదీరభూత్ - సుహజ్జలీరి
 యంవధూః మఘువానమీసుహౌ||౧||౧||౧౧౩||తయోద్ధార్విలొచఛన్తసి||౧||౧||౧౧౪||ఇదన్తదోర్యధాసంఖ్యం స్తః- ఇదాహివఉప స్తుతిం-త్వ||౧||౧||౧౧౫||ధాహేతౌ
 చఛన్తసి||౧||౧||౧౧౬||కిమస్థాసాన్యత్ హేతౌప్రకారేవ-కథాగ్రామంనపృచ్ఛసి-కథాదాశేమ||౧||౧||౧౧౭||పశ్యవశ్యాచఛన్తసి||౧||౧||౧౧౮||అవరస్యఅ
 స్తాత్యధైనిపాతౌ-పశ్యహిసః - సూతపశ్య||౧||౧||౧౧౯||తుశ్చన్తసి||౧||౧||౧౨౦||తృజన్తాత్తన్నన్తాచ్యఇశ్చన్తీయసునాన్తః-ఆనుతిః-రీపుః-దోహియసిధే
 ను||౧||౧||౧౨౧||ప్రత్నపూర్వవిశ్వేమాత్థాత్ ఛన్తసి||౧||౧||౧౨౨||ఇవార్థే తంప్రత్నధాపూర్వధావిశ్వధేమధా||౧||౧||౧౨౩||అముచఛన్తసి||౧||౧||౧౨౪||కిమేత్తవ్య
 యఘాదిత్యేవ-ప్రతన్నయప్రతరామ్||౧||౧||౧౨౫||వృకజ్యేష్టాభ్యాంఽత్ తాతిలొచఛన్తసి||౧||౧||౧౨౬||స్వార్థే-యోసోదురేపౌవృకతిః-జ్యేష్ఠతాతంబ
 ర్హిషదమ్||౧||౧||౧౨౭||అననన్తాన్నపుంసకాచ్యన్తసి||౧||౧||౧౨౮||తత్పురుషాట్టచ్ సాన్యతనమాసాన్తః- బ్రహ్మసామంభవతి-దేవచ్ఛన్తసాని||౧||౧||౧౨౯||బహు ప్రజా
 శ్చన్తసి||౧||౧||౧౩౦||బహుప్రజానిర్యతిమావివేశ||౧||౧||౧౩౧||ఛన్తసిచ||౧||౧||౧౩౨||దన్తన్తదత్సాన్యద్భహుప్రీహౌ- ఉభయతోదతః-ప్రతిగృహ్ణోతి||
 ||౧||౧||౧౩౩||యుతశ్చన్తసి||౧||౧||౧౩౪||యుదన్తాద్భహుప్రీహార్షకప్-హతామాతాయన్యహతమాతా||*ఇతిపఞ్చమోధ్యాయః*
 ఏకాకోద్వేప్రథమస్య||౧||౧||౧౩౫||ఛన్తసివేతివ క్తవ్యమ్||౧||౧||౧౩౬||యోజాగార-దాతిప్రియాః||౧||౧||౧౩౭||తుజాదీనాందీర్ఘ్యోఽభ్యాసస్య||౧||౧||౧౩౮||తుజాదిరాక్తినిగ
 ణః- ప్రభరాతూతుజానః-సూర్యేమామహానం-దాధారయఃప్రధివీం- సతూతావ||౧||౧||౧౩౯||బహుశ్చఛన్తసి||౧||౧||౧౪౦||హ్వఃసంప్రసారణంసాన్యత్-ఇ
 న్ద్రమామవఠోతయే||౧||౧||౧౪౧||యుచిత్రేరుత్తరపదాదిలోపశ్చఛన్తసి||౧||౧||౧౪౨||యుక్తబైవరే త్రైసంప్రసారణముత్తరపదాదెల్లోపశ్చైవ క్తవ్యమ్-తృ
 చంసామ-ఛన్తసికిమ్-తృచాని||౧||౧||౧౪౩||రయేర్నతాబహుశమ్||౧||౧||౧౪౪||రెవాన్-రయిమాన్పుష్టివర్ధనః||౧||౧||౧౪౫||చాయః||౧||౧||౧౪౬||నాన్యంచక్యః-నిచక్యర
 న్యం లిటిఉసిరూపమ్-బహుశ్చహణానువృత్తైర్నహ-అగ్నింజ్యోతిర్నిచాయ||౧||౧||౧౪౭||అపస్పృధేధామాన్యచురాన్యహుశ్చిచ్యుషేతిత్యజశ్రౌరా

శ్రీశమాశీరాశీర్తాః||౬||౧||౩౬||ఎశేఛన్దసీనిపాత్యదై-ఇన్ద్రశ్చవిఙ్ఘోయదవస్పృథేధామ్ స్పర్ధైర్లజితధామ్-అరగమాన్యచుః వసూన్యాన్యహుః
అర్చైరహైశ్చలిఖ్యుసి-విచ్యుషే-చ్యుజోలితిధాసి యస్తిత్యాజ-శ్యజేర్ణలి-శ్రాతాన్ద్రాన్ద్రోమాః-శ్రీతానోగ్రహః-శ్రీజ్ఞోపాకేనిస్థాయాం
నాశిరంజుహ్వా-మధ్యతతశీర్తః-శ్రీఞిపవక్తిపినిస్థాయాంచ||౬||౩౭||౩౮||దైన్యే-అన్యైచతాన్యైత్-విభాద-విభాదేత్యర్థః||౬||౩౯||
ద్వంఛన్దసి||౬||౧||౬౦||శిరశ్చబ్రహ్మశీర్న్ ప్యాత్-శీర్లోజగతః||౬||౪౦||వాఛన్దసి||౬||౧||౬౧||దీర్ఘజ్ఞసిఇవిచపూర్వసవర్ణదీప్యోవాస్యాత్-ఇవిఉదాహరణం
వారాహీ-వారాహ్యా-మానుషీరీత్యేవిశః-ఉత్తరసూత్రద్వయపీదంవాక్యభేదేనసంబధ్యతే-తేనామిపూర్వత్వంవాస్యాత్-శమీంచ-శమ్యం
చ-సూర్యంసుషిరామివ సంప్రసారణాచ్చేతిపూర్వరూపమపివా-ఇజ్యమానః-యజ్యమానః||౬||౪౧||శేఛన్దసిబహుళమ్||౬||౧||౬౨||లోపస్సన్యైత్.
యాతేగాత్రాణాం-తాతాపిణ్డానామ్||౬||౪౨||ఏమన్మాదిషుఛన్దసివరగూపంవక్తవ్యమ్||౬||౪౩||అపాంత్యైర్మన్-అపాంత్యైర్మన్||౬||౪౪||భయ్యప్రవయ్యేచ
ఛన్దసి||౬||౧||౬౩||విభేత్యస్తాంతిభయ్యః-వేతేప్రవయ్యా ఇతి స్త్రీయామెవనిపాతనం-ప్రవేయమిత్యన్యత్ర-ఛన్దసికిం భేయం-ప్రవేయమ్||
౬||౪౫||హదయ్యాఆపడవసంఖ్యానమ్||౬||౪౬||హదేభవాహ్రదయ్యాఆపః-భవేఛన్దసితియత్||౬||౪౭||ప్రకృత్యాన్ద్రపాదవవ్యవరే||౬||౧||౬౮||ఋ
శ్పదమధ్యస్థపక్షప్రకృత్యాస్యాత్ అతిపచెతువకారయకారైతి-ఉపప్రయన్తోఅధ్వరం-సుజాతేఅశ్వసూచ్యతే-అన్ద్రపాదంకిమ్-ఏతాసపతే
ర్చన్ది-అవ్యవరేకిమ్ తెఎవదన్-తేఎయజన్||౬||౪౯||అవ్యాదవద్యాదవక్రమురవ్రతాయమవన్ద్రవస్యమచ||౬||౧||౬౦||ఏమవ్యవరేవ్యతిపక్షప్ర
కృత్యా-వసుభిర్నోఅవ్యాత్-మిత్రమహిమవద్యాత్-మాశివాసోఅవక్రముః-తేనోఅవ్రత-శతధారోఅయంఋణిః-తేనోఅవన్ద్రమీశికాసో
అవస్యవః-యద్యపిబహ్వుచైస్తేనోఎవన్ద్రధతుః సోయమాగాత్-తేనాశేభిఃత్యాదౌప్రకృతిభాసౌనక్రియతే-తథాపిబాహుళకాత్యమాధే
యం-ప్రాతిశాఖ్యేతువాచనికపవామమర్థః||౬||౫౦||యజుఃమ్యురః||౬||౧||౬౧||ఉరశ్చబ్రహ్మజన్తోతిప్రకృత్యాయజుషి-ఉరోఅన్ద్రక్షం-యజుషి
పాదాభావాదనన్ద్రపాదార్ధంవచనమ్||౬||౫౧||అసోజుషాణోవృష్టివర్షిష్టైఅమ్యైఅమ్బాలేఅమ్బికైపూర్వై||౬||౧||౬౨||యజుషిఅతిప్రకృత్యా-ఆ
సోఅస్మాన్ద్రాతరః-జుషాణోఅగ్నిరాజ్యస్య-వృష్టిఅంశుభ్యాం వర్షిష్టైఅధినాకే-అమ్బై-అమ్బాలే-అమ్బికై-అస్మాదేవవచనాదమ్బాదైతిప్రాస్తోనః||
౬||౫౩||అజ్ఞిత్యాదౌచ||౬||౧||౬౪||అజ్ఞశబ్దేయపక్షతదాదౌచఅకారేయఃపూర్వఃసోతిప్రకృత్యాయజుషి-ప్రాణోఅజ్ఞైశ్చేనిదేధ్యత్||౬||౫౫||అను

F24

త్రావాణి-కూసునాః-అత్రాతేభద్ర-యత్రాశ్చక్రా-ఉరుహ్యణిః || ఇకస్సుఖీ || ౬ || ౩ || ౧౩౪ || ఋచిర్న ఇత్యేవ-అభీమణస్సః-నాం-
 సుభితిః-నశ్చభాతుసోరుమభ్యుభిణి || ష్టిద్వ్యోచత స్రజిః || ౬ || ౩ || ౧౩౫ || ముద్రేద్ధిర్ఘ్నః-విద్వాహితా-చక్రాజరసమ్ || ష్టినిపాతస్యచ || ౬ || ౩ ||
 ౧౩౬ || ఏవాహితే || ష్టిః-భద్రస్యభయధా || ౬ || ౪ || ౧ || నామిద్ధిహా-ధాతాధాత్వాణామితిబహువచాః-తైత్తిరీయాస్తుప్రస్వమేవపరన్తి || ష్టివాష
 పూర్వస్యనిగమే || ౬ || ౪ || ౨ || షపూర్వస్యానఉపధాయావాదీర్ఘో-సంబుద్ధౌ-సర్వనామస్థానైవరే-ఋభుతౌ-ణమ్-ఋభుత్-ణం-నిగమేకిం-తౌ
 తౌ-శౌ || ష్టిజనితామనై || ౬ || ౪ || ౩ || ఇడావౌత్పవీణిలోపోనిపాత్యతే-యోనపితాజనితా || ష్టిశమితాయజ్ఞే || ౬ || ౪ || ౪ || శమయితేత్యర్థః || ష్టియు
 ప్లువోర్నిర్ఘ్నశ్చన్తసి || ౬ || ౪ || ౫ || ల్యపీత్యనువర్తతే-వియాయ-విస్త్రాయ || ఆఙాదీనామ్ || ష్టిభద్రస్యపివృశ్యతే || ౬ || ౪ || ౬ || అనజాదీనామిత్యర్థః ఆ
 నఙ్-ఆవణి-నమాజ్యోగే || ష్టిబహుళంశస్త్యమాజ్యోగేపి || ౬ || ౪ || ౭ || జనిష్ఠాఙ్గ్రస్సహసేతురాయ-మావః-తైత్తేపరబీజాన్యవాప్నుః || ష్టిగరయో
 రే || ౬ || ౪ || ౮ || ప్రధమంద్రుః-రేభావస్యాభీయత్యేనాసిద్ధత్వాదాతోలోపః-అత్రరేశబ్దస్యేతికృతేపునరపిరేభావః-తదర్థంసూత్రేద్వి
 వచనాన్తం-ద్విస్త్వమిదయోరితి || ష్టిభద్రస్యభయధా || ౬ || ౪ || ౯ || భూసుధియోవ్యవస్థాదియజువజౌచ-వసేమచిత్రంవిభ్వం-విభవంవాసుధ్యో
 నవృహగై-సుధియోవా || ష్టితనావదీనాంచన్తసిబహుళమ్ || ష్టితన్వంపుషేమ-తనువంవా-త్ర్యమ్భకం-త్రియమ్భకమ్ || ష్టితనివతోశ్చన్తసి ||
 ౬ || ౪ || ౧౦ || ఏతయోరుపధాలోపః-కీతిప్రత్యయే-విత్తిరైకవయః-శకునాభివపప్తిమ్ || ష్టిఘనీభసోర్హలి || ౬ || ౪ || ౧౦ || సగ్ధిశ్చమే-బద్ధావైహరీధా
 నాః-హుయూల్ఫ్యహేర్ధి || ష్టిశ్రుశృణువృక్పృథ్వ్యశ్చన్తసి || ౬ || ౪ || ౧౦ || శ్రుధీహవం-శృణుధీగరిః-రాయసూర్భి-ఉరుణస్క-ృచి-అపావృధి ||
 ష్టివాఙ్దసి || ౬ || ౪ || ౧౧ || హిరపిద్వా || ష్టిఆగితశ్చ || ౬ || ౪ || ౧౦ || హేర్ధిసాన్యత్-రారథి-రమెర్వ్యత్యయనవరన్తైవపంశపః-శ్చభాసద్ధిర్ఘ్న-అ
 పైప్రయన్ధి-యుయోధిజాతవేదః-యమేశ్మపోలుక-యాతేశవః-శ్చ || ష్టిమద్రేష్వాజ్యాదెరాత్మనః || ౬ || ౪ || ౧౧ || ఆత్మన్శబ్దస్యాదెర్లోపసాన్య
 దాజీ-త్మనాదేవేషు || ష్టివిభాషర్జోశ్చన్తసి || ౬ || ౪ || ౧౨ || ఋజుశబ్దస్యఋతః-సానెరసాన్యద్వాక్-ప్రేమేయస్సు-త్వం-రజిష్టమనునెషి-ఋజు
 వ్యంవా || ష్టిఋత్వ్యవాస్త్యవాస్త్యమాధీహిరణ్యయానిశన్తసి || ౬ || ౪ || ౧౩ || ఋతౌభవ-ఋత్వ్యం-వాస్త్రునిభవం-వాస్త్యం-వాస్త్యంచ-
 మధుశబ్దస్యానిప్రియాంయతాదేశోనిపాత్యతే-మాధీర్వస్సన్తోషధీః-హిరణ్యశబ్దాద్విహితస్యమయటోమశబ్దస్యలోపోనిపాత్యతే-హిర

ణ్యయోనసవితారధేన||—*ఇతిపఘోధ్యాయః*— శీజోరుట్||§||బహుళఁశస్తసి||౨||౧||౮||రుడాగమస్సోత్ - లోపస్తత్య నేపదేష్వి
 తిపత్యేతలోపః- ధేనస్రామ ప్రా-లోపాభావేఘృతండుప్రాతే-అదృశ మస్య||అతోభిసదన్||§||బహుళఁశస్తసి||౨||౧||౧౦||అగ్నిద్యేవేభిః||§||నేత
 రాచ్ఛస్తసి||౨||౧||౨౨||స్వమోరదడన్-న-వార్రఘ్నుమితరం-శస్తసికిమ్-ఇతరణ్-వ్యమ్||సమాసేనసఖోపూద్యైకోవ్యల్పమ్||§||క్వాపిశస్తసి||౨||౧||
 ౩౮||యజమానంపరిధావయిత్వా||§||సుపాంసులుక్ సూర్వసవర్ణాఘ్నేయాడాద్యాయాజాలః||౨||౧||౩౯||ఋజవస్స స్తుచస్థాః పథానభిప్రా
 ప్రైసుః-పరమేస్యోమన్-ప్యోమనిభితిప్రాప్రైజెర్లుక్-ధీతీ-మతీ-సుష్టుతీ-ధీత్యా-మత్యా-సుష్టుత్యేతిప్రాప్రైసూర్వసవర్ణాదీర్లుః యా సురధా
 రధీతమా-దివిస్సృశౌఅశ్వినా-యాసురధౌ-దివిస్సృశౌఅశ్వినాబితి-ప్రాప్రై-నతా ద్బ్రహ్మణం-నతమితి ప్రా-పె-ఆత్ - యాచేవవిక్రతా
 త్వా-యంతమితి ప్రాప్రై-ఆత్-నయుష్మే-వాజబధ్వః- అస్త్యైశ్చన్ద్రాబృహస్పతీ- యుష్మాసుఅస్తభ్యమితి ప్రా-ప్రై-శే-ఉరు మూ-ధృనుయా-
 ఉరుణా-ధృష్ణునెతి-ప్రాప్రై-యా- నాభాపృథివ్యాః- నాభావితి ప్రాప్రై-డా-తా అనుష్ట్యేచ్ఛావయతాత్ - ఆనుష్టానశనుష్టా-వృవస్థావనజ్
 అజోద్యా-సాధుయా-సాధ్వితిప్రాప్రై-యాచ్-వసంతాయజేత-వస నైభితి ప్రాప్రై-ఆత్||§||ఇయాడియాజీకారాణాముపసంఖ్యానమ్|| §||
 ఉర్వియా-దార్వియా-ఉరుణాదారుణేతి ప్రాప్రైభియా-సుత్యేత్రియా-సుత్యేత్రిణేతిప్రాప్రైడియాచ్-దృతిన్నశుక్రంసరసశయానం-జేరీ కా
 రభిత్వాహుః-త త్రా ద్యుదా తేపదేప్రాప్రై-వ్యత్యయేనామోదా తతా- వస్తుతస్తుజీవస్తాత్ జేర్లుక్ - ఈ కారాదేశస్యకూదాహరణాంతరం
 మృగ్యమ్||§||అజయాజయారాముపసంఖ్యానమ్||§||ప్రబాహవాసిస్మతం - బాహు నెతిప్రాప్రైఅజాదేశః- ఘోజ్జితీగుణః-స్వప్నయా-స్వ
 ప్నై నెతి ప్రాప్రై-ఆయాచ్ - సనస్సిన్దుమివనావయా- నావెతి ప్రాప్రైఅయాచ్-చిత్స్వరః||§||అమోమశ్||౨||౧||౪౦||మిబాదేశస్యామోమశ్
 స్సోత్ - అకారఉచ్ఛారణార్థః-శి త్వాత్సర్వాదేశః-అస్తిసిచఇటీట్-వధీంవృతమ్-అవధిషమితి ప్రాప్రై-§||లోపస్తత్య నేపదేషు||౨||౧||౪౧||
 శస్తసి-దేవాఅదుప్రా-అదుహ తేతి ప్రాప్రై-దక్షిణతఃశయ-శేతేభితి ప్రాప్రై-ఆత్తేతికిమ్-ఉత్సన్దుహన్తి||§||ధ్వమోధావృత్||౨||౧||౪౨||అ
 ప్నోష్మాణంవారయధావృత్-వారయధ్వమితి ప్రాప్రై-§||యజధ్వేనమతిష||౨||౧||౪౩||ఏనమిత్యస్త్రిన్వ రెధ్వమో-స్తలోపోనిపాత్యతే-
 ద్వైవన్ప్రియమేధాః- వకారస్యయకారోనిపాత్యతభివృత్తికారోక్తిః ప్రామాదికీ||§||తస్యతాత్||౨||౧||౪౪||మధ్యమపురుషః-

స్థానెతాత్సాత్-గాత్రమస్యానానంకృణుతాత్-కృణుతేతి ప్రాప్తై సూర్యంచతుర్దశమయతాత్-గమయతేతిప్రాప్తై||౩||తత్తనత్తనధనా
శ్చ||౨||౧||౨||౩||తస్యేత్యేవ-శృణోతగ్రావాణః-శృణుతేతిప్రాప్తైతప్-సునోతన-పచతనబ్రహ్మవాహ-స-దధాతనగ్రవిణంబిత్రమస్యై-తన
ప్-మరుతస్తజ్జజుష్టన-జుషధ్వమితి ప్రాప్తైవ్యత్యయేన పరస్మైపదంస్తుశ్చ-విశ్వేదావాసోమరుతోయతిష్ఠన - యత్సంఖ్యాకాః స్థైత్యర్థః యచ్చ
బ్రాహ్మస్తసాడతిః అస్తైస్తస్యధనాదేశః||౩||ఇదంతోమసి||౨||౧||౨||౩||మసీత్యవిభక్తికోనిద్దేశః-ఇకారఉచ్చారణార్థః-మన్ ఇత్యయమి కారరూపచర
మావయవవిశిష్టస్సాన్యత్ - మసఇగాగమస్సాన్యదితియావత్ - నమోభరన్తపమసి త్వమస్తాకంతవస్తసి-ఇమఃస్త్యితి ప్రాప్తై||౩||క్రొవ్యయిక్||
౨||౧||౨||౩||దదంసువ్యోగత్వా-య||౩||ఇష్టిన్వనమితిచ||౨||౧||౨||౩||క్రొవ్యప్రత్యయస్య ఈనమస్తాదేశోనిపాత్యతే-ఇష్టిన్వనందేవాన్-ఇష్టిన్వతిప్రా
ప్తై||౩||స్నాత్వాప్యవయశ్చ||౨||౧||౨||౩||అదిశబ్దః ప్రకారార్థః-ఆకారస్య ఈకారోనిపాత్యతే-స్విన్నస్నాన్వీప్వమలాదివ-వీత్వీసోమస్య వావృధే-
స్నాత్వాపీత్యేతి ప్రాప్తై||౩||అజ్జనెరసుక్||౨||౧||౨||౩||అవర్ణానైదజ్జాత్వరస్యజసోనుక్సాన్యత్ - దేవానః-బ్రాహ్మణాసః||౩||శ్రీ గ్రామణ్యో
శ్చన్తసి||౨||౧||౨||౩||అమోనుత్-శ్రీణాముదారోధరుణారయీణాం-సూతగ్రామణీనామ్||౩||గోపాదానై||౨||౧||౨||౩||విద్వాహ్వాగోపతిం
శూరగోనాం పాదానైకిం గవాంశతాపుత్రయామెషు పాదానైపిక్వచిన్న-భవసినర్పేషాంవైకల్పికత్వాత్ - విరాజంగోపతింగవామ్||౩||భవ
స్యపిర్యశ్యతే||౨||౧||౨||౩||అస్థాదీనామసజ్-ఇన్ద్రోదధీవోఽస్థభిః||౩||ఈచద్వివచనై||౨||౧||౨||౩||అస్థాదీనామిత్యేవ-అక్షీభ్యాం తేనాసికాభ్యామ్
ః||౩||దృక్స్వవస్సుతవసాంభవసీ||౨||౧||౨||౩||ఏషానుమ్స్యాతస్య-కీవృశిస్త్రైః స్వవాన్ - స్వతవాన్||౩||ఉద్యోగ్యపూర్వస్య||౩||బహుశంచన్తసి||౨||
౧||౧||౩||తతురిః||౩||హ్రస్వైశ్చన్తసి||౨||౧||౩||హ్రస్వరేర్విష్టాయాంహ్రస్వదేశస్సాన్యత్-అహ్రస్వమసిహవిధానమ్||౩||అపరిహ్రస్వతాశ్చ||౨||
౧||౩||౧||పూర్వేణ ప్రాప్తస్యాదేశస్యాభావోనిపాత్యతే అపరిహ్రస్వతాస్సనుయామవాజమ్||౩||సోమేహ్వరితః||౨||౧||౩||ఇడ్గుశోనిపా
త్యేతే మానస్సోమోహ్వరితః||౩||గ్రసితస-భితస్తభితోత్తభితచత్తవికస్తావిశస్తృశంస్తృశాస్తృతరుతృతరూతృవరుతృవరూతృవరూత్ర్య
జ్జస్తి తురితవమిత్యమితితిచ||౨||౧||౩||౩||అష్టాదశనిపాత్యనై-తత్రగ్రమస్క-స్ఫున్నస్ఫుప్రమాముదిత్వాన్నిస్తాయామిత్ప్రతిషేధేప్రాప్తై
ఇన్నిపాత్యతే-యవంశచీభిర్గ్రసితామముఞ్చతం-విష్క-భితేఅజరెయేనస్వస్తభితం-సత్యేవోత్తభితాభూమిః-స్తభితేత్యేవసిద్ధేఉర్పూర్వస్య

పునర్నిపాతనమన్యోపసర్గపూర్వస్యమాభూదితి-చ తేయాచ నె-క సగతా-ఆభ్యాంక్తస్యేడభావః-చ త్తోభితశ్చ త్రామతః-త్రిధాహశ్యావమశ్వే
 నావిక స్తమ్-ఉత్తానాయై హృదయంయద్విక స్తం - నిపాతనబహుత్వాపేక్షం సూ త్రై బహువచనంవిక స్తాశ్చితి- తెనై కవచనా న్తోపిప్రయో
 గస్సాధు రేవ-శనుశంసుశానుపభ్య స్తృచ ఇడభావః- ఏక స్తవ్వురశ్వస్యాపిశస్తా- గ్రావ గ్రాభ ఉతశం స్తా-ప్ర శాస్తాపోతా-తర తెఃపుజ్ వృ
 ఞ్కోశ్చ త్రచ ఉత్ ఉత్ ఏ తా వాగమానిపా త్యై తె-తరుతారంరధానాం-తరూతారం-వరుతారం- వహతారం-వహాత్రీ భిస్సుశరణోనోఅస్తు-అ
 త్రజీబస్తనిపాతనం ప్రవశ్చార్థం-వహాత్రుశబ్దోహినిపాతితః- తతోగోపాః తార్థత్వాత్-ఉజ్జ్వలాదిభ్యశ్చతుర్భ్యశ్చవత్తకారాదేశోనిపాత్యై-
 జ్వలదీ ప్తా-క్షరసంచల నె-టువముఉద్గిరణై-అమగ త్యాదిమ- ఇహాక్షురీతీత్యస్యాన న్తరంక్షుమితీత్యపి కెచిత్పర ని-త త్రక్షుమూఁసహ నెత్తః-ధాతు
 ర్భ్యశ్చ-భాషాయా నుగ్ర స్తస్క-బ్ధ స్తభ్యోత్తభచతితవిక సితాః విశసతా- శంసితా-శాసతా- తరీతా-తరీతా- వరీతా-వరీతా-ఉజ్జ్వలతి-క్షరతి
 పాతాన్తరే తుమ తె-వమతి-అమతి||౬|| బభూధతతత్తజగృభ్య వ వర్ధేతినిగమె||౭||౧||౬||౭||విద్వాతముత్సంయతఆబభూధ- యేనాన్తరీక్షుమూర్వాతత
 థ-జగృభ్యా తేదక్షిణమిన్ద్ర హస్తం-త్వంజ్యోతిషావిత మోవవర్ధ-భాషాయాంతుబభూవిధ-ఆ తేనిధ-జగృహిను- వవరి థే||౬||సనింససనివాంసమ్||
 ౭||౧||౬||సనిమి త్యైతర్హ్వరాత్సనతేసనో తేర్వాక్వసోరిట్ ఏర్వాభ్యాసలోపాభావశ్చనిపాత్యై||౬||పావకాదీనాంఛన్దసి||౬|| ప్రశ్య
 యస్థాఞ్చాదిత్వం నెతివాచ్యమ్||హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయఃపావ కాః||౬|| ఘోగ్లోపాలెటి వా|| ౭||౩||౭||దధ ద్ర త్వానిదాశుపే-సోమోదదధన్ధర్వా
 య-యదగ్నిర్గ్నయేదదాత్||౬||మీనా తేర్నిగమె||౭||౩||౮||శితిప్రాస్యః-ప్రమినన్తి వ్రతాని-లోకే ప్రమీన్తి||అ స్తిసీచోఽప్య క్తే||౬||బహుశంఛన్దసి||
 ౭||౩||౮||సర్వమాశ్రిదం హ్రస్వస్యగుణః జసీచ||౬||జసాదిషుఁఛన్దసి వావచనంప్రా జ్ఞోచజ్యువధాయాః||౬||అధాశతత్ర త్వోయూయం-శత
 క్ర తవః-వశ్వేన్యభ్యోయధాగవే వశ వే||౬||నాభ్యస్తస్యాచీతినిషే ఢేబహుశంఛన్దసీవక్త వ్యమ్||౬||అనుషగ్గుజౌషత్||౬||నిత్యంఛన్దసి||౭||౪||౮||
 ఛన్దసివిషయేశౌచజ్యువధాయాఽమువర్ణస్యఽమున్నిత్యమ్-అపీవృధత్||౬||సఛన్దస్యపు త్రస్య||౭||౪||౩||పుత్ర భిన్నస్యఅదన్తస్యకృచిఈత్వదీర్ఘాన-
 మిత్రయుః క్యాఛన్దసీతిః-అపుత్ర స్యకిం-పుత్రీయన్తస్సుదానవః||౬||అపుత్రాదీ నామితివాచ్యమ్||౬||జనీయన్తోఽన్వగ్రవః-జనమిచ్ఛన్తశ్చత్య
 ర్థః||౬||దురస్యర్త్ర విణుస్యర్షప్రణ్యతిరషణ్యతి||౭||౪||౩||ఏ తేకృచినిపాత్యై-భాషాయాన్తు ఉ ప్రత్యయాభావాత్ దక్షిణ్యతి ద్రవిణీయతి

వృషీయతి-రిషీయతి||అశ్వానుస్యత్ || ౧||౩||౩౭||అశ్వ అనుసతయోః క్యచిత్ తస్య చ్చన్దసి-అశ్వాయన్తోమనువన్-మాత్వావృతాఅఘాయవః
 నభన్దసేతినిషేధోనేత్వమాత్రస్య-కింతుద్విస్యాపి-అత్రైదమెవసూత్రంజ్ఞాపకమ్||౩||దేవసుమ్నయోర్యజుషికారకే||౧||౩౮||అనయోః క్యచిత్
 తస్య ద్యజుషికరశాఖాయాం-దేవాయన్తోయజమానాః-సుమ్నాయన్తోహవామహ-ఇహాయజుశ్చబ్దోనమస్త్రమాత్రపరః కిన్తువేదోపలక్షకః
 తేనఋగాత్మకైపిమస్త్రయజుర్వేదస్థభవతి-కించ-ఋగ్వేదేపిభవతి-సచైర్వన్తోయజుషికరశాఖాయాందృష్టః-యజుషీతికించ-దేవాన్జిగాతిసు
 మ్నయః-బహ్వృచానామప్యస్తికరశాఖా-తతోభవతిప్రత్యుదాహరణమితిహరదత్తః||౩||కవ్యధ్వరప్రతనస్యర్పిలోపః||౧||౩౯||సపూర్వయా
 నిఙ్గదాకవ్యతాయోః-అధ్వర్యుంవామధుపాణిం-దమయన్తంప్రతన్యమ్||దధాతేర్నిః||జహాతేశ్చక్తి||విభాషాభవన్||౧||౪౦||హిత్యాశరీరం
 హిత్యావా||౩||సుధితవసుధితనేమధితధిష్యధిషీయచ||౧||౪౧||౪౨||సువసునెమసతత్పూర్వస్యదధాతేః క్తప్రత్యయైశ్చన్దసిపాత్యతేగర్భమ్
 తాసుధితంవక్షణాసువసుధితమగ్నై-నేమధితానిపాంస్యా||క్తివ్యపిదృశ్యతే||ఉతశ్వేతంవసుధితిన్నిరైకధిష్యవజ్రందక్షిణగస్త్రహస్తే-ధ
 త్వేతిప్రాప్తై-సురైతారైతోధిషీయ-ఆశీర్లక్ష్-ఇట్-ఇట్లోఽత్-ధాసీయైతిప్రాప్తై||అపోభి||ఘో||మాసశ్చన్దసీవక్తవ్యమ్||ఘో||మాద్భిః-శరద్భిః||
 స్వవస్స్వతవసోరుషసశ్చైవ్యతే||స్వవద్భిః-అవతెరసున్-శోభనమవోయేహం-తెస్వవసఃతైః-తుఇతిసాత్రోధాతుః-తస్మాదనున్-స్వంతసోయే
 హంతైఃస్వతవద్భిః సముషద్భిరజాయధాః||మిధునైఃసః || వసైకిచ్చేత్యసిప్రత్యయైశ్చిహరదత్తః-వజ్ఞపాదీరిత్యాతుఉషఃకిదిప్రాగ్వ్య
 ఖ్యాతమ్||నకవతెగ్యజి||౩||కృషేశ్చన్దసి||౧||౪౨||౪౩||యజిఅభ్యాసస్యచుత్వన్న-కరికృప్యతే||౩||దాధర్దిగర్ధర్దిగర్ధర్దిబోభూతుతేతిక్తైలన్యైవ
 నిఘణత్సంసనిష్యదత్కరిక్రత్కరిక్రదద్భరిభ్రూవవిధ్వతోదవిమృతత్తరిక్రతసరిస్పవతంవరివృజన్తర్కృజ్యగనిగస్తీతిచ||౧||౪౪|| ఏతేష్టాద
 శనిపాత్యస్తైతిద్యాస్త్రయోధృజ్ఞోధారయతేర్వా-భవతెర్యజ్ఞుస్తస్యగుణాభావః-తేనభాషాయాంగుణోలభ్యతే-తిజైర్యజ్ఞుగస్తాత్తక్ష-ఇయ
 రైర్లటిహలాఽశ్శేచావవాచోరేఫస్యలత్పమిత్వాభావశ్చనిపాత్యతే-అల్లియుధ్భుజకృత్పరన్దరంసిపానిదైశోనతస్తమ్-అలర్దిగక్షుఉత-ఘ
 తేరాజ్ఞుగ్వస్యయజ్ఞుగస్తస్యశతరిఅభ్యాసస్యనీగాగమోనిపాత్యతే-అన్వావనీఘణత్-స్యనైస్సంసూర్వస్యయజ్ఞుకిశతరిఅభ్యాసస్యనిగ్-ధాతు
 సకారస్యచుత్వం-కరోతెర్యజ్ఞుగస్తస్యాభ్యాసస్యచుత్వాభావః-క్తదైర్లుజిజైర్లక్షద్విర్వచనమభ్యాసస్యచుత్వాభాషోనిగాగమశ్చ-కనిక్రదజ్జ

నుషమ్ అక్రస్టీదిత్యర్థః-విభ రేరభ్యాసస్యజత్వా భావః ఆయోభరి భ్రదోషనీమ-ధ్వర తేర్యజ్ఞుగ న్తస్యశతరిఅభ్యాసస్యవిగాగమః- ధాతోఃఋ
కారలోపశ్చ-దవిధ్వతోరత్తయ హుర్యస్య-ద్యు తేర్యజ్ఞుగ న్తస్యశతరిఅభ్యాసస్యసంప్రసారణాభావోఽత్వంవిగాగమశ్చ-దవిద్యుతదీన్యచో
శుచానః-తర తేఃశతరిశ్లోఅభ్యాసస్యరి గాగమః సహజా-ర్జాతరిత్రతః-స్య పేఃశతరిశ్లోద్వితీయైకవచనేరీ గాగమోభ్యాసస్య-వృజేశ్శతరిశ్లోవభ్యా
సస్యరీ-వృజెర్లిటిణ్ అభ్యాసస్యరుక్ ధాతోశ్చయుక్-గమెరాజ్ఞూర్వస్యలటిశ్లావభ్యాసస్యచుత్వా భావోనీగాగమశ్చ వక్ష్య నీవేదాగనీగన్తి
కర్ణమ్||౪||ససూ వెతిఃగమె|| ౭||౪||౭౪||సూ తేర్లిటివర-స్తైవదంపు గాగమోఽభ్యాసస్యచాత్వన్నిపాత్య తే గృప్తిస్ససూవస్థపిరం-సుసువఇతి-భాషా
యామ్||౪||బహుళంధస్తసి|| ౭||౪||౭౫||అభ్యాసస్యఇకారస్సాన్యచ్ఛద్దసి-పూర్ణాంవివష్టి-వశే రితద్రూపమ్||౪||*ఇ-స స్తమోభ్యాసయః *||౪||ప్రస
ముసోదఃపాదపూరణే||౪||౧||౬||ఏ మాంద్వెస్తపాదపూరణే-ప్ర ప్రాయమగ్నిః - సంసమిద్యువ సే-ఉపోపమేవ రామృశ-కిన్నోదుమహర్ష సే||
౪||ధస్తసిరః||౪||౨||౧౫||ఇవర్తా న్తా ద్రేపా న్తాద్వవరస్యమతోర్మస్యవస్సాన్యత్-హరివ తేహర్యశ్వాన్ గీర్వాన్||౪||అసౌనుట||౪||౨||౧౬|| అన్న
నాన్తతోర్నుటస్యాత్-అక్షణ్య స్తకర్ణవ స్తః-అస్థస్య స్తంయదనస్థా||౪||నాద్వస్య||౪||౨||౧౭||నాన్తాత్పరస్యఘస్యనుట-సుపధి స్తరః||౪||భూరి
దామ్ స్తుడావ్యః|| ౪||భూరిదావ త్తరోజనః||౪||ఈ ద్ర ధిసః||౪||రధీతరః-రధీతమంరధీ నామ్||౪||నసత్తనిష త్తాను త్తప్ర తూర్తసూర్తకూర్తా
నిధస్తసి||౪||౨||౬|| సదేర్మజ్ఞూర్వాన్తిసూర్వాచ్ఛాస్తాయానత్వా భావోనిపాత్య తే నసత్తమజ్ఞసా-నిషత్తమస్యచరతః అసన్నంనిషణ్ణమి
తిప్రా ప్రే-ఉ స్తేర్మజ్ఞూర్వస్యానుత్త-ప్ర తూర్తమితత్వర తేః తుర్విత్యస్యవా-సూర్తమితిస్మిత్యస్య-గూర్తమితిగురిత్యస్య|| ౪||అమ్మహ్మః౬వ
రిత్యుభయధాఛస్తస||౪||౨|| ౭౦|| రుర్వా రేఫోవా-అమ్మ ఏవ-అమ్మ రేవ-ఉధఏవ-ఉధ రేవ-అవఎ-అవ రేవ||౪||భువశ్చమహా వ్యాహృ తేః||౪||
౨||౭౦||భువఇతి భువరితి||౪||ఓమభ్యాదా సే||౪||౨||౪౭||ఓమ్శ బ్రస్యప్లుతస్సాన్యదాం మ్మ-ఓ౩మ్-ఆగ్నిమీ లేపురోహితమ్ అభ్యాదా సేఽస-ఓ
మి త్యే కాక్షరమ్||౪||యెయజ్ఞకర్తృణి||౪||౨||౪౮||యె౩-యజామహే-యజ్ఞేతికిం-యెయజామహే||౪||ప్రణవః||౪||౨||౪౯|| యజ్ఞకర్తృణి టే
రోమిత్వా దేశస్సాన్యత్-అపాం రేతాంసీజిన్వతోమ్-టెఃకిం హలస్తేఅ న్త్యస్యమాభూత్||౪||యాజ్ఞాన్తః||౪||౨||౫౦||యెయాజ్ఞాన్తామన్తాః తే
షామన్త్యస్య టెఃప్లుతోయజ్ఞకర్తృణి-జిహ్వమగ్నైచకృ షేహవ్యవాహోమ్-౩-అ స్తఃకిం-యాజ్ఞానామృచాంవాక్యసముదాయరూపాణాంప్రతి

వాక్యంఠేస్యాత్-సర్వాన్తస్యచేష్యతే||౧||బ్రూహిప్రేష్యశ్రౌషణ్వాషడావహానామాదే||౧||౧౧౯౧|| ఏసామాదేస్తుతోయజ్ఞకర్తృణి-అగ్నయోఽనుబ్రూహి-అగ్నయోప్రేష్య-అస్తుశ్రౌకషట్-సోమస్యాగ్నేవీహితివాకషట్-అగ్నిమాకషహ||౧||౧౧౯౨|| త్రేషణేపరస్యచ||౧||౧౧౯౩|| అగ్నిదఃప్రేషణేకదేస్తుతఃతస్మాత్పరస్యచ-ఓకశ్రాకవయ||౧||౧౧౯౪|| విభాషాపుష్పప్రతివచనేహే||౧||౧౧౯౫|| పుతః-అకార్షిఃకటమ్ అకార్షంహితి-అకార్షంహి-పుష్పేతికిం-కటంకరిష్యతిహి-హేకిం-కరోమినను||౧||౧౧౯౬|| నిగృహ్యోనుయోగేచ||౧||౧౧౯౭|| అత్రయద్వాక్యంతస్యఠేస్తుతోవా-అద్యామావాస్యేత్యాత్థితి-అమావాస్యేత్యేవంవాదినంయుక్త్యాస్వమతాత్ప్రచ్యావ్యఏవనునుయుజ్యతే||౧||౧౧౯౮|| ఆమ్రేడితంభర్తసనే||౧||౧౧౯౯|| దస్యోదస్యోకఘాతయిష్యామిత్వామ్-ఆమ్రేడితగ్రహణంద్విరుక్తోపలక్షణం-చారకచార||౧||౧౨౦౦|| అజ్ఞయుక్తజ్ఞాకాక్షక్షమ్||౧||౧౨౦౧|| అజ్ఞత్యనేనయుక్తంతిజన్తంప్లవతే అజ్ఞకూజితి-ఇదానీంజ్ఞాస్యసీజాల్ప-తిక్షేపిమ్-అజ్ఞదేవదత్తమిధ్యావదసి-అకాక్షక్షంకిమ్-అజ్ఞవచనైతదవగమాకాక్షక్షతి-భర్తసనైత్యేవ అజ్ఞాధీష్వభక్తంతవదాస్యామి||౧||౧౨౦౨|| విచార్యమాణానామ్||౧||౧౨౦౩|| వాక్యానాంఠేస్తుతః-హేమాతవ్యందీక్షితస్యగృహాకృతానాంఠేమాతవ్యాకమితి-హేమాతవ్యంన-హేమాతవ్యమితిపిచార్యతే-ప్రమాణైర్వస్తుతత్వపరీక్షణంవిచారః||౧||౧౨౦౪|| పూర్వంతుభాషాయామ్||౧||౧౨౦౫|| విచార్యమాణానాంపూర్వమేవప్లవతే అహిర్నుకరజ్జరు-ప్రయోగాపేక్షత్వంపూర్వత్వమ్-ఇహభాషాగ్రహణాత్పూర్వయోగశ్చన్దసీతిజ్ఞాయతే||౧||౧౨౦౬|| ప్రతిశ్రవణేచ||౧||౧౨౦౭|| వాక్యస్యఠేస్తుతఃఅభ్యుపగమేప్రతిజ్ఞానేశ్రవణాభిముఖ్యేచ-గామ్రేడోహిభోకః-హన్తలేదదామితిత్యశ్శబ్దోభవతుమర్హతితి-దత్తకేమాత్థితి||౧||౧౨౦౮|| అనుదాత్తంప్రశ్నాన్తాభిపూజితయోః||౧||౧౨౦౯|| అనుదాత్తేస్తుతస్సాన్యత్-దూరాధూతాదిమనీధస్యస్తుతస్యఅనుదాత్తత్వమాత్రమనెనవిధీయతే అగ్నిభూతాకృత-పటక-అగ్నిభూతేపటోపతయోఃప్రశ్నానైతేరనుదాత్తేస్తుతః శోభనఃఖల్వసీమాణవకాకి||౧||౧౨౧౦|| విదితిచోపమాధైప్రయుజ్యమానె||౧||౧౨౧౧|| వాక్యస్యతేరనుదాత్తేస్తుతః-అగ్నివిద్భాయాకత్-అగ్నివిదవభాయాదిత్యర్థః ఉపమాధైకింకధంచిదాహుః-ప్రయుజ్యమానెకిమ్-అగ్నిర్కాణవకోభాయాత్-ఉపరిస్విదాసీదితిచ||౧||౧౨౧౨|| ఠేస్తుతోఽనుదాత్తఃస్యాత్-ఉపరిస్విదాసీత్-అధఃస్విదాసీదితిత్యత్రతువిచార్యమాణానామిత్యదాత్తేస్తుతః||౧||౧౨౧౩|| స్వరితమామ్రేడితేనసూయాసమ్మతకోపసత్సనేమ||౧||౧౨౧౪|| స్వరితఃస్తుతస్సాన్యదామ్రేడితేపరేనసూయాశాగమ్య-అసూయాయామ్ అభిరూపకాకిఅభిరూపకరిక్తనైతిభిరూప్యం-సమ్మ

తౌ.అభిరూపక 3 అభిరూపకశోభనోస-కోప-అవనీతక 3 అవనీతక ఇదానంజ్ఞాస్యసిజాల్ల-తుప్తనౌ-శాక్తిక 3 శాక్తికరిక్తా-తేజ క్షైః||క్షియాశీః ప్రైషే
 ముతిజా కాక్ష తుమ్||౮||౧౦౮||క్షియాఆచార భేదః-ఆకాక్ష తుస్యతిజన్తస్య-టేస్వరితఃపుతఃస్యాత్ ఆచార భేదే-స్వయంహిర ధేనయాతి 3-ఉపా
 ధ్యాయంప వాతింగమయతి-సార్థనాయాం-పుత్రాంశ్చలప్రీప్త 3-ధనంపతత-వ్యాపారే-కటంపకురు 3-గ్రామంగచ్ఛ-ఆకాక్ష తుంకిం-దీర్ఘాయ
 రస్తు-అగ్నిదగ్నిన్విహర||౯||అనన్త్యస్యాపి ప్రశ్నాఖ్యానయోః||౮||౧౦౯||అనన్త్యస్యాన్త్యస్యాపిపదస్య-టేస్వరితఃపుతపతయోః-అగమః 3-
 పూర్వా 3-న్ గ్రామా 3-న్-సర్వపదానామయమ్-ఆఖ్యా నౌ-అగమ 3-పూర్వా 3-న్-గ్రామా 3-న్||౯||పుత్రావైచఇదుతౌ||౮||౧౦౯||మూర్ధా
 తాదిమల్లుతోఽపిఃతఃత త్రైవదిచఃప్రసంగతదవయవావిదుతౌ||౯||వితికాయన-బౌ 3-ప ౪- చతుర్మాత్రావ త్రవిచాసంపద్యే తె||౯||పచోఽ
 ప్రగృహ్యస్యాదూర్ధాతేపూర్వస్యద్వస్యాదు త్తరస్యదుతౌ||౮||౧౦౯||అప్రగృహ్యస్యపచఃఅదూగ ధ్ధాతేపుతవిపయేపూర్వస్యర్థస్యా
 కారఃపుతఃస్యాత్ ఉ త్తరస్యత్వద్వస్యఇదుతౌ||౯||ప్రశ్నా న్తాభిసూజితవిచా-మాణప్రత్యభివాదయాజ్యా నైష్పవ||౯||ప్రశ్నా నై-అగమః
 3-పూర్వా 3-న్ గ్రామా 3-న్-అగ్నిభూత 3-అభిపూజితే-భద్రంకరోషిపట 3-ఉ-విచార్యమాణే-హూతవ్యంపీక్షితస్యగృహ 3-ప్రత్యభివాద
 ఆయుష్మా నేధి-అగ్నిభూత 3-యాజ్యా నై-స్తోమైర్విధమాగ్నయ 3-పరిగణనంకిం విష్ణుభూతే 3-పూతయస్యమి త్యామ్||౯||అదూగధ్ధాత ఇతి
 కర్తవ్యమ్||౯||పదాన్త గ్రహణంతుక కర్తవ్యమ్||౯||ఇహమాభూత్-భద్రంకరోషిశౌ 3-రితి-అప్రగృహ్యస్యకిం-శోభ నేమాతే 3||౯||ఆమన్రి
 తెభద్దసిపుతవికారోయంవక్తవ్యః||౯||అగ్నా 3-ఇవత్సీవా||౯||తయోర్యావవచిసంహితాయామ్||౮||౧౦౯||ఇదుతోర్యకారవ కారౌస్తఃఅచిసం
 హితాయామ్-అగ్న 3-యాశా-పట 3-వాశా-అగ్న 3-యన్త్రం-పట 3-పుడకమ్ అచికిమ్-అగ్న 3-వరుశౌ-సంహితాయాంకిమ్-అగ్న 3-ఇన్త్రః-
 పంహితాయామి త్యాగ్యాయసమాస్తైరధికారః ఇదుతోరసిద్ధత్వాదయమాగచ్ఛః-సవర్ణదగ్నిస్యశాకలస్యవానివృత్త్యర్థం-యవయోరసిద్ధ
 త్వాత్-ఉదా త్తస్పరితయోర్యణస్సృతోఽనుదా త్తస్యేత్యస్యబాధనార్థోవా ||౯||మతువసోరుసంబుద్ధేభవసి||౮||౩||౧||రుత్త్యవిభ క్తికోనిదై
 శః-సత్వన్తస్యవస్వన్తస్యచరుస్సన్యత్-ఆలోఽన్త్యస్యేతిపరిభాషయాన కారస్య-ఇన్త్రమరుత్వభవాపాహిసోమం-హరిపౌమెదినంత్యా-భ
 ద్దసీరఇతివ త్వమ్||౯||దాశ్వాన్సహస్వస్త్రిధావంశ్చ||౯||౧||౧౦||ప తేక్వసన్తానిపాత్య నై మీథ్వస్తో కాయతనయాయ||౯||వనఉపసంఖ్యాచమ్||

[illegible]

ఆర్చి విస్తరితమితిః || సుత ప్రోచయోశ్చస్తి || ౧౩ || ౧౦౫ || నృభిష్టుతస్య-నృభి సుతస్య-సూప్తేమం- సూప్తేమం-సూర్వపదాదిత్యేవసిద్ధే ప్ర
 వజ్రార్చనమితి || సూర్వపదాత్ || ౧౩ || ౧౦౬ || సూర్వపదస్థాన్నిమిత్రాత్పరస్య సస్యహా-యది ప్రాగ్నివిప్లవః-యేవాహిస్థస్వర్పతి || సుఖః ||
 ౧౩ || ౧౦౭ || సూర్వపదస్థాన్నిమిత్రాత్పరస్య సుఖోనిపాతస్య సస్యహః-ఉర్ధ్వః-ఉపాహః-అభీముఖః || సనోతెరసః || ౧౩ || ౧౦౮ || సోమోఽగ్నిస్త్రోన్య
 మాఅసి-అనఃకిం-సూసనిః || సహోమృతసర్వైభ్యాంచ || ౧౩ || ౧౦౯ || పృతవామాహమ్- యుతామాహం చాత్-యుతామాహమ్ || సవ్యభిభ్యోఽ
 ఙ్మ్యవాయోవాచస్తి || ౧౩ || ౧౧౦ || సస్యమూర్ధన్యోవా-నృషీకత్-నృసేవత్-వృషీదత్-వృసేదత్-అభ్యస్తేత్-అభ్యస్తేత్ || సవ్యస్య వదగ్ర
 హత్ || ౧౩ || ౧౧౧ || యు కారానాదవగ్రహాత్పరస్య సస్యః స్యమణాః-పితృయాణమ్ || సనశ్చధాతుస్తోరుముఖ్యః || ౧౩ || ౧౧౨ || ధాతుస్థాత్-అ
 గ్నైరయాణః శిక్షానోఅప్సిన్-ఉరుణస్కృధి అభీముఖః మోముఖః ||

————— * ఇత్యప్త మోధ్యాయః, * —————

అధస్తర ప్రకరణమ్,

|| అనుదా త్తంపదమేకవర్ణమ్ || ౧౩ || ౧౧౩ || పరిభాషయంస్వరవివిషయా-యస్మిన్పదేయస్యోదాత్తః స్వరితోవావిధీయతేతమేకమచంవర్ణ
 యత్వాశేషంతత్పదమనుదాత్తాచగంస్యాత్-గోపాయతనః-అత్ర సనాద్యంతాభిధాతుత్వేధాతుస్వరణముకారాకారఉదాత్తః-శిష్టమను
 దాత్తిమ్ || ఖ్వి || సతిశిష్టస్వరబలీయ స్వమన్యత్రవికరణభ్యభివాచ్యమ్ || ఖ్వి || తెనోక్తోదాహరణేన పెద్ధాతుస్వరః ఆయస్య ప్రత్యయస్వరశ్చన
 శిష్యతే-అన్యత్రేతికిం-యజ్ఞంయజ్ఞనభివృద్ధ్యణీః-అత్ర సతిహోవిశ్వాఇత్యస్య స్వరోనశిష్యతే కింతుతనపవ || || అనుదా త్తస్యచయత్రోదా
 త్తలోపః || ౧౩ || ౧౧౪ || యస్మిన్నుదా త్తేపరేపదాలోలుప్యతేతస్యోదా త్తస్యాత్-దేవీంవాచమ్ అత్ర జీమదాత్తి || చా || ౧౩ || ౧౧౫ || య
 ప్రకారేఽభ్యుతాపరేపూర్వస్యా న్తపదాత్తస్యాత్-ఉదా త్తనివృత్తిస్వరాపవాదః-దేవద్రీపీనయధదేవయన్తః || ఖ్వి || అతద్ధితభివా
 చ్యమ్ || ఖ్వి || దాధీచః మాధూచః-ప్రత్యయస్వరపవాత || || అను నితస్యచ || ౧౩ || ౧౧౬ || అను నితవిభక్త్యంతస్యాదిరుదాత్తస్యాత్-అ
 గ్నై ఇన్త్రవరుణుత్రచేవాః || || అను నితస్యచ || ౧౩ || ౧౧౭ || పదాత్పరస్యా పాదాదినితస్యా మునితస్య సర్వస్యానదాత్త
 స్యాత్-ప్రాగుత్తస్య సాప్తస్యాపవాదోఽయమాప్తమికః-ఇమమైగ్జేయమునెసరస్వతి-అపాదానాకింశుతుద్రిస్తోమమ్ || అను నితంసూర్వ

మవిద్యమానవత్ || అగ్నితప్త-అత్రే ద్వా దీనానిఘాతాన- పూర్వస్యావిద్యమానత్వేనపదాత్పరత్వాభావాత్ || నామ నిత్రే సమానాధికరణే
సామాన్యవచనమ్ || సమానాధికరణేఅమ నిత్రేపరేవిశేష్యంపూర్వమవిద్యమానవన్న - అగ్నేతేజస్విన్ - అగ్నే భ్రాతః-సామాన్యవచనంకిం
పర్యాయోఽనుమాభూత్ - అఘ్నై దేవిసరస్వతి || సామాన్యవచనవిభాషితంవిశేషవచనే || ౮ || ౧ || ౭ || అత్ర భావ్యకృతాబహువచనమితిపూ
రితం- సామాన్యవచనమితిపూర్వసూత్రేయోజితమ్. ఆమ నిత్రా నైవిశేషణేపరేపూర్వంబహువచనా న్నమవిద్యమానవద్వా- దేవీష్టశర్వీ
రురుణఃకృతోత-అత్రదేవీనాంవిశేషణంపడితి-దేవాశ్శరణ్యాః-ఇహద్వితీయస్యఃఘాతోవైకల్పికః || ౯ || సుబామ నిత్రేపరాజ్ఞవత్స్వరే || ౧ || ౧ || ౧ ||
సుబ న్తమామ నిత్రేపరేపరస్యాజ్ఞవత్స్యత్ స్వరేకర్తవ్యే-ద్రవత్వాణీశుభస్వతీ శుభఇతిశుభేక్విబదాత్ షష్ఠ్యంతస్యపరశరీరానుప్రవేశే
ఘాష్టికమామ నిత్రాద్యుదాత్తత్వం- నచాప్తమి కౌనిఘాతశ్శక్త్యః- పూర్వామ నిత్రస్యావిద్యమానవత్వేనపదాదిత్వాత్ -యత్రేదిస్యాదు
హితర్త ర్భోజనమ్-ఇహాదివశబ్దస్యాప్తమి కౌనిఘాతః-పరశునావృత్తమ్ || ఖే || షష్ఠ్యమ నిత్రకారకవచనమ్ || ఖే || షష్ఠ్య న్తమామ నిత్రాంతం
ప్రతియత్తా రకంతద్వాచకంఛేతిపరిగణనంకర్తవ్యమిత్యర్థః-తే నేహన-అయమగ్నేజరితా-పతేనాగ్నేబ్రహ్మణా-సమర్థానువృత్త్యావాసిద్ధమ్ ||
ః || పూర్వాజ్ఞవచ్చేతిపక్షవ్యమ్ || ఖే || అతేపితర్కరుతాం-ప్రతిత్వాదుహితర్దవః || ఖే || అవ్యయానాన్ || ఖే || ఉచ్చైరధీయాన్ || ఖే || అవ్యయాభావ
స్యత్ప్రిష్యతే || ఖే || ఉపాగ్నైధీయాన్ || ఉదాత్తస్వరితయోర్యణస్వరితోఽనుదాత్తస్య || ౮ || ౧ || ౭ || ఉదాత్తస్థానెస్వరితస్థానేచయోయన్
తతఃపరస్యానుదాత్తస్వస్వరితస్సృత్ - అభ్యభిహి-స్వరితస్యయణః ఖలపాప్యశా-అస్యస్వరితస్య త్రైపాదికత్వేనాసిద్ధత్వాచ్చేషనిఘాతాన ||
|| ఏకాదేశఉదాత్తేనోదాత్తః || ౮ || ౧ || ౫ || ఉదాత్తేనసహైకాదేశఉదాత్తస్సృత్ - పూర్వాః-కావరమ్మరుతః || స్వరితోవానుదాత్తేపదా
దౌ || ౮ || ౧ || ౬ || అనుదాత్తేపదాదౌపరేఉదాత్తేనసహైకాదేశఃస్వరితోవాస్యత్ - పత్రేపూర్వసూత్రేనోదాత్తః-వీ3దంజ్యోత్స్థిర్నృదయో-అ
స్యశ్లోకోదీవీయతే వ్యవస్థితవిభాషాత్వాదికారయోఃస్వరితః-దీర్ఘప్రదేశేతూదాత్తః-కించపజఃపదాంతాదిపూర్వరూపెస్వరిత ఏవ-తేఽవద
న్-సో3యమాగాత్-ఉక్తంచప్రాతిశాఖ్యై || ఇకారయోశ్చప్రశ్లేషేత్ప్రే-ప్రాభిహితేమచేతి || ఉదాత్తాదనుదాత్తస్వస్వరితః || ౮ || ౧ || ౬ ||
ఉదాత్తాత్పరస్యానుదాత్తస్వస్వరితస్సృత్ - అగ్నిమీశే-అస్యావ్యసిద్ధత్వాచ్చేషనిఘాతాన-తమీశానానః || ౯ || నోదాత్తస్వరితోదయమగార్త్య

హాత్తలాకేత్యవెక్కుతే॥ నహ-స్వపాని-హిసపాని॥ ఓ॥అభ్యసానామాదిః॥౬॥౧॥౧౦౯॥ అనిట్యజాకౌలసార్వధాతుకెపరేఅభ్యస్తానామాది
రుదాత్తః యేదదతిప్రియావసు-పరత్వాబ్జిత్స్వరమయంబాధతే-దధానాత్తై॥ఓ॥అనుదాత్తేః॥౬॥౧॥౧౦౯॥ అవిద్యమానోదాత్తేలసా
ర్వధాతుకెపరేభ్యస్తానామాదిరుదాత్తః-దధాసిరత్నంద్రవిణంచదాశుషే॥ఓ॥భీప్రీభృహునుదజనధనదరిద్రాజాగరాంసత్యయాత్వా
ర్వంపితి॥౬॥౧॥౧౦౯॥అభీప్రభృతీనామభ్యస్తానాంపితిలసార్వధాతుకెపరేప్రత్యయాత్పూర్వముదాత్తంస్యాత్-యోఽగ్నిహోహాశ్రంజుహోహ
తి-మమత్తునఃపరిజ్ఞా-మాతాయద్విరందధనత్-జాగర్షత్వమ్॥ ఓ॥లితి॥౬॥౧॥౧౦౯॥ ప్రత్యయాత్పూర్వముదాత్తం-చకీర్షః॥ ఓ॥అదిర్లముల్యస్య
తరస్యామ్॥౬॥౧॥౧౦౯॥అభ్యస్తానామాదిరుదాత్తోవాణములిపరేలోలూయంలోలూయం-పత్సేలిత్స్వరః॥ఓ॥అజఃకర్తృయకి॥౬॥౧॥౧౦౯॥
ఉపదేశేఽజస్తానాంకర్తృయకిపరేఅసిరుదాత్తోవా లూయతేకేదారఃస్వయమేవ॥ఓ॥చజ్యన్యతరస్యామ్॥౬॥౧॥౧౦౯॥చజ నైధాలాపుపోత్త
మముదాత్తంవా-మాహిచీకరతాం-ధాత్వకారణదాత్తః-పతౌస్తరేవశుదాత్తః॥ ————— * ఇతిధాతుస్వరః * —————॥ఓ॥కన్దూత్సతో
ఘజోఽస్తఉదాత్తః॥౬॥౧॥౧౦౯॥కర్షతేగ్ధాతోరాకారవతశ్చముఖస్తస్యాస్తఉదాత్తస్యాత్-కర్షః-శపానిర్దేశాతుదాదిరాద్యుదాత్తపవ-
కర్షః-పాకః॥ ఓ॥ఉఞ్ఞాద్దీనాంచ॥౬॥౧॥౧౦౯॥అస్తఉదాత్తస్యాత్ఉఞ్ఞాదిమ-యుగశబ్దోఘుఞ్ఞాఽగ్-హోనిపాత్యతేకాలవిశేషకధాద్య
వయవేవ-వైశ్వానరఃకుశీకేభిర్యుగేయుగే-అన్యత్రయోగేయోగేతవస్తరం-భక్షశబ్దోఘుఞ్ఞాఽ-గావసోనుస్యప్రదనుస్యభతుః ఉత్తమశ
శ్వత్తమావపిఉత్తమంచరణ-శశ్వత్తమమీశతే॥ఓ॥చతురశ్యసి॥ ౬॥౧॥౧౦౯॥చతురోఽస్తఉదాత్తశ్యసిపరే-చతురశకల్పయస్తః-అదిరఇతి
రాదేశస్యపూర్వవిభాస్థానివత్త్వాన్దేహ-సతప్రఃపశ్య-చతేరున్-నిత్వాదాద్యుదాత్తతా॥ఓ॥ఝల్పయపోత్తనమ్॥౬॥౧॥౧౦౯॥షట్త్రిచతు
ర్భ్యోయూర్ధులాదిర్విభక్తిస్తదస్తవదేఉపోత్తమముదాత్తంస్యాత్-అధ్యర్చ్యభిఃపఞ్చభిః-నవభిర్వాజైర్నవశీవ-సప్తభ్యోజాయమానః-ఆదశభి
ర్విపస్వతః ఉపోత్తమంకేమ్-ఆషడ్భిర్హూయమానః-విశ్వైర్దైవైస్త్రిభిః యులికిం-నవానాంనవతీనామ్॥ఓ॥విభామాభాషాయామ్॥౬॥౧॥౧౦౯॥ఉక్త
విషయో॥ఓ॥సర్వస్యసుపి॥౬॥౧॥౧౦౯॥సుపిపరేసర్వశబ్దస్యాదిరుదాత్తస్యాత్-సర్వేనస్తద్వియశసా॥ఓ॥ఇత్త్యాదిర్నిత్యమ్॥౬॥౧॥౧౦౯॥ఇదస్త
స్యనిదస్తస్యచాదిరుదాత్తస్యాత్-యస్త్రిస్త్విశ్వానిపాంస్యా-పుంసఃకర్షణీబ్రాహ్మణాదిత్వాత్వ్యభో-సుతేదధివ్యనశ్చనః-చాయతేరసున్-

చాయతేరన్నై హ్రస్వశ్చైతిచకారాదనుసానుడాగమశ్చ॥ §॥ పథిమధోస్వరవనామస్థానై॥ ౬॥౧॥౧౯౯॥ ఆదిరుదా త్తస్సాన్యత్ - అయంపథాః
 సర్వనామస్థానైకిం - జ్యోతిష్మతఃపథోరతు-ఉదా త్తనివృత్తిస్వరేణాన్తోదాత్తంపదమ్॥§॥అ న్తశ్చైతవై యుగపత్ ॥౬॥౧॥౨౦౦॥ తవై ప్రత్యయా
 న్తస్సాన్యన్తైయుగపదుదాత్తైస్తః-హర్షసేదాతవాడ॥ §॥తుయోనివాసై॥ ౬॥౧॥౨౦౧॥ ఆద్యుదా త్తస్సాన్యత్ - స్వేతయశుచివ్రత- పరజ
 న్తః॥§॥జయఃకరణమ్॥౬॥౧॥౨౦౨॥కరణవాచీజయశబ్దఆద్యుదా త్తస్సాన్యత్ - జయత్యనెనజయోశ్వః॥§॥వృషాదీనాంచ॥౬॥౧॥౨౦౩॥ఆదిరు
 దా త్తః-ఆకృతిగణో౨యం-వాజేభిర్వాజినీవతీ-ఇన్ద్రంవాశీః॥§॥సంజ్ఞాయాముపమానమ్॥౬॥౧॥౨౦౪॥ఉపమానశబ్దః సంజ్ఞాయామాద్యుదా
 త్తః-చఇచ్చివచఇచ్చ-కనోత్రలుప్-పత దేవజ్ఞాపయితీకృత్స్వరవిభౌప్రత్యయలక్షణం నెతి-సంజ్ఞాయాంకిమ్-అగ్నిర్వాణవకః-ఉపమానంకిం-చై
 త్రః॥§॥నిష్ఠాచదవ్యజనాత్ ॥౬॥౧॥౨౦౫॥నిష్ఠాన్తస్యద్వ్యచఃసంజ్ఞాయామాదిరుదాత్తఃనత్వాకారః-దత్తః-ద్వ్యచ్ కిం-చి చ్చితిః-అనాత్మి-ం త్రాతః-
 సంజ్ఞాయామిత్యనువృత్తేర్నైహ కృతం-హృతమ్॥§॥శుశ్ర-ధృష్టై॥౬॥౧॥౨౦౬॥పతావాద్యుదాత్తైస్తః-అసంజ్ఞార్థమిదమ్- అతసన్నశుశ్ర-మ్॥
 §॥ఆశితః కర్తా॥౬॥౧॥౨౦౭॥కర్తృవాచీఆశితశబ్దఆద్యుదాత్తః-కృషన్నిత్ఫాలఆశితమ్॥§॥రి కైవిభాషా॥ ౬॥౧॥౨౦౮॥రి క్తశబ్దవాదిరుదాత్తః-రి
 క్తః-సంజ్ఞాయాంతునిష్ఠాచదవ్యజనాదినిత్యమాద్యుదా త్తత్వంపూర్వవిప్రతిషేధేన॥§॥జుష్టార్పితేచఛన్దసి॥ ౬॥౧॥౨౦౯॥ఆద్యుదా తైవాన్తః॥
 §॥నిత్యన్తు నై ॥౬॥౧॥౨౧౦॥పతతూస్రంశక్యమకర్తుం-జుష్టోదమూనాః - షలరతిహురర్పితమిత్యాదెఃపూర్వైవసినైః ఛన్దసిపారస్య
 వ్యవస్థితతయావిపరీతాపాదనాయోగాత్-అర్పితాష్టష్టిర్నచలాచలాసభ్యత్య త్రాన్తాదా త్తదర్శనాచ్చ॥§॥యుష్మదన్తదోర్దసి॥౬॥౧॥౨౧౧॥ఆ
 దిరుదా త్తస్సాన్యత్ - సహిషస్తవ సోమమ్॥ §॥జయిచ॥౬॥౧॥౨౧౨॥తుభ్యంహి నాన్వనః మహ్యంవాతఃపవతామ్॥ §॥ యతో౨నావః॥ ౬॥౧॥
 ౨౧౩॥య త్ప్రత్యయాన్తస్యద్వ్యచఆదిరుదా త్తోనావంవినా-యుష్మన్తస్యకామ్యా-కమేర్నిజన్తాదచోయత్॥§॥ఈడవన్దవృశంసదుహంణ్య
 తః॥౬॥౧॥౨౧౪॥పహంణ్యదన్తనామాదిరుదాత్తః ఈడ్యోనూతనైరుత-ఆజుహ్వన ఈడ్యోవద్వ్యశ్చ-శ్రేస్తసో౨ధేహివార్యమ్ ఉక్తిమిన్ద్రాయ
 శంస్యమ్॥§॥విభాషా వేదీన్ధానయోః॥౬॥౧॥౨౧౫॥ఆదిరుదా త్తోవా-ఆగ్నేయోవై వేమః-ఇన్ధాసోఅగ్నిమ్॥§॥త్యాగరగాహంసమహాశ్వతక్ర
 ధానామ్॥ ౬॥౧॥౨౧౬॥ ఆదిరుదా త్తోవా-ఆద్యాన్తయోఃపుకన్తః-త్రయః పశాద్యజన్తః॥ §॥మతోఃపూర్వమాత్సంజ్ఞాయాం స్త్రీయామ్॥

౬||౧||౨౦౯|| మతోఃపూర్వ ఆకార ఉదాత్తః స్త్రీనామ్ని-ఉదుమ్బరావతీ-శరావతీ|| ౬||౧||౨౧౦|| అవతీశబ్దస్యాన్త
ఉదాత్తః-వెత్తవతీ-జనుపిత్వాదనుదా త్తత్వం ప్రాప్తమ్|| ౬||౧||౨౧౧|| ఈవత్స్యన్తస్యాపి ప్రాగ్విత్-అహీవతీ-మునీవతీ||
అధఫిత్ సూత్రాణి|| ౬||౧||౨౧౨|| స్త్రీనామ్ని-ఉదుమ్బరావతీ-శరావతీ-అహీవతీ-మునీవతీ-
పతదర్ధానామన్త ఉదాత్తః పాటలాఫలైరుహః-సురూపాపాక లెతివర్ణాయాః-లఘువన్త ఇతి ప్రాప్తైః-అపాలజః-వ్యాధిఘాత ఆరెవక ఆరగ్వ
ధేతివర్ణాయాః-అమ్బార్ధాః మాతా-ఉనర్వన్న న్తానామిత్యాద్యుదాత్తైః ప్రాప్తైః-సాగరః-సముద్రః|| ౬||౧||౨౧౩|| గౌహర్ధానామన్త స్త్రీయామ్|| గౌహం-నబ్వి
షయస్యేతి ప్రాప్తైః-అస్త్రీయాంకిం-శాలా-అమృతాత్మోయమ్-ఇహోవపర్యదాసాద్ జ్ఞాపకాత్|| ౬||౧||౨౧౪|| గుదస్య చ|| అన్త ఉదాత్తస్యాన్నతు స్త్రీయాం
గుదమ్-అస్త్రీయాంకిమ్-అన్తైభ్య నైగుదాభ్యః-స్వాజ్ఞశీటామదన్తానామిత్యన్తరజ్ఞమామ్యుదాత్తత్వం-తతస్తాప్|| ౬||౧||౨౧౫|| ధృపూర్వస్య స్త్రీవిషయస్య||
ధకారయకారపూర్వోయోఽన్యోచ్ఛన్త ఉదాత్తః-అన్తర్ధా-స్త్రీవిషయవర్ణేతి ప్రాప్తైః-ఛాయా-మాయా జాయా యాన్తస్యాన్త్యాత్పూర్వమి
త్యాద్యుదాత్తైః ప్రాప్తైః-స్త్రీతికిం-బాహ్యం-యఞ్ నత్వాదామ్యుదాత్తం-విషయ గ్రహణంకిమ్-ఇభిమర్త్యిభ్యా-క్ష-త్రయా-యతోనావత్స
మ్యుదాత్తైభ్యశబ్దః-క్ష-త్రయశబ్దస్త్రయాన్తస్యాన్త్యాత్పూర్వమితిమధ్యోదాత్తః|| ౬||౧||౨౧౬|| ఖాన్తస్యాన్త్యాదేః|| సఖమ్-ఉఖా-సుఖం-దుఃఖం-నఖిన్య
స్వాజ్ఞశీటామిత్యాద్యుదాత్తైః ప్రాప్తైః-ఉఖానామభాణ్ణపశేషః-తస్యకృత్రమత్వాత్ ఖయ్యువర్ణం-అమాఖ్యాచేదిత్సువర్ణస్యోదాత్తత్వేప్రా
ప్తైః-సుఖదుఃఖయోర్నబ్విషయస్యేతి ప్రాప్తైః-అన్త్యాదేకిం-శిఖా-ముఖం-ముఖస్య స్వాజ్ఞశీటామిత్యన్త్యాద్యుదాత్తత్వం-శిఖా
యాన్త-జుఃఖోనిద్విస్పశ్చేతి ఉణాదిమున్త్యోక్తైః-అన్తరజ్ఞత్వాట్టాపః-ప్రాగన్తస్వాజ్ఞశీటామిత్యాద్యుదాత్తత్వం-హిన్య
మ్|| సచామన్త ఉదాత్తస్యాత్-అతీశయనబహులోబంహిష్టః-నిత్వాదామ్యుదాత్తైః ప్రాప్తైః-బంహిష్టైర్నైస్సవృతారధేన-యద్భంహి
ష్టన్తాన్తీవిదేనుదానూత్సత్వాదే-పృత్యయాదామ్యుదాత్తః-సంవత్సరః-అవ్యయపూర్వపదప్రకృతిస్సరో-త్రబాధ్యతేఇత్యాహుః-సప్తతిః-అ
శీతిః-లఘువన్త ఇతి ప్రాప్తైః-చత్వారింశత్-ఇహాపి ప్రాగ్విత్-అభ్యుర్ధ్వనాప్రభృథస్యాయోః-అవ్యయపూర్వపదప్రకృతిస్సరో-త్రబా
ధ్యతేఇత్యాహుః-ధాధాదిసూత్రేణగతార్థమేతత్|| ౬||౧||౨౧౭|| దక్షిణస్య సాఘో|| అన్త ఉదాత్తస్యాత్-సాఘవాచిత్యాభావేతువ్యవస్థా యాం-స

ర్వనామతయాస్వాజ్జశీటామిత్యాద్యుదాత్తః- అర్థాంతరేతులఘావస్త ఇతిగురుదుదాత్తః - దక్షిణస్వరలోచారపరచ్ఛన్తానుపరిష్పితికోశః॥
 ఖే॥స్వాజ్జాఖ్యామామాదిర్వా॥ఇహదక్షిణస్వాద్యంతాపర్యాయోహోదాత్తాస్తః దక్షిణోబాహుః- ఆఖ్యాప్రహణంకిం- ప్రత్యజ్ఞుఖమాసీనస్వ
 వాసుపాణిర్దక్షిణోభవతి॥ *ధర్మసిద॥అస్వాజ్జాగ్ధమిదం యక్షిణః- ఇహయక్షిణస్వాద్యంతాపర్యాయోహోదాత్తాస్తః॥ *కృష్ణస్వాగ్ధగఖ్యాచేత్ ॥
 వర్ణానాంతతేత్యాద్యుదాత్తేప్రాప్తే అనోదాత్తః॥ధీయతే-సానాంవీహీణాం- కృష్ణోనావవ్యవభః - వృగాఖ్యాయాంతు - కృష్ణోరా
 త్ర్యై॥ * వానానుధేయస్య॥కృష్ణస్యేత్యేవ అయంవాంకృతో-౭శ్చినా-కృష్ణఋషిః॥ *శుక్లగౌరయారాదిః॥నిత్యముదాత్తస్యాదిత్యైక-
 దేత్యనువర్తత్యతితుయుక్తం-సరోశారోయధాపివేత్యత్రానోదాత్తవర్ణనాత్ ॥ *అజ్ఞుస్తోదకబకవశానాం ఛందస్యస్తః॥అజ్ఞుస్యస్యస్వాజ్జానా
 మసుగ్వాదీనామితిద్వితీయస్యోదాత్తేప్రేప్రాప్తేఅనోదాత్తార్థఆరమ్భః-పశాగ్రహణనియమార్థః॥ధర్మస్యవేతి- తేనలోకామ్యుదాత్తతేత్యా
 హుః॥ *వృష్టస్యచ॥ధర్మస్యస్తడదాత్తస్యాద్వాభాసాయాం-వృష్టమ్॥ *అర్జునస్యతృణాఖ్యాచేత్ ॥ ఉనర్వన్న నానామిత్యాద్యుదాత్తస్వా
 పనాదః॥ * అర్చస్యస్వామ్యాఖ్యాచేత్ ॥యాంతస్యాన్త్యాత్సూర్వమితియతోనావఇతివామ్యుదాత్తేప్రాప్తేవచనమ్॥ *ఆశాయా అదిగాఖ్యా
 చేత్ ॥దిగాఖ్యావ్యావృత్త్యర్థమిదమ్-అతపవజ్ఞాపకాద్విక్వర్యాయస్వాద్యుదాత్తతా-ఇన్త్ర ఆశాభ్యఃపరి॥ *యత్త్రాశ్రాణామాబ్దిషయాణామ్॥
 అస్తడదాత్తఃస్యాత్ - ఆశ్లేషానురాధాదీనాంలఘావస్తఇతి ప్రాప్తే-జ్యేష్ఠాశ-విష్టాధనిస్తానామిష్టన్న నైత్యేనామ్యుదాత్తేప్రాప్తేవచనమ్॥
 *నకుళూర్వస్యకృత్తికాఖ్యాచేత్ ॥ అస్తడదాత్తొన- కృత్తికానక్షత్రం-కేచిత్తుసపూర్వోయఆపతద్విషయాణామితి వ్యాఖ్యాయఆర్యకాబ
 హుళికాఇత్యత్రావ్యనోదాత్తోనేత్యాహుః॥ *ఘృతాదీనాంచ॥అస్తడదాత్తః ఘృతంమిమిక్షి కే ఆకృతిగో-౭యమ్॥ *జ్యేష్ఠకనిష్ఠయోర్వ
 య॥అస్తడదాత్తస్యాత్-జ్యేష్ఠఆహవనుపా-కనిష్ఠ ఆహవతురః- వయసికిం- జ్యేష్ఠః-శ్రేష్ఠః- కనిష్ఠో-౭న్విః-ఇహనిత్వాదామ్యుదాత్తపవ॥
 * విల్వతిష్యయోస్త్వరితోవా॥ అనయోరస్తస్త్వరితోవాస్యాత్ - పక్షేడదాత్తః॥————— ఇతిభిట్సూత్రేషు ప్రధమఃపాదః *—————
 * ఆధానిఃపాకోశకటేః॥అధికారో-౭యంశకటిశకట్యోరినియావత్ ॥ * హస్తాస్తస్య స్త్రీవిషయస్య॥అదిరుదాత్తస్యాత్ - వలిః-తనుః॥
 * నబ్దిషయస్యానిస్తస్య॥వనేన వాయుః-ఇన్త్రస్తస్యతుసర్విః-నవేనఘంసకమ్॥ *తృణధాన్యానాంవద్వ్యపామ్॥ద్వ్యచామిత్యర్థః-పశాః- కా

శ్వాః-మాషాః-తిలాః - బహ్వచాంతుగోధూమాః || * న్రస్సంఖ్యాయాః || పఞ్చ-చతస్రః || * స్వాఙ్గశిటామదంతానామ్ || శిటోనర్వనాను-కర్ణా
భ్యాంచుబుకాదధి- ఓస్టావివమధు-విశోవిహాయాః || * ప్రాణినాంకుసూర్వమ్ || కవర్తాత్పూర్వఆదిరుదాత్తః-కాకః-వృకః-శుకేషుమే ప్రా
ణినాంకిం-క్షీరంసర్పిర్మధూదకమ్- కుసూర్వంకిం-ధేనుః || * ఖయ్యవర్ణంకృత్రిమాభ్యాచేత్ || ఖయివరేడవర్ణముదాత్తంస్యాత్ - కస్తుకః || * ఉ
నర్వన్న న్తానామ్ || ఉన- వరుణంసౌరిశాధనమ్- ఋ-స్వసారంతావృణవై-వన్ పీవానమ్నేషమ్ || * వర్ణానాంతణినితాంతానామ్ || ఆదిరు
దాత్తః ఏతః - హరిణః-శితిః పృశ్నిః-హరిత్ || * ప్రాస్వాస్తస్య ప్రాస్వమన్యతాచ్ఛీల్యే || ఋద్వర్ణం ప్రాస్వాస్తస్యాదిభూతం ప్రాస్వముదా
త్తంస్యాత్ - మునిః || * అత్సస్వాదేవనస్య || ఆదిరుదాత్తః-తస్యనాటుః-దేవనేతుఅత్తైగ్మాదీవ్యః || * అర్థస్యాసమద్యోతసే || అర్థో గ్రామస్య- స
మేతంశేతు అర్థంపిప్పల్యాః || * పీతద్వర్ణానామ్ || ఆదిరుదాత్తః-పీతద్రుః-సరళః || * గ్రామాదీనాంచ || గ్రామః-సోమః-యామః || * లుబస్త
సోపమేయనామధేయస్య || చక్షోవచఞ్చా-స్నిగ్ధస్తస్యేతిపారాన్తరం-స్నిగితిలుపః ప్రాచాసంజ్ఞా || * నవృతవర్వతవిశేషవ్యాఘ్రసింహ
మహిషాణామ్ || ఏషాముపమేయనామ్నూమాదిరుదాత్తం-తాలభవతాలః-మేఝరివమేఝః వ్యాఘ్రః-సింహః-మహిషః || * రాజవిశేషస్య
మన్వాచేత్ || యమన్వావృద్ధః ఆఙ్గడాహరణమ్-ఽఙ్గాః ప్రత్యుపాహరణమ్ || * లఘువస్తేద్వయోశ్చబహ్వషోగురుః || అస్తేలఘాద్వయోశ్చ
లఘోవస్తతోఃబహ్వచ్చ-స్యగురురుదాత్తః-కల్యాణః కోలాహలః || * స్త్రీవిషయవర్ణాత్సుసూర్వాణామ్ || ఏషాంత్రయాణామాద్యుదాత్తః-
స్త్రీవిషయ-మల్లికా వర్ణ-శ్యేవీ-హరిణీ అతుశబ్దాత్పూర్వోపయేషామస్త్రీతేతుపూర్వాః-తరతుః || * శకనీనాంచలఘుసూర్వమ్ || సూర్వంల
ఘుడదాత్తంస్యాత్ - కుసు-టః-తిత్తిరిః || * నర్దుప్రాణ్యాభ్యాయామ్ || యథాలక్షణంప్రాప్తముదాత్తత్వం-వసంతః కృకలాసః || * ధాన్యా
నాంచవృద్ధతాంతానామ్ || ఆదిరుదాత్తః-కాంతానాం-శ్యామాకాః-షాంతానాం-మాషాః || * జపపదశబ్దానామషాంతానామ్ || కెకయః-యాస్తస్యా
న్యాత్పూర్వమితి ప్రాప్తే || * హయాదీనామసంయుక్తలాంతానామస్తాపూర్వంవా || హయితిహల్-సంజ్ఞా- పలలం- శలలం-హయాదీనాం
కిమ్-ఏకలః- అసంయుక్తైతికిం-మల్లిః || * ఇగంతానాంచద్వయేషామ్ || ఆదిరుదాత్తః కృషిః || * ఇతిద్వితీయఃపాదః * * * * * * అథ
ద్వితీయం ప్రాగీమాత్ || - ఈషాస్తస్యహలాదెరిత్యతః ప్రాక్ ద్వితీయాధికారః || * త్రయషాం ప్రాజ్ఞకరాత్ || మకరవదూధేత్యతః ప్రాక్ త్రయ

చామిత్యధికారః || * స్వాజ్ఞానామమర్వాదీనామ్ || కవర్గరేఫవకారాదీనివర్జయిత్వా త్ర్యచాంస్వాజ్ఞానాం ద్వితీయముదాత్తం-లలాటం-కుర్వాదీ
నాంతు కపోలః-రసనా-వదనమ్ || * మాదీనాంచ || మలయః మకరః || * శూదీనాంశాకానామ్ || శీతన్యా-శతపుష్పమ్ || * పాస్తానాంగుర్వాదీనామ్ ||
పాదపః-ఆతపః-లఘ్వాదీనాంతు అనూపం-ద్వ్యచాంతునీవమ్ || * యుతాన్యజ్ఞస్తానామ్ || యుత-అయుతం-అని-ధమనిః-అశి-విపణిః || * మకరవ
రూఢపారెవతవితస్తైత్పౌర్జిద్రాతౌకలోమాకాస్తాపెస్తాకాశీనామాదీర్వా || పమామాదిద్వివీత్యోవోదాత్తః-మకరః-వరూఢఇత్యాది || * ఛ
న్దసిచ || అమకరాద్యర్థఆరమ్భః-లత్యౌనుసారాదాద్దిద్వివీత్యోమౌదాత్తోజ్ఞేయః || * కర్ణమాదీనాంచ || ఆద్దిద్వివీత్యోమౌదాత్తః || * సుగన్ధితేజ
నన్యతేవా || ఆద్దిద్వివీయః తేజబ్దశ్చైతీత్రయః పర్యాయోహోదాత్తాః-సుగన్ధితేజనాః || * నవఃఫలాస్తానామ్ || ఆద్దిద్వివీయవోదాత్తం-రాజాద
నఫలమ్ || * యాస్తస్యాస్త్యాత్పూర్వమ్ || కులాయః-తలయః-వలయః || * ధాన్తస్యచనాలఃసునీ || నాశబ్దోలఘుచఉదాత్తైస్తః సనాధాసభా ||
* శింశుమారోదుమ్బరబలీవర్దోష్టారపుహారవసాంచ || అన్త్యాత్పూర్వం ద్వివీత్యం వాఉదాత్తం || * సాంకాశ్యకామ్పిల్యనాసీక్యాదార్వాఘా
టానామ్ || ద్వివీత్యముదాత్తం వా || * ఈషాన్తస్యహయాదేగాదిర్వా || హలీషా-లాఙ్గలీషా || * ఊరదాశైరకపాలపలాల్పశైవాలశ్యామాక
శరీరకరావహృదయహిరణ్యారణ్యపత్యదేవరాణామ్ || పమామాదిరుదాత్తస్యైత్ || * మహిష్యషాఢయోర్జాయెష్టకాఖ్యాచేత్ || ఆదిరుదా
త్తః-మహిషీజాయా-అషాఢాఉపదధాతి || ————— * ఇతిత్యతీయఃపాదః || * ————— * శకటిశకటోరక్షరమక్షరంపర్యాయోహోదా
త్తం || శకటిః ౩-శకటి ౩ || * గోర్దజస్యబ్రాహ్మణనామధేయస్య || అక్షరమక్షరంపర్యాయోహోదాత్తం-శూఢజః-బ్రాహ్మణః-అన్యత్రగోర్దజః
పశుః-కృదుత్తరపదప్రకృతిస్వరేణాన్తోదాత్తః || * పారావతస్యోపోత్తమవర్జమ్ || శేషంక్రమేహోదాత్తం-పారావతః || * ధూన్రజానుముఞ్జ
కేశకాలబాలస్థాలీపాకానామధూజలస్థానామ్ || పమాంచతుర్థాంధూప్రభృతీంశ్చతురోవర్జయిత్వా శిష్టానిక్రమేహోదాత్తాని ధూన్రజానుః
ముఞ్జకేశః-కాలవాలః-స్థాలీపాకః || * కపికేశహరికేశయోశ్చన్దసి || కపికేశః-హరికేశః-౪ || * న్యజ్స్వరాంసర్వితౌ || స్పష్టం-న్యజుత్రానః-వ్యచ
క్షయత్స్వః || * న్యర్బుదవ్యల-శయోరాదిః || స్వరితస్సాన్యత్-న్యర్బుదాయస్వాహ-పాకదూర్వావ్యల-శా || * తిల్యశకృత్కార్త్వర్యధాన్యకన్యా
కాజన్యమనుష్యాణామస్తః || స్వరితస్సాన్యత్-తిలానాంభవనంయైత్రంతిల్యం - యతోనావఇతిప్రాప్తై-కార్త్వర్యముపయాతి-ధాన్యమసిధిను

హి-పావీరవీకన్యా-రాజన్యోవజ్రస్యరూపం-ప్రతీచీన్మునుష్యాః || * బిల్వభక్ష్యపీర్యాణిభన్వసి || అన్తస్వరి తాని-తతోబిల్వఉదతిస్యత్ - బలంవిరు
జవీర్యమ్ || * త్వత్త్వసమసిమెత్యనుచ్ఛాని || స్తరీరుత్సత్ - ఉతత్వఃపశ్యన్ - నభన్తామన్యకేసమే - సిమన్తై || * సిమన్తాదర్పణేన్త
ఉదాత్తః || ఆధర్వణ్యతి ప్రాయికం- తత్రదృష్టస్యైత్యేవంపరంవా - తేనవాసన్తనుతేసిమన్తైశ్చితియుగ్మదేపిభవత్యేవ || * నిపాతాఅమ్య
దాత్తాః || స్వాహా || * ఉపసగ్గాశ్చభివర్ణమ్ || * ఏవాదీనామన్తః || ఏవమాదీనామితిపాతాన్తరమ్ - ఏవ- ఏవం- నూనం- సహ- తే
మిత్రసూరిభిస్సహ- సహస్యస ఇతిప్రకరణేసహశబ్ద అమ్యదాత్త ఇతితుప్రాశ్చః - తచ్చిన్త్యమ్ || * వావాదీనాముభావుదాత్తా || ఉ
భేగ్రహణమనుదాత్తంపదమేకవరమిత్యస్యబాధాయ || * చాదయోఽనుదాత్తాః || స్పృష్టం || * యథేతిపాదాన్తే తన్నేమిన్యభవోయథా-
పాదాన్తేకిం-యథాసోఅదితికరత్ || * ప్రకారాదిద్విరుక్తావరస్యాన్తఉదాత్తః || పటుపటుః || * శేషంసర్వమునుదాత్తమ్ || శేషంనిత్యాది-ద్వి
రుక్తస్యవరమిత్యర్థః ప్రప్రాయం-దివేదివే || —————* ఇతిశాన్తనవాచార్యప్రణీతేషు ఫిక్సూత్రేషు తురీయఃపాదః. * —————
శ్చ || అమ్యదాత్తశ్చ || 3 || ౧ || 3 || ప్రత్యయఅమ్యదాత్తస్యాత్ - ఆగ్నిః-కర్తవ్యమ్ || * అనుదాత్తైస్సప్పితా || 3 || ౧ || ౪ || పూర్వస్యాపవాదః-యజ్ఞస్య-
నయోయుష్మతి-శపేతిపోరనుదాత్తజ్ఞేస్వరిత ప్రచయా || శ్చ || చిత్తః || ౬ || ౧ || ౧౬ || 3 || అన్తఉదాత్తస్యాత్ || చితస్సప్రకృతేర్నవ్యకజర్ణమ్ || చితిప్ర
త్యయేసతిప్రకృతిప్రత్యయసముదాయస్యాన్తఉదాత్తోవాచ్యఇత్యర్థః-బహుపటుః-నభన్తామన్యకేసమే-యకేసరస్వతి-తకత్సతే || తద్ధితస్య ||
౬ || ౧ || ౧౬ || ౪ || చిత్రస్థితస్యాన్తఉదాత్తః-పూర్వేణసిద్ధేజ్ఞేస్వరబాధనార్థమిదం-కౌశ్లాయనాః || * కిత్తః || ౬ || ౧ || ౧ - ౪ || కిత్రస్థితస్యాన్తఉదాత్తః-
యదాగ్నేయః || శ్చ || తిస్మిన్సంజనః || ౬ || ౧ || ౧౬ || ౫ || అన్తఉదాత్తః-తిస్రోద్యౌవస్సవితుః || * పావేకాచన్మతీయాదిర్విభక్తిః || ౬ || ౧ || ౧౬ || ౬ || సాపిన్తస్థ
మీబహువచనం-తత్రయఏకాచ్ తతఃపరాత్పతీయాదిర్విభక్తిరుదాత్తా-వాచాపిరూప-సౌకిం-రాజ్ఞేత్యాదౌఏకాచాపిరాజశబ్దాత్పరస్యమాభూ
త్ - రాజ్ఞోనుతేవిధత్తేరాజనిత్వే-త్యతీయాదికిం-నదదర్పవాచమ్ || శ్చ || అన్రోదాత్తాదుర్వదాదన్యతరస్యానునిత్యసమాసే || ౬ || ౧ || ౧౬ || ౭ || నిత్యా
దికారః హి శసమాసాదన్యత్రయమత్తరపదమన్రోదాత్తమేకాచ్ తతఃపరాత్పతీయాదివిభక్తిరన్రోదాత్తావాస్యాత్ - పరమవాచా || శ్చ || అశ్చే
శ్చస్వస్వసర్వనామసానమ్ || ౬ || ౧ || ౧౭ || అశ్చేచ్ఛపరాపిభక్తిరుదాత్తా-ఇన్రోదధీచః-చానితిపూర్వపదానోదాత్తత్వం ప్రాప్తం-త్యతీయాది

త్యనువర్తమానేనసర్వనామస్థానగ్రహణంశస్పరిగ్రహణం ప్రతీహాబాహూన్ || ఊరిదమ్మదాద్వప్ప మైద్యభ్యః || ౬ || ౧ || ౧౧ || ఏభ్యోఽస
 ర్వనామస్థానవిభక్తిరుదాతా-ప్రస్తాహః-ప్రస్తాహః || ఊర్వపథాగ్రహణంకర్తవ్యమ్ || ఇహమాభూత్-అక్షమ్యవా-అక్షమ్యవే ఇదమ్ ఏభిర్న
 భిర్నతమః || అన్వాదేశేనఅన్యోదా త్తాదిత్యనువృత్తైః-నచతత్రాన్యోదా త్తతాప్యస్తీతివాచ్యమ్-ఇదమోన్వాదేశేశసదాత్తస్త్రీతియాదా
 వితిసూత్రేణానుదాత్తస్యఅనోవిధానాత్-ప్రతేబభూ-మాభ్యాంగాలను-పద్దనోమాస్ హృస్తితిపట్పదాయః పద్భ్యాంఘామిః-దద్భిర్న
 జుహ్వీ-నసోప్రాణః-జాయతేమాసిమాసి-మనశ్చిచ్ఛేహృదః-అప-అపాంఘేనేన-పుమ్-అభ్రాతేవపుంసః-రై-రాయావయం రాయోఽర్తా-దివ్
 దివేదివే || అప్దనోద్ధాత్ || ౬ || ౧ || ౧౧ || ౧౨ || శసాదిర్విభక్తిరుదాతా-అప్తాభిర్దశభిః || శతురనుమోనద్యజాది || ౬ || ౧ || ౧౧ || ౧౩ || అనుమ్యశ్శత్రుప్రత్య
 యఃతదన్తదన్తోదాత్తాత్పరానదీఅజాదిశ్చశసాదిర్విభక్తిరుదాతాస్యాత్-అచ్ఛారవంప్రథమాజానతీ-కృణ్వతే-అన్తోదాత్తాత్-దధతీ-అభ్య
 స్తానామాదిరిత్యాద్యుదాత్తః-అనుమఃకిం-తుదస్తీ-పకాదేశోఽత్రఉదాత్తః-అమపదేశాత్పరత్వాచ్చతుర్లసార్వధాతుకఇతిఃఘాతః || ఉదాత్తయ
 నోహల్పార్వాత్ || ౬ || ౧ || ౧౧ || ౧౪ || ఉదాత్తస్థానేయోయహల్పార్వస్తస్మాత్పరానదీశసాదిర్విభక్తిశ్చఉదాత్తాస్యాత్-హోదయత్రీసూన్య
 తానామ్ ఏమానేత్రీ-యుతేదేవాయకృణ్వతేనవిశ్రే || నోక్షథాత్వోః || ౬ || ౧ || ౧౧ || ౧౫ || అనయోర్యణఃపశేశసాదయఉదాత్తాసన్యః-బ్రహ్మబ
 ధ్వా-శేత్పృశ్చిస్సుభే || ప్రాప్తసన్ధ్యాన్మతుమ్ || ౬ || ౧ || ౧౧ || ౧౬ || ప్రాప్తాన్తదన్తోదాత్తాన్మటశ్చవరోమతుబుదాత్తః-యోఽభిమానుదనిమాన్
 ఇయర్తి-నుటః-అక్షణ్యైః-శ్చన్తస్సఖాయః-అన్తోదాత్తాత్-మాతావిదదిషుమాన్-స్వరవిధౌవ్యజ్జనమవిద్యమానవదిత్యేతదత్రన మరు
 త్వాంశస్త్ర-నియుత్వాశ్వాపవాగిహి || ఖ్వి || రేశబ్దాచ్చ || ఖ్వి || రేవాంశద్రేవతః || నామన్యతరస్యామ్ || ౬ || ౧ || ౧౧ || ౧౭ || మతుపియోప్రాప్తస్తదన్తదన్తో
 దాత్తాత్పరానాముదాత్తోవా చేతస్త్రీసుమతీనామ్ || జ్యౌశ్చన్తసి || ౬ || ౧ || ౧౧ || ౧౮ || జ్యౌఃపరానాముదాత్తోవా-దేవసేనానామభిభజ్జతీనాం-వే
 త్యుక్తైర్నహ-జయస్త్రీనామరుతోయన్తు || మట్త్రివతుర్భ్యోహలాదిః || ౬ || ౧ || ౧౧ || ౧౯ || ఏభ్యోహలాదిర్విభక్తిరుదాతా-అపద్భిర్హయమానః-
 త్రిభిష్ట్యందేవ || నగోశ్వనావవర్జరాక్షక్షృత్కృద్భ్యః || ౬ || ౧ || ౧౧ || ౨౦ || ఏభ్యఃప్రాగుక్తన్న-గవాంశతా-గోభ్యోగతుం-శునశ్చిచ్ఛేపం-సౌప్ర
 థమైకవచనైవర్ణాన్తాత్-తేభ్యోద్యుమ్నం-తేహంపాహితృధిహవమ్ || దివోర్ముత్ || ౬ || ౧ || ౧౧ || ౨౧ || దివఃపరార్ములాదిర్విభక్తిర్నోదాత్తా-ద్యు

భిరక్తుభిః-రులితికిమ్ ఉపత్వాగ్నే దివేదివే||స్థాన్యచాన్యతరస్యామ్||౬||౧||౧౮౮||నుఃపరాంబులాదిర్వోదాత్తా-న్యభిర్వేమానః||స్థాతిత్సరితః||౬||
 ౧||౧౮౯||నిగదవ్యాఖ్యాతం-కన్యనూనమ్||స్థా తాన్యనుదాత్తేన్దిదదుపదేశాల్లసార్వధాతుకమనుదాత్తమహ్నిష్వజోః||౬||౧||౧౮౯||అస్తాత్సరంబ
 సార్వధాతుకమనుదాత్తంస్యాత్-తాసి-కర్తా-కర్తారౌ కర్తారః-ప్రత్యయస్వగావవాదోఽయం-అనుదాత్తేత్-యఆస్తే-జితః-అభిచప్తై అన
 తెభిః-అమవదేశాత్-పురుభుజాచనస్య స్తం-చిత్సర్వరోప్య నెనజాభ్య తే-వర్ధమానం స్వేదమే-తాస్యాదిభ్యఃకిమ్-అభివృద్ధ్యశీతః-ఉపదేశ గ్ర
 హణా నైహ-హతోవృత్తాణ్యావ్యా-లగ్రహణంకిం-కతీహనిఘ్నానాః-సార్వేతికిం-శిశ్యే-అహ్నిష్వజోఃకిం-హ్నుతే-యదధీతే||క్షో||విదీద్దిభ
 దిభ్యో నేతివక్తవ్యమ్||క్షో||ఇన్ధైరాజా-ఏతచ్ఛానుదాత్తస్యచయత్రేతిసూత్రేభాష్యేస్థితమ్||స్థాతిత్సరితః||౬||౧||౧౮౯||నిగద
 స్యాదిరుదాత్తోవా-యాసిన్దంవర్తిరశ్వినౌ||స్థా||ధలిచ సేటిడస్తావా||౬||౧||౧౯౦||సేటిధల నైపదేశాదుదాత్తఃఅస్తావాఆదిర్వాస్యాత్-యదా
 వైతేత్రయఃతదాలితీప్రత్యయాత్పూర్వముదాత్తంస్యాత్-లులవిధ-అత్రచత్వరోపిపర్యాయోదాత్తాః||స్థా||ఉపోత్తమంరితి||౬||౧||౧౯౧||
 రిత్ప్రత్యయాన్తస్యోసోత్తమముదాత్తంస్యాత్-యదాహవనీయే||—————* ఇతిప్రత్యయస్వరాః. *—————||సమాసస్య||౬||౧||౧౯౨||
 అన్తఉదాత్తస్యాత్-యజ్ఞశ్రియమ్||స్థా||బహువ్రీహౌ ప్రకృత్యాపూర్వపదమ్||౬||౧||౧౯౩||ఉదాత్తస్వరితయోగిపూర్వపదంప్రకృత్యాస్యాత్
 సత్సశ్చిత్రశ్రవస్తనః-ఉదాత్తేత్యాదికిం-సర్వానుదాత్తేపూర్వపదేనమాసానాదాత్తత్వమేవయథాస్యాత్-సమశ్రియః||స్థా||తత్పురుషేతు
 ల్కార్థతృతీయాసప్తమ్యుపమానావ్యయవిప్రతీయాకృత్యాః||౬||౧||౧౯౪||సప్తైతేపూర్వపదభూతాస్తత్పురుషేప్రకృత్యా-తుల్యశ్చైతః సదృశశ్చైతః
 కృత్యతుల్యాఖ్యాఅజాత్యేతితత్పురుషః-కిరిణాకాణఃకిరికాణః-పతయన్తదయత్సఖం-మదయతిమాదకే-ఇన్ద్రైస్థేతన్ ప్రమితత్పురుషః-శస్త్రీశ్వా
 మా||అవ్యయోనఖ్ఖుపాతానామ్||అయజ్ఞావాసః-పరిగణనంకిం-స్నాత్వాకాలకః ముహూర్తసుఖం-భోజ్యోన్యమ్||స్థా||వర్ణోవర్ణేష్వ నేతే||౬||౧||
 ౩||వర్ణవాచిన్యత్రపదేపతవర్ణితేవర్ణవాచిపూర్వపదంప్రకృత్యాతత్పురుషే-కృష్ణసారజః-లోహితకల్కాః-కృష్ణశబ్దోనకృత్యయాన్తః-
 లోహితశబ్దఇతన్నన్తః-వర్ణకిం-పరమకృష్ణః-వర్ణేషుకిం కృష్ణతిలాః-అనేతేకిం-కృష్ణైతః||స్థా||గాధలవణయోఃప్రమాణే||౬||౧||౪||ఏతయోరుత్త
 రపదయోఃప్రమాణవాచినితత్పురుషేపూర్వపదంప్రకృత్యాస్యాత్-అరిత్రగాధముదకం-తప్తమాణమిత్యర్థః గోలవణం-యావద్దవేదీయ

౬||౨||౧౨||మూత్రాదీమహరతోనపుంసకవాచినితత్పురుషేతథాభియోయాస్తుల్యప్రమాణంభియోమాత్రంభియోశబ్దోగురోశ్చసాలభ్యత్వప్ర
త్యయాస్తః పాణిన్యపజ్ఞం పాణినిశబ్దాద్యుదాత్తః సస్రూపక్రమం నస్తశబ్దపచాద్యజస్తః ఇత్యుచ్చాయం-ఇత్యుశబ్దాద్యుదాత్తః నిత్వాత్-న
పుంసకేకిం-కుడ్యచ్చాయా||౯||సుఖప్రియయోర్నితే|| ౬||౨||౧౩||పతయోఃపరయోర్నితవాచినితత్పురుషేతథాగమనప్రియం-గమనసుఖం-గ
మనశబ్దోలిత్వరేణాద్యుదాత్తః హితేకిం-పరమసుఖమ్||౯|| ప్రీతౌచ|| ౬||౨||౧౪||ప్రీతౌగమ్యాయాంప్రాగుక్తం-బ్రాహ్మణసుఖంపాయసం-భా
త్రప్రియోఽనధ్యాయః-బ్రాహ్మణభాత్రశబ్దోప్రత్యయస్వరేణాన్తోదాత్తా-ప్రీతౌకిం-రాజసుఖమ్||౯|| స్వంస్వామిని|| ౬||౨||౧౫||స్వామిశబ్దేపరే
స్వవాచిపూర్వపదంతథా-గోస్వామీ-స్వంకిం-పరమస్వామీ||౯|| పత్యవైశ్వర్యే|| ౬||౨||౧౬||నమూనాగృహపతిరస్తు|| ౬||౨||౧౭||నభూవాక్ష్విధిమ|| ౬||
౨||౧౮||పతిశబ్దేపరేవిశ్వర్యవాచినితత్పురుషేనైతానిప్రకృత్యా-భవఃపతిఃభూపతిః-వాక్పతిః-చిత్పతిః-దిధిమూపతిః||౯|| వాభవనమ్|| ౬||౨||౧౯||
ఉక్తవిషయే భవనపతిః-భూనూధూభ్రాన్తిభ్యఇతిమృన్నమోభవనశబ్దః||౯|| ఆశక్తాబాధనేదీయస్సుసమ్భావన|| ౬||౨||౨౦||అస్తిత్వాధ్యవసా
యస్సంభావనం-గమనాశబ్ద-మస్తి-గమనాబాధం-గమననేదీయః-గమనమాశబ్ద-తేజపాధ్యతేనికటతరమితివాసంభావ్యతే-సంభావనేకిం-
పరమనేదీయః||౯|| పూర్వేభూతపూర్వే|| ౬||౨||౨౧||అధ్యోభూతపూర్వః ఆధ్యపూర్వః పూర్వశబ్దోవృత్తివిషయేభూతపూర్వేవరతే-భూత
పూర్వేకిం-పరమపూర్వః||౯|| సవిధసనీడసమర్యాదసవేశసచేశేషసామీప్యే|| ౬||౨||౨౨|| సమపూర్వంప్రకృత్యా-మద్రసవిధం-గాడ్దారసనీ
డం-కాశ్చీరసమర్యాదం-మద్రసవేశం-మద్రసచేశం-సామీప్యేకిం-సహమర్యాదయాసమర్యాదంతేత్రం-చైత్రసమర్యాదమ్||౯|| విస్పష్టాదీని
గుణవచనేషు|| ౬||౨||౨౩||విస్పష్టకటుకం-విస్పష్టశబ్దోగతిరనంతరభిత్వాద్యుదాత్తః-విస్పష్టేకిం-పరమలవణ-గుణేకిం-విస్పష్టబ్రాహ్మణః వి
స్పష్టవిచిత్ర-వ్యక్త-సంవర్ష-వర్షత-కుశల-చపల-నిపుణ||౯|| శ్రజ్యవమకన్వాపవత్పుభావేకర్తృధారయ|| ౬||౨||౨౪||శ్రజ్యలవమకన్ ఇత్యాదే
శపతిపాపవాచినిచోత్తరపదేభావవాచిపూర్వపదంప్రకృత్యా-గమనశ్రేష్ఠం-గమనజ్యాయః-గమనావమం-గమనకనిష్ఠం-గమనపాపిష్ఠం-శ్రే
త్యాదికిం-గమనశోభనం-భావేకిం-గమ్యతే-నెనెతిగమనంశ్రేయః-గమనశ్రేయః-కేతికిం-షష్ఠీసమాసేమాభూత్|| ౯|| కుమారశ్చ|| ౬||౨||౨౫||
కర్తృధారయ కుమారశ్రమణా-కుమారశబ్దోఽన్యోదాత్తః||౯|| ఆదిః ప్రత్యేనసి|| ౬||౨||౨౬||కుమారస్యాదిరుదాత్తః ప్రత్యేనసిపరేకర్తృధారయ-

ప్రతిగతమేనోయన్యసఃప్రత్యేనాః-కుమారప్రత్యేనాః||౩||పూగెవ్వన్యతరస్యామ్||౬||౨||౨౦||పూగాగణాస్తేమాక్తంవా-కుమారచాతకాః-కు
 మారజీమూతాః-ఆమృదాత్తత్వాభావేసుమారశ్చేత్యేవభవతి||౩||ఇగన్తకాలకపాలభగాలశరావేషున్విగౌ||౬||౨||౨౧||ఏషుపరేషుపూర్వం
 ప్రకృత్యా-పశ్చాత్తయఃప్రమాణమన్యపశ్చాత్తయః-కాల-పశ్చమాసాన్యుతఃపశ్చమాన్యః-తమధీచ్ఛత్యధికారేద్విగోర్భవ-పశ్చికపాలః
 పశ్చభగాలః-పశ్చశరావః-నస్సంఖ్యాయాతివిపశ్చశబ్దఆమృదాత్తః-ఇగన్తాదిషుకిం-పశ్చాశ్వః-ద్విగౌకిం-పరమారణ్యః||౩||బహ్వన్యతరస్యామ్||
 ౬||౨||౩౦||బహుశబ్దస్తథావా-బహ్వరత్తిః-౨-బహుమాన్యః-౨-బహుకపాలః-౨-బహుశబ్దోన్తోదాత్తః-తస్యయశిసత్యదాత్తస్వరితయో
 రితిభవతి||౩||దిష్టివితస్త్యోశ్చ||౬||౨||౩౧||ఏతయోఃపరతఃపూర్వపదంప్రకృత్యావాద్విగౌ-పశ్చదిష్టిః-౨-పశ్చవిత స్తిః-౨||౩||సప్తమీసద్ధశుమ
 పక్వబద్ధేష్వకాలాత్ ||౬||౨||౩౨|| అకాలవాచినప్రమృతంప్రకృత్యాసిద్ధాదిషుసాంకాశ్యసిద్ధః-సాంకాశ్యేత్యాస్తః-ఆతపశుమః-భ్రా
 ప్రపక్వః-భ్రాష్టేతిప్రన్నస్తః-చక్రబద్ధః-చక్రశబ్దాన్మోదాత్తః-అకాలాత్కిం-పూర్వాస్థాసిద్ధః-కృత్యరేణబాధితః-సప్తమీస్వరః-ప్రతి
 ప్రసూయతే||౩||పరిప్రత్యపాపావర్జ్యమానాహూరాత్రావయవేషు||౬||౨||౩౩|| ఏతేప్రకృత్యావర్జ్యమానవాచినీఅహూరాత్రావ
 యవవాచినీచోత్తరపద-పత్రిగర్తంప్రప్తోదేవః-ప్రతిపూర్వాస్థాన్ప్రత్యపరరాత్రం-ఉపపూర్వరాత్రం-అపత్రిగర్తం-ఉపసగ్గాఆమృదాత్తాః-
 బహుప్రీహితత్పురుషయోసిద్ధత్వాదవ్యయాభావార్థమిదమ్-అపవరోరేవవర్జ్యమానోత్తరపదం-తయోరేవవర్జ్యమానార్థత్వత్-అహూ
 రాత్రావయవాపివర్జ్యమానాపవతయోర్భవన్తి-వర్జ్యేతికీమ్-అగ్నింప్రతిప్రత్యగ్ని||౩||రాజన్యబహువచనద్వన్వేనైకకృష్టిషు||౬||౨||౩౪||
 రాజన్యవాచినాంబహువచనాన్తానామన్ధకృష్టిషుచరమానేద్వన్వేపూర్వపదంప్రకృత్యా-శ్వాఫలః-చైత్రకాః-శివాసుదేవాః-శినిరాద్యు
 దాత్తోలక్షణయాతదపత్యేవర్తతే-రాజన్యేతికిం-ద్వైస్వభైమాయనాః-క్షిపేభవాన్వైష్వాః-భైమేరపత్యానియవానోభైమాయనాః-అన్ధక
 కృష్టియపతేనతురాజన్యాః-రాజన్యగ్రహణమిహాభిషిక్తవంశ్యానాంక్షత్రియాణాంగ్రహణార్థం-నైతేతథా-బహువచనంకిం-సంకర్షణవా
 సుదేవా-ద్వన్వేకిం-కృష్టినాంసుమారాః-కృష్టిసుమారాః-అన్ధకకృష్టిషుకిం-కురుపశ్చాలాః||౩||సంఖ్యా||౬||౨||౩౫||సంఖ్యావాచిపూర్వపదంప్ర
 కృత్యాద్వన్వే-ద్వాదశ-త్రయోదశ-త్రయసాదశోన్తోదాత్తోనిపాత్యతే||౩||అచార్యోపనర్జనశ్చ-నైవాసీ||౬||౨||౩౬||అచార్యోపన

ర్జనా నైవాసినాంద్వన్వైపూర్వపదంప్రకృత్యా-పాణినీయకౌటీ గుః ఛస్వ రణమఘో వాత్తావేతౌ-ఆచార్యోపసర్జనగ్రహణంద్వన్వన్వైశేషణం
సకలోద్వన్వన్వఆచార్యోపసర్జనోయధావిజ్ఞాయేత-తే నెహన- పాణినీయదేవదత్తౌ-ఆచార్యైతికిం-ఛాస్తసవైయాకరణాః అ నైవాసీకిం-ఆపిశల
పాణినీయోశాస్త్రే||౩||కార్తకౌజపాదయశ్చ||౬||౧||౩౨||ఎమంద్వన్వైపూర్వంపదంప్రకృత్యా-కార్తకౌజపా-కృతస్మదంతుజపస్యేదమిత్యణ
న్తావేతౌ-సావర్ణిమాణ్ఘ్నాకేయా||౩||౪||హస్త్రిహ్యవగాహ్నగృప్తీహ్వాసజబాభారభారతహైలిహిలరౌరవప్రవృద్ధేషు||౬||౧||౩౦||మహచ్ఛబ్దః
ప్రకృత్యాప్రీహ్యదిషుదశసు-మహాపిహిః-మహాపగాహ్నః-మహాగృప్తిః-మహాహ్వాసః-మహాహైలిహిలఃఇత్యాది-మహచ్ఛబ్దోన్తోదాత్తః-సన్త
హదితిప్రతిపదోక్తసమాసపనాయంస్వరః-నెహ-మహతోప్రీహిగృహదీప్రహిః||౩||తుల్లకశ్చనైశ్వదేవే||౬||౧||౩౬||చాన్తహాన్ తుల్లకవైశ్వ
దేవం-మహావైశ్వదేవం తులధంలాతీతితుల్ల-తస్మాదజ్ఞాతాదిషుకే-మోదాత్తః||౩||ఉప్రసాదివామ్యోః||౬||౧||౪౦||ఉప్రసాదిఃఉప్రవా
మీ-ఉప్రసాదిఃప్రశబ్దఃఉప్రసాదిఃప్రశబ్దః||౬||౧||౪౦||గోసాదః-గోసాదీ-గోసారధిః||౩||శుకుగార్హవతరిక్తగుర్వసూత
జరత్వశీలదృఢకూపాపాలెబడబాతైతిలకద్రుఃపణ్యకమ్బళోదాసీభారాణాం||౬||౧||౪౧||ఎమంపస్తానాం సమాసానాం దాసీభారాదే
శ్చపూర్వపదంప్రకృత్యా-మహాణాంగార్హవతంమరుగార్హవతం-ఉప్రత్యయాన్తఃకురుః||౩||వృజెరితివాచ్యమ్||౩||వృజిగార్హవతం-వృజిరా
ద్యుదాత్తః-రిక్తోపయఃక్రగురుః-రిక్తేవిభాషేరిక్తశ్చబ్దఃఉప్రసాదిః-అసూతాజరతీఅసూతజరతీ-అశీల్యాశ్చకూపాఅశీలనృఢకూపా-అశీలశ
బ్దోచక్షాసమాసత్వాదామ్యుదాత్తః-శ్రీర్యస్యాస్తతత్తీలం-సిద్ధాదిత్వాల్లచ్-పిలకాదిత్వాల్లశ్చం-పాలెబడబేవపాలెబడబా-పాహానాది నా
ర్ధేసమాసోవిభక్త్యలోపశ్చ-పారశబ్దోఘృతాదిత్వాదన్తోదాత్తః-తైతిలానాంకద్రుఃతైతిలకద్రుః-తితిలినోపవత్స-ఛాత్తౌ-కౌశ్లణ-ప
ణ్యశబ్దోయదనత్వాదామ్యుదాత్తః పణ్యకమ్బళః||సంజ్ఞాయామితివక్తవ్యమ్||అన్యత్రసమాసామోదాత్తత్వమేవ||౩||పదోచక్షాసమాసే
త్యాత్మత్యైషస్వరోపహితః-దాస్యాభారోదాసీభారః-దేవహవాః-యస్యతత్పురుషస్యసూర్వపదప్రకృతీస్సగర్హమిష్యతేనవిశిష్టవశానవి
హితంసస్వోపిదాసీభారాదిషుద్రుఢవః సపవపురన్ధ్రాయంపురంశరీరంద్రియతేనాస్యమితికర్తృణ్యధికరణేచేకిప్రశ్నయః-అథాభాసః-
సబ్దిషయస్యేత్యామ్యుదాత్తఃపురశబ్దః||౩||చతుర్థీతదర్థే||౬||౧||౪౩||చతుర్థ్యన్తార్థాయయత్తద్వాచిన్యత్తరపదేచతుర్థ్యన్తంప్రకృత్యా-యదా

కతరకతః-౧-కర్తృధారయగ్రహణము త్రరార్థం- ఇహతుప్రతిపదోక్తత్వాదెవసిద్ధమ్|| §||ఆర్యో బ్రాహ్మణకుమారయోః|| ౬||౧||౫౮|| ఆర్యో
 బ్రాహ్మణఃఆర్య బ్రాహ్మణః-ఆర్యకుమారః-౧- ఆర్యోణ్యదస్తత్వాదస్తస్వరితః-ఆర్యఃకిం - పరమబ్రాహ్మణః- బ్రాహ్మణాదీతికిం- ఆర్యః
 త్రియః కర్తృధారయత్వేవ||§|| గాజాచ|| ౬||౧||౫౯|| బ్రాహ్మణకుమారయోఃపరతోవాప్రకృత్యాకర్తృధారయే - రాజ బ్రాహ్మణః-౧-రా
 జకుమారః-౧-యోగవిభాగః త్రరార్థః|| §||పష్టిప్రత్యేనసి|| ౬||౧||౬౦||పశ్యన్మోరాజాప్రత్యేనసిపరేవాప్రకృత్యా-రాజప్రత్యేనాః-౧-
 పష్టికిమ్- అన్యత్రన||§|| కైనిత్యాధే|| ౬||౧||౬౧||కా నైవరైనిత్యాధేనమాసేపూర్వంవాప్రకృత్యా-నిత్యప్రహసితః-౧-కాలాభిదివ్యతీయాస
 మాసోయం - నిత్యశబ్దస్త్యబస్తాద్యుదాతః- ప్రహసితభిధాధాదిన్వరేణాన్తోదాతః నిత్యాధేకిం- మహూర్తప్రహసితః|| §|| గ్రామశీల్పి
 వి|| ౬||౧||౬౨|| వాప్రకృత్యా- గ్రామనాపితః-౧- గ్రామశబ్దాద్యుదాతః- గ్రామకిం-పరమనాపితః- శిల్పినికిం- గ్రామరధ్యా||§|| గాజా
 చప్రశంసాయామ్|| ౬ || ౧ || ౬౩ || శిల్పివాచిపరేప్రశంసార్థంరాజపదంవాప్రకృత్యా-రాజనాపితః-౧- రాజకులాలః- ౧-ప్రశంసా
 యాంకిం-రాజనాపితః-శిల్పినికిం- రాజహస్తీ|| §|| ఆదిరుదాతః|| ౬ || ౧ || ౬౪ || అధికారోఽయమ్|| §||సప్రమీహరిశౌధర్మ్య౯-హరణే||
 ౬ || ౧ || ౬౫ || సప్రమ్యన్తంహరివాచిచ ఆద్యుదాతంధర్మ్యేపరేనతుహరణే - దేయంయస్వీకరోతిసహరిత్యుచ్యతే - ధర్మ్యమిత్వా
 చారనియతందేయం- మకుటేకార్దావణం-హలెద్విపదికా-సంజ్ఞాయామితిసప్రమీసమాసః- కారనామ్నిచేత్యుక్- యాజ్ఞికాశ్వః వైయాకర
 ణహస్తీ-కృషిదయమాచారః-మకుటాదిషుకార్దావణాదిదాతవ్యం-యాజ్ఞికాదీనాంత్వశ్చాదిరితి ధర్మ్యేకిం- స్తమైబ్బరనుః- అహరణేకిం- బాడబ
 హరణం-బడబాయాఅయంబాడబః-తస్యబీజనిషేకాదు త్తరకాలంశరీరపుష్ట్యర్థంయద్దీయతేతద్ధరణమిత్యుచ్యతే- పరోపికృత్స్వరోహరిన్వరే
 ణబాధ్యతేఇత్యహరణభినిషేధేనజ్ఞాప్యతే- తేనబాడబహార్యమితిహరిన్వరసిద్ధ్యతి||§||యుక్తేచ|| ౬||౧||౬౬||యుక్తవాచిసమాసేపూర్వమా
 ద్యుదాతం- గౌవల్లవః-కర్తవ్యేతత్పరోయుక్తః||§||విభాసాధ్యతే|| ౬||౧||౬౭||గవాధ్యతుః-౧-||§||పాపంచశిల్పిని|| ౬||౧||౬౮||పాపనాపితః-పా
 పాణకభిప్రతిపదోక్తగ్రహణాత్పష్టిసమాసేన|| §||గౌతా నైవాసిమాణవ బ్రాహ్మణేషుతే|| ౬||౧||౬౯||భాగ్యాసాశ్రుతః-సుశ్రుతా
 పత్యస్యభార్యాప్రధానతయాతేవః-అనైవాసీ-కుమారిదాతౌః- ఓదనపాణినీయాః కుమార్యాదిలాభకామాయేదాతౌదిభిః ప్రోక్తానిశా

స్త్రాణ్యధీయతేతవపక్షివ్యస్తైభిత్తమాణవః-భిత్తంలప్యైఽహమితమాణవః-భయబ్రాహ్మణః-భయః బ్రాహ్మణస్సంపద్యతే-గోత్రా
 దిమకిం-దాసీ శ్రోత్రియః-తై పెకిం-వరమ బ్రాహ్మణః||౧||అజ్ఞానిమైరయే||౬||౨||౨||మద్యవిశేషోమైరయః-మధుమైరయః-మధువికార
 స్యమధ్వజం-అజ్ఞానికిం-వరమమైరయః-మైరయకిం-పుష్పసవః||౩||భక్తాభ్యాస్తదధైమ||౬||౨||౨||భిత్తాకంసః-భాజికంసః-భిత్తాదయోన్న
 విశేషాః-భక్తాభ్యాఃకిం-సమాశశాలయః-సమశసంసమాశశితిక్రియామాత్రమువ్యతే-తదధైమకిం-భిత్తాప్రియః-బహుప్రీహిరయం అత్ర
 పూర్వపదమస్తాదా త్తమ్||౪||గోబిదాలసిన్హునైన్ధవేమావమానె||౬||౨||౨||ధాన్యగవః-గోబిదాలః-తృణసింహః-సత్తునైన్ధవః-ధాన్యంఽఽరి
 వేవిగ్రహః-వ్యాఘ్రాదిః-గవాక్షత్యాసంనివేశితంధాన్యంధాన్యగవశబ్దేనోవ్యతే-ఉపమానెకిం-పరమసింహః||౫||అకేజీవికాఢ్||౬||౨||౨||౩||
 దస్తలెఖకః-యస్యదస్తలెఖనెజీవికానిత్యంక్రీడతసమాసః అకేకిం-రమణీయకర్తా-జీవికాఢ్||౬||౨||౨||౩||అక్షుభక్షికాంమేధారయసి||౫||ప్రాచాక్రీ
 డాయామ్||౬||౨||౨||౩||ప్రాగ్దశవర్తినీయాక్రీడాతద్వాచినసమాసేఅకప్రత్యయాస్తేపరేపూర్వమాద్యదాత్తంస్యాత్-ఉద్దాలకపుష్పభిజ్ఞ
 కా-సంజ్ఞాయామితిఽల్-ప్రాచాకిం-జీవపుత్రప్రచాయకా-ఇయముదీచాంక్రీడా-క్రీడాయాంకిం-తవపుష్పప్రచాయకా-పర్యాయేఽల్||
 ౬||అణినియుక్తే||౬||౨||౨||౩||అణస్తేపరేనియుక్తవాచినసమాసేపూర్వమాద్యదాత్తం-ఇత్రధారః-నీయుక్తేకిం-కాణ్డలావః||౬||౨||౨||౩||శిల్పిచాకృతః||౬||
 ౨||౨||౩||శిల్పివాచినసమాసేఅణస్తేపరేపూర్వమాద్యదాత్తం-సచేదణ్ కృతృపరోనభవతి-తన్తువాయః-శిల్పినికిం-కాణ్డలావః-అకృతఃకిం-కు
 మ్భకారః||౬||సంజ్ఞాయాం||౬||౨||౨||౩||అణస్తేపరే-తన్తువాయోనామక్రిమిః-అకృతృత్యేవ-రథకారోనామ బ్రాహ్మణః||౬||గౌతన్దియవ
 మ్భాలె||౬||౨||౨||౩||గౌతాలః-తన్దిపాలః-యవపాలః-అనియుక్తార్థోయోగః-గోఇతికిం-వత్సపాలః-పాలేతికిం-గౌరతుః||౬||అణి||౬||౨||౨||౩||పు
 స్పహరి||౬||ఉపమానంశబ్దార్థప్రకృతావే||౬||౨||౨||౩||ఉపమానవాచిపూర్వంశివ్యస్తేపరేతిమ్యదాత్తమ్-ఉస్త్రక్రోశీ-ధ్వజ్జీతరావీ-ఉప
 మానగ్రహణసుస్యపూర్వయోగస్యచవిషయవిభాగార్థం-శబ్దార్థప్రకృతౌకిం-వృకవశ్శి-ప్రకృతిగ్రహణంకిం-ప్రకృతిరేవయత్రోపసర్గనిరపి
 త్తౌశబ్దార్థాతత్రైవయధాస్యాత్-ఇహమాభూత్-గర్దభోచ్ఛాప్రి||౬||యుక్తార్థోవ్యదయశ్చ||౬||౨||౨||౩||అద్యదాత్తాః-యుక్తార్థోహి-అగత
 యోధి-క్షీరపూతా-అత్రణివ్యస్తానాంకేషాంచిత్పాతఃపూర్వోత్తరపదనియమార్థః-తేనేహన-వృత్తార్థోహి-యుక్తార్థాయా||

ఓదీర్ఘకాశతుష భ్రాష్ట్రవటంజే||౬||౨||౧౨||పటిజః- కాశజః- తుషజః- భ్రాష్ట్రజః- పటజః|| ౧ || అన్త్యాత్పూర్వంబహ్వచః|| ౬||౨||౧౩||
 బహ్వచఃపూర్వస్యాన్త్యాత్పూర్వపదముదాత్తంజే ఉత్తరపదే - ఉపసరజః - ఆమలకీజః - బహ్వచఃకిం- దగ్ధజానితృణాని|| ౧ || గ్రామే
 ౭నివసన్తః|| ౬||౨||౧౪|| గ్రామేపరేపూర్వపదమాద్యుదాత్తం-తచ్ఛ్రేణివసనపద్యాచిన-మల్లగ్రామః- గ్రామశబ్దో౭త్రసమూహవాచీ
 దేవగ్రామః-దేవస్వామికః-అనివసన్తఃకిం-దాక్షిగ్రామః-దాక్షిణివాసః||౧||ఘోషాదీషుచ||౬||౨||౧౫||దాక్షిమోషః- దాక్షికటః- దాక్షిప్రా
 దః||౧|| ఛాత్ర్యాదయశ్శాలాయామ్||౬||౨||౧౬|| ఛాత్రిశాలా-వ్యాడిశాలా- యదాపిశాలా-స్తస్సమాసోనపుంసకలిజ్ఞోభవతితదాపితత్పరు
 షేశాలాయాన్నపుంసకళిత్యేతస్మాత్పూర్వవిప్రతిషేధేనాయమేవస్వరః- ఛాత్రిశాలమ్||౧||ప్రస్థే౭వృద్ధమకర్తాదీనామ్||౬||౨||౧౭||ప్రస్థ
 శబ్దజే త్తరపదకర్తాదీవరితమవృద్ధంపూర్వపదమాద్యుదాత్తంస్యాత్-ఇన్ద్రప్రస్థః-అవృద్ధంకిం-దాక్షిప్రస్థః- అకర్తాదీనామితికిం-కర్తాప్ర
 స్థః-మకర్తీప్రస్థః||౧||మాలాదీనామ్||౬||౨||౧౮||పృథ్వాథ్మిదం-మాలాప్రస్థః-శాణాప్రస్థః||౧||అమహన్నవన్నగరే౭నుదీచామ్||౬||౨||౧౯||నగ
 రేపరేనుహన్న వవర్జితంపూర్వమాద్యుదాత్తంస్యాత్తచ్ఛ్రేణివసన్-బ్రహ్మనగరం-అమెతికిం- మహానగరం- నవనగరం-అనుదీచాంకిం-కా
 ర్తికనగరమ్||౧||అరైచావర్ణంద్వ్యచ్ త్ర్యచ్||౬||౨||౨౦||అరైవరేద్వ్యచ్ త్ర్యచ్ పూర్వమవర్ణాన్తమాద్యుదాత్తం-గుప్తార్కం-కుక్కుటార్కం-
 అవర్ణంకిం- బృహదర్కం-ద్వ్యచ్ త్ర్యచ్కిం-కపిళ్ళలార్కం-అమహన్నవమిత్యేవ- మహార్కం- నవార్కమ్||౧||నభూతాధికసజ్జీవమద్రాశ్శకజ్జలమ్||
 ౬||౨||౨౧||అరైవరేనైతాన్యాద్యుదాత్తాని-భూతార్కం-అధికార్కం-సంజీవార్కం-మద్రాశ్శగ్రహణంసంఘాతవిగ్రహీతార్కం-మద్రార్కం-అ
 శ్శార్కం-మద్రాశ్శార్కం కజ్జలార్కమ్||౧||ఆమ్యుదాత్తప్రకరణేదిపౌదాసాదీనాంఘస్వస్యపసంఖ్యానమ్||౧||దివోదాసాయదాశుషే||౧||అ
 న్తః|| ౬||౨||౨౨||అధికారో౭యం-ప్రాగుత్తరపదాదిగ్రహణాత్||౧||సర్వంగుణకారేన్ని౨|| ౬||౨||౨౩||సర్వశబ్దఃపూర్వపదమనైదాత్తం-
 సర్వశ్వేతః-సర్వమహాన్ సర్వంకిం-పరమశ్వేతః-ఆశ్రయవ్యాప్త్యవరమత్వంశ్వేతస్యేతిగుణకారేన్ని౨|| ౬||౨||౨౪||తే-గుణేతికిం-సర్వసావర్ణః-కా
 రేన్ని౨|| ౬||౨||౨౫||సర్వేషాంశ్వేతతరఃసర్వశ్వేతః||౧||సంజ్ఞాయాంగిరినికాయయోః||౬||౨||౨౬||ఏతయోఃపరతఃపూర్వమనైదాత్తం- అజ్ఞానాగిరిః-
 మాజ్ఞానికాయః-సంజ్ఞాయాంకిం-పరమగిరిః- బ్రాహ్మణనికాయః||౧||కుమార్యాంవయసి||౬||౨||౨౭||పూర్వపదమనైదాత్తం-వృద్ధకుమారి-కు

మారీశబ్దఃపుంసాసహాసంప్రయోగమాత్రప్రవృత్తినిమిత్తముపాదాయప్రయక్తోపద్ధాదిభిన్నమానాధికరణః-తచ్ఛవయభిహృహ్య తేనకు
 మారత్వమేవ-వయసికిం-పరమకుమారి||౩||ఉదకై-కేవలే||౬||౨౧౯౬||అకేవలఽమిశ్రంతద్వావినిసమాసేఉదకేవరేపూర్వమన్తోదాత్తం గుడో
 దకం-స్వరేకృతే-త్రపకాదేశః-స్వరితోవానుదాతేపదాదావితిపక్షే-స్వరితః-అకేవలేకిం-శీతోదకమ్||౩||ద్విగౌక్రతా||౬||౨౧౯౭||ద్విగౌపుత్ర
 రపదేక్రతువాదినిసమాసేపూర్వమన్తోదాత్తం-గర్గత్రిరాత్రః-ద్విగౌకిం-అతిరాత్రః-క్రతాకిం-బిల్వ-పెళుకుస్యసప్తరాత్రోబిల్వసప్తరా
 త్రః||౩||సభాయాన్నపుంసకే||౬||౨౧౯౮||సభాయాపరతోనపుంసకలిజ్ఞేనమాసేపూర్వమన్తోదాత్తం-గోపాలసభం-స్త్రీసభం-సభాయాం
 కిం-బ్రాహ్మణసేనం-సపుంసకేకిం-రాజసభా-ప్రతిపదోక్తనపుంసకగ్రహణాన్నేహ-రమణీయసభం-బ్రాహ్మణసలమ్||౩||పురేప్రాచామ్||౬||
 ౨౧౯౯|| శివదత్తపురం-నాన్దీపురం-ప్రాచాంకిం-శివపురమ్||౩||అరిష్టగౌడపూర్వేచ||౬||౨౧౧౦||పురేపరిష్టగౌడపూర్వేసమాసేపూర్వ
 మన్తోదాత్తం-అరిష్టపురం-గౌడపురం-పూర్వగ్రహణంకిం-ఇహాపియథాస్యాత్-అరిష్టశ్రితపురం-గౌడభృత్యపురమ్||౩||నహస్తీవఫలకమాద్యే
 యాః||౬||౨౧౧౧||పురేపరేవైతాన్యన్తోదాత్తాని-హస్తీసపురం-ఫలకపురం-మార్దేయపురం-మృదోరపత్యమితిశు-భ్రాదిత్వాడ్ధక్||౩||కుసూల
 కూపకుమ్భశాలమ్బితే||౬||౨౧౧౨||పతాన్యన్తోదాత్తాని-బిలేపరే-కుసూలబిలం-కూపబిలం-కుమ్భబిలం-శాలాబిలం-కుసూలాదికిం-సర్పబిలం-
 బిలేకిం-కుసూలస్వామీ||౩||దిక్-భట్టాగ్రామజనపదాఖ్యానవానరాటేషు||౬||౨౧౧౩||దిక్-భట్టాన్తోదాత్తాభవన్యేషుపరేషు-పూర్వేషు
 కామశమీ-అపరకృష్టమృత్తికా-జనపద-పూర్వపాక్షాలాః-ఆఖ్యాన-పూర్వయాయాతం-పూర్వవానరాటం-శబ్దగ్రహణంకాలవాచినా-పి
 దిక్-భట్టస్యపరిగ్రహార్థమ్||౩||ఆచార్యోపసర్జనశ్చన్తేవాసిని||౬||౨౧౧౪||ఆచార్యోపసర్జనాన్తేవాసినిపరేదిక్-భట్టాన్తోదాత్తాభవన్తి-పూర్వ
 పాణినీయాః-ఆచార్యేతికిం-పూర్వాన్తేవాసీ-అన్తేవాసినికిం-పూర్వపాణినీయంశాస్త్రమ్||౩||ఉత్తరపదవృద్ధాసర్వంచ||౬||౨౧౧౫||ఉత్త
 రపదస్యేత్యధికృత్యయావృద్ధిర్విహితాతద్వత్పుత్రపదేసర్వశబ్దోదిక్-భట్టాశ్చన్తోదాత్తాభవన్తి-సర్వపాక్షాలకః-అపరపాక్షాలకః-అధి
 కారగ్రహణంకిం-సర్వభాసః-సర్వకారకః||౩||బహువ్రీహౌవిశ్వంసంజ్ఞాయామ్||౬||౨౧౧౬||బహువ్రీహౌవిశ్వశబ్దఃపూర్వపదభూతః-సంజ్ఞా
 యామన్తోదాత్తస్యాత్-పూర్వపదప్రకృతిస్వరేణప్రాప్తస్యాద్యుదాత్తస్యాపవాదః - విశ్వకర్మా-విశ్వదేవః - ఆవిశ్వదేవం సత్పు

తిం - బహువ్రీహాకిం - విశ్వేచతేదేవాశ్చ విశ్వదేవాః - సంజ్ఞాయాంకిం - విశ్వ దేవః ప్రాగవ్యయీభావాద్బహువ్రీహ్యాధికారః॥
 § ॥ ఉదరాశ్వేముము॥ ౬॥౨॥౧౦౨॥వృకౌదరః-హర్యశ్వః-మహేముః॥ §॥ యేసే॥౬॥౨॥౧౦౨॥ఉదరాశ్వేముముపూర్వమన్తోదాత్తంబహు
 వ్రీహౌనిద్దాయాం- అసంజ్ఞార్థమారమ్భః- ఘటోదరః- కటుకాశ్వః- చలాచలేముః అనుదర ఇత్యత్రనభోసుభ్యామితిభవతిపూర్వ విప్రతి
 షేధేన॥ §॥నదీబద్ధని॥ ౬॥౨॥౧౦౨॥బద్ధశబ్దేవరేనద్యంతంపూర్వమన్తోదాత్తంబహువ్రీహౌ-గార్గీబద్ధః-నదీకిం-బ్రహ్మబద్ధః-బ్రహ్మశబ్దః
 ద్యుదాత్తః-బద్ధనికిం-గార్గీ ప్రియః-బహువ్రీహౌకిం-గార్గీబద్ధః॥§॥నిష్ఠోపసర్గపూర్వాన్వతరస్యామ్॥ ౬॥ ౨॥౧౦౩॥ నిష్ఠాంతముపసర్గపూర్వపద
 మన్తోదాత్తంవా-ప్రథోతపాదః-౨-నిష్ఠాకిం-ప్రసేవకముఖః-ఉపసర్గపూర్వాకిం-శుష్టముఖః॥ §॥ఉత్తరపదాదిః॥ ౬॥౨॥౧౦౪॥ ఉత్తరపదాధి
 కారఃపాదాంతఃఆద్యధికారస్తుప్రకృత్యాభగాలమిత్యవధికః॥ §॥కర్ణోవర్ణలక్షణాత్॥ ౬॥౨॥౧౦౫॥ వర్ణవాచినోలక్షణవాచినశ్చపరఃకర్ణశ
 బ్దఃఆద్యదాత్తోబహువ్రీహౌ-శుక్లకర్ణః శబ్దః కర్ణః కర్ణకిం-శ్వేతపాదః-వర్ణలక్షణాత్-౦-శోభనకర్ణః॥§॥సంజ్ఞాపమ్యయోశ్చ॥౬॥ ౨॥౧౦౬॥కర్ణ
 ఆద్యదాత్తః మణికర్ణః-దేవమ్యే-గౌకర్ణః॥§॥కర్ణపుష్కరీవాజ్ఞఃచ॥౬॥౨॥౧౦౭॥సంజ్ఞాపమ్యయోర్భహువ్రీహౌ-శితికర్ణః-కాణ్డపుష్కః-సుగ్రీ
 వః-నాడీజ్ఞః-దేవమ్యే-ఖరకర్ణః-గౌపుష్కః-అశ్వగ్రీవః గోజ్ఞః॥ §॥శృంగమవస్థాయాంచ॥౬॥౨॥౧౦౮॥శృంగశబ్దోఽవస్థాయాంసంజ్ఞాపమ్య
 యోశ్చాద్యదాత్తోబహువ్రీహౌ-ఉద్గతశృంగః ద్వ్యభులశృంగః-అత్ర శృంగోద్గమనాదికృతోగవాదేర్వయోవిశేషోఽవస్థా-సంజ్ఞాయాం-ఋ
 శ్యశృంగః-దేవమ్యే-మేషశృంగః-అవస్థాయాంకిం-స్థూలశృంగః॥ §॥నభోజరమరమిత్రమృతాః॥౬॥౨॥౧౦౯॥నభఃపరేపతేఆద్యదాత్తాబహువ్రీ
 హౌ-తామేజరాయజరం-అమరమ్-అమిత్రమర్దయ-శ్రువౌదేవేష్వమృతం-నభఃకిం-బ్రాహ్మణమిత్రః-జేటికిం-అశత్రుః॥ §॥సోర్తనసేలలో
 మోషసీ॥ ౬॥౨॥౧౧౦॥సోఃపరంలోమోషసీవర్జయత్వామన్నంతమసంతంబాద్యదాత్తంస్యాత్ - నభోసుభ్యామిత్యస్యాపవాదః-సుకర్తాణః-
 సుయుజః-సనోవత్సమానః-సుబ్రహ్మశివాపశుభ్యస్సుమనాః-సువర్చాః-సుపేశసం-రతి-సోకిం-కృతకర్తా-మనసీకిం-సురాజా-అలోమో
 షసీకిం-సులోమా సూషాః-కపితువరత్వాత్-పిపూర్వమితిభవతి-సుకర్తకః-సుప్రోతసః॥§॥క్రత్వాదయశ్చ॥౬॥౨॥౧౧౧॥సోఃపరేఆద్యదా
 త్తాఃస్యః-సుక్రతుః-సుప్రతీకః-సుహవ్యః-సుప్రతూర్తిమనేహసమ్॥ §॥ఆద్యదాత్తంధ్వచ్చస్తనీ॥౬॥౨॥౧౧౨॥ యదాద్యదాత్తంధ్వచ్చస్తనీ

తోను తరంబహు వ్రీహో వామ్యుదా తం-అథాస్వశ్వాః - సురథాంతిధిస్వ-నిత్యై రణాశ్వరథావామ్యుదా త్రా ఆమ్యుదా తంకిం-యానుబా
హుః ద్వ్యచ్ఛక్తిం- సుగురత్సుహిరణ్యః హిరణ్యశబ్దస్త్రిచ్ఛక్తిః||పీఠీర్వచ||౬||౧||౧౦||సోఃపరౌబహు వ్రీహో ఛస్యామ్యుదాత్రా-సుపీరే
ణరయితా సువీర్యశ్శౌనుతః వీర్యశబ్దోయ త్రత్యయానః-త త్రయతోనావశిత్యామ్యుదా త్రత్వన్నే వీర్యగ్రహణ జ్ఞాపకం- త త్రహిసతి
పూర్వేణై వసిద్ధంస్యాత్ ||౬||కూలతీరతూలమూలశాలాక్షసమనువ్యయీభా వె||౬||౧||౧౦||ఉపకూలం ఉపతీరం-ఉపకూలం-ఉపమూలం-
ఉపశాలంఉపాక్షం-సుషనుం-విషనుం-నిష్షనుం-తిష్ఠధృప్రభృతిష్వేతే కూలాద్విహణంకిం-ఉపశుమ్మం-అవ్యయీభా వేకిం-పరమ కూలమ్||౬||కం
సనునశూర్పపాయ్యకాణ్డంద్విగౌ||౬||౧||౧౦||ద్వికంసః-ద్విమన్థః-ద్విశూర్పః-ద్విపాయ్యం-ద్వికాణ్డం-ద్విగౌకిం-పరమకంసః||౬||తత్పురుషేశా
లాయాన్నపుంసకే||౬||౧||౧౦||శాలాశబ్దా నైవపుంసకే తత్పురుషేశ త్రరపదమామ్యుదాత్రం- బ్రాహ్మణశాలం- తత్పురుషేశం-దృఢశాలం
బ్రాహ్మణశాలం-శాలాయాంకిం బ్రాహ్మణసేనం-నపుంసకేకిం-బ్రాహ్మణశాలా||౬||కన్థాచ||౬||౧||౧౦||తత్పురుషేనపుంసకేకన్థాశబ్ద ఉరప
దమామ్యుదాత్రం-సౌశమికన్థం- ఆహ్వరకన్థం-నపుంసకేకిం-దాక్షిన్యా|| ౬|| ఆదిశ్చిహణాదీనామ్||౬||౧||౧౦||కన్థా నైతత్పురుషేనపుంసకలి
జ్జేవిహణాదీ నామాదిరుదాత్తః-విహణకన్థం-మన్థరకన్థం-ఆదిరితివర్తమా నేచున గ్రహణంపూర్వపదస్యామ్యుదాత్తార్థమ్||౬|| చేలఖైబకటుకకా
ణ్డంగన్థాయామ్||౬||౧||౧౦||చేలాదీన్య త్రరపదాన్యామ్యుదాత్తాని-పుత్రచేలం నగరఖైబం-దధికటుకం- ప్రజాకాణ్డం- చేలాదిసాదృశ్యేనపు
త్రాదీనాంగన్థా వ్యాప్రాదిత్వాత్సమాసః-గన్థాయాంకిం-పథమచేలమ్||౬||చీరమ పమానమ్||౬||౧||౧౦||౨౨ స్త్రంచీరమివస్త్రచీరం కన్యలచీ
రం-ఉపమానం-పరమచీరమ్||౬||వలలసూపశాకమ్ని శ్రే||౬||౧||౧౦||ఘృతపలలం- ఘృతసూపం- ఘృతశాకం- భక్ష్యేణమి శ్రీకరణమిని
మాసః మి శ్రేకిం-పరమపలలమ్||౬||కూలసూదన్థలక వ్వాస్సంజ్ఞాయామ్||౬||౧||౧౦||ఆమ్యుదాత్తా స్తత్పురుషే- దాక్షిణ్యం- శాన్తిసూదం-దా
న్తాయుచన్థలీ దాక్షిన్యః గ్రామసంజ్ఞాపతాః-సంజ్ఞాయాంకిం-పరమకూలమ్||౬|| అకర్తృధారయరాజ్యమ్||౬||౧||౧౩|| కర్తృధారయవల్లీ తేత
త్పురుషేరాజ్యము త్రరపదమామ్యుదాత్రం- బ్రాహ్మణరాజ్యం-అకేతికిం-పరమరాజ్యమ్||చేలరాజ్యాదిస్వరాదవ్యయస్వరఃపూర్వవిప్రేషేధే
న||సుచేలం-కురాజ్యమ్||౬||వగ్ధ్యదయశ్చ||౬||౧||౧౩||అగ్నునవగ్ధ్యః-వాసుదేవపత్న్యః-అకర ధారయ ఇత్యేవ పరమవగ్ధ్యః- వగ్ధ్యాదిగిగాద్య

స్తర్గణః||శ్చుత్రఃపుష్కన్యః||౬||౧౩౨||పుష్కన్యఃపరఃపుత్రశబ్దఃపుష్కన్యదాత్తస్తత్పురుషే-దాశకపుత్రః-మాహిషపుత్రః-పుత్రఃకిం-కానటి
 మాతులః పుంభ్యఃకిం-దాక్షీపుత్రః||శ్చ||నాచార్యరాజర్షిక్రమంయన్తజ్ఞాత్యాభ్యుభ్యః||౬||౧౩౩||ఏభ్యఃపుత్రోనాద్యుదాతః-అఖ్యాగ్రహణా
 త్వగ్భ్యానానాంతద్విశేషానాంచగ్రహణమ్-అచార్యపుత్రః- ఉపాధ్యాయపుత్రః- శాకటాయనపుత్రః- రాజపుత్రః- ఈశ్వరపుత్రః- నస్తపు
 త్రః- ఋత్విక్పుత్రః- యాజకపుత్రః- హుత్రపుత్రః- సంయక్తాస్సంబద్ధినః- స్యాలపుత్రః- జ్ఞాతయోమాతాపితృసంబద్ధేనబాన్ధవాః-జ్ఞాతిపు
 త్రః- భ్రాతుఃపుత్రః||శ్చ||మాగ్ధాదీన్యప్రాణిషస్త్వః|| ౬||౧౩౪||ఏతానిప్రాణిభిన్నషస్త్వన్తాత్పరాణ్యాద్యుదాతానితత్పురుషే-ముద్గమా
 ర్ణమ్-అప్రేతికిం-మత్స్యమార్ణమ్||శ్చ||షట్పకాణ్డాదీని||౬||౧౩౫||అప్రాణిషస్త్వఃపరాణిషత్పురుషదాత్తాని-దర్శకాణ్డం-దర్శకీరం-తిలవలం-ము
 ద్గనూపః-మూలకః-శాం-సదీమాలం-మట్కిం-రాజనూదః-అప్రేతికిం-దత్తకాణ్డమ్||శ్చ||కుణ్డంవనమ్||౬||౧౩౬||కుణ్డమాద్యుదాతం-వనవాచినిత
 త్పురుషే-దర్శకుణ్డం-కుణ్డశబ్దోత్రసాన్తశ్చే-వనంకిం-మృశ్చుణ్డమ్||శ్చ||ప్రకృత్యాభగాలమ్|| ౬||౧౩౭||భగాలవామ్యుత్తరపదంతత్పురుషే
 ప్రకృత్యా-కుమ్భీభగాలం-కుమ్భీనదాలం-కుమ్భీపాలం-మధ్యోదాతాపితే-ప్రకృత్యేత్యధికృతమస్తథితియావత్||శ్చ||గీతేర్నిత్యాబహ్వజ్జహం
 న్రీహంభనత్||౬||౧౩౮||శితేపరంనిత్యాబహ్వచ్చం-ప్రకృత్యా-శితిపాదః-శిత్యంసః-పాదశబ్దోవృషాదిత్వాదాద్యుదాతః-అంశశబ్దః-ప్ర
 త్యయస్సనిత్యావత్-శితేకిం-దర్శనీయపాదః-నిత్యేతికిం-శితికకుత్- అవస్థాయాంలంపః-అన్యత్రశితికకుదథితిబహ్వజుత్తరపదం-అభాసత్కిం-శి
 తిభాసత్ శితిగాద్యుదాతః-పూర్వపదప్రకృతిస్వరాపవాదోయోగః|| శ్చ||గతికారకోపపదాత్కృత్||౬||౧౩౯||ఏభ్యఃకృదంతం-ప్రకృతిస్వ
 రంస్యాత్తత్పురుషే ప్రకారకః-ప్రహరణమ్-ఇర్హప్రవ్రశ్చనః- ఉపపదాత్-ఈషత్కరః-గేతికిం-దేవస్యకారకః-శేషేషష్ఠీ-కృద్గ్రహణంస్ప
 ష్టార్థం ప్రపచతరామిశ్యత్రతరబాన్ధవైససమాసేకృతే ఆమ్-తత్రసతిశిష్టత్వాదామ్స్వరోభవతీత్యేకే-ప్రపచతి దేశ్యార్థంతుకృద్గ్రహణ
 మిత్యస్తే||శ్చ||ఉభేవస్పత్యాదిషుయుగవత్||౬||౧౪౦|| ఏషుపూర్వోత్తరపదేయుగవత్ప్రకృత్యా-వనస్పతింవనః-బృహస్పతింయః-బృహ
 చ్చబ్దోత్రాద్యుదాతానిపాత్యతే హర్షయాశచీవతిం-శార్దరవాదిత్వాదాద్యుదాతః-శచీశబ్దః- శచీభిర్న ఇతిదర్శనాత్- తనూనపాత్-నరా
 శంసంవాజినం నిపాతనాద్దీర్ఘః-శునశ్చేషః||శ్చ||దేవతాద్వద్వైచ||౬||౧౪౧||ఉభేయుగవత్ప్రకృత్యా-స్తః-ఆయత్త్రా-వరుణో-ఇత్రా-బృహస్ప

తీవయం దేవతాకింస్లతస్య గ్రౌహౌ-ద్వస్తేకిమ్-అగ్నిష్టేహః॥ ५॥ సోత్తరపదేనుదాత్తాదావపృథివీరుద్ర సూషమన్థిషు॥ ౬॥ ౧౧౮-౧॥ పృథి
వ్యాదివర్జితేనుదాత్తాదాపుత్తరపదేప్రాగు క్తన్న-ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాంకంపుషణః-అపృథివ్యాదౌకిం-ద్యావాపృథివీజకయన్ అద్యుదాత్తోద్యా
వానిపాత్యతే-పృథివీత్య నోదాత్తః సోమారుద్రోదెర్జిలుక్పతిరగన్తోరుద్రః-ఇన్ద్రాసూషణౌ-శ్వన్నుత్తన్నూషన్నిః-పూషా అన్యోదాత్తోని
పాత్యతే శుక్రాహ్నినౌ-మన్థోస్యాస్తీతిహస్థిన్బోన్తోదాత్తః-ఉత్తరపదగ్రహణమనుదాత్తాదావిత్యత్తరపదవిశేషణం-యథాస్యాత్-ద్వస్త
విశేషణమ్నూజూత్-అనుదాత్తాదావితివిధి పతిషేధయోస్విషయవిభాగార్థమ్॥ ౬॥ ౧౧౮-౨॥ అధికారియమ్॥ ౬॥ ధానఘోకాజపి
త్రకాణామ్॥ ౬॥ ౧౧౮-౩॥ ధ అదఘోక్త అచ అప్ ఇత్ర కవతదన్దానామన్త ఉదాత్తః-ధ-ప్రభృథస్యాయోః అధ-అవసధః ఘో-ప్రభేనః-
క్త-ధర్తావజ్రీపురుష్టుతః-పురుషుబహు ప్రదేశేనుస్తతఇతివిగ్రహః-అచ-ప్రత్యయః- అప్-ప్రలవః- ఇత్ర-ప్రలవిత్రం-క-సోవ్యసః మూలవి
భుజాదిత్వాత్-గతికారకోపపదాదిత్యేవ-నేహ-సుస్తతమ్భవతా॥ ౬॥ ౧౧౮-౪॥ సోరుపమానాచ్ఛపరం క్తాన్తమన్తోదా
త్తం-ఋతస్యయోనౌసుకృతస్య - శశ్లుతః॥ ౬॥ ౧౧౮-౫॥ సంజ్ఞాయామనాచితాదీనామ్॥ ౬॥ ౧౧౮-౬॥ గతికార కౌపపదాత్ క్తాన్తమన్తోదాత్తమాచితా
దీన్వర్ణయత్వా-ఉపహూతశ్చాకల్యః పరిజగ్దః-అనేతికిం-ఆచితమ్-అస్థాపితమ్॥ ౬॥ ౧౧౮-౭॥ ప్రవృద్ధాదీనాంచ॥ ౬॥ ౧౧౮-౮॥ ఏహం క్తాన్తముత్తరపదమన్తో
దాత్తం-ప్రవృద్ధః-ప్రయుక్తః-అసంజ్ఞాగ్లోయమారమ్భః-ఆకృతిగణోయమ్॥ ౬॥ ౧౧౮-౯॥ కారకాద్దత్తశ్రుతయోరేవాశిషి॥ ౬॥ ౧౧౮-౧౦॥ సంజ్ఞాయామన్త
ఉదాత్తః-దేవదత్తః-విష్ణుశ్రుతః-కారకాత్-గ-సంశ్రుతోరామాయణః-దత్తశ్రుతయోకిం-దేవపాలితః- అన్యోన్యాయమాదత్తసంజ్ఞాయామ
నేతిన తృణీయాకర్మణీతిభవశిషవకిం-దేవైః-ఖాతాదేవఖాతా-ఆశిష్యేవేత్యేవమత్రేప్రోనియమః-తేనానాహతోనదతిదేవదత్తఇన్ద్ర-త్ర-న-శం
ఖివిశేషస్యసంజ్ఞేయం-తృణీయాకర్మణీతిసూర్వప్రకృతిస్వరత్వమేవభవతి॥ ఇత్థమ్నూతేనకృశమితిచ॥ ౬॥ ౧౧౮-౧౧॥ ఇత్థంభూతేనకృశమిత్వే
తస్మిన్నధేయస్సమాసతత్రక్తాన్తముత్తరపదమనోదాత్తం-స్యాత్-సుప్రప్రలపితం-ప్రమత్తగీతం కృతమితిక్రియాసానూన్యేకరోతిర్నభూ
తప్రాదుర్భావేషవ-తేనప్రలపితాద్యపికృతంభవతి-శృణీయాకర్మణీస్యాపవాదః॥ ౬॥ ౧౧౮-౧౨॥ కారకాత్పరమ
సప్రత్యయాన్తంభావవచనంకర్మవచనంచాన్యోదాత్తం-వయఃపానంసుఖం-రాజభోజనాశ్చాలయః- అనఃకిం-హస్తాదాయః- భేతికిం-దన్తధా

వనం-కరణేల్యుక్-కారకాత్మి-నిదర్శనమ్||మన్ క్షేన్ వ్యాఖ్యానశయనానసస్థానయాజకాదిక్రీతాః|| ౬||౨||౧౫౧|| కారకాత్మరాజ్యేతా
 న్యుత్తరపదాన్యమోడాత్తానితత్పురుషే-కృత్స్వరాపవాదః-రథవర్త-పాణినికృతిః శక్తోవ్యాఖ్యానం-రాజశయనం-రాజాననం అశ్వస్థానం-
 బ్రాహ్మణయాజకః-గోక్రీతః-కారకాత్మి-ప్రభూతి-సంగతి-అత్ర తాదౌచరితీతిస్వరః|| ౬||సప్తమ్యాఃపుణ్యమ్|| ౬|| ౨ || ౧౫౨ || అ
 మోడాత్తం-అధ్యయనపుణ్యం-తత్పురుషేతుల్యాధేతి ప్రాప్త-సప్తమ్యాఃకిం-వేదేనపుణ్యంవేదపుణ్యమ్|| ౬|| ఊనార్థకలహంతృతీయాంయాః||
 ౬||౨||౧౫౩|| మామోనం-మాషవికలం-వాక్-లహః-తృతీయాపూర్వపదప్రకృతిస్వరాపవాదో-యను||అత్ర కేచిదర్థేతిస్వరాపగ్రహణమిచ్ఛ
 న్నిధాన్యార్థః-ఊనశబ్దే-త్వర్ధనిర్దేశార్థేనతదర్థానాంగ్రహణమిప్రతిపదోక్తత్వాదేవసిద్ధేతృతీయాగ్రహణంస్పష్టగ్రమ్|| ౬||మిశ్రంచానుపస
 ర్గమనన్దో|| ౬||౨||౧౫౪|| పణబభేవై కార్ధ్యంసద్ధిః-తిలమిశ్రాః సద్విత్తిశ్రాః మిశ్రంకిం-గుడధానాః-అనుపసర్గంకిం-తిలసమ్మిశ్రాః- మిశ్రగ్రహ
 ñ సోపసర్గగ్రహణస్సేదమేవజ్ఞాపకం-అసన్దోకిం- బ్రాహ్మణమిశ్రోరాజా- బ్రాహ్మణైస్సహసహిత వికార్ధ్యమాపన్నః|| ౬||నఖోగుణప్రతి
 షేధేసంపాద్యర్హహితాలమర్థాస్తథితాః|| ౬||౨||౧౫౫|| సంపాద్యాద్యరేతద్ధితానానఖోగుణప్రతిషేధేవర్తమానాత్పరైఃసోదాత్తాః-క
 ర్ణవేష్టకాభ్యాంసంపాదికార్ణవేష్టకీకం - నకార్ణవేష్టకీకమకార్ణవేష్టకీకం- ఛేదమగ్నః-తిథేదికః - నఛేదికౌ-ఛేదికః-నవత్సేభ్యోహితలవత్స
 యః-నసన్తాపాయప్రభవతిఅసానాపిః-నఖాఃకిం-గర్దభరథవర్త-తిగార్దభరధిః-విగార్దభరధిః-గుణప్రతిషేధేకిం-గార్దభరధి కాదమో-
 గార్దభరధిః-గుణోహితత్థితార్థైప్రశ్న త్తినిమిత్రంసంపాదిత్వామ్యచ్యతే తస్మ తిషేధోయ త్రోచ్యతేతత్రాయంవిధిః కర్ణవేష్టకాభ్యాంసం
 పాదిముఖమితి-సంపేతికిం-పాణినియనుధీ తేపాణినియః-నపాణినియఅపాణినియః-తదితఃకిం- వోఘమర్హః-వోఘానమోఘా-వోఘా|| ౬||య
 యతోశ్చాతదర్థే|| ౬|| ౨|| ౧౫౬ ||యయతౌయాతద్ధితాతదసస్యోత్తరపదస్యనఖాగుణప్రతిషేధ విషయాత్పరస్యాన్త ఉదాత్తస్సాన్యత్-
 పాతానాంసమూహఃపాశ్యానపాశ్యాఅపాశ్యా-అదన్త్యమ్-అదర్దేకిం- అపాద్యం-శ్లిథితకిం-అదేయం- గుణప్రతిషేధేకిం-దన్త్యాదన్యదద
 న్త్యం-తదనుబద్ధకగ్రహణేనాతదనుబద్ధకస్యేతిసేహ-అవానుదేవ్యమ్||౬||అథా వశక్తా|| ౬||౨||౧౫౭||అజన్తంకాన్తంచనఖాపరమన్దోదాత్తను
 శక్తాగమ్యామ్- అవచఃప్రముశక్తః-అవిలిఖః-అశక్తాకిమ్- అవచోదక్షిణః- గుణప్రతిషేధేత్వేవ-అన్యాయం పచావపచః|| ౬||అక్రోశేచ||

౬||౨||౧౫౦|| నభిఃపరావహా వస్తోదాతావాక్రోశే-అవచోజాల్కః-పక్తున్నశక్నోతీత్యేవమాత్మశ్యతే-అవిక్షిపః||౬||౨||౧౫౧||
 నభిఃపరమస్తోదాతంసంజ్ఞాయామాక్రోశే-అదేవదత్తః||౬||౨||౧౫౨|| కృత్యోకెష్టుచ్చార్వాదయశ్చ||౬||౨||౧౫౩|| నభిఃపరైఃస్తోదాతాస్యైః-అకర్తవ్యః-
 ఊక-అనాగాముకః-ఇష్టుచ్ఛ్ అనలంకరిష్టుః ఇష్టుక్రహణైష్టుచ్ఛ్చోద్వ్యమబన్ధకస్యాపిగ్రహణమికారాదేర్విధానసామర్థ్యాత్ - అనాభ్యవృద్ధి
 ణ్ఘః-చార్వాదిః-అచారుః-అసాధుః||౬||౨||౧౫౪|| రాజా-పూర్వాశ్చన్తసి||౬||౨||౧౫౫|| అరాజా-అనహః-భాషాయాన్నభక్స్వరపవ||౬||౨||౧౫౬|| విభాషాత్మన్నతీక్షణశుచి
 ము||౬||౨||౧౫౭|| తృన్-అకర్తా- అన్న-అనన్నమ్- అతీక్షణమి-అశుచి-పయే-అవ్యయస్వరః|| ౬||౨||౧౫౮|| బహువ్రీహీపదమేతత్తద్భ్యఃప్రధమపూరణోఽభ్యః
 క్రియాగణనే||౬||౨||౧౫౯|| షభ్యోనయోఃక్రియాగణనేవర్తమానయోరన్తఉదాతః-ఇదంప్రథమంయస్యసభదమ్ప్రథమః-ఏతద్దీప్తీయః-తత్ప్ర
 థమః-బహువ్రీహీకిం-అనైవప్రథమభదంప్రథమః-తద్దీప్తీయోగవిభాగాత్ప్రమాసః ఇదమేతత్తద్భ్యఃకిం-యత్ప్రథమః ప్రథమపూరణోఽభ్యః
 కిం-తా-బహువ్రీహీతద్భ్యహః- క్రియాగణనేకిం-అయంప్రథమఃప్రధానంయోమాం తెభదమ్ప్రథమః-ప్రవ్యగణనమిదం-గణనంకిమ్-అయంప్రథ
 మోయోమాం తెభదమ్ప్రథమః-ఇదంప్రధానాభివ్యర్థః-ఉత్తరపదస్యకార్యత్వాత్-పిపూర్వమస్తోదాతమ్-ఇదమ్ప్రథమకః-బహువ్రీహీవితివనం
 సమాసభితియావదభిక్రియతే||౬||౨||౧౬౦|| సంఖ్యాయాస్తనః||౬||౨||౧౬౧|| బహువ్రీహీవస్తడదాతః-ద్విస్తనా-చతుస్తనా-సంఖ్యాయాఃకిం-దర్శనీయస్తనా-
 స్తనఃకిం ద్విశిరాః||౬||౨||౧౬౨|| విభాషాశ్చన్తసి||౬||౨||౧౬౩|| ద్విస్తనాంకరోతి||౬||౨||౧౬౪|| సంజ్ఞాయామ్ప్రజినయోః||౬||౨||౧౬౫|| దేవమిత్రః-కృష్టాజినం-సంజ్ఞా
 యాంకిం-ప్రియమిత్రః||౬||౨||౧౬౬|| ఋషిప్రతిషేధోమిత్రే||౬||౨||౧౬౭|| విశ్వామిత్రఋషిః||౬||౨||౧౬౮|| వ్యవాయినో-స్తరమ్||౬||౨||౧౬౯|| వ్యవధానవాచకాత్పరమ
 స్తరమస్తోదాతం-వస్త్రమస్తరంవ్యవధాయకంయస్యసప్తాస్తరః-వ్యవాయినఃకిం-ఆత్మాస్తరం-స్వభావాన్యభివ్యర్థః||౬||౨||౧౭౦|| ముఖంస్వాజమ్||౬||౨||
 ౧౭౧|| గౌరముఖః-స్వాజంకిం-ద్విరముఖాశాలా||౬||౨||౧౭౨|| నావ్యయదిచ్ఛబ్దగౌరమహత్ స్థూలముష్టివృథువత్యేభ్యః||౬||౨||౧౭౩|| ఉచ్చైర్ముఖః-ప్రాజ్ఞ
 ఖః-గౌరముఖః-మహాముఖః-స్థూలముఖః ముష్టిముఖః-పృథుముఖః-వత్సముఖః-పూర్వపదప్రకృతిస్వరో-త్ర- గౌరముష్టివత్సపూర్వపదస్యోప
 మానలక్షణోపివికల్పానైవబాధ్యతే||౬||౨||౧౭౪|| నిష్టోపమానాదన్యతరస్యామ్||౬||౨||౧౭౫|| నిష్టాన్తాదుపమానవాచినశ్చపరంముఖంస్వాజంవాస్తోదా
 తంబహువ్రీహీ-ప్రత్యుత్తరముఖః పయేన్దోపసగ్నేతిపూర్వపదాస్తోదాతత్వం- పూర్వపదప్రకృతిస్వరత్వేనగతిస్వరోపిభవతి- ఉపమాన-

సింహముఖః||౪||జాతికాలసుఖాదిబోధ్యః-నాచ్ఛాదనాత్-క్రూఢకృతమితప్రతిపన్నః||౬||౧||౧౦||సారజ్జజగ్ధః- మాసజాతః-సుఖజాతః- దుఃఖ
 జాతః-జాతికాలేతికిం-పురజాతః-అనాచ్ఛాదనాత్||౦||వస్త్రచృన్మః-అకృతేతికిం-కుణ్డకృతః- కుణ్డమితః-కుణ్డప్రతిపన్నః-అస్మాన్ జ్ఞాపకాన్నిస్తా
 న్తస్యపరనిపాతః||౪||వాజాతే||౬||౧||౧౧||జాతికాలసుఖాదిభ్యఃపరోజాతశబ్దోవాన్తోదాత్తః-దంతజాతః- మాసజాతః||౪||నభోసుభ్యామ్||౬||
 ౧||౧౨||అబహువ్రీహోపుత్తరపదమన్తోదాత్తం-అవ్రీహిః-సుమాషః||౪||కపిపూర్వమ్|| ౬||౧||౧౩||నభోసుభ్యాముత్తరస్యపూర్వముదాత్తం
 కపిపరే-అబ్రహ్మబంధకః-సుమహారీకః||౪||ప్రాస్వానే-స్త్యాత్పూర్వమ్|| ౬||౧||౧౪||ప్రాస్వానే-త్తరపదేనమాసేచాస్త్యాత్పూర్వముదా
 త్తంకపిపభోసుభ్యాంబహువ్రీహో-అవ్రీహిః-సుమాషకః-పూర్వమిత్యనువర్తమానే పునఃపూర్వగ్రహణంప్రవృత్తిభేదేననియమార్థం-ప్రా
 స్వానే-అస్త్యాదేవపూర్వముదాత్తంకపిపూర్వమితి-అజ్ఞకః-కబంత్యైవాన్తోదాత్తత్వమ్||౪||బాహూర్షో-పదుత్తరపదభూమ్ని||౬||౧||౧౫||
 ఉత్తరపదారబహుత్వవాచినోబ-హూఃపరస్యపదస్యనభిఃపరస్యేవస్వరస్యాత్-బహువ్రీహిః-బహుమిత్రః-ఉత్తరపదేతికిం-బహుషుమా
 నోయస్యసంబహుమానః||౪||నగుణాదయో-వయవాః|| ౬||౧||౧౬|| అవయవవాచినోబ-హూఃపరగుణాదయోనాస్తోదాత్తః-బహువ్రీ
 హో-బహుగుణారజ్జః-బహ్వక్షరంపదం- బహ్వధ్యాయోగ్రన్థః-గుణాదిరాకృతిగణః - అవయవాకిం - బహుగుణోద్విజః - అధ్యయనశ్రు
 తనదాచారాదయోగుణాః|| ౪||ఉపసర్గాత్స్వాజ్ఞం ధ్రువమవర్ణు|| ౬||౧||౧౭||ప్రవృష్టః-ప్రలటః-ధ్రువమేకరూపం-ఉపసర్గాత్||౦||దర్శ
 నీయవృష్టః-స్వాజ్ఞంకిం- ప్రశాభోవృక్షః-ధ్రువంకిం-ఉద్భావః-అవర్ణుకిం-వివర్ణు||౪||వసంసమాసే|| ౬||౧||౧౮||సమాసమాత్రే-ఉపసర్గాదు
 త్తరపదంపనమన్తోదాత్తం-తస్యేదిమేప్రవణే||౪||అన్తః||౬||౧||౧౯|| అస్మాత్పరంపనమస్తోదాత్తం-అన్తర్వశోదేశః-అనుపసర్గార్థమిదమ్||
 ౪|| అన్తశ్చ || ౬ || ౧ || ౧౦ || ఉపసర్గాదంత్యోదాత్తః- పర్యన్తః - సమన్తః || ౪ || సనివిభ్యామ్|| ౬ || ౨ || ౧౦౦ || న్యన్తః-
 వ్యన్తః-పూర్వపదప్రకృష్టరేయణిచకృతేఉదాత్తస్వరితయోర్యణభిన్వరితః|| ౪||పరేరభితోభావిమణ్డలమ్|| ౬||౧||౧౦౧|| పరేపరమభిత
 ఉభయతోభావోయస్యాస్తితత్కూలాదిమణ్డలంచాస్తోదాత్తం-పరికూలం-పరిమణ్డలమ్||౪||ప్రాదస్వాజ్ఞంసంజ్ఞాయామ్|| ౬||౧||౧౦౨|| ప్రగృ
 హం-అస్వాజ్ఞంకిమ్-ప్రపదమ్|| ౪||నిరుదకాదీనవ||౬||౧||౧౦౩||అస్తోదాత్తాని-నిరుపకం-నిరుపలమ్||౪|| అభిష్కృఖమ్||౬||౧||౧౦౪|| అభిముఖమ్-

ఉపసర్గా తస్యైజమితిసిద్ధేః అహమప్రీహ్యార్థమధ్రువార్థమస్వాక్యార్థంచ- అభిముఖాశాలా|| ౧||అపాచ్ఛ||౬||౧౦౬||అపముఖం-యోగవిభాగ
ఉత్తరార్థః||౧||స్ఫిగపూతవీణాశ్చోఽధ్వకుక్షిసీరనామనామచ||౬||౧||౧౦౭||అపాదిమాన్యస్తోదాత్తాని-అపస్ఫిగమ్- అపసూతమ్-అపవీణమ్-
అశ్చిచ్ఛ-అపాశ్చ-అధ్వన్-అపాధ్వా-ఉపసర్గాదధ్వనశ్చత్యస్యాభావేఇదమ్-ఏతదేవజ్ఞాపకంసమాసాస్తానామనిత్యత్యే-అపకుక్షిః-సీరనామ- అప
సీరమ్-అపహలమ్-అపనామ-స్ఫిగపూతవీణాకుక్షిగ్రహణమబహుప్రీహ్యార్థమధ్రువార్థమస్వాక్యార్థంచ||౧||అధేరుపరిస్థమ్||౬||౧||౧౦౮||అధ్యా
యాశోదస్తోఽధిదంతః దంతస్యోపరిజాతోదంతః-ఉపరిస్థంకిమ్-అధికరణమ్||౧||౬||మౌరప్రధానకనీయసీ||౬||౧||౧౦౯||అమోఃపరమప్రధానవాచి
కనీయశ్చిచ్ఛోదాత్తమ్ అనుగతోజ్యేష్ఠమనుజ్యేష్ఠః- పూర్వపదార్థప్రధానఃప్రాదిసమాసః-అనుగతఃకనీయాననుకనీయాన్- ఉత్తరపదార్థప్ర
ధానః-ప్రధానార్థంచకనీయోగ్రహణమ్-అప్రేతికిమ్-అనుగతోజ్యేష్ఠమనుజ్యేష్ఠః||౧||పురుషశ్చాన్వాదిప్టః||౬||౧||౧౧౦||అమోఃపరోఽన్వాదిప్ట
వాచీపురుషోఽస్తోదాత్తః అన్వాదిప్టఃపురుషోఽనుపురుషః-అన్వాదిప్టఃకిమ్-అనుగతఃపురుషోఽనుపురుషః|| ౧||అతేరకృత్పదే||౬||౧||౧౧౧|| అ
తేఃపరమకృదన్తన్పుదశబ్దశ్చైవస్తోదాత్తః- అత్యజుః-శోనాగః- అతిపదాగాయత్రీ- అకృత్పదేకిమ్- అతికారః|| ఖ్లి|| అతేర్థాతులోపశ్చితివా
చ్యమ్|| ఖ్లి||ఇహమాభూత్-శోభనోగార్హ్యోతిగార్హ్యః-ఇహచస్యాత్-అతిక్రాంతికారకమతికారకః||౧|| నేరనిధానే||౬||౧||౧౧౨|| నిధానమ
ప్రకాశతాతతోన్యదనిధానం-ప్రకాశనమిత్యర్థః- నిశ్చితంమూలంనిమూలం - న్యతుం-అనిధానేకిం-నిహితోదజ్ఞోనిదజ్ఞః||౧||ప్రతేరంశ్వాదయ
స్తత్పురుషే|| ౬||౧||౧౧౩|| ప్రతేఃపరేఅంశ్వాదయోఽస్తోదాత్తాః-ప్రతిగతోఽంశుః-ప్రత్యంశుః-ప్రతిజనః-ప్రతిరాజా-సమాసాన్తస్యానిత్య
త్వాన్నలచక్|| ౧|| ఉపాద్వ్యజజినమగౌరాదయః|| ౬||౧||౧౧౪|| ఉపాత్పరంయత్ ద్వ్యచ-ఋజినశ్చాన్వోదాత్తంతత్పురుషే గౌరాదీన్వ
ర్జయిత్యా- ఉపదేవః- ఉపేన్ద్రః-ఉపాజినమ్-అగౌరాదయఃకిం - ఉపగౌరః-ఉపతైషః - తత్పురుషేకిం-ఉపగతసోమోయన్యస ఉపసోమః||
౧|| సోరవయేవణే|| ౬ || ౧ || ౧౧౫|| సుప్రత్యవసితః-సురత్రపూజాయామేవ-వాక్యార్థస్త్వత్రనిదా-అసూయయాతధాభిధానాత్-సోః
కిం - కుబ్రాహ్మణః- అపయేవణేకిం - సుప్రసణమ్|| ౧|| విభాషోక్తుచ్చే || ౬ || ౧ || ౧౧౬ || ఉత్త్రాన్తఃపుచ్ఛాదత్పుచ్ఛః- యదాతు
పుచ్ఛముదస్యతి ఉత్పుచ్ఛయతే ఏరచ్ - ఉత్పుచ్ఛః తదాధాధావన్వరణనిత్యమస్తోదాత్తత్యే ప్రాప్తేవికల్పాయం - సెయముఖయ

త్రవిభాషా - తత్పురుషేతి ఉదంతపుచ్చయోనన ఉత్పచ్చి || ౩ || ద్విత్రిభ్యంపాద్దన్తర్థమబహువ్రీహౌ || ౬ || ౨ || ౧౯౭ || ఆభ్యాం
 పరేష్యేష్యన్తోదాత్తోవాద్విపాచ్చతుష్పాచ్చరథాయత్రిపాదూర్ధ్వః-ద్విదన్ - త్రిమూర్ధానంసప్తరశ్మి-మూర్ధన్నిత్యకృతసమాసాన్తపవమూ
 ర్థశబ్దఃతస్యైతత్ప్రయోజనం-అసత్యపిసమాసాన్తేఅన్యోదాత్తత్వంయథాస్యాత్-ఏతదేవజ్ఞాపకమనిత్యస్సమాసాన్తోభవతీతి-యదాపివస
 మాసాన్తఃక్రియతేతదాపిబహువ్రీహేఃకార్యత్వాత్తదేకదేశత్వాచ్చసమాసాన్తోదాత్తత్వంపక్షేభవత్యేవ-ద్విమూర్ధః-౨- ద్విత్రిభ్యంకిం-క
 ల్యాణమూర్ధా బహువ్రీహౌకిం-ద్వయోర్ముద్ధాద్విమూర్ధా||౩||సక్తంవాక్రాంతాత్ || ౬ || ౨ || ౧౯౮ || గౌరసక్తఃశక్త్యసక్తః-అక్రాంతాత్కిం-చక్రసక్తః
 సమాసాన్తస్యచచచ్చిత్వాన్నిత్యమేవాన్యోదాత్తత్వంభవతి||౩||పరాదిశ్చన్దసేబహుళమ్ || ౬ || ౨ || ౧౯౯ || ఛన్దసేపరస్యసక్తశబ్దస్యాదిరుదాత్తోవా
 అశ్లేసకథమాలభత-అత్రవారికమ్||పరాదిశ్చపరాన్తశ్చసూర్వాన్తశ్చాపిపృథ్వీతేసూర్వాదయశ్చదృశ్యస్తేవ్యత్యయోబహుళంతతఇతి||తువి
 జాతాఙ్గరుక్షయా పగ్రాన్తఃనియేనముష్టిహత్యయా యస్త్రిచక్రఃసూర్వాన్తఃవిశ్వాయుద్దేహి|| ————— * ఇతిసమాసస్వరాః, * —————
 ||తిజోగోత్రాదీనికుత్సనాభీత్స్యయోః||౮||౧|| ౨౭||తిజస్తాత్పదాద్దోత్రాదీన్యనుదాత్తాన్యేతయోః-పచతిగోత్రం-పచతిపచతిశ్చాత్రమ్-ఏవం
 ప్రవచనప్రహసనప్రకథనప్రత్యాయనాదయః-కుత్సనాభీత్స్యగ్రహణంపాఠవిశేషణం-తేనాన్యత్రాపిశ్చాత్రాదిగ్రహణేకుత్సనాదావేవ
 కార్యంజ్ఞేయం-శ్చాత్రాదీనికిం-పచతిపావం-కుత్సేతికిం-ఖనతిగోత్రంసమేత్యకూపమ్||౩||తిజతిజః||౮||౧||౨౮|| అతిజస్తాత్పదాత్పరంతిజన్తంహ
 న్యతే అగ్నిమీశే||౩||నలుక్||౮||౧||౨౯||బుడన్తన్ననిహన్యతే శ్వఃకర్తా || ౩ || నిపాతైర్యద్యదిహన్తకువిన్నేచ్ఛేచ్ఛన్తేకచ్చిద్యత్రయ్యక్తమ్||౮||
 ౧||౩౦||ఏతైర్నిపాతైర్యుక్తన్ననిహన్యతే యదగ్నేస్యామహంసత్త్వం-యూవాంయదిక్పథః-కువిద్యజసన్ - అచిత్తిభిశ్చకృమాకచ్చిత్ - పు
 త్రాసోయత్రపితరోభవన్తి||౩||నహప్రత్యారమ్భే||౮||౧||౩౧||నహత్యనేనయ్యుక్తంతిజన్తన్నానుదాత్తం-ప్రతిషేధయ్యుక్త ఆరమ్భఃప్రత్యార
 మ్భః-నహభోక్త్యసే-ప్రత్యారమ్భేకిం-నహవైతన్తిన్లోకెదక్షిణమిచ్ఛతి||౩||సత్యంప్రశ్నే ||౮||౧||౩౨|| సత్యయ్యుక్తంతిజన్తన్నానుదాత్తంప్ర
 శ్నే-సత్యంభోక్త్యసే-ప్రశ్నేకిం-సత్యమిదాన్తతవయమిన్ద్రంస్తనామ||౩||అజ్ఞాప్రాతిలోమ్యే||౮||౧||౩౩||అజ్ఞేత్యనేనయ్యుక్తంతిజన్తన్నానుదా
 త్రమ్-అజ్ఞమరు-అప్రాతిలోమ్యేకిమ్-అజ్ఞకూజతివృషలః-అనభిప్రేతమసౌమర్షస్త్రతిలోమోభవతి||౩|| హిచ||౮||౧||౩౪|| హియ్యుక్తంతిజన్తం

నానుదాత్తం-అహిస్తాయతి-అహిరుహస్తమ్|| ఛన్దస్య నేకమపిసాకాక్షత్వమ్|| ౮||౧||౩౫|| హీత్యనేనయుక్తంసాకాక్షత్వమనేకవపినానుదాత్తమ్ అన్యతంహిమత్తోవదతి-పాప్తానజై నంపునాతి-తిజన్తద్వయమపినహన్యతే|| యావద్యధాభ్యామ్|| ౮||౧||౩౬|| అభ్యామ్యోగేతిజన్తనానుదాత్తం-యావద్భుంక్తే-యథావత్-స్వమావతమ్|| పూజాయాన్నానన్తరమ్|| ౮||౧||౩౭|| యావద్యధాభ్యామ్యుక్తం-జన్తంపూజాయాన్నానుదాత్తం-యావత్ప్రచతిశోభనం-యథావచతిశోభనం-పూజాయాంకిం-యావద్భుంక్తే-అనన్తరంకిం-యావద్దేవదత్తఃపచతిశోభనం-పూర్వేణాత్రనిఘాతఃప్రతిషిధ్యతే|| ఉపసర్గవ్యవేతంచ|| ౮||౧||౩౮|| పూర్వేణానన్తరమిత్యుక్తం-ఉపసర్గవ్యవధానార్థంపచనం-యావత్ప్రచతిశోభనమ్-అనన్తరమిత్యేవ యావద్దేవదత్తఃప్రచచతిశోభనమ్|| తువశ్యపశ్యతాహైపూజాయామ్|| ౮||౧||౩౯|| ఏభిర్యుక్తంతిజన్తం-నిసాన్యతేపూజాయామ్-అదహస్వధామతుపునర్గర్భత్వమేరితే|| అహూచ|| ౮||౧||౪౦|| ఏతద్యోగేనానుదాత్తంపూజాయామ్-అహూచేవదత్తఃపచతిశోభనమ్|| శేషేవిభాషా|| ౮||౧||౪౧|| అహూచిత్యనేనయుక్తంతిజన్తంనానుదాత్తమపూజాయామ్-అహూచటంకరిష్యతి|| పురావపరిపానయామ్|| ౮||౧||౪౨|| పురేత్యనేనయుక్తంనానుదాత్తంత్వరాయామ్-అధీష్వమాణవకపురావద్యోతతేవిద్యుత్-వికటాగమిన్యత్రపురాశబ్దఃపరిపానయాంకిం-నతేనన్తపురాధీయతే-విరాతీతేత్రపురా|| నన్విత్యనుజ్ఞేషణాయామ్|| ౮||౧||౪౩|| ననుభిత్యనేనయుక్తంతిజన్తంనానుదాత్తమనుజ్ఞావిషయప్రార్థనాయాం-ననుగచ్ఛామిభోః-అనుజానీహిమాంగచ్ఛన్తమిత్యర్థః-అన్వితీమ్-అకాన్వీకటంత్యం-ననుకరోమి పృష్టప్రతివచనమేతత్|| కింక్రియాప్రశ్నే-నువసర్గమప్రతిషిద్ధమ్|| ౮||౧||౪౪|| క్రియాప్రశ్నే-వర్తమానేనకింశబ్దేనయుక్తంతిజన్తన్నానుదాత్తం-కింద్విజఃపచత్యాహూస్విద్గచ్ఛతి-క్రియేతికిం-సాధనప్రశ్నే-మాభూత్-కింభక్తంపచత్యసూపాన్వా-ప్రశ్నే-కిం-కేమధీతే-తైపో-యమ్ అనువసర్గంకిం-కింప్రపచతి ఉతప్రకరోతి-అప్రతిషిద్ధంకిం-కింకింద్విజౌనపచతి|| లోపేవిభాషా|| ౮||౧||౪౫|| కిమోప్రయోగే-క్తంవా-దేవదత్తఃపచత్యాహూస్విత్పరతి|| ఏహిమన్యేప్రహాసెల్పత్|| ౮||౧||౪౬|| ఏహిమన్యేభిత్యనేనయుక్తం-ల్పజన్తన్నానుదాత్తంక్రిడాయాం-ఏహిమన్యేభక్తంభోక్త్యసే-సహిభోక్త్యసేభుక్తంత్యతిధిభిః-ప్రహాసెకిమ్-ఏహిమన్యసే-ఓచనంభో-యేసుశ్చుమన్యసే-గత్యర్థలోటాల్పజిత్యనై-వైవసిద్ధినియమాథ్యోయమారమ్భః-ఏహిమన్యే-ప్రహాసే-ఏవనాన్యత్ర-ఏహిమన్యసే-ఓచనం

భోత్వే||జాత్యపూర్వమ్|| ౮ || ౧ || ౪౭ || అవిద్యమానపూర్వంయజ్ఞాతుతేనయుక్తంతిజస్తంనానుదాత్తం - జాతుభోక్తృసే. అపూర్వంకిం-కటంజాతుకరిష్యసి||కింవృత్తంచవిదుత్తరమ్||౮||౧||౪౮|| అవిద్యమానపూర్వంవిదుత్తరంయతి||-వృత్తంతేనయుక్తంతిజస్తంనానుదాత్తం-విభక్త్యస్తం డతగడతమాస్తంకిమోయాపంకింవృత్తం-కశ్చిద్భుజ్ కే-కతరశ్చిత్-కతమశ్చిద్వా-విదుత్తరంకిం-కౌభుజ్ కే-అపూర్వమిత్యేవ-రామంకింవిత్పరతి||౪||ఆహూఉతాహూచాస్తరమ్||౮||౧||౪౯||ఆహూఉతాహూభిత్వాభ్యామపూర్వాభ్యాంయుక్తంతిజస్తంనానుదాత్తమ్-ఆహూఉతాహూవాభుజ్ కే-అనస్తరమిత్యేవ-శేషవిభాషాంవత్పతి-అపూర్వేతికిం దివఆహూభుజ్ కే||౪||శేషవిభాషా||౮||౧||౫౦||ఆభ్యాంయుక్తంవ్యవహితంతిజస్తంవానుదాత్తమ్-ఆహూదేవఃపవతి||౪||గత్యర్థలోటాల్పణ్ణచేత్తారకంసర్వాన్యత్||౮||౧||౫౧||గత్యర్థానాంలోటాయుక్తంతిజస్తంనానుదాత్తం-యత్రైవకారకలోటతత్రైవల్పడపిచేత్-ఆగచ్ఛదేవగ్రామంద్రత్యసి-ఉద్యస్తాంజేవదతేనశాలయోరామెణభోక్తృనై-గత్యర్థేతికిం-పచదేవఃఓదనంభోక్తృసే-న్నం-లోటాకిం-ఆగచ్ఛేర్దేవగ్రామంద్రత్యస్యేనం-ల్పటకిమ్-ఆగచ్ఛదేవగ్రామంవశ్యస్యేనం-నచేదితికిమ్-ఆగచ్ఛదేవగ్రామంపితాతేఓదనంభోక్తృతే-సర్పకిం-ఆగచ్ఛదేవగ్రామంత్వంచాహంచద్రత్యైవపనమిత్యత్రాపినిఘాతనిషేహోయధాస్యాత్-యల్లాడస్తస్యకారకంతచ్చాన్యచ్చల్పడనేనోవ్యతే||లోట||౮||౧||౫౨||లోడస్తంగత్యర్థలోటాయుక్తంనానుదాత్తమ్-ఆగచ్ఛదేవగ్రామంవశ్య-గత్యర్థేతికిం-పచదేవాదనంభుజ్ కేన్వేనమ్-లోటకిమ్-ఆగచ్ఛదేవగ్రామంవశ్యసి-నచేత్తారకంసర్వాన్యత్వేవ-ఆగచ్ఛదేవగ్రామంవశ్యత్వేనంరామః-సర్వగ్రహణాత్త్విహస్యాదేవ-ఆగచ్ఛదేవగ్రామంత్వహ్వాహ్వాపశ్యావ-యోగవిభాగఉత్తరార్థః||౪||విభాషితంసోపసర్గమనుత్తమమ్||౮||౧||౫౩||లోడస్తంగత్యర్థలోటాయుక్తంతిజస్తంవానుదాత్తమ్-ఆగచ్ఛదేవగ్రామంప్రవిశ-సోపసర్గకిమ్-ఆగచ్ఛదేవగ్రామంవశ్య-అనుత్తమంకిమ్-ఆగచ్ఛానిదేవగ్రామంప్రవిశాని||౪||హస్తచ||౮||౧||౫౪||హస్తేత్యనేనయుక్తమనుత్తమంలోడస్తంవానుదాత్తం-హస్తప్రవిశ-౨-సోపసర్గమిత్యేవ-హస్తమరునిపాతైర్యదితినిఘాతప్రతిషేధః-అనుత్తమంకిం-హస్తప్రభుజ్ఞావహో||౪||ఆమపకాస్తరమామన్రితమనన్రికే||౮||౧||౫౫||ఆమఃపరమేకపదాన్రితమామన్రితన్నానుదాత్తమ్-ఆమపచనిదత్తా-౩-పకాస్తరంకిమ్-ఆమ్ప్రపచనిదత్తా-౩-ఆమన్రితంకిమ్-ఆమ్పచతిదత్త-అనన్రికే-మ్-ఆమ్పచనిద

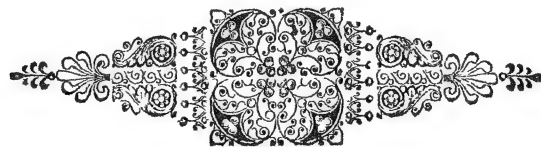
త్వః||యద్ధితుపరంభస్తసి||౧||౧||౬||తిజ న్నన్నానుదా త్తమ్-ఉదస్యజౌయచగ్గిరః-ఉశ న్నిహి-ఆఖ్యాసాస్యామితుతె-నిపాతైగ్యదిహిచేతితువశ్యై
 తిచసిద్ధినియమార్థమిదమ్-ఏతైరెవపరభూతైర్యోగేనాన్యైరితి-జాయస్సారోహవైహి-ఏహీతిగత్యర్థలోటాయు క్తస్యరోహవేతిలోడ న్నస్యని
 ఘాతోభవతి||౬||చనచిదివగోత్రాచితద్ధితామ్రేడితేష్వగతే||౧||౧||౬||౭||ఏమషట్సువరత సజ న్నన్నానుదా త్తమ్-దేవఃపచతిచన-దేవఃపచతిచిత్
 దేవఃపచతిచ-దేవఃపచతిగౌత్రమ్-దేవఃపచతికల్పమ్-దేవఃపచతిపచతి-అగతేకిం-దేవఃప్రపచతిచన||౬||చాదిమచ||౧||౧||౬||౮||చవాహహైవేషు
 పరేషుతిజ న్తంనానుదా త్తమ్-దేవఃపచతిచ-ఖాదతిచ-అగతేరిత్యేవ-దేవఃప్రపచతిచ-ప్రఖాదతిచ-ప్రధమస్యచవాయోగఇతినిఘాతఃప్రతిషేధ్య
 తెద్వితీయంతునిహస్యతపవ||౬||చవాయోగేప్రధమా||౧||౧||౬||౯||చవేత్యాభ్యాంయోగేప్రధమాతిజ్జీభక్తిర్నానుదాత్తా-గాశ్చైరయఃపీణాం
 వావాచయతి-ఇతోవాసాతిమీమహే-ఉత్తరవాక్యయోరనుషజ్ఞనీయతిజన్తాపేక్షయేయంప్రధమీకియోగేకిం-పూర్వభూతయోరపియో
 గేనిఘాతార్థంప్రధమాగ్రహణంద్వితీయాదేస్తజన్తస్యమాభూత్||౬||హేతిక్షీయాంయామ్||౧||౧||౬||౧౦||హయుక్తాప్రధమాతీజ్జీభక్తిర్నానుదాత్తా
 ధర్మవ్యతిక్రమే-స్వయంహరధేనయాతి-౩-ఉపాధ్యాయంపదాతింగమయతి-క్షీయాశీరితిపుతః||౬||అహేతివినియోగేచ||౧||౧||౬||౧౧||అహయు
 క్తాప్రధమాతిజ్జీభక్తిర్నానుదాత్తానానాప్రయోజనైవియోగేక్షీయాంయాంపత్వమహాగ్రామంగచ్ఛత్వమహరధేనారణ్యంగచ్ఛ-క్షీయాంయాం
 స్వయమహరధేనయాతి-౩-ఉపాధ్యాయంపదాతిన్నయతి||౬||చాహలోపపవేత్యవధారణమ్||౧||౧||౬||౧౨||చఅహపవతయోగోపేప్రధమాఃజ్జీభ
 క్తిర్నానుదాత్తా-దేవపవగ్రామంగచ్ఛతు-దేవపవారణ్యంగచ్ఛతు-గ్రామమరణ్యంచగచ్ఛత్విత్యర్థః-దేవపవగ్రామంగచ్ఛతు-రాహపవార
 ణ్యంగచ్ఛతు-గ్రామంకేవలమరణ్యంకేవలంగచ్ఛత్విత్యర్థః-ఇహాహలోపపవకేవలార్థః-అవధారణంకిం-దేవశ్వేవభోక్త్యసే-నక్వచిదిత్యర్థః-
 అనవక్లేప్తావేవకారః||౬||చాదిలోపేవిభాషా||౧||౧||౬||౧౩||చవాహహైవానాంలాపేప్రధమాతీజ్జీభక్తిర్నానుదాత్తా-చలోపే-శుక్లావ్రీహయో
 భవన్తి-శ్వేతాగాఽజ్యాయమహన్తి-వాలోపే-ప్రీహిభిర్యజేత-యవైర్యజేత||౬||వైవావేతిచగ్గస్తసి||౧||౧||౬||౧౪||అహరైవదేవానామాసిత-
 అయంవావహస్తాసేత్||౬||ఏకాన్యాభ్యాంసమర్థాభ్యామ్||౧||౧||౬||౧౫||ఆభ్యాంయుక్తాప్రధమాతిజ్జీభక్తిర్నానుదాత్తాగ్గస్తసి-ఆజామేకాఽజిచ్ఛతి
 ప్రజామేకాంరక్షతి-తయోరన్యఃపిష్టలంస్వాద్వత్తి-సమర్థాభ్యాంకిం-ఏకోదేవానుపాతివృత్-ఏకఇతిసంఖ్యాపరఃనాన్యార్థః||౬||యద్వత్తా

న్నిత్యమ్||౮||౧||౬౬||యద్యత్తాత్పరంతిజన్తంనానుదాత్తం-యత్రవదేయచ్చబ్జతద్యద్వత్తం యోభుజ్జే-యద్ర్యజ్ఞాప్యముర్వాతి||అత్ర
వ్యవహితేకార్యమిష్యతే||ఘ్రాజనాత్పూజితమనుదాత్తంకాస్తాపిభ్యః||౮||౧||౬౭||ఘ్రాజనేభ్యఃకాస్తాదిభ్యఃపూజితవచనమనుదాత్తం- కా
స్తాధ్యాపకః-దారుణాధ్యాపకః అజ్ఞాతాధ్యాపకః - సమాసాంతోదాత్తత్వాపవాదఃఏతత్సమాసైశ్యతే-నేహ-దారుణముధ్యాపకఇతివృత్తిమ
తం-ఘ్రాజనాదిత్యేవపూజితగ్రహణేసిద్ధేపూజితగ్రహణమనన్తరపూజితలాభార్థమ్-ఏతదేవజ్ఞాపకమత్రప్రకరణేవఞ్చమీనిద్దేశేపినానన్త
ర్యమాశ్రేయతఇతి||౯||సగతిరపితిజ్||౮||౧||౬౮||ఘ్రాజనేభ్యఃకాస్తాదిభ్యస్తిజన్తంఘ్రాజితమనుదాత్తం-యత్తాప్తంప్రపచతి-తిజతిజ ఇతిసిఘ్రత
స్యనిపాతైర్యదితినిషేధేప్రాప్తేవిధిరయం-సగతిగ్రహణాచ్చగతిరపినిహన్యతే||క్షి||గతిగ్రహణేషవసర్గగ్రహణమిష్యతే||క్షి||నేహ-యత్తాప్తం
ఘష్టికరోతి||౯||కుత్సనేవనుష్యగోత్రాదౌ||౮||౧||౬౯||కుత్సనేనుబన్దేవరెసగతిరగతిరపితిజనుదాత్తః పచతిపూతి-ప్రపచతిపూతి-పచతిమిధ్యా-కు
త్సనేకిం-ప్రపచతిశోభనం-సుపకిం-పచతిశ్శిశ్నా-అగోత్రాదౌకిం-పచతిగోత్రమ్||క్షి||క్రియాకుత్సనఇతివాచ్యమ్||క్షి||కర్తుమత్సనేమాభూత్-
పచతిపూతి-వదత్||క్షి||పూతిశ్చనుబన్ధఇతివాచ్యమ్||క్షి||తేనాయంచకారానుబన్ధత్వాదన్తోదాత్తః||క్షి||వాబహ్వర్థమనుదాత్తమితివాచ్యమ్||క్షి||
పచన్తిపూతి||౯||గతిరతౌ||౮||౧||౭౦||అనుదాత్తః అభ్యుద్ధరతి-గతికించత్తఃప్రపచతిగతౌకిమ్-ఆమన్దైరిన్ద్రహరిభిర్యాహిమయూరరోషభిః||౯||తి
శినోదాత్తవతి||౮||౧||౭౧||గతిరనుదాత్తః-యత్ప్రపచతి-తిజ్గ్రహణముదాత్తవతఃపరిమాణార్థమ్-అన్యథాహియంప్రతిగతిన్తత్రధాతావేవో
దాత్తవతిస్యాత్ప్రత్యయేవస్యాత్-ఉదాత్తవతికించప్రపచతి||ఙ్ఙి||ఇతితిజన్తస్వరాః||ఙ్ఙి||అప్రవైదికవాక్యేషుస్వరసంచారప్రకారకధ్యతే-అగ్నిమీ
శఇతిప్రథమాఋత్-తత్రాగ్నిశబ్దోఽవ్యుత్పన్నమైఫిషఇత్యస్తోదాత్తః-వ్యుత్పత్తౌతునిప్రత్యయస్వరేణ ఆమ్సుప్రౌఢనుదాత్తః-ఆమిపూ
ర్వఇత్యేకాదేశస్త్వీకాదేశఉదాత్తేనేత్యుదాత్తః-ఈర్ణే-తిజతిజఇతిసిఘ్రతః-సంహితాయాంతూదాత్తాదనుదాత్తస్యేతీకారఃస్వరితః-స్వరి
తాత్సంహితాయామితి శేషత్యస్యప్రచయావరసర్వాయామకశ్రుతిః పురశ్శబ్దోఽన్తోదాత్తః-పూర్వాధరావరాణామిత్యసేప్రత్యయస్వరా
త్-హితశబ్దోపేధాఞ్లోఽస్థాయాందధాతేర్నిరతివ్యుదేశేప్రత్యయస్వరేణాన్తోదాత్తః పురోఽవ్యయమితిగతిసంజ్ఞాయాంపగతీతి సమాసేస
మాసాన్తోదాత్తేతత్పురుషేతుల్యైర్ధైర్యవ్యయపూర్వపదప్రకృతిస్వరేగతికారకోపపదాత్ప్రదిశ్యదుత్తరపదప్రకృతిస్వరేధాధావిస్వరే

చపూర్వపూర్వోపమద్వేనప్రాప్తైః శరీరనంతరభిప్రాయపదప్రకృతిస్వరః పురశ్శబ్దోకారస్యసంహితాయామప్రచయేప్రాప్తైః ఉదాత్తస్వరి
తపరస్యసన్నతరభిప్రాయదాత్తతరః యజ్ఞస్య-నజఃప్రత్యయస్వరః-విభక్తేస్తుప్తాదనుదాత్తత్వేస్వరితత్వం-దేవం-పచాద్యచ్-ఫిట్-స్వరేణచి
త్స్వరేణ వాన్తోదాత్తః-ఋత్విక్ఫఙ్కృదుత్తరపదప్రకృతిస్వరేణాన్తోదాత్తః- -హహత్పశబ్దస్తృప్రత్యయాన్తోత్స్వరేణాద్యదాత్తః-
రత్నశబ్దోనబ్విషయస్యేత్యాద్యదాత్తః రత్నానిదధాతీతిరత్నధాః-సమాసస్వరేణకృదుత్తరపదప్రకృతిస్వరేణాన్తోదాత్తః- తమవపిత్వా
దనుదాత్తత్వేస్వరితప్రచయావిత్యాదియధాశాస్త్రమున్నయిమ్ || * * * * *

ఇత్థంవై షికశబ్దానాం షిక్వాత్రమిహదర్శితమ్|తదస్తుప్రీతయే శ్రీమద్భవానీవిశ్వనాథయోః||
ఇతి శ్రీభట్టోజదీక్షితవిరచితాయాంసిద్ధాంతకాముద్యాంవై షికప్రక్రియాసమాప్తా.

సిద్ధాంతకామునీ॥*॥ లిక్తానుశాసనమ్.

*లిక్తమ్॥ స్త్రీ॥ అధికారనూ త్రేపతే॥ *ఋకారాస్తామాత్యమహిత్యస్వస్థయాత్యననందరః॥ ఋకారాస్తాపతేపజ్జైవ స్త్రీలిక్తాః స్వప్రాదిక
 వ్యైవజీబ్విషేధేనక్రీత్యాదేరిపా ఈకారాస్తత్వాత్-తిస్థవతస్తోస్తు స్త్రీయామాదేశతయావిధానెపిప్రకృత్యో స్త్రీచతురోఃఋదస్త
 త్వాభావాత్॥ * అన్యూప్రత్యయాన్తోధాతుః॥ అనిప్రత్యయాన్త ఊప్రత్యయాన్తశ్చధాతుః స్త్రీయాంస్యాత్- అవనిః- చమూః- ప్రత్య
 యగ్రహణంకిం- దేవయతేఽక్ష్విన్ ఊత్ య్యావిశేష్యలిక్తః॥ * అశనిభరణ్యరణయఃపుంసేచ॥ ఇయమయంవాఅశనిః॥ * మిన్యన్తః॥ మిప్రత్య
 యాన్తోనిప్రత్యయాన్తశ్చ ధాతుః స్త్రీయాంస్యాత్-భూమిః- గ్లానిః॥ * వహిష్టప్రత్యయఃపుంసేచ॥ పూర్వస్యాపవాదః॥ * శ్రోణీయో
 న్యూర్తయఃపుంసేచ॥ ఇయమయంవాశ్రోణీః॥ * క్తిన్యన్తః॥ స్పష్టం-కృతిరిత్యాది॥ * ఈకారాన్తశ్చ॥ ఈప్రత్యయాన్తః స్త్రీస్యాత్-లక్ష్మీః॥
 * ఈబన్తశ్చ॥ ఈబన్తశ్చ స్త్రీయాంస్యాత్-దేవీ-కురుచరీత్యాది॥ + ఊజాబన్తశ్చ॥ కుహః-విద్యా॥ * యన్తమేకాక్షరమ్॥ శ్రీః భూః-
 పకాక్షరంకిం-ప్యనుశ్రీః॥ * వింశత్యాదిరానవతేః॥ ఇయంవింశతిః-త్రింశత్-చత్వారింశత్-పంచాశత్-షష్ఠిః-సప్తః-అశీతిః-నవతిః॥ * దున్దభి
 రత్యేషు॥ ఇయంచున్దభిః-అత్యేషుకిమ్-అయంచున్దభిః-వాద్యవిశేషా-సురో-వేత్యర్థః॥ * నాభిరక్షత్రియో॥ ఇయన్నాభిః॥ * ఉభావన్యత్రపుంసేచ॥ దు
 న్దభిరాభిశోచ్యత్రవిషయాచన్యత్రపుంసేచ-నాభిక్షత్రియః కథంతర్హ- సముల్లసత్పజ్జ-జపత్రకోమతైరుపాహితశ్రీణ్యవసీవినాభిభిరితిభా
 రవిః ఉచ్యతే-దృఢభక్తిరిత్యాగాఽవకౌమలైరితిసామాన్యేనపుంసకంబోధ్యం-చస్తుతస్తు- లిక్తమశిష్యంలాకాశ్రయత్వాన్లిజ్జసేతిభాష్యా
 త్పుంస్తవ్వపహసాధు-అతపవ॥ నాభిక్ష్యన్యపేచక్రమధ్యక్షత్రియయోఃపుమాన్॥ ద్వయోఃప్రాణిప్రతీతస్యాత్ స్త్రీయాంకస్తూరికామ
 దగ్ధిమేదినీ రభసోప్యాహ॥ ముఖ్యరాత్క్షత్రియేనాభిఃపుంసే ప్రాణ్యజ్జకేద్యయోః॥ చక్రమధ్యేప్రధానేచ స్త్రీయాంకస్తూరికామదగ్ధి- పవ
 మేవంవిధేయప్రాపిబోధ్యమ్॥ * తలన్తః॥ అయం స్త్రీయాంస్యాత్- శున్లస్యభావశున్లతా- బ్రహ్మణస్యకర్తృబ్రహ్మణతా- గ్రామస్యసమూ

హయాగ్రాసుతా-దేవపవదేవతా||*భూమివిద్యుత్సరిల్లతావనితాభిధానాని||భూమిః-భూః-విద్యుత్ సాదామినీ-సరిత్ నిమ్నగా-లతావల్లి - వని
తాయోషిత్ ||*యాదోనపుంసకమ్||యాదశ్శబ్దస్సరిద్వాచకోపిక్షీబంస్యాత్ ||*భాస్సుక్ స్రక్ దగుష్టిగుపానహః||పతే స్త్రియాంస్యః-ఇయం
భాఃఇత్యాది||*స్థూణోఽనపుంసకచ||పతే స్త్రియాంక్షీబేచస్తః-స్థూణా-స్థూణం-ఊర్ణఊర్ణం తత్రస్థూణాకాప్తవ య్యాక్ష్రికా-ఊర్ణాతుమే
మాదిలోమ||*గృహశశాభ్యాంక్షీబే||నియమార్థమిదం-గృహశశపూఽస్థూణోఽయేధాసంఖ్యంనపుంసకేస్తః-గృహసూణం శశోర్ణం-శశోర్ణంశ
శలోమనీత్యమరః||*ప్రావృట్ విప్రుట్ రుట్ తృట్ విట్ త్విషః||పతే స్త్రియాంస్యః||*దర్వివిదివేడినిశాన్త్యశ్రీ వేశీఽప్యృషధికబ్యజులయః||
పతే స్త్రియాంస్యః-పత్యేష-దర్వి-దర్విరిత్యాది||*తిధినాడిరుచివీచినాళిగూళికేకేకళిధవినీరాత్యాదయః||పతేప్రాగ్గత్ -ఇయం ధిరిత్యాది-
లమరస్తాహ-తిథయోవ్వయోరితి-తథాచ భారవిః-తన్యభవిబహుతిథాస్తిగయితీ-స్త్రీ త్వేహిబహుతిధ్యితీస్యాత్ -శ్రీ హర్షశ్చ-నిఖిలాన్నిశి
పార్జిమాతిధినితి||*శఘ్న లిరాజిమట్యశనివర్తిబ్రుమటిత్రుటివళిపజ్జ-యః||పతేపి స్త్రియాంస్యః ఇయంశఘ్న లిః||*ప్రణివదావస్థివస్సంవచ్చర
త్సంసత్పరివచువస్సంవిత్ యుద్విద్యుమ్న త్సమిధః||ఇయం ప్రతిపదిత్యాది-ఉమాఉచ్చస్త్రీ-ఉమాఃప్రాతరధిస్త్రీదేవతా||*అశీఘాఃసగర్గీ గ్వా
రః||ఇయమాశీరిత్యాది||*అప్ సుమనసే సమాసిక తావద్దాణామృహుత్వంచ||అబాదీనాంపశ్చానాం స్త్రీత్వంప్యాద్యహుత్వంచ ఇవశాః-స్త్రీ
యఃసుమనసఃపుష్పం-సుమనామాలతీజాతిఃదేవవాచీతుపుంస్యేవ సువర్వాణస్సుమనసః-బహుత్వం ప్రాయీకమ్-పకాచసక గాతై , నానే స
మర్థేతిఅర్థవత్సూత్రేభాష్యప్రయోగాత్ -సమాంసమాంవిజాయతఇత్యత్ర సమాయాంసమాయామితిభాష్యాచ-విభాషాన్యూనేకి-మాశే,
ఆహ్రా సాతాంసుమనసామితివృత్తివ్యాఖ్యాయాంహరద త్తోపేయమ్||*స్రక్ త్వక్ జ్యోగ్వాగ్యవాగునౌస్థిజః||ఇయం స్రక్ త్వక్ -జ్యో-వాక్
యవాగుఃనౌఃస్థిక్||*తటిసీమాసంవధ్యాః||ఇయంతటిః సీమా-సంవధ్యా||*చుల్లివేశీఖార్యశ్చ||స్పష్టమ్||*తారాధారాజ్యోగ్వాగ్నయశ్చ||
*శలాకా స్త్రియాన్నిత్యమ్||నిత్యగ్రహణమనేయసాంక్వచిద్వ్యభిచారంజ్ఞాపయతి||*ఇతి స్త్ర్యధికారః||*పుమాన్-అధి
కారో-యమ్||*ఘృణాద్యస్తః||పాకః-త్యాగః-కరః-గరః-భావార్థపవేదంనపుంసకత్వవిశిష్టేభావైక్యల్యుద్భృంస్తీత్వశిష్టేతుక్తీన్నాదిభిశ్చ
ధేనపరిశేషాత్ -కర్మాదౌతుఘృణాద్యస్తమపివిశేష్యలిజ్జం-తథాచభాష్యం-సంబన్ధమనువర్తిష్యతఇతి||*ఘాజంతశ్చ||స్తరః-గోచరః-చయః-జ

యః ఇత్యాది||*భయలిజ్జభగవదానినపుంసకె||మతానినపుంసకేమ్యః-భయం-లిజ్జం-భగం-పదమ్||*నజన్తః||నజప్రత్యయాంతఃపుంసిస్యాత్-యజ్జః-యత్సః||*యాష్టాస్త్రియామ్||పూర్వస్యాపవాదః||*క్యస్త్రాఘ్నుః||కేప్రత్యయాన్తోఘ్నుఃపుంసిస్యాత్-అధిః-నిధిః-ఉదధిః క్యన్తఃకిం-దానం-ఘ్నుఃకిం-జజ్జీబీజమ్||*ఇమధిః స్త్రీచ||ఇమధిశబ్దః స్త్రియాంపుంసచ||*దేవాసురాత్తస్వర్గగిరినముద్రనఖకేశదన్తస్తనభుజకణ్ఠఖడ్గశరపశ్చాభిధానాని||దేవాసురాః-అసురాః-దైత్యాః-౧-ఆత్మాత్మై త్రజ్ఞః-స్వర్గోనాకః-౧-గిరిఃపర్వతః-౧-సముద్రోఽబిః-౧-నఖఃకరరుహః-౧-కేశశిరోరుహః-౧-దన్తోదశనః-౧-స్తనఃకుచః-౧-భుజోదోః-కణోగళః-౧-ఖడ్గకరవాళః-౧-శరోమార్గణః-౧-పశ్చఃకర్దమృత్యాది||*||త్రివిప్తవత్రిభువనైవపుంసకె||స్వప్తంత్రతీయంవిప్తపంత్రివిప్తపం-స్వరాభిధానతయాపుంస్త్రీప్రాప్తైఽయమారమ్భః||*ద్యౌఃస్త్రియామ్||ద్యౌదిశ్చోస్త్రస్త్రోపాదానమిదమ్||*ఇమబాహూస్త్రీయాంచ||చాత్పుంసి||*బాణకాష్ఠానపుంసకెచ||చాత్పుంసి-త్రివిప్తపెత్త్యాదివతుస్సూత్రీదేవాసురైత్యస్యాపవాదః||*నాంతః||అయంపుంసి-రాజా-తత్రో-నచచర్మవర్తానిష్వతివ్యాప్తిః-మన్ద్వ్యచ్కోకరరితినపుంసకప్రకరణైవత్సమాణత్వాత్||*క్రతుపురుషకపోలగుల్ఫమేఘాభిధానాని||క్రతురధ్వరః-౧-పురుషానరః-౧-కపోలోగణ్ఠః-౧-గుల్ఫఃప్రమదః-౧-మేఘానీరదః-౧||*అభ్రన్నపుంసకమ్||పూర్వస్యాపవాదః||*ఉకారాన్తః||అయంపుంసిస్యాత్-ప్రభుః-ఇతుః-మానుర్గుట్టవిలాసిన్యాంనృత్యారమ్భేగదై స్త్రియాం-ద్వయోఃకపోలావయవఇతిమేదిసికరేఋభ్యాం స్త్రీనైభఇత్యమరః-ఏవంజాతీయకవిశేషవచనానాక్రాంతప్రకృతసూత్రస్యవిషయః ఉక్తంచ-లిజ్జశేషవిధిర్వాప్యవీపశేషైర్యద్యబాధితఇతి-ఏవమన్యత్రాపి||*ధేనురజ్జుకుహుసరయంతనురేణుప్రియజ్ఞవః స్త్రియామ్||సమాసైరజ్జఃపుంసచ||కర్-టరజ్జౌ-కర్-టరజ్జానా||*శ్శ్రుజానువసుస్పాద్వశ్రుజతుత్రపుతాలూనినపుంసకె||వసుచార్థవాచి-అర్థవాచీతికింశుసర్తయూభాగ్నిధనాధిపేమ||*మధ్యమధుగీఘసానుకమణ్డలూనినపుంసకెచ||చాత్పుంసి-అయంమధుః-ఇదమ్మధు||*రుత్వన్తః||మేరుః-సేతుః||*దారుకశేరుజతువస్తుమస్తూనినపుంసకె||రుత్వన్తఇతిపుంస్వస్యాపవాదః-ఇదందారు||*సక్తుర్నపుంసకెచ||చాత్పుంసి సక్తుః-సక్తు||*ప్రాగ్రశ్మైరకారాన్తః||రశ్మిదివసాభిధానానీతివత్సూత్రీప్రాగైతస్తాదకారాన్తఇత్యధిక్రియతే||*కోవభః||కోవధోకారాన్తఃపుంసిస్యాత్-స్తబకః కల్-||*చిబుకశాలూకప్రాతిపదికాంశుకోల్తుకానినపుంసకె||పూర్వసూత్రాపవాదః||*కణ్ఠకానీకసరకమోదకచషకమస్తకపుస్తకతడాకనిమగ-శుమగ-వర్చసగ-పి

నాకభాణ్ణః పిణ్ణకకటకదణ్ణకపిటకతాలకఫలకవలాకానినపుంసకేచ||చాత్పుంసి అయంకణ్ణకః-ఇదంకణ్ణకమిత్యాది||* టోపథః||టోపథోఽ కా
రాన్తఃపుంసిస్యాత్-ఘటః-పటః||*కిగీటముకుటలలాటవటవిటశృక్లాటకరాబలోష్టానినపుంసకే||కరీటమి త్యాది||*కుటకూటకపటక వాటకర్పట
నటనికటకిటకటాలినపుంసకేచ||చాత్పుంసి-కుటః-కుటమి త్యాది||*ఱోపథః||ఱోపథో కారాన్తఃపుంసిస్యాత్-గుణః గణః-పాషాణః||*ఋణుణులవణ
పర్ణతోరణ రణోష్టానినపుంసకే||పూర్వసూత్రావవాదః||* కార్దూపణస్పర్శసువర్ణ వ్రణచరణవృషణవిమాణ చూర్ణ తృణానినపుంసకేచ|| చా
త్పుంసి||*ఱోపథః||రథః||*కాఠ్యపృష్ఠరిక్తోక్థానినపుంసకే||ఇదంకాఠ్యమి త్యాది||*కాష్ఠాదిగర్థా స్త్రియామ్|| ఇమాః కాష్ఠాః|| *తీర్థ ప్రోధయాధగా
ధానినపుంసకేచ||చాత్పుంసి-అయంతీర్థః-ఇదంతీర్థమ్||*నోపథః||అదన్తఃపుంసి-ఇనః ినః||*జఘనాజినతుహిర కాననవనవృజినవిపిర వేతనశాస
నసోపామిధురత్నశాసరత్ననిమ్నచిహ్నీనినపుంసకే||పూర్వస్యావవాదః||*మానయానాభిధాననళినపుళినోద్వాన శయనాసన స్థానచన్దనా
ల్దానసమ్మానభవనవసనసంభావనవిభావనవితానవిమానానినపుంసకేచ||చాత్పుంసి అయమ్మానః ఇదమ్మానమ్||*సోపథః||అదన్తఃపుంసి-యూపః-
దీపః సర్పః||*పావరూపోమపతల్పశిల్పపుష్పశంపసమీపాన్తరీపాణినపుంసకే||ఇదం పావమి త్యాది|| *శూర్పకుతుపకుణపద్మీపవిటపానినపుంసకే
చ||*అయంశూర్పః-ఇదంశూర్పమి త్యాది||*ఱోపథః||సమ్మః-కుమ్భః||*తలభంసపుంసకమ్||పూర్వస్యావవాదః||*జృంఘన్మపుంసకేచ||జృంఘం-
జృంఘః||*మోపథః||సోమః-భీమః||*రుక్మసిద్ధయుగైర్మగుల్ఫాధృత్తకుఙ్కుమానినపుంసకే||ఇదంరుక్మమి త్యాది||*సంగ్రామదాడిమకుసుమాశ్ర
మక్షేపక్షేపసంహారా మోద్యమానినపుంసకేచ||చాత్పుంసి-అయంసంగ్రామః-ఇదంసంగ్రామమ్||*యోపథః||సమయః-హయః||*కిసలయహృద
యస్త్రియోత్తరీయాణినపుంసకే||స్పష్టం||*సౌమయకషాయమలయాన్వయావ్యయానినపుంసకేచ|| గోమయః-గోమయం||*రోపథః||క్షురః-
అక్షురః||*ద్వారాగ్రసాగరతక్రవక్రవప్రక్షీప్రక్షుద్రనారతీరదూరకృచ్ఛ్రరద్ధ్రాశ్రశ్వప్రభీరగభీరక్రూరవిచిత్రకేయూరకేదారోదరశ
రీరకన్దరమన్దరపఞ్జరాజరజరరాజిరవైరచామరపుష్కరగహ్వరకుటీరకుళీరచత్వరకాశ్చీరనిరాహ్మరశిశిరతన్ద్రయన్ద్రక్షుత్రక్షేత్రమిత్రకశ
త్రచిత్రసూత్రవక్రనేత్రగౌత్రాఙ్గులిత్రభలత్రాస్త్రశాస్త్రవస్త్రపత్రపాత్రఫత్రాణినపుంసకే|| ఇదంద్వారమి త్యాది||* శుక్ర మదెవ
తా.యామ్||ఇదంశుక్రంరైతః||*చక్రవక్రప్రస్థకారసారావారపారక్షీరతోమర శృఙ్గారభృఙ్గారమద్దారో శీరతిమిరశిశిరాణినపుంసకేచ||చా

త్వంసి-చక్రః-చక్రమిత్యాది||*పోషధః||వృషః-వృక్షః||*శిరీషర్షిరూహ్యురీషపీయాశపురీషకల్పిషకల్తాషాశినపుంసకే||*యూషకరీషామిషవిషవ
 షాశినపుంసకేచ|| చాత్వంసి-అయంయూషః-ఇదంయూషమిత్యాది||*సోషధః||వత్సః-నాయసః మహానసః||* వనసవిసముససాహసానినపుంస
 కే|| * చమససరనిర్యాసోపవాసకర్పాసవాసమాసకాసకంసమాంసానినపుంసకేచ||అయంచమసిత్యాది||*కంసంచాప్రాణిని||కంసో స్త్రీపా
 వభాజనం-ప్రాణినితుకంసో నామకశ్చిద్రాజా||*రశ్శిదివసాభిధానాని||ఏతానిపుంసిన్యః-రశ్శిర్మయాఖః-దివసోఘనః||*దీధితిః స్త్రీయామ్||పూ
 ర్వస్యాపవాదః||*దినాహాసినపుంసకే||అయమప్యపవాదః||*మానాభిధానాని||ఏతానిపుంసిన్యః-కుడవః-ప్రథః||*ద్రోణాథకౌసపుంసకేచ|| ఇ
 దంద్రోణం-అయంద్రోణః||*ఖారీమానికే స్త్రీయామ్||ఇయంఖారీ-ఇయంమానికా||*దారాతుతలాజానూనాంబహుత్వంచ|| ఇమేదారాః||*
 నాడ్యపజనోపపదాని వ్రణాజ్వరదాని||యథాసంఖ్యం నాడ్యాద్యుపపదాని వ్రణాదీనిపుంసిన్యః-అయంనాడీవ్రణః-అపాజ్వః-జ్వరపదః వ్రణాదీనా
 ముభయలిక్ష్తేపిక్షీబుత్వనివృత్త్యర్థంనూత్రమ్||*మరుద్గుత్తరదృత్విజః||అయమ్మరుత్ ||*ముషి రాశిదృత్తిగ్రస్థిక్రమిధ్వనిబలికౌలిహాలిగవికవిక
 పిమునయః||ఏతేపుంసిన్యః-అయమ్మషిః||*ధ్వజగతముఖ్యపుష్పాః||ఏతేపుంసి||*హస్తకుంతానైవ్రాతవాతదూతధూర్తసూతచూతముహూర్తాః||ఏ
 తేపుంసి-అమరస్తుముహూర్తో స్త్రీయామిత్యాహ||*షణ్ణహణ్ణగర్ణభగర్ణవర్ణతుర్ణగర్ణముర్ణపాషణ్ణఃఖణ్ణాః||అయంషణ్ణః||*వంశాంశపురోడా
 శాః||అయంవంశః-పురోడాశ్యః-పురోడాశః కర్మశిఘ్రా-భవవ్యాఖ్యానయోఃప్రకరణేసారోడాశపురోడాశాత్ స్థనితివికారప్రకరణేవ్రీ
 హేఃపురోడాశఇచనిపాతనాన్ప్రకృతసూత్రపవనిపాతనాద్వాదస్యడత్వం పురోడాశభుజామిష్టమితిమానుః||*ప్రదకస్తమస్తమద్భుతశబ్దాః||
 అయంహృదయః||*అర్ణవధిగుద్యృభుక్షీస్తచ్చువితచ్ఛపూగాః||అయమ్మర్ణః||*పల్లవవల్పలకఫేఫకటాహానిన్వృహమతమాణితరజ్జతుగజ్జగధ
 స్తన్ద్యృగజసంగసముద్రపుష్టాః||అయంపల్లవిత్యాది||*సారధ్యతిధికుటీవస్తీపాణ్యుల్లయః||ఏతేపుంసి-అయంసారధిః||*ఇతిపుల్లిక్ష్వాధికారః||
 *నపుంసకీమ్||అధికారోయమ్||*భావేల్యుడన్తః||హననం-భావేకీ-పవనోగ్నిః-ఇత్త ప్రశ్నసఃకుతారః||*నిష్ఠాచ || భావేయానిస్థితదన్తంక్షీబం
 ప్యాత్-హానితం గీశమ్||*త్వప్యజ్ఞాతద్దితో||శుక్లత్వం-శౌక్ల్యం-వ్యజ్ఞఃపిత్వసామగ్ధ్యాత్వే స్త్రీత్వం-చాతుర్యం-చాతురీ-సామగ్ధ్యం-సామ
 గ్ధ్రీ-దౌచిత్యం-దౌచితీ||*కర్తృణిచ బ్రాహ్మణాదిగుణవచనేభ్యః|| బ్రాహ్మణస్యకర్తృబ్రాహ్మణ్యమ్||*యద్యథగ్యగజ్జిబ్బాఃఖాశ్చభావకర్తృణి

ఏతదన్తానిక్లిబాని॥ సేనాద్యన్నలోపశ్చ॥ నైయం॥సఖ్యుర్యః॥సఖ్యం॥ కపిజ్ఞాత్యోర్థక్॥కాపెయం॥ పత్యస్తపురోహితాదిభ్యోయక్॥అధిపత్యం॥
 ప్రాణభృజ్జాతివయోవచనోద్ధాత్రాదిభ్యోర్థక్॥దేప్తం॥హోయనాన్తయువాదిభ్యోఽణ్॥దైప్తహోయనం॥దప్తదైప్తహోజ్ఞాదిభ్యోవుభక్॥పి
 తాపుత్రకం॥హూత్రాభ్యశ్చ॥అచ్చావాకీయమ్॥అవ్యయాభావః॥అధిస్త్రీ॥దప్తదైప్తకత్వమ్॥పాణిపాదమ్॥అభాషాయాం॥హేమస్తశి
 శిరావహూరాత్రైచ॥స్వప్తమ్॥అనభక్కర్తృధారయస్తత్పురుషః॥అధికారోయమ్॥అనల్పేభాషా॥శరచ్ఛాయమ్॥రాజామనుష్యపూ
 ర్వాసభా॥ఇనసభమిత్యాది॥సురాసేనాభాయాశాలానిశాస్త్రీయాంచపరవత్॥అన్యస్తత్పురుషఃపరవల్లిజ్ఞస్సన్యత్॥రాత్రాహ్నిహోపుం
 సి॥అవధపుణ్యాహేనపుంసకే॥సంఖ్యాపూర్వారాత్రి॥త్రిరాత్రం॥సంఖ్యాపూర్వేటికే॥సర్వరాత్రః॥ద్విగుస్త్రీయాంచ॥వృషస్థయా॥పశ్చి
 పూలీ॥త్రిభువనమ్॥ఇనుసన్తః॥హవిఃధనుః॥అర్చిఃస్త్రీయాంచ॥ఇనస్తత్పేపిఅర్చిఃస్త్రీయాంసపుంసకేచస్యాత్॥ఇయమిదంవార్చిః॥ధడిః
 స్త్రీయామేవ॥ఇయంచడిః॥ఛాగ్యతేనెనెతిచ్చదేచురాదిణ్యన్తాదర్శిశుచీత్యాదినాఇన్-ఇన్తన్నిత్యాదినాహ్రస్వఃపటలంచడిత్యమరః॥తత్త
 పటలసాహచర్యాచ్చదిషఃక్షీబతాంవదన్తూఽమరవ్యాఖ్యాతారడపెత్సైః॥ముఖనయనలోహవనమాంసరుధిరకార్దుకవివరజలహలధనా
 న్నాభిధానాని॥పతేమామభిధాయకానిక్లిబెమ్యః॥ముఖమాననం॥అనయనం॥చనం॥అలోహంకాలం॥అవనంగమానం॥అమాంసమామిషం॥అ
 రుధిరం॥కం॥అకార్దుకం॥శరాననం॥అవివరంబిలం॥అహలంలాజ్యలం॥అధనంద్రవిణం॥అన్నమశనం॥అస్యాపవాదానాహత్రిసూ
 త్రా॥సీరాధౌదనాఃపుంసి॥వక్త్రనేత్రారణ్యగాణ్డీవానిపుంసి॥వక్త్రేవక్త్రం॥నెత్రోనెత్రం॥అరణ్యారణ్యం॥గాణ్డీవోగాణ్డీవమ్॥అట
 వీస్త్రీయామ్॥లోపధః॥కులం॥కూలం॥స్థలం॥తూలోపలతాలకునూలతరళకమ్బులదేవలవృషలాఃపుంసి॥అయంతూలః॥శీలమూలవఃస్థలపా
 లకమలతలముసలకుణ్డలపలలమృణాలవాలనిగలపలాలబిడాలఖిలశూలాఃపుంసి॥చార్క్లీబెశీలంశీలఇత్యాది॥శతతాదిస్సంఖ్యా॥శతంసహ
 స్రం॥శతాదిరిటికం॥ఏకఃకృబహవః॥సంఖ్యేటికం॥శతశృజ్ నామవర్షతః॥శతతాయుతప్రయుతాఃపుంసి॥అయంశతః॥ఇదంశతమిత్యాది॥అ
 ట్కోటిస్త్రీయామ్॥ఇయంలటౌ॥ఇయంకౌకిః॥వాలత్సానియుతంచతదిత్యమగార్క్లీబెపి॥లటౌ॥సహస్రఃపుంసి॥సహస్రః॥ఇదంసహస్రమ్॥
 మన్ద్యోఽక్షరైర్రిమస్త్యయామోద్యోఽక్షిబస్సన్యత్॥చార్క్లీబెనతుకర్తరి॥వర్తా॥వర్త॥ద్యవఃకిం॥అశిమా॥మహిమా॥అకర్తరి

కిం-దదాతిఇతిదామా|| *బ్రహ్మన్వంసించ|| అయంబ్రహ్మ-ఇదంబ్రహ్మ||*నామరోమణీనపుంసకే||మన్ ద్వ్యచగ-ఇత్యస్యాయంప్రశస్తిః||*అన
 న్నోద్వ్యచగః||యశః-మనః-తపః ద్వ్యచగఃకిం చ స్తమాః||*అపురా స్త్రియామ్||పతాఅపురసః-ప్రామౌణాయంబహువచనాంతః|| *శత్ర
 న్తః||వత్రం-భత్రం||*యాత్రామాత్రాభస్త్రాదంస్త్రావరత్రాఃస్త్రియామేవ||*భృత్రామిత్రాత్రాత్రాపుత్రాస్త్రవృత్రమైత్రాఃపుంసి||అయం
 భృత్రః-నమిత్రమమిత్రః-తస్యమిత్రాణ్యమిత్రాస్త్రాభిమానుః-స్యాతామమిత్రామిత్రేచేతిచ యత్తువ్యపోమిత్రాభిసూత్రేహరదత్రేనోక్త
 మ్-ఆమెద్వివతిచిదిత్యేణాదికఇత్రచ్-అమైరమిత్రం-మిత్రస్యవ్యధయేదిత్యాదౌమధ్యోదాత్తస్తుచిన్యః సభోసమాసేష్యవం-పరవల్లిజతాపి
 స్యాదితితుత్రదోహస్తగమితితత్ప్రకృతసూత్రాపర్యాలోచనమూలకం-స్వరదోహద్భావనమపినభోజరమరమిత్రమృతాభిసూత్రసూత్రా
 స్త్రరణమూలకమితిదిక్||*పత్రపాత్రపవిత్రసూత్రభత్రాఃపుంసించ||*బలకుసుమయద్ధపత్రనరణాభిధానాని||బలంపీర్యం||*పద్మకమలోత్పలాని
 పుంసించ||పద్మాదయశ్శబ్దామసుమాభిధాయిత్యేపిద్విలిఖాఃస్యః-అమరోప్యాహ-వాపుంసేపన్తన్ననినమి-ఏవంచ అర్ధరాష్ట్రాదిసూత్రేతుపద్మన్న
 పుంసకమేవేతవృత్తిగ్రన్థోమతాస్తరేణనేయః||*అహవసంగ్రామాపుంసి||*ఆజిః స్త్రియామేవ||*ఫలజాతిః||ఫలజాతివాచీశబ్దోనపుంసకంస్యా
 త్-ఆమలకమ్-ఆమ్రమ్||*వృక్షజాతిః స్త్రియామేవ||*క్వచిదేవేదం-హరితకీ||*విషజ్జగత్సకృత్కృషత్పుషత్శకృన్యకృదుదశ్వితః|| పతేక్షిబా
 స్స్యః||*నవనీతావతానృతావృతనిమిత్రవిత్తపిత్రవత్రతరజతవృత్తపలితాని||*శ్రాద్ధమలిశదైవసీరసుజ్ఞాజ్ఞదధిసర్గ్యత్యైవ్యాస్పదాకాశకణ్వా
 బీజాని||పతానిక్షీబేప్యః||*దైవండ్రింసించ||దైవం-దైవః||*ధాన్యాజ్యసస్యసూప్యపణ్యవర్ణ్యధృవ్యహవ్యకవ్యకావ్యసత్యావత్యమూల్యశిక్యకు
 ఙ్యహర్త్యకూర్యనైవ్యాని||ఇదంధాన్యమిత్యాది||*వృద్ధ్యబద్ధదుఃఖబడిశపిచ్చకుటుమ్భవరశరబృన్దారకాణి||*ఆక్షమిన్ద్రియే||ఇన్ద్రియేకిం-ర
 ధాజాదౌమాభూత్, —————* ఇతినపుంసకాధికారః, *—————* స్త్రీపుంసయోః|| అధికారోఽయం||*గోమణియష్టిముష్టిపాటలివస్త్రీ
 శాల్మలితుటిమసినీచయః||ఇయమయంవాగౌః||*మన్యశీధుకరగ్ధుకీడుకణ్డురేణవః||ఇయమయంవామన్యః||*గుణవచనముకారాంతన్న
 పుంసకంచ || త్రిలింగమిత్యర్థః-పటు-పటుః-పట్టి|| * అపత్యార్థతద్ధై-దౌపగవః-దౌపగవీ|| —————* ఇతి స్త్రీపుంసాధికారః, *—————

పున్నపుంసకయోః||అధికారోఽయం||*ఘృతభూతముస్తత్త్వేలితైరావతపుస్తకబుస్తలోహితాః||అయంఘృతః- ఇదంఘృతమ్||*శృక్ష్ణాగ్నిదా
ఘోద్యమశల్యదృథాః||అయంశృక్ష్ణః-ఇదంశృక్ష్ణమ్||*వ్రజసుజ్జనుధకూర్పుప్రస్థరాప్రార్థర్థర్థపుచ్చాః||అయం వ్రజః ఇదంవ్రజమ్||*కబన్ధా
షధాయుధాన్తాః||స్వప్రమ్||*దణ్డగుణ్డఖణ్డశవనైన్దవపార్శ్వకాశాఙ్గుశకులిశాః||ఏతేపున్నపుంసకయోస్సృజ్యః-కుశోగామసుతేదర్భయో
క్రేద్ద్విపేమశంజలెత్తివిశ్వః-శలాకావాచీతుస్త్రియాం-తథావజనపదాదినూత్రేణాయోవికారజీషీకుశీ-దారుణీతుటావాకుశావానస్పత్యః
స్థలామాయాతేతిశ్రుతిః అతఃకృకమీతిసూత్రైకుశాకర్ణిష్వితిప్రయోగశ్చ-వ్యాససూత్రేచ-హతౌతూపాయనశబైశేషత్వాత్కుశాభవత్ ఇ
తి-తత్రశారీరకభాష్యేష్యవమ్-ఏవంచ శ్రుతిసూత్రభాష్యాణామేకవాక్యత్వేస్థితేచ-ఇత్యాక్షప్రశ్లేషాదివరోభావనీగ్రన్థః ప్రాధివాద
మాత్రపరత్తివిభావనీయంబహుశ్రుతైః*గృహమేహదేహపట్టపటహస్తేపదార్బుదకకుదాశ్చ||—* ఇతిపున్నపుంసకాధికారః*—
* అవశిష్టలిజ్జనువ్యయమ్||కతియుష్మదస్తదః|| * ప్లానాసంఖ్యాశిష్టాపరవత్ || ఏకఃపురుషః-ఏకాస్త్రీ-ఏకంకులమ్||*గుణవచనంచ||శుక్లఃపటః-
శుక్లాపటీ-శుక్లంవస్త్రమ్||*కృత్యాశ్చ||*కరణాధికరణయోగ్ల్యట్||*సర్వాదీనిసర్వవామాని||స్పష్టార్థయంత్రీసూత్రీ || *****

ఇతి శ్రీ భట్టోదీక్షితవిరచితాయాం సిద్ధాంతకాముద్యాంపాణినీయలిక్తానుశాసనసూత్రవృత్తిస్సమాప్తా

సిద్ధాంతకాముదీ|| శుద్ధపత్రికా.

పుట	పంక్తి.	అనాథు.	సాధు.
1	౫	దాతా	దాతాత్వా.
"	౪	మీలె	మీలె
"	౩	సికా	సికాత్వా
3	2	యహా	యహా
"	౧౩	జ్ఞానాన్య	జ్ఞానాన్య
"	౧౨	జ్ఞానాన్య	జ్ఞానాన్య
౪	౧	చజ్	చజ్
"	౧౫	శాన	శాన
౫	౧౫	శుభ్య	శుభ్య
"	౧౫	మభ్య	మభ్య
౬	౩	హర్య	హర్యుక్
"	౩	నహ్య	నహ్య
"	౬	వతి +	ప్రయోజనాభా
			(వతి)
"	౧౪	బుధ్య	బుధ్య
౭	౧	వర్ణానా	వర్ణా

పుట.	పంక్తి.	అనాథు.	సాధు.
"	౧౦	హిణ్యా	హిణ్యా
"	౧౧	అర్థ	అర్థ
"	౧౧	నర్థ	నర్థ
"	౧౪	పర్థ	పర్థ
౪	౧౧	పహా	అర్థహా
౫	౧	హహాత్తు	హహాత్తు
"	౬	వ్యపి	వ్యపి
"	౧౦	చత్త్రత్రచత్త్ర	చత్త్రత్రచత్త్ర
"	౧౫	తత్త్ర	తత్త్ర
"	౧౦	౫ ధృత్	ధృత్
"	౫	బరే	బరే
"	౧౨	అహా	అహా
"	౧౪	ధవి	ధవి
"	౧౬	మ్యరే	మ్యరే
౧౧	౪	అనా	అనా
"	"	పణ్ణా	పణ్ణా

పుట.	పంక్తి.	అనాథు.	సాధు.
"	౬	పణ్ణ	పణ్ణ
౧౧	౧౩	యోహా	యోహా
"	౧౬	తహ్	తహ్
"	౧౭	నైస్య	నైస్య
౧౨	౨	హణి	హణి
"	౭	మబ్ధ	మబ్ధ
"	౧౦	ధుద్వా	ధుద్వా
"	౧౫	స్యవా	స్యవా
"	౧౫	మహ్	మహ్
౧౩	౪	తుమ్	తుమ్
"	౧౫	అజ్	అజ్
౧౪	౧౦	పర్థ	పర్థ
"	౧౬	అప	అప
౧౫	౧౦	అప్ర	అప్ర
౧౬	౬	అర	అర
"	౧౩	నజ్	నజ్

సిద్ధాంతకాముదీ* || శుద్ధపత్రికా.

౨

పుట.	పంక్తి.	అసాధు.	సాధు.
"	౧౩	అకర	అక
౧౭	౧౦	ఁత	ఁతె
"	౧౪	నను	నను
"	౧౭	విష్ణు	విష్ణు
౧౮	౧౦	దేశః +	రామైః
"	౧౧	జేరి	జేతి
౧౯	౩	స్నాన	స్నాన
"	౪	దేశస్య	దేశః
౧౯	౪	వస్యచ	వశ్య
౨౦	౪	జాప	జ్ఞాప
"	౧౫	త్వత్క-పి	త్వకత్పి
"		మత్క-పి	మకత్పి
౨౧	౫	లృఘ	లృఘ
"	౧౨	నని	నాని
౨౧	౧౩	పద	పద
"	౧౬	ప్రతా +	ప్రత్యా
౨౨	౫	దీర్ఘ	దీర్ఘ

పుట.	పంక్తి.	అసాధు.	సాధు.
"	౯	స్థాన +	స్థానయజాది
			(స్వాది
"	౧౦	పద	పద
"	౧౦	ఓజ	జ్ఞాజ
"	౧౨	వాహయా	వాహయా
౨౩	౯	పూర్వ	పూర్వ
"	౧౧	పథా	పథా
"	౧౨	పథా	పథా
౨౪	౩	సఖ్యా	సఖ్యా
"	౧౫	శ్రీణా	శ్రీణా
౨౫	౧౨	మీభ్యః	మీభ్యః
౨౬	౬	సంజ్ఞా	సంజ్ఞాః
౨౭	౪	ధాత్వ	ధాత్వ
"	౧౫	దృగ్భ్య	దృగ్భ్య
"	౧౫	కార	కారా
"	౧౭	నాత్వ	నాత్వ
౨౮	౩	గచ్ఛశక్త	గచ్ఛశక్త
౨౯	౩	మాణ	మాణం

పుట.	పంక్తి.	అసాధు.	సాధు.
"	౫	జరస్	జరసి
"	౯	హస్య	హస్య
౩౦	౨	పృథ్వి	పృథ్వి
౩౧	౨	స్త్రియః	స్త్రియః
"	౪	స్త్రిణా	స్త్రిణా
"	౭	త్వమబ్ధ	త్వమబ్ధ
"	౯	ప్రాళభ్యో	ప్రాళభ్యో
"	౧౦	ఆమి	ఆమి
"	౧౫	ఖలపాప	ఖలపవనా
"	౧౭	భూః	సుభూః
"	౧౭	సుభృ	సుభృ
౩౨	౧	యణ్	యణా
౩౩	౩	త్యాది +	ఉదాని-ఉద్దా
			(ఉదభ్యామిత్యాది
౩౪	౧౦	భోవః	భోవః
౩౪	౧౭	మహా	మహా
౩౫	౨	ఆమా	ఆమా

పుట.	పంక్తి.	అనాథు.	పాదు.
"	౧౦	రామ్	రామ్
౩౬	౯	గణం +	సు. శా.సు
౪౦	౨	రాడి	రాడి
"	౧౧	౯౦ +	ఆశ్చర్యశక్తి
		(మిత్రతరవిభాగము)	
౪౩	౧౪	రణే +	విశేషణే
౪౪	౧౨	అనెః	అనెః
౪౬	౩	కైయటమతే	కైయట
"	౪	మితి	మితివా
౪౮	౧౭	పామ్ +	అముప్యాం
౪౯	౧౬	జ్ఞోరి	జ్ఞోరి
౫౩	౩	దస్తా	దస్తా
౫౪	౩	సూతికా	సూతకా
"	౩	బృహరికా	బృహరకా
౫౭	౧౭	పాయా	పాయా
౫౮	౪	నిత	నితా
"	౫	పిశజ్జా	పిశజ్జా

పుట.	పంక్తి.	అనాథు.	పాదు.
"	౧౭	వాచినస్త	వాచీత
౬౨	౩	కురుణా	కురునా
౬౩	౧	యజ	యజా
"	౪	భేదోన	భేదన
౬౪	౨	దస్తా	దస్తా
"	౨	మిథ	మిథ
౬౬	౧	భా. పీ	భా. పీ
"	౭	సుసక్తం	సుష్క్తం
౬౮	౧౨	వక్తన	వక్తనా
౬౯	౩	వచనాచ్చే	వచనాచ్చే
౭౦	౧౧	నిగ్మాణ	నిగ్మాన
౭౧	౧౦	వరితే	వరైతే
౭౨	౯	జ్వరే	జ్వరైః
"	౧౭	తార్థ	తార్థస్య
౭౩	౪	వాచిన్య	దూపా
౭౪	౪	సంజ్ఞ	సంజ్ఞం
౭౬	౧౩	యాస్తశ్చ	యాస్తంవ

పుట.	పంక్తి.	అనాథు.	పాదు.
౮౪	౫	త్వమ్ +	పశ్చిమ్
౮౫	౯	కః పయః	కః పయం
౮౮	౯	అమ్	అమ్
౯౧	౪	పశ్చి	పశ్చి
౯౨	౧౪	కస్తా	కస్తా
౧౦౨	౯	వివత్సాత్	సాన్యత్
౧౦౩	౧౬	దేవతేనాః	దేవతేనాః
౧౦౩	౧౭	విహన	విహన
౧౦౩	౧౨	గర్హదే	గర్హదే
౧౦౩	౧౬	కామః	కామః
౧౦౪	౧౧	కింశుకా	కింశులుకా
౧౦౪	౧౧	కింశుకా	కింశులుకా
౧౦౫	౫	శిశ్వా	శిశ్వా
౧౦౫	౬	కస్త	కస్త
౧౦౫	౭	పీయూషా	పీయూషా
౧౦౫	౧౦	దుహ్యతే	దుహ్యతే
౧౦౮	౧౨	అత్యధి	అత్యధి

సిద్ధాంతకాముదీప్తి శుద్ధపత్రికా.

౪

పుట.	పంక్తి.	అసాధు.	సాధు.
౧౧౯	౧౧	ద్విన్యూన	స్వద్వ్యూన
౧౨౩	౧౫	స్యాత్	స్య
౧౨౫	౧౭	పుత్రః	పుత్రీః
౧౨౭	౨	జన్	జీన్
౧౨౮	౧౦	కుమారః	కామారః
౧౨౯	౧౪	షషో	షషో
౧౩౧	౨	పర్యోర్ణన్	పర్వాణన్
౧౩౪	౧౧	దృశ్యేత్	దృశ్యేత
౧౩౫	౬	శాద్వలః	శాద్వలః
౧౩౫	౧౨	అశ్వేర్షు	అశ్వేర్షు
౧౩౬	౩	త్యాజస్త	త్యాజస్త
౧౩౭	౧	కాణ్య	కాణ్య
౧౩౮	౧	వృధా	వృధా
౧౩౯	౧౧	కీనః	కీణః
౧౪౦	౯	మృవం	మృవః
౧౪౫	౫	సోస్య	సోస్య
౧౪౯	౫	జమ్బూ	జమ్బూ

పుట.	పంక్తి.	అసాధు.	సాధు.
౧౫౦	౧౨	నిర్వృతే	నిర్వృతే
౧౫౦	౧౩	కృత్యా	కృత్ర్యా
౧౫౩	౧౪	అన్వాణ్ణి	అన్వాణ్ణి
౧౬౨	౧౧	దణ్ణన్త	దణ్ణన్త
౧౭౨	౧౦	స+	కర్ణిలః
౧౭౪	౧౭	దృ	దృశి
౧౭౬	౧	గిరా	గురా
౧౭౬	౩	అఙ్ఘే	అఙ్ఘ
౧౯౫	౪	మాజి	మాజి
౧౯౭	౫	కృఙ్ఘ	క్రస్వా
౧౯౭	౫	కృఙ్ఘిత్వేవ	కృఙ్ఘిత్వా
౧౯౮	౫	శీ	శీ
౧౯౮	౭	నుదిః	నుదిః
౧౯౮	౧౩	ఇహైహౌ	నవేహౌ
౨౦౭	౧౬	తిపా	స్తిపా
౨౦౯	౫	సస్య	సస్యాత
౨౧౧	౧	కారః	కారాదయః

పుట.	పంక్తి.	అసాధు.	సాధు.
౨౧౩	౫	అగా	అమా
౨౧౪	౧౭	ద్యుతాది	ద్యుతాద్వ్య
౨౧౬	౧౩	కల్పేష్య	కల్పేష్య
౨౧౬	౧౭	తన్యైవార	తన్యైవార్ధ
,	౧౭	మిత్వార	మిత్వార్ధ
౨౧౭	౬	త్వార్ధమా	త్వార్ధత
,	౬	దార్ధ్వు	దార్ధ్వు
౨౧౯	౫	జ్యష్	జ్యష్
,	౬	జ్యషితి	జ్యషితి
౨౨౦	౧౭	సోఢ	సోఢ
౨౨౨	౯	రీజ్ప్రకృతే	రీజిప్రకృతే
,	౯	తజ్పరః	తజ్పర
౨౨౪	౪	ఋతాం	ఋతాం
౨౨౪	౧౨	దుదుసిధ	దుదుసిధ
,	౧౨	దుదుసిధ	దుదుసిధ
౨౨౯	౬	ర్శనల్	ర్శనల్
౨౨౯	౧౬	ద్విషీత్	ద్విషీత

సిద్ధాంతకామునీ ||*|| శుద్ధపత్రికా.

౪౬

పుట.	పంక్తి.	అక్షరము.	సాధు.
౨౩౦	౧౦	విజ్ఞానము	విజ్ఞానము
౨౩౩	౩	ఆదర్శము	ఆదర్శము
౨౩౬	౩	లుక్	లుక్
౨౩౬	౪	అసవ	అసత్
౨౩౬	౧౪	జిహ్వా	జిహ్వా
౨౩౬	౫	విహాయసాం	విహాయసా
౨౩౬	౧౩	జని	జనీ
౨౪౦	౨	సమా	సమ
౨౪౩	౧౬	విభూధ	విభూధా
౨౪౬	౧౫	కైదనె	కైదనె
,,	౧౬	అనన్యత	అనన్యత
౨౫౧	౩	ఏవం	ఏవంచ
౨౫౧	౧౨	స్తమ్భస్తమ్భ	స్తమ్భస్తమ్భ
,,	౧౨	స్తమ్భస్తమ్భ	స్తమ్భస్తమ్భ
౨౫౪	౧౩	ప్రథ	ప్రథ
౨౫౪	౧౩	ప్రథ	ప్రథ

పుట.	పంక్తి.	అక్షరము.	సాధు.
౨౫౬	౧౧	చైతన్యత	చైతన్యత
,,	౧౧	ఆవీచితత్	ఆవీచితత్
౨౫౬	౧౦	ఇత్యాదుః	ఇత్యాదుః
౨౬౧	౨	రభావ+	రభావటిలోవ
౨౬౨	౬	తరైతక	తరైతక
౨౬౨	౧౨	అరిరిషతే	అరిరిషతి
౨౬౩	౧	కర్మణా	కర్మణా
౨౬౫	౨	సర్పిషా	సర్పిషా
౨౬౫	౧౨	వరే+	వరేలభావి
౩౨౩	౫	జాగరూ	జాగరూ
౩౨౫	౬	నైభ్యయాక	నైభ్యయాక
౩౨౬	౧౧	కౌష్ఠా	కౌష్ఠా
౩౨౬	౪	తర్జన	తర్జన
౩౩౦	౧౫	ద్వితీయో	ద్వితీయో
౩౩౬	౩	జాగూజ	జాగూజ
౩౪౧	౧౫	వనిష్టః	వనిష్టః
౩౪౨	౨	ఆత్మం	ఆత్మం

పుట.	పంక్తి.	అక్షరము.	సాధు.
౩౪౫	౧౧	అనెహః	అనెహః
౩౪౫	౧౬	ఉశనాః	ఉశనా
౩౪౬	౧౪	స్వన	స్వన
౩౫౦	౨	శావతుచ్	శావతుచ్
,,	౨	తస్మాప్	తస్మాప్
౩౫౨	౬	నిర్వృతే	నిర్వృతే
౩౫౨	౭	నిర్వృ	నిర్వృ
,,	౭	నిర్వృతం	నిర్వృతం
౩౫౨	౧౪	నిర	నిర
,,	౧౪	నిర	నిర
౩౫౪	౩	సేనతి	సేనతి
౩౫౪	౧౭	కణతే	కణతే
౩౫౫	౨	మితే	మితో
౩౫౬	౧౪	శ్రుయ	శ్రుయ
౩౫౬	౧౫	సగ్ధాత్	సగ్ధాత్
౩౬౦	౩	మృవః	మృవం
౩౬౧	౧౪	తివేత్	తివేత్

సద్భావకామమ్మి * శుభవత్రికా.

౬

పుట.	పంక్తి	అసాధు.	సాధు.
౩౬౫	౧౦	వాప్య	వ్యాప్య
,,	౧౦	వాప్య	వ్యాప్య
,,	౧౨	మితి	మిహ
,,	౧౭	గృహాంః	గృహాంః

